
OPERA
S. MATRIS
TERESAE
DE IESV
CARMELITARVM
Dicalceatorum et Discalcea:
tarum Fundatricis
In duas partes distincta
Studio et opera
MATHIAE MARTINEZ
Middelburgij
Ex Hispanico sermone in latinum
conuersa.
Illustriss. Comiti ac Domino, D. STA:
NISLAO LVBOMIRSCIO, Comiti
in Visnicz etc. D.D.
PAX ANIMAE
Pax multa diligen:
tibus legem tuam.
Psalm. 118.
SILENTIVM
Te decet silenti:
um deus in Sion.
Psalm. 64.
Coloniae Agrippinae apud
Ioannem Kinckium Anno MDCXXVI

S. MATRIS TERESÆ OPERA.

ILLVSTRISSIMO COMITI AC DOMINO,

D. STANISLAO LVBOMIRSCIO,

COMITI IN VISNICZ,

SVPREMO REGNI POLONIAE POCILLATORI, CAPITANEO SANDOMIRIENSI, Scepusiensi, Bialocerkieuiensi, Dobczycensi, &c.

ILLVSTRISSIME DOMINE

*Q*Vum non Poloniam duntaxat, gentis longe excellentißima domicilium illud nobilißimum, sed Germaniam simul nostram uniuersam, summo prorsus beneficio nuper affeceris, (vnde & statim ingente nominis tui famâ compleuisti vbiq; omnia,) gratias tibi, HEROS INCOMPARABILIS, non habere amplius apud animũ, (quod equidem nostrates boni faciunt certatim,) verùm agere insuper, edito publicè venerationis indicio, pridem est quod anhelo maximè. Res abs te gesta, vt dixi, compertißima longè lateqúe est, iamq; adeò & penes nos ab Annalium conditoribus diligenter subnotata, vt nec minùs deinceps

 decan-

decantetur, quemadmodum postulat, æternùm. Non tempestas iocularis quapiã ditionibus istic vestris cultißimis imminere, sed ruina, iam certò quasi parata, ingruere videri haud immeritò poterat, accenso ab infernalibus Furijs inflagrantißimam bellandi libidinem, ac rabiem, quanta ferè nunquam audita de quiquam, OSMANO, *tyranno illo tumidißimo iuxtà ac immensum validο. Ita enim hic prodijt sanè, vt sexcenties mille armatos, & eos quidem ex Græcis, Syris, Medis, Cadusæis, Ægyptijs, Elimæis, Scythis, Rascis, Dalmatis, Croatis, Hungaris, Transyluanis, Moldauis, Valachis, sceptroq; suo barbaro subiectis populis cæteris, haud perfunctoriè delectos, eduxerit in aciem, tormenta verò ænea formidandæ magnitudinis vexerit quadringenta, præter minora, quorum iniri numerus haudquaquam potuit: omnia deniq; ipsemet coràm exactißimè & aptauerit & per legionum tribunos ac duces vaferrimos, audacißimos truculentißimosq; moderatus fuerit. Quis non exhorresceret, inquam, ad malorum Oceanũ illum, cataractis & aggeribus iamiam perrumpendis, inundaturientem terras immerentißimas, abolituri entemq; decus mortaliũ istud eximium? præsertim & vix decimam partẽ*

æquan-

æquante vestra, quæ in aduersum suppetebat, manu militari, & conflictante insuper cũ lue epidemia, miserijsq; id genus pluribus. quin omne malum, è septentrione, inferre pariter conãte inimicâ Scandiâ. Sed redactis in angusta suis, mirè, vt consueuit, opem tulit Omnipotentis Dei benignitas: adeóq; horroris etiam expertes eos, vtut stantes modò ceu in præcipiti, reddidit; in tantilli nempe Exercitus illius Imperatorem suscitato per SIGISMVNDVM *Regem (cui meritò venerabũdus assurgit orbis terrarum,) ac patrissantem vbique Principem* SIGISMVNDVM VLADISLAVM (*cuius vel os vultumq; spiritus diuinioris indicẽ fulgidissimum, conspicari hic locorum ab eo tempore nobis contigisse, in magna felicitatis parte collocamus) natalium, virtutum, facinorumq́; gloriâ verè Illustrissimo* STANISLAO LVBOMIRSCIO *nostro. Et sic reuerà est. Neq; enim nisi cælitus tibi sic imposita eà moles; sicuti neque tu, nisi inde, redditus vnà scientissimus iuxtà & potentissimus tum inflammare porrò omnes tum præire intrepidis, (absit etenim vt horum fuerit inopia in tam alacri semper & bellicosa, totiesque victrice gente,) imò ipsam illam tam immanem calamitatem etiam penitus propulsare. Quod & hercle præstitisti, sicut fortissimè, ita felicissimè,*

 Thra-

Thracem quippe eum (qui regum & populorum, quotquot sunt, domitorem ac flagellum salutauerat semetipsum paulò antè, leuatis in sublime cristis, proclamaueratq́ heriliter,) CARACASSO *aliysq́ Baßis, ac præterea plusquàm centies mille cæsis, vsque adeò frangens impetu subito, ac deijciens, vt ipse rebus confestim desperatis, pacem supplex precatus, campumq́ &, quo Nestrum strauerat, pontem insignem (illic namque à vobis de summâ rei dimicatum.) & palmam denique omnem tibi cedens, Byzantium suum quantocyus repetierit; summo etiam suorum ludibrio, cum fremitu simul & sibilis iam insultantium tristanti afflicta mœrore hypochondria, atque ingeminanti stolidum illud,* Non putaram. *Quæ quum ita sint, annon plurimum tibi debeant Poloniæ ciues,* COMES MAGNANIME ET INVICTE. *Hoc sicuti nemo negauerit facilè, ita vel percontari velle, quidnam redundauerit inde in Germanos, id verò si non malignitatem siue tetricitatem, certè ruditatem nimis absurdam arguat. Quum enim & vicini simus (hoc est, pariete alterutro ardente periclitantes vtrobique,) & à pijssimis ac sibi inter se coniunctißimis Principibus dependentes, cum ijsdem & stemus & cadamus,*

FER-

(FERDINANDVM *hic nostrum augustißimum innuo, vt istic* SIGISMVNDVM *vestrum itidem laudatissimum,) & quod caput est, in eadem sacrosancta Republica, sub Vicario Saluatoris mundi generali, ciuitate donati, & Fidei, Spei, atque Amoris nexu intimè copulati militemus: neq; non vnice indidem communis nobis hostis iuratusque sit, Mahumetis, idoli fœdißimi, satelles iste nefandus; quis vel paululum saltem peritus rerum ignoret, multis nominibus plurimumq; partibus etiam hisce nostris profuisse ac prodesse tuum istum tam egregium & memorabilem triumphum? Profectò tantò promtiùs lubentiusq; id agnoscimus, quantò minore negotio (ni in murum aheneum tua nobis autoritas, prudentia, vigilantia, dexterrimaq; in milite tractando generositas data fuisset) magisq; impunè sibi in prædam sortiri seriùs ocyùs nos valuisset Orienti incubans draco ille: vtpote, intestinis ibi tum conuulsionibus exhausto propemodum Romani Imperij robore, accitus per cuniculos à perduellibus Ecclesia (quos & autores vnicos habet ea ipsa ciuilium turbarum Ilias,) vt sibi, rem Catholicam domi strenuè atterentibus, manum per anfractus porrigeret è longinquo: quæ sanè etiam occasio seu o-*

portu-

portunitas effecit, vt vnà cum Polonia Teutonas, licet minùs id præ se ferens, hianti rictui destinauerit: imò spe iam deglutierit, dum expeditioni tam vastæ penitus atque operosæ animum initio adijceret; (ô satricem omnis pessimi Hæresin!) Postquàm igitur ita insigniter de nobis meritus es, HEROVM CORDATISSIME, *benignissimeq́, gratias, quas pridem à me tibi meditatas dixi, nunc ago tandē, si non, quē forsan alius requirat, solenni verborum apparatu, saltem, quâ par est, profunda animi inclinatione ad honorandam splendoris tui magnitudinem. At vndenam officium hoc meum ita serum? Dicam, quia dicendum est. Non decoris obliuio sic me lentum fecit, sed in hunc vsque diem penuria muneris, te digni, sine quo sistere me tibi, religioni ducebam. Quo nunc demum inuento, cunctandi mox finem facere oportuit. Estq́ id adeò, quod humilimè hic, manum tuam deosculatus, offero, volumen scriptorum* TERESÆ, *sanctissimæ diuinissimæq́ Virginis, ex Hispanico iā primulùm appositè nitideq́ Latinum, vt legi deinceps à toto mundo possit. Affirmaui confidenter, videri mihi donarium te dignum: nec est cur mutem sententiam, in quâ ipse mecum eris, scio. Quum enim precibus à Diuâ illa*

illa ad Altißimum fusis, de OSMANO *quam diximus victoriam, haud immeritò adscribas: quippe reportatam statim atque sanctè voueras, fore vt si, contra eum pugnando, exspectationi & optatis tuis ciuiumque responderet euentus, conderes in tuo fundo pro* CARMELITIS TERESANIS *(quod & postmodùm condidisti structura nobili commodaque) Asceterium, Deo accuratissimè colendo & exorando dicandum: quidni eiusdem* S. MATRIS, *ita impensè tibi honoratæ, libri & scripta, omni cœlesti sapientia ad miraculum vsque plena, conuenientissimè sub auspicio nominis tui prodeant in vsum & gloriam Sanctæ Ecclesiæ vniuersæ? Non, inquam, inficias hoc ibis; verùm gratulabere tibi potiùs eo nomine, prout confido. Atque ita neque dedignaberis vultu sereno suscipere à me, procuratam de meo, interpretis (quem extenuare haud debeo) typographique ministram opellam, sine qua tibi nihil eius à me nuncupari potuisset. Si tamen orandus es, oro vt clementissimè conatus meos interpreteris, non tam illorum pretiū respiciens, quàm animi mei, virtutes tuas humilima obseruantiâ admirantis ac deprædicantis, affectum sincerissimum:*

 qui

qui certè vnicus fecit, vt longè hinc in Poloniam tibi editionem, & aliàs nemini, inscriptum iuerim. Spondeo contrà, solicitaturum me sedulò aures immortalis DEI, *vt saltem vita in terris prolixa tibi obtingat. Sic enim non deerit vnquam ansa gratulandi porrò de te, non dicam prosapiæ tuæ, (quam nobilitate antiquissima insignẽ, & magis in Parente tuo exornatam, omni merito, ab Cæsare* RVDOLPHO II *Tu cumprimis honoratissimã vlteriùs gestis tuis plurimis reddidisti,) sed Poloniæ, imò Ecclesiæ vniuersæ. S.* TERESAM *enim eiusque familiam (ô vitæ Angelicæ Sodalitium!) honorare & magnificare semper, adeoque excellenti pietate erga* DEVM *& omnes Cælites prælucere mortalibus alijs perges absque dubio. Et sic non modo ex voto Primorum Patriæ præclarissimè hactenus peregeris omnia in Valachiâ, Moldauiâ, Moscouiâ & Hungariæ finibus, sed maiora adhuc pollicebitur sibi de te Orbis Christianus; vnde non poteris non adhuc ascendere in terris altius, & capere illic præmia pietatis longè luculentiora, si id quidem desideras: qui potissimùm desideras (scio) æternis ab obitu gaudijs perfrui in vita altera. Expleatur, ô*

exple-

expleatur desiderium hoc tuum, ILLVSTRISSIME DOMINE, *à Patre luminum: cui soli honor & gloria in secula seculorum. Amen.*
Coloniæ, Pridie S. Michaelis Archangeli, CIↃ IↃC XXVI.

Illustrissimi Comitis, Domini mei clementissimi

Cliens & seruus humilimus,

IOANNES KINCKIVS
Ciuis & Bibliopola Coloniensis.

CONTENTA HOC OPERE.

PARTE PRIMA.

PARTE SECVNDA.

APPROBATIO R. P. ANTONII POSSEVINI
Societatis IESV *Theologi.*

AD Instantiam R. P. Magistri Sacri Palatii Bartholomæi Mirãdæ, legi & excussi Opera S. M. Teresæ de IESV, de quibus ita censeo; primùm singulares me diuinæ Maiestati gratias agere, quod illorum tandem aliquando mihi inspiciendorum, & legendorum occasionem diu optatam dederit; neque enim possum non eximios ex eorumdem lectione fructus percipere, si ad ea quæ tradũt præcepta, patentes aures, & patentẽ animum attulero. Deinde in magnũ diuinæ gloriæ incrementum cessurum, si in quãcumque ex Hispanica linguam translata, prælo subijciantur: quod Spiritus sanctus sanctissimæ huius Virginis mentem & calamum hic ita dirigere videatur, vt, post lectionem, non nisi summa ad omnes præsertim Religiosos ac Religiosas, atque adeò vniuersos spiritualium rerum studiosos dimanatura sit vtilitas. Videtur quippe Deus Opt. Max. non sine singulari quodam munere hisce vltimis ac nouissimis temporibus nostris, tam diuinã Doctricem, & Directricem in rebus spiritualibus mundo submittere voluisse, quæ, quidquid ad diuersos orandi modos, spirituum discretionem, & internarum locutionum intelligentiam quoquo modo spectat, quàm lucidissimè exponeret, & omnes, qui incidere hac in materia possent, dubitationum nexus, summa perspicuitate dissolueret; vtpote quæ & orationi, contemplationique fuit addictissima, & immediatè à Spiritu Sancto edocta & instructa, vt inter Theodidactos non immeritò referri posse videatur. Romæ 20. Ianuarij anno 1592.

Ita testor.

Antonius Possevinus Soc. Iesu.

APPROBATIO ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
Cæsaris Cardinalis Baronij.

Rogatu & petitione Reuerendiss. Magistri S. Palatij legi & diligenter examinaui hunc S. M. TERESÆ *de* IESV *librum, qui præter singularem, quam continet doctrinam, insignem lectori adferre poterit vtilitatem. Dat. Romæ anno 1593. die 8. Martij.*

Cæsar Card. Baronius.

APPROBATIO R. P. F. M. IOANNIS DE LERMA
Ordinis S. Benedicti, Prioris S. Pauli Barcinone.

EGo infrascriptus, iussu, & mandato Reuerendiss. Domini D. Ioannis Dimas Loris, Episcopi Barcinonensis, legi, & peruolui hoc opus, quod Sancta illa Virgo TERESA de IESV Carmelitarum Discalceatorum & Discalceatarum Fundatrix speciali quodam spiritu Dei directa conscripsit, in quo, vt illud à plurimis ætatis nostræ viris tum auctoritate, tum doctrina præstantibus approbatum esse taceam, nihil inuenio, quod Fidei nostræ Catholicæ, & doctrinæ Sanctorum quoquomodo aduersetur; sed multa maximæ efficaciæ documenta, quæ ad conuersionem peccatorum, reformationem morum, & eorum qui in corruptibili hac carne ambulantes, per profundæ considerationis & orationis viam (quæ plerisque occulta & abscondita est) ad DEVM tendere desiderant, instructionem mirè conducent. In hac porro via, altissima quæque mysteria, & Sacramenta, quæ superbis, arrogantibus, ac sibi ipsis nimium quantum placentibus abscondita sunt; humilibus, (vt æterna sapientia in Euangelio ipsis promittit) communicantur; dum hi ad Crucifixi Domini pedes velut sedentes, in isthoc vitæ libro, qui vt vitam hanc nobis donaret, mortem subire non dubitauit, continuò legunt. In hac quoque via vitæ illius & bonorum, quæ, quia æterna, & durabilia sunt, solæ nomine vitæ ac bonorum, dici possunt, primitiæ degustantur. In hac deniq;, anima ad Deum (qui vltimus finis, & omnium illius desideriorum velut centrũ est) sustollitur. Hoc porrò manifestè in Sancta hac

ac muliere, & admirandis eius operibus videre est. Magna quippe eius humilitas, discretio & seria super seipsam vigilantia, quam, quoad vixit, semper adhibuit, satis euidenter è primo hoc, quē de VITA sui summa cū humilitate & discretione, Patris sui spiritualis iussu, & mandato scripsit, tractatu, colligitur, in quo, & vitæ, & operum suorum, non exteriorum solum, & manifestorum, sed & spiritualium, & maximè occultorum, quæque vt intelligantur cùm visum defæcatissimum, tum oculos perspicacissimos requirunt, exactissimam descriptionem facit. E secundo autem, quem *Viam perfectionis* vocat, quemque ad Monialium suarum petitionē & instantiam, simul & instructionem conscripsit, facilè videre est eam, quam ipsa diuinę gratiæ ope, & adminiculo sibi perfectionem comparauit; cùm tam scitè eam per præcepta doceat, tam efficaciter persuadeat, quæque in via tam parum trita, & negligentibus, torpidis & debilibus vsq; adeò difficili, occurrunt fraudes, & pericula tā apertè declaret, cumq; per ita prudentia, ac cordata monita, & documenta concludit, vt eius, à quo illa proficiscuntur, prudētiam, & summam in rebus spiritualibus experientiam ad oculum manifestent. Per Tertium, *Mansiones* nuncupatum, mansio illa durabilis nobis describitur, qua ipsa in Cælis haud dubiò jam fruitur, cum adhuc in terra degens, tantis à Deo fauoribus præuenta sit, tamq; alta & sublimia gustare & experiri meruerit, & quidē tā eminenter, ac perfectè, vt ea etiā clarissimè & distinctissimè conscribere (alioquin enim id impossibile videatur) sūma cū Sanctissimorū, & in rebus spiritualibus versatissimorū virorū admiratione potuerit. Ac proinde, saluo meliori iudicio censeo, hosce omnes libros tū ad Domini eius, qui vt plurimū seligit quod debile & infirmū est, vt, quod firmū & validū est, euincat & prosternat, idq; ad ostensionē mirabiliū, ac supremæ potētiæ suæ laudē & gloriam: tum etiam ad æternam singularis huius mulieris quę meritò sęculi nostri decus, quinimo ætatis huius miraculum dici potest, memoriam; tū denique in communē omnium fidelium, cuiuscunq; status & conditionis sint (cū doctrina hæc sit omniū, in quo illius & magnitudo atq; excellentia, simul etiam opus hoc à Deo venire patet) vtilitatem, imprimi & prælo tradi debere; quod eorum diuulgatio &

magno-

magnoperè honorem Dei auctura, & in totius Catalauniæ, Hispaniæ, atque adeo orbis Christiani vtilitatem cessura sit. Datum Barcinone in Monasterio S. Pauli Ordinis gloriosissimi Patris N. S. Benedicti, in Festo Exaltationis S. Crucis. Anno 1588.

Fr. Ioannes de Lerna Prior.

ALIA CENSVRA R. P. F. LVISII LEGIONENSIS

Ordinis S. Augustini, Madriti.

Vidi, & relegi libros, quos S. M. TERESA de IESV composuit, Vitam videlicet eius, Viā perfectionis, & Mansiones, simul & alia opuscula illis adiuncta: quæ sanam & Catholicam doctrinam continent, simul & quantum mihi videtur, perutilia sunt iis qui eadem lecturi sunt. Docent enim, quàm facilè homo possit Deo perfamiliaris fieri; gradus item aperiunt, quibus ad tantam, tamque eminens bonum ascendatur; denique quæ in ea re occurrere possint pericula & illusiones, patefaciunt, & vt caueantur iubent: Idque tanta cum facilitate & claritate, ac simul tanta verborum efficacia, vt nullus, si modo spiritualium rerum studiosus existat, futurus sit, qui nón magnam ex horum lectione sibi sit vtilitatem eliciturus: & si spiritualis non sit, quin spiritualis fieri volet, & vt fieri possit, animum planè suum sit inducturus, aut saltem summam Dei benignitatem, quam in se quærentes exhibet, & quam hi illum citò inueniant, quamq; blanda ipsius cum eis sit conuersatio ac communicatio, sit admiraturus.

Quare, & ad Dei Opt. Max. gloriam, & commune reipublicæ Christianę bonum, expedire censeo, vt hi libri imprimantur, & publici iuris fiant. Factum in S. Philippi, Madriti 8. Septembr. anno salutis 1587.

Fr. Luisius Legionensis.

INDEX

NDEX CAPITVM HVIVS PRIMÆ PARTIS Vitæ S. Matris TERESAE de IESV.

Caput

ndex Libri Fundationum Monasteriorum.

Caput

INDEX CAPITVM PARTIS SECVNDÆ Viæ perfectionis.

templa-

INDEX TRACTATVS
CASTELLVM ANIMÆ, VEL
SEPTEM MANSIONES DICTVS

Mansio Prima.

Caput

DIVER-

IVERSA VIRORVM
DOCTRINA,
C SANCTITATE ILLVSTRIVM
TESTIMONIA,
ibus S. Matris TERESÆ de IESV spiritum approbarunt, commendarunt, laudarunt.

ta à R. P. DIDACO IEPES Ordinis S. Hieronymi in prologo, quem quatuor is, quos de vita & miraculis S. M Theresæ in lingua Hispanica conscripsit libris, præmisit, in latinam translata à D. Matthia Martinez.

INfiniti, quo Deus hominem prosequitur, amoris nusquam maiora indicia & argumenta dedit, quam in cruce pendens: in illa namque amorosa sua viscera patefecit, quarum magnitudinem nulla exprimat lingua, verba nulla satis exaggerent. At amoris teneri ac deliciosi, qui viscerum affectus & teneritudo est, quin & affabilis, amicæ, ac dulcis conuersationis, familiarique, qua suis sese amicis communicat, eæ tantum animæ possunt :estes, quæ reipsa & per experientiam ipsam sentiunt; illæ inquam, per quamdam vitæ puritatem, contemplationis sublimitatem, aisque subtilitatem, eò iam peruenere, illius vt sponsas deliciosissi- & amarissimas sese appellent, & reuera etiam sint. Nullius quippe tis tanta est solicitudo & anxietas, nullius sponsæ tantum illicium, ius item animus ita ab amore euictus & sublatus est, vt cum conuernis ac familiaritatis [diuinæ dulcedine, & suauissimi illius amoris] diteneritudine comparari, aut æquari possit. At quis, nisi qui de facto :peritur & sẽtit, deliciosa amoris signa & suauitates quas erga huius.i animas Deus exhibet, verbis exprimat? Hoc constat; neminem uam potuisse aut sciuisse verbis exprimere, quomodo is ipse sit; nuis aliquid ex jis, quæ ipsæmet de eo testantur, & sacra Scriptura

docet,eruere aliquo modo nobis liceat. Christus quippe cum dilectissimis hisce sponsis suis,est adinstar viui cuiusdam fontis, qui numquam exhauritur, & è quo continuò lux, suauitas ac deliciæ promanant;& quidquid demum ab illo fluit & descendit,quædam amoris & ignis sunt flumina. Harum amoris deliciarum & teneritudinis, plurima,eaq; clarissima, in sacris litteris videre est testimonia, in quibus quædam velut imago deliciosi huius amoris nobis proponitur. Aliàs namq; spiritus sanctus eũ vocat cellã vinariam,aliàs ipsummet vinum, aliàs liquorem vino longè suauiorem ac meliorẽ,alias deniq; vberum nomine eũ indigetat:neq; enim tã infanti suauia & sapida materna sũt vbera,nec tantũ vicissim mater cum paruulo suo deliciatur,quam Dei amores & deliciæ sapidæ & delectabiles sunt cum ipso tractantibus & conuersantibus.Alias quoq; ebrietatis, languoris,deliquii pacis, quæ omnem sensum exsuperat,sibili auræ tenuis, cognomine eum significat.& licet alia sexcenta ei darentur nomina,numquam tamen illa ad dulcem illum amorem, quo amicos suos permulcet ac delinit Deus, declarandum aut exprimendum sufficerẽt.Nam quòd Deus infinitus quidã sit amor,&,bonũ bona reliqua infinitũ transcẽdens,hinc anima, quæ reuera ipsũ possidet,quãdã bonorũ &deliciarũ,q̃ ab infinito hoc amore nascũtur, collectionẽ & coaceruationẽ hauddubiè possidebit.

Quamquam autem certum sit,quoslibet iustos,qui in Dei gratia & amicitia sunt & viuunt-illius quoq; familiaritate,ac blanda suauique eius conuersatione gaudere, & sexcentis alijs sinceræ amicitiæ titulis Deo suo cõiunctos esse;hic tamen tener amor, quo animas, quas suauissime amat, & vt sponsas suas habet, afficit & perfundit, in amoris ac conuersationis arctitudine magnitudineque priorem illum longo interuallo trãscendit ac superat.Etenim primi illi velut per fidem habent, quod hi sentiunt per experientiam; vnde tantum inter eos est discrimen, quantum inter eum qui mellis dulcorem reipsa percipit, & eum qui ipsum ideo nosset dulce esse, quòd ita ex alijs audierit:primi, ad summum,aliquam suauitatis huius partem (quòd enim Deus animæ tam vicinus sit, hinc illius odorũ fragrantia sexcentas quodãmodo per rimulas sentitur &percipitur)olfaciũt:hi verò cælestis spõsi sui amplexuum dulcedinem de facto gustant:atque huius adminiculo sanguinem suum lac factũ,id est modo quodam suaui ac sapido,Deus ipsis communicat.Et sicut in Regum aulis quidam sunt, qui ianuam apertam tenent ad cum Rege agendum & loquendum : alij verò,qui interiùs penetrant,quibus sua ille secreta reuelat, & qui semper apud ipsum versantur, eiusq; intimi & familiares sunt,quibuscũ proinde ille amice tractat & loquitur:ita se res in animabus cum Deo agentibus habet;quarum quæ arcto amoris vinculo ei vnitæ & coniunctæ sunt,

ns suauissima conuersatione perfruũtur,& absconditissimorum il- s secretorũ participes sunt. Hę itẽ sunt, quę suauẽ huncDei amorẽ psa sentiunt & experiuntur: de quo nihil aptius aut conuentius dici tuit q̃ quod aliàs de eo S. Ioannes ait, dum eũ manna vocauit *absc ōdi- n.* manna quidẽ quia delectatio est supra modum dulcis ac suauis, non vno solum saporis genere sapida, sed ad comedentis gustum, oorem, desiderium, conditionem se conformans. Absconditum ve- quia nullus quomodo sapiat intelligit, nisi qui ipsum de facto co- edit & gustat: ipsa quippe experientia linguam mutam reddit, & quę anima peragitur, magnitudo illam quodãmodo ineptam & impo- atem reddit, ad eorum quæ gustauit, minimam partem exprimen- m. Atq; hæc est causa, cur hæ gratiæ ac deliciæ, quas animabus Deus estat, ita immensæ sint, vt homines eas non credant, multi etiam intelligant quidem nam, vt bene S. Bernardus ait, hoc amoris idio- a, velut Arabicũ est non amanti, & intellectu difficilius quàm Græ- lingua ei qui ipsam non didicit. Cuius rei hanc S. Augustinus dat usam: *Quia in homine carnali tota regula intelligendi est consuetudo cer- di, quos solent videre, credunt; quod non solent videre, non credunt.* Atque hoc quod Apostolus dixit, *Animalis homo non percipit* nec intelligere po- t opera & mirabilia *Dei.* Atque ideo & S. Dionysius Areopagita m quodam è discipulis suis de mystica hac lingua qua ad animas quitur Deus, agens, ei consulit, vt cum sapientibus huius sæ- i, nullam rerum diuinarum ac cælestium experientiam & scien- n habentibus, absconditam hanc sapientiam non communicaret. S. Augustinus de amoris huius & deliciarum subtilitate loquens, ait, *Da amantem, & sentit quod dico: da feruentem, & sitientem, & em æternæ patriæ suspirantem, da talem, & scit quid dicam; si autem ido loquar, nescit quid loquor.* Vt ergo secreta & arcana amoris lin- intelligatur, aures Augustinus exigit amorosas; eum verò vt ine- m & illius intelligendæ incapacem reijcit, qui per frigiditatem & epiditatem suã, illius suauitatem ac dulcorem gustare non meruit.

Apoc. 2.

Serm. 79. in Cantur.

Serm. 147. de tempor.

Cap 1. de myst. Theol.

Tract. 26. in Ioann.

Tametsi verò plurimis ob sensus stuporem & hebetudinem a- rosa hæcDei cum animabus conuersatio incredibilis videatur, qui nen fidei & lumen & veritatem habent, eximios illos fauores & de- as, quibus amicos suos Deum allocutum esse & affecisse sa- scriptura commemorat, non possunt non fateri & credere. Mose quippe ait, eum cum Deo, vt amicus cum amico solet, e ad faciem loqui consueuisse, quin & aliis Prophetis gratiam cà Deo factam constat. Quin & Deus ipse in veteri testamento nifestè professus est, delicias suas esse cũ filiis hominum conuersari

In nouo verò testamento, in quo amorem suum in homines magis Deus patefecit, maiores illius erga eosdem fuere deliciæ, & amoris ac beneuolentiæ effusiones; quemadmodū si iam indè à temporibus Apostolorum ad vsque nostra historias sanctorum percurrere velimus, facili negotio videre erit. Vt autem multos viros sanctos, quibus Dominus ipse apparuit, & alios singulares fauores præstitit, iam omittamus; certum est, eum superioribus sæculis eamdem gratiam etiam multis sanctis mulieribus fecisse, quarum si hic texere catologum & seriem vellemus, prius nobis tempus deficeret, quàm materia. Plenæ namque his exemplis sunt sanctorum historiæ, atque adeò vix vlla est, in qua non singulares & eximios quosdam Dei erga amicos suos fauores legere sit.

Cum ergo ostendere vellet Dominus, ingentem liberalitatem & effusionem suam, qua se adeò impensè & sine mensura amatoribus communicat, eamdem esse modò quæ fuit olim & sæculis prioribus; & ad bonum faciendum, gratiam; & ad malum, naturàlem propensionem (etenim eumdem Deum habemus modò, eamdem is quoque bonitatem habet quàm priùs, easdem quoque in Ecclesiam suam immittit influentias, eosdem denique ei fauores & gratias facere paratus est) eamdem esse; hinc vltimo hoc sæculo & ætate tam eximiam ac notabilem nobis sanctam dare voluit, sanctam inquam matrem Teresam de Iesu. Cui gratiarum ac donorum, quas magnis sanctis diuisim dare solet, plurimas iunctim & collectim dedit. Etenim fauores & deliciæ, quibus eam Dominus cumulauit, nec non amoris qua cum ipsa egit affabilitas & teneritudo, tam sunt ingentes ac singulares, pares vt vix vmquam legerim vel audiuerim; vt taceam dona varia & tam admirabilia, ac virtutes adeò perfectas, & in summo gradu collocatas nec non alias eximias sanctitatis, qua eam donauit, prærogatiuas, quibus eam inter multas sanctas mulieres eminere, & (vt id sine vllius iniuria dicam, inter reliquas omnes rarissimam ac perfectissimam esse voluit.

Nam tametsi multas sanctas mulieres, maximis eximijsque virtutibus præstantes fuisse; alias admirabiles cælitus visiones, & particulares quosdam à Deo fauores accepisse; alias quoque inusitata quædam miracula patrasse; alias denique omnia hæc coniuncta & simul habuisse legamus; nullam tamen ipse sanctam (tametsi accuratè & diligenter rem excusserim) vidi aut legi, cui magis extra ordinarias & particulariores Deus opt. max. meo iudicio, contulerit prærogatiuas, quam sanctæ huic Matri Teresæ de Iesu. Vt enim de donis ac dotibus naturalibus (quæ sanè plurima fuere) quibus eā Dominus cumulauit, nihil dicam; diuina

a certè & supernaturalia tot & tam eximia in ipsa fuere, vt in nul-
quam maiora apparuerint.

Etenim, præter tantam virtutum perfectionem, ac vitæ sanctimo-
(per quàm operibus & factis in perfectæ & heroicę virtutis ratio-
pertienit, quo fortissimi quique ne cogitatione & desiderio qui-
pertingunt) tot tamque extraordinarij Dei fauores; tanta item
suprema illa Maiestate familiaritas & communicatio, ac si de Se-
inorum, illius amore quam maximè incensorum, & illi intimo-
num ero fuisset; tanta quoque rerum cælestium notitia, tanta cū
stibus ipsis familiaritas & conuersatio, tamquam si de illorum so-
te fuisset, tam sublimes rerum diuinarum conceptus & sensus; tā
in absconditis secretis, & arcanis mysterijs declarādis lumen, quā
in vllo vix quisquam notauit; tam eminens & sublimis doctrina,
m libris suis comprehensam ad posteros transmisit (in quibus è re-
quas scribit subtilitate, magna qua easdem penetrat intelligētia,
ulari qua ipsas exprimit perspicuitate, stili quo ea q̄ dicit, propinat,
antia & diuino artificio, & quo facit, vt qui legunt, spiritus sancti
m, qui istis in scriptis inclusus est, notabiliter percipiant, nec non
ifesta illam lucē ac calorem, quem ipsa passim spirant; ad oculum
re est, hanc doctrinam à Deo esse inspiratam, è cælo profectam, &
sine speciali spiritus sancti assistentia & ope conscriptam.) Præter-
uòd Religionis cuiusdam fuerit mater & fundatrix, quod nimirū
ier vna & sola, integrum tam mulierum quàm virorum Ordinem
antam perfectionem & vitæ arctitudinem, & ad eam sanctitatem
ixit, vt quædam primæuæ illius sanctitatis & innocentiæ, quæ pri-
iuę Ecclesię temporibus inter sanctos illos Ægypti & Palestinæ A-
horetas viguit, imago & exemplar esse videatur; & hæc omnia, me-
te diuina assistentia & ope, suis ipsa manibus, & vt ita dicam in
chijs suis, suiq; sodoris impēdio perfecit. Adhæc miraculosa corpo-
llius in corruptio & integritas; nec nō plurima miracula & mirabi-
quæ illius opera tū in vita, tum post mortem præstitit, & quotidie
uc præstat Deus. Omnia, inquam hæc tam extra ordinaria, noua,
gna, singularia, tamque ab omni eo quod secundum ordinarium
m ordinem & cursum fit, longe remota simul iuncta, quædam mi-
lorum, prærogatiuarum & singularium gratiarum, quibus hanc
us sanctam honorauit, coaceruatio & synopsis est; quę vniuersa ita
ul iuncta, sanctæ vlli obtigisse me legere numquam memini. Nolo
em hic aliquam inter sanctitatis & perfectionis vniuscuiusque gra-
s ac qualitates comparationē instituere; sed soli Deo, qui vniuscuius-
e spiritum metitur & dignitatem nouit, huius rei iudicium ascribo:

 solum

ſolum hic loquor de illis quæ exterius de ſanctis hac in vita ſcire poſſumus. Nam tametſi in plurimis horum ſubſtantialiter & formaliter ipſa ſanctitas non conſiſtat, vt plurimum tamen Dominus maximis ſanctis maiores conferre gratias, maiorem impertiri lucem, eiſque vt inſtrumento ad maiora obſequij & gloriæ ſuæ opera efficienda vti conſueuit, quemadmodum eum in Beata Matre Tereſa de Ieſu feciſſe conſtat, &c.

§. I.

DE SANCTITATE & PERFECTIONE VITÆ, SANCTÆ Matris Tereſæ de Ieſu ſemper omnes bene ſenſerunt.

QVibus propoſitum eſt, illorum ſanctorum & ſanctarum, quibus Dominus particulares quaſdam & extra ordinarias gratias contulit, vitas deſcribere ſolent, quò rite hiſtoriam ſuam auſpicentur, & fidem atq; auctoritatem, quam res tam ſublimes ac diuinæ requirunt, ei concilient, Lectorem præmonere, ante omnia probantes, & oſtendentes, viſiones, reuelationes, & alias id genus gratias, quas ſancti illi cælitus recepere, certas, veras & indubitatas fuiſſe: Poſſẽ equidem huic ipſe labori ſuperſedere, cum generalis & communis, quæ in vniuerſa Eccleſia eſt, ſanctitatis ac doctrinæ B Matris Tereſæ de Ieſu, tot teſtimonijs confirmata, approbatio adeò ſit euidens, vt nullum (niſi fortè ſit qui ſolem lucere neget) reperire ſit, qui non idem debeat & cogatur confiteri. Nihilominus, tum vt meæ conſolationi, & erga ſanctam hanc virginem deuotioni, nec non illorum, qui eamdem quoque deuotionem habere poſſent, ſatisfaciam, tum vt debita cum opinione & æſtimatione Lector ad vitæ eius hiſtoriam legendam ingrediatur; quædam viſum mihi eſt paucis præmittere teſtimonia, quibus illius vita, libri, ſanctitas & ſpiritus comprobata ſunt. In quo & viris doctis faciam ſatis, & ignorantibus ac rudibus, eos quos Dominus ſuis confert fauores & gratias, reddam credibiles: hi namque, velut animalia bruta & terrena, aliud non iudicant, quam quæ oculis cernunt, & quæ oculorum fidem non excedunt, omni in re ad ſenſuum ſuorum iudicium ac tribunal appellantes. Atque hac ratione me neceſſe non erit nouo cum labore hic quaſdam ad ſpiritus diſcernendos regulas tradere ac coaceruare, aut quemdã de viſionibus, reuelationibus aut raptibus (vti alios nonnullos feciſſe conſtat) tractatum præmittere. Hac quippe in materia, aut in regulis illis conſignandis ijſque ad caſus particulares applicandis, grauiter errare poſsẽ: quod certè de tot tamque illuſtribus Doctoribus quos hic producam, & qui ſpiritum eius examinare ſuſtinuerunt, nullatenus præſumendum aut opinandum eſt. Nam, ſicuti iamiam videbimus, viri omnes grauiſſimi, & tum doctrina

ctrina tum vitæ sanctimonia illustrissimi, qui eadem qua sancta hæc
go ætate floruere, hunc assumere laborem, non dubitarunt, qui vna
nu lapidem lydium sacræ inquam scripturæ regulas, alia vero sancto-
n virorum ac patrum doctrinam præferentes, vitam reuelationes &
ritum illius examinarunt & expenderunt: in omnibus porro illam
ce regulis & doctrinæ mirè conformem & correspondentem vide-
nt, vt iamiam ex illorum testimonijs & dictis erit videre. Quæ autem
e hic producam non ex incertis & dubijs quibusdam relationibus,
authenticis ac probatis infomationib. quæ, quò sancta Mater in Ca-
ogum Sanctorum referrentur, sunt factæ, deprompta & petita sunt;
c etiam penè omnes quos hic adfero, testimonium suum iureiuran-
confirmant.

§. 1.

IMVM TESTIMONIVM VIRORVM GRAVIVM ET DO-
ctorum, qui S. M. Teresæ de Iesu spiritum approbarunt.

T ergo de veneratione & æstimatione ; simul & de magna deuo-
tione, quam erga Sanctam hanc tum viuentem tum mortuam va-
abuere, aliquid dicam , exordium ducam ab his qui cum ea in vita
uersati sunt, eam cognouerunt, ac spiritum illius examinarunt , ap-
barunt, & talem fuisse censuerunt, qualem eum illa iam mortua om-
confitentur & agnoscunt. Quod autem sancta Mater ex vna parte
i esset humilis, vt sese indignam reputaret, vt Dominus sui vllatenus
ordaretur; ex alia autem, tot & tam singulares à Deo gratias ac fauo-
reciperet, vti norunt omnes , & in vitæ illius historia pluribus refer-
timens tamen ne fortè sua ob peccata) quæ ipsa, vtpote verò humi-
dentidem plangebat , tamquam si enormissima & grauissima flagi-
fuissent) ei dæmon forsan illuderet, quieta non erat, nec, quamuis tot
Dominus gratias conferret, secura. hinc identidem cum suis Con-
arijs hac super re conferebat: vnde etiam illos & doctissimos, & gra-
mos semper habere satagebat, & quærebat; quin & illorum iussu &
scriptione, cum alijs eius notæ viris, & in Hispania tum temporis &
toritate ac doctrina celeberrimis tractabat ac communicabat. Insi-
m porro ad hoc faciendum occasionem & commoditatem S. Mater
ebet, quod per Hispaniam propè vniuersam, dum ad noua Mona-
a monialium fundanda , eorumque iam fundatorum directionem
ubernationem abiret, profecta sit. In quo sanè diuinam prouiden-
i licet admirari & notare, vt nimirum , cum illius viuentis spiritus
ctimonia à tã multis esset approbatus , ipsa iam mortua ab omnibus
retur & suspiceretur: & vt hæc, quæ quoniam tã admirabilia & rara
sunt

sunt, aliquem forsitan remorari possent, tantorum & tam multorum testimonio iam comprobata, & constabilita communem omnium opinionem post se traherent.

Initium ducamus à viris litteratis & doctis; hi quippe sunt, qui maiore cum rigore & exactiùs Sacræ scripturæ regulas, & sanctorum Patrum doctrinam examinant, quique non sine prudentia, in hisce credendis & approbandis, vt plurimum esse solent tardiores, quàm illi, qui solius pietatis oculo eadem considerant. Quos ergo viros doctos S. Mater dum viueret, consuluit & quibuscum tractauit, sunt hi sequentes.

Agmē ducat R.P. F. & Magister DOMINICVS BANNESIVS primarius facultatis Theologicæ Cathedraticus ac professor in Vniuersitate Salmanticensi Iubilatius (vt vocant) & rude donatus (hoc nāq; ad magnā illius doctrinā testandā & colligendā satis est; vt taceā eius summā rerū ad spiritum spectantiū, q̄ per tot annos sibi collegerat, experiētiam) hic ad multos annos S. Matri à confessionibus fuit, & iam inde penè à conuersionis illius initio, ad vitæ vsque finem, quatuor nimirum ac viginti circiter annorum spatio, cum ea egit ac communicauit. Quin immò, quascumque S. Matri occurrebant, difficultates, etiam absens, cum illo communicabat, atque ex illius directione ac nutu tota semper pendebat. Ipse quoque vicissim S. Matrem tanti fecit, tamque de ipsius sanctitate bonā opinionem concepit, vt, cum in illius exequiis in Salmantino Discalceatarum monialium cœnobio concionem haberet, illam S. Catharinæ Senensi in sanctimonia, æqualem; in scriptis verò & doctrina ea superiorem esse apertè confiteri non dubitarit. Vt porro melius tam grauis ac docti viri opinio ac sententia intelligatur, ipsiusmet testimonium, quod, dum de illa in sanctos referenda ageretur, ipse de eadē tulit, hic visū est verbotenus adscribere: *Nemo*, inquit, *melius quàm ego, scire potest particulares fauores & gratias, quas Matri Teresa de Iesu Dominus contulit: ad multos enim annos eius confeßionem excepi, eamque tum in confeßione, tum extra illam, sæpiùs examinaui, varijsque eam modis exploraui, ac periculum feci, semper me erga illam valdè asperum & rigidum prabens: quo autem illam magis humiliabam & despiciebam, eo magis ipsa ad meum consiliū amplectendum animabatur, ita se securiùs tutiusque incedere existimans.* Et inferius paulò, particularibus fauoribus & gratijs, quas Dominus ei contulit, loquēs, *Hac*, ait, *in parte tā multa occurrunt particularitates, vt, nisi nouus de ijs conscribatur liber, per ordinarij testimonij via n dici ea nequeant. Et forsitan ego, si necesse id erit, aliquem de ea re tractatum conficiā, è quo intelligatur & constet, quàm secura ac tuta Mater Teresa de Iesu incesserit via. Longè secùs, ac spiritus quidam deceptores & illusorij, qui hisce nostris temporibus apparuere ac detecti sunt.* Et

post

alia multa, adiungit: *Toto illo tempore, quo cum ipsa egi (egi autem multis) numquam in ea aliquid vidi, quod vir uti contrarium foret; sed maiorem mo- simplicitatem & humilitatem, quàm in vlla alia persona obseruaui. In omni m virtutis, naturalis aquè ac supernaturalis, exercitio singularissimum omnibus ipsa agentibus erat exemplar. Illius porro oratio & mortificatio rarum quid erat, e ea testari ac referre poterunt, quotquot particularius cum ipsa egerunt.* Illius au- sinceritate & humilitate nullam se vmquam in quoquam maio- obseruasse asseuerat; atque idem penè de omnibus alijs eius vir- ibus fert testimonium. Præter hæc alia multa de hac sancta eius- libris, quos ipse , antequam in lucem emitterentur , sanctæ quisitionis iussu examinauit & approbauit , adfert elogia. Pau- is illis verbis plura de ea dicit, quàm cuiquam videatur: cum ait odam opus esse libro , in quo particulares, quos Dominus san- huic Virgini impertitus est, fauores & gratiæ conscriberentur: quam bendi operam ipsemet quàm libentissimè subijsset, si occupationes, æ non vulgares fuere, ei ad hoc opportunitatem & locum dedis- t.

Antequam verò Ordine gloriosi Patris S. Dominici egrediar, a- s ex eodem hic viros adducam, quorum testimonium auctoritate ide dignissimũ est, & omni exceptione maius. Atq; imprimis R.P.F. gistrũ BARTHOLOMÆVM DE METINA, Primarium Academiæ Sal- nticensis Cathedraticum: qui cum tam multa, tamque extraordi- ia de S. Matre aliorum ex sermone inaudisset, parui ea faciebat, que fidem iis adiungere poterat ; imò satis sinistrè de ea sentie- t, ob ea quæ hoc in casu de alijs audiuerat. Cum ergo Teresa Sal- nticam, monasterij sui fundandi causa, venisset, omnimodis cura- cum magno hoc viro conferre; semper namque eos quærebat vi- , quibus ipsius spiritus vsque adeò non placebat, & qui maiores us occasione ei mouere difficultates poterant, ab illis melius eum dens excutiendum & examinandum, quàm ab illis qui ad ipsi cre- ndum facillimè inducebantur. Illum ergo adiit, & postquam neralem apud eum confessionem instituisset, suæ orationis, & viæ am insistebat, ei rationem reddidit, simul & quidquid de vita sua à conscripserat, legendum & examinandum tradidit. Vnde ipse non inus confusus mansit, quam certus iam & securus, spiritum i esse, qui in sancta illa anima viuebat, præsidebat, eamq; tam inso- s & extraordinarijs fauoribus visitabat. Et ipse de numero fuit illorũ, i Beatam Matrem maximè securam esse iusserunt; atq; ex eo tempore ignis illius amicus, commendator & fautor factus est, adhæc dicere n est veritus, quòd nullus ea in terra ac mundo sanctior esset.

R. P. F. IOANNES DE LAS CVEVAS, qui in illustri Dominicanorum Ordine Prouincialem egit, ac deinde ad Abulensem est Episcopatum euectus, familiarissimè ac particulari quodam modo S. Matrem cognouit; ipsa quoque vicissim, eidem quo solebat tenore, sinceritate & candore cum ipso de spiritu & modo suo orandi egit, simul quoque vniuersæ vitæ rationem ei reddidit. qui mox facilè percepit, quàm insignes Deus opt. max. in anima illa thesauros recondidisset, vnde etiam exinde mirificè eam coluit, & amicitiam cum ipsa seruauit. Atque in informatione, quæ de illius relatione in Diuos facta est, ait, illam se vt insigniter sanctam, & summarum virtutum cultricem habere.

Idemquoque testatur ac de ea pronuntiat R. P. F. MAGISTER *Didacus de Chaues*, PHILIPPI SECVNDI *Hispaniarum Regis Confessarius*, qui, cum Priorem in Monasterio S. Thomæ Abulæ ageret, cum eadem egit & communicauit.

R. P. F. IOANNES GVTIERRIVS Regi eidem à Concionibus, & F. FERDINANDVS CASTILLIVS (cuius, quam de suo ordine composuit, historia eruditionem, doctrinam, & spiritum satis prodit) ipsam quoque examinarunt & ipsius spiritum approbarunt.

Magis verò in particulari P. F. Magister Garcias de Toleto, Generalis Indiarum commissarius. hic enim magna cum particularitate cum illa egit, & satis longo tempore cum eadem contulit; hic quoque ipsam vitam suam scripto iussit committere, & ipse fuit is, ad quem epistola illa, quæ in eiusdem fine legitur, scripta est.

R. P. F. MAGISTER PETRVS FERNANDIVS (quem Philippus secundus Hispaniarum Rex nouæ Discalceatorum reformationis Visitatorem & protectorem esse voluit, vt eam suo is in exordio tueretur & propugnaret) summæ vir doctrinæ, magni spiritus & austeritatis, aliquot annis sanctam Matrem cognouit, & cum ipsa tractauit; illius quippe Prælati & Confessarij vicem functus est. cumque eam initio magno cum timore & cautela tractare cæpisset, postea tamen, quemadmodum & cæteri omnes, manus dedit & cessit; ipsiq; exin suis in fundationibus magno fuit adiumento, quin & dicere non est veritus, Teresam de Iesu eiusque Moniales mundo reipsa declarasse, fieri posse ac possibile esse, vt & mulieres perfectionem sequantur Euangelicam: quasi diceret, illam magno suo spiritu ac talento facile practicabile & vsitatum reddidisse, quod hominibus tam videbatur arduum ac difficile.

Non minus de Sanctæ Matris sanctitate ac spiritu alius eiusdem Ordi-

dinis Prouincialis dubitauit, F IOANNES SALINAS dictus; qui & P.M. minicum Bannesium (vti suo is testimonio affirmat) commonuit, ne s æquo mulierum virtuti confideret aut crederet : quin imò malè n habebat, quòd ille de S. Matris Teresæ de Iesu rebus tam eximiè & clarè sentiret. cui Dominicus respondit, illam prius alloqueretur & ctaret, quàm aliquod de ea iudicium ferret. Contigit porro, illum letum, vbi tum S. Mater agebat, concionum habendarum gratia ti, vnde eam toto quadragesimali tempore examinauit, diuersa- e eiusdem pericula fecit, quem illius mox sanctitas & virtus ita uit & affecit, vt, quamuis ob multa negotia perexiguum ei esset pus, quotidie tamen ad eius confessionem excipiendam abiret. erroganti eum deinde Magistro Bannesio, quid ei de Teresa de u visum esset; respondit, *Decepisti me dicens mulierem esse; reuera non ulier, sed vir virilis, & quidem de maxime barbatis.* quo loquendi modo he- am ac magnam ipsius virtutem, sanctitatem & valorem declara-

R.P.F. Magister DIDACVS DE YANGVES per octo annos S Ma- Teresæ confessiones excepit, vir eiusdem ordinis cumprimis gra- , & eruditus vt pauci. hic illam confessus est magni spiritus mu- em fuisse, maximisque dotatam virtutibus; quin & particulares quot reuelationes, quas à Domino S. Mater accepit refert, & suo in imonio multas alias sanctitate S. Matris dignas, laudes & excellen- congerit.

Idem quod isti Patres tam graues & docti, sensere de eadem alij rimi ex eodem Ordine Magistri, Præsentati, Regentes, & Lectores. que inprimis R.P.F. PETRVS YVANNESIVS (qui postea Collegij S. gorij Vallisoletani Regens & Rector fuit) ei suis in principiis nnio à confessionibus fuit; & particularem quemdam, in decim capita distinctum, tractatum composuit, in quo per mul- egulas, & documenta, è sacra scriptura ac sanctis Patribus, ad spi- s dignoscendos colligit & profert; quas omnes cum in spiritu Matris locum habere videat, dubitare se non posse ait, quin à Deo . Non abs re verò futurum mihi videtur, quidquid vir ille tam do- hac de re illo in Tractatu prodidit, hoc loco referre, quantum vi- cet prologi huius breuitas permittit: *Omnia, inquit, illius colloquia: episto- & quidquid demũ agebat, plena vidi humilitatis, vtpote quæ summopere desidera- vt omnia sua errata, defectus, & miserias nemo nõ videret, nosset, ac de ijsdem loque- ; nec nõ ægerrimè ferret, quòd quis eã vt bonã ac sanctam haberet. Cùm verò Dei a iam crescere & crebriores in ea fieri inciperent, mors quadã illi videbatur, quòd aliquid ex ijs intelligeret, ne propterea ipsam vt bonam haberet.* Et postquam

e 2 iam

iam ad particularia quædam descendisset, addit: *Denique humilitas eius incredibilis est, vti testantur, qui frequentiùs cum ea conuersantur.* Et inferiùs paulò adiungit: *Ad oculum patere & manifestum esse dico, Deum mulieri huic fauere & adesse, & quidquid ad illius sanctitatem testandam persuadendamque dicere possumus, verißimum esse. Conuentum S. Iosephi per expressam Dei reuelationem fundauit, & quæ in eodem viget sanctitas, euidens rei huius dat testimonium. Monialis huius conscientiæ puritas tam est singularis, vt tum nos qui eius confeßionem excipimus, cumeaque tractamus, tum omnes eius sodales in admirationem ac stuporem capiat. Dicere namque possumus, quidquid illa cogitat & tractat, Deum esse; omniaque ad Dei honorem & obsequium, & spiritualem animarũ profectum dirigi. Atque hac ratione, fundauit domunculam illam S. Iosephi, in omni quacumque hic in terra in mulieribus ac viris haberi potest, perfectione eam instruens. Si vero de magno spiritu fructu, quem quotquot cum hac Dei ancilla agunt, è conuersatione eiusdem colligunt, loqui velimus, finem non habebit narratio: magna quippe Dei sunt mirabilia quæ hoc in genere fiunt. De meipso nihil dicere volo, quòd cum ipse ob peccata & demerita mea promeritus non sim; tametsi meipsius experientia norim, Dominum, ex quo tempore cum illa conuersari cœpi, in multis mihi rebus singulari quodam modo adfuisse, quas ipse ad oculum perspiciebam, non sine particulari Dei auxilio & concursu fieri. Quare non magis possum eam vt sanctam non habere, quàm dicere possum me illam non nosse. Multa mihi aperuit, quæ solus Deus nosse poterat, quòd essent res futuræ, & quæ ad interiora & profectum spiritus spectabant, quæque mihi videbantur impoßibiles. Quas tamen quàm verißima fuisse deprehendi.* Et paulo inferiùs prosequitur: *Quidquid sanctæ huic reuelatum est, nonnisi in magnos & illustres spirituales effectus, summam afflictorum consolationem, & singularẽ in diuino amore profectum tendit. Plus æquo prolixum foret, quiquid ei reuelatũ est, narrare velle. Omnes, quicumq; haberi Abulæ poterãt, aut illic pertransibant, viros doctos consuluit, & cum iis suis de rebus contulit. Atque inter ceteros, sanctum quemdam hominem ex Ordine D. Francisci, quem ipse noui,* F. PETRVM DE ALCANTARA *dictum, singularis virum orationis & pœnitentiæ, & in professione sua zeli. Sanctus hic, esto non adeò magnis, quæ eũ excurrere Abulã cogerent, negotijs vrgeretur, nihilominus à diuina Maiestate eò vt cõcederet impulsus est, ad hãc ancillã suã consolandã, tũ, cùm plurimos hisce in rebus haberet aduersarios & cõtradictores; ille verò certã eã reddidit, ac credere iußit, Deũ esse, nullãq; hic illusionẽ subesse: ipsamq; quo ad modũ quo Deũ videbat, ac reuelationes, & diuinas quas habebat allocutiones, planè illustrauit, & securã fecit. Quòd autẽ sanctus hic vir tantũ illi tribueret ac deferret, particularemq; affectum & amicitiæ signa ei exhiberet, factũ est vt omnes ei contradicere desinerent: atq; exinde valde fuit quieta. Adeò vt quotquot ei ante contradicebant & aduersabantur (erant autẽ plurimi) & quotquot hac de re consulti fuere, apertißimè testentur & fateantur, spiritum hunc sine dubio à* DEO *prouenire, nulla vt in hoc subesset illusio. Et tametsi initio plurimi ei quàm maximè contradicerent & eam intimidarent, Iam tamen omnes eam vt insignem*

Dei an-

Dei ancillam habent, & quo possint honore colunt & venerantur. Hæc & alia permulta doctus ille vir in dicto illo tractatu scribit, & apertè testatur, si omnia quæ de ipsa dicenda habet, dicere vellet, necesse sibi fore ingens volumen conscribere. Hæc ab eo relatio facta est sexennio postquam Sancta Mater magis intimè se Deo dare cœpit: & hodierna etiam die ipsiusmet Patris manu exarata, in Discalceatarum Monasterio S. Iosephi Abulensi asseruatur. Porro mirificè Sancta Mater illi viro profuit: nam tametsi antea insignis Dei esset seruus, postquam tamen cum ipsa egit, aliam vitæ rationem inijt & assumpsit, & in virum sanctum euasit. Huius Patris opera & medio, sancta Mater, de orationis & vitæ suæ modo cum P.F. Magistro Mancio, Primario Salmanticæ Cathedrario communicauit: & idem eius de illa fuit iudicium, quod aliorum omnium, qui ipsam cognouere & tractarunt.

Illius quoque confessionem exegit, & spiritum probauit R.V.F. VINCENTIVS BARONIVS, officij S. Inquisitionis consultor, & vir egregiè doctus, qui illi Toleti agenti, ad sesquiannũ, in confessione & vitæ directione operam dedit. quod illæ obsequium sibi impensum egregiè ei rependit: illius namque orationibus factum est, vt ad magnã is vitæ perfectionem peruenerit.

R.P.F. Pręsẽtatus PHILIPPVS MENESIVS, in collegio S. Gregorij Vallisoletano Theologiæ Lector, cum tam multa de Sancta Matre dici inaudisset, Vallisoleto Abulã venit, visurus annõ cacodæmon ei illuderet, vt illã aut ab illusione liberaret, & meliora edoceret, aut, si recta via incederet, illam, si quando alios de ea alloquentes audiret, tueretur. Hanc ergo eam audisset, non potuit non quàm honorifice da ea loqui.

Confessa quoque est & contulit cum alio Præsentato, cui nomen LVNAR, & in Monasterio S. Thomæ Abulensi Priorem agebat. Qui omnes eius spiritũ & virtutes explorarunt, approbarunt, & laudibus extulerunt: tantus namq; ab ea splendor ac flamma] emicabat, vt, tametsi tam singularia & extraordinaria ipsa haberet, vt nemini non timorem incuterent, nemo tamen, qui eam alloqueretur, & cum ipsa conuersaretur, de summa illius sanctitate, & quin omnes illi fauores & gratię eximiæ à Deo prouenirent, posset dubitare.

Non minus verò cum Patribus Societatis Iesu S. Mater, quàm cum Dominicanis contulit. Quòd enim in duabus illis Religionibus tantam doctrinam, nec non tantum orationis ac virtutum vsum vigere cerneret, nullatenus sibi errare posse videbatur aut illudi, si illorum virorum doctrina, consilijs, & monitis niteretur.

Inprimis verò Sanctæ Matris Teresæ de Iesu sanctimoniam diuulgat & celebrat, doctissimus Pater & Doctor, FRANCISCVS DE RIBERA qui

RA, qui cum magno omnium plausu in duodecim Prophetas Minores, S. Pauli ad Hebræos epistolam, & Apocalypsim S. Ioannis, commentarium edidit; cumque alijs magni momenti rebus occuparetur, tanto tamen deuotionis affectu & æstimatione erga admirabilem S. Matris Teresæ de Iesu sanctimoniam & virtutes motus est, vt, nullo alio certè sibi scopo præfixo, quam vnica diuina gloria, vtque tanta sanctitas illius in Ecclesia innotesceret, & vt ob particulares quasdam gratias quas eius intercessione & medio à Domino ipse receperat, gratum illi se exhiberet, (vti ipsemet fatetur) iam senior & annis grauis, de illius vita & miraculis integrum librum conscripserit. In quo licet tam alta & heroica de sancta hac virgine referat, semper tamen paucior quàm rei dignitas exigat dicere, eoque infra eius dignitatem se loqui existimat. Vt verò maior scripto illius accedat auctoritas, tametsi ipsa scribentis auctoritas per se sufficeret, quòd magnæ vir sit religionis, & virtutum plurimarum; ipse in testimonio, quod in informatione quæ de eius canonizatione facta est, dat, sub iurisiurandi sacramento cõfirmat, quidquid à se libro illo descriptum est, verissimum esse. Quin imò quæcumque scripsit, seriò & accuratè inquisiuit, omniaque quam potuit fidelissimè scripto commisit: vt vnicum hoc eius testimonium, ad tam singulari & admirabili virtuti fidem adiungendam sufficiat.

Sanctam quoque Matrem satis diu cognouit, explorauit, & examinauit illustris ex eadem Societate Doctor P. HENRICVS HENRIQEZ, eruditione & doctrina præstans, qui præclaros quosdam in Theologia Morali posteritati libros reliquit, multiplici scientia refertissimos. Huic alias magnum insedit desiderium vitam & reuelationes huius sanctæ examinandi, vti ipsemet in testimonio, quod in informatione Salmanticę circa eius canonizationem instituta dedit, ingenuè confitetur. Cum enim Hispali S. Matris, cum eò fundationis instituendæ causa ipsa profecta esset, & ibidem anno integro moraretur, ac magnis multorum exagitaretur afflictionibus, confessiones toto illo tempore exciperet, eam satis per otium (vti ipsemet refert) præsente RODERICO ALVARIO, eiusdem Societatis Sacerdote, viro sexagenario, magnique spiritus, & rerum experientiæ, quique tunc quidem sibi persuadere non poterat, tantas Dominum in sanctã Matrem virtutes & gratias contulisse, examinauit. Rodericium, vt dubitaret, mouebat partim ipsa gratiarum magnitudo & singularitas, partim magna quam habebat ipse, multarum deceptionum & illusionum diabolicarum, quas in multis, ijsque notabilibus & quæ vt valde spirituales habitę erant, personis sæpius iam reipsa compererat, experientia. vnde etiam tractatum quemdam conscripserat, in quem multos casus particulares, & varias spirituum discretionem edocentes

c^tes regulas retulerat,& in quo primarium eius intētum erat ostēdere, vt plurimum magnas hac in parte diaboli fraudes & illusiones, ac præsertim in mulieribus, subesse. Quocirca duo illi Patres pariter S. Matrem induxere (quòd ita Superior eius tum mandasset) vt quidquid sibi hac in parte contigisset, scripto committeret, ei, vt se in illo ratificaret ac iustificaret, iubentes, eam examinantes, & alias rogata denuo rogantes, eaque scripta velut commentantes & enucleantes, omnesq; illius libros, verba, & scripta accuratissimè perrimantes, quam postquam toties & tam studiose singillatimque examinassent, mirificè ac per omnia eis placuit, & singularem eius humilitatem, charitatem, & admirabilem orandi modum, magnamque discretionem; & rerum spiritualium experientiam ad oculum perspexere. itaque tandem superuacuum illum timorem & formidinem, quem hactenus habuerant, penitus deposuere. Omnia hæc, expressa sunt P. Henriquez verba, qui cæptum suum sermonem sic prosequitur. *Habuit Mater admirabile donum in omnibus orationis gradibus, quos Sancti doctores tradunt. Vnde etiam Patres Franciscus de Borgia, Societatis Iesu Generalis, & Antonius Araozius eiusdem Ordinis Commissarius, postquam cum ea egissent, eiusque spiritum examinassent; eum singulari & admirabili quodam cum elogio approbarunt, dicentes, quod, tametsi in multis alijs personis multas cacodæmonis illusiones experimento vidissent, quo ad res tamen S. Matris Teresæ de Iesu planè certi & securi essent, eaque non aliter quam à liberali Domini manu data & profecta amplecterentur. Atque hoc esse, quod ipse nouit, nec non alia multa ad eius perfectionem, vitam sanctam, & eminens orationis genus spectantia. Quæ*, inquit, *intellexi, & sæpius referentes audiui P. Gasparem de Salazar, & P. Balthasarem Aluarium, Societatis Iesu Sacerdotes, qui multis cum ipsa annis communicarunt. Et siquidem opus foret, multas referre possem reuelationes, & quidem approbatas, quas S. Mater Teresa de Iesu insignium tum suiipsius, tum aliorum plurimorum cum profectu habuit, quæ non sunt in librum, quem de vita illius quam accuratissimè & fidelissimè Pater & Doctor Franciscus de Ribera scripsit, relata.* Et hanc materiam prosequens, paulò inferius hæc addit: *Reperi in ipsa magnam & admirabilem quandam prudentiam, simul tamen & Christianam quandam simplicitatem; animum generosum eumque excellenti humilitate succinctum, adhac simplicem in rebus difficillimis erga superiores obedientiam. In actibus charitatis aliarumque virtutum mirè splendebat & ipsa, & eos quibuscum agebat ad similes virtutum actus inflammabat & emouebat. Præterea Mortificationem, & vitæ austeritatem cumprimis sectabatur, adhoc pergratum illi erat, quod superiores & Confessarij grauia, laboriosa, sensualitatique displicentia iniungerent. Quin imo in multis persecutionibus quas passa est (vti fuit illa quam passa est Hispali) animum præferebat inuincibilem virilem & constantem, magnam quoque atque admirabilem patientiam, & in Deo fiduciam. Conscientiam*

ſcientiam ab omni vitio & imperfectione puriſsimam conſeruabat, magna quadam cum animi pace & quiete coniunctam, quam ei Dominus concedebat. Quin imò, cum ex ipſa, tum è Patre Martino Gutierrio Rectore Societatis Ieſu Salmanticæ didici, dono prophetiæ illam à Deo donatam fuiſſe.

Pater ÆGIDIVS GONSALVIVS, Caſtellanæ Prouinciæ Prouincialis & viſitator, Societatis Ieſu, magnique in ea nominis, multiſque virtutum ornamentis conſpicuus, duodecim & amplius annis S. Matris Tereſæ de Ieſu confeſſionem excepit, familiariterq; cum eadem tractauit; cui ipſa viciſſim res ad ſpiritũ ſpectantes, reuelationes & viſiones, quas ſuum in librum retulit, aperuit, & tandem de eius ſanctitate teſtimonium ferens ſic loquitur: *Mater Tereſa de Ieſu magni ſpiritus mulier, & cum Domino Ieſu Chriſto familiariter admodum eſt conuerſata: in qua ſublimiſsimam & altiſsimam quamdam orationem, continuam cum Domino præſentiam, ſimul & magnam quamdam erga ea quæ humilitatis ſunt propenſionem aduerti: itaque permultæ fuere viſiones & reuelationes quas à Domino accepit.* Et pòſt paulò: *Perſpexi, maximis illam virtutibus dotatam fuiſſe, atque inprimis ſpe quadam ſingulari: numquam enim eam de re vlla quam aggrediebatur & executioni mandare volebat, anxiam aut dubitantem vidi. Semper enim in Deo confidebat, idque per media quibus numquam ea ad exitum deducenda putabatur; maximaſque difficultates perfringendo, quidquid perficere decreuerat, exitum ſortiebatur.*

Addam his alia id genus teſtimonia. Vnum eſt alterius cuiuſdam P. Prouincialis, eiuſdem ordinis, non minus prudentis & docti, quam fuit ſuperior ille, Patris inquam BARTHOLOMÆI PERESII qui pluſquam decennio cum S. Matre communicauit, itaque de eadem teſtatur. *Mater Tereſa de Ieſu magni ſpiritus & orationis mulier fuit: quotieſcumque enim cum illa egi, ſemper eam de rebus ſpiritualibus magno cum ſpiritu, Zeloque religionis, & animarum bono loquentem audiui, è quo colligere eſt, illam Dominum ſua in memoria quam præſentiſsimum habuiſſe. De eo autem tanto loquebatur cum feruore & ſenſu, vt vere ſe ſummo Dei ac proximi amore æſtuare oſtenderet; vt, quoties cũ ipſa agebam, ipſamque loquentem audiebam, ita ædificatus manerem, & ad Deo ſeruiendum animatus, vt non ſine ratione & tum mihi viſum ſit, & modo etiam videatur, illam vt ſanctam habendã ac ſuſpiciendam eſſe. Atque idem fuiſſe audio iudicium omnium eorum qui cum ipſa agebant nemini enim non mirum ſanctitatis odorem afflabat. Multi viri doctrina, ſpiritu & vitæ ſanctitate conſpicui illius ſpiritum approbarũt. Et quæcumque ſanctam Matrem ipſe tractantem negotia vidi, tanta eadem luce & cognitione ab illa notaui tractari, vt magnam illam rerum notitiam & facilitatem effectum quemdam eſſe cenſerem continuæ illius communicationis & orationis, quam cum Domino habebat. Quod & ab alijs qui eamdem explorarunt, ponderari & notari obſeruaui.* Et infra: *E conuerſatione & communicatione, quam cum Sancta Matre habui, cognoui eo quidem modo quo cognoſci poteſt, eam in gradu heroico fide, ſpe,*

fide, spe, caritate dotatam fuisse, & in particulari ingenti quodam Dei & illius gloriæ & salutis animarum amore, nec non virili quadam constantia ac generositate, in ijs quæ ad Domini nostri Iesu Christi obsequia spectabant, iam captis, prosequendis, nullas vt persecutiones aut hominū obloquia curaret. Speciatim verò audiui quædā illius apud aliquot Religiosos, qui ipsam visitationis causa aderant, colloquia de ingenti fidei Zelo, cuius potissimum intuitu sua monasteria fundare cœpit. Perspexi quoque, dictam Matrem omnigenis virtutibus, & quidem in summo perfectionis gradu, dotatam fuisse. Hactenus illius verba.

Pater & Magister Hieronymvs de Ripalda, Societatis Iesu, cum Salmanticensis Collegij Rectorem ageret, ac prius cum Abulæ moraretur, quadriennij spatio Beatam Matrem Teresam de Iesu tractauit, eiusque confessiones excepit. qui quid de illius sanctitate sentiret, sic respondit: *Mater Teresa de Iesu magni spiritus mulier fuit, sublimeque orationis genus habuit; cuius adminiculo, Dominus multa quæ ad suum obsequium spectabant, ipsi communicauit, quæ ipsa dein mecum diuersis temporibus contulit; atque inde magnā de alta eius oratione, & ea quam ei Deus communicabat, luce opinionem cōcepi. Egit illa cum doctissimis & grauissimis, quos tunc temporis hæc prouincia habuit, Societatis nostræ viris, vti fuere Doctor Araozius Commissarius Patris Generalis, P. Licentiatus Martinus Gutierrius, Collegij Salmantini Rector, P. Balthasar Aluarius, qui in Toletana huius prouinciæ prouincialatu decessit, & quo, omnium dictæ Societatis Religiosorū iudicio nullus erat in rebus spiritus tractandis, eisque cognoscendis veritior ac peritior; atque ideo rerum spiritualium præfectum propè semper agebat, ac prædictæ Matris Teresæ de Iesu sexennio toto confessarius fuit; qui etiam de illius spiritu & rebus cum P. Francisco de Borgia contulit Omnes porro illi, quos dixi, Patres ipsum M. Teresæ de Iesu spiritum approbarunt & commendarunt.* Et inferius paulo: *Mater Teresa de Iesu insigni fide, spe & charitate dotata fuit: nominatim verò in ipsa exactā & extraordinariam erga Confessarios suos obedientiam, in omnibus quæ ei mandabant; nec non singularem quamdam in Domino, aduersus omnigenas quæ occurrebant difficultates, fiduciam, quin & insignem Dei & suiipsius timorem, quod semper rebus suis diffideret ac timeret: quin etiam excellentem quamdam humilitatem, qua & spiritum suum cum viris apprime doctis, & spiritualibus conferebat; deniq; exemplarem patientiam, qua omnes, quæ sibi irrogabantur, iniurias, æquissimo animo perferebat, obseruaui.*

Alius eiusdem Societatis Pater, cui nomen Ioannes Agvila, qui sanctæ Matris confessarius fuit, eamque tractauit, idem penè dicit, & addit; se, præter ea quæ in sancta Matre perspexit, tres virtutes Theologicas in summo quodam gradu & maximo incremento notasse, &, per lucem, illam, quam ei Dominus in oratione communicabat, summam quamdam fidei nostrę mysteriorum notitiā, & sacræ scripturæ intelligentiam in eadem obseruasse; esto enim indocta esset mulier, ta-

men multa eiusdem loca in sensu Catholico & certo, iuxta sanctorum doctorum spiritum & mentem intelligebat; deque Deo tam sublimiter & altè sentiebat, vt ad oculum pateret, quàm ipsa illi familiaris esset: atque inde meo iudicio, magna illa in rebus agendis & cunctis operationibus suis circumspectio & prudentia proueniebat.

Finem non inuenirem, si omnes Societatis Iesu, qui ipsam nouere, confessi sunt, & magna cum prudentia & cautela spiritum illius approbarunt, Patres recensere vellem. Inter quos non postremus fuit P. MARTINVS GVTIERRIVS, Salmantini Collegij Rector, vir doctus & concionator egregius, magniq; spiritus & orationis. Dein P. SALAZAR Rector collegii Conchensis, qui, vti P. Henriquez suo in elogio prodidit, multa & præclara de S. Matris sanctitate retulit, cumque Abulæ Rectorem ageret, mirificè eam adiuuit, & fauorem præstitit. Tum verò P. SANTANDER Segobiensis Collegij Rector; necnon Doctor PAVLVS FERNANDIVS Inquisitionis Toletanæ assessor & Consultor, qui de ea dicere solebat. *Magna est Mater Teresa de IESV quoad* * *regulas infernas; multò verò maior quoad supernas.* Cũ omnibus hisce patribus, doctis æquè ac grauibus, occasione fundationum suarum, sancta Mater communicauit; qui omnes idem prorsus de eiusdem sanctitate, virtute & spiritu tulere iudicium.

* *Est phrasis hispana, quæ omnimodam perfectionem notant.*

Quin & alijs non paucis S. Mater confessa est, quorum nonnullorum, quid de ipsius perfectione & sanctitate senserint, testimonia hic depromam.

Licentiatus GASPAR de VILLANOVA, multæ vir eruditionis & Malagonensis opidi Vicarius, Sanctæ Matri, ibidem dum ageret, aliquot mensibus à Confessionibus fuit, hocque de illa testimonium dat: *Mater Teresa de IESV maximi spiritus fuit mulier, nec non excellentis cuiusdam cum Deo conuersationis, & quæ suipsius ac commodorum suorum oblita, in omnibus honorem Dei & gloriam quæsiuit; adhæc fide, spe & charitate in heroico & sublimi quodam gradu dotata fuit. Humillima adhæc, & cumprimis obediens, summaque castitatis, & in aliis virtutibus mirum in modum prouecta: omni enim tempore quo cum ipsa egi, illique à confessionibus fui, tantam vitæ puritatem prætulit, numquam vt aliquid tum opere, tum verbo in ipsa vidisse me meminerim, quod reprehensionem mereretur; sed nonnisi omnia maximæ ædificationis & exempli: adeò quidem, vt inter eas raritates & singularia quæ Deus in terra habebat, ob quæ in ipsa ab hominibus glorificaretur, vnum mihi fuisse ipsa videatur.*

Magister CHRISTOPHORVS COLONIVS, Archiepiscopatus Valentini Visitator generalis, sæpè Sanctæ Matris Teresæ de Iesu confessiones

fessiones excepit, cum ipsa communicauit, & familiariter egit: atque in informatione quæ Valentiæ facta est, ait hæc verba: *Ego censeo Matrem Teresam de Iesu fuisse vnam è maximè singularis spiritus mulieribus, quas vmquam in terra vidi, esto cum aliis plurimis, variis in vrbibus & prouinciis, tractauerim. Etenim orationis adminiculo præclarissima quadam à Domino obtinuit. habuit autem inprimis viuam spirituum notitiam & discretionem, qua fiebat, vt, tametsi cum varij status & conditionis hominibus ageret, quòd tamen vniuscuiuis spiritui quadrabat, eique conueniebat, & in statu sui ordine ac discursu postea ei euenturum erat, apertissimè detegeret & attingeret.* Et infrà: *Excellentem habuit fidem, spem, caritatem; adeò quidem, nihil vt timeret, aut animum contraheret, quantumlibet ei omne humanum remedium & auxilium deesset; vnde etiam dicere solebat: Habeamus legem ei qui suæ deesse non potest legi. Si quis vel solùm deforis eam intuitus esset, respondere videbatur ipsa interiùs ad ea quæ mens scire desiderabat; adeò vt, si quod quis dubium habebat, eam necesse non esset interrogare, ipsum vt resolueret.* Et addit deinde: *Illius humilitas erat sincera & candida; cui similem in nulla pura creatura, quantaslibet ipse toto vitæ meæ cursu tractaui, perspexi. vnde etiam omnem fauorem & laudem humanam, & quidquid huc spectare videbatur, fugiebat. Illius circumspectio casta & honestas tam erat magna, vt hoc ipsa à Domino consecuta donum videretur, vt, quotquot eam intuebantur, nescio quam iis ipsa honestatem affricaret, adeo vt impossibile videretur, aliquem in ordinato quodam in ipsam amore ferri.* Omnes quos hactenus retuli, sanctæ Matris Confessarij fuere.

§.3.

TESTIMONIVM VIRORVM SANCTORVM, QVI SANctæ Matris vitam & libros iudicio suo approbarunt.

LIcet omnes, quos diximus hactenus, multarum virtutum & sanctitatis eximiæ viri sint; iam tamen referre & depromere volo eos, qui admirabili & nota sanctitate floruere, &, quod eorum de sancta matre fuit iudicium, paucis perstringere: qui enim ea quæ Dei sunt, verè & de facto gustarunt & experti sunt, mediante dono sapientiæ, magna cum certitudine de sensibus & affectibus, qui è spiritu diuino nati sunt, iudicant. Sicut is qui bonum habet gustum, & palatum vino delicatissimo iam assuetum, si, quis ei acetum, aut aliud crudum, vel factitium vinum porrigat, statim per gustus experientiam multo clarius percipit vini differentiam, quàm is qui solo visu, odore, vel gustum deprauatum habens, ipsum vellet discernere. Multi ergo

viri spirituales, qui multa haud dubiè à Domino acceperant similia ijs, quæ & in Sancta Matre ipse operabatur, spiritum eius approbarunt.

Inter hos fuit Primo, Sanctus Pater ac frater LVDOVICVS BERTRANDVS, cuius sanctitas tam in Hispania, quàm extra illam notissima est, quamque satis colligere ex eo est, vt nihil de miraculis eius dicam, quòd à Romana sede in sanctorum Confessorum numerum relatus sit. Sanctus ergo hic vir, non sine diuina reuelatione, sanctæ huius mulieris vitam ac virtutes, nec non propositum eius, quo nouam Ordinis sui reformationem facere decreuerat, permagni fecit, eamque ad hoc ipsum perficiendum, quòd ad diuinam gloriam vsque adeò id faceret, scripta epistola Domini ex parte animauit, cuius hęc sũt verba. *Tuas, ô Mater Teresa, litteras recepi; & quoniã res, super qua meum petis iudicium, adeò ad Domini obsequium facit, ideo tenuibus orationibus ac sacrificiis meis Domino ipsam volui commendare; atque hac est causa quòd tibi respondere hactenus distulerim* (distulerat autem ad tres quatuorue menses.) *Iam ergo Dei eiusdem nomine tibi dico, vt ad tam egregium & grande opus peragendũ animum induas: ipse namque te adiuuabit, ac fauore suo prosequetur; eiusque nomine te certiorem facio & dico, quinquaginta non elapsuros annos, quin religio tua vna ex illustrißimis, quas Dei Ecclesia habet, religionibus sit futura, qui te custodiat, &c. Valentia.*

P. Magister IOANNES AVILA, habitus nostris temporibus vir vero Euangelicus, & quo fideliorem ac zelosiorem iam abhinc multis sæculis Ecclesia Dei ministrum non habuit, cuiusque virtutes & vita tam fuere singulares, vt P. Ludouicus Granatensis singulari eam libro describere graue sibi non duxerit. Vt ergo Sanctus hic vir spiritum ac reuelationes S. Matris examinare posset, ipsam Confessariorum suorum iussu suam scripto vitam committere oportuit. Quod ipse enucleatè & admodum per otium fecit; addita epistola, in qua aliquot rationibus sanctæ matris reuelationes & spiritũ probauit. Imò vero Religiosissimus P. F. Ludouicus Granatensis, sancti illius viri vitam dum scribit, inter alia euidentia, quibus illum spirituum discernendorum spiritum habuisse probat, testimonia hoc vt singulare producit, quod nimirum in S. Matris Teresæ spiritu examinando & approbando scopum optimè tetigerit, nec aberrarit. Hæc autem eius sunt verba: *Contigit quoque, vt insignis quadam Religiosa, cui nomen Teresa de Iesu, nostra hac ætate notißima (etsi initio à multis qui eius spiritum ignorabant, persecutionem pateretur) cùm se ab aliquibus adeò premi & exagitari cerneret, quorumdam S. Inquisitionis officialium consilio suasuque, ad Patrem Auilam, ob magnam illius in rebus spiritualibus peritiam & experientiam recursum haberet, eiq; totius vita sua rationem redderet: qui cùm*

spondit,

id rei esset satis intellexisset, eiusque spiritum perdidicisset, in epistola quadam ei re-ndit, non esse quod se amplius inquietaret, at certa & secura esset nullam in rebus s illusionem subesse, quòd omnia à Deo proficiscerentur & eo auctore fierent. Quo stimonio, & ipse Ludouicus Granatensis S. Matris Teresæ de Iesu nctitatem confirmat, eiusque spiritum approbat.

P.F.PETRVS de ALCANTARA, magni vir spiritus, multæque o-ationis, quique sua industria & labore Patrum Franciscanorũ Discal-ceatorum Ordinem reformauit, & pristinum in statum reduxit; fuit in-r eos qui singulari quadam ratione cum Sancta Matre tractarunt, in quo vicissim ipsa insignem spiritum & vitæ sanctitatem perspexit, on postremus. Ipse quoque fuit, qui præ cæteris Sanctam Matrem vti ipsa sua in vita scripsit) securam reddidit, eã Aluarij Mendosij Epis-opi Abulensis ad notitiam perduxit, quiq; auctoritate & bono quod pud eum habebat, nomine, tantũ apud Episcopũ potuit, vt ipse eum d facultatem primi monasterij fundandi, concedendam permouerit. Quod verò maius; tanta apud Abulenses omnes P.F.Petri de Alcanta-a erat auctoritas, tamque bene de eo opinabantur vniuersi, vt, cum in rincipio, dum primum tantas S. Matri Dominus gratias conferre in-ipiebat, multi de illius Confessarijs, litterati alioqui & graues viri, spi-tum Dei eum esse negarent; vt contrarium postea de ea crederent sola 'atris huius auctoritas suffecerit, eosque ipse mentem & opinio-em priorem mutare coegerit. Imo vero, sanctus hic vir dicere solebat, nter eas animas quæ tunc temporis maiore in mundo sanctitate flore-ant, sanctam Matrem Teresam de Iesu referendam videri, & primam enè existere; atque adeò, vna excepta fide, nihil sibi esse certius ac ma-nifestius, quam spiritum illius à Deo esse & proficisci. Vnde etiam illi uis in laboribus, difficultatibus, & fundationibus insigni adiumento uit. Hi duo, quos dixi, viri tam sublimis sunt spiritus, tamque admira-bilis sanctitatis, & eas habuere virtutes, vitaque tam fuere conspicui, vt n sanctorum vt referantur numerum, digni sint. Primi vitam scripsit P. F. Ludouicus Granatensis; alterius verò, Petri inquam de Alcantara, i-psa sancta Mater, vitæ suæ cap. 27 vbi paucis verbis plurimas heroicas eius virtutes perstringit.

In hunc virorum spiritualium, & insignium Dei seruorum nu-merum referre possumus P. FRANCISCVM de BORGIA Socie-tatis Iesu Generalem, & sanctimonia vitæ inprimis conspicuum, nec non P. Balthasarem Aluarium (quorum iam supra obiter mentio-nem fecimus.) Hi, quæ nam sanctitatis pignora Dominus in B. M. Teresa de Iesu posuisset, satis superque & viderunt, & testati sunt. Atque inprimis P. Franciscus de Borgia ita erga eam affectus mansit,

itaque eius spiritus illi satisfecit & placuit, vt de illa numquam nisi quã honorificentissimè & magna cum laude loqueretur; &, postquam semel cum illa egit, semper exinde illi litteras miserit, ne tam sanctæ feminæ communicationem amitteret. Porro P. Balthasar Aluarius vir singulari dotatus spiritu, multæque orationis quique Toletanæ prouinciæ Prouincialis fuit; ad multos annos ei confitenti aures dedit, multisque eam mortificationibus exercuit, & alia, ad eius spiritus periculum faciendum nonnulla tentamina præmisit: è quibus spiritus ipsius puritatem sinceritatemque indies magis & magis perspiciebat; idque cum insigni ipsiusmet profectu & admiratione, singularia quædam dona in ipsa agnoscendo.

Inter huiusmodi viros numerabo quoque P. RODERICVM ALVARIVM, heroicarum & illustrium virtutum elogijs præstantem virum, qui S. Matris spiritum (vti iam supra P. & Doctor Henricus Henriquez testatus est) & examinauit & probauit. De qua re particulare quoddam testimonium dat Licentiatus Ferdinandus de Mata, Hispalensium prędicator, & vir cumprimis Spiritualis, qui suo in elogio, postquam idem quod alij de illius spiritu testatus esset, addit: *Audiui P. Rodericum Aluarium Societatis Iesu, qui S. Matris Teresæ de Iesu confessarium egit dum ipsa Hispali habitaret, spiritum illius laudantem & approbantem quasi admodum certum quod ille pater iudicium de illa tulit, postquam eam accurate explorasset, & Dominum in oratione rogasset lucem sibi & notitiam daret, ad rei veritatem intelligendam. Porro P. Rodericus Aluarius habitus est pro viro, cui Dominus spirituum discernendorum donum dederat; vnde & huiusmodi in rebus S. Inquisitionis assessores eum nonnumquam consulebant; semper quoque eum vt virtutis ac religionis exemplar, ac magni spiritus virum tum domestici, tum externi suspexere. quem nonnumquam audiui dicentem, Dominum S. Matri multa ad suum obsequium spectantia per orationem communicasse, quæ in libris qui de illius vita perscripti sunt, nec non in alijs chartis manu scriptis ipse legi. Quin & hunc ipsum P. Rodericum Aluarium qui generalem illius confessionem exceperat, audiui dicentem, ipsam particulare quoddam castitatis donum habuisse, tamque ipsam in virginitate integram & corpore intactam fuisse, ac S. Catharina Senensis & quamdam perspicilliorũ thecam producens, dixit: Quemadmodum impoßibile est, vt aliquas theca hæc cogitationes habeat, aut sensum carnis; ita & illi impoßibile id erat, idque ob particulare castitatis & puritatis, quod à Deo acceperat, donum.* Hanc Pater iste, rerum spiritus adeo peritus, & zelosus Dei famulus, approbationem & censuram tum demum de ea tulit, postquam multa ieiunia, orationes & alia plurima examina hanc ob caussam præmisisset. Cumque quadam die in collegij sui choro in oratione ageret, Dominus ei è varijs sacræ scripturæ locis declarauit, eum

rum quem B. Mater habebat, esse spiritum bonum, & à sua manu profectum: vnde ex illo tempore passim omnibus euulgare ipse cœpit, spiritum illum à Deo & cælo venisse, quin etiam Prouincialem suum, qui tum erat P. Didacus de Acosta, & de hac re quoq; dubitabat, reuelationis, quæ sibi in oratione declarata erat, certiorem reddidit. Prouincialis porro Sancti huius Patris adeo rerum spiritualium periti & spiritualis, testimonio & informatione motus, illico dubitationem suam deposuit, & tam rectè de sancta Matre sensit, idem de illa testimonium tulit, atque ita quoad eius spiritum securus fuit, ac reliqui omnes quos diximus hactienus.

Hunc quoque in numerum hic referam P. IVLIANVM de AVILA, maiorem Discalceatarum Abulensium Sacellanum, virum vitæ exemplaris & plurimorum virtutum, quem etiam vt talem omnes ciues Abulenses habuere. quod satis illius in morte patuit, quando eius iam defuncti corpus & reliquias quilibet, vt sancti alicuius, coluere & venerati sunt; vti & vere erat. Fuit sanctus hic vir, perpetuus sanctæ Matris comes & socius, ac viginti annorum spatio cum ipsa egit, & per omnes eius fundationes vna cum ea profectus est: cumque admirabiles eius virtutes assidua frequentatione & vsu perspexisset, quemdam de ijs quæ vidit, & reipsa expertus est, &, quoad sanctitatem eius annotauit atque intellexit, sua ipse manu librum conscripsit. Ex illius porro testimonio quod de S. Matris Canonizatione ipse tulit (amplum sanè id est ac diffusum) breues hasce quæ sequuntur sententias deprompsi: *Ego inquit, circiter viginti annos, plus aut minus Sanctam Matrem frequentaui, cum ea sum conuersatus & confitenti aures dedi, & sæpius cum ea communicaui, quin & omnibus fundationibus quæ ei occurrerunt, vsque dum Dominus eam ex hac vita sustulit, præsens interfui, eam sum comitatus, eique seruiui. Habuit ipsa fidem admodum viuam, & spem ita claram & raram, atque alios sanctos habuisse constat, & charitatem ad eò feruentem, vt eam nec labores, nec contradictiones, nec obloquia, nec exiguus hominum erga ipsam affectus & auxilium, neque alia res vlla quas nimis quam longum foret referre, in charitate & amore erga Deum, quem in omnibus declarabat, frigescere faceret. adeo vt non sine ratione dicere posset illud Apostoli: Quis nos separabit à charitate & amore* IESV CHRISTI? *Ego vero vt testis oculatus, dico, nihil aut aduersi, aut prosperi, nihil quod ad facultates, honorem, aut vitam pertineret, neque demum aliud quid, satis fuisse, vt ab iis quas cœperat fundationibus perficiendis desisteret, velut secura esset & certa, Deum sibi minimè defuturum.* Et paulo inferius:

In rebus

RA, qui cum magno omnium plausu in duodecim Prophetas Minores, S.Pauli ad Hebræos epistolam, & Apocalypsim S.Ioannis, commentarium edidit; cumque alijs magni momenti rebus occuparetur, tanto tamen deuotionis affectu & æstimatione erga admirabilem S.Matris Teresæ de Iesu sanctimoniam & virtutes motus est, vt, nullo alio certè sibi scopo præfixo, quam vnica diuina gloria, vtque tanta sanctitas illius in Ecclesia innotesceret, & vt ob particulares quasdam gratias quas eius intercessione & medio à Domino ipse receperat, gratum illi se exhiberet, (vti ipsemet fatetur) iam senior & annis grauis, de illius vita & miraculis integrum librum conscripserit. In quo licet tam alta & heroica de sancta hac virgine referat, semper tamen paucior quàm rei dignitas exigat dicere, eoque infra eius dignitatem se loqui existimat. Vt verò maior scripto illius accedat auctoritas, tametsi ipsa scribentis auctoritas per se sufficeret, quòd magnæ vir sit religionis, & virtutum plurimarum; ipse in testimonio, quod in informatione quæ de eius canonizatione facta est, dat, sub iurisiurandi sacramento cõfirmat, quidquid à se libro illo descriptum est, verissimum esse. Quin imò quæcumque scripsit, seriò & accuratè inquisiuit, omniaque quam potuit fidelissimè scripto commisit: vt vnicum hoc eius testimonium, ad tam singulari & admirabili virtuti fidem adiungendam sufficiat.

Sanctam quoque Matrem satis diu cognouit, explorauit, & examinauit illustris ex eadem Societate Doctor P. HENRICVS HENRIQEZ, eruditione & doctrina præstans, qui præclaros quosdam in Theologia Morali posteritati libros reliquit, multiplici scientia refertissimos. Huic alias magnum insedit desiderium vitam & reuelationes huius sanctæ examinandi, vti ipsemet in testimonio, quod in informatione Salmanticę circa eius canonizationem instituta dedit, ingenuè confitetur. Cum enim Hispali S. Matris, cum eò fundationis instituendæ causa ipsa profecta esset, & ibidem anno integro moraretur, ac magnis multorum exagitaretur afflictionibus, confessiones toto illo tempore exciperet, eam satis per otium (vti ipsemet refert) præsente RODERICO ALVARIO, eiusdem Societatis Sacerdote, viro sexagenario, magnique spiritus, & rerum experientiæ, quique tunc quidem sibi persuadere non poterat, tantas Dominum in sanctã Matrem virtutes & gratias contulisse, examinauit. Rodericium, vt dubitaret, mouebat partim ipsa gratiarum magnitudo & singularitas, partim magna quam habebat ipse, multarum deceptionum & illusionum diabolicarum, quas in multis, ijsque notabilibus & quæ vt valde spirituales habitę erant, personis sæpius iam reipsa comperierat, experientia. vnde etiam tractatum quemdam conscripserat, in quem multos casus particulares, & varias spirituum discretionem edocentes

centes

ctes regulas retulerat,& in quo primarium eius intētum erat ostēdere, vt plurimum magnas hac in parte diaboli fraudes & illusiones, ac præsertim in mulieribus, subesse. Quocirca duo illi Patres pariter S. Matrem induxere (quòd ita Superior eius tum mandasset) vt quidquid sibi hac in parte contigisset, scripto committeret, ei, vt se in illo ratificaret ac iustificaret, iubentes, eam examinantes, & alias rogata denuo rogantes, eaque scripta velut commentantes & enucleantes, omnesq; illius libros, verba, & scripta accuratissimè perrimantes, quam postquam toties & tam studiose singillatimque examinassent, mirificè ac per omnia eis placuit, & singularem eius humilitatem, charitatem, & admirabilem orandi modum, magnamque discretionem; & rerum spiritualium experientiam ad oculum perspexere. itaque tandem superuacuum illum timorem & formidinem, quem hactenus habuerant, penitus deposuere. Omnia hæc, expressa sunt P. Henriquez verba, qui cæptum suum sermonem sic prosequitur. *Habuit Mater admirabile donum in omnibus orationis gradibus, quos Sancti doctores tradunt. Vnde etiam Patres Franciscus de Borgia, Societatis Iesu Generalis, & Antonius Araozius eiusdem Ordinis Commissarius, postquam cum ea egissent, eiusque spiritum examinassent, eum singulari & admirabili quodam cum elogio approbarunt, dicentes, quod, tametsi in multis alijs personis multas cacodæmonis illusiones experimento vidissent, quo ad res tamen S. Matris Teresæ de Iesu planè certi & securi essent, eaque non aliter quam à liberali Domini manu data & profecta amplecterentur. Atque hoc esse, quod ipse nouit, nec non alia multa ad eius perfectionem, vitam sanctam, & eminens orationis genus spectantia. Quæ*, inquit, *intellexi, & sæpius referentes audiui P. Gasparem de Salazar, & P. Balthasarem Aluarium, Societatis Iesu Sacerdotes, qui multis cum ipsa annis communicarunt. Et, siquidem opus foret, multas referre possem reuelationes, & quidem approbatas, quas S. Mater Teresa de Iesu insignitum suipsius, tum aliorum plurimorum cum profectu habuit, quæ non sunt in librum, quem de vita illius quam accuratissimè & fidelissimè Pater & Doctor Franciscus de Ribera scripsit, relata*. Et hanc materiam prosequens, paulò inferius hæc addit: *Reperi in ipsa magnam & admirabilem quandam prudentiam, simul tamen & Christianam quandam simplicitatem; animum generosum eumque excellenti humilitate succinctum, adhæc simplicem in rebus difficillimis erga superiores obedientiam. In actibus charitatis aliarumque virtutum mirè splendebat & ipsa, & eos quibuscum agebat ad similes virtutum actus inflammabat & emouebat. Præterea Mortificationem, & vitæ austeritatem, cumprimis sectabatur, adhoc pergratum illi erat, quod superiores & Confessarij grauia, laboriosa, sensualitatique displicentia iniungerent. Quin imo in multis persecutionibus quas passa est (vti fuit illa quam passa est Hispali) animum præferebat inuincibilem virilem & constantem, magnam quoque atque admirabilem patientiam, & in Deo fiduciam. Conscientiam*

ſcientiam ab omni vitio & imperfectione puriſſimam conſeruabat, magna quadam cum animi pace & quiete coniunctam, quam ei Dominus concedebat. Quin imò, cum ex ipſa, tum è Patre Martino Gutierrio Rectore Societatis Ieſu Salmanticæ didici, dono prophetiæ illam à Deo donatam fuiſſe.

Pater ÆGIDIVS GONSALVIVS, Caſtellanæ Prouinciæ Prouincialis & viſitator, Societatis Ieſu, magnique in ea nominis, multiſque virtutum ornamentis conſpicuus, duodecim & amplius annis S. Matris Teresæ de Ieſu confeſſionem excepit, familiariterq; cum eadem tractauit; cui ipſa viciſſim res ad ſpiritũ ſpectantes, reuelationes & viſiones, quas ſuum in librum retulit, aperuit, & tandem de eius ſanctitate teſtimonium ferens ſic loquitur: *Mater Tereſa de Ieſu magni ſpiritus mulier, & cum Domino Ieſu Chriſto familiariter admodum eſt conuerſata: in qua ſublimiſſimam & altiſſimam quamdam orationem, continuam cum Domino præſentiam, ſimul & magnam quamdam erga ea quæ humilitatis ſunt propenſionem aduerti: itaque permultæ fuere viſiones & reuelationes quas à Domino accepit.* Et pòſt paulò: *Perſpexi, maximis illam virtutibus dotatam fuiſſe, atque inprimis ſpe quadam ſingulari: numquam enim eam de re vlla quam aggrediebatur & executioni mandare volebat, anxiam aut dubitantem vidi. Semper enim in Deo confidebat, idque per media quibus numquam ea ad exitum deducenda putabatur; maximaſque difficultates perfringendo, quidquid perficere decreuerat, exitum ſortiebatur.*

Addam his alia id genus teſtimonia. Vnum eſt alterius cuiuſdam P. Prouincialis, eiuſdem ordinis, non minus prudentis & docti, quam fuit ſuperior ille, Patris inquam BARTHOLOMÆI PERESII qui pluſquam decennio cum S. Matre communicauit, itaque de eadem teſtatur. *Mater Tereſa de Ieſu magni ſpiritus & orationis mulier fuit: quotieſcumque enim cum illa egi, ſemper eam de rebus ſpiritualibus magno cum ſpiritu, Zeloque religionis, & animarum bono loquentem audiui, è quo colligere eſt, illam Dominum ſua in memoria quam præſentiſſimum habuiſſe. De eo autem tanto loquebatur cum feruore & ſenſu, vt vere ſe ſummo Dei ac proximi amore æſtuare oſtenderet; vt, quoties cũ ipſa agebam, ipſamque loquentem audiebam, ita ædificatus manerem, & ad Deo ſeruiendum animatus, vt non ſine ratione & tum mihi viſum ſit, & modo etiam videatur, illam vt ſanctam habendã ac ſuſpiciendam eſſe. Atque idem fuiſſe audio iudicium omnium eorum qui cum ipſa agebant nemini enim non mirum ſanctitatis odorem afflabat. Multi viri doctrinæ, ſpiritu & vita ſanctitate conſpicui illius ſpiritum approbarũt. Et quæcumque ſanctam Matrem ipſe tractantem negotia vidi, tanta eadem luce & cognitione ab illa notaui tractari, vt magnam illam rerum notitiam & facilitatem effectum quemdam eſſe cenſerem continuæ illius communicationis & orationis, quam cum Domino habebat. Quod & ab alijs qui eamdem explorarunt, ponderari & notari obſeruaui.* Et infra: *E conuerſatione & communicatione, quam cum Sancta Matre habui, cognoui eo quidem modo quo cognoſci poteſt, eam in gradu heroico fide, ſpe,*

ide,spe,caritate dotatam fuisse,& in particulari ingenti quodam Dei & illius gloriæ & salutis animarum amore,nec non virili quadam constantia ac generositate, in ijs quæ ad Domini nostri Iesu Christi obsequia spectabant,iam captis,prosequendis, nullas ut persecutiones aut hominũ obloquia curaret. Speciatim verò audiui quã illius apud aliquot Religiosos,qui ipsam visitationis causa adierant, colloquia de ingenti fidei Zelo,cuius potissimum intuitu sua monasteria fundare cœpit. Perspexi quoque, dictam Matrem omnigenis virtutibus,& quidem in summo perfectionis gradu, dotatam fuisse. Hactenus illius verba.

Pater & Magister HIERONYMVS de RIPALDA, Societatis Iesu,cum Salmanticensis Collegij Rectorem ageret, ac prius cum Abulæ moraretur,quadriennij spatio Beatam Matrem Teresam de Iesu tractauit,eiusque confessiones excepit.qui quid de illius sanctitate sentiret,sic respondit: *Mater Teresa de Iesu magni spiritus mulier fuit,sublimeque orationis genus habuit;cuius adminiculo,Dominus multa quæ ad suum obsequium spectabant,ipsi communicauit,quæ ipsa dein mecum diuersis temporibus contulit; atque inde magnã de alta eius oratione,& ea quam ei Deus communicabat,luce opinionem cõcepi. Egit illa cum doctissimis & grauissimis, quos tunc temporis hæc prouincia habuit, Societatis nostræ viris,vti fuere Doctor Araozius Commissarius Patris Generalis, P. Licentiatus Martinus Gutierrius,Collegii Salmantini Rector, P. Balthasar Aluarius, qui in Toletanæ huius prouinciæ prouincialatu decessit,& quo,omnium dictæ Societatis Religiosorũ iudicio nullus erat in rebus spiritus tractandis, eisque cognoscendis versatior ac peritior,atque ideo rerum spiritualium præfectum propè semper agebat,ac prædictæ Matris Teresæ de Iesu sexennio toto confessarius fuit;qui etiam de illius spiritu & rebus cum P.Francisco de Borgia contulit Omnes porro illi,quos dixi,Patres ipsum M. Teresæ de Iesu spiritum approbarunt & commendarunt.* Et inferius paulo: *Mater Teresa de Iesu insigni,fide,spe & charitate dotata fuit : nominatim verò in ipsa exactã & extraordinariam erga Confessarios suos obedientiam, in omnibus quæ ei mandabant;nec non singularem quamdam in Domino,aduersus omnigenas quæ occurrebant difficultates,fiduciam,quin & insignem Dei & suiipsius timorem, quod semper rebus suis diffideret ac timeret: quin etiam excellentem quamdam humilitatem, qua sua & spiritum suum cum viris apprime doctis, & spiritualibus conferebat; deniq, exemplarem patientiam,qua omnes,quæ sibi irrogabantur, iniurias, æquissimo animo perferebat,obseruaui.*

Alius eiusdem Societatis Pater,cui nomen IOANNES AGVILA,qui sanctæ Matris confessarius fuit,eamque tractauit,idem penè dicit, & addit; se, præter ea quæ in sancta Matre perspexit,tres virtutes Theologicas in summo quodam gradu & maximo incremento notasse, &, per lucem,illam,quam ei Dominus in oratione communicabat, summam quamdam fidei nostrę mysteriorum notitiã,& sacræ scripturæ intelligentiam in eadem obseruasse; esto enim indocta esset mulier, ta-

men multa eiusdem loca insensu Catholico & certo, iuxta sanctorum doctorum spiritum & mentem intelligebat; deque Deo tam sublimiter & altè sentiebat, vt ad oculum pateret, quàm ipsa illi familiaris esset: atque inde meo iudicio, magna illa in rebus agendis & cunctis operationibus suis circumspectio & prudentia proueniebat.

Finem non inuenirem, si omnes Societatis Iesu, qui ipsam nouere, confessi sunt, & magna cum prudentia & cautela spiritum illius approbarunt, Patres recensere vellem. Inter quos non postremus fuit P. MARTINVS GVTIERRIVS, Salmantini Collegij Rector, vir doctus & concionator egregius, magniq; spiritus & orationis. Dein P. SALAZAR Rector collegii Conchensis, qui, vti P. Henriquez suo in elogio prodidit, multa & præclara de S. Matris sanctitate retulit, cumque Abulæ Rectorem ageret, mirificè eam adiuuit, & fauorem præstitit. Tum verò P. SANTANDER Segobiensis Collegij Rector; necnon Doctor PAVLVS FERNANDIVS Inquisitionis Toletanæ assessor & Consultor, qui de ea dicere solebat. *Magna est Mater Teresa de IESV quoad* * *tegulas infernas; multò verò maior quoad supernas.* Cū omnibus hisce patribus, doctis æquè ac grauibus, occasione fundationum suarum, sancta Mater communicauit; qui omnes idem prorsus de eiusdem sanctitate, virtute & spiritu tulere iudicium.

* *Est phrasis hispana, qua omnimodam perfectionem notant.*

Quin & alijs non paucis S. Mater confessa est, quorum nonnullorum, quid de ipsius perfectione & sanctitate senserint, testimonia hic depromam.

Licentiatus GASPAR de VILLANOVA, multæ vir eruditionis & Malagonensis opidi Vicarius, Sanctæ Matri, ibidem dum ageret, aliquot mensibus à Confessionibus fuit, hocque de illa testimonium dat: *Mater Teresa de IESV maximi spiritus fuit mulier, nec non excellentis cuiusdam cum Deo conuersationis, & qua suipsius ac commodorum suorum oblita, in omnibus honorem Dei & gloriam quæsiuit; adhæc fide, spe & charitate in heroico & sublimi quodam gradu dotata fuit. Humillima adhæc, & cumprimis obediens, summaque castitatis, & in aliis virtutibus mirum in modum prouecta: omni enim tempore quo cum ipsa egi, illique à confessionibus fui, tantam vitæ puritatem prætulit, numquam vt aliquid tum opere, tum verbo in ipsa vidisse me meminerim, quod reprehensionem mereretur; sed nonnisi omnia maxima ædificationis & exempli: adeò quidem, vt inter eas raritates & singularia quæ Deus in terra habebat, ob quæ in ipsa ab hominibus glorificaretur, vnum mihi fuisse ipsa videatur.*

Magister CHRISTOPHORVS COLONIVS, Archiepiscopatus Valentini Visitator generalis, sæpè Sanctæ Matris Teresæ de Iesu confessiones

fessiones excepit, cum ipsa communicauit, & familiariter egit: atque in informatione quæ Valentiæ facta est, ait hæc verba: *Ego censeo Matrem Teresam de Iesu fuisse vnam è maximè singularis spiritus mulieribus, quas vmquam in terra vidi, esto cum alijs plurimis, varijs in vrbibus & prouinciis, tractauerim. Etenim orationis adminiculo præclarissima quædam à Domino obtinuit. habuit autem inprimis viuam spirituum notitiam & discretionem, qua fiebat, vt, tametsi cum varij status & conditionis hominibus ageret, quòd tamen vniuscuiuis spiritui quadrabat, eique conueniebat, & in statu sui ordine ac discursu postea ei euenturum erat, apertissimè detegeret & attingeret.* Et infrà: *Excellentem habuit fidem, spem, caritatem; adeò quidem, nihil vt timeret, aut animum contraheret, quantumlibet ei omne humanum remedium & auxilium deesset; vnde etiam dicere solebat: Habeamus legem ei qui sua deesse non potest legi. Si quis vel solùm deforis eam intuitus esset, respondere videbatur ipsa interiùs ad ea quæ mens scire desiderabat; adeò vt, si quod quis dubium habebat, eam necesse non esset interrogare, ipsum vt resolueret.* Et addit deinde: *Illius humilitas erat sincera & candida; cui similem in nulla pura creatura, quantaslibet ipse toto vitæ meæ cursu tractaui, perspexi. Vnde etiam omnem fauorem & laudem humanam, & quidquid huc spectare videbatur, fugiebat. Illius circumspectio casta & honestas tam erat magna, vt hoc ipsa à Domino consecuta donum videretur, vt, quotquot eam intuebantur, nescio quam iis ipsa honestatem affricaret, adeo vt impossibile videretur, aliquem in ordinato quodam in ipsam amore ferri.* Omnes quos hactenus retuli, sanctæ Matris Confessarij fuere.

§. 3.

TESTIMONIVM VIRORVM SANCTORVM, QVI SANctæ Matris vitam & libros iudicio suo approbarunt.

LIcet omnes, quos diximus hactenus, multarum virtutum & sanctitatis eximiæ viri sint; iam tamen referre & depromere volo eos, qui admirabili & nota sanctitate floruere, &, quod eorum de sancta matre fuit iudicium, paucis perstringere: qui enim ea quæ Dei sunt, verè & de facto gustarunt & experti sunt, mediante dono sapientiæ, magna cum certitudine de sensibus & affectibus, qui è spiritu diuino nati sunt, iudicant. Sicut is qui bonum habet gustum, & palatum vino delicatissimo iam assuetum, si, quis ei acetum, aut aliud crudum, vel factitium vinum porrigat, statim per gustus experientiam multo clarius percipit vini differentiam, quàm is qui solo visu, odore, vel gustum deprauatum habens, ipsum vellet discernere. Multi ergo

viri ſpirituales, qui multa haud dubiè à Domino acceperant ſimilia ijs, quæ & in Sancta Matre ipſe operabatur, ſpiritum eius approbarunt.

Inter hos fuit Primo, Sanctus Pater ac frater LVDOVICVS BERTRANDVS, cuius ſanctitas tam in Hiſpania, quàm extra illam notiſſima eſt, quamque ſatis colligere ex eo eſt, vt nihil de miraculis eius dicam, quòd à Romana ſede, in ſanctorum Confeſſorum numerum relatus ſit. Sanctus ergo hic vir, non ſine diuina reuelatione, ſanctæ huius mulieris vitam ac virtutes, nec non propoſitum eius, quo nouam Ordinis ſui reformationem facere decreuerat, permagni fecit, eamque ad hoc ipſum perficiendum, quòd ad diuinam gloriam vſque adeò id faceret, ſcripta epiſtola Domini ex parte animauit, cuius hęc ſũt verba. *Tuas, ô Mater Tereſa, litteras recepi; & quoniã res, ſuper qua meum petis iudicium, adeò ad Domini obſequium facit, ideo tenuibus orationibus ac ſacrificiis meis Domino ipſam volui commendare; atque hac eſt cauſa quòd tibi reſpondere hactenus diſtulerim* (diſtulerat autem ad tres quatuorue menſes.) *Iam ergo Dei eiuſdem nomine tibi dico, vt ad tam egregium & grande opus peragendũ animum induas: ipſe namque te adiuuabit, ac fauore ſuo proſequetur; eiuſque nomine te certiorem facio & dico, quinquaginta non elapſuros annos, quin religio tua vna ex illuſtriſſimis, quas Dei Eccleſia habet, religionibus ſit futura, qui te cuſtodiat, &c. Valentiæ.*

P. Magiſter IOANNES AVILA, habitus noſtris temporibus vir vero Euangelicus, & quo fideliorem ac zeloſiorem iam abhinc multis ſæculis Eccleſia Dei miniſtrum non habuit, cuiuſque virtutes & vita tam fuere ſingulares, vt P. Ludouicus Granatenſis ſingulari eam libro deſcribere graue ſibi non duxerit. Vt ergo Sanctus hic vir ſpiritum ac reuelationes S. Matris examinare poſſet, ipſam Confeſſariorum ſuorum iuſſu ſuam ſcripto vitam committere oportuit. Quod ipſe enucleatè & admodum per otium fecit; addita epiſtola, in qua aliquot rationibus ſanctæ matris reuelationes & ſpiritũ probauit. Imò vero Religioſiſſimus P. F. Ludouicus Granatenſis, ſancti illius viri vitam dum ſcribit, inter alia euidentia, quibus illum ſpirituum diſcernendorum ſpiritum habuiſſe probat, teſtimonia hoc vt ſingulare producit, quod nimirum in S. Matris Tereſæ ſpiritu examinando & approbando ſcopum optimè tetigerit, nec aberrarit. Hæc autem eius ſunt verba: *Contigit quoque, vt inſignis quædam Religioſa, cui nomen Tereſa de Ieſu, noſtra hac ætate notiſſima (etſi initio à multis qui eius ſpiritum ignorabant, perſecutionem pateretur) cùm ſe ab aliquibus adeò premi & exagitari cerneret, quorumdam S. Inquiſitionis officialium conſilio ſuaſuque, ad Patrem Auilam, ob magnam illius in rebus ſpiritualibus peritiam & experientiam recurſum haberet, ciq; totius vitæ ſuæ rationem redderet: qui cùm*

ſpondit,

quid rei esset satis intellexisset, eiusque spiritum perdidicisset, in epistola quadam ei respondit, non esse quod se amplius inquietaret, at certa & secura esset nullam in rebus suis illusionem subesse, quòd omnia à Deo proficiscerentur & eo auctore fierent. Quo testimonio, & ipse Ludouicus Granatensis S. Matris Teresæ de Iesu sanctitatem confirmat, eiusque spiritum approbat.

P. F. PETRVS de ALCANTARA, magni vir spiritus, multæque orationis, quique sua industria & labore Patrum Franciscanorũ Discalceatorum Ordinem reformauit, & pristinum in statum reduxit; fuit inter eos qui singulari quadam ratione cum Sancta Matre tractarunt, & in quo vicissim ipsa insignem spiritum & vitæ sanctitatem perspexit, non postremus. Ipse quoque fuit, qui præ cæteris Sanctam Matrem (vti ipsa sua in vita scripsit) securam reddidit, eã Aluarij Mendosij Episcopi Abulensis ad notitiam perduxit, quiq; auctoritate & bono quod apud eum habebat, nomine, tantũ apud Episcopũ potuit, vt ipse eum ad facultatem primi monasterij fundandi, concedendam permouerit. Quod verò maius; tanta apud Abulenses omnes P. F. Petri de Alcantara erat auctoritas, tamque bene de eo opinabantur vniuersi, vt, cum in principio, dum primum tantas S. Matri Dominus gratias conferre incipiebat, multi de illius Confessarijs, litterati alioqui & graues viri, spiritum Dei eum esse negarent; vt contrarium postea de ea crederent sola Patris huius auctoritas suffecerit, eosque ipse mentem & opinionem priorem mutare coegerit. Imo vero, sanctus hic vir dicere solebat, inter eas animas quæ tunc temporis maiore in mundo sanctitate florerant, sanctam Matrem Teresam de Iesu referendam videri, & primam penè existere; atque adeò, vna excepta fide, nihil sibi esse certius ac manifestius, quam spiritum illius à Deo esse & proficisci. Vnde etiam illi suis in laboribus, difficultatibus, & fundationibus insigni adiumento fuit. Hi duo, quos dixi, viri tam sublimis sunt spiritus, tamque admirabilis sanctitatis, & eas habuere virtutes, vitaque tam fuere conspicui, vt in sanctorum vt referantur numerum, digni sint. Primi vitam scripsit P. F. Ludouicus Granatensis; alterius verò, Petri inquam de Alcantara, ipsa sancta Mater, vitæ suæ cap. 27. vbi paucis verbis plurimas heroicas eius virtutes perstringit.

In hunc virorum spiritualium, & insignium Dei seruorum numerum referre possumus P. FRANCISCVM de BORGIA Societatis Iesu Generalem, & sanctimonia vitæ inprimis conspicuum, nec non P. Balthasarem Aluarium (quorum iam supra obiter mentionem fecimus.) Hi, quæ nam sanctitatis pignora Dominus in B. M. Teresa de Iesu posuisset, satis superque & viderunt, & testati sunt. Atque inprimis P. Franciscus de Borgia ita erga eam affectus mansit,

eum quem B. Mater habebat, esse spiritum bonum, & à sua manu profectum: vnde ex illo tempore passim omnibus euulgare ipse cæpit, spiritum illum à Deo & cælo venisse, quin etiam Prouincialem suum, qui tum erat P. Didacus de Acosta, & de hac re quoq; dubitabat, reuelationis, quæ sibi in oratione declarata erat, certiorem reddidit. Prouincialis porro Sancti huius Patris adeo rerum spiritualium periti & spiritualis, testimonio & informatione motus, illico dubitationem suam deposuit, & tam rectè de sancta Matre sensit, idem de illa testimonium tulit, atque ita quoad eius spiritum securus fuit, ac reliqui omnes quos diximus hactenus.

Hunc quoque in numerum hic referam P. IVLIANVM de AVILA, maiorem Discalceatarum Abulensium Sacellanum, virum vitæ exemplaris & plurimorum virtutum, quem etiam vt talem omnes ciues Abulenses habuere. quod satis illius in morte patuit, quando eius iam defuncti corpus & reliquias quilibet, vt sancti alicuius, coluere & venerati sunt; vti & vere erat. Fuit sanctus hic vir, perpetuus sanctæ Matris comes & socius, ac viginti annorum spatio cum ipsa egit, & per omnes eius fundationes vna cum ea profectus est: cumque admirabiles eius virtutes assidua frequentatione & vsu perspexisset, quemdam de ijs quæ vidit, & reipsa expertus est, &, quoad sanctitatem eius annotauit atque intellexit, sua ipse manu librum conscripsit. Ex illius porro testimonio quod de S. Matris Canonizatione ipse tulit (amplum sanè id est ac diffusum) breues hasce quæ sequuntur sententias deprompsi: *Ego* inquit, *circiter viginti annos, plus aut minus Sanctam Matrem frequentaui, cum ea sum conuersatus ei confitenti aures dedi, & sæpius cum ea communicaui, quin & omnibus fundationibus quæ ei occurrerunt, vsque dum Dominus eam ex hac vita sustulit, præsens interfui, eam sum comitatus, eique seruiui. Habuit ipsa fidem admodum viuam, & spem ita claram & raram, atque alios sanctos habuisse constat, & charitatem ad eò feruentem, vt eam nec labores, nec contradictiones, nec obloquia, nec exiguus hominum erga ipsam affectus & auxilium, neque alia res vllæ quas nimis quam longum foret referre, in charitate & amore erga Deum, quem in omnibus declarabat, frigescere faceret. adeo vt non sine ratione dicere posset illud Apostoli: Quis nos separabit à charitate & amore* IESV CHRISTI? *Ego vero vt testis oculatus, dico, nihil aut aduersi, aut prosperi, nihil quod ad facultates, honorem, aut vitam pertineret, neque demum aliud quid, satis esse, vt ab iis quas cœperat fundationibus perficiendis desisteret, velut rata esset & certa, Deum sibi minimè defuturum.* Et paulo inferius:

In rebus

In rebus supernaturalibus quas in ea Deus faciebat, & in ope quam illi in fundationibus præstabat, longè superabat gratias illas, quas multis sanctis antiquis Deus præstitit; cum tam mirabilia & obstupenda illius opera Deus faceret. Et alio in loco: *Nemo negare poterit aut dicere audebit, quin Dominus in Matris Teresæ de Iesu rebus ita se eminentẽ præstiterit, atque se in maximè insignibus & præstantissimis quos Ecclesia Dei habet, sanctis alias præstitit, & singularem ostendit. Ego velut testis oculatus dicere audeo, eam res adeo supernaturales habuisse atque maximè à Deo amati sancti habuere. Vt plurimum namque quotidie sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ei dabam, & plerumque post ipsum sumptum, raptum patiebatur. quo etiam tempore tot & tam singulares & eminentes, ei gratias faciebat, vt quamuis ipsamet multa quoad hoc scripserit, tamen nonnisi minimam eorum partem scripserit, respectu eorum quæ circa res super naturales Dominus ei dabat intelligere. Vnde inter hæc tam sublimia, quæ eam Deus sentire faciebat, dabat & alia quædã, quæ dici & aperiri poterant: quæ sunt illa, quæ ipsamet scripto commisit, & quidem tam verè vt illo viginti annorum quo cum ipsa egi spatio, numquam eam aduerterim aut intellexerim, vllum peccatum veniale scienter & volenter fecisse. Et hoc mihi de ipsa constat, numquam ipsam vllum facturam fuisse, esto quidquid in mũdo est per hoc lucrari potuisset. Scio præterea, tantam & tam continuam illius orationem fuisse Deique præsentiam, vt, quò illam ferre posset, per aliquot externa negotia, quæ ad monasteriorum suorum regimen & augmentum spectabant, diuerti & occupari eam oporteret. Ordinarium quoque illi fuisse, cum Deo de suis rebus communicare & colloqui, & Deum vicissim illi loqui, & multa quæ ad fundationes monasteriorum spectarent, maiori ei cum familiaritate aperire, quam de multis sanctis legimus. Et hoc plerumque fiebat, post sumptam sacram communionem.*

Volo quoque hic commemorare Episcopos, & alios Prælatos graues Hispaniæ, æquè ac doctos, qui postquam cum Matre Teresa de Iesu egissent, idem de illa viuente dedere iudicium, quod vniuersa Ecclesia de illa iam mortua. Primus sit Theutonius de Berganza Archiepiscopus Eborensis, qui magnam cum S. Matre familiaritatem & notitiam habuit; ac identidem se ideo felicissimum reputabat, quod eam in hac vita nouisset; &, ipsa etiamnum viuente, nec procurante, in Lusitania edi in lucem curauit librum *Viam perfectionis* appellatum, quem in Monialium suarum vsum sancta Mater dumtaxat conscripserat.

Secundus sit Doctor Velascius, ex Canonico Toletano Episcopus Osmensis, ac deinde Compostellanus Archiepiscopus. Canonicum is cum ageret, expresso Domini iussu eum Sancta Mater in suum Confessarium delegit; & ipse postquam eam frequentasset, eiusque confessiones excepisset, tantam erga ipsam deuotionem & affectum concepit, tamque præclarè de heroicis ipsius virtutibus sensit, vt cum Osmensis Episcopus esset, ipsam euocarit, vt Soriæ Episcopatus sui in opido mo-

naste-

nasterium constitueret, primò eā illuc profectam in domum suam recepit; dum verò exciperet, genu flexo eam excepit. Tanta scilicet is in sanctam veneratione ferebatur. Quo illa honore ita erubuit, atque vnquam aliàs in vita erubuerat.

Aluarus Mendosius, Episcopus Palentinus, Beatam Matrem vt sanctam suspiciebat, & vt talia omnia quæ ad ipsam spectabant, reputabat: &, licet in principio illius fundationibus aliquod obiicere vellet impedimentum, ita tamen postea quoad spiritum Dei qui in sancta Matre commorabatur, securus & confirmatus mansit, vt exinde, numquam se de re vlla, quantumuis impossibilis ea videretur, dubitasse dixerit, dummodò B. Mater eam possibilem ac futuram diceret. Cumq; in principio omnes occlamarent ac dicerent, stultitiam esse, mulierem rem tam arduam, vti erat noua ordinis cuiusdam reformatio, ordiri & suscipere velle; ipse verò è rerum successu videret ad oculum, quàm ipsi malè sentirent, dicere solebat: *Sanè nos stulti & fatui sumus, ipsa verò & sapit, & sancta est.* Vnde etiam summus B. Matris amicus exstitit, ipsamq;, vti & religionem eius, quibuscumque potuit modis, tam in exordio quàm omni eo quo vixit tempore, egregiè iuuit ac protexit.

Archiepiscopus Hispalensis Christophorus Roxas illius intimus ac familiarissimus exstitit; atq; ideo & indefessus Religionis illius patronus & protector.

Archiepiscopus verò Burgensis Christophorus Bela (qui Discalceatarum conuentus Burgis erigendi, quem S. Mater ibidem fundauit, fundationi antè totis viribus obstiterat) tam præclaram de ipsa postea opinionem concepit, vt in quadam quam in hoc ipso conuentu deinde habuit concione, magna cum animi teneritudine, & penè cum lacrymis, multis S. Matrem laudibus cumularit, seipsum accusans & castigans, quòd in illi ad hoc licentia danda tam difficilem & tardum se præbuisset.

Didacus Couarruuias Episcopus Segobiensis, & Castellæ supremus Præses, & inter viros doctissimos, quos ea prouincia habuit, facilè princeps, maximo S. Matrem honore affecit, & optimè præclareque de illius sanctitate sensit: quam etiam cognato suo Ioanni Oroscio de Couarruuias Episcopo Guadixensi afflauit, quemadmodum videre est è libro, quem is de vera & falsa prophetia conscripsit. Quin etiam non ita pridem sunt, quatuor Episcopi, qui Sanctæ Matris Teresæ confessarij fuere; Doctor Mansius, Episcopus Calaguritanus; Doctor Sierra, Palentinus; & Doctor Castrius, Segobiensis; qui omnes, prout par est, virtutum, quas in Sancta Matre vsu didicerunt,

 & mani-

& manibus propè palparunt, excellentiam & sanctitatem mirè deprædicant. Quartus denique Didacus de Yepez, Episcopus Turiasonensis, Catholicæ Maiestati Philippi II. Hispaniarum Regis à Confessionibus, qui etiam ingens de illius vita, gestis, sanctimonia, virtutibus, & miraculis volumen conscripsit, & quibuscumque modis potuit, Religiosos & Religiosas illius ad, iuuit ac protexit.

Inter viros Ecclesiasticos & Religiosos referre quoque possumus Ferdinandum de Toleto, Ducis Albani filium, Magnum Ordinis S. Ioannis Priorem: qui quod S. Matrem in viuis agentem vidit, & cum ea versatus est, profundam eius humilitatem, admirabilem sanctitatem & virtutes statim perspexit. Etiam inde ab eo tempore quo eam frequentare cœpit, eam vt sanctam in cœlo agentem, & dignam quæ etiam in terra, publicę Romanæ Sedis approbatione, vt talis coleretur, suspicere incepit. Vnde etiam, quo insigne aliquod Deo obsequium præstaret, & ostendere volens quo in sanctā Matrem aspectu ferretur, cum ex hac vita decessit (triennio videlicet aut quadriennio post S. Matris mortem) quatuordecim aureorum millia testamento legauit, qui in annuos reditus assignarētur, vsque dum de ipsa canonizanda ageretur; ac tum illi in sumptus Canonizationis impenderentur. Quin & aliam facultatum suarum partem conuentui, in opido Consegrano, Monialibus Discalceatis fundando dedicauit: atque hæc omnia in Dei honorem & Sanctæ Matris venerationem is præstitit.

Quamuis verò eam in vita non nouerint, mortuā tamen eam vt sanctam & Canonizatione dignam, idq; actis & testimonijs publicis, multi graues in Hispania viri cēsuerunt. Inter alios, Dominus Patriarcha & Archiepiscopus Valentinus, Ioannes de Ribera cum in fundatione, cuiusdam Collegij quod instituit, notabiles duplices portiones & collationes legasset, quibusdam per annum festiuitatibus, & diebus quibus nonnullorum expressim Sanctorum memoria agitur, percipiēdas; inter sanctos hos etiā refert B. Matrē Teresam de Iesu, vt etiam Canonizatæ illo modo quo ceteris celebritas institueretur, quasi iā tū illius Canonizationem, quia tum quidem nemo de ea dubitabat, vt certā haberet.

Laurentius Oraduuius Abulensis Episcopus, vir doctissimus, & egregiè pius, decem aureorū millia dedit, è quibus Abulæ Discalceatis Fratribus monasterium construeretur, & in pactis cōuentis, quæ cum Ordine instituit, inter cetera, hāc fundationem tum ad Dei opt. max. tum ad Beatæ Matris Teresæ de Iesu honorem & gloriam fieri ait. Neq; verò mirum est, ipsam ab illo Beatam appellari, cum sæpius repetat & inculcet, Sanctam Matrem de Iesu non minus apud se & in mente sua Canonizatam esse, quam ipsam S. Catharinam Senensem. Nam quòd esset

esset eius loci, in quo S. Mater & nata & educata esset, Episcopum ageret, illius excellentes virtutes & sanctitatem optime perspectas habebat.

Omnes ergo quos hactenus commemorauimus viri, nec non alij plures quos studio omittimus, tam graues, tam sancti, & docti, tantæque dignitatis & auctoritatis, cum S. Matrem Teresam de Iesu cognouissent, eamque frequentassent, sanctitatem illius ad vnum omnes approbarunt. Nescio verò, quod maius aut amplius excogitari (hac quidem in parte) de quopiam sancto testimonium queat, aut quod exactius Ecclesia examen aut explorationem instituere, excepta illa approbatione quæ vel à Generali Concilio aut Sede Apostolica proficiscitur, quod adeo sit sufficiens & efficax, atque hoc quod de sancta Matre factum est: cum tot Archiepiscopi, Episcopi, Prouinciales, Religionum Superiores, Magistri & Doctores S. Theologiæ, viri spirituales æquè ac sancti, quibuscumque viis & modis, multo mulieris huius Sanctæ spiritum tempore examinarint.

Illorum viro numerus, qualitates, elogia, officia, dignitates nimis quam sufficientia sunt, non ad vnum dumtaxat, sed ad multa prouincialia Concilia dignè instituenda; eis vt nec caput, nec membra, nec doctrina, nec virtus, nec numerus, nec aliæ partes, ad ipsum necessariæ, deessent.

Personarum sæcularium, quæ sanctam Matrem cognouerunt, & magni fecerunt, mentionem hic facere nolo; quod æquo longiorem ac prolixorem prologum hunc facerem: vnum dumtaxat hic referam, qui instar sit omnium quos afferre possem, Philippum inquam secundum Hispaniarum Regem, cui sancta Mater dum viueret, litteras scripsit, & aliquarum rerum certiorem fecit, nec non alia quadam ab eo in gratiam Ordinis sui postulauit, quæ ipse ei magna cum liberalitate concessit. Atque adeo, litteris & opinione, quam de ipsa conceperat, motus, particularis Religionis illius pater fuit & protector. Vti & Imperatrix Maria, nec non ipsa Princeps Ioanna: cuius petitione & instantia, Madrito S. Mater pertransijt, apud Discalceatas hospitatura. Non minor fuit erga eam affectus & deuotio Christianissimi Regis Franciæ, qui ad postulationem & preces cognatæ suæ Ducissæ de Longa villa, & præsertim ob deuotionem & affectum erga sanctam Matrem, à summo Pontifice Clemente octauo aliquot ordinis quem ipsa fundauit, moniales postulauit, cui etiam suæ sanctitatis iussu, P. Generalis Moniales misit, & certe anni spatio, sub protectione & tutela Regis Christianissimi, quatuor primaria in Francia fundata sunt monasteria, & quotidie semper noua ab alijs ciuitatibus expetuntur.

TESTIMONIA QVÆ DE IPSA S. MATRE IAM MORTVA *data sunt.*

§. 4.

SAncta verò Matre iam demortua, omnes qui ea tempestate in Hispania floruere viri graues iuxtà ac docti, sancto & pio quodam zelo moti, calamum in manus sumpsere, ad vitam illius conscribendam. Primus, qui laborem hunc suscepit, fuit Doctor & Pater Franciscus de Ribera Societatis Iesu (vti iā suprà significauimus) qui non multis post eius mortem annis, multa in vnum volumen coniunxit, quæ tum ipse, tum alij de Sancta Matre nouerant. Et illo ipso tempore P. F. Magister Dominicus Bannesius Dominicano ex Ordine & Primarius Theologicæ facultatis Salmanticæ Professor cuius etiam iam superius mentionem fecimus, idem omnino facere decreuit, velut testis oculatus & tot per annos S. Matris Confessarius; sed graues & plurimæ quas habuit occupationes pia hæc desideria ne exequeretur, impedimento fuere.

Quod verò quotidie hominum de S. Matris sanctitate opinio & æstimatio cresceret, simul etiam illorum erga ipsam creuit affectio & deuotio. Maximè verò erga illam affecta & deuota fuit ipsa Imperatrix, Regis Hispaniarum Philippi II. soror; cupiuitque quàm maximè, vt P. M. F. Ludouicus Legionensis Ordinis S. Augustini, & SS. Litterarum in Salmanticensi vniuersitate Professor, vir per Europam tum ob ingenij præstantiam, tum ob singularem doctrinam notissimus, vitam & miracula illius scripto committeret; quòd neminem illo melius tunc quidem in Hispania, id pro argumenti dignitate præstiturum, suoque in hoc desiderio satisfacturum (nec immeritò) putaret; vnde ei hanc prouinciam & laborem iniunxit, qui illi sanè fuit perquam iucundus. Operi ergo se accinit, & multa quæ (postquam P. FRANCISCVS RIBERA illius gesta scripsisset) tempus & diligens inquisitio detexerat, in vnum collegit, cui proinde & Didacus de Yepes, qui deinde vitam sanctæ matris etiam euulgauit, multa communicauit, quæ ipse postea, Ludouicó morte præuento, suum in librum retulit. at visum Deo, illum iam tum in laboris principio, cum vix dum quinque aut sex paginas scripsisset, ex hac vita euocare; itaque omnes spe sua frustrati sunt. Verumtamen, esto optatum adeò partum hunc in lucem edere non potuerit, prologum quendā edidit (qui cum libro quem ipsa S. Mater de vita sua cōscripsit; simul legi & edi solet) in quo is, licet quā breuissimè, tum erudite, tū verè, sublimi quodā stylo, maxima quædā mirabilia, quæ Deus opt. max. in hac

Sancta,

Sancta, & per illam operatus est, recenset & tradit. Yepes verò, veritus ne aut tempus, aut obliuio mirabilia Dei opera sepeliret penitus, aut saltem immutaret, laborem hunc reassumere non dubitauit, omnia quæ hactenus de eius vita & sanctitate edita erant, simul in vnum corpus compingens.

Obiter verò hic notandum (quod & notarunt plurimi) singularem quamdam Dei gratiam & priuilegium fuisse quod huic sponsæ suæ contulit, quòd, cum particularis & priuati cuiusdam Ordinis Religiosa fuerit, ab omnibus tamen Religiosis ita vniuersaliter amata & honorata fuerit, ac si singulorum ipsa Religionem professa esset. Quodq; vero magis mirandum, est, quod, cum viri egregiè docti & summi Theologi vt plurimum parum afficiantur erga illos (præsertim si mulieres sunt) qui extra ordinarias visionum, reuelationum ac raptuum vias consectantur; in Sancta Matre tamen regula hæc locum non habeat: imò verò per experientiam videre est, quo viri doctiores & maioris eruditionis sunt, eo hos pluris opera illius facere, magisque erga eas affici: quòd sacræ scripturæ luce spiritus illius subtilitatem & acumina penetrent. Et sanè, non sine singulari quadam Dei fit prouidentia, vt, quoniam ipsamet Sancta Mater ita doctrinam dilexit, & magnorum doctorum tanta fuit cultrix & frequentatrix, numquam vt sibi à viro bene docto malè consultum fuisse dicere soleret, ita ipsi vicissim eam iam mortuam honorent, colant, & omnimodis venerentur, illius sanctitatem & vitæ perfectionem non solum verbis, sed etiam libris celebrare & extollere conantes.

Omnium verò de sanctitate benedictæ huius Matris testimoniorum generalissimum, est communis & vniuersalis totius Hispaniæ, & aliorum regnorum, præsertim Italiæ, Galliæ, Germaniæ, & Indiarum Orientalis & Occidentis, acclamatio. Reges quippe Hispaniæ, Philippi tam secundus quam tertius, varias ad Summum Pontificem scripsere litteras, quibus illam in Diuorum referri cathalogum petiere, nec non Regina Margareta nuper defuncta Philippi III. vxor quæ mirificè erga illam afficiebatur. Idem quoque ab eo petiere Regni Castellani proceres in comitijs anno 1596 indictis, nec non Aragonij: adhæc omnes Ecclesiæ Hispanicæ in cōgregatione & synodo, quā anno 1595. indixere; item in alia quæ non multo post priorem illam congregata est; quæ omnes quam enixissime summo Pontifici supplicarunt, vt ipsa sanctorum catalogo posset asscribi. Idem quoque petijt prouinciale Concilium Tarracone celebratum. Imò verò vix vllus fuit in Hispania Archiepiscopus, Episcopus, aut celebris Vniuersitas, vti sunt Salmantina, & Complutensis, qui non huius rei impetrandę ad Sedem Apostolicam lit-

eam litteras miserint. Omnes enim ad vnum, etiam antequam canonizaretur, benedictam hanc Matrem non modò sanctam, sed & sanctissimam, perfectissimam, & absolutissimam vocarunt, & quantum quidem ad sanctitatis & virtutis perfectionem spectat, ab omnibus ipsa vulgò culta est, & Sanctæ nomine appellata.

Vnde etiam grauissimi quique in Hispania de illius reliquiis aut habent aliquid, aut habere procurant; plurimi quoque illarum virtutem & potentiam sensere, vti è vitæ illius historia, quam D. Yepes concinnauit, videre est.

Illius quoq; corpus, tamquam mulieris sanctæ, à multis grauibus doctisq; viris visitatur & colitur, & ad illius inuocationem plurima, scriptione dignissima, contigere miracula: nec solum in Hispania sed etiam extra illam: nam adeò longè se deuotio & affectio erga ipsam diuam diffudit, vt P. F. Didacus de Soria Philippinarum Insularum Episcopus, in extremis Indiarum finibus, quadã in epistola, quam ad Clementem VII. Pontificem exarauit, tantopere erga S. Matrem Indos & neophytos affici scribat, vt filiolas suas cum sacris baptismi aquis abluuntur, illius in honorem, Teresæ velint nomine insigniri.

Interea autem testimonia, quæ extra Hispaniam de B. Matri Teresę de Iesu sanctitate lata sunt, non postremum sibi locum vendicat ipsũ doctissimi æquè ac grauissimi viri Thomæ Bosij, qui in suo de signis Ecclesiæ libro sic de illa loquitur: *Teresa Hispana virgo admiranda sanctitatis, incredibili patientia, humilitate ac prudentia floruit. In precibus sæpe extra sensus omnes rapiebatur, in altumque aëra toto corpore sustollebatur. Edidit libros doctrinæ cælestis plenos, quibus edoceamur vias Christianæ diuinæque vitæ degendæ. Sexaginta ac plura monasteria tum virorum, tum fœminarum fundauit auctoritate ac fide cælestium rerum, quas illa patiebatur. Eius cadauer incorruptum persistit & innumera miracula edidit. Ratio vitæ quam suorum monasteriis præscripsit, est supra humanam conditionem, magnæ perfectionis ac puritatis, quam factis exhibuerunt & exhibent eius sectatores.*

tom. 1. lib. 12. c. 25. signo 57.

Eadem quoque veneratione & respectu de rebus sanctæ nostræ loquitur P. Antonius Posseuinus Societatis Iesu, vir hac ætate doctrina sua celeberrimus, qui in libri, quem ipsamet Sancta Mater de vita sua scripsit, prolegomenis, quę latinæ exstant, illius in honorem & elogium epistolam scribit.

Et sanè nimis quàm prolixum foret, si omnes qui tam Latinè quàm Hispanicè scripsere, graues æquè ac doctos & celebres viros referrem, qui eam sanctam vocitant, ac sexcentis sanctitatem ac vitæ sublimitatem eius encomijs extollunt.

Ad grauia hæc quæ depròpsimus testimonia, addere possemus hoc, quod

quòd sancta Mater, Religionis tam virorum quam mulierum, quæ inter omnes quas hodie habet Ecclesia vitam austerissimam ducentes facilè princeps est, fuerit reformatrix, dum eam iam prolapsam ad primęuum suum spiritum & feruorem reduxit: nec non admirabilem librorum ipsius doctrinam, quin & singularem quem spirituales in Ecclesia ex illis ipsis fructum percepere, admirabilem corporis illius integritatem & incorruptionem, &, quod amplius est, sanctum quod ex eo promanat oleum: innumera quæ ad illius intercessionem, tum in vita, tum post mortem edita sunt miracula: labores & persecutiones quos animo plusquam muliebri passa est: virtutes heroicas quas habuit: deniq; particulares, quas Dominus ei præstitit fauores & gratias. Quibus è rebus omnibus tam magna & admirabilis componitur sancta, vti S. Mater Teresa de Iesu fuit. Vnde fit, vt eā Deus ipse iā antè in terra canonizasse, & iam inde è cælo vt sanctam declarasse videatur. quam summi Numinis approbationem, Romana dein Ecclesia, post tam præclara sanctitatis testimonia, non potuit, non imitari, dum eam illius præses Gregorius XV. summo omnium bonorum applausu, anno M.DC.XXII. die Martij 12. vnà cum SS. PP. Ignatio de Loyola, & Francisco Xauerio, Societatis Iesu, & S. Philippo Nerio Congregationis Oratorij fundatore, & S. Isidoro eximiæ sanctitatis agricola, solenni ritu, sanctorum catalogo asscripsit, & ab omnibus Catholicis coli & inuocari mandauit: vti è sequenti Canonizationis bulla apparet.

BVLLA CANONIZATIONIS SANCTÆ TERESÆ VIRGINIS

TAM FRATRVM, QVAM MONIALIVM CARMELITARUM Discalceatorum fundatricis.

QVAM GREGORIVS XV. SIMVL CVM B. ISYDORO AGRICOLA, Patrono Madriti,

IGNATIO LOYOLA fundatore Societ. Iesu,

FRANCISCO XAVERIO ex eadem Societate,

AC PHILIPPO NERIO fundatore Congregationis Oratorij, in Sanctorum numerum retulit, Anno Domini 1622. die 12. Martij.

GREGO-

GREGORIVS EPISCOPVS

Seruus seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Omnipotens sermo Dei, cum de sinu Patris ad hæc inferiora descendisset, vt erueret nos de potestate tenebrarum, completo dispensationis suæ tempore, transiturus de hoc mundo ad Patrem, ad propagandam per totum terrarum Orbem electorum suorum Ecclesiam, quam sanguine suo acquisiuerat, eamque Verbo Vitæ erudiendam, ad confundendam sapientiam sapientium, & destruendam omnem altitudinem, quæ aduersus Deum extollebatur, non multos nobiles elegit, nec multos sapientes, sed contemptibiles mundi; qui non in sublimitate sermonis, nec in humanæ Sapientiæ Verbo; sed in simplicitate, & veritate ministerium suum, ad quod à diebus Æternitatis prædestinati erant, adimplerent: in sequentibus verò generationibus, cum iuxta præordinata tempora plebem suam per seruos suos fideles visitare dignatus est, plurimque paruulos, & humiles assumpsit; per quos Catholicæ Ecclesiæ ingentia præstaret beneficia: quibus ipse iuxta Verbum suum abscondita à sapientibus, & prudentibus Regni cælestis misteria reuelaret; eosque supernorum charismatum donis adeo illustraret, vt omnium virtutum, ac bonorum operum exemplis Ecclesiam fouerent, ac signorum gloria clarificarent. In diebus verò nostris fecit salutem magnam in manu fœminæ: suscitauit enim in Ecclesia sua, veluti nouam Debboram, *Teresiam Virginem; quæ postquàm mirabili victoria carnem suam perpetua virginitate, mundum admirabili humilitate, & cunctas adinuentiones Diaboli multis, maximisque virtutibus superasset, excelsiora moliens, & virtutem sexus animi magnitudine supergressa accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachium suum, & instruxit exercitus fortium; qui pro domo Dei Sabahot, & pro lege eius, & pro mandatis eius armis spiritualibus decertarent, quam Dominus ad tantum opus peragendum abundanter impleuit Spiritu sapientiæ, & intellectus; & thesauris gratiæ suæ adeo illustrauit, vt splendor eius, tanquam stella in Firmamento, fulgeat in domo Dei in perpetuas æternitates. Dignum igitur, & congruum existimauimus, vt quam Deus, & vnigenitus Filius eius Dominus noster Iesus Christus, quasi sponsam ornatam corona, & decoratã monilibus suis in gloria miraculorum plebi suæ manifestare dignatus est. Nos quoque pro*

Pastora-

Pastorali solicitudine nostra in vniuersali Ecclesia; cui, licet meritis minimè suffragantibus, præsidemus; tamquam sanctam, & electam Dei colendam, & venerandam Apostolica authoritate decreuerimus, vt omnes populi confiteantur Domino in omnibus mirabilibus eius, & cognoscat omnis caro, quoniam non defecerunt in diebus nostris miserationes eius. Qui, quamuis peccatis nostris exigentibus visitet nos in virga indignationis suæ non tamen continet in ira sua misericordias suas, dum in afflictionibus nostris nouis nos præsidijs munit, & amicos suos multiplicat, qui Ecclesiam suam meritorum, & intercessionum suffragijs protegant, ac defendant, atque vt vniuersi Christi fideles intelligant quam abundè in ancillam suam effuderit Deus de Spiritu suo, ac propterea erga ipsam deuotio in dies augeatur, insigniores quasdam eius virtutes, & aliqua ex magnalibus, quæ in manu eius operatus est Dominus, his literis duximus inferenda. Nata est Teresia Abulæ in Regno Castellæ anno salutis humanæ millesimo quingentesimo quinto decimo parentibus, vt genere præclaris, ita etiam vitæ integritate conspicuis, à quibus in timore Domini educata admirandum futuræ sanctitatis in tenerrima adhuc ætate specimen dedit: nam cum sanctorum Martyrum acta perlegeret, adeò Sancti Spiritus igne cor eius intra eam concaluit, vt cum fratre germano etiam puero domo aufugerit, vt in Africam trajceret, vbi sanguinem, ac vitam pro testimonio Iesu Christi profunderet. Sed occursu patrui reuocata cum optimam sortem sibi ereptam esse iugibus lacrymis deploraret, ardens martyrij desiderium eleemosynis, alijsq; operibus compensauit. Sed cum ad vigesimum ætatis annum peruenisset, Christo se totam despondit: & vocationem, qua ab eo vocata erat aggressa, ad moniales Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo Ordinis Mitigati se contulit, vt plantata in domo Domini in atrijs domus Dei nostri floreret. Professione itaque in eo monasterio emissa, cum per duo de viginti annos grauissimis morbis, ac varijs præterea, tentationibus vexata esset, nullisque supernis consolationibus reficeretur, adeò inuictè adiuuante Domino omnia pertulit, vt probatio fidei illius omni pretiosior auro, quod per ignem probatur inuenta fuerit, in laudem, & gloriam, & honorem, in reuelationem Iesu Christi. Et quoniã ad erigendum sublime Christianarũ virtutum ædificium fidei fundamentum ponendũ fuit, illud adeò stabile, ac inconcussum Teresia collocauit, vt iuxta verbum Domini cõparanda sit viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram. Ea etenim firmitate Sacrosanctæ Ecclesiæ Sacramenta cæteraque Catholicæ religionis dogmata credebat, & venerabatur, vt maiorem, vt ipsa sæpius testificabatur, de qualibet re certitudinem habere non posset hac fidei lucerna illuminata Domini nostri Iesu Christi corpus in Sacratissima Eucharistia mentis oculis adeò clarè intuebatur, vt assereret nihil esse quod inuideret eorum beatitudini, qui corporeis oculis Dominum conspexissent, tantum autem, viuæ spei in Domino collocauerat, vt iugiter deploraret, quod tandiù in præsenti mortali vita detineretur, quæ sibi impedimentum afferret, quo minus semper cum Domino esset, nec raro dum in corde suo cælestis patriæ gaudia recogitabat, mente excedebat, & ad eorum fruitionem in carne rapiebatur. Sed inter cæteras Teresiæ virtutes præcipua emicuit dilectio Dei, quæ adeò in corde eius exarsit, vt Confessarij

ipsius Teresiæ charitatem, tanquam non hominis, sed Cherubin propriam admirarentur; & celebrarent. Quam etiam Dominus noster Iesus Christus multis visionibus, ac reuelationibus mirabiliter auxit: quandoque enim data dextera, clauoque ostenso illam in sponsam suam adoptauit, atque his verbis alloqui dignatus est: deinceps vt vera sponsa meum zelabis honorem, iam ipse sum totus tuus, & tu tota mea. Aliquando etiam Angelum vidit igneo iaculo sibi præcordia transuerberantem, ex quibus cælestibus donis diuini amoris flamma in eius corde adeo exæstuabat, vt maximè arduum votum à Deo edocta emiserit efficiendi semper quidquid perfectius esse, & ad maiorem Dei gloriam pertinere intelligeret. Quin etiam post mortem cuidam moniali per visum manifestauit, se non vi morbi, sed ex intollerabili diuini amoris incendio vita excessisse. Sed quam perpetua charitate proximum dilexerit multis argumentis manifestum fuit, sed præsertim ex ardenti desiderio quo animarum salutem desiderabat. Infidelium enim & Hæreticorum tenebras perpetuis lachrymis deflebat, ac pro eorum illuminatione non solum iuges ad Deum preces fundebat; sed & ieiunia, flagellationes, ac alias carnis macerationes offerebat. Proposuit etiam Sancta virgo in corde suo nullum diem sine charitatis officio transigere, in quo etiam Deus ipsi auxilium præstitit: nunquam enim ei defuit ipso largiente exercendæ charitatis occasio. Mirabiliter autem imitata est Dominum nostrum Iesum Christum in dilectione inimicorum: nam cum ingentes pateretur persecutiones, & aduersitates, diligebat tamen persequentes, & orabat pro his, qui oderant se: quinimo detrimenta & offensiones, quas perpetiebatur, amoris, & charitatis ipsi escam ministrabant, adeo vt viri graues dicere solerent: qui amari à Teresia vellet, damno, aut iniuria, vt eam afficeret, oportere. Vota verò quæ in professione Religionis Deo vouerat, maxima cura, ac diligentia reddidit: nec enim tantummodo omnes exteriores actus superiorum arbitrio maxima cum humilitate spiritus perficiebat: sed firmiter etiã in corde suo constituit eorũ voluntati omnes etiam cogitationes suas subijcere, cuius etiam rei egregia exempla reliquit: nam Dominum Iesum Christum sibi sæpius apparentem aliquando à Confessarijs iussa, qui delusam ab Angelo tenebrarum suspicabantur, humiliter irrisit spreuitque sed non sine magno tam profundæ obedientiæ præmio, quin etiam volumen, quod in Cantica Canticorum insigni pietate refertum scripserat, vt confessario obtemperaret, flammis iniecit, dicere autem solebat se in discernendis visionibus, ac reuelationibus decipi posse, in obedientia vero superioribus præstanda, falli non posse. paupertatem adeo dilexit, vt non solum labore manuum suarum victum sibi compararet; sed si quam monialem vilioribus indutam vestimentis conspexisset, illico sua cum illius commutaret, ac si quando sibi necessaria deficerent, mirifice lætaretur, & exultaret, gratiasque Deo ageret, tanquam insigne aliquod cõsequuta beneficium: sed inter cæteras eius virtutes, quibus quasi sponsa à Deo ornata mirifice excelluit, integerrima effulsit castitas: quã adeo eximiè coluit, vt non solum propositum virginitatis seruandæ à pueritia conceptũ vsque ad mortẽ perduxerit, sed omnis expertem maculæ angelicam in corpore, & corde seruarit puritatem quas adeo insignes virtutes mirifica humilitate cordis ornabat: cum etenim in dies diuinis

uinis charismatibus anima eius impinguaretur, sæpius exclamabat ad Dominum. vt beneficijs in eam suis terminum statueret, nec tam cito ingentium scelerum obliuisceretur, contumelias verò, & irrisiones ardentissimè sitiebat, ac non solum humanos honores, sed nosci quoque ab hominibus abhorrebat, inuictam autem huius Sanctæ Virginis patientiam illa vox attestatur, qua sæpius ad Dominum exclamabat: Domine aut pati, aut mori. præter hæc omnia diuinæ beneficentiæ munera, quibus hãc dilectam suam, quasi pretiosis monilibus decoratam esse voluit omnipotens, alijs etiam gratijs, & donis abundè ipsam locupletauit: adimpleuit enim eam Spiritu intelligentiæ, vt nõ solum bonorum operum in Ecclesia Dei exempla relinqueret, sed & illam cælestis sapientiæ imbribus irrigaret, editis de mystica Theologia, alijsque etiam multa pietate refertis libellis: ex quibus fidelium mentes vberrimos fructus percipiunt, & ad supernæ patriæ desiderium maximè excitantur, quibus cælestibus instructa, ac illustrata muneribus opus agressa est maximum quidem, & cuicunque difficillimum, sed Ecclesiæ Christi perquam vtile, ac proficuum: reformationem enim exorsa est Ordinis Carmelitani: illudque non solum in mulieribus, sed & in viris egregiè præstitit, ædificatis, non modo per vniuersas Hispanias, sed, & per alias etiam Christiani orbis partes tam virorum, quam mulierum monasteriis, sine pecunia, sine prouentibus de sola Dei misericordia præsumẽs: nec modo omnibus humanis destituta auxilijs, sed aduersantibus plerumq; ac contradicentibus Principibus, & potestatibus sæculi: quæ tamen Domino opus suum confirmante radices miserunt, incrementum susceperunt, & demum in Domo Dei vberes prouentus fructificarunt. tantas virtutes Teresiæ plurimis, dum adhuc in humanis ageret, miraculis Deus illustrauit. quorum nõnulla præsentibus literis duximus inserenda. Cum in Conchensi Diœcesi maxima esset frumenti penuria, atque in monasterio de villa noua de Xara vix tantum farinæ reperiretur, vt per integrum mensem ad victum decem, & octo monialium satis esset, huius Sanctæ Virginis meritis, & intercessione Deus omnipotens, qui sperantes in se enutrit, eã adeò abundare fecit; vt quamuis per sex menses ex ea affatim panes ad profectionem ancillarum Dei fierent, nunquã tñ vsque ad nouas fruges diminueretur. Graui erysipelate in vultu, ac febri affictabatur Anna à Trinitate monialis Conuentus Medinæ de Cãpo, cui Teresa primũ blãdita, deinde læsa membra leuiter attrectans, bono animo, inquit, sis filia, Deus, vt spero te hoc morbo liberabit, statimq; febris, omnisque morbus ab ea abscessit. Alberta eiusdẽ monasterii Priorissa pleuritide, ac febre non absq; vitæ periculo laborabat; at Sancta Virgo Teresia tacto latere, quod morbo vrgebatur, eã sanam esse pronunciauit, ac surgere iussit, illa perfectè sanata statim è lecto exiliit laudans Deũ. Adueniente demũ tẽpore, quo pro tot laboribus pro diuino honore exhaustis, ac tot bonis operibus in Ecclesiæ vtilitatem perpetratis coronã decoris de manu Dei esset receptura, graui morbo Albæ decumbens, cum tot infirmitatis tẽpore frequentes, ac plenè admirabiles de diuina charitate cum sororibus sermones habuisset; sæpius gratias Deo agens, quod se Catholicæ Ecclesiæ aggregasset; commendans, tanquam præcipua bona, paupertatem, ac debitam præpositis obedientiã; accepto humillimè, ac cum cælesti prorsus charitate sacro peregrinationis suæ viatico, ac extremæ vnctionis Sacramento, Christi Crucifixi effigiem,

giem manutenens ad cæleſtem patriam euolauit. Pluribus verò ſignis manifeſtauit Deus quàm ſublimem gloriæ gradum Tereſiæ elargitus in cælis eſſet: multæ etenim moniales, religioſæ, ac timentes Deum, viderunt decorem gloriæ eius. Alia etenim conſpexit ſupra tectum Eccleſiæ, & in Choro, & ſuper decumbentis cubiculum multitudinem cæleſtium luminarium alia Chriſtum Dominum magno corruſcantem ſplendore, & ingenti Angelorum frequentia circundatum, eius lecto aſsiſtentem. Alia plurimos albis amictos veſtibus ipſius cellam ingredientes, ac cubili circumfuſos. Quædam etiam in ipſo tranſitus momento candidam columbam ex ipſius ore in cœlum euolantem, alia ſplendorem, cryſtalli inſtar, feneſtra egredientẽ vidit. Quin etiam quædã arbor calce, ac macerie obſtructa, ac iam dudum arida, quæ cubiculo proxima erat, præter omnem temporis, & naturæ rationem, repente floribus onuſta, in ipſa tranſitus hora apparauit. Corpus exanime ſpecioſiſsimum, ac nulla ruga contractum, ac miro decoratum candore apparuit, ac vnà cum veſtibus, ac linteolis, quibus ægra vſa erat omnibus admirantibus mirificè ſpirans odorem. Multa etiam magnalia quæ meritis Ancillæ ſuæ operatus eſt Deus, ipſius in Paradiſum tranſitum exultabilem reddiderunt. Quædam etenim monialis dudum capitis, & oculorum infirmitate laborans, apprehenſa mortuæ Virginis manu, ac capiti, oculiſque admota ſtatim conualuit. Altera item eius ex oſcultatis pedibus ſenſum odoratus amiſſum recuperauit, & corporaliter odorem vnguentorum, quo ſacroſanctum eius corpus à Domino perfuſum erat, percepit. Corpus eius abſque vllo prorſus medicamine ligneo loculo incluſum, altè effoſſa ad ſepulturam humo, ac ingentibus lapidibus, & calce oppleta, ſcrobe ſepultum eſt. Sed è ſepulchro eius odor adeò ingens ac mirificus emanabat, vt decretum fuerit ſacrum corpus exhumare, atque illud ſanè integrum, ac incorruptum, ac flexibile, ac ſi nuper tumulatum fuiſſet, repertum fuit, odorato liquore circumfuſum quo perenniter vſque in præſentem diem, Deo ancillæ ſuæ ſanctitatem iugi miraculo atteſtante, deſudat. Quare aliꝭs veſtibus indutum, nouaq; arca incluſum, cum priora computruiſſent, eodem loco conditum fuit. Lapſoque triennio, cum rurſus ipſius monumentum aperiretur, vt ſacrum pignus Abulam aſportaretur, ac deinceps frequenter iuſſu Delegatorum Apoſtolicorum inuiſeretur, ſemper incorruptum, ac tractabile eodem odore, ac liquore perfuſum apparuit. Sed & procedentibus temporibus manifeſtauit Deus hominibus gloriam ſuam præſtitis per interceſsionem ancillæ ſuæ frequentibus beneficiꝭs his, qui ſe fideliter eius precibus commendaſſent: puer etenim quidam quadriennis adeò contractus, ac detortus erat, vt nec pedibus inſiſtere, nec cum iaceret, corpus mouere poſſet, eaque infirmitas, cum illi à natiuitate fuiſſet, nullumque afferret doloris ſenſum, incurabilis prorſus videbatur, cumque per nouem dies ad cubiculum, quod viuens Sancta Virgo inhabitauerat, allatus fuiſſet, ſenſit in ſe virtutem venientem, ac repente ſanus, ac validus, ac ſuis pedibus ambulans, ſtupentibus cunctis cœpit diffamare ſe à matre Tereſia de Ieſu perfectam ſanitatem fuiſſe conſequutum. Sæuiſsimis doloribus per biennium cruciabatur Anna à Sancto Michaele monialis, tribus cancris pectus eius adeo affligentibus, vt non ſolùm ſomni expers eſſet, ſed nec collum flectere, nec brachia poſſet attollere, cumque particulam

ticulam reliquiarum Sanctæ Teresæ super pectus apposuisset, & toto cordis affectu se eius patrocinio commendasset, non solum omnis euanuit plaga à corpore eius; sed, & alia etiam, quam in corde diu habuerat, infirmitate libera momento temporis effecta est. Adeò vexabatur Franciscus Perez Parochialis Ecclesiæ Rector apostemate, quod in os pectoris insederat, vt brachio etiam contracto à celebratione sacrosancti missæ sacrificij per quinque menses impediretur, humanisque remedijs deficientibus ad diuina confugit, & ad montes Dei eleuans oculos salutem consequutus est; Epistolam enim Virginis Teresæ manu exaratam pectori admouens, consequutus est eius partis sanitatem cumque deinde sepulchrum Virginis visitasset, eiusque brachium, quod Albæ asseruatur, proprio brachio, quod adhuc contractum erat admonuisset, in eo etiam diuinam virtutem expertus est, restituta sibi perfecta valetudine. Ioanes de Leyua magno gutturis morbo adeò affligebatur, vt omnis respirationis via fere interclusa esset, iamque morti proximus animam agebat; cum sudarium, quod Sanctæ Teresæ fuerat, ad morbi locum magna cum fiducia apposuit, somnoque captus, ac paulo post experrectus se meritis Beatæ Teresæ curatum esse repente sanus exclamauit. Cum igitur per vniuersas iam gentes, & nationes sanctitas Teresæ celebraretur, & nomen ipsius apud Christi fideles magno in honore esset, operante Domino per intercessionem eius tot mirabilia, quæ etiam in dies vna cum ipsius veneratione augebantur, fuerunt auctoritate ordinaria in multis Hispaniæ partibus formati processus, ac ad Sanctam hanc sedem transmissi, & instanter agente claræ memoriæ Philippo III. Hispaniæ Rege Catholico negocio tam in Sacra Rituum Congregatione, quàm in Rota diligenter discusso, fel. recor. Paulus V. prædecessor noster indulsit, vt in eius honorem tamquam de B. Virgine diuinum Officium in toto Fratrum Carmelitanorum Ordine posset celebrari. Cumque idem Philippus Rex iterum apud prædictum Paulum similiter prædecessorem nostrum pro Canonizatione B. Virginis Teresæ supplicasset, idem Paulus iterum negotium commisit Cardinalibus Sac. Rituum Congregationis, qui nouos processus auctoritate Apostolica conficiendos decreuerunt, atque ad id munus peragendum bo. mem. Bernardum Cardinalem de Roias Archiepiscopum Tolotanum, & venerabiles Fratres Episcopos Abulen. & Salmatin. eadem auctoritate deputarunt: qui cum diligenter de mandato negocio perfuncti essent, omnia acta eidem Paulo V. prædecessori nostro transmiserunt. Qui tribus Apostolici Palatij causarum Auditoribus Francisco Archiepiscopo Damasceno Locumtenenti, nunc S. R. E. Cardinali, Ioanni Baptistæ Coccino Decano, & Alphonso Manzanedo dedit in mandatis, vt summa cum diligentia dicta acta examinarent; & quæ eorum sententia esset ad ipsum referrent, qui omnibus accuratè, prout rei magnitudo postulabat, perpensis, eidem Paulo V. prædecessori retulerunt plenè iustificari vitæ sanctitatem, ac miracula Beatæ Virginis Teresæ, omniaque abundè constare, quæ pro Canonizationes eiusdem à Sacr. Canonibus requiruntur, posseque ad vlteriora procedi. Vtque ea maturitate, qua rem tantam decebat, negotium transigeretur, idem Paulus dilectis filijs nostris S R.E. Cardinalibus Sacris Ritibus Præfectis ordinauit, vt prædictos processus quam diligentissimè rursus inspicerent, ac de tota

causa accuratè cognoscere. Cum vero idem Paulus humanæ peregrinationis viam compleuisset, Nosque (nullis licet nostris meritis) sola diuina gratia dignatione ad Ecclesiæ gubernacula vocati essemus, ad augmentum diuini honoris, & S. E. vtilitatem pertinere arbitrati sumus, vt huiusmodi negotiũ promoueretur. plurimumetiã ad præsẽtiũ tẽporũ calamitatẽ leuandã interesse existimauimus, si Christi fideliũ deuotio erga Sanctos, & electos Dei, qui pro nobis in tantis necessitatibus intercederent, augeretur. mãdauimus itaque prædictis Cardinalibus, vt quod illis à prædecessore nostro prædicto fuerat iniunctum quamprimum exequerentur. Quod cum illi ea diligentia, qua decebat, perfecissent, ac pro S. Virginis Canonizatione omnes vnanimiter censuissent, Venerabilis Frater noster Franciscus Maria Episcopus Portuen. Cardinalis à Monte totius processus summam ac suam, collegarumque sententiam coram Nobis Consistorio nostro exposuit. quibus auditis reliqui Cardinales, qui aderant ad vlteriora fore procedendum communi suffragio pronuntiarunt. Igitur cum publico Consistorio dilectus filius Iulius Zambeccarius Consistorialis aulæ nostræ Aduocatus pro eius Canonizatione perorasset, ac nomine clarißimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, vt ad eam procedere dignaremur humiliter supplicasset, Nos de re tanta venerabiles fratres nostros S.R.E. Cardinales, & Episcopos in Curia præsentes consulturos esse respondimus, atque interim Cardinales, atque Episcopos præsentes vehementer in visceribus Christi hortati sumus, vt orationibus instantes in ieiuniis, & eleemosynis animas suas coram Deo nobiscum humiliantes preces à Deo Patre luminum exposcerent, vt ex alto super nos lucem suam, & veritatem suam emitteret, quæ nos ad voluntatem, & beneplacitum eius cognoscendum, & perficiendum deduceret, itaque cum semi publico Consistorio, quod consequenter celebratum est, vocatis non modo Cardinalibus, sed Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Curia nostra existentibus, præsentibus etiam nostris, ac Sedis Apostolicæ Notariis, ac Sacri Palatii Apost. causarum Auditoribus, cum plura à Nobis de eximia sanctitate ancillæ Dei, ac miraculorum frequentia, & celebritate, populorumque erga eam per vniuersas Christianas nationes deuotione, commemorata fuissent. expositis etiam instantiis, quæ coram nobis non modò nomine maximorum Regum, sed etiam charißimi in Christo filij nostri Ferdinandi Romanorum Regis in Imperatorem electi, aliorumque complurium Christianorum Principum fiebant, omnes concorditer, ac vno ore benedicentes Deum amicos suos honorificantem Beatam Teresiam canonizandam esse, atque inter Sanctas Virgines adscribendam censuerunt, quorum omnium audito consensu intimo cordis affectu exultauimus in Domino, & iubilauimus in salutari eius, gratias agentes Deo, & Filio eius Domino nostro Iesu Christo, quod Ecclesiam suam misericorditer respexisset, ac tanta gloria illustrare decreuisset. Canonizationis itaque publicauimus diem, eosdemque fratres, ac filios nostros monuimus, vt in orationibus, & eleemosynis perseuerarent, vt in tanto opere exequendo splendor Domini Dei nostri esset super nos, qui opus manuum nostrarum ad perficiendam eius voluntatem dirigeret. Demum peractis omnibus, quæ ex Sacr. Constitutionibus, ac Romanæ Ecclesiæ consuetudine peragenda

gendaerant, hodie in Sacro sancta Principis Apostolorum Basilica cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, Romanaeque, Curiae Prælatis, Officialibus, & Familiaribus nostris, Clero seculari, & regulari, ac maxima populi frequentia conuenimus, vbi repetitis pro Canonizationis Decreto petitionibus nomine eiusdem charissimi in Christo Filij nostri Philippi Regis Catholici à dilecto Filio nostro Ludouico tit. Sanctæ Mariæ Transpontinæ Cardinali Ludouisio nuncupato, nostro secundum carnem nepote, per Iulium Aduocatum prædictum decantatis Sacris Precibus, & Litaniis, ac Spiritus sancti humiliter implorata. Ad honorem Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & Fidei Catholicæ exaltationem auctoritate omnipotentis Dei Patris & Filii, & Spiritus sancti Beatorum Apostolorum, ac nostra, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia præsentium consilio, ac vnanimi consensu bo. mem. Teresiam Virginem de Abula de cuius vita sanctitate, fidei sinceritate, & miraculorum excellentia plenè constabat, & constat, ac Sanctam esse diffiniuimus, ac Sanctarum Virginum cathalogo adscribendam decreuimus, prout præsentium tenore diffinimus, decernimus, & adscribimus, illamque vniuersos Christifideles tanquam verè Sanctam honorare, & venerari mandauimus, statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia in eius honorem Ecclesiæ, & altaria, in quibus Sacrificia Deo offerantur ædificari, & consecrari, & singulis annis die quinta Octobris, quo ad cœlestem gloriam translata est eius Officium, vt de Sancta Virgine ad præscriptum Romani Breuiarij celebrari possit, eademque auctoritate omnibus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, qui annis singularis eodem festo die ad sepulchrum, in quo corpus eius requiescit, visitandum accesserint, vnum annum, & vnam quadragenam, iis verò, qui in eiusdem festi octaua quadraginta dies de iniunctis eis, seu quomodolibet debitis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxauimus, & relaxamus. Postremo gratiis Deo actis, quod Ecclesiam suam insigni hoc, nouoque luminari illustrare dignatus esset, decantata in Sanctæ Teresiæ honorem solemni sanctarum Virginum oratione, ad Altare Principis Apostolorum Missam celebrauimus, cum eiusdem Sanctæ Virginis commemoratione, omnibusque Christi fidelibus tunc præsentibus plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam concessimus. Decet igitur vt pro tam insigni beneficio omnes cum omni humilitate benedicamus, & glorificemus eum, quem decet omnis benedictio, & honor, & gloria, & potestas in seculorum assiduis precibus ab eo postulantes, vt per intercessionem electæ suæ à peccatis nostris faciem suam auertens misereatur nostri, & respiciat nos, & ostendat nobis lucem misericordiarum suarum, & immittat timorem suum super gentes, quæ non cognouerunt eum, vt cognoscant quia non est alius Deus, nisi Deus noster. Cæterum quia difficile foret præsentes nostras literas ad singula loca vbi opus esset deferri, volumus, vt earum exemplis etiam impressis, manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicuius personæ indignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem vbique fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur essent exhibita, vel ostensa. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum

strorum definitionis decreti, adscriptionis mandati, statuti, relaxationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ Millesimo sexcentesimo vigesimo primo, quarto Id. Martij, Pontificatus nostri anno secundo.

TESTIMONIA VIRORVM GRAVIVM AC DOCTORVM DE *auctoritate doctrinæ, librorum & scriptorum S. M. Teresæ de Iesu, à P. Thoma de Iesu Religioso Discalceato collecta.*

§. 5.

NVllum his quos S. Mater composuit, libris accedere maius approbationis testimonium potest, quam quod de ea tulit is, cuius antè paulò meminimus P.F.M. Ludouicus Legionensis Ordinis S. Augustini, S. Scripturæ Salmanticæ Primarius Professor, suo æuo Hispaniæ lux & columen: qui, quod illos Regij Concilij iussu examinauit, relegit & maturè per omnia explorauit, eorum doctrina & spiritu ita est delectatus, vt in horum laudem, & scriptricis commendationem, longum & elegantem satis, ijs præmiserit prologum, qui vulgò illis accudi & coniungi solet, quemque etiam ipsi minime putauimus omittendũ, vti postea suo loco videre erit.

Didacus vero de Yepes Ordinis S. Hieronymi, Episcopus exinde Turiasonẽsis, cuius item supra meminimus, in eo quẽ de eius vita cõposuit libro, agens de infusa quam Dominus S. Matri communicauit scientia, necnon de libris quinque quos composuit; sic libro III. cap. 18. de illis loquitur: *Omnes hosce libros B. Mater è Domini reuelatione scripsit: sed illa ei satis nõ esset, (etenim nullis in rebus sola reuelatione regebatur) nisi simul & Confessariorum accessisset auctoritas. Nam de libro, quem de vita sua conscripsit, in eius prologo sic loquitur. Hanc ego relationem facio, quod eam Confessarij mihi faciendam iniunxerint; & licet sciam Dominum id velle, & quidem iam à multo tempore, numquam tamen aggredi id ausa sum. Librum verò fundationum expresse Dominus ei iniunxit vt conscriberet, vti ipsa in illa quam vitæ suæ addidit appendice testatur. Mansionum quoque librum scripsit, Domino ei materiam, dispositionem & libri titulum suggerente. Et sicut Dominus horum ei scriptionem mandauit, ita etiam ostendere voluisse videtur, se illorum auctorem esse: etenim modus & methodus quo B. Mater eos scripsit, ostendit ad oculum illam nonnisi Dei instrumentum fuisse, ac de suo nonnisi operam & calamũ mutuasse. Sapè contigit, vt, dum hisce scribendis occuparetur, ipsa raptum pateretur,*

& ex

& ex hoc ad se rediens, nonnulla scripta repererit littera quidem sua, at non manu, sed aliena. Calamum quidem ipsa manu gestabat, & facies mirabilem quemdam fulgorem emittebat, vt interior animæ lux etiam in corpus sese diffundere & transfigurari videretur. animam quoque ita in Deum habebat absorptam, vt licet maximus illius in cella excitaretur strepitus, ipsa eum nec sentiret, nec perturbaretur. Scripsit quoque varijs & grauißimis occupationibus, & omnium monasteriorum quæ regebat solicitudine distracta, & chorum suum tam exactè seruans ac Moniales reliquæ. Scripsit quoque magna cum velocitate & festinatione. at hoc mirum non est, cum (vt Propheta loquitur) calamus eius moueretur à scriba illo velociter scribente. ita quidem vt molā suo in ingenio habere videretur, è qua verba rebus quas dicere parabat, ita conueniētia & quadrantia assiduè profluebant, vt, licet multas paginas conscriberet, numquā tamen interquieuerit cogitatura quidnam scriptura esset: spiritus quippe tanta ei dictabat abundātia, vt, si plures habuisset manus, omnes ipsa occupatas teneret, & defatigaret, vt tamen ei non deficeret materia. Vtrumq; hoc, suo ipsa testimonio satis confirmat, quod enim non cogitarit, nec prius reflexerit ad ea quæ scriptura erat, circa finem libri de vita sua sic ait: Ausa fui vitam meam impertinentem & dissolutam scribere, esto in hoc ipso opere non plus laboris, curæ, aut temporis impenderim, quam quantum ad ipsam scriptionem necesse fuit, sed quidquid mihi contigit, omni qua potui simplicitate & veritate exarando. Et alio in loco ait: Verum quam multa dicenda occurrunt, cum de hac via loqui incipio, ei præsertim qui per eam tam malè incessit atque ego? vtinam pluribus scribere possem manibus, ne vnam videlicet rem per aliam obliuiscar. Hæc quidem omnia B. Mater. Adhac in vita sua, tanta se ait facilitate scripsisse, ac si exemplar ante se habuisset, & ipsum inspiciendo transscripsisset. quando enim Dominus loquitur, dat spiritum, addit simul facilitatem; longe etiam apparet melius, ac si quis exemplar ante se haberet & ex eo scribenda depromeret. at si spiritus desit, non magis quis linguam illam intelligit, quam si Arabicam audiret. Quod certè idem omnino est cum eo quod Baruch Propheta de Ieremia dixit, eum, cū scriberet, non aliter dictasse, quam si è libro quopiam legisset aut transtulisset. Hic porro liber aliud non est, quam exemplar quoddam & speculum, ei ob oculos à Deo positum, eius rei quam Prophetam volebat intelligere. Simile exemplar B. Mater animæ suæ oculos obiectū, dum scriberet habebat, vti liquidißime ex ipsa scriptura videre est: etenim in ipso autographo, quod sua ipsa manu exarauit, ne vel verbum reperitur deletum, nec correctum, nec vllum erratum, quæ litterarum perfectione quidem in folijs à Typographo excusis posset haberi. cum vero hæc in scriptura manu exarata, & quidem in materia tam sublimi, & stylo adeo elimato scripta, habeatur, inter maxima quæ de B. Matre recēsentur miracula ipsum puto referendum, nec non vt maximum lucis & sapientiæ, quam spiritus Sanctus ei infudit, testimoniū. Nam quod B. Mater antea in rebus spiritualibus ac mysticis intelligendis & declarandis valde rudis, & imperita, & vix curiosa esset; hinc diuina sapientia, quæ in ipsa viguit, eo magis resplendet, quo ab illius principiis habendis aberat longius. Capite vero XIX. sic de eadem re loquitur: Antequam

verò hi Beatæ Matris libri imprimerentur, à Sanctæ Inquisitionis Indicibus fuere examinati, nec non aliis doctißimis iuxtà ac grauißimis, quos tunc habebat Hispania, viris ad examinandum dati. nihil verò in illis repertum, quod non è cælo profectum esse, necnon scintilla videretur lucis, quò animæ quæ per hanc viam incedunt, illuminentur, conducantur, & in diuino amore magis accēdantur. Ipsum Supremum sanctæ Inquisitionis tribunal & Conciliū, honorifico quodā decreto hos libros approbauit, sed voluit (nō sine summa prudētia) ipsum secretū manere. Deinde verò prælo subiecti sunt; mox vero vt publici iuris facti, in magno ab omnibus sunt habiti pretio. Vnde etiam Hispaniarum Rex Philippus II. ipsa illorum autographa sibi petijt transmitti, illaq; mox in suam bibliothecam Laurentianam referri mandauit. Et quamuis plura alia, in eadem Sanctorum Ecclesiæ scriptorum autographa habeat, in tria tamen duntaxat particularem ostendit honorem & reuerentiā (hac ratione demonstrans, quanti eadem faceret & æstimaret) nimirum in autographa S. Augustini, S. Ioannis Chrysostomi, & Beatæ Matris Teresæ: vtpote quæ in eadem bibliotheca ferreis cancellis includi, & in pretiosissimo quodam scriniolo cuius ipse clauem continuè penes se habet) asseruari iussit. Libri porro B. Matris non nisi è particulari fauore & gratia, velut sanctæ quadam reliquiæ ostenduntur, & tangi sinuntur. Quin etiam summo communiter in pretio à doctis & grauibus viris, tam Hispanis, quàm exteris, habiti sunt. & quo qui eos legunt, sunt doctiores, eò maioris eosdem faciunt, vt qui meliùs alijs purißimi illius auri, quod in illis inclusum est, valorem norunt & explorant. & si quid fortè ex illis non intelligunt, quòd experientiæ id reseruetur, eo maioris id faciunt. quòd ad oculum videant, aliam quamdam esse Theologiam, multò supra illam quam ipsi tradunt & docent, eminentem, quæque longè sua est nobilior, eò quòd mystica & secreta Dei sit cognitio, quæ cum experientia & suauitatis gustu coniuncta est. Pauci viri summè docti hos libros legunt, quin nouam inter legendum admirationem, & de B. Matre opinionem concipiāt: etenim rerum quas tractat sublimitas, styli excellētia, qui eo magis proprius, quo minus affectatus, ignis & ardor deniq; quem in legentium animis accēdunt, testes sunt eorum quæ continent. Hactenus Reuerendiss. D Didacus de Yepes, ac deinde affert fructus quos in variorum animis horum scriptorum lectio vniuersaliter est causata.

Porro Pater & Doctor Franciscus de Ribera vir sui temporis doctissimus æquè ac grauissimus libro quem de vita B. Virginis huius edidit, quarto, cap. 6. sic loquitur: *Præter schedas quasdam sparsas hinc inde superstites, quibus eximia multa & non vulgaria documenta traduntur, quinque ipsa tractatus & commentarios, non sua quidem sponte, sed superiorum Confessariorumque (quibus illa non minorem quàm Redemptori ipsi Christo Iesu obedientiam præstabat, vt tum dicta hactenus, tum plura post dicenda fidem facient) iussu conscripsit. Primùm, quemdam de vita sua tractatum, qui ad vsque primi Abulæ cœnobij fundationem sese extendit. hunc vt scriberet, præcepit Garcias de Toleto è Dominicano Ordine, qui tum suas ei per confeßionem noxas aperienti operam dabat; quem anno Domini*

M.D LXII.

M.D.LXII. eo inquam quo conuentus illius iacta sunt initia, inchoatum, mense Iulio eiusdem anni absoluit, cumque continuato filo in nulla distinctum capita; quamquam exinde ei in capita digesto Abulensis domus erectionem adiunxit. In quo id sanè mirandum est, eosdem illi scribenti à Domino continenter orandi modos, quos scribendo exprimere satagebat, non aliter fuisse communicatos, quam eos antè in se experta erat. Proinde suas omnes orandi rationes eo in scripto ad illam vsq; persequitur, quam scriptionis inchoatæ tempore vsurpabat. Alter fuit is, cui Via perfectionis nomen est: tunc porro hunc exarauit, cum monasterij Abulensis præfecturam gereret; idque imperante P. Dominico Bannesio, quo tum quidem Confessario vtebatur; & eo hunc anno, quo priorem absoluit, auspicata est. Tertius aliarũ sedium fundationes cõplectitur, iã inde à Metinensi ducto exordio ad Burgensem vsque, quæ postrema sint, descendens. Hoc illa scriptum Salmanticæ anno sæculi eiusdem tertio post septuagesimum exorsa est, instigatore & suasore P. Hieronymo de Ripalda Societatis Iesu, qui Salmanticæ illi à Confessionibus erat, iam septem antè v. ria per loca constitutis Domibus; cui deinde eas quæ quotidie hinc inde condebantur, continua serie adnectebat. Quarto Castellum animæ seu mansiones nomen est. Huius scribendi auctor illi existitit Doctor Telascius illius confessarius qui ad Osmensem Cathedram, deinde Compostellanam sua ob merita euectus est. Illis quidem diebus tam sublimem orationis passa excessum est, adeoque in diuinam contemplationem fuit euecta, vt decem vel duodecim post diebus ne Epistolæ quidem scriptitandæ præ mentis absorptione apta & par fuerit. Exinde verò intolerabilis ipsam capitis vexauit dolor, vti hoc ipsa libro de se affirmauit. Hunc tractatum in Augustissima Trinitatis festo Toleti inceptum anno currentis sæculi M. D. LXXVII. eodem Abulæ pridie D. Andreæ feriarum perfecit, quinque propè antè, quam demoreretur annis. Quintus denique commentarius fuit in Cantica Salomonis, quem ijs suscepit scribere imperantibus, quibus (vt ipsa quidem disertè fatetur) parere ex officio tenebatur. Huius scripti nonnisi pauca folia reliqua sunt: nam vt illud nonnisi ex obedientia inchoauit, ita ipsum imperitè cuiusdam Confessarij iussis paritura, aut flammis iniecit, aut confregit. is enim scriptum etiam nondum visum, damnare non est veritus. cui tamen satius fuisset antè non paruisset, quàm alios ipsa peritiores super eadem re consuluisset. Illico tamen & exactè morem gessit, simul etiam summo studio illius nomen suppressit, qui tam temere imprudenterque id mandare est ausus quod non intelligebat. Hosce porro libros maximorum negotiorum frequentia adobruta, temporis quoque laborans angustiis, sæpè etiam in malè affecto corpore conscripsit, vt talia conscribi à talis minimè posse viderentur: visum tamen est idcirco illi id facile fuisse, quòd, cum ad scribendum sese applicaret, tanta illi scribendarum rerũ affluebat copia, vt, quid scriberet, minimè diu illi præmeditandum esset, sed dumtaxat maxima in scribendo acceleratione opus, vti in plurimis librorum locis manifestè id ipsa declarat. atq; inprimis sub libri, cui Via ad perfectionem nomen est, finẽ hæc habet: Mihi verò pro quantulacumque

quam scribendo cepi molestia, abunde satisfactum est: nam quod scriberem, cogitatione antè voluere opus mihi minimè fuit. Eiusdem quoque libri cap. xx. in manuscripto autographo hæc leguntur: Sed eheu! quam multa mihi de hac via agere incipiēti occurrunt, imò etiam illi qui viam hanc adeò perperam iniuit, qualis ipsa sum! Vtinam verò pluribus in scribendo vti manibus possem, ne ob ingruentem copiam superueniens instillatio prioris inspirati obliuionem induceret, &c. *Hinc scriptorum eius nec laboriosus, nec elegans est stylus, sed talis quali in vulgari colloquio vtimur: apertus tamen, purus, grauis, genuinus, legenti gratus, & rebus quas tractaret, accommodus. De oratione, contemplatione, & familiari Dei cum animabus, & animarum vicißim cum Deo commercio scribens, tam alta, subtilia, sublimiaque profert, eaque modo ita spirituali, vt etiam doctißimi quique, nisi simul etiam rerum spiritualium callentißimi sint, admiraturi ea sint potiùs, quàm intellecturi. non quòd ea liquidè satis ab ipsa non aperiantur (talium namque ipsa rerum exponendarum perita est in primis, easque diuersimodè proponit, & quidem scitis ad hoc adhibitis comparationibus;) sed quia adeò sublimia sunt & spiritualia, vt se nonnisi ab ijs, qui aliquam harum nacti sunt experientiam, facilè intelligi patiantur.*

Reu. Pat. Magister F. Dominicus Bannesius, ex Ordine S. Dominici, primæ Cathedræ Theologicæ in Salmanticensi Vniuersitate Professor, cum à S. Inquisitione Hispanica iniunctū ei esset, hosce, vt libros inspiceret & examinaret, hanc de ijsdem censuram ac iudicium tulit: *Maxima cum accuratione & attentione hunc librum, in quo B. Mater Teresa de Iesu apertè & liquidè refert quidquid in anima sua contingit, quò à Confessarijs ipsa suis edoceatur & dirigatur, perlegi: ac nihil in eo reperi, quod, meo iudicio, malam doctrinam contineat; imò verò plurima quæ orationem sectantibus bonæ futura sunt ædificationi, & salutaria documenta suggerunt. Etenim maxima Religiosæ huius experientia, discretio, & humilitas, quòd semper in Confessarijs suis lucem & doctrinam quæsierit, in causa sunt, vt in iis quæ de oratione scribit, talia tamque eleuata scribat, vt interdum etiam doctißimi quique, quòd experientiam & vsum non habeant, eò non pertingant, &c. Hoc quidem in præsens, quoad libri huius censuram, mihi videtur.* Datum Vallisoleti *in S. Gregorii Collegio, Septimo Iunii, anno* 1575.

F. Dominicus Bannez.

Hanc ipse censuram, nomine suo subscriptam & signatā posuit in principio ipsius autographi vitæ, quam B. Mater de se ipsa scripsit; quod hodierna in Regia S. Laurentij Bibliotheca in Escuriali asseruatur. Aliam quoq; censuram huic persimilem idem Auctor dedit in testimonio, quod in Actis Canonizationis illius legere est, vbi sic loquitur. *Non desunt qui librum hunc carpunt, qui nimirum bonorum bono Zelo acti, sed exiguam vitæ spiritualis habentes experientiam quædam quæ non intelligunt, calumniautur: verùm multis viris doctis, etiam sæcularibus, maximopere is probatur, atque insignem iis adfert fructum.*

P. An-

P. Antonius Posseuinus Societ. Iesu, vir pijssimus ac doctissimus cum Magister Sacri Palatii Romæ librum, quem de vita sua B. Mater composuit, legendum & examinandum ei dedisset, in illius approbationem & laudem epistolam quamdam destinauit ei, qui huius libri examen sibi commisisset. Verba Posseuini inuenies suprà post dedicatoriam. Idem P. POSSEVINVS, in tractatu, quem Cultura ingeniorum nominat, Beatam hanc Virginem infusam à Deo scientiam habuisse asserere non dubitauit.

Quod verò Thomas Bosius de S. Matris Teresæ libris tomo primo de signis Ecclesiæ libr. 12. cap. 23. signo 57. testimonium dedit, iam antè, cum virorum doctorum de spiritu eius censuras attulimus, allatum est.

At P. F. Ioannes à Iesu Maria, Congregationis Italiæ PP. Carmelitarum Discalceatorum Procurator Generalis in Compendio vitæ & Miraculorum B. Matris Teresæ de Iesu, quod edidit, cum de libris quos ipsa composuit, mentionem facit, paucis verbis multas eorumdem laudes complexus est, dum ait: *Laudatur sermo castus, non comptus, grauis, lepidus, efficax. Admirationem excitat rerum sublimitas, quam ne Theologi multi, nisi affectionum diuinarum consulti, assequi possunt. Doctores hac ætate celeberrimi mysticarum passionum facilem, ac leniter decurrentem explanationem adeò obstupescunt, vt rarum sapientiæ genus eis videatur, quæ de mystica Theologia Patres obscurè ac sparsim tradiderunt, à Virgine vna in methodum tam perspicuè atque concinnè fuisse redacta. Quod verò ad doctrinæ soliditatem pertinet, nihil non Theologicum, tametsi scholastico more promatur, exprompsit, vt è libri primi capite primo perspici potest. Vita B. Virginis Teresæ, & Mansiones, doctrina cælesti multis experimentis comparata, ad res internas dignoscendas affluunt*: & infra: *Mira sunt sanè, quæ suauißimo magisterio B. Virgo Teresa digeßit: quæ animo demisso, vt prosint, legenda sunt. Sed, quantopere tam pia lectio iam orbe toto Christiano, in varia idiomata versa profuerit, muta in singulis vrbibus argumenta conuincunt.* Item quoq; Auctor lib. 1. c. 1. in horum librorum commendationem sic loquitur: *Septimum agmen libris cælesti sapientia plenis armatur: Patet quippe mentem, quæ toti Ecclesiæ cælo luce adeò mira præluxit, purißima diuinæ mentis luce minimè caruisse. Accedit huic præstantißimorum Theologorum, qui B. Teresæ libros discusserunt, admiratio & præconia verbis ac scriptis celebrata, quæ latere non possunt. Etenim vt paucos è plurimis commemorem, summis Theologis P. F. Dominico Bannesio, P. F. Bartholomæo de Medina Dominicanis; P. F. Ludouico Legionensi Augustiniano diligentißimis librorum Teresæ exploratoribus & præconibus, neque ignoratio, neque incogitantia, neque ratio aliqua politica obiici potest. Ignoratio quidem, quia scholæ vniuersæ illorum trium scripta venerantur. Incogitantia verò, quia vt acres critici ex professo libros perlustrarunt. Ratio*

Lib. 4. c. 4.

demum politica, quia neque eiusdem professionis erant, neque sibi aliquam laudem aut lucrum ex scriptorum approbatione conflabant. Bene autem est, quod nescio quis Theologus nonnulla Teresa dicta carpserit, vt SS. Dominus noster Paulus Quintus, hac occasione permotus, ea quæ obiiciebantur, peritissimis Theologis seriò perpendenda commiserit, quemadmodum grauissimis in rebus fieri solet, facto quippe Romæ rerum accuratissimo scrutinio, doctissimi P. F. DIDACVS ALVAREZ *Ordinis Prædicatorum, nunc Archiepiscopus Trannensis, & F. Ioannes de Rada, Ordinis S. Francisci, Episcopus Pactensis, quibus summus Pontifex curam demandauerat, sic tandem scripserunt. Trannensis nempe postquam argumenta obiecta diluisset, in hunc modum conclusit. Ex his colligo doctrinam M. Teresæ in propositionibus prædictis, nihil continere doctrinæ Catholicæ, aut bonis moribus aduersum, sed valdè vtilem esse ijs qui perfectam vitam spiritualem profitentur, vel ad eam tendunt. ita censeo, submittens meum iudicium correctioni Sanctæ sedis Apostolicæ. Frater Did. electus Archiepiscopus Trannens. Pactensis verò postquam obiectiones reiecerat, sic suam sententiam absoluit: Censeo ergo, nihil esse censura dignum in iis, quæ censor obiicit contra Matrem Teresam, sed omnia saltem probabiliter defendi posse. Fr. Ioannes de Rada Episc. Pactens. Sic res ad Summum Pontificem relata est, & libris Teresæ maior hinc fides accessit. Ecce diuinæ prouidentiæ flexuram: permisit videlicet Deus Theologum illum caligare, vt nebulas illius, Romani Pontificis auctoritas noua Teresæ illustratione dispelleret.*

Romani Pontificis auctoritatem sequatur ipsa S. R. E. Cardinalium, quæ certè non multò inferioris notæ futura est. Agmen ducat Illustrissimus ac Reuerendissimus Dominus Gaspar Quiroga S. R. E. Cardinalis, & Toletanus Archiepiscopus, & Generalis Inquisitionis Præses. Cum enim S. Mater Teresa vnà cum P. Hieronymo Gratiano, qui Prouincialis munere tũ fungebatur, Toleti ab eo alicuius in quodam diœceseos eiusdem opido, monasterij in Monialium suarum vsum fundandi facultatem peterent; ipse his P. Prouincialem verbis compellauit: *Maximopere gaudeo quòd Matrem Teresam mihi videre ac nosse datum sit; etenim summo eius cognoscendæ tenebar desiderio. quæ & in me Sacellanum inueniet, qui illi, vbicumque sese offerret occasio, & quibuscumq; poterit modis, auxiliabitur. Dicas enim ei in meo nomine, iam abhinc annis aliquot* (& certè decem iam anni effluxerant, ex quo illustris quædam in Hispania mulier, cùm librum de vita Teresæ, quem suis ipsa manibus conscripserat, sua in potestate haberet, nescio qua de causa eum ad S. Inquisitionis Iudices misisset, aliquas in eo visiones, reuelationes, doctrinas periculosas contineri asserens, easque ab illis examinari & discuti petens; quas, inter alios plurimos, illorum Iudicum iussu & commissione, tunc examinauit P. F. Magister Ferdinandus Castellius Historiæ Dominicanæ Auctor, & libri illius nemo tunc temporis amplius recorda-

recordabatur, amissum eum aut suppressum ratus) *S. Inquisitionis Tribunali quemdam de illius libris oblatum, illiusque doctrinam valde exactè accurateque examinatam & excussam fuisse, meque eumdem legisse, & totum perlegisse. censere me autem illius doctrinam valde certam, veram, & inprimis vtilem esse. quare repetat illum à nobis quandocumque ei allubuerit; facultatemque ei do eum repetendi & illinc auferendi, ipsamque ex animo rogo, identidem mei vt apud Dominum suis in precibus memoriam faciat.*

Cum vero horum librorum iam typis in Hispania mandatorum quoddam in Italiam exemplar Doctor Barnabas de Marmol, vna cum Constitutionibus Monialium Discalceatarum, vt has SS. Dom. Noster Sixtus Papa V. Apostolica auctoritate confirmaret, attulisset; sua Sanctitas tam harum quam illius examē, Cardinali S. Seuerinæ commisit; qui mirifice illo viso est gauisus; nam mirè illi placuit, vti & alijs multis per aliam viris grauissimis ac Prælatis, & præsertim spiritualibus ac Religiosis, atque inprimis Episcopo Castillionensi, qui & eum ex Hispanico Italicè loquentem fecit. Summus verò Pontifex, prædicti Cardinalis de illo testimonio audito, Breui quodam Apostolico & Bulla Constitutiones confirmauit. In quo inter cetera, quæ in S. Matrem & eius doctrinam & documenta effundit elogia, sic loquitur: *Duodetriginta prope sunt anni, ex quo mulier quædā, Teresa de Iesu nominata, Abulæ nobili genere orta, & virtutibus ac sanctitate illustris, mundi delicijs & voluptatibus pessumdatis, totam se sponso suo cælesti Deo dedicauit, bonoque vitæ suæ exemplo & doctrina, plurimas ad eamdem Religionem sectandam virgines attraxit*, &c.

Non minus illustre est, quod Illustriss. Cardin. Cæsar Baronius de illa eiusque libris, pauculis verbis, testimonium tulit. quod supra videre licet.

Omnes hæ censuræ & aliæ, quos breuitatis studio hic omittimus, quoad horum librorum doctrinam, mirificè inter se conueniunt. Primo declarant, eam sanam, puram & Catholicam esse. Secundò, animabus ad Deum perducendis, & certa securaque via (ne errent & pereant) dirigendis perutilem eam & proficuam esse. Tertiò ipsam B. Matrem, horum librorum auctorem, infusam à Deo scientiam ad hosce scribendos habuisse, & spiritum sanctum, qui animam illius rerum adeò sublimium cognitione, intelligentia & luce illustrabat, simul & calamum illius ad easdem conscribendas mouisse & direxisse.

Hi porro libri quinque diuersis linguis editi exstant: primò Hispanica, qua ab auctore conscripti sunt; deinde à varijs in alias peregrinas versi sunt; in Italicam, Gallicam, Polonicam, Belgicam, & iam recenter opera nostra, simul omnes, in Latinum, quoad plures

plures deriuetur vtilitas, sermonem conuersi lucem adspiciunt. Vnde colligere est, quam illi, omnium approbatione, digni censeantur, qui à Catholicis passim in Ecclesia, etiam lingua vernacula conscripti, sine vllo scandalo legantur, non solis doctioribus illorum vsu & lectione reseruata: &, quis ex iis vulgò prouenturus fructus speretur.

§. 6.

OMNIA QVAE HIS LIBRIS SCRIPTA SVNT, SPIRITV sancto dictante & dirigente scripta videri.

TAmetsi ea quæ allata sunt hactenus, testimonia magnam satis hisce libris auctoritatem concilient, quòd à viris grauissimis iuxta ac sanctissimis & doctissimis ea sint profecta; nullum tamen eis maiorem videtur posse conciliare, quàm quod ab illiusmet calamo & manu profectum est. Etenim ipsa non vno in loco apertissimè profitetur, non tam sua se sponte, quàm Spiritu sancto impellente, in manus calamum sumpsisse; quin & quæcumque scripsit, nonnisi illo dictante & instillante à se esse scripta. quo quod amplius, certius, & omni exceptione maius haberi testimonium potest? quænam supra supremam veritatem dari veritas maior & irrefragabilior? Vt non immeritò cum Apostolo Gentium Paulo gloriari S. Mater possit, non tam ab hominibus se, quàm à Iesu Christo, & spiritu diuino, edoctam & directam esse. Audi eam libri, quem de Vita sua exarauit, capite 12. loquentem & naturalem suum stuporem confitentem: *Ad multos annos multa legi, sed lectorum nihil intelligebam, & etiam satis fui diu, quòd, esto Deus id mihi daret, verbum vnum, ad ipsum declarandum, proferre non possem. quod certè non modico mihi labore constitit. Cum verò Maiestati illius lubet, vno nos in momento omnia edocet; quod certè magnam in me admirationem causatur. Vnũ hoc, in veritate dicere possum, quòd tametsi cum plurimis viris spiritualibus agerem, qui mihi exponere & declarare studebant,* id quod Dominus *mihi impertiebatur, quò ipsum dein alijs declarare possem; tanta tamen mea erat hebetudo & stupor, vt parum inde iuuarer; vel quod* Dominus *nollet (eius namque Maiestas semper meus præceptor & Magister exstitit, sit ipse pro omnibus benedictus; etenim magna mihi confusionis materia est, quòd hoc in veritate dicere possum) vt cupiam alteri hoc attribuerem aut acceptum referrem. Adhæc quòd id mihi, nec volenti, nec petenti (quia in hoc neutiquam curiosa fui, & si fuissem, virtus fuisset & bonum; sed in aliis vanitatibus consectandis) momento* Dominus *omni qua posset claritate, & ita vt alijs id declarare valerem, patefaceret. adeò vt omnes obstupescerent, & ego magis quàm* Confessarij *mei, quòd stupiditatis meæ plus quàm ipsi, essem conscia. quod verò* Dominus *me non edocuit, ipsa scire & nosse non elaboraui, præterquam*

[illegible] *in [illegible] potuerunt.* Capite verò XIV. plurimas [illegible] particularem illam lucem, quam [illegible] Dominus [illegible] communicabat, idque hisce verbis: *[illegible] ;* [illegible] *Maiestatem ipsius omnia [illegible] . Saepe namque me oportet [illegible] reliquarum sororum opera: & [illegible] , quod in domo agim . quae nonnisi recenter fundata est [illegible] totam [illegible] impendere & tota vacare nequeo, sed per internalla [illegible] Domino spiritum suggerente, omnia tum facilius, [illegible] exemplar quoddam ante oculos habet, ad quod [illegible] & dirigit. at, si spiritus desit, non magis quis hanc [illegible] ut ita dicam) Hebraicam, aut aliam exoticam, au- [illegible] multis etiam [illegible] orationi vacarit. Vnde magnopere mihi conducere & prodesse videtur, me, dum scribo, in oratione agere. ad oculum quippe video, non esse me [illegible] intellectu suo dispositus, & postea nescio, quomodo id ipsa scri- [illegible] saepius mihi contingit.*

Idem quoque habet & repetit cap. XVIII. his verbis: *Nihil verò di- [illegible] quod non multo & vario ipsa vsu sim experta. & certè, cum de vltima hac aqua [illegible] , tam [illegible] mihi videbatur de ea quidquam scribere, quàm graecè [illegible] difficile & arduum est. Quare scriptionem abrupi, & ad commu- [illegible] percipiendam me [illegible] . Benedictus autem sit Dominus, qui ignoran- [illegible] virtutem, quae sic omnia potest! Deus namque intelle- [illegible] illuminavit, alias quidem per verba, alias mihi velut obiiciendo & propo- [illegible] modo exponerem: [illegible] sicut in superiore oratione factum est, Maie- [illegible] id velle dicere videtur, quod ipsa nec possum, nec scio dicere. Quod autem dico, [illegible] quidquid hic bonum est, eius est doctrina; quod verò ma- [illegible] pelago, quod ipsa sum, derivari.*

[illegible] capite XVII. hunc in modum loquitur: *Tum namque [illegible] , vt quidem intelligo modo, quo [illegible] exponere: at [illegible] non gratias quas mihi praestitit,* [illegible] Haec è testimoniis liquidò doctrinae illius patet excellentia, & [illegible] eadem sit adhibenda fides & auctoritas: & sane, si mulier haec, [illegible] opera, virtutes & miracula sufficienter produnt) cer- [illegible] Simul quoq; apparet, Spiritum sanctum [illegible] horum librorum auctorem & inuentorem agnoscant. [illegible] tam rud & ignorante, vt instrumento, hic vsus sit; quòd hac [illegible] orationis & spiritus quam tradit, auctoritatem & fidem con- [illegible] olim fidei & doctrinae Christianae cum ad eam praedican- [illegible] & docendam instrumentis tam ineptis & informibus, (qualia A- [illegible] erant, vsus est, veritatem & certitudinem voluit declarare. Hoc [illegible] Deo ordinarium & sollenne est, vt suam hac ratione potentiam [illegible] sapientiam hominibus patefaciat.

§. 7.

DE FRVCTV QVEM SANCTÆ MATRIS TERESAE [illegible]

peccatores inueteratos conuertendo, eos qui orationis studio non tene[illegible] eam pelliciendo, tepidis feruorem instillando, seruidos denique le[illegible]ctione sua ad perfectionem incitando.

NOnnulli, qui vsq; adeò erga orationem non afficiuntur, [illegible] è librorũ doctrinas huiusmodi spirituales tradentium [illegible]ne, non tam fructum aliquem, quàm damnum vulgò in populum [illegible] solere, quòd hi de rebus adeò arcanis & absconditis agant, vt non o[illegible]nes qui illos legent, easdem sint intellecturi, vel sensum illarum, (tam[illegible]si veræ & genuinę sint) percepturi: atq; inde consecuturum, vt è non [illegible]tellectione in grauissimos labantur errores. Adhæc quia in hisce lib[illegible] de raptibus, reuelationibus, alijsq; orationis supernaturalis gen[illegible] tractatur, nõ deerit fortasse nonnemo, qui hinc occasionẽ capie[illegible]na aliqua industria & artificio extraordinario hos spiritus e[illegible] sectandi ac quęrendi, studendo nimirum mentem & spiritum [illegible] sustollere, & aliquas sibi reuelationes efformare: forsi[illegible] ne, vt vulgò sancti habeantur & æstimentur: quod certissi[illegible] [illegible]num & deceptionum, è quibus tantum in Ecclesia Dei damnum [illegible]tum est, est principium, & fons.

Toto eo, quo S. Mater in terra vixit, tempore numquam [illegible]dit & spectauit, vt hi libri prælo commissi, publici iuris fierent, & om[illegible]nium passim manibus tererentur; sed vt tantum manu scripti, per O[illegible]nis sui Conuentus obambularent, quo in Fratribus ac Monialibus [illegible] fructũ facerẽt; interdum verò singulari quodã priuilegio, nonnullis vi[illegible]ris grauibus orationis experientiam habentibus communicarentur: [illegible]mitata videlicet placitum illud Pythagoræ Samij, arcana mystica [illegible] sacra celari & abscondi iubentis, ne in vulgi manum incidentia pa[illegible]tim vilescerent: nec non priscos illos Ægyptios, qui sacra sua dogmata hieroglyphicis signis & notis tradebant, ne illa passim ab omnibus, sed nonnisi à doctissimis quibusque intelligerentur. Atque hoc [illegible] quod S. Dionysius Areopagita Timotheo Episcopo, cui suum de my-

Cap. 1.

stica Theologia tractatum dedicat, iniungit, ne cui sacra hæc Mysteria nisi admodum paucis, ijsque doctissimis & maximam [illegible] experientiam habentibus, qui nimirum eadem intelligant, & [illegible] quanti par est, æstiment, passim patefaciat. Hoc quoque spe[illegible] noster Christus videtur, dicens discipulis suis: *Nolite dare [illegible]*

Math. 7. 6.

neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis. Nec ferre poterat, vt sub[illegible] hæc spiritus mysteria, quæ hisce libris declarantur, in canum allatrantium & obmurmurantium ora [illegible]

[illegible]

...ibus, quòd ea non intelligant, hæretica & erronea videantur: aut in ...m manus, qui quòd in vitiorum cœno sint inuoluti, nullas maiores ... voluptates putant, quàm quæ sensibus percipiuntur & sentiuntur. ... hosce legant libros, tamen adeò non magni illos faciunt, ... pedibus eos velut proterant & contemnant.

At postquam reipsa & per experientiam tum S. Mater, tum ii qui... ex obedientia parebat, viderunt, quemnam in omni hominum ge... doctrina hæc fructum pepererit, opinionem suam mutarunt. con... enim, multos peccatores, etiam in peccatis obduratissimos, hisce spi... doctrinis & monitis lectis, & magnis visis deliciis, quas, etiam ... hac vita, Dominus communicat cum ex toto corde diligentibus, (vt taceam illam, quæ in cælo illos manet, beatitudinem) ad meliorem fru... reddisse. Cognito namq;, Deum has inimicis suis delicias & gratias ... conferre, & hocce donorum ac charismatum spiritualium conde... non peccati cæno & luto, sed solum auro gratiæ superad... quodam concepto desiderio, se, spe, & orexi, vbi ad illius statum iam ... orationem studiosè culturos, itaq; tantorum bonorum a... obtenturos, pristino peccati statu egressi sunt, &, si vel vnũ dum... peccatorem hac via conuerti contigisset, certè nimis quàm bonũ ... & vtile, hosce libros publici iuris facere. Etenim non solo pœnarũ ... timore, sed & gloriæ amore, & spiritualium gustuum & ..., quas hac in vita amicis suis Deus communicat, desiderio ... cupidine animas ad Deum conuerti constat.

Sunt nonnulli, quibus, cum bene recteq; viuerent, satis erat non peccare, ac proinde ipsam spiritus & orationis mentalis viam ingredi ...tabant; at doctrina horum librorum lecta, spiritum sectari & co...lere decreuere; hacq; via ad altiorẽ virtutẽ & meritorum gradum ascen...derũt. Alij verò sua in oratione tepidi erãt: at, postquã hosce libros lecti...tassent, feruore quodam mentis concepto, ad sublimissimã quamdã cõ...templationẽ spiritum suum sustulere, impedimentis omnibus, quæ animam, quo minus ad eam quam desiderat perfectionem ascendat, remo...rantur, superatis & trãscensis. Alij verò, cũ multos iã annos orationi va...cassent, eiusq; adminiculo magna consecuti essent bona, per illam lucẽ quæ hisce in libris traditur, & è qua colligunt ad quàm altum gradum spiritus possit peruenire, circa multa dubia, quæ non satis intellige...bant, nec vnquam intelligerent, nisi per illos qui aliquam horum ha...bent experientiam, circa eadem instruerentur, securi & certi facti sunt. Tanti verò Deus opt. max. facit, vt illarum animarum, quæ ad perfectio...nem ... perficiat, & veros amicos suos, qui feruidè ipsum ... tanto in pretio habet, vt vel propter vnius horum commo...

dum

dum S. [illegible] rum, nullam aliorum incommo[illegible]
[illegible].

Et, si sublimia hæc documenta & mysteria [illegible]
[illegible] vetentur, cur, quæso, pern [illegible] sunt impressa [illegible]
S. Methodij, Brigittæ, Catharinæ Senensis, Mechtildis, [illegible]
naugiensis, Hermæ qui S. Pauli fuit discipulus, necnon [illegible]
morum, qui reuelationes & visiones suas scripto [illegible]
ex ipsorum illas ore haberemus, vnde nam habere [illegible]
mus, cum sint secreta quæ Deum inter & cor ipsorum [illegible]
qualia certè passim in vitis sanctorum apud Surium, Lipoma[illegible]
alios legere est.

Nullam verò aliam libri hi, ad sublimem orationis gradum per-
ueniendi, viam aut artem tradunt, quàm vitæ puritatem, hu[illegible]
amorem Dei, & in oratione perseuerantiam. multis quoque [illegible] do-
cent, & quidem maximo impendio & conatu, nullo esse [illegible] ha-
bendas impressiones illas extraordinarias, vel res supernaturales [illegible]
tunc maxime illas ab anima Christiana fugere & sese [illegible]
veniant, veras eas & certas non esse, cum illas ipsa habere [illegible] de-
siderat, aut spectat vnde efficere & concludere possumus, [illegible]
quam procul abesse, vt alicui illusionum & deceptionum [illegible]
imò vero constat, nullum dari posse scriptum, quod magis [illegible]
sibi ab hisce illusionibus caueat, omni in loco commone[illegible] in-
struat.

Si quis vero, aut defectu ingenij, aut voluntatis malignitate [illegible]
doctrina hac spirituali erret, aut scandalizetur, propriæ ma[illegible] igno-
rantiæ, non vero libris hisce, culpam ascribat: hi namque [illegible]
lum habentibus dant lucem & illuminant [illegible]
lippitudine & sordibus amoris proprij plenos [illegible] so-
lunt, non tam ipsa spiritualium librorum doctrina, quam [illegible]
defectu excæcantur: quemadmodum solis culpa non est, quod [illegible] vesper-
tilio in die cæcutiat, sed oculorum ipsius defectus & [illegible] a-
quila, sine vllo oculorum dispendio [illegible] ipsum [illegible]
tucatur. Sic multi hæretici, è prauo sacrarum literarum intellectu [illegible]
resum suarum procudendarum & tuendarum occasionem
sumunt; non propterea tamen dicendum, sacram
scripturam damnosam esse, nec le-
gendam videri.

FINIS.

REV. MATRIBVS, PRIORI ANNAE DE IESV, ET ALIIS MONIALIBVS CARMELITANIS DISCALCEATIS, CONVENTVS MADRITENSIS, M. F. LVISIVS Legionensis, salutem in Domino nostro IESV CHRISTO.

SANCTAM Matrem Teresam de IESV, dum in terra inter homines ageret, nec noui, nec vnquam vidi; sed iam in cœlis viuentem & noui, & in duabus viuis, quas nobis reliquit sui imaginibus, filiabus inquam, & libris suis penè semper præsentem intueor; quæ, vti quidem censeo excellentium virtutum eius, etiam certissimi sunt testes, & omni exceptione maiores. Si enim vultus illius lineamenta coram vidissem, ex ijs de faciei, & corporis forma formare iudicium possem; si verò eam loquentem audissem, ipsa mihi verba animæ illius virtutem aliquo modo declarassent. Sed primum illud indicium commune quid esset; secundum verò illusionibus, & errori patere posset. At in duabus illis, in quibus eam modò video imaginibus nihil tale metuendum est: nam, vt benè docet Sapiens, ex filijs dignoscitur homo. quos enim quisque ex hac vita decedens, ex se relinquit fructus, & soboles, vitæ ipsius certissimi sunt testes. Huius item opinionis fuit Saluator noster Iesus, quando in Euangelio, quoddam daturus signum, è quo malus, à bono dignosci queat, non nisi ad fructus nos remittit, dicens: ex fructibus eorum cognoscetis eos. Adeo vt S. Matris Teresæ virtus & sanctimonia, quæ, ipsam coram videndo, incerta & dubia mihi videri potuisset; iam, cum eam prorsus non video, sed illius libros, & opera manuum eius, ipsius inquam filias, assiduè intueor, certissima æquè ac apertissima esse videatur. Nam è virtute, quæ in omnibus eius filiabus relucet, eximia illa cognoscitur gratia, quâ Deus Opt. Max. affecit eam, quam in noui huius miraculi (vt tale enim existimari & haberi debet, id quod Deus in illis & per illas modo operatur) matrem delegit. Si enim illud miraculi nomine appellamus, quod præter com-

munem naturæ ordinem fit, hoc ſanè in facto tam multa extraordinaria , & noua videre eſt, vt qui hoc miraculi nomine vocat, valdè parum dicat, quod plurimorum miraculorum ſit velut connexio & cōcurſus. Miraculum quippè eſt, mulierem, & quidē ſolam, ordinem integrum, tam mulieribus, quā viris conſtantem, ad primæuam integritatem, & vigorem reduxiſſe. Miraculum quoq; eſt, magna illa perfectio, ad quā deinde eos reuocauit. Tertiū deniq; ac maximum miraculum eſt, quod Ordo ille, tam paucis annis, & quidem tam tenuibus ortus principijs, ita ſe per orbem vniuerſum diffuderit, ac propagarit: adeò vt horum ſingula, ſingulari per ſe digna ſint conſideratione, & admirationem mereantur. Cū enim fœminarū non ſit docere, vt Apoſt. Paulus monet, ſed doceri; nemo non videt, nouū quoddā miraculum eſſe, mulierem imbellem & imbecillē talem animū habuiſſe, vt tam magnum opus auſa ſit aggredi; tā prudentem quoq; & potentem fuiſſe, vt ipſum perfecerit, & ad exitū perduxerit, atq; hominum quibuſcum agebat animos, quo illos ad Deum traheret, velut rapuerit, per eam ipſos viam, quæ ſenſualitati directè contraria erat, ad ſe imitandam ac ſequendam inuitās. E quo efficio Deum Opt. Max. prout mihi quidem videtur, hiſce tēporibus, quibus Dæmon ob maximam infidelium, qui ei adhærēt multitudinem, & ob intollerabilem tot hæreticarum gentium partes eius ſequentiū peruicaciam, deniq; ob innumera fideliū, cum ipſo conſpirantium flagitia velut triumphare videtur, ad eum deprimendum, ac ludibrio exponendum, ei non generoſum aliquem bellatorem, doctrina armis vndequaq; communitum, ſed miſeram mulierculam, quæ ſola eum in arenam prouocaret, vexillum contra ipſum extolleret, & palam nouas militum copias aduerſus illum colligeret, quæ eum debellarent, ac protererent, vires, potentiamq; eius omnē eliderent, opponere voluiſſe. Voluiſſe, inquam, ad ſummā ſuam potentiam adhuc apertius oſtendendam, vt hiſce temporibus, quibus tam multa hominum millia, hi quidē peruerſis ac deprauatis ſuis ingenijs, illi verò corruptis ſuis moribus ac vita flagitioſa, regnum illius vaſtant, ac deſtruunt, mulier quædā ingenia hominum illuminaret, & multorum, qui quotidiè ad ingentia hæc damna reſarcienda exoriuntur & increſcunt, mores componeret. Præterea ad oculum hoc ſeneſcētis Eccleſiæ anno oſtendere voluit gratiam ſuam neutiquam ſeneſcere, nec iam minorem eſſe ſpiritus ſui potentiam, quā in primis, ac floreſcentibus Eccleſiæ temporibus fuit; cum idem aut prope idē, & quidem per infirmiora, ſi naturā & ſexum ſpectemus, inſtrumenta iā faciat, quod tunc eum feciſſe legimus. Quid enim vita (& eſt hoc ſecundum miraculum) quā ducitis, & perfectio in qua veſtra vos Mater fundauit, & viuere dedit, eſt aliud, quam veriſſimū & expreßißimum ſanctitatis primitiuæ Eccleſiæ exemplar? Quod enim in temporum illorum legimus hiſtorijs, reipſa idem eſt cum eo, quod iam ad oculum in moribus veſtris videmus; & vitæ veſtræ ratio illud nobis opere ipſo ſpectandum exhibet, quod antè, eo quod illius exercitium iam propè in deſuetudinem venerat, ſolum in charta & nudis verbis conſiſtere videbatur; & quod caro inter legendum miratur, vixq; credere poteſt, hoc iam in Maternitate veſtra, ſodalibuſq; veſtris adimpletū cernit. Cū enim ab omni eo, quod Deus non eſt, ſequeſtratæ ſint, ſe totas in diuini ſponſi ſui brachia ſola tradiderint, arcteq; ſe illi deuinxerint, heroicos & viriles animos in tenellis & imbellibus virginūcorporibus præferendo Philoſophiam longè altißimam & nobilißimam, quam hactenus vix vllus mente

concepit,

concepit, exsequitur, & operibus ipsis (perfecta inquam vita, & virtutum heroicarum exercitio) eo pertingunt, quo humana ingenia, ne imaginatione quidem vix potuerunt pertingere. Diuitias quippe, velut se indignas, pedibus proterunt, libertatem oderunt, honores detestantur, & fugiunt; humilitatē econtrà & laborem omnem amplectuntur, & sancta quadā æmulatione, & cōtentione inuicē in Virtutū studio quotidie præcurrere allaborant. Qua etiam in re ipsarum sponsus Christus eas minimè deserit, sed identidem vires & robur suppeditat, dum tale animis ipsorum gaudium & mentis recreationem inspirat, vt in ipsa omnium, quæ hac in vita suauia & blanda esse videntur, derelictione, & denudatione quemdam sinceræ recreationis, & gaudij thesaurum poßideant, ac naturam ipsam generosè pedibus proterant, quasi ab illius legibus prorsus exempta, aut potius longè supra illas eminentes. Neque enim vllus ipsas defatigat labor, aut affligit clausura, non deijcit morbus, ipsa etiam mors adeò eas non terret, aut consternat, vt potius recreet, ac delectet. Summam porro admirationem meretur incredibilis ille gustus, aut (si ita dicenda sit) facilitas, quâ impigrè peragunt, & exequuntur, quidquid ex se factu est difficillimum. Mortificatio quippe ipsis est recreatio, animi totalis resignatio velut ludus, rigor, ac pœnitentia, mera suauitas, & quod humanæ naturæ horrendum, ac terribile apparet, id ita gratāter amplectuntur, ac si meræ forent deliciæ, & sanctum Virtutum heroicarum exercitiū vsq; adeò ipsas reficit, tamquam si regiæ mensæ aßiderent. Qua in re opere ipso euidenter ostendunt, quam verißimè Christum Dominū in Euangelio suis dixisse. Iugum meum suaue est, & onus meū leue: nulla namque sæcularis mulier tam suis gaudet ornamentis & cimelijs, quam vestras Maternitates delectat vitam Angelicæ similem ducere. Angelis namque haud dubiè similes estis, non solū quo ad vitæ perfectionem, verum etiā morum paritatem, & insignē animorum concordiam, quæ in omnibus vobis elucescit. Duæ enim res tam inuicē similes nō sunt, quā vos omnes vna alteri similes estis; & per omnia vobis mutuò respōdētes in loquendo, in modestia, in humilitate, in Discretione, in spiritus suauitate, in omnibus deniq; moribus, & vniuersa vitæ ratione. Nā vti vna & eadē vos animat, & viuificat virtus, ita etiā eādē in omnib. vobis similitudinē exprimit; vt in vnaquaq; vestrū, velut in nitidißimis quibusdā speculis, vna eadē videatur & appareat facies, sācta inquā Matris vestræ, quæ in filiabus suis se trāsformat, & exprimitur. Vndè fit, vt (queādmodū initio dixi) esto eā in vita agentē nō viderim, multo eā iam clarius ac manifestius videā. Illius enim Filiæ, non solum lineamentorum & figuræ eius quædam sunt imagines, sed etiā veræ testimonia perfectionum eius, quæ singulis illarum communicantur, & ab vna ad aliam quā citißimè promanant. Atque hoc est tertium miraculū. Nam cum iā inde à primi Monasterij fundatione ad hoc vsq; tēpus, quo hæc scribo, nō nisi viginti effluxerint anni, per vniuersam tamen Hispaniam, Ordinis à S. Matre Teresa fundati, sparsa sunt Monasteria, in quibus plusquam mille Religiosi & Religiosæ Deo famulantur, inter quas vestræ Maternitates, veluti planetæ minora inter sidera & igniculos rutilant. Quod enim hæc reformatio à S. Virgine ortum habuerit, hinc etiam fœminæ in omnibus hic primas ferre, & prærogatiuam habere videntur, vt non solum ceu præuiæ quædam faces omnibus ordinis sui sectatoribus sint, sed etiam nationis nostræ decus, ætatis huius ornamentum, ac

velut pulcherrimi quidam flores, temporis huius sterilitatem & infœcunditatem nimium quantum exornantes; vel certè inter meliora Ecclesiæ membra numerandæ sint, ac viuæ potentiæ CHRISTI IESV *testes manifestaque supremæ eius virtutis argumenta, & expreßißimæ imagines dici queant. Hæc autem de prima Sanctæ Matris imagine, de Filiabus & sectatricibus, inquam, illius dicta sufficiant. Altera autem, scripta videlicet & libri eius, vti dixi, non minus euidens, & miraculosa est: vtpote in quibus ipse Spiritus Sanctus Sanctam Matrem haud dubiè incomparabile, & rarißimum quoddam esse voluit exemplum. Nam in rerum quas tractat sublimitate, & qua eas declarat subtilitate & perspicuitate multorum ingenia longè antecellit. Quoad puritatem verò sermonis, & facilitatem styli, verborumque gratiam, scitam structuram & inaffectatã elegantiam, quæ legentibus, quam gratißima est, nihil esse puto in vernaculo nostro idiomate conscriptum, quod hisce Sanctæ Matris scriptis queat conferri. Vt quoties illa lego, non poßim, non semper, tamquam si iam de nouo ea legerem, summopere eadem mirari, & in plurimis, diuersisque illorum locis, non hominis spiritum loquẽtem audire videar; sed Spiritum Sanctum multis in locis per eam, & in ea locutum, manumque ac calamum eius direxisse, certißimè mihi persuadeam: quod tum è lumine & claritate, qua res obscurißimas elucidat, tum ex igne, qui per verba ipsius in legentium cordibus accẽditur, apertißimè patet. Inter plurimos autem, quos lectores hinc haurient fructus, duo potißimum elucent, permagna (vt mihi videtur) efficacia. Primus est, quod lectorem hæc scripta ad virtutum iter capessendum inuitent, ipsumq; iam ingresso id quam facillimum videri faciant, & reddant. Alter, quod virtutis ac simul Dei amorem illi instillent. Quoad primum enim, Deum mirabili quodam modo animæ oculis spectandum velut obijciũt, & quam is inuentu facilis, inueniẽtibus autem suauis, & amabilis sit, manifestißimè exhibent. Quoad secundum autem, cœlestem quendam ignem in anima accendunt, qui eam inflammat, consumit, & annihilat, non solum per omnia, quæ in illis cõtinentur verba, sed etiam illorum singula. Et dum omnes, quæ in eo sunt difficultates ab oculis & sensibus eius submouent (non quidem vt penitus non appareant, sed vt eas flocci faciat) eam non solũ ab abusu & illusione, quam vmbratica, & falsa ei imaginatio suggerebat, liberam & immunem præstant, verum etiam omni, quam in se sentit grauedine, & tepore ablatis maximè illam animant & corroborant, & (si dicere fas sit) adeo illam boni, quod spectat, amore & desiderio accendunt, vt ad ipsum habendum præ summo quo æstuat ardore, quantocyus euolet. Ingens enim, qui in S. Matris pectore viuebat, & ardebat, æstus etiam foras prorupit verbis velut adhærescens, vt quocumque ferantur, ingens secum incendium, & flammam trahant. Cuius rei V.V.M.M. certas esse testes noui, quòd viua & expreßißima illius sitis exemplaria. Quotiescunque enim libros S. Matris Vestræ legi, vos ipsas loquentes audire mihi visus sum & econtrà quoties vos filias audiui loquentes, toties me Sanctæ Matris vestræ scripta legere existimaui. Cuius rei, qui experiẽtiam & periculum facere voluerint, verum me dicere comperient: Idẽ quippe videbunt lumen, & eandem ingenij in rerum ad spiritum spectantium, esto subtiliũ & difficilium tractatione sublimitatem, eandem quoq; in illis explicandis ac declarandis facilitatem, ac suauitatem, dexteritatem eandem & discretionem; eundem quoq; ignem*

diuinum sentient, iisdem accendentur desiderijs, eandem deniq; videbunt sanctitatem, non fictam eam & apparentem, aut miracula patrantem, sed quoad substantiam, ita in omni conuersatione infusam, vt interdum, etiam de Deo sermonem non miscendo, animas illius amore inflammatas, & æstuantes relinquant: adeo vt (quo ad id, quod initio dicebam redeã) esto eam cum inter homines ageret, non viderim, iã suis in scriptis, & sectatricibus omnibus, aut potius, in solis vobis, quæ eius estis filiæ, vitamq; illius & mores plus aliis imitando exprimitis, & viuum librorum, ac scriptorum eius exemplar atque Ectypon estis, solum ipsam videam. Quæ illius scripta, quoniam mihi à regio concilio eadem recensere, ac relegere iniunctum est, quo in lucem prodire possint, iure meritoque sancto vestro Conuentui dedicare posse mihi videor, vti & reipsa dedico, ob magnum quem in iis recensendis capi laborem: non solum enim in illis delegendis, & examinandis, prout mihi Concilium imperarat, verum etiam cum suo autographo (quod multos dies penes me fuit) conferendis, & primæuo suo nitori & puritati, prout sancta Mater, suâ manu illa scripsit, restituendis, nihil vt in ijs, nec quoad verba, nec quoad materiam immutarem, sudandum fuit: quæ enim ex Autographo descripta erant exemplaria, vel negligentia, vel audacia, vel ignorantia describentium, nimium quantum interpolata erant. Nam nimis quam magna fuit audacia, illa mutare, quæ scripsit illa, in cuius pectore Deus habitabat, & quam ipsamet Diuina Maiestas (vt quidem verisimile sit) hac vt scriberet mouebat; quin & stupor sanè intolerabilis, verba illius velle corrigere: si enim Castellanæ linguæ probè callentes fuissent, vidissent indubiè S. Teresam ipsammet illius esse elegantiam. Nam esto quibusdam in locis scripti sui, antequam sententiam & periodum cœptã absoluat, alias interserat, & inchoatæ narrationis filum non rarò per rem aliquam extra propositum incidentem abrumpat; tamen vsque adeò dextrè & scitè frustillum hoc assutum interserit, vt hoc ipsum vitium, orationi venustatem etiam quandam conciliet, vti subnigra faciei pulcherrima macula, adeo vt hoc ad primogeniam integritatem, & puritatem reduxerim. Sed quia nihil vsq; adeo bonum est, in quo maleuoli, ac maligni non aliquid quod carpant inueniant, non abs re futurum est (interim vos simul alloquendo) quam breuissimè cogitationibus nõnullorum respondere. Hisce in libris narrantur Reuelationes, & de rebus agitur interioribus, quarum in oratione vsus est, quæ à communi hominum sensu & moribus nimium quantũ dissita sunt; hinc non nemo fortasse dicturus est, non oportere reuelationes (quod res dubia & incerta sit) euulgari, & in lucem prodire; interiorem verò animæ cum Deo tractationem, ac conuersationem (quod res maximè spiritualis, ac non nisi, quam paucissimorũ sit) non expedire ita passim omnibus patefieri; fieri enim posse, vt plurimi hac occasione in errorem inducendi sint. Sed profectò hac in re errant quam grauissimè. Nam primò quantum ad reuelationes, quemadmodum certum est, Diabolum subindè se in Angelum lucis transformare, & vanis mendacibusq; imaginibus, & visionibus animabus illudere, ita etiam indubitata & exploratissima res est, atque adeo de fide, Spiritum Sanctum, cum dilectis suis loqui, ac diuersimodè se illis manifestare, tum ad proprium ipsorum, tum ad aliorum commodum, & vtilitatem. Et sicut reuelationes Diabolicæ scripto committendæ non sunt, nec approbandæ, cùm meræ sint illusiones, ita vice versâ, eæ quæ à Sancto Spiritu veniunt.

 & cogno-

& cognosci & scribi merentur. Nam sicuti Tobiæ Raphaël Angelus ait: Sacramentum Regis abscondere bonum est; opera autem DEI reuelare & confiteri sanctum & necessarium est. *Quis enim sanctus fuit vmquam, qui non aliquam, dum vixit, reuelationem habuerit? aut quæ Sancti alicuius vita describitur, in qua reuelationum ei factarum non fiat mentio? In omnium manibus & oculis Ordinum Dominicani & Franciscani versantur Historiæ, in quibus ad singulas propè paginas aliquæ, aut ipsis Fundatoribus Ordinum, aut Discipulis ipsorum factæ Reuelationes leguntur. Certum est Deum Opt. Max. amicis suis loqui; non loquitur autem, vt quæ ipsis clam ait, occulta maneant, sed vt in lucem euulgentur. Vt enim ipse lumen est, ita & in omnibus rebus suis lumen diligit; & sicut hominum ipse salutem sitit, ita numquam aliter specialem aliquam gratiam ac fauorem vlli præstat, quam vt eius adminiculo & opera alijs plurimis prosit. Quamdiu Sanctæ Matris* TERESÆ *virtus adhuc incerta ac dubia fuit, & plurimi secus atque oportebat de ea opinabantur (nondum quippè vllum Deus dederat signum, quo illius opera comprobaret) consultò, & benè factum fuit illius scripta in lucem non edere, aut prælo commissa publici iuris facere, ad temeraria maleuolorum quorumdam iudicia euitanda. Sed iam postquam ipsa ad superos transiit, cum & res ipsæ, ac secundus earum successus apertißimè testantur,* DEVM *hic interuenisse, cumque & corporis eius miraculum (vtpote, quod corruptionis & putredinis omnis à morte expers mansit) aliaque innumera nos indies de sanctitate eius securos reddant, omnemque quam de ea habere possemus dubitationem eximant; ne ille in* SPIRITVM SANCTVM *quodammodo iniurius foret, mirabilia eius obscuraret & gratiam eius supprimeret, quisquis gratias, quas illi* DEVS *in vita contulit, celare, & modos quibus ipsam ad euectum perfectionis apicem ad tot hominum bonum extulit, in publicum non prodere volet. Quamobrem quicunque sanè, & prout oportet, iudicabit, minimè expedire censebit hasce reuelationes celari & silentio supprimi. Obijcienti porrò nonnemini, indecens & incongruum videri, ipsarum & Sanctam Matrem suas ipsius Reuelationes, scripto committere; respondeo, quantum hoc ad ipsam, ipsiusque humilitatem ac modestiam spectat, nequaquam id incongruum esse, eò quod ad hanc scriptionem nonnisi iussu alieno impulsa descenderit; quod autem ad nos, & nostram fidem spectat, id potius decens, & valde congruum videtur: nam si quis alius ea scripsisset, dubitare tunc fortasè potuissemus, an non, qui ea scribit, errarit, aut nobis imponere voluerit. Quod in Sancta Matre minimè præsumi potest, vtpotè, quæ quidquid sibi contingebat, & in se fiebat, scripto tradebat, & simul ea vitæ erat sanctimonia, & integritate, vt in tanti momenti rebus à veritate deflectere, & mentiri neutiquam voluisset. Quod autem in nonnullis vereor, hoc est, quod nimirum eiusmodi ipsis scripta displiceant; non tam ob imposturam, quæ in ipsis subesse poßit, quam quod ipsi aliquid in se habeant, à quo credere impediantur,* DEVM *vsque eo se erga homines demittere & velut abijcere, quod certe non cogitarent, si hoc ipsum, quod*

credant,

credunt in rebus fidei, seriò perpenderent. Si enim DEUM OMNIPOTENTEM *hominem factum esse confiteantur, cur in dubium vocant, eum cum homine aliquo loqui? si eum pro hominibus flagellis concisum, & cruci affixum credant, quid eum cum ipsis iucundè deliciari adeò mirantur? Anne plus est eum alicui famulo suo apparere, ac loqui, quam eum velut seruum nostrum fieri, & mortem pro nobis oppetere? Satagant igitur homines per eam* DEUM *viam quærere, quam ipse nos edocet, per viam, inquam,* Fidei ac Charitatis, *per veram quoque legis, & consiliorum ipsius obseruantiam, minimum, quod ipsis dabit erit similes gratias communicare. Si ergò, qui non rectè, & prout oportet de hiscè reuelationibus sentiunt, ideò non rectè sentiant, quod tales dari, aut esse negent, grauissimo sanè in errore versantur, si autem, quod inter eas nonnullæ falsæ, ac fraudem & illusionem diabolicam redolentes reperiantur, de iis saltem rectè & sincerè iudicare tenentur, quas nota eorum quibus eæ factæ sunt sanctimonia veras esse conuincit & probat. Quales haud dubiè sunt illæ, quæ hocce libro continentur. Quarum historia in hac reuelationum materia non modò periculosa non est, verùm etiam perutilis, & imprimis ad bonas, à falsis, in ijs quibus eæ obtingent, discernendas & dignoscendas, necessaria. Neque enim solum nudè refert eas, quas* DOMINUS *Sanctæ Matri* TERESÆ *communicauit, verum etiam dicit, quam ipsa ad eas examinandas adhibuerit diligentiam, simul etiam signa ponit, & effectus, quos bonæ & veræ post se relinquunt, & quomodo ex ipsis nos iudicare oporteat; deniq; num eæ nobis appetendæ, aut repellendæ sint.*

Primo namque scriptum hoc nos docet, reuelationes, quæ à Deo *veniunt semper, & ordinariè multas in anima virtutes producere, quæ tam ad bonum ipsas accipientium, quam ad aliorum multorum salutem diriguntur.*

Secundò monet non debere nos secundum illas vitæ rationem componere, aut dirigi: Vitæ namque ineundæ regula, ac norma est tum doctrina Ecclesiæ, tum quod suis in libris Deus Optimus Maximus *reuelauit, tum denique, quod recta veraque ratio faciendum dictat.*

Tertio suadet, ne vllatenus eas appetamus, aut quæramus, vel spiritus perfectionem in ijs sitam, aut certa ipsas signa, è quibus animam in statu gratiæ esse colligatur, esse existimemus. Propriè namque animæ bonum in eo consistit, vt DEUM *magis amemus, plura pro eius nomine patiamur, affectus inordinatos magis mortificemus; denique nos ipsos, & quidquid demum in mundo est, magis ex animo abnegemus & renuntiemus. Quod autem hic tractatus nos docet verbis, id ipsum mox exemplo ipsius* Sanctæ Matris *confirmat & declarat, vtpotè, quam in omnibus quas habuit* Reuelationibus, *semper quàm maximè circumspectam, & timidam fuisse, easque seriò exactèque solitam examinare, & non tam iuxta has, quàm iuxta Superiorum, &* Confessariorum *præscripta semper vitam instituisse tradit; quamuis alioquin hæ tam apertè essent bonæ, quam id è reformationis, ac meliorationis,*

quam

quam tum in ipsa, tum in Vniuerso eius Ordine produxerunt, effectibus liquet. Quæ igitur hic describuntur Reuelationes, nec dubiæ fidei sunt, nec iis, quæ dubiè sunt viam præstruunt; immò verò ad dubias, & falsas dignoscendas nobis velut facem præferunt; adeò vt hi libri hacce in materia & spiritum in dignotione, velut lapis quidam Lydius sint. Iam reliquum est respondere nonnihil ijs, qui adeò hosce libros periculosos censent, quod res, nimis quam subtiles & sublimes tractent, quas ad vniuscuiusque genium non facere, nec ad omnes passim spectare aiunt. Cum ergo tria sint hominum genera, quorum alii de facto orationi intendunt, & vacant, alii, si vellent, ei possent intendere; alii denique ob status sui conditionem prorsus, etsi vellent, non possunt; peto iam ipse, quibusnam horum libri huius lectio periculum sit creatura? an spiritualibus? nequaquam: nisi fortassis alicui noxium, & periculosum sit, nosse quid faciat, & cuius rei professionem faciat. An verò iis, qui Orationi vacandi occasionem quidem habent, sed negligunt? multo minus: inueniunt namque in his libris, non solum, qui ipsos, cum eam exercere volent, conducat, & viam commonstret; verum etiam, qui eos excitet atque animet, vt huc animum applicent. Quod profectò permagnum bonum est. Tertii ergò generis hominibus, quid est, quod hic noceat, & periculum creet? an nosse, quod Deus hominibus amabilis, affabilis & blandus est? quod eum inueniat, qui se ab omni prorsus re sequestrat, & denudat? quas animæ delicias afferat? quale sit inter eas quas illi confert consolationes discrimen? quo eam modo depuret, expurget, & velut sublimet? Quid hic, quæso, est, quod cognitum legentem non sanctum reddat? quod non quandam in ipso Dei admirationem excitet, ipsumque ad eum diligendum inflammet? si ergo operum horum exteriorum, quæ Deus in rerum creatione, & gubernatione peragit, cõsideratio quædam communis boni, in omnium hominum vsum, schola sit, quomodo arcanorum eius mirabilium cognitio, cuiquam esse possit periculosa? Et licet fortassè quis ob malam suam dispositionem, aliquod hinc sibi damnum & noxam eliceret, annè idcircò tanto bono & vtilitati, & quod in tam multos dimanare posset æquum foret ianuã occludere, & illud impedire? eadem ratione posset & ab Euangelii prædicatione cessari: nam ipsum, non recipientibus (vt Apostolus ait) maioris est damnationis occasio. Quæ demùm scripta sunt, etiam ipsam Sacram Scripturam sub iis comprehendendo, è quibus malè affectus animus non aliquem errorem posset arripere & haurire? In ipso rerum examine & diiudicatione videndum est, num ipsa in se bona sint, & ad fines suos consequendos congrua, non autem quomodo sinister nonnullorum vsus eas sit vsurpaturus: si enim ad hunc respicere velimus, nihil vsq; eo sanctum est, quod non possit meritò vetari ac prohiberi. Quid Sacramentis Ecclesiæ sanctius est? quàm multos tamen inuenire est, qui ex sinistro eorum vsu & frequentatione deteriores fiunt? Diabolus, vtpotè subdolus, & vafer, & semper ad nobis nocendum excubans, in varios sese induit colores, seque in mentibus quorundam tamquam de proximi salute & bono solicitum & prospicientem ostendit, quò, per speciem particularis alicuius damni auertendi, simul ab omnium oculis submoueat id, quod publicè & in communi bonum & proficuum est. Nouit quippè damni plus se facturum in omnibus ijs, qui horum librorum lectione, aut vitam emendabunt, aut ad spiritualem perfectionem peruenient, quam compendij ex inscitia, aut prauitate huius, vel illius

illius priuati, qui ob malam suam dispositionem hinc offendiculum capiet, & periculum. Quare ne priores illos amittat, paucorum horum, quos alijs sexcentis modis corrupit, & deprauauit, damnum magni facit, & nobis ob oculos ponit. Quamquam, sicuti paulò antè dixi, neminem ita malè dispositum esse putem, vt indè damnum referat, quod norit Deum amicis suis amabilem esse, & quam is ipse in se suauis sit, & quibus anima modis ad ipsum perueniant: quæ, vti & alia huiusmodi omnis hic tractatus, quā cumulatissimè docet & tradit. Solos illos hic timeo, qui omnes iuxta suam normam & præscriptum conducere volunt, ita vt vix quidquam probent, quod ipsi non dirigunt & adinueniunt, & totis ad hoc viribus connitantur, ne, quòd ex sola ipsorum mente & proposito non fit, vllam apud alios auctoritatem inueniat. Quibus satisfacere & respondere omnino nolo, quod ex propria voluntate error ipsorum ortum habeat, vnde nec responsionem aliquam volent admittere; sed cæteros omnes rogatos velim, ne quo illis modo auscultent aut credant, quod hoc nō mereantur. Vnius dūtaxat rei, quæ etiam necessario notanda est, hic lectorem commonere volo: Scilicet B.M. Teresam, cum de oratione, quam vocat quietis, alijsque eius gradibus altioribus, deque quibusdam particularibus gratiis, quas animabus Deus communicat, agit, sic in multis libri huiusce locis loqui solere, vt dicat animam apud Deum esse, ipsos inuicem intelligere, animas certò scire, Deum ipsas alloqui, & alia id genus. Quod nemo ita intelligere debet, quasi aliquam in illorum, qui hisce exercitiis intendunt, aut aliorum quorumlibet, quantumuis sancti illi sint, gratia ac iustitia certitudinem constituat, adeo vt ipsi de se certi sint, se illam habere, nisi fortaßis illi, quibus Dominus id reuelare dignatur. Nam ipsamet Sancta Mater, quæ, quidquid in hisce libris scripsit, reipsa experta est, quin etiam plura multò, quā scribat via perfect. c. 4. in vno illorū sic de se loquitur: Hoc autem prorsus ferre nequeo, Domine, quod certò scire non possim, an ipsa te diligam, & num desideria mea placita sint coram te. *Exclam. 1. Et alio in loco:* Sed ah quomodo, ô Deus meus, certo scire potero, me non esse à te separatā, aut disiunctam? O vita mea, quod in tam parua certitudine rei, quæ tanti tamen est momenti, viuere debeas? quis te desideret aut ambiat, cum omne quod à te haberi exspectariuè bonum & commodum potest (quod est Deo in omni re complacere) tam incertum, plenumq; periculorum sit? *Mans. 7. c. vlt. In libro Maßionum de animabus, quæ iā ad septimam mansionem peruenerūt, de ijs, inquam, quæ maioris & perfectioris sunt gradus, agens, loquitur in hæc Verba:* A peccatis mortalibus, quæ quidem talia esse ipsæ sciunt, prorsus immunes sunt, esto non planè certæ sint ac securæ, se immunes esse ab iis, quæ an talia sint ignorant, quod illas non mediocriter vexabit & affliget. *Hoc ergo solum dicere vult, (quod etiam certißimum est) animas hisce in exercitijs Deum ex effectis, quos tunc temporis in ipsis operatur, (qualia sunt eas recreare, & illuminare, simul docendo eas subindè & cōsolando) velut præsentem sentire. Quæ etsi insignes Dei gratiæ sint, & gratiam iustificantem sæpè comitentur, aut ad eam saltem ducant, & disponant; ipsa tamen gratia propterea non sunt, nec ex illa semper aut oriuntur, aut cum ea coniuncta sunt. Quemadmodum, exempli gratia, in Prophetiæ dono*

liquido perspicitur; quod id reperiri posßit in eo, qui in peccati letalis statu est, qui tunc quidem certus est, Deum sibi loqui, incertus tamen, & nescius an se iustum efficiat; & de facto tunc quidem Deus eum non iustificat, quamuis eum alloquatur & doceat. Et notandum hoc quidem est, quantum ad doctrinam hanc vniuersam in genere, nam, quantum sigillatim ad S. Matrem pertinet, fieri potest, quod, postquam verba illa iam antè paulò allata scripsisset, priuatam aliquam de gratia sua certitudine reuelationē à Deo acceperit. Quod sicuti consultum non est certò affirmare, ita nec æquum est præuaricanter negare. Quæ enim posterioribus vitæ annis Deus ei contulit dona, & gratiæ: quibus ipsam præuenit, eminenter magna sunt, quod ex quibusdam, quæ in hoc libro conscripsit, colligere licet, vt quæ id aliquo modo videntur indicare. Sed ex eo, quod illi fortasse speciali quodam Dei fauore concessum est, generalem & communem facere regulam non oportet. Itaque hac aduertentia, velut clypeo obiecto, vniuersus hic tractatus à calumniantium iniuria & offendiculo vindicatus manet: qui, quantum equidem auguror, & spero, legentium animabus non minus vtilis erit, quam eum Maternitatum vestrarum animabus, quæ per eumdem primo educatæ sunt, & etiamnum sustentantur, cernimus profuisse. Quas enixißimè rogo, vt in sanctis orationibus suis perpetuam mei memoriam habeant. E Domo P. Philippi, Madriti 15. Septemb.

Anno Domini 1587.

VITA

VITA S. MATRIS TERESÆ DE IESV,

QVAM SVA IPSA MANV, CONFESSARII IVSSV, cui hanc ipsam mittit, & Dedicat, conscripsit.

PROOEMIVM.

VEllem equidem, vt, quemadmodum superiores mihi præceperunt, & plenam potestatē fecerunt, vt & orationis modū & quas à Domino recepi gratias, scripto committerem; sic eandē fecissent, ad enormia mea peccata, & vitam sceleratam sigillatim, & clarissimè aperiendam permagnæ hoc mihi, fateor, fuisset cōsolationi; sed hanc ipsi mihi dare facultatem noluerunt, quinimo valde me hac in re restrictam esse iusserunt. Hanc ob caussam, per Dei amorem rogo, vt, quicunque hunc vitæ meæ discursum leget, sibi ob oculos ponat, hanc ita improbam fuisse, vt ex omnibus, qui ad Deum se conuerterunt, sanctis, nullum omnino inuenerim, qui suo mihi exemplo esse solatio possit. Video enim eos, ex quo à Domino vocati sunt, exinde ad cū peccatis offendēdū non redijsse: ego verò, non solum facta sum peior, verum etiā gratijs, quas à diuina eius Maiestate accipiebam, studio & data opera visa sum resistere; quod me ad magis ei seruiendum cernerē obligari, & meipsa intelligerem non posse & debere me minus quam debebam, persoluere. Sit in æternum ipse benedictus, quod tanto me tempore expectarit: quem ex toto corde meo obsecro, mihi vt gratiam concedat, ad hanc vitæ meæ narrationem (quam & mei mihi Confessarij iniunxerunt, & ipsemet Dominus iam pridem, vt quidem scio, conscribi voluit, sed quam ego hactenus aggredi ausa non sum) eâ quâ par est claritate & Fide faciendam; deinde vt hæc in gloriam & laudem eius cedat, tum vt confessarij posthac melius me perspectam habentes, imbecillitatem ac debilitatem meam adiuuent, quo eorum, quæ Domino debeo plurima, aliquid præstare possim, quem omnia creata iugiter laudent ac benedicant. Amen.

CAPVT I.

OSTENDIT QVOMODO DOMINVS ANIMAM IPSIVS, IAM inde à pueritia ad virtutum exercitium excitarit, & quantum huc conferat parentes ipsos pietati studere.

Parentes S. Matris Pii fuêre.

NISI ego tam mala & improba fuissem, accedente etiam diuino erga me fauore, satis mihi ad virtutis iter capessendum fuisset, pios & timoratos, à Deo parētes accepisse. Pater bonorum librorum lectioni mirè deditus erat, hinc & tales linguâ vernaculâ conscriptos domi non paucos habebat, quò illorum lectioni & filij assuescerent. Hoc, accedente etiam curâ Matris, qua curabat, vt omnes Deum quotidiè oraremus, & pio erga Deiparam Matrem & sanctorum nonnullos affectu raperemur, me iam sexennem vel septennem (vt mihi quidem videtur) cœpit excitare. Non parum mihi hic adiumenti erat, quod viderem parentes nullum cuiquam fauorem impertiri, nisi quem sibi virtute promeruisset, cum illius & ipsi eximij cultores essent. Pater namque erga pauperes quoslibet mirificè afficiebatur, in ægrotos, quin etiam famulos suos tanta erat pietate, numquam vt emptitios seruos habere voluerit, quod illis valdè compateretur. Vndè cùm quodam tempore quoddam muliebre, patrui mei mancipium domi nostræ versaretur, non minus id pater benignè lauteque habuit, quam proprios filios, & pro ea, quâ erat pietate, aiebat se pati non posse, quod libertati non restitueretur. Veritatis adhæc in verbis erat imprimis amans, hinc numquam eum audiui iurantem, aut alicui detrahentem, quin & honestus suprà modum. Mater quoque permultis prædita fuit virtutibus, & grauibus quoad vixit est cum morbis conflictata. Adhæc summa fuit honestate, & quamuis formâ esset vtcumque venusta, numquam tamen ob eam, se visa vel audita est efferre, ac magni facere, nam licet, dum moreretur, non nisi triginta trium esset annorum, vestitus tamen eius ita modestus erat, vt vetulam deceret. Placida ac lenis apprimè fuit, & ingenio satis sagaci. Magnos, dum vixit, labores & ærumnas pertulit, & hanc ipsam vitam tandem Christiana morte conclusit. Tres numero eramus sorores, & fratres nouem; & omnes (quæ Dei bonitas) virtutum studio & exercitio parentes referebant, vnâ me exceptâ, tametsi alioquin præ alijs prolibus, patri essem chara: & sanè antequam Deum inciperem offendere, aliquam ad me amandam habere videbatur rationem. Nam non parùm iam doleo, dum illas ad bonum propensiones, quas à Domino tum acceperam, ad mentem reuoco, quamquam malè ijs vti potuerim. Adhæc nullum

Septennis Deum colere cœpit.

Parentum eius virtutes.

nullum omninò mihi fratres, quò minus Deo seruirem, impedimentum adferebant: Vnus eorum, eiusdem propè mecum ætatis erat, qui etiam mihi præ alijs charus (quamquam & cæteros summoperè diligebam, & ipsi me) Ipse & ego sæpè simul sanctorum vitas percurrebamus; cumque martyria & cruciatus, quos ex Dei amore sancti homines passi erant, legerem, vilissimo etiam pretio cœlum eos, ac Dei fruitionem mercatos esse censebam, indèque & mihi ardens quoddam similiter moriendi desiderium innascebatur; non quidem ex ingenti amore, quo me in Deum ferri putarem, sed vt tam breuium cruciatuum pretio summorum illorum bonorum, quæ in Cœlo reseruari legebam, particeps redderer. Cum hocce meo fraterculo sæpè conueniebam, vt simul conferremus, quânam potissimum viâ & ratione hoc assequi possemus. Conuenit inter nos, vt simul ad Maurorum regna concederemus, stipem per viam petentes, vt, cum illuc peruenissemus, ipsi nobis caput præciderent. Et (vt quidem mihi iam apparet) satis nobis animorum in tam tenera ætate ad hoc ipsum perficiendum Dominus suggerebat, si modo aliquam illùc proficiscendi commoditatem vidissemus: at maximum nobis impedimentum esse videbatur, quod domi parentes haberemus. Nihil verò in iis, quæ legebamus, magis mirabamur, quam quod pœna infernalis, & gloria cœlestis, sempiterna esse diceretur. Hinc sæpè hac ipsa de re satis diu simùl agebamus, & volupè nobis erat identidem repetere, In æternum, æternum, æternum; quod autem hoc sæpius mecum repeterem, placuit Domino, vt mihi iam tum in puerili illâ ætate, veritatis via impressa maneret. Vt ergo vidi impossibile mihi esse ad ea me loca conferre, in quibus pro Dei nomine mortem mihi inferrent, statuimus Eremiticam vitam ducere, & in horto quodam domestico cellulas quasdam Eremiticas, omni quo per pueriles annos potuimus modo construere cœpimus, paruos quosdam lapides inuicem superstruendo, qui illicò concidebant, adeo vt nulla nobis desiderio nostro adimplendo ratio suppeteret. Vndè etiamnum ad deuotionem excitor, cùm mecum reputo, quam tempestiuè & citò Deus tum mihi daret id, quod posteà culpâ & demerito meo deperdidi. Eleemosynas egenis erogabam, prout poteram, poteram autem minimum. Solitudinem captabam, vt solitas meas precatiunculas, quas habebam plurimas, decurrerem, atque imprimis Rosarium Deiparæ Virginis, cuius recitationi mater mea maximoperè addicta erat, & vt nos addicti essemus procurabat. Si quando cum æqualibus puellis colludebam, voluptati mihi erat monasteriola construere, perinde ac si moniales essemus; quin & ego mihi videbar monialis esse velle, quamquam hoc non tam ardenter volebam, atque alia illa, quæ iam commemoraui. Dum mater mea ex hac vita decederet, duodecimum aut circiter, ætatis annum (quantum recordor) agebam:

Vitam sanctorum legens martyrii desiderio incenditur.

Cum fratre statuit ad Mauros proficisci vt martyrium subiret.

Eremitoria in tenera ætate construere agit.

A teneris in pauperes effusa fuit.

Erga B. Virginem bene affecta.

bam: vtque cœpi intelligere, quantam illius obitu iacturam fecissem, afflicta & mœrens coram quadam Beatissimæ Matris MARIÆ imagine me abieci, multisque eam cum lacrymis rogaui, mea vt Mater & curatrix deinceps esse dignaretur. Quod quamuis tum ex simplicitate quadam puerili feci, mihi tamen postea non parum videtur profuisse, manifestam enim & apertam Virginis huius clementissimę opem experta sum, quoties & in quantum eius me tutelæ concredidi. Vndè & tandem me ad se pertraxit. Quamobrem mirè me cruciat, dum considero & cogito, ecquid in causa fuerit, quod in bonis desiderijs & propositis, quæ tunc concepi, & incœpi, non perseuerarim. Cùm, ô Domine Deus, statuisse videaris, vt ad salutem peruenirem, placeat, obsecro, maiestati tuæ, vt id fiat, & tot mihi gratias concedere, quot mihi olim concessisti. Vellem equidem, vt non permisisses, non quidem in rem & vtilitatem meam, sed ob tui reuerentiam & respectum, vt habitaculum, in quo ita continenter habitaturus eras; ita fœdè inquinaretur. Crux mihi est, DOMINE, ipsum etiam dicendo referre: scio quippe meæ vnius id culpæ adscribendum esse: etenim à tua parte nihil, quod præterea faceres, superfuisse videtur, quò minùs iam tum ab illa ætate, tota tua esse potuerim. De parentibus meis si velim conqueri, etiam non possum: non enim in illis videbam, nisi omne bonum, & insignem de meo in bono profectu curam. Itaque cùm hanc ætatem excessissem, & naturæ, quæ à Domino acceperam, quæque (vt aiebant) erant plurima, dona agnoscere inciperem; adeò non pro ijsdem (vt quidem tenebar) gratias datori agebam; vt etiam singulis, ad eum offendendum, vt iam commemorabo, vti incœperim.

B. Virginem matris suæ loco in matrem co optat.

CAPVT II.

NARRAT QVOMODO PRAEDICTAS VIRTVTES PERDERE incœperit, quantique referat in adolescentia cum pijs & virtutibus deditis personis habere commercium.

QVod modo referam non mediocre, meo iudicio mihi damnum adferre cœpit, vndè subindè mecum ipsa considero, quam malè parentes agant, qui non procurant, vt liberi sui semper & vbique videant ea, quæ virtutem omnimodis redoleant: nam esto mater mea, vti retuli, virtutum studio adeò addicta foret, ego tamen, vbi ad rationis vsum perueni, non tantum illius è bonitate hausi, quantum quidem oporteret, imò vix aliquid è contrà, quod illa habebat, malum ipsum summoperè mihi nocuit. Generosa quippe priscorũ equitum facinora ipsa auidè, & cũ voluptate identidem legebat; sed isthoc recreationis genus non tantum ei nocuit.

Libri vani, quam sint noxij.

nocuit, quantum mihi, quod ipsa, quæ ei necessario agenda erat, propterea non negligeret, sed nobis hæcce legendi & tempus, & facultatem daret. Ideò forsitan huic ipsæ lectioni incumbebat, vt magnas quas habebat molestias, & afflictiones hoc pacto obliuisceretur, & liberos suos occuparet, ne, si alijs rebus se dederent, deprauarentur. Ita quidem graue hoc patri meo accidit, vt furtim, & clam illo nos hæc legere oportuerit. Vnde ipsa quamdam librorum illorum legendorum consuetudinem indui, & tenuis ille, quem in matre vidi, defectus, bonis, pijsque meis desiderijs velut frigidam cœpit inijcere, atque in causa fuit, vt etiam in rebus cæteris cęperim deficere; neque etiam malè me putarem agere, tametsi multas tam diei quam noctis horas tam vano exercitio, quamuis inscio patre, impenderem. Adeo verò hæc me lectio delectabat ac detinebat, vt nisi nouum aliquem haberem librum, nullatenus mihi satisfactum videretur. Exinde elegantias & ornatum sectari cæpi, & pulchritudine meá aliis placere, & talis videri velle solicitè curans, & manus habere nitidas, & capillitium scitè structum, & odoramenta oblectantia, & reliquas, quas hoc in genere habere poteram vanitates: quæ sanè non erant paucæ, quod huiusmodi nugarum essem curiosissima: nulla tamen sinistra ad hæc me impellebat intentio: neque enim voluissem, vt aliquis mei causa, & occasione Devm offendisset. Vndè nimia quædam nitoris & elegantiæ, & rerum, quæ nullum mihi peccatum inuoluere videbantur, solicitudo multos mihi annos adhæsit: sed modò video, quanto ea cum peccato coniuncta essent. Consobrini quidam patrueles sæpè domum paternam frequentabant: quia alijs personis ad illam aditus non patebat, vtpotè qui in admissione illa circumspectus erat: vtinam verò etiam in his excludendis circumspectus fuisset? nunc enim video, quanto coniũctum sit cum periculo, eâ ætate, quâ virtutum semina iacienda sunt, cum ijs hominibus habere commercium, qui nondum perspectũ habent, quã in se mundus sit vanus, sed aliis econtrà incitamento sunt, vt eandẽ sectẽtur. Eiusdem hi propè mecum ætatis erant, aut saltem non multò me prouectiores: hinc semper simul agebamus & cõuersabamur. Mirificè hi erga me afficiebantur, & vicissim quęcunque ego ipsis grata esse nouerã, de illis apud eos agebam, simulq; affectionum ipsorum & puerilium ineptiarũ parùm bonarũ successus ex ipsis audiebã; & quod deterius fuit, anima vltrò se applicabat iis, quæ omnis ei mali fuerunt occasio. Si meũ esset cõsulere, equidẽ parentibus consulerem, vt in hac ætate seriò reflecterẽt super eos, qui cum filiis suis agunt, quod multum in eo mali situm sit, eò quod natura nostra in malum potiùs, quam in bonum propendeat ac feratur. Ita planè mihi contigit: cum enim sororem haberem ætate me maiorem, illius honestatem & probitatem, quæ in ea singularis erat, nihil dum

Vanitates eius in ornatu.

Etiam consanguineorũ frequentatio noxia est, si mali sint.

sum

ſum imitata, cognatæ verò cuiuſdam meæ, quę in domo paterna frequens erat, leuitatem & malum omne mox imbibi. Tam hæc erat in cõuerſatione & moribus leuis, vt mater eam domo noſtrâ excludere maximè allaborarit; vt iam, tum præſagire videretur malum, quod eius mihi conuerſatio eſſet allatura, ſed tantam illa domus noſtræ frequentandæ cauſam habebat, & occaſionem, vt commodè ipſam ab ea excludere non potuerit. Cùm hac ipſâ ergo omnis mihi voluptas erat agere; omne meum cum ipſa erat colloquium, & vnícum cõmercium, eò quod omnibus in rebus vanis & recreatiuis mihi & auxilio eſſet, & incitamento, ac velut pro magiſtra, ſuorumque me collo quiorum ac vanitatum etiam participem faceret. Vſque dum cum ipſa habere commercium cępi, quartumdecimum ſcilicet ætatis annum agens (idque magis, vt quidem credo, vt amicitiam mecum haberet, rerum, inquam, ſuarum me faceret participem, quàm alia aliqua ex cauſa) Deum (vt mihi quidem videtur) per culpam mortalem non deſerueram, nec eiuſdem timorem vllatenus amiſeram, quamquam magis timerem, ne aliquam honoris mei iacturam facerem. Timor hic honoris perdendi in cauſa fuit, vt eum penitus non perdiderim; & ita tùm quidem comparata fuiſſe mihi videor, vt nulla prorſus mundi res me quoad hoc inflectere potuiſſet, nec ità vllum in mundo hominem amabam, vt ab hoc propoſito propter illum me paſſa eſſem diuelli. Vtinam verò tale mihi robur & conſtantia fuiſſet, ad Dei honorem non violandum, qualem mihi natura mea & índoles dabant, ad nihil amittendum eorum, in quibus mihi honor mundanus videbatur conſiſtere: interim tamen non videbam, plurimis aliis modis eius me iacturam facere. De iſthoc non amittendo apprimè ſollicita eram, & (quæ mea vanitas) nimiũ quantum effuſa & extrema; quæ tamen ad eum ſeruandum requirebantur, media nulla adhibebam, in hoc vnum dumtaxat maximè intenta, nè me planè perditum irem. Pater meus & ſoror hoc meum cum cognata commercium ægrè ferebant, atque identidem eius me reprehendebant: at, quoniam illam domo arcere, & eius adeundæ occaſionem illi præcidere commodè nõ valebant, ideo omnis, quam adhibebãt, diligentia incaſſum recidebat. Erat quippè ad quidquid malum eſt, ſagaciſſima. Subinde mecum ipſa non ſine ſtupore perpendo, quantum deprauati alicuius commercium damni parere queat, &, niſi id ipſa eſſem experta, vix dũ crederem, ac præſertim in adoleſcentia, tunc quippè, quod indè prouenit damnum, maius ſit oportet. Vtinam infortunio & exemplo meo parentes omnes edocti, rei huic, maximè aduigilare diſcerent! & ſanè, ità me iſthoc cognatæ commercium & neceſſitudo immutauit, vt vix vllum mihi bonæ naturæ & animæ ſanctioris veſtigium, ſignũue relinqueret; & tũ cognatæ ſuas conditiones & mores, tum alia quædam eaſdem vanitates & recrea-

Parentes videant, cũ quibus liberi conuerſentur.

& recreationes consectans, suas mihi penitus impressisse viderentur. Atqui hinc facile intelligo, quãtum boni afferat cum pio aliquo familiaritas, & si illa in ætate cum hominibus sanctis & pijs commercium habuissem, in virtute haud dubiè solidata & integra mansissem. Si enim id ætatis habuissem, qui me Dei timorem docuisset, tale anima mea paulatim robur collegisset, vt à lapsu ipsam præseruasset. Sed cum postea hic Dei timor penitus è me euanuisset, solus mihi honoris amittendi timor mansit, qui me in omni eo, quod agebam, mirè cruciabat & lancinabat. Hinc quod cogitarem ea ad hominum notitiam non peruentura, multa, quæ & cum hoc honore & cum Deo pugnabant, committere non verebar. Principio quidem earum, quas iam dixi, quantum mihi videtur, personarum commercia nocuerunt; esto hoc non tam ipsis fortasse quam mihi adscribendum esset; ad malum quippe malitia mea postea satis magna & sufficiens fuit, vt taceam habuisse me præterea ancillas, quas ad omne malum perpetrandum paratissimas comperi; si illarum aliqua benè mihi consuluisset, forsitan id mihi profuisset, sed tam ipsas quæstus & commodum proprium, quam meus me affectus excæcabat. Et esto naturâ ad grauiora mala numquam propenderim (eò quod quidquid inhonestatem redoleret, naturaliter abhorrerem, ac dumtaxat confabulationes, & amica cum aliquibus ad tempus fallendum colloquia captarem) tamen quod hanc occasionem non euitarem, sed in eam vltrò me ingererem, in præsentissimo lapsus versabar periculo, eique & patrem simul & fratres exponebam: sed ab eo me Deus Opt. Max. immunem præstitit, adeo vt ad oculum pateat, eum, etiam me inuita, & contrà voluntatem meam, procurasse, ne prorsus me perderem. Omnia tamen ità secretò fieri non potuerunt, vt non honor meus magnam indè infamiæ notam contraxerit, & non pater meus sinistri aliquid de me suspicaretur: nam, quantum equidèm recordor, vix trimestri integro his me vanitatibus & nugis dederam, cùm me in quodam vrbis huius Monasterio, in quo meæ conditionis & ætatis puellæ, etsi non eiusdem in moribus deprauationis educabantur, constituerunt: ita porrò id tectè ac dissimulanter factum est, vt nemo eius rei, præter me, & quemdam de consanguineis meis fuerit conscius, nam ne quem rei huius nouitas offenderet, commodam eius faciendi opportunitatem exspectarunt. Hanc dedère sororis meæ nuptiæ: hac quippè iam nupta, indecens fuisset solam me, sine matre, domi manere. Tam me extremo amore pater prosequebatur, & tanta mea erat dissimulatio, vt tantum ipse de me malum suspicari non posset; itaque factum, vt eius gratia numquam exciderim. Quod verò paruo tempore huiusmodi vanitatibus vacaui, hinc etsi aliquid de me spargeretur, incerto tamen omnia rumore ferebantur;

In Monasterio educatur.

quod enim de honore nimiopere ſolicita eſſem, quo poteram modò procurabam, vt omnia ſecretiſſimè peragerentur, non cogitans interim, nihil illo fieri poſſe, qui intuetur omnia. Quantum ô Deus meus in mundo hinc damnum ſequitur, quod iſthoc parui fiat, ſibique perſuadeant homines aliquid abſconditum manere poſſe, quod in te committitur! ſanè ità mihi perſuadeo fore, vt multa mala non committeremus, ſi intelligeremus ipſum rei cardinem non tam in eo verſari, nè ab hominibus videamur, quam in non agendo, quod maieſtatem tuam offendat. Primò Octiduo mihi monaſterium graue fuit ac moleſtum, ſed magis quòd dubitarem, quòd mea iam vanitas alijs innotuiſſet, quam quòd eo loci recluſa eſſem: iam enim me tædere vanitatis incœperat, ac, licet Deum peccando offenderem, nihilominus magno eius timore concutiebar, & quam citiſſimè ad confeſſionem accedebam. Initio inquieta fui, ſed antè octo dies, atque etiam citius (vt quidem credo) maiorem quietem quam in ædibus paternis experta ſum. Omnes quoque moniales conſortio meo valdè reficiebantur: nam ſingularem illam à Domino acceperam gratiam, vt placerem, & grata eſſem omnibus, apud quos commorabar: vnde fiebat vt omnibus monialibus accepta eſſem. Et quamuis tum quidem à ſtatu monaſtico valde abhorrerem, volupè tamen mihi erat, inter tam bonas, honeſtas, religioſas, & regulæ ſeruantes moniales, quales hæ ipſæ erant, commorari. Diabolus nihilominus à me tentando non ceſſabat, & ſimul externos excitabat, qui continuis ſuis cōpellationibus ac nuntijs quietē meam interpellarent: ſed quod nulla ad hæc eſſet commoditas, remora hæc diuturna non fuit; vnde mox anima bona primæ ætatis meæ exercitia, hactenus intermiſſa poſtliminio repetere cœpit; ac tum demum vidi, quantum Deus boni præſtet ei, quem inter bonos commorari, & cum bonis conuerſari facit. Omnem iam tum viam & modum eius maieſtas excogitare & exquirere videbatur, qua me ad ſe pertraheret. Benedictus ſis, Domine, qui ità me patienter ſuſtinuiſti, Amen. Vnum erat quod me aliquo modo excuſare poſſe videbatur, niſi tot alios defectus & culpas habuiſſem, ſcilicet conuerſationem hanc & commercium fuiſſe cum eo, cum quo per viam matrimonij honeſtari & bonum habere exitum poſſet: cumque & Confeſſarios & alios ſuper hoc conſuluiſſem, in multis id genus rebus me Deum dicebant non offendere. Quædam verò de monialibus inter nos puellas ſæculares dormiebat, cuius operâ & adminiculo aliquod mihi Deus lumen (vt videtur) dare, vti mox diçam, incipere voluit.

Boni commercij bona

CAPVT

Capvt III.

Declarat qvomodo bonorvm conversatione *pia in se desideria denuò redierint, & qua illam Dominus via ad cognitionem erroris, in quo hactenus egisset, perduxerit.*

VT ergo bonam & sanctam monialis huius conuersationem & familiaritatem gustare cœpi, voluptati mihi fuit illam benè & ardenter de rebus diuinis loquentem audire, erat enim apprimè discreta & sancta. Vnde nunquam (vt quidem mihi videtur) graue fuit, sed semper suaue illam loquentem audire. Initio narrare mihi cœpit, quomodo solâ lectione illorum verborum Euangelij: *Multi sunt vocati, pauci verò electi*, conuersa, monasticam vitam assumpsisset, addebat & de prœmio, quod præparauit Devs ijs, qui propter ipsum omnia relinquunt. Bona hæc familiaritas, quos mala mihi instillarat mores, paulatim cœpit eliminare, & rerum æternarum desideria denuò menti imprimere, magnamque illam meam à vita monastica alienationem, quæ sanè in me summa fuit, nonnihil imminuere. Si quam verò Religiosam inter orandum videbam lacrymantem, aut alias quaspiam virtutes habere, non parùm has ei inuidebam: hac enim in re tanta cordis mei erat durities, vt, etsi vniuersum Passionis Dominicæ textum perlegissem, ne vel lacrymulam emisissem. Quod profectò mirè me cruciabat. Sesquianni spatio isthoc in Monasterio vixi, non sine magna prauarum consuetudinum mearum emendatione. Incœpi deinde multas orationes vocales decurrere, & nullam non domesticam rogare, vt Deo per preces me commendarent, vt ad eum me statum vocare dignaretur, in quo illi inseruire possem, attamen monasticum nolebam, adeò vt vellem Deo placeret, eum mihi non inspirare; esto alia ex parte etiam metuerem matrimonio me applicare. Ad finem autem temporis, quo ibidem versata sum, magis iam ad monasticum statum assumendum propendebam, tametsi non in hoc monasterio; quod sancta quædam exercitia, quæ postea intellexi illic à monialibus vsurpari, mihi nimis grauia videbantur: & erant nonnullæ de iunioribus, quæ in hac me opinione etiam confirmabant: nam si eiusdem omnes sententiæ fuissent, non sanè mediocriter id mihi profuisset. Huc accedebat, quod alio quodam in monasterio sodalem charissimam habebam, & hoc in causa erat, quod si demùm Religiosa fieri vellem, non alio fierem in loco, quam in quo isthæc sodalis mea commorabatur. Magis scilicet sensualitatis meæ consolationem & vanitatis, quam animæ bonum spectabam. Bonæ illæ co-

gitationes monasterium ingrediendi subinde quidem mihi occurrebant, sed statim abibant; nec à me ipsa impetrare poteram, planè vt animum ad hoc inducerem. Hoc ipso tempore etsi ego à parte mea non negligerem illa, quæ mihi bona & salutaria erant, magis tamen Dominus ipse contendit ad eum me statum dispon̄ere, qui mihi esset maximè salutaris.

In grauem tunc temporis incidi infirmitatem, vt me ad paternas ædes reduci oportuerit: confirmata verò valetudine, ad sororem quæ in pago quodam habitabat, conducta sum, quò eam inuiserem, quod mirè me ipsa diligeret: etsi quidem ei auscultassem moremque gessissem, numquam inde redijssem. Coniugi quoque eius acceptissima eram; externis saltem magna mihi beneuolentiæ signa exhibebat. Quo etiam nomine peramplas DEO meo gratias debeo, quod quocumque loco fui, semper beneuolos sum homines experta; ipsa tamen, pro ea ac sum malè id ei rependi. In via, qua nos transire oportebat, commorabatur patruus noster, vir prudens, & virtutum perstudiosus, ac viduus, quem etiam Dominus sibi paulatim disponebat: nam iam ætate grandis, & maturus, relictis omnibus, quę possidebat, religiosum statum suscepit; in quo ita laudabiliter vitam terminauit, vt diuinâ eum visione iam perfrui credam. Hic me ad dies aliquot apud se commorari voluit: tempus, quo à negotiis vacabat, librorum piorum patriâ linguâ conscriptorum lectioni dabat: omnis autem eius sermo vt plurimum de Deo, mundique huius vanitate erat, vt verò & mihi rerum diuinarum amorem instillaret, eos me libros, se præsente, legere iussit, & licet non multum erga eos afficerer, simulabam tamen, quo ei satisfacerem, nam alijs complacere, & alienæ voluntati morē gerere studui semper quam maximè, etiamsi propterea mihi ipsi molestiam creassem ac tædium, adeò quidem, vt, quod in alijs virtutis nomen meruisset, in me reprehensionem meruerit, & ingens vitium fuerit, quod in hoc sæpè discretionis limites excederem. Quot, ô Deus bone, modis & vijs tua me maiestas ad eum paulatim disponebat statum, in quo mea vti opera voluit, vt etiamsi nollem, me mihimetipsi vim facere cogeret, sit ipse in æternum benedictus, Amen.

Esto verò ibidem nonnisi paucis egerim diebus, per eam tamen, quam verba Dei tam lecta, quam audita in corde meo exseruēre vim, simul & per bonum commercium, eam intelligere cæpi veritatem, quam olim in prima pueritia intellexeram; nimirum quidquid in mundo est, nihil esse, & non nisi meram vanitatem, atq; ipsum in momento præterire; simulq; timere, ne, si vitâ exire me contingeret, ad infernū detruderer. Ac licet ne tum quidem à me impetrare ipsa possem, vt statui monastico me applicarem: videns tamen statum illum & meliorem esse, & securiorem,

Quærit monasterium ingredi.

rem, paulatim apud memetipsam constitui quamdam mihi vim ad eum capessendum inferre. Trimestri, & amplius hoc in conflictu hæsi; hac me ratione incitans & cohortans, nimirum vitæ monasticæ labores & mala pœnis purgatorij maiora esse non posse, ac, cum delictis ipsa meis infernales pœnas promerita essem, non multum esse, si quod restabat vitæ, velut in purgatorio transigerem; postea me rectà cælos petiturã, nam hoc vnum spectabam, ac desiderabam: atque in hac status deligendi anxietate, timore seruili magis quam amore moueri videbar. Hoc voluenti mihi dæmon proponebat fore, vt, quod delicijs & vitæ molli assueuissem, Religionis onera & labores ferre non possem: cui è contra opponebam labores & dolores, quos Redemptor noster Iesvs viuens passus est, & proinde non multum esse, me aliquos ipsius nomine & amore subire; atque ipsum mihi in ijs ferendis auxilio futurum: Cogitare quidem hoc debebam, sed an hoc postremum cogitarim, non rectè recordor: His ipsis diebus plurimas passa sum tentationes, & grauissimis vexata febribus, ad quas longa animi accedebant deliquia: nam nunquam firmâ valetudine sum vsa. Maximè verò me tum iuuit, quod erga librorum sanctorum lectionem mirè affecta manserim. Vnde lectis S. Hieronymi Epistolis ita commota sum, vt tandem patri meo id significare decreuerim; quod propè idem erat, quod sacrum habitum suscipere: nam ita generosa eram, vt cum semel meam quo ad hoc voluntatem aperuissem, ob nullam prorsus rem, eam immutatura fuisse videar. Tanto porrò me pater amore prosequebatur, vt nullo id ab eo pacto impetrare potuerim: vti nec aliorum, quos pro me intercessores ad illũ misi, preces & compellatio: summum quod tum quidem ab eo obtineri potuit, fuit vt, cum ipse iam vita functus esset, facerem quidquid cuperem. Verum hic mihimetipsi, meæque imbecillitati timere cœpi, ne scilicet retro respicerem; vnde mihi videbatur hoc mihi parum expedire, ideoque id alia ab eo via obtinere sum conata, vt iam referam.

Quibus se ar[...] mentis contra dæmonem tutaretur.

Librorum sanctorum lectione delectatur.

Capvt IV.

Narrat quomodo Domini ope sibiipsi in habitu sumendo vim fecerit; quamque multos eius maiestas ei morbos dare cœperit.

Is ipsis diebus, quibus ipsa mecum de isthoc proposito deliberabam, vni de fratribus meis, vt vitæ se religiosæ daret, mundi hujus vanitate ei ob oculos positâ, persuaseram. Vnde simul statuimus quadam die summo mane ad illud Monasterium accedere, in quo illa amica, illa inquam, quam ego singulari quodam prosequebar affectu,

commorabatur. Nam ex hac vltima determinatione mea ita affecta eram, vt vbicumque magis me Deo putassem posse seruire, & quodcumque pater me voluisset ingredi, illud ingressa monasterium fuissem, quod iam magis ad animæ meæ bonum, & salutem, quam ad quietem internam attenderem, vnde hanc iam ne hilum faciebam. Quantum quidem mihi videtur (& vere ita est) memini sanè me tùm, cum domo paternâ iam exirem, ita affectam fuisse, vt non putem maiorem me doloris sensum experturam, cum iam moriar quam tunc in me sensi: singula quippe corporis ossa à sua mihi diuelli sede, ac compagine videbantur. Nam quia nullus Dei amor in me erat, qui me amorem erga patrem & consanguineos faceret obliuisci, hinc talem in me aduersus memetipsam repugnantiam sensi, vt nisi me Dominus adiuuisset, omnes meæ considerationes, & rationes satis potentes non fuissent, ad hoc à me impetrandum. Sed ipse mihi talem animum contra memetipsam dedit, vt quod proposueram, opere tandem exequerer. Vt autem habitum sacrum assumpsi, statim, Deo me illuminante, intellexi, quomodo ipse adsit, & opem ferat ijs, qui, quo ipsi seruiant, sibimet vim inferunt. Sed hanc vim nemo in me notauit, sed omnes propensissimam quamdam ad hoc voluntatem. In ipso habitus assumpti momento, summum mihi ex assumpto hoc statu gaudium exortum est, quod exinde vsque in præsens numquam à me recessit, & qua anima mea laborabat ariditatem, in summam affectus teneritudinem commutauit, adeo, vt quidquid ad Religionem spectaret, iucundum mihi esset ac delectabile. Interdum, fateor, ijs ipsis horis, quas olim corporis recreationi & ornatui solebam impendere, domum euerrebam; quibus dum animum reuocarem; esse me iam ab illis liberam, nouum quoddam in mente mihi gaudium suboriebatur, vt & ipsa mirarer, & vndenam id oriretur prorsus haud intelligerem. Quod dum menti meæ recurrit, nihil est, tametsi grauissimum & durissimum, quod si mihi proponatur, non dubitem aggredi. Multorum namque vsu, & experientiâ iam noui, si initio meipsa in firmiter statuendo aliquid exequi iuuem (nam vbi aliquid ex puro Dei intuitu fit, vult animam hoc metu initio perterreri, donec ipsum aggrediatur, vt sic maius nostrum sit meritum, & quo hic metus maior est, eo etiam, si nihilominus rem aggrediatur, maiori præmio donatur, & postea maiorem inde suauitatem ac voluptatem sentit) maiestatem eius etiam in hac vita id mihi certis quibusdam modis remunerari, quos ille solus intelligit, qui id reipsa iam experitur. Hoc vti dixi plurimis in rebus magni momenti experientiâ cognoui; vnde si essem, quæ aliis dare consilium deberem, numquam consulerem, vt cum bona aliqua inspiratio sæpius alicui occurrit, eam ob metum initio incidentem executioni mandare negligeret: nam si

Quam pœnam senserit, dum religiosum statum assumpsit.

Adest Dominus ijs qui sibi vim inferunt.

Animæ anxietas in bono aggrediendo.

Ob metum non sunt Dei inspirationes negligendæ.

pure

purè simpliciterque solo Dei nomine suscipiatur, non est quod timeat, nè non fœliciter sibi succedat, quia Devs ad omnia potens est: sit ipse in æternum benedictus, Amen.

Quæ quidem hactenùs mihi, ô summum bonum, & vnica requies mea, bona & gratias contulisti, quod me scilicet singulari tua pietate & magnitudine, è tot deuiis anfractibus ad statum ità securum, & ad locum, in quo plurimæ Dei famulæ commorabantur, perduxeris, à quibus virtutum exempla mutuari possem, quibus excitata, indies in tuo famulatu magis, & magis proficerem: illa, inquam, sufficere debuissent. Verùm, quomodo hinc vlterius progrediar, nescio, dum nimirum professionis meæ formulam, & quantâ resolutione & consolatione eam fecerim, nec non sponsalia, quæ tecum tunc iniui, in mentem reuoco. Quæ omnia sine lachrymis exponere nequeo, quæ & sanguineæ esse deberent, & ipsum mihi cor præ dolore disrumpi, qui quidem doloris sensus etiam nimis, quam exiguus, esset, si intuear quoties, & quam grauiter exindè, Diuinam tuam Maiestatem peccando offenderim. Et sanè, (vt quidem nunc mihi videtur) non sine magna ratione, tantam mihi habere dignitatem nolebam, quòd illâ essem abusura; sed tu, Domine, viginti circiter annis, quibus hac tua gratia malè vsa sum, iniuriam pati voluisti, vt hoc ego pacto ad emendationem peruenirem. Ità planè, Domine, me hic gessi, (vt quidem apparet) ac si promisissem nihil eorum, quæ tibi vouendo promiseram, seruare; quamuis tunc quidem talis mea intentio non fuerit: sed video opera mea postea huiusmodi fuisse, prorsus vt nesciam, qualem tum intentionem habuerim; vt scilicet magis pateat, quis tu, sponse mi sis & qualis ego. Et sane magnorum vitiorum meorum sensum ea sæpenumerò consolatio in me minuit ac temperat, quæ mihi prouenit ex eo, quòd misericordiarum tuarum multitudo hoc pacto innotescat. In quo verò illa sic elucescat, vt in me, vtpotè, quæ singulares, quas mihi facere incœpisti gratias, operibus meis malis sic obscuraui? Væ ergo mihi, Domine Creator: nam etsi aliquid ad me excusandam excogitare vellem, planè non possum, nec vlli imputare culpam possum, præterquam mihi, si enim pro amore, quem mihi exhibere cœpisti, amorem aliquem tibi rependissem, nemini melius, quam tibi eum applicare potuissem, & hoc si fecissem, salua essent omnia. Sed; quia id non promerui, nec tanta mea fælicitas fuit, hinc tua mihi misericordia iam auxilio sit oportet.

Morbi S. Matris in religione.

Mutatio vitæ, ac ciborum valetudini meæ directè contraria fuit: nam esto summâ consolatione perfunderer, & contenta essem, indè tamen melius non habui: Deliquia quippe & animi defectus quotidiè

tidiè magis, & magis increſcebant, tantuſque accedebat cordis languor, vt quotquot me viderent, obſtupeſcerent: quem mox alij morbi ſequebantur; vt primum tyrocinij parum firmâ valetudine peregerim: quamquam toto illo tempore, Deum non multum, (vt mihi videtur) offenderim. Et quoniam malum adeò graue erat, vt me ſemper ferè ſenſu priuaret, immò ſubindè eum etiam omnem mihi penitùs eriperet; hinc parens meus omnimodis allaborabat, vt valetudini poſſem reſtitui; & quia ab huius loci medicis nullam opem ſentiebam, ad alium me locum, in quo varijs morbis affectos perſanari multos conſtans fama erat, me conduci iuſſit, quod & me illic ſanitati reſtituendam omnes cenſerent. Amica illa mea, quam in hac domo me habuiſſe antè dixi, & quæ de veternarum e-rat numero, mecum profecta eſt: nam iſthoc in monaſterio clauſtri voto Moniales ſe non obligabant. Annum propè integrum illo in loco egi; porro tribus eius menſibus tantos paſſa ſum medicorum mederi volentium ex præſcripto cruciatus, vt quomodò eos ferre potuerim, ipſa neſciã. Denique tametſi eos animo paterer, corpus tamen meum iis ferendis impar erat. Æſtate ineunte primùm in medicorum manus tradenda eram; attamen incipiente hyeme eò me contuli; toto autem tempore intermedio in ſororis meæ, quam in pago commorari dixi, domo hæſi menſem Aprilem expectans, qui & inſtabat, & nè toties vltrò citròque commearem. Mihi iam è monaſterio digreſſæ patruus (quem antè dixi in via habitaſſe) librum dedit, cui Abecedarium Tertium nomen eſt, quique orationes recollectiuę, & mentalis methodum tradit. Et licet primo illo tirocinij mei anno varios pios ſanctoſque libros legiſſem (neque enim alios quam pios legere volebam, vtpotè damnorum, quæ ab aliis illis paſſa e-ram, probè gnara) neſciebam tamen, quomodo me in oratione gerere ac mentem recolligere deberem; hic proindè liber gratiſſimus tum mihi fuit, ipſiuſque viam ac methodum omni animi contentione ſequi ſtatui; &, quia lachrymarum donum iam tum à Domino acceperam, atque ipſa lectione multùm recreabar; hinc ſolitudinem ſubindè ad tempus colere, frequentius confeſſionem inſtituere, hanc ipſam viam ingredi incipiebam, hocce libro loco magiſtri & directoris vtens; quod nullum magiſtrum, Confeſſarium, inquam, inuenirem, qui me intelligeret, tametſi viginti ipſis annis, poſtquam hoc, quod hic dico contigit, talem quæſierim. Quod haud dubiè mihi non parùm nocuit, & huius defectu, non ſolùm ſæpè retroceſſi, verum etiam in præſentiſſimo periculo fui, nè penitus peſſum irem. Si enim directorem habuiſſem, hic ſaltem me fugere docuiſſet occaſiones, quas ad Deum offendendum habebam. Diuina illius Maieſtas, tam magnas mihi ſub his initijs dare gratias cæpit, vt ad finem illius temporis, quo hic egi in ſolitudine, quod nouem penè menſium fuit (etſi

Libros Sanctos tantum legere vult.

non

non tam libera ab offendendo Deo, quam liber ipse docebat. Sed hoc parum morabar: videbatur enim mihi propè impossibile tam exactam in eo curam gerere, eam quidem adhibebam, ne quod lethale scelus committerem, atque ô vtinam ea mihi perpetua fuisset! venialia porò parui faciebam; atque hoc erat, quod me destruebat. Hoc, inquam, in itinere ita me Dominus præuenire & fauere cœpit, vt mihi donum orationis quietis dederit; ità quidem, vt etiam aliquando ad vnionis modum peruenirer, esto non intelligerem, quid aut hoc, aut illa esset, quantique huiusmodi donum faciendum esset. Et sanè, si ipsum intellexissem, non dubito, quin magno id mihi emolumento fuisset. Hæc quidem vnio, vt verum fatear, tam breui temporis spatio durabat, vt nesciam, an salutatio Angelica eo recitari potuisset: verum tam eximij post eam remanebant effectus, vt, cum tunc vigesimum ætatis annum nondum explessem, mundum mihi vniuersum pedibus premere viderer. Adeò, vt (si rectè recordor) sortem illorum misererer, qui ipsum, etiam in rebus licitis sequerentur. Procurabam, quantum quidem poteram, IESVM CHRISTVM Dominum, & omne bonum nostrum, intus in animo meo præsentem quouis loco circumferre. Atque hæc orationis meæ erat ratio. Si quod vitæ eius mysterium meditatione recolerem, ipsum intus in animo velut præsens fingebam; quamquam piorum lectione librorum plus temporis impenderem: nam hæc omnis mea recreatio erat & delectatio, quod mihi per intellectum discurrendi, & imaginatione vtendi talentum Deus non dedisset: nam ità eam crassam & obscuratam habeo, vt ne quidem ipsam Saluatoris CHRISTI humanitatem perfectè recogitare, aut repræsentare mihi, licet maximè conarer, vmquam potuerim. Et licet per hoc, quod per intellectum discurrere nequit, quis citius (modo perseueret) ad contemplationem perueniat, est id tamen valdè difficile ac laboriosum; nam si voluntas non habeat, quo se occupet, & amor nullum rei præsentis obiectum, in quo sese detineat, tunc anima velut sine materia circa quam & omni exercitio manet; & hæc solitudo & ariditas valdè eam lancinat, & cogitationes vanè incidentes mirè eam exagitant. Ijs ergo, qui huiusmodi sunt, magis conuenit pura mundaque conscientia, quam ijs, qui per intellectum discurrere queunt: qui enim intellectu discurrit & recogitat, quid sit mundus, quantum, & quid Deo debeat, quam multum Dominus pro ipso, tulerit, quam verò parum ipse ei seruiat, quantum denique diligentibus se retribuat, eam inde doctrinam elicit, quâ se contra cogitationes ingruentes, peccandiue occasiones, & pericula tueatur. At, qui hoc adminiculo se iuuare non potest, in maiori versatur periculo, lectioneque se multum occupet oportet, cum seipso aliquam rationem doctrinamue non possit elicere.

Ab omnib. etiam venialibus peccatis abstinere oportet.

Illius orandi modus.

elicere. Hæc procedendi ratio ita difficilis & laboriosa est, vt, si director eum quem instruit sine lecturæ (quæ nō parū iuuat, vt qui hoc modo procedit, se recolligat: eique necessaria est, quamtumuis vel parum legat, idque non nisi loco orationis mentalis, quam exercere non valet) subsidio diu cogat orationi incumbere, planè impossibile sit, vt diu sic in ea maneat, & sanitatem, si in ea mordicus pergere velit, non parum offendat: quod res sit apprimè laboriosa & perdifficilis.

Iam demum agnosco, diuinâ ordinatione & dispositione factum esse, vt neminem qui me instrueret, inuenirem: nam (vt mihi quidem videtur) impossibile penitus fuisset octodecim ipsos annos, quibus hoc in angore & illis magnis ariditatibus vixi, perdurare, quod sicuti iam dixi, planè non possem intellectu discurrere. Porrò toto illo tempore (nisi fortè post communionem) orationi me dare non audebam, si librum ad manum non haberem; ita namque horrebat anima se sine aliquo libro ad orandum applicare, ac si contra magnam hominum turbam eam pugnare oportuisset. Hoc me ipsa remedio, quod mihi ad instar socij erat, & quoceu clypeo omnes variarum cogitationum ictus excipere debebam, solabar: eo quod ariditas solennis & ordinaria mihi non esset, & non aliter accideret, nisi dum carebam libro: tunc namque anima distracta statim diuagabatur, & cogitationes, velut excusso fræno quocumque liberè se diffundebant, sed hocce libri subsidio eas paulatim recolligebā, & animā meam velut ei abblandiendo, ad stationem reducebam. Sæpe quidem satis mihi erat, vel librum aperuisse: & modo parum, modo multum, pro gratiæ quam à Domino accipiebam inopiâ vel copiâ, legebam. Atque hoc in principio, de quo loquor, nullo mihi videbar, dūmodo libros habere, & sola esse possem, periculo aut discrimine, à tanto posse bono auelli: & reuerâ diuina succurrente gratia, ita futurum fuisse credo, si modo directorem, aut alium quemlibet habuissem, qui me, vt peccati occasiones initio fugerem, monuisset, & si fortè me in eas induissem, quantocyus eripuisset. Et sanè ita tum quidem mihi animata fuisse videor, vt, si me diabolus apertè tunc aggressus fuisset, nullo ad grauiter peccandum pacto induci potuissem. Sed adeò ipse versutus, & ego incauta fui, vt omnia proposita mea valde parum mihi profuerint, nisi forte à toto illo tempore, quo Deo seruiui, graues illos, quibuscum tunc conflictabar, morbos ferendos, & quidem magnâ illâ patientiâ, quam diuina eius maiestas mihi dabat. Sæpè mecum mirata sum summam DEI bonitatem recogitans; & anima mea exultauit, magnificentiam & misericordiam eius considerans. Sit ipse pro omnibus illis benedictus, quod ad oculum viderim, cum ne vel vnum bonum desiderium, quod habui, etiam in hac vita, irremuneratum abire permisisse: & quantumuis tenuia & imperfecta

Illius in oratione perseuerantia.

Bonorum librorum vtilitas.

Occasiones peccati fugere, quantopere sit necessarium.

Imperfecta opera mea essent, ea tamen Dominus meliorabat, perficiebat, ijsque pretium & valorem addebat: mala autem, & peccata statim celabat: quin & oculos eorum, qui ea viderunt, maiestas eius quodammodo excęcari permittit, ipsaque etiam de memoria ipsorum delet. Peccata velut inaurat, & è côtrà efficit, vt virtus, quam etiam ipsemet mihi tribuit, &, vt eã admittam, me velut compellit, mox reluceat & omnium oculos incurrat. Vt porro redeam ad id, quod mihi à superioribus iniũctum est, sanè si singillatim referre deberem, quo se Dominus modo mecũ sub hæc principia gesserit, alio, eoq; sublimiori quã meo opus esset ingenio, quo quidnam illi hac in parte debeam, nec non insignem meam ingratitudinem, & nequitiam possem describere; omnium quippè iam sum oblita: sit ipse in æternum benedictus, qui tam diu patienter me sustinuit. Amen.

Capvt V.

Graves, qvos habvit proseqvitvr morbos, nec non patientiam, quam in ijs sibi Dominus dedit: & quomodò è malis eliciat bonum, prout videre erit in re quadam, quæ illo loco ad quem sanitatis recuperandæ causa abierat, ei contigit.

Pene me effugerat dicere, quod in ipso Nouitiatus anno magnas passa sim inquietudines & molestias, & quidem in rebus, quæ ex se parui momenti erant, sed in quibus sæpè, tametsi innocens, reprehendebar: ferebam id quidem, etsi (quæ mea imperfectio erat) permolestè; tamen magna illa, quòd Religiosa iam essem, consolatio omnia me æquanimiter tolerare faciebat: quod enim sodales meæ solitudinem me sectari, & præteritas culpas subindè deplorare viderẽt, statu me meo non esse contentam existimabant, quod etiam palàm dicere non verebantur. Omnia quæ Religionis erant, mirificè mihi placebant, ea tamen, quæ contemptum mei videbantur includere, minimè ferre poteram. Gaudebam quippe ab omnibus magni fieri; & in omni eo quod faciebam curiosa & exacta eram. Hoc ipsum porrò mihi quædam esse videbatur virtus, quamquam hoc me à culpa non eximet, quòd, quæ ad recreationem & commoditatem meam spectabant, optimè sectari scirem. Ac proindè ipsa me ignorantia hic à culpa nõ excusat. Aliqualem quidem excusationem meretur, quod hoc monasteriũ, non esset super magnam perfectionem fundatum: at ipsa (quæ mea improbitas) sequebar quod videbam bonum non esse, & quod bonum erat, non sequebar. Quædam tunc temporis Monialis graui ex morbo decumbebat, eratque seruientibus permolesta: quædam namque in vẽtre habebat foramina, quæ nimia oppilatio alui causauerat,

per quæ quidquid manducabat, egerebat. Vnde etiam non multo post decessit. Videbam quidem omnes, quæ domi erant istuc morbi genus exhorrescere: ego verò illius inuidens patientiæ, Dominum rogabam, vt cum eadem patientia, eos mihi daret morbos quos placeret. Nullum verò (vt mihi videtur) tunc morbi genus metuebam: eo namque bonorum æternorum acquirendorum tenebar desiderio, vt quocumque demum pretio & medio ea comparare mecum statuerem. Quod ipsum nunc summopere miror, quod nondum eo Dei amore tacta essem, quo postea, cum iam orationem frequentare cœpi, mihi videbar tacta fuisse: etenim aliud non habebam, quam lucem quãdam, & cognitionem, qua, quidquid trãsit, & finem habet, parui faciendum videbam; & contra bona, quæ per hoc comparari possunt, permagni ducenda, cum æterna sint. Illius maiestas hocce meum votum audiuit, nam antequam duo effluxissent anni, ita morbida effecta sum, vt, licet malum, quod triennio ipso pertuli, vti iam referam, tale non fuerit, quale illius monialis; non minus tamen molestũ mihi, ac graue fuisse credam. Cum iam tempus, quod apud sororem meã in loco quo dixi hærens, exspectarem, venisset, vt medico traderer; magna me & pater, & soror, & amica illa monialis, quæ mecum venerat, quæque magno me amore prosequebatur solicitudine, vti bene in via haberer & nihil mihi deesset, conduxerunt. Hic animæ meæ quietem interturbare diabolus cœpit, etsi multum inde boni Deus elicuerit. Erat in loco, quem curandi gratia adieram, sacerdos quidam non contemnendis natalibus, & ingenio doctus quoque, sed nonnisi mediocriter. Hunc ergo mihi in confessarium delegi, quod litteratorum semper amans fui, esto multum animæ meæ damni attulerint confessores, qui non nisi mediocriter docti erant: non enim poteram tam doctos semper reperire, ac quidem voluissem. Iam vsu ipso didici, satius esse, eos, modo boni, beneque morati sint, nullas habere litteras, quam non nisi modicas: nam indocti, cum sibi non fidant, necesse habent alios doctiores consulere; neque etiam ego ijs siderem. Vir benè doctus numquam me decepit, neque etiam indocti illi me volebant decipere, sed quid plura non sciebant. Ego verò putabam multum illos scire, meque non vlterius quam ad illis credendum obligari, cũ quod mihi dicebant, ad laxitatem & maiorem libertatem tenderet. Si etiam nimis restrictè & scrupulose mecum egissent, tanta quidem mea nequitia est, vt alios haud dubiè confessarios quæsissem. Quod veniale peccatum erat, nullum aiebant esse, quod grauissimum mortale, non nisi veniale esse. Hoc porrò ita mihi nocuit, vt merito id ad aliorum cautelam hic referre possim, quo tantum malum, & damnum non incurrant: Video enim me propterea apud Deum excusandam non esse; quia satis erat res illas naturâ suâ nõ esse bonas, vt ab iis abstinerẽ. Credo Deũ propter pecca-

Quidquid pertransit nihil est respectu æternorum.

Confessor ille melior est, qui prorsus indoctus est modo pius sit quam qui mediocriter doctus.

Periculum à confessarijs indoctis.

ea mea permisisse, vt & hi seipsos ac me deciperent, & ego alias deciperem, illis referendo ea quæ ab ijs acceperam, septemdecim & amplius annis (vt puto in illa cæcitate mansi, donec quidam vir apprimè doctus, ex ordine Sancti Dominici, me quoad aliqua melius edocuit, & Patres Societatis Iesv, quoad omnia, magnum mihi timorem incusserunt, tam mala principia (vti posteà dicam) in me exaggerantes. Vbi ergò huic, quem dico, confiteri cæpi, is mirificè erga me affici incœpit; eo quod tunc non tam multum habebam quod confiterer, atque habui posteà, vti nec habueram ab eo tempore, quo religiosa fueram. Huius affectus non erat malus, sed quia nimius erat, hinc in non bonum degenerauit. Is de me persuasum sibi habebat, me nullo omninò pretio quid agere velle, quo Deum grauiter offenderem; idem quoque de se ipse affirmabat: hinc magnum inter nos esse cœpit commercium: sed ego ità quidem tunc constituta eram in mea conuersatione, vt accedente illa Dei, quam habebam familiaritate, nihil mihi esset iucundius, quam de rebus diuinis loqui: qui quòd ità iuuenem me esse cerneret, hinc non mediocriter confundebatur; adeò vt è nimio illo suo erga me affectu, & propensione suam mihi indicare perditionem cœperit, quæ sanè parua non erat: nam septem penè annis in periculosissimo statu, ob infame & inhonestum cum quadam loci huius muliere commercium, hæserat, & in eo statu cum esset, interea tamen celebrare non verebatur. Res erat ita passim nota & celebris, vt & honorem, & famam omnem amisisset, nemo tamen eum huius rei commonere audebat. Me vero magna eius cepit miseratio, quia eum maximè diligebam. Hoc quippè ego, non paruam leuitatem & cæcitatem redolens habebam, quod virtutem quamdam esse censerem, gratum esse, & necessario amare me debere eum, qui me amore prosequebatur. At maledicta sit illa obligatio, quæ ad vsque repugnantiam eius, quod Deo debemus sese extendit. Est hoc dementia quædam; cuius in mundo vsus est, quæ etiam me dementat. Deo quippè debemus omne bonum, quod nobis ab hominibus fit, virtutem tamen esse putamus, hanc humanæ amicitiæ legem non violare, tametsi directè Deo aduersetur. O intolerabilem mundi cæcitatem! Vtinam, Domine, toti mundo ingratissima essem, tibi verò ne vel minimum! sed propter peccata mea, plane contrarium factum est. Exactius ergo, è domesticis, illius de facti veritate cœpi inquirere, è quibus illius perditionem intellexi, & non tam ipsum in culpa esse ac putabatur: nam scelesta hæc muliercula imagunculæ cuidam æreæ, quam illum rogauerat, vt de collo in sui gratiam gestaret, veneficium incluserat: nemo autem hanc ei tollere hactenus potuerat. Equidem quod de eiusmodi incantatione dicitur, non planè mihi per omnia verum esse

Nimiæ familiaritatis damna.

Mala lex amoris, quo diligimus eos, qui nos diligunt cū hic amor Dei amori repugnat.

Veneficium.

persuadeo; dicam tamen, quæ vidi; vt sibi viri ab illarum fœminarum, quę id genus commercia habere volunt, vsu caueant, sibi persuadeant velim, quòd, cum fœminæ (quæ magis semper ad honestatem seruandam obligantur, quam viri) omnem DEI pudorem amiserint, nequaquam, & nulla in re illis possint fidere: nam vt suam cupiditatem & libidinem, quam Cacodæmon illis suggerit, ad effectum cogant, & expleant, nihil pensi habent. Esto verò ego scelesta fuerim, & improba, numquam tamen simili in genere deliqui, nec vmquam ad malè faciendum aliquem induxi; nec, siquidem potuissem, voluntatem alicuius violenter, vt me amore prosequeretur, cogere voluissem: nam suâ me gratiâ Deus ab hac re præseruauit; sed si me deseruisset, non minus in hoc prolapsa fuissem, quam in reliquis deliqui: nam non est, quod de me quis fidat. Vt ergo hoc de ipso intellexi, maiorem ei amorem cœpi ostendere; intentio quidem mea bona erat, sed non res ipsa: vt enim bonum aliquod, quantumuis maximũ facerem, ne vel minimũ facere malum me oportebat. Vt plurimum cum illo de DEO loquebar, & hoc quidem aliquo modo eum iuuare debebat, tametsi nihil eum magis iuuisse credam, quàm quòd erga me afficeretur: nam vt mihi gratificaretur, icunculam illam mihi tradidit, quam acceptam statim in profluentem abiici iussi. Hâc ablatâ, quasi, qui è profundo somno excitatur, cœpit exactè singulorũ, quæ annis illis continuè cõmiserat, recordari; vndè se ipse obstupescens, suáque perniciem dolenter deplorans, mulierculam illam paulatim repudiare cœpit: Deiparam Virginem hac in re illi subsidio fuisse, satis liquet: nã immaculatæ illius conceptioni singulari quadam ratione afficiebatur, &, cùm festum illius quotannis recurreret, insigni id solemnitate recolebat. Tandẽ mulierem illã ne videre quidẽ sustinuit, & aspectu eius penitùs abstinuit, Deoque, quod mentẽ illuminare dignatus esset, gratiis agendis satiari non poterat. Qui deindè euoluto anno præcisè eo ipso die, quo eum primũ vidi, ex hac vita decessit. Deo iã multũ & sedulò seruierat: nã insignis ille affectus, quo erga me ferebatur, numquam mihi visus est fuisse malus, esto is aliquantò esse purior potuerit. Huc accedit, quod etiã prægnantissimas peccandi occasiones habuerimus, quæ, nisi Deũ maximè præ oculis habuissemus, ad grauiter contra eum peccandũ, nos perduxissent, sed ità quidẽ tunc animata erã, vt numquam aliquid (vti iam dixi) fecissem, quod peccatũ mortale esse scissem. Et crediderim illũ, quod hanc in me cautelã obseruaret, magis indè ad me amandã permotũ fuisse: credo nãque viros omnes magis affectu in eas fœminas ferri, quas in virtutẽ propendere vident; & etiã ad obtinendũ id, quod in hoc mundo prætendunt, plus illas apud hos, per hanc virtutũ viam, quã vitiorum proficere, vti postea ostendã. Adeò vt certissimè credam, illũ in via salutis esse. Valdè

S. Matris humilitas.

Christia-

Christianè mortuus est,& ab illa peccandi occasione penitus liberatus,& vt hac ratione ad salutem perueniret,Dominus videtur voluisse.

Trimestri illo in loco fui,grauissimos sustinens cruciatus: nam acriora & duriora mihi medicamentà adhibebantur, quàm mea ferret cóplexio; adeò, vt secundo mense medicamentorũ acrimoniã ac vi penè ad extremum vitæ redacta essem, & cordis deliquium, ad quod tollendũ illùc missa eram,esset factum intensius, adeò vt id mihi subindè dentibus acutissimis commorderi videretur,vt potissimùm vererẽtur omnes, ne morbus in furorem degeneraret.Ob ingentem virium defectum & debilitatẽ (nihil quippè in stomachũ, præter liquida & sorbilia dimittere poteram, quod omnia sumpta euomerẽ,tũ quòd feb is cõtinua ac quotidianæ purgationes, quia mẽse propè integro singulis diebus posim me sumere medici iusserant, corpus planè exhauserant)ita introrsùm & arefacta erã, vt iã mihi nerui cõtrahi inciperent,tanto quidẽ cũ dolore& cruciatu,vt nullã tã de die,quã de nocte,quietẽ inuenire possem:ad quod etiã profundissima quędã animi accedebat tristitia. Pater itã me constitutã reduxit in locũ vndè venerã;vbi,cum medici me denuò inuiserent, de mea valetudine desperabant;quinimò me præter eos,quos habebã, morbos, etiã hectico malo laborare asserebãt.Parũ,aut nihil istuc illorũ iudiciũ curabã: sed ipsi me dolores vexabãt:nã à capite ad pedes vsq;, vbiq; æquè graues & intẽsi erant.Et sanè, vt ipsimet medici affirmabant,dolores neruorũ sunt intolerabiles,idq; eò magis,quod omnes omnino contraherẽtur: quod certè, nisi culpis id ipsa meis promerer ita essem, grauissimũ tormentũ erat. Non nisi trimestri meo iudicio in extremo hoc cruciatu fui: nã impossibile videbatur,tot mala & tormenta iunctim me posse ferre.Nũc miror,& velut singulare Dei beneficiũ agnosco,patientiã illã, quam illius maiestas mihi elargita est:nã liquidè patebat, illã non nisi ab illo dari. Ad eã habendam non parũ me iuuit,vitã, & historiã Iob in S. Gregorij moralibus descriptã legisse,vt tũ per hanc lectionẽ,tũ per orationis studiũ,cui iã dare me cęperã,præuenisse me Dominus videatur,ad tanta cũ voluntatis conformitatẽ cruciatus hosce ferẽdos. Omnia colloquia mea erant cũ illo,& penè semper hæc verba Iob: *Si bona suscepimus de manu Domini,mala quare non suscipiamus?* aut mente reuoluebã, aut in ore habebã: hoc enim mihi & animos videbatur addere, & robur. Inter hæc occurrit Festũ Assumptionis B. Virginis (nã eatenùs iã indè à mense Aprili, cruciatus ille durarat, quãquam tribus vltimis mensibus intensior fuit) quo festinaui peccatorum meorum confessionem instituere; siquidem semper frequentioris Confessionis amantissima fui.Putabant id me præ mortis metu facere,atq; ideò parens, nè quam mihi hæc cogitatio aut apprehensio molestiam crearet, confessionem me instituere non permisit. O superfluum ac nimium carnis & sangui-

[T]imor patientia. *Iob 2.* *Noxium est impedire, vt ægri confiteantur.*

& sanguinis amorem! nam tametsi is patris tam Catholici, virique adeò prudentis, vti ipse erat, esset, ita vt ex ignorantia id fecisse dici nequeat, permultum tamen ipse mihi nocere potuisset. Hac ipsa nocte, talis me paroxysmus occupauit, vt penè quatriduo me sensus omnis expertē reddiderit: quo durante: Sacramento extremæ Vnctionis sum cōmunita, & ad singulas horas, aut momenta me spiritum credebant emissurā, hinc fidei Christianæ articuli identidem mihi prælegebantur, perindè, ac si quid intellexissem, quin etiā interdùm ità me emortuam esse credebant, vt deinde etiam residuæ ceræ guttas in oculis repererim. Torquebat patrem non parum, quod me tunc non permisisset confiteri: hinc plurimas ad Deum pro me preces, & pios clamores effundebat; ille proindè sit benedictus, qui eos exaudire est dignatus. Nam cum iam die & medio sepulchrum in Monasterio meo apertum fuisset, meum in horas cadauer monialibus expectantibus; quin imò in alio Ordinis nostri Monasterio, quod extrà hūc locum est, exequiæ à fratribus pro me tamquam demortuâ, celebratæ essent, placuit Domino mihimet ipsi ac sensibus restituere. Vndè quamprimùm confiteri volui. Multis tunc cum lachrymis Sacram Cōmunionem adij, sed, quantum mihi videbatur, non nascebantur hæ ex eo sensu & dolore, quod Deum meum offendissem, qui ad salutē satis esset; nisi me excusasset, quod bonâ fide crediderim illis, qui me decipiebāt, dicētes, quædam non esse peccatum mortale, quæ tamen posteà certissimè comperi mortalia esse: nam etsi dolores, qui mihi remanserant, essent intollerabiles, & sensus nimis, quam exiguus, tamen confessio, meo quidem iudicio, perfecta erat & integra, de omnibus in quibus me Deum putabam offendisse: nam hanc mihi, inter alias plurimas, gratiam maiestas eius contulit, quod, ex quo sacratissimum Eucharistiæ conuiuium frequentare cœpi, nihil vmquam, quod peccatum mihi esse videbatur, confiteri neglexerim, esto id nonnisi veniale foret. Nihilominus si tunc me mori contigisset, nō vsque adeò (vt quidem ipsa arbitror) de salute mea secura, certaque fuissem, tùm quod confessarij mei parum litterati essent, tum quod ipsa adeò improba forem. Et sanè cum hoc ipsa mecum perpendo, & quomodo me Dominus (vt quidem mihi videtur) velut à morte excitarit, tantus me stupor occupat, vt toto corpore contremiscam. Par, & æquum, meo iudicio, fuisset, te, ô anima mea, cogitare, quanto è periculo te Dominus eripuisset, & esto, ex amore eum non desiuisses offendere, ex timore saltem id omisisses, eò quòd aliis mille vicibus, cum peiore in statu eras, occidere te potuisset, neque multum me credo de meo adiungere, si bis mille vices dixero, etsi, qui me in peccatis meis referendis moderationem adhibere iussit, me obiurgaret: & sanè satis illa insignita & illustrata sunt. Quem ex Dei amore rogo, nihil vt de peccatis meis demat; quòd hac ratione ipsa Dei magnifi-

Paroxysmū patitur.

Imperitia Confessariorum quantoperè noceat.

magnificentia magis elucescat, & quantum ipse animam aliquam supportet: sit ipse in æternum benedictus; ejusque maiestati, vt placeat enixè rogo, ante vt annihilar, quàm vmquam eum plus amare desinam.

Capvt VI.

NARRAT, QVANTVM DEO DEBVERIT, QVOD ILLI IN TANtis cruciatibus bonam cum illius voluntate conformitatem dederit; & quòd gloriosum Iosephum in patronum & aduocatum delegerit, quamque hoc sibi profuerit.

Paroxysmi superioris effectus.

EX illo quatriduano paroxysmo ita malè affecta mansi, vt incomparabiles dolores, quos in me tunc sensi, solus Deus nosse possit. Lingua præ continuo morsu, hinc inde fracta erat: fauces, tum quòd tanto tempore, nihil ciborum, transmisissent, tum è continua debilitate perindè erant, ac si suffocarer, vt ne aquam quidem transmittere possem. Omnes quoque ossium compages loco motæ videbantur, vt taceam caput ita turbatum fuisse, vt emotę mentis viderer. Adhæc toto corpore instar glomeris, aut pilæ contracta eram: Quia in hoc dierum illorum dolor desiuit, vt non magis brachium, aut pedem, aut manum, aut caput per me mouere possem; quàm si reuera mortua essem, nisi alijs mouẽtibus, vnum dumtaxat dextræ manus digitum mihi videbar mouere posse; vt etiam quis me contingeret, vix vlla apparebat ratio; ita quippè toto corpore affecta eram, nullius vt cõtactum ferre possem. Hinc me in quodam linteo, vno vnum, altero aliud latus tenẽte de loco in locum moueri oportebat. Durauit hoc ad vsque Dominicam palmarum. Hoc porrò vnum solatij habebam, quod si me nemo tangeret, dolores sæpè mitigarentur, vtque vel modicum quietis, mihi darent, subindè me benè habere fingebam, quòd vererer, nè me patiẽtia deficeret. Hinc summoperè gaudebam, cùm dolores meos, nec tam intensos, nec tam continuos esse cernerem, quamquam vehemẽti duplicis quartanæ febris, quam maximam & diuturnam habui, frigore accedente, eos etiam paterer intolerabiles, vti & magnam stomachi nauseam: statim ergo ita festinaui ad monasterium meum redire, vt me, ita licet affectam, eò etiam deferri fecerim. Quam igitur mortuam exspectarant, anima tenus dumtaxat moniales receperunt: corpus quippè habebam mortuo deterius, vt horrorem, & dolorem videntibus moueret. Cuius summa & extrema debilitas nullis exprimi verbis potest, vt solis constare viderer ossibus. Hoc in statu, plus octo, (vti iam dixi) hæsi mensibus; triennio verò propè toto, omni membrorum vsu carui, etsi is quotidiè magis & magis mihi restitueretur. Vt primùm ligneis fulcris niti cœpi, Deo gratias egi. Omnes porrò has infirmitates magnâ

Refertur ad monasterium.

cum DEI voluntate conformitate sustinui, quin & , exceptis illis primis, summâ animi lætitiâ. Omnia quippè nonnisi ludus mihi esse videbantur, cum illis collata doloribus, quos initio tulerã. In omnibus diuinæ me voluntati per omnia conformabam, tametsi me etiam perpetuò hoc in cruciatu agere passus esset. Nulla alia de causa, vt mihi videtur, desiderabã sanitati restitui, quam vt in solitudine orationi, sicut instructa eram, me darem: nam in valetudinario nulla ad hoc commoditas erat. Frequenter confessionem instituebam; sæpè item de Deo sermonem miscebam, itã vt omnes domesticas ædificarem, quæ & vicissim patientiam, quam mihi Dominus dabat, obstupescebant: nisi enim eam ipse dedisset, impossibilè illis videbatur, tantos cruciatus, tantã animi hilaritate pati posse. Gratia quoque benè orandi, quam mihi dederat, permagni ad hoc momenti fuit: Hæc namque intelligere me faciebat, quid esset eum diligere. Exiguo namque illo post tempore vidi virtutes illas in me velut innouatas, esto nondum satis validas: quia me in iustitiæ statu firmam tenere non potuerunt. De nullo malè, ne minimùm quidem, loquebar, sed vt plurimum omne detractionum & murmurationum genus impediebam: nam valdè mihi impresseram, nõ debere me velle, aut dicere de alio quopiam, quod de me alios dicere nollem. Hoc ergò malum imprimis cauebam, quod sæpiùs detrahendi aliis occasiones occurrerent; tametsi non tam plenè ac perfectè, quin subindè, dum mihi se prægnans offerebat occasio, aliqua in re impingerem: sed ordinariè non impingebam; hinc & ijs, quæ mihi seruiebant, ac mecum tractabant, idipsum itã persuasi, vt quandam iam non detrahendi consuetudinem induerint, & eam seruarint. Vndè factum est, vt vulgò scirent omnes, vbicunque præsens ego essem, tutos se à detractoria lingua esse: idem quoque sentirent de ijs, quæ ad me spectabant, vel ratione amicitiæ, vel sanguinis, vel à me docebantur. Quamquam alia multa habeam, ob quæ me DEO reddere rationem oportebit, quòd in his malo illis exemplo fuerim. Illius maiestas, vt mihi ignoscat supplex rogo: multorum namq; malorum ego causa fui, etsi non tam praua mea intentio fuerit, ac fuit opus, & effectus, qui exindè sequebantur. Ingens solitudinis captandę desiderium mihi mansit, itaque mihi gratum fuit de Deo loqui, & tractare, vt, si quem inuenirẽ, quocum id facere possem, longè id mihi maiorem voluptatem, & recreationẽ afferebat, quam omnis conuersationis mundanæ ciuilitas, aut (vt melius dicam) stupiditas. Adhæc gaudebam sæpiùs solito confiteri, & Sacram Cõmunionem recipere, quin etiam id summoperè desiderabam: Lectura quoq; Sanctorũ librorum permultũ me delectabat, deniq; cùm peccãdo Deũ offendissem, mox tanta me eius capiebat pœnitẽtia ac dolor, vt meminerim sæpè me nõ ausam orationem instituere, quòd maximam illam

S. Matris patientia.

pœnam

pœnam, quam ex eo offenso sensuram me noram, perindè ac grauẽ delicti castigationem meruere. Hicq; cruciatus deindè ità mihi increuit & enormis fuit, vt, cui eum comparem, prorsus nesciam. Ex puro porrò timore hoc non faciebam: at, quoniam consolationes, quas mihi Dominus inter orandum dabat, ac quàm multum propterea illi deberem, sed quã parum ei rependerem, recogitabã, hinc prorsus id facere non poteram, simulque mihi ipsi non parũ succensebam, quòd quidem pro culpis meis satis multum lachrymarũ funderem, parua autem vitæ sequeretur emendatio; vt nec bona, quæ faciębã proposita, nec violentia, quã mihi inferebam, impedirent me, quo minus, datâ occasione, in peccatũ mox prolaberer; adeò vt mihi non solũ lachrymæ meæ fictæ & mendaces, sed & culpa ipsa exindè grauior esse videretur: videbã namq; magnã Domini in eis mihi dandis gratiã, & simul tantã pœnitentiam. Hinc operam dabam, vt celeriter ac citò confiterer: &, vt mihi videtur, omnimodis allaborabam, quo cùm Deo in gratiam redirem. Omnis verò mali mei causa erat; quod occasiones ipsas à radice ac stirpitùs non auferrem, tum quòd parum in Confessariis meis opis ac subsidii sentirem: Si enim hi periculũ, in quo versabar, detexissent, & id genus conuersationes penitus me vitare debere dixissent, haud dubiè aliquod in eo hac ratione malo remedium allatum fuisset: neque enim vllatenus sustinuissem, vel vnica die in mortali peccato, si modo id sciuissem, hærere. Omnia autem hæc timoris Dei argumenta, ac signa ipsum orationis exercitiũ mihi peperit; maximũ verò id erat, quod timor hic cum amore coniunctus esset, & eo mistus: nulla enim castigatio mihi ob oculos versabatur.

Toto eo tempore, quo ità ægrotaui, magnam conscientiæ, saltẽ à peccatis mortalibus, mundã conseruandæ curã habui, nec eã vmquã deposui: nã non aliter sanitatẽ optabã, quã quò melius Deo meo seruirẽ: hæc tamẽ omnis perditionis meæ causa fuit. Vbi ergo me, & quidẽ ita iuuenẽ planè mẽbrorum vsu destitutã vidi, simulq; recogitare cœpi, quã malè me medici terrestres habuissent, ad cęlestes statui, quò sanitatẽ mihi redhiberẽt, cõfugere: nã magno sanitatis, quocunq; modo recuperandæ desiderio tenebar, citò alioquin cruciatus hos magno animi gaudio tolerarẽ, & subindè apud me cogitarẽ, si sanitati iã restituta, dãnationi æternę addici deberem, melius longè fore hoc in statu permanere; nihilominus tamẽ putabã me, in sanitate, Deo melius & feruentius seruire posse. Malè ergo facimus, & fallimur, ꝙ in omnibus, quæ de nobis Deus statuere vult, nos nõ resignemus, cũ ipse quã nos melius nouit, quid vtilius nobis sit, & cõuenientiùs. Incœpi ergo deuotiones aliquas exercere circa missarum sacrificia, & alias quasdam maximè approbatas circa orationes: numquam enim aliæ illæ mihi deuotiones placuẽre, quas nonnulli, ac præsertim mulierculæ,

Cur sanitatem sibi reddi optaret,

certis quibusdã adhibitis ceremonijs, vsurpât, quas ferre planè nõ poterã: quibus tametsi ipsæ ad deuotioné excitabantur, tamen postea patuit, eas ineptas, & parũ proprias esse; quia superstitiosæ. In patronũ verò & Dominum selegi gloriosum virum S. Iosephum, eiusque me patrocinio vnicè commendabam. Liquido deinde perspexi, sanctum hunc Patrem & Dominum meum tam ab hac me necessitate, quam alijs maioribus, in quibus de animæ meæ & honore, & perditione agebatur, liberasse; idque maiori meo bono, quam eum rogare potuissem. Non memini me aliquid ab eo hactenus petijsse, cuius me compotem non reddiderit. Et verò admirationem merentur magna illa beneficia & gratiæ, quæ gloriosi huius viri intercessione mihi Dominus concessit, nec non pericula, tam corporis quam animæ, à quibus me liberauit: Nam alijs sanctis gratiam Deus dedisse videtur, vt in vna necessitate, inuocantibus se opitulentur; sed hunc gloriosum virum ego experta sum, in qualibet necessitate adiuuare & adesse. Adeo vt Dominus nobis indicare velle videatur, quod, quemadmodum illi in terra viuenti subditus fuit, (nam sicut pater illius dictus fuit, cũ nutritius eius & sustẽtator esset, ita & imperare pro iure suo illi potuit) sic ei existenti in cœlo nihil eorum quæ petierit, deneget. Quod etiam alij nõnulli, quibus, vt ei se commendarent, suaseram, reipsa experti sunt. Vnde iam plurimi sunt, qui singulari quodam affectu erga eum feruntur. Hoc porrò verum esse ipsa rursus in illis experta sum. Omni qua mihi possibile erat, solemnitate, & pompa festum eius celebrare procurabam, esto vanitate plenior essem, quam spiritu; quod cuperem omnia quam curiosissimè & elegantissimè fieri; tametsi bona ad hoc intentione mouerer: nam hoc ipsa mali habebam, quod, si cuius boni agendi mihi Dominus gratiam daret, id plenum imperfectionibus foret, & in multis deficeret, contrà in malo perpetrando, & curiositate vanitateque adimplenda solertissima essem, ac diligentissima. Ignoscat mihi Deus. Persuadere omnibus omninò vellem, vt mirificè erga gloriosum hunc virum afficerentur; quod sæpius experta sim varia illum bona & gratias à Deo obtinere. Neminem, inquam, noui qui, cum verè & ex animo illi deuotus esset, & particularibus quibusdam obsequijs eum coleret, non plus per eius opem visus sit in virtute profecisse: mirum enim in modum illos, vt in ea proficiant, iuuat, qui ei se commendant. Iam aliquot (si benè memini) elapsi sunt anni, quibus semper die eius festo, aliquod ab eo donum posco, & semper id mihi datum fuisse comperio; &, si fortè petitio mea vsquequaque recta non sit, ipse eam ad maius meum bonum dirigit & rectificat. Si essem, quæ aliquam ad scribendum authoritatem haberem, quam libentissimè me in beneficijs, quæ gloriosus hic vir tam mihi quam alijs personis est elargitus, singillatim enarrandis effunderem: verum ne præ-

S. Iosephi patrocinium quam vtile illi fuerit.

Quantum prosit S. Iosephum in patronum deligere.

scriptos

scriptos mihi à superioribus scribendi terminos transgrediar, & plura, quam iusta sim, faciam, in multis futura sum breuior quam quidem vellem, in alijs quam necesse sit, diffusior, vtpote quæ in omni eo, quod bonum est, parum discretionis habeo. Hoc solum ex amore Dei peto, vt, quisquis mihi dicenti non credet, experire velit; & reipsa, & experientiâ sentiet, quantum sequatur boni ex eo, quod glorioso huic Patriarchæ se quis commendet, & eum particulari aliquo obsequio colat, speciatim illi qui orationis studio tenentur, semper eum patronum deligere deberent, & ergà eum affici. Nescio enim, quomodo de Regina Angelorum meditari quis possit, præsertim de tempore illo, quo tam multa cum puerulo Iesv pertulit, qui non simul S. Iosepho ob opem & obsequium eis tunc impensum, gratias agat. Qui magistrum, & instructorem non habet, à quo orandi rationem, & modum discat, gloriosum hunc virum in magistrum deligat, & eo præeunte, haud errabit, faxit Deus, vt non errarim in eo, quod de ipso ausa sum loqui: nam licet ei me deuotam esse fateor, semper tamen in eo colendo, imitandoque defeci, nec quod potui, præstiti. Ipse, pro eo atque est, effecit vt de lecto surgerę, & incedere potuerim, nec amplius paralytica manserim; ego verò pro ea, atque sum, hoc ipso beneficio malè sum vsa. Quis enim dixisset fore, vt, post tot acceptas à Deo gratias, & postquam diuina eius maiestas virtutes mihi dare cæpit (nam & hæ ipsæ me ad illi seruiendum excitabant) & postquam me propè mortuam, atque in tam pręsenti damnationis periculo constitutam vidi, & postquam ipse animam simul & corpus meum velut à mortuis suscitauit (omnes enim, qui me videbant, mirabantur, quod me viuam viderent) tam citò ipsa, velut omnium horum oblita laberer, quid hoc est Domine? an nos in tam periculosa vita viuere oportet, quam hæc est, in qua hæc scribo? nihilominus videor mihi, tuo fauore, & misericordiâ, cum Apostolo tuo Paulo dicere posse (tametsi nō eâ, quâ ille perfectione) viuere me iam non me, sed te creatorem meum viuere in me. Iam enim ab hinc annis aliquot (quantum possum intelligere) tuâ me ipse manu tenes, ac tueris, atque adeò talia per hosce annos in me desideria, & proposita sentio, quin & aliqua id ratione per experientiam multis in rebus iam probaui, vt nihil quantumlibet minimum agere vellem, quod voluntati tuæ quoquo modo aduersaretur, esto alioquin in multis maiestatem tuā ignoranter me credam offendere. Imò verò, ita me comparatam sentio, vt nihil mihi offerri posse putem, propter te exequendum, quod non quam citissimè, & summâ animi contentione aggrederer; & in horum nonnullis tu ipse me adiuuisti, vt ea fæliciter ad exitum perducerem. Vnde nec mundum, nec quicquam illius cupio, & quidquid à te nō descendit nullatenus me videtur delectare; reliqua verò omnia, nonnisi grauis quædam

S. Iosephus optimus orationis tradendæ magister.

erux. Falli me posse fateor, itaque fieri posse, vt non habeam id quod dixi: sed ipse, Domine mi, fides me, quantum quidē colligere possum, non mētiri. Vereor nihilominus, nec sine ratione, ne me rursùs deseras: scio enim iam, quousq; se vires meæ extendant, quamq; sit in me virtutis exiguum, nisi tu eā continuò mihi des, meq; ne te deseram, semper adiuues, vtinam Domine, etiam modo à te derelicta non sim, dùm, quidquid habeo, à me ipsa me habere existimo. Nescio sanè quomodo nos hic viuere delectet, cùm omnia adeò incerta sint. Tum quidem, Domine, impossibile videbatur, me ità penitus te derelinquere, sed quoniā toties te dereliqui, hinc non possum nō timere: nam statim ac vel minimum à me ipse discedebas, mihi relicta, cū omnibus turpiter in terram cadebam. Esto proindè in æternùm benedictus: etsi enim ego te derelinquerē, tu tamen non adeò penitus me deserebas, vt non denuò resurgerem, eò quòd mihi semper manū porrigeres; & ego, ô Domine, sępè eam nolebā accipere, vti & sæpè alias tibi de nouo me vocanti auscultare detrectaui, sicut iam iā cōmemorabo.

Capvt VII.

Qvibvs modis gratias, qvas a Deo acceperat, amiserit; quàm malam vitam agere cœperit, quantumque inde periculi & noxæ sequatur, quod fœminarum monasteria arctè clausa non sint.

Incæpi itaque ex vna recreatione in aliam, ex vna vanitate in aliam, ex vna occasione in aliam prolabens, ità me in præsentissimas peccandi occasiones, intricare, & anima mea multarum vanitatum illecebris ità se implicare, vt iam me puderet, per adeò singulare amicitiæ genus (vti est, per orationem cum eo loqui) ad Deum reuerti & reuolare. Nihil verò ad hoc magis me iuuit, quàm quòd, sicuti peccata mea increscebant, ità me gustus spiritualis, & ea, quam è rebus pijs, ac virtuosis capere solebam, voluptas deficere inciperet. Videbam clarissimè, Domine mi, ideò hanc mihi deficere, quòd ego meis erga te partibus deessem. Hæc omnium, quibus me Diabolus circumuenire poterat, fraudum fuit nocentissima, idque sub specie quadam humilitatis; quòd scilicet, cùm me ità desperatam, ac perditam viderem, inceperim timere orationi me dare; multòq; mihi videbatur satius, communem multorum in mundo viuendi rationem imitari, eiq; me cōformare (eò quòd inter malos, essem pessima) ac legere illa ad quæ ex Ordinis præscripto obligabar, & quidem vocaliter, quam mentalem orationem instituere, tantumque Dei commercium frequentare, eam, quæ cum dœmonijs conuersationem habere digna erat, & quòd hominibus, qui me nossent, imponerem, eò quòd exteriùs tantùm probitatis, & pietatis speciem præferrem. Ità tamen, vt locus, & domus

Sub specie humilitatis orationem intermittit.

& domus in qua agebam, culpanda non sit: curabam namque (quæ mea & industria, & calliditas) vt omnes bonam de me opinionem haberent: quamquam id non expressè, & datâ operâ, pietatem scilicet ex professo mentiendo: nam, quantum ad Hypocrisim, & vanam gloriam, numquam me, quod quidem sciam, in Deum (illi laus sit) memini offendisse: nam ad primum vanæ gloriæ motum, & suggestionem tantam in me sentiebam molestiam, & auersionem, vt & dæmon non sine iactura discederet, ego verò indè lucrum aliquod facerem; proindè non nisi rarissimè hoc in genere me tentauit: si illi Deus permisisset, vt hoc in genere tam me grauiter tentaret, ac in alijs rebus tentauit, fors non minùs in eo cecidissem, sed ipsius me maiestas hactenus quoad hoc tutatus est, & indemnem præstitit: Vnde sit in æternum benedictus. Imò verò non parum me cruciabat, quòd vulgò bonam de me opinionem haberent, vt quæ cordis mei intima pernossem. Quòd autem non ità improba vulgò haberer, indè fiebat, quòd me ità iuuenem, & in tot peccandi occasionibus cõstitutam viderent, sæpè reliquarum commercia declinare, quò intrà solitudinem me abdens orarem, multa legere, ac de Deo frequenter agere; quòd item viderent me curare, vt multis in locis illius imago depingeretur, oratorium secretum habere, inque illo ea habere satagere, quæ deuotionem prouocarent; quòd denique famæ nullius detrahentem me audirent; & alia id genus, quæ virtutis quamdam haberent speciem; interim tamen (quæ mea vanitas) ijs in rebus meipsam noueram magni facere, quæ in mundo magni fieri solent. Hinc fiebat, vt tanta, quin & maior mihi concederetur libertas, quam alijs maximè veteranis, multumque mihi confiderent. Vt autem talem libertatem spontè & vltrò mihi assumerem, aut aliquid sine licentia facerẽ, nimirum per clancularia quædam foramina, vel parietes, vel etiam de nocte cum aliquo loquerer, numquam adduci potuissem, (vt mihi videtur) vt illud in monasterio facerem, neque etiam sic vmquam locuta sum: nam suâ manu me Dominus à lapsu hoc præseruauit. Quòd autẽ prudenter, ac maturè multa mecum expenderem, pessimè sanè mihi factum videbatur, meâ vnius improbitate tot sanctarum monialium honorem in aliquod discrimen vocari; quasi reliqua, quæ faciebam, bona fuissent: vt verum fatear, malum quod faciebam, esto magnum id esset, non tanta tamen fiebat cum aduertentia, nec tanta erat malitia quanta fuisset hoc. Hac de causa permultum mihi censeo nocuisse, quòd in clauso monasterio non essem: quia libertas, quâ, quæ bonæ erant, benè ac iure vti poterant (quia ad amplius obligatæ non erant, eò quod claustrum Deo non promisissent) me, quæ improba sum, haud dubiè ad infernum pertraxisset, nisi tot remedijs, ac rationibus Dominus è singularissima gratia sua hoc me periculo eripuisset.

Hypocrisis & vana gloria inimica fuit.

S. Matris humilitas.

puisset. Inter quæ longè maximum mihi videtur esse, monasterium mulierum gaudens libertate, adeò vt, quod huiusmodi est, ijs quæ malæ esse volent, via potiùs esse videatur ad inferos rectâ deducens, quàm aliquod infirmitatibus, quas habent curandis remedium. Nolim autem hoc de meo monasterio dictum intelligi: quia tot in eo sunt sorores, quæ sincerissimè, summaque cum perfectione Domino deseruiunt, vt non possit, maiestas eius, pro sua bonitate, & misericordia, suâ ipsis gratiâ non adesse, vt ipsum non sit inter cœnobia, quæ maximè libera sunt, numerandum, vtpotè in quo omnis religiosa disciplina exactissimè seruatur: sed de alijs loquor cœnobijs, quæ & noui, & vidi. Vnde harum me miseret monialium, quòd peculiari quadam ratione eas vocari à Domino oporteat (idque non semel, sed sæpiùs) quò ad salutem animæ perueniant, cùm honores & recreationes mundanæ ita in ijs locum habeant, tamque ibi moniales parùm, ad quæ obligatæ sunt, intelligant, vt, faxit Deus, virtutis vt loco non habeant id quod reipsa peccatum est, vti me ipsam non rarò scio fecisse. Tam porrò hoc ipsis persuadere difficilè est, vt suam Dominum manum huic rei serio admouere necesse sit. Si mihi vellent parentes omnes auscultare, consulerem ipsis, esto nolint curare, vt filię ea ingrediantur monasteria, in quibus adeò suam salutem non operentur, vt sæpè ibi in maiore sint peccandi periculo, quam in mundo; saltem honoris ipsarum rationem habeant, & potius tenuissimo, & maximè plebeio eas matrimonio illigare satagant, quam similia eas cœnobia ingredi patiantur, nisi ipsæ per se quàm maximè ad virtutem propendeant (atque vtinam vel hæc propensio ijs prosit) vel domi eas suæ detineant: si enim ibi improbæ esse velint, non nisi pauco tempore suam occultare malignitatem poterunt, at in monasterijs valdè diù ipsa celabitur, esto eam tandem Dominus retegat. Itaque non sibi solùm nocent, sed & omnibus alijs perniciem afferunt: esto subindè nullam in hoc ipsæmet pauperculæ culpam habeant: sequuntur enim id quod inueniunt, & vident. Et est profectò dolendum multas corpore, & animo à mundo sequestrare se volentes, intereà dùm ad Domino seruiendum, mundique pericula declinanda abire se credunt, decem simùl iunctis mūdis immergi, vt quid agant, & quod remedium sibi adhibeant, planè nesciant: quia & iuuentus, & sensualitas, & diabolus eas inuitat, & inclinat ad nonnulla sectanda, quæ etiam mundum ipsum redolent. Vide ergò, vt & hæc ibi (vt ità dicam) ceu bona & laudabilia reputentur.

Parentes videāt quo filias suas loco collocent.

Misera nō nullorum sors deprauata monasteria ingredientium.

Vndè has non inscitè cum miserandis hæreticis comparare posse videor, in quantum hi seipsos excæcare volunt, & alijs persuadere, bonum id esse quod ipsi sectantur, & ipsum etiam credunt, vt tamen non credant: quia intrà semetipsos habent aliquem, qui identidem suggerat, & aggerat, hoc ipsum

hoc ipsum malum esse. O summum & maximum Religiosorum malum; non dico solum monialium, sed & virorum, apud quos scilicet religiosa disciplina non seruatur, & quorum in monasterio duæ sunt viæ, vna virtutis, & religionis, altera irreligiositatis; & ambæ propè æquali modo teruntur. Malè dixi, dum dixi æquali, eò quod peccatis nostris demerentibus fit, vt via vitiorum & imperfectionis magis teratur, & insistatur, & quia magis ad hominem est, hinc etiam præ alia placet & chara est. At vera religiositatis via tam parum frequentatur, vt monachus & minialis vocationem suam sincerè vereque sequi incipere volentes, magis confratres & consorores suas, quam omnes spiritus infernales timere debeant, maioremque adhibere cautelam & simulationem, vt de familiaritate, quæ cum Deo habenda est, quam vt de alijs familiaritatibus & affectibus priuatis, quos in monasterijs diabolus spargit & disseminat, loquantur. Vnde nescio cur miremur, tot, tantaque in Dei Ecclesia hodie mala inueniri: cum qui esse debebant seu norma & prototypa, è quibus cæteri virtutum exemplaria exprimerent, opus, & laborem, quem primorum sanctorum fundatorum spiritus in Religionibus reliquit, ita adulterarint, & corruperint. Vtinam diuina eius maiestas aliquod rei huic remedium, prout videt opus esse, adhibeat. Amen.

Via vitiorum magis teritur quam virtutum.

Religiosi imperfecti plus timendi quam omnes dæmones.

Vt ergo familiaritates has mundanas frequentare cæpi, non existimans tale indè animam meam (quod viderem eas vulgo ab alijs vsurpari) detrimentum, & distractionem passuram, quale postea ab ijsdem prouenire solere intellexi. Putabam rem adeò obuiam, & communem (qualis est frequens illa amicorum visitatio, quæ in multis monasteriis locum habet) mihi non plus allaturam damni, quam aliis, quas videbam esse bonas, & non aduertebam, eas multò me meliores esse, & quod mihi periculosum fuit, & damno, id aliis posse ita damnosum non esse: quia non dubito, quin saltem aliquod in eo malum situm sit, esto aliud id non foret, quam quod tempus hoc modo inutiliter ac malè impendatur.

Mūdanarū conuersationum periculum.

Cum mihi cuiusdam personæ commercium placeret, voluit Dominus mihi iam indè à principio, quo eam nosse, & tractare cæpi, significare, ac velut præmonere, id genus amicitias mihi non expedire, tantaque in caligine aliquod mihi lumen dare. Vnde Christus Dominus se tunc mihi visendum inelto cum rigore & seueritate obiecit significans mihi, quidnam hac in re sibi displiceret. Animæ oculis clariùs eum, & intimiùs vidi, quam corporeis videre potuissem; itaque mihi illius figura impressa mansit, vt esto iam viginti sex anni ab hac visione præterierint, cum tamen etiam nunc præsentem habere me credam. Valde autem ex hac visione perculsa & conturbata mansi, atque personam illam, cum quâ familiariùs egeram, exindè ampliùs videre nolui. Multum verò hic mihi nocuit, quod

Dominus Deus apparet S. Matri

nescirem fieri posse, vt quid aliter quàm oculis corporeis videatur: quin & diabolus impellendo me scilicet, vt id ità se habere crederem, mihique persuaderem prorsus id fieri non posse, meque in visione illa deceptam fuisse, neue à Deo illam venisse, & fortasse cacodæmonem ipsum mihi apparuisse, & alia eiusmodi. Esto semper visum mihi sit, & impressum manserit, id à Deo, non verò imaginarium aliquod spectrum fuisse, sed quia illa reprehensio mihi displicebat, hinc memetipsam mendacij arguebam; &, quoniam hanc visionem nulli aperire audebam, ac denuò magna cum importunitate à nonnullis ad idem commercium inuitabar, asserentibus nullum in eo esse malum, quod cum tali persona agerem, adeòque me nullam isthoc commercio honoris iacturam facere, vt eum etiam illustriorem facerem; ad eandem cum ipsa familiaritatem, & postea in alias cum alijs deuoluta sum, quia permultos annos pestilentem hanc conuersationum delectationem sum secuta, quam, quia adeò profundè in ea hærebam, non tam mihi damnosam esse credebam, ac reuera erat, tametsi interdùm manifestè viderem eam minimè bonam esse. At nullius mihi notitia tot distractionum causa fuit, sicut illius personæ, quam dixi, quod eam peculiari affectu prosequerer. Cùm alio quodam tempore cum hac ipsa loquerer, vidimus (vti & aliæ personæ, quæ præsentes aderant, viderunt) aliquid ingentis bufonis formam habens, versus nos contendere, idque maiore quadam celeritate, quàm bufones proserpere solent. Non possum intelligere, quomodò talis bestia in illo loco, è quo procurrebat, reperiri posset, idque in meridie, cùm numquam tale quid illic visum fuerit, & pro ea, quam in me fecit operatione, mysterio id minimè videtur caruisse, vndè nec eius vnquam me cepit obliuio. Quantâ me, ô immensa Dei magnitudo, sollicitudine, & pietate diuersi modè commonebas! quam verò parum ipsa inde profeci?

quantum ei nocuerit familiaritas cum quadã persona.

Habebam illic inter moniales quandam consanguineam meam, senio quidem grauem, sed feruentẽ Dei ancillam, magnæque religionis. Hæc etiã non rarò me admonebat; ego verò non tantùm ei non credebã, sed etiam succensebam indignans, putabamque illam sine vlla causa scandalizari. Idcircò autem hæc de me referre volui, vt hinc mea malitia, indè vero mira Dei bonitas innotescat, & quot ipsa nominibus gehennam, proptèr tam intolerabilem ingratitudinem, promeruerim; tum etiam, vt, si fortè Dominus ita disposuerit & velit, vt aliquæ moniales post futuris temporibus, scriptum hoc legant, periculo ipsæ meo cautiores fiant: quas ego ex amore Dei rogatas volo, vt id genus recreationes remis, velisque fugiant. Diuina eius maiestas faxit, vt de numero illarum, quas errare feci, aliqua in viam salutis opellâ meâ reuocetur;

cetur; dicendo namque id malum non esse, & tanto ipsas in periculo per meam cæcitatem certas, & securas reddendo (nam ex professo, & datâ operâ eas decipere noluissem) simul & malo, quod ijs dedi exemplo (vti iam dixi) plurimorum malorum causa fui, esto tantum in hoc me malum facere non crederem.

Cum primis illis diebus ægrotarem, antè scilicet, quàm me ipsa iuuare possem, ardenti quodam aliorum ad salutem iuuandorum desiderio tenebar; quæ ordinaria primum incipientium tentatio est, tametsi mihi eadem benè successerit: quod enim patrem meum maximè diligerem, simile ei optabam bonum, quod mihi ipsa habere videbar, orationis scilicet donum: nam nullum eo, in hac quidem vita, videbatur mihi haberi posse melius; adeò vt per anfractus, & velut de longè, pro eo ac potui, eum inducere conata sim, vt ei se daret. Hinc dedi ei libros de orandi modò tractantes, & quòd esset vir probus (vti iam suprà dixi) ità hoc orationis exercitium illi placuit, vt quinque vel sex annorum circiter spatio, tantos in eo fecerit profectus, vt & Deum summoperè propterea laudauerim, & maximæ id mihi esset consolationi. Magnas is passus est aduersitates, & molestias & quidem omnigenas; in omnibus tamen magnâ se voluntatis suæ in diuinam resignatione gessit. Sæpius visitatum me venit, quod de rebus diuinis colloquia magnam ei voluptatem afferrent. Postea verò, cùm distractionibus ità locum dedissem, & orationem prorsus intermisissem, viderem porrò illum existimare, esse me eandem quæ solebam, continere me ipsa non potui, quin veritatem ei aperirem: anno namque toto & amplius orationem intermisi, maioris hoc humilitatis esse opinata. Et hæc (vti posteà commemorabo) omnium quas habui tentationum, maxima fuit: hac quippè actione in totalem ruinam, ac perditionem tendebam: nam per Orationis exercitium, si fortè hoc die DEVM offendissem, sequentibus denuò me recolligebam, peccatique occasiones magis, ac magis euitare studebam. Cùm ergò vir bonus hac cum persuasione me visitaret, ferre non poteram, illum ità grauiter circà me decipi, & falli, putando me pro eo ac solebam adhuc orationi vacare; hinc illi aperui, me non amplius ei, prout consueueram incumbere: esto veram eius rei causam non declararem; continuis infirmitatibus meis fieri dicens, quò minùs ei me dare possem. Nam licet à magna illa, quam antè dixi, infirmitate sanita essem, semper tamen hactenùs cum magnis infirmitatibus sum conflictata, & etiamnum conflictor; tametsi ab hinc pauco tempore illarum se rigor nonnihil intermiserit, penitùs tamen omnimodis me non deserunt. Imprimis namque viginti ipsis annis, quotidiè manè obnoxia fui vomitui, adeò vt nihil ciborum vsque ad meridiem, subindè etiã

Aliis iuuãdi desideriũ incipientium plerumq. tentatio est.

Patrem ad orandi studium adducit.

Vomitus S. Matris.

 serius,

serius, possem sumere, verum ex quo iam frequentius sacram adire communionem cœpi, iam non nisi circà vesperam, antequam cubitum concedam, vomitiones illæ redeunt, & quidem maiori cum dolore: nam pénis; alijsque id genus rebus eas me prouocare oportet: si enim eas contineo, malum, quod sentio, maximum est. Et sanè, numquam ferè (vt mihi quidem videtur) sine multis sum doloribus, & cruciatibus, qui & aliquãdo etiam grauissimi sunt, ac præsertim circa cor: licet deliquium illud, quod mihi esse solebat continuum, & penè ordinarium, iam valdè se intermiserit; magna quoq; illa paralysis, febres, aliaque morborum genera, quibus esse solebam obnoxia, iam rarius me impetant, & sępe ab ijs exempta sim. Iam octo continuò annis, hisce morbis laboraui, quos iam tam parui facio, vt sæpè etiam iis gaudeam, & videam, quod in hoc sibi Deus aliquomodo complacere videatur. Pater ergo hanc intermissæ Orationis causam esse credidit, ratus me, sicut ipse ab omni erat mendacio alienus, ac sincerus mentiri sibi, pro eo quod illi debebam, & cum eo tractabãm, non debere; Addebam, quo melius id crederet (videbam namque me quoad hanc negligentiam nullatenus posse excusari) satis me facere, quod choro seruire possem. Quamquam nec hoc ipsum sufficiens causa erat ad quidpiam omittendum, quòd ad orationem peragendam non robore corporali, sed amore, & consuetudine sola opus est: semper namq; opportunitatem nobis ad eam Dominus offert, si modò velimus. Semper, inquam, nam licet incidentes occasiones, & morbus subindè impediant, quò minùs in solitudine diù oratio exerceatur, non desunt tamen per interualla alia commoda orandi tempora, in quibus satis ad hoc valetudinis habetur; quinimò in ipsa infirmitate & occasionum impedimentis, ea demùm vera oratio est, quando scilicet amans anima ea omnia Deo offert, ac meminit cuius nomine, & ob quem ea tolleret, atque in ijs se in Dei voluntatem resignat, aliaq; id genus sexcenta, quæ hic occurrunt, amor exercet & excogitat: neque enim adeò necessarium est, orationẽ in solitudine, quando eius habendæ occasio, & tempus suppetit, institui; vt, quę extrà eam instituitur, oratio dicenda non sit. Vel modicâ adhibitâ curâ magna acquirimus nobis bona tùm, cùm Dominus per labores & morbos tempus orationis nobis aufert. Et hæc ego bona reipsâ experta fui tùm, cùm bonã habebam conscientiam. Porrò Pater ob bonã, quam de me habebat, opinionem, & ob amorem, quo me prosequebatur, in omnibus mihi credebat, quinimò mihi compatiebatur; sed quòd iam tum ad tam eminentem perfectionis gradum peruenisset, exindè tã diù apud me non hæsit, sed simul ac me vidisset, inde abijt, tempus vanis hisce colloquiis inutiliter perdi dicens; sed quòd ego ipsum alijs vanitatibus impenderem, parum id curabam.

Viribus corporis non habemus opus ad orationem, sed amore solo & consuetudine.

Vera oratio, quæ sit.

Nec re-

Nec verò soli Patri, verùm & alijs suasi, vt orationis exercitium frequentarent, etiam eo tempore, quo vanitates prædictas sectabar: &, quòd eos oratione vocali delectari viderem, docebam ipsos, quomodo meditationem instituere possent (& sanè non sine profectu) & hanc in rem illis libros necessarios suppeditabam: nam hoc desiderium, vt scilicet etiam alij Deo famularentur, semper mihi mansit iam indè ab eo tempore, quo exercere orationem cœpi, sicut antè dictum est. Videbar quippe, cum ipsa ita Deo non seruirem vti me debere seruire intelligebam, saltè procurare debere, ne pessum iret id, quod diuina ipsius maiestas me docuerat, atque alij meo loco illi seruirēt. Hoc eò dico, vt ingēs illa, in qua versabar, excitas appareat, dū me ipsā in interitū ruere sino, & alios lucrifacere studeo.

Alios ad orationem exercendam pellicit.

Circà hæc tempora, parens meus illo correptus est morbo, è quo demortuus est; diebus aliquot hic durauit. Vnde ipsa ad ei seruiendum necessariaque præstanda abii, sed quæ magis animā laborabam, quàm ipse corpore, vtpotè plurimis vanitatibus implicita; itā tamen, vt quantum intelligere poteram, toto illo tempore, quo maximè perdita eram, (de quo loquor) in peccati mortalis statu non fuerim; nam si qua in re id me admissuram fuisse sciuissem, quamprimùm ab ea me subduxissem. Magnas in eius morbo passa sum molestias, aliquatenùs illi rependisse videor illas, quas ipse, me ægrotante, subierat; ac, licet alioquin ipsa satis debilis essem, sedulò tamen ei ministraui; & quamuis ipso ablato, exindè omne mihi bonum, & consolationem auferendum esset, (nam continuò & vbique mihi consolationi erat) tam parum tamen me morbo eius commoueri & dolere ostendi, ne quam ei molestiam adderem, & donec moreretur ei adessem, ac si nihil penitus sensissem, cùm tamen, dū eum exspirantem viderem, animam mihi violenter è corpore auelli & extrahi putarem, quod eum multum diligerem.

Quo tempore vanissima fuit, non fuit in peccato mortali.

Erat sanè mors, quam obiuit, ardensq; moriendi, quod habebat desiderium, insignis quędam Dei laudandi occasio, vti etiā fuit, salutaria illa, quæ nobis, postquam iam extremæ inunctionis Sacramento munitus esset, dabat audire consilia; inter alia nobis iniungens, vt eum iam vitā functum Deo per preces commēdaremus, diuinam ipsi misericordiam deposceremus, semper Deo seruiremus, deniq; consideraremus cuncta, quæ in mundo sunt, momentanea esse, & pertrāsire: simulq; nobis multis cū lacrymis, ingentē, quē sentiebat, dolorē ex eo, quod ei non, prout oportebat, seruisset, testabatur: volebatque fuisse religiosus & quidem ex iis qui strictissimum vitæ genus profitentur. Velut certum; & indubitatum habeo, Dominū ei quindecim, antequam exspiraret, diebus præsignificasse, ipsum breui demoriturum esse: nam licèt antè satis malā esset valetudine, & ægerrimè valeret, morbum tamen eum mortalem esse non credebat:

Pia mors patris eius.

verùm à quintodecimo illo die, esto etiam paulò meliusculè se haberet, & idipsum quoque medici assererent, eorum iudicium nihil moratus, animæ suæ prospectum antè omnia cupiebat, deque eius bono statu omnis eius cura erat. Præcipuus eius morbus fuit grauissimus scapularum dolor, qui numquam eum deserebat, & per interualla ità eum torquebat, vt intensissimos cruciatus sentiret. Vndè ipsa ei suasi, vt, quoniam mysterium baiulationis Crucis Domini magno animi sensu semper recoluisset, cogitaret ipsius maiestatem iam velle, vt aliquid eius doloris sentiret, quem ipse in Cruce humeris baiulandā olim sensisset. Quæ eum verba ità consolabantur, vt numquam exindè ampliùs eum de dolore conquerentem audisse videar. Tribus continuis diebus omnis expers sensus fuit: sed eo, quo defunctus est, die ita sensibus omnibus redditus est, vt omnes miraremur, quorum vsum habuit integrum, donec in media symboli Apostolici recitatione, quod ipsemet clarè decurrebat, spiritum reddidit. Iam defuncti facies angelicá quadam specie resplenduit, & reuera Angelus quidam, vt ità dicam, mihi fuisse visus est, si animam, eiusque dispositionem intueamur. Nescio quem in finem hæc retulerim; nisi fortasse, vt meas ipsa nequitias hinc magis sugillem: nam vitā tam sanctā mòrte, & tam piá intellectā vitá, meam me, quo talem parentem aliquatenus imitando referrem, in melius commutare oportuisset. Confessarius ipsius, vir sanè egregiè doctus, ex ordine Diui Dominici, non dubitare se aiebat, quin rectà cælos anima eius peteret, quod iam ab hinc annis aliquot ei à confessionibus fuisset, & insignem conscientiæ eius puritatem commendabat. Idem Dominicanus, qui vir apprimè bonus erat, ac Deum timens, mihi non mediocriter profuit (quod ei confiteor) & animam meam seriò iuuare, & quo in periculo perditionis versarer, mihi aperire propositum habuit. Iussit hic, vt singulis quatuordecim diebus sacram Eucharistiæ mensam adirem, & paulatim magis & magis cum eo de rebus meis agere incipiens, tandem de meo orandi modo cum eo locuta sum. Suasit ergo, vt illam neutiquam intermitterem, quod per illam non possem non proficere. Illam itaque reassumere incæpi, non tamen vanitatum occasiones penitus præscindere; vndè exindè numquam eam amplius intermisi. Maximè laboriosam, & pænosam tunc vitam vixi: nam in oratione defectus meos & apertius, & liquidiùs perspiciebam. Ex vna quippè parte me vocitabat Deus, & ex altera mundū ego sequebar. Quidquid erat Dei, & Diuinū, magnæ quidē mihi voluptati erat; sed quę mundi erāt, arctè me colligatā tenebāt. Videbar sc. duo hæc adeò ab inuicē dissona, & inimica, vitā videl. spiritualē, ac delectationes, cōsolationes, & recreationes sensuales, ad quādā velle concordiam redigere, & mutuo reconciliare. In oratione summas passa sum.

Orationi iterum se dare incipit suasu confessarij sui.

Difficile est Deo simul & mundo seruire velle.

um molestias, & difficultates: spiritus quippe non Dominus erat, sed mancipium; vnde fiebat, vt me intrà memetipsam recolligere, ac recludere non possem (qui tamen erat orandi modus, quem practicare solebam) quin simul mille intrà me vanitates concluderem. Per multos annos sic in oratione feci, vt modo mirer, quomodo id anima alicuius ferre potuerit, ità vt alterutrum horum extremorum non deseruerit. Scio, in manu & potestate mea tum nō fuisse orationem penitus intermittere, quòd, qui me amabat, quò maiores mihi adhuc gratias conferret, suâ me manu teneret. Deus bone, quomodo referam occasiones, quas à me toto illo tempore DEVS amouebat, & quomodò me ipsa in easdem rursus præcipitem darem, nec non à quibus famæ meæ penitùs amittendæ periculis me custodierit? ego enim ea faciebā opera, è quibus, quænam essem, videri ac colligi poterat; Dominus autē mala mea tegebat, & virtutem aliquam tenuem (si quam etiam haberem) palam manifestam reddebat, & omnium oculis magnam eam videri faciebat, adeò vt semper magni ab omnibus fierem: nam tametsi vanitates meæ interdum transparerent, quod tamen viderent alia, quæ ipsis bona esse videbantur, nihil huiusmodi de me credebant. Hoc autem indè prouenìebat, quod omnium cognitor rerum Deus iam tum prouidisset id ità expediens esse, quo ijs in rebus, quas posteà de eius famulatu locuta sum, aliquam apud eas auctoritatem haberem, & summa eius liberalitas non tam grauia mea intuebatur peccata, quàm, quæ ei seruiendi sæpenumero habebam, desideria; nec non dolorem, quem sentiebam ex eò, quòd vires mihi ad ea opere ipso exequenda deessent. Quomodo, ô animæ meæ Deus, dignè illas expendam gratias, quas mihi toto illo tempore contulisti, & quomodo illo ipso tempore, quo te magis peccando offendebā, tu me quā citissimè, per maximā quandam pœnitudinē, disponeres, quò tuas cōsolationes, & gratias percipere possem: Et, vt verū fatear, Rex meus, vsus es ad hoc eā castigatione, quā mihi aut suauior, aut pœnosior nulla esse posset, vt qui intelligeres, & scires, quid mihi futurū esset acerbissimū: adeò vt magnis fauoribus ac bonis mea castigares peccata. Nec credo me quid insanū, aut stultū hic dicere, tametsi par foret, me iā insanire, ac mentē amittere, dū meā ingratitudinem, & malitiam iam de nouo in memoriā reuoco. Longè mihi, pro meæ naturæ conditione grauius erat, gratias à te recipere tum, cum in graues culpas incidissem, quàm flagellari, & affligi: nam reuerà magis mihi per vnicam, quam accipiebam, gratiam, confundi videbar, & annihilari, quam per multas infirmitates, & plurimas alias molestias, simul iunctas. Afflictionem namque me videbam mereri, credebamque aliquid patiēdo molestiarum, aliquatenus me pro peccatis meis satisfacere: esto id nimis quā parum esset respectu horum, quæ numero erāt plurima.

Gratiæ, quas à Deo recipiebat, acerbiores ipsi erant, quàm ipsa castigatio.

Sed

Sed dum nouis identidem me beneficiis affici viderem, esto tam malè pro prioribus, quæ receperam, satisfacerem, crux hoc mihi erat omnium grauissima, vt etiam futurum credo omnibus, qui vel aliquam Dei cognitionem, vel amorem habebunt. Et hoc satis perspici hic potest in eis, qui ad virtutem naturaliter propendent. Ideò scilicet lachrymabar, & indignabar, videns nimirum id quod sentiebam: nam me in proxima, vt ità dicam, relapsus potentia constitutam cernebam, esto proposita & desideria mea tunc, illo, inquam tempore, satis firma essent. Magnum malum est, dum anima sola inter tot tantaque pericula versatur. Sanè si quem habuissem, quocum de omnibus his rebus conferre potuissem, credo equidem eius auxilio me cohibendam fuisse, ne denuò, ac de nouo relaberer, saltem è quadam verecundia, cum interim nulla Dei verecundiâ mouerer. Hac de causa ijs, qui orationi student, consulerem (præsertim in principio) amicitiam quandam & familiaritatem inirent cum aliis, qui eidem student. Est hoc maximi in hac re momenti, esto aliud indè emolumentum non sequeretur, quàm quòd mutuis inuicem orationibus iuuent, vt taceam hinc multas alias vtilitates promanare. Si enim per conuersationes, affectus, & amicitias mundanas, esto etiam eæ adeò bonæ non sint, aliquos homo sibi amicos parare satagat, quibuscum sese oblectet, & quò maiorem è vanarum illarum mundi recreationum commemoratione voluptatem hauriat; nescio cur non pariter permittendum sit, vt qui Deum sincerè amare, eique seruire incipit, cum aliquibus personis de ijs consolationibus, & molestiis communicet, quas, qui orationem exercent, alternatim experiuntur. Si enim, quam cum eius maiestate inire vult, amicitia vera est, non est, quod timeat, ne in vanam aliquam gloriam incidat; quinimò cùm primùm ab ea oppugnari incipiet, primosque eius motus in se sentiet, nonnisi meritum aliquod indè referet. Et sanè, non dubito, quin, qui hanc intentionem in conferendo & loquendo habebit, tùm sibi, tùm alijs eum audientibus profuturus sit, & doctior euasurus, tùm ad intelligendum, tùm ad amicos suos instruendos; qui verò ad vanam gloriam tentari se sentiet, ex eò, quòd hac de re loquatur, non minùs ad eam tentabitur, cum aliis videntibus, sacrum cum deuotione audiet, & cùm alia faciet, quæ ei (si Christianus haberi velit) necessariò facienda sunt, atque ob inanis gloriolæ periculum minimè omittenda sunt. Ium porrò refert, animas, quæ in virtute nondùm radicatæ sunt hoc obseruare, cùm tam multos, cùm inimicos, tùm amicos habeant, à quibus ad malum incitentur, vt quibus id verbis exprimam, prorsus nesciam. Et videtur mihi hac diabolus arte plerumque vti (quod id maximi suâ intersit) vt scilicet boni ita se occultent, nemo alius vt videat ipsos verè ac sincerè DEVM amare, eique placere conari velle; malos è contrà excitet; vt in

Bonum est communicare cum aliis, qui orationem exercent, dum quis ei se applicare incipit.

Diabolus vult bonū celari & inhonesta desideria aperiri.

vt inhoneſtos ſuos affectus & voluntates inuicem audacter detegant. Quod quidèm hodierna die ità commune & vſitatum eſt, vt iam illos vulgare, quædam eſſe videatur vrbanitas & elegantia; & quæ hac in re contra Deum committuntur offenſæ, paſſim deteguntur, & publicè innoteſcant. Neſcio ſanè an ſtultè hic loquar, & ea quæ nihil ad rem ſunt: talia ſi ſint R. P. V. illa elaceret; ſi non ſint, inſcitiam quæſo meam, ſimplicitatemque adiuua nonnihil, multa de tuo ad hanc materiam adiungendo: quia quæ ad Dei ſeruitium ſpectant, adeò iam infirma ac debilia ſunt, vt eos, qui ei ſeruiunt, maximè neceſſe ſit, quo profectum aliquem faciant, inuicem ſuſtentare & iuuare; ità ſcilicet iam vulgò bonum putatur, mundi vanitates, & delectationes ſectari, & admodum pauci ſunt, qui ad hos reflectunt; at ſi quis Deo ſeruire incipit, tot ilicò detractores & oblocutores inſurgunt, vt ſocios illum conquirere opus ſit, quorum ope ſe poſſit aduerſus eos tueri, donec ſat virium per ſe habeat, & ità roboratus ſit, vt aduerſarios pati illi graue non ſit, alioquin magnis ſe anguſtiis implicatum ſentiet. Hanc cauſam fuiſſe credo, cur olim nonnulli viri ſancti eremum ac deſertum, ſoliti ſint petere; eſt etiam quædam humilitatis ſpecies ſibi ipſi non fidere, ſed credere Deum illorum, quibuſcum homo conuerſatur, intuitu auxiliaturum; ad hæc charitas aſſidua cum proximo communicatione creſcit, & augetur: præterea alia plurima inde bona enaſcuntur, quæ referre non auderem, niſi, quanti hoc referat, ſæpiùs experientia nouiſſem. Sum, fateor, ego omnium creaturarum infirmiſſima & miſerrima; ſed nihil eum puto perditurum, qui ſeſe humiliando, tametſi per ſe fortis ſit, id tamen de ſe neutiquam credit, ſed ei credet, qui hac in re multum eſt verſatus. Equidem hoc de meipſa fateri poſſum me, niſi hanc mihi Dominus veritatem aperuiſſet, mediaque dediſſet, ad ſæpè cum ijs, qui in orandi arte, & modo verſati erant, agendum, modò lapſantem, ac modò reſurgentem, haud dubiè in infernum præcipitem lapſuram feciſſe: ad cadendum quippè multos habebam amicos, à quibus iuuabar; vt verò reſurgerem, adeò ſola ipſa eram, vt etiamnùm mirer, quomodo non ſemper in lapſu ſolo affixa hæſerim: Deique miſericordiam decanto, quia ipſe ſolus mihi manum ad reſurgendum porrexit, ipſe ſit in æternum benedictus, Amen.

Humilitatis eſt ſibi ipſi non fidere.

* * *

CAPVT VIII.

NARRAT QVAM EI BONVM FVERIT, ORATIONEM PRORsus non intermisisse, ne animam perderet; quamq; ea præstans remedium sit ad, quæ amissa sunt, recuperanda: suadet omnibus, vt ei se dent tantumque in ea ait bonum contineri vt, esto in ea non perseuerent, magnum nihilominus bonum sit, aliquo saltem tempore pretiosum hoc monile habere.

NON immeritò hocce vitæ meæ tempus ità ponderaui & excussi; quod videam, nullum futurum, qui aliquam è rei adeò malæ & improbæ vsu voluptatem capiet. Vellem sanè, vt, qui hæc legent, mei nauseam conciperent, videntes animam adeò pertinacem, & ingratam ergà eum, à quo tot gratias & fauores accepit, cuperemque facultatem mihi fieri declarandi, quoties illo durante tempore, contrà Deum meum offenderim, eò quod forti illi & solidæ orationis columnæ non inniterer. Procellosum & tempestuosum hoc mare viginti propè annis nauigaui, alternis modo labendo, modo resurgendo, sed imperfectè admodum, eo quòd post resurrectionem ad vomitum mox redirem & vitam ità imperfectam ducerem, vt peccata venialia propè nihili facerem, mortalia verò, esto ea metuerem, non tamen ità timebam, vti quidem oportebat, cum eorum occasiones non declinarem. Hoc dicere scio, isthunc viuendi modum ità acerbum & difficilem esse, vt nullus eo fingi, dariuè videatur posse difficilior: neque enim fruebar Deo, neque vllam è mundo voluptatem capiebam. Cùm enim in mundanis recreationibus eram, mox vt mihi in mentem redibat, quid Deo deberem, quamdam in ijs amaritudinem sentiebam: cùm verò cum Deo conuersabar, affectus, & desideria mundana me interturbabant. Hæcque pugna ità quidem pænosa & permolesta est, vt nesciam quomodo eam, vel ad mensem ferre potuerim, nedum ad tot annos. In hoc tamen magnam Dei ergà me misericordiam liquidè perspicio quòd, tametsi cum mundanis agendum & in mundo viuendum mihi esset, animum nihilominus haberem ad orationem exercendam: animum inquam: nescio enim quamnam ad rem, ex omnibus quæ in mũdo sunt, magis opus sit animo, quam vt quis de rege suo prodendo tractet, & interim sciat, hoc illum minimè latere, & nũquã eius præsẽtiã ex oculis amittat, Nã licet semper corã Deo simus quotquot sumus, lõgè tamen alio modo ei præsentes esse videtur ij, qui orationem exercẽt: vident enim assiduè se ab eo videri, cum fortasse alij ad multos etiam dies ne vel cogitant quidem, Deo se præsentes esse; verum quidem est, quod toto hoc tempore per multos aliquando menses, & crede etiam,

Eius humilitas.

Vita ea acerba est, quæ nec Deo fruitur nec mundo.

Qui oratio nem exercẽt alio modo Deo præsentes sunt, quam alij.

etiam, per vnum annum integrum mihi cauerim, ne Devm peccando offenderem, & orationi multum institerim, variasque diuersimodè diligẽtias adhibuerim, necubi eum offenderem (& quia, quidquid scribo, cũ veritate coincidit, & verissimum est, ideò de hac re iam ago) sed bonorum illorum dierum perexigua mihi est memoria; vndè quam paucissimi fuerint oportet, mali verò numero plurimi. Vix abibat dies, quin multas eius horas orationi impenderem, nisi me aut infirma impedire valetudo, aut de foris ingruentia negotia. Cum corpus ægrum esset, animus ad Deum, diuinaq; valentior erat, dabamq; operam, vt qui mecum tunc tractabãt, etiam benè quoad Deum, valerent; quod ipsum etiam à Deo inter orandum efflagitabam, ac sæpiùs cum ijs de ipso loquebar. Ita vt (excepto fortasse illo anno quem dixi) è viginti octo annis (tot enim sunt, ex quo in oratione me exercere cæpi) octodecim, & amplius hac in pugna & conflictu, quòd modo me Deo, modo mundo alternatim applicarem, transegerim: in ijs verò annis, qui mihi iam commemorandi restant, pugnæ, tametsi ea parua non fuerit, causa mutata est, sed quia tunc (vt quidem existimo) in Dei seruitio eram & mundanam vanitatem perspectam habebam, mihi omnia, vt posteà referam, suauia fuêret. Causa igitur, ob quam hæc omnia ità particulatim deduxi, hæc est, primò vt & Dei misericordia, & mea erga illum ingratitudo (vti iam antè dixi) appareat: deindè vt omnes magnum illud bonum intelligant; quod præstat animæ Deus, cum illam disponit, vt se in oratione cordialiter, & bona cum voluntate exerceat, esto non tam benè, ac quidem oportet ipsa per se disposita sit; & quomodo Dominus illam, si modo in ea perseueret, non obstãtibus peccatis, tentationibus, & diuersis lapsibus, quos diabolus causabitur, tãdem (vt quidem mihi ipsa certò persuadeo) ad salutis portum pertrahat: sicut me (vt mihi quidem iam videtur) per suam gratiam eo pertraxit: diuina eius maiestas faxit, ne posthac denuò ad me perdendam reuertar. Quãtum porrò boni proueniat in oratione (mentali inquam) se exercenti, sancti ac pij viri scripto prodidêre, de quo Deo laus sit, & gloria. Et licet hoc ità non esset, ego, tametsi parum humilis sim, non tamen vsque eo arrogans sum, vt de hac re aliquid scribere audeam. De re autem, cuius aliquã experientiam habeo; hoc dicere possum, scilicet eum, qui semel orationẽ exercere cæpit, nullo eamdem pacto intermittere debere, quæcumq; demum peccata cõmittat, cũ hæc ipsa vnicum medium sit ad resurgendũ, & in rectã viã redeundũ, & sine ea perdifficile futurũ sit aliquod remediũ inuenire. Videat porrò ne diabolus ita ipsum tẽtet, sicut alias me tẽtauit, vt scilicet ex humilitate quadam eam intermittat, quin imò indubitatè sibi persuadeat, verba Dei fallere non posse, vtpotè qui promisit se quotiescumque verè nos commissorum pænitet, & non amplius eum offendere

Quantum ex oratione boni proueniat.

Qui statuit nō amplius Deum offendere ad primam eius amicitiā redit.

proponimus, ad primam nos amicitiam & gratiam admissurum, & eosdem fauores nobis daturum, quos prius, & aliquando etiam maiores, si quidem id pænitentia promereatur. Eum verò, qui nondum orationi se dare incipit, ex amore Dei rogo, ne tanto se bono vllatenus frustratum velit. Nihil autem hic est quod metuat, sed quod desideret: nam esto non proficeret neque contenderet, vt ad illam perueniret perfectionem, vt nimirum eos gustus & delectationes mentis promereatur, quas perfectis Deus concedit; hoc saltem lucrabitur, quod ad viæ, quæ ad cælos ducit, notitiam deueniet; &, si modo perseueret, de diuina misericordia spero fore, vt frustra non sit: nemo enim vmquam eum in amicum delegit, quin hoc ei abundè sit compensatum. Quia iudicio meo, nihil oratio mentalis est aliud, quam quoddam inter amicos colloquium & tractatiò de amicitia, & sæpè cum eo in secreto agere, à quo nos amari scimus. Si autem eum nondum diligas (nam, vt amor sit verus, & amicitia durabilis, conditiones vtriusque amantis conformes esse oportet, & inter se conuenire) porrò iam tum certissimum est, nullum in Domini conditione defectum posse reperiri, cum interim nostræ sit proprium, vt vitiosa, sensualis & ingrata sit: vnde numquàm eo peruenire potes, aut induci, vt in tantum ipsum diligas: nam non est conditionis tuæ, cum tamen videas, quanti tua referat, illum amicum habere, quâque ipse te ardenter diligat, hanc diu cum eo, qui tui adeò dissimilis est, conuersandi pænam haud inuitus subi. Quam, ô infinita Dei mei bonitas, nihil videor videre te, atque pariter meipsam! quam vellem, ô gaudium Angelorum, quoties hoc mecum considero, penitus me in te amando consumere, & annihilare? Quam item certum est, te tolerare eum, qui te, vt secum sis, non patitur! Quam te bonum ei amicum exhibes, Domine mi? quam illum recreas ac supportas! quam patienter expectas, vt tuæ se conditioni conformet, & attemperet, cum tu interim illius conditionem benignè toleres! quin imo in satisfactionem ac bonum computum singula, quibus te amat spatia, ac momenta admittis, & propter pænitentiæ punctulum omnia eius peccata & debita obliuisceris. Verum hoc esse, liquidò in me perspexi: non video autem, mi Domine Creator, cur totus mundus ad te per particularem hanc amicitiam venire non procuret. Mali, qui tuæ conditionis non sunt, venire ad te debent, vt eos reddas bonos, dummodò te patiantur ad duas saltem horas singulis diebus apud se manere; esto interim ipsi apud te non sint nisi sexcentis curarum, & cogitationum mundanarum distractionibus intercurrentibus, sicuti ipsa faciebam. Per hanc porrò vim, quam sibimetipsis inferunt, vt apud tam bonum amicum sint (nam in principio quidem hac in re amplius quid facere non possunt, imò & interdùm nec diù posteà) dæmones violenter impedis, ac retines, ne illos oppugnent, vtque quotidiè

Quid sit oratio mentalis

Per orationem ad Deu accedere debemus.

minùs

minus virium contra ipsos habeant; illis autem è contra robur & vires animi suppeditas ad hosce deuincendos; ità quidem, vt neminem (ò omnium vitarum vita) eorum qui tibi fidunt, teque in amicum habere volunt, de vita tollas, sed vitam corporalem etiam sustentes maiorem eis valetudinem dando, & vitam animæ concedas. Non intelligo sanè quid tandem timeant, qui mentali orationi sese applicare timent; & verè cur metuant nescio; consultò autem dæmon hunc metum causatur, vt per eum verè nobis noceat, ac melefaciat, cum scilicet per hunc me impedit, quo minus recogitem, quoties, & quam grauiter Deum offenderim, quantum illi debeam esse infernum, ac cælestem quamdam gloriam, denique ne cogitem ingentes illos cruciatus, & labores, quos mei causa subiit. Circa hæc omnis mea oratio versabatur, & versata est, quamdiù in illis periculis constituta fui; & hæc, quando poterã, identidem ruminabam; imò per aliquot annos, sæpiùs magis laboraui, vt horam, quã ad orandum mihi præfixeram, citò transactam viderem, attendens anxiè quando tandẽ signum eius elapsæ daretur, quã vt aliis rebus bonis me darẽ, & non rarò quantũlibet grauẽ pænitentiam libentiùs subiissem, quã me ad orandum recollegissem. Vis porrò, quam mihi diabolus, aut peruersa mea consuetudo faciebat, vt orationem intermitterem, & tristritia, quæ me, dùm intrà Oratorium me abdentem, occupabat, tanta erat, vt, quò mihi vim facerem, omni me conatu, & animo conniti oporteret (quem tamen animum non exiguum habere dicor, & ad oculum videre fuit, eum mihi plusquam muliebrem à Deo datum esse, nisi quod malè eum impendi) sed Deus tandem auxilio suo mihi aderat. Postquam verò hanc mihi vim fecissem, maiorem longè quietem sensi, & consolationem, quàm aliquoties, dùm in libro pio legere gestiebam. Si ergo Dominus me ita nefariã tanto tempore sustinuit; & euidenter quoque pateat, hac via omnibus malis meis remedium adhibitum esse, quis, quantumlibet malus, timeat? nemo sanè: nam esto sit pessimus, tot saltem annis malus non erit, post tot à Domino gratias acceptas: aut quis diffidere poterit, cum ipse me tanto tempore sustinuerit? idque dumtaxat, quod commodum aliquem locum, & tempus quærerem, & ambirem, quo ipse mecum ageret; & hoc sæpè me inuitã; quod magnam mihi vel ego, vel Dominus ipse vim faceret: si ergo oratio, etiam ipsi minimè seruiẽtibus, imò etiã aduersus ipsum delinquentibus tantopere prodest, ac necessaria est, & nemo dicere in veritate possit, vllum ex ea damnũ prouenire; sed certũ sit, maius ex eo sequi, quòd oratio non colatur, cur, quæso, eã omittãt qui Deo vel seruiunt vel seruire volunt? Quod cur facerent, equidem prorsus nõ intelligo, nisi fortasse, vt vitæ huius molestias ac difficultates maiore cũ difficultate trãsigãt, Deoq; velut ianuam occludant, ne quam ipsis in illa consolationẽ & recreationẽ

Timere exercitium orationis mentalis malus est timor.

Quæ Sanctæ huius fuerit oratio.

Quam sibi vim inferret ad orationem faciendam, & quam postea senserit requiem.

immittat. Duorũ profectò me miseret. Quã enim suo illi dispendio Deo seruiunt? cum è contrà ijs, qui orationi se dant, ipsemet Dñs sumptus omnes quã largissimè quodamodò suppeditet, cũ pro exiguo, quẽ suscipiũt, labore, consolationẽ submittat, cuius adminiculo difficultates occurrẽtes æquanimitèr perferant. Quoniã verò de his consolationibus, quas in oratione perseuerãtibus Dominus elargitur, posteà vbertiùs loquẽdi locus erit: hinc nihil de ijsdẽ hic dico; hoc vno excepto, orationem veluti portam fuisse, per quam magnæ illæ gratiæ, quas mihi præstitit, venerunt; quæ si occludatur, nescio qua illas via submittere poterit: nam, esto quidem ipse ad animam aliquam ingredi ad eum ea deliciandum, & simul eam recreandam vellet, nullus patet aditus: cupit namque eam esse solam, cupit mundam, cupit earumdem recipiendarum desideratissimam, quocirca si multa ei obstacula & remoras obijciamus, nullam autem ad ea submouẽda operam adhibeamus, quomodo ad nos veniet, aut quomodo singulares eum gratias nobis cõferre volumus? vt autẽ præstans eius misericordia elucescat, nec non quantũ indè mihi boni obuenerit, quod orationem, ac lectionem piã numquã intermiserim, referã hic (cùm tanti id referat benè scire, & intelligere) quibus diabolus machinis animã aggrediatur, quò eã expugnet; simul & artificiũ, & misericordiã, quâ eã Dominus ad se reducere satagit; vt legẽtes, sic pericula caueant, à quibus mihi ipsa satis nõ caui. Antè omnia igitur, ex amore Domini nostri Iesu Christi, & per ardẽtem illũ, quo omnimodis nos ad se reuocare allaborat, amorẽ quoslibet rogo, vt quascũq; peccãdi occasiones fugiãt: si enim illas nõ declinemus, sed captemus, quænã nobis esse potest securitas, cũ tot nos inimici oppugnẽt, & tãta ex aduerso in nobis sit ad nos defẽdẽdos imbecillitas? vellẽ equidem captiuitatẽ, quâ tũ temporis anima mea captiua detinebatur, aliquo modo possem describere: quia sciebam, & videbam captiuam quidem illam esse: quo tamen constricta vinculo teneretur, intelligere planè non poteram, vti nec credere id quod Confessarij mihi non ità exaggerabant, tam esse malum, quàm id ego in anima mea esse sentiebam. Quidam ex illis, cùm scrupulis pressa consilij, & auxilij causâ ipsum adijssem, mihi dicere veritus non est mihi, esto ad summum contemplationis genus euecta essem, id genus occasiones, & conuersationes minimè posse nocere. Erat hoc iam circa finem, quandò scilicet, diuina iuuante gratia iam me à magnis peccandi periculis magis cauebam, tametsi ipsam occasionem peccandi nondum penitùs declinarem. Quod autem omnes me desideria bona habere, & orationi subindè insistere viderent, multum sane ijs agere videbar; anima autem mea facilè intelligebat, non esse id facere illud, ad quod obligata erat ei cui tantum debebat. Miseret sanè me iam eius, quod tam multa tunc sustinuerit, quodque ei tam

ei tam

ei tam parùm ab omnibus, præterquam à Deo venerit subsidij, deindè quod tanta ei daretur libertas ad recreationes & consolationes suas sectandas, dicendo, eas licitas esse. Quam deindè in concionibus sensi, pœna non erat exigua, & ita eisdem audiendis afficiebar, vt, si quem cum spiritu & benè concionantem viderem, particulari quodam erga eum amore ferrer, ita tamen vt eum ipsa non procurarem, & vndè is mihi oboriretur, prorsùs ignorarem. Penè numquam aliqua mihi concio tam inepta & incongrua visa est, vt non eam libenter audirem; etsi aliorum, qui eam audissent iudicio concionator non benè esset concionatus: si autem bona esset concio, particularem quamdam indè voluptatem hauriebam. Numquam penè, ex quo orationi vacare cœpi, tædio mihi fuit de Deo & loqui, & alios loquentes audire. Conciones, porrò, quas audiebam, aliquando summæ mihi erant consolationi, aliquãdo verò valdè me cruciabant, quòd in illis intelligerem, multum me distare ab eo, quod esse debebam. Rogabam itaque Dominum, vt me adiuuaret: sed (prout mihi nunc quidem videtur) in eo debui tunc errasse, quod fiduciã non penitus in diuina eius maiestate ponerem, nullam verò penitus in memetipsa. Quæritabam itaque remedium, & conatum adhibebam quẽ poteram: sed verisimile est, non intellexisse me, omnia parum, aut nihil iuuare, nisi de nobis ipsis penitus diffidentes, fiduciam omnem in Deo ponamus: Volebam scilicet viuere: intelligebam namque me neutiquam viuere, sed cum quadam vmbra mortis certare; & nemo erat, qui mihi vitam daret, hanc tamen à memetipsa capere non poteram: qui autem eam mihi dare poterat, non sine ratione mihi non succurrebat, cum iàm toties me ad se reduxisset, & eum ipsa turpiter deseruissem.

Nimia libertas noxia.

Cõcionibus audiendis delectatur Sancta M.

Tædio illi nõ fuit de Deo loqui.

Sibi diffidat homo penitùs & Deo fidat.

Capvt IX.

Refert qvibvs animam eivs mediis Devs excitare, & aliquod ei, in tam spißis tenebris lumen dare, & virtutes eius, ad eum non offendendum corroborare cœperit.

Erat igitur anima mea, iam lassa & exhausta, & licet quiescere ipsa paululùm vellet, mali tamen, quos habebat, habitus, & consuetudines nullam ei requiem, indulgebant. Factum est autem, vt, cùm quadam die oratorium intrássem, quamdam in eo viderim imaginẽ, quæ ibidem custodiæ causa reposita, & ob festum quoddam in monasterio nostro celebrandum mutuò accepta erat. Depictus in ea erat Redemptor noster Christus, vulneribus, & plagis vndequaque deformatus; ità aspicientes ad compassionem commouens, vt statim, atq; in eam oculos conieci, tota

interiùs

internis turbata sim, quòd tali enim in schemate, & forma viderem; quòd ad viuum repræsentaret, quod pro nobis is passus esset. Talem quidem in animo meo dolorem sensi, quòd illi ob acceptas hasce plagas, tam parùm grata exstitissem, vt cor mihi in duas diffindi partes videretur; vndè ipsa me multis cum lachrymis coram eo abieci, ex animo eum rogans, talem mihi simul & semel constantiam, atque animi robur daret, vt posthac ampliùs eum non offenderem. Singulari porrò affectu S. Mariam Magdalenam prosequebar, eiusque conuersionem sæpè mecum recolebam, & maximè dum ad mensam Eucharisticam accedebam. Nam quòd certo certiùs scirem, Dominum Iesum intrà me tunc realiter præsentem esse, ad pedes eius me collocabam, sperans fore, vt lachrymæ meæ non repellerentur. Et nesciebam quid dicerem: nam plusquam satis faciebat is, qui sui causâ me eas effundere patiebatur, cùm sensus huius, & affectus tam citò me caperet obliuio; & Sanctæ huic seriò me commendabam, vt suffragio ipsa suo mihi commissorum veniam impetraret. Sed postremus ille, quem dico, imaginis huius conspectus, magis mihi profuisse videtur; quod iam penitùs mihi ipsi diffiderem, & omnem fiduciam meam in solo Deo collocarem. Videor porrò mihi tunc ei certa cum fiducia dixisse, indè me non antè surrecturam, quàm me eius, quod ab eo petebam, compotem redderet: & certò mihi persuadeo id mihi profuisse: nam ex eo tẽpore notabiliter vitam emendare cœpi. Hunc porrò orandi modum seruabam: nam quòd per intellectum discurrere non possem, Redemptorem nostrum IESVM intrà me repræsentare conabar, & in illorum mysteriorum meditatione plus gustus & affectus mihi inuenire videbar, in quibus eum magis solum, & ab alijs desertum videbam: credebamque eum ità solum & afflictum, tamquam, qui in necessitate positus est, haud ægrè me admissurum. Non paucas id genus simplicitates habebam; præcipuè verò me mouebat ipsa Domini in horto Getsemani oratio, ibi ei soli me comitem adiungebam. Hic sudorem eius, &, quam ibi sensit, animi angustiam mecum recolebam, &, si mihi licuisset, hunc tam pœnosum, & amarum sudorem ei detergere voluissem: sed, quantum recordor: numquam id ausa fui proponere aggredi, quod peccata mea tam grauia identidem mihi ob oculos versarentur: hic tam diu cum eo per imaginationem manebam, quantum id mihi cogitationes permittebant; nam eę plurimæ numero mentem non mediocriter lancinabant. Permultos annos, plerisque noctium, antequam dormirem, cum iam antè somnum Deo per preces commendarem, semper aliquanto temporis spatio de hac oratione in horto meditabar, etiam antequam religiosa forem; quod amplæ hocce mysterium recolentibus promissæ esse dicerentur Indulgentiæ. Credo autem firmiter animam meam hoc pacto non contemnẽdum

Erga S. M. Magdalenã deuota est.

Quomodo oraret cùm intellectu discurrere non posset.

quæstum

quæstum fecisse; quod hac occasione orationi vacare cæpi; cum tamen, quid ipsa esset, nescirem; quinimò ità mihi familiaris iam fiebat oratio, vt non magis eam omitterem, quàm me omittebam signo Crucis communire, dum ad dormiendum me componerem.

Vt ergo ad tormentum, quod à cogitationibus occurrentibus me passam dixi, reuertam, dico ordinarium, & proprium esse huic orãdi modo sine intellectus discursu, vt in eo anima multũ, vel lucretur, vel amittat: omissa, in quã, consideratione, is, qui sic proficit, multũ proficit, eò ꝙ totus in amando versetur. Nemo autem huc pertingit, nisi post magnum laborem, ac non sine magno suo sumptu; præterquam illi, quos Dominus, quàm breuissimo tempore ad orationem quietis perducere dignatur; tales enim nonnullos noui. Qui autem tales sunt, iis expedit librum in manus accipere, cuius lectionis adminiculo statim se recolligant. Plurimum quoque me iuuabat, videre campos, aquam, flores: his quippè in rebus Creatoris ipsius memoriam inueniebam: hæ, inquam, me excitabant, & recollectam faciebant, librique alicuius vicem præstabant, etiam in ingratitudine, & peccatis meis. Cœlestia autem, ac sublimia numquam intellectus meus (qui eius erat stupor) potuit imaginari, donec aliâ mihi viâ, & modo Dñs illa repræsentauit: nam adeò parũ habilis erã, vt per intellectũ aliquid mihi repræsentarẽ, vt nihil ab imaginatione meâ subsidij haberem, nisi dũtaxat in recogitando eo, quod oculis ipsa meis intuebar, cum tamen alij quaslibet repræsentationes facere possint, in quibus se recolligant: Ego solum de Christo, in quantum homo est, cogitare poteram, numquam tamen eum mihi repræsentare potui, quantumcumque demùm de eius pulchritudine legerem, aut quantaslibet illius imagines viderem; nisi tãtum instar cæci alicuius, aut eius, qui in tenebris sine aliquo lumine agit, qui tametsi cum aliquo loquatur, sciatque se apud illum esse (quòd certissimè norit ipsum præsentem adesse, sciat, inquam, & credat illum coram esse) eum tamen non videt. Eodem prorsus modo mihi fiebat, dùm de Saluatore Iesv cogitabam. Hanc ob causam ità ergà imagines & picturas afficiebar. Væ autem illis infœlicibus, qui culpa sua huiusmodi bono exciderit; vndè clarè colligere est, illos Dominum neutiquã diligere: si enim eum diligerent, eius haud dubiè imagine delectarentur; quemadmodum etiam inter amicos mundanos iuuat, & volupè est, imaginem videre eius, quem vnicè diligimus.

Cui rei subiecti sint, qui in oratione intellectu discurrere nequeunt.

Visio agrorum & florum sæpè in spiritu iuuat.

Imago rei amatæ delectat.

Hoc ipso tempore dati sunt mihi libri Confessionum Sancti Augustini, disponente (vt quidem apparet) Domino; quòd eas ipsa nec procurarim, nec vmquam vidissem. Porrò singulari erga S. Augustinum affectu sum, tum quòd Monasterium, in quo, etiamnum sæcularis, habitaram, Ordinis Augustiniani esset, tùm quod & ipse, dum viueret, peccator fuisset.

Peccatoribus consolationi est inuocare Sanctos, qui etiam peccatores fuêre.

ſet. Nam Sancti, quos Dominus, poſtquam in peccatis vixiſſent, tandem ad ſe vocauit, permagnæ mihi ſemper conſolationi fuerunt, quòd aliquam in ijs opem inuenire debere me crederem, & DOMINVM, quemadmodum illos in gratiam receperat, ità & me in gratiam recepturum. Sed, vt dixi, vnum hoc me deijciebat, & angebat, ſcilicet eos nonniſi ſemel à DOMINO vocatos eſſe, & exindè non ampliùs recidiſſe, me verò toties vocatam, ſemper ad vomitum rediiſſe. Quod ſanè ſummoperè me angebat. Attamen cum amorem eius, quo me proſequebatur, conſiderabam, rurſùs animum reſumebam: numquam enim de eius miſericordia diffidebam, de me ipſa verò ſæpiſſimè.

Quàm, ô bone DEVS, animæ meæ duritiem & peruicaciam demiror, cùm tamen tot, tamque præclara ab ipſo ſubſidia acceperit! Non poſſum non metuere, ac pauere, dum cogito, quàm parum in meipſa potuerim, ac quàm velut conſtricta fuerim, ne mecum ipſa ſtatuerem totam me DEO dare. Vt ergo illas Sancti Auguſtini Confeſſiones legere cæpi, mei ipſius in ijs imaginem videre viſa ſum, ſerioque me, & ex animo glorioſo huic Patri commendare cæpi. Dumque iam ad illius conuerſionem perueniſſem, & quomodò illa ad eum vox in horto facta eſſet, non aliter commota ſum, ac ſi eâdem à Domino voce compellarer: vnde etiam magno temporis ſpatio tota me in lachrymas, introrſum, intrà memetipſam flens, effundebam, non ſine magna animi amaritudine, & angore.

Quantum, DEVS bone, patitur anima, vt libertatem, quam vti Domina habere deberet, amittat, & quantum tormentorum tolerat! Iam mecum ipſa miror, quomodò tanto in cruciatu viuere potuerim, benedictus ſit DEVS, qui vitam mihi dedit, vt è morte adeò mortifera emergerem. Magnas tum animam meam à diuina maieſtate vires accepiſſe, & DEVM clamores meos exaudire, tantarumque lachrymarum miſereri debuiſſe mihi veriſimile ſit. Vnde animus, & deſiderium mihi creſcere cæpit, diutiùs cum ipſo in oratione agendi, & peccandi occaſiones ab oculis meis amouendi; illis enim remotis, & ablatis, ſtatim ad maieſtatem ipſius amandam denuò conuertebar: nam etſi, quantum mihi quidem videbatur, me illum diligere intelligerem; non intelligebam tamen (vti id intelligere debebam) in quo ſitum eſſet, DEVM ſincerè & cordialiter diligere. Nō videbar à me ipſa impetrare poſſe, vt me ad ei ſeruire cupiendum tunc diſponerem, cùm illius me maieſtas nouis guſtibus recreare rurſùs incipiebat: quinimò, quod alij ſumo cum labore ſibi comparare ſtudent, id DOMINVS ità mihi vltrò dare voluiſſe videtur, vt quodammodò à me contenderet, vt ipſum accipere vellem, adeò ſcilicet

licet

licet abundanter postremis hisce annis, gustus, & consolationes spiritus mihi suppeditauit. Eum verò rogare, vt eas mihi daret, aut aliquam deuotionis teneritudinem, numquam ausa fui; hoc tantum ab eo petij, gratiam vt mihi daret, eum posthac non offendendi, & enormia peccata mea mihi condonaret. Quæ, quia ità enormia esse videbam, ideò numquam ex professo, & aduertenter consolationes, gustusúe rogare eum ausa sum: & videbatur mihi nimis quàm multum eis pietas agere (& reuera magnâ mecum est misericordiâ vsus) quòd me coram se esse permitteret, meque sibi præsentem habere sustineret: videbam quippè, nisi tantopere ipse institisset, numquam futurum fuisse vt venirem. Semel tantum in vita, quantum memini, gustus spirituales ab eo petij, quòd tunc magnam mentis ariditatem sentirem, cumque, quid agerem, aduerterem, ità indè apud me confusa mansi, vt hæc ipsa erubescentia ex eo orta, quòd me tam parum humilem viderem, mihi dederit id, quod petere ausa fueram. Sciebam quidem licitum, & fas esse gustus petere; sed illorum tantum hoc esse putabam, qui hùc ritè dispositi sunt, eorum nimirùm, qui, quæ veræ deuotionis sunt (qualia sunt, Deum peccando non offendere, & ad omne bonorum genus egregiè dispositum, ac resolutum esse) totis semper viribus procurare studuerunt. Videbantur autem mihi hæ lacrymæ meæ muliebres esse, & impotentes, cùm per eas non obtinerem id quod desiderabam; nihilominùs aliquatenùs eas credo mihi profuisse: quia speciatim post duas illas, quas dixi, vices, quibus in illis magnam animi compunctionem & afflictionem sensi, magis me orationi dare cœpi, & minus tractare ea, quæ mihi noxia & damnosa esse possent: ac tametsi nondum penitùs illa relinquerem; Deus tamen, vti dico, in ijs paulatim abdicandis me adiuuabat. Quod autem eius maiestas nihil aliud exspectabat, quam aliquem ad hoc in me apparatum ac dispositionem videre; hinc spirituales gratiæ, eo quo dicam modo, in me crescere cœperunt; quod tamen eiusmodi est, vt id non soleat Dominus dare, nisi ijs, qui mundiore conscientiâ sunt.

Consolationes à Deo petere ausa non fuit.

Quomodo erubesceret, quod consolationes à Domino petijsset.

* * *

CAPVT X.

INCIPIT REFERRE GRATIAS, QVAS A DOMINO IN ORAtione accipiebat, & qua in re nos ipsos adiuuare possimus, ac quanti referat intelligere gratias, quas Dominus nobis præstat. Rogat eum, cui hæc mittit, vt quæ post hac scriptura est, secreta maneant, cùm, quas Dominus ei præstat gratias, ità particulatim enarrare iubeatur.

HABEBAM interdum, vti iam dixi, quædam (tametsi, quàm breuissimè id pertransiret) principia eius, quod iam dicam. In illa repræsentatione, quâ apud CHRISTVM me præsentem esse fingebam (de qua suprà locuta sum) quin etiam interdum dum in libro legerem; fiebat in me repentè, & improuisò quidam diuinæ præsentiæ sensus, vt dubitare nullatenùs possẽ, quin aut ipse Deus intrà me esset, aut ego tota in ipsum absorpta. Non erat tamen hoc per modum visionis; crediderim mysticam id Theologiam vocari; hoc autem ita animam suspendit, vt tota extra se esse videatur. Voluntas quippè amat, memoria propè amissa esse videtur, intellectus (quantum mihi videtur) non discurrit, non tamen amittitur: sed, vt dico, * non operatur; at est velut consternatus prę multitudine eorum, quæ intelligit: vult enim Deus eum nosse, se nihil eorum, quæ maiestas ipsius ei repræsentat, intelligere. † Senseram iã antè, valdè continuò quandam animi teneritudinem (sed ex parte à nobis ipsis tale quid procurare posse videmur) nec non delectationem, & consolationẽ quandam, quæ, esto nec planè sensualis, nec planè spiritualis sit, tota tamen à DEO Optimo Maximo datur. Sed ad hanc habendam, non parum nos iuuare posse videtur, si nostram vilitatem, & summam ergà Deum ingratitudinem, nec non, quàm multa nostri causa ipse fecerit, eius item passionem, tot, tamque amaris doloribus plenissimam, vitam denique ipsius pœnosissimam consideremus. Huc quoque mirè facit orta ex operum eius conspectu exultatio, magnitudinis quoque eius, & immensi, atq; inexhausti erga nos amoris consideratio, nec non alia id genus plurima, quę seriò profectum facere volentibus, sæpè vltrò, & non satis aduertentibus occurrunt, ac se ingerunt: Iam si præter hæc aliquis etiam accedat amor, anima consolationem sentit, cor tenerescit, lachrymarum copia promanat. Et has quidem interdum nosipsi violenter elicere videmur, interdum verò

Sensus diuinæ præsentia.

**Dicit intellectum non operari, quia, vt dixit, non discurrit ab vna re ad aliam, nec aliquas cõsiderationes elicit; quod boni ei obiecti magnitudo, tunc eum totum occupet: re ipsa tamen & realiter operatur, quod oculos in id quod ei repræsentatur, conijciat, & cognoscat se id, quomodo sit intelligere non posse Cum ergo ait intellectum non operari, significare vult, eum non discurrere sed velut consternatum manere præ multitudine eorum quæ intelligit id est præ magnitudine obiecti quod videt: non quod multa de eo intelligat sed tantum, quia id tam magnum in se esse videt, vt penitus id intelligere non possit.*

† *Teneritudinem & consolationem ipsi nobis procurare possumus.*

verò ipse Dominus eas videtur concedere, quos ipsi eas remorari, & impedire non valeamus. Adeò vt diuina eius maiestas nobis exiguam hanc, quam cœpimus curam, amplissimo quodam dono (quale est interna illa consolatio, quàm anima indè sentit, quòd se ob tam immensum Dominũ plorare videat) compensare velle videatur. Et non miror: nam nimis quã magnam se consolandi rationem habet. Itaque iubilat hic, plaudit, deliciatur. Vndè eâ, quæ mihi modo se offert, comparatione rem hanc commodè videor posse exprimere: scilicet hæc orationis gaudia, & recreationes talia esse, qualia verisimile est esse eorum, qui in cœlis sunt: nam si ampliùs non vident, quam eos Deus promeritorum ratione videre vult; & quia merita sua exigua esse simul vident, hinc quisque eo contentus loco est, quem habet; Cum tamen tanta maius gaudij ab altero in cœlo sit differentia, & maior multò quàm sit vnius gustus & gaudij spiritualis ab alio, quæ tamen est maxima. Et sanè anima iam tum in principio, cum hanc ei Dominus Deus gratiam facit, putat iam nihil ferè ampliùs esse, quod desideret, sibique quam abundantissimè satis factum credit pro omni eo, quod hactenus ipsi seruiuit. Idque non sine ratione: nam vna lachrymarum earum, quas, vt dixi, ipsi quodammodò procuramus (quanquam sine Dei nutu nihil hic fiat) nequidem omnibus, qui in mundo sunt, laboribus, coemi mihi posse videtur. Multum quippè per illas animâ lucratur: quod enim dari maius lucrum potest, quam aliquod testimonium habere, quòd Deo placeamus? Vndè, qui huc peruenit, multum Devm glorificet, ei gratias agat, multumque ei se debere fateatur, necesse est: quòd ipse iam tum eum in domesticum deligere, ac regni sui participem facere, nisi retrospiciat, velle videatur. Non curet etiam certas quasdam humilitates, de quibus iam agere constitui: quia multi humilitatem esse putant, non agnoscere, gratias se à Deo accipere. Quod quomodo fiat, benè intelligamus oportet: nimirum, Deum illas nobis sine vllo nostro merito dare; ac maiestati eius, propterea grati simus, ac gratias agamus: nam, nisi quæ ab ipso accipims, agnoscamus, ad eum amandum non animabimur. Et est sanè certissimum, quòd, quò magis nos diuites esse videmus, (scientes interim, & agnoscentes, nos pauperes esse) eo maius nobis emolumentum, atque etiam plus veræ humilitatis accedat. Illud alterum nihil est aliud, quam animi ad segnescendum prouocatio, dùm nimirum se ad magna bona recipienda idoneum non esse credit; eò quòd statim atque hæc Dominus ei dare incipit, timorem homo concipiat, ne à vana gloria tentetur. Credamus porò eum, qui nobis bona dat, etiam daturum gratiam, ac lumen, ad diabolum, si quando nos, quoad hanc rem tentare incipit, ilicò percipiendum, quin & robur ad ipsi resistendum; si, inquam, cum simplicitate coram Deo ambulemus, ei soli, non

Lachrymarum Sanctarum pretium.

Falsa humilitas est, nolle in se agnoscere gratias à Deo acceptas.

Beneficiorum recordatio acuit amorem.

non autem hominibus, placere volentes. Certissimum est, tunc nos magis aliquem amare, cùm beneficiorum, quæ ab ipso accipimus, identidem recordamur. Si ergo licitum, adeòque meritorium sit, perpetuò meminisse, habere nos à DEO esse, & è nihilo ab eodem creatos esse, ac quotidiè sustentari; nec non reliqua beneficia, puta mortis eius & laborum, quæ etiam diù antequàm nos crearet, in gratiam singulorum modò viuentium præstitit; cur mihi licitum non erit sæpè agnoscere, videre, & considerare, me de nugis, ac vanitatibus loqui solitam esse, & Dominum iam voluntatem mihi dedisse, non alia de re, quàm de ipso loquendi? Ecce ergò monile quoddam pretiosum, quod cum ipsum nobis datum esse, & de facto iam à nobis possideri recordamur, violenter quodammodò nos ad amandum inuitat, atque in hoc omne orationis super humilitatem fundatæ bonum situm est. Quid ergo erit, cùm iam se in potestate sua habere videbit etiam alia monilia pretiosiora, qualia nonnulli serui DEI iam acceperunt, videlicet contemptus tùm mundi, tùm etiam suiipsorum? certum est, eos agnoscere oportere plus se debere, ac magis ad Deo seruiendum, & intelligendum nihil horum omnium nos à nobis habere, & ad liberalitatem Domini datoris agnoscendam teneri; quòd scilicet animæ ità nefariæ, & pauperi, nullorumque meritorum, qualis mea est, (quia vel primum horum monilium mihi sufficiebat, & nimis quàm satis pro me erat) plures diuitias, ac gratias conferre voluerit, quàm etiam desiderare potuissem. Necesse proindè est, nouas nos ad ei seruiendum vires elicere, & opera danda, ne ingrati ei simus: nam hac conditione eas Dominus dat, vt, nisi thesauro, & eminenti statu, ad quem nos euehit, benè vtamur, eum ipse rursùs à nobis erepturus sit, & nos pauperiores, quam eramus priùs, futuri; & illi sit Maiestas eius hæcce monialia datura, qui ea exeret, ac per ea tum sibi, tum etiam alijs proderit. At quomodo rem indè faciet, & liberaliter ea expendet is, qui se diuitem esse nescit? Ea quidem naturæ nostræ conditio est (prout mihi quidem videtur) vt hunc impossibile sit animum ad magna, & sublimia habere, qui non intelligit, liberaliter à Deo, & amicè se haberi: ità namq; miseri sumus, & ad terrena inclinati, vt is ægrè magna cum resignatione, ac generosè detestaturus sit, quidquid terrenũ est, qui aliquod se supernorũ pignus habere nõ intelligit (nam per hæc dona Dominus reddit nobis robur, quod nostris peccatis amisimus) & valde difficulter desiderabit, vt omnes se exosũ habeãt, quin & abhorreant; nec ad reliquas omnes eximias virtutes, quas perfecti viri habẽt, aspirabit, nisi aliquod amoris, quo ipsum Deus prosequitur, pignus, nec non viuã fidem habeat. Natura quippè nostra ità emortua est, vt libenter, & vt plurimum in id feramur, quod oculis cernimus, vnde hisce donis iuuari debet, quæ in nobis fidem tum excitant,

Thesauro à Deo dato benè vtendum.

Donis suis dat nobis Deus vires amissas.

citant,

citant, tum etiam corroborant. * Fieri potest, vt ego, vtpote quæ ità improba sum, sic de me iudicem: at non deerunt forsan alij, quibus sola fidei veritas sufficiet ad opera valdè perfecta peragenda: nam ego (vtpote miserabilis) omnibus omninò adminiculis opus habui. Sic fortassis illi de se loquentur; ego, quid mihi factum sit, enarro, sicut etiam mihi iniunctum est, in quo si errem, lacerabit hoc is, cui ipsum mitto, quia meliùs, quid sit malum sciet intelligere, quam ego. Quem ex amore Dei rogo, vt, quidquid hactenùs de mea improba vita, & peccatis commemoraui, omnibus enarret, ac diuulget: & iam indè ex hoc tempore plenam ad hoc ei facultatem facio, vti & omnibus Confessarijs meis, de quorum numero is est, cui scriptum hoc mittitur; & quidem, si velint, & ità expedire iudicent, iam indè ab hoc momento interim dum adhuc in vita sum, ne amplius hominibus, qui aliquod in me bonum esse cogitant, fucũ faciam, id faciant rogo: & certè, certè (cum veritate dico) proùt quidem de me nunc sentio, permagnæ id mihi consolationi erit. At quoad ea, quæ posthac commemorabo, facultatem hanc eis non facio; imò nolo, vt si cui ea ostendant, dicant, quis quæue sit, cui ea facta sint, vel quis, quæue hæc scripserit: nam propterea, nec meipsam nec aliũ quempiam hic nominaui; sed omnia scribam quam potero, optimè, vt non cognoscar à quopiam. quod, vt fiat Deum supplex rogo. Porrò viri adeò litterati & graues satis sunt, ad aliquid, quod bonum est authoritate suâ stabiliendũ, si quidem Dominus mihi gratiam dederit ad tale quid dicendum; si enim tale id fuerit, ipsius erit non meum: nam ego nec scientiam, nec virtutem habeo; nec virum aliquem doctum aut alium quempiam, à quo instruar (etenim soli ij, qui hæc me iubent scribere, sciunt quid scribam, & in præsentiarum hic non adsunt) præterea scribo hæc quasi tempus ad hoc suffurando, & magna cum molestia, cum hæc scriptio impediat, quo minus neam, cum tamen in paupere domo viuam; satis multis denique destineor occupationibus. Si quidem Dominus maiorem mihi ingenij habilitatem ac memoriam dedisset, possem earum adminiculo, ea quæ hactenus, vel audiui, vel legi, aliquo cum fructu huc adferre; at ea quam habeo, nimis quam parua & tenuis est: adeò vt, si quid boni attulero, id Dominus ad bonum aliquod indè eliciendum dici à me velit; quod verò malum erit, sit futurum meum, & id R. V. delebit. Porrò nec quoad hoc, nec quoad illud expediens est nomẽ meum prodi: certum quippè est, alicuius, dum adhuc viuit, bona diuulganda non esse; in morte verò non est cur dicantur, nisi fortè, vt suam, quod bonum est, authoritatem sic amittat, & apud neminem fidem inueniat, quod id à persona adeò vili, & improba, qualis ego sum, dictum sit. Et quia R. V. hoc facturam puto (quod etiam per Dei amorem, & omnes qui hæc visuri

** S. M. de seipsa fatetur (nõ sine ratione) quod sola fidei veritas sibi non sufficeret ad opera perfecta facieda, tametsi alij qui falso existiment, eam sufficere.*

Contenta est vt omnes peccata quæ admisit, noscant.

virtutes alicuius viuentis publicanda non sunt.

visuri sunt, rogo) hinc liberè scribo; alioquin non nisi magno cum conscientiæ scrupulo hæc scriberem, exceptâ fortè ipsa peccatorum meorũ enarratione; nam quoad illã prorsus nullo scrupulo moueor: quoad reliqua verò satis est, vt me dimittam & alas contraham, me mulierem esse, quantò vèrò magis me mulierem esse, & simul improbam. Quocircà, quòd vltra simplicem vitæ meæ enarrationem hic scriptum R. V. inueniet, sibi sumat, & seruet, cùm hactenus tam importunè me vrserit, vt aliquid de gratijs à Domino inter orandum acceptis, scripto, in posteritatis gratiam committerem, si modò id cum fidei nostræ Catholicæ veritate vsquequaque conueniat; sin minùs, quamprimum id igni tradet: nam totam me quoad hoc submitto, sincerè porrò dicam, quidquid circà me sit, vt cùm id veritati Catholicæ Ecclesiæ conforme inuentum fuerit, aliquam R. V. vtilitatem, & commodum inde eliciat; sin minùs, animam meam ab illusione omni liberet, ne, vbi me lucri quippiam relaturam spero, indè diabolus lucrum reportet. Nouit enim Dominus (vti postea vberiùs ostendam) quantâ semper in hoc cura, & contentione incubuerim, vt aliquem inuenirem, qui me illuminaret & edoceret. Verum, esto ea, quæ ad orationem spectant, quam maxima possum claritate, & perspicuitate exponere conata fuero; scio nihilominùs ea nimis quã obscura forè illi, qui nullam horum experientiã habebit. Referam itaq; impedimenta quædã, quæ (vt mihi quidem videtur) hominem impediunt, quò minùs in hac via progressũ faciat; nec non alia quædã, in quibus aliquod periculum situm est; prout quidẽ longâ multorũ annorũ experientiâ didici, quam, tũ è doctrina Domini, tũ è frequenti cum viris doctissimis, & ob longam ætatẽ in rebus spiritualibus versatissimis collatione collegi, qui ad oculum vident, me solis viginti & septem annis, quibus orationi vaco, tantam à Deo experientiã harum rerum accepisse (esto per viam hanc tam imperfectè, tantaque cum respiratione, & toties impingendo ambularim) quantã alij, qui in assidua mortificatione, & continenti virtutũ studio viam hanc ambularunt, vix 37. vel 47. annis colligere potuerũt. Sit ipse pro omnibus benedictus, meoq; pro eo quod maiestas eius est, obsequio vtatur. Scit enim Dominus meus, aliud nihil me in his omnibus spectare, quam vt ipse vel modicum laudetur, & magnificetur, ex eo, quod (vti videre est) in adeò fœtido, & maleolenti fimario tam vernantium & odoriferorum flosculorum hortum constituere voluerit. Faxit eius Maiestas, ne mea illos culpa iterùm euellam, & fiam quæ anteà eram. Hoc ego R. V. ex amore Dei, etiam atque etiam, vt ab ipso petat obsecro; cùm ecquænam sim, multo ipse noris clariùs, quam hic me passus sis exprimere.

Scribit ex experientia.

CAPVT

Capvt XI.

Aperit quid in causa sit, cur perfecte quis in breui tempore Deum non amet, quod comparatione quadam declarare incipit simul quatuor orationis gradus constituendo. Hoc autem loco de primo gradu loqui incipit, qui tractatus incipientibus, & gustum in oratione non habentibus perutilis erit.

VT ergo iam de ijs, qui amoris serui esse incipiunt, (serui quippè, meo iudicio sumus tunc, cùm per viam orationis sequi proponimus eum, qui in tantum nos dilexit) loquar; sciendum est, tantam in hoc dignitatem sitam esse, vt cor mihi, cùm de hoc ipso vel cogito, præ lætitia gestiat; seruilis quippè timor statim pellitur, si in primo hoc statu nos, prout oportet, geramus. Cur, ô Deus, & Domine animæ meæ, & omne bonum meum, noluisti, animam statim, atque se ad te amandum, faciendo quod potest, disponit, omnia, scilicet, quo se melius diuino huic amori impendat, deserendo, ad perfecti huius amoris possessionem peruenire? malè dixi: debuissem dicere, & expostulare, quid in causa sit, cur hoc ipsi nolimus; cùm nobis solùm imputandum sit, quo minùs vero hoc amore Dei, qui omne bonum secum adfert, non statim perfectè fruamur. Ità quippè ipsi pretiosos nos facimus: itaque sumus ad nos penitùs Dei obsequio addicendos segnes, vt, esto maiestas eius nolit nos re adeò pretiosa sine magno pretio, & impendio frui, ipsi tamen nos nũquam perfectè hùc disponamus. Video quidem nihil esse, cuius pretio tantum, tamq; immensum bonũ comparari in terra posset; si pro posse tamen animum à terrenis omnibus auelleremus; atq; omne nostrũ studium, & conuersatio in cœlis esset; certissimè mihi persuadeo, fore, vt bonum hoc, quàm breuissimo tẽpore nobis daretur, si modò (vti Sanctos nonnullos fecisse constat) nos quã citissimè totaliter hùc disponeremus. Sed putamus nos dare omnia, interim Deo non damus nisi nudum vsumfructum, & prouentum, fundum verò & hæreditatem nobis retinemus. Proponimus quidẽ esse pauperes (& est hoc maximè meritorium) posteà verò non rarò ad solicitudinẽ & diligentiã quãdam redimus, metuere incipimus, ne quid fortè nobis desit, non eorũ modo, quæ necessaria sunt, sed & superfluorum; & amicos cõparamus, qui ea nobis dẽt, & maiori nos solicitudini, & fortasse etiã periculo, præ metu, ne quid nobis fortè desit, nos ingerimus, quã ante, dũ bona nostra, & diuitias possidebamus. Videmur quoq; nobis, cùm vel Religionem profitemur, vel iam vitam spiritualẽ ducere, & perfectionem sectari incæpimus, honorem omnem prorsùs repudiare; & ecce vix dùm in aliquo honoris punctulo tangimur, cùm, obliti nòs eum Deo iam ob-

Magna dignitas est, Deum amare.

tulisse, statim totale eius nobis dominium vindicamus, Deoque eum quodammodò è manibus extorquemus, postquam iam eum absolutum (vti quidem exteriùs videtur) voluntatis nostræ Dominum fecimus. Et ita quoque in alijs rebus fit. Egregius scilicet hic amoris diuini comparandi modus est (imò statim eum plenis, vt dicitur, manibus capere cupimus) dum nostras retinemus inclinationes; esto appetitus ac desideria re ipsa explere nolimus, & numquam firmiter proponimus ea penitùs à terra sustollere, & interim multum gustus spiritualis, & frequentes consolationes habere cupimus. Non benè hæc quadrant, & se mutuò compati non posse videntur. Quia ergo nos totaliter & semel simul Deo non damus, ideò thesaurus hic totus simul nobis non datur. Det eũ Dominus nobis saltem per partes, ac velut guttatim; esto omnis, qui in mundo est, labor subeundus nobis esset. Nimis quàm magnam misericordiam præstat illi, cui gratiam simul & animum dat bonũ, hoc omnibus viribus suis quærere proponat: nemini enim, si modò perseueret, se Deus denegat, paulatim illius animum disponendo, vt victoriam hanc referat. Animum, inquam, difficultates quippè, quas primùm incipientibus Diabolus proponit, ne viam hanc ita vt oportet, ingredi incipiant, maximæ sunt, & plurimæ; vt qui optimè calleat, quantũ indè sibi damnum obueniat, non solum quod hanc animam amittat, verùm etiam eius occasione alias plurimas. (si incipiens, omnimodis cum Dei gratia ad perfectionis apicem ascendere cõnitatur; credo equidem, numquam eum solum cœlos ingredi, sed semper eò multos alios secum trahere, Deumq; ei, velut generoso Duci, comitatum plurimorũ subministrare) Tam multa igitur eis diabolus pericula, & difficultates objicit, vt non paruo, sed maximo, eis, ad non retrò flectendum, opus sit animo, nec non maximâ Dei gratiâ. Vt ergo de principijs eorum, qui iam firmiter bonum hoc prosequi, & cœptum hoc ad exitum perducere proposuerunt, loquar (nam de reliquis, quæ, quoad mysticam Theologiam, ità quippè eam vocari credo, dicere cœperam, loquar posteà) sciẽdum est, hisce in principijs summum, ac maximum laborem consistere: nam ipsi sunt, qui laborẽ, & onus hic suscipiunt, Dominus verò prouentum dat & incrementum: in reliquis enim orationis gradibus, plus fruitionis est, quam laboris; esto omnes, tam primi, & medij, quàm postremi, suâ non careant amaritudine & cruce; licet aliqua cum differentia, per eam namque viam, quâ Christus Dominus præiuit, sequantur necesse est, quotquot Christum sequi volunt, nisi se perdere ipsi velint. Næ autem beati labores, qui etiam in hac vita tam superabundanter compensantur. Aliquâ hic me similitudine vti oportebit, esto eam omittere (quod mulier sim) mallem, & simpliciter, quæ mihi iniuncta sunt, scripto committere: sed hæc spiritus locutio tam ægrè & difficul-

difficulter declarari potest ab ijs, qui indocti sunt (qualis ipsa sum) vt certum aliquem eius declarandæ modum me conquirere oporteat; & licet fortassis similitudo hæc rarissimè ad propositum futura sit, ad hoc saltem vtilis erit, vt R. V. recreet, cùm meam in illa stupiditatem videbit. Porrò similitudinem hanc alibi mihi legisse, vel audiuisse iam videor: at quia parum tenaci memoriâ sum, nescio quonam loco, vel qua occasione, aut quorsum; verum ad meum propositum quàm optimè facere videtur. Ergo qui incipit, sibi persuadere debet, hortum se quendam in sterili valdè solo, plurimumque herbarum malarum proferenti, incipere moliri, vt suam ex eo Dominus voluptatem capiat. Herbas malas maiestas illius primò eradicat, bonas autem illarum loco plantet oportet. Hoc igitur iam antè factum esse cogitemus, cum anima firmiter apud se statuit orationi se dare, in eàque iam se aliquantisper exercere cœpit. Iam nostrum est, cum Dei ope procurare (vti bonos hortulanos decet) vt hæ plantæ crescant, & ad hoc illas identidem rigare, ne marcescant & emoriantur, sed vt flores gratissimum odorem spirantes emittant, qui hunc Dominum nostrum oblectent, quò sæpiùs in hortum hunc se oblectaturus, & inter virtutum harum flosculos deliciaturus descendat. Videamus igitur iam, quonam hortus hic modo rigari possit, vt quid faciendum nobis sit, nouerimus, & vtrum, qui hic subeundus est labor, compendio & lucro maior sit, & quamdiù ac quousque is sit frequentandus. Quatuor autem modis hic mihi videtur posse irrigari; nostris aquam è puteo manibus hauriendo, quod magno nostro cum labore fit; secundo per antliam, & tollenonem, quod orbitæ cuiusdam adminiculo fit; & hoc ipsa modo nonnumquam eam hausi, minoremque hæc hauriendi ratio laborem inuoluit, quam prior, plusque aquæ educitur. Tertio, eam è fluuio, aut torrente educendo: hæc rigandi ratio prioribus melior est; tum quòd sic terra plus aquæ imbibat, tùm quòd tunc non tam sæpè irriganda sit, tùm denique, quod minore cum hortulani labore isthæc irrigatio fiat. Quartò denique per frequentiorē pluuiam; quando nimirùm ipse Dominus de cœlo, nullo nostro labore, irrigat; & hæc rigandi ratio prioribus alijs incomparabiliter melior est. Iam ergo quatuor hisce aquæ generibus, quibus hortus hic sustentandus; & rigandus identidem est (nam sine illis emarcesceret) semel proposito meo, adaptatis & declaratis, habeo quod intendo; visūq; mihi est, per quadruplex hoc aquæ genus aliquid de quatuor illis orationis gradibus, in quibus Dominus (quæ eius est bonitas) animam meam aliquando collocauit, declarari, & intelligi posse: faxit eius bonitas, vt ità id dicere possim, aliquam vt inde vtilitatem capere possit aliquis illorum, quorum iussu hæc scribo, qui maiorē quadrimestri spatio

Similitudo inter animam & hortulanum.

Quatuor modis anima hortus irrigatur.

Domino iuuante, profectum fecit, quam ipsa septemdecim ipsis annis fecerim. Meliùs scilicet ille se disposuit: itaque nullo suo labore hortum hunc quadruplici hac aquâ irrigat, tametsi vltima adhuc ei non nisi guttatim detur: sed ità inde proficit, vt propediem, cum Dei gratia, in illam penitùs absorbendus sit. Equidem gaudebo, cùm hanc meam ad hoc declarandum similitudinem, vt impertinentem sibi visam, videbit.

Qui ergo orationem iam primùm exercere incipiunt, dicere possumus esse eos, qui brachiorum connisu, aquam è puteo hauriunt; quod, vti dixi, nimis quam laboriosum est. Hos quippè necesse est, quòd sensus suos recolligant, summâ contentione ad defatigationem vsque laborare, quod enim sese in obuia quæq; diffundere, & euagari assueuerunt, hinc hoc eis quàm difficillimum est. Paulatim ergo assuescant oportet, nihil penitus videre, vel audire velle, & hoc ipsum, dum orandi tempus est, opere exequi; sed solitudinem sectari procurent, & ab hominibus sequestrando se, vitam præteritam recolere. Et quamuis hoc omnes tam primos, quam postremos, sæpè cogitare oporteat; id tamen plus, minusuè fieri potest, vti postea dicã. In principio sese discruciant, ex eo quòd certò scire nequeant, num verè commissorum ipsos peccatorum pæniteat, nec ne; & sanè verè eos pænitet, cum secum statuant Deo tam ex toto corde seruire, dare debent operam, vt vitam Redemptoris nostri IESV Christi identidem meditando euoluant; & in hoc intellectum suum delassant.

Huc vsque nostro ipsi marte & studio pertingere possumus, sed cum Dei gratia: sine hac enim, ne vel vnam quidem bonam cogitationem nos habere posse certissimum est. Hoc est, aquam è puteo haurire incipere: faxit autem Deus, vt aquam puteus habeat; at saltem nos in culpa non sumus, cum iam ad eam hauriendam abeamus, & faciamus quod possumus ad hosce flores irrigandos. Tanta quoq; Dei est bonitas, vt, cùm ob rationes quasdam, quas Maiestas eius nouit (fortasse ad ingens nostrum bonum, & commodum) puteum hunc exsiccari patitur; nos interim nihilominùs tamquam boni, & impigri hortulani facimus, quod in nobis est, sine vlla prorsùs aqua flores sustentet, & virtutes faciat excrescere. Aquæ autem nomine hic voco lachrymas, & illis etiam deficientibus, interiorem deuotionis teneritudinem & sensum. Quid ergo hic agat is, qui se ad multos dies perpetua in ariditate, fastidio, ac tædio agere, & ita ab aqua haurienda alienatum esse videt, vt, nisi se in eo horti DOMINO gratificari, & rem gratissimam præstare meminisset, simulque vereretur, ne, quod hactenus ei præstitit, obsequio excideret; nisi denique præmium, quod pro magno labore, quem subijt in situla toties in puteum demergenda, & semper ea irrito conatu vacua attrahenda, recipere

Aquæ nomine quid intelligat.

recipere exspectat, intueretur, retrospiciens omnia quamprimum omitteret? sæpè quoque eò per ariditatem redigeretur, vt ne brachia quidem ad hauriendum attollere, id est, ne vnam quidem bonam cogitationem habere possit. Iam igitur liquidò patet, hunc per intellectum operandi modum, esse velut aquam è puteo situlâ educere. Quid igitur, vt dixi, hic aget hortulanus? gaudebit seseque consolabitur, & velut singulare quoddam beneficium accipiet, quòd in tam potentis Imperatoris horto sibi operari concedatur, & cum norit se in hoc illi gratificari, suamque intentionem esse debere, vt ei, non autem sibi satisfaciat; gratias ei agat ex eò quòd sibi fidat, cum illum sine vllo stipendio aut præmio, tam sollicitè, impigreque curantem videat id, quod ipsi commendatum est: ad hæc in cruce tollenda ipsum adiuuet, & recogitet, illum toto vitæ tempore eam tulisse, præterea regnum suum non quærat hic in terra, nec orationem vnquam intermittat; firmum proinde propositum concipiat, non sinendi, vt Christus cum cruce sua in terram concidat, etsi etiam toto vitæ tempore in ariditate hac se permanere oporteret: veniet enim tempus cùm simul omnia ei compensabuntur. Ne metuat fore, vt suam hic operam perdat: bono enim Domino seruit, qui suos ad ipsum oculos continuò directos habet. Malas autem cogitationes, & suggestiones paruipendat, cogitans dæmonem has etiam S. Hieronymo in vasta solitudine aggessisse. Scio suum labores hosce præmium habere, vt quæ plurimis annis hac in palæstra decertaui: ac dico, quoties mihi vel vnam aquæ guttulam è sacro hoc puteo haurire dabatur, putasse me permagno tunc à Domino me beneficio affici: scio quoq; eos esse grauissimos; vnde maiore mihi ad hoc animo opus esse videtur, quam ad multos alios, qui in mundo sunt, labores subeundos; sed reipsa vidi Deum illos, etiam in hac vita, singulari quodam præmio remunerari. Certissimum namq; est, vel vnâ earum consolationum, quas Dominus iam abhinc pauco tẽpore de se mihi dedit, horulâ, superabundanter mihi compensatam videri omnem pęnam & amaritudinem, quam longo tempore, vt in oratione perseuerarem, sustinui. Credo equidem, Dominum, sæpè in principio, & nonnunquam etiam in fine, hasce cruces, aliasue plurimas, quæ sese offerunt, tentationes immittere, vt suos amatores hac ratione exploret, & certo norit, vtrum calicem suum bibere; & se in cruce baiulanda adiuuare possint, antequam eis magnos thesauros communicet. Porrò ipsa mihi persuadeo, Dominum, hac viâ nos nonnisi ad maius bonum nostrũ, velle deducere, vt intelligamus nimirũ, quàm è nobis ipsis miseri simus: quas enim posteà elargitur gratias, tantæ sunt dignitatis, vt antè per experientiam nostram nos paupertatem, ac miseriam agnoscere velit, quàm illas nobis elargiatur, ne quòd Lucifero olim factum

Per intellectum operanti, velut aquam è puteo haurire.

Quid agat hortulanus in perpetua ariditate agenti.

Cur Deus initio cruces immittat, & labores.

ctum est, fiat nobis. Ecquid autem facis, Domine mi, quod non in maius animæ illius bonum cedat, quam tuam iam de facto esse nosti, quæque se totaliter in manus tuas resignat, ad te, quocunque ieris, sequendum, etiam vsque ad mortem crucis; quæ denique te in ea baiulanda iuuare, & tibi soli eam non relinquere parata est? Quisquis autem hanc in se resolutionem videbit, nihil est, quod metuat. Neque est, ô animæ spirituales, quod vos affligatis, cùm iam ad tam sublimem statum (qualis est, in solitudine cum Deo loqui velle, & mundanas delectationes, & recreationes negligere) euectæ sitis. Iam potissima roi pars confecta est; gratias proindè diuinæ Maiestati agite & in bonitate eius fidite, qui amicos suos numquam deseruit. Nolite dicere aut cogitare, cur huic tam paucis diebus deuotionem elargitur, mihi verò post tot annos elapsos adhuc eam negat? Credamus antè omnia nonnisi ad maius bonum nostrum esse: ducat nos eius maiestas quocumque voluerit; non sumus iam nostri, sed quantiquanti sumus, eius sumus. Quin imò etiam nimis quam magnam nobis gratiam præstat, cum vult, vt in horto ipsius fodere, & apud horti Dominum consistere velimus (ipse enim haud dubiè nobiscum est) Et, si plantas, & flores hos nonnullis nō aliter crescere velit, quam dū ipsi magno cum labore aquam quam dat, hauriunt; alijs autem nullo etiā labore adhibito, quid mea id refert? fac tu, Domine, quodcumque volueris. hoc solum præsta, ne te ego offendam, & virtutes (si quam modò è sola singulari bonitate tua mihi dederis) amittam. Pati volo, Domine, quandoquidem tu passus es, & voluntas tua omnimodis & quocumque modo, in me fiat; nec permittat Maiestas tua, vt re tam pretiosa, qualis tuus amor est, illis detur, qui ea tantummodo de causa tibi seruiunt, vt aliquam spiritus consolationem accipiant. Inprimis notandum est, vnde etiam ipsa id dicere audeo (longa quippè experientia id didici) animam, quæ in hac orationis mentalis via firmo cum perseuerandi proposito ambulare incipit, & iam eo peruenit, vt parum curet, ac non multum propterea exultet, aut deijciatur, quod has spiritus consolationes, & animi teneritudinem ei Dominus vel subtrahat vel concedat; hanc, inquam, animam non paruā viæ partem iam confecisse, & metuere non debere ne retrò respiciat, esto subinde labatur, & cespitet; quòd ædificium super firmo fundamento strui incipiat. Et certum est, amorem Dei non in effusione lacrymarum, non in his dulcedinibus & teneritudine (esto hæc plerumque consectemur, & in his consolationem nostram ponamus) situm esse; sed in eo, vt illi cum iustitia, animi robore & humilitate seruiamus. In illis quippè, meo iudicio, potius quid accipimus, quam demus. Mulierculis quidem infirmis, & paruarum virium, qualis ego sum, arbitror expedire, vt cum suauitate quadam, & blandè conducantur, sicut me

Non est quod homo cōqueratur cur huic citius quam alteri Deus quid donet.

Sinendus est Deus facere quod voluerit.

Deus

Deus modo conducit, vt aliquibus laboribus, quos Maiestas eius mihi imponere voluit, ferendis par sim; sed dum illustres seruos Dei, viros magnæ & autoritatis, & doctrinæ, & ingenij magni facere video, quod nullam à Domino sensualem deuotionem accipiant, graue mihi id est audire. Non dico autem, vt eam non accipiant, si quando illam Deus elargitur, aut non magni faciant (tunc quippè maiestas eius videbit illis eam expedire) sed ne, cum eâ carent, sese discrucient, aut ideò eam minimè sibi necessariam esse existiment, quòd eius maiestas illam non det, discant verò suiipsorum Domini & victores esse. Credant oportet insignem hoc errorem esse (experta hoc ego sum & vsu obseruaui) nec non quamdam imperfectionis speciem, denique non cum libertate spiritus, sed cum pusillanimitate in certando procedere. Hoc autem non tam pro primum incipientibus (etsi hoc permagni faciam; quòd magni referat hosce cum hac libertate & firmo proposito incipere) dico, quam pro alijs (qui sanè permulti sunt) qui iam quidem dudum incæperunt; sed numquam, quæ cæpta sunt, promouent; cuius rei magna ex parte causam esse credo, quòd iàm inde ab initio crucem non complectantur; vnde contristati incedunt, & afflicti, nihil penitus se præstare arbitrantes: nam statim atque intellectus operari desinit, id ferre nequeunt cùm tamen fieri possit, vt, ipsis etiam inscijs, voluntas tunc crescens impinguescat, & corroboretur. Cogitare debemus Deum ad hæc non aduertere: nam esto nobis esse videantur defectus, verè tamen non sunt. Maiestas eius meliùs miseriam & abiectum animum nostrum perspectum habet, quam nosmetipsi; nouitque quod huiusmodi animæ perpetuo de eo cogitare, ipsumque diligere velint. Huiusmodi resolutionem & propositum ipse quærit; at aliæ illæ vexationes, quas ipsi nobis inferimus, ad nihil sunt vtiles, quam vt animam nostram magis inquietam reddant, &, si antè vnâ tantum horâ inepta erat ad profectum aliquem faciendum, iam ad quatuor horas sit inepta. Nam sæpissimè (quam maximam enim rei huius experientiam habeo, & scio verissimum esse: dilgenter namque ac seriò id obseruaui, & posteà etiam cum viris spiritualibus contuli) id per corporis indispositionem, & infirmitatem contingit (itâ quippè miseri sumus, vt misella hæc anima nostra captiua miseriarum corporis particeps fiat) Auræ quoque mutationes, & humorum commotiones sæpenumero in causa sunt, vt nullâ suâ culpâ facere non queat id, quod vellet, sed omnimodis patiatur necesse est. Et quo, per id tempus, magis cogitur, eò peius habet, & eò malum durat diutius. Quædam hic proindè adhibenda discretio est, ad videndum num aliquid huiusmodi in causa sit, ne misella anima oppressa suffocetur; sciant se infirmos

Consolationes spiritus magis conueniunt fœminis, quam viris & quomodo in ijs se habere quis debeat.

Quantum sit malum crucem ab initio non amplecti.

mos esse, horam orationi præfixam mutent, quod etiam sæpè per aliquot dies durabit. Itaque triste hoc exilium ferant, quàm possunt optimè: animæ quippè Deum diligenti satis magna crux est videre, quòd in hac miseria viuat, & quod vellet, omninò efficere nequeat, eò, quòd tam malignum (corpus, inquam, hoc) nacta sit hospitem.

Afflictionis causa subindè dæmon est, & quid tunc faciendum.

Dixi discretione hic opus esse, quia interdum ipse diabolus in causa erit; vnde consultum est, nec semper orationem intermittere tum, cùm magna in intellectu distractio est, & turbatio; nec etiam semper animam vexando cogere, vt faciat, quod facere nequit. Sunt quippe alia externa, puta Charitatis opera, & lectio piorum librorum, tametsi etiam aliquando fiat, vt ne quidem ad hæc apta sit. Tunc ergò corpori ex amore DEI inseruiat, vt ipsum sæpiùs deindè animæ inseruiat, & obsecundet: quin & honestas quasdam capiat recreationes, vti sunt, sancta quædam colloquia, vel ad agros excursio, prout expedire id Confessarius iudicauerit. Porrò multum hîc iuuat ipsa experientia, quæ, quid nobis expediat, satis docet. Adhæc quacumque in re seruire Domino possumus; iugum quoq; illius suaue est, & magni refert animam non cogi, & arreptis (vt dicitur) crinibus violenter raptari, sed suauiter & leniter ea, quò magis proficiat, ducenda est.

Anima suauiter ducenda est.

Quocircà rursus moneo (& licet sæpiùs id dicam, parùm refert: nam permagni hoc momenti est) vt nec ob ariditates, nec ob inquietudinem, nec ob distractionem in cogitationibus, quisquam se contristet, vel affligat; si modò spiritus libertatem consequi, & non iugiter in afflictione, & angore viuere velit.

Nemo se ob distractiones, & inquietudinem contristet.

Incipiat tandem semel crucem non exhorrescere; & videbit quomodo etiam Dominus ipsum in ea tollendâ adiuuet, & quâ exindè afficiendus sit voluptate, & qualia ex omnibus sit commoda relaturus. Iam quippè ad oculum apparet, si puteus aquam non habeat, nos illam ei dare non posse; esto nostrum esse debeat, cùm iam aquam puteus habebit, non negligere eam attrahere; nam hoc Deus medio virtutes in nobis multiplicare tunc vult.

CAPVT XII.

PRIMVM HVNC STATVM EXPLICARE PERGENS, OSTENdit quousq; è nobis ipsis cum Dei gratia, & auxilio peruenire possimus; quantumq; noceat, antè spiritum ad res supernaturales, & extraordinarias attollere velle, quàm eum huc Deus moueat, & euehat.

SVPERIORI capite potissimùm exponere volui (esto etiam aliàs materias incidenter diuagando tractaré, quod eæ mihi pernecessariæ viderentur) quousque nostro ipsi adminiculo, & marte peruenire possimus, &

mus, & quomodò in prima hac deuotione non ipsi iuuare aliquatenus possimus. Eorum enim, quæ Dominus Iesus pro nobis pertulit, recogitatio & perscrutatio ad commiserationem quandam nos excitat; & qui hinc sequitur dolor & lachrymæ sunt, quã suauissimæ; gloriæ autem, quã expectamus, & amoris, quem nobis Dñs exhibuit, & resurrectionis eius meditatio, ad talem nos lętitiã excitat, quę nec planè spiritualis, nec planè sensualis est; sed lætitia bona & honesta, & pœna valdè meritoria est. Talia sunt omnia, quæ deuotionem ex parte ope intellectus comparatam causantur; este eam nec promereri, nec acquirere possimus, si eam DEVS non det. Anima ergo, quam DEVS eatenus tantum euexit, consulto aget, si vlterius & sublimiùs ascendere non connitatur. Quod imprimis notandum est: nam præterquam suiipsius damnum, & exitium, nihil inde referet. Hoc in statu constituta permultos actus excitare potest, tum ad firmum aliquod, multa propter DEVM præstandi propositum concipiendum, tum ad amorem excitandum, tum & alios, qui, vt virtutes in se adaugeantur, adiuuent, iuxtà doctrinam libelli cuiusdam, qui *Ars Deo seruiendi*, inscribitur, qui & valdè bonus est, & conueniens ijs, qui hoc in statu sunt: quia intellectus operatur: fingere se Redemptori CHRISTO præsentem poterit, seque assuefacere, vt insigni quodam sacram eius humanitatem affectu prosequatur, quocunque locorum secum eum ducat, cum ipso loquatur, illius in necessitatibus opem inuocet, apud eum de afflictionibus suis expostulet, cum illo in omnibus gaudijs suis, gaudeat, & eius propter illa non obliuiscatur; ita tamen, vt nullas affectatas, & compositas orationes hic vsurpet, sed talia tantum verba, qualia ad desideria, & necessitates suas explicandas conueniunt. Est hæc optima ad benè, & quàm celerrimè proficiendum ratio. Et sanè quicunque solicitè connitetur, vt diuinum hunc comitatum semper secum habeat, ac multum fructum inde hauriet, & sincero quodam Dominum hunc, cui tantum debemus, amore prosequetur, hunc permultum in spiritu dico profecisse. Quocircà non est, vti dixi, quod excruciemur, & angamur, si fortè deuotionem non sentiamus; sed Domino gratias agamus oportet, quod nos hic cum aliquo ei placendi desiderio, & proposito viuere sinat, etsi opera ei non respondeant.

Quibus in oratione adminiculis vti possimus.

Hæc Redemptorem Iesum vbique locorum secum ferendi ratio, in omni statu & gradu conuenientissima est, nec non certissimus ad in primo statu proficiendum, & ad secundum orationis gradum statim pertingendum, &, vt in posterioribus gradibus à periculis, quæ nobis diabolus objiciat, immunes tutique esse valeamus modus. Hoc ergo est, quod ipsi è nobis possumus, at qui hinc vlteriùs progredi, & mentem ad dulcedines, quæ ei non dantur degustandas vellet attollere; tam hoc, quã illud meo iu-

Dominum vbiq; præsentem habere perutile est.

meo iudicio, amitteret. Hoc quippè supernaturale est; &, cum iam operatio intellectus deperdita est, anima quodammodo sola derelicta, & in ariditate manet. Et quoniam omne hoc ædificium super humilitatem fundatum est, hinc, quo homo Deo fit vicinior, eò etiam magis in hac virtute proficere & crescere debet, sin minus omnem operam & oleum perdet. Et, quædam superbiæ esse videtur species, vlterius ascendere velle, quàm Deus nos eleuet; cum etiam nimis quàm multum faciat, quod nos qui tales sumus, apud se esse, & stare sinat. Nemo verò existimet hoc me dicere, quod velim hominem cogitatione se ad alta quædã, de cælo, vel Deo, vel ad magnalia, quæ illic sunt, eiusque eminentem scientiam recogitanda sustollere non debere: esto enim id ego numquam fecerim (quia, vti dixi, ad hoc penitùs inepta eram; imò ità me miseram esse deprehendebam, vt etiam in rebus terrenis recogitandis gratiam mihi Deus daret, ad isthanc veritatem intelligendam; quòd sanè non mediocris erat audacia, quantò verò magis ad cælestia cogitanda) alij tamen aptè id facere poterunt, præsertim si docti sint: nam doctrina hisce in exercitijs, meo iudicio, non paruus thesaurus est, si modò sit cum humilitate coniuncta. Hoc paucis ab hinc diebus in quibusdam viris doctis notaui, qui, esto non ità pridem hoc practicare cæperint, tamen breui hoc tempore valdè magnum profectum fecerunt; & hoc in causa est, cur multos viros doctos sese deuotioni dare desiderarim, vt posteà dicam. Quod ergo dico, ne per se altiùs ascendere præsumant, nisi à Deo sustollantur, est lingua, & modus quidam loquendi spiritualis, cuius, qui aliquam intelligentiam, & experientiam habebit, me facilè intelliget: nam si hoc modo id intelligi nequeat, alia phrasi id non possem exprimere. In Theologia mystica, de qua ante loqui cæperam, suam intellectus operationem amittit, quia Deus ipsum suspendit; * vti postea latiùs (si & ego possim, & ipse mihi opem suam ad hoc concedat) ostendam.

Humilitas quantopere necessaria.

3.

** Verum suspendere cogitationẽ vel intellectum, de quo loquitur S. M. quodq; mysticam Theologiam vocat, nihil est aliud, quam huic illũ repræsentare res supernaturales & diuinas magnamq; luminis copiam ei infundere, vt simplici quodam visio, & sine vllo discursu, sine consideratione & labore videat. Idq; tam vehementer, vt alii rei cuipiam attẽdere, aut indè diuertere se nequeat. Nec in solo visu & admiratione res hæc terminatur, sed lumen etiã quoddã ad voluntatem deriuatur & ignis quidam inde nascitur, qui eam amore succendit, adeò, vt qui hoc patitur, eo quo hoc patitur tempore intellectum habeat fixũ in eo, quod videt, & hoc ipso consternatur; voluntatem porrò amore eiusdem æstuantem, memoriam deniq; penitus otiosam: anima namq; præsenti fruitione occupata, aliam memoriam non admittit. Hanc ergo eleuationem, vel suspẽsionem ait esse supernaturalem, sc. animam nostram in ea magis propriè pati quam agere. docetq; neminem præsumere debere, vt animam eo modo sustollat antequam Deus eam sustollat. primo, quòd id nostram omnem industriam excedat, itaq; incassum erit. Secundo, quia id ex humilitatis defectu fiet. Merito ergo huius rei nos cõmonet S. M: sunt enim libri quidã de oratione conscripti, qui orantibus consulunt, vt cogitationem penitus suspendant, & nullam per imaginationẽ figuram efforment, imò nec respirent, unde fit, vt in orando frigidi semper & indeuoti maneant.*

dam. Præsumere porrò, aut cogitare, posse nos per nos intellectum nostrum suspendere, planè nos, vt dico, non oportet; vti nec operationem eius omittere, hoc quippè si fecerimus, instar statuarum insensibiles, stupidi, & frigidi manebimus, & nec vnum, nec alterum faciemus. At cum Deus Opt. Max. intellectum suspendit & sistit, ei admirandi, & in qua se interim occupet, materiam dat; & efficit vt, etiam sine mentis discursu breuissimo tempore, plus intelligat, quam nos omni nostrâ terrenâ diligentiâ, & studio adhibito plurimis annis possemus comprehendere. Insaniæ quædam species est animæ potentias occupatas tenere velle, ac cogitare nos eas sistere & quietas detinere posse. Iterum dico, esto id non intelligatur, signum est non magnæ humilitatis: & esto id sine vlla fieri possit culpa, non tamen sine pœna & difficultate: quia & omnis labor, & opera frustrànea erit, & nescio quod in anima manet fastidium; perindè atque si quis procul saltare connitens, retrorsum ab alio retineretur: quia is suas vires omnes iam impendisse, & exhausisse videtur, & quod per illas facere decreuerat ad effectum deducere nequit, porrò è paruo, quod hinc refert commodo, haud difficulter quisquis animum volet aduertere, hunc humilitatis, quem dixi (quantumuis is paruus sit) defectũ agnoscet; hoc quippè habet hæc virtus proprium & præclarum, quod nullum, cui illa intermista est, opus, animam tædiosam reddat.

Intellectum ipsi suspendere non debemus.

Humilitatis proprietas.

Videor mihi id iam satis declarasse; & forsitàn mihi soli id vsui erit: aperiat, quæso, Dominus oculos illorum, qui hæc legent, per experientiam: nam quantumuis hæc exigua futura sit, quamprimum id intelligent. Ad multos annos ità constituta fui, multa quidem vt legerem, nec tamen eorum quæ legebam, quidquam intelligerem; per longum quoque tempus ità disposita, vt, esto mihi Deus aliquid significaret, ne vel verbum tamen ego ad illud expendendũ efferre possem: quod non modico mihi labore constitit. Verum, vbi maiestati eius visum fuerit, vno momento docet vniuersa; vt non possim hoc non summopere mirari.

Vnum hoc verè dicere possum, scilicet, tametsi, cum varijs viris spiritualibus conferrem, qui, quæ Dominus mihi dabat, exponere mihi conabantur, quò ipsis ego ea deindè possem exprimere; tantã nihilominùs stupiditatem meam fuisse, vt nihil omninò hoc subsidium me iuuaret. Vel forsitan id fiebat, quod me Dominus (sicut Maiestas eius semper magistra mea fuit: sit ipse de omnibus benedictus; & sanè satis me hoc confundit, quòd istud cum veritate dicere possim) cuipiam hac in re quidquam debere nollet; interim mihi nec petenti, nec cupienti (nam hac in re neutiquam curiosa fui; cum tamen si fuissem virtus fuisset, & in alijs vanitatibus ità curiosa fuerim) Devs dabat, vt hæc in puncto, ac momento ità clarè intelligerem, vt etiam alijs ea expo-

Deus S. M. Magister fuit.

nere possem: adeò vt omnes non parum obstupescerent, & ego magis quam confessarij mei, quòd meliùs, quam ipsi meam ego stupiditatem intelligerem. Non ità dudum est, quando hoc, quod dico, contigit: vndè de ijs, quæ Dominus me non docuit intelligendis magnopere non laboro, nisi sint, quæ ad conscientiæ meæ statum spectāt. Iterum dico, permagni referre, vt suum homo spiritum sustollere non procuret, si Dominus ipse eum non sustollat, quòd cum facit, quamprimum percipitur. In mulieribus porrò id magis periculosum est; eò quòd illas cacodæmon aliquando posset decipere, & illudere: quamquàm certissimè mihi persuadeam, Dominum non permissurū, vt is alicui in humilitate ad ipsum venire cupienti noceat; imò verò plus hic lucri, & fructus referret, ex eo, in quo diabolus eum iacturam facturum putabat. Quòd autem via hæc incipientium magis trita sit, & cōmunis, & ea, quæ dedi monita magni momenti sint; idcircò in illis exponendis ità diffusa fui; quę tamen apud alios fateor, meliùs exposita inuenient. Equidèm non sine magno rubore, & confusione hæc scripsi; non tanto tamen, quantum me habere oportuisset. Sit Dominus de omnibus benedictus quòd talem, qualis ego sum, de rebus ad ipsum spectantibus, quæ tantæ, & tam sublimes sunt, loqui velit ac permittat.

Spiritus non est sustollendus, si Deus eum non sustollat.

CAPVT XIII.

HVNC PRIMVM STATVM ADHVC PROSEQVITVR ET *quamdam circà tentationes, quas Diabolus subindè immittere solet, instructionem suggerit; ac nonnulla addit monita hùc mirè facientia. Quæ omnis tractatio perutilis est.*

NOn abs re fore putaui, quasdam tentationes, quas in principio occurrere solere animaduerti, & quarum nonnullas etiam ipsa experta sum, hic referre; nec non aliquam de ijs rebus, quæ hic necessariæ mihi esse videntur, instructionem tradere. In principio igitur, opera danda, vt insigni cum lætitia, & quadam animi libertate procedatur: sunt etenim nonnulli, qui, si sui vel parum obliuiscantur, deuotionem se quamprimum amissuros, existimant. Non potest non esse bonum quòd sibi homo metuat, nec quicquam omninò sibi fidat, ne se in illas occasiones peccandi conijciat, in quibus labi & Deum offendere solet, hoc namque imprimis necessarium est, quoadusque quis virtute iam corroboratus sit. Et sanè paucos admodum reperire est, qui in ea sic corroborati sint, vt non facilè, oblatis occasionibus ijs, ad quas naturaliter propendent, labi possint: nam semper quamdiù hoc in mundo viuimus, expedit nos saltem ad nos humiliandos, miseram, & fragilem naturam

nostram,

nostram nosse. Sed multa sunt, è quibus aliquam, vti dixi, homo licitè capere recreationem potest, etiam vt ad rationis exercitium maiori cum vigore & feruore redeat. In omnibus porrò discretio est adhibenda, magnaque opus est in Deum fide: expedit namque bona nostra proposita, ne vel minimum minui, sed fiduciam nos quandam, de Deo concipere, vt si paulatim nosipsi ad progrediendum exstimulemus, eò (etsi non quamprimum) pertingamus, quò multi Sancti, diuinâ eius gratia adiuti, pertigerunt: nam nisi illi hoc ita velle, & etiam paulatim opere, & reipsa exequi firmiter apud se statuissent, numquam ad tam sublimem gradum, & statum peruenissent.

Amat & quærit Maiestas eius animas generosas, modò cum humilitate, ac sine vlla de seipsis fiducia, & præsumptione procedant. Nec vidi vmquam aliquam harum in via deficere; ità vt progredi non posset; vti nec aliquam pusillanimem, & subtimidam, etiamsi humilitate donatam tantum in multis etiam annis, progressum facere, quantum illæ aliæ in paucis. Mirum profectò est quantoperè hac in via iuuet, sese ad magna & sublimia aggredienda exstimulare: nam etsi sat magnæ vires statim non habeantur, anima nihilominus se sustollens, sublimè admodum euolat; tametsi subindè instar auiculæ non benè à pennis instructæ, defatigetur, & alicubi in terra hæreat. Alias illud Apostoli Pauli sæpiùs antè oculos, & in mente habebam: omnia nimirum nos posse in Deo; ex meipsa autem satis me intelligebam nihil penitùs posse. Et hoc ipsum me imprimis iuuabat, vti & illud S. Augustini dictū: *Domine iube quod vis, & da, quod iubes.* Cogitabam etiam sæpè mecum, nullum inde S. Petro damnum euenisse; quod se in mare abijceret, esto posteà timuerit. Prima hæc proposita magni facienda sunt; quamquam in primo hoc gradu paulò restrictiores esse, nosq; directoris nostri sententiæ voluntati, ac discretioni magis subiicere debeamus: interim tamen videre ne magister hic sit eiusmodi, qui nos doceat bufones esse; aut cui satis sit, quod anima solum lacertis captandis assuescat. Humilitas porrò nobis semper præ oculis habenda, quâ moriente, discamus hanc nos virtutem & robur à nobis ipsis non habere. Sed antè omnia nouerimus oportet, qualis hæc humilitas esse debeat: crediderim enim diabolum, ijs qui orationi sese dant, omne, quoad potest damnum inferre, ne insignem in illa progressum faciant, efficiendo nimirum, vt malè de humilitate sentiant, dùm scilicet illis esse videtur superbia, sublimia & generosa quædam desideria habere, ac viros sanctos æmulari, & ad martyrium aspirare velle: quamprimum enim nobis suggerit, & persuadet gesta, & facta sanctorum magis admiranda esse, quam vt illa nos, qui peccatores sumus, imitari conemur, huius opinionis &

Animas generosas amat Deus.

Falsa humilitas est à diabolo suggesta.

Quomodo Sanctorum opera admirari & imitari oporteat.

Quomodo sanctorum opera admirari, & imitari oporteat.

nis & ego sum; sed & videndum est, quidnam ex illis admirari, quidnam autem imitari oporteat. Neque enim consultò quis infirmus, & debilis faceret, si continuò ieiunare, & grauissimas austeritates subire vellet, hacque de causa in Eremum concederet, vbi nec dormire posset, nec quod comederet, inueniret, aut quid simile: sed cogitare debemus, posse nos cùm Dei gratia, vim nobis inferre, quò & mundum egregiè contemnere, & honorem vilipendere, & affectum erga diuitias exuere paulatim possimus: nam tam pusillo, & abiecto animo sumus, vt terram nobis defuturam credamus, mox vt corporis curam, vel parum exuere, & spiritui nos dare volumus, statim quippè ad attentionem, & animi recollectionem habendam nobis conferre videtur, vt, quæ corpori necessaria sunt, sufficienter suppetant; eò quod anxiæ nimis de rebus necessarijs, curæ distractionē in oratione causentur, orantemque inquietent. Piget me, quod tam paruam de Deo fiduciam, tantumque amoris proprij habeamus, vt hæc etiam cura nos angat & inquietet. Et sanè cùm spiritus tam parum, vti dico, proficit, nugæ quædam, & friuola non minùs nos inquietant ac vexant, quàm alios magna, & maximi momenti; atque interim, nostro nobis iudicio, spirituales esse videmur. Hæc procedendi ratio mihi perindè esse videtur, ac si animæ corpus, & animam corpori inter se concordare vellemus, vt nec hic in terra de quiete sua quidquam amitterent, in Cœlo verò nihilominus Deo frui possent. Ita quidem fiet, si in iustitia ambulemus, & virtutum falcimen habeamus; gressu hoc gallinaceo numquam ad spiritus libertatem perueniemus. Hic porrò procedendi modus hominibus matrimonio illigatis proprius maximè mihi esse videtur, vt, qui secundum statum & vocationem suam viuere debent; at alium statum amplexos, huiusmodi ad progrediendum viam ingredi penitùs nolo; neque etiam facilè mihi quis persuaserit, eum bonum esse; sum quippè eum experta: semper porrò ita mansissem, nisi sua Dominus bonitate aliam compendiosiorem mihi ostendisset. Tametsi, quantum ad desideria, semper generosa, & magna ea habuerim ac molimina: id tamen, quod dixi, facere nitebar, scilicet orationi me dare, & simul corporis commodis, & recreationibus gaudere. Credo equidèm me, si quis altiùs me docuisset euolare, daturam operam fuisse, vt hæc desideria mea executioni mandarentur; sed peccata nostra in causa sunt, cur tam multos reperire sit, qui, quoad hoc, nimis sunt discreti: vt hoc potissimum in causa esse existimem, cur, qui primum incipiunt, citiùs ad magnam perfectionem non perueniant. Nam Dominus à parte sua, vt nos iuuet, numquam deest, nec ab ipso pendet; sed nos in culpa sumus, & miseri. Imitari quoque sanctos possumus

Nimia de rebus necessarijs cura nocet.

Nimia discretio sæpè in causa est, cur tàm citò ad perfectionem non perueniamus.

mus in solitudine sectanda, in silentio, alijsque plurimis virtutibus colendis, quæ misera & probrosa hæc corpora, quæ tam regulatè, moderatèque conduci volunt, quò animam extrà debiti regulam trahant, non enecabunt, ipse quoq; diabolus, si vel in adito nos timore concuti videt, omnimodis ea inhabilia, & inepta reddere allaborat. Neq; enim is aliud, quam hoc timoris argumentum quærit, ad nobis persuadendum, fore, vt omnia nos enecent, & saluti noceant; ità quidem, vt etiam lachrymas habentes timere faciat, ne, si nimij in ijs sint, oculos amittant. Hanc ipsa viam iniui & calcaui, atque ideò eam planè perspectam habeo; nec scio sanè, ecquos meliores oculos, & meliorem sanitatem optare possemus, quàm tali occasione & causâ illos, & hanc amittere. Quia verò ità debilis & morbida sum; hinc semper, quoadusque semel apud me firmiter statui, nullam corporis, sanitatisuè meæ rationem habere, velut vincta & colligata eram, nihil vt generosi facere possem; vti nec etiam modò multum præsto, sed ex quo me DOMINVS hunc diaboli astum, & technam intelligere voluit, quoties hic deindè aliquem mihi sanitatis amittendæ metum injiciebat, dicebam ipsa: *parum refert, me mori*; quoties quietis, & commodorum amissorum suggerebat, aggerebam: *non opus habeo quiete, vel commodis, sed cruce.* atque ità de alijs rebus. Vidi quam clarissimè, tametsi alioquin ego de facto satis debilis, & morbida sim, id in multis, non nisi meram dæmonis tentationem fuisse, aut meam ipsius inertiam: nam ex quo sanitati meæ ità non caui, nec tantam eius rationem habui, multò meliori sum valetudine, quàm eram anteà. Quare permagni refert, vt, dum quis orationi vacare incipit, cogitationes non nimium deprimat aut deijciat: & velim hac in re aliquam mihi fidem dari, vtpote in ea versatissimæ: vt autem meo exemplo alij sapiant, forsitan ad hoc iuuabit, hasce meas, quoad hoc, imperfectiones referre.

Cogitationes non sunt nimium deprimendæ.

Sequitur deindè & alia tentatio, satis obuia, & communis, quòd videlicet incipientes hi, eò quod ipsi iam gustare incipiunt, quanta in vita spirituali sita sit quies, & quis fructus indè proueniat, desiderant, vt, quotquot sunt homines, spirituales essent. Hoc quidem desiderare, nō est malum, ipsum verò procurare, posset non esse bonum, nisi magna id cum discretione, & rectè admodum fiat, ità scilicet, vt alios non videantur velle docere: nam qui hac in re aliquem facere fructum cupit, in virtute valdè fundatus, ac corroboratus sit oportet, ne alijs tentationis sit occasio. Hoc mihi contigit (atque ideò id satis intelligo) quando (vt suprà commemoraui) ipsa totis viribus allaborabam, vt & aliæ sodales meæ orationis se studio darent. Nam quòd hinc me magna quædam de bonis,

Incipientibus malum est, velle vt omnes sint spirituales.

bonis, & commodis, quæ in orationis exercitio sita sunt, loquentem audirent, illinc verò me virtutibus solidis destitutam viderent, & nihilominùs orationi insistere, in causa eram, vt ipsæ tentarentur, & turbarentur. Nec immeritò: nam, vt mihi posteà retulêre, non sciebant, quomodò vnum cum altero posset consistere, & compati. Et hæc ratio erat, cur, quod ex se malum erat, ipsæ id vt tale nō reputarent; quod me id subindè tùm vsurpantem viderent, cùm aliquid in me boni viderent. Hoc facit diabolus, qui bonis, quas habemus, virtutibus ad hoc vti videtur; vt aliquam sic malo, quod inducere satagit, authoritatem omnimodis conciliet: quantumuis enim id paruum sit, non potest non in magna simul viuentium communitate plurimum ipse lucrifacere; quantò verò magis, cùm quod ipsa faciebam malum, tam graue esset: vndè fiebat, vt per tot annos solùm tres profecerint ex eo, quod ipsas docebam: sed cùm me Dominus in virtute iam magis consolidasset, biennij, trienniјuè spatio quàmplurimæ (vt postea dicam) per me profecerunt. Sequitur prætereà hinc & aliud graue incommodum, nimirùm, quod sic anima suiipsius profectum, & commodum negligat: in principio namque illud antè omnia spectare debemus, vt illius solius duntaxat curam geramus; nobisque persuadeamus, nihil præter Deum & ipsam in terra esse. Atque hoc est, quod ei quàm maximè conuenit.

Tentatio doloris de alienis peccatis.

Est & tertia tentatio, quæ, vti & ceteræ omnes, quodam virtutis zelo tecta est (vndè & benè intelligi, & diligenter notari debet) nimirùm quòd de peccatis & de defectibus, quos in alijs vident, doleant. Persuadet autem ijs diabolus dolorem hunc nonnisi è pio aliquo desiderio, quo DEVM opt. Max. nolint offendi, oriri, & ex eo, quòd malè eos habeat, honorem eius ità proculcari. Vndè hanc ipsi offensam statim vellent impedire, & aliquod ei remedium afferre: quod quidem ità illos sollicitos, & inquietos reddit, vt orationem ipsorum impediat. Hoc verò nocentissimum, & omnium pessimum est, quòd id virtutem, & perfectionem, magnumque de diuino honore zelum esse existimant. Non loquor hic de dolore, quem aut publica peccata (si talia in congregatione aliqua inuenirentur) causantur, aut vniuersalis Ecclesiæ damna, quæ ex hæresibus modernis, à quibus tot animarum millia in interitum pertrahi cernimus, oriuntur: hic enim dolor bonus; & quia bonus & sanctus, hinc nullam distractionem inquietudinemuè affert. Animæ ergo orationem exercere cupienti tutissimum erit, omnium rerum & hominū curam deponere & velut obliuisci, ac sui ipsius duntaxat rationē habere, ac videre quomodo Deo suo placeat. Hoc porrò permagni refert, & maximè conueniens est. Vndè si peccata, & defectus, quæ admitti vidi,

ex eo, quod bonæ intentioni nimium fidebatur, enarrare vellem, finem nullum haberet narratio. Semper ergo ad virtutes, & bona, quæ in alijs aduertemus, oculos reflectere studeamus, &, si quos in ijs notabimus defectus, grauibus peccatis nostris tegamus. Hanc operandi rationem, tametsi ea non statim summâ, & debitâ cum perfectione fiat, magnam nihilominus paulatim virtutem comparamus, hanc scilicet, quod omnes meliores nobis esse credamus: atque hac ratione per Dei gratiam (quæ in omni re pernecessaria est, & sine qua omnis nostra diligentia, quantumlibet intensa, frustranea est) aliquid lucrari incipimus, simul eum rogando, vt hancce nobis virtutem concedat: neminem enim nostrum deserit, cùm à parte nostra diligentiam aliquam adhibemus. Hanc quoque doctrinam, & monitum notent illi, qui per intellectum multum discurrunt, multos & diuersos ex re vna conceptus efformando (nam per intellectum operari nescientes, qualis ego eram, alio non habent opus monito, quàm vt patienter exspectent, quoadusque largiatur ipsis Dominus, in quo se occupent, & aliquam lucem det, cùm tam parum ipsi per se possint, & intellectus eos magis impediat, & intricet, quam expediat & extricet.) Taliter ergo discurrentes moneo, ne omne tempus suum discursibus impendant: nam esto id valdè meritorium sit, nullum tamen (eo quod oratio adeò illis sapiat) putant sabbathum, & tempus quo intellectu non laboretur, esse debere. Vndè quamprimùm omne tempus, quo non discurrunt, inutiliter impensum esse putant; ego verò hanc temporis iacturam velut singulare quoddam lucrum puto: sed vti antè dixi, fingant se, in Christi Domini præsentia versari, ac sine vlla intellectus torsione ipsum alloquantur, cum eoq; delicientur, ità tamen, vt de verbis, quibus apud eum vtendum sit, & argumentis non multum solliciti sint, sed suas ei necessitates nudè dumtaxat proponant, nec non causam, quam habet ad nos coram se non sustinendos. Hoc quidem vno, illud alio tempore alternatim faciendum, ne anima vnum & eundem cibum semper commedens defatigetur. Hi cibi admodum sapidi sunt & vtiles, quorum comestioni, si gustus assuescat, multum nutrimenti ac substantiæ in se includunt ad vitam animæ dandam, nec non alia quamplurima commoda. Clariùs mentem meam exponere volo: nam omnis hæc de Oratione materia, & tractatio perdifficilis est, &, nisi magister aliquis, qui eam exponat, accedat, ægrè admodum intelligitur: & hæc est causa, cur (etsi alioqui breuior esse vellem, ac perspicaci illius, qui hanc de oratione materiam me scribere iussit, ingenio satis foret, eam vel verbo indicare) mea me stupiditas rem, quam tanti interest benè, commodèque exponi, paucis dicere, & declarare non patiatur. Nam quod multa hac in parte pertulerim, hinc miseret

 me

me illorum, qui per solam librorum lectionem incipiunt: cùm nimis quàm magna sit differentia inter ea, quæ primò electione cognoscuntur, & ea, quæ deindè per experientiam videntur: vt ergo ad id, quod modo dicebam, redeam; incipimus aliquod passionis mysterium, verbi gratia, quomodò Dominus ad columnam vinctus staret, meditari; intellectus ergo discurrendo causas indagat, è quibus colligi queat, quàm intensos illic maiestas eius passa sit cruciatus, & simul quàm vehementem in illa derelictione, & solitudine senserit dolorem: nec non alia multa, quæ intellectus, si benè operari norit, & actiuus sit, aut doctrinâ excultus, hinc elicere poterit. Hoc porrò orationis genus est, à quo omnes incipere, per quod progredi, & in quo consummare debent, nec non excellētissima, ac securissima via, per quam incedant oportet, donec eos Dominus ad res alias supernaturales deducat. Dixi omnes: quia sunt non paucæ animæ, quæ plus fructus ex alijs meditationibus, quàm ex ijs, quæ de sacratissima Domini passione sunt, colligunt: nam, sicut variæ & diuersæ in cœlo sunt mansiones, ità & diuersæ sunt viæ eò conducentes. Alij proficiunt ex eo, quòd se in inferno constitutos imaginentur; alij, dum se in cœlo versari cogitant, quos è contrà ipsa de inferno cogitatio contristat, & affligit; alij ipsa de morte meditatione iuuantur; alij præsertim compassiuo, & tenero sunt corde, assidua de passione meditatione non parùm contristantur; & è contà lætantur, & proficiunt, dùm Dei in creaturis suis potentiam, & magnitudinem, nec non amorem, quo nos prosecutus est, quique omni in re elucescit, considerant. Et est hæc mira procedendi ratio; ita tamen, vt Passionis & vitæ Iesu Christi (ex ea namque omne bonum ad nos deriuatum est, & indies deriuatur) memoria, ac meditatio sæpè vsurpetur. Incipiens ergo monendus est, vt, è qua materia magis proficit, eam notet; ad hoc autem opus imprimis est directorem & magistrum benè hac in re versatum habere; nisi enim experientiā habeat, grauiter errare potest, & animam reget, ac conducet eam non intelligendo, neue etiam permittendo vt seipsa intelligat. Quod enim anima norit, insignem meriti sibi materiam esse magistro alicui sese subijcere, hinc ab illius monitis & consilio ne vel latum vnguem audet deflectere. Incidi aliquando in animas, quæ, quòd, qui eas dirigebat, experientiâ careret, ità angustiatæ, & afflictæ erant, vt me ipsarum misereret; & inter eas vna eo reducta erat, vt, quid sibi faceret, iam nesciret: nam directores spiritus non intelligendo animam iuxtà affligunt & corpus, & profectum non parùm remorantur. Cum alia quadam egi, quam eius director, iam octo, & ampliùs annis velut vinctam detinuerat, quòd eam extrà suiipsius cognitionem egredi non permitteret; quam tamen Dominus iam tum ad orationem quietis deduxerat:

rat:

rat : vndè ipsa multùm hac de causa patiebatur. Esto alioquin hæc suiipsius cognitio numquam omitti debeat , nec anima vlla in hac via ità fortis , & gigantea sit , vt non sæpè opus habeat repuerascere, & velut ad prima vbera redire. Numquam autem hoc est de memoria deponendum , vndè etiam idipsum sæpiùs fortassè repetam, quòd permultum in eo situm sit : nullus quippè orationis status tam sublimis est ; vt non sæpè sit necessè hominem ad principia reuerti. Hoc autem de peccatis , & suiipsius cogitatione punctum , & meditatio velut panis est, qui ad omnes cibos , quantumlibet delicatos, in hac orationis via adhibendus est ; sine hoc autem pane , nemo se sustentare posset, is tamen nonnisi ad mensuram , ac moderatè sumi debet. Postquam enim anima se iam penitùs resignatam esse videt , & liquidò perspicit nihil se à seipsa boni habere , ac proindè se coràm tanto Rege pudore suffundi , & quàm ei parum (cùm tamen tam multa ei debeat) rependat , aduertit , quid eam necesse est in his tempus impendere , vt non satiùs sit nos ad alia , quæ nobis Dominus proponit , transire ? neque enim par est , ea nos relinquere, nouit quippè maiestas eius meliùs quam nos , quid nobis conueniat comedere. Permagni ergò refert , instructorem virum prudentem & cordatum esse , boni , inquam , ingenij , & multæ experientiæ: si præthereà doctus sit & litteratus , hoc magnum quid est , & peroptandum. At si tria hæc simul in vno reperiri nequeant , duo priora potiora , & maioris momenti sunt : doctos quippè viros facilè aliunde habere , & comparare possunt , vt , si quando opus habebunt, cum illis de rebus suis conferant. Dico itaque, doctrinam in principio parum iuuare,nisi director ipse orationi addictus sit : non tamen dico vt cum viris doctis , & litteratis planè non conferant ; etenim spiritum , qui cum fundamento veritatis non incipit , malim sine oratione, ceterùm doctrina magni momenti res est : hæc quippè nos, qui parùm scimus, docet & illuminat: adeò vt cùm veritati sacræ scripturæ innitimur, faciamus id, ad quod obligati sumus. A deuotione autem fatua , & stupida liberet nos Deus. Amplius mentem meam declarare volo , quia , vt video , nimis multis me rebus immisceo : nam semper hunc defectum habui , quòd me , vt dixi , benè declarare non possim, nisi multis adhibitis verbis. Cum ergo monialis aliqua orationi se dare incipit , si, qui eam regit, simplex sit & imperitus , & sibi stultè id ipse persuadeat , mentique imprimat , satiùs esse dicet , eam sibi obedire , quam superiori suo , idque sine vlla prorsus malitia: immò verò rectè se in eo facere existimando. Ità hic ergo faciendum iudicabit , siquidem cum religiosa ei negotium fuerit , si autem

Suiipsius cognitio nũquam deponenda.

Imperitia directoris quid mali causetur.

cum muliere coniugata, huic dicet, cùm ei res domestica curanda erit, melius esse orationi insistere, etsi maritum hac ratione offenderet; ideò vt nec tempus ritè ordinare, nec res faciendas itâ partiri norit, vt ex veritatis præscripto peragantur. Quòd enim ei lumen desit, hinc ipsum alijs, tametsi forte vellet, communicare nequit. Et licet nulla doctrina ad hoc necessaria videatur, in ea tamen semper opinione, & fui, & ero, Christianum quemlibet operam dare debere, vt semper, si fieri possit, conferat cum eo, qui illâ luculenter instructus est; & quo hic erit doctior, eo id ei futurum melius. Qui autem per orationis viam incedunt, magis à doctrina iuuari opus habent; & eò etiam magis, quò spiritualiores sunt: nemo autem seipsum decipiat, dicendo, viros doctos orationi non deditos, non esse illi vacantibus dirigendis aptos. Equidem cum multis doctis contuli, & communicaui: nam paucis ab hinc annis (quod magis hoc opus haberem) maiore in iis conquirendis curâ incubui; & semper magni eos feci, nam licet eorum aliqui nullam habeant experientiam, spiritum tamen orationis non oderunt, nec ignorãt: in sacris enim litteris, quas assiduò manibus versant, boni spiritus veritatem inueniunt. Equidem in ea sum sententia orationi incumbentem, & cum viris doctis conferentem, nisi ipsemet se decipere velit, non facilè à diabolo per illusiones deceptum iri: crediderim namque dæmones doctrinam humilem, & virtuti conuinctam non mediocriter timere: norunt enim per illam se detectum iri, & magno suo cum damno in fugam conijciendos. Hoc eò dixi, quòd nonnulli in ea sunt sententia, vt viros doctos proprios, & aptos esse negent orationi vacantibus, nisi ipsi spiritu dotati sint. Paulò antè etiam dixi, directorem, & magistrum esse debere spiritualem: at si hic non simul doctus ac litteratus sit, multa sequentur incommoda: sicut è contrà magnum subsidium, & auxilium confert, cum doctis, dummodo virtutibus præstent, agere: licet enim docti spiritum non habeant, multum tamen nos iuuabunt, ac Deus ipsis haud dubiè inspirabit, quæ discipulis suis proponere debeant, quin & spirituales eos efficiet, quo nobis vtiles esse queant. Nihil autem hac in re dico, quod non antè reipsa experta sum: hoc quippè mihi plus quam cum duobus contigit. Dico ergo animam penitùs sese resignantem; vt vni soli magistro se subijciat, grauiter errare, si non procuret; vt is talis sit, qualem iam antè descripsi, præsertim si persona religiosa sit, cum hæc suo superiori subiecta esse debeat: nam forsitan illi omnia illa tria supra proposita, deerunt (quod sanè non modica ei crux erit, & afflicto) Ita vt spõtè, & propriâ voluntate intellectum suum subijciat ei, qui illum bonum non habet. Id saltem numquam à me ipsa potui impetrare, imò ne quidem (vt mihi videtur) cõsentaneum est: si autem secularis sit, laudet, & gratias agat Deo, quod liberum sibi sit deligere, cui

Qui cum doctis viris confert, non facilè à dæmone decipitur.

Quantum sequatur boni è collatione cum doctis.

cui se velit subijcere; & sibi caueat, ne hanc tam bonam, & honestam libertatem amittat, & potiùs tam diù directore careat, donec aliquem conuenientem sibi inueniat: etenim Dominus talem ei suppeditabit, modò omnia in humilitate fundata sint, & sincerũ, ac rectum ipse habeat benè deligendi desiderium. Equidẽ maximas ei hoc nomine gratias ago; & nos feminæ & quicumq; indocti sunt, perpetuò infinitas ei gratias agere deberemus, quod non desint, qui tantis cum laboribus ad illius veritatis cognitionem peruenerunt, quam nos indocti, & idiotæ ignoramus. Sæpenumerò miror, cùm id, quod viri docti (& præsertim Religiosi) tanto cum labore sibi pararunt, sine vllo meo labore, & sudore meo (tantum quod id ego illos interrogem) in vtilitatem meam cedere possit, aliquos adhuc inueniri, qui ipsum negligant, & fructum indè colligere nolint. Auertat hoc Deus, video quippè illos oneribus religionis (quæ sanè grauia sunt) esse subiectos, in austeritatibus viuere, cibo tenui, & vili vti, ad hæc parere superioribus obligatos (vt id sæpè ruborem mihi incutiat, & magnam verecundiam) Item duro in strato dormire, perpetuoque in labore, & cruce vitam agere: vndè magnum mihi malum videtur, si sua quis culpâ tantum bonum perderet. Et fieri posset aliquos nostrũ, qui ab huiusmodi laboribus liberi sumus, & quibus cibus (vt dici solet) coctus & iam præparatus in os ingeritur, commodeque viuimus, cogitare, quod fortasse paulò plus; quam illi orationi vacemus, ideò nos in gloria superiores fore illis, qui tantos labores subeunt. Esto tu Domine, benedictus, quod me ita inhabilem, & prorsus inutilem fecisti; sed simul etiam immensas tibi gratias ago, quod tam multos excites, qui nos excitent. Quocirca valdè continuò orare deberemus pro ijs, qui nos illuminant. Quid, quæso, sine illis essemus, in tot, tamque grauibus tempestatibus, quibus hodie Ecclesia concutitur, constituti? &, si hinc indè è doctis aliqui mali & improbi fuerint, qui tamen boni sunt, magis propterea splendebunt. vtinam in sua eos Dominus protectione habeat, & adiuuet, quo ipsi nos iuuent. Amen.

Deus laudandus ex eo quod viros doctos esse sinat.

Sua quis culpa amittere non debet fructum qui ex hominum doctorũ laboribus venit.

Longè ab ea, de qua loqui incæperam materia deflexi: sed omnia ad rẽ, & propositum sunt incipiẽtibus, vt tam sublimem viam sic incipiãt, aut vt in bona & vera semita constituti sint. Vt ergo ad id, quod antea dicebã, reuertar, ad meditationem, inquam, Christi ad columnam alligati; vtile fuerit, aliquantulum super hoc per intellectum discurrere, & dolores, & cruciatus, quos ibidem pertulit, & quorum causa, & quis eos pertulerit, nec non amorem, quo eos pertulit, considerare: itâ tamen, vt se quis non semper hæc omnia inquirendo defatiget, sed cum Christo ibi maneat, intellectum in silentio detinendo. Occupet igitur ipsum, si possit, considerando

De qua ra in meditatione dis currendum sit.

rando

rando, quod à Christo videatur, apud eum maneat, aliquid ab eo petat, humiliet se coram ipso, cũ ipso delicietur, memineritque se dignum non esse, qui apud ipsum maneat. Si quando hæc similiaue facere poterit, esto etiam in ipso orationis principio non parum indè fructus percipiet, & fructus, quem hæc orandi ratio secum trahit, plurimus est; talem saltem eum esse anima mea experta est. Nescio an benè, ac verè hoc dicam; R.V. examinabit. Faxit Deus, vt in voluntate eius semper facienda non aberrem. Amen.

CAPVT XIV.

SECVNDVM ORATIONIS GRADVM DECLARARE INCIPIT, quando scilicet Deus animam particularioribus quibusdam gustibus iam perfundit. Ideo eos declarat, vt significet, hos iam supernaturales esse. Et est hoc notatu dignissimum.

CVm ergo iam dixerimus, quo hortus hic labore rigetur, & quanto brachiorũ connisu aqua è puteo extrahatur; nunc non abs re futurũ est de secundo eius hauriendæ modo, quem horti dominus instituit, loqui, quando scilicet hortulanus adminiculo rotæ aut tuborũ aquam haurit, in quo & plus haurit, & minore cum labore nonnihilque potest interquiescere, ità vt continuò eum laborare non oporteat. Hunc ergo hauriendi modum similem esse dico orationi, quam quietis vocant; & de illo in præsentiarum agere constitui. Hic ergo anima se recolligere incipit, & hic quiddam supernaturale iam quodammodo tangit: nam quantamcumque adhibeat diligentiam, nullo tamen modo id sibi ipsa poterit acquirere. Fateor tamen eam se in rota hac versanda, & per intellectum operando, vt tubos aqua repleret aliquantum defatigasse videri: at aqua hic altior est, vndè etiam minor in ea educenda labor insumitur, quàm dum ea è profundo puteo hauriẽda est: dico, aquam viciniorẽ esse; quod hic gratia se animæ clarius cognoscendam præbeat. Hoc nihil aliud est, quã quædam potentiarũ animæ intra se recollectio, vt maiore cum gustu hac voluptate, & gaudio fruantur, non tamen propterea hę aut perdũtur, aut dormitãt: sed sola voluntas occupatur, adeò vt nesciens quomodo captiuetur, consensum dumtaxat præstet, vt eam Deus captiuet, vt quæ se nouit captiuam esse eius, quem amat. Quam ô Iesu & Domine mi, tuus nos amor hic iuuat! nam ille nostrum ità vinctum tenet, vt ei quodammodo non det libertatem ad eo tempore quid aliud præter vnum te, amandum. Aliæ duæ potentiæ voluntatem iuuant, vt illa se habilem, & aptam, ad tanto bono fruendum, reddat; tametsi subindè fiat, vt hæ etiam voluntatem, etiam tum, cum vnita est non parum remorentur: at tunc eius est, illas non curare, sed in sua fruitione, & quiete permanere. Si

Oratio quietis merum etiam est.

Sola voluntas hic Deo vnitur, & eo occupatur.

re. Si enim illas ipsa recolligere velit, tam ipsa, quam illæ simul perdentur. Tunc quippè sunt veluti columbæ, quæ grano, quod columbarij Dominus ipsis, nullo earum cum labore spargit, non contentæ, aliò cibum quæsituræ auolant; sed ita eum ægrè & tenuiter inueniunt, vt ad columbarium primum redeant: eodem modo & illæ abeunt, & redeunt, visuræ num voluntas quid ipsis impertitura sit eorum, quibus iam fruitur, si tunc aliquam ijs escam & frumentum Dominus proijcere velit, apud eum manent, sin minus, rursùs auolant alibi quæsituræ. Et cogitare debent, voluntati se non parum hoc modo prodesse; esto interdum contingat, vt, cùm memoria vel imaginatio ea repræsentare voluntati vult, quibus fruitur, ei damnum creet. Videat ergo voluntas, vt ita se erga eas gerat, vti iam dicam. Quidquid igitur hic peragitur, non nisi summa cum dulcedine, ac consolatione, & tam paruo cum labore fit, vt oratio, tametsi etiam diuturna sit, nullatenus hominem delasset; intellectus quippè hic valdè sensim, & quietè operatur, & multò plus aquæ educit, quàm è puteo hauriebat: etenim lacrymæ, quas Dominus hic dat, non nisi cum gaudio fluunt, & esto sentiantur, non tamen affectatè procurantur. Hæc magnorum bonorum, & gratiarum aqua, quam animæ Deus hic elargitur, efficit; vt virtutes maius longè incrementum capiant, quàm in superiore orandi modo: hæc namque anima, è miserię suæ loco, iam ascendere incipit, & iam tum aliqualis gustuū gloriæ cælestis notitia illi communicatur. Hoc (vt mihi quidem videtur) magis eam crescere, nec non propiùs ad veram virtutem, è qua omnes aliæ virtutes deriuantur, Deum videlicet, facit accedere. Etenim maiestas eius huic animæ se communicare incipit, vultque eam sentire ac nosse, quomodo se illi communicet. Mox ergo vt hùc peruenimus, omnem erga res terrenas affectum, & paruas quasdam gratias perdere incipimus: ad oculum namque perspicimus ne vel guttam, ac momentum quoddam gustus huius haberi hic posse, ac nullas dari diuitias, dominatus, honores, vel delectationes posse, quæ ad vel vnicum huius gaudij momentum dandum satis sint, quod id verum & sincerum sit gaudium, & tale, à quo nos penitùs satiari, & repleri videmus, nam in rebus hisce terrenis, vix intelligo vbinam isthæc satisfactio, & satietas sita esse possit; semper quippè aliquod Ita, & Non, id est defectum continent: hic verò omnia sunt Ita, pro illo quidem tempore, Non verò sequitur postea; quòd consolationem iam appareat præterijsse, & animam eam recuperare non posse, & nescire quomodo recuperet. nam esto se austeritatum, orationum, & aliarum rerum omnium intensione in mille velut partes disrumperet, si modo Deus eam dare nolit, vix ei quidquam omnia prosunt. Deus propter magnitudinem suam, vult isthâc animam

Quomodo voluntas se erga alias potentias geret.

nam intelligere, maiestatem suam tam ipsi vicinam esse, vt iam eam necesse non sit nũtios ei mittere, sed ipsamet coram cum ea colloqui possit; idque non altà voce clamando, quia ei iam ità vicinus, & propè est, vt eam vel primùm labia moritantem intelligat. Impertinens, & extra propositum cuiquam videatur hæc me dicere; quòd, cuiuis notissimum sit, Deum semper, & vbique nos intelligere, ac nobiscum agere. Nullum hac de re dubium est. Hic Imperator, & Dominus noster cupit nos hic intelligere & scire nos ab ipso intelligi, & quidnam eius faciat præsentia, ipsumque particulari quodam modo velle in anima incipere operari; quod è magna illa tum interiori, tum exteriori satisfactione, quam ei communicat, & è magna illa, quam inter hanc voluptatem ac gaudium, & gaudia terrena, esse dixi, differentia liquidò perspicitur: quia hæc vacuum, quod nostris ipsi peccatis in anima feceramus, replere videtur. Satisfactio porrò hæc in intimo illiùs fundo sita est; at nescit ipsa, vndenam, aut quomodo hæc ei aduenerit; imò sæpè ne quidem scit, quid aut facere, aut velle, aut petere debeat. Iunctim ac simul omnia se putat inuenisse, & tamen quid inuenerit, nescit; imò nec ipsa satis scio, quibus id verbis exprimam: ad multa enim horum exponenda, doctrina necessaria videtur. Nam ad propositum hic esset, exponere quid sit auxilium generale, quid particulare (sunt ènim plurimi, qui hoc ignorant) & quomodo Dominus hic requirat, vt anima hoc particulare suis quodammodo (vt dicitur) oculis videat, nec non ad alia plurima in quibus ego fortassis errauero: sed quia hæc visuri & examinaturi sunt viri, qui satis intelligunt, quid sit error, quid non, hinc quoad hoc planè quieta, & secura sum: nam tam quoad materiam de doctrina, quam eam de spiritu, scio me tutam esse posse; quàndoquidem in eorum hæc manus, & potestatem ventura sunt, qui & ea intelligent, & si quid malum, & erroneum fuerit, liberè delebunt. Vellem ergo hæc hoc loco exponere, quia prima principia sunt; nam cùm id genus gratias animæ cuidam Deus facere incipit, ne ipsa quidem satis eas intelligit, aut quid de se faciat, nouit: si enim per viam timoris eam Dominus conducat, vti me conduxit, non parum ipsa pœnæ, & amaritudinis sentit, si nullus adsit, qui eam intelligat; magna verò è contrà ei consolatio est seipsam velut depictam, & expressam videre: & tunc demùm claiè perspicit, quanam via incedat, eique perutile est scire, quid eam, in quocumque demùm statu, ad proficiendum facere oporteat. Ipsa namque multum sum passa, multumque temporis perdidi, quòd, quid agere deberem, nescirem: hinc valdè me illarum miseret animarum, quæ cùm huc peruenerunt, solas se, & magistro destitutas vident. Etsi enim varios, & plures libros spirituales, de ea materia, de qua hic loquor, tractantes legerim; hi tamen valdè tenuiter eam declarant, & sanè, quamuis eam pluribus decla-

Vbinam illa satisfactio a[illegible] sit.

declararent, nisi anima valde, hac in re versata sit, nimis quàm multum negotij habebit, ad seipsam intelligendam. Vellem equidem Dominus mihi gratiam daret, vt fructus, & effectus, quos hæ res, (quæ iam tum supernaturales esse incipiunt) in anima operentur, hic possem exprimere, vt ex effectibus intelligatúr, quando hic sit spiritus Dei. Intelligatur, inquam, prout quidem ab hominibus mortalibus id potest intelligi; tametsi semper consultum sit, cum timore, & metu incedere. Nam esto res etiam à Deo sit, poterit tamen se subindè cacodæmon in Angelum lucis transfigurare, &, nisi anima sit exercitatissima, & versatissima, ipsum non aduertet, & ità quidem exercitata sit oportet, vt ad hoc planè intelligendum penè ad summum Orationis fastigium peruenisse debeat. Sed quia temporis angustia laboro, hinc commodè, quæ necessaria sunt, omnia adferre nequeo: vnde necesse est, me maiestas eius hic adiuuet. Nam communia cum aliis Religionis exercitia me obire necessum est; adhæc alijs plurimis, & grauibus occupationibus distinetur, cùm in monasterio agam, quod iam primùm construi incipit, vti posteà legere erit. Vndè quidquid hic scribo, vix & sedentariè, sed per interualla; & abruptim scribo: cùm tamen ad hoc quiete mihi opus esset: nam cùm Dominus spiritum dat, tunc facilius, & meliùs omnia scribuntur; perindè ac si quis exemplar aliquod, & formam ante se positam haberet, ad cuius similitudinem opus suum effingere vellet. At si hic spiritus desit, tam eas impossibile est linguam, & idioma hoc intelligere, quàm, (vt vulgo dicitur) Hebraicum, aut exoticum aliquod idioma, esto etiam per multos annos orationi vacarint. Quapropter permagni ad hoc mihi auxilij esse videtur, quòd, dum hæc scribo, orationi vacem: nam ad oculum, & apertissimè video, non esse me, quæ hæc dicam, quia nec intellectu hæc ordino, nec etiam posteà scio, quomodo id dicere, scribereùe potuerim. Et hoc mihi sæpè contingit.

Ex effectibus discernendum est, quando spiritus à Deo est.

Iam vero ad hortum nostrum redeamus, ac videamus, quomodo hæ arbores velut prægnantes esse incipiant, quò florescant, & posteà fructus dent; quomodo flores item, & Caryophylla, ad odorem emittendum. Hæc similitudo mirè me delectat; quia sæpè in principiis meis (& vtinam vel iam eius Maiestati seruire inceperim) principiis, inquam, respectu eius, quod deinceps de vita mea narrabo, permagnæ mihi consolationi erat, considerare animam meam hortum quemdam esse, ac Dominum velut in eo deambulare. Hunc itaque rogabam, vt flosculorum, virtutum, inquam, iam prodire (vt videbatur) velle incipientium odorem adaugeret, vtque hoc in gloriam eius cederet, & eos ipse foueret (cùm nihil in rem meam mihi vellem, aut peterem) &

quoſcunque liberet , præſecaret ; ſciebam namque eos cum prouentu , & meliores erupturos. Præſecaret inquam : veniunt namque in anima tempora , quibus nulla prorſus horti huius memoria habetur , ſed omnia in eo arida eſſe videntur , adeò vt nec irrigando , & fouendo ei aqua futura , imò nihil vmquam virtuoſum in anima fuiſſe videatur. Graue hoc eſt , & peracerbum : vult namque Dominus, vt miſellus hortulanus cogitet , omnem, quem in eo colendo,rigandoque ſumpſit laborem , perditum , & fruſtrà eſſe. Tunc demum vera fit eruderatio ; tumque malæ herbulæ , quæ ibidem adhuc remanſerunt , quantumcumque paruæ ſunt , radicitus exſtirpantur ; vt nimirum intelligamus , nullam ; quantumuis magnam diligentiam ad hoc ſufficere , ſi gratiæ aquam nobis Deus auferat , & noſtrum Nihilum parui , imò minoris , quam nihili faciamus. Hac autem ratione multum nobis humilitatis acquirimus , atque adeo flores reflo- reſcere , & denuo erumpere incipiunt. Ah , DOMINE DEVS , & omne bonum meum, hoc autem & ſine lacrhymis , & magno animæ meæ gaudio dicere nequeo) quòd ità nobiſcum eſſe velis , ſicut in altaris es Sacramento ; quod certè cum omni veritate credere poſſumus , cùm reuera ita ſit. Veriſſimè autem hanc comparationem facere nobis licet , & , niſi nos in culpa ſimus , tecumpoſſumus deliciari , & iucundari , quia tu nobiſcum deliciaris , cum tuas eſſe dicas delicias cum filijs hominum verſari. Quid hoc eſt , DOMINE mi ? quotieſcumque verbum hoc audiò , magnâ anima mea introrſum conſolatione perfunditur : quam conſolationem etiam ſenſi tum , cum valde perdita eram , fierinè poteſt , DOMINE , dari poſſe animam , quæ cùm eo peruenerit , vt tales ei tu gratias & delicias præſtes , & ſimul intelligat , te ex ipſius conuerſatione , & commercio voluptatem capere , nihilominus poſt tot tantoſque fauores acceptos à te , tamque euidentia amoris erga ſe tui teſtimonia , ac ſigna , vt de eo dubitare nefas ſit (cum opere , & per effecta , res ipſa pateat) te denuo audeat offendere ? Certum eſt ſanè eiuſmodi inueniri , quæque te non ſemel , ſed ſæpiùs offendunt : nam talis ego ſum ; faxit autem bonitas tua , vt ego ſola illa ingrata ſim , & quæ tantam malitiam , tamque exceſſiuam intolerabilemque ingratitudinem oſtenderim. Nam infinita bonitas tua aliquod iam indè bonum adhuc elicuit , & quo malum grauius eſt ,eo etiam magnum miſericordiarum tuarum bonum clarius eluceſcit. Quam meritò ergo eas in æternum ego cantare & dilaudare poſſum ? Ita ſit , obſecro DOMINE , & ego eas ſine fine cantem ; cùm tu maximas erga me

Quomodo flores in anima recreſcere incipiant.

oſtendere

ostendere dignatus sis, vt, qui eas vident ac notant, maximopere obstupescant, & interdum meipsa præ admiratione non capiam, & extra me rapiar, quò te melius laudem, & glorificem. Nam si sine te in me essem, DOMINE, nihil penitus facere possem, nisi fortassis in causa esse, vt hi horti huius flores denuo præsecarentur, adeo vt infœlix, & miserabilis hæc terra iterùm sterquilinium, qualis antè fuit, fieret. Ne permittas id, obsecro, DOMINE, & noli pati, vt anima, quam tot tibi laboribus comparasti, & deinde toties de nouo redemisti, atque è terribilis draconis faucibus eruisti, pessum eat.

Ignoscat mihi R.V. quòd à proposita materia & scopo digrediar; nec miretur, quia iuxta propositum, & intentionem meam loquor, id est, prout in anima mea affecta sum, scribo, cum hæc interdum, etiam nimis quàm multum faciat, quod se contineat, ne in DEI sui laudibus longius prouehatur, dum ei inter scribendum repræsentatur, & occurrit, quàm multa ei debeat. Et credo fore, vt hoc R.V. minimè displiceat, cùm (prout quidem mihi videtur) idem ambo Deo carmen cantare possimus; tametsi diuersimodè, quòd ego Deo longè plus debeam, quia plura mihi, sicut R. V. conscia est, & probè nouit, dimisit.

CAPVT XV.

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, ET ALIQVA ORA- *tionis huius, quam quietis vocant, tenendæ præcepta assignat. Ostendit item, multas reperiri animas, quæ ad hoc Orationis genus perueniant, paucas autem, quæ vlterius ascendant. Quæ autem hic tractantur necessaria imprimis sunt, & vtilia.*

IAM vero ad propositum reuertamur. Quies hæc, & recollectio animæ maximè sentitur in satisfactione, & pace, quæ ex ea sequitur, cum maxima potentiarum animæ delectatione, & quietatione, & suauissima quadam voluptate. Quòd autem anima vlterius non ascenderit, hinc nihil ei videtur esse, quod vltrà desideret, & libenter cum Sancto Petro peteret, vt suum ei hic tabernaculum construere liceret. Non se vel minimum mouere, aut aliorsum reflectere audet, quòd hoc sibi bonum è manibus putet elapsurum & aufugiturum, imò interdum ne respirare quidem vellet. Et nescit misella, quòd cùm per seipsa bonum hoc ad se trahere, prorsùs non

potuerit, minùs multò ipsum diutius, quam Domino visum fuerit, retinere & conseruare possit. Iam supra dixi, in prima illa animæ recollectione, & quiete potentias illius non deficere, sed eam Deo suo ita contentam esse, vt quamdiu id durat, esto duæ aliæ potentiæ distractæ sint, quod voluntas DEO vnita sit, quies tamen, & tranquillitas eius non amittatur, sed voluntas è contrà potiùs intellectum & memoriam paulatim rursus ad recollectionem pertrahat. Nam etsi ea nondum penitùs in Deum absorpta sit, nihilominùs tam benè occupata est (vt nesciat tamen quomodo) vt duæ aliæ potentiæ, quamcumque demum diligentiam adhibeant, suum ei gaudium, fruitionem, & voluptatem tollere nequeant; imò verò sine vllo labore allaborat, ne illa diuini amoris scintillula exstinguatur. Det mihi, quæso, diuina Maiestas gratiam, ad hoc benè & intelligenter exprimendum: permultæ enim sunt animæ, quæ ad hunc quidem statum perueniunt, paucæ verò quæ vlterius ascendunt. Et nescio quis hic sit in culpa. Certissimum quidem est, Deo eam ascribendam non esse: cùm enim hanc maiestas eius nobis gratiam præstet, quod ad hoc vsque punctum pertingamus, non credo fore, vt à maioribus, & amplioribus nobis dandis cessaret, nisi à nostra ipsi parte per peccata impedimentum obijceremus. Et sanè magni refert, animam, quæ huc peruenit, magnam, in qua constituta est, dignitatem intelligere, nec non singularem gratiam DOMINVS ei præstitit, & quam meritò non deberet esse terrena. Videtur namque bonitas eius ipsam iam tum cæli ciuem facere, nisi ipsa sua id culpa impediat. Porrò si ipsa respiciat, & retrogrediatur, nimis quàm infælix erit: crediderim id ei occasionem fore ad deorsum descendendum, sicut ipsa descendebam, si me Domini misericordia non reuocasset: nam, vti mihi quidem videtur, id vt plurimum, ob graues culpas continget, & fieri non potest, vt tantum homo bonum deserat; nisi anteà per graue aliquod peccatum valde excæcatus sit. Vndè ex Dei amore, animas, quibus tantam gratiam Maiestas eius præstitit, vt ad hunc statum perueniant, rogo, vt seipsæ agnoscant, & per sanctam & humilem quamdam præsumptionem magni æstiment, quo ad ollas Ægypti non reuertantur: & si forte ex infirmitate, malitia peruersa ac misera natura labantur (vti ego lapsa sum) bonum quod amiserunt semper præ oculis habeant suspicenturque & metuant (meritò enim timere possunt) ne in orationis exercitium & vsum non resumant, è malo in peius ruant. Hoc namque verè lapsum appello, cum scilicet quis viam, per quam ad tantum bonum peruenit, abominatur & abhorret, & huiusmodi animas alloquor, non quod velim dicere, numquam eas Deum offendere, aut in peccatum

Descriptio orationis quietis vel simplicis eius.

Multa animæ ad hanc orationẽ qui dem perueniunt, sed paucæ vlterius ascendunt.

catum labi debere; tametsi æquissimum foret, vt qui huiusmodi fauores, & gratias accipere incepit, imprimis sibi à peccato caueret: sed miseri sumus, & fragiles. Quod ergo seriò moneo, hoc est, scilicet orationis exercitium minimè ei omittendum esse, in ea quippè intelliget quid agat, & dolorem, & contritionem, ac robur, ad denuò resurgendum à Domino accipiet, sibique persuadeat: (persuadeat, inquam,) se, si ab oratione recedat, in præsentissimo, vt quidem mihi videtur, lapsus periculo versari. Nescio sanè, num quòd dico, ipsamet intelligam: nam, sicut antè dicere memini, hic iuxta modulum meum alios metior. Hæc ergo oratio veluti scintillula est, quam Dominus in anima excitare, & accendere incipit, veri amoris sui, vultque animam paulatim incipere intelligere, quid amor hic sit, idque cum quodam animi gaudio & sensu. Si hæc quies, & recollectio, & scintillula spiritus Dei sit, non autem gustus quidam, quem aut dæmon dat, aut nos ipsi procuramus (esto fieri non possit, qui experientiam aliquam habet, non statim intelligat, non esse id huiusmodi, vt nos ipsi per nos id obtinere possimus; sed hanc naturam nostram rerum sapidarum & suauium ità auidam esse, vt omnia & singula exploret: sed eam hic quamprimum frigescere, & frigidam manere; quia quantumcumque de nouo conetur, & identidem incipiat ignem hunc accendere, quo gustum hunc consequatur, nihil aliud omni hac contentione facere videtur, quam aquam ei exstinguendo inijcere.) Hæc igitur scintillula à Deo veniens, quantumlibet parua, magnum tamen excitat crepitum, & fragorem, & nisi nostra culpa exstinguatur, luculentum illum in nobis accendere ignem incipit, qui vti suo loco ostendam, maximi amoris diuini illius scilicet, quem in animabus perfectis Maiestas eius suscitat, flammas à se emittit. Hæc quoque scintilla signum quoddam vel pignus est, à Deo animæ huic ad hoc datum, quod illam iam tum ad magna, & ampla deligat, si ad ea recipienda se ipsa disponat. Est quippè singulare, & eximium quoddam donum, & maius longè quàm dicere possem. Miseret me sanè, quòd, sicuti dixi, multas animas noscam, quæ quidem huc pertingant, at earum, quæ hinc, ità vt quidē deberēt, vlterius ascēdāt, & transeāt, numerus ità exiguus est, vt me dicere pudeat. Non dico paucas esse; imò multas esse puto, nam per aliquid Deus nos sustentat: at dico quod vidi. Vellem equidem eas serio monere, vt videant, ne, quod acceperunt talentum, abscondant; cùm eas Deus ad aliorum plurimorum commodum eligere voluisse videatur; hoc præsertim tempore quo validis, & constantibus Dei amicis opus est, qui debiliores, & infirmos corroborent. Qui autem hanc in se gratiam agnoscunt, se vt tales agnoscant, & habeant, si modò leges, quas etiam bona mundi huius amicitia exigit, adimplere norint: alioquin timeant (vt dixi)

Oratio nūquam omittenda.

& caueant, ne quod sibi damnum, ac malum creent: faxit portò Deus, vt solis sibi noceant.

Quid animain oratione quietis facere debeat.

Nihil autem aliud animam tempore huius quietis facere oportet, quam vt suauiter, & sine strepitu vllo se teneat: strepitum autem voco per intellectum verba & considerationes multis hinc indè indagare, ad Deo pro huiusmodi beneficio gratias agendas, & peccata sua, & imperfectiones in vnum velut aceruum accumulare, vt se illorum intuitu nihil huiusmodi promereri colligat. Omnia ista hic velut strepitum intellectus quoque repræsentat, memoria feruet. Hæ quippè potentiæ non rarò me (vt verum fatear) defatigant, quod breuis, & labilis memoriæ sim, hinc eam subiicere non valeo, voluntas ergo hoc ipso tempore, læniter, & maturè sibi persuadeat, nihil tunc apud Deum per violentiam, & magnam corporis contentionem obtineri: hæc quippè sunt velut vasta quædam ligna temerè congesta ad scintillam hanc extinguendam. Ipsa igitur hoc intelligat, & cum humilitate dicat: Domine, quid ego hic facere possum? quid ancillæ cũ Domino, quid terræ cũ cœlo, negotij esse queat? aut alia id genus amorem spirantia verba quæ hic occurrent. ita tamen vt bene fundata sit, & sciat verum esse id quod dicit; & de intellectu non magnopere laboret, quòd is vexator sit, & importunus. Si autem ipsa eũ participem facere voluerit eius quo fruitur, aut eum quietum reddere, & recolligere, conetur (sæpè enim homo voluntatem recollectam, & quietam esse videbit, intellectum vero inquietum, & turbatum) inconsultò faciet, nec proficiet, satius quippè est, cum sic dimittat, quam post currendo eum insectetur. Voluntas, inquam, hâc gratiâ fruens, se in quiete teneat, & instar sapientis apiculæ domi maneat: nam si nulla omnino apis alueare ingrederetur, sed quo se mutuo in alueare cogerent, omnes auolarent, ægrè admodum mel confici posset. Adeo vt anima multum amissura sit, si hic se prudenter non gerat, præsertim si ingenio acuto sit, & subtili. Nam cum argumenta formare, & rationes iam inquirere incipit; quantumlibet parum, si modò eæ bonæ, & conuenientes sint, aliquid se putabit efficere. Vnica autem, quæ hic formari debet, ratio; hæc est, clare scilicet intelligere, nullam omnino rationem esse, cur tam magnam nobis Deus gratiam conferat, quam vnicam ipsius bonitatem, ac considerare, quòd ei adeo prope simus; ad hæc gratias ab eius Maiestate petere; denique tum pro Ecclesia, & omnibus, qui nostris se precibus commendarunt, tum pro animabus in Purgatorio detentis eum feruenter rogare, idque sine strepitu verborum, sed cum sensu, quo ab eo audiri desideremus. Est hoc orandi genus, quod multa complectitur, & per quod plus homo consequitur, quam per multos, & varios intellectus discursus. Aliquas in se voluntas ipsa rationes excogitet,

Quid facere debeat voluntas in oratione quietis ab intellectu impedita.

gitet, quales ipsamet ratio ei proponet, & dictabit; quod scilicet se melioratam videat, ad hunc amorem reaccendendum; nec non aliquot actus amorosos eliciat: V. G. quid facturus ipse sit in gratiam eius, cui tantum debet. Ita tamen, vt (sicuti dixi) nullum intellectus strepitum, ad res magnas indagãdas admittat. Plus quippè hic possũt sarmenta quædã cũ humilitate apposita (quæ etiã nimis quã straminea erunt, si ipsi ea apponamus) & magis ad amoris ignem in ipsis accendendum iuuant, quam multa magna simul congesta rationum (vt nobis quidem videtur) doctissimarum ligna, hæc siquidem eum quamprimum exstinguent. Hæc doctrina vsui erit doctis, qui hæc me scribere iusserunt: nam per bonitatem, & gratiam Dei, omnes huc possunt peruenire; & fieri posset, quòd multum temporis in adferendis, & applicandis S. scripturæ locis impenderent. Et quamuis scientia, & doctrina illos tam ante quam post multum iuuare possit, & reipsa iuuet, quamdiù tamen hoc orationis tempus durat, parum (vt mihi quidem videtur) ea necessaria est, nisi fortè vt voluntatem tepitam reddat; intellectus quippè, quod luci se vicinum videat, tunc maxima claritate perfusus est: vt etiam ego, cum sim, quæ sum, iam tota videar alia. Nam esto nihil penè intelligam eorum, quæ latinè lego (præsertim è Psalterio) tamen, dum in hac quietis oratione sum, sæpe non solum intellexi, quid versus latinus sonaret in lingua materna, sed etiam vlterius progressa sum sensum illius in lingua Hispanica magna cum voluptate recogitando; excipio tamen, cum aut concionari, aut alios docere debent: hinc quippe eos consultum est hoc talento, & bono vsi ad idiotas, & indoctos, qualis ego sum, iuuandos: quod charitas, & præsertim frequens hoc animarum iuuamen præclarum quid sit, dummodo purè propter Deum fiat. Adeo vt in hisce quietis tẽporibus, animam in sua quiete relinquere oporteat, & doctrina ab vna parte manere debeat. Tempus siquidem veniet, quo doctrina vsui illis erit, & quo tanto eam in pretio habebunt, vt pro nullo mundi thesauro vellent, quod eam sibi comparare neglexissent, id solum, vt per illam Domino aliquod obsequium impendant, quod multum huc illa conferat. Verumtamen coram infinita illa sapientia plus valet (dicenti mihi velim fidem habeant) parua quædam de humilitate comparanda cura, & vnicus eius actus, quam omnis totius mundi scientia. Hic enim non tam disputare, & arguere oportet, quam nosce, quid, & qui simus, nosque simpliciter, & apertè coram Deo sistere, qui animam simplicem, ignorantem & velut fatuam (qualis reuera coram eo est) fieri vult, cum illius maiestas ita se deijciat hic, & humiliet, quòd eam propè se, & in præsentia sua consistere patiatur, cùm simus, qui sumus. Intellectus quoque hic excitatur, ad concinnas,

In oratione linguã latinam intelligebat aliquando

Voluntas melius Deo agit gratias sine vllo verbo, quam intellectus per omnia sua [illegible]

cinnas,& benè compositas gratias agendas;sed voluntas in sua quiete, & ità,vt cum Publicano ne oculos quidem attollere audeat, magis, & melius gratias agit,quàm fortasse intellectus,quocumque demùm Rhetorices artificio adhibito,facere posset.Denique mentalis oratio penitùs hic omittenda non est,vti nec verba aliqua,etiam vocalia, si interdum ea vsurpare aut velint,aut possint:si enim ipsa quies magna sit, vix loqui homo quidquam potest,nisi summa cum molestia. Et tunc, vt quidem ego arbitror, sentitur, & percipitur, quando sit spiritus Dei, quandò autem ipsi tale quid procuremus: idque ex initijs deuotionis, quæ Deus dat, & prout quidem nos,(vti dixi)vt ad hanc voluntatis quietem transeamus, despositi sumus:tunc quippè nullam spiritus hic edit operationem, sed ilicò pertransit,magnamque post se ariditatem relinquit.Si verò à diabolo id proueniat,facile id,meo iudicio, anima exercitata intelliget; quòd magnam inquietudinem, at parùm humilitatis, & paruam ad effectus, quos ille,qui à Deo est,spiritus producit,dispositionem,adhæc nullam in intellectu lucem,nec in veritate constantiam post se relinquat; parùm,& fortasse nihil hic diabolus nocere potest,si,quam anima hic sentit, delectationem & suauitatem,ad Deum referat, suasque in eo cogitationes,& desideria(vti iam suprà monuimus)collocet.Nihil ergo hic malignus spiritus lucrari potest,imò permittet potius Deus,vt per illam,quam in anima causatur suauitatem,& delectationem,multum perdat: ità enim fiet, vt anima,dum id à Deo prouenire cogitabit, sæpè se ad orandum applicet,idque cum quodam eius habendi desiderio,&,si anima humilis, non verò curiosa,nec delectationum,aut consolationum(tametsi eorum spirituales sint)appetens,sed è contrà crucis amica sit,gustum, quem diabolus subministrat,parùm curabit;sed,si spiritus Dei sit,id facere non poterit,sed magni eum facere tenebitur;sed in ijs quæ à Diabolo veniunt,sicut ipse totus mendax,& mendacium est,ità,si animam propter gustus hosce, & consolationes se humiliare (hoc namque in omni re ad orationem, & consolationes spectante quàm maximè curare debet, vt inde humilior recedat)videat,sæpiùs ad eam non redibit,videns quantùm indè sibi dáni obueniat.Ob hanc,& multas alias causas in primo Orationis genere,& prima aqua monui,permagni referre,vt animæ sic orationem exercere incipiant, vt simul se ab omni recreationum, & consolationum genere sequestrare incipiant,firmiterque solum Christum in Cruce baiulanda adiuuare proponant adinstar generosorum equitum, & militum, sine vllo omnino stipendio Regi suo militare volentium, cùm de sua mercede, & præmio securissimæ sint; in verum, & perpetuò duraturum regnum, quod consequi studemus,oculos conijciendo. Magnum quid est,id semper præ oculis habere:maximè initio:nam posteà ità oculi illuminantur,

vt po-

vt potiùs necesse nos sit eius obliuisci, vt possimus viuere, quam operam dare, vt meminerimus, quàm parum omnia durent, & quàm ea nihil sint, & quàm nihili facienda sit illa, quæ hic habetur, quies & recreatio. Videtur hoc nimis quàm tenue, & vile esse, vti etiam reuera est: nam eos, qui in perfectione prouectiores sunt, puderet, & intra semetipsos etiam irascerentur, si ideo se bona mundi huius deserere cogitarent, quòd breui ea prætereunt, & finem habent. Nihilominus, esto etiam perpetuò ea durarent & solida essent, gaudent, quod ea propter Deum relinquant; & quo perfectiores fuerint, eò gaudebunt magis; & quo bona hæc etiam durabiliora erunt, eò etiam magis. In ijs, qui huiusmodi sunt, amor certo iam locum habet, & fixus est, & hic est, qui ibidem operatur; sed primum incipientibus id, quod dixi, expedientissimum est, nec hoc illi ceu vile, & paruum æstiment; magnum quippè bonum est, quod per hoc consequuntur; atque idcircò tantopere id inculco: quia id ipsis vsu veniet, vti & eis, qui in orationis via longè prouecti erunt; & maximè tum cum eos Deus probare vult, & prorsus derelinquere videtur. Nam sicut iam dixi (& vellem id nemini memoria excideret) in vita hac, quam viuimus anima eo modo non crescit, quo corpus; etsi ipsum crescere dicamus, & vere etiam crescat: etenim puer, postquam iam creuit, & ad virilis corporis magnitudinem peruenit, non decrescit amplius, nec ad paruam staturam iterum redigitur, hic verò Deus animam vult nonnumquam decrescere (sicut in meipsa aduerti, quid enim in cæteris fiat, ipsa nescio) idque vt nos ad maius nostrum bonum humiliemus, & ne, interim dum in hoc exilio agimus, nostri ipsorũ obliti torpescamus, cùm, qui ad sublimiorem gradum euectus erit, magis timere, & minus sibi fidere debeat. Venit subinde tempus, quo eos, qui voluntatem suam ità iam cum diuina conformarunt, quo ab omni Dei offensione immunes se præstent, necesse est atrocissima potius tormenta, & mille mortis genera subire, quam vt aliquam imperfectionem admittant; ità & venit tempus, quo ad peccata non admittenda eos, (vt quidem tentationibus, & persecutionibus se premi vident) primis orationis armis se communire oportet, & vti antea cogitare, omnia præterire, nec non cœlum, & infernum quemdam esse, & alia id genus. Vt ergo ad id, quod dicebam, reuertar, magnum certè fundamentum est, ad se à technis, & gustibus, quos diabolus immittit, liberandum, iam inde à principio firmo cum proposito, & resolutione viam Crucis ingredi incipere, nec gustus desiderare, cum ipsemet Dominus hanc perfectionis viam demonstrarit, dicens: *Tolle crucem tuam, & sequere me.* Ipse nostrum exemplar est, & norma; non est quod timeat, qui tantummodo, vt ei placeat,

Anima non crescit adinstar corporis, etsi crescat, & subinde etiam decrescat.

illius consilia sequetur. E fructu, & progressu, quem in se aduertent, intelligent, id à diabolo non venire: nam esto relabantur, nihilominus hoc signum, & indicium remanet, è quo DOMINVM ibi aliquando esse commoratum colligatur, scilicet quòd ilico resurgant; nec non illa quæ modo declarabo. Quando spiritus Dei est, non est, quod multa reuoluamus, & inquiramus, quo humilitatem, & confusionem quamdam in nobis excitemus: nam Dominus ipse eam dat, modo longè differente ab eo, quo nostris nos consideratiunculis eam acquirere possemus, quæ sanè veræ cuiusdam humilitatis, è lucè quadam quam Dominus illic docet, prouenientis, respectu nihil planè sunt; quæ humilitas tantam confusionem causatur, vt homo propè deficiat. Notissimum est, cognitionem, quam Deus nobis dat, vt cognoscamus, nihil nos à nobisipsis boni habere (quod eò magis agnoscere debemus, quo plura, & ampliora ab eo dona accepimus) intensum nobis ad in oratione progrediendum, & eum, quacumque demùm molestia nobis occurrente, numquam omittendum desiderium excitare, anima se ad omnia intrepidè offerente; ex ipsa præterea, quædam oritur de futura gloria, & saluatione securitas, humilitate, & metu nixa: seruilem quòque timorem statim ab anima expellit, & filialem ei longè iam maiorem quàm ante erat, inserit. Quisquis autem hanc cognitionem habet, quemdam amorem Dei, qui, quæ sua sunt, & semetipsum non quærat, in se oriri incipere sentit, vndè & sæpè solitudinem captat, quò bono hoc diutius, & quietius fruatur. Denique ne diffusior, & longior sim, est hæc quidam omnium bonorum fons, & origo, ac flores eò perducit, vt nihil penè ijs, quo minus aperiantur, desit. Clarè autem hoc anima videbit, imò tunc temporis non poterit non credere, quin Dominus apud se fuerit, quo adusque se relabi, & imperfectiones admittere videat, tunc quippe omnia timet. Bonum autem est illam timere: esto non desint animæ, quæ magis proficiant ex eo, quod certo credant Deum hoc causari, quàm per quòscumque timores, qui ei possent incuti, nam animam, quæ ex se amorosa, & grata est, magis ad Deum redire compellit gratiæ ab eo acceptæ recordatio, quam omnia, quæ quis ei repræsentet inferni supplicia. Ità saltem ad animæ meæ, esto tam improba sit, factum est. At quia boni spiritus signa vberius â me alibi adhuc exponentur (vt cui magno constat ea declarare, & in apertum proferre) ideò hic ea iam non prosequor. Et spero, per Dei gratiam, fore vt in hac re, aliquid, quod prosit, dicam. Nam (vt taceam experientiam, quam satis magnam habeo) id à quibusdam viris solidè doctis, adhæc vitæ sanctitate præstantibus, quibus æquum est credere, accepi, ne animæ, quæ per Dei bonitatem,

ad hunc

ad hunc gradum pertingent, ita afflictæ & oppressæ incedant, sicut ego afflicta fui.

Capvt XVI.

Agit de tertio orationis gradv, in qvo sublimia quædam puncta declarat, & quid anima, quæ huc peruenit, possit, nec non affectus, quos magnæ hæ gratiæ Dei causantur. Erunt hæc, vt quis mentem ad Deum laudandum discat eleuare simul & consolationem eius, qui huc peruenit.

Iam de tertio aquæ, qua hortus hic irrigatur, genere loquamur, est autem hæc aqua, vel in flumine profluens vel è fonte saliens, qua quidem minore cum labore hortus irrigatur, tametsi etiam aliquis subeundus sit in eo, quod aqua conducenda sit. Vult Dominvs ita hic hortulanum adiuuare, vt ipse quodammodo hortulanus sit, & quidquid faciendum est, faciat. Est quidam potentiarum animæ somnus, vt quæ nec penitus perduntur, nec, quid agant, intelligant. Gustus quoque suauitas & delectatio incomparabiliter maior est, quam qui in secundo gradu fuit, quod scilicet aqua gratiæ ad vsque fauces huius animæ pertingat, adeo, vt vlterius nequeat progredi, aut quomodo possit nesciat, nec tamen retrocedere vellet, eo quod maxima gloria fruatur. Quare perindè est, ac qui cereum, & candelam benedictam in manu habet; quod iam propè sit vt moriatur, sed morte optata & desiderata, adeo, vt in hac agonia, & angustia maximis quibusdam, & indicibilibus voluptatibus fruatur. Quod sanè aliud meo iudicio non est, quam omnibus mundi rebus penitus, & totaliter prope mori, & Deo frui. Quod quomodo aliis verbis significem, aut declarem, prorsus nescio, sicuti nec anima tunc scit, quid agat; nescit enim an loquatur, an taceat, an videat, an fleat. Est hoc gloriosa quædam dementia, ac cœlestis stultitia, in qua vera sapientia latere dignoscitur: nec non suauissimus, & sapidissimus Deo fruendi modus pro anima.

Somnus potentiarum animæ.

Sæpè autem hocce orationis genus Dominus mihi quàm abundantissimè iam ab hinc quinque aut sex annis, si bene memini, dedit; sed illam nec intelligebam ipsa, nec etiam aliis exponere potuissem; vnde cum ad eam describendam peruenissem, statueram apud me, vel admodum parum, vel nihil omnino de ea dicere; satis quidem intelligebam eam totalem omnium potentiarum vnionem non esse, & liquidò patere esse

Nimium gaudium non est perfecta potentiarũ vnio, sed ei proximum est.

quid amplius, quàm superius orationis genus, tamen fatear necesse est, me nec discernere, nec intelligere potuisse, in quo hæc differentia sita esset. At existimo Dominum ob humilitatem V.R. (quòd nimirum rei adeo vilis, & simplicis, qualis ipsa sum, operâ vti voluerit) mihi hodie hoc orationis genus, postquam communicassem, dedisse, ità vt progredi minimè possem; & has comparationes, & eius explicandæ modum, ac quid animam hic facere oporteat, mihi suggessisse. Quod sane mirabar, & in momento omnia quàm perfectissimè intelligebam. Sæpè hic velut impos mei eram, & hoc amore quasi ebria; nec quid, vel quomodo hoc esset, hactenus scire potueram. Intelligebam quidem, quòd esset Deus; sed intelligere non poteram, quomodo hic operaretur, nam reuera potentiæ hic penè totaliter vnitæ sunt, sed tamen non ità absorptæ, vt ab operando cessent. Incredibiliter gauisa sum, quòd id modo intellexerim. Benedictus sit Deus, qui ità me recreauit. Potentiæ habilitatem dumtaxat habēt, ad se totas cum Deo occupandas; ita vt illarum nulla se videatur audere mouere, aut nos facere possimus, vt aliqua harum se moueat, nisi magna adhibita contentione nos ipsi distrahere vellemus; ac ne tum quidem id mihi vllatenus videtur fieri posse. Multa hic verba in Dei laudem incondite; ac sine vllo prorsus ordine proferuntur, nisi Dominus ipse ea ordinet; ipse saltem intellectus ad hoc inutilis est. Vellet quidem anima libenter plenis Deum vocibus laudare; sed ita constituta est, vt in se ipsa durare nequeat. Et est hoc suauis quædam inquies, & turbatio. Iam igitur flores aperiuntur, iam odorem efflare incipiunt. Hic vellet anima, vt omnes suam gloriam viderent, & intelligerent, quò sic Deum laudarent & deprædicarent, seque in illo laudando iuuarent: quin imò gaudij illos sui libenter participes facere vellet, quòd tantum ipsa gaudium capere nequeat. Vndè perindè se ipsa hic habere videtur, ac mulier illa Euangelica, quæ vicinas suas congratulaturas sibi conuocare volebat, vel de facto conuocabat; hoc mihi sentire debuisse videtur admirabilis ille spiritus Regij Prophetæ Dauidis, cum Dei laudes, & ore caneret, & Cytharâ pulsaret. Erga gloriosum hunc Regem equidem mirè afficior; & omnes affici vellem, eos imprimis, qui, sicut ego, peccatores sunt. Quis, ô Deus bone, animæ status est, cum sic constituta est? tota vellet in linguas conuerti, quò Dominū laudare posset, sexcētas sanctas nugas, & fatuitates profert, sapienter semper placere desiderans ei, qui eam hoc modo detinet. Noui quamdam personam quæ, esto poeta non esset, ex tempore tamen lugubres quosdam versus effunderet, quibus eam, quam patiebatur, pœnam, & afflictionem commodè exprimebat; non quòd eos ipsa ex ingenio suo componeret, sed, quo magis frui posset gloriâ, quæ tam suauiter eam torquebat, & excruciabat, apud Deum suum de illa expostulabat. Vellet

Ad quid potentiæ aptæ sint in iubilo.

Inquietudo sapida.

Status animæ in hoc iubilo constitutæ.

ergo

ergo totum corpus,& animam suam in frusta discerpi, quò gaudium suum,quod vnà cum hac pœna sentit,ostenderet. Quod tunc tormentorũ genus ei proponetur,quod non ei suaue, & volupe sit pro Domino suo tolerare? videt ad oculum Martyrès à parte sua nihil propè in supplicijs, & cruciatibus tolerãdis fecisse: intelligit siquidem anima,& liquidò perspicit,aliundè hanc fortitudinem venire.Sed quàm ei erit graue, quod iterum sapientiâ vti incipere ad in mundo viuendum, & denuò ad negotia,curas,conuersationes mundanas debeat reuerti? Non videor autem mihi hic quidquam,plus quàm oporteat,de gaudio illo, quod Dominus animam in hoc exilio sentire vult,locuta fuisse: vt etiam longè infrà dignitatem de eo locutam me existimem.Benedictus proindè sis in æternũ Domine;& omnia te perpetuò, & in sæculum sæculi dilaudent: fac iam, Rex meus,(rogo te)vt,cùm interim dum hæc scribo, perpetuam bonitatem,& misericordiam,qua mihi sic,nullo meo merito,hanc gratiam præstas,sine sancta,& cœlesti hac stultitia non sim,vt,inquam, omnès, quibuscum agam,tuo amore etiam stultescãt ,aut præsta, ne cum nullo omninò agam;aut ità res dispone,Domine,ne vllam rem, quæ mundi huius sit,posthac curem, aut ex illo me educito. Non potest ancilla tuâ, Deus meus,amplius tam graues,quæ ei,ex eò,quòd te carere se videt,superueniunt difficultates,& anxietates proferre. Nam, si ei amplius, & diutius hic viuendum sit,nullam in hac vita quietem habere cupit;neue tu hanc illi concede.Iam tum anima hæc se liberam videre vellet, cibum sumere, ei mors quodammodo est,somnum capere tœdiosum, videt vitæ huius tempus sibi effluere, idque in recreationibus, & iam nullâ se re, prætorquàm te solo,recreari posse,vt iam contra naturam viuere videatur, cùm iam non amplius in se, sed in te solo viuere vellet. O Deùs vere , & gloria mea, quàm delicatam simul & ponderosissimam crucem præparasti ijs,qui ad hunc statum perueniunt! delicatam, inquam, quia suauis est;ponderosam verò, quia incidunt tempora, quibus omnis tolerantia, & patientia ei ferendæ impar sit:nollet tamen anima vmquam ab ea libera esse,aut carere, nisi vt quamprimum ad te euolaret, teque in gloria iam frueretur.Sed,cùm recordatur, nullum se tibi obsequium impendisse,& nulla in re seruisse;at si diutius in vita maneat,tibi posse seruire, longè adhuc grauius sibi onus optaret,& adusque mundi consummationem in vita manere vellet;de quiete, & remissione laboris nullo modo laborat,dummodo paruum aliquod tibi obsequium possit impendere; nescit quid desiderare velit,sed hoc nouit,aliud se, præter te,non desiderare. O Fili mi(nam is cui hæc dirigo,& qui me hæc scribere iussit, ita humilis est, vt hoc se nomine dici velit)tibi soli reserua illa,in quibus me limites debitos videbis transilire:nam nulla ratio satis est ad me detinendam,cum me

Crux lenis & grauissima, suauis simul & intolerabilis quæ sit.

DOMINVS extra meipsam trahit: nec me esse credo eam, quæ loquor, iam indè ab hodiè mane, quo Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum sumpsi: videor velut in somno videre ea quæ video, & vellem nullum alium videre, quàm qui eodem laborant morbo, quo ipsa modo laboro. Rogo R.V. vt omnes quotquot sumus, stultescamus ex amore eius, qui nostri causa stultus est cognominatus. Quod autẽ dicis, miro te me amore prosequi, velim id opere mihi ostendas, præparando te videlicet, vt hanc tibi Dominus gratiam conferat. Nimis quàm paucos enim video, qui non plus, quàm sapientes sint, ad id, quod ipsis expedit. Fieri etiam potest, vt & ego huius sapientiæ plus habeam, quàm mortalium vllus: sed rogo te, Pater mi, vt mihi hoc non permittas (neque enim minus pater meus es, quàm filius meus, quia Confessarius meus es, & is, cui animam concredidi) ne permittas, inquam, me decipi, sed veritatem mihi declara: quia hac in re rarò, quòd verum est, dicitur. Vellem nos quinque, qui nunc inuicem in Domino diligimus, tale inter nos pactum iniremus, vt, sicuti alij hisce temporibus clanculò aduersus maiestatem eius, congregari solent, idque ad iniquitates decernendas, & hæreses stabiliendas, ità ipsi interdum ad inuicem ab errore vindicandos, & declarandum, qua in re vitam quisque nostram corrigere, ac magis Deo placere possemus, conueniremus. Nemo enim, tam benè seipsum nouit, atque nos norunt ij, qui nos vident, & tractant, dũmodo id cum amore, & quadam nos mutuo adiuuandi intentione fiat. In secreto, inquam: quia sic loqui iam publicè inusitatum est; adeo vt etiam concionatores conciones suas iam ità disponant, vt placeant cuilibet, nemini displiceant. Bonam quidem hi in hoc habere poterunt intentionem, & opus ipsum etiam bonum in se erit; pauci tamen sunt, qui ideò vitam in meliùs commutent. Sed cur fit, vt pauci admodum hodiè ob ea, quæ in concionibus audiuerunt, publica vitia emendent? quia, vt mihi quidem videtur, concionatores nimium sapiunt, & sapientes sunt: non habent, vt taceam nimium illud sapere, magnum illum amoris diuini ignem, quem habebant Apostoli; sed vellem maior esset eâ, quam in ipsis video. Nouit R.V. quid maximè in causa sit? quod videlicet Apostoli vitam iam contempsissent, honorem iam parui fecissent, &, vt veritatem vnam docerent, eamque ad Dei gloriam tuerentur, non pluris æstimarent omnia amittere, quàm omnia lucrifacere: nã qui propter Deum sincerè, ac verè omnia quàm libentissimè periculo exponit, æquissimo animo tam hoc, quàm illud acceptat. Non dico, me talem esse; sed vellem essem.

Cõcionatores auditorio suo placere gestiunt.

O Quanta libertas est, quòd instar carceris, & captiuitatis homo ducat, quòd in hoc mundo viuere, & secundum mundanas leges, & ritus agere debeat! quæ quoniam à Domino datur, & venit nullum sa-

lum sanè mancipium, aut captiuus est, qui non libenter omnia discrimini exponat, quo se in libertatem vindicet, & in patriam redeat. Et quandoquidem hoc vera ad eam via est, non est, quòd in illo tergiuersemur: nam numquam, quoad hic viuemus, tam magnum thesaurum perfectè comparare nobis poterimus: suam nobis Dominus gratiam ad hoc concedat. Porro R. V. si ità ei videbitur, laceret, quidquid hic dixi, sibique hoc, velut epistolam sibi soli missam, seruet, ac mihi meam ignoscat audaciam, quæ nimis quàm magna est.

Capvt XVII.

In eadem materia tertii hvivs orationis gradus pergit, & effectus, quos hic operatur, nec non damnum, quod ab imaginatione & memoria hic prouenit, prosequitur.

Hic orationis modus iam vtcumque sufficienter expositus est, necnon quid animam, quæ eum habet, facere oporteat, aut potius quid Deus in ea faciat: ipse enim est, qui hortulani partes iam subit, illam autem vult requiescere, & lætari; ità vt voluntas in gratias illas, quibus fruitur, dumtaxat consentiat, seque resignare debeat ad omnia, quæcumque vera sapientia in ipsa operari volet. Ad quod generoso haud dubiè, & constanti opus est animo. tam intensum quippè id gaudium est, vt aliquando parum, aut nihil abesse videatur, quin anima è corpore egrediatur. Sed quàm beata, & optanda mors hæc foret! Non inscite huc facere videtur illud, quod R. V. dictum est, nimirum animam se totaliter in Dei brachia resignare, & consignare debere, vt si Devs illam in Cœlos tollere velit, tollat, si ad infernum detrudere, propterea non se affligat, modò à bono suo non diuellatur; si vitam finire, hoc velit; si ad mille annos vitam extendere, pari modo contenta sit; maiestas denique illius non secus de ea, ac de re propria disponat: neque enim anima iam sua, aut sui iuris est, sed tota quanta quanta est, Domino tradita est, hinc de nulla prorsùs re solicita est. Itaque cum ad tam sublimem orationis, qualis hic est, gradum euecta erit (nam cum Deus ei hunc dat, omnia hæc, imò & multò plura facere potest: hi quippè eius sunt effectus) intelligit hoc se sine vlla intellectus defatigatione facere; nisi quòd hic, meo iudicio, velut consternatus hæreat, apud se considerans, quàm benè Dominus hortulani partes expleat; dùm non vult, vt hic laborem vllum subeat, sed dumtaxat florum, iam redolere incipientium odore sese oblectet. Cum enim ipsemet hortulanus, etiam aquæ ipsius creator sit, ea, cum iam semel

Voluntas se resignare debet ad omnia quæ Deus volet.

Gaudium animæ quantũ sit.

Effectus tertij gradus orationis.

ſemel affluere incipit, quantumlibet parùm affluxus hic duret, ſine vlla prorſus menſura datur, adeò vt, quod paupercula anima magnis laboribus, & ſudoribus, viginti annorum ſpatio, quo intellectum torſit, conquirere, & comparare non potuit, cœleſtis hic hortulanus in momento perficiat, ac fructum ità creſcere, & matureſcere faciat, vt de horto ſuo ſe commodè anima ſuſtentare poſſit, Domino ſcilicet, ità volente. Attamen facultatem ei non dat, ad fructum alijs elargiendum, quoaduſque ipſamet, ità corroborata ſit, eò quòd indè comedat, vt non ſatis ei ſit illum guſtaſſe, & de profectu, prouentuque nihil ſolicita, nec compenſans ei, qui fructum ſibi dabit, alios velut diſpendio, ac ſumptu ſuo ſuſtentet, ac nutriat, ipſamet intereà fortaſsè emoriatur fame. Satis ſuperque hoc declaratum erit pro illis, qui ex ingenio melius id applicare poterunt, quam id ego dicere, vt quæ etiam in hoc defatigor. Denique virtutes nunc fortiores, & validiores ſunt, quàm in priore illa oratione quietis; quod ipſammet animam latere non poteſt, cum ſe iam longè aliam eſſe videat, & vnde nam res magnas operari incipiat miretur; idque per odorem, quem flores, quos Dominus iam ſeſe expandere vult, ex ſe emittunt: vt quidem intelligat ſe virtutes habere, clarè tamen videat, ſe eas nec poſſe, nec etiam per multos annos potuiſſe ſibi acquirere; cœleſtem tamen hortulanum has ſibi pauxillo hoc tempore, contuliſſe. Maior hic, & profundior in anima humilitas manet, quam in gradu ſuperiori: clarius namque perſpicit, ſe ad hoc nec parum, nec multum de ſuo contuliſſe, ſed ſolum conſenſum præſtitiſſe, vt ſuas in ipſam Dominus gratias infunderet, & ipſa eas per voluntatem amplecteretur. Porrò hic orationis modus apertiſſima, & notiſſima quędam animæ totius cum Deo vnio mihi videtur eſſe, niſi quod Maieſtas eius potentijs illius facultatem facere velle videatur, vt intelligant ſimul, & fruantur magnis illis rebus, quas illi coperatur. Interdum imò & ſæpè contingit, vt, cùm voluntas iam vnita eſt (quò R. V. intelligat, & norit, hoc fieri poſſe, & ſimul perſpectum habeat, quando id ſibi fiet: me ſaltem id penè ſtultam reddidit, & propterea hoc loco id moneo) intelligat, & cognoſcat homo, voluntatem ſuam vinctam teneri, & in fruitione eſſe: cognoſcat, inquam, voluntatem ſolam in magna quiete eſſe. Intellectum vero, & memoriam ab alia parte ità interim libera eſſe, vt & negotia externa tractare, & operibus Charitatis intendere poſſint. Et licet hoc vnum quid eſſe videatur cum oratione quietis, de qua iam egi, ex parte tamen diuerſum eſt: nam in illa anima ita ſe habet, & conſtituta eſt, vt ſe ne vel minimum commouere, aut diſtrahere vellet, interim dum ſancto illo Mariæ otio perfruitur. Sed in hac oratione etiam Marthæ munus, & officium locum habere poteſt. Adeo vt anima ſimul, vt ità dicam, & actiuam, & contemplatiuam vitam exerciat, operibuſque Charita-

Virtutes in hoc gradu magis ſunt fortes quã in ſuperiore.

Hæc oratio eſt quædã animæ vnio.

Cum voluntas ita vnita eſt memoria, & intellectus externa tractare poſſunt.

Charitatis,& negotijs statui suo conuenientibus, nec non lectioni possit intendere: itâ tamen, vt qui tales sunt, absoluti suiipsarum Domini non sint, & potissimam animæ suæ partem alio in loco esse intelligant. Perindè ac si hic cùm aliquo loqueremur, illic verò nos alius quispiam alloqueretur, quia nec huic, nec illi perfectè nos totos dare possemus. Est hoc huiusmodi, vt apertè, & ad oculum sentiatur, magnamque secum satisfactionem, & gaudium affert, & simul animam præparat, vt, cum aliqua solitudinis, & à negotiorum tractatione vacandi haberi occasio potest, ad tranquillissimam quandam quietem ipsa paulatim perueniat. Non aliter quam dum quis in se ipso contentus & satur est, itâ vt cibo opus non habeat; sed stomachum contentum esse sentiat, vt quidem de quocumque cibo obuio edere nolit, itâ tamen satur, & plenus non sit, vt, si bonum & sapidum aliquem cibum antè se videret, eum non æuidè, & magno cum appetitu comederet. Pari modo nullum mundi gaudium tunc homini placet, aut arridet; quòd intrà semetipsum habeat, qui se satiet, & repleat: interim tamen maiora à Deo gaudia, intensioraque eius voluntatem adimplendi, maioremque ex eiusdem conuersatione voluptatem sentiendi desideria habere vellet.

Quid anima in hoc orationis gradu quærat.

Est & aliud vnionis genus, quæ nondum quidem perfecta, & plena est vnio, maior tamen eâ quam iam descripsi, non tam magna tamen, atque est ea, quam tertia hæc aqua postulat (non parùm R. V. gaudebit, si quando Dominus omnes eas tibi dabit; & si nondum eas habeas, gratum saltem tibi erit, hoc descriptum habere, & intelligere quid sit. Tam enim gratia est, quòd Deus gratiam det, quàm est intelligere, quòd gratia sit; vti etiam est scire, dicere, & expónere quomodo hoc sit. Et quamuis, ne anima turbata, & meticulosa incedat, vtque animosius per viam Domini pergat, omnia, quæ mundi sunt, sub pedibus conculcando, solâ primâ gratiâ opus esse videatur, nihilominus perutile est id intelligere, nec non singularis quædam Dei gratia, pro quâ Domino gratias ingentes agat oportet, qui ipsam accepit, cui verò ea data non est, gratias nihilominus ei agere debet, quòd saltem alicui viuentium ipsam contulerit, quò is deinde nobis per hanc prosit.) Ergo hic vnionis modus, quem dicere volo, sæpè iam contingit (ac in particulari mihi, quia hanc mihi gratiam sæpissimè Deus dat) vt voluntatem, imò & intellectum, vt mihi quidem videtur, Deus opt. max. velut comprehendat, & constringat, etenim hic non discurrit, sed dumtaxat Deo suo fruendo occupatur: non secùs atque aliquis, cui tam multa videnda occurrunt, vt, quo oculos conuertat, nesciat, & vnius visum propter aliud amittat, ac tandem nullum prorsùs rerum visarũ signũ dare possit. Memoria verò libera manet, (vti & imaginatio, vt quidẽ veri simile est,) quæ, quia se solam esse videt,

Nouus vnionis modus, in quo voluntatẽ & intellectum hominis Deus cõstringit.

Memoria quale certamen moueat

videt, haud dictu facile est, quale certamen & pugnam cieat & quomodo omnia perturbare, & inquietare gestiat. Quod ad me, diutius hanc ferre nequeo, & iam dudum ipsam sum execrata, sæpeque Dominum rogaui, vt, si ita me perturbare, & impedimento esse debeat, tali in occurrentia, & occasione eam mihi penitus auferret. Vnde nonnumquam ei dico: Quando nam ô Deus meus, anima mea tota ad te laudandum iuncta, & vnita erit, non vero per partes, velut membratim discerpta, vt seipsa iuuare nequeat? Hic video, quantum nobis peccatum mali attulerit, cum ipsum ità nos subegerit, & seruos reddiderit, vt quod vellemus facere, nequeamus; semper inquam Deo nostro occupari. Dixi hoc subinde mihi euenire (quin etiam hodie id euenit, vnde tam bene illius iam recordor) quod scilicet anima mea quodammodo se annihilet, & destruat, quo se coniunctam, & totam videat ibi, vbi potissima, & maxima eius pars est, sed hoc ei impossibile esse quod memoria, & imaginatio tale ei bellum moueant, vt præualere prorsus nequeat: sed, quia reliquæ duæ potentiæ eas destruunt, hinc nihil efficere, ac ne quidem vllum eis malum inferre possunt, vtpote impotentes, esto nimis quam multum faciant mali, dum animæ quietem interrumpunt. Dixi ne malum quidem inferre eas posse, quod vires sufficientes ad hoc non habeant, nec in vno esse, & statu permaneant: nam quod intellectus nihil penitus memoriam iuuet, in re quam ipsa ei repræsentat, hinc non quiescit, nec vna in re sistit, sed ab vna ad aliam transcurrit, & adinstar papilionum illorum, vespertinorum importunorum, & inquietorum, huc, illucque volitans, se transfert. Hæc porro mihi similitudo maximè propria huic rei declarandæ esse videtur, nam esto nullum papiliones hominibus damnum inferre possint, valdè tamen importuni, & molesti sunt intuentibus. Cui malo nescio quod adhiberi remedium posset; etenim hactenus nullum me Dominus edocuit; nam quam libentissimè hoc ego pro me vterer, quod hæc me res vti dixi sæpius inquietet, ac cruciet, vnde hinc & nostram miseriam, & simul Dei potentiam quam manifestissimè colligere possumus, cum vna facultas, quæ libera est, tantum nobis mali, & inquietudinis, aliæ verò duæ, quæ Maiestate illius occupatæ sunt, tantum quietis, & tranquillitatis afferant. Vltimum, quod tandem, postquam multos me annos diuersimodè torsissem, inueni, remedium est id, quod iam suprà, cum de oratione quietis agerem, proposui; scilicet non pluris memoriam faciendam, quam stultum aliquem, sed eam in sua fatuitate relinquendam, quod solus Deus eam ipsi auferre possit. Denique cum hic seu serua, & ancilla maneat, eam nos cum potentia tolerare oportet, sicut Iacob Liam pertulit, quod nimis quam magnam nobis Dominus gratiam det, quod Rachelis frui amplexibus

Quale bellum memoria & imaginatio moueant.

plexibus possim. Dixi quòd ancilla maneat; quia alias potētias, omni demùm adhibitâ diligentia, & conatu, ad se pertrahere nequit, imo illæ, etiam sine vllo prorsus labore, & difficultate, hanc sæpè ad se venire faciunt. Et subinde ita Deus facilis, & benignus est, vt compassione quadam moueatur, ex eo quod ipsam præ desiderio, vt cum aliis potentijs sit, ita perditam, & turbatam videat: & permittit Maiestas illius, vt ab igne diuinę illius candelæ aduratur, vbi aliæ duæ iam in cineres conuersæ naturale suum esse penè amisere, ac tantis bonis supernaturaliter fruuntur in omnibus hisce modis, quos de vltima hac fontana aqua exposui, tanta sita est gloria, & animæ quies, vt etiam corpus recreationis, & gaudii illius quam apertissimè participet (& hoc percipitur quam manifestissimè) & virtutes tale, quale dixi, incrementum capiant. Videtur autem Dominus hosce varios animæ status tam apertè, meo iudicio declarare voluisse, atque hic in terra exponi ab aliquo possunt. Poterit autem R. V. si visum fuerit, hæc cum viro aliquo spirituali, qui huc peruenerit, conferre, qui, si hæc bona esse dixerit, credas à Deo hæc dicta esse, Maiestatique eius eadem accepta refer, nec non propterea quam maximas ei gratias agito: nam, sicut dixi, veniet tempus, quo non parum gaudebis, quod, hoc quid sit intelligas. Interim verò, dum tibi hæc intelligendi gratiam Deus non dabit (etsi fruendi tibi gratiam dat) poteris per hæc, adiuuante & ingenio, & doctrina intelligere, quomodo illam primam à Deo acceperis. Sit ipse per omnia sæculorum sæcula benedictus. Amen.

Capvt XVIII.

In qvo de qvarto orationis genere agit; et excellenti quodam modo declarare incipit, quanta in dignitate Deus animam, quæ hunc ad statum peruenit, constituat. Seruit hoc porrò caput ad multum animandos eos, qui orationi addicti sunt, vt ad tam sublimem statum peruenire omnimodis connitantur, cum hic in terra is haberi possit; non quidem quod eum mereamur, sed ex sola Dei bonitate. Legendum autem hoc magna cum attentione & aduertentia.

Quartus & vltimus orationis gradus.

INspiret mihi Dominus verba, vt de quarta aqua aliquid dicere valeam, ad hoc autem eius gratia, & auxilium imprimis necessarium est magis etiam, quam ad gradum & aquam superiorem: nam in priore illa adhuc sentit anima, nondum plane se mortuam esse. (Sic enim loqui possumus, cum mundo mortua sit) sed, vti dixi, adhuc intelligit se in mundo esse, suamque solitudinem sentit, & exteriorum ad-

miniculo vtitur ad id, quòd sentit, per aliqua saltem signa, declarandum. In vniuersa oratione, & in omnibus eius, quos dixi, gradibus aliquem quidem hortulanus laborem subit, at in his posterioribus labori tanta permista & adiuncta est gloria, animæque consolatio, vt numquam ab ea separari vellet; ideoque id non tam vt laborem, habet, quàm vt gloriam. Non est hic sentire, sed tantum frui, ita tamen, vt non intelligat homo quo fruatur, at intelligat tamen tali se bono frui, in quo simul omnia bona inclusa sunt; sed bonum hoc non comprehenditur. Sensus omnes hoc in gaudio, & fruitione occupantur, ità vt nullus sit qui vacet, quò in aliquid aliud tum internum, tum externum possit intendere. Antè quidem facultas illis dabatur quędam, vt dixi, signa edendi magni illius gaudij, quod sentiunt; hic verò & incomparabiliter maiori gaudio anima perfunditur, tamen multò minus se declarare ipsa potest, quòd nulla ei tam in corpore, quàm anima facultas reliqua sit, ad gaudium hoc alijs exponendum, aut communicandum. Nam illo in tempore, omnia ei permagno impedimento, tormento, & quietis suæ turbationi forent, & adeo, siquidem omnium vnio sit potentiarum, eam, quamdiu in illa versatur, tametsi etiam vellet, id declarare non posse, &, si posset, iam non esse vnionem. Quomodo autem hæc vnio fiat, & quid sit, exponere ipsa non possum, id in mystica Theologia traditur, & declaratur: Nam nominare quidem possem nomina, nec intelligere scio, quid sit mens, aut quæ sit inter mentem, & animam, aut spiritum differentia: omnia quippè mihi vnum, & idem quid videntur esse, tametsi anima subindè à se ipsa egrediatur, idque ad modum ignis, qui & ardet, & flammas eiaculatur, interdum quoque cum impetu quodam crescit, dum nimirum flamma hæc sublimè admodum suprà ignem sese effert; non propterea tamen quid distinctum est, sed eadem flamma, quæ in igne est. Hoc quid sit, R. V.ᵃ sua doctrina & eruditione facile intelligent; nam equidem pluribus & clarius id exponere non possum. Quod autem dicere intendo, hoc est, scilicet, quid anima sentiat, cum in hac diuina vnione est. Quid autem sit vnio satis nimis cognitum est, nimirum, duas res diuisas, & separatas vnam fieri, & in vnam coalescere.

Nihil hic sentit sed solum fruitur homo, ita tamen vt non intelligat quo fruatur.

Omnipotentiarum vnio.

Quid sit vnio.

Quam ô Deus meus, bonus es! benedictus esto in sempiternum, & vltrà. Laudent te, Deus meus, omnia, quòd ità nos dilexeris; adeò vt de hac communicatione, quam etiam in hoc exilio cum animabus habes, cum veritate loqui possimus: quæ esto bona, & sancta sint, nihilominus magna quædam, & liberalitas, & magnanimitas, & talis, qualis te, ô Domine mi, decet (vt qui das pro eo, atque es) ità te ijs communicare. O liberalitas infinita, quam magnificata sunt opera tua! consternant quippe, & in admirationem rapiunt eos, qui terrenis rebus intellectum ita occupatum

cupatum non habent, vt nullum ad veritatem intelligendam ijs lumen sit reliquum. At quod animabus toties, tamque grauiter te offendentibus, tam eximia, & rara beneficia præstes, omnem ingenij mei captum superat, & cum hoc mecum ipsa voluere incipio, præ stupore vlterius progredi non possum. Quo ibo, ne retrocedam? si tibi gratias pro tam ingentibus beneficijs agere velim, nescio quomodo id faciam, & si interdum id ad mei solatium facere coner, non dico nisi impertinentia, & absurda. Et sæpè fit, vt cum iam recenter gratias illas accipio, vel Deus mihi similias facere incipit (nam cum in ipsarum medio versamur, nihil penitus, vti iam dixi, facere possumus) tunc dicam: vide, Domine, quid agas, tam citò peccatorum meorum enormium noli obliuisci, esto eadem, quò mihi illa ignosceres, oblitus sis, & vt aliquem Beneficijs tuis, & gratijs modum ponas, peccata mea in memoriam quæso, reuoca. Noli mi creator, tam pretiosum liquorem, in vas ità pertusum, & subtile infundere, cum iam alias sæpè videris, quòd toties eum ipsa effluere & perire siuerim. Noli huiusmodi thesaurum tali in loco ponere, in quo consolationum vitæ huius appetitus nondum pro eo, atque oporteret, exstinctus est; nam inutiliter is, & perditè impenderetur. Quare Vrbis huius propugnacula, & arcis, quæ in ea est, claues, gubernatori ità ignauo, & meticuloso tradis, qui ad primum insultum, & oppugnationem hostes ingredi sinit? Non sit, ô Rex æterne, amor tuus erga homines tam intensus, vt, eius ergo, tam pretiosa monilia discrimini exponas. Videris hac ratione, Domine mi, velut occasionem dare, vt ipsa parui fiant, cum ea in manu, & facultate tam improbæ, vilis, debilis, miserabilis, tamque contemptibilis creaturæ ponis; nam, esto cum tua ope, & gratiâ (quâ sanè, prout quidem ipsa sum, non exiguâ opus habeo) quàm maximè connitatur, ne ea amittat, nemini tamen indè aliquod compendium causare poterit. Adhæc sum mulier, & non bona, sed improba: Denique videntur talenta non solum abscondi, sed & defodi, cum ea in terra adeò sterili, & inferaci collocantur. Non soles autem, Domine, huiusmodi magnalia, & beneficia animæ alicui conferre, nisi vt per illa alijs multis prosit. Nosti quoque, Domine Deus meus, me ex tota voluntate, & corde, & iam tibi supplicare, & subindè etiam supplicasse, & idcircò me etiam maximum, quod quidem in terra possidetur, bonum amittere, contentam, & paratam esse, vt hæc beneficia, & gratias conferas ijs, qui maiorem per ea fructum faciant, & pluribus prosint, vt sic tua gloria maior fiat, & adaugeatur. Hæc & alia id genus sæpè ad Devm proloquebar: postea verò meam ipsa hinc perspiciebam insciriam, & quàm parum essem humilis: nouit quippè Dominus, quid expediat

& conueniat, nec non animam meam sufficientes, quò salutem consequeretur, vires non habuisse, nisi has eius Maiestas illi per immensas suas gratias dedisset. Volo hic præterea referre gratias, & effectus, qui in anima manent, & quid per se ipsa facere possit, & num ipsa ex parte causa sit, quò ad tam sublimem statum euchatur.

Quid sit spiritus eleuatio & vnio describitur.

Fit interdum, vt hæc spiritus eleuatio, vel Vnio simul cum amore cœlesti veniat; nam, quantum quidem ego intelligo, in hac ipsa Vnione, differt vnio ab eleuatione: esto ei, qui hoc postremum non est expertus, secus visurum sit; sed, meo iudicio, etsi idem quid sit, diuersimodè tamen id Dominus operatur, quin imò ex incremento abstractionis ab omnibus creaturis, atque etiam magis ex euolatione spiritus liquidò perspexi, particularem quamdam id gratiam esse, etsi, vti dixi, vnum quid sit, aut esse videatur. Sed quemadmodum paruus ignis, tam benè ignis est, quàm magnus; & tamen apparet, quanta inter hunc, & illum sit differentia, nam in paruo igne multum temporis requiritur, vt etiam paruum ferrum candens reddatur, at, si ignis magnus est, ferrum, tametsi etiam sit maius, minimo suum esse, & formam tempore penitus, vt quidem videtur, amittit. Ità se res in duplici hoc gratiarum, quas Dominus dat, genere habere videtur; quod eum, qui iam ad raptus mentis peruenerit, facilè intellecturum scio; At si nondum eos sit passus, aniles ei manias, & ineptias id visum iri. Et forsitan ineptiæ reuera sunt: nam quòd talis, qualis ego sum, tali de re loqui præsumat, aut declarare aliquid conetur eorum, ad quæ eam impossibile videatur etiam commoda verba adinuenire, quibus ipsum vel incipiat exponere, mirum sanè non est, si deliret. Sed confido in Domino (nouit enim Maiestas eius non aliam, secundum & post obedientiam, intentionem meam esse, quàm quamdam tam sublimis boni famem, & appetitum animabus ingenerare) eum mihi hac in re subsidio futurum. Nihil autem hic dicam, quod non sæpius experta sum, &, vt verum fatear, cum primum vltimam hanc aquam describere inciperem, impossibile mihi prorsùs iam tum videbatur, aliquid de ea proferre, imò magis impossibile, quam vel Græcè loqui. Adeò scilicet id difficile est; atque idcirco à scribendo cessabam, meque ad sacram communionem suscipiendam disponebam. Benedictus sit Dominus, qui ignorantibus, & indoctis ità benignus, & propitius est, (ô virtutem obedientiæ, quæ omnia potes!) nam statim intellectum meum Deus illustrabat aliquando per verba, aliquando mihi proponendo, quomodo id dicerem; nam, vt in superiore oratione Maiestas eius faciebat, sic etiam in hac

Deus eam inuit in oratione vnionis & suspēsionis explicādā.

in hac per me dicere velle videtur, quod nec possum, nec scio dicere. Quod dico, ipsissima veritas est, ac propterea id, quod erit bonum, ab illius venit doctrina, quod verò malum, certum est ab omnis mali abysso, me, inquam, prouenire. Vnde, si qui sint, (vti multos esse necesse est) qui iam ad eum orationis statum peruenerint, ad quem me miseram sua DOMINVS benignitate perduxit, & hisce placeret mecum hac ipsa de re agere, ne fortè deuiarent, & errarent, spero fore, vt me ancillam suam Dominus adiuuaret, vt per ipsius veritatem fructum aliquem facerem.

Iam ergo, vt de hac aqua de cœlis descendente, quò copiâ, & abundantiâ suâ vniuersum hunc hortum repleat, & reficiat, loquar, ad oculum patet, quantam hortulanus quietem haberet, si Dominus numquam ab ea, si quando opus est, danda cessaret; quanta insuper is voluptate repleretur, ac gaudio, si numquam hyems, at semper temperata serenitas, & aura foret, ita vt numquam ei aut flores, aut fructus deessent. At quamdiu hic viuimus, id fieri nequit: semper quippè curemus oportet, vt cum aqua vna defecerit, aliam ipsi nobis procuremus. Cœlestis aqua subindè, tunc, cum minimè eam hortulanus exspectat, delabitur. Hoc constat; in principio quidem id ferè semper non nisi post longam, & frequentem orationem mentalem accidere solere, Dominus quippè auiculam hanc ex vno gradu ad alium sustollit, & sic in nido collocat, vt quietem tandem inueniat: nam postquam vidit eam longo iam tempore volitasse, & identidem, tum intellectu, & voluntate, tum omnibus viribus suis Dominum quærere, eique placere fuisse conatam, suum ei pro labore suscepto præmium, etiam hac in vita dare vult. Ecquod autem prœmium? quod scilicet vel vnicum momentum, quo illud habetur, satis sit, ad omnem laborem, qui in hac esse potest, quàm cumulatissimè compensandum. Anima ergo hac Dei quæsitione occupata, summa, & suaui quadam cum voluptate sensit, se propè totam à seipsa per modum quemdam deliquij excedere; nam paulatim eam deficit & habitus, & simul omnes vires corporales, vt nequidem manus sine magna pœna mouere possit; oculi adhæc ipsi etiam inuitæ clauduntur; quos si apertos teneat, nihil propemodum videt; & si legat in libro, ne quidem vnam litteram designare potest, imò vix eam dignoscere: videt quidem esse litteram, sed, quia intellectus eam non iuuat, tametsi vellet, legere nequit. Præterea audit quidem; at quæ audit, non intelligit. Adeò vt sensus in nullo eam iuuent, nisi fortè ad quietem eius interturbandam; vndè magis ei obsunt, quàm prosint. Loqui si velit, in cassum ad id connititur, quia ne vnum quidem formare potest verbum; &,

Quandiu hic viuimus, semper nos nostri curam habere oportet.

Anima in vniente cõstituta status.

bum;&,si id etiam posset, vires ei desunt ad ipsum efferendum: nam omnis vis exterior deperditur; internum autem animæ robur adaugetur, quò hæc gloriâ suâ melius frui possit. Exterior delectatio, quæ sentitur, etiam est, & magna, & satis perceptibilis. Hæc porrò oratio quantumuis longa sit, & diu duret, nihil valetudini nocet: mihi saltem numquam nocuit, nec memini, etsi subindè adhuc male valerem, cum hanc mihi gratiam Dominus daret, vllam me pœnam tum sensisse; imò verò malum meum, & infirmitas indè multum minuebatur. Ecquod verò malum à tam eximio causari posset bono? Adeò id ex operibus exterioribus liquet; vt dubium non sit, quin (cum omnes vires tantæ delectationis occasione sublatæ sint) magna ad eadem adaugenda occasio fuerit. In principio quidem quomodò id tam citò pertransit (mihi saltem ita factum est) ipsum nec è signis illis exterioribus, nec è sensuum defectu tam facilè intelligi potest, vtpotè tam citò pertransiens; è gratiarum tamen copia colligi potest, solis, qui hic effulsit, claritatem permagnam fuisse, cum animam ita liquefecerit. Notandum autem est, quantumlibet diu anima in hac omnium potentiarum suspensione agat, illud tamen tempus, meo iudicio, nimis quam breue esse, & si hæc suspensio ad semihoram duret, multum id esse: imo vt mihi videtur, non tam diu quidem, vmquam illa mihi durauit. Sed, vt verum fatear, homo, cum in illa versatur, percipere vix potest, quandiu sibi illa duret, cum tunc sensus omnis expers sit. Plus dico scilicet, subindè non diu esse, quin aliqua potentia statim ad se ipsa reuertatur. Sola voluntas est, quæ obsistit, & durat, at aliæ duæ potentiæ non diu sunt, quin rursus homini molestæ sint: sed quia voluntas in sua suspensione firma manet, hinc & ipsas rursus suspendit, ac sic aliquantulum manent, ac dein rursus ad se ipsæ redeunt. Huic rei aliquod orationis horæ impendi possunt, & de facto etiam impenduntur: nam vbi duæ potentiæ de vino illo diuino inebriari, & gustare incipiunt, quam facillimè iterum per se ipsæ perduntur (quo sic melius recuperentur) & voluntatem comitantur; itaquè omnes tres simul in gaudio, & fruitione sunt; sed hoc, scilicet eas penitus deperdi, & sine vlla imaginatione manere (nam vt mihi quidem videtur, etiam imaginatio penitus perditur) valde parum durat, esto non ita penitus ad seipsas redeant, vt non ad horas aliquot, velut deliræ esse possint, postquam eas Deus iterum ad se paulatim, & suauiter attrahere voluerit.

Tempus suspensionis animæ valdè breue est.

Iam ad internum illud quod anima hic sensit, veniamus; quod, qui nouit, dicere potest, nam intelligi id nequit, nedum dici. Cogitanti mihi apud memetipsam, cum iam hæc scribere volebam (cum scilicet iam à sacra communione, & ab ea oratione, qualem hic describo, surgerem) quidnam anima hoc tempore ageret; responsum à Domino fuit. *Totam*

Imaginatio etiam in suspensione amittitur.

se ò filia

se, ô filia, destruit, quò se profundius intrà me abscondat; & iam non est ipsa quæ viuit, sed ego; & quia, quæ intelligit, nequit comprehendere, hinc perindè est, atque si intelligendo non intelligeret. Qui quidem hoc expertus fuerit, aliquid horum intelliget; quia id clarius exponi non potest, eo quòd perobscurum sit, id quòd illic peragitur. Vnum hoc dicere possum, scilicet, videri nobis esse nos apud Deum; tantamque in anima rei huius certitudinem manere, vt non possit non credere. Hinc eam omnes potentiæ deficiunt, itaque suspenduntur, vt nullo modo percipi possit, sicut dictum est, illas operari. Si alicuius mysterij meditatione iam occupabatur, ità mox ipsum de memoria elabitur, ac si numquam eius meminisset, aut de eo cogitasset: si in libro legat, mox lectorum non recordatur, aut quousque peruenerat: idem quoque in oratione vocali vsu venit. Adeo vt importuni huius papilionis, memoriæ, inquam, alæ hic adurantur, & se ipsa iam mouere amplius non possit. Voluntas quidem amando maximè occupetur oportet, sed tamen, quomodo amet, non intelligit. Intellectus denique, si quid intelligat, non intelligit, quomodo intelligat; saltem nihil eorum, quæ intelligit, potest comprehendere: equidem non puto ipsum quidquam intelligere; nam, sicuti iam dixi, hoc non intelligitur; & quomodo id fiat, planè ego intelligere non valeo. Initio in magna quadam versabar ignorantia: nesciebam enim Deum in omni re reperiri: &, quia mihi ità vicinus esse videbatur, hinc impossibile mihi videbatur non credere illum præsentem adesse; propterea quòd id mihi quasi apertum, & liquidum videbatur. Intellexeram quippè illum ibi reipsa præsentem esse. Indocti dicebant mihi illum solum ibi per gratiam adesse: at ego, vt hoc crederem, animum planè inducere non poteram: quia, vti dico, verè, & reipsa præsens adesse mihi videbatur; atque indè fiebat, vt summa in angustia agerem. Sed quidam vir apprimè doctus, ex ordine S. Dominici, ab hoc me dubio, & angustia eripuit, dum eum verè ibi præsentem adesse, & quomodo se hominibus communicet, asseruit. quod me summopere consolabatur. Notandum verò, & intelligendum hic est, hanc aquam cœlestem, & maximam hanc Dei gratiam, semper maximos in anima fructus post se, vti iam dicam, relinquere.

In suspensione totalis omnium potentiarũ fit destructio.

* * *

Capvt XIX.

Eamdem materiam prosequitur, et declarare incipit, quos gradus hic orationis in anima fructus, & effectus operetur, suadet quàm maximè, ne quis retrocedat, & licet post acceptam hanc gratiam, relabatur, ne propterea orationis vsum intermittat. Simul ostendit, quanta ex huius intermissione damna sequerentur. Est hac doctrina notatu digna & imbecillibus, ac peccatoribus magna consolationi futura.

Manet ergo maxima, post hanc orationem, & vnionem, in anima teneritudo, ità quidem intensa, vt se ipsa destruere vellet, non ex aliquo dolore, aut amaritudine, sed suauibus quibusdam lachrymis, quibus se irroratam, & humectatam sentit, ita tamen vt non sentiat, aut sciat, quando, aut quomodo eas effuderit. At mirè eam recreat, quòd magnam illam ignis vehementiam, ab aqua exstinctam cernat, quæ tamen illum adauget. Portentosum cuiquam id videatur, & exoticum; à parte rei tamen verissimum est. Interdum mihi hac in oratione versanti contigit, vt sic à meipsa alienata essem, vt nescirem somniumuè esset, an verè in me facta esset gloria illa, quam in me senseram; sed, quòd me lachrymis (quæ mihi sine vllo dolore, tanto cum impetu, & tam celeriter decurrebant, vt nubes illa cœlestis has effundere videtur) ità madefactam cernerem, satis colligebam id somnium nequaquam fuisse. Et hoc contingebat in principio, quando non diu id durabat. Magnum porrò indè anima robur, & generositatem concipit, adeo, vt, si hoc ipso temporis puncto propter Deum in frusta minutim concideretur, permagnæ hoc ei consolationi foret. Hic quoque magna quædam promittit, hæroica proposita concipit, ardentia desideria efformat: hinc mundum abhorrere, & odisse, eiusque vanitatem clarius perspicere incipit; ad hoc longè hic robustior, & valentior reddita est, quàm in præcedentibus orationis gradibus, & in humilitate, deiectioneque sui fundatior: liquidò enim perspicit, ad excessiuam illam, & sublimem gratiam accipiendam, diligentiam suam nihil penitus contulisse, neue ad eam alliciendam, aut etiam conseruandam, satis se potentem fuisse: simul etiam ad oculum videt; illâ se planè indignam esse, quod suam miseriam intimè perspiciat (nam in loco, quem multus sol illuminat, nulla aranei tela abscondi potest) & tam ab omni vana gloria remota est, vt ab illa tentari se nullatenus posse putet. Iam quippè ad oculum videt, & manu propè tangit, quam parum, aut nihil ipsa possit: nam

Sapidæ lachrymæ ignis vehementiam exercent.

Humilitas profunda post vnionē in anima remanet.

sit: nam in hoc, quod hic sentit, ne quidem consensum ipsa dedit, imò videtur quis illâ etiam inuitâ, omnibus illius sensibus portam velut occlusisse, quò Deo suo amplius frui possit. Vndè sola cum illo manet: quid aliud ergo faciat, quàm ipsum amare? nihil hic videt, nihil audit, nisi brachiorum vi trahatur, & moueatur; non est autem, quod quis ei tunc gratias pro aliqua re agere velit. Postea ei vita præterita in mentem venit, nec non magna Dei misericordia, idque magna cum veritate, & sine vlla intellectus defatigatione, illic namque paratum, & velut coctum videt, quod comedere, & intelligere debet. Ex seipsa videt, se infernum promereri, & nihilominùs gloriâ puniri; itaque se in Deo laudando destruit & annihilat. Imò ipsa me iam hoc tempore annihilare vellem. Benedictus autem esto, Domine mi, quòd è tam fœtida & cœnosa palude, qualis ipsa sum, tam lympidam aquam sic efficias, vt in mensam tuam possit inferri. Laudem tibi dicant omnia, ô deliciæ, & iucunditas Angelorum, quod vilem adeò vermiculum ad tam sublimem euchere statum digneris. Hic porrò profectus, & incrementum aliquantisper in anima manet. Vndè ipsa (quandoquidem manifestè videt fructum non esse suum) hunc ipsum in alios distribuere iam incipere potest; ita tamen, vt satis inde sibi remaneat, nec egeat. Incipit quoque euidentia signa ostendere animæ cælestes thesauros continentis, nec non ardentia eorum, in alios conferendorum desideria habere, Deumque rogare, ne ipsa sola diues & abundans sit. Incipit præterea, proximum qua potest, iuuare, ita tamen vt id ipsa propè non sentiat, nec se ipsa propterea aliquo loco habeat; etsi id proximus facile sentiat, ac percipiat. Odor quippe florum ita iam creuit, vt ardens proximi desiderium, injciat ad eam accedendi. Intelligunt siquidem hi, eam virtutes habere, fructumque earum sapidum & dulcem esse vident; vndè ipsam in eo comedendo adiuuare vellent: si terra hæc laboribus, difficultatibus, persecutionibus, & morbis (nam paucissimos esse putem, qui sine illis huc perueniant) seriò excolatur, & per proprij commodi carentiam, & renuntiationem benè subigatur, aqua sic in ea imbibitur, vt penè nunquam exsiccetur. At, si tellus sit, quæ adhuc in terra maneat, totque spinis referta sit, quot ipsa initio habebam, si nondum à peccandi occasionibus sit sequestrata, nec tantam gratitudinem ostendat, quantam tantum beneficium meretur; terra denuò velut exarescit: si deinde hortulanus negligens sit, & Dominus è sola sua bonitate pluuiam aliam dare nolit, hortum hunc velut perditum reputa. Ita namque mihi contigit; quòd sanè

Quando anima sua fruitionis alios reddere partitipes queat.

Anima, quæ huc peruenit, si ingrata sit, & negligês, in quâto periculo versetur.

maximopere miror, vnde, nisi id mihi factum esset, vix crederem. Ipsum autem hic scribo, vt animæ imbecilles, qualis erat mea, hinc consolationem sibi capiant, ne vmquam desperent, & in Dei magnitudine semper confidant, & esto ipsas ad tam altum gradum, qualis hic est, à Domino euectas labi subindè contingat, non propterea animum abijciant, nisi penitus pessum ire velint: lachrymæ quippè euincunt omnia, & vna aqua attrahit aliam. Inter alia autem plurima, quæ me talem, qualis sum ad in his describendis, & vita mea improba & gratijs, quas à Domino, nullo meo merito, & obsequio, sed potius post enormes offensas accepi, enarrandis, obediendum excitarunt, non postremum fuit hoc quod dico. Et sanè vellem magnam hic auctoritatem haberem, vt in his omnes mihi crederent. Dominum autem rogo, vt mihi eam dare dignetur. Nemo ergo eorum, qui iam orationi se dedere cœperunt, animum despondeat, dicendo: si denuò in malum relabar, deterius est in exercitio orationis me progredi. Ita quidem id esse credo, si orationem intermittat, & malum suum non corrigat; at si orationem non omittat, credat, sibique persuadeat, ab eo se ad lucis portum conducendum.

Lachrymæ omnia euincunt.

Orationis intermissa dãna.

Cacodæmon magnum mihi hac in re certamen mouit, multumque sum passa, ex eo quòd paruam humilitatem esse crederem, me ità improbam orationi incumbere: adeò, vt ipsam, (vti suprà dixi) sesquianno, aut saltem anno toto (nam de medio anno vsque adeo certa non sum) intermiserim. In quo si perrexissem, rectà me ipsa in infernum deturbassem (imò iam reuera me deturbabam) ità vt dœmonibus, qui me eo conducerent, minimè opus esset. Quanta hæc, DEVS bone, cœcitas est! & quam benè diabolus nouit quid agat, cum tam efflictim eam impedire satagit. Nouit quippè sacrilegus hic impostor, se in animam, quæ in oratione constanter perseuerat, nihil posse; deque ea subuertenda se propè desperare debere, & omnem, quem ei causatur, lapsum, & ruinam, postea illam adiuuare, vt, per Dei gratiam, in diuino obsequio feruentius currat, & vlterius prouehatur: magni ergo hoc illius interest. Quid est Iesu bone, animam, quæ huc peruenit, in peccatum aliquod prolapsam videre, quando tuâ tu misericordiâ denuò ei manum porrigis, & eam subleuas, quomodo tunc magnitudinis, & misericordiarum tuarum multitudinem, propriamque miseriam agnoscit! hic scilicet serio se annihilat, tuamque magnitudinem agnoscit: hic oculos attollere non audet: hic non alliter eos attollit, quam vt videat, quantum tibi debeat: hic ardentem erga Cælorum Reginam affectum induit, quo ipsa te propitium reddat, hic sanctorum qui, postquam à te vocati essent, lapsi sunt, opem inuocat, qui eos auxiliatores habeat hic nimis quam superfluum pro se putat omne id, quod ei das; videt

Lapsus cooperantur ad bonum cum oratio non intermittitur.

enim

enim se ne terram quidem, quam calcat, promereri: hic fide viua ad Sacramenta accedit, vtpote quæ hic ei manet, ad vim & virtutem, quam in ipsis sitam esse voluisti agnoscendam, hic denique te laudat, quod talem pro vulneribus nostris medicinam & vnguentum reliqueris, quæ ea non tantum superficie tenus sanant, verum etiam penitus auferunt. Hoc itaque anima demiratur: & quis ô Deus animæ meæ tantam misericordiam, ac tam excessiuam gratiam, post proditionem tam fœdam & abominabilem, non admiretur? vt nesciam quomodo cor meum mihi hæc scribenti non disrumpatur, quod ita scelesta, & improba sum. Videor tibi per has lacrymas, quas hic fundo, quasque ipse mihi das (quæ sunt velut tam malè olentis putei, quantum est ex parte mea, aqua) pro tam fœdis, quas admisi proditionibus satisfacere; semper quippe malum committebam, & gratias ac beneficia, quæ ipse mihi contulisti, tibi destruere allaborabam. Tu eis, Domine mi, robur & valorem adde, aquam hanc ita turbidam, lympidam redde, saltem ne cui occasionem dem iudicandi (vti mihi id occasio fuit) & cogitandi, quare, ô Domine, viros quosdam Sanctissimos, qui semper tibi seruierunt, semper pro te laborarunt, quique in religione educati, & de facto veri religiosi sunt, non quales ego, quæ nudum dumtaxat Religiosæ nomen habebam, negligis; cum apertè videam, eas te illis gratias non facere, quas præstitisti mihi. Video, ô bonū meum, te præmium illis in futurum reseruare, quo ijs id totum simul retribuas, imbecillitatem autem meam hoc gratiarum adminiculo opus habere. Illi seu fortes, & generosi seruiunt tibi sine illo, & tu illos, velut robustos, & valentes ac sine vllo proprio compendio tibi seruientes tractas; verumtamen nosti, Domine sæpe me ad te clamasse eos qui mihi detrahebant, & aduersum me loquebantur, apud te excusando, quod bona ratione ad hoc eos moueri crederem.

Hoc tum erat, Domine, postquam tua bonitate me sustinebas, & retinebas, ne toties te offenderem, & cum iam à parte mea paulatim subducere me inciperem, ab omni eo quo te putarem offendi posse, & exacerbari. Mox enim vt hoc ego faciebam, tu tuos, Domine thesauros, ilico reserare incipiebas, quo ancillæ tuæ eos communicares. Et prout quidem quam primum, & statim incipiebas, non solum eos mihi dare, sed etiā velle, vt omnibus innotesceret, illos à te mihi dari, aliud sane exspectasse non videris, quam vt aliquam ipsa ad eos recipiendos voluntatem & dispositionem adferrem. Hoc ergo cum vulgo viderent omnes, bonam de ea opinionem habere cœperunt, quæ, quàm improba esset, nōdum intellexerant. Esto improbitas mea satis forinsecus appareret. Vndè derepentè acris aduersum me exorta detractio, & exagitatio, &, prout quidem

Quas passa sit calumnias.

quidem mihi videtur, non sine ratione: vnde etiam erga nullum eorum odium aut inimicitiam concepi, sed te rogabam, vt quibus monebantur, rationes intueeris. Dicebant ergo quod haberi vellem sancta, & nouitates quasdam adinuenitem; cum tamen tunc temporis nondum magna ex parte adimplerem ea, quæ regula mea facienda præscribebat, nec ad quarumdam bonarum & sanctarum sororum, quæ domi erant perfectionem peruenissem, imo nec ad illam quidem me peruenturam puto, nisi sua DEVS bonitate totum ex parte sua agat. Sed è contra hoc poteram videlicet quod bonum erat, & eius loco consuetudines non bonas introducere, eas saltem pro posse meo inducere satagebam; in malo autem satis potens & valida eram. Quocirca meritò ac nulla sua culpa me culpabant; nec solum moniales domesticæ, sed externi, te nimirum permittente, mihi quæ vera erant, detegebant. Quadam vice, cum horas Canonicas (nam hæc me tentatio subinde capiebat) recitarem, & iam ad illum versiculum: *Iustus es, DOMINE, & rectum iudicium tuum*, peruenissem: cogitare mecum ipsa cæpi, quam hoc verum esset: (nam quoad hoc numquam satis dæmon virium habuit, vt me tentaret, vt scilicet ambigerem, num omnia bonorum genera in te, DOMINE, complecteteris, aut de aliquo fidei articulo subdubitarem; quin potius, quò res credendæ communes naturæ limites magis excedebant, eò fidem habere videbar firmiorem, & magnam in me deuotionem excitabat, quod omnipotentem te esse cogitarem; per hanc enim cogitationem omnia magnalia, quæ faciebas, in me comprehendebam, & quoad hoc (vti dixi) numquam vel minimum dubitaui) Cogitanti ergo mihi, quomodo (non sine iustitia tamen) multis ancillis tuis, quæ (vti dixi) tibi sincerè & ardenter hoc in loco famulabantur, illas consolationes, & gratias negares, quas mihi, quæ talis eram qualis fui, erogabas, respondisti DOMINE: *Serui tu mihi, de cætero noli esse solicita.* Hoc primum fuit verbum, quod loquentem te audiui, vndè etiam me satis consternatam reddidit. Et, quia hunc audiendi, intelligendique modum, nec non alia plurima, postea suo loco declarabo, ideo eam hic non trado: id enim extra propositum foret & materiam, à qua iam satis me puto deflexisse: nam vix scio quid dixerim, & non potest esse minus; sed R. V. rogo, vt has digressiones meas benignè interpretetur: cum enim considero, quam me Deus tolerauit, & nihilominus in hoc statu, in quo sum, me esse, mirum non est eorum, quæ dico & dicere debeo, filum me ac connexionem perdere: faxit vero Deus, vt semper hæ ine-

Prima Domini verba ad S. M.

Digressionum eius causa.

hæ ineptiæ meæ sint, nec permittat Maiestas illius potestatem, & facultatem amplius vt habeam, ad eum vel in minimo offendendum, sed potius hoc ipso, in quo sum instanti, me destruat, & consumat. Satis quidem est, vt magnitudo misericordiarum eius hinc colligatur, quod tantam ingratitudinem non semel, sed sæpiùs ignouerit. Quod Sancto Petro semel factum est, & datum, mihi sæpiùs datum est, adeo vt non immeritò me dæmon tentaret, ne singulari, & arcta amicitia prosequerer eum, cui tam apertam, & patentem inimicitiam ostendebam. Hem! quanta mea erat cæcitas! apud quem ergo remedium quærere me oportebat, Domine, nisi apud te.? Quanta insipientia est hominem lucem fugere, vt semper in tenebris, & cespitando incedat? quam superbam humilitatem dæmon in me excogitabat, dum me scilicet tentabat, vt fulcrum & basin, quæ me sustentare debet, ne tam grauem casum facerem, decederem, & abijcerem. Iam me ipsa præ stupore cruce consigno, ac in nullo mihi videor maiori periculo versata fuisse, quam fuit hæc diaboli inuentio & techna, quam mihi sub specie & persona humilitatis ingerebat. Cogitationi quippe meæ repræsentabat, quomodo me, cum post tot recepta beneficia à Deo ita improba essem, orationi auderem applicare; sufficere proinde mihi recitare preces illas vocales à regula præscriptas, quas aliæ sorores recitabant; & quomodo supererogatoria & plura facere vellem, cum ne quidem statas, & ordinarias preces benè persoluerem; denique nihil esse hoc aliud, quàm paruam erga Devm reuerentiam, & respectum, eiusque beneficia, & gratias parui pendere. Non erat quidem malum hoc cogitare & intelligere, at ipsum opere exequi grauissimum scelus fuit. Tu benedictus esto, Domine, qui hac ratione me dignatus sis adiuuare. Hæc tentatio quoddam mihi videtur esse principium eius, quam Iudæ proditori proposuit: excepto quod scelestus hic tentator non ità palam & manifestè me adoriretur; verumtamen paulatim eousque me adduxisset, quò illum pertraxerat. Omnes ergo, qui se in oratione exercent, hoc seriò notare peruelim. Sciant ergo vitam deteriorem fuisse toto eo tempore, quo orationem intermittebam, quam antè: ac videant, quæso, quam scilicet bonum mihi diabolus hic remedium docet, & quam absurdam humilitatem, magnam videlicet animi inquietem ac perturbationem. Sed quomodo anima mea quieta esse posset? suam misella quietem fugiebat, gratias, & beneficia, quæ acceperat, ad oculum intuebatur, & liquido perspi-

Diabolus eã faciebat orationem deserere sub specie humilitatis.

perſpiciebat omnes terrenas voluptates nõniſi meras ſordes eſſe. Miror quomodo id tolerare poſſet, ſed alebat eam ſpes: nam quantum quidem nunc memini (eo quod magis quam viginti & vnus iam elapſi ſint anni) ſemper propoſitum habebam denuo ad orationem redeundi; ſed exſpectabam quoaduſque valde munda à peccatis eſſem. Ah! quam ſpes hæc male fundata erat, ac mihi illudebat: nam me diabolus ea ad vſque diem iudicij ludificaſſet & lactaſſet, vt ſic inde me ad infernum raperet: nam eſto antea lectioni librorum & vocali orationi inſiſterem (quod nihil erat aliud, quam hinc ipſam videre veritatẽ, & illinc prauum iter quod inſiſtebam) & ſæpè magna cum lacrymarum effuſione Dominum inuocarem, ita tamen improba eram, vt mihimetipſi præualere non poſſem. Hoc ergo exercitiũ intermittens, & inter recreationes conſtituta, accedentibus multis peccandi occaſionibus & paruo ſubſidio (& dicere auſim, nullo, niſi quod ad lapſum meum cooperaretur) quid aliud exſpectare poterã, quam quod dixi? Credo multum apud Deum hinc promeruiſſe fratrem quemdam Dominicanum, ſummæ doctrinæ virum, qui me ab hoc veterno excitauit: hic quippe me (vti ante etiam dixiſſe me credo) ſingulis quindecim diebus ſacram communionem adire iubebat, & à malo nonnihil declinans in memetipſam cœpi reuerti, eſto interim Deum non deſinerem offendere? ſed quia rectam viam non perdideram, paulatim in ea, eſto pedetentim, ſubinde cadendo, & rurſus reſurgẽdo, progrediebar. Porro quiſquis ſemper it, ac progredi non ceſſat, tametſi ſerius, tandem ad deſtinatum locum peruenit. Nihil vero aliud mihi videtur eſſe, viam amittere, quam orationis ſtudium intermittere. Ab eo nos Dominus, pro eo atque eſt, liberet.

Anima nunquam ſibi fidere debet ad quantumlibet certum ſtatum euecta.

Satis hinc ergo patet (& ex amore Dei rogo, vt hoc imprimis notetur) nullatenus animam, etſi tam magnas à Deo in oratione gratias, & fauores accipiat, ſibiipſi fidere (quia fieri poteſt vt cadat) nec vlla ratione ſe peccandi occaſionibus exponere debere. Caueat hoc imprimis, quia magna id eius intereſt: nam fraus quam dæmon hic poſtea adornare poteſt (eſto certiſſimum ſit, gratiam à Deo venire) in eo ſita eſt, quod vafer hic proditor in quantum poteſt, hanc ipſam gratiam in rem ſuam conuertat, ac præſertim cum ijs, qui nondum in virtutibus firmiter radicati, nec mortificati, nec à creaturarũ ſunt affectu diuulſi. Nam non ſunt adhuc hic tam fortes (vti infra dicam) vt ſe occaſionibus & periculis ſine noxa poſſint exponere, quantumlibet magna propoſita & deſideria haberent. Eſt hæc ergo ſingularis & notabilis quædam doctrina; non tamen mea, ſed à Deo tradita & propoſita; atque ideo vellem indoctos & idiotas, qualis ego ſum, eam ſcire; nam licèt anima in tali ſtatu ſit, ſibi tamen ipſi fidere non debet, ad ſe in certaminis diſcrimen vltro conijciendam,

ciendam, satis quippè faciet, si se tueri ac defendere possit. Armis siquidem opus hic habet ad se contra cacodæmonas defendendam, nam per se sat roboris nondum habet, ad cum ijs confligendum, eosque sibi subijciendos, vti habét, qui iam eum ad statum peruenerunt, de quo posteà loquar. Hæc scilicet fraus atque ars est, qua animam incautam diabolus illaqueat; cum enim ipsa se ita vicinam Deo esse videt, & quanta sit inter bonum cœleste & terrenum differentia, & quo in ipsam Deus amore feratur, intelligit, ex hoc amore quædam in ipsa nascitur confidentia & securitas quod non frustrabitur eo, quo iam fruitur; quin imo suis se putat oculis præmium, quod exspectat, intueri; nec possibile esse se rem, quæ etiam quoad hanc vitam ità delectabilis, & suauis est, propter aliam ita vilem & turpem (qualis est voluptas) derelinquere. Vnde per hanc confidentiam aufert illi diabolus paruam illam fiduciam, quam habere deberet de se; itaque, vt dixi, in pericula sponte se conijcit, & bono quodam cum zelo, sine vlla mensura & modo alijs de fructu suo impertiri incipit, dum sibi persuadet nihil vltra esse quod de se timeat: nec hoc ex aliqua fit superbia (satis quippè intelligit anima nihil se per se facere posse) sed ex nimia quadam de Deo fiducia, ac sine vlla discretione, quod se adhuc imbecillem & implumem esse non considerat, at sola tenui lanugine superuestitam. Potest quidem nido egredi, quin & Deus eam indè educit, nondum tamen apta est vt volet: nondum enim virtutes satis robustæ sunt, nec adhuc vllam ipsa ad pericula cognoscenda habet experientiam, nec quantopere sibi, dum sibi confidit, noceat, adhuc intelligit. Hoc nimirum fuit, quod me perdidit, vnde & propter hoc, & propter alia omnia magistro quopiam & instructore, ac cum hominibus spiritualibus conuersatione quàm maximè opus est. Veruntamen ipsa mihi persuadeo suos Deum illi animæ, quam ad hunc statum euexit, (nisi penitus ipsa eius Maiestatem deserat) fauores non denegaturum, nec permissurum, vt in totalem ipsa sui perniciem tendat; sed quando (vti dixi) illam cadere continget, & videat, videat, inquam, (ex amore Dei hoc eam obsecro) ne ipsam diabolus decipiat, orationem intermittere illam faciendo, quemadmodum alias me ad illud faciendum sub falsæ humilitatis specie induxit, sicuti iam sæpè dixi, & sæpiùs adhuc dicere vellem. Diuinæ autem bonitati confidat, vtpote quæ infinities maior est, quam omnia quæ facere possumus mala, nostræque ingratitudines prorsùs obliuiscitur tum, cum nostram culpam agnoscentes, ad eius amicitiam Denuo reuerti cupimus; vti & gratiarum, quas nobis, vt nos ob illas castigaret, præstitit; quin potius hæ iuuant & conducunt, vt ipse citius nos in gratiam recipiat, tamquam eos qui iam domestici eius eramus, etiam panem illius (vti vul-

Diabolus aufert ab anima diffidentiam sui.

Bonitas Dei maior est quàm omnia nostra mala.

(vti vulgo dicitur) comederamus. Meminerint, quæso, verborum eius, ac videant, quid mecum egerit: nam ante ego defatigata fui ipsum offendendo, quam eius Maiestas me in gratiam identidem recipiendo. Numquam ipse defatigatur dando, nec misericordiæ eius vmquam desinere aut exsiccari possunt; nos autem in recipiendo neutiquam defatigemur. sit ipse in æternum benedictus. Amen. & quidquid creatus est & existit sanctum eius nomen dilaudet.

CAPVT XX.

DECLARAT QVÆ SIT INTER VNIONEM ET RAPTVM *differentia; item quid sit raptus, addit aliquid de bono, quod illa anima adipiscitur, quam sua bonitate Dominus ad raptum euehit, nec non de effectibus quos in ea hic operatur. Est autem hæc doctrina notatu dignissima*

Raptus, eleuatio, excessus, volatus, translatio spiritus & extasis idem quid sunt.

VEllem possem, Deo iuuante declarare, ecquod sit inter vnionem & raptum, vel eleuationem, vel euolatum spiritus (vt vocant) aut excessum discrimen, quia hæc omnia vnum & idem sunt, & significant. Hæc inquam, omnia diuersa & distincta quidem sunt nomina, tamen vnum quid sunt; quod ipsum etiam extasis appellatur. Multis autem partibus *vnioni hæc præcellit, ac præstat, atque effectus longe maiores, & alias plurimas operationes producit: vnio namque videtur esse principium, medium & finis, & id etiam interius est; at quia raptus & extasis altioris sunt gradus & digniores, hinc suos effectus interius, & exterius operantur. Declaret hoc mihi Dominus, sicut & cætera declarauit, nam sanè nisi Maiestas eius mihi inspirasset, quibus modis & rationibus dici aliquid posset, id ipsa per me facere non potuissem.

Videamus iam ergo aquam illam posteriorem, de qua iam ante egimus, ita abundantem & copiosam esse, vt nisi forte sit, quod terra eam nolit admittere, haud dubiè illam magnæ Maiestatis nubem, quæ eam in terram hanc depluit, nobiscum esse credere possimus.† Quare cum ei ob ingens hoc beneficium gratias agimus, & gratos nos exhibemus, bonis scilicet operibus haud segniter insistentes, Dominus animam colligit &

** Ait raptum præcellere vnioni, id est animam Deo magis frui in raptu, Deūque illius magis dominari in eo quam in vnione. Ita autem id esse satis apparet nam in perfecto raptu, exteriorum & interiorum facultatum vsus deperditur. Dum autem ait, vnionem esse principium, medium, & finem, significare vult, putans vnionem pene semper eodem modo fieri; sed in raptu quosdam gradus esse in quibus alij sunt, vt principium alii vt medium, alij denique vt finis. Atque ideo diuersis dicuntur nominibus nam quadam eorum minimum eius gradum, alia maiorem, & perfectiorem (vti in alijs locis ostenditur) significans.*

† Raptus descriptio.

ligit & comprehendit, perinde (vt sic loqui liceat) ac nubes vapores terræ colligunt; eamque totam extra se sustollit; nubes quoque in cælum ascendit, secumque eam rapit, incipitque ei gaudia regni, quod ei præparauit, ostendere. Nescio sanè an similitudo hæc hic congruat; à parte rei tamen & de facto ità se res habet. Videtur autem anima in his raptibus corpus non possidere, nec animare, vnde valde perceptibiliter sentitur calorem eius naturalem deficere, ipsumque paulatim frigescit, esto interim magnam voluptatem & delectationem sentiat. Non est autem, quod raptui resistere se posse homo putet; at secus est in vnione: nam, quia adhuc velut in terra nostra sumus, hinc eam impedire possumus, & fere semper ei resistere valemus, licet non sine aliqua difficultate & violentia: in raptu verò, vt plurimum, nullum illius impediendi remedium est: nam etiam sine vlla cogitationis alicuius præuentione, aut sine vlla cooperatione extrinseca, subinde ac vehemens quidam impetus te occupat, ita vt nubem illam, aut generosam illam aquilam sublimem efferre, teque sub eiusdem alis delitescere videas ac sentias. Dico id sentiri ac percipi; teque sustolli vides, nescis tamen quo feraris: nam etsi id cum aliqua voluptate & delectatione fiat, nostræ tamen naturæ imbecillitas initio nos timere facit: & idcirco magno quodam animo & resoluta mente hic opus est, & maiore quam opus sit ad ea, quæ ante diximus: vt scilicet omnia periculo exponere non vereamur, veniat quidquid euenire potest, in manus Dei nos resignantes, & quo abducimur eo libenter sequentes, cum etiam inuiti & reluctantes sæpè abducamur, adeo quidem, vt ego sæpissimè raptui, etiam omni adhibita contentione, & cunctis viribus meis reluctando resistere voluerim; ac præsertim aliquoties dum is me coram aliis, & publicè occuparet, & sæpe etiam alias in secreto, quod metuerem, ne à Diabolo deciperer. aliquando quidem cum aliquantulum impediebam, sed non nisi summa adhibita contentione, & maximo cum labore, tamquam dum quis cum valido & robusto Gigante luctatur: vnde postea valde defatigata & fessa mansi, aliàs vero reluctari mihi planè impossibile erat, sed anima mea sursum tollebatur & plerumque fere etiam caput post illam, ita vt ipsum cohibere aut retinere non possem; ac subinde etiam totum corpus, ita vt hoc etiam sublime à terra eleuaretur. Hoc postremum tamen raro mihi contigit, semel porro mihi contigit simul cum reliquis Monialibus in choro agenti, & genua iam, vt sacram communionem susciperem, flectenti, vnde turbari, & angi in me ipsa cœpi, quod mihi quid valde extra ordinarium, & præter quam solebam pati, passura hinc videbar, & ob quod statim omnium admirationem prouocarem: quocirca Monialibus

Raptum impedire non possumus sed vnionem.

In raptu anima sustollitur, etiam caput interdum & subinde totum corpus.

præcipi (nam contigit hoc postquam iam superiorem, & præpositam ago) ne cui ipsum dicerent. Sed alias, mox vt incipiebam aduertere Dominum simile quid circa me velle facere (ac speciatim semel cum in concione, inter Matronas nobiles agerem: nam festum patroni nostri celebrabatur) totam me in terra extendebam, & licet circumstantes corpus meum tenerent, alij tamen quid circa me fieret satis percipiebant. Rogabam itaque instantissimè Dominum, vt iam non amplius gratias mihi daret, quæ aliquam exteriorem apparentiam haberent: nam iam tædiosum mihi erat vbique & semper me ita circumspectè gerere, cum hanc Maiestas eius mihi gratiam dare non posset, quin alij eam notarent & perciperent. Et meas ipse preces, quæ eius bonitas est, in hoc videtur exaudisse: nam exinde vsque in præsentem diem non amplius id mihi contigit, etsi, vt verum fatear, non multum temporis post hoc adhuc elapsum sit. Porro cum raptum impedire conabar, tam valida me manus & potentia de sub pedibus sustollere videbatur, vt cui eam assimilem nesciam; nam maiore longe id fiebat impetu, quam in aliis illis rebus ad spiritum spectantibus; quare ceu diffracta & emembris manebam. Est namque id graue quoddam certamen, & quidquid demum obnitendo fit, perparum iuuat, cum Dominus secus velit: non est enim potentia, quę eius potentię resistat. Interdum vero satis illi est, nos videre, quod hanc nobis gratiam facere velit, & quod ab eius Maiestate non dependeat, quo minus ipsi eam habeamus, cui dum ex sola humilitate resistimus, eosdem illa in nobis operatur effectus, quos operaretur, si totaliter in eam consentiremus.

Raptuum fructus.

Porro effectus & fructus qui hinc sequuntur, permagni sunt. Primò namque hinc colligitur, quanta sit Dei potentia; & non posse nos, cum Maiestati eius placuerit, tam corpus, quam animam retinere, nec illud nos in potestate nostra habere; sed videre nos, quantumuis inuitos, esse aliquem supra nos, ac gratias has & dona ab eo dari, à nobis ipsis autē prorsus nihil nos posse. Vnde magnam nos humiliandi occasionem elicere possumus. Equidem fatear necesse est, id me initio valde perterruisse; est quippe visu mirabile, corpus ita à terra sublime eleuari: nam etsi spiritus hoc secum extollat, & magna id cum suauitate, cum nulla sit resistentia, fiat, sensus tamen ipse non deperditur; ego saltem ita in raptu constituta eram, vt sentire, & percipere possem me raptam esse. Notare hic est magnam maiestatem eius, qui hoc facere potest, quæ etiam capillos præ horrore erigat, & ingens quidam in animo oritur timor, ne tantumque tamque potentem Deum offendamus. Sed timor hic cum magno quodam amore, quem de nouo hic acquirimus, mistus est, erga eum scilicet, quem tanto amore erga putridum quemdam vermiculum

ferri videmus, vt non satis ei esse videatur, animam ità verè & seriò ad se pertrahere, sed & corpus, quod adhuc ità mortale est, tamque sordida è terra (vtpotè quæ tot peccatis inquinata est) compositum sibi velit.

Oritur hinc prætereà mira quædam ab omnibus rebus creatis alienatio, & sequestratio, quæ qualis sit, haud facile dixero, dicere tamen mihi posse videor, ipsam aliquo modo differentem, imò maiorem esse, quam alia illa, quæ ad solum spiritum pertinent: nam cum iam homo, quoad spiritum ad totalem omnium rerum abdicationem peruenerit, videtur Dominus hic velle, vt etiam corpus hoc opere exequatur: Vnde nouam quamdam à mundi huius rebus alienationem, & auersionem cócipit, quæ vitam hanc multò ei reddit acerbiorem, & tædiosiorem. Indè quoddam subnascitur tædium ac fastidium, quod nec à nobis ipsis habere, nec iam habitum, cum nobis placuerit, abijcere possumus. Vellem equidem imprimis magnum hoc tædium aliquo modo declarare, sed vereor vt non possim, dicam tamen aliquid, si potuero. Notandum autem hic est, hæc mihi iam valde ad extremum, & in fine euenire, post omnes videlicet visiones, & reuelationes, quas describam, & postquam iam me orationi dederam, in qua me etiam Dominus magna suauitate, & consolatione perfundebat. Et licet etiam nunc subindè consolationes sentiam, tamen sæpissimè, imò plerumque hoc, quod iam describam, tædium patior: quod aliquando quidem maius, aliquando minus est, iam verò loqui volo de eo, cum maius est. Nam etsi postea expositura sim magnos illos impetus, qui me occupabant tum, cum me sustollere Dominus parabat, inter illos tamen, & id quod iam dictura sum, non minor mihi esse videtur differentia, quam sit inter rem valde corporalem, & valdè spiritualem. Et credo sanè me non dicere nimium aut plus æquo id exaggerare. Nam etsi in illis sola anima pœnam sentiat, ipsa tamen vnà cum corpore eam videtur sentire, & ambo pariter de ea participare, ita vt illic tam extrema non sit derelictio, atque hic. Hoc autem tædium vt declinemus, vel comparemus, ipsi non sufficimus, nec pares vires habemus: nisi quod sæpè quoddam nobis subitò oboriatur desiderium (quod quomodo excitetur ipsa prorsus nescio) quòd vbi totam animam peruadit & penetrat, ita ipsa in momento angustiari, & fatigari incipit, vt longè supra seipsam, & suprà omnem rem creatam efferatur; & ità eam Deus ab omnibus rebus alienatam ac derelictam reddat, vt, quantumlibet etiam connitatur, nulla omninò superesse res in terra videatur, quæ ipsam tali in angustia constitutam comitetur; imò nec ipsa eam vellet, sed potius in illa solitudine emori. Frustrà sunt, tam qui illam alloquuntur, quàm ipsa sibi omnem vim ad loquendum inferens: spiritus namque eius, quantumuis ipsa è

Tædiũ animæ quid sit.

contrà faciat, non vult illam solitudinem relinquere. Et esto tum quidem Deus longissime ab illa mihi abesse videatur, subindè tamen ei magnalia sua, modo quodam maximè admirabili & singulari communicat. Qui proindè nullis potest verbis exponi, nec aliquem futurum credo, qui eum aut credat, aut intelligat, nisi qui reipsa eum sit expertus; Hæc enim communicatio non tam est ad animam consolandum, quam vt hinc pateat, quam meritò se anima cruciet, & doleat, quòd ab eo bono sit abiens, quod omnia in se bona complectitur. Per communicationem hanc increscit desiderium, nec non extrema illa solitudo, in qua se videt, idque cum tam subtili, & penetratiua pœna, vt anima in deserto illo constituta (ita enim ad litteram mihi hoc tunc vocari posse videtur) dicere possit, quod Regius Propheta in eadem fortè solitudine constitutus dixit: *Vigilaui, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.* quamquam credibile sit, Dominum ei, vtpotè viro tam sancto, dedisse, vt longè excellentiore modo eam sentiret. Vnde & mihi versiculus ille Psalmi tunc occurrere solet: nam hoc ipsum in me videre videor; imò mihi consolationi est videre, quod & alij tam extremam in se solitudinem senserint, præsertim qui tanta vitę sanctitate fuerunt. Vnde anima non iam apud se, sed in tecto vel suprema sui, & omnium creatorum parte esse videtur, nā etiam suprà id, quod in ipsa summum & supremum est, videtur esse. Alias videtur, quasi in maxima esse egestate constituta, sibi ipsi dicens, & se interrogans; *Vbi est Deus tuus?* Dignum porrò notatu est, me initio non sciuisse, quis horum versuum in lingua materna esset sensus; postquam verò ipsos intellexi, magnæ mihi consolationi fuisse, cum videbam Dominum illos mihi etiam non procuranti, in memoriam reuocasse.

Psal. 101.

Alias ad mentem reuocabam illud Apostoli Pauli dicentis; se mundo crucifixum esse, non quod velim dicere id in me locum habere, quia contrarium clarè video. Sed anima rapta taliter mihi constituta esse videtur: nam nec è cœlo vlla ei venit consolatio, nec in eo ipsa est, nec vllam à terra habere vult, nec in terra est, sed veluti crucifixa inter cœlum & terram pendet, & patitur, vt nullum ei vlla ex parte veniat subsidium, nam quod ei è cœlo venit (quod, sicuti dixi, est tam admirabilis quædam Dei notitia, vt omne quodcumque desiderare possumus longè excedat) maioris tormenti & crucis occasio est; nam per hoc ita illius desiderium adaugetur & increscit, vt præ magnitudine pœnæ aliquando sensus, meo iudicio, penitus deperdatur, sed hoc non diu durat; videntur hæc autem quædam mortis esse angustiæ, nisi quod hæc passio tantam secum consolationem afferat, vt nesciam cui rei eam comparem, vt dulce amarum quoddam martyrium mihi esse videatur, cum quidquid terrenorum animæ repræsentari potest, tametsi id etiam ex ijs sit,

Anima hoc in raptu, est velut crucifixa.

ijs ſit, quæ maximè eis ſapida,& delectabilia eſſe ſolebant, adeo id non admittat, vt quamprimum illud repudiare, & à ſe abijcere videatur. Intelligit autem nihil ſe velle, præterquam Deum ſuum, at nihil particulare, nec eius partem aliquam amat, ſed omnia ſimul & ſemel habere vult, & tamen quid velit, neſcit, neſcit, inquam, quod imaginatio nihil ei repræſentet, &, prout quidem mihi videtur, tempore illo durante, potẽtiæ diu eſt, quod non operentur; nam, vti in vnione & raptu eas ſuſpendit gaudium, ità hîc à pœna, & à cruciatu ſuſpenduntur. Vtinam id ergo R.V. benè & prout oportet, poſſem exponere, vel ideo tantum, vt mihi diceret, quid id ſit! hoc quippè eſt, quod animam meam modo vt plurimum cruciat, & plerumq; cum ſe otioſam videt, hæ mortis anguſtiæ illam occupant, & timore concutiunt, dum eas ſibi ingruere videt, quia ex illis ſe nouit non morituram; ſed cũ iam in illarũ medio eſt, vellet omne, quo ſibi viuendum eſt, tẽpus in hac poſſe amaritudine & pœna tranſigere: licet illa tam enormis, & exceſſiua ſit, vt corpus ei ferendæ vix par ſit. hinc ſubindè me omnis penè arteriarum vitaliũ pulſus deficit, (prout ſorores illæ, quæ aliquando ad me veniunt, teſtantur, quæ iã ex vſu ipſo id magis in me obſeruant) & oſſa corporis velut loco ſuo mouentur ac laxãtur, deniq; manus ita rigeſcunt, vt eas aliquando nequeã cõiungere, vnde magnus mihi manet in arterijs pulſatilibus, ac in toto corpore, etiã in diẽ vſq; ſequẽtẽ cruciatus, ita vt omnia mea mẽbra laxata & loco mota eſſe videãtur: ſpero, & credo, ſi vt hactenus fecit, dolor hic ſẽper procedat, & increſcat, Dominũ, quæ eius bonitas, facturũ aliquãdo, vt hic ſemel vna cũ vita, finem accipiat: nã tam exceſſiua pœna (vt quidem mihi videtur) ad hoc pluſquã ſatis eſt, ſed hoc ipſa non promereor, ac tum quidẽ nihil adeo exopto, quã mortem oppetere: nec memini tunc purgatorij, nec enormiũ, quæ admiſi, peccatorum, propter quæ infernũ promerita ſum. Omniũ ſcilicet obliuiſcor, præ deſiderij illius de Deo videndi vehementia; illaq; derelictio & ſolitudo magis placet, quã quodlibet & quodcũq; cũ mundo & mundanis commerciũ. Nihil quippè animam tunc conſolari poteſt aut recreare, niſi fortaſſe loqui & agere cum aliquo, qui quamdam tormenti huius habeat experientiam; ſed iam intelligit, quod, eſto de eius magnitudine apud aliquem conqueri vellet, nemo illi, (vt quidẽ cenſet) hac in re creditũ eſſet. Illud præterea illam cruciat, quod tormentum hoc adeò enorme, & magnum ſit, vt iam nec in ſolitudine eſſe vellet, vti alias ſolebat, nec hominum contubernium ambire, niſi eius, apud quẽ de malo ſuo conqueri poſſet. Itaq; quemadmodum aliquis, qui laqueo collum implexum iam habet, & iam iam ſuffocandus eſt, reſpirare conatur, ſic mihi hocce conuerſandi cum hominibus deſiderium dumtaxat à noſtra infirmitate oriri videtur: nam ſicut nos pœna in mortis periculo conſtituit (quod ſanè

Pœna grauiſſima, & nihilominus ſuauiſſima animæ.

Conſolatio eſt malum cum alio communicare poſſe.

sanè ita est, quia in eo periculo subindè versata sum, pergraues scilicet morbos, & alias occasiones, vti iam supra dixisse memini, imò verè me dicere posse opinor, isthoc moriendi periculum non minus graue esse, quam vllum aliud) ita illud desiderium, quo corpus & anima à se inuicem non disiungi, & diuelli optant, opem exposcit ad respirandum, & necessitatem suam aperiendo, & conquerendo, & se paulatim diuertendo, quærit remedium ad vitam conseruandam & tuendam, esto id multum fit contra voluntatem spiritus, aut superioris partis animæ, quæ hac pœna carere nollet. Nescio an in ijs quæ dico à vero non aberrem, & an sciam ea dicere: sed, quantum mihi videtur, ità planè fit. Videat quæso R. V. quam hac in vita habere consolationem ac recreationem possim: nam, quam habere solebam, scilicet ex oratione & solitudine (nam in ea me Dominus consolabatur) iam magna ex parte, & potissimum in hoc tormentum commigrauit; quod adeo suaue & dulce est, & tanti videt anima pretij id esse, vt ipsum iam omnibus, quas habere & recipere solebat, consolationibus præponat. Videtur autem ei id multò esse securius, quòd regia crucis via sit, & in se quamdam magni valoris suauitatem (vt mihi quidem videtur) complectatur: corpus quippè nihil sentit, præterquam pœnam; anima autem sola ex gaudio & delectatione, quod ex hac pœna resultat, frui videtur; quomodo id fieri possit, ipsa nescio: attamen ita fit; nam (vt quidem mihi videtur) hanc sanè, quam mihi Dominus dat gratiam (ab eius enim manu, vti dixi, illa venit; nulla autem mea procuratione & cooperatione; est quippè admodum supernaturalis) cum omnibus alijs, de quibus postea loquar, non quidem omnibus simul sumptis, sed cum vnaquaque singulatim sumpta, commutare nollem.

Notandum porro hic est, hosce impetus mihi etiam post acceptas illas gratias, de quibus hactenus egi, imò post omnia quæ hoc libro descripta sunt, nec non post id, quo me Dominus nunc demum perduxit, euenisse. Cum ergo in principio timerem (vti propè semper timere soleo, in singulis, quas de nouo à Domino accipio, gratijs, quoadusque me Maiestas eius, eas continuando securam reddat) dixit mihi; ne timerem, plurisque gratiam hanc facerem, quam omnes, quas hactenus mihi præstiterat; quod per hanc pœnam anima purificetur, efformetur, & sicut aurum in fornace purgetur, quò sic donorum suorum vermiculationem melius superinducat, & quod hac ratione emundetur ab eo, quod in purgatorio ei expurgandum erit. Intelligebam quidem magnam id gratiam esse, at his auditis à Domino multo mansi securior, ipse quoque Confessarius meus bonum id esse dicebat. Et quamuis timerem, quòd adeò essem improba; numquam tamen ipsa mihi persuadere poteram, id malum esse, quin potius ipsa boni magnitudo me timere faciebat, dum mecum reputarem,

Quanta gratia hæc pœna sit.

putarem, quàm male id promeruerim. Benedictus sit Dominus, qui tam bonus est. Amen.

Videor porrò mihi à scopo proposito deflexisse, inceperam quippè de raptibus loqui; quod autem hic descripsi, longè plus est quam raptus, vnde etiam eos, quos dixi, effectus, operatur. Ergo ad sermonem de raptibus iam reuertamur, & quod in ijs frequentissimè, & vt plurimum occurrit prosequamur. Dicò igitur, sæpè mihi visum fuisse corpus meum post raptum ita leue redditum esse, vt omnis eius grauitas à me auferretur, imo tanta aliquando leuitas eius erat, vt nō audirem quidem an pedibus terram tangerem. Corpus ergo cum in raptu est, velut mortuum manet, vt sæpè nullam prorsus fruitionem exercere possit, &, quo in statu raptus ipsum occupat, in eodem maneat; vnde si sedens, si manibus apertis, aut clausis occupetur, manebit & sedēs, & manibus apertis, aut clausis. Nam etsi quam rarissimè sensus penitus amittatur, nonnumquam tamen accidit; illum me penitus amittere, sed est id rarius, & non diu durat, ordinariè verò, & vt plurimum turbatur, & quamuis nihil omninò tunc per se agere possit, quoad exteriora, non tamen desinit & intelligere, & audire, at quasi de longè. Non tamen dico ipsum intelligere, vel audire cum raptus in summo est: tunc verò raptus est in summo, cum animæ potentiæ ità Deo vnitæ sunt, vt omnem suam functionem amittant: nam tunc (quantum mihi videtur) nihil videt, nihil audit, nihil sentit, sed vti in superiori oratione vnionis dixi, hæc animæ totalis in Deum transformatio ad modicum duret, nulla potentiarum functionem suam exercere sentitur, aut nouit quid ibi agatur, non ita quidem vt ipsum plenè ac perfectè à nobis, dum in terra hic viuimus, intelligatur, (Deus saltem id intelligi non vult) quia ad hoc fortassis inepti sumus & incapaces. Et hoc ego in meipsa experta sum.

Descriptio raptus.

Totalis transformatio animæ nō diu durat, & quod in ea fit non est tale vt in terra intelligatur.

Obijciet hic mihi R. V. & petet, quomodo, & vnde fiat raptum aliquando diu durare? respondeo, ipsa fruitio, prout quidem vt plurimum mihi contingit (vti in superiori orandi modo dixi) fit per interualla: per interualla quoque anima sæpè absorbetur, aut potius Dominus ipse eam in se absorbet, qui postquam sic eam ad tempus intrà se detinuit, duæ potentiæ iterum ad se redeunt, adeò vt sola voluntate illi anima adhæreat. Videtur porrò mihi hæc aliarum duarum potentiarum commotio non inscitè comparari posse cum motu gnomonis & indicis, in horologio solari, vtpote qui numquam quiescit; cum soli tamen Iustitiæ visum fuerit, ipsum sistit & quiescere facit. at hoc, vti dictum est, non diu durat. Quia tamen impetus & raptus spiritus vehemens fuit, licet aliæ illæ potentiæ denuò sese moueant, voluntas tamen absorpta manet, & hanc in corpore operationem, velut absoluta omnium domina exercet: nam etsi aliæ duæ

Omnes potētiæ in raptu non semper perdūtur.

potentiæ, facile mobiles illam impedire studeant, quæ ex inimicis eius minimi sunt, cauet tamen ne & sensus ipsam impediant, atque ideo facit vt suspensi sint, quoniam ita id Domino videtur. Oculi namque vt plurimum clausi sunt, esto eos ipsi claudere nolimus; qui si interdum, vt iam dixi, aperti sunt non tamen aduertit & reflectit ad id quod videt. Hic ergo corpus est maximè impotens ad aliquid ex se agendum, ne, cum potentiæ denuo ad se ipsas redibunt tam multum sit quod agat. Quamobrem quicumque hanc à Deo gratiam accepit, non est quod deijciatur aut contristetur, si corpus, suum ad longum tempus velut vinctum & ligatum manere videat, intellectum autem ac memoriam subinde in alia distractam esse: vt plurimum tamen ambæ vel in Dei laudes occupantur, vel ea comprehendere & intelligere allaborant, quæ circa ipsas facta sunt. Imo ne ad hoc quidem satis excitatæ sunt; sed sunt tunc velut homo qui diu dormiuit, & varia somniauit, nondum tamen plenè excitatus est.

Quam re memoria & intellectus vt plurimum occurrentur in raptu, cum iam ad se redière.

Causa vero cur me quoad hoc ita explicem & declarem, hæc est, quod sciam hodie nonnullas superesse, etiam hoc in monasterio quibus id genus gratias Dominus confert: Vnde si, qui ipsas dirigunt, & regunt, in hisce rebus minimè versati sint; putabunt fortasse eas in raptu debere ceu mortuas videri, præsertim si non sint docti. Et certe dolenda res est, quod tam multa à Confessarijs harum rerum imperitis, vti postea dicam, pati homo debeat. Forsitan non intelligo id quod dico, R. V. tamen intelliget, num in aliquo à vero deflectam, cum aliquem iam Dominus tibi rei huius experientiam dederit, sed, quia non ita dudum est quod eam habuisti, forsitan non tam bene obseruasti atque ego. Itaque vt concludam nullæ omnino sunt in corpore vires, quæ ipsum de loco in locum mouere faciant, vti id ipsa testari possum, vtpote quæ me sæpè conatu magno conata sum mouere: nam anima eas penitus ad se traxit, & secum abripuit sæpe contingit, vt qui antea valde egrotabat, & grauissimos dolores patiebatur, per hoc sanitati restituatur, & ad quid agendum agilior fiat, & expeditior. Quod enim illic homini datur, magnum quid & excellens est, hinc subinde vult Dominus vt & corpus (sicuti dixi) eo fruatur, cum id iam anima in eo, quod ipsa cupit, obsequatur ac pareat. Postquam vero iam homo ad se redijt, vt die vno vel duobus, aut etiam tribus, potentiæ ipsæ ita absorptæ maneant, vel attonitæ, vt apud se non esse videantur. Hic itaque contristatur & gemit, quod iterum ad vitam hanc redire oporteat: hic quoque ei enatæ sunt alæ ad sublimè, & fortiter volandum, & lanugo, & plumæ molliculæ iam exciderunt: hic Christo vexillum iam totaliter & absolutè erigitur, ita vt arcis huius præfectus ad altissimam turrim quodammodo iam ascendere, aut ab

Corpus fruitur.

alio

alio sustolli videatur, ad illic vexillum Deo erigendum; atque inde conspicit eos qui infernè constituti sunt, vtpotè, qui iam in tuto versatur, iam nulla pericula exhorrescit, sed ea potius desiderat, tamquam qui iam certo quodam modo ibi de victoria redditus est securus. Hic liquido etiam patet, quam parui facienda sint omnia quæ in terra hic habentur, quamque ea ex se nihil sint. Qui enim alto in loco est constitutus multa oculis consequitur. Iam nihil aliud desiderare, aut aliam voluntatem habere vult, quàm quam ei Dominus dat, quod etiã supplex eum rogat, suæque voluntatis claues ei consignat. Vide quæso, quomodo hortulanus iam factus sit præfectus arcis; aliud facere non vult, quam Domini voluntatem, nec suiipsius, aut alterius cuiuspiam, imò ne quidem putei vnius huius horti Dominus esse cupit; sed si in horto aliquid boni sit hoc Maiestatem eius vult distribuere, nam iam inde ex hoc tempore nihil proprij habere vult, sed vt Dominus de omnibus, prout voluerit, & ad gloriam suam expedire iudicauerit, disponat & faciat. Et de facto, & in veritate omnia ita fiunt, si modo raptus veri sint, quod scilicet in anima maneant: effectus & profectus, quem iam commemoraui: qui si non sequantur, quam maximè dubitarem vtrum à Deo illi proficiscantur, vererer potius ne illa furoris sint species de qua S. Vincentius scribit. Hoc porro ipsa scio, & per experientiam exploraui, scilicet, animam hic absolutam omnium Dominam manere & horæ, atque etiam minori spatio talem acquirere libertatem, vt se ipsa cognoscere nequeat. Vnde quidem intelligit tantum bonum ex se non proficisci, quomodo tamen id sibi obuenerit, nescit; sed apertissime perspicit magnum sibi ex vnoquoque horum raptuum emolumentum & commodum prouenire. Nemo hoc crediderit nisi qui expertus id fuerit: atque hæc est causa, cur misellæ animæ tam facile non credatur, dum eam antea ità improbam, tam cito ad res tam sublimes & generosas aspirantem vident: statim quippe non contenta Domino in paruis rebus seruire, ei in, quam potest maximis seruire gestit. Vnde qui id vident, aut tentationem id esse putant, aut delirium; at si hoc non tam ab ipsa, quam à Domino, cui voluntatis suæ claues iam tradidit, proficisci scirent, nequaquam mirarentur. Credo equidem animam, quæ ad hunc statum iam peruenit, nihil iam ex seipsa aut Loqui, aut tacere. Sed supremum hanc Regem curare & deponere omnia quæ ei agenda sunt. Quam hic, Deus bone, liquido patet genuina versiculi illius Dauidici expositio, & quam intelligitur, non sine ratione tum Prophetam illum petijsse, tum nos omnes posse petere pennas columbæ! facile hinc perspicere est hoc volatum & librationem quamdam spiritus esse, qua is se super omnia creata, atque imprimis

primis ſuper ſeipſum elibrare conatur; ſed volatum ſuauem, iucundum, ac ſine vllo ſtrepitu ac tumultu. Quam autem amplum & potens anima illa habet dominium, quæ à Domino eo euehitur, vt ſic omnia poſſit intueri, vt ijſdem nullatenus irretiatur? quam ipſam pænitet, quod olim ijs ſe paſſa ſit ineſcari, quam ſuam iam obſtupeſcit cæcitatem: quam denique illam miſeret illorum, qui in eadem adhuc hærent, præſertim ſi ſint, qui in oratione ſe exercent, & in ea à Deo conſolationibus perfunduntur. Illis altum inclamare vellet, quo ipſis oſtendat, quantopere errent, quin etiam interdum de facto eos commonet; tum verò mille in caput eius ingruunt perſecutiones: dicunt quippè ipſam parum humilem eſſe, & docere velle eos, à quibus ipſa doceri deberet; præſertim ſi mulier ſit. Hinc eam condemnant, nec immeritò; neſciunt enim quo illa impetu agatur; etiam quieſcere aut continere ſe nequit, quo minus eos, quos diligit, & quos libenter ab vitæ huius carcere (qui ſanè non eſt minor, nec etiam minor illi eſſe videtur eo, in quo ipſa hæſit) ſolutos videre vellet, ab errore ſuo reuocet. Crux quoque illi eſt temporis illius recordari, quo anxiè de punctulis honoris ſolicita fuit, quodque ita decepta fuerit, honorem id eſſe credendo, quod mundus honorem nominat: videt quippe eum maximum mendacium eſſe, & nos omnes, quotquot ſumus in eo ambulare. Sed hoc nouit, verum honorem mendacem non eſſe, ſed veracem, quique nos faciat id vt aliquid reputare quod eſt aliquid, & id vt nihilum ducere, quod mere nihilum eſt, cum omnia quæ prætereunt Deoque non placent, nihil ſint, ac minus quam nihil. Ridet ſecum ipſa, quod pecunias aliquando magni fecit, & earum coaceruandarum cupiditate laborauit: eſto me credam (& eſt veriſſimum) numquam quoad hoc culpam confeſſam eſſe, quamquam ſatis culpæ ſit, eas aliquo in numero ac pretio habere, ſi quidem coemii is hoc poſſet bonum, quod modo in me video; permagni ſanè eas facerem, at ſatis apparet ipſum per ſolam omnium rerum renunciationem & abnegationem comparari debere. Quid quæſo eſt quod his, quas ita deſideramus pecunijs comparatur? aliquid precioſum? numquid durabile? ad quid ergo eas tantopere ſectamur? egregiam ſcilicet requiem per ipſas quærimus, vtpote quæ tam caro conſtat: imo verò per eas ſæpe nobis infernum paramus, ignem inextinguibilem, & pœnam, quæ finem neſciat, emimus. Si omnes aurum vt terram inutilem reputarent, quam mundus pacificè procederet ac regeretur, quam citò omnis negotiatio concideret, quanta inter homines paſſim vigeret amicitia atque amor; ſi honoris, inquam ac pecuniæ nulla haberetur ratio, ipſa mihi perſuadeo fore, vt omnibus, qui hic in mũdo ſunt, defectibus facile remedium adhiberetur. Videt præterea anima, quanta in voluptatibus ſita ſit cæcitas; & quantum ſibi in

Volatus animæ ſuauis eſt & quietus.

Huius animæ perſecutiones

Mũdi honor mera impoſtura.

Numquã S. M pecuniæ auida fuit.

Quantum malorum amor pecuniæ hominibus adferat.

hac vita per easdem homo comparet laborem & inquietem. Ah quanta hic est inquietudo? quam parua delectatio: quam inanis & frustraneus labor: hic non solum maiores animæ suæ sordes & defectus, tamquam apparentes aranearum telas videt homo, sed & minimum puluisculum; per solis quippè radios ibi omnia clarissima sunt, vndè quantumcumque anima se perficere allaborat, si è sole hoc semel, verè, serioque irradietur, se prorsus obscuram, turbidamque esse videt. Itaque perinde se res hic habet, atque aqua in vase vitreo contenta, quæ sole absente valde lympida & pellucida esse videtur; sed mox vt sol suis vas radijs ferit, turbida, & atomis plena apparet. Hæc similitudo valdè ad propositum nostrum facit, & quod dicere volo, scite satis ostendit. Antequam enim anima ad hanc extasin perueniat, valde accuratè ac studiose canere se putat, ne qua in re Deum suum offendat, seque viribus suis agere, quidquid potest: sed mox vt hoc peruenit, vt ab hoc Iustitiæ sole irradiari incipiat, qui oculos ei aperiat, tantos in se puluisculos & atomos conspicit, vt oculos denuo vellet occludere: nondum enim generosæ huius aquilæ in tantum pullus est, vt solem hunc irretorto queat oculo, & non conniuente intueri; sed quantumlibet parum oculos suos apertos teneat, videt se totam turbidam esse, & recordatur illius scripturæ, dicentis: *Quis iustificabitur in conspectu tuo*? Cum ergo diuinum hunc solem intuetur, à claritate eius & fulgore ipsa inobscuratur; cum autem seipsum intuetur, à luto, & cæno oculi eius occluduntur: itaque misera hæc columba penitus excæcatur. Vnde non rarò fit, vt præ magnitudine magnalium quæ videt, planè cæca, absorpta, consternata, & extra se rapta maneat. Hic denique vera comparatur humilitas, vt scilicet homo parum curet vel ipse loqui, quæ in sui laudem tendant, vel ab alijs laudari. Non ipsa fructum distribuere cupit, sed horti Dominum id facere mauult: itaque nihil ex illo manibus eius adhæret, omne quoque quod habet bonum, ad Deum dirigit ac refert; hinc si quid de seipsa narrat, hoc ad gloriam ipsius tendit. Nouit quippè se nihil omnino hic habere, & tametsi vellet, id ignorare nequit; hoc siquidem oculis videt, qui ei quantumuis inuitæ & reluctanti ad res huius mundi intuendas occluduntur, ad veritatem verò intuendam & intelligendam, apertos eos tenere compellitur.

Hic acquiritur vera humilitas.

* * *

Caput XXI.

HVNC VLTIMVM ORATIONIS GRADVM PROSEQVITVR & absoluit. Ostendit quam graue sit animæ, quæ ad hunc peruenit, iterum inter homines in mundo viuere, & quantam ei lucem Dominus det ad eius technas & imposturas perspiciendas salutarem caput hoc doctrinam continet.

VT ergo quod exponere cœperam, iam absoluam, dico Deum hic consensu animæ huius opus non habere: ipsa namque hunc illi iam consignauit; & nouit se illam vltra & voluntanè in potestatem eius tradidisse, & se decipere illum non posse, quod cognitor sit omnium. Non ita se hic habet res sicut in terra, vbi qui viuunt, dolis, duplicitatibus, & fraudibus pleni sunt: cum enim alicuius te tibi putas amicitiam, &, voluntatem conciliasse, secundum id quod tibi exterius demonstrat, postea intelligis omnia nonnisi meram fraudem & mendacium esse. Vix iam aliquis inter talia tantaque mercimonia tutò agere potest, præsertim cum vel minimæ spes affulget commodi. Næ felix illa est, anima, quam Dominvs ad veritatis cognitionem & intelligentiam perducit. Quam hic status pro Principibus, & Regibus bonus esset! quanto magis ipsis expediret, hunc statum sibi quam multa, ac longè lateque patentia imperia comparare? quanta in regnis illorum vigeret iustitia, & æquitas? quot mala impedirentur, & hactenus impedita essent? hic homo nec vitam, nec honorem propter Devm perdere veretur. Quam magnum hoc bonum est ei, qui de honore Dei magis solicitus esse debet, quam reliqui, qui ipso minores sunt? Reges quippè esse debent tales, quos alij velut exemplaria sequantur, & imitentur. Equidem ità me dispositam sentio, vt si fidem vel paululum propagare, & adaugere, & hæreticis vel parum lucis præferre possem, mille parata sim regna amittere. Et meritò: nam longè maius lucrum est, lucrari regnum quod numquam terminatur, & finem non habet, & cuius aquæ vel vnica gutta tantæ potentiæ est, & efficaciæ, vt animæ, quæ eam gustauit, desipiant, & nauseam moueant, nostra quæ hic in terra sunt. Quid erit ergo, cum totam è cœlesti illo Oceano se absorptam videbit! si tibi, ô Domine, ad eum me statum vocare placuisset, in quo hoc plena voce ad omnes proclamare possem, mihi quidem hoc clamanti, scio non crederent (vti non credunt multis, qui meliore modo quam ego, id dicere sciunt) verumtamen

tamen mihi ipsa satisfacerem. Equidem vitam mihi videor meam libentissimè discrimini expositura, quo vel harum veritatum vnam alijs declarem; nescio tamen, quid, si daretur occasio, factura essem, non est enim quod quis multum mihi fidat. His tamen non obstantibus, esto sim quæ sum, talem in me ipsa ad hæc ijs, qui superiores aliorum constituti sunt dicenda, impetum sentio, vt me penitus consumat, & annihilet, sed quia plura hic à parte mea non possum, ad te me, ô DOMINE, conuerto, tibi supplicans, vt omnibus malis remedium adhibeas; nosti quippè quod me libenter omnibus, quas de te accepi, gratijs exspoliarem, vt Regibus eas darem dummodo in statu manere queam, in quo te non possem offendere. Scio enim impossibile fore, vt tunc permitterent ea, quæ modo passim permittuntur, & maxima inde bona sequutura. Da ijs, Deus meus, nosse & intelligere, ad quid obligati sint, etiam tum, cum eos in terra designari, & apparentes esse volueris, vt etiam, (prout quidem ab alijs audiui,) si quando eorum aliquem, ex hac vita aufers, signa in Cœlo appareant, interitum eorum præsignantia. Nam profectò quotiescumque hoc mecum ipsa recogito, nouam quandam in me deuotionem excitat, quod tu, O mi Rex, etiam hac ex re illos intelligere velis, se ad te in vita sua imitandum obligatos esse, quòd scilicet illis demorientibus aliquo modo in Cœlo signa sint, sicut & se moriente apparuere.

Nimis quam procul mea me auehit audacia: si quid in eo R.ª Vª. displicet, dilaceret, sibique persuadeat, me illis, si quidem eos præsentes haberem melius (si possim, aut fore putarem vt mihi crederent) dicturam esse; quia DEO illos identidem ex animo commendo, & vtinam aliquid orando proficerem! omnia autem in eo sita sunt, vt vita discrimini exponatur: nam sæpè illâ carere desidero, nihil enim id esset aliud, quam paruum quid discrimini exponere, & impendere, vt indè magnum sequeretur emolumentum. Vix enim quis iam viuat, cum magnas, in quibus agimus fraudes, & cæcitatem, in qua hæremus, ad oculum, & apertissimè videat. Anima autem, quæ huc peruenit, non modo propter DEVM sancta piaque habet desideria, sed diuina eius Maiestas ei etiam dat vires ad eadem opere exequenda. Nihil enim ei occurrit, in quo quidem ei obsequium præstare se posse putet, quin libenter id suscipiat: & tamen nihil præstat; nam sicuti dixi, ad oculum videt, omnia nihil esse, & præterire, præterquam DEO seruire & placere. Omnis difficultas in eo est, quod nihil faciendum occurrat, pro ijs, qui adeò inutiles sunt, atque ego. Vtinam Domine, aliquando veniat tempus, quo

quo vel obolum persoluere queam magni illius debiti, quod tibi debeo; Tu id dispone, Domine, prout tibi placuerit, dummodo hæc ancilla tua tibi in aliquo seruiat. fuerũt & aliæ mulieres, & hæroica propter te facinora fecerunt; ego ad aliud non sum vtilis, quam ad loquendum, atque hæc est causa, Deus meus, cur me operi applicare nolis: In nudis verbis & solis desiderijs situm est obsequium meum; & ne ad hoc quidem libertatẽ habeo, fortassis quia in omnibus errarem, Tu, ô bone Iesu, animam meam corrobora; & primo ei de omni bonorum genere bene prospice, deindè mox media ac modos præpara, quibus aliquid pro te præstem: intolerabile quippè est, aliquæ tot ac tanta beneficia recipere, ac nihil pro ijs benefactori rependere. Constet, quanti constare velit, Domine, ne permittas, obsecro, vt tam vacuis in conspectu tuo manibus appaream, cum pro operis magnitudine vel exiguitate dandum sit præmium. Hic mea est vita, honor, & voluntas, omnia tibi dedi, tua sum, de me dispone prout volueris. Video equidem, Domine, quam parum possim. sed iuxta te consistens, & conscensâ illâ speculâ, vbi veritates cernere est, dummodo tu à me non abeas, omnia potero; at si à me abieris, ac me deseras, quantumlibet parum, ad eum redibo locum, in quo antè agebam, ad infernum, inquam, quam igitur animæ, quæ huc peruenit, graue est, quod iterum cum omni hominum genere conuersari, ludicrum vitæ huius ita dissolutæ, & incompositæ scenam intueri, ac tempus corporis per somnum & cibum curationi impendere debeat! omnia ei tædio sunt, nescit quomodo aut quonam fugiat; sese constrictam, captiuam, ac velut vinculis compeditam cernit; ac tum corporum captiuitatem, quâ semper oppressi incedimus, & vitæ huius miseriam, longè verius sentit: agnoscit item, quam meritò Apostolus Paulus Dominum obsecraret, vt se ex hac liberaret. Vndè cum eo clamat, ac Deo pro libertate, vti iam aliàs dixi, supplicat. At hoc hic sæpè tanto cum impetu fit, ac vehementia, vt anima etiam è corpore suo erumpere, quò libertatem inueniat, velle videatur: at, quia retinetur, ac libera abire non sinitur, hinc incedit quasi vendita in terra aliena. Quod verò magis illam cruciat, est, quod paucos inueniat, qui cum ipsa eadem de re conquerantur, & idem postulent; eo quod plerumque omnes viuere desideramus ô: si nulli rei adhæreremus, & in nulla re terrena consolationem nostram constitueremus, quàm ipse mortis metus per tædium, quòd indè enasceretur, quod semper nobis sine Deo viuendum sit, nec non per intensum verâ vitâ fruendi desiderium imminueretur! subinde mecum ipsa cogito, cum mihi, eò quòd hanc mihi Dominus lucem dedit, cum tamen charitas mea ita tepida sit, & quæ de æterna veraque quiete adeo incerta sum (quòd meis eam operibus promerita non sim) triste hoc exilium vitæ sæpè ita amarum & graue sit, cogito

Prodesse publico S. M. gestit.

Quid mortis metum imminuat.

inquam,

inquam, ecquis sanctorum hac ipsa in re sensus fuerit. Quem fuisse putamus sensum & afflictionem S. Pauli, Mariæ Magdalenæ, & aliorum his similium, in quibus hic amoris diuini ignis adeò æstuabat? In continuò eos martyrio vixisse sit verisimile. Qui porro aliquantulum me alleuiant, consolantur, & quorum conuersatio me delectat, videntur esse illi in quibus huiusmodi desideria aduerto; desideria inquam cum operibus coniuncta, operibus, inquam, eò quod nonnulli sunt, qui sibi videntur ab omnibus rebus affectum abstraxisse, quod etiam alijs dicere non verentur; & ità quidem id esse oporteret, cum & ipsorum status id per se exigat, & nonnulli eorum ad multos iam annos per viam perfectionis incedere inceperint. At hæc anima, etiam valde eminus, facile dignoscit eos qui verbis solum id iactitant, ab ijs, qui verba hæc opere & factis ipsis confirmarunt, nouit enim & intelligit per exiguum fructum, quem priores faciunt, & permagnum, quem posteriores. Est autem res hæc eiusmodi, vt eam omnes qui vel aliquam habent experientiam, euidentissimè videre possint.

Quæ sanctorũ fuerit afflictio quod se adhuc in mundo viuere viderent.

S. M. cognoscebat eos qui verè affectũ à rebus terrenis auulserãt, idq; è fructu quem edebant.

Hæc ergo de effectibus quos ectases & raptus à Spiritu Dei prouenientes causantur, dicta sufficiant. In quibus, vt verum fatear, datur magis & minus: minus inquam; nam in primum incipientibus, licet huiusmodi effectus operentur, non sunt tamen hi per opera probati, nec satis sic intelligi potest, quod quis eos habeat. Ipsa etiam perfectio semper crescit, cum quotidie & identidem quis operam dat, ne qua vel minimarum imperfectionum in se memoria superfit, & ad hoc aliqua temporis mora requiritur: quo autem amor & humilitas magis in anima crescunt, eo hi virtutum flores maiorem dant fragrantiam, tam pro eo qui ipsas possidet, quam pro alijs. Esto per vnum horum raptuum, ita in anima possit Deus operari, vt postea ei, ad perfectionem acquirendam, parum laboris sit subeundum: nemo enim, nisi qui expertus fuerit, credere poterit, quid ei Dominus hic det; nulla enim diligentia nostra tanta est, quæ, vt mihi quidem videtur, huc queat pertingere. Non dico, quod quis cum Dei auxilio, per multos annos sese iuxta præcepta quæ tradunt ij, qui de oratione eiusque principijs & medijs scripserunt, dirigendo, ad perfectionem, magnamque rerum omnium abnegationem, magno adhibito labore, non possit pertingere; sed id non fit tam breui tempore sicut in raptu, sine vllo nostro labore, Dominus operatur; in quo datâ operâ, & vltrò animam à terra auellit, eique super quidquid terrenum est, potestatem & imperium dat, esto etiam non plus ipsa meritorum haberet, quam habebat mea, neque enim quid amplius hic dicere possem, quod nullum propè meritum ego haberem. Ratio autem, cur Maiestas eius hoc faciat, est, quod id ità velit; & sicut vult, ità facit; & esto nulla ad

Deus per vnum horum raptiuum, cum vult animã ad sũmã perfectionem euehit.

Ratio cur Deus animam tam breui tempore ad perfectionem sustollat.

hoc in ea sit dispositio, ipse tamen eam ad bonum quod ei dat, recipiendũ disponit. Adeò vt non semper id det, quod id ipsi, hortum benè excolendo promeruerunt (quamquam certissimum sit, eum non neglecturum consolari ac recreare eos, qui id bene præstabunt, & omnis rei creatæ affectum exuere allaborabunt) sed quia (vt dixi) subinde ei placet, & vult magnitudinem suam erga terram quæ pessima est, ostendere, eamque ad omne bonum disponere: adeò vt iam quomodo in animæ potestate non sit denuo in vitia, in qua incidere solebat, incidere: eiusque intellectus ita iam vni verissimæ veritati intelligendæ assueuit, & habitum velut contraxit, vt cætera omnia esse ludicra ei & pueriles nugæ videantur. Subinde intra se ipsa ridet, cum viros aliquos graues, orationi ac religioni addictissimos, de minutijs & punctulis quibusdam honoris, quem hæc anima iam penitus proculcauit, tantopere videt laborare. Dicunt id discretionem esse, & ad status sui auctoritatem tuendam fieri quo maiorem in proximo, fructum faciant; sed ipsa optimè nouit, plus eos fructus vna die, qui hanc status sui auctoritatem ex amore Dei postponerent ac non curarent, facturos, quam cum illa per decenniũ.

Fructus qui sequitur ex honoris neglectu.

Viuit erga hæc anima vitam permolestam, & perpetua in cruce; sed interim insignem progressum facit; & dum qui cum ea agunt, eam iam in summo laboris gradu esse putant, tunc quam breuissimo temporis spatio quam maximè progreditur; Deus quippè semper magis & magis ipsi succurrit. Deus namque eius est anima, ipse curam eius iam gerit, vnde qua potest eam illustrat: videtur quippè semper ei assistere & continuo eam tueri, ne ipsum offendat, nec non gratias ei communicare, & velut excitare, quo ei seruiat. Mox namque vt magnam hanc animæ meæ gratiam, raptum inquam, Deus præstitit, omnia mea mala cessarunt, Dominusque mihi robur ab eisdem egrediendum dedit; nec magis mihi nocebat, in medijs peccandi occasionibus, & inter eos qui distractionum mihi occasio esse solebant, agere, quam si inter eos non fuissem; quin imo, quod ante mihi obesse solebat, iam proderat; omniaque quoddam mihi medium erant, ad Deum & cognoscendum & amandum, & videndum quid ei deberem ac dolendum quod fuissem quæ fueram. Satis equidem intelligebam, hoc à me ipsa non prouenire, nec mea me diligentia ac studio id comparasse, nondum enim tempus ad hoc ipsum habueram, sed ad hoc mihi eius Maiestas ex sola sua bonitate, robur dederat. Ab eo autem tempore, quo mihi Dominus hanc raptuum gratiam dare incepit, vsq; in præsentem diem, hæc fortitudo semper magis & magis in me creuit, & quæ eius bonitas est, sua me manu velut retinuit, ne ad vomitũ redirem, ac retrospicerē; & vix aliquid aut potius nihil fere ipsa mihi à parte mea agere videor, nec etiam ago; nisi quod ad oculum perspiciam & cognos-

Perfectio eius animæ quam in suam protectionem Deus capit.

cognoſcam Dominum eſſe, qui operatur. Vnde mihi videtur, animā quæ has à Domino gratias recipit, ſi modo cū humilitate & timore procedat, ſibi perſuadēdo, ipſummet Dominū omnia, & nos ipſos penè nihil agere, inter quoslibet homines, quantumuis diſſolutos & ſceleratos, agere poſſe: nihil ab illis ei dāni accedet, nihil diſtractionis & turbationis orietur; imo vero, ſicut ante dixi, hoc ipſam iuuabit, maiorisq; ei profectus faciendi erit occaſio. Tales animæ ſunt iam tum fortes, quas, quo alijs proſint, ſibi Dominus ſeligit, etſi hanc ipſæ fortitudinem à ſe ipſis non habeāt: ſed, quando Dominus paulatim aliquam animam huc conducit, maxima ei ſecreta communicat. Deniq; in hac exſtaſi veras reperire eſt reuelationes, magnas quoque gratias & viſiones: omnia vero eo ducunt; vt hinc anima magis humilietur & corroboretur, vitæ huius res minoris faciat, ac præmij, quod ſibi ſeruientibus Dominus præparauit, dignitatem ac magnitudinem clarius perſpiciat, faxit Maieſtas eius vt ſingularis & eminentiſſima illa liberalitas, qua erga miſeram hanc peccatricem vſus eſt, aliquo modo occaſio ſit, vt qui hæc legent contendant, & animentur, ad penitus amore Dei deſerendum quidquid hic haberi poteſt, cum hanc illius Maieſtas renuntiationem tam abundè compenſet, cum etiam in hac vita liquido pateat, quale præmium ac lucrū recipiant ij, qui ipſi ſeruiunt, quid ergo erit in altera?

Deus in S. M. operabatur.

Quando animæ Deus magna ſecreta communicet.

CAPVT XXII.

OSTENDIT QVAM SECVRVM AC TVTVM PRO CONTEMplatiuis ſit ſpiritum ad res altas non ſuſtollere, ſi is à Domino nō ſuſtollatur, & quod ad altiſsimam contemplationem, ipſa Christi Domini humanitas viam ſternat. Declarat quoque, quo in errore ipſa ad aliquod tempus hæſerit. Eſt porro caput hoc imprimis vtile.

VNum adhuc dicere volo, quod, meo quidem iudicio permagni momenti eſt & ſiquidem R^a. V^a. ita videatur, ad inſtructionem aliorum ſpectabit: fieri enim poteſt, vt eo opus habeant. In quibuſdam enim libris de orationis exercendę arte conſcriptis legere eſt, quod, licet anima per ſe ad hunc ſtatum peruenire nequeat (quod plane ſupernaturale opus ſit, quodque Dominus in illa operatur) ipſa ſe nihilominus adhoc iuuare poſſit, ſpiritum ſuum ſuper omnem rem creatam ſuſtollendo, & per humilitatem eleuando; idque non quamprimum, ſed poſtquam ſe iam ad multos annos in via purgatiua exercuerit, & in illuminatiua aliquouſque prouecta ſit. Nō ſcio autē bene, quidnam auctores illi viam illuminatiuā nominent; crediderim iam proficientes in illa ab ijs poni. Docēt præterea cumprimis, vt contemplantes, omnem corpoream imaginationem à ſe quam longiſſimè repellāt, & ad diuinitatē contemplandā ſeſe applicent; dicūt enim Chriſti humanitatem eos qui etiam huc vſq; iā peruenerūt intricare,

tricare, & perfectissimam etiã cõtemplationẽ eã impediri, Ad quod astruendum adferunt id quod Christus Dominus ad Apostolos ait, antequam Spiritum Sanctum ipsis daret, videlicet cum iam ad cœlos ascendere vellet (sed puto quod si fidem hunc talem habuissent, qualem habuerunt postquam spiritus paracletus iam venit; si credidissent inquam illum, Deũ simul & hominem esse, hæc verba illos non impediuissent, cum Sanctissimæ Dei matri dicta non sint, cum tamen plus eum ipsa quam omnes illi simul diligeret:) Adferunt inquam id quod Christus Dominus ad Apostolos suos cum in cœlos ascendere vellet dixit. Putant namque quandoquidem opus hoc penitus spirituale est, ipsum à qualibet re corporea turbari & impediri posse; & ideo hominem se velut in quadro constitutum, Deumque vndequaque circum se esse, se autem ab eo velut absorptum esse considerare debere. Hæc quidem doctrina mihi placet, si aliquoties tantum se ab humanitate Christi homo sequestret; sed intolerabile prorsus est & indignum, eum se totaliter à Christo Domino alienare, ac diuinum illud corpus miserijs nostris, aut cuilibet rei creatæ, æquiparari.

Loquitur de fide in Christum quæ nullã humani erga eundẽ Christum mixturam contineat. Expedit vobis vt ego vadam: si enim non abiero, paracletus nõ veniet ad vos.

Det mihi Dominus vt commodè me ipsam queam exponere. Equidem ipsis non contradico (sunt enim docti & spirituales & sciunt quę dicant; adhæc per varias & diuersas vias Dominus animas conducit) sed impræsentiarum tantum ostendere volo, quali meam ipse viã deduxerit (nã de ceteris nihil laboro) & quali me periculo exposuerim, dum sequi ad vnguem vellem id quod legebam. Crediderim equidem, eum qui ad orationem vnionis iam peruenit, & vlterius non progreditur (ad raptus inquam, visiones & alias gratias, quas animabus Deus elargitur) id quod dictum est, tanquam melius existimaturum, vti & ego bonum esse id putabam; sed, si illo contenta fuissem, numquam (vti quidem arbitror) peruenissem ad id quò iam perueni; est namque euidens, vt mihi videtur, error; quamquam fieri potest, vt ègomet hic errem & fallar; sed referam sincerè quid mihi in hoc contigerit.

Ante experientiam quis se putat intelligere quod tamen non intelligit.

Quod enim instructore & directore carerem, legebam id genus libros, quorum lectione paulatim me aliquam harum rerum notitiam adepturam sperabam, sed postea intellexi fore, vt, nisi Dominus me doceret parum è libris addiscerem: quod enim intelligebam, propè nihil erat, donec id mihi Maiestas eius per experientiam declararet; imo nesciebam omnino quid agerem. Statim vero ac paululum orationis supernaturalis, quietis inquam cœpi habere, operam dabam, vt omne quod corporeum erat à me amouerem; attamen spiritum sustollere non audebam, nam, quia semper adeo improba eram, idcirco id mihi præsumptionis quædã species esse videbatur: veruntamen Dei mihi præsentiam sentire videbar

(vti re-

(vti reuera sentiebam) & dabam operam vt cum illo recollecta & vnita essem. Hic autem orandi modus valdè est sapidus, si Deus adhuc cooperetur magnamque delectationem & consolationem causatur. Et quia hic fructus & gustus eius satis euidenter percipitur, hinc nemo tam fuit potens, qui me, vt ad sacram Christi humanitatem recogitandam redirem, posset compellere; imo vero putabam illam mihi impedimento esse. Quotiescumque, Christe Iesu Domine animæ meæ, & vnicum bonum meum, opinionis illius meæ recordor, insignem in animo dolorem sentio, & mihi insignem quandam proditionem tunc molita esse, videor, tametsi ex ignorantia. Toto autem vitæ meæ tempore erga Christum Dominum valdè deuota fueram: hoc enim quod dico iam ad extremum erat, paulò scilicet antequam has raptuum ac visionem gratias Dominus mihi faceret. At paruo admodum tempore in hac opinione hæsi; itaque semper ad pristinam meam cum hoc Domino meo Christo deliciandi cósuetudinem redibam; imo, cum ad sacram communionem accedebam semper eius speciem & imaginem præ oculis meis habere voluissem, cum eum ita in anima mea exsculptum & expressum habere non possem, vt quidem volebam. Sed fieri ne potest, Domine, vt in me vel ad horam illa manserit cogitatio, te mihi impedimento esse, quo minus ad maius bonum, peruenirem? Et vndenam obsecro, omnia ad me bona venerunt, nisi à te? Sed nolo cogitare me aliquam in eo culpam admisisse; nam mirè hoc me iam cruciat, & certè quædam fuit ignorantia: vnde etiam bonitati tuæ placuit, illam à me tollere; primo, subministrando aliquem, qui ex hoc me errore educeret; deindè, toties te mihi, vti postea dicam, videndũ exhibendo, vt scilicet, euidentius perspicerem, quam grauis hic error esset, & alijs multis ipsum declararẽ (vti etiam declaraui) denique eum hoc loco nunc referrem. Hanc esse causam opinor, cur multæ animæ non magis proficiant; & ad magnum quandam spiritus libertatem per orationem vnionis, minimè perueniant. Duæ mihi videntur esse rationes, ob quas dicere possum, quod dico (& forsitan nihil prorsus dico, sed quod dicam didici per experientiam, scilicet animam meam valdè malè se habuisse, quoadusque eam Dominus illuminaret; nam fruitiones & recreationes ei dabantur non nisi per interualla, & illis iam transactis non se inueniebat apud tales, qui eam in difficultatibus, & tentationibus superãdis adiuuarẽt, vti postea inuenit.) Prima ratio est, quod hic paruus aliquis humilitatis defectus locum habeat, sed is ita tectus, subtilis & absconditus, vt vix percipiatur; quis autem ita superbus & miserabilis erit, vti ego, qui postquam totum vitæ suæ tempus pœnitentijs, orationibus, & persecutionibus, quæ fingi dariuè possint, tolerandis iam impenderit, non se ditissimum existimet, atque abundantissimè sibi satisfactum putet, quod

Erat S. M. erga redẽptorẽ Christum Iesũ mirè affecta.

Dominus se cum S. Ioanne sub cruce consistere patiatur ? Nescio sanè cui id demum non sufficiat, nisi forsitan mihi, quæ in omni eo semper detrimentum feci, in quo lucrifacere debebam. Si ergo quis vel ob complexionem naturalem vel inualetudinem semper de passione Domini nequeat cogitare, eò quod hæc cogitatio pœnosa est; quid impedit, quo minus apud eum iam resuscitatũ maneamus, cum eum in Venerabili Sacramento Eucharistiæ tam vicinum habeamus, vbi ipse est iam glorificatus, & vbi eum non iam sudantem, concisum, excruciatum, sanguine fluido conspersum, è viarum labore defatigatum, ab ijs quibus tanta beneficia conferebat exagitatum, ab Apostolis denique suis derelictum videbimus. Nam reuera nullus est, qui tot tamque grauibus laboribus & cruciatibus, quos Dominus subijt, semper recogitãdis par sit. Post resurrectioné auté eum videmus extra pœnas, ac plenum gloriæ, hos quidé corroborantẽ, illos animantem, antequam in cœlum ascenderet; deniq; nostrum in sanctissimo altaris Sacramento Socium ; ita vt ne ad momentũ quidé à nobis diuelli potuisse videatur. Et me, Deus meus, à te separari & te relinquere potuisse, vt tibi magis seruirẽ? quia cũ te offendebã, tũc te nõ cognoscebam; sed quod, cum te iã nossem, mihi persuadere potuerim, hac viã plus me posse lucrari? Ah, quã malam viam inibam Domine! imo vero prorsus sine via fuisse mihi videor, nisi tu iterum me in eandem reduxisses: nam cum te iuxta me viderem , omnia simul bona vidi ; & nullus mihi labor superuenit, qui mihi non reddatur facilis, cum qualiter tu coram Iudicibus constiteris, considero. Qui tam amicum ac tam generosum ducem , qui in patiendo se velut in prima acie collocauit , apud se habet, omnia ferre potest: ipse enim nos iuuat , corroborat , neminem destituit, ac verus & sincerus amicus est. Manifestè enim video , vti & vidi postea, si Deo placere & magnas ab illo gratias accipere velimus , ipsum velle , vt per Sacratissimæ illius humanitatis , in qua Maiestas eius sibi complacere dixit, manus illæ nobis obueniant. Sæpissimè hoc per experientiam aduerti ; quin & Dominus ipse hoc mihi dixit ; ad oculum inquam vidi, per hanc nos portam ingredi debere , si magna quædam à suprema Maiestate arcana & secreta pandi nobis velimus. Reuerentia igitur V^{a}. aliam viam non quærat ; etiamsi ad contemplationis apicem iam pertigeris : hac quippè via tutò & securè incedes. Dominus hic noster est is , à quo, & per quem omnia nobis bona obueniunt : hic te docebit ; & illius vitam si intuearis , melius ac perfectius , quod imiteris exemplum non inuenies. Quid volumus amplius , quam tam fidum ad latus nostrum amicum habere, qui in laboribus & difficultatibus nos, sicut amici mundani faciunt , non deseret. Beatus ille , qui eum sincerè & verè amabit, & iuxta se semper tenebit. Intueamur gloriosum Apostolum Paulum,

Cum quis lassus est cogitando Christũ in passione cõstitutum, consideret eũ post resurrectionẽ iã glorificatum.

Malã viã init qui Christum deserit.

Cõtemplatiui nunquam humanitatẽ Christi deserere debent.

Paulum, qui assiduè in ore habebat Iesum vt qui illum cordi suo profundè insculptũ & impressum habebat. Diligẽter etiã ex quo hoc intellexi & didici, sanctos quosdam mirè contemplatiuos consideraui, & comperi non aliã quã hanc illos viam ingressos esse: exemplo sit Sanctus Frãciscus in suis stigmatibus, Sãctus Anthonius de Padua in puerulo Iesu; Sanctus Bernardus sacra Christi humanitate mirè capiebatur, nec non S. Catharina Senẽsis, & alij plurimi sancti, quorum R.a V.a nomina melius quam ego nouerit. Illud alterum, se ipsum scilicet ab omni eo quod corporeum est abstrahere, bonum haud dubiè sit oportet, cum viri ita spirituales id asserant; sed meo iudicio, tunc primum id fieri debet, cum anima iam multum profecit: nam ad illud vsque tempus, certum est Creatorem quærendum esse per creaturas. Nihil autem certi hic statui potest sed pro ratione gratiæ, quam vnicuique animæ in particulari Deus elargitur; de quo loqui non præsumo, sed quod libenter docere vellem, hoc est, scilicet sacratissimam humanitatem Christi inter talia corporea non debere numerari. Hoc autem punctum benè velim intelligi, & vtinam me commodè possem declarare. Cum omnes potentias Deus suspendere vult (sicut ex orandi modis, quos hactenus declarauimus, perspicuè videre fuit eas suspendi) tunc certum est, etiam nobis inuitis & reluctantibus, corpoream hanc præsentiam tolli, sed tollatur parum refert: felix & optanda est huiusmodi iactura, cum per eam magis fruamur eo, quod videbatur amitti; tunc quippè anima totam se impendit, amando, quem intellectus cognoscere tam operosè studuit, & amat id quod minimè potuit comprehendere, & fruitur eo quo tam benè frui non posset, nisi se ipsa perderet, vt se (vti dixi) magis lucrifaceret. Sed vt datâ operâ & studio assuesceremus, ex omnibus nostris viribus non conari sanctissimam hanc humanitatem semper præ oculis habere (& faxit Deus, semper eam præ oculis haberemus) hoc inquam, mihi prorsus non placet; atque hoc est animam velut in aëre suspensam (vt vulgo dicitur) tenere: Videtur quippè omni fulcimine & adminiculo carere, quantumuis Deo, se putet plenam esse. Magnum quid est, interim dum viuimus, & homines sumus, ipsum vt hominem præ oculis habere: nam hoc secundum incommodum est, quod hac in re situm esse dico: nam primum, vti iam dicere cœperam, est, quod hic aliquis sit defectus humilitatis, cum scilicet se anima sustollere cupit, antequam à Domino sustollatur, nec satis illi est tam pretiosam rem meditari, ac esse Maria vult, antequam cum Martha laborârit: At, cum Dominvs eam Mariam esse vult, esto esset iam inde à prima die, non est quod timeamus; verum nos, à nostra parte ciuiles, restricti, & non nimis

Quãdo nõ sit bonum humanitaté Christi relinquere.

Defectus humilitatis est se velle sustollere antequam Dominus sustollat.

non minus audaces esse debemus, vti iam aliàs me monuisse credo. Hæc defectus humilitatis festuca, etsi nihil esse videatur, & parum referre; tamen vt quis profectum in contemplatione faciat, maximoperè remoratur & impedit.

Iam ergo ad secundum punctum veniamus: non sumus Angeli quia corpore conuestiti sumus; ac proindè magna foret dementia velle nos Angelos facere, quam diù in terra viuimus, & quidem ita in terra infixi, ac ego infixa eram; sed necessè est, vt aliquod cogitatio nostra vt plurimum fulcimen habeat, quo innitatur: etsi enim anima subinde à se ipsa egrediatur, aut sæpè ità Deo plena sit, vt nullâ re creatâ ad totalem sui recollectionem opus habeat; hoc tamen non ita ordinarium ac frequens est: verum in negotiorum tractatione, in persecutionibus, in laboribus, quando nimirum tanta non potest haberi quies, & in tempore ariditatis, Christus Dominus optimus amicus est. Tunc quippè eum consideramus vt hominem, ac videmus eum plenum infirmitate ac laboribus, tuncque noster velut socius & collega est. Cui rei dum quis assueuit, valde facilè eum apud se habere potest; quanquam subinde venient tempora, quibus nec vnum, nec alterum facere poterit. Ad hoc autem non parum nos iuuabit, id quod iam dixi, quod scilicet non ostendamus, quod spirituales consolationes consectemur; veniat quod venire velit: sed magnum quid est, crucem amplecti. Dominus ipse ab omni cōsolatione destitutus fuit, laborum torcular calcauit solus, ab omnibus derelictus; quare nos ipsum non deseramus; ita namque nobis ad altius ascendendum melius manum porriget, quam nostra ipsi diligentia illud assequamur; & tunc à nobis se subducet, cum hoc expediri iudicauerit, & cum animam extra se trahere volet, sicut dictum est. Pergratum Deo Patri est videre animam, quæ filium eius magna cum humilitate in mediatorem assumit, quæque ita eum diligit, vt etiam cum ipsam Maiestas eius ad sublime quoddam contemplationis genus euehere volet, se ea (vti dixi) indignam reputet, cum Apostolo Petro dicendo: *exi à me Domine, quia homo peccator sum*. Hoc ego experta sum, & hac arte & viâ animam meam Deus conduxit. Alij, sicut retuli, viâ incedent compendiosiore: sed ipsa intellexi omne hoc orationis ædificium super humilitatem fundatum esse, &, quo se anima magis in oratione humiliat ac deijciat, eo ipsam à Deo altius euehi. Et sanè non memini me vnquam singularem aliquam gratiam (quales sunt eæ quas postea narrabo) ab eo accepisse, nisi cum meipsa, visâ meâ improbitate, annihilabam; imo vero tales mihi tunc cogitationes Maiestas eius indere satagebat, quæ nimirum me in meipsius cognitione adiuuarent, quales ipsa ne imaginari aut concipere potuissem. Credo firmiter, animam, cum quid ex se ipsa, quò in hac oratione vnionis progressum faciat, agit

Christus optimus Amicus in persecutionibus & ariditate.

Expectare anima debet quoadusque se Dominus subtrahit.

Deus diligit animā quæ se contēplatione reputat indignam.

(esto

(esto etiam sibi videatur statim per illud proficere) quamprimum ab eo excisuram, vtpotè quia id bene fundatum non erat: imò vereor, vt nunquam ad veram Spiritus veniat paupertatem, quæ in eo sita, vt nullam in oratione consolationem aut gustum (nam consolationes terrenas iam dudum abdicauit) sed duntaxat in laboribus & doloribus, idque ex amore eius, qui perpetuo in ijsdem vixit, quærat: deinde vt in ijsdem & in spiritus ariditatibus quieta sit; esto ea ipsum aliquo modo afficiant, id ita tamen fit, vt ad inquietudinem ipsam non perducant; & se propterea non affligat, vt faciunt nonnulli, qui nisi per intellectum semper operentur & sensualem deuotionem habeant, se pessimè habere arbitrantur, perinde ac si suo ipsi labore tantum bonum promererentur. Non dico autē hoc procurari non oportere, & magna cum solicitudine coram Deo ipsos consistere non debere; hoc dico, si ita dispositi sint, vt ne vnam quidem bonam habere cogitationem possint (vti iam antea dixi) non esse vt propterea se torqueant vel crucient; serui inutiles sumus, quid putamus nos posse? Vult autem nos Deus hanc inutilitatem intelligere, & asinorum instar in orbita aquæ (quam descripsimus) vertenda laborare: ita namque etiam clausis oculis, ac non attendendo, ad ea quæ agunt, plus aquæ haurient, quàm hortulanus per omnem suam diligentiam & operam. Magna cum libertate per hanc nos viam ambulare oportet, in Dei manus totos nos resignantes. Si nos Maiestas eius inter cubicularios & secretarios suos referre, itaque euehere velit, libenter obsequamur; sin minus, vilibus & humilibus officijs contenti simus, nec ad prima loca aspiremus, sicut alias dixisse memini. DEVS maiorem nostri curam gerit, quam nos ipsi, & nouit ad quid quisque aptus sit. Quid est, quod seipsum is regere velit, qui iam omnem voluntatem suam in Dei manus resignauit? Hoc autem meo iudicio multo minus licitum & tolerabile est hic, plusque nocet, quam in primo orationis gradu: sunt enim bona supernaturalia: si quis absonam vocem habeat, quantumlibet conetur canere, eam non emendabit, aut commodam reddet, at si DEVS hanc ei dare velit, non est quod ipse vocem ante experiendo intendat. DEVM ergo identidem oremus, suam vt nobis gratiam donet, animam illi nostram penitus subijcientes, semper tamen de eius magnitudine confidentes. Cum ergo potestas ei sit, secus pedes Christi sedendi, det operam & conetur ab ijs non abscedere, &, quomodocunque potest, illic maneat, & Mariam Magdalenam imitetur; nam quando satis virium iam habebit, Deus eam ad solitudinem conducet.

Vt quis ad paupertatē spiritus perueniat nō quærat gustus in oratione.

Deus vult nos agnoscere esse inutiles.

Vestra igitur R. quoadusque inuenerit aliquem, qui maiore sit experien-

perientiâ meliusque quam ego rem hanc nouerit , hæc sequatur. Non credat autem primum gustare incipientibus quam DEVS suauis sit; putant enim se inde proficere , & magis ipsis placet , quod sibi ipsis prodesse possint. Cum Deus venire vult & se intermiscere, quam apertè venit & perceptibiliter, etiam sine paruis his adminiculis! nam quantumcunque obluctemur & resistamus , ipse spiritum nostrum non aliter arripit quam gigas aliquis festucam arriperet ; vt nulla in contrarium resistentia prosit. Quis credat , Deum , cum iam vult, exspectare quoadusque bufo per se euolet ? Imò verò , adhuc difficilius & molestius mihi esse videtur, spiritum nostrum se sustollere, si Deus eum non sustollat ; est enim terrâ & mille alijs impedimentis grauatus, parumque ei prodest quod per se ipse euolare velit: nam esto per naturam ad euolandum sit aptior quam bufo, tamen iam tam profundè cœno inhæret, vt sua culpa hoc perdiderit. Concludere ergo volo , & monere vt, quotiescumque de Christo Domino cogitamus, semper memores simus amoris illius, quo ipse motus tantas nobis gratias & beneficia præstitit; & quantum Deus amorem nobis ostenderit , cum tale nobis amoris illius, quo nos prosequitur, pignus dederit: philtrum enim amoris est amor, & amor vnus prouocat alterum. Quamobrem operam demus, esto etiam iam tum in ipso principio, & dum adhuc valde improbi simus, vt hoc semper præ oculis habeamus, itaque nos ad amorem prouocemus: nam si semel hanc nobis gratiam Deus faciat, vt amor hic cordi nostro profundè imprimatur , omnia nobis quam facillima erunt, & breuissimo tempore & paruo labore permultum præstabimus. Hoc nobis Maiestas illius concedat, cum norit, quanti id nostra intersit ; idque ex amore quo nos prosecutus est, & propter filium suum gloriosum, cuius graui impendio & sumptu illum nobis ostendit, Amen.

Vnum hoc Reuer.am V.am rogare velim, cur, cum tam singulares & eximias gratias (qualis est , eam ad perfectam quandam contemplationem euehere) Deus animæ facere incipit , vt meritò statim perfecta vsquequaq; manere & esse deberet (merito inquam ; nam quicunque tam singulare bonum recipit , terrenas consolationes amplius consectari & quærere non deberet) ipsa statim non reddatur perfecta ? nam anima quæ ad raptum peruenit , & iam consueuit gratias insignes accipere , effectus illarum maiores habere videtur ; & quo plures habet , eo magis à creaturis reddi aliena ; cum tamen in illo puncto & momento , quo DOMINVS venit , illam in sanctitate perfectam relinquere possit , sicut eam postea cum tempore paulatim in virtutibus planè perfectam reddit ? Hoc scire peruelim, quia

lim, quia id ignoro: ſcio quidem magnam differentiam eſſe, inter robur quod DEVS in anima relinquit, cum raptus in principio non niſi ad momentum durat, ita vt is vix percipiatur, niſi in effectibus quos poſt relinquit; & inter robur quod relinquit hæc gratia cum diutius durat. Sæpiſſimè quoque mecum ipſa conſidero an non propterea id accidat quod anima ſe ſtatim penitus non diſponat, quoadusque DOMINVS, paulatim eam enutriat, ac firmum tandem propoſitum eam habere faciat, virileque ei robur ſubminiſtret, vt omne creaturarum impedimentum à ſe penitus abijciat: quod tam breui tempore in MARIA MAGDALENA fecit, hoc & in alijs faciat, prout quidem ipſi à parte ſua operantur, ſinendo Maieſtatem ipſius agere quod vult. Aut forſitan vix credimus, DEVM, etiam in hac, centum poſſe pro vno perſoluere. Hæc quoque ſimilitudo mihi in mentem venit (poſito ſcilicet vnum quid eſſe, & quod datur ijs qui iam longius prouecti ſunt, & quod primum incipientibus) eſſe id videlicet, ſicut cibus è quo diuerſi comedunt; è quo quidem in parum indè ſumentibus ſolum bonus aliquis ſapor manet ad modicum tempus durans; plus verò inde ſumentes, eo etiam aliquo modo ſuſtentantur; denique multum illius capientes, ex eo & vitam ſuſtentant, & robur acquirunt. Et poſſet quis toties & tam abundanter de hoc vitæ cibo comedere, nullus vt exindè cibus ei ſaperet, quam ſolus hic; videt quippe quantum ſibi inde boni obueniat: & ſuum palatum ita huic dulcedini iam aſſuefecit, vt malit non viuere, quam ex alijs rebus compelli comedere, vt quæ ad nihil aliud proſunt, quam ad bonum illum ſaporem, qui ex bono illo cibo relictus eſt, penitus auferendum. Adhæc ſancti alicuius contubernium & conuerſatio non tantum fructus facit die vna, quantum pluribus: & fieri poſſet, tot diebus nos cum illo conuerſari, vt, cum Dei gratia, ei tandem per omnia ſimiles reddi poſſemus, ſed omnia in eo poſita ſunt vt Maieſtas eius velit, eique is det cui ipſum dare vult. Multum vero in eo ſitum eſt, vt nimirum is, cui hæc gratia iam dari cœpta eſt, firmiter apud ſe ſtatuat, ab omnibus ſe rebus abſtrahere, tantique eam facere, quanti eam fieri ratio exigit. Videtur mihi quoque Maieſtas eius explorare, quis ipſum diligat, modo hunc, modo illum per conſolationem & voluptatem hanc tam ſingularem oſtendens quiſnam ipſe ſit, quò fidem, ſi emortua iam ſit, eius quod aliquando daturus eſt, redanimet, dicens: *Vide hoc non niſi vna eſt gutta vaſtiſſimi illius omnium bonorum maris*, idque, vt nihil à parte ſua fa-

Anima nõ tãtum roboris acquirit, cũ gratia illi coperstrãsẽũt, quãtũ cũ diutius manent.

Sanctũ cõtubernium tãtũ nobis boni non facit vno die quantum pluribus.

sua facere omittat, pro ijs quos diligit: & prout se ab illis suscipi videt, ita & dat, imo& se ipsum. Ipse diligentes se, diligit. Et quam ardens ipse dilector, quam fidus amicus est! Vtinam Domine animæ meæ nō deessent mihi verba, ad declarandum quænā in te fiduciam habentibus des, & quantum ij amittant, qui cum ad hunc statum peruenerunt apud seipsos remanere, nec à se egredi volunt. Ne hoc permittas, obsecro Domine, cum plura facias quam hoc, vtpotè ad tam incommodum diuersorium, qua le hoc meum est, diuertens. Esto igitur in sæcula sæculorum benedictus.

Iterum ergo R^am^ V^am^ rogo, vt, si hæc, quæ de oratione scripsi, cum aliquibus viris spiritualibus conferre velis, hi saltem tales sint: si enim non nisi vnicam viam norint, aut in medio viæ hæserint, progredi nec ausi, nec valentes, non rectè de his ferre sententiam ac iudicare poterunt. Et sane reperire aliquando est, quos Deus iam inde à principio per viam valde sublimem conducit, qui putant & alios sic pari modo posse proficere, & intellectum sine vllis corporearum rerum adminiculis ad quietem posse perducere: hi interim pumicis in modum aridi manebunt; alij vero, qui iam ad aliqualem quietem peruenerunt, quia vnum habent, etiam mox se aliud facere posse existimant, & tamen hi adeò non proficient, vt etiam quemadmodum iam suprà dixi retrocessuri sint, adeo vt in omnibus magna opus sit discretione & experientia. Hanc nobis Dominus (quæ eius est bonitas) concedere dignetur.

Viri nonnulli spirituales quantum noceant.

Capvt XXIII.

IN VITÆ SVÆ NARRATIONE PERGIT ET QVOMODO SE maiori perfectioni, & quibus medijs dare cœperit. Perutile est animarum in oratione sese exercentium regimen habentes scire, quomodo hæ se in principio gerere debeant: aitque quantum sibi profuerit hoc sciuisse.

IAm narrationis vitæ meæ filum, quod abruperam, resumere volo: vereor enim ne in præcedentibus æquo fuerim prolixior, quo possent ea quæ subiungentur melius intelligi. Sequentia ergo velut nouus futura sunt liber, noua inquam & alia vita: quam enim hactenus vixi mea vita fuit; quam vero vixi iam inde ab eo, quo hanc orationis materiam cœpi declarare, est illa quam in me Deus (vt mihi quidem videbatur) viuebat: credo enim impossibile planè mihi fuisse, tam breui tempore, tam prauas consuetudines & opera ita deserere. Benedictus sit Deus, quod me à meipsa liberarit.

Mox ergo vt occasiones peccandi relinquere, & orationi magis me dare cœpi, Dominus etiam mihi suas incipiebat gratias dare, vt qui nihi aliud

aliud quærere videbatur, quam vt ego eas vellem suscipere. Cæpit ergo Maiestas eius valde frequenter mihi orationem quietis dare ac sæpè etiam vnionis; quæ satis diu durabat. Ego vero quoniam illa tempestate, multæ feminæ turpiter illusionibus variis à diabolo deceptæ erant, & in fraudem pertractæ, timere cæpi, quod ea quam sentiebam, voluptas & suauitas nimis quam magna esset; & sæpè tanta, vt eam ipsa impedire non possem. Verum ex alia parte magnam intra memetipsam securitatem sentiebam, hæc non nisi à Deo venire (præsertim cum iam orationi incumbebam) & magnam inde in vita mea emendationem sequi, meque in spiritu magis corroborari videbam. At si quando vel modica me distractio subinde abripiebat, rursus metuere & cogitare incipiebam, an non fortè dæmon sic intellectum meum suspenderet, mihi persuadendo id bonum esse, quo me sic orationem mentalem faceret deserere, & de passione dominica meditari, aut intellectu meo vti non possem: quod mihi vtpotè non intelligenti, maior longè iactura & damnum esse videbatur. Sed quia maiestas eius iam mihi dare lumen volebat, ad scilicet ipsam non offendendam, & quantum ei deberem agnoscendum, hinc ità in me timor hic crescebat, vt is me viros quosdam spirituales quibuscum de hisce rebus conferrem quam diligentissimè conquirere compelleret. Nam iam tum è nonnullis intellexeram, Patres Societatis IESV huc nuperrimè venisse, erga quos ipsa, tametsi neminem eorum in particulari nossem, mirificè affecta eram, solum quod eorum & viuendi & orandi modum intellexissem, sed indignam me reputabam, quæ eos alloquerer, nec validam satis ad illis obediendum. Atque hoc magis me timere faciebat: nam graue mihi & durum erat, talis ego cum essem, illos alloqui, & cum ipsis conferre. In hac ergo contentione & conflictu ad tempus aliquod hæsi, quoadusque sine magna repugnatione quam in me sensi, & timoribus, mecum ipsa statui, cum viro aliquo spirituali de rebus meis conferre, vt ex ipso sciscitando scirem, quale orandi genus ipsa sectarer & haberem; vtque is me, si qua in re errarem, edoceret, & facere quidquid possem ad Deum non offendendum. Nam fortitudinis & roboris defectus, quem in meipsa notabam, ita me, vti dixi, timidam reddebat. Quam grauis & intolerabilis, Deus bone, error erat, quod, vt bona essem à bono me subducebam! Haud dubie diabolus hanc in rem in ipso virtutis principio quam maximè debet incumbere, neque enim impetrare hoc à meipsa poteram; nouit ipse namque omne animæ bonum ac salutem in eo consistere, vt cum viris bonis & amicis Dei communicet; itaque nullatenus ad hoc faciendum poteram animum inducere. Exspectabam donec me prius emendassem, vti & alias feceram

S. M. orationem quietis & vnionis sæpè sentiebat.

Patres Societ. Iesu alloqui volebat, sed non audebat.

Salutare est animæ cum bonis viris conferre.

tum, cum orationem intermiseram, & forsitan id nunquam fecissem: iam enim tam profundè quædam malæ consuetudines, tametsi exiguæ, mihi insidebant, vt vix possem credere ipsas malas esse, adeò vt alios me iuuare, & manum mihi quo resurgerem, porrigere necesse esset. Benedictus sit DOMINVS, qui primus tandem mihi manum porrexit. Vt vero vidi, timorem hunc meum ita increscere (quod indies cresceret oratio) videbatur mihi hic aut magnum aliquod bonum, aut maximum malum delitescere; iam tum enim intelligebam, id quod habebam, quid supernaturale esse: nam subinde ei, non poteram resistere, vti nec in mea manu erat id cum vellem, habere. Hinc apud me cogitabam nullum omnino inueniendi remedium esse, nisi conscientiæ puritati studerem, meque ab omnibus cuiuscunque peccati occasionibus, etiam venialis auocarem: posito enim spiritum DEI esse euidens erat inde mihi non nisi bonum venturum; at si id à maligno veniret, me procurante DOMINO placere, eumque nequaquam offendere, non multum is mihi poterat nocere, imo potius id in eius detrimentum cessurum certum erat. Hoc itaque apud me constituto, DOMINVMQVE identidem obsecrans, vt mihi ope sua præsto esset, atque hoc ad dies aliquot sedulo obseruans, comperi animam meam sat virium non habere, vt ipsa sola per se ad tantam perfectionem pertingeret, idque ob nimias quasdam erga aliqua affectiones, quæ quamuis ex se valdè mala non essent, satis tamen erant, ad omnia impedienda. Audiui itaque de Sacerdote quodam perdocto hac in ciuitate commorante, cuius sanctitatem ac honestam vitam Dominus iam populo patefacere incipiebat. Huius mihi notitiam & accessum vir quidam nobilis etiam huius ciuitatis conciliauit; vir hic quidem vxorem duxit, sed vitæ est adeo honestæ, itaque orationi & operibus charitatis deditus, vt illius bonitas & perfectio omni in re elucescat, nec immérito, eius enim adminiculo & opera multæ sunt animæ in salutis semitam reuocatæ, idque ob singularia quæ à Deo accepit talenta; quæ cum, quantumuis ratione status hoc facere impediatur, non operari non sinunt. Nã præclaro & præstanti est ingenio, & comis erga omnes; conuersatiò eius minime grauis & molesta, sed tam suauis, & omnibus grata (eo quod & recta sit & sancta) vt omnibus quibuscum tractat, mirifice placeat, omnia vero ad maius animarum quibuscum tractat, bonum dirigit, & omni suo studio & opera aliud nihil spectare videtur, quam vt omnibus, quibus aliquo modo potest, placeat, & gratificetur. Hic ergo bonus & sanctus vir industria sua in causa & initium fuisse videtur, vt anima mea viam salutis iniret. Non possum humilitatem illius non summopere mirari, quod ipse me adire & visitare voluerit, cum tamen ipse iam (quantum

Conscientiæ puritati studere gestit S. M. & peccandi occasiones relinquere.

Nobilis quidam vir sanctæ vitæ.

(quantum quidem memini) quadraginta annis (an duo tresue minus sint nescio) orationis studio incubuerit, & omnem vitæ perfectionem quam status eius permittere & pati videtur, semper sectatus sit. Vxorem namque habet, ita pietati addictam & caritatis studiosam, vt hæc ei in perfectione sectanda nullo sit impedimento; talem inquam mulierem, vt eam Deus ei, quem tam singularem & indefessum seruum suum nouerat futurum in vxorem selegisse visus sit. Quidam de eius consanguineis cum meis connubia contraxerant. Habebam præterea notitiam & nonnunquam tractabam cum alio quodam insigni Dei famulo, qui vnam de cognatis meis in vxorem duxerat. Per hos itaque procuraui, vt is quem dixi Sacerdos, magnus inquam ille Dei seruus me accederet (nam erat hic ipsis per familiaris & notus) statuens illum mihi & in Confessarium, & in spiritus negotijs directorem deligere. Vt ergo is venit, vt me alloqueretur, magno me rubore perfundi sensi, quod coram viro adeo Sancto apparerem; ac mox ei animæ meæ & orationis rationem reddidi; Porrò confessarius meus esse nolebat, quod se alijs negotiis plurimis distentum, ei vacare non posse diceret: & reuera occupatissimus erat. Hic ergo me sancta aliqua & generosa resolutione conducere cœpit tanquam si fortissima fuissem (& sane talis quidem esse debuissem, pro modo orationis quam me tenere videbat) vt scilicet nullatenus & nulla in re Deum offendere proponerem, vt ergo firmam & festinam eius resolutionem etiam paruis in rebus vidi, ad quas tamen vt dixi tam perfectè vt volebat statim ad implenda satis virium non habebam; non parū contristari cœpi quod illum animæ meæ negotium, ita respicere viderem tamquam rem quam vnica vice semel consequi & perficere possem, cum tamen longiore me curatione opus habere cernerem. Videbam itaque me per ea quæ ipse mihi suggerebat media, nullatenus adiuuandam; quod animæ perfectiori magis illa quadrarent: ego enim etsi in Dei gratiis vtcunque prouecta essem, tamen valdè in ipsis virtutum & mortificationis principijs hærebam. Et sanè si cum nullo alio quam cum hoc tractassem, numquam aliquem anima mea in virtutum studio credo progressum fecisset, quam enim in me sensi, afflictio, quod me nec facere nec posse facere (vt mihi quidem videbatur) viderem ea quæ mihi facienda præscribebat, nimis quam satis erat, ad de progressu faciendo desperandum, & quæ cœperam omnia abrumpenda. Subinde mecum ipsa miror cur, cum singulari vir hic ad animas ad Deum pertrahendas præditus esset gratia, Domino non placuerit, vt meam per nosset, & illius curam in se susciperet; at iam video, id omne ad maius animæ meæ bonum, factum & directum esse, vt scilicet sic in notitiam venirem

Anima sedetètim ducenda.

virorum

virorum ita sanctorum, vti sunt Religiosi Societatis Iesu, & cum illis de rebus meis conferrem. Cum ex eo tempore virum illum nobilem rogassem vt aliquoties ad me visitationis causa excurreret, id ipse se facturum promisit. Hic insignis eius relucebat humilitas, quod cum persona ita improba, qualis ego eram, volebat agere. Incepit ergo me subinde visitare, meque animans dicere, nō debere me cogitare, me die vno simul omnia posse relinquere, sed Deum id paulatim facturum: nam & se, in rebus quibusdam valdè leuibus, ad annos aliquot hæsitasse, nec eas etiam omni conatu adhibito relinquere potuisse. O quantum boni pręstas, humilitas, ijs in quibus habitas, nec non omnibus, ad eos qui te possident accurrentibus? Sanctus hic vir (hoc quippe nomine eum merito donare posse videor) quasdam mihi de suis spiritualibus infirmitatibus narrabat, quæ quidem ei, quà erat humilitate, tales esse videbantur (vt earum scilicet narratione, malo ipse meo mederetur) ratione tamē status ipsius, nec defectus erant nec imperfectio; iuxta meum tamen statum, grauissima fuisset, eas habere. Non sine ratione autem hæc huc adfero; esto minutijs referendis plus æquo videar inhærere; tanti quippè eæ momenti sunt, quo anima aliqua in spiritu proficere incipiat, & volare discat, dū (vti dicitur) adhuc implumis est, vt nemo id crederet, nisi qui reipsa id est expertus. Et quoniam certa me cum Dei gratia spes tenet, fore vt R. V. alijs plurimis per hæc prosit, idcircò ea hic adferre visum est; scilicet omne meum bonū ac salutem in eo sita fuisse, quod is me iuuare sciuerit, tum quod humilitatem simul & caritatem ad mecum manēdum, nec nō patientiam ad me tolerandam, quod imperfectiones adhuc penitus non rescinderem habuerit. Procedebat hic paulatim cum discretione, modos mihi & media ad dœmonem expugnandum suggerens. Vnde ita eum diligere cœpi, vt nunquam maior mihi esset consolatio, quam die illo quo is me visitatum veniebat, sed raro admodum ad me excurrebat. Cum aliquanto diutius visitationem differet, statim non modicè affligebar, idcircò eum ad me non excurrere existimans, quod nimis quam improba forē. Vt ergo meas imperfectiones ita graues (& forsitan erant peccata, nihilominus, ex quo cum eo agere cœpi, magna vitæ meæ secuta erat emendatio) nec non gratias, quas Dominus mihi conferebat, me referente, quò aliquam mihi ipse hic lucem adferret intellexit; duo hæc simul, consistere & benè cōuenire posse negabat: has quippè gratias ijs solum dari, qui iam longius progressi essent, & passiones omnes subiectas haberent. Vnde non potuit non valdè mihi timere: in nonnullis enim rebus. diabolica id ei videbatur esse illusio & impostura, se tamē non planè id asserere velle aiebat. Monebat porro vt, quidquid ad orationem meam spectare putabam sedulo notarem, & ad ipsum dein referrem, sed in eo difficultas omnis

Vno die omnes imperfectiones non simul tolluntur.

Gratia quas accipiebat non respōdebāt vita.

omnis erat, quod quæ & qualis oratio mea esset, exponere non possem: nam non nisi nuper admodum hanc mihi Dominus gratiam præstitit, quod intelligere & exponere possem, quale id sit. Vt ergo hoc ipse mihi dixit; simul accedente metu, quem à me ipsa habebam, maximopere intra meipsam angustiari cœpi, totaque in lachrymas resolui: nam aliud sanè non quærebam, quam Dei voluntatem implere, mihique persuadere non poteram à dœmone hæc venire, subuerebar interim, ne fortè ob mea me peccata Deus excæcasset, vt hoc ipsa non intelligerem. Varios itaque inspiciens libros, vt viderem num quem orandi modum habebam, in ijs expressum viderem; itaque cum alijs de eo sciscitantibus possem exponere; tandem in eo cui nomen est: *Ascensus in montem*, quantum ad vnionem animæ cum Deo spectat, omnia illa legi signa, quæ in me ipsa in illa vnione notabam, quod scilicet nihil penitus cogitarem, hoc quippè erat quod semper dicebam, nimirum me cum hunc orandi modum tenerem, nihil omninò cogitare posse, quamobrem, lineis quibusdam subductis, loca illa in libro notaui, eique librum tradidi, vt & ipse & alius ille quem dixi, Sacerdos pius, Deique famulus, ipsum inspicerent, meque docerent, quid facto mihi opus esset, cum animo & proposito, si ita ipsis videretur orationis studium penitus intermittendi. Ad quid enim me in illa pericula conijcerem, cum viginti aut circiter annorum spatio, quibus hanc orationem vsurpaui, nullum aliud indè commodum retulissem quam illusiones diabolicas? satius proinde esse, eam prorsus omittere, quamquam & hoc graue mihi videbatur: iam tum quippè experta eram, quis animæ meæ, sine orationis exercitio, esse soleret status. Adeo vt angustiæ mihi essent vndique, & quamcumque in partem me verterem, quietem non viderem: sicut qui in rapidissimi fluminis medio constitutus, ad quamcumque eius partem accedit, ibi maius & euidentius periculum incurrere timet, & iam iam ab aquarum impetu absorbēdus est. Est hæc ingens quædam crux & angustia, & id genus plurimas ipsa sum passa, vti postea dicam: quod scire etsi parum referre videatur, forsitan vsu venire poterit ad sciendum quomodo spiritus probari debeat.

Cum in oratione esset de Deo cogitare nō poterat.

Et certè magna est angustia, quam homo ibi patitur; vnde summa hic opus est circumspectione, præsertim in mulieribus: magna quippè nostra est infirmitas, & ingens inde oriri malum posset, si apertè ipsis diceretur, hæc dœmone auctore in ipsis fieri: sed res ipsa exactè inspicienda est, & omne occurrens periculum ab ijs auertendum, ipsæque clàm alijs & secreto commonendæ, vt secreta sua celent, quod & ipsi confessarij facere debent, ita quippè & expedit. Hoc dico & moneo, quia hac in re satis multa sum passa, quod quidam, quibuscum de oratione mea contuli, tacere non potuerunt: nam modò hunc, modò illum consulendo,

Magna cū discretione spiritus probandi sunt, maximè in feminis.

adeo non mihi profuere, vt potius magnopere nocuerint. Hac enim ratione multa diuulgata sunt, quæ satius fuisset taceri & celari, cum hæc non sint omnium & quorumlibet; & ego illa euulgare videbar. Crediderim equidem Dominum id, nulla ipsorum cum culpa, permisisse, quo ego aliquid patiendi materiam haberem. Non dico, eos aperuisse aut reuelasse, ea quæ in confessione acceperant; sed quia erant, quibus ob timorem quem habebam, omnia mea aperiebam, quo facem mihi præferrent, & benè consulerent, par mihi esse videbatur, eos audita tacere debere: interim tamen nihil omnino eorum, quæ mihi occurrebant tales homines celare audebam. Moneo itaque vt circumspectè & magna cum discretione cum mulieribus procedant, semper illas animandos, & tempus exspectando, quoadusque eas DOMINVS iuuet, vti me iuuit: nam alioquin prout quidem meticulosa & sub timida eram, maximopere id mihi nocuisset, accedente præsertim illo ordinario meo animi deliquio: vnde & miror me non plus adhuc inde damni accepisse. Postquam ego librum illi tradidi, simul & vitæ meæ rationem, ac peccata mea in genere, quam poteram optimè, aperui (non quod confiterer; erat quippè sæcularis: satis tamen ei declaraui, quam essem improba) duo hi Dei famuli, magna cum caritate, & amore considerabant, & examinabant, quid mihi facto opus esset. Vt ergo secum statuerunt, quid mihi responderent (quod ego responsum magna cum anxietate exspectabam, cum per eos dies etiam plurimis, vt negotium meum per preces Deo commendarent, iniunxissem, & ego id à parte mea per frequentes orationes serio commendassem) magna cum angustia & animi mœrore, eorum alter ad me venit, & dæmonis esse illusionem, sibi ac socio post maturam deliberationem, videri dixit; quocirca sibi consultum videri, vt cum quodam è Societate Iesu hac super re conferrem, libenter se interfuturum, si quem è Patribus illius, ad necessitatem meam ei declarandam accerserem, illi totius vitæ meæ & status rationem in generali confessione redderem, idq; quam poteram apertissimè & sincerissimè: nam per Sacramenti confessionis virtutem sperare se, fore, vt Deus plus ei lucis daret; illos quippè Patres in rebus spiritus esse versatissimos. Monebat præterea, vt omnibus quæ is mihi suggereret, aut cõsuleret, ei quam exactissimè morem gererem; quod nisi haberem qui me dirigeret, in præsentissimo lapsus versarer periculo.

Femina discretè tractanda.

Tantum porro inde concepi timorem & angorem, vt quid factura essem, planè nescirem: vnde vbertim flere cœpi; cumque in oratorio meo admodum afflicta sederem, incerta, quid mihi futurum esset, libro quodam (quem mihi Dominus haud dubiè in manus tradidisse videtur) sumpto, in eo legi, Apostolum Paulum scribere: Deum fidelem

esse

esse quammaximè, ita vt eos, qui ipsum seriò & sincerè amant, nunquam à diabolo decipi sinant & illudi. Hoc autem maximæ mihi consolationi fuit. Itaque de generali confessione instituenda cogitare cœpi, & omnia mea mala & bona, nec non vniuersam vitæ meæ seriem, quam nosse & intelligere poteram clarissimè, nihil vt illius omitterem, scripto committere. Memini autem, me postquam quæ scripseram relegi, tot scilicet mala, & nullum propè bonum, summo mœrore & afflictione, oppressam fuisse. Valdè quoque me torsit, quod me domesticæ cum hominibus tam sanctis, quales Societatis IESV Patres erant, agentem visuræ essent: verebar quippè meam improbitatem; & videbatur mihi, quod sic magis obligata manerem ad eandem deponendam, & omnibus recreationibus meis valedicendum, & nisi hoc facerem, inde maiora sequi mala possent. Vnde æditùam & ianitricem rogaui, nemini id significarent, sed parum hoc mihi profuit; nam fortè fortuna factum est, vt cum ad Patres alloquendos euocarer, ad ianuam esset, quæ per totum Monasterium mox id diuulgauit. Ah, quot dæmon remoras, impedimenta, & timendi occasiones oggerit ad Deum venire cupientibus! Itaque cum magno hoc seruo Dei (nam talis reuera erat, & magnæ vir prudentiæ) tractaui, vniuersumque vitæ meæ statum, & animæ interiora ei patefeci; ipse autem, vtpotè hisce in rebus versatissimus, liquido mihi declarauit, quidnam à parte rei esset, meque ad vlterius pergendum animauit, dicens, spiritum Dei euidenter hic operari; sed necesse me esse ad orationis studium denuò reuerti, quod bene fundata non essem, & necdum intelligere incepissem, quid esset mortificatio (& ita erat; nam ne nomen quidem eius mihi videbar intelligere) ac proinde orationem nullatenus intermitterem, sed animum sumerem, cum tam singulares mihi Deus gratias faceret: quis enim inquiebat nouit, an multas opera tua animas DEVS iuuari velit? Et alia id genus addebat plurima; ita vt velut Propheta mihi prædixerit ea, quæ DOMINVS postea mecum egit. Adhæc magnæ me culpæ ream fore, si acceptis à Deo gratijs haud responderem. Visus est itaque mihi ipse Spiritus sanctus per omnia per eum loqui, ad animam meam curandam: ita quidem is se cordi meo insinuabat & imprimebat. Magno hic igitur me rubore suffudit, & per eam viam conduxit, vt me in alium planè hominem commutare videretur. Quam magnum porrò bonum est, animam pernosse & intelligere? Monebat is me, vt quotidie aliquod dominicæ passionis mysterium meditando percurrerem, & per hoc me ipsa iuuarem; ac non nisi de humanitate Christi cogitarem, illis autem recollectionibus internis ac gustibus, quoad eius fieri poterat, resisterem, nullumque penitus ijs locum

Vexat illam quod cum viris sanctis agere videretur.

Certa redditur orationem suam à Deo venire.

Quomodo iussa sit orationem instituere.

darem, quoadusque ipse aliud moneret. Is ergo plane me consolatam, & ad maiora animatam reliquit, itaque Dominus cum me, tum illlum mirè iuuit, vt & conditionem meam ac statum, & quomodo me dirigeret, intelligeret, firmiter autem apud memetipsa statui, ab omnibus quæ mihi iniunxerat, ne latum quidem vnguem, vel in minimo recedere: atque ita ad hoc vsque tempus, ipsum obseruaui. Benedictus sit Dominus, qui mihi Confessarijs meis obediendi, tametsi satis imperfectè, gratiam dedit. Et hi penè semper fuere è benedictis illis Patribus Societatis Iesu; esto eis, sicuti iam dixi, imperfectè admodum obsecuta & secuta sim. Quare factum est, vt notabiliter melior animæ meæ status redditus sit, vti iam referam.

CAPVT XXIV.

EANDEM MATERIAM PROSEQVITVR, ET NARRAT QVOmodo ex quo obedire cœpit, anima eius profecerit; quamque ipsi parum prodesset, gratijs Dei obluctari & quomodo has ei Maiestas ipsius etiam abundantius & magis daret.

POst generalem illam confessionem, anima mea ita serenata & tranquillata mansit, vt nihil mihi obijci & proponi posse visum sit, ad quod aggrediendum me numquam libentissimè disposuissem: vnde multis in rebus me ipsa mutare cœpi, & fui alia, quamuis me Confessarius non vrgeret, imò verò ipse omnia illa etiam parui facere videbatur. Et hoc maximè me mouebat: eò quod iuxta normam & regulam caritatis Dei me ducebat, & vt qui ad libertatem, non autem ad præmium, vocaret, nisi hoc ipsa mihi per amorem promererem. Bimestri penè toto, ita me gessi, omni-modis allaborans, vt diuinis consolationibus & gratijs resisterem, quoad exteriora vero, notabilis in me apparebat mutatio: nam incipiebat mihi iam Dominus robur & animos dare ad quædam superanda, quæ ijs, qui me nouerant, atque etiam domesticis, extrema esse videbantur. Et, vt verum fatear, prout quidem erat quod ante faciebam, bene iudicabant, extrema esse; sed secundum id, ad quod ratione habitus & professionis meæ tenebar, minus æquo præstabam. Per hanc gustuum & suauitatum interiorum reluctantiam, hoc saltem assequebar, quod à Domino instruerer. Ante namque mira mihi, ad id genus gustus in oratione sentiendos, opus esse videbatur solitudine & abstractione, ita vt me vix mouere auderem; sed postea aduerti, quam parum hoc ad rem faceret, nam quo plus me satagebam distrahere & in alia diuertere; eo me illa suauitate Dominus, & gloria abũdantius perpluebat; adeò vt ab illa circumcingi & obrui, & nullo eã modo effugere posse, viderer.

videret. Et reuera ita erat: tametsi à parte mea in tantum in cōtrarium obniterer, vt mihi etiam id pœnosum esset. Dominus è contra hoc bimestri, in gratijs mihi subministrandis, & sese patefaciēdo, magis effundere visus est, quam antea, vt hac ratione melius intelligerem, non amplius in potestate mea esse illis resistere. Cœpi ergo nouo quodam erga sacratissimam Christi humanitatem affectu affici, & oratio mea magis stabiliri, perinde ac domus aut fabrica, cuius iam fundamentum positum est: nec non maiori erga austeritatem & afflictionem corporis, quam ob morborum meorum grauitatem hactenus neglexeram, studio ferri. Aiebat Sanctus ille vir, qui confessionem meam excipiebat, quædam mihi nullum prorsus detrimentum allatura, ac Deum ideo fortasse, tantas mihi infirmitates ac morbos immittere, quod austerius corpus meum non tractarem, ac proinde Maiestatem eius, me in eo deficiēte, illud castigare & affligere velle. Quasdam ergo me mortificationes iubebat subire, qui mihi parum gratæ & molestæ erant nihilominus eas omnes exactissimè implebam, quod & mihi à Domino iniunctas, & ei ab illo ad illas mihi præscribendas, gratiam dari existimarem, vt hac ratione ei obsequens forem.

Erga Christi humanitatem affici denuo incipit.

Per mortificationes exercetur, quæ parum ei sapiebant.

Iam ergo anima & conscientia mea, angi scrupulis incipiebat, si quod quantumlibet exiguum, aduersus Deum peccatum admitterem; adeo vt, si quid superflui haberem, non prius me in oratione recolligere & attentionem habere possem, quam ipsum à me abdicassem. Sæpius quoque tunc ad hoc orationem meam direxi, vt in sua me Dominus protectione habere dignaretur, nec me, quandoquidem cum seruis eius communicabam, retroflectere sineret; hoc enim mihi magnum & intolerabile crimen fore, & illos insignem, mea occasione, boni, quod apud omnes habebant, nominis iacturam facturos arbitrabar. Hoc ipso tempore, ad hoc oppidum appulit P. Franciscus, qui, Gandiæ Dux cum fuisset, ab hinc annis aliquod, omnibus, quæ possidebat relictis, Societatis IESV se dedicarat. Operam dedit Confessarius ille meus, vt hic me semel alloqueretur (& vir ille nobilis quem dixi, hac etiam de causa ad me venit) vt orationis quem habebam modum illi declararem: sciebat enim multas illum à Deo gratias, & singulares fauores accepisse, vt qui, quoniam multa propter eum reliquerat, iam tum in hac vita, aliqualem ab eo propterea compensationem accipiebat. Is ergo postquam me loquentem audiuit, Dei spiritum hunc esse, dicere non dubitauit, sibique nefas videri, iam diutius & magis ei obluctari, quamuis in ei hactenus resistendo non peccassem, nec malè egissem. Suadebat autem, vt orationem meam semper ab aliquo passionis mysterio inchoarem, ac, si deinde Dominus mentem meam suspenderet aut raperet, ei neutiquam resisterem, sed Maiestatem eius illam sustollere sinerem, sic vt ipsa raptum minimè

P. Franciscus Borgia ei dixit Spiritum Dei in ipsa operari

procurarem. Hic itaque salutare mihi consilium & remedium suggessit, vtpotè qui hac in re versatissimus erat. Multum quippè hic facit experientia. Addebat prætereà, grauissimè me delicturam, si post hac amplius spiritui Dei refragari cuperem. Vnde magnam in animo meo hinc consolationem sensi, vti & vir ille nobilis; qui etiam magnopere lætabatur, audito Spiritum Dei hic operari, mihique semper qua poterat (poterat autem plurimum) tum verbis tum re subsidio fuit.

Hoc autem tempore, iussus est Confessarius meus ex hac ciuitate in aliam commigrare; quod sanè, pro eo ac debuit, mihi permolestum accidit, & graue fuit: verebar enim, ne rursus retrospicerem, & ad prauas meas consuetudines redirem, mihique impossibile videbatur huic parem inuenire. Vnde anima velut in deserta quadam solitudine sola relicta, valdè anxia & timida mansit; vt quid mihi facerem, planè ignorarem. Quocirca quædam de cognatis meis tantum fecit, vt me domum suam abduxerit, vbi ego me quamprimum ad Patres Societatis contuli, vt aliũ mihi ex illis Confessarium deligerem. Placuit autem hic Domino, vt necessitudinem & familiaritatem, cum vidua quadam nobili sanctæque vitæ, quæ cum Patribus illis sæpè tractabat, contrahere inciperem. Hæc suo me Confessario fecit confiteri, & ad dies aliquot illius in ædibus egi. Pergrata mihi erat, quod non procul ab eorum Collegio habitaret, quo maior esset cum ipsis identidem agendi occasio: magnum siquidem animæ meæ etiam è nuda sanctitatis, quam in omni conuersatione sua præferebant, fama & commemoratione, commodum accedebat. Hic porro pater ad maiorem cœpit me promouere perfectionem: aiebat enim, nihil omnino me prætermittere debere, quo Deo penitus & per omnia placerem; quam etiam in rem magna satis industria & suauitate vtebatur vix enim anima mea vtcunque fortis erat & valens, sed admodum tenella, præsertim ad particulares quosdam, erga nonnullas personas affectus exuendos, nam etsi per illos Deum minimè offenderem, magnus tamen meus erga eas erat affectus; vnde insignis mihi futuræ ingratitudinis nota videbatur, easdem amicitias rescindere. quare ab eo petebam, cur, cum Deum per eas nõ offenderem, ingrata esse vellem? Suasit ergo mihi vt ad aliquot dies negotium hoc Deo commendarem, hymnumque: *Veni creator spiritus &c.* recitarem, vt is mentem meam illuminare dignaretur, quo quid factu optimum esset, possem perspicere. Cum ergo die quadam frequentius, & ardentius orationi institissem, Dominumque, vt me, in illi penitus placendo adiuuaret, rogassem, hymnum prædictum recitare cœpi; in quo cum aliquousque progressa essem, tam subitus me raptus occupauit, vt propè tota extra me ipsa essem: ita vt de eo nullatenus dubitare possem;

Ingratã se fore putabat, si amicitias quorundã relinqueret.

possem.; nam nimis quam manifesta res erat. Hic primis fuit raptus, quem Dominus mihi dedit, in quo apertè verba hæc ex eo audiui: *Nolo post hac cum hominibus conuerseris, sed cum Angelis.* Maximopere hoc me consternauit: magna quippè animæ meæ erat turbatio & commotio, & verba hæc mihi valdè profundè in spiritu dicebantur. Vnde magnus me timor incessit, sed ex alia parte mirabili sum consolatione perfusa: quæ, postquã timor (vtpotè quam, vt quidem censeo, ipsa rei nouitas causabat) iam abijsset, accessit & intra me mansit. Quod autem ad me tunc ore dictum est, exinde re ipsa completum est: ex eo enim tempore nunquam amplius firmam cum quopiam necessitudinem contrahere, cõsolationem ex eo capere, aut amore prosequi aliquem in particulari potui, nisi eos quos Deũ amare, ac seriò velle ei seruire, noui. nec in manu aut potestate mea fuit, secus agere; nec plus moueor, sint consanguinei, aut amici, nec ne; nisi hoc quod dixi iam, de eo intelligam; aut nisi sit aliquis, qui se in oratione exercet: alioquin grauissimum mihi est, cum alio quopiam agere. Verè hoc ita est, vt mihi quidem videtur, & nullum de eo dubium est. Ab eo tempore ita ad omnia ex amore Dei, vt cui ancillam suam vnico momento (neque enim diutius id mihi visum & durasse) in alium hominem cõmutare placuit, relinquenda animata mansi, vt necesse non fuerit mihi id amplius speciali aliquo præcepto iniungere. Quod enim Confessarius ita me his implicatam videret & affixam, hinc non fuit ausus, hoc mihi apertè, & expresè iniungere. Exspectare scilicet debebat, vt Dominus ipse in me operaretur, vti & operatus est, nec ipsa putaram fore, vt hoc à me impetrarem; nam iam aliquoties hoc conata fueram; sed ita id mihi graue & permolestum fuit, vt id quamprimum, tanquam rem, in qua non multum momenti situm esset omitterem & penitus abijcerem, hoc vero robur mihi, & plenam illius quod volebam opere exequendi libertatem, Dominus dedit, quare hoc Confessario meo aperui, & prout quidem is mihi iniunxerat, omnia quantociùs reliqui. Vnde qui mecum continuò agebant, hanc in me resolutionem & generositatem videntes, nõ parum inde fructus retulerunt. Benedictus sit Deus in æternum, qui vnico in momento illam mihi libertatem dedit, quam omni diligentia & conatu meo, etiam per tot annos adhibito, per me ipsa consequi non potui; tametsi tantam mihi subindè violentiam inferrem, vt sanitati id meæ non parum nocuerit: sed quia opus fuit eius qui potens est, & verus absolutusque omnium Dominus, hinc nullam iam in eo pœnam aut molestiam sensi.

Vno momẽto dedit ei Deus omnia posse relinquere.

Caput

CAPVT XXV.

EXPONIT QVOMODO DEI AD ANIMAM LOCVTIO, QVAE *sine strepitu & tacitè fit, intelligenda sit; ac quænam in ea latere poss.nt illusiones; & vnde nam cognosci poterit , quando illa vera erit. Est hic tractatus vtilis futurus ijs qui ad hunc orationis gradum peruenerint, nam satis apertè id demonstrat, multaque egregia documenta continet.*

NON abs re futurum mihi videtur declarare, quo Deus animam modo alloquatur, & quid ipsa hac in locutione sentiat; quo hanc R.V. materiam benè intelligat. Nam ab eo tempore, quo hanc mihi gratiam Dominum fecisse dixi, valde, vsq; in præsentem diem, mihi illa frequens est & ordinaria, quemadmodum ex illis, quæ adhuc commemorabo, patebit. Sunt ergo hæc, verba quædam expressa, & benè formata, at corporalibus auribus non percipiuntur, esto clarius intelligantur & percipiantur, quam si auribus exciperentur; vnde si quis audiens, ea audire recusat, & nolit, inanem operam sumit, & frustra est, quantúuis obluctetur. Cum enim hominem aliquem in terris loquentem audire nolumus, aures obturare, aut aliò mentem diuertere, aut reflectere possumus, ita vt, etsi audiamus sonum verborum, sensum tamen eorum non intelligamus: at in hac Dei ad animam sermocinatione, nihil est quod impedit, quò minus intelligatur: nam, esto quis nolit ac repugnet, ei tamen auscultare, & intellectum ita excitatum & vegetum, ad ea quæ Deus nos audire vult, habere debet, vt velle ac nolle hic locum non habeant. Nam qui potest omnia, vult nos intelligere, & scire ea quæ fieri vult, fieri prorsus oportere; atque in hoc se absolutum verumque nostri ipsorum Dominum esse declarat. Hoc ego sæpius experta sum; nam biennio propè toto, omni qua potui contentione restiti, quod perpetuo in timore & anxietate versarer: quin etiam modò subinde id facere tento, sed oleum & omnem operam perdo.

Vellem equidem illusiones & fraudes diabolicas, quæ hac in re esse possint declarare (etsi vt mihi quidē videtur, pro eo qui magnam huius rei experientiam habet, non sit quod timeat, nisi fortassis valdè parum; sed, vt dico, magna hæc experientia sit, oportet) nec non quomodo diiudicari debeat, vtrum à bono spiritu sermocinatio hæc fiat, an à maligno; item, quando non nisi mera intellectus ipsius sit apprehensio (id enim cōtingere posset) aut quando seipsum spiritus alloquatur, hoc autem an fieri possit, equidem nescio, sed adhuc hodie mihi visum est, fieri id posse. Quando autem fiat hæc locutio à Deo multis è casibus & rebus euidēter

Interna lo [illegible]

cognou

cognoui & didici, quæ biennio trienniove antè mihi præsignificabantur; quæ omnes adimpletę sunt, & hactenus nulla me fefellit: nec non ex alijs rebus, è quibus clarè colligitur spiritum Dei esse, vti postea ostẽdetur. fieri quidem interdum mihi posse videtur, vt aliquis quid magno cum affectu & apprehensione Deo commendans, se aliquo modo intelligere putet, an fieri id posset, an secus; & est hoc valdè possibile: sed qui per primũ internæ locutionis modũ id cognouit, liquidò perspiciet quid sit; cũ magna inter vtramq; sit differentia: & si res sit, quã intellectus ipse fabricat, & disponit, quantumlibet id subtiliter fiat, facilè est intelligere eam solũ ab eo inueniri & dici. Tantum quippè discrimen est, quantũ est, dũ homo ipse sermoné aliquem concipit, ac dum tantum auscultat sermoni ac verbis ab alio prolatis. Porro videbit intellectus, se tum quidem non auscultare, quandoquidẽ ipsemet operatur; verba quoque quæ ab eo formãtur, sunt velut surdum quid, & in phantasia sola efformatũ, nec eam claritatem habent, quam habent alia. Et perinde hic in nostra potestate est nos à sermone diuertere, vti est dum loquimur, subito tacere; sed in priori locutione prorsus id fieri nequit. Omnium autem apertissimum signũ, est, quod intellectus locutio nullam prorsus operationem faciat; sed sermo Domini, simul est dicere & operari: & quamuis eius verba non sint verba deuotionis, sed reprehensionis & increpationis; tamen in primo instanti animam disponunt, habilitant, ad teneritudinem excitant, illuminant, delectant, quietant; &, si qua eam ariditas, afflictio, aut inquietudo diuexabat, illa velut manu, aut etiam adhuc melius quotocyus detergitur, & aufertur: adeo vt Dominus velle videatur, vt anima intelligat, ipsum potentem esse, & verba ipsius, efficacia opera esse. Tantũ porro mihi inter vtrumque esse videtur discrimen, quantum est inter loqui, & audire: cum enim loquor, intellectu (vti dixi) ordino & dispono ea quæ dico; sed, cum alij me alloquuntur, nihil aliud ago, quam audire, idque nullo meo cum labore. Primum illud an sit, aut quid sit, vix scire possumus, perinde ac dum quis semisopitus est: sed hoc, tam clara vox est, vt ne vna quidem syllaba pereat eorum quæ dicuntur: imo & fieri potest, vt hæc locutio tum alicui eueniat, cum & intellectus & anima ita perturbata & distracta sunt, vt ne vnam quidem bonam sententiam & argumentum formare possent; magnas autem sententias, quæ ipsis dicuntur, hic velut coctas & præparatas inueniunt, quas ne quidem in summa quiete, & recollectione, excogitare anima potuisset; cum tamen ad primum verbum, quod hic audit, vti dixi, penitus immutetur, præsertim cum in raptu est; tunc enim potentiæ suspensæ sunt: quomodo enim tunc intelligantur ea, quæ ante nunquam memoriæ occurrerant? & quomodo occurrant tunc, cũ ipsa quasi nõ operatur, & imaginatio velut obtusa & stupida

Interna Dei locutio certò contingit.

Quæ signa sint, cũ interna locutio est ab intellectu.

Effectus locutionis Dei.

Alia differentia inter locutionẽ Dei & intellectus.

stupida est? Sciendum autē, vt mihi quidem videtur, animam, cum aut visiones videt, aut huiusmodi verba audit, eo præcisè tempore illa non audire, vel videre, quæ iam in raptu vnita est: tunc enim (vt supra ostendi, cū scilicet, quantum memini, de secunda aqua agerem) potentiæ omnes penitus perduntur, & anima, vti eo loco monui, nihil omnino vel videre, vel intelligere, vel audire potest. Tunc quippè tota est in manu & potestate alterius, nullamq; ei Dominus toto illo tempore (quod sanè breuissimū est) ad quid agendum libertatem videtur relinquere. Sed cū hoc temporis punctum iā prçterijt, & anima nihilominus in raptu adhuc manet, tunc fit id quod dico: potentiæ quippe tunc tali in statu manent, vt esto penitus non perdātur, tamen nihil fere operētur, sed velut absorptæ sint, & ad aliquem discursum, aut argumentum formādum, ineptæ prorsus. Tot porro sunt ad hanc distinctionem intelligēdam modi, vt, etsi semel quē decipi contingat, sæpius tamen decipi nequeat. Quinimo audeo dicere, si anima in his versata, exercitata, ac circumspecta sit, haud difficulter ipsam id perspecturam. Nā, vt alia taceā plurima, è quibus id quod dixi, colligi queat, prorsus nullū, cū id ab ipsa prouenit, effectū operatur, neq; enim id admittit, vti admittit aliud illud, quod etiā inuita admittere debet; nec ei auscultat, sed quoddā intellectus deliciū esse ad oculū videt; perinde ac non magni facimus eū, quem phrenesi nouimus laborare. Et alterum illud perinde est, ac si virum aliquem sanctissimum, doctissimū, maximæque auctoritatis, quem scimus nobis non mentiturū, loquentem audiremus. Et hæc comparatio mihi adhuc nimis vilis & humilis esse videtur: nam verba hæc quandam subinde maiestatem includunt; etenim, si reprehensiua sint, hominem faciant contremiscere, non aduertendo quis ea proferat; si autem amoris, in amando liquescere, & annihilari. Suntquè hæc huiusmodi, quæ (vti iam dixi) antè nimis quam procul à memoria remota erant; & tam cito breuiq; tempore, tam prægnantes ibi sententiæ dicuntur, vt multo ad eas ordine digerendas opus foret tempore: ac tūm nullatenus videmur posse ignorare, non esse hoc quid ab ingenio nostro prouisum & excogitatū. Adeò vt me necesse non sit diutius his exponendis immorari: nam prodigio simile esset, credo, hominem in his versatum & exercitum, hic decipi & illudi, si ipsemet dedita operâ & studio, se non velit decipere. Sæpenumerò contigit, vt ego subdubitans, non crederem id quod mihi dicebatur, & me somniare, aut fascino quodam detineri putarem (scilicet postquam id iam præterijt; cùm enim adhuc durat, id impossibile est) longo tamen post tempore ipsum adimpleri viderim: facit enim Dominus, vt ita id memoriæ insculptum maneat, vt ex ea eradi penitus nequeat: quod autem ab intellectu prouenit, est velut primus cogitationis motus, qui disperit, & cuius memoria ilicò

Verba Dei non audiūtur tūc, cū anima in ipso raptu est.

Cū res dicta à Deo venit, tam profundè impressa memoriæ manet, vt eius homo obliuisci nequeat.

ilicò pertrãsit. Verum primum illud, est velut opus & operatio; nam, esto huius aliquid memoriâ excidat, & tempora multa effluant, nunquã tamē ita eius homo obliuiscitur, vt non semper meminerit, id sibi aliquãdo dictũ esse; exceptò, cũ valdè longũ tēpus intercurrit, aut fauoris, vel doctrinæ verba sunt. Verborũ porro prophetias aut prædictiones continētium nullatenus mihi homo videtur posse obliuisci: ego saltē, quãquã angustæ sim memoriæ, eorũ obliuisci nequeo. Et rursus dico, impossibile mihi videri, vt anima, nisi ita foret maligna, vt id vellet fingere, itaq; mētiri (quod sanè intolerabile malum foret) aut id se intelligere diceret, cũ tamen non intelligat; non ad oculum videret, ipsam per se verba ordinare, atq; intra se loqui: hoc inquam non videtur fieri posse, si spiritum Dei loquentem audierit; nam alioquin tota vita sua in hac illusione manere posset, sibiq; persuadere id se intelligere: & ne hoc quidem scio quomodo fieri possit. Vel enim anima id vult intelligere, vel non vult: si non vult intelligere, & ijs quæ alioquin posset intelligere obluctatur, idque ne mille timendi occasiones habeat, & alias plurimas ob causas quæ locum hic habent (vti sunt, quod in oratione quieta esse velit, sine hisce rebus) quomodo intellectui tantum temporis supererit, vt rationes & discursus formet? ad hoc quippè opus est tempore. Hic verò sine vlla prorsus temporis iactura docemur, & intelligimus ea, ad quæ ordinanda ac digerenda mensis integer necessarius videbatur. Vnde & ipse intellectus & anima consternata hærent & percussa, præ admiratione quorundam quæ audiunt. Verè hæc ita se habent, & qui aliquam horum habebit experientiam, videbit omnia quæ dixi sic planè se habere. Benedico autē & laudo Deum, quod hoc ita exponendi gratiã mihi dederit. Finem igitur facio; si addidero videri mihi, cum id ab intellectu prouenit, nos id cum volumus, haud difficulter intellecturos, &, quotiescunq; orationi insistimus, visurum nobis quod aliquid intelligamus. Sed in prima illa locutione ita non contingit: nam sæpè ad multos dies ero, vt, tametsi velim, prorsus mihi impossibile sit quidquam intelligere, & alias, etiam nolens, non possum illud, vt dixi, non intelligere. Videtur mihi, si quis homines decipere vellet, dicendo se velut à Deo intelligere, id quod à se ipso prouenit, cum eadem ratione etiam dicere posse, id se corporeis auribus audire. Et, vt verum fatear, nunquam putaui, alium audiendi aut intelligendi modum esse, quã cōmunē hunc, quoadusq; id ipsa in me aduerti: atq; ita id mihi, sicuti dixi, magno labore & impendio cōstitit. Sed cũ hæc locutio à Dæmone prouenit, tũc nō solũ, nō bonos post se effectus relinquit, verũ etiã malos. Hoc mihi non nisi bis aut ter contigit; & statim me tunc Dñs admonuit, dæmonē esse, vt taceã notabilē illã ariditatē, quæ inde sequitur.

Signa quando locutio à diabolo est.

Est hæc ingens animæ inquietudo, qualem & alias sæpè experta

ſum, cum me Dominus magnis tentationibus, & diuerſis animæ anxietatibus exagitari permiſit. Et licet hoc me ſæpius affligat, vti narrabo; hæc tamen inquietudo eiuſmodi eſt, vt vnde ea veniat, ſciri nequeat, niſi quod anima illi reſiſtere, eaque turbari & affligi videatur, neſciat tamen quid ipſam affligat: nam quod dicit, non malum eſt, ſed bonum. Ipſa mihi perſuadeo, ſiquidem vnus ſpiritus alium ſentiat, guſtum & dulcedinem, quam cacodæmon dat, longè differentem eſſe ab ea, quam dat Deus. Poſſet ille his guſtibus decipere eum, qui alios illos Dei guſtus nondum habet, nec habuit. Guſtus inquam veros, ſuauem ſcilicet, validam, profundè inhærentem, delectabilem, & quietam recreationem: etenim paruas quaſdam animæ deuotiunculas, & alios paruos motus (quia ad primum perſecutionis flatum floſculi hi decidunt, & depereunt) deuotionum nominè non appello, eſto bona ſint principia, & ſancti quidam ſenſus & motus, ſed non tales, vt per eos boni ſpiritus aut mali effectus diſtinguantur. Quocirca magna ſemper & vbique cautelà & circumſpectione opus eſt; nam qui non niſi huc vſque, & non vlterius, in via orationis proceſſerunt, facilè decipi poſſent, ſi quas viſiones vel reuelationes haberent. Equidem non antè viſionem aut reuelationem aliquam habui, quam mihi Dominus ex ſola bonitate ſua, orationem vnionis dediſſet; niſi fortè prima vice quam dixi, iam antè multos annos, cum Chriſtum vidi. Et vtinam tunc ſciuiſſem, veram id viſionem fuiſſe, vti quidam poſtea id intellexi! etenim non parum id mihi profuiſſet. Nulla inde in anima manet ſuauitas, aut teneritudo; ſed ipſa manet velut conſternata, & nauſeabunda & tœdioſa.

Qui nō habuit guſtus diuinos facilè per guſtus falſos decipitur.

Certa ſum, illam animam à diabolo non decipiendam, nec etiam Deum permiſſurum, vt decipiatur, quæ nulla in re ſibi fidit, & ita firmiter in fide ſtabilita eſt, vt ſe pro vno eiuſdem articulo millies mortem ſubire paratam ſentiat, quæque cum magno hoc ſuo erga fidē affectu & zelo, quem Deus ſtatim infundit (qui aliud non eſt, quā fides quædam viua & fortis) ſemper ſe conformare ſatagit & procurat ijs, quæ Eccleſia credenda proponit, modo hunc, modo illū interrogās, vt quæ in hiſce fidei veritatibus iam tam firmiter ſtabilita eſt, vt omnes, quæ excogitari poſſent, reuelationes, imo ne quidem ſi cœlos apertos videret, vel minimum eam ab ijs quæ Eccleſia credit, dimouere non poſſent: ſi ſe ob cogitationem aliquam, ſuborientem interdum circa hoc vacillare ſentit, vel propterea apud ſe dicere. Cum Deus hoc mihi dicat, tam id verum eſſe poteſt, quam quod ſanctis dicebat; non dico ipſam id credere, ſed, diabolum tantum per primum motum incipere ipſam tentare (patet enim ad oculum, valdè eſſe malum, diu in illa cogitatione hærere; imo ſæpè ne quidem primos illos motus ſenſuram opinor illam animam, quæ in fide tam fortis eſt,

Guſtus diabolici ſignum.

Viſiones & reuelationes fidei cōtrariæ cauendæ non ſunt.

fortis est, atq; est illa, cui Dominus prædictas gratias confert; vt quæ se ita validam credit, vt diabolus omnes ob vel minimam eorum, quæ Ecclesia credit, veritatem pessundare & conficere se posse existimet) dico, si magnum hoc robur in se non sentiat, & eam quam habet deuotionem ac visionem huc se non conducere videat, hanc illam vt suspectam tenere posse: nam esto damnum statim non percipiatur, paulatim tamen ipsum posset increscere, & sensim grauius fieri. Nam, quantum ego quidē colligo, & per experientiam noui, tunc demum id homo credit à Deo esse, dum id cum sacra scriptura coincidere, & conforme esse animaduertit, cum enim vel minimum ab ea deflectit, multo sine vlla cōparatione firmius mihi videor creditura id à cacodæmone venire, quam modo credā, à Deo id venire, quantūcūq; firmiter etiā id credam, tunc quippè necesse non est, varia signa inquirere, è quibus colligatur ecquis sit spiritus: cū hoc signum, quo colligatur, hoc à Diabolo prouenire, ita sit euidēs, vt licet tunc omnes mūdi totius homines mihi assererēt, Deū hic agere, id minimè crederē. Summa, cū dæmon hic se intermiscet, ilico omnia bona abscōdi, & ab anima fugere vidētur. Ita scilicet illa inquieta, turbata, tædiosa manet, & nullū omnino bonū effectū operatur. Nam etsi aliqua bona desideria dare videatur, illa tamē nō sunt solida & firma; & humilitas, quā post se, vt sui effectū, relinquit, falsa est, inquieta & omnis suauitatis expers. Qui autē aliquā boni spiritus experientiam habebit, facile hoc, quod dico, intelliget. Nihilominus varias diabolus ipse technas & insidias struere potest, adeoq; nihil hac in re ita certū est, quin sēper tutius ac securius sit timere, & magna cū circūspectione & cautela procedere, ac directorē quēdam doctum ac peritum, qui errantem audacter corripiat, habere; ita enim fiet, vt nullum prorsus damnum incurrat; esto ego sæpissimè valdè sim passa, ob nimios illos timores, quos nōnulli habēt. Semel inter alia id mihi contigit, cum scilicet multi, de quibus bonam opinionem, vt par erat, habebam, vnum in locum congregati erant (nam esto tunc nonnisi cum vno in particulari agerem, & cum alio nullo loquerer, nisi dum hic id mihi præciperet; illi tamen sæpè inter se de me iuuanda agebant, quia & me valdè diligebant, & metuebāt, ne fortè diabolus mihi illuderet; quin & egomet, dum extra orationem eram, non mediocriter timebam; nam statim atque eidem me applicabam, & aliquam mihi Dominus gratiam dare incipiebat, quamprimum omnis à me timor recedebat, & secura reddebar) quinque vel sex eos fuisse crediderim, & omnes insignes, & zelosos Dei seruos: affirmabat autem tunc mihi confessarius meus, omnes illos sibi persuadere, à diabolo mihi illudi; propterea que illud consultum videri, nec toties Sacramentum venerabilis Eucharistiæ susciperem, meq; in externorū negotiorū tractatione distraherē ac solitudinē cauerem. E-

In visionibus nihil ita certum, quin semper securius sit, timere.

quidem

Omnes putabant id quod ipsa sentiebat, à diabolo venire.

quidem, vt dixi, in magno tunc timore & anxietate versabar, ad quem augendum non parum conferebat continuum meum cordis deliquium; ita vt sæpe per diem, aliquo in loco sola agere non auderem.

Cum ego tales & tam multos id mihi dicere vidi, ego tamen animũ inducere penitus non possem, vt hoc de me crederem; grauissimum conscientiæ scrupulum sensi, quod id ex humilitatis defectu fieri putarem: omnes quippè incomparabiliter multo sanctioris erant vitæ, quam ego, & insuper doctrina & litteris eminebant; cur ego eis non crederem? Conabar quam poteram maximè, etiam vi mihi facta, illis credere, & simul sceleratam vitam meam recogitabam, itaque illos verè de me iudicare, cum sic iudicarent. Quare sic anxia & afflicta me ad templum contuli, intraq; oratorium quoddam me abdidi, cum iam ad dies multos sacra communione abstinuissem, & solitudinem cauissem, in qua tamen omnis mea sita erat consolatio & recreatio, ita vt nullum haberem, cum quo conferre possem; nam omnes ad vnum mihi aduersabantur. Nonnulli, dum his de rebus agerem, me videbantur ridere, tanquam si tantum imaginatio & phantasma fuisset: alij Confessarium monebant, sibi vt à me caueret: alij certò & indubitanter asserebant, diabolum in me operari, solus Confessarius meus (esto cum alijs conspiraret; at duntaxat, vt me, sicut postea intellexi, probaret) semper me consolabatur, dicebatque, tametsi etiam diabolus foret, modo Deum optimum max. peccando non offenderem, nihil penitus mihi damni illum inferre posse; ipsum tandem à me discessurum; vnde hoc ipsum à Domino instanter per preces deposcerem, quod tum ipse, tum omnes, quibus ille in confessione aures dabat, nec non alij plurimi, serio præstabant. Omnis quoque oratio mea hunc ad scopum dirigebatur; quin & vniuersos Dei seruos, quos nossem, orabam, vt Deum rogarent, alia vt me Maiestas illius via conducere dignaretur. Biennio penè toto hanc ego Deo rem per preces continuo commendaui, identidẽ hoc ab eo petens. Nihil autem me consolari poterat, cum mecum cogitabam, fieriue posse, vt cacodæmon toties mecum loqueretur. Nam quod nullum amplius mei per orationem in solitudine recolligendæ tempus haberem, Dominus mihi dabat, vt interim dum cum alijs cõuersabar, me introrsum possem recolligere; quin & ipse, frustra me reluctãte, loquebatur mihi, quæcunque ei videbantur, egoq;, quantumuis id mihi grauissimum ac molestissimum esset, eum tunc loquentem audire cogebar. Sed cum sola essem, nullum amicum habens, cuius alloquio me ipsa solarer, non poteram vel orare, vel in libro legere; sed ob tantã tribulationem, & timorẽ, ne forte mihi cacodæmõ illuderet, tota inquieta & afflicta, planè nesciens, quid tandem de me factura essem (& hanc quidem angustiam aliquoties imò sæpè sensi, sed numquam meo iudicio ita grauem & ex-

Magna eius desolatio.

cessiuam ac tūc) quatuor aut quinq; horas continuo in hoc statu manebā, vt nec à terra mihi vllū, nec è cælo solatiū veniret, aut affulgeret; nisi quod Dominus me, mille inter periculorum timores cōstitutam pati cerneret.

Quā, ô Domine Iesu, verus amicus es tu! & quā potens! quādo enim vis, potes, & nunquā nō vis, si modo nos te velimus, omnia quæ condita sunt, te ô mūdi Domine, laudēt & benedicant. Vtinā plena per vniuersū orbē terrarum voce promulgare possē, quā tu amicis tuis fidelis sis! Omnia, Domine, creata deficiunt & pertrāseunt, tu illorū omniū Dominus, nunquā deficis aut pertrāsis. Nimis quā exiguū est, quod pati sinis eum, qui te diligit. Quā, ô Domine mi, tenerè, ciuiliter, blandè, & suauiter tuos tractare & habere nosti! ô si quis nūquā aliquē, præter vnū te, amare procurasset! Videris, ô Domine, virga & rigore probare eū, qui te amat, vt iā in extrema afflictione constitutus, maiorem amoris tui extremitatem & immensitatē intelligat. O si quis, Deus meus, ingenium simul & doctrinam, nec non noua verba haberet, ad opera tua magnificanda, & extollenda, vt quidem ea anima mea intelligit! Omnia me deserunt & deficiunt, Domine mi; sed si tu me non derelinquas, ego à te nullatenus deficiam. Omnes viri docti contra me insurgant & impugnent, omnes me creaturę persequantur, omnes me dæmones exagitent, tu solus noli à me recedere: experientiâ quippè noui, quantum sit lucrum, quod referunt ij, qui in te solo confidunt.

Cum ergo in magna illa anxietate constituta essem (nondum enim aliqua mihi visio hactenus oblata erat) hæc sola verba nimis quam sufficientia fuēre ad illam auferendam, mentemque meam, omni nubilo discusso, serenandam: *Filia noli timere: ego enim sum, & non deserā te, noli timere.* Putabā sanè (vt quidem me dispositam vidi) valde lōgo tēpore opus esse, ad mihi persuadendum, vt mētem ego meam ad quietem componerē, & neminem sufficientē ad hoc eloquētiam & ingeniū adferre posse; & ecce sola verba hæc, ita me serenant, corroborāt, animāt, securā reddunt, quietant & illuminant, vt animā meam in momento planè immutatā viderē, & aliā, & contra vniuersum mundū disputando, rationibus euicissē, Deū esse qui in me operaretur. Quam Deus bonus est, quam bonus & potens Dominus est! nam nō modo bonum consiliū suggerit, sed remediū: Verbaq; eius sunt opera. Quā, ô Deus bone, fides hominē corroborat, & per eam amor adaugetur! Vt verū fatear, sæpè ad mentem & memoriā reuocabā, quomodo Dominus olim orta in mari tēpestate, vētis imperasset, vt cessarent; vnde ita mecum ipsa dicebā, Quis est hic, cui omnes potentiæ meæ ita obediunt, & qui vnico momento tam spissis in tenebris lucē serenitatemque adfert: qui cor, quod saxeum & marmoreū esse videbatur, emollit; qui suauium lachrymarum ibi fluenta laxat, vbi ariditas dudū & longo

Dominus Deus ipsā securā esse iubet: & qui horum verborum fuerit effectus.

longo tẽpore futura esse videbatur? Quis hæc desideria subministrat? quis hos suggerit animos? vt sæpè intra me ipsa cogitarem; Quid est quod timeo? quid est hoc? huic ego Domino famulari cupio; aliud nolo, quam ei soli placere; aliam recreationem, quietem, bonum non cupio, quam illius voluntatem facere (nam de eo, prout mihi quidem videtur, planè certa eram, vt id hic possim referre) si ergo Dominus tam potens sit, atque eum esse video & scio, & dæmones eius sint mancipia; deque eo nefas sit dubitare (cum sit de fidei articulis) ego autem huius Domini & Regis ancilla sim, ecquod illi mihi malum referre possunt? cur non satis virium habeam, ad cum vniuersis inferorum cohortibus decertandum? Crucem itaque in manus sumpsi: & videbatur sanè mihi Dominus robur & animum inspirare; nam breui tempore ita me immutatam vidi, vt cum omnibus dœmonibus etiam manus conferre & luctari non vererer: videbar quippè cruce illa haud difficulter eos in fugam agere, ac debellare posse. Vnde apud memetipsa prouocando dicebam, venite iam omnes quotquot estis; videre volo quid mihi, ancilla Dei cum sim, facere vniuersi possitis. Et sanè, videbantur illi me timere: nam ex eo tempore quieta & sine timore mansi, & ita illos, quotquot sunt, formidare desij, vt omnis, quem hactenus habueram, timor cessarit: nam tametsi eos, vt postea referam, interdum adhuc viderem, non tamen iam amplius eos timebam, quin è contra me ipsis terribilem esse putabam: & quoddam mihi, Deo dante, in illos omnes mansit dominium, vt iam non magis eos timeam quam si muscæ forent. Ita porro illi mihi meticulosi & ignaui videntur esse, vt quamprimum se contemni vident, omne robur & potentiam suam amittant. Neminem hi hostes de facto oppugnare norunt, nisi quem vltro semetipsum tradentem conspiciunt, aut quando suos Deus seruos, ad maius ipsorum bonum, tentari vexarique permittit. Vtinam verò timeremus eum, quem verè timere nos oportet, nobisque persuaderemus, plus nobis damni ab vno peccato veniali, quam ab omni infernali multitudine simul iuncta posse aduenire: cum hoc à parte rei ita sit. Quam porro nos hi maligni spiritus in metu & pauore detinent, eo quod per nostros honoris, auri, ac voluptatum appetitus ipsi nosmetipsos pauidos & timidos reddere volumus: nam illi tunc nobiscum coniuncti, & velut collatis viribus (nam nobismetipsis hostes & inimici sumus, tum cum diligimus & sectamur ea, quæ odisse deberemus) permultum haud dubiè nobis nocebunt: ipsi enim in causa sumus, cur nostris proprijs armis illi nos oppugnent, ipsis quodammodo illa in manus dantes, quibus nosipsos contra eorum vim & impetum defendere deberemus, quod sanè deplorandum est. Sed si propter Deum omnia repudiemus, crucem amplectentes, eique sincere & ex corde seruire satagamus; tunc non

Magnus eius cotra dem nes animus.

Diaboli alijs non nocent, quam sese tradentibus. & cũ Deus id permittit.

secus

secus has cacodæmon veritates fugit, quam nos pestem virulentissimam. nam diligit mendacium, imò ipsummet est mendacium; nec vllum cum eo, qui in veritate ambulat, inibit pactum aut commercium: sed, cũ mentem & intellectum alicuius obnubilatum cernit, omnimodis collaborat, vt & oculos ei eruat, & planè cæcum reddat. Si quem enim iam ita cæcum videat, vt is se in rebus vanis quietem inuenturũ putet. (nam omnes mũdi huius res ita vanæ sunt, vt non nisi puerilia crepundia & nugæ esse videantur) quamprimum aduertit, huiusmodi hominem merum esse puerum, cum nimirum puerorum more viuat; vnde mox audaciam & animos concipit, ad cum eo, non iam semel, sed sæpius luctandum. Faxit Deus, de horum numero ipsa non sim, sed gratiam Maiestas ipsius, quæso, mihi det, qua mediante, id quietem esse existimem, quod verè quies est; id honorem, quod verè honor est; hoc delectabile, quod verè delectabile est, & non vice versa, ac tum dæmones omnes explodam, & flocci faciam; immo potius ipsi me timebunt. Non intelligo hunc timendi modum, vt dicamus, *diabolus, diabolus*; cum dicere possimus, *Deus, Deus*, atque ita ei timorem incutere: scimus enim iam tum; illum, nisi Dominus id ei permittat, se ne mouere quidem posse. Quid sibi vult hoc? quod scilicet iam plus metuam eos, qui Dæmonem ita metuunt, quam ipsummet verear: Nam ipse nullum prorsus inferre mihi damnum potest; at hi, præsertim si Confessarij sint; hominem mirè turbant & inquietant. Equidem per multos annos tantas hac in re pertuli molestias, vt etiamnũ mecum ipsa mirer, quomodo eas ferre potuerim. Benedictus sit Dominus, qui ita me reipsa fortem reddidit. Amen.

Diaboli audacia cum videt subiectum pauidum.

Dei nomẽ Dæmones percellit, omnemq; nobis timorem aufert.

Capvt XXVI.

Eandem materiam prosequitur, et narrat *quonam sibi hac in re timorem abstulerint, ipsamque credere facerent, non esse nisi bonum spiritum, qui cum ipsa loqueretur.*

Vnam de primarijs ac maximis, quas à Deo accepi gratijs hanc esse puto, generositatem & animos, quos mihi contra cacodæmones dedit. Damnosissimum quippè maximeque impertinens est, animam ignauam & meticulosam esse, & aliud quid, præterquam Dei offensam vereri. Nam cum omnipotentem Regem & Dominum ita potentem habeamus, vt omnia possit & omnes sibi subijciat, nullam omnino timendi occasionem habemus, si modo (vti dixi) in veritate & sincerè, & magna cum conscientiæ puritate coram eius Maiestate ambulemus. Ad hoc vellem (sicuti dixi) omnem quicunque est timorem habere, ne videlicet

Magna Dei gratia est habere robur contra Dæmones.

[illegible] illum, qui hoc ipſo momento nos deſtruere & ad nihilum redigere poteſt: nam ſi Maieſtatem eius amicam & propitiam habeamus, omnes aduerſarij noſtri, manibus iunctis velut ſupplices coram nobis ſe humiliabunt. Dicet ad hoc quis, id ita quidem eſſe, ſed quænam anima ita rectè & ſincerè viuet, vt Deo placeat in omnibus, & propterea facta ſecurior, nihil omnino metuat? Certè non mea: nam nimis quam improba, & inutilis eſt, ac mille miſerijs, & infirmitatibus obnoxia, vt Deus Optimus Max. non ita ſe erga reos gerit, vti homines ſolent, nouit quippè imbecillitatem noſtram. Sed anima, euidentibus è ſignis & coniecturis colligere in ſeipſa poteſt, an ipſum ſincerè vereq; ne diligit: amor enim in illis quæ ad hunc ſtatum peruenerunt, non eſt diſſimulatus & tectus, vti in principio, ſed admodum impetuoſus, & ardens hæ Dei videndi deſiderium in ſe ſentiunt, vti infra vberius oſtendam, aut iam ſupra commemoraui. Hinc omnia hominem cruciant, affligunt, torquēt, niſi aut cum Deo, aut propter Deum ferantur; omnis quoque quies eum inquietat, quod ſe à vera & propria ſua quiete abeſſe ſentiat. Proinde res manifeſta eſt, & quæ, ſicuti dictum eſt, diſſimulatè tecteque non procedit.

Status in quo amor non eſt diſſimulatus.

Quodam tempore, cum me magnis tribulationibus, atq; varijs aliorum oblocutionibus, certo quodam in negotio, quod poſtea referam, in quo tum vniuerſam ciuitatem in qua impræſentiarum ago, tum vniuerſum Ordinem repugnantes, & aduerſantes habui, oppreſſam cernerem, & magna ſane in anguſtia, nec immeritò, verſarer, factum eſt vt his me Dominus vocibus compellaret. *Quid times? an neſcis me Omnipotentem eſſe? quod tibi promiſi reipſa præſtabo:* & eſt id etiam poſtea adimpletum. Statim vero tantum in me robur ortum eſt, vt, quo ei poſſem ſeruire, etiam ad alias perdifficiles res de nouo aggrediendas animata fuerim, eſto etiam maior mihi inde ſequi moleſtia, & nouam illæ patiendi materiam mihi dare debuiſſent. Hoc vero accidit mihi toties vt numerum dicere non poſſem: ſæpe quoque me increpauit, quin etiam modo increpat, cum in aliquas imperfectiones incido; & quidem verbis tam acribus, vt ſatis ea ſint ad animam quandam in nihilum redigendam; tantæ ſaltem ſunt efficaciæ, & tam potentia, vt ipſa ſe corrigat: nam, ſicut ſupra dixi, Maieſtas eius conſilium dat iuxta ac remedium. Aliàs præterita peccata mihi in memoriam reducit, ac tum præſertim, cum ſingularem aliquam mihi gratiam dare vult, adeò vt ſe iam anima verè coram illius tribunali conſiſtere putet: veritas quippè tam clarè & liquidò ei ob oculos ibi ponitur, vt quo ſeſe referat, prorſus ignoret: ſubinde pericula quædam, tum mihi, tum alijs impendentia, nec non alias res futuras, tribus aut quatuor antequam contingerent annis mihi præſignificauit; quæ omnia, exactè & ordine

Verba Domini ad S. M.

Nec non reprehenſiones.

dine euenerunt; quorum nonnulla postea fortassè referam. Adeò vt tam multa signa sint; è quibus queat colligi, an Deus sit qui loquitur, vt neminem id ignorare posse putem. Omnium verò tutissimum est, sicuti sæpè mihi Dominus significauit, vt totam animā & omnes quas à Deo accipimus gratias, Confessario aperire non vereamur: is autem doctus sit oportet, nostrum verò est, in omnibus morem gerere. hoc autem ipsa facio, & nisi facerem, quietem non haberem; neque enim consultum est, nos mulieres plenà quiete frui, cum & indoctæ simus, & nullum omnino hinc incommodum, at ingens sequatur commodum. Et hoc valde frequenter mihi contingit. Quodam temporè Confessarium habui, qui varijs me mortificationibus exercebat, & subinde etiam affligebat, & mirum in modum me identidem diuexabat: nullam quippe mihi quietem indulgebat. atque hic meo iudicio fuit, qui plus quam alij me in via spiritus adiuuit; &, licet magnoperè eum diligerem, subinde tamen ad eum relinquendum tentabar; credebam namque eas, quas mihi causabat molestias & afflictiones, impedimento esse, quo minus orationi possem insistere. Quotiescunq; autē hoc facere proponebā, statim interius Domino loquente monebar, id ne facerē, idque tam aspera & acri cum reprehensione, vt illius verba magis cor meum discinderent, quā omnes, quas mihi Confessarius inferebat, molestiæ. Aliquando, graue mihi erat, quod hinc quidē interrogarer, illinc verò reprehenderer. Et sane sic mecū fieri oportebat, prout quidē voluntas mea parū flexa & morigera erat; semel Dn̄s mihi dixit, me verè obedientē non esse, quam diu non proponerē & paratа essem pati; sed oculos conijcerem in id, ꝙ ipse nostri causa passus esset, & tunc mihi omnia quam facillima visum iri. Alius porro Confessarius, is scil. qui in initio confessionē meam exceperat mihi quodam tēpore consuluit, vt, quandoquidē iam notissimum erat, spiritum bonū in me operari, id ipsa post hac tacerē, & nemini quidquam de eo dicerem, quod melius esset, id genus res silentio premere & celare. Non displicebat hoc consilium mihi: nam quoties Confessario meo hisce de rebus loquebar, tam mihi id graue erat & tanto me rubore suffundebat, vt maiorem aliquando in hisce declarandis, quam in grauibus peccatis aperiendis, difficultatem sentirem; & maximè, cum singulares quædam gratiæ declarandæ erant, putabam enim illos mihi non credituros, meque audientibus ludibrio fore. Hoc autē malè me habebat, quod magnaliū & mirabilium Dei quędā mihi hoc videretur esse irreuerentia & vilipendiū: ideoq; hæc silentio inuoluere maluissem. Tunc demum intellexi, valdè mihi malè Confessarium illum meum in hoc consuluisse, nec vllatenus debere me quidquam celare eum, quo vt Confessario vtor; hoc namque longè tutissimum esse, & secus si agerem, fieri posse, vt illuderer aliquando,

Confessarium se mortificantem deserere cogitat.

Omnia facilè tolerat, qui Domini labores considerat.

Illusionū quantum sit periculum.

& deciperer. Quotiescunque Dominus mihi in oratione aliquid faciendum mandabat, Confessarius autem id fieri nolebat: Dominus, cum ad eum postea recurrerem, vt obedirem Confessario, iubebat: ac Maiestas eius, ipsius deinde mentem immutabat, vt iam id mihi iniungeret, quod Dominus ante fieri iusserat.

Cum quodam tempore multi libri Hispanici nobis iussu Superiorum, auferrentur, legiq; vetarentur; satis hoc mihi graue visum est, quod essent nonnulli erga quorum lectionem maximè afficiebar, & quos iam amplius legere vetitum erat, quod solum latinè eos legere fas esset. Vnde mihi Dominus ait, *ne hoc te cruciet; nam ego dabo tibi librum viuentem.* Nesciebam cur aut quo fine hoc diceretur: nondum enim vllas tunc visiones habueram: at non multo post, quid sibi id vellet facile intellexi. nam tantam recogitandi, & ea quæ coram videbam, meditandi materiam habui, & tantum mihi Dominus, in me omnimodis erudienda, amorem exhibuit, vt, aut valdè parum aut propè nihil opus habuerim libris? Maiestas ipsius verus ille liber fuit, in quo veritates legi: benedictus autem sit ille liber, qui, quæ legenda & facienda sunt, ita memoriæ imprimit, vt ea nulla tradere possit oblinio. Etenim quis, quæso, Dominum plagis ac vulneribus coopertum, & persecutionibus vexatum & exagitatum conspiciet, & illas non complectetur, amabit & ambiet: quis item eius gloriæ, quam sibi seruientibus præparat, vel aliquam tantum particulam videbit, & non simul intelliget, quodcunque aut facere, aut pati possumus, nihil penitus esse, cum tam amplum pro eo præmium exspectemus? quis tormenta damnatorum conspiciens, sibi non persuadebit, omnia quæ in terra sunt tormenta, cum illis comparata delicias potius ac gaudia esse; nec non simul agnoscet, quot Domino nominibus obstrictus sit, quod se toties ab illo loco liberarit? At quoniam postea, Deo fauente, de horum nonnullis, pluribus agam, ideo in vitæ meæ serie referenda pergere cupio. Vtinam verò in ijs quæ dixi, satis me declarare potuerim: crediderim autem, eum qui vel aliquam horum experientiam habebit, non solum hæc intellecturum, sed & confessurum, me aliqua saltem in re veritatem dixisse; ei autem qui experientiam horũ non habebit, si omnia hæc, mera deliramenta & mœniæ aniles viderētur, minimè mirarer. Satis porrò est, quo ille propter iudiciũ hoc culpa careat, quod ego sim quæ hæc dico; equidem à parte mea eum qui ita censeat, culpæ non insimulabo. Det mihi Deus, vt saltem voluntate ipsius adimplenda non errem. Amen.

Dominus S. Matri librum viuentem promittit.

Capvt XXVII.

Alivm modvm qvo Dominvs animam doceat, et suam ei voluntatem ratione quadam admirabili sine vlla prorsus locutione, patefaciat, declarat. nec non singularem quandam Domini gratiam, visionem inquam, non imaginariam, enarrat. Caput hoc notatu dignissimum est.

VT igitur interruptam vitæ meæ narrationem resumam, hac in afflictione & anxietate ipsa tum eram; variæ autem, vti dixi, ad Deum passim orationes pro me fundebantur, vt ipse me per aliam viam, quæ securior foret, ducere dignaretur, quod eam per quam ambulabam, suspectam dicerent, ac periculis plenam. Fateor tamen, quamuis id à Domino suppliciter peterem, & summopere vellem desiderium in me sentire ad aliam quandam viam ineundam; quia tamen animam meam ita melioratam videbam (nisi forte interdum, cum ob ea, quæ mihi dicebantur, nec non ob timores, quos mihi incutiebant, mirè angebar) in potestate omnino non fuisse mea, serio id desiderare, esto identidem ipsum à Deo peterem. Quod enim me prorsus viderem mutatam, hinc aliud facere non poteram, quam mè totam in Dei manus resignare, quod ipse sciret, quid mihi conueniret; ipsumque ideò rogabam, vt in omnibus sanctissimam voluntatem suam in me adimpleret. Videbam porro, quod per hanc viam, rectà in cœlum tenderem, ante verò rectà ad inferos properassem; vnde à me ipsa impetrare non poteram, vt aut hoc ipsum desiderarem, aut dæmoniacam id illusionem esse crederem, esto quantamcunque possem, cum ad hoc credendum, tum ad illud desiderandum diligentiam adhiberem; sed nequaquã hoc in manu mea situm erat. Quidquid agebam (si modo bonum aliquod opus facerem) hunc in finem Domino offerebam; adhæc pios quosdam Sanctos mihi in patronos deligebam, vt me hi ab illusione diabolica eriperent; nouemdiales quoque peregrinationes hac intentione suscipiebam; seriò præterea S. Hilarioni & S. Michaëli Archangelo me commendabam; quem hac potissimum de causa, iam recenter mihi in patronum delegeram, serioque inuocare inceperam: quin & alios non paucos Sanctos importunius inuocabam, vt per illorum intercessionem veritatem Dominus ostendere dignaretur, & hoc suis ipsi precibus à diuina Maiestate exposcerent.

Orationes variæ fundebantur eo fine vt alia eam Dominus via deduceret.

Afficitur erga SS. Hilarionẽ & Michaelem Archangelum.

Postquam ergo biennio toto, tam ego quam alij plurimi instantissimè orassent, vt Dominus vel per aliam me viam conduceret, aut rei veritatem declararet, eò quòd me Dominus eo quo dixi modo sæpè alloqueretur; hoc tandem mihi contigit. Cum quodam gloriosi Apostoli Petri die

tri die festo in oratione versarer, videbam (aut vt melius dicam, sentiebam: oculis enim corporis aut animæ nihil penitus videbam) attamen videbatur ipse Saluator noster Iesus penes me consistere, & videbam (vt mihi quidem apparebat) ipsum esse, qui mihi loquebatur. Ego, vt quæ penitus ignorabam, similem visionem fieri posse, initio magno concuti timore cœpi, & indesinenter lachrymabar: vt primum tamen, ad me reddendam securam, cæpit loqui, pro more quieta, serenata, & gaudio plena mansi, & omnis mox timor euanuit. Videbatur Dominus semper ad latus meum incedere, sed quia non erat visio imaginaria, hinc non videbam, quà esset formà: nihilominus valde notabiliter percepi & sensi, illum semper ad dextrum meum latus adstare, ac testem oculatũ esse omnium quæ agerem: & quamdiu vel minimum recollecta eram, vel non multum aliorsum distracta, ignorare non poteram, quod apud me esset. Sine mora valde afflicta & turbata Confessarium meum adij, vt hanc ipsi visionem referrem. Is me rogauit, quà illum forma viderem: respondi me illum non videre. Intulit, vnde ergo scirem, quod esset Saluator Iesus: dixi, nescire me; nihilominus, non posse me non scire & intelligere, quod apud me esset, & me hoc clarè videre & sentire: quod animæ recollectio in oratione quietis, multo maior esset, & valde continua, & effectus longè alij quam habere solebam; adeo vt res esset euidentissima. Vnde alias super alias similitudines adferebam, ad me ipsam declarandam, sed ad hoc visionum genus declarandum, nullam sanè dari posse putem, quæ satis quadret vel apta sit. Nam cum hæc de maximè sublimium visionum genere sit, sicut mihi postea Sanctus quidam vir, magniq; Spiritus, F. Petrus de Alcantara appellatus (de quo postea vberius loquar) alijque viri doctissimi dixerunt, nec non de numero earũ, in quas se dæmon minus ingerere & immiscere potest, hinc nobis indoctis verba non suppetunt & occurrunt, ad illas hic in terra declarandas: litterati autem & docti melius eas exponent. Si enim dixero, me nec corporeis, nec interioribus animæ oculis eum conspicere, quia imaginaria visio nõ est; quomodo ergo scio, & maiore cum claritate & certitudine mihi persuadeo, eum apud me esse, quam si oculis eum meis intuerer? Si enim dico, videri perinde esse, ac dum quis, quia in tenebris est, vel cœcus alium hominem apud se consistentẽ non videt; non satis hoc conuenit; aliquam quidem similitudinem habet, sed ea satis parua est: ibi namque sensibus suis quis hominem præsentem sentit, vel eum loquentem, incedentemue audit, vel tangit; at hìc nihil tale est, nec vlla hic videtur obscuritas; sed per notitiã quandam, quæ sole sit clarior, Dominus animæ se repræsentat. Non dico, solem aut claritatẽ hìc videri, sed lucem, quæ sine vlla tamẽ lucis visione, intellectum illuminat, vt tanto bono anima fruatur. Magna hoc præterea

Christum Dominum apud se esse percipit.

Descriptio huius visionis pura intellectualis.

tesea bona secum adfert. Non est autem velut quædam Dei præsentia, qualis sæpè in oratione sentitur; præsertim ab ijs qui orationem vnionis ac quietis habent; sed hîc statim atque orare incipimus, inuenire videmur quicum loquamur, & etiam intelligere quod ipse nos audit, idque ex affectibus, & spiritualibus ardentis amoris ac fidei, & aliorum propositorum cum quadam cordis teneritudine, affectibus sensibusque colligere est. Est hæc singularis & magna Dei gratia, vnde qui eam cœlitus accepit, permagni faciat oportet: est quippe valde sublimis orandi modus, sed non est visio; vt scilicet quis intelligat, Deum ibi per effectus, quos, sicut dixi, in anima operatur, adesse: nam per talem modum se Maiestas eius nobis patefacere vult: hinc liquidò videre est, Iesum Christum purissimæ Virginis Mariæ filium, hic præsentem adesse. In alio illo orandi modo quædam duntaxat diuinitatis influentiæ se exerunt; at hîc, præter illas influentias, etiam sacratissimam humanitatem nos comitari, & benefacere nobis velle videmus. Petijt ergo à me Confessarius: Quis autem tibi dixit, id Iesum Christum fuisse. Respondi, Ipsemet sæpè id mihi dixit; imo verò, etiam antequam id ipse mihi diceret, menti meæ impressum fuit, quod ipse esset: quin etiam ante hanc impressionem, ipse id mihi significabat, & tamen eum non videbam: perinde ac si quis, quem nunquam vidissem, sed de quo nonnulla referri inaudissem, ad me, cum cæca, vel in obscuro quodam loco conclusa essem, mihi locutum veniret, mihique diceret, quisnam esset: possem quidem ipsa id credere, non tamen tam indubitatè & certò affirmare, quod esset is quem se esse diceret, ac si eum oculis meis vidissem. Hîc tamen illud fieri potest; nam etiam non videndo, tam euidens & certa menti notitia imprimitur, vt nullum de eo dubium esse posse videatur. Vult siquidem Dominus, id tam firmiter intellectui insculpi, vt non magis de eo dubitare possimus, quam de eo quod oculis videtur; immò etiam adhuc minus; nam in illo quod videmus, aliquando dubitamus, an id tantum ita nobis visum sit: at hîc, esto ab vna parte talis fortasse de subitò dubitatio & suspicio enascatur, ab altera tamen tanta in anima certitudo manet ac securitas, vt dubitatio nihil possit, sed quamprimum euanescat. Sic ergo & alio quodam modo animam Deus edocet, & non loquendo; alloquitur, eo scilicet pacto quo antè dixi. Est autem isthoc locutionis genus, ita cœleste, vt hominibus mortalibus, quantislibet verbis vteremur, eam exponere vix possimus, nisi id per experientiam Dominus aliquem edoceat. Deus quippe in intimis animæ penetralibus id imprimit, quod eam vult intelligere, ac sine vlla imagine, aut verborum forma, at non nisi per modum visionis illius quam iam descripsi, id ibi ei repræsentat.

Christus Dominus se declarat S. Matri.

In eo quod videmus oculis adhuc potest esse dubium.

Hic

Hic ergo modus, quo Deus animam intelligere facit id quod vult, necnon magnas veritates & mysteria, imprimis notetur: nam sæpè, hoc est, tum cum mihi Dominus aliquam visionem, quam Maiestas eius mihi repræsentare dignatur, exponit, tali modo id fieri solet; & hic modus esse videtur, in quem se cacodæmon minus potest ingerere, idque propter rationes quas subnectam; quæ si bonæ non sint, haud dubiè decepta sum. Hæc quippe visionis & locutionis species est, quid ita spirituale, vt nulla, meo iudicio, in potentijs aut sensibus sit concitatio, è qua aliquid ad rem suam spectans dæmon possit elicere. Hoc quidem interdum fit, & quàm citissimè pertransit. nam aliquando vt mihi quidem videtur, nec potentiæ suspenduntur, nec sensuum vsus omnis perditus est, sed multum in seipsis sunt & potentes: quia non semper hoc in contemplatione cōtingit, sed quam rarissimè; cum tamen id fit, tunc nos non operamur, nec quicquam facimus, sed id totum Domini ipsius videtur opus esse. Perinde hoc fit, ac dum cibus aliquis in stomacho est, quem quidem homo non comederit, nec, quomodo illuc venerit, sciat; norit tamen eum ibi esse, esto nesciat qualis sit, aut quis cum stomacho iniecerit. Hic autem id noui, sed quomodo illud illuc venerit, nescio (quia non vidi) nec intelligo; immo ne animum quidem vnquam habueram id desiderandi, nec ad notitiam meam peruenerat, tale quid fieri posse.

Visio in quam se Dæmon minus ingerere potest.

In locutione vero, de qua supra iam egi, efficit Deus, vt intellectus etiam inuitus, audiat & aduertat, ad ea quæ dicuntur: videtur quippe anima ibi alias habere aures, quibus audiat, & ad audiendum velut compelli, & etiam inhiberi, & vitari ne aliò se distrahat; sicut, si quis bene audiens, non permitteretur aures suas obturare, & alij interim plenis vocibus de propè eum alloquerentur; hic, tametsi etiam nollet, illos loquentes necessariò audire deberet: ita ne demum aliquo modo hic cooperatur, cum attentus sit ad audiendum, & excipiendum ea quæ ipsi dicuntur. Hic autem nihil tale est; nam etiam parum illud, quod huc ante conferebat (ipsa inquam nuda ad ea quæ dicuntur auscultatio) illi eripitur, & omnia cocta inuenit, & velut masticata, ita vt aliud ei faciendum non restet, quam frui. veluti si quis, qui ante non didicisset, nec, vt quidem legendi artem calleret, elaborasset, neque etiam studuisset, omnem se iam artem ac scientiam cognitam habere aduerteret, nesciret tamen quomodo, aut vnde, hanc ipse nactus esset, cum non laborasset vnquam, vt quidem suum Alphabetum addisceret. Vltima hæc similitudo cœleste hoc donum aliquo modo videtur declarare: anima quippe vnico momento se sapientem factam, & Sanctissimæ Trinitatis, aliorumque mysteriorum valde sublimium, tam perfectam sibi datam intelligentiam intelligit,

Quomodo intellectus audiat, & attentus sit in hac visione.

intelligit, vt nullus sit Theologus, cum quo de horum magnalium veritate disputare non audeat. Inde vero ita perculsa, & consternata manet, vt harum gratiarum vna nimis quam satis sit, ad animam planè immutādam, & talem ei amorē indendum, vt nihil aliud amet, quam eum, à quo se sine vllo suo labore & studio ad tanta bona recipienda aptam ac capacem fieri videt, qui sua ei secreta communicat, quique tam amicè & familiariter cum ipsa agit; vt id describi non possit. Quasdam enim ei dat gratias, quæ illusione suspectæ sunt; tum, quod ita admirabiles sint, tum quod collatæ ei, quæ eas tam parum promeruit, vt nullus, nisi fidem valdè viuam habeat, ijs sit crediturus; atque ideo illarum, quas Dominus mihi dedit gratiarum, paucas admodum referre constitui (nisi aliter superiores iusserint) nisi fortè quasdā visiones, quæ ad aliquid vtiles esse possunt: tum vt ille, cui eas Dominus dabit, non nimis admiretur, atque impossibile id esse non credat, sicut idipsa initio credebam; tum vt modum & viam, per quam me Dominus conduxit, aperiam; atque hoc est, quod me superiores scripto tradere iubent.

Mira huius visionis effectus.

Vt ergo ad hunc intelligendi modum redeam, quod mihi de eo videtur, hoc est, videlicet Dominum omnimodis velle, vt quandam anima hæc notitiam habeat eorum quæ in cœlo fiunt; nam sicut beati ibi se mutuo sine locutione intelligunt (quod nunquam antea sciui, cum tamen res certa sit, quoadusque me Dominus ex sua bonitate id reipsa voluit videre; & in raptu quodam mihi ostendit) ita prorsus & hic contingere videtur: Deus quippe & anima se mutuo intelligunt, tantum quod Maiestas eius ipsam id intelligere velit, idque sine vllo alio artificio, vt nimirum sic pateat amor, quo hi duo amici se inuicem prosequuntur. Quemadmodum, dum hic in terra duo se inuicem diligunt, statim se mutuo, si quidem boni ingenij sint, sine vllo prorsus signo aut indicio intelligere videntur, dumtaxat se mutuo aspiciendo: sic omnino hic fieri credamus necessè est, esto quomodo id fiat, ipsi non intelligamus; adeo vt duo hi amantes se inuicem fixè intueantur, sicut sponsa in Canticis sponso suo dicit; & illud, quantum memini de hoc intuitu intelligi debere audiui. O admirabilem Dei benignitatem, qui se tam amicè ab oculis, qui tam malè hactenus viderunt, quales animæ meæ oculi sunt, videri sinit! Hoc saltem velim Domine, vt post hunc intuitum, iam non amplius res viles, & visu indignas aspicere assuescant, & in nulla re præterquam te, quietem, & satiem inueniant. O hominum ingratitudinem! quousque se illa extendet! scio sane per experientiam, hoc quod dico, verissimum esse, & quidquid demum dici possit, minimum esse eorum quæ tu, Domine, animæ, quam ad hunc statum euehere dignaris, præstas. O animę, quæ vos in oratione exercere cæpistis, quæque veram fidem habetis, quod quærere

Quomodo Deus & anima se mutuo intelligant sine locutione.

bonum potestis, etiam in hac vita (vt omittam bonum id, quod in æternitatem comparatur) quod cum illorum minimo queat æquiparari? Vide, id verè ita esse, nimirum sic Deum se dare ijs, qui omnia propter ipsum relinquunt: non est acceptor personarum, omnes ex æquo amat, nemo, quantumlibet improbus, excipitur, cum sic mecum agat, ad hunc me statum euehens. Cogita, quod id quod dico, ne vel apex sit eorum, quæ dici de hac re possunt: nam ea solum hic dixi, quæ, vt hunc visionis & gratiæ quam animæ Deus dat, modum exponere & declarare possem, dicenda erant: sed quidnã tunc anima sentiat, cum sua ei Dominus secreta & magnalia patefacit, dicere & describere non valeo: nam tantam id voluptatem & suauitatem includit, vt omnes quæ haberi hic in mundo & dari possunt, tam multis hoc interuallis antecedat, vt hominem non sine ratione eas contemnere & repudiare faciat, cum hæ simul omnes iunctæ, nonnisi meræ sordes sint. Immò prorsus indignum est, hasce voluptates cum illis æquiparare, esto etiam semper & in æternum illis frui quis posset. Omne autem solatium, quod hic in mundo Dominus dat, non nisi aquæ est guttula, vasti illius fluminis, quod nobis præparatum est. Pudor id est; & sane pudet me mei, & siquidẽ in cœlo locum pudor habere posset, ego meritò plus cæteris omnibus ibi erubescerem. Cur tantum bonum, ac voluptates, & gloriam in æternum duratura, boni Iesus dispendio habere volumus? Annon saltem, vnà cum filiabus Ierusalẽ, flebimus, cum illum in cruce sua ferenda, vt Simon Cyrenæus, non adiuuemus? Quid? nũ per voluptates & recreationes fruemur eo, ꝙ ipse pretiosi sanguinis, quẽ tam copiosè effudit, pretio nobis cõparauit? Est hoc prorsus impossibile: nã per vanos mũdi honores resarcire nos posse putamus cõtemptum illũ, quẽ ipse olim in mundo subijt, vt sic ipsi æternũ regnem⁹? impertinens hoc est: non est hæc via; erramus, nunquã illuc pertingemus. Has porrò veritates plenis vocibus R. V^ra vbiuis locorũ deprædicet, cũ hanc mihi libertatẽ Deus non dederit: vellẽ sanè eas mihimet ipsa identidẽ & nunquã non inclamare; sed tardè admodũ me audio, & Deũ loquẽtem audiui, sicut ex his q̃ scripsi colligere erit; vnde magna mihi confusio est, hac de re loqui, ac proinde tacere cupio. Hoc vnũ dũtaxat dicam, ꝙ aliquando mecũ ipsa considero (Dñs eo me faciat peruenire, vt bono hoc frui possim) ô qualis accidentalis gloria & recreatio Beatis hoc iã de facto fruentib⁹ erit, cũ videbunt, quod (tametsi serius) propter Deũ nihil omiserint facere eorũ; q̃ facere potuerunt! & quod omnia, quæ ipsorũ & vires & status dare permiserunt, omnimodis ei dederunt! & qui plus fecit, plus etiã voluptatis capiet. Quam is se diuitẽ esse cõperiet, qui diuitias omnes ꝓpter Christum reliquit! q̃ honoratũ is, qui honorem propter eum non ambiuit, sed sũmopere gauisus est, dũ valdè ꝓfundè deprimeretur! q̃ sapientem

Dici non potest quid anima sentiat cũ sua ei secreta Deus reuelat.

pientē is, qui lætatus est, dū velut fatuus & irrisus & habitus est, cū & ipsa Dei sapiētia instar fatui irrisa sit! q̄ hodierna die paucos, peccatis nostris id impedientib⁹, tales inuenire est! vt penitus iā defecisse videātur ij, quos mundani ideò vt stultos reputabant, ꝙ eos heroica & generosa veracium amatorū Christi, opera facientes, cernerent. Quā tuus, ô munde, munde, honor indies crescit, eò ꝙ paucos qui te pernorint, inuenire sit! magis etiā, si ipsi nobis persuadeamus, Deo iam gratius esse ac magis placere, ꝙ sapiētes & discreti passim habeamur. Et ita prorsus se res habere debet, ꝓut quidē hodie discretionis haberi rationē video: nam statim alios putamus scandalizandos, & nō ædificandos, exteriorē cōpositionem & autoritatē, in suo quisq; statu, non ꝓferat, adusq; Monachū, sacerdotē sæcularē, monialē, nemo est cui nō nouitas, & scādalosum ꝓ infirmis, esse videatur, vestes detritas & rappeciatas ferre; vti & solitudinē sæpè sectari, & orationi insistere, ꝓut quidē hodie mundi status est, & iā eorū quæ ad pfectionem spectant, nec nō magni illius, quē olim Sancti p̄ferebant, feruoris obliuio inualuit. Vnde in ea sentētia sum, vt plus nocere, & dissolutionem sæculi p̄sentis magis promouere existimo, q̄ fortasse quis inde scandalizaretur, si Religiosi ita opere ipso ostenderent, sicut docent verbis, q̄ parui mundus vniuersus faciēdus sit: nā tali è scandalo insignes Dn̄s fructus colligit; &, si fortè aliqui inde scandalizentur, alij tamen per hoc ad conscientiæ remorsum excitantur. Vtinā hodie saltē rudis quædā expressio & imitatio vigeret eorū, q̄ tum Redemptor noster Iesus, tū Apostoli eius passi sunt & fecerunt: illa siquidem hodie magis opus est, q̄ vnquam fuit. Talis haud dubiè fuit benedict⁹ ille Fr. Petrus de Alcantara, quē non ita pridem Dn̄s ad se euocauit: nō is iā mundus est, vt tantā perfectionē ferat. Dicūt nāq; corpora & valetudines hominū iā debiliora esse, nec esse iā sicuti superiorib⁹ sęculis fuit. Sanctus tamen hic vir, huius temporis fuit; at spiritus eius tā erat validus & potens, ac præcedentibus passim esse solebant; atq; hæc causa est, cur mundū ipse conculcarit. Et esto, nudi, vt ipse, nō incedamus, nec tantā austeritatem p̄feramus quantā ipse; multa tamen sunt, sicut iam aliàs dicere memini, ad mundum ꝓculcandum media; & hæc Dn̄s suggerit & edocet, dū generosum aliquem animū videt & reperit. Quā vero cū magnum ac generosum Maiestas eius Sancto huic, quem dico, viro dedit, ad 47. annos, tā (vti nouimus oēs) austerè & seuerè viuendū: de qua austeritate aliq d hic dicere volo; quia q̄ de ea dictura sum, verissima fore scio. Ipse mihi & alteri cuidā, à quo non multū sibi cauebat (mihi quidem, ꝙ magno me amore prosequeretur; placuit quippè Dn̄o, hunc mihi tempore illo angustiæ, de quo & locuta sum & adhuc loquar mihi defensorem & animatorem dare) dixit, se quadraginta (si benè memini) annorum spatio non plus quam sesquihora per noctem ac diem dormijsse, & maximum

Discretio hodierna quam sit noxia.

Quantum inde sequeretur boni, si Religiosi opere exhiberent, quod verbo docent.

B. F. P. Petri de Alcantara sanctitas.

Pœnitētia eiusdem.

mum austeritatis ac pœnitentię laborem, quem in principio habuit, fuisse somnum superare; atque hinc semper aut genua flectebat, aut stabat erectus: cum autē dormiret, dormiebat sedens, ac paxillo, qui hac de causa in pariete fixus erat, capite innitens: nam extensus, quantumuis voluisset, dormire non potuisset; cella quippè eius, vti norunt omnes, nonnisi quatuor & medio pedibus longa erat. Omnibus illis annis nunquam caput caputio texit quantumlibet sol ferueret, aut cœlo plueret. Semper quoque nudipes incessit; vestis autem eius alia non fuit, quam quædam è nautico & rudi panno confecta, sine alia interiori ad carnes; & erat hæc tam angusta & arcta quam esse poterat: palliolum quoque, quod ei superinijciebat, eiusdem erat materiæ: & hoc, dum frigus intensum esset, sese, mihi dicebat, solitum deponere, ostium vero & fenestellam cellulæ aperta habere, vt, cum postea palliolum hoc resumebat, & ostium claudebat, corpus suum recrearet, quod illud maiore calore frueretur & refocillaretur. Vt plurimum, nonnisi tertio quoque die comedebat; dicebatque mihi, non debere id mihi videri: esse quippè id factu facilè ei, qui huic se ieiunio assuefaceret. De socijs eius nonnemo mihi narrauit, eum etiam ad octiduum aliquando cibo abstinuisse. Id tum fuisse credo, cum in oratione versabatur; nam subinde magnos raptus, & intensos diuini amoris impetus patiebatur; vti meis ipsa oculis semel vidi. Paupertas eius extrema fuit; in adolescentia quoque valde se studio mortificationis addixerat; vnde mihi retulit, se in quodam ordinis sui Conuentu triennio ipso commorantem, neminem è fratribus de facie, sed de voce dumtaxat, nouisse: oculos quippe nunquam sustollebat, ita vt nec loca sciret, ad quæ necessario eum ire oportebat, sed alios fratres, eodem pergentes, sequeretur. Hoc ei in ipsa via accidebat. Mulieres nunquam intuebatur, idque ad multos annos obseruauit: postea vero eò iam se dicebat peruenisse, vt non plus moueretur videndo, quam non videndo; sed erat senex admodum, vbi primum eum nosse cæpi, & ita exsuccus & exhaustus, vt nonnisi ex aridis arborum radicibus compactus esse videretur. Ad hanc morum sanctitatem mira accedebat affabilitas; attamen verborum erat paucorum, nisi cum aliquid interrogaretur: in loquendo autem valdè erat lenis & blandus, quod bono esset præditus ingenio. Multa alia de hoc viro dicere vellem, nisi vererer, ne R. V. diceret, hæc extra propositum meum esse, & nihil ad me pertinere, & sanè ne hæc quidem, sine metu scripsi: quocirca finem facio, si addidero, talem eius fuisse mortem, qualis vitæ cursus: fratribus enim circumstantibus prædicando, & identidem eos admonendo, vbi mortem iamiam imminētem vidit, Psalmum illum Dauidis, *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi*, decucurrit, & genua flectens, spiritum Deo reddidit. Placuit vero Domino, vt iam mortuus maio-

Illius mortificatio.

S. Matri post mortē apparet.

maiorem mihi opem tulerit, benè mihi pluribus in rebus consulendo, quam fecerat viuus: sæpè namque eum vidi maxima gloria circumfusum. Cum primum se mihi spectandum daret, dixit, beatam & felicem esse pœnitentiam, quæ tam amplo remunerata sit præmio; & alia complura. Vno antequam vita excederet anno, absens licet, mihi apparuit; Ego autem illum breui demoriturum sciens, id ei significaui, esto aliquot leucis hinc distaret. Cum vero spiritum iam Deo redderet, apparens mihi dixit, se iam ad requiem abire: ego autem id non credens alijs nonnullis id narrabam: & ecce, octiduo post nunciatum est, illum iam mortuum esse, vel, vt melius loquar, incepisse in æternum viuere. Hæc igitur vitæ asperitas & rigor, tam luculentum gloriæ præmium recepit; qua ille iam perfruens, magis ac sæpiùs me consolari videtur, quam dum inter mortales mortalis ageret. Quodam tempore mihi Dominus dixit, nihil omnino homines in eius nomine, à se petituros, quod non essent impetraturi: & sane multa quæ ego illi, vt à Domino præsens peteret, commendaui, adimpleta vidi. Sit autem Dominus in æternum benedictus. Amen.

Quam Domino sit gratũ, quod in nomine Sanctorũ inuocetur.

Sed, quam multis equidem hic vsa sum verbis, ad R. V^tam^ excitandam, vt, quidquid huius vitæ est, nihili faceret, quasi id ipse nescires, & non iam firmiter proposuisses omnia deserere, & opere ipsum etiam præstitisses. Tantam porro in mundo perditionem, & corruptionem video, vt, esto hæc dicendo non proficiam, quam quod me hæc scribendo defatigem, hoc tamen ipsum mihi recreationi sit; nam quidquid hic dico, cõtra me ipsam est. Ignoscat mihi Dominus, quidquid hac in re cõtra ipsum deliqui, ignoscat mihi quoque R. V^ta^, quod sine vlla necessitate & præter propositum illi molesta sim. videor quippè velle, vt ipsa luat, & pœnitentiam agat pro omni eo, quod hic ego deliqui.

CAPVT XXVIII.

REFERT SINGVLARES, QVAS EI DOMINVS PRAESTITIT ***gratias, & quomodo ei prima vice apparuerit; simul declarat, quid sit visio imaginaria; necnon magnos effectus, & signa, quæ ipsa cum à Deo venit, post se relinquit, describit. Caput hoc vtile cumprimis est, & notabile.***

VT ergo ad propositum redeã, multos in illa quam dixi visione dies hæsi, vtpote quæ valdè continua fuit, tantumque mihi illa profuit, vt ab oratione non discederem; immò omnia quæ agebam, sic facere allaborarem, vt non displicerem ei, quem eorum testem & inspectorem esse tam apertè videbam: & esto subinde apud memet ipsa timerẽ, quod tam

 multa

multa mihi indies dicerentur, timor tamen hic diuturnus non erat, quod me Dominus securã redderet. Cum ergo quadã die in oratione versarer, placuit Domino suas dumtaxat manus mihi ostendere; quæ sanè tam excellentis pulchritudinis erant, vt eam verbis satis exprimere non possem. Vnde cœpi metuere: omnis quippe nouitas semper me initio valdè timidã & pauidam reddit, quamcunq; demum supernaturalem gratiam mihi Dñs præstet. Paucis post diebus, vidi quoq; diuinam eius faciem; cuius aspectus planè me, vt quidem mihi videtur, absorbuit. Intelligere nõ poteram, cur se Dñs, quasi per partes, & paulatim magis ac magis ostenderet, cum postea gratiam mihi facturus esset, vt eum totum viderem: quoadusque postea intellexi, Dominum in eo se naturali meæ imbecillitati conformasse & adaptasse. Sit ipse in æternum benedictus: nam tam abiectum & vile subiectum, tantam gloriam simul se exerentem ferre nõ potuisset; & Dñs, vtpote qui id benè nouerat, pro sua bonitate id ita disponebat. Videbor fortasse R. Vestræ magno, ad manus & faciem ita formosam aspiciendam, robore opus non habuisse: sed nouerit oportet, corpora gloriosa ita pulchra esse, tantamq; vndequaq; gloriã spirare; vt rei tã supernaturalis: & ita eminenter pulchræ aspectus hominẽ velut extra se rapiat, & velut dementem reddat: hinc fiebat, vt ita timerem, vt præ timore turbarer & consternarer; etsi paulò post planè secura redderer & certa, & eiusmodi in me sentirem effectus, vt omnis mox timor abscederet.

Dominus Iesus suas ei manus ostendit.

Item faciem.

Corporum Beatorum pulchritudo.

Quodam die S. Paulo Apostolo sacro, dũ Missam audirẽ, sacratissima illa Christi Dñi humanitas, totã se mihi videndam exhibuit ea prorsus in forma, quã è sepulchro gloriosus resurgens depingi solet, talem pulchritudinem & Maiestatem præferens, qualẽ tũc in particulari R. Vestræ descripsi, dũ id mihi exactè iniungeret: ꝙ sanè satis mihi graue fuit; neq; enim quis id dicere potest, nisi magnã sibi pœnam inferat: porro tunc id q̃ potui optimè & clarissimè descripsi; quãobrem necessè non est hoc loco, q̃ aliàs dicta sunt, repetere: hoc solũ dico, ꝙ esto in cœlo non aliud oculorũ oblectamentum foret, q̃ summa gloriosorum corporum pulchritudo, nimis quã magna ea gloria sit, præsertim ipsam humanitatẽ Saluatoris nostri Iesu Christi videre: Locũ hoc habet quòq; etiã cum se Maiestas eius hic in terra, nonnisi secundũ imbecillitatis nostræ capacitatem, spectandã dat: quid ergo erit in cœlo, vbi tanto bono simul & semel frui datur? Sed licet visio hæc imaginaria sit, nunquã tamen corporeis eã oculis intuita sum, vti nec vllam aliã, sed dũtaxat oculis animę. Qui verò maiorẽ harum rerum peritiam habent, quam ego, dicunt visionẽ de qua ante locuta sum, perfectiorẽ esse hac, & hanc perfectiorẽ esse ijs, q̃ corporeis oculis videntur: tradunt enim hoc visionũ genus, inter visiones infimũ esse, & plus illusionib⁹ diabolicis obnoxiũ: quanquã id tunc quidẽ mihi persuadere

Dominus totum ei se videndum exhibet.

Magna in cœlo gloria vel corpora gloriosa videre.

suadere nõ poterã; sed volebam quã maximè, vt, quoniã huiusmodi mihi gratia fiebat, corporeis eã oculis posse intueri, ne Confessarius mihi diceret, oculos meos fascino detineri & illudi. Quin imò, cũ illa iã præterijsset, q̃dam incidebat mihi cogitatio (& quidẽ statim, statim) nũ fortè oculi mei delusi fuissent, & me torquebat & angebat, ꝙ id Confessario meo significassem, mecũ cogitans an nõ fortasse eum decepissem. Erat itaq; hoc noua lachrymarũ ac doloris materia; quare me ad eum cõferebam, & doloris mei occasionẽ narrabam. Rogabat is me, an id tantum mihi ita videretur, an vero dato studio ipsum decipere voluissẽ. Ego sincerè ei, ꝙ à parte rei erat, dicebã: nã, meo iudicio, non mentiebar, neu mentiri volueram; imò, ne quidem ꝓpter omnia quę in mundo sunt, vnũ pro alio narrassem. Nouerat hoc ipse, itaq; me ad quietem reducere conabatur. Ita etiã à parte mea mihi graue & permolestum erat, cum id genus nugis, ipsum adire; planè vt nesciam, quomodo suggerere mihi diabolus potuisset, ipsum vt fingerem, quo me ipsa excruciarem & torquerem: sed Dñs ipse in hac gratia mihi præstãda, & veritate hac declaranda, ita festinabat, vt quãtocyus hæc à me anxietas, & scrupulus an hoc nõnisi mera oculorum illusio esset, abscederet; ac meum ipsa stuporem ac simplicitatem postea nimis quã apertè perspexi. Nã etsi ad multos annos mecum ipsa imaginando cogitarẽ, quomodo rẽ tam speciosam effingerẽ, hoc tamen facere penitus nec possem, nec scirem; longè quippe ea excedit omne id ꝙ hic imaginatione cogitandoue potest effingi, imò etiã solus eius candor & splendor; neq; enim splendor est, qui visum ꝑstringat; sed suauis quidam cãdor, & infusus splendor, qui oculos visumq; maximopere recreet, nõ fatiget; vti est & claritas, q̃ ad tam diuinam hanc pulchritudinẽ spectãdam accedit. Est autẽ lumen, ita diuersum ab eo ꝙ hic in terra videtur, vt ipsa solis claritas quam omnes videmus, cum claritate & lumine ꝙ hic visui repræsentatur, comparata, ita obscura & obfuscata videatur: vt ne oculos suos quidẽ, ad eã vidẽdam, quis semel aperire dignaretur. Perinde namq; est, ac si hinc, aquam limpidissimam, in fundo crystallino, solaris radijs repercusso, fluitantem cerneres; & huic aliam valdè turbidam, in tẽpore nubilo, & prętereà per sordidam terræ superficiem currentem opponeres. Non quod hic aliquis se sol ostendat, aut lumen ipsum sicuti lumen solare sit; verumtamen hoc naturale quoddam videtur esse lumen, & aliud illud non nisi factitium atque adumbratum. Lumen scilicet est, quod noctem & obscuritatem non habet; sed quia semper lumen est, hinc nihil est quod ipsum queat impedire aut obfuscare. Denique id tale est, vt quantumlibet acuto, & præstanti quis ingenio esset, toto tamen vitæ suæ tempore imaginando concipere non posset, quomodo id sit: Deus tamen id tam repentè & subitò ostendit, vt, etsi ei cernendo oculos

S. M. mirè affligebatur. cum Confessario suas aperiebat visiones.

Descriptio luminis & splẽdoris Domini cum alicui apparet.

Quam repente tamẽ hoc appareat.

aperire

aperire necesse foret, illis aperiendis homini ne quidem tempus esset: ita scilicet derepentè id affulget. Verum non plus refert, apertine illi sint, an clausi, cum id nos Dominus videre voluerit, velimus nolimus id videre debemus. Nulla est distractio, quæ ei impediendo sufficiat; nulla potentia quæ resistat; nulla etiam diligentia ac solicitudo, quæ ad hoc habendum par sit. Hac ipsa satis reapse experta sum, vti postea declarabo.

Iam verò declarare velim, quo se Dominus modo in hisce visionibus spectandum det: non dico me ostensuram, qua ratione in interiori sensu, tam vehemens ac forte lumen, & in intellectu tam clara imago, vt verè ipse illic præsens adesse videatur, possit cõstitui: hæc namq; ad viros doctos spectat tractatio. Et noluit mihi Dominus modum, quo id fiat, declarare; adhæc adeò ipsa ignara, tanquam obtusi ingenij sum, vt hactenus id intelligere non potuerim, quantumlibet id mihi alij exponere sint conati. Certum autem id est, quamuis R. V^ra me felici & acuto esse ingenio opinetur, stupido tamen & obtuso me esse: nam queadmodum multis in rebus experta iam sum, ipsum non aliud aut plus comprehendit, quam quod (vti dici vulgò solet) ei comedendum præbetur. Qui mihi à confessionibus erat, subinde meas mirabatur ignorãtias, nec vnquam vel is mihi aperiebat, vel ego scire cupiebam, quo Deus hoc vel illud modo fecisset, aut hoc illudue esse potuerit: nec etiam id vnquam interrogaui, esto, vti supra dixisse memini, iam à multis annis cum viris doctissimis agere consueuissem. Hoc porrò rogabam, num, quid peccatum esset, nec ne; at de reliquo aliud mihi opus non erat, quam cogitare, Deum omnia condidisse; ac videbam, me nullam admirandi, ac magnam eius magnificandi ac laudandi occasionem habere; immò ad deuotionem potius me mouebant res difficiles & sublimes, & quo illæ erant sublimiores, eo mouebar magis. Dicam ergo, quod reipsa, & per experientiam vidi; sed quo id Dominus modo faciat. Reu. Vestra melius exponet, & simul quidquid obscurum erit, & ipsa explicare non potero, apertiùs declarabit. Nonnullis quidem è rebus videbatur mihi id, quod videbam, imago quædam esse; sed ex alijs multis rebus, non imago quædam, sed ipsemet Christus esse videbatur: idq; colligebam è claritate, in qua is se mihi ostendere dignabatur. Nonnunquam ita in confuso id fiebat, vt nonnisi imago mihi esse videretur; non tamẽ talis, quales sunt in mundo expressiones hominum in tabula, quantumlibet eæ perfectæ sint; esto viderim permultas quæ suum archetypum egregiè referebant. Stultum quippè est, putare, quandam inter vtrumque hoc imaginum genus similitudinem dari posse; tanta enim inter vtramque est differentia, quanta inter hominem viuum & spirantem est & illius picturam: nam quantumuis scitè & ad viuum quis depictus

Exponere conatur quomodo hæc visio sibi facta sit:

depictus sit. ita tamen propè ad naturam ipsam accedere non potest, quin ad oculum tandem pateat, nō esse nisi quid mortuum & vita destitutum. Sed, esto hoc hic ad propositū mirè faciat, ei tamen diutius inhærere nolo. Non dico autem, id similitudinem quandam esse (quia similitudines nunquam ita exactè per omnia respondent) sed ipsissimam veritatem: quia tanta est inter hanc & reliquas imagines differentia, quanta inter quid viuum & quid depictum: nam si imago est, est imago viua; non homo mortuus, sed ipsemet Christus viuus, atque satis ostendit, hominem se simul esse ac Deum, non qualis in sepulchro iacebat, sed qualis iam resuscitatus inde surrexit. Et aliquando tanta apparet cum maiestate, vt dubitare nemo possit, quin ipsemet Dominus sit, præsertim post Sacram Communionem: scimus quippe iam tunc indubitanter, illic eum præsentem adesse, ita namque nos fides docet. Ita porrò se huius domicilij Dominum esse ostendit, vt anima prorsus annihilata, in Christum se absorberi & consumi quodammodo videat. Vtinam vero, mi Iesu, indicare verbis possim, quanta cum maiestate te spectandum præbeas, & quam vniuersi orbis terrarum, cœlorum & aliorum mille mundorum, & infinitorum mundorum ac cœlorum quos creare posses, Dominum te esse ostendas: quos omnes anima, pro maiestate quidem qua te vidēdum das, indignos & nihil prorsus esse intelligit, vt tu illorum Dominus sis & dicaris. Hic quoque clarè apparet, mi Iesu, quam exigua & eneruis diabolorum omnium sit potentia, si cum tua conferatur, & quomodo, qui te amicum habet, vniuersam tartari vim & nequitiam possit proterere. Hinc quoque colligitur, quam merito cacodæmones, te ad limbum patrum descendente, metuerint, & mille alios infernos profundiores optarint in quos se abderent, ne tantam maiestatem coram aspicerent: ac simul ipsa video, declarare te animæ velle quam magna sit sacratissima illa humanitas, diuinitati coniuncta, & quanta eius potentia. Hic item apparet, quid erit, in iudicij extremi die hanc Regis huius Maiestatem, eiusque erga damnatos & reprobos seueritatem intueri. Hic quoque vera est humilitas, quam in anima relinquit, quod scilicet suam ipsa miseriam intueatur: nam non potest eam non intueri. Hic denique confusio, & verus de commissis peccatis dolor, ac pœnitentia: nam, quamuis amicè se anima à Domino haberi videat, vbi se tamen ab eo abscondat nescit; atque inde est, quod tota annihiletur. Dico itaque, hoc visionum genus, cum scilicet Dominus insignem quandam magnitudinis & maiestatis suæ partem animæ ostendere vult, tam esse efficax, vt mihi prorsus impossibile videatur, creaturam aliquam (nisi eam Dominus valdè supernaturaliter, scilicet per raptum quendam & exstasin, in quo nimirum visus diuinæ illius præsentiæ visionem per eiusdem fruitionem amittat, adiuuare vellet)

Quomodo ei Domi-nus appare-ret. & qua maiestate.

hoc ferre posse. Verum quidem est, animam postea eius obliuisci: at itaque maiestas illa & pulchritudo ita illi impressa manent, prorsus vt impossibile sit eam illius obliuisci, nisi forte tunc cum eam Dominus in magna quadam ariditate, solitudine & desolatione, de qua loquar infra, versari cupit: nam tunc etiã Dei ipsius videtur obliuisci. Alioqui manet hic anima quasi tota alia, & semper in Deum absorpta: imò verò viuus quidam, Dei amor ei de nouo cõmunicari videtur, & quidẽ (vt mihi videtur) in summo quodam gradu: nã quamuis superior illa visio, quæ sine imagine Deũ (vti dixi) repræsentat, sublimior sit, vt tamen illius memoria exinde nostræ imbecillitati conformis maneat, quò sic cogitationem ab illa benè occupatam vbique circumferamus, hinc magnum quid est, vt tam diuina præsentia benè repræsentata, & in imaginatione insculpta maneat: atque inde est, quod duplex illud visionum genus semper simul veniat: quod reuera ita fit; animæ namque oculis sanctissimæ humanitatis excellentia, pulchritudo, & gloria videtur; & per alium illum modum, quem dixi, nobis declaratur, Deum esse, ipsumque potentem esse, omnia posse, omnia imperare, omnia gubernare, omnia deniq; amore suo adimplere. Hæc autem visio permagni facienda est, & (vt mihi quidem videtur) nulli obnoxia est periculo; ex effectibus quippe colligi potest, nihil omnino hic diabolum posse. Ter quaterue (quantum memini) ipsum Saluatorẽ Christũ hoc ille modo mihi repræsentare voluit, in falsa ac mendaci repræsentatione; formam quidem carnalem tunc assumit, at gloriam illã, quæ formam hanc sequitur, cũ à Deo visio hæc venit, imitari nequit: facit autem has repræsentationes, vt veram visionem quã anima habuit, destruat; sed ipsa ita illis resistit, itaq; turbatur, & nauseabunda fit & inquieta, vt omnẽ q̃ antea habebat, deuotionem & suauitatis gustum amittat, itaq; prorsus sine oratione maneat. Hoc mihi ter aut quater in principio, sicuti dixi, contigit. Ea porro inter vtrumq; differentia est, vt eũ etiã qui orationem quietis dumtaxat habebit, facilè id ex effectibus, quos ipsa dũ de internis locutionibus agerem, prosecuta sum, putẽ posse intelligere. Res est satis euidens & manifesta, & nisi anima spontè & vltrò decipi velit & illudi, vix fieri posse puto, vt, si in humilitate & simplicitate ambulet, à dæmone decipiatur. Nam qui veram aliquam à Deo visionẽ habuit, id ferè statim & quamprimum percipit: esto enim hæc à suauitate & consolatione incipiat, eam tamen anima, quam citissimè à se abijcit: quin & suauitas illa quam dæmon dat, longè, meo iudicio, alia esse debet, vtpotè quæ nulla puri ac casti amoris signa det. Vnde statim is se prodit, & ostendit quis sit; adeò vt ei qui aliquam habet experientiam, nullum dæmon, vt mihi quidem videtur, irrogaturus sit damnum. Vt autem hæc visio nonnisi imaginatio sit, prorsus est impossibile, & nullam verisimilitudinem habet; nam

Ter eam aut quater diabolus per falsam repræsentationem Christi decipere conatus est.

Descriptio gustus quẽ diabolus dat.

vel for-

vel ſola manus vnius pulchritudo & candor, omnem imaginationẽ noſtram longè excedit. Adhæc, quomodo in momento coram nobis & præſentia videre poſſimus illa, quorum nullã omnino habemus memoriã, & de quibus nunquam cogitauimus, & ad quæ per imaginationem concipienda longo nobis opus eſſet tempore? hoc quippe longè, vti dixi, altius aſcendit, quàm quod hic comprehendere poſſumus: adeò vt hoc impoſſibile ſit; & vtrum hic aliquid poſſimus, patet etiã ex eo quod mox dictura ſum. Si enim id per intellectum repræſentaretur (vt omittam quod magnas illas nõ faceret operationes, quas ille facit, imo nullam prorſus) perinde eſſet, atque aliquis qui dormire quidem vellet, ſed tamen adhuc vigil manet, eo quod ei ſomnus nondum aduenerit; ſed ſi eum vel neceſſitas, vel capitis grauedo ad ſomnũ inuitet (vt quidem & ipſe cupit) ſponte in ſomnum incidit: alioqui, eſto ipſe ad hoc connitatur, aliquid quidẽ ſe facere putabit; ſi tamen ſopor verus non ſit, ipſum ille nec reficit, nec caput confortat, quin imò illud nonnunquam adhuc inanius reddit. Ita quoque ex parte hic fit; vt ſcilicet anima inanis & vacua maneat, minimè autem nutriatur, aut corroboretur, ſed è contra defatigetur ac faſtidio laboret: ſed ex eo quod dico, vix verbis exprimi queat, quantum boni vtilitatiſque ſequatur, vt etiam corpus inde reddatur ſalubrius, & vegetius maneat.

Boni effectus veræ viſionis.

Hoc ergo argumentũ, vti & alia id genus, opponebam, me à dæmone illudi & faſcinari (quod ſane perfrequenter mihi obijciebatur) dicentibus, nec non ſimilitudines quaſdam, prout poteram, & prout eas mihi Dominus ſuggerebat, adferebam: ſed parum per hæc omnia euincere poteram: nam quod hoc in oppido multi viri Sancti eſſent, quibus ego collata nõniſi mera corruptio erã & putredo, quos Deus tamen per hanc viã nõ conducebat, ſtatim ipſi mali quid de me ſuſpicabãtur; & peccata mea in cauſa fuiſſe videntur, vt hæc de me fama & ſuſpicio, velut in orbem, ab vno ad alium, obambularet; ita vt, eſto id nemini præterquam Confeſſario meo ſoli, aut ijs quibus id ipſe me declarare iubebat, aperirem, omnibus tamen paſſim res hæc innoteſceret. Inter alia ſemel ijs dixi, ſi, qui de me hoc dicebant, mihi iamiam ab alloquio cuiuſpiam, quẽ optimè noſſem, venienti dixiſſent, hunc ipſum non eſſe reuera illum quem putarem, ſed id mihi dũtaxat ita videri, & hoc ipſis ſole meridiano clarius eſſe, me hoc hauddubiè potius credituram fuiſſe, quam id quod videram: at ſi hic amicus præterea quædam mihi monilia, velut amoris ſui pignora, in manus conſignaſſet, quæ ante non habuiſſem, meque iam diuitem viderem cum antè paupercula fuiſſem, non poſſe me id, tametſi fortè vellem, credere. Addebam autem, hæc me monilia etiamnum poſſe oſtendere: quotquot enim me nouerant, ad oculum videbant, animam

meam penitus immutatam esse: vt taceam, idem quoque mei Confessarij de me fuisse iudicium. Hæc quippe mei mutatio omnibus in rebus ita manifesta & euidens erat, vt omnium in oculos passim incurreret. Dicebam namque, cum initio ita improba & peccatis assueta fuissem, me credere planè non posse, dæmonem, si hoc ad me decipiendam, & postea in tartara deturbandam, faceret, tam contrarium ad hoc medium & viam vsurpaturum, vti erat, meas à me imperfectiones auferre, & earum loco virtutes, & robur spiritus suggerere; videbam namque sole meridiano clarius, me in momento, hisce rebus in planè alium hominem mutatam esse. Confessarius meus, qui (vti dixi) erat vir apprimè sanctus, de Societate Iesu, idem, prout postea intellexi, respondebat: erat namque vir mirè discretus, magnæque humilitatis: hæc autem magna eius humilitas multarum mihi molestiarum causa fuit; esto enim orationi esset addictissimus, & satis doctus, sibi ipsi tamen non confidebat, quod se Dominus per hanc viam non duceret: vnde ipse mea causa satis per omnem modum angebatur & torquebatur. Intellexi itaque, dictum illi à quoquam esse, vt sibi à me caueret, ne à dæmone, si quid eorum quæ ei dicebam crederet, deciperetur: afferebant ei ad hoc aliorum exempla: quod vti & alia omnia, maximopere me cruciabat; adeò vt vererer, vt tandem inuenire non possem aliquem, qui mihi confitenti aures dare vellet, sed omnes à me, velut profana fugerent: itaque in lachrymas tota resoluebar: sed Dei prouidentia ita eum permouit, vt me patienter ferre, & aures confitenti dare voluerit: erat quippe tam zelosus Dei seruus, vt eius causa nihil non tentasset: quare ipse mihi consuluit, ne Deum peccando offenderem, nec ab ijs quæ mihi suggerebat monitis & consilijs vel latum vnguem deflecterem; & hoc si facerem, non esse quod vererer ne ab ipso desererer. Semper is me animabat & quietabat; necnon mandabat, vt nihil eorum quæ mihi accidebant, ipsum celarem: quod & exactè obseruabam. Dicebat autem, me, si hæc facerem, quamuis dæmonis hæc esset illusio, nullum ab ea damnum accepturam esse, quin imò fore, vt Dominus è malo, quod animæ meæ is intentare vellet, bonum ingens eliceret: vnde eam ipse omni qua poterat ratione perficere allaborabat. Ego vero, quia valde anxia & timida eram, ei in omnibus, quamuis imperfectè, obsequebar. Triennio & amplius, quo mihi, durantibus illis anxietatibus, confitenti aures dedit, satis molestiarum mea causa & per me passus est: nam in summis persecutionibus quas habui, & alijs pluribus in rebus, in quibus permittente Domino, sinistrè de me sentiebant & iudicabant (in quarum plerisque innoxia eram) semper ad ipsum recurrebatur; vnde ipse nullâ suâ culpâ, mea causa diuersimodè insimulabatur. Et sanè, nisi tantæ vir sanctitatis fuisset, & eum Dominus corroborasset, tantis

Confessarius, illius occasione, multas molestias pertulit.

tantis molestijs & obloquijs perferendis impar fuisset: hinc quippe pro me respondere debebat ijs, qui me in interitum ruere censebant, eique secus dicenti minimè credebant; illinc verò me securam reddere, & qua laborabam anxietatem & timorem, alio maiori timore mihi iniecto, simul etiam me quietando, dispellere. Nam post singulas visiones, maximè cum quid noui in ijs intercurreret, permittebat Dominus, vt magnis timoribus & anxietatibus angerer; quod hauddubiè inde procedebat, quod tot peccata committerem, & aliàs commisissem. Ipse autem quam cordialissimè & pijssimè me consolabatur: &, si sibi ipse credere voluisset, equidem non tam multa passa essem: dabat enim ei Deus, vt veritatem in omnibus cognosceret; nam & Sacramentum ipsum, quantum credo, ei lucem suggerebat. Serui Dei, quibus suspecta eram, sæpè mecum agebant; &, quoniam ego quædam simpliciter & inconsideratè effutiebam, hinc hæc ipsa secus quàm ego illa protuleram, interpretabantur. Erga horum vnum mirè afficiebar; multis quippe nominibus anima mea ei obligata erat, eratque magna vitæ sanctimonia: vnde summopere me torquebat, quod ab ipso me viderem non intelligi; ipse autem de profectu meo valdè solicitus erat, & vt Dominus me illuminare dignaretur: atque ita fiebat, vt quod (vti iam dixi) inaduertenter & sine reflexione dicebam, id ex humilitatis defectu proficisci arbitrarentur; & mox vt aliquam in me imperfectionem notabant (quæ sanè non paucæ erãt) quamprimum omnia mea vt mala interpretarentur. Proinde nonnulla me rogabant; ad quæ cum simpliciter & sine vlla reflexione responderem, statim me putabant ipsos docere velle, meque ipsam vt doctam & versatam reputare. Quæ omnia mox ad Confessarium meum referebantur: nam reuera de bono & progressu meo illorum nemo non laborabat: ipse autẽ quamprimum me obiurgabat. Et hoc satis diu durauit, vt multis ex partibus afflicta essem; verum gratijs, quas mihi Dominus faciebat, corroborata, omnia peruincebam. Hoc ideò refero, vt pateat quã difficile, & molestum sit, cum homo neminem habet, qui in hac via spiritus sit versatus: nisi enim suo me Dominus auxilio in tantum suffulsisset, nescio profectò quid mihi futurum fuisset. Erant sanè nonnulla, quæ nimis quam satis erant ad me ad insaniam redigendam: imò subinde eo me redactam sensi, vt quid agerem penitus ignorarem, quam oculos meos ad Dominum sustollere: nam bonorũ virorum contradictio, improbæ & imbecilli muliérculæ (qualis ego sum) vt meticulosæ, nihil (vt ita dicam) esse videtur; inter omnes tamen afflictiones ac molestias, quas in vita mea habui maximas, hanc sanè reputo grauissimam: faxit Deus vt Maiestati eius aliquod hac in re obsequium præstiterim: certa quippe sum, eos, qui me condemnabant, & aduersabantur, insigne hac in re ei obsequium præstitisse, omnemque

Quomodo timorem eius Confessarius curaret.

Vndiq. S. M. afflicta fuit.

nemque hanc operam ad vtilitatem & bonum meum assumpsisse & direxisse.

CAPVT XXIX.

MATERIAM QVAM CAEPIT, PROSEQVITVR, ET SINGVLAres quasdam, quas à Deo accepit, gratias refert; & quid sibi Dominus, ad se securam reddendam, & sibi contradicentibus respondendum, dixerit.

AEQVO longius à proposita mihi via deflexi; decreueram quippe rationes tradere, è quibus colligi posset, visionem illam priorem imaginationem non esse: quomodo enim ipsi per operationem & conatū intellectus, ipsam Christi humanitatem nobis repræsentare, & eximiam eius pulchritudinem per imaginationem concipere possemus? multo sanè tempore opus foret, etiam ad imaginandum aliquid quod ei aliquatenus assimiletur. Possumus quidem eam imaginationi nostræ obijcere ac repræsentare, & aliquamdiu in ea intuenda hærere, figurasque quas habet & albedinem eius considerare, & hanc ipsam paulatim magis & magis perficere, hancque imaginem memoriæ consignare: quis enim hoc impediat? cum intellectu meo eam fabricare & formare possim. Verum in eo de quo hic agimus, hoc fieri prorsus nequit: sed, cum Domino eam repræsentare placuerit, eam nos necessariò intueri oportet, & sicut ipse volet, & quodcunque volet; vt in nostra manu non sit, quidquam de eo aut demere, aut ei addere, quantumlibet connitamur; aut, cum volumus, ipsum videre, aut cum nolumus, non videre: quin imò, statim ac particulare aliquid videre cupimus, Christi visio amittitur. Duobus annis & medio durauit, quod hanc mihi Dominus gratiam vt plurimum præstitit; sed iam ab hinc triennio & amplius, illam mihi hoc modo, per aliam longè sublimiorem (vti fortasse infra dicam) valdè cōtinuò abstulit: & licet viderem quod me alloqueretur, & ego summam illā pulchritudinem, & qua suauitate verba illa ore illo pulcherrimo & diuino eloquatur (etsi interdum etiam rigorem præferat) considerarem; ac summopere desiderarem scire qualis oculorum eius esset color, quæ eorum magnitudo, quò hoc alijs possem referre; nunquam tamen id videre merui, &, quomodocunque id coner, semper frustra sum; in eò, ipsa visio potius penitus mihi deperit. Interdum quidem, fateor, video, quod me blandè & amicè intueatur; sed aspectus hic tam est potens & efficax, vt eum anima perferre nequeat, tamque repentinus mox eum raptus sequitur, vt, quo ipso toto ea fruatur, pulchrum hunc aspectum amittat. Adeò vt velle & nolle locum hic prorsus non habeat; & liquido appareat, Dominum

Duobus annis & medio hāc ei gratiam Deus præstitit, & cur eam abstulerit.

aliud

aliud non velle, quam vt humilitatem ac nostri ipsorum confusionem hic exerceamus, & fruamur eo quod nobis datur, & laudemus eum qui id dat. Habet hoc in omnibus visionibus, nulla prorsus excepta, locum, nihil scilicet nos à parte nostra hic posse, & omnem quam adhibemus diligentiam, nihil omnino prodesse, vel obesse, ad plus minusue videndũ. Vult Dominus nos ad oculum videre, non esse hoc opus nostrum, sed à sua Maiestate id prouenire. Vnde tantũ abest, vt inde superbire possimus, vt potius propterea nos humiliari, & timorosos reddi oporteat, dum nimirum cernimus, quod sicut Dominus liberam nobis potestatem eripit videndi id quod cupimus, ita hæc beneficia & gratias nobis auferre possit, & prorsus perire sinere queat; itaque semper cum metu & tremore procedamus, quandiu in hoc exilij loco agimus.

Humilitate & confusione in visionibus opus est.

Quoties se Dominus mihi spectandum dabat, in ea penè semper forma apparebat, quam habuit dum sepulchro gloriosus resurrexit: sic quoque in sacra hostia se spectandum exhibebat; nisi quod interdum, ad me in aliqua tribulatione positam animandam & corroborandam, sua mihi exhibebat vulnera, modò quidem in cruce positus, modò in horto cõstitutus, rarò spineam coronam gestãs, aliquãdo etiam crucẽ baiulans, idq; (vti dixi) ob meas & aliorum necessitates: vt semper corpus & carnem glorificatam præferens. In hoc autem alijs declarando multa opprobria, infamiam & molestias pertuli; sæpè etiam propterea mihimetipsi timui, & ab alijs exagitata sum. Tam enim certò me putabant à dæmone infessam, vt nonnulli eum etiam exorcismis pellere à me vellent: sed parum hæc morabar: cæterum graue mihi erat, quod viderem Confessarios meos à mea confessione audienda deterreri, aut cum aliquid de me ad eos delatum sciebam. Cæteroquin nunquam me pœnitere poterit, ꝙ cœlestes has visiones viderim, & ne vnam quidem illarum cum omnibus mundi huius bonis & delicijs commutassem: semper quippe id vt singularem & magnam Dei gratiam interpretabar; & sane id maximus quidam thesaurus mihi esse videtur; quin & Dominus ipse sæpè me securam esse iubebat. Videbam me in eo amando plurimum proficere: vnde has omnes afflictiones meas illi queritabunda in oratione exponebam; neue ab ea vnquam surgebam, nisi consolatione ac nouis viribus acceptis. Illis autem me opponere non audebam; quia videbam contradictionem meam adeò non prodesse, vt obesset potius; nam illam ex humilitatis defectu oriri censebant: sed cum Confessario meo tractabam, qui dum me afflictam & mœstam videret, identidem me consolabatur. Cum autem visiones increscerent, vnus illorum qui antea me iuuare solebat (vtique is, cui subinde, P. Ministro impedito, confitebar) incipiebat dicere, certum & euidens esse, illusionem diabolicã esse. Is me iubebat,

S. M. in libro suo, cui Castellum animæ nomen, hanc spiritus explorationem nō probat, idque ob bonas rationes: & sanè satius est, ad ei pſum ingredi, vti S. M. fecit, quã hanc Deo iniuriam facere.

bebat, cum iam nulla resistendi esset ratio aut modus, quoties aliquam visionem viderem crucis signum formare, dæmonemque exſibilando irridere, quod certò crederet, dæmonis illusionem esse, itaque fore vt nō amplius ad me veniret; cæterum non timerem, Deum enim mihi auxilio futurum, & ab illusione liberaturum. Graue hoc mihi erat & peracerbum: quod enim credere non possem, quin esset Deus, idcirco hoc facere mihi horrendum & impium erat; nec, vti dixi, desiderare aut velle poteram, vt hoc à me auferretur: nihilominus faciebam quod faciendum iusserant. Deum itaque instanter orabam, vt me, ne à dæmone deciperer, cōseruaret. Hoc assiduè & identidem orabam, idque multis cum lachrymis; nec non SS. Apostolorum Petri & Pauli (quos Dominus, cum ipsorum die natali primum se mihi spectandum daret, me promisit seruaturos, & protecturos ne à dæmone deciperer) opem efflagitabam. Vnde eos sæpè quam clarissimè ad latus meum sinistrum adstantes conspexi, etsi non per visionem imaginariam. Erant ergo hi gloriosi Sancti singulares mei domini ac patroni. Illa autem per sannas explosio mihi erat quam pœnalissima, cum hanc Domini visionem videbam: quando enim eum præsentem videbam, nullatenus mihi persuadere potuissem, hunc esse dæmonium, esto me in frusta concidissent. Itaque erat hoc mihi graue tormentum & mortificatio; ac ne me toties signo crucis consignarem, crucifixum aliquem in manus sumebam. Hoc propè semper agebam; sed exſibilationem illam, non tam frequenter vſurpabam: erat hæc quippe mihi grauis & permolesta. Siquidem in mentem mihi veniebant iniuriæ & sannæ, quas olim Iudæi illi irrogarant, orabamque supplex, vt hanc mihi exſibilationem ignosceret, cum eam non aliter vſurparem, quàm quò obedirē ei quem in illius locum delegeram, mihique eam ad culpam non imputaret, cum hi ipsius essent ministri, quos sua in Ecclesia constituisset. Ipse autem aiebat, vt parum hoc morarer, adeo enim id culpam non esse, vt bene agerem, illis obediendo; se vero effecturum, vt rei veritas tandem palàm pateret. Dum autem orationem mihi inhibebant, videbatur id ipse molestè tulisse: proinde dicebat, responderem ijs, id meram esse tyrannidem. Adhæc, argumenta & rationes mihi suggerebat, è quibus intelligerem, non esse diabolicam illusionem: quarum aliquas postea referam. Cū quodam tempore crucem, quæ de rosario pendebat, in manu haberem, sua ipse manu eam meæ eripuit; cumque eam mihi deinde redderet, è quatuor ingentibus compacta erat gemmis, quæ multo sine vlla comparatione adamantibus erant pretiosiores, &, quantum videre est, penè supernaturales; immò adamantes fictitium & imperfectum quid esse videntur, comparati cum gemmis in cruce illa apparentibus: præferebant autem hæ quinque Domini vulnera, quam scitissimè expressa. Aiebat autem

Dominus irascebatur cum orare vetabatur S. M.

Crucem gemmeam ei Dominus dat.

autem, deinceps me crucem hanc vt gemmeam visuram; & ita reuera factum est, vt scilicet non lignum, è quo confecta erat, sed hasce gemmas viderem: at illas nullus videbat, quàm ego.

Mox vt has spiritus explorationes facere iussa sum, & apparitionibus resistere, gratiæ mihi vberius & copiosius indies dabantur; cumque me distrahere conarer, nullatenus me poteram ab oratione diuertere, adeò vt etiam inter dormiendum orare viderer: hîc quippe amoris erat incrementum, & mea cum Domino expostulatio, & quod id ferre non possem; nec in mea manu erat (etsi id & vellem, & ad hoc maximè conniterer) de eo non cogitare; nihilominus, quantum poteram, obtemperabam; sed in hoc parum, aut certè prorsus nihil poteram. Et Dominus ipse nũquam hoc à me abstulit; sed, esto vt id facerem suaderet, ab alia tamen parte reddebat me securam, docebatque quid ipsis responderem (vti & modo facit) tamq; sufficientes & prægnantes mihi dabat rationes, vt plane me conuincerent & securam redderent.

Non multò pòst incepit Maiestas eius (vt mihi promiserat) euidẽtius ostendere, se esse qui mihi apparebat: etenim tam ingens & ardens Dei amor in me crescebat, vt quis eum mihi inderet prorsus ignorarem; erat is namque quàm maximè supernaturalis, nec ego ad eum vllatenus connitebar. Emoriebar præ desiderio videndi Deum, & nesciebam quonam ad hanc vitam modo peruenirem, nisi per mortem. Magni itaque quidam huius amoris impetus me occupabant; qui quamuis adeò intolerabiles non essent, atque ij de quibus aliàs locuta sum, nec tam potentes, nesciebam tamen quid mihi ipsa facerem: nihil enim me delectabat, aut recreabat; sed anima iam inde ab intimis fibris mihi euelli verè videbatur. O summum & eximium Domini artificium! quam subtili & suaui, cum misella ancilla tua, vtebaris industria! faciem ipse tuam abscondebas à me, & interim tuo me amore vrgebas, tamque dulcem mihi mortem inferebas, vt anima perpetuò in ea agere, & nunquam eâ carere voluisset. Vix hæc quisquam intelligat, nisi qui ingentes hosce impetus est expertus; neque enim quædam pectoris est inquietudo, aut quædam deuotiuncula, quæ hominem subinde ita commouent, vt spiritum illius quodammodo suffocare, ita vt in se ipse durare & respirare nequeat, videantur. Hoc orationis genus vtilius est & humilius; & anhelationes hæ tollendæ sunt, eas cum suauitate quadam intra nos retinere & cohibere & animam quietare conando: perinde enim id est, ac quidam pueri, qui tam præcipitanter & anhelè flent, vt statim suffocandi videantur; quibus statim ac potus datur, omnis ille impetus & vehementia quiescit: pari modo & hic ratio refrenare impetum debet: fieri enim posset, vt hoc ex parte naturaliter contingeret, ideoque hoc per quandam considera-

Impetus amoris intolerabiles.

tionem, & timorem ne forte planè perfectum non sit, sed maxima ex parte sensuale esse possit, debet cohiberi; & puer hic per quædam amoris signa & delicias, quæ eum ad suauiter, non autem violenter per pugnos (vt dicitur) amandum impellant, quietandus est. Adeò vt amor hic introrsum cohibendus sit, nec extra ferri sinendus, instar ollæ quæ nimis ebullit, & sursum deorsumque inuertitur, quod plus quam oportet ligni ei subijciatur; sed ignis causa imminuenda est, & flamma per suaues, non per molestas lachrymas (quales sunt, quæ hos sensus & affectus comitantur, plurimumque damni inferunt) exstinguenda. Has ergo subinde in principio habui, & caput illæ meum satis perturbabant, ac spiritum ita defatigabant, vt postridie, & etiam multò post, inepta essem, vt ad orationem reuerterer. Adeò vt magna initio opus sit discretione, quò omnia cum suauitate procedant, spiritusque addiscat interius operari; quæ autem exteriora sunt, remis velisque vitentur. Alij porro impetus ab his nimis quam diuersi sunt: neque enim ipsi lignum hîc suggerimus, sed, igne iam exstructo, quamprimum in eum nos rapi & conijci videmur, vt ardeamus. Non dat hîc anima operam, vt hæcce absentia Domini plaga ipsum afficiat & lædat; sed in viuacissimas internorum aut cordis partes aliquando sagitta inijcitur, vt anima, quid habeat, aut quid velit, nesciat; intelligat tamen se velle Deum, & sagittam hanc velut herbæ cuiusdam succo infectam esse, quæ ipsam, ad se, propter Domini huius amorem penitus abnegandam, immò & vitam pro ipso quàm libentissimè exponendam moueat. Satis exprimi dicique non posset, quo Deus modo ad animam veniat, & quam ingentem ei pœnam infligat, ita vt efficiat, vt nihil de se ipsa sciat: sed pœna hæc ita sapida & suauis est, nulla vt in mundo delectatio aut voluptas sit, quæ plus suauitatis afferat. Vellet, vti dixi, anima semper ex hoc languore mori. Hæc autem pœna simul & gloria, me mentis quodammodo impotem reddebat; quod intelligere non possem, quomodo hoc esse posset. Ah, quid est, animã sauciatãm videre, quæ nimirum ita se affectam sentiat, vt se propter tam excellentem causam vulneratam esse verè dicere queat; & quæ clarè videat, se in causa non fuisse cur hic ad eam amor perueniret, sed scintillam hanc, qua tota iam inardescit, à magno illo amore, quo ipsam Dominus prosequitur, in ipsam subitò decidisse & dimanasse videri! Ah, quoties me ita affectam sentio, recordor versiculi illius Dauidici; *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus*! hoc quippe ad litteram in me experire videor: sed cum hic ardor & impetus tam vehemens non est, anima nonnihil placari videtur (aliquod saltem ad hoc remedium quærit; nescit enim quid agat) quasdam austeritates subeundo; quas tum non magis sentit, nec plus eam afficit sanguinem suum fundere

Lachrymæ coactæ non sunt bonæ, & multũ damni afferunt.

Initio magna opus discretione, vt omnia suauiter procedant, & exteriora seriò cauenda.

Psalm. 41.

dere, quam si corpus planè emortuum esset. Modos ergo & media conquirit ad faciendum aliquid, quo corpus propter Deum excrucietur; sed primus ille dolor tam intensus est, vt nesciam ecquod corporale tormentum eum possit auferre: quod autem remedium ibi situm non sit, hinc hæ medicinæ tam sublimi malo curando impares & ineptæ sunt; tum vero nonnihil serenatur & placatur, seque aliquo modo sustentat, cum Deum orat vt sibi in suo languore & malo remedium suggerat: at nullum aliud remedium videt, præter solam mortem, qua suo se bono penitus frui, & perfrui posse censet. Aliquando vero impetus hic, ita est vehemens, itaque animam occupat, vt nec hoc ipsum, nec quid aliud facere possit, atque adeò totum corpus occupet, ita vt nec pedes, nec brachia mouere possit: imò verò si antè erectum stabat, ilico velut obreptitium quid, subsidit, & nec spiritum quidem attrahere potest, sed quosdã dumtaxat dat gemitus, & eos non graues (quia nequit) sed qui introrsum sint. Voluit autem Dominus, hanc me visionem aliquoties hic videre: videbam scilicet mihi ad latus sinistrum corporea in forma astantem Angelum quendam; quòd, nonnisi admodum rarò, videre soleo, etsi alioqui sæpè mihi Angeli appareant; sed cum hi apparent, eos non video, nisi adinstar superioris illius visionis, de qua primò locuta sum. In hac verò visione voluit Dominus eum sic viderem: non erat is magnus, sed paruus formâque pulcherrima, ac vultu ita ardenti & flagranti, vt de supremis ac primarijs esse Angelis videretur, qui toti ardere videntur; hoc credo esse eos qui Seraphini dicuntur: sua quippe nomina mihi non declarant: video tamen, tantum in cœlis inter vnum Angelum & alium, & inter hos & illos discrimen esse, vt ipsum non possem verbis exponere. Videbam illum, longum quoddam iaculum aureum, sed ad ferri cuspidem pauxillo igne inflammatum, in manu habere: hoc ipso ille cor meum subinde ad intimas vsq; fibras transuerberare, &, dum illud rursus educeret quædã earum frusta simul educere videbatur: quo facto, ingenti Dei amore me totam æstuantem & inflammatam reliquit. Tam vehemens porro hæc pœna erat, vt in hos me gemitus & expostulationes faceret prorũpere; sed suauitas, quã summus hic dolor mihi adfert, tam excessiua est, vt eũ mihi auferri prorsus nolim, nec anima minorem voluptatem ac delectationem quærat, quam ipsummet Deum. Non est autem hæc pœna, corporalis, sed spiritualis, etsi corpus ab ea planè immune non sit, sed eam nimis quàm multum sentiat. Est hæc tam suauis inter animam & Deum amoris reciprocatio, vt eius ego bonitatem rogem, eam vt gustare faciat illum, qui me fortè censebit mentiri. Omnibus diebus quibus hoc durauit, eram quasi mentis inops; voluissem neminem videre aut alloqui, at dumtaxat meipsam cum pœna mea amplecti; quam ego maiorem

Magnus dolor vulneris animæ.

Videt S. M. Seraphinum.

Angelorũ in cœlo magna differentia est.

Magna suauitas doloris spiritualis.

esse gloriam putabam, quàm esse posset omnis quæ à rebus creatis venire posset. Hoc interdum mihi etiam contingebat, cum volebat Dominus, vt hi tam magni raptus mihi superuenirent, vt etiam, cum inter homines versabar, ijs resistere non possem, vnde magno meo cum dolore, & inuitâ me, in hominum notitiam hi venire & diuulgari cœpêre: sed, ex quo hosce raptus habere incepi, hanc pœnam tam intensam non sentio, sed aliam illam, de qua antè quodam in loco (capitis enim non memini) locuta sum; quæ sanè multis in rebus diuersa, & longè dignior est. Imò cum hæc pœna, de qua iam ago, me occupare incipit, tum Dominus animam sustollere, & in exstasi collocare videtur; atque ita nulla est aut pœnæ sentiendæ, aut aliquid patiendi occasio; nam statim ipsa sequitur fruitio. Sit ipse in æternum benedictus, qui tot tantasque gratias præstat ei quæ tantis beneficijs ipsius tam malè respondet.

Cum dolor hic incipit, anima à Deo in exstasin rapitur.

CAPVT XXX.

AD VITAE SVAE NARRATIONEM REDIT, AC REFERT quomodo Dominus labores eius multum imminuerit, ad ciuitatem in qua ipsa agebat, sanctum virum F. Petrum de Alcantara Ordinis S. Francisci, destinando. Narrat quoque quas aliquando tentationes, & interiores afflictiones passa sit.

CVM ergo viderem quam parum aut nihil impedire possem ingentes illos, quos sentiebam, impetus; vereri cœpi illos habere; quod intelligere non possem, quomodo pœna simul & gaudium simul vno in subiecto esse possent: nam sciebam quidem corporalem pœnam & spirituale gaudium, & delectationem simul consistere posse; sed haud capiebam, & impotem me mentis penè reddebat, quomodo tam immensa pœna spiritualis cum tam excessiua suauitate consistere possent: & quamuis omnimodis ei resistere laborabam, tam parum tamen proficiebam, vt subinde defatigarer. Armis ergo crucis me defendebam, meque ea tueri volebam aduersus eum, qui nos omnes per eandem liberauit & defendit. Videbam porrò, à nemine me intelligi: ego verò id quam clarissimè intelligebam, sed nemini id indicare audebam, præterquam Confessario meo: nam hoc alijs indicando satis ostendissem, humilitate me carere. Placuit autem Domino, magnam laborum meorum partem, ac tum quidem omnem penitus, mihi auferre, benedictum virum F. Petrum de Alcantara, cuius iam suprà memini, & de cuius austeritatibus aliquid narraui, hoc ad oppidum perducendo. Nam inter alia mihi certò affirmatum est, eum viginti ipsis annis continuò cilicium ex albi ferri lamellis contextum gestasse. Ipse quorundam libellorum de oratione in lingua patria conscriptorum, qui iam omnium manibus teruntur, auctor est: nam

Pœna spiritualis, & gaudium spirituale, excessiuũ simul in vno subiecto.

Petrus de Alcantara viginti annis ferreum gestauit cilicium.

est: nam quia eam benè exercuerat, & optimè in ea versatus erat, hinc de ea scripsit quàm vtilissimè ijs, qui eandem exercent. Primam S. Francisci regulam ad vnguem, & in rigore seruauit, & alia permulta præstitit, de quibus iam supra actum est. Vt ergo vidua illa, magna Dei ancilla, meaque amica, de qua supra egi, virum tam eximium huc venisse intellexit, sciretque quantis in necessitatibus versarer (vt quę mearum afflictionum & ærumnarum testis & conscia erat, & identidem me consolabatur: tanta namque eius erat fides, vt aliud sibi persuadere nō posset, quam quod spiritus esset Dei, quem cæteri omnes malignum & diabolicum esse aiebant; &, quia boni ingenij, mireque taciturna est, & multas à Domino in oratione gratias solita erat accipere, hinc ipsius Maiestas eam illuminare dignata est in ęo, quod viri docti intelligere non valebant: hinc mihi Confessarij mei copiam faciebant, vt nonnullis quæ ipsa mihi diceret, acquiescerem: nam multas ob causas satis eorum erat capax: interdum quoque gratiarum, quas Dominus mihi concedebat, particeps reddebatur, accedentibus quibusdam monitis & consilijs, in magnam animæ eius vtilitatem tendentibus) vt inquam hoc intellexit, quo melius cum eo & liberius agere possem, me insciâ, à Prouinciali meo licentiam mihi impetrauit, vt ad octiduum illius in domo agere liceret: vbi, sicut & in quibusdam templis, sæpius eum conueni, pro prima vice quâ hic fuit; nam postea diuersis vicibus ac temporibus cum eo de meis rebus communicaui. Vt ergo ei vitæ meæ seriem, & meum in oratione procedendi modum summatim, ea qua potui perspicuitate (hoc quippe semper mihi solenne fuit, vt cum ijs, quibus animam meam declaro & aperio, omni qua possum claritate & veritate agam; imò vellem, vt & motus mei primò primi illis paterent & innotescerent; in rebus dubijs quoq; & suspectis ego contra memetipsam argumenta & rationes producebam) declaraui, ita vt sine vlla duplicitate, nihilque celando, animæ ei meæ statum patefecerim. Iam inde penè ab initio intellexi & vidi, eum me per experientiam intelligere, quod imprimis mihi erat necessarium: tunc quippe ipsa me, sicut & iam, intelligere non poteram, ad illud declarandum (postea enim gratiam mihi Deus dedit intelligendi & exponendi gratias, quas eius Maiestas mihi elargitur) quod vt quis benè intelligeret, & quid sit exponere posset, opus sanè foret, vt hoc reipsa expertus esset. Is me non parum illustrauit & enubilauit; nam saltem in visionibus, quæ imaginariæ non erant, omnino intelligere non poteram, quid hoc esse posset: quin & in ijs quas animæ oculis intuebar, æquè parum mihi videbar intelligere quomodo hoc fieri posset; sed dumtaxat eas quæ corporeis oculis videntur, vti dixi, magni me facere debere putabam, & has ipsa non habebam. Sanctus hic vir magnam mihi in omnibus

Deus ei dedit gratiam intelligendi & declarandi gratias quas recipiebat.

F. Petrus de Alcantara reddit eam se curam, quod Spiritus Dei in ea operatur.

lucem dabat, ſingulaque declarabat, ac ne me affligerem & torquerem monebat, ſed Deum laudarem, tamque certa eſſem, ſpiritum illius hic operari, vt, vna excepta fide, nihil maioris eſſe poſſet veritatis, aut quod certiùs credere poſſem. Magnopere porrò is ſe mecum oblectabat, & omnem quem poterat, fauorem & opem mihi exhibebat, atque ex eo tempore ſemper ſingularem mei curam geſſit, meque rerum etiam ſuarum ac negotiorum participem reddidit: & quia me mirè deſiderare videbat, quæ ea quæ ipſe iam de facto & reipſa poſſidebat (nam deſiderium Dominus valdè firmum & ſolidum mihi dabat) & ſimul tam benè animatam, hinc quam libentiſſimè mecum tractabat. Nam ei quem Dominus ad hunc ſtatum perduxit, nulla voluptas aut conſolatio accidere maior poteſt, quam in aliquem incidere, cui aliqua huius rei principia communicaſſe Dominus videtur: nam tunc temporis quidem (quantum quidem mihi videtur) non multò amplius habere poteram: faxit autem Deus, vt id vel modò habeam. Magnopere autem is mihi compatiebatur; dicebatque, id, quod paſſa eram, de maximis, qui in terra haberi poſſunt, laboribus & afflictionibus eſſe, contradictionem ſcilicet bonorum; & adhuc multa mihi ſubeunda reſtare (ſemper quippe opus habebam aliquo, qui cùm conferrem; hoc in opido nullus erat, qui me intelligeret) ſed acturum ſe cum Confeſſario meo, & cum aliquo eorum, qui me maximè affligebant, qualis erat vir ille nobilis coniugatus, de quo iam egi ſuprà: nam quia me mirificè diligebat, hinc mihi omne bellum mouebat: eſt porro vir Deum timens, & ſanctus; ſed quia me non ita pridem, ita ſceleratam & improbam viderat, non poterat non timere, meque vt ſuſpectam tenere. Sanctus vir Petrus, vti promiſit, ſic & reipſa præſtitit, & ambos conuenit, multaſque apud eos rationes & cauſas, protulit, quibus ab omni eos timore liberaret & ſecuros redderet, ac me poſthac non amplius inquietarent. Porrò Confeſſarius monitione hac non valdè opus habebat; ſed benè vir ille nobilis; cui tametſi ea ſatis non fuit, nec planè ſatisfecit, ex parte tamen iuuit, vt me poſthac in tantum non intimidaret. Pactum iniimus, vt ego ei perſcriberem, quidquid iam inde ab hoc tempore mihi hoc in genere accideret, vtque alter alterum Deo per preces commendaremus: tanta ſcilicet eius erat humilitas, vt mei miſerabilis orationes aliquo haberet loco: quod ſanè non mediocris mea fuit confuſio. Diſcedens ergo, magna me conſolatione & gaudio perfuſam reliquit, monens vt ſine timore, ſed ſumma cum ſecuritate in oratione mea pergerem, neu dubitarem quin Dei Spiritus hic operaretur; omne verò id, de quo aliquo modo dubitabam, quin & (ad maiorem meam ſecuritatem & quietem) quidquid demum mihi eueniret, ad Confeſſarium meum referrem, & ſic

Loquitur is cum iis, qui ipſam vexabãt.

& sic posthac quiete viuerem. Ad hanc tamen ego securitatem peruenire prorsus non potui. Dominus namque me per viam timoris deducebat, vti erat, credere diabolum in me operari, cum eum alij in me operari dicebant: adeò vt nec timor, nec securitas quidquam possent, quo ad securitatem peruenirem, ita vt illis non possem vlterius credere, quā quantum Dominus mihi inspiraret, & cordi immitteret. Vnde, etsi ipse me cōsolatus sit & quietarit, tamen non tantum ei credidi, vt omni prorsus timore vacarem & plane secura essem, præsertim cum me Dominus in illis spiritus angustijs, quas iam commemorabo, adhuc agere vellebat: nihilominus, vti dixi, magnā consolatione delibata mansi. Non poteram proinde Deo, & glorioso Patri meo S. Iosepho gratijs agendis satiari, qui, vt mihi videbatur, bonum hunc Patrem ad me destinarat: erat hic quippe Cōmissarius Generalis Custodiæ S. Iosephi, cui Sancto vti & gloriosissimæ Matri Mariæ me identidem commendabam.

Via hæc necessaria est ijs qui magnas reuelationes habēt, ne fortè se extollāt.

Aliquando tum (vti & modo, etsi non tam frequenter) ingentibus animæ opprimebar angustijs & pressuris; ad quas præterea excessiui quidam corporis cruciatus & tormenta accedebant, ita quidem graues, vt ijs ferendis par vix essem. Interdum verò dolor ipse corporalis intensior erat; quem quia tunc à pressura spiritus libera eram, æquissimo & hilari animo perferebam: sed cum & corporis & spiritus mala simul ingruebāt, tam grauis pœna & pressura erat, vt me velut opprimeret. Vnde omnes quas à Deo acceperam gratias, prorsus obliuiscebar, ita vt sola earum memoria, velut rei cuiusdam, quam per somnium videram, mihi maneret, quod mihi in pœnam cedebat: intellectus quippe ita torpidus & soporatus redditur, vt mille mihi dubitationes & suspiciones suboriri faceret, meq; id non benè intelligere potuisse, & forsitan ita dūtaxat mihi visum fuisse, & velut somniasse putarē: ac proinde satis esse debere, quod ego sola deciperer, ac proinde bonos in errorem non pertraherem. Ita porrò me malam & sceleratam esse putabā, vt vniuersa mala, & etiam hæreses quæ exortæ erant, ob mea peccata enata esse crederē. Est hæc falsa quædam humilitas, quam idcircò in me excitare diabolus conabatur, vt me turbaret & inquietaret, & videret, num sic in desperationis abyssum animam meam posset pertrahere. Equidem iam tantam experientiam habeo, illud non nisi à diabolo prouenire, vt quoad hoc iam toties me non oppugnet ac solebat; videt enim me iam artes suas & technas percallere. Colligere autem hoc clarè est ex inquiete & perturbatione quam initio adfert, nec non ex tumultu, quem in anima, quamdiu id durat, excitat; adhæc ex obscuritate & afflictione quam in ipsa operatur; denique ex ariditate, & ad orandum & omne bonum opus ineptitudine & indispositione: adeò vt animam præfocare, & corpus velut

Interdum corporalibus & spiritualibus malis simul premebatur S. M.

Falsa humilitas per quam se putabat causam esse omniū malorum mundi.

Vera humilitas animam non inquietat.

velut constringere videatur, quo ad nihil omnino sit vtile. Vera enim humilitas (esto anima se, vt improbam agnoscat, nobisque graue sit videre id quod sumus, nostramque improbitatem nimium quantum extollamus, eo modo quo dixi, & id verè de nobis ipsis sentiamus) non venit cum perturbatione, animam non inquietat, nec obscuram aut aridam reddit; quin immò planè è contra, mira eam quiete, suauitate, & luce reficit ac perfundit. Hæc autem pœna animam alia ex parte consolatur, dum nimirum videt, quantam sibi Deus gratiam faciat, cum hac se pœna affligi sinit, & quam ea benè veniat; hinc dolet quod Deum offenderit, ex alia autem parte ipsius misericordia ipsam dilatat & consolatur: accedit & lumen quoddam, tum ad sui ipsius confusionem excitandam, tum ad Maiestatem eius, quod tamdiu se sustinuerit, deprædicandam. At in alia illa humilitate, quæ à diabolo prouenit, nullum hominis ad aliquod bonum faciendum, lumen datur, adeò vt Deus omnia ferro & igne deuastaturus videatur: hæc namque solam iustitiam ei ob oculos ponit; &, esto etiam misericordiam credat (neque enim tanta dæmonis potentia est, vt fidem ipsi auferat) hæc tamen fides & consideratio nullam ei adfert consolationem; quin imò tantam misericordiam videns, magis inde cruciatur & affligitur, quod propterea se ad plura bona præstanda teneri putet. Hæc dæmonis techna & artificium, inter alias quas in eo notaui & grauissima est, & subtilissima, & maximè tecta: ideoque Reuerentiæ Vestræ hanc indicare & aperire mihi visum fuit, vt, si fortè te hac machina dæmon oppugnet, aliquod ad eam dignoscendam lumen habeas, si modo tibi intellectum ad eam intelligendam & perspiciendam relinquat. Cogites enim velim, non omnia in doctrina & scientia sita esse: nam etsi mihi desint omnia, tamen, cum hoc iam prætcrijt, id nonnisi meras esse inanias ac stultitiam intelligo. Hoc autem intellexi, nimirum Dominum Deum id velle & permittere, diaboloque velut potestatem facere, vti olim ei dedit, vt Iob virum sanctissimum tentaret, esto mecum, quæ ita misera & improba sum, tam durè & immaniter non agat. Contigit mihi, &, quantum recordor, pridie vigiliæ festi Ven. Sacramenti (erga quod festum mirè, esto non pro eo ac quidem oporteret, afficior) & tunc quidem id mihi nōnnisi vsque ad festum durauit, nam alias integrâ id hebdomadâ, aut duabus, & interdum etiam tribus, & nescio an etiam diutius, ac præsertim circa hebdomadas sanctas, cum me magis in deuotionem & pietatem effundere solebam, durabat. Videtur ergo is in momento intellectum occupare, & aliquando ob res ita leues & exiguas, vt aliàs eas riderem & exploderem; ipsumque tunc quocunque allubuerit, rotat & versat; & anima tunc ceu compedibus ferreis ita constricta est, vt sui ipsius compos & domina non sit, &, præter nugas & inanias, quas ipse ei oggerit, nihil

Diabolus fidem homini eripere nequit.

Tentatio diaboli, qua mentem turbat & inquietat.

rit, nihil omnino cogitare possit, & ita quidem vanas, vt vix vllius sint momenti, & ad nihil prosint, quàm vt animam ita constringant & suffocent, vt ipsa sibi nimis quàm angusta sit. Ita porrò me subinde constitutam sensi, vt mihi dæmones animam ceu pilam, iactare, versare & reuersare viderentur, ipsaque interim ita impotens esse, vt ex illorum manibus sese eximere non posset. Dici non potest aut exponi, ecquid anima hoc in genere patiatur, vellet quidem iuuari, at, Deo permittente, fit, vt iuuantem non inueniat; solum liberi arbitrij lumen semper ei adest, id tamen non vsque adeò clarum est, sed perinde ac si oculi ei velati essent, vel sicut aliquis, qui sæpius per certum aliquem locum transiuit, qui quamuis de nocte & in tenebris per eum ambulet, nouit tamen per frequentem anteriorem reflexionem, ad quæ offendicula cespitare posset, eò quod de die illa notauit, itaque ab eo sibi periculo cauet; ita quoque se res hic habet, in Deo non offendendo, quod id tum ex consuetudine quadam, fieri videatur: vt taceam interim (quod sanè præcipuum hic est) Deum nos conseruare & tueri solere: fides quoque tum ita emortua & soporata videtur, simul & reliquæ virtutes, tametsi non omnino perdita (nam credit quidem anima quod Ecclesia credendum proponit ac docet, sed tantum velut quid ore exterius pronuntiatum) vt ab alia parte velut vrgeri, premi, ac torpida reddi videatur, & Deum non aliter nosse, quàm velut rem quam eminus & à longè tantum audiuit. Amor quoque eius ita tepidus & vapidus est, vt, si quando de eo loqui audit, non secus auscultet, quam quasi ad rem quam credat esse id quod est, quod Ecclesia id ita credendum doceat; sed non meminit eius, quod alias in se ipsa experta est: si se orationi vocali applicare velit, aut intrà solitudinem abdere, maiorem adhuc afflictionem & pressuram sentit: quod enim in se sentit tormentum, vt tamen causam eius nesciat, est penè intolerabile, & tormentorum infernaliũ, mihi quodam̃odo imago & typus videtur esse. Et verũ dico, vt mihi Dominus ipse in quadam visione declarauit, anima enim in se ipsa ardet, vt tamen nesciat à quo aut vndenam ignis sibi subdatur, aut quomodo eum euitet, aut deniquè qua eum ratione extinguat: velle autem à lectione remedium aliquod inuenire, tantumdẽ est, ac si legere omnino non posset: semel mihi contigit, vt, cum vitã alicuius Sancti legere inciperẽ, vt viderem, num illã possem imbibere, meq; consolarer eo quod ille passus erat; iãq; quater aut quinies totidẽ lineas legissem, minus tamen lecta intelligerẽ in fine quam initio, tametsi lingua materna illa conscripta essent; itaq; lectionem abrupi. Id quidem sæpè mihi contigit, sed illius quã dixi vicis particularius recordor. Deterius etiã multò est, cũ aliquo colloqui velle: dæmon quippe tã amarulentum & fastidiosum iræ spiritũ homini

Hanc tentationem Psalmista exprimere videtur in Psalmo 6.

Anima in seipsa ardet.

infundit, vt is omnes deuorare etiam velle videatur, vt tamē id impedire omnino non valeat, quamquam sibi aliquid facere videtur dum ei obluctatur & contra pugnat, vel potius ipse Dominus facit, dum eum qui hoc in statu est protegit & defēdit, ne quid proximo damnosum, ac noxium, vel per quod Deum ipsemet offendat, dicat aut faciat. Ad Confessarium autem recurrere nihil iuuat: quod autem iam dicam, certum est id mihi sæpius contigisse; scilicet illos, esto tam sancti essent, ac sunt modo, tam ij quos tunc habui, quam quos modo habeo, talia tamen mihi verba dixisse, itaque aspere me obiurgasse, vt ipsimet, cum hæc apud eos deinde verba repeterem, mirarentur, dicerentque in sua potestate non fuisse mitius loqui; nam quantumuis firmum ab ijs verbis abstinendi propositum facerent, imò etiam postea cum mei miseratione tacti, tū conscientiæ scrupulis cōpuncti, apud se statuerent, suauiter me, cum in huiusmodi tum corporis tum animi pressura degerē, consolari, impossibile tamen illis erat aliter facere. Non dicebant quidem verba aliqua mala, quibus scilicet Deum offenderent, ea tamen tam acerrulenta & aspera, vt acerbiora à Confessario aliquo proferri non possent. Erat, credo, illis propositum me mortificare & humiliare; &, quamuis alias talibus gauderem, & omnia ferè parata essem, hoc tamen tempore omnia mihi crux erant & tormentum. Videbatur adhæc mihi quod illos deciperem; vnde eos adibam, serioque illos præmonebam, sibi vt à me cauerent: fieri enim posset vt illos deciperem: videbam quidem, quòd sponte & datâ operâ eos non deciperem, aut illis mentirer, in omnibus tamen erat quod timerem. Vnus illorum auditâ meâ tentatione semel mihi dixit, non esse quod me propterea cruciarem aut affligerem; etsi enim ipsum decipere vellem, satis se ingenij habere ad se non sinendum decipi. Hoc aliquoties, imò penè semper, me magnopere consolabatur: tunc saltem vt plurimum aliquod alleuiamentum sentiebam, cum à sacra communione surgebam; & interdum etiam, cum ad eam accedebam, ita derepentè in anima & corpore vegetabar & serenabar, vt satis id nequeam admirari: perinde ac si omnes animæ meæ tenebræ in momento dispellerentur; & sole iam exorto, perspiciebam, quæ me fatuitas & stoliditas occupasset. Alias vel vnico Domini verbo audito, vti cum mihi dixit, *Noli te excruciare, ne metuas* (vti iam ante dixi) vel aliquam visionem videndo, ita sanitati tota restituebar, ac si nullum ante malum habuissem. Recreabam me in Deo, & apud illum de malo meo expostulabam, petens cur aut quomodo tam grauibus me malis premi sineret. Sed mihi hæc mox quam abundantissimè compensabantur, cum ferè semper exinde me magna in copia cœlestes gratiæ circumfluerent. Vnde talis anima velut recenter è conflatoria fornace prodire videtur;

Quam S. Matrem Confessarij asperè alloquerentur.

Omnia illi durante hac tentatione crux erant.

Lumen quod post tentationē habebat.

Quas gratias post eā reciperet.

detur; vtpotè quæ adinstar auri purior & clarior reddita est ad Dominvm in seipsa contemplandum. Vnde fit, vt hi labores demum velut exigui habeantur, etsi antea intolerabiles esse viderentur, velletque eos homo de nouo subire, si id maius Dei beneplacitum foret. Et licet tribulationes ac persecutiones adhuc crebriores sint, dummodo sine vlla Dei offensione, sed & gaudentur ac libenter propter eum illas ferat, illæ in maius eius commodum & vtilitatem cedent; etsi ego eas non prout oportet, sed magna cum imperfectione feram.

Tentatio per quam omnis illi potestas eripiebatur quid boni cogitandi.

Aliàs aliquo modo illæ in me ingruebant, vti & modo ingruunt, ita vt omnis aliquid boni vel cogitandi, vel facere volendi potestas planè mihi auferri videatur, sed prorsus tam quo ad animam quàm corpus, inepta, torpida & grauis maneam: at tunc alias illas tentationes, & inquietudines non sentio; sed tantum tædium quoddam, vt quid mihi sit, prorsus nesciam, & nihil omnino animæ meæ satisfaciat aut arrideat. Bonis quibusdam operibus exterioribus meipsam tunc occupare, & ex parte iuuare, conabar, sed facilè intelligo, quam anima parum ex se possit, gratia Dei sese abscondente: sed hoc mihi graue aut molestum erat; quod enim me ita vilem, miseram & abiectam viderem aliquo modo me id recreabar.

Aliàs ita me constitutam esse comperio, vt ne vnam quidem formalem de Deo aut vlla re bona, cogitationem constanter firmiterque habere, nec orationem instituere possim, esto etiam in solitudine sim sentiam tamen, me eum nosse. Quantum quidem intelligo, intellectus & imaginatio hic mihi nocent: voluntas quippe bona, & ad omne bonum disposita mihi esse videtur, at intellectus ita distractus & perditus est, vt cum nulla re melius eum conferre possim, quam cum stulto quodam furioso, quem nemo vinculis potest constringere; imò ne tantillo quidem spatio, quò symbolum Apostolorum decantari posset, eum quietum esse iubere possum. Aliquando mecum ipsa rideo, meamque miseriam agnosco, & eum curiosius inspecto, ac sibi permitto, vt videam quid agat! &, Deo laus, nunquam (quod mirum est) rei malæ se applicat, sed indifferentibus, num scilicet hic aut illic, aut alibi quid faciendum sit. Ac tum melius intelligo maximam illam gratiam, quam mihi Dominus præstat, dum stultum hunc in perfecta contemplatione vinctum detinet. Considero quoque apud memetipsam, quid esset, si qui me vt bonam intuentur, me tum, cum in hoc delirio & errore versor, viderent. Miseret me quam maximè animæ, quod eam cum socijs tam imparibus viuere debere videam: vellem eam liberam & in libertate videre: vnde subinde sic Dominum compello: Quando, ô Deus meus, erit illud tempus, quo animam meam totam in te lau-

Defectus valetudinis impedit quominus Deo seruiat.

Noua S. M. afflictio quod putaret a suo orationis gradu venisse ad quem iam peruenerat.

Simplicitas animæ & quid sit.

possit intelligere. Perinde id mihi iam esse videtur, ac si quis leni quadam inter nauigandum aura vteretur, cuius adminiculo multum quidem viæ conficiat, nesciat tamen vnde hoc fiat. Nam in alijs illis modis effectus & operationes tam sunt euidentes, vt anima quamprimum aduertat se proficere & meliorem fieri, eò quod bona desideria ebulliunt & statim se efferunt, & nunquam sibi anima satisfacit, quidquid demum facit; hoc quippe ingentes illi amoris impetus, de quibus supra locuta sum, operari solent in ijs, quibus illos Deus elargiri dignatur. Non secus se res habet, ac in nonnullis, quos manantes vidi, fonticulis, in quibus arena lusitans continuo in altum effertur & ascendit, quæ similitudo & exemplum ad viuum repræsentare mihi videtur statum animarum quæ huc perueniunt. Amor quippe semper efferuescit, & continuo excogitat quid facturus sit, nec se ipsum capit; ac sicuti terra, aquam illam in se continere & capere non posse videtur, sed eandem foras ejicit & expellit; ita & anima vtplurimum sic constituta est, vt nec in se quieta sit, nec ob amorem quem sentit, durare queat, ac proinde ut eodem velut imbibita, vellet & alios de eo bibere, cum eius ipsa plusquam satis habeat; cum hi illam in Deo laudando adiuuent. Ah quoties mihi in mentem venit aquę illius viuentis, de qua Samaritanæ mulieri Redemptor Iesus locutus est, atque ideò erga illud Euangelium maximè afficior; & certè, iam inde à prima pueritia, licet bonum illud nondum tam bene intelligerem, sicut iam intelligo, erga id mirè affecta fui, atq; ideò sæpè Domino supplicabam, vt hāc aquam mihi daret; &, vbicumque agebam, mulieris huius imaginem vnà cum illis verbis, quibus Saluatorem ad puteum venientem compellauit, *Domine da mihi aquam*, semper circumferebam. Videntur quoq; huiusmodi animæ similes esse magno cuidam igni qui, quo non exstinguatur, nouo semper alimento & materia fouendus est: nā vellent hæ, etiā magno suo dispendio & labore, vndiquaq; ligna, & materiam congerere & afferre, ne ignis hic exstingueretur. Ego autē huiusmodi sum, vt contenta essem si vel stramen & sarmenta haberem, quæ igni illi fouendo inijcerē, & hoc mihi subinde, imò sæpè, accidit, vnde aliquando propterea mecum ipsa rideo, aliquando mirum in modum affligor. Nam internus motus me excitat, vt ei in aliquo seruiam, nimirum, cum quid maius præstare non possum, imagines ramusculis & flosculis conuestiendo, aut verrendo, aut oratorium quoddam concinnando, aut alia id genus ministeria obeundo, ita quidem exigua & parui momenti, vt pudore suffunderer. Si quam austeritatem aut pœnitentiam subirem, ea erat nimis quam parua & modica, adeo vt omnia illa nullius esse momenti viderem, nisi DOMINVS voluntatem meam in bonam partem accepisset: imo memetipsa irride-

Aquā viuam Samaritanæ promissam etiam ipsa à Domino petebat.

Ipsa vitam suam ridebat.

irridebam. Non igitur parum patiuntur animæ illæ, quibus Dominus per misericordiam & bonitatem suam, hunc amoris sui ignem abundanter & magna in copia elargitur; præsertim cum vires corporales sibi vident deficere ad aliquid propter ipsum, & ex amore eius faciendum; quod sanè non mediocre illis tormentum & crux est, quia enim sat ex se virium non habent, ad lignum & fomitem necessarium igni huic subministrandum, & præ metu ne is exstinguatur, emoriuntur, hinc in seipsis mihi consumi, annihilari, ac velut in cineres videntur conuerti; & totæ in lachrymas resolutæ, propè consumuntur, & ardent: quod sanè sat magnum & intolerabile tormentum est, tametsi sapidum ac suaue. Anima igitur quæ huc redacta est, & cui Dominus vires corporales ad pænitentiam agendam, simul & doctrinam, industriam & libertatem ad prædicandum, confessiones audiendas, animasque Deo lucrifaciendas dedit, hunc ipsum datorem quàm maximè laudet ac celebret oportet: nescit enim & non intelligit, quantum ipsa bonum possideat, nisi prius probarit, & reipsa experta sit, quid sit nunquam Deo aliquod obsequium deferre posse, & tamen multa semper ab ipso beneficia accipere. Sit ipse pro omnibus benedictus, & laudent eum Angeli omnes, Amen.

Nescio profectò, an benè agam, quod tot minutias tam minutim conscribam: sed quia R. V.[a] iterum mihi mandauit, vt me ipsa extendere non dubitarem, nihilque omnino omitterem, hinc est, q̄ ea quæ recordor, quā maximā possum claritate & veritate, describam: non potest autē fieri, quin adhuc plurima omittantur, alioquin plus temporis, ad hoc mihi opus esset, quod mihi tamen, vti dixi, nimis quam curtum & breue est, & forsitan nullum inde commodum proueniret.

CAPVT XXXI.

EXTERIORES QVASDAM TENTATIONES, ET REPRAESENtationes sibi à dæmone factas recenset; nec non tormenta quædam sibi ab eo illata. Suggerit adhæc, salutaria quædam monita, ad cautelam & vtilitatem eorum qui in perfectionis via ambulant.

QVandoquidem hactenus de nonnullis internis & occultis tentationibus ac perturbationib', quas mihi diabolus causabat, locuta sum, ideo nunc alias quasdam, quas penè inspectantibus alijs mihi inferebat, & ita manifestè, vt nullum esset dubiū quin ab ipso hæ prouenirēt, loqui propono. Quodam tēpore mihi in oratorio agenti ipse ad latus meū sinistrum, terra & horribili in figura, se spectādum dedit: & quia me alloquebatur, hinc particulatim os eius intuita sum, quod valdè terribile & immane

Dæmon S. Matri apparet.

mane habebat. Illius autem è corpore ingens prodire videbatur flamma, eaq; tota rutilãs & sine vlla fumosa fuligine. Mox ergo horribili quadam voce me alloquens, aiebat, in præsens quidem suas me manus euasisse, sed fore, vt in sua me potestate denuò haberet. Vnde conterrita non mediocriter, signo crucis me, prout poteram, consignabam; quo ille viso, mox disparuit, sed illicò rediit: & hoc secundo. Et ego ignara quid agerem, aquam benedictam, quæ eo in loco erat, versus locum illum ieci: nec exinde ad me tunc rediit.

Alias quinque horas continuò tam intensis me vexauit doloribus, & pressura tum interiori, tũ exteriori, vt amplius eam ferre posse me diffiderem: Quæ apud me erant sodales valdè consternatæ & pauidæ erant, & quid agerent nesciebant, vti nec ego, quomodo me iuuarem. Pro more habeo, cũ pœna corporalis & pressura valdè intensa est, internos spiritus actus intra memetipsam, prout quidem possum, facere, Dominum rogãs, vt, si illius beneplacitum sit, tantum mihi patientiam det, ceterum in hac me pressura ad vsque sæculi finem sinat manere. Vt ergo pressuram tunc tam vehementem & intensam esse vidi, per internos illos actus & proposita concepta me iuuare satagebam. Dignatus est autem Dominus mihi declarare, quod id diabolica vexatio esset: videbam quippè ad latus meum, nigellum quendã æthiopem, horribili valdè aspectu, dentib. instar cuiuſdam desperantis frendentem & ringentem; quod vnde lucrum sperabat, inde iacturam referret. Vt eum vidi, risi nec quidquam timui; erant enim apud me quædam, quæ & viribus deficiebant, & quomodo tantum depellerent tormentum, nesciebant: nam corpore toto, capite & brachiis, tam vehementes, illo impellente, dabam motus, vt me retinere non possem, & (quod deterrimum erat) interna inquietudo tanta erat, vt nullo ad quietem pacto peruenire valerem: non audebam tamen aquam lustralem poscere, ne illas perterrefacerem, ipsæque intelligerẽt, quid rerum circa me ageretur. Sæpè probaui & vidi, nihil esse quod diabolos magis in fugam compellat: ad amplius non reuertendum quam aqua lustralis: à me quidẽ fugiunt, sed quãprimum redeunt. Vnde efficio magnam hauddubiè aquæ lustralis virtutem esse debere: mihi saltem singulares & patentissima quædam animæ consolatio est, eam sumere: hoc certum est, me communiter & vtplurimum, ex illius sumptione eã recreationem sentire, quam verbis non possem exponere, nec non internam quamdam delectationem, quæ totam animam meam vegetat & recreat. Nõ est hoc, somniũ, aut res q̃ mihi nõ nisi semel accidit, sed quæ frequẽter & ad quã seriò reflexi, & diligẽter animũ aduerti: dico id perinde esse, ac si quis, valdè æstuãs & sitiens, aquæ frigidæ haustũ, biberet, vnde totus homo refrigerari videtur. Mecũ ipsa subinde ppẽdo, q̃ magni faciẽda sint omnia

Dominus ei declarat à dæmone apparitionem esse.

Aqua lustralis vis.

Ecclesiæ Catholicæ instituta quanti sint ponderis & virtutis.

omnia quæ ab Ecclesia instituta & ordinata sunt; & summopere gaudeo, cum tantam verba hæc vim habere video, vt eam etiam aquæ affricent & indant, quo tantum sit inter id quod benedictum est, & quod benedictum non est, discrimen. Sed quia tormentum id nondum cessabat, dicebam ad socias, me, nisi timerem ne me riderent, aquam lustralem petituram esse. Ergo sine mora illam attulere, meq; ea resperserũt. Sed incassum; ego hoc videns versus eã partem illam ieci in qua diabolus erat; qui in momento disparuit; ego autẽ mox ab omni malo planè liberata fui, nõ aliter quam si quis manus id à me destrinxisset; excepto quod ita delumbata & eneruis mansi, ac si longam & duram toto corpore fustigationem passa essem. Magnopere mihi profuit quod hoc viso cogitarem intra me, si homini, in quẽ nec quo ad animã, nec quo ad corp⁹ aliquod habet ius, tantum diabolus malum, Domino id ei permittente, inferat, quantum illaturus sit, quãdo eum vt proprium possidet? Hoc nouum quoddã in me excitabat desiderium me ipsam à tam infido contubernio liberandi.

Tetrum odorem diabolus abiens relinquit.

Non diu præterijt, cum hoc ipsum rursus mihi contigit, etsi non tã diu durarit. Eram autem sola in loco; petebamq; mihi aquam lustralem adferri: quæ autem, post illius abitum, (fuerunt autem duæ moniales fide dignæ, vt quæ ob nullam omninò causam mentirentur) cubiculum ingressæ sunt, tetrum quemdam odorem, quasi sulfureum, olfecerunt. Ego verò eum non sensi; tam diu tamen is in loco mansit vt commodè percipi posset.

Alio tempore cum in choro agerem, magnum quemdam mentis recolligendæ impetum ac desiderium sensi: vnde me quamprimum inde subduxi, ne id aliæ aduerterent; quæ tamen non procul à me erant, magnum quemdã verberum inflictorum strepitum eo in loco in quo ipsa eram, percipiebant; ego verò, iuxta me, vocem quamdam velut quid inter se statuentium audiebam, etsi intelligere non possem, quidnam dicerẽt; nam ita in oratione mea eram attenta, nihil vt intelligerem & nihil omnino timerem. Penè semper hoc mihi eueniebat, cum mihi Dominus gratiam faciebat, mea vt persuasione anima aliqua ad meliorem frugem rediret.

Quod autem iam commemorabo, certũ est mihi accidisse, ac multi eius sunt testes, & inter alios is qui modo Cõfessarius meus est, quia id in epistola quadam scriptum vidit; & licet ei non dicerem, cuiusnam ea esset epistola, ipse tamen eum nouerat. Veniebat ad me quidam, qui duobus annis & medio in peccati mortalis, & quidem talis, vt nullũ eo abominabilius vnquã audierim, reatu hæserat: & toto illo tempore ipsum nec cõfitebatur, nec vitam in melius commutabat, nihilominus Sacrum freqʋẽter celebrabat. Et quamuis alia peccata sua confitebatur, de hoc tamen ita

dicebat; Quomodo scelus tã fœdum & abominabile possem confiteri? magnopere quidé ab eo liberari desiderabat, quoad hoc tamen seipsum expugnare non poterat. Miserebat me eius quàm maximè, ac valdè cruciabat, quod hac ratione Dei Maiestas violaretur. Promisi illi, Deo me supplicaturam, quò eum ab hoc malo curaret, meq; operam daturã, vt & alij, qui me essent meliores, idẽ præstarent. Scripsi ergo cuidam, ad quẽ se litteras rectè curaturũ promisit. Et ecce factũ est, vt prima confessione crimen illud confiteretur: visum quippe fuit Deo, quem multi homines verè sancti, quibus id ipsa seriò commendaram, feruentibus precibus suis flexerant, misericordiam hanc erga animam hanc exhibere: & ego, tametsi miserabilis, quidquid poteram à parte mea, magna animi contentione præstabam. Ipse autem mihi scripsit, se iam ita in melius mutatum esse, vt iam ad dies aliquot ab eo peccato abstinuisset; sed tam se acriter à tentante dæmone oppugnari, vt se in inferno (adeo scil. torquebatur) esse putaret; quare instanter eum Domino commendarem. Itaq; denuo eum sororum mearum precibus commendaui; quibus Dominum flexum & delinitum, hanc mihi gratiam præstitisse credo: nam rem cordi habentes seriò eum Deo cõmendarunt: fuit autem is talis, vt quisnã esset, nemo aut coniectura assequi posset aut diuinare. Rogabam autem Maiestatem eius, vt quæ is patiebatur tormenta & tentationes, paululum mitigarentur, quiq; illum vexabant tentatores, me oppugnatum venirent & cruciatum, eà tamen conditione, ne Dominum vllatenus offenderẽ. Vnde factum est, vt mense integro grauissima tormenta & vexationes pertulerim, ac tunc mihi illa duo quæ ante narraui, contigerunt. Placuit autẽ Domino, vt ipsum tentationes desererent (vti mihi postea perscriptũ est) quia vero ei narrabã, quid toto illo mense paterer, hinc anima eius vigorabatur; exinde autẽ penitus à vexationibus diabolicis immunis fuit: vnde Deo identidem gratias quam poterat maximas agebat, nec non mihi, tãquam si ego aliquid huc contulissem; nisi fortè opinio quam habebat, quod Dominus mihi aliquas gratias daret, eum aliquo modo iuuaret, dicebatque se meas litteras legere tum, cum se à tentatione acriter impeti videbat, ac earum se lectione ab ea liberari, mirabaturq; nõ mediocriter, tũ quæ ego propterea passa eram, tũ quod ipse à malo suo liberatus esset: quin & ego mirabar: quin & adhuc ad multos annos, quo animam hanc immunem & liberam videre possem, illa pati voluissem. Sit Deus in omnibus benedictus. Magnæ sanè potentiæ & efficaciæ est oratio eorũ qui Domino seruiunt, vti ei seruire credo huius loci Moniales, sed quia has ego preces procuraram, mirum sanè non erat, in me potissimum dæmones sæuisse: ob peccata quoq; mea Dominus id permittebat. Hoc eodem tempore quadã nocte ab ipsis me putabam suffocari: vnde, cum aqua

Sororum suarũ precibus attribuit cõuersionem flagitiosi viri.

Litterarũ S. Matris efficacia.

lustrali plurima me conspergerent, magnam illorum multitudinem promiscuè quam celerrimè, perinde ac si de rupe aliqua præcipitassent, à me fugere conspexi.

Toties porrò scelesti ac maledicti hi spiritus me infestant, tamq; parũ eos timeo, eo quod eos, nisi id Dominus permittat, ne mouere quidẽ se posse videã, vt, si quoties hoc factũ sit enarrare vellem, & R. Vestrã defatigarem & meipsam recrearem. Quod autẽ dixi, vsui esse poterit, vt verus Dei seruus, quæ illi ad nos perterrendos ponũt & concitant terriculamẽta, contẽnat & parui faciat: norint enim, quotiescunq; eos videmus & minas ipsorum parum curamus, cùm vires ipsorum imminui, tum animã vegetiorẽ fieri. Semper porro magnũ inde bonum sequitur, quod, ne æquo sim prolixior, hic omitto referre: hoc vnum narrabo, ꝙ mihi in nocte festum Commemorationis animarũ fidelium præcedente in oratorio quodam agenti contigit. Cum enim primum Matutinarum nocturnum recitassem, & pias quasdam orationes, quæ ad finẽ eiusdem in Breuiario nostro continentur iam legerem, libro meo insedit, ne orationẽ perficerem. Ego signo crucis me communiebam, ipse vero se in fugam dabat. Iterum me legere incipiente, iterum ipse se spectãdum dedit (& tertiò eum id fecisse credo) nec ante recessit quam aqua benedicta ipsum conspergerem; & simul videbam, animas quasdam, hoc ipso temporis instanti, è pœnis Purgatorij egredi, quibus non multum expiandum restare debebat, & cogitabam an hoc ipse forsitan impedire voluerit.

Diabolus aliquando in assumpta forma, aliquando sine ea apparet.

Rarò eum in assumpta forma vidi, sed sæpius sine omni prorsus forma, adinstar visionis; nam etiã sine forma clarè perspicitur eum præsentẽ esse, vti iam dixi. Volo porro & hoc hic referre, quia magnam id mihi admirationem incussit. Cum in festo SS. Trinitatis in cuiusdam Monasterij choro agerem, & in exstasi rapta essem, magnum dæmonum contra Angelos certamen & contentionem perspexi: equidem intelligere non poteram, quid sibi hæc visio vellet; sed ante quindecim dies facile id quadã inter quosdam orationi addictos, & alios plurimos ab eadem alieniores contentione patuit; è qua domui, in qua res illa contigit, non mediocre damnum enatum est. Contentio autem & decertatio hæc diuturna, magnarumq; turbarum ac molestiarum exstitit occasio.

Deus S. Matrem magna luce cõtra dæmones circũdat.

Alio tempore ingentẽ illorum multitudinem circumcirca me vidi: sed ingenti quadam claritate vndiquaque circumdata esse videbar, quæ illos propiùs ad me accedere non sinebat; vnde intellexi, Deũ me custodire & protegere, ne mihi sic illi appropinquarent, vt me ad eũ offendendũ prouocarẽt. Et iuxta id quod subinde in meipsa experta sum, facile intellexi, verã id visionem fuisse. Quocirca, tam iam apertè intelligo & video, quã parum illi possint (si Deum inimicum non habeam) vt vix eos timeam: nam

nam prorsus impotentes sunt, nisi animas quasdam vltro se ipsi dedentes, & meticulosas videant: aduersus huiusmodi namque vires suas & potentiam exerunt. Interdum quidem in tentationibus, quas iam dixi, omnes superiorum temporum vanitates & infirmitates iterum in me reuiuiscere & repullulare videbantur, ita vt Deo me quàm enixissimè cōmendare opus haberem. Mox autem hæc me pressura vexabat, quod putarem, quandoquidē hæ mihi cogitationes ingruerent, quidquid agerem, diabolicum esse, quoadusque Confessarius mentem meam serenaret, & ad quietem componeret. Putabam namque, me, quæ tam multas à Deo gratias recipiebam, ne primum quidem malæ cuiusdam cogitationis motum sentire & habere debere.

Diaboli impotentes sunt, nisi in eos qui vltro se ipsis dedunt.

Aliàs non mediocriter me cruciabat (vti & modo me cruciat) quod aliquo in numero & existimatione me esse viderem, præsertim hominibus qui magni sunt nominis, quodq; multa bona de me referrent: hac in re multa passa sum, & etiamnum patior. Vnde statim ad Redemptoris Christi & Sanctorum vitam oculos conuerto, videorque mihi planè alia quam ipsi, via incedere, cum ipsi non nisi per contemptus, opprobrij & grauium iniuriarum viam incesserint: & hoc me facit cū metu & tremore incedere, ac quasi caput meum attollere non audentem, vellemque à nemine omnino videri; hoc autem in me sentio tum cum persecutionibus exagitor; tum quippe anima ita potens & magistra est, esto corpus in pressura sit, & ipsa alia ex parte afflictionem sentiam, vt quomodo hoc fieri possit, penitus nesciam. Nihilominus ita, vti dixi, fit, tunc namque anima suo in regno esse videtur, &, quidquid in mundo est, pedibus premere. Hoc subinde mihi eueniebat, & ad multos etiam dies durabat; & quædam id mihi virtus atq; humilitas esse videbatur; at iam liquidò perspicio, id meram tentationem fuisse, vt vir quidam apprimè doctus ex Ord. Prædicatorum bene mihi declarauit. Cum autem cogitarem, quas mihi Dominus confert gratias, in publicum propalādas, & passim omnibus notas fore, tam intolerabile & excessiuum in me tormentum sentiebam, vt meam id animam non parum affligeret & inquietaret: quin imò eò res processit, vt, cum hoc considerarem, visa sim maluisse viua sepeliri, quam vt eæ innotescerent. Vnde cum me magnæ hæ recollectiones, vel raptus primùm ita occuparent, vt ijs publicè resistere non possem, post eos ita erubui, & me puduit, vt libenter aliquo concedere voluissem, vbi me nemo videret.

Mirè eam cruciat, quod aliquo in pretio habeatur.

Cum ergo hac de causa quadam vice summopere contristarer, rogabat me Dominus, ecquid timerem? cum ex hac re nonnisi horum duorum alterum sequi posset, aut quod homines aduersus me murmurarent & obloquerentur, aut quod ipsum laudarēt; significans, eos qui hoc credituri

Quid ei Dominus dixerit de raptibus, qui ipsam in publico occupabāt.

 essent

essent ipsum dilaudaturos, qui verò non credituri, nulla me meâ culpâ & merito condemnaturos, & vtrumquè in bonum meum cessurum, ac proinde non esse vt me affligerem. Hoc me valde serenauit, quin etiam quoties illius adhuc recordor, mirè me consolatur. Ita porro vehemens hæc tentatio fuit, vt hinc abscedere & ad aliud me Monasterium, in quo claustrum arctius seruabatur, quàm in eo in quo modo versabar, quodquè valdè commendari audiebam, & eiusdem Ordinis erat cuius id in quo agebam, procul hinc situm (nam magnæ mihi consolationi fuisset eo in loco agere in quo prorsus ignota fuissem) transferre animus fuerit, sed Confessarius id mihi permittere noluit. Hi timores spiritus mihi libertatem valdè imminuerunt: nam postea intellexi, humilitatem hanc non esse bonam, quod adeò me inquietaret, hanc porro veritatem me Dominus edocuit, scilicet cum certissimè scirem, nihil boni meum esse, sed à Deo omnia prouenire, quemadmodum mihi graue non erat aliorum laudes audire, quin imò summopere eo gaudebam, & permagnæ id mihi consolationi erat, quod viderem Deum in illis se ostendere, ita nec molestum nec graue mihi fore, quod & in me opera sua ostenderet.

Falsa humilitas erat ex hisce timoribus enata.

Incidi & in aliud extremum, quod nimirum Deum orarem, & quidem orationem sigillatim ad hoc dirigendo, vt, si quando quis aliquid boni in me notaret, mea illi peccata Maiestas eius declararet, vt nempe is videret, quam mihi immerenti ipse gratias conferret: nam hoc idētidem quàm enixissimè ab eo peto. Confessarius autē me monuit, ne id amplius facerem: sed adusque hunc penè diem, si quem bene de me sentire, & bonam opinionem habere videbam, mea mox ei peccata per amfractus & circumlocutiones, vel quomodocunque possem, declarabam; & per hoc mihi serenari & quietari videbar.

Peccata sua alijs innotescere petit ex falsa humilitate.

Hac quoque in re magnum mihi scrupulum mouerunt: & hoc mihi videbatur, non ex humilitate, sed tentatione quadam prouenire. Multi ad me veniebant, & hos omnes ego decipere, & in errore detinere mihi videbar: &, esto fallantur in eo quod aliquid in me boni esse putēt, neminem tamen vnquam ex professo decipere volui, nec vnquam ea mea fuit intentio, sed id Dominus interdū certam ob causam permittit. Vnde ne quidem cū Confessarijs meis de aliqua re vnquā contulissem, nisi id mihi pernecessariū esse vidissem; nā alioquin magnus id mihi scrupulus fuisset. Omnes hosce pueriles timores & afflictiones, & nimiā humilitatē video iam magnā imperfectionem fuisse, & inde manasse, quod non satis mortificata essem: anima namq; quæ se totam in Dei manus consignauit, non curat vtrum bona an mala de se dicantur, dummodo bene intelligat, cum Dominus aliquam ei gratiam conferre vult, nihil prorsus se à seipsa

Neminem vnquam decipere voluit.

Indiscreta humilitas magna est imperfectio.

habere.

habere. Illi ergo fidat, qui hanc sibi gratiam confert; postea enim reiciet, cur eam manifestam fieri velit, seque ad aduersitates ferendas disponat; hoc quippe hodierna die certissimum est, cum Dominus sciri vult, quod id genus gratias ipse alicui homini præstet, mille super huiusmodi animam oculos excubare & reflectere, cum tamen super mille animas, quæ alterius generis sunt ne vnus quidem excubet. Magna igitur nobis timendi ratio incumbit, & talis esse debuit timor meus, & non humilitas, sed pusillanimitas: nam anima, super quam Dei permissu, oculi mundanorum hominum excubant, disponere sese potest, vt mûdi huius sit martyr: etenim si ipsa mundo mori nolit, ipsam mundus occidet. Nihil sanè in mundo video quod mihi arrideat, quàm quod nullos in bonis defectus ferat aut toleret, quin eos per suas ipse murmurationes & obloquia ad perfectionem adducat. Maiore animo & robore opus esse dico, vt quis si perfectus non sit, perfectionis viam ingrediatur; quàm opus est, vt martyrium citissimè obeat: perfectio namque breui aliquo tempore non obtinetur (nisi speciali aliquo priuilegio hanc alicui Dominus gratiam dare voluerit) porro mundus statim atque aliquem videt incipere, eum perfectum habere vult, & iam inde à mille leucis in eo defectum subodoratur, qui fortasse in eo virtus est: sed quia, qui hoc reprehendit, eodem nonnisi cum peccato vtitur, hinc simile de alio iudicium fert. Putat, eum non debere comedere, non dormire, nec (vti dicitur) spiritum attrahere; imò quo meliorem de eo opinionem habent, eo minus eum adhuc corporeum esse recordantur, quantumlibet quoad animam perfectus sit: adhuc quippe in terra viuit, miserijs suis adhuc subiectus, quantumlibet eas conculcarit & subegerit. Atq; ideo ingẽti, vti dixi, ad hoc opus est animo: nam misella anima vix dum cœpit pedẽ figere, & volunt eam volare; nondum passiones suas expugnauit, & cupiunt vt etiam in magnis & insignibus occasionibus ita immobilis & ab omni affectu denudata maneat, vt fuisse legunt Sanctos, postquam in gratia iam confirmati fuere. Quod autem hoc in genere peragitur, est cum ad Deum dilaudandum, tum ad animum hominis valde affligẽdum ac cõtristandum: multæ quippe idcirco animæ retrocedunt, quod misellæ seipsas iuuare nequeant. Et sanè mea hoc modo, puto, retrocessisset, nisi Dominus à parte sua omnia tam misericorditer fecisset: &, quousque non per bonitatem suam omnia promouit? vti R. V. è dictis hactenus videre iam potest; aliud scilicet in me non fuisse, quam labi & denuò resurgere. Vellẽ id verbis possim exprimere; multas quippe animas hac in re errare existimo, quę videlicet volare volunt, antequam eis Deus alas det. Hanc porro similitudinẽ putẽ me & alio loco vsui passe, sed & hic optimè ad propositũ meum facit: multas quippe animas ob hanc causam nõ mediocriter

Qui gratiam recipiunt ad persecutiones se disponant.

Mundus in virtuosis minus defectus odoratur.

diocriter affligi & contristari video; quod enim magno cum ardore & contentione, insignique in virtutum via proficiendi desiderio incipiant, quin & nonnullæ sint, quæ omnia exteriora propter illum relinquunt; vbi iam in alijs vlterius prouectis illustria virtutum, quas Dominus ipsis suppeditat (eo quod ipsi per nos habere illas non possumus) opera vident; cum etiam in omnibus qui de oratione & contemplatione tractant libris, multa præscribi obseruant, diligenter vsurpãda nobis quo ad hanc dignitatem aliquando pertingamus; hinc cum ipsi illa statim adimplere & efficere nequeant, animum despondent & deijciunt: talia sunt, parum curare quod alij de nobis malè loquantur, imò tunc magis gaudere, quam dum bene de nobis loquuntur; honorem parui ducere, ab amicis & notis (nisi sint qui orationi dediti sunt) nos rescindere, illorumque commercia declinare, ac velut impedimento nobis essent, subterfugere, & alia plura id genus, quæ, prout ego quidem censeo, à Deo dari debent: videntur mihi quidem supernaturalia dona esse, aut alia quæ naturali nostræ inclinationi & propensioni contraria sunt: quocirca non est quod se crucient; sed in Domino sperent, Maiestatem illius effecturam, vt id quod modo in desiderio habent, postea etiam reipsa habeant, idque orationis adminiculo, & modo ipsi à parte sua faciant quidquid possunt. Nam propter hanc debilem naturam nostram, necesse imprimis est, firmam nos fiduciam habere, nec animum despondere, nec cogitare, non ideo magis nos victoriam adepturos, quod omnibus neruis ad hoc cõnitamur. Et quia ipsa magnam rei huius experientiam habeo, dicam aliquid, quod R^{a}.V^{a}. ad cautelam vsuuenire possit: non cogites inquàm (esto secus tibi videatur) te iam tibi virtutem comparasse, nisi ipsam per eius contrarium probaris: quin imo semper timidi & anxij esse debemus, nec vnquam quoad viuimus segnescere. Statim quippe deforis multa nobis adhærent, nisi, vti dixi, gratia totaliter nobis iam data sit, ad intelligendum quid omnia sint; deniq; in hac vita nunquam omnia tutò & sine periculis habentur.

A nobis ipsis habere virtutes non possumus.

Virtus comparata non est, nisi per contrarium suũ probetur.

Iam abhinc paucis annis putaban me consanguineis & amicis meis non solum valdè mortuam esse, sed etiam eos mihi molestos ac tœdio esse: & reuera ita erat; nam illorum conuersatio mihi pergrauis erat. Contigit porro, aliquod magni momenti negotium offerri, cuius causa me multo tempore apud quamdam è sororibus meis, quam antea vnicè dilexeram, commorari oportuit: & quamuis in communi conuersatione (licet illa me sit melior) non bene inter nos conueniret; nam, quod diuersum à me vitæ statum elegerat (nupta enim erat) hinc non semper de ijs agere rebus poteramus, de quibus ipsa agere voluissem, atque ideo semper penè (quantum quidem poteram) sola essem; videbam

bam me nihilominus, illius è molestijs & pœnis plus doloris haurire, quam ex alterius cuiuspiam proximi mei, & aliquam illas mihi sollicitudinem & curam adferre. Vnde me vidi, non adeò ab affectu liberam & mortificatam esse, ac putabam, & adhuc me opus habere occasionem fugere, vt, quam mihi Dominus dare virtutem inceperat, validior fieret ac cresceret: atque ita semper postea illo iuuante, hoc sum, quoad potui, facere conata. Quando Dominus virtutem aliquam dare incipit, magni illam æstimare, nec ipsi nos eius amittendæ periculo exponere debemus: maximè in ijs, quæ ad materiam honoris pertinent, & in alijs permultis. Nouerit siquidem R.ª V.ª non omnes totaliter mortificatos esse qui id de nobis credimus; & necesse nos est hac in re nunquam deficere aut segnescere. Et sanè quisquis aliquod punctum honoris in se sentit, si modò in virtutibus progressum facere velit, mihi credat, hocque vinculum perfringere & disrumpere studeat; est quippe catena, quam nulla lima comminuat, nisi solus Devs vi orationis, etsi nos à parte nostra multum huc conitamur. Videtur autem id mihi isthac in via laqueus quidam esse; & mecum ipsa miror, dum damnum quod creat, perpendo. Video siquidem nonnullos suis in operibus tam sanctos esse, eaque tam magna facere, vt neminem non in admirationem rapiant. Quomodo fit, Deus meus, talem animam adhuc in terra hærere? quare nondum ad ipsum perfectionis culmen peruenit? quid hoc est? quis detinet & retinet illam, quæ tantum Dei causa præstat? Habet scilicet punctum honoris: &, quod longè deterius, non vult intelligere & scire se id habere: & ratio est, eò quod dæmon subinde ei persuadet, se etiam obligatum esse, id habere: sed credat is, quæso, mihi, credat inquam paruulæ huic formicæ, quam Dominus hic loqui vult; scilicet, nisi hanc ipse erucam tollat, esto fortè tota arbor damnum inde non sentiat (quia adhuc aliquæ aliæ virtutes ibi remanebunt, licet valde detritæ & erosæ) fore tamen vt ipsa minimè vireat & floreat, nec crescat, imò nec eas quæ iuxta illam consitæ sunt crescere sinat: quem enim fundit boni exempli fructum, planè insalubris est nec ætatem feret. Sæpius autem hoc inculco; quantumuis enim paruum hoc honoris punctum sit, perinde tamen in eo se res habet, ac in Musica, quæ mox ac punctum, mensura vel notula aliqua secus atquè oportet canitur, dissona redditur & hiulca: & cum id huiusmodi sit, vt animæ in omnibus permultum damni creet, in hac tamen orationis via velut tetra & noxia quædam pestis est. Studemus nos Deo per vnionem coniungere, & Christi, qui opprobrijs & falsis testimonijs obrutus & saturatus fuit, cōsilia sequi volumus, & nostrum ipsi honorem & auctoritatem ne in minimo quidem lædi aut violari,

Agnoscit e nondum planè a [illegible] consanguineos exuisse.

Qui proficere vult, honoris desiderio bellum indicat.

Damna desiderij honoris.

violari,sed integrum conseruare cupimus. Impossibile est eo pertingere, quia hæc ambo eadem viâ non tenduntur. Tunc porro ad animam Dominus diuertit,cũ ipsi nobis vim inferimus,& omni qua possumus ratione,nostro iure multis in rebus cedere ꝓcuramus. Dicent fortasse nõnulli. Non habeo in quo iure meo cedã,nec talis sese mihi offert occasio:at ipsa mihi persuadeo,Dñm non permissurum, vt is,qui tam firmũ propositum fecerit,tantum bonum amittat: imò plures virtutis huius assequendæ illi diuina eius Maiestas occasiones oggeret & dabit, quam fortasse ipse cupiet. Manus ergo operi admouendæ; id est,nihilitates,inaniæ,&minutiæ, quas ipsa cum primum inciperem faciebam, aut saltem aliquas illarum; stipulas scilicet & sarmenta, quæ dixi, in ignem conijcio: neque enim ad maius quid faciẽdum apta sum. Dominus autem omnia admittit: sit ipse in sæcula sæculorum benedictus.

Dominus enim qui bonæ voluntatis est bono no priuat

Inter alias,quas habebam imperfectiones,erat hæc; quod in lectione horarum parum versata essem,&,quid in choro mihi agendum, aut quomodo in eo me gerere deberem,vix scirem; idque ex mera negligentia,& quod alijs vanitatib. distinerer; adeò vt& Nouitias viderem quę me docere potuissent,at sæpe eas interrogare nolebam, ne meã ipsis proderem inscitiam; ac statim mihi in mentem veniebat,me illis bono exemplo prælucere debere. Verum ex quo mihi Dñs oculos nonnihil aperuit,cũ rem aliquam ex parte scirẽ,nonnihil tamen adhuc de illa dubitarẽ,interrogabam id alios,etiam pueros; nec propterea vel minimam honoris authoritatisque meæ iacturam feci,imo vero (quantum mihi quidem videtur) placuit exinde Domino tenaciorem mihi memoriam dare. Non bene noram cantare; cumque præscriptum mihi cantum non satis bene didicissem,valde sollicita & anxia eram: idque non, quod in conspectu Domini errare vererer (hoc quippe virtutis fuisset) sed ꝙ plures me cantantẽ audiebant; quod enim puro honoris desiderio tenerer, hincinde ita turbabar,vt etiam valde minùs dicerem,quàm scirem. Quocirca mecum statui,cum non satis bene scirem,dicere,me planè nescire. Hoc quidem initio peracerbum mihi fuit; at postea longè fuit suauissimum. Et reuera aduerti ex eo tempore longè meliùs me dicere solitam,ex quo parui ducere cœpi, quod ignorantia mea & inscitia alijs innotesceret; & fatuum honorem magno mihi,in bene agendo eo,in quo honorem meum situm esse arbitrabar (quisque enim eum collocat in eo quo vult) impedimento fuisse, per has nihilitates, quæ nullius sane momenti sunt (& reuera meritò nihilo comparari ipsa possum,cum hoc ita mihi graue esset) & frequens rerum paruarum (quales hæ sunt) exercitium paulatim quis ad maiores actus ascendit: cum enim hi propter Deum exercentur,tunc ipse illis robur & valorem addit,& Maiestas eius adiuuat,vt ad ea quæ maiora &

In cantu & officio chorali parum versata erat S. M.

Quomodo ob desiderium honoris turbaretur.

Paulatim ad maiora ascẽditur.

ra & altiora sunt, paulatim gradum faciat. Atque ita id mihi in rebus ad humilitatem spectantibus contingebat: videns enim omnes religiosas in via virtutum, vnâ me exceptâ (nunquam enim ad aliquid vtilis fui) progredi, illis è choro iam digressis, omnium pallia complicabam: in quo officio videbar mihi Angelis, Dominum illis laudantibus, obsequium præstare, quoadusque id ipsæ, nescio vndenam, intellexerunt; quod sanè magno me rubore compleuit: neque enim tam perfecta mea erat virtus, vt hæc sciri vellem; idque non (vt verisimile est) è pura & sincera quadã humilitate, sed quod vererer, ne me irriderent, eò quod hæc parua & nullius momenti essent.

Quam, ô Domine mi, intolerabile est, vbi tot sunt nequitiæ & peccata, ibi aliquot minutas arenulas, quas ego ne quidem à terra propter te sustollebam, supputare velle; omnia namque mille miserijs repleta, & inuoluta erant: nondum enim gratiæ tuæ aqua arenis hisce interfluebat, quæ eas in altum sustolleret. Vtinam verò, Sanctissime Creator, inter tot iniquitates, vel aliquod alicuius momenti bonum referre possem, cùm singulares illas referam gratias quas à te recepi! Nescio sane, Domine mi, quomodo cor meum ferre id queat; aut quî fieri possit, vt qui hæc leget, non me auersetur, cum videat me tam singularibus donis & gratijs tam malè respondisse, & tamen non erubescere, hæc obsequia tanquam mea hoc loco referre. Verè, Domine, pudet me: sed quia, quod à parte mea narrem, aliud non habeo, hinc est quòd hic tam tenuia principia referam, vt, quisquis in maioribus se exercebit, sperare possit, Dominum, cum illa tenuia mea (vt quidem apparet) admiserit, longè potiori iure hęc eius admissurum. Maiestas autem eius mihi gratiam præstet, vt non semper in principijs hæream. Amen.

Capvt XXXII.

Narrat quomodo eam Dominus, quodam tempore in spiritu in quodam inferni loco, quem suis ipsa peccatis promeruerat, ponere voluerit; quid ibi viderit, aliquatenus describens. Deinde referre incipit, quomodo & qua ratione monasterium S. Ioseph, eo quo modo est loco, fundatum sit.

Diu postquam mihi Dominus permultas illarum gratiarum, quas commemoraui, necnon alias singulares, contulisset, cum quadam die in oratione versarer, repentè, ac velut in momento ita me totaliter constitutam sensi (vt tamen nescirem quomodo) vt me in inferno agere putarem. Statim intellexi, velle Dominum, vt quem dæmones

In inferno se esse percipit.

mihi illic parauerant, & peccatis ipsa meis promerita eram, locum oculis meis conspicerem. Pauxillo quidem tempore illic hæsi; sed etiamsi adhuc ad multos annos vitam protenderem, nunquam illius (vt mihi quidem videtur) pote... obliuisci. Illius introitus mihi videbatur esse, ad instar longissimæ & angustissimæ cuiusdam semitæ, perinde ac demissus, obscurus & arctus caminus; fundus autem, velut aquæ lutulentæ & sordidę, quę & tetram mephitim exhalabat, & virulentis bestijs repleta erat: illius ad extremum, in muro quodam, foramen erat, ad instar armarij, intra quod me, angustè admodũ compingi videbã. Et hæc omnia, visu iucunda & delectabilia erant, si cum ijs quæ ibi sensi, comparentur; cum tamen quæ dixi, non satis prout quidem oporteret, exaggerauerim. Sed ad secundũ illud prout oporteret, & sicuti est, declarandũ, ne principiũ quidẽ possem inuenire, & id quomodo sit, nemo intelligere queat: talẽ autẽ in anima mea ignẽ sensi, vt intelligere planè nequeam, quomodo ego qua ratione id fiat, exponam. Intolerabiles illi corporis dolores, quos aliàs in vita mea pertuli, præsertim quum paralysi, & neruorũ omniũ cõtractione laborarem (qui, prout medici censent, inter eos quos homo hîc pati potest, dolores, facile grauissimus est) vt taceam alios plurimos diuersi generis, quos passa sum, quorum etiam nonnullos (vti dicere memini) diabolus mihi intulit, nihil omnino sunt, si comparentur cum ijs quæ ibi pertuli, maximè eò quod viderem, dolores illos finem non habituros, nec vllo æuo cessaturos. Omnia hæc adhuc nihil sunt, collata cum agone animæ, cum angore, cum suffocatione, cum tam sensibili angustia, cum tam desperabunda & angustiante afflictione, vt quo pacto id satis commodè exponam, prorsus nesciam: si enim id continuam quamdam animæ eradicationem & euulsionem esse dixero, nimis quam parũ dixero: nam tunc ab alio tibi vita tolli & eripi videtur; sed hîc anima seipsam consumit & destruit. Adeo vt prorsus nesciam, quomodo internum illum ignem & desperationem, quam præter intolerabiles illos cruciatus & tormenta, ibi passa sum, sufficienter satis exprimã. Non videbã, quisnam mihi tormenta illa infligeret; sentiebam tamen, me aduri, & in frusta comminui & commoli, prout mihi quidem videtur: dico autem ignẽ & desperationẽ illam internam, omnium teterrimam esse. In illo autẽ pestilentiali loco, in quo nulla prorsus consolationis recipiendæ spes est, agentem impossibile est aut sedere, aut iacere, imo nec vllus ibi est locus sedẽdi aut iacẽdi; esto ipsa vbi, velut in foramine in pariete facto, constituta essem; nã illi ipsi parietes, qui visu horribiles sunt, coangustiant; & quidquid ibi demũ est, suffocat & cõstipat. Adhæc nulla ibi lux est, sed spississima vbiq; & obscurissima caligo. Et sanè intelligere nõ valeo, quomodo fieri possit, vt, cũ ibi nullũ prsus sit lumen, videri tamen possit, quidquid visum excruciare potest.

Descriptio loci infernalis in quo S. M. fuit.

Nolebat

Nolebat me Dominus tunc plus videre, quàm totum infernum: sed postea aliam visionem habui, idq; de rebus maximè horrendis, de quorumdã scilicet vitiorũ castigationibus: hę, quoad visum quidẽ, multò mihi horribiliores esse videbantur; quod tamen pœnã illã minimè sentirẽ, hinc tantũ mihi timorem non incusserunt; nã in priori illa visione voluit me Dominus reipsa in spiritu illos cruciatus & angustias sentire, perinde ac si corpus illos reuera pateretur. Quomodo id factum sit, nescio; hoc scio, singularem quamdã id Dei gratiã esse, ipsumq; voluisse, vt ad oculũ velut intuerer, à quibus ipsa malis ac cruciatibus per illius misericordiam liberata essem. Quidquid enim alios de diuersis tormentorum generibus dicentes audiui, & nonnunquàm etiã mecum ipsa meditata sum (esto nõ sæpè; anima quippe mea timoris fræno regi nolebat) quomodo scilicet inferni tortores candentibus forcipibus damnatos lancinent, & alia diuersa tormentorum genera, quæ apud alios descripta legi, cum hac pœna collata, nihil omnino sunt: nam quid longè aliud est: tantum deniq; inter vtraq; discrimen est, quantum inter imaginem pictam & ipsammet veritatem; & hic ardere, exiguum quid & puerile est, respectu ignis infernalis. Ita autem inde consternata fui, & adhuc sum modo, dum hæc scribo (esto iam sexennium ab hac visione effluxerit) vt calor naturalis me præ timore, vbi hîc sum, destituere videatur. Atq; inde est, vt, in tribulatione, & angore, & doloribus constituta, nunquã huius meminerim, quin statim mihi omne quodcũq; demũ hîc homo pati possit, merũ nihil esse videatur: itaq; ex parte immeritò & frustra, de doloribus quos hic patimur conqueri videmur. Vnde iterum dico, hoc de maximis, quæ Dominus in me contulit, donis & gratijs vnum fuisse; hoc namquè mirificè me iuuit, tum ad tribulationum & aduersitatum vitæ huius timorem dispellendũ, tum ad me animandum, vt illas æquanimiter perferam, simul etiã ad gratias Domino agendas, quod (vti mihi quidẽ nunc videtur) à tam æternis, & horrendis me malis liberarit. Ex illo tempore, vti iam dixi, omnia mihi nimis quàm facilia videntur, si vel cum momento pœnarũ, quas illic ipsa pertuli comparentur. Vnde etiam mirabar, quod, cũ sæpius libros, de pœnis infernalibus aliquatenus agentes, legissem, ipsas tamen non perhorrescerem, neu tanti, quanti quidem oportet, illas facerem; & quomodo ego, in tali statu constituta, aliquapiam ex re, quæ ad tam horrendum me locum tandem deductura esset, voluptatem possem capere! Tu esto in æternum Domine mi benedictus.

Plus S. M. de inferni pœnis sensit quam de ijsdem scribitur.

Frustra de vita huius doloribus conquerimur.

Ex quo tormẽtum hoc pertulit omnia illi visa facilia.

Quam liquidò patuit, Domine, quod tu multò plus me amasti quam ego me amem! Quoties tu me à tam tetro carcere liberasti, & quoties ipsa me è contra te inuito in eundem retrusi! Inde quoque grauissimus ille in me oriebatur dolor, quem sentio ex eo quod tam multæ

hæreticorum animæ damnationi addicantur, præsertim quia iam per Sanctissimum Baptismi Sacramentum membra facti erant Ecclesiæ. Hinc quoque ortum in me habebat intensum illud animas perituras iuuandi desiderium & impetus: nam reuera videor mihi, vel ad vnam animam è grauissimis illis tormentis liberandam, sæpius mortem velle quam libentissimè oppetere. Ita porrò mecum cogitabam: si, dum aliquem præsertim quem amicum habemus, aliqua calamitate aut dolore oppressum videmus, ipsa nos natura nostra ad compassionem quodammodo videtur excitare; &, si quidem illa magna sit, ipsimet etiam dolemus & cõtristamur: quando ergo quis animam in calamitate omnium calamitosissima, & miseria miserrima, eaque perpetuò duratura constitutam videat, & non intrinsecus concitetur? fieri non potest, vt quis id sine graui doloris sensu perferat. Si enim etiam pœna temporalis, quam tandem vnà cum vita terminandam, & aliquando finem habituram scimus, ad tantam nos compassionem commoueat, nescio quomodo fieri possit, vt alterius sæculi pœna quæ omni prorsus fine caret, nos non moueat, cum tot quotidie animas cacodæmonem in casses suos pertrahere & ad inferos abripere videamus. Atque hoc quoque in causa est, cur velim vt in tanti momenti negotio satis esse non putemus paruum quid facere, sed quidquid in illo ex parte nostra possumus, facere studeamus, nihilque horum omittamus; Deumque supplex rogo, vt ad hoc gratiam nobis elargiri dignetur.

Illius in describendis virtutibus suis modestia, multis earum subticendo.

Cum mecum hinc perpendo, me, quamquam nequissima essem, aliquatenus tamen, vt Deo seruirem, solicitam fuisse; nec committere solitam quædam, quæ à mundanis ita parui pendi video, tamquàm si nullius omnino momenti essent; adhæc grauissimis ac frequentissimis morbis afflictam fuisse, quos insigni cum patientia, dante eam Domino, ferebam; præterea à murmurationibus, detractionibusque fuisse semper alienissimam, cum, vt mihi quidem videtur, odio aliquem prosequi, aut animo alieniore ab eo esse non potuissem: nec vmquam auaritiæ deditam fuisse, nec (quantum memini) alicui quid ita inuidisse, vt Deum grauiter, sic inuidendo, offenderim; atque ita in alijs quibusdam rebus (tametsi enim ita nequam essem, Dei tamen timorem vtplurimum præ oculis habebam) illinc tamen video, quem mihi iam tum diaboli locum præpararant. Et sanè videor mihi, vt quidem culpæ meæ graues sunt, adhuc maiora & grauiora supplicia promerita fuisse. Nihilominus magnum & horribile tormentum hoc fuisse dico, simulq; concludo, quàm periculosissimum esse, animâ nec pacem nec quietem habente, sed ad singula momenta in peccatum mortale prolabente, nos ita securos & quietos interim esse: quare quàm possum maximè neminem non rogo ex amore

Si infernus huic S. Virgini preparatus erat, quid sperent peccatores obdurati?

amore Dei:vt quotquot sumus, peccandi occasiones declinemus : & spondeo fore, vt Dominus nos adiuuet, vti me adiuuit. Complaceat diuinę eius Maiestati sua semper manu me continere,ne relabar: iam enim vidi locum cui destinata eram. Maiestatem eius precor, vt pro sua id bonitate auertere & non permittere dignetur. Amen.

Postquam ergo hæc aliaq; magna secreta , quæ Dominus mihi ex sua misericordia ostendere dignatus est, gloriam inquam quæ beatos,& supplicia quæ damnatos & improbos manent,vidissem;modū rationē q; aliquam exquirens, tum pænitētiæ faciendæ nē tantum malū incurrerē, tum aliquid boni faciendi quò tātum bonum promererer,magnā in me, ad me ab hominibus subducendā &mundum penitus deserendum,inclinationem sensi. Nullam spiritus meus quietē habebat;hęc tamen nō molesta aut affligens,sed dulcis quædam erat inquietudo ; facile vt appareret,hoc à Deo solo venire,ac Maiestatem eius calorem animæ indere,ad alios cibos rudiores, quam quos ordinariè comedebat,digerendos. Cogitabam ergo ipsa mecum,quidnam potissimum ad amorem Dei possem facere,putabamque inter hęc primum esse,si vocationem Maiestatis eius, qua me ad Religionem vocarat,sequerer,regulam meam quam poteram maxima perfectione seruando. Et licet in monasterio , in quo agebam, multæ Dei ancillæ essent,ipsiq; ibi satis bene seruiretur:ipsæ tamen Moniales ob necessitatem, qua tum opprimebātur,sæpè ad ea loca,foras cōcedebant,in quibus in summa honestate & Dei obsequio agere poteramus:neque enim in primæuo rigore regulæ, locus hic fundatus erat, sed ita ea ibi seruabatur , sicuti per totum ordinem passim tunc seruabatur, nimirum iuxta priuilegia & bullas relaxationis;vt taceam & alia inconuenientia,inter quæ vnum erat,quod plus æquo commodè ibi me agere, & commoditates corporis habere putabam. Sed illa foras egressio , quāuis ipsam frequenter vsurparem,valde mihi noxia erat:quod inde fiebat, quod multi me penes se habere satagerent ,quibus id Superiores mei negare non audebant:atque ideo mihi iniungebant,vt illis hac in re,ad omnem à se auertendam molestiam,morem gererem. Hac ergo consuetudine semel inducta , rarò domi , & in monasterio esse potui : crediderim & cacodæmonem aliquo modo ad hoc collaborare debuisse, vt foris, & extra Conuentum agerem. Tamen vt verum fatear,quod traderem alijs ea quæ meíme directores docebant,hinc non parum inde boni sequebatur. Contigit verò quadā die,quemdā tum mihi,tū alijs præsentibus dicere,si discalceatarum Clarissarū ritu & modo viuere vellemus,non defore fortasse,ad tale nobis monasterium erigendū,facultates. Cumq; hoc votum ac desiderium identidem animo agitarem,cum nobili illa vidua, sodali mea, quam dixi,hacce de re agere cæpi; cui idem desiderium iam du-

Dulcis inquietudo eius ex eo quod penitus mundum desereret.

In illius monasterio non seruabatur regula in primo rigore.

dum insederat. Cogitare exinde illa cœpit, quo id pacto redditibus perpetuis stabilire posset. Sed, vti iam video, bonam ambæ viam non inibamus, esto id, tum quidem, pro nostro erga hanc rē desiderio, nobis secus videretur, sed ex alia parte, quod in monasterio in quo agebam, magnam quietem & iucunditatē sentirē (erat id quippe ad gustum & mētem meā, & cella quā incolebam, satis mihi commoda erat) hinc me quietam tenebam, & adhuc suspensam: inter nos tamen conuenit, vt rē serio per preces Deo commendaremus. Quadam die post sumptam sacram Communionem, diuina mihi Maiestas iniunxit, vt huius monasterij erectionē maxima quàm poteram contentione vrgerem, pollicitus, fore, vt ea feliciter ad exitum perduceretur, ac bene sibi in eo loco seruiretur, eiq; à S. Iosepho nomen imponerem: & addebat, S. Iosephū ad vnum portæ latus, ac Deiparam matrem ad alterum, velut custodes futuros, & Christum Dominū in omnibus nobiscum fore: ad hæc locum hunc velut stellam fore, quæ lucis suæ radios quaqua versus esset diffusura. Addebat, quāuis Religionès à primæuo flore & vigore recidissent, non propterea cogitarem, parum se ex ijs obsequij & cultus recipere; quid enim de mundo esset, si Religiosi nulli in eo essent? Quare Cōfessario meo indicarem hoc quodcumque ipse mihi hic iniungeret, seque illum rogare, ne rei huic illo modo aut impedimento foret. Erat hæc visio ita efficax, & hæc Domini allocutio qua me alloquebatur, huiusmodi, planè vt dubitare non possem, quin ipsemet esset qui me alloquebatur. Egò vero non parum angebar & affligebar; tum quod mihi ex parte ante oculos versabantur ingentes inquietudines, molestiæ ac labores, quibus mihi res hæc constitura esset; tum quod in Conuentu illo libenter habitabam: etsi enim iam antea de re illa egissem, tamen non ita resolutè & certò, tanquam si res certò futura esset. Hic autem aliquod præmium & mercedem recipere mihi videbar; quod autem me viderem, negotium quod multarum molestiarum seminarium futurum esset, suscipere, quid tandem aggrederer, anxia dubitabam. Porro Dominus idipsum diuersis vicibus identidem mihi repetebat, tam euidentibus mihi causis, rationibus & demonstrationibus propositis, planè vt appareret, id eius voluntatem esse: vnde non audebam id Confessario meo non aperire, illi totum rei successum in scripto tradens. Hic quidem planè & resolutè mihi dicere non audebat, vt ab hoc proposito desisterem; apertè tamen videbat, rē naturaliter loquendo, prorsus impossibilem esse; eò quod socia mea quā oportebat id exequi, valde exiguas, imò propè nullas facultates ad hoc exequendum haberet. Is autem dicebat, vt cum Superiore meo hac de re agerem, & quodcunque ille suaderet faciendum, id exequi satagarem Visiones quidem has Superiori non indicabam; at Domina illa, hoc sese mona-

Iniungit ei Dominus, vt discalceatarum Carmelitarum Monasterij fundationem vrgeret.

Dominus identidem illi de monasterij erectione loquitur.

monasterium construere velle, ei dicebat. Placuit ea res Prouinciali mirum in modum, vtpotè qui erga omne quod Dei obsequium & cultum concernit, mirè afficitur; hinc quam poterat, ei opem & fauorem spondebat, id se monasterium, si quando paratum esset, admissurum asserens. Agi quoque inter eos cœpit de necessario ad annuos sumptus & alimoniam censu: nos autem non plures quam tredecim in id admitti Moniales volebamus, idque ob varias rationes. Antequam vero de hoc negotio quidquam tractare inciperemus, F. Petro de Alcantara, quidquid in eius tractatione fieret, perscribebamus. Is porro suadebat, vt cœptum negotium acriter vrgeremus, suamque de omnibus sententiam nobis rescribebat. Mox vero vt in vrbe sciri res cæpta est, & omniũ ad aures peruenit, grauis in nos aduersantium & obloquentiũ tempestas insurrexit, vt omnes oblocutiones, ludibria, scommata, & irrisiones paucis perstringere non possem. Me, aiebant, meo in cænobio bene ac quietè esse, ac proinde non nisi ex leuitate aliò transire velle; socia porro mea ita exagitabatur, vt quò se verteret ignoraret: ego quid agerem nesciebam, & ex parte illos meritò sic loqui, & bene fundatos videri censebam. Hac in angustia agens, Dei opem implorans, qui me statim consolatus est, & animum addidit: dixitque iam viderem, quæ obloquia & persecutiones illi passi sunt Sancti, qui primùm Religionem aliquam fundarũt: addebat, plures mihi persecutiones subeundas, quã possem mente concipere, at flocci eas faceremus. Indicabat & quædam, quæ sodali meæ declararẽ. Maximè porro mirabar, tum quod statim, quid ad ea quæ iam præterierant, magnam in nobis ipsis consolationẽ sentiremus, tum quod egregiè, ad omnibus obsistentibus resistendum, animatæ essemus. Et sane vix erat ex omnibus orationem exercẽtibus, & propemodum in vniuersa ciuitate vllus, quin nobis tunc aduersaretur, nostrumq; inceptum, velut summè insanum, exploderet, quinimò ipsius monasterij mei tanta erat oblocutio & turbatio, vt Prouinciali nostro nimis quã difficillimũ & grauissimũ videretur, omniũ menti ac voluntati velle refragari. Vnde factum est, vt & alterius opinionis fieret, & iã monasteriũ nollet admittere: aiebat namq; & censum incertũ esse ac nimis quã tenuẽ, & oblocutionẽ multam. Et sanè non malè censere is videbatur; summa, vt rẽ cæptam intermitteret, & admittere monasteriũ penitus nollet. Erat hoc nobis, quæ iã primos ictus recepisse videbamur, ac mihi imprimis permolestum, ꝙ ipse Prouincialis nobis aduersaretur: illo enim id volente & vrgẽte, ego omnis apud vniuersos culpæ expers habebar: sodali quoq; meæ Confessarij non ante absolutionẽ sacramẽtalem dare volebant, quam cæptum negotium vrgere desineret: quod eam ad scandali occasionem auferẽdam teneri dicerent. Adibat ea doctum quendam ex Ord. S. Dominici virum insignem Dei seruum, vt cum

Persecutiones patitur ob monasterium.

Prouincialis visa omnium oblocutione monasterium admittere detrectat.

cum illo de re hac vniuersa communicaret; idque antequam Prouincialis hoc negotium iam seposuisset; in vniuersa quippe ciuitate neminem inueniebamus, qui hac in re nobis consulere, & quid facto opus esset, indicare vellet: atque hæc erat causa cur hoc nos è cerebro nostro comminisci dicerent. Domicella hæc, secretò illi viro rationem de omnibus reddebat, simul indicabat censum quem de patrimonio suo habebat, enixèque eum rogabat, nobis vt adesset; erat is quippe illa tempestate, totius ciuitatis doctissimus, & erant illo quam paucissimi in vniuerso ipsius Ordine doctiores. Quidquid facere decreueramus illi significabam, addebã & quasdam facti mei rationes: nullam porro apud eum visionem aut reuelationem diuinam, sed dumtaxat naturales, quæ ad id faciendum me mouebant, rationes proferebam; & vt secundum illas, & non alia, nobis mentem & opinionem istam, & quid opus facto esset, indicaret, eum rogabam. Octiduum ille ad deliberandum & respondendum petijt: simulque quærebat, num facere paratæ essemus, quidquid ille nobis consuleret. Pacatas nos fore spondebam: sed, esto id sponderem, &, prout mihi videtur, etiam fecissem, semper tamen quædam in me certitudo mansit, nec eam vnquàm deposui, rem hauddubiè ad exitum perducendam. Maiorem porro sodalis mea fidem habebat; nam, quodcunque demum illi dicebatur, nunquam rem planè abijcere volebat: ego vero, etsi mihi impossibile videretur, rem planè non posse confici; in tantum tamẽ reuelationem veram esse credo, in quantum in Sacra Scriptura traditis, aut Ecclesiæ præceptis, quæ seruare obligati sumus, non aduersatur. Nã, esto planè & verè mihi videretur, rem hanc à Deo venire, nihilominus, si doctus ille vir id nos sine Dei offensione, & peccati reatu facere non posse asseruisset, quàmprimum (vt mihi quidem videtur) id de manibus abiecissem, & aliam eius exequendi rationem excogitassem: verùm aliam, quam hanc ipsam, mihi Dominus non suggerebat. Hic porro Dei famulus postea mihi retulit, firmiter se apud semetipsum statuisse, omnimodis nos ab isthoc proposito & cœpto dehortari (iam enim ad aures eius vox & obloquia populi peruenerant; quin etiam ipsi, vti & alijs omnibus, stultum omnino id esse videbatur: & vir quidam nobilis, audito nos ad illum consulendi ergò abijsse, illi significarat, videret etiam atque etiam, quidnam ageret, nec nos aliqua in re audiret vel iuuaret.) Nihilominus cum secum cogitare, quid nobis responderet, & rem ipsam, intentionemque ac scopum nostrum, quin & viuendi modum, ac religionis genus, quod illi proposueramus, examinare apud se inciperet, visum id sibi ad honorem Dei mirificè futurum, & certissimè ad exitum perductum iri: vnde & nobis in responsione suasit, vt in illo perficiendo vrgendoque festinaremus, simul & modum rationemque, quam in eius execu-

Qualiter reuelationibus fidẽ adhiberet.

Iubentur rem acriter vrgere & perficere.

executione nos seruare oporteret, aperuit. Censum autem tenuem non debere in causa esse, cur res omitteretur, sed debere nos Deo in aliquo fidere: si quis autem refragari aut resistere nobis vellet, ad illum hunc mitteremus, se illius argumentis & obiectionibus facturum satis. Atque ita ille nos in omnibus, ac semper, adiuuit, vti postea suo loco commemorabo. Hoc autem nos mirificè recreauit, vti etiam quod quidam viri sancti, quos hactenus aduersarios senseramus, iam pro nobis ex parte sentirent, nonnulli quoque nos re auxilioque suo adiuuarent: inter quos non postremus fuit sanctus ille Nobilis, de quo ante paulò locuta sum, qui cum cœptum hoc commodissimam ad tantam perfectionem viam esse (vt etiam reuera est; nam omne nostrum fundamentũ oratione nititur) cerneret, cessit, dicens fieri posse, rem hanc à Deo esse, etsi media & viæ ad eam perficiendam perdifficiles ei & incommodæ viderentur. Dominus haud-dubiè cor eius mouerat, vti & magni illius Doctoris, famuli Dei ac Sacerdotis, quem, sicut dixi, primo sum allocuta, qui vniuersæ ciuitati instar speculi est, quemque illic Dominus ad multarum animarum bonum ac iuuamen commorari voluit; atque is iam tum negotium nostrum iuuare & promouere incipiebat. Rebus ergo ita constitutis, nos identidem orationi insistentes, domum loco satis commodo emimus, esto paruam (sed parum id curabam; Dominus quippe mihi dixerat, vt, quomodocumque possem, eam ingrederer; visurã quippe me postea, quid Maiestas eius factura esset. Et sanè quomodo id vidi & experta sum?) Ac tametsi viderem, redictum tenuem esse, ipsa tamen mihi firmiter persuadebam, fore vt Dominus alia rem via & medijs promoueret, nosque adiuuaret.

Multi aduersantium illi fauere incipiunt.

CAPVT XXXIII.

COEPTAM DE FVNDATIONE MONASTERII S. IOSEPHI *narrationem prosequitur; refert, quomodo iussa sit à cœpto desistere, quo tempore rem intermiserit; quas in ea passa sit difficultates; quo ipsam denique modo Dominus in illis consolatus sit.*

CVm hoc in statu res versaretur, & ita propè iam confecta esset, vt postera die litteræ censuum conficiendæ & confirmandæ essent, mentẽ suã mox Prouincialis noster mutauit. Diuino illũ nutu, vt postea liquidò patuit, permotum fuisse, mihi verisimile fit: quod enim orationes intensæ essent & frequentes, placuit Domino, rem paulatim, & alio longè modo, ad exitum perduci. Cũ ergo is monasterium nollet admittere, statim Cõfessarius meus mihi inhibuit, ne de hoc negotio vlterius agerem, tametsi, quas me, vt ad hũc statũ & hactenus id perducerem, Dominus pertulisse

nouit, molestiæ & difficultates ingentes essent. Quod ergo res intermitteretur, nec vlterius promoueretur, hinc longè magis homines in ea opinione, quæ id nonnisi mulierum inuentum & cōmentum esse dixerant, confirmabantur, & crescebat aduersum me oblocutio & murmuratio, etsi quidquid vsq; ad illud tempus factum esset, Prouincialis iussu & venia factum esset. Non rectis oculis sorores omnes me aspiciebant, maleq; erga me animatæ erant, eò quod aliud monasterium cuius clausura esset arctior, fundare molirer: dicebant namque me ipsis hoc pacto infamiæ notam inurere, & æque me ibi, atque alio in loco Deo seruire posse; cum in eo essent aliæ, longè me meliores; non videri me bene erga monasterium in quo hactenus egeram, affectam; denique longe satius esse huic reditum annuum, quam cuilibet alteri procurare. Vnde consulebant nonnullæ, vt in carcerem compingerer; aliæ verò (quæ perpaucæ erant) meam causam propugnabant. Videbam multis quidem in rebus, iure meritoque illas de me conqueri (hinc etiam subinde me apud illas purgabam) quia tamen, quod in hoc negotio præcipuum erat (nimirum id me nonnisi Domino iubente suscipere) dici nō oportebat, hinc nesciebam quid agerem; atq; ideo tacebam. Alio tempore illam mihi Dominus gratiam præstabat, quod hæc me remora nihil omnino grauaret, ac cœptum negotium non minori facilitate & lubentia intermitterē, quam si nullo prorsus labore aut molestia mihi constitisset. Sed hoc vt crederet, vix vllus in animum inducere poterat, ne quidem pij illi orationisque amantes viri quos assiduè tractabam: quin imò magnopere me propterea dolere & non parum indignari putabant. Ipse quoque Confessarius meus non aliter sibi persuadere poterat. Sed quia feceram quidquid à parte mea potueram (vti quidem mihi videbatur) hinc me vlterius ad Domini iussa adimplenda, teneri non putabam: atque ita domi me continui, contenta & quieta, mihi tamen planè persuadere non poteram, ipsum adimpletum non iri, &, licet nullam eius adimplendi rationem aut modum viderem, aut quomodo, aut quando id foret, scirem, firmissimè tamen ipsum perfectum iri credebam. Nihil vero magis me mouit, quam missa quædam à Confessario meo epistola, tanquam si aliquid illo inuito, & præter voluntatem eius, egissem (voluit fortassis Dominus, ab illa etiam parte mihi molestiam creari, à qua illa veniens me maximè affligeret) qua ille me in hac multiplici afflictione & persecutione mea, adeò non est consolatus (vti quidem exspectabam) vt etiam scriberet, me iam facile ex ijs quæ contigerant posse videre, omnia nonnisi mera esse somnia, quare viderem ne posthac amplius inanē operam & laborem sumerem, & hac de re non amplius agerem, cum scandalum, quod inde secutum erat, iam liquido perspicerem. addebat & alia, sed quæ aliorsum

Non erat accepta suis sororibus.

Etiam à suo Confessario quoad monasterij erectionem affligitur.

aliorsum nō tendebant, quam ad me affligendam & contristandā. Vnum hoc grauius me affligebat, quā omnia alia etiam simul iuncta; examinabamque, num aliqua forsan in re occasionem dedissem, aut in culpa fuissem, cur Deus offenderetur; & cogitabam, si hæ visiones diabolicæ fuissent illusiones, fieri posse vt etiam omnis oratio mea mera impostura esset, itaque turpissimè deciperer, & in pereundi periculo versarer. Ita autem vehementer & extremè hoc me affecit, vt tota essem turbata, & grauissima in angustia versarer: sed Dominus (qui me in omnibus illis, quæ narraui, grauaminibus & afflictionibus nunquam dereliquit, sed sępè me solabatur, & animum suggerebat, quod commemorare hic longum nimis foret) tunc mihi dixit, non esse quod propterea deijciar, aut me contristem; etenim Deo magnum me in hoc negotio obsequium pręstitisse, nullo autem modo ipsum offendisse; ad vnguem autem & præcisè exequerer, quod mihi Confessarius iniungeret, scil. modò & in præsens de hoc negotio penitus tacerem, quoadusque commodum de eo denuò agendi tempus foret. Ita porro hocce dicto contenta fui, & consolatione perfusa, vt omnis, quam eius causa experta eram, persecutio & molestia nihil omnino esse videretur.

Metuit, ne omnis oratio sua diabolica sit illusio.

Hic simul mihi Dominus ostendit, quam singulare bonum sit, molestias, difficultates, & persecutiones illius nomine perferre: amor quippe Dei tantum in anima mea ex hoc incrementum fecit, sicut & alia multa, vt non parum obstupescerem: atque hæc est causa, cur non possim non semper tribulationes & aduersitates postulare. Alij vero putabant, me propterea maximopere indignari; & reuera indignata fuissem, nisi Dominus tanta me gratia in tantum præuenisset. Tunc temporis autem ingruere in me cœperunt maiores illi amoris diuini impetus, quos dixi, & sublimiores raptus, etsi eos ipsa tacerem; & nullum de spirituali hoc lucro apud vllum, verbum facerem. Sanctus quoque ille Dominicanus tam certus erat, rem hanc confectum iri, quam ego, & quamuis ego de ea agere intermitterem, ne videlicet Confessarij mei præcepto aduersarer, ipse tamen vna cum sodali mea rem acerrimè perurgebat: hinc Romam litteras scribebant, atque inter se quid facto opus esset, deliberabant & consultabant. Diabolo quoque cooperante & se intromittente, factum est, vt vnus ex alio sciuerit, hac in re me reuelationem aliquam habuisse: vnde magno cum tremore & anxietate ad me veniebant, dicentes, & periculosa esse tempora in quibus ageremus, & fieri posse vt apud Inquisitores me quis deferret & insimularet. Ineptum planè & ridiculum id mihi videbatur (nunquam enim hac in re aliquid timui; sciebam quippe, me, in rebus ad fidem spectantibus, potius millies, etiam

Quantum sit bonum persecutiones Domini causa pati.

Impetus amoris & raptus denuo in illā ingruunt.

pro minima S. Ecclesiæ cerimonia aut aliqua S. Scripturæ veritate, mortem subituram fuisse, quàm me si quis contra eam peccantem aut delinquentem vidisset) vnde dicebam non esse quod quo ad hanc partem de me metuerent. Verè quippe miserum animæ meæ fuisset, si quid in ea fuisset, ob quod, ne in Inquisitorum manus inciderem, timere debuissem: nam si quid tale in me deprehendissem, vltro ad eos ipsa concessissem, & si quid mihi falso imponeretur, confidebam fore, vt Dominus non solum me ab illa calumnia eriperet, verum etiam prouentum ex illa concederet. Rem hanc cum Patre illo Dominicano conferebam: quod enim tam doctus esset, vti dixi, hinc ijs quę dicturus esset, tuto niti, consiliaque eius indubitatè sequi poteram: simul etiam visiones meas & modum orandi quem seruabam, nec non ingentes quas mihi Dominus faceret gratias, quam poteram clarissimè liquidissimeque ei tunc patefeci, illum rogans, vt exactè singula excuteret, &, num quid in ijs sacræ Scripturę repugnans aduerteret, simul etiam suum de singulis iudicium opinionemque declararet. Is me certam securamque esse iubebat, &, quantum quidem iudico, non parum hoc pacto illi profui: esto enim valdè bonus esset, ex eo tamen tempore multò magis se studio orationis dedit, intraque aliud sui Ordinis monasterium, in quo maior erat quies & solitudo, sese abdidit, quo se ibi in ea melius commodiusque exerceret: in quo duos ipsos annos egit, donec eum Superiores (quod illi graue fuit) aliò commigrare iuberent, quod enim tantus ac talis vir esset, eius operâ alio in loco indigebant. Mihi sanè illius hinc discessus etiam ex parte obfuit; eum tamen, etsi insigni eius operâ iam carere deberem, impedire nolui, vtpote sciens hunc in vtilitatem eius cessurum. Mihi ergo ob eius discessum vehementer afflictæ, dixit Dominus, tristitiam & angorem deponerem, ac mentem ad quietem componerem, eo quod bene comitatus abiret. Anima enim illius ita meliorata & profectu spirituali aucta inde redijt, vt iam reuersus mihi diceret, nihil sibi hoc discessu esse carius & nullam præ eo rem malle. Idem quoque ego è parte mea dicere possem: nam, cum antea solum suâ doctrinâ securam me redderet & solaretur, iam reuersus, etiam per spiritus experientiam, vtpote quam iam sibi sat magnam rerum supernaturalium compararat, me solabatur. Eò autem tempore eum Deus Opt. Max. huc redire fecit, quo eum Maiestas ipsius requiri, & opus esse sciebat, ad huic suo operi (monasterij inquam huius promotioni) quod Maiestas eadem perfici & ad exitum perduci volebat, oportunè cooperandum.

Orationẽ suam & reuelationes iudicio Doctoris alicuius submittit.

Quinque igitur aut sex mensibus sic tacui, de hoc negotio nec tractans, nec verbum vllum faciens, neque etiam Dominus ipse aliquid mihi quoad illud, amplius imperabat: quamuis autem ignorarem, nec intellige-

telligerem, quænam huius rei esset causa, in animum tamen meum inducere planè non poteram, ipsum non perficiendum. Ad finem huius temporis, cum Collegij Societatis Iesu Rector hinc aliorsam discessisset, aliũ eius loco diuina Maiestas huc adduxit, virum mirè spiritualem, magno animo & ingenio prædituum, simul & insigniter doctum; idque eo tempore quo in magna anxietate constituta eram: etenim quod is, quo tunc Confessario vtebar, sub Rectore esset, & Societatis hominibus sancta & inuiolata ea virtus sit, nihil omnino vt agant, quam prout vult ipsorum Superior, tametsi ille spiritum meum optimè intelligeret, summèque vt rem perficerem expeteret, in nonnullis tamen rebus nihil certi determinare audebat, idque ob plurimas quibus ad id mouebatur rationes. Porro spiritus meus tunc temporis, tanto impetu propellebatur, vt permolestum mihi esset, eum ita vinctum tenere; attamen ne latum quidem vnguem ab eius iussis declinabam. Quadam die cum in summa angustia versarer, eò quod Confessarium minimè mihi credere putabam, dixit mihi Dominus, ne me affligerem, aut torquerem, hanc quippe angustiam & pressuram breui finem habituram. Vnde mirè fui exhilarata, quod per hoc breui me morituram, significari putarem, &, quoties hoc mihi in mentem veniebat, magnam in anima mea lætitiam sentiebam: sed posteà liquidò perspexi, de illius Rectoris, quem dixi, aduentu Dominum loqui voluisse: exinde enim nulla mihi amplius huius afflictionis sentiendæ data fuit occasio, quòd nuperus & nouus ille Rector, Patri Ministro, qui meus Confessarius erat, neutiquã refragaretur, sed ei, vt me consolaretur iniungeret, nullum hic periculum metusúe occasionem dicens subesse, nec me tam angustâ arctáue viâ duceret, spiritum denique Domini prout vellet operari sineret: interdum quippe, ob vehementes illos spiritus impetus, nec halitui attrahendo anima sufficiens futura videbatur. Rector hic me venit inuisum; Confessarius autem meus mihi iniunxit, vt omni libertate & claritate cum eo de rebus meis communicarem: & quanquàm magnam in huiusmodi rebus diuulgandis repugnantiam sentire solebam, vbi tamen tunc Confessionalem sedem intraui, nescio quid in spiritu meo sensi, quod nec antè nec postea vnquam apud vllum alium sensisse me memini; quod quale & quid fuerit, dicere non possem, imò nec per similitudinem aliquam exprimere: erat namq; spirituale quoddam gaudium, & occulta quædam notitia atque intelligentia, qua se anima mea à Rectoris anima intelligendam, meque ei conformem esse intelligebat, esto quomodo id fieret, vti dixi, non intelligerem; nam si illum antea allocuta fuissem, aut mira quædam de illo ab alijs inaudissem, non fuisset mirum, me gauisam fuisse, quòd me ab illo intelligendam scirem; sed nullum is mihi, nec ego

Dominus eam in afflictione consolatur.

Quod spiritus gaudium, & interiorem notitiam animæ eius sentiret, cum quodam Societatis Patre cõmunicando.

ego illi hactenus verbum locuta eram, nec erat is cuius antea aliquam habere potueram notitiam. Exinde porro liquidò percepti, spiritum meum in illo minimè deceptum fuisse: siquidem omnimodis, & mihi, & animæ meæ profuit, cum illo communicare & loqui: illius namq; communicatio maximè conducibilis est ijs quos Dominus iam longiùs prouexisse videtur, ipse enim eis stimulos subdit, vt celeriter currant, & non pedetentim incedant; atque id potissimum spectat, vt eos ab omnibus rebus creatis abstrahat, & mortificet: ad hoc quippe ei Dominus, vti & ad alia plurima, singularem gratiam ac talentum dedit. Vt cum eo agere cæpi, modum eius agendi, spiritum, & genium statim perspexi, ac illum puram & sanctam animam esse, & ad discernendos spiritus miram quandam à Deo gratiam vidi accepisse: ipseque mihi magnam consolationem attulit.

Denuo eã Dominus ad monasterij fundationem sollicitat.

Non multò postquàm cũ illo agere cœperam, instare denuo & vrgere Dominus me cœpit, vt monasterii negotium rursus in manus sumerem, & Confessario meo, & Rectori huic multis rationibus & argumentis ostenderem, ne quod mihi in hoc impedimentum adferrent: quorum ea erat vis, vt etiam nonnulla ipsis metum incuterent: Rector hic quippe nunquam dubitauit, quin esset Spiritus Dei, nam omnes eius effectus solicitè admodum & maturè secum examinando expendebat. Itaque postquam àlia permulta interuenissent, nullum mihi sunt ausi impedimentum in hocce negotio aut remoram obijcere; sed ipse Confessarius meus iterum plenam mihi potestatem fecit, omni quâ possem contentione & studio in id connitendi. Videbam equidem, quantam molestiarum molem in caput meum accerserem, tum quòd prorsus sola essem, tum quòd valdè parum possem. Inter nos ergo conuenit, vt rem quàm fieri posset secretissimè ageremus; vnde dedi operam, vt vna de sororibus meis, quæ alio in loco commorabatur, domum coëmeret, & eam tanquam si ipsius vsibus cessura esset adaptaret, idque ea pecunia, quam DOMINVS certis quibusdam medijs ad eam coëmendam procurabat. Nimis quippe longum foret referre, quibus eam Dominus vijs modisúe nobis procuraret: maximè namque cauebam, ne qua in re contra obedientiam peccarem; sciebam tamen, me si Superioribus meis rem aperuissem, omnem, vti aliàs, operam perdituram fuisse; imò etiam peiore loco negotium futurum, quam antea. Sæpè verò magnam in pecunia procuranda, in domo comparanda, disponenda, ac concinnanda molestiam & laborem pertuli; & quidem interdum sola, esto socia mea faceret id quod poterat: sed parum in eo poterat; imò tam parum vt propè nihil esset, & solum, quod id illius nomine, & illâ annuente, fieret: reliquum vero laboris in me

Dominus ei de pecunia necessaria prospicit.

tam

tam diuersimodè ingruebat, vt iam non parum mirer, quomodo illi ferendo par esse potuerim. Vnde interdum afflicta & mœrens dicebam: Quomodo fieri potest, Domine mi, vt talia mihi tute pręcipias, quę prorsus impossibilia videntur? Si essem libera, quamuis sim mulier, bene quidem, sed cùm vndiquaque diuersis vinculis constricta sim, & sine vlla pecunia, ac nesciam etiam vndenam eam comparem, tum ad litterarum expeditionis Româ mittendarum, tum ad alios sumptus necessarios sustinendos necessariam, quomodo aliquid præstem aut exequar?

Quos in pecunia colligenda labores, sustinuerit.

Cum semel in magna necessitate constituta essem, nescirémq; quid agerem, vel vndenam operarijs nonnullis mercedem persoluerem; sanctus Iosephus, verus meus pater & Dominus, mihi apparuit, spondês, pecuniam mihi nequaquam defuturam, ac proinde cum operis de stipendio conuenirem: quod & feci, ne obolum quidem in promptu habens. Dominus porro ijs mihi modis de pecunia necessaria prouidit, vt, quicũque audirent, sũmopere obstupescerent. Domus mihi nimis quàm parua videbatur, & erat reuera ita parua, vt, quò monasteriũ fieret, prorsus inepta videretur. Volebam quidem & aliam domum coëmere, sed non suppetebant nummi, nec vlla eius emendæ apparebat ratio, vt, quò me verterem nescirem: vicina quippe ei erat alia domuncula, templo concinnando idonea. Cum autem quodam tempore à sacra communione surgerem, ait Dominus ad me, *Dixi tibi vt in illam te conferas, quomodocumque possis.* Et velut per modum exclamationis addebat: *O generis humani cupiditas, cur times ne tibi etiam terra desit! Quoties ego sub die, quod tecto & domo carerem, dormiui?* His auditis valde consternata mansi, ac vidi illum iure de nobis queri. Concessi itaque in domunculam illam, eamque in certas partes dispertiens, comperi perfectum quoddam monasteriũ esse, tametsi perexiguum & angustum, nec exinde de maiore area aut fundo coëmendo laboraui; operam tantum dedi, vt in eo quem iam habebam, ædificium habitationi commodum adaptaretur, idque rudi modo, & sine vlla arte, & ornatu, nihil aliud ei addendo quàm quantum, ne sanitas inhabitantium detrimentum pateretur, necessarium erat: etenim semper primò sanitatis ratio habenda est.

S. Iosephus ei apparet, eamque cũ operarijs conuenire iubet, etsi pecuniã nõ haberet.

Dominus iubet eam intrare domum quomodocũq; posset.

Cũ in festo S. Claræ ad sacram communionem accederem; magno cum splendore Diua ipsa mihi apparuit, bono me animo esse & opere cœpto progredi iubens, suamq; mihi in eo opem & fauorem pollicens. Magnum exinde erga eam deuotionis affectum concepi, & quòd mihi tũ dixit, ita comperi verum esse, vt quoddã Ordinis illius monasteriũ, quod non procul hinc distat, nos suo tenui censu aliquatenus sustentet. Et, quod maius fuit, meum hoc desiderium ad tantam ipsa perfectionem paula-

Paupertas Clarissarum in hoc S Iosephi monasterio seruatur.

paulatim perduxit, vt paupertas, quam Sancta illa virgo suo in Cœnobio seruabat, etiam hoc in loco seruetur, & ex eleemosynis viuamus: quod sanè mihi non paruo labore constitit, vt videlicet cum omni firmitate, & summi Pontificis auctoritate fieret; ac nihil illi aduersum contrariumúe committeretur, neue vllus vnquam census admitteretur. Quin & plura Dominus præstat (forsan benedictæ huius virginis precibus & intercessione) quod nobis, etiam non petentibus, Maiestas eius abundè de omni eo quod nobis necessarium est, prouidet. Sit ipse de omnibus in sæcula sæculorum benedictus. Amen.

Insignis visio quã habuit in festo Assumptionis B. Mariæ virginis, in qua Deiparam & S. Iosephum vidit.

Cum eodem penè tempore, in festo videlicet Assumptionis Deiparæ Matris, in Dominicanorum templo agerem, mecumq; perpenderem peccata illa numero plurima, quæ olim eo in loco confessa essem, nec non alia quæ ad vitam meam improbam spectabant; tam vehemens me raptus occupauit, vt propè in mentis deliquium inciderim. Subsidebam in terra; &, quod maius est, non poteram (vt mihi quidem videtur) videre corpus Domini in Sacro eleuatum, aut Missam audire; adeò vt hoc postea mihi scrupulum mouerit. Hoc quidem in statu constituta, videbar albâ & splendidâ valde quadam veste indui. Initio non videbam, quis mihi illam inijceret; at postea, ad latus meum dextrum vidi adstantem Sanctissimam virginem Mariam, & ad sinistrum, patrem ac tutorem meum Iosephum, qui hanc mihi vestem circumdarent, simul quoque mihi dabatur intelligi, iam me à peccatis meis mundatam esse. Postquam vero iam induta essem, magnaque iucunditate & gloria perfusa, statim mihi visum est, quod Deipara Mater, manibus meis apprehensis, mihi diceret, rem me sibi gratissimam facere, quòd gloriosi Confessoris Iosephi cultrix essem, certò proinde mihi persuaderé, illud ipsum quod quoad monasterij erectionem, conceperam, perfectum iri: addebat quoque Dominum Iesum, & se, vna cum sponso suo Iosepho, maximè in eo colendos; ne metuerem, fore vt id decretum vnquam immutaretur (etsi obedientia, quã præstabam, ad gustum meum non esset) quod ambo nos custodirent, iam enim filium suum nobis pollicitum esse, se in medio nostrum fore, seque, in huius rei veritatis signum, hoc mihi monile tradere. Atque hoc dicto, torquem ex auro pulcherrimo, de quo pretiosissima quædam crux depẽdebat, collo meo videbatur inijcere, sed aurum & gemmæ illius, ita ab auro & gemmis terrenis differunt, vt nulla inter vtrumquè sit similitudo; pulchritudo quippe eius longè discrepat ab omni eo quod hic imaginari possumus; imò nec intellectus concipere vllatenus potest, ex qua materia vestis illa confecta esset, vti nec albedinem, quam in ea relucere Dominus vult, imaginari; nam quidquid hic videtur, cum eo collatum, nonnisi rudis quædam delineatio carbone expressa, vt ita dicam, esse videtur.

B. Virgo certã eam de monasterio reddit.

Pulchri-

Pulchritudo autem, quam in sanctissima Matre notabam, eminentissima erat & summa, & esto in figuris variis ea sita esset, nullam tamen singulatim, sed vniuersa faciei forma, & efformationē simul aspiciebā. Candida veste amicta erat, fulgoremque emittebat quam maximum, qui tamen oculos rutilantia sua non præstingueret, sed suauitate fulgidum. Gloriosum Iosephum non ita clarè aperteque vidi, eo tamen visionum modo ibi illum adesse vidi, quas dixi non videri: videbatur verò mihi virgo Mater valdè iuuenis. Cum sic aliquantisper mihi adfuissent, & ego in maxima gloria ac iucunditate essem, qua (vt quidem mihi apparet) maiorem nunquam sensi, & quæ ita singularis erat, vt nunquam ea carere vellem; videbar illos cum magno Angelorum comitatu in cœlos ascendentes videre. Ceterùm ego valdè deserta & sola mansi, nihilominus ita recreata, eleuata, & in orationem recollecta, & interius commota, vt ad aliquod tempus mouere me, nec loqui possem, imò propemodum extra meipsam essem. Mansit exinde mihi tantus impetus ad meipsam pro Dei nomine annihilandam & consumendam, nec non tales effectus, omniaque eo fiebant modo, prorsus vt dubitare non possem (esto ad id ipsa non mediocriter conniterer) quin à Deo visio illa veniret. Cælorum Regina valdè me consolatam & mire contentam reliquit, ob ea quæ mihi de obedientia dixerat. Graue scilicet mihi erat, eam Ordinis Superioribus non præstare: dixerat autem mihi Dominus, consultum non esse illam ipsis præstare, & rationes, ob quas id me facere nullatenus expediret, adferebat; at Romam certâ quadam viâ aliquem mitterem, effecturum se dicens, vt omnia illic felicem successum haberent: quod & factum est. Postquam enim eâ, quam mihi Dominus suggesserat, via litteras Romam misissemus, lętum optatumq; respōsum inde transmissum est, cum antea nunquam expeditionem aliquam accipere potuissemus. Porro ob ea quę postea facta sunt, conuenientissimum maximeque expediens fuit, vt Episcopo obedientia præstaretur; esto tum quidem eum minimè nossem, nec qualis Prælatus futurus esset, scirem. Domino autem volente factum est, vt eum nobis ita propitium, domuique huic ita fauentem senserimus, ac quidem ob magnam illam, quæ contra eam postea insurrexit, contradictionem oportuit (vti postea referam) & vt illam eo in statu in quo modo est, constitueret. Benedictus sit ipse, qui sic omnia promouit ac direxit. Amen.

Graue ei fuit obedientiam monasterij noui Ordinis sui Superioribus non præstare.

CAPVT XXXIV.

REFERT, CONVENIENS TVNC TEMPORIS FVISSE, VT EX vrbe discederet, & qua de causa: & quomodo Prælatus ipsius eam ad illustrem quandam mulierem valdè afflictam miserit, vt ipsam consolaretur. Narrare incipit, quid sibi illic contigerit, nec non magnam gratiam, quam sibi Dominus fecerit, quòd causa fuerit cur illius Maiestas virum quendam nobilem excitaret, ad illi ex toto corde seruiendum; cuius ope auxilioque ipsa postmodum mirificè adiuuaretur: est id imprimis notatu dignum.

QVanquam summo studio conniterer, vt res hæc clam omnibus fieret; ita tamen secretò eam peragere non potui, quin ad multorum notitiam perueniret, quorum aliqui eam credebant, aliqui minimè. Maximè verò timebam, ne cum Prouincialis noster venisset, & ex alijs aliquid de isthoc negotio inaudisset, in eodem me progredi vetaret; illo enim iubente, penitus id de manibus deposuissem, nec in eo quidquam egissem: sed huic timori aliâ Deus viâ prospexit; quod scilicet, in ciuitate quadam illustri, plusquam viginti leucis hinc distante, nobilis quædam matrona, ob mariti sui mortem ita contristabatur & afflicta erat, vt, ne mortem ei dolor hic afferret, omnes metuerent. Contigit porro, illam in peccatriculæ huius notitiam venire; Deo enim disponente factum est, vt varij varia de me apud illam loquerentur, idque ob alia quæ hinc consecuta sunt, bona. Magnam Matrona hæc cum Prouinciali nostro notitiam ac familiaritatem habebat: quod autem illustri esset familiâ oriunda, & talimè in monasterio agere sciret, vnde egredi foras licebat, hinc magnum illi mei videndæ desiderium Dominus iniecit (vtpote quæ persuasum habebat, mea me præsentia consolationem aliquam afferre sibi posse) quod aliter fieri non poterat, nisi me quamprimum ad se euocando, omnem quâ poterat ad hoc industriam & media adhiberet. Hanc ergo ob rem litteras ad Prouincialem longius distantem scripsit: qui mihi sub præcepto obedientiæ iniunxit, vt quamprimum me cum alia quadã socia ad ipsam conferrem. Nocte Natalis Domini nuntium hoc accepi: quod sanè me aliquantulum turbauit, & valdè afflixit, quod viderẽ ideo illos me euocare, quod aliquod in me bonũ esse crederent: quia enim me ita improbam & nequam videbam, hinc malè me habebat, talem de me vulgò opinionem haberi. Cum ergo me seriò Deo per preces commendarem, contigit me in exstasin rapi, quæ toto matutinarum horarum tempore, aut magna saltè earum parte durauit. Monuit me Dominus, vt illuc concedere non negligerem, nullis autẽ aliorum consilijs opinionibusque

Iniũgitur ei vt ad nobilem matronã se conferat.

busque

busque auscultarem, quia penè omnes temere mihi consulturi erãt; & licet aliquam in hoc difficultatem & laborem sentirem, fore tamen, vt id in magnum Dei obsequium cederet, & ad monasterij erigendi bonum progressumque, expedire & necesse esse, vt ad tempus hinc discederem, quoadusque bulla Romà mitteretur; Dæmonẽ quippe magnas mihi in Prouincialis aduetum, insidias præparasse, ego verò constanter agerem, nec vllatenus timerem, se enim illo in loco mihi adfuturum. Ego his verbis egregiè animata & excitata, Rectorem Collegij Societatis Iesu de omnibus certiorẽ reddidi. Is monuit me, ne vllam ob causam perfectionem hanc omitterem; alij verò illã penitus dissuadebãt, dæmonis astu & dolo eam adornari dicentes, vt aliquod inde mihi malum & periculum crearetur; quapropter Prouinciali mentem meã in contrariũ rescriberẽ. Verum P. Rectori obediui, & ijs quæ in oratione cælitus inaudieram animata, sine vllo prorsus timore, in viam me dedi; sed non sine magna cõfusione & pudore, dũ videbã ecquo titulo & prætextu illuc euocarer, & quam grauiter me aduocantes in hoc deciperentur. Atque hoc in causa erat, cur solicitius & instãtius ad Dominũ clamarem, nẽ me ipse desereret. Mirum in modum tamen me consolabatur, quod in ciuitate ad quam me conferebam, Collegiũ Societatis Iesu esset, quòd verò essem in omnibus, quæ mihi iniungerẽt, vti & hic erã, parere paratissima; hinc aliquo modo secura futura mihi videbar. Placuit autem Domino, nobilem illã matronã per consolationes ita paulatim dolorẽ suũ pellere, vt euidenter statim melius habere inciperet, & dolore pulso, quotidie magis & magis consolationem admitteret. Magni porro hoc omnes faciebant; quia, vti dixi, tristitia & dolor, quam maximè eam lancinabant. Et sanè verisimile est, Dominum plurimorum bonorum, quos noui, precibus, quas pro me, vt bene mihi res hæc succederet, fundebant, permotum hoc ei beneficium contulisse. Adhæc, Deum ipsa quam maximè timebat, tantæque erat pietatis, vt magna illius pietas & virtus suppleret id quod mihi deerat. Magno ipsa erga me amore affici cœpit, vti & ego erga illam, quod magnam in ea bonitatem notarẽ. Sed omnia penè ibi me cruciabant: nã quod lautè splendideque ab ea alerer, valdè me affligebat; &, quod tanto in pretio haberer, in magno me timore continebat, & ita meticulosa anima mea erat, vt se ipsã negligere non auderet. Ipse quoq; Dominus me nõ negligebat: nã toto illo tẽpore quo illic egi, perinsignes mihi gratias cõtulit, quæ & tantam mihi libertatẽ dabant, & quidquid videbam, ita me contẽnere faciebãt (ac quo plura videbam, eo magis omnia parui faciebam) vt cum id genus nobilibus matronis identide ea libertate agerẽ, ac si ijs æqualis extitissẽ, quibus tamẽ seruire summo mihi honori ducere potuissẽ. Porro nõ contẽnendũ ibi lucrũ feci, quod etiã ipsi indicare nõ dubitaui. Videbã illam

Dolet & erubescit quod bonã opinionẽ de se vulgò haberent.

Consolationem huius Matronæ aliorũ precibus ex humilitate ascribit.

Lautè eã ibi haberi, crux illi erat.

illam tametsi tam potentem, infirmitatibus & passionibus non minùs subiectam esse quam ego, quamque omnis potentia parui facienda sit: &, quo illa maior est, quo etiam plus sollicitudinum & laborum incurdat. Magnates namque semper solliciti sunt, vt se iuxta statum suum in omnibus gerant, & quomodo auctoritatem suam tueantur, quod nullam ipsis quietem indulget; adhæc extra tempus & præscriptá regulam prandent & cœnãt: omnia namque pro status ratione fiant oportet, non verò prout naturæ complexio & indoles expostulat; sæpe etiam cibos magis statui suo conformes, quàm qui appetitui faciant satis, debent comedere.

Vnde factum, vt ille domicellaris & nobilium status planè mihi nauseam mouerit: Dominus me ab omni dissolutione liberet & protegat. Licet autem hæc de illustrissimis regni huius sit, ita tamen humilis est, & ita teres ac rotunda, vt paucas esse credam, quæ hac in parte eam anteeant: quare sortem eius miserabar, vti etiamnum miseror, quod illam sæpè, contra quam naturalis inclinatio dictat & suadet, quo statum & auctoritatem suam tueatur, agere videam. Vt taceam interim, quam parum famulis & ancillis fidere oporteat, etsi, quotquot ipsa haberet, boni & probi essent: non plus vni, quam alteri, loquendum est, imò is quem cariorem habes, odio quodammodo exterius est prosequendus. Talis autem hæc seruitus & subiectio est, vt hoc vnum de mendacijs sit, quæ mundus loquitur, dum id genus homines Dominos vocat, cum reuera, (vti mihi quidem videtur) sexcentarum rerum sint mancipia. Placuit Domino, vt toto illo, quo illic egi tempore, domestici omnes mirè in Dei obsequio & cultu proficerent; efficere tamen non potui, vt non aliquæ me difficultates exciperent, quæ è nonnullorum matronam illã nobilem mirifice erga me affici videntium, odio & inuidia ortum habebant. Putabant fortasse, lucellum me aliquod captare: & forsan Domino permittente factum vt nonnullæ mihi molestiæ, tam hac in re, quam alijs id genus exhiberentur, nec à lautæ illius tractationis, quam ibi alia ex parte experiebar, illicijs in profundum voluptatum demergerer. Placuit autem Domino, me ex omnibus, cum animæ meæ lucro & emendatione, educere. Interea dum ibi agerem, venit illac forte fortuna honestus ac pius quidam Religiosus, quicum ante aliquot annos interdum egeram. Cum ergo in Ordinis, cuius ipse erat, monasterio, quod non procul à domô in qua agebam, distabat, sacrum audirem, quoddã mihi venit desiderium sciendi quis esset animæ hominis illius (quem magnum Dei seruum esse cupiebam) status: quare surrexi de loco, vt eum allocutum pergerem. Sed quod in oratione iam recollecta essem, hinc postea id mihi visum est, merum temporis dispendium fore, & quam ob causam huic me negotio

Magnatũ seruitus quoad famulos.

Desiderat scire quis esset status animæ cuiusdam Religiosi.

negotio immiscere vellem. Vnde iterum ad orandum me composui. Quantum memini, tertio sic resedi, & surrexi: sed tãdem plus bonus Angelus potuit, quam malus. Illum ergo iussi aduocari, qui me in quadã sede Confessionali est allocutus. Interrogare nos mutuo de vitæ nostræ ratione cæpimus: iam enim multum temporis effluxerat, ex quo inuicem non videramus. Referre illi incipiebam, vitam meam miserijs ac ærumnis plenissimam fuisse: illi verò instanter à me petenti, vt, quænam hæ afflictiones essent, illi aperirem, respondi; eas nesciri à quoquàm nec dici à me oportere. Tum ille, cum Dominicanus, de quo apud eum mentionem feceram, illas sciret; se, quia illo amico vtebatur, haud difficulter ex illo scire eas posse; quare nullam me in illis sibi aperiendis difficultatem facere debere. Tam parùm verò in potestate eius fuit, id instanter ex me non petere, quàm in mea fuit (vt mihi quidem apparet) id ei non aperire: nam etsi semper tum cum ipso, tum cum Rectore quem dixi, non nisi summa cum repugnantia & rubore, hisce de rebus tractarem; tunc tamen nullam omnino in hoc difficultatẽ, quin imò magnam vice versa consolationẽ sensi. Retuli id ei sub sigillo Confessionis: atq; is tum quidẽ, discretior & prudentior mihi esse videbatur, q̃ vnquã ante fuerat, etsi eum semper vt magni ingenij prudentiæq; virum suspexerim: respiciebã ad præclara eius talenta & dona naturæ, quorum ope, si se penitus Dei obsequio dedicasset, magnum in virtutũ studio profectum facere potuisset. Hoc enim, iam abhinc aliquot annis mihi perfamiliare est, nimirum, ꝙ neminem, qui mihi ob dona naturæ maximè placeat, videam, quin statim videre vellẽ, vt is se totum ad Dei obsequium applicaret; idq; tam ardẽti desiderio & impetu, vt interdũ me retinere nequeã: & quanquã omnes quotquot sunt homines ei seruire optẽ; cum tamen illos, qui mihi pręalijs placent, ei seruire desiderio hinc hocce desiderium summo in me impetu ingruit, vnde quã instantissimè & feruentissimè pro ijs ad Dñm clamo. Ita prorsus cum hoc quẽ dico Religioso, mihi factũ est: orabat quippe is me, vt Deum pro ipso feruenter rogarem (ꝙ tamen non opus erat mihi dicere: nam ita iam tum disposita eram, vt non possem pro eo non orare) vnde ad locum, in quo orationi sola in quiete insistere consueueram, me conferens, incepi cum Dño, in summa mentis recollectione modo quodã simplici & puerili (ꝙ mihi valdè frequens est, vt quid dicam, prorsus nesciam) agere: amor quippe loquitur, & anima ita alienata, & quodãmodo extra se est, vt non aduertat quantum sit inter ipsam & Deum discrimẽ: nam amor, quo se ab illius Maiestate diligi nouit, in causa est cur ipsa sui obliuiscatur; imò verò putat, se in illo esse, &, tanquam si Deus quoddam proprium & indiuisum illius bonum esset, stolida quædã proloquitur. Hoc illi tum temporis dixisse memini, postquã multis cum lachrymis

Ærũnas & miserias suas Religioso eidem refert.

Eius orandi modus.

ab eo quam enixissimè postulassem, vt animam hanc totaliter ac vere inter seruos suos cooptaret. Nam esto eum vt bonum virum existimarem, satis tamen id mihi non erat; sed volebam vt perfectus & optimus esset, vnde sic ad Dominum clamaui: Hanc mihi gratiam negare non debes Domine; respice illum, obsecro; aptus est enim & conueniens, vt inter amicos coopretur. O ingentem Dei bonitatem & humanitatem, qui non tam verba, quam desideria & voluntatem qua illa proferuntur, intuetur; quique non indignatur aut succenset, quod talis, qualis ego sum, Maiestatem eius tam audacter alloquitur: sit ipse in æternum benedictus.

Magna eius afflictio orta ex eo quod dubitaret nũ esset in Dei gratia.

Memini me ea ipsa hora, qua noctu illam orationem fundebam, magna angustia & pressura spiritus oppressam fuisse, inde orta quod cogitarem, num in Dei amicitia essem, quod autem certo scire non possem, num in eius gratia essem nec ne (nó quod hoc scire volebam; mori quippe maluissem quã talem vitam ducere; in qua non poterã certa esse, mortuane essem an non: nulla quippe mors tam mihi grauis esse poterat, quã reputare num fortè Deum offendissem) & me hoc non parũ angeret, rogabam ipsum, ne hoc vlla ratione permitteret, idque magna quadam cũ suauitate & lachrymarum copia. Tum verò intellexi, non esse quod me propterea torquerem, sed posse confidere, me in illius gratia esse: fieri enim non potest, vt anima quæ tali Deum amore prosequitur, tales quoque ab eo gratias & experientias recipit, sibi persuadeat, se in lethalis peccati statu existere. Certa me spes & fiducia exinde tenuit, Dominum mihi id indubitatè concessurum, quod illi homini ab eo postulabam. Aiebat, vt quædam illi verba dicerem: sed hoc mihi permolestum erat, quod quomodo ea illi dicerem, nescirem. Hoc quippe, aliquid videlicet alicui tertio significare, præsertim ignorante me, quam in partem is hoc à me accepturus esset, & num forsitan nec explosurus, mihi semper durissimum & grauissimum videtur. Valdè quidem quoad hoc anxia erã, nihilominus tandem ita apud me firmiter resolui, vt (prout mihi quidé videtur) Deo pollicita sim, omnimodis illi me ea dicturã; sed quia valde erubescebã, scripto verba illa comisi, eique tradidi. Liquido apparebat, hanc ré à Deo venire, ex eo quod in eo operabatur: valde enim is serio apud se proposuit, totum se orationi dedicare; id ipse propositum quamprimum executioni non mandaret. Sed cum Dominus eum ad se attrahere cuperet, quaedã ei veritates per me significari voluit, quæ &, etiam inscia me, ita conducibiles fuere, vt ipsemet nõ parũ miraretur. Crediderim Dominũ eũ sic paulatim disposuisse, vt hoc pacto is sibi persuaderet, has ab ipsius Maiestate prouenire: &, esto ego miserrima essé, ardentissimè tamen Dominũ rogabã, vt eũ penitus ad se attrahere, eiq; voluptatũ, atque omnium vitæ huius rerũ contemptũ indere dignaretur: quod ille ita re ipsa

est

est executus (quo nomine sit Dominus in æternum benedictus) vt, quotiescunque me alloquitur, velut perculsa obstupescam; & , nisi oculis ipsa meis vidissem , credere vix possem , Dominum sic ei suas tam breui tempore gratias adauxisse, & sic eum ad se attraxisse, vt iam ad nullam omnino mundi huius rem viuere videatur. Dominus eum corroboret: si enim hoc pacto pergat (vt eum perrecturum in Domino spero; nam in suiipsius cognitione insigniter & solidè fundatus est) haud dubiè de selectissimis ipsius famulis , & ad multarum animarum vtilitatem futurus est. Breuissimo enim tempore permagnam rerum ad Spiritum spectantium experientiam est consecutus: hæc quippe sunt dona, quæ Dominus, & cum vult, & quomodocumque vult, dare solet : neque hoc in ipsa temporis diuturnitate, aut obsequiorum præstitorum magnitudine situm est. Non tamen dico , hæc nihil omnino ad hoc conferre ; sed Dominum subinde his post viginti annos contemplationi iugiter impensos non dare quod alijs dat in vno. Nouit scilicet Maiestas eius, quare id ita faciat; vnde grauiter erramus, cum credimus , nos ob plurimos annos contemplationi impensos ad cognitionem eius debere venire, quod sine experientia nullo modo haberi potest: & hinc est, quod , vti dixi , plurimi errent, quod cum Spiritum non habeant, eum nihilominus habere velint. Non dico autem, eum, qui spiritu caret tamen doctrinâ valet, nō debere dirigere illos qui spiritum habent: sed, illum tam quoad exteriora, quam interiora , in rebus naturalibus quidem , iuxta rationis & intellectus dictamen , in supernaturalibus verò iuxta sacræ scripturæ normam sese conformare debere. In reliquis autem nec caput suum torqueat nec intelligere se putet quod minime intelligit, nec spiritus suffocet : nam hi quantum ad hoc, iam tum ab alio maiore Domino gubernantur; neq; enim Domino vel superiore carent. Non ergo plus nimio hoc miretur, aut hæc impossibilia esse putet (Domino namq; omnia possibilia sunt) sed fidem corroborare, seque humiliare studeat, cum videat, Dominū fortasse vetulam quandam hac in scientia peritiorem versatioremq; facere, quā se, esto bene doctus & sapiens sit : hacque humilitate , tum alijs animabus, tum sibi plus proderit, quam se contemplatiuum venditando , cum tamen talis non sit. Nam iterum dico, nisi experientiam habeat & maximam humilitatem ; quâ sibi persuadeat , se nihil hic intelligere , non propterea tamen id impossibile esse, & ipse valde parum lucrabitur, & etiam faciet vt is quē dirigendū habet, minus proficiat: at si humilis sit, certò sibi promittere potest, non permissurum Dominum, vt aut ipse, aut alius decipiatur.

Errāt quī se per longitudinem temporis intellecturos sperant quod non nisi per experientiā intelligitur.

Hic ergo Religiosus, hacce humilitatis virtute à Domino multis in rebus accepta, in hac se, quātū sibi possibile fuit, materia perficere studuit,

quia

Bonum est ab alio inquirere quod ipse non intelligit.

quia doctrina valet, & quod non habet per experientiam, hoc discit ab aliam habentibus; Dominus quoque eum iuuat, magnam illi fidem dando, itaque tam sibi, quam alijs nonnullis (inter quos & ego sum) mirificè profuit. Cum enim Dominus nosset, quæ mihi difficultates instarent, & aliquos ex illis qui me regerent ad se rapere vellet, prouidit (vt quidem apparet) alij vt reliqui essent, qui me in multis difficultatibus adiuuare, & mirificè profuerunt. Dominus penitus eum immutauit, adeò vt se ipse quodammodo vix norit, & ei corporale robur, quo antè caruit, ad austeritates subeundas dedit, cumque antea debilis esset, ad omne quod bonũ est, vegetus & animatus factus est, vt alia plurima taceam. Vnde liquido patet, hanc valdè singularem Dei vocationem fuisse: sit ipse in æternum benedictus. Omne porro bonum hoc ei, crediderim promanare à donis, quæ Dominus illi in oratione contulit, quòd hæc ei non leuiter ac velut in summa cute adhæreant: nam aliquibus in rebus Dominus id ad oculum videri iam voluit: etenim ipse, velut vi facta, omnia perrumpit, tanquam qui iam penitus & intimè cognouit, quantum meriti in persecutionum tolerantia situm sit. Ipsa (quæ Dei potentia est) confido fore, eius vt ope ingens, tum nonnulli fratres Ordinis cuius ipse est, tum etiam Ordo vniuersus bonum consequatur. Hoc iam tum ad oculum apparere incipit. Ego quippe notabiles quasdam visiones habui, in quibus mihi Dominus nonnulla tam de ipso, quam de Rectore illo, quem dixi Societatis Iesu declarauit, quæ sanè admirationem merentur; nec non de alijs duobus Ordinis Prædicatorij viris, ac singillatim de vno, cui Dominus iam in suo progressu etiam quædam aperuit, quæ antè de eo è Domino intellexeram. At de illo, quo de in præsens loquor, plurima mihi in visione reuelata sunt. Vnam tãtum rem modo referre hic volo: cum quodam tempore cum eo, certo quodam in loco locutioni destinato, agerem, anima amorem æstuare sensit, vt propè à me ipsa deficerem: nam Dei potentiam considerabam, videns, quomodo in tam breui tempore animam quamdam ad tam sublimem statum euexisset. Magnum sanè is mihi tum pudorem incussit: quod viderem illum, magna cum humilitate, me de rebus nonnullis ad orationem spectantibus agentem, audire: sed quia illa in me perexigua erat, quod nempè ita liberè cum id genus hominibus agerem, hanc sanè libertatem meam Dominus benignè tolerasse debuit, ob ardens meum, quo illum magnos in rebus spiritus progressus facere cupiebam, desiderium. Ita porro illius mihi conuersatio & cõmercium profuit, vt is nouum quemdam in anima mea ignem indidisse videatur, qui me inflammaret, ad Domino velut de nouo seruiendum.

Reuelationes quas de Patribus nonnullis habuit.

Quid non agit, ô bone Iesu, anima tuo amore inardescens! quanti sanè eam nos facere oporteret, & quam Dominum seriò rogare, vt illam diu in

diu in vita hac conseruare dignetur! Imò quisquis eundem amorem in se sentit, id genus animabus semper adhærere, & quocunque locorum, si fieri posset, sequi eas deberet.

Ingens sanè ægroti felicitas est, in alium quempiam incidere, qui ex eodem morbo decumbit; estque illi non mediocre solamen, quòd suo in malo socium habeat: hi namque inuicem non parùm, tum in patiendo, tū etiam in merendo prosunt. Etenim, qui parati sunt mille pro Dei amore vitas exponere, mirè inuicem iuuant & suffulciunt, imò occasiones sibi dari peroptant, in quibus sæpè vitam pro amico exponant. In quo militibus persimiles sunt, ideo bella oriri optantibus, vt spolia ex hoste referant, itaque ditescant; norunt quippe aliâ se via ad opes peruenire non posse. Horum munus & partes sunt, strenuè laborare. Quàm porro magnum id sit oportet, in quo Dominus lumen dat, quo quis videat & intelligat, quantum sibi meritorum & fructuum, quid pro eo patiendo, cōparet! non ante bene id intelligitur, quam omnia propter illum deserantur, qui enim alicui rei adhæret, satis is indicat, illam se aliquo modo magnifacere; si autem aliquomodo magni faciat, graue illi & molestum sit necesse est, illam deserere: imò, quidquid facit, id & imperfectum est, & velut perditum: atq; bene hic locum habet commune illud prouerbium, perditum illum esse, qui perditum sequitur. Quænam autem maior dari fingique perditio, cæcitas, aut miseria potest, quam magni æstimare id quod in se nihil est.

Ille perditus est qui perditum sequitur.

Sed vt ad propositum meum reuertar, ingens sanè in animo meo gaudium sensi cum animam illam viderem; nam videbatur Dominus velle, vt ego ingentes illos thesauros, quos ei communicauerat, cernerem; dein cum viderem gratiam quam mihi contulerat, quod nimirum id adminiculo & ope mea fieri voluerit, ad quod me prorsus indignam agnoscebam: atque hoc in causa erat cur datas ei à Deo Opt. Max. gratias maiori ipsa in pretio haberem, ac plus ob eas ei me debere crederem, quam si mihi factæ essent, maximasque Domino agerem gratias, videns, Maiestatem eius voto & desiderio meo iam tum incipere satisfacere, & preces meas exaudisse, quibus nimirum ab eo petieram, vt huiusmodi viros excitaret. Cum ergo anima mea sic constituta esset, & tantum in se gaudium amplius ferre non posset, extra se ipsam egrediebatur, seque perdebat vt amplius lucraretur; illas item considerationes amittebat, nec non diuinæ illius linguæ, qua Spiritus sanctus loqui videbatur, auditum; statim vero magna me exstasis & raptus, qui mihi omnem penè sensum adimebat, etsi id diu non duraret, occupauit. Videbam namque Redemptorem nostrum Christum in maxima Maiestate & gloria, magna gestientis & gaudentis animi, ob id quod ibi cōtingebat, signa dantem

Videt Redemptorē nostrum Christum.

dantem; & hoc ipse mihi etiam indicabat, volebatque me ad oculum videre, se in huiusmodi colloquijs & conuersationibus semper præsentem adesse, quamque sibi gratum sit, quod homines ita de ipso loqui gaudeant.

Alia visio.

Alio tempore videbam, quomodo hunc ipsum Angeli magna in gloria eleuarent, etsi tunc temporis longè à loco, in quo ipse ageret, dissita essem: è qua visione collegi, animam eius insignes progressus facere. Et reuera ita erat: nam cum illi quidam, cui ipse antè beneficium insigne contulerat (eius quippe honori & animæ quam maximè consuluerat) enorme crimen, ob quod eius honor non parum periclitabatur, etiam productis testibus affingeret; hanc ipse tamen calumniam gratanter lætoque animo sustinuerat. Vt taceam quod & alia bona opera ad Dei honorem fecerit, & adhuc alias iniurias & persecutiones æquanimiter tulerit. At plura referre minime mihi in præsens conuenire videtur; nihilominus si R.V.ª secus videatur (quandoquidem ea nouit) postea illa, ad Dei honorem & gloriam referri poterunt.

Prophetiæ omnes quas prædixit ad impletæ sunt.

Omnes porro quas hactenus retuli, de isthoc monasterio prædictiones, nec non & eæ quas adhuc tam de illo, quam de alijs rebus sum commemoratura, exactè adimpletæ sunt; inter quas mihi nonnullæ triennio antè, aliæ amplius, aliæ etiam minus, quam vulgò innotescerent, à Domino dictæ sunt. Semper autem eas Confessario meo, nec non amicæ illi meæ viduæ, qua cum loqui poteram (vti dixi) declaraui; hanc autem sciebam eas alijs aperire solitam; & hi norunt me neutiquam mentiri. Et Deum venerans precor, ne me vnquam de vlla re, nedum de tanti momenti negotijs aliter, quam ipsa veritas loquendum suadeat, loqui sinat.

Reuelatur ei sororem suam repentina morte morituram.

Cum de sororijs meis quidam subita morte sublatus esset, quod valdè me angebat, eo quod Confessionem instituendi tempus ei non fuisset, inter orandum mihi reuelatum fuit, etiam sororem meam repentina morte morituram; vtq; me ad illam conferrem, ac qua poteram operam darem, vt ad mortem se disponeret. Dixi id Confessario meo; sed quod ille me abire vetaret, idcirco idem mihi & denuò significatum fuit: quod ille audiens suasit eo me conferrem, nullum quippe inde mihi damnum secuturum. Illa tum quidem in pago commorabatur. Illuc ergo cum venissem, nec itineris tamen mei causam ei aperirem, qua potui illam in omnibus edocere & illustrare conata sum, & auctor ei fui vt sæpiùs confiteretur, exactamque animæ suæ rationem haberet: quod etiam præstitit, quia per se bona & pia erat. Quatuor autem vel quinque annis postquam illam sæpius confitendi, & super conscientiam suam seriò aduigilandi consuetudinem assumpsit, nemine præsente, nec etiam

etiam confessione institutâ, ex hac vita abrepta est. Bene ei cecidit, quod (quia id ita iam consueuerat) nonnisi octiduum aut circiter, ab vltima eius confessione elapsum esset. Mirum in modum gauisa sum, audiens illam ex hac vita decessisse. Ceterum valdè paruo tempore in purgatorio fuit. Vix enim octiduum præterierat (vt mihi videtur) cum mihi, statim à sumpta communione, Dominus apparuit, meque videre voluit, quomodo eam ad cælos deduceret.

Dominus ei apparet sorori eius ad cælos deducens.

Iam inde ab eo tempore, quo mihi Dominus id declarauit, vsque dum ipsa moreretur, nunquam, quod mihi dictum erat, oblita sum, vti nec sodalis mea, quæ mox vt illam obijsse comperit, ad me venit, mirata cum omnia quæ dicta erant, ita exactè adimpleta vidit. Sit Dominus in æternum benedictus, qui tantam animarum, ne pereant, curam gerit. Amen.

Capvt XXXV.

Coeptam de fvndatione monasterii gloriosi P. *Sancti Iosephi narrationem prosequitur: simulque declarat, quibus Deus modis sanctam in eo paupertatem seruari iusserit: ac qua de causa à nobili illa matrona recesserit; nec non alia quæ sibi contigerunt.*

Interim verò cum apud eam quam dixi mulierem agerem (egi autem plus quam medio anno) Domino faciente contigit, quamdam Ordinis nostri monialem, quæ plusquam septuaginta leucas ab hac ciuitate distabat, mei notitiam accipere; vnde non dubitauit huc ad me excurrere, non verita aliquantulum de via deflectere, quo in mei colloquium veniret. Mouerat illam Dominus, vt aliud quoddam Ordinis nostri monasterium erigeret, idque eodem anno & mense, quo me ad hoc ipsum faciendum excitarat: hoc autem desiderio & proposito concepto, vendidit cuncta quæ possidebat, & nudipes Romam, quò confirmatorias litteras impetraret, abijt. Mulier est austeræ vitæ & orationis studio mirè addicta, quin & Dominus insignes ei gratias præstitit: Deipara quoque Virgo ei apparens, iussit vt rem quam meditabatur, executioni mandaret: tanto porro me in Dei famulatu antecurrebat interuallo, vt coram illa comparere erubescerem. Ostendit mihi litteras confirmatorias, quas Româ attulerat, & quindecim dierum illorum quibus apud me fuit, spatio inter nos deliberauimus, quomodo hæc monasteria nostra conderemus. Antequã autẽ illam cõuenissem, nunquã hactenus inaudierã, regulã nostra, priusquam relaxata esset, vetari, ne quid propriũ Moniales haberent: hinc etiam intentio mea nõ fuerat, vt isthæc

S. M. Humilitas.

monasteria sine vllo censu fundarentur; hoc enim spectabam, vt nulla rerum ad vitā ducendam necessariarūm solicitudine distineremur; at non aduertebam, quantum solicitudinis curarumque hæc bonorum temporalium possessio ac proprietas secum traheret. Sed sancta illa mulier, vtpote à Domino edocta, id valdè benè intelligebat (esto legendi artem non calleret) quod ego lectis & relectis toties Constitutionibus nostris, adhuc ignorabam. Quod cum illa mihi dixisset, mirè id mihi placuit; licet aliquantulum metuerem, Superiores id mihi non permitterent, sed stultè inepteque me agere dicturi essent, ac vetaturi, ne quid aggrederer, quo alijs occasio scandali, & crucis essem. Etenim si ego sola fuissem, rem statim sine mora executioni mandassem; quin imò magnæ voluptati mihi erat, de Domini nostri Iesu Christi consilijs exactè seruandis cogitare: eius quippe Maiestas ingens paupertatis seruandæ desiderium iam tum mihi inspirarat; adeò vt (quantum quidem ad me spectabat) minimè dubitarem, quin hoc longè optimum esset ac consultissimum. Iam enim abhinc multò tempore desiderauerам, vt meus mihi status permitteret, victum, & omnia necessaria, ostiatim propter Dei nomen mendicare, imo nec domum aut aliud quid habere: sed verebar, ne reliquæ, si fortè Dominus hæc illis desideria non inspiraret, propterea turbarentur, & hoc distractionis alicuius illis occasio foret. Videbam namque etiam nonnulla monasteria censu carentia, parum recollecta & quieta esse; at non considerabam, paupertatem ipsam in causa non esse cur inquieta essent; sed vice versa, inquietudinem in causa esse, cur necessarijs destituerentur, & in paupertate viuerent: nam nec per inquietudinem ditescunt, nec vmquam deserit Deus eum qui se seriò & ex corde diligit. Demum fides mea exigua & debilis erat, & illius famulæ Dei ingens & valida. Sed licet ipsa, in omni re semper diuersorum sententias audirem & inquirerem, nullum tamen inueni, qui huius opinionis foret, nec Confessarium nec vllum è viris doctis quos identidem consulebam: etenim tot hi mihi rationes adducebant, vt, quid actura essem penitus nescirem: nam cognito iam, paupertatem ab ipsamet regula præscribi, eamque seruare maioris perfectionis esse, planè inducere in animum meum non poteram, vt annuos census assumerem. Et licet subinde suis me argumentis conuincerent, mox tamen vt ad orandum me conferebam & Christum in cruce positum ita pauperem & nudum intuebar, diuitiarum possessionem æqua mente admittere nō poteram: multis ergo cum lachrymis illum identidem rogabam, ita rem disponeret, vt simul cum ipso me pauperem & egenam viderem. Tantæ autem in redituum possessione difficultates & incommoda mihi occurrebant, quin imò tantam inquietudinum, nec non distractionum causam eos es-

Paupertatis bona.

Paupertatis seruandæ desiderium habet.

Ad annuos cēsus percipiēdos perduci nequit.

eos esse videbam, vt assiduè cum viris doctis de illorum admissione concertando disputarem. Vnde super hoc negotio ad Dominicanum illum scripsi, qui rem nostram agebat; qui litteris meis respondés, suam de hoc negotio opinionem, qua meam refutabat, aperuit, eamq; argumentis & rationibus Theologicis confirmauit, quibus duo chartæ folia repleuit; & quò mihi melius eam persuaderet, serio se rem hanc excussisse, & maturo iudicio aiebat expendisse. Cui rursus respondi, me, ad vocationem meã, & votum paupertatis, quod professa erã, nec non ad Christi Domini consilia, ea qua oportet perfectione, non sequenda, nolle Theologicã scientiã vti, nec petere vt hoc in casu per doctrinam suam mihi gratificetur & iuuet. Summopere vero gaudebam, si quem inuenirem, qui mihi hac in causa patrocinaretur. In quo peregregiam mihi operam præstitit nobilis illa matrona apud quam commorabar. Multi quidem initio opinioni meæ suffragabantur, meque bene facturam aiebant; at postea, cum eam penitus examinarent, tanta in ea notabant incommoda, vt eam iam dissuadere, & cõtrarium suadere omnimodis conniterentur. Quibus ego replicabam, cum ipsi tam citò à sua sententia discederent, & aliam iam propugnarent, me priori velle adhærere.

F. Petrus de Alcantara suadet ei vt paupertatẽ amplectetur.

Hoc ipso tempore, disponente scilicet Domino, factum vt Petrus de Alcantara, sanctus ille vir, rogatu meo ad ædes matronæ huius veniret (nunquam quippe ipsa sanctum virum viderat) quod autem hic, vtpote insignis paupertatis amator, & ad multos annos indefessus cultor, quantus in ea thesaurus lateret, perspectissimum habebat, non parum me isthoc in negotio iuuit, & quàm potuit enixissimè præcepit, vt in paupertatis patrocinio & causa tuenda animosè pergerem, nec vnquam deficerem. Hac auditâ sententiâ & patrocinio, puta eius, qui, quod magnam rei huius habebat experientiam, optimè eam nosse poterat, mecum statui nullius exinde amplius super opinionem sciscitari. Cùm autem die quadam hocce negotium Domino in oratione mea enixè commendarem, ipse mihi apparens mandauit, nullatenus vt omitterem, monasterium sine omni censu & in paupertate fundare, hanc nempe & Patris sui cælestis & suam voluntatem esse, seque mihi auxilio suo adfuturum: factum hoc est in raptu, tantis tamque potentibus cum effectibus, vt ambigere neutiquam possem, quin hoc à Deo proueniret. Alio tempore mihi dicebat, in redditibus annuis sitam esse cõfusionem; nec non alia multa in paupertatis laudem afferebat, & certò mihi confirmabat, ei, qui ipsi ex toto corde seruiret, rerum ad vitam necessariarũ nihil vmquam defuturum; vnde & ipsa (vti dixi) nunquam verita sum, ne quid mihi deesset. Quin & postea præsentati illius, Dominicani inquã illius, quem antè mihi, ne sine censibus certis monasterium fundarem,

Dominus dicit esse voluntatẽ suam vt monasterium censu careat.

dixi scripsisse, cor Dominus immutauit. His ergo auditis, nec non talium virorum in hoc negotio opinionibus mihi suffragantibus, ita iam tum in animo meo gestij, vt omnes totius mundi opes sola possidere mihi viderer tum, cum eleemosynis & mendicato viuere in animum induxi.

Hoc ipso tempore Prouincialis meus me relaxauit à præcepto & obedientia, quo me apud Domicellam illam ad tempus esse iusserat, liberumque mihi reliquit, aut inde abire si vellē, aut ad certum adhuc spatium ibidem manere. Hoc autem intra tempus, in cœnobio meo nouæ Præpositæ facienda erat electio, intellexi autem, multas mihi hoc onus imponere statuisse. Adeò porro, vel de eo cogitare erat mihi graue, vt omnigena tormenta & martyria propter Deum quàm libentissimè perferre haud difficulter in animum meum inducerem, vt autem isthoc munus susciperem, nullatenus à me ipsa impetrare possem. Nam vt nihil de onere & labore, quem munus hoc secum afferebat (erant enim multæ moniales) dicam, & alia multa ob quæ nunquam dignitatem aut munus aliquod desideraui, sed semper qua potui subterfugi, omittam; euidens in eo mihi conscientiæ offendendæ periculum contineri videbatur: vnde Deo gratias egi, quod ibi tunc præsens non adessem. Scripsi adhæc sodalibus & charissimis meis, ne quod pro me suffragium, in hac electione darent.

Graue ei est vel de præpositura suscipienda cogitare.

Cum itaque mihimetipsi congratulans, gauderem, quod extra illum strepitum iam in tuto essem, ait mihi Dominus, nullatenus omitterem illuc me conferre; &, cum crucem desiderarem, insignem mihi illic parari; hanc proinde ex humeris non excuterem, sed animose illuc pergerem, & quidem quam citissimè; se vero mihi præstò & subsidio futurum. His ego auditis, valdè me afflixi, lacrymis identidem me conficiens; per crucem siquidem hanc regimen ac præposituram putabam denotari: quam vti iam dixi, nullo modo mihi persuadere poteram, animæ meæ vtilem aut consentaneam fore, nec aliquod argumentum inuenire, quo ad eam suscipiendam possem induci. Confessario proinde meo rem totam aperui, qui, vt quantocyus illuc abirem, mihi iniunxit, liquido enim patere, maiorem in hoc perfectionem cōtineri. Sed, quod intensi per eos dies calores essent, & satis tempestiuè adessem, si adessem cum facienda esset electio, suasit vt ad aliquot dies iter adhuc differrem, ne quod valetudini meæ damnum profectio hæc adferret. Sed quia Dominus rem aliter ordinauerat, hinc eam executioni mandari oportebat: nam inquietudo, quam in anima sentiebam, tanta erat, vt orationi vacare non possem; quin imò refragari & reluctari mihi videbar rei quam mihi Dominus tam manifestè iniunxerat, & nolle, quod ibi quietè agerem, lauteque haberer, labori me offerre: adhæc omnia mea cum Deo, non nisi

Dominus iubet illā redire & magnam ei prædicit crucem.

nō nisi verba esse: deinde, cur, cum in loco esse possim, vbi maioris perfectionis habendæ esset occasio, eo me conferre negligerem; &, si ibi mori me contingat, parum id referre. Insuper grauissimam in anima angustiam sentiebam; Dominus quoque mihi omnem, quam inter orandum sentire solebam, suauitatem gustumque ademerat. Denique ita constituta eram, tantumque introrsum tormentum sensi, vt Dominam illam rogarem, bona vt illius cum venia mihi domum abire liceret: quia iam etiam Confessarius meus, visa mea amaritudine, vt abirem me monuerat: eodem enim modo eum Deus interne mouebat, quo me. Ceterum Matrona illa audito, me abitum adornare velle, ita propterea est contristata, vt hoc ei velut tormentum & crux fuerit: nam magno illæ hæc mea apud ipsam commoratio labore & importunis apud Prouincialem precibus constiterat. Equidem vt singulare beneficium sum interpretata (ita discessum meum ægrè ferebat) quod discedendi mihi copiam faceret: sed, quia Deum timebat, ac discessum meum ad magnam eius gloriam tendere posse dicebam, nec non alia id genus, spemq; illi faciebam fieri forsan posse vt denuò ipsam inuiserem, tandem in abitum, licet non sine magna difficultate, consensit. At ego nullam prorsus, ab ea discedendo, sensi; etenim maioris id perfectionis opus & ad Dei honorem tendens, esse cum viderem (eò quod ei placere, eiusque voluntatem, per omnia facere mihi longe gratissimum sit) illam quæ à parte mea in Matrona hac (quam abitum meum tam molestè ferre videbam) nec non alijs plurimis, quibus permultis nominibus obstricta eram, ac præsertim Confessario meo, qui de Societate IESV, & ad genium & gustum meum erat, deserendo, esse poterat, acerbitatem ac molestiam facilè superaui. Sed quo plus consolationis propter Dominum me videbam dimittere, eo plus gaudij ex eius dimissione sentiebam. Hoc quomodo fieret, intelligere planè non poteram; etenim manifestè duo hæc contrariantia in me notabam, gaudium inquam*, solatium & iucunditatem ex eo quod me in anima torquebat & cruciabat: eram quippe apud Domicellam bene ac quieta, insignemque ad multas horas orationem meam extendendi commoditatem habebam: inde autem descendendo, velut in ignem accensum vltro proruere mihi videbar: iam antè enim mihi dixerat Dominus, me ad crucem ingentem abire (esto eam tantam fore nunquam putaui, quantam postea fuisse comperi) Nihilominus hilariter iter suscepi, indoluique quod etiam tam diu certamen ac crux differretur, cum tamen ad hanc à Domino euocarer: atque idcircò Maiestas eius mihi vires & robur suggerebat, meamque infirmitatem corroborabat. Hoc, inquam, qui fieret, penitus intelligere non valebam,

Volupe illi erat consolationem relinquere.

bam, sed hæc similitudo mihi hic in mentem veniebat: si videlicet, mihi pretiosum aliquod monile, aut aliud quidlibet, quod mihi gratissimum esset, possidenti diceretur, aliquempiam, quem maiore quam meipsam amore prosequerer, & cui complacere longè mihi carius esset, quam meæipsius recreatio ac voluptas, illud ambire ac desiderare; longè mihi haud dubiè iucundius esset iam illo carere, quam ante erat possidere, quo amico illi gratificarer: & quia hæc ei gratificandi voluptas meam in possidendo voluptatem longè excedit, hinc est, quod monili, aut alia illa re quam diligo, carere, aut quam inde percipiebam voluptatem frustrari, mihi haud graue sit. Adeò vt etsi etiam voluissem ægrè & dolenter ferre quod eos deserere debebam, quibus discessus meus tantum doloris afferebat (cum alioquin ipsa ex natura mea ita grata & beneficiorum recognoscens sim, vt hoc ipsum solum alio tempore nimis satis fuisset ad me vehementissimè deijciendam & affligendam) in præsenti tamen casu aut tristari aut affligere me prorsus non poteram. Tantum porro benedicti huius monasterij interfuit, me vel ad diem vnum iter non distulisse, vt, si diutius illic hæsissem, plane nesciam quomodo negotium hoc ex voto ac feliciter confici potuisset.

Dominus ei reuelauit se domo S. Iosephi delectari.

O singularem Dei magnificentiam! Sæpe mecum ipsa maior, quando eam considero, & video quam me singulari quodam modo illius Maiestas adiuuare dignata sit, quo hic Dei angellus tandem fundaretur & perficeretur: verè enim Angellum & domum Dei esse mihi persuadeo, in qua videlicet Maiestati eius bene complacet, vti ipsi mihi semel inter orandum reuelare ac dicere dignatus est, scilicet, domum hanc sibi velut paradisum deliciarum esse, vnde & animas, quas huc adduxit, illius Maiestas, peculari modo selegisse videtur, inter quas ego magna cum meiipsius confusione, viuo; nam tales, quales tanta vitæ austeritas, paupertas & orandi studium, quæ nobis proposita sunt, & hic obseruantur, requirebat, ne optare quidem potuissem; & hæc ipsa onera tam hilariter & iucundè perferunt vt nulla non se indignam reputet, quæ ad talem ab eo vocari locum meruerit; ac præsertim illæ, quas de vanitatum pomparum mundi (in quo, prout leges ferunt, deliciis affluere, & commoditatibus corporeis redundare poterant) medio Dominus euocauit: sed has eis hîc delicias Dominus ita duplices reddidit, vt ad oculum videant, centuplum ipsis à Domino redditum esse pro vno quod reliquerunt, vnde Maiestati eius infinitas agere gratias nunquam desinunt. Alias porro ad altiorem perfectionis gradum euexit, & è bonis reddidit meliores. Iunioribus verò robur dat, & intelligentiam, tum ne quid aliud desiderare possint, tum vt liquide perspiciant, longè, etiam quoad vitam hanc temporalem & terrestrem, quietius ac tranquillius esse, ab omnibus vitæ

huius

huius rebus sequestrari ac diuelli, quam ipsas possidere. Senioribus denique ac morbidis dat vires; & quidem tales ipsis dedit, vt omnem austeritatem & rigorem pœnitentiæ non minus quam iuniores & valentiores ferre queant.

Quam, ô Deus meus, euidenter ostendis potentem te esse! non est autem quod rationes conquiramus ad id, quod tute vis: quippe supra omnem rationem naturalem res quaslibet ita possibiles & factibiles reddis, satis vt ostendas, nihil, quo omnia facilia reddas, amplius desiderari, quam vt te seriò sincereque diligamus, & propter nomen tuum verè omnia relinquamus. Vnde bene apteque hic dicere possumus Domine, te laborem in lege tua fingere; nullum enim ipsa in eo video; & nescio, quomodo, quæ ad te conducit via, arcta & angusta dici possit: imò verò, video esse regiam viam ac latam, non autem semitam; & quidem talem, vt qui ex animo & prout oportet eam ineunt, longè ambulent securius: nulla quippe in ea occurrunt præcipitia, nulli scopuli qui ambulantem cespitare faciant, cum procul ab ea absint peccandi occasiones. Semitam autem, & scabrosam quidem & arctam, illam voco viam, quæ hinc quidem profundissimam habet vallem, in quam viator prolabatur, illinc verò præruptum & saxosum præcipitium, è quo, si quis vel modicum sui obliuiscatur & obdormiscat, quamprimum præceps ruit, & fracta ceruice disperit. At qui te, Domine, bonum meum, sincerè amat, velut per amplam & regiam viam, securè incedit, longeque ab omni abest præcipitio; & si vel paululum cespitauerit, tu ei labenti quamprimum benignissimè dexteram porrigis: vnus atque alter lapsus satis non sunt, ad totale ei exitium afferendum, si modo te, & non ea quæ mundi huius sunt, diligat; quod per vallem humilitatis incedat. Nescio quid sit, quod, perfectionis viam inire, multi ita reformident: Dominus Deus pro ea qua est bonitate, declarare nobis dignetur, quam infida & noxia, in tam apertis & manifestis periculis (qualia sunt, communem hominum in viuendo consuetudiné sequi) sit securitas; & è contra quomodo vera & sincera securitas, in seria ad insignes in via Domini progressus faciendos contentione sita sit. Quocirca in ipsum oculos nostros conjiciamus, & non erit cur timeamus, vt nobis Sol iste iustitiæ occidat, nosque in tenebris & densa nocte ambulare sinat, quo in interitum ruamus, nisi ipsi eum primo relinquamus. Non verentur in medio leonum, qui aliud (vt quidem videtur) non quærunt, quam vt suam quisque raptantes partem, nos frustratim discerpant (quales sunt honores, voluptates, & aliæ id genus deliciæ, prout quidem eas mundus appellat, atque hic quidem per telas aranearum cacodæmon timorem videtur incutere) ambulare. Millies mecum ipsa miror, & decies

Vt omnia facilia sint solum Deus amandus est.

Vnus aut alter lapsus satis non sunt vt pereat qui Deum amat.

Honores & voluptates feræ belluæ sunt.

decies millies lacrymis me ipsa exsatiare, & omnibus hominibus inclinare vellem, ad ingentem cæcitatem & nequitiam meam illis declarandam; visura, an forte hoc aliquatenus prodesse possit, vt suos ipsi oculos aperiant. Is, quæso, qui ex sua id bonitate potest, illos aperiat nec meos denuo cæcutire & obscurari patiatur. Amen.

CAPVT XXXVI.

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, ET REFERT QVOmodo tandem monasterium gloriosi Confessoris Iosephi perfectum & fundatum sit; quanta quoque, postquam Religiosæ habitum assumpsissent, orta sint obloquia & persecutiones; quantas item ipsa passa sit molestias & tentationes; quomodo denique eam Dominus omnibus superiorem & victricem, ad laudem & gloriam nominis sui fecerit.

CVM iam ex illa vrbe discessissem, magnam per totum hoc iter lætitiam sensi, firmiter apud memetipsam statuens, quidquid tandem mihi Dominus imponere decreuisset, gratanter & summa cum animi lubentia, suscipere. Ea ipsa vespera, qua ciuitaté hanc sum ingressa, redditæ mihi sunt litteræ & breue Apostolicũ, quibus monasterij fundatio ampla cum potestate concedebatur. Vnde tum ego, tum omnes qui quantopere me Dominus ad iter hoc suscipiendum vrsisset, nouerant, nó mediocriter sunt mirati; videntes, quam tunc me necesse fuerit in viam dare, & quam etiam oportuno commodoque tempore Dominus huc me duxisset. Ibi quippe reperi Episcopum loci & Sanctum virum F. Petrum de Alcantara, nec non Equitem illum nobilem, egregium Dei famulum, in cuius ædibus sanctus ille vir hospitabatur; erat is namque communis hominum Sanctorum curator, patronus & hospes. Vterq; ita seriò apud Episcopum pro monasterij admissione institerunt, vt is tandem facultatem dederit: quod sane parui momenti non est, eo quod sine censu vllo id fundandum erat. Sed ipse erga homines, quos ad Deo seruiendum ita animatos videbat, tantopere afficiebatur, vt illis subsidio suo adesse, & patrocinium illorum suscipere, in animum statim induceret. qui autem omnia fecit, & in causa fuit, ipsum vt admitteretur, fuit sanctus ille senex F. Petrus de Alcantara, qui modo hunc modo illum compellabat, nobis & auxilium & fauorem præstarent. Et sanè, nisi eo, quo dixi, tempore oportuno aduenissem, nescio quo rem modo conficere potuissem: nam sanctus ille vir quam minimo tempore hic substitit (etenim vix ad octiduum hic eum hæsisse, & quidem valetudine parum firma, existimo) & paucis exinde post diebus Dominus eum ex hoc mortali

Episcopus monasterium admittit, vt omni censu careat.

corpore

corpore ad se euocauit. Eatenus sanè eum illius Maiestas in vita conseruasse videtur, quoadusque negotium hoc plane conficeretur: iam dudum enim (nescio certè an plus biennio) satis debili & languida fuit valetudine. Omnia porro quam fieri poterat secretissimè peragebantur; nam alioquin; prout quidem populus propterea commotus est (vti quidem postea apparuit) nunquam res confici potuisset.

Disponente verò Domino factum, vt quidam de sororijs meis, vxore peregre profecta, in morbum inciderit; qui ad eas, præ morbi vi, redactus est angustias, vt apud eum manendi copia mihi facta sit: hincque factum, vt res non ita innotuerit; quamquam non deerant, qui aliquid suspicando subolfacerent, sed planè vt id crederent, in animum inducere non poterant. Admiratione sanè non caret, quod diutius non ægrotauerit, quam quantum huic negotio conficiendo expediens erat; statim verò ac necesse fuit, illum sanitati restitui, quo & ego ab eo curando liberarer, & ipse domo illa excederet, sanitatem illi Dominus restituit, adeò vt & ipse miraretur. Ego autem interim modo hos, modo illos adibam idque magno cum labore, vt domus admissionem efflagitarem; adibam & ægrotum Sororium, etiam operas & fabros, apud illos solicitè instans, vt quam citissimè eatenus domus aptaretur, vt monasterii formam habere posset; multum quippe adhuc in ea faciendum restabat, socia quoque mea tum temporis vrbe aberat: expedientius enim esse nobis videbatur, quo res secretius & occultius perageretur, vt illa tantisper vrbe excederet. Et videbam planè, rem quam celerrimè, summaque cum festinatione peragi oportere idque ob varias rationes; inter quas hæc vna erat, quod singulis horis metuerem, ne eo reuerti vnde veneram iuberer. Ita porro vndevndique molestiis atque angustiis circumdata & oppressa eram, vt cogitare inciperem, hæccine crux illa esset quam mihi Dominus indicarat? quamquam hoc mihi nimis quam paruum videbatur, vt per magnam illam intelligi crucem posset, quam Dominus mihi impendere præmonuerat.

Rebus itaque omnibus vtcumque dispositis & constitutis, placuit Domino, ipso S. Bartholomæi festo, nonnullæ habitum sacrum assumerent, & Vener. Sacramentum Eucharistiæ summa cum auctoritate & magnificentia in altari collocaretur; itaque anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo secundo, gloriosissimi Patris nostri S. Iosephi monasterium perfectum est. Cum autem illæ vestem sacram assumerent, ego, simul & aliæ duæ conuentus nostri proprii moniales, quæ tum fortè fortuna foras egressæ erant, illam iis dedimus. Quod verò monasterium in sororii mei domo pararetur

Quo die & anno monasterium dedicatum fuerit.

 (nam

Omnia fa- cit consul to & cau- te ne 110- be [illegible] impinge- ret.

[illegible], vt supra dictum est, ipsæ erant, quibus occultior [illegible] [illegible] [illegible] acceperam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] m, [illegible] [illegible] nimium [illegible] esse dicebant, cito id non [illegible] quam [illegible] rem, [illegible] ret. Si enim vel minimam hac in re imperfectionem [illegible] mille qui [illegible], nedum [illegible], eam, [illegible], [illegible] re voluissem. Certissimum hoc est, etsi enim [illegible] gis me sequestrare & professionem ac orationem [illegible] perfectione & clausura seruare firmissimè mihi proponerem, [illegible] taliter tamen id volebam, vt si intellexissem [illegible] DEO [illegible] ipsum penitus intermitterem, id [illegible] quod [illegible] libentissimè, [illegible]

Illius gau dium in monasterij initio.

que [illegible] menti [illegible], & [illegible] paupertatis [illegible] tibus orbas [illegible] admittebamus, sed [illegible] ancillas, [illegible] & [illegible] admitti viderem (nam [illegible] pio maximè propositum fuit, vt tales admitterentur, quæ [illegible] suo exemplo tanquam fundamentum essent, in quo, [illegible] positas erat, magnæ perfectionis, & frequentis orationis [illegible] ac scopus effectum habere posset.) tum verò quod [illegible] viderem opus, quod ad obsequium Domini, & Ordinis a gloriosissima eius Matre cognominati honorem (hoc quippe solum ipsa spectabat) tendere videbam. Præterea magnæ mihi consolationi fuit, [illegible] se id quod tam instanter mihi DOMINVS iniunxerat, & quod hac in vrbe [illegible] templum amplius esset, quam hactenus [illegible] erat, idque in gloriosi Patris mei Iosephi honorem erectum. [illegible] quod mihi aliquid in hoc à parte mea fecisse viderer (nam [illegible] enim id mihi visum fuit, vt nec modo videtur) semper quippe [illegible] sco & profiteor, Dominum esse, qui hoc faceret, & quidquid [illegible] mea erat tantis scatebat imperfectionibus, vt culpam me [illegible] eius debere & reprehendi, quam vt gratiæ mihi [illegible]. [illegible] Magnam tamen inde voluptatem [illegible], quod me [illegible] miseram, Maiestas illius ad opus hoc adeo [illegible] peragendum [illegible] voluisse certam: tanta porro [illegible] voluptas fuit, vt velat [illegible] plam. per profunde [illegible] essem.

Rebus [illegible] peractis, tres circiter aut quatuor post [illegible] [illegible] mihi diabolus [illegible] certamen mouit, [illegible]

Dæ-

Dubitationem mihi mouit, qua dubitare cœpi, rectene factum esset id quod iam factum erat, & annon in obedientiam peccassem, quod, Prouinciali non iubente, rem hanc aggressa & executa essem (nam non dubitabam quin ille aliquatenus ægre ferret, quòd monasterium, illo non præmonito, nec consulto, ordinatio loci supposuissem; quia tamen id ipse admittere noluerat, meq; illius obediétiæ ac subiectioni nó omnino subtrahebam, hinc videbatur ipse mihi è contra hoc parum amaturus;) num item filiæ illæ, quæ hic admissæ erant, in tanta vita austeritate & rigore contentæ essent viuere; an item victus, & res ad vitam necessariæ illis non essent defuturæ; ad hæc, annon rem stultam aggressa essem, & quid ad illam suscipiendam me mouisset, cum proprium monasterium haberem. Cæterùm, omnia quæ mihi Dominus iniunxerat, omnes sententiæ aliorum quas audiueram, orationes quas ipsa fuderam (nam plus biennio rem hanc per preces Deo pene assiduè commendaram) ita è memoria mea effugerant, velut obliuioni insepulta, ac si nihil horum vnquam circa me factum esset; sola meipsius opinio memoriæ obuersabatur; omnes quoque, imò ipsa etiam fides, tum temporis sic in me suspensæ erant, vt ne vel vnam quidé earum opere exercere, aut earum alicuius ope hosce aduersariorum impetus possem retundere. Suggerebat mihi præterea diabolus, cur tã angustæ me domunculæ vellé includere, & quidem tot morbis oppressam; quo item pacto tantam austeritatem perferre possem, & cur domum ita amplam & amœnam, in qua hactenus ita contenta & hilaris vixissem, & tot habebam amicas, desererem; forsitan fore, vt quæ hic essent moniales, mihi displicerent, nec ad genium meum essent. Denique, paucis vt complectar, nimis graue me in humeros onus deuocasse, quod in causa esse posset, cur in desperationis abyssum præceps ruerem; & dæmonem ideo forsitan ad hoc me impulisse, vt mihi pacem & quietem mentis eriperet: vt sic, ob hanc inquietem, orationi insistere non possem; itaque fore vt animam meam perderem. Hac aliaque eiusmodi confertim conglobatimque mihi ob oculos ponebat, prorsus vt mihi impossibile foret, de vlla re quàm hac cogitationem suscipere; idque ea mentis angustia, caligine atque obscuritate, vt verbis id eloqui nequeam. Vnde me ita constitutam aduertens, coram Ven. altaris Sacramento in genua me abieci; sed orationem aliquam instituere neutiquam valebam: quantum coniecturando assequi possum, tali tum in angore versabar, in quali agonizantes, & morti iam proximi: nemini quoque eum patefacere ausa fueram, quòd nondum certum aliquem Confessarium delegissem.

Quæ illi dæmon incommoda obijceret.

Virtutes in ea velut suspensæ fuere.

Deus bone! Quam ærumnosa & misera est hæc vita! nulla secura hic voluptas datur, & nihil est, quod non varium aut inconstans sit. Paulo antè

[illegible] antè, meum ego gaudium cum vllo mundi gaudio non videbar com-
mutatura, & modo ob eandem omnino caussam ita cruciabar & angebar,
vt quid mihi factura essem, planè ignorarem. Si attente vitæ nostræ res ex-
penderemus, nemo non per experientiam videret, quàm parui omnis,
quam hic habere possimus, voluptas aut molestia dolorue facienda sit.
Nullum sanè mihi toto quo vixi tempore, vehementius certamen aut
impetum aduersarij, quàm hoc fuit, subiisse videor; & videtur mihi mens
grauem illam, quæ mihi adhuc restabat, passionem præsagijsse. quam-
quam illa nõ tam grauis fuit, atque hæc, si quidem diuturnior fuisset. Sed
miseram ancillam suam Dominus pati non patiebatur: semper enim is
mihi in tribulationibus adfuit, sic & in hac mihi opitulatus: quia pau-
xillum mihi lucis aperuit, vt viderem, dæmonem esse qui me affligebat,
& veritatem intueri possem, & perspicerē nil aliud illum quærere, quam
vt mendacijs quibusdam me perterreret. Vnde firmorum meorum, quæ
alias conceperam, Deo seruiendi propositorum, nec non intentorũ, quæ
habueram, pro illo patiendi desideriorũ recordari cœpi, mecum reputãs,
non esse mihi, siquidē illa adimplere velle, vlteriùs quietem quærendi,
&, si quæ mihi interdum aduersitates occurrerent, in ijs meritum situm
esse, & si Dei ad honorem patienter illas ferrem, purgatorij loco id mihi
fore; proinde non esse quod timerem: nam quandoquidem molestias &
grauamina desiderabam, iam me ijs oblatis debere gaudere. quid hoc
nimis quàm magna & grauia essent [illegible]
contradictione lucrum consistere. Petebam ergo a meipsa, cur mihi [illegible]
cui tantum debebam, seruiendum animus deesset? His & [illegible]
considerationibus magnam mihimetipsi vim faciens, coram Ven. [illegible]
mento spopondi, me omni qua poteram contentione [illegible]
in illo Monasterio habitatum veniendi, clausuræque [illegible]
scientia id facere possem, vouendæ facultatem [illegible]
[illegible]
[illegible] & semper exinde [illegible]
[illegible] authoritatem [illegible]
[illegible] quam exiguum [illegible]
[illegible] magna est, vt subinde [illegible]
[illegible] & opere possem dulcius [illegible]
[illegible] valetudine [illegible]
[illegible] Dominus dare solatium [illegible]
[illegible] possim; cũ iam [illegible] & operarum [illegible]
[illegible] mihi quam [illegible]
[illegible] notaest [illegible]
[illegible] benedictus, qui omnia dat, & cuius [illegible] omnia possumus.

Vita huius dolor aut lætitia paruipendenda.

Illius quies in an[illegible]

Hoc me certamen valdè attriuit & deiecit; interim tamen dæmonē nisi; nam manifestè videbam, illius has technas & molimina esse: credo equidē, Domino permittente, hæc omnia facta esse (duodetriginta enim annis & ampliùs, quibus vitam monasticam egi, nunquā, ne ad momentum quidem, experta eram, quid esset ob vitam monasticam assumptam contristari) vt scil. intelligerem, quantum ipse mihi in hoc beneficiū contulisset, & quanto me tormento eripuisset, simul etiam si quam hac in angustia constitutam cernerem non mirarer, sed ei compaterer & consolari possem. His iā transactis, cùm post prandium quietis aliquid capere vellem; nam tota superiore nocte vix quietem habueram, quin & alijs quibusdam præcedentibus noctibus à labore & cura nunquam vacaram, vt taceam quòd quotidie per diem summopere defatigarer) ecce quod tum in ciuitate, tum in Monasterio meo, quid factum esset, iam innotuisset, magnæ in hoc turbæ & concitatio, ob eas quas suprà commemoraui rationes, quæ aliquam verisimilitudinis vmbram habere videbantur, exorta est. Statim ergo me Præposita ad se euocauit. vt, nullâ datâ morâ, sibi me sisterem. Ego autem mox vt illius mandatum vidi, illuc quamprimùm me, nouas Moniales meas tristes admodum & afflictas relinquēs, contuli. Permultum mihi molestiæ impendere, facilè perspexi; sed, quoniam opus iam peractum & confectum erat, hinc me res ea non magnopere mouit. Orationi ergo me dedi, Dominum precata, mihi vt adesset; & gloriosum patrem meum Iosephum, vt ad suum me Monasterium reduceret, eique quæ passura eram obtuli. Gaudens autem & exultans, aliquid mihi pro eius nomine patiendi, & in quo ei seruire possem, occasionem dari. illuc alij, credens fore vt quamprimum in carcerem compingeret: sed fuisset hoc (vt quidem apparet) mihi longè gratissimū, quòd hoc pacto nullius alloquendi, & in solitudine aliquantisper requiescendi (quod mihi sanè imprimis necessarium erat; eram quippe ob assiduam cum hominibus conuersationem propè exhausta & molita) occasionem haberem. Vt igitur in Præpositæ conspectum veni, & facti mei rationes apud eam deposui, aliquantum placata mitiùs agere cœpit: omnes autem ad Prouincialem causam hanc amandarūt, ea tunc indecisa mansit, vt ab eo iudicaretur: qui vt aduenit, illius iudicio me stiti, gaudēs quòd aliquid pro Dei nomine me pati cernerem: non enim comperiebam, hoc in facto me aut cōtra illius Maiestatē, aut contra regulā peccasse, sed omni studio cōtendere, vt Ordinē adaugerē, quin & libentissimè vitā meā huius causa obtulissē; nā id vnū cupiebā, vt q̄ maxima fieri poterat perfectione regula adimpleretur. Venit hic mihi in mentē iudicij illius, quo Redēptor noster Christus diiudicatus est; videbāq; q̄ meū, illius respectu, nihil esset. Culpā hic agnoscebam, tanquam si valdè culpabilis fuissem; & certè talis videbar ijs

Moniales aduersus S M concitantur.

Carcer illi solatio fuisset.

[illegible] nones non [illegible]. Postquam ergo [illegible] reprehendi [illegible] non eo [illegible] rigore quo [illegible] merebatur, & [illegible] debuisse multi Prouinciali dicebant, penitus me purgare noluissem: hoc quippe planè apud me [illegible] vnde cum [illegible] & [illegible] iracundiam [illegible] intelligeret. [illegible] me videbam damnari, dicebant [illegible], [illegible], vt aliquod mihi nomen & famam acquirerem, & [illegible] videbam eas [illegible], & cum bonam [illegible] oportet seruare non [illegible] seruare me eam [illegible] & nouit res quam [illegible] & [illegible] & obiectio [illegible] Prouincialis [illegible], vt coram [illegible] rationem redderem, quod & [illegible] & Dominus me [illegible] nec Prouincialis, nec quæ aderant Monialis [illegible] inuenirent. Postea vero cum apud [illegible] locuta: quibus ipse auditis [illegible] concessit, vt [illegible] res progressum [illegible] in Monasterium [illegible] ingrediendi. Nam, vt [illegible] in ciuitate turbatio [illegible]. Duobus enim aut tribus post [illegible] de [illegible], vna cum Prætore, & [illegible] in vnum conuenientes, nullatenus rem hanc à se [illegible] Rempublicam inde [illegible] Sacramentum inde auferendam, [illegible] tolerare, ea vt res progressum haberet. Omnes [illegible] Ordines conuenire [illegible], duos è singulis viros doctos [illegible] de Monasterij huius erectione sententiam dicerent. [illegible] demum in id plerique [illegible]: sed vnus duntaxat [illegible] S. Dominici [illegible] displiceret, non tam Monasterium [illegible] opponens, non videri sibi dixit [illegible] sed mature [illegible] expendi [illegible] ad hoc tempus esse, ne [illegible] Episcopum negotium hoc spectaret, aut [illegible] adeo vt hoc dicendo multum [illegible] aberat, ita vehemens erat [illegible]

[illegible] non excusare

[illegible]

Causam [illegible] pugnat.

Magna turb. in ciuitate ob Monasterium S. Iosephi.

Vnus Religiosus impedit, quo minus Ven. Sacramentum inde auferretur.

erat, ilicò executioni mandaretur. Sed ita id fieri oportebat, Dominus enim sic volebat: neque omnes simul iuncti, potentes satis erant ad eius voluntatem impediendam. Suas ipsi rationes depromebant: &, quia bono eos zelo agi videbam, hinc & me sine Dei offensa pati faciebant, & omnes illos qui negotio huic patrocinabantur, qui vtcumque multi erant, & persecutionibus varijs exagitabantur. Populus autem omnis ita concitatus & turbatus erat, vt de nulla re quàm hac, passim in vrbe sermo esset, & nemo non mihi eam vitio & culpæ verteret, plurimique ad Prouincialem ac Conuentum nostrum venirent. Quidquid de me spargebant & causabantur, non magis me mouebat, quàm si dictum non esset; sed solùm timor quem habebam, ne fortè Monasterium cœptum dissolueretur, me summopere lancinabat; tum verò magis, quòd viderē fore vt illi qui mei patrocinium susceperant, auctoritate sua exciderent, & quòd magnis hi molestijs ac persecutionibus exagitarentur: nam ex ijs quæ de me spargebantur calumnijs gaudij mihi plus, quā doloris hausisse videor; & sanè, si vel aliquid fidei habuissem, nullam omnino perturbationem motumue passa essem: sed, vel vnius virtutis defectus plus quàm satis est, vt etiam cæteræ, veluti sopore oppressæ, vim suam non exerant. Vnde biduo illo, quo duplex illa congregatio in populo habebatur, valdè turbata & anxia fui: sed maximopere me afflictam Dominus hisce verbis est allocutus: *An me potentem esse ignoras? quid ergo metuis?* mihiq; certo certiùs asseuerabat, monasterium hoc minimè dissolutum iri: quod mihi maximæ consolationi fuit.

Non curat quidquid de ipsa spargitur, sed propterea gaudet.

Dominus ipsam consolatur.

Interim illi informationem rei totius ad Concilium Regium transmisere; quod; quomodo ipsum erectum & constitutum esset, exactè à capite ad calcem scripto committi, rescribendo petijt. Iam ecce magna cœpta erat lis: à parte enim ciuitatis quidam delecti, ad Concilium abibant; vnde & à parte Monasterij quosdam delegari oportebat; deerat tamen ad sumptus tolerandos pecunia, & ipsa quò me verterem nesciebam. Ita porro Dominus rem est moderatus, vt nunquam me Prouincialis monasterij tractationem de manu iusserit deponere: tantus enim ipse, virtutum omnium est cultor, vt, esto causæ meæ non omnino patrocinaretur, illi tamen se totaliter nollet opponere vel refragari: nec antè facultat mihi facere volebat huc redeundi, q̄ appareret quis rei futurus esset exitus. Hæ Dei ancillæ, solæ & desertæ erant, plusque suis illæ precibus, quàm ego omni meâ instantiâ, efficiebant; etsi alioqui summa ad negotium hoc contentione opus esset. Interdum videbatur res tota penitus concidere; præsertim pridiè quàm Prouincialis appelleret: tunc enim Præposita mihi imperabat, ne me vllatenus huic negotio immiscerem: & hoc erat, conceptum hunc penitus euanescere. Ergo

Monasterij promotioni vacare vetita ad Deũ confugit.

ad Deum me contuli, dicens: Domus hæc, DOMINE, non est mea, propter te constructa & parata est: cum ergo iam nullus sit, qui curã eius gerat, æquum est Maiestatem tuam illam in se suscipere. His dictis ita illustrata & curarum expers mansi, tanquam si omnes qui in mundo sunt homines mihi patrocinari & fauere volentes habuissem; atque adeò negotium, velut iam confectum reputabam. Sacerdos quidam, egregius Dei famulus, omnisque perfectionis cultor, quem semper mihi fauentem & auxiliatorem senseram, ad aulam concessit, rem auctoritate sua promoturus; & sane impigrè in ea laborauit: sic & vir ille nobilis cuius ante sæpius memini, tota in eam contentione & studio incubuit, eique omnimodis fauebat, multumque laboris & graues persecutiones in ea promouenda subijt: quem proinde semper vt patrem habui, & etiamnum habeo. Tantum porro omnibus rei huius promotoribus & auxiliatoribus feruorem DOMINVS inspirabat, vt eam quisque ita cordi haberet, tanquam si propria fuisset, & vitæ honorisue proprij periculum in ea verteretur; cum tamen non alio ad eos titulo spectaret, quàm quòd Dei cultum & honorem eâ promotum iri crederent. Nemo non facilè videbat, illius Maiestatem Sacerdoti, quem dixi, ope sua adesse (qui etiam de illis fuit, qui me insigniter adiuuerunt) quem etiam dein Episcopus iussit magno cuidam conuentui, qui monasterij causa indictus erat, suo nomine interesse; in quo ipse solus vniuersis se opponens, ipsis tandem iam aliquanto mitioribus certa quædam media, quibus confici res possit, proposuit: quod sanè tum quidem satis fuit, ad iudicium suspendendum, & vlterius non procedendum; sed nullius tanta dicendi vis fuit, qui impedire eos potuerit, quò minus post paulò vitam (vt dicitur) exponere cuperent, vt posset Monasterium destrui. Hic, de quo loquor, Dei famulus erat ipse, qui Monialibus Sacrum habitum dederat, & Venerab. Sacramentum in altari statuerat: quo nomine multorum inuidiam incurrit, & multa passus est. Semianno ferè hæcce durauit persecutio: cæterùm, si omnes & singulas quibus iactabamur, molestias & difficultates graues singillatim vellem commemorare, æquo essem diffusior. Porrò mirabar, quid esset quòd diabolus tantam aduersus mulierculas aliquot vim exereret; & cur aduersarij omnes intolerabile quoddam Reipublicæ damnum à duodecim dumtaxat mulieribus cum sua Præposita (plures enim numero esse non possunt) crederent imminere (de illis autem loquor, quibus illi sese tum opponebant) quæque tam austerã vitam ducunt, vt, si qua in eo iactura aut error sita essent, hæc in illarummet caput recidant. Dicere autem, ciuitati ingens inde damnum accessurum, prorsus verisimile non est, & cum ratione videtur pugnare; plures tamen hîc inueniṙe erat, qui

Causa Monasterij ventilatur.

bona

bona cum cônſcientia huic negotio aduerſabantur. Porro eò tandem venerunt, vt tunc monaſterium ſe admiſſuros, & eius erectioni ſuffragaturos dicerent, cum cenſum ſtabilem aſſumeret. Ita verò me grauabat, quòd amicos & patronos meos traduci ac pati videbam, (imò plus quàm meiipſius afflictio & oppreſſio) vt malum non fore putarem, ſi tamdiu monaſterium admitteret reditus, quoadusq; populus tumultuans placaretur; atq; illo placato, eos rurſus poſſe dimitti: imò etiam mihi, vtpote improbæ & imperfectæ aliquando videbatur, Dominum forſitan id ita velle, quòd cenſu non admiſſo monaſterij admiſſionem nullatenus impetrare poſſemus; & iam ipſa in hanc propendere partem, & ad contractum hunc ineundũ iam incipiebam. Sed cùm nocte illa, quæ contractus illius, iã initi cœpti, firmãdi diẽ præceſſit, in oratione agerẽ; apparuit mihi Dominus, eũq; me inire vetuit: ſi enim ſemel reditus poſſidere inciperemus, fore vt eos relinquere non permitteremur; addebat his & alia nonnulla. Eadem quoq; nocte apparuit mihi S. F. Petrus de Alcantara, qui iã ex hac vita deceſſerat, qui etiã, antequã ad Dominũ abiret, magnã oblocutione & perſecutione quã patiebamur, intellecta, ſummopere gaudere ſe, mihi per epiſtolã ſcripſit, quòd, tã inuitis & obluctantibus omnibus, huius fundatio monaſterij fieret: hanc quippe ſignũ eſſe, Dominũ inſigniter in eo honorandũ & colendũ, cum tanta opũ vi diabolus ipſam impedire ſatageret. Præterea monuit, nullatenus vt permitterem, cenſum ſtabilem illuc induci; quin imò hoc ipſum monitũ ſecundò, aut tertiò hiſce in litteris iterauit, omnia mihi ex voto in eius fundatione ceſſura aſſerens, ſi hoc ipſius conſilium de cenſu tollendo ſequerer. Iam antè adhuc bis ipſum, à morte, in magna illa gloria quam habebat, conſpexeram; atque ita nequaquam, illo cõſpecto, perterrita fui, ſed mirè recreata: ſemper quippe ſe velut in corpore glorioſo, magna gloria amicto, ſpectandum dabat, quæ etiam in me, ex illius cõſpectu, quàm abundantiſſime redundabat. Primâ vice quâ mihi apparuit, memini illum, cũ mihi de magna, qua fruebatur, gloria multa referret, inter alia dixiſſe, pœnitentiam & auſteritatẽ quàm in vita egerat, quã feliciſſimã fuiſſe, vtpote quæ tanto iã donata eſſet præmio: ſed quia, (vti puto) iam ante aliquid hac de re dixi, hinc ab ea repetenda hîc abſtineo; hoc tantum addens, illum in hac viſione auſterum vultum prætuliſſe, & aliud non dixiſſe, quàm ne vllatenus cenſum admitterem, & quamobrem illius conſilium ſequi abnuerem. Et his dictis mox diſparuit. His viſis & auditis, non mediocriter obſtupui; cumque iam dies illuxiſſet, viro illi nobili (omnia quippe ad eum referebãtur, velut ad eũ qui rẽ maximè vrgebat) narraui quidquid mihi cõtigiſſet; planè me nolle dicẽs, vt de cẽſu firmando ageretur, ſed in lite vrgẽda procederetur. Erat autem ipſe hoc in genere longè me animoſior & fortior, ac

Contradictio monaſterij ſignum erat Dominum ſingulariter in eo colendum.

 proin-

proinde hæc audiens, magnopere gauisus est, postea verò mihi retulit, quàm inuitè & illubenter ad conuentionem aliquam ineundam descenderet. Re porro iam ad optatiorem statum perducta, surrexit alius quidā insignis Dei seruus, qui bono quodam zelo actus, suadebat vt doctorum virorũ iudicio res cõmitteretur. Magnæ sanè inquietudinis hoc mihi fuit occasio: nonnulli quippe de fautoribus meis non omnino ab hoc erant alieni; atq; hæc ex omnibus, quas mihi diabolus vnquā posuit insidijs ac technis, longè fuit ad digerendum durissima. In omnibus tamen me Dominus adiuuit. Hæc quidem summatim dicta sint; neque enim ita paucis satis potest declarari, quidquid biennij spatio, iam inde ab monasterij initio ad vsque eius perfectionem, indies contingebat. Duo verò medii anni, videlicet hic postremus & primus, nobis fuere grauissimi & pœnosissimi.

Ciuitate ergo iam nonnihil pacatâ & quietâ, Pater ille præsentatus Ordinis S. Dominici ita rem cordi habuit, vt, etiam absens, suo nobis patrocinio & subsidio adesset: at tali in tempore, & tam opportunè eum Dominus huc adduxit, vt nobis ope sua maximè profuerit: neque enim alium ob finem huc eum illius Maiestas euocasse mihi visa est: etenim ipsemet mihi postea retulit, nullam omnino se huc veniendi causam habuisse, sed casu id tãtùm intellexisse. Tamdiu porro hic mansit, quamdiu opus fuit; etiam reuersus, ita quibusdam viis & rationibus apud Prouincialem rem egit, vt hic mihi absolutam, cum alijs quibusdam, ad hocce monasterium transeundi facultatem daret; cùm tamen propè impossibile mihi videretur, vt is hanc tam citò concederet.

Eo ipso die, quo huc ad sacra officia celebranda, & eas quæ hic erant instituendas, venimus, summa me sensi in animo voluptate perfundi. Cum, priusquàm monasterium ingrederer, in templo orarem, vidi penè in raptu constituta, Saluatorē nostrum Iesum, qui me magno cũ affectu videbatur suscipere, coronamque capiti meo imponere, gratias mihi velut agens pro eo quod in matris suæ gratiam præstiteram. Alio tempore, cum simul omnes in choro, post Completorium, orationi insisteremus, Deiparam Virginem summa in gloria, & cyclade alba, sub qua nos omnes continere & velut protegere videbatur, amictam vidi; simul etiam agnoui, quàm Dominus sublimem gloriæ gradum monasterij huius monialibus daturus esset. Statim autem ac sacra Missarum officia hic celebrari cœpere, mirè erga domum hanc populus affici cœpit; plures quoque moniales admittebantur; quin & Dominus animos illorum permouere incipiebat, qui priùs nobis maximè aduersati erant, quò & nobis fauerent, & eleemosynis suis succurrerent; itaque probare se ostendebant id, quod antè adeò erant auersati, ac paulatim à lite prosequenda

In Monasterium veniens videt Christum, qui capiti eius coronam imponebat.

sequenda

ſequenda ceſſabant, iam ſe ad oculum videre dicentes, opus id eſſe dexteræ Excelſi, cùm Maieſtas illius id per tantas oblocutiones ac repugnantias promoueri ac perfici voluerit: adeò vt hoc tempore nullus ſit, qui conſultius putet, ipſum non fuiſſe conſtructum: vnde ita vniuerſi nobis de eleemoſynis proſpiciunt, vt Dominus ad illas, nobis non rogantibus, aut quidquam ab aliquo efflagitantibus, ſubmittendas eos excitet, & ita bene ſimus, vt rerum neceſſariarum prorſus nulla nobis deſit: id quod ſemper futurum, in Domino confido: quòd enim ſorores numero paucæ ſint, ſi quod debent faciant, (ſicuti per Dei gratiam iam faciunt) certa ſum fore vt nihil illis vnquam deſit, aut ipſa cuiquam petendo importunæ ſint aut moleſtæ; at Dominus ipſarum curam geret, ſicut hactenus geſſit. Itaque ſummæ mihi conſolationi eſt, inter animas ita ab omnibus rebus denudatas & ſequeſtratas degere. Omne illarum exercitium eſt, ſedulò curare, quomodo in Dei famulatu ſemper aliquem progreſſum faciant: ſolitudo porro vnicum earum ſolatium eſt; de aliquo autem homine videndo cogitare, niſi forte vt ſic ad ſponſum ſuum magis amandum excitentur, ſumma illis crux & moleſtia eſt, eſto is etiam ſit ſanguine coniunctiſſimus. Hinc etiam nullus huc venit, qui iſthoc intentum nō habeat: &, qui quid aliud ſpectant, nec ſatisfactionem ipſis adferunt; nec etiam in ipſis inueniunt. Adhæc non alia illarum eſt lingua, quàm vt de Deo loquantur; hinc eſt quòd neminem intelligunt, nec ab vllo intelliguntur, quam ab illo qui hac lingua loquatur. Seruamus & profitemur regulam B. Virginis de monte Carmelo, ab * Alberto Patriarcha Ieroſolymitano datam, eamque puram, primæuam, & ſine vlla relaxatione, & qualem eam confirmauit & approbauit Innocentius IV. anno Pontificatus ſui V. poſt Chriſtum natum MCCXLVIII.

Res neceſſaria dantur non petentibus monialibus.

** Alia editio hoc aſſcribit F. Hugoni Card. tit. S. Sabinæ.*

Omnes porro quos ſubijmus labores & moleſtiæ amplum mihi operæpretium facturi videntur, & licet regula iam aliquantulum ſtricta ſit (numquam enim veſcimur carnibus, niſi id ſuadeat neceſſitas, & octimeſtre ieiunium ſeruamus, nec non alia id genus, vti in primæua regula videre eſt) multis tamen ſororibus rigor hic nimis quàm paruus & tolerabilis videtur; hinc etiam alia non pauca obſeruantur, quæ, quo prima regula maiore cum perfectione & ſinceritate ſeruetur, nobis viſa ſunt eſſe neceſſaria; & in Domino futurum confido, vt, quod cœptum eſt opus, inſignem habeat progreſſum & augmentum, quemadmodum mihi Maieſtas illius ſignificauit.

Prædixit ei Dominus, id quod cœptum erat, auctū iri.

Aliud verò illud monaſterium, quod ſpiritualis illa mulier, de qua ſupra mentionem feci, cōdere moliebatur, etiam eſt, Dño fauente & propitio, in ciuitate Complutenſi fundatum: etiam huic ſua non defuit contradictio, & magnas, antequam perfectum eſſet ſubijt moleſtias. Scio autem

tem puram putam religiosam disciplinam, iuxta hanc primam nostram regulam, in eo obseruari. Porro faxit Deus, vt omnia ad gloriam & laudem, tum suam, tum gloriosissimæ Virginis Mariæ, cuius habitum gestamus, cedant. Amen.

Non dubito, quin aliquam R. V*. nauseam longior hæc, quam feci de hocce monasterio, relatio sit allatura: verùm illa, adhuc nimis quàm breuis est, respectu plurimarum molestiarum quibus eius constructio constitit, & mirabilium, quæ Dominus in eo dignatus est operari: quarum rerum multi adhuc testes viuunt, qui ipsum iurare poterunt: vnde R. V^{am} ex amore Dei rogo, vt, si illi consultum videatur omnia reliqua quæ hîc conscripta sunt, dilacerare, ea saltem quæ monasterij huius fundationem spectant, sarta integraque conseruet, &, me mortuâ, monialibus, quæ ibidem futuræ sunt, consignet. Non parum namque hæc, eas quæ suo tempore illud ingredientur, ad Deo feruenter seruiendum, & vt quæ cœpta sunt nō cōcidāt, sed semper vlteriùs promoueātur, procurādo, animabuat, cum scilicet videbunt, quātum Dñus, ad illud, mulieris, adeò improbæ & inutilis, qualis ego sum, operâ & adminiculo constituendum fecerit. Cūq; Dominus in eo identidē adiuuando tā singularē & potentē se ostenderit, grauissimè illa mihi peccatura, & à Deo acriter castigāda videtur, quæ primum relaxabit aut dissoluet eam quam Dominus hîc cœpit perfectionem, & vt hac tanta cum suauitate seruetur, dedit: facile vt appareat, illam & tolerabilem esse, & cum quiete ferri posse, quæ sanè numquam hîc deerit iis, quæ sponso suo Iesu Christo in solitudine frui cupient: quod numquam non ipsas quærere oportet, scilicet vt solæ cum eo solo loquantur, & non plures sint numero quàm tredecim: ita namque id expedire, vnanimi variorum iudicio ac sententia noui; plures autem vt sint, longâ experientiâ didici, nullatenus conuenire, vt nimirum spiritus qui hîc obseruatur, continuetur, & eleemosynis, iisque non petitis, facilius viuatur: semper verò potiùs credant ei quæ per multos labores, & plurimas diuersorum preces, quod optimum esset, procurauit: ex magna autem illa satisfactione & gaudio, & exiguo labore, quem omnibus illis annis, quibus hic viximus, in omnibus Monialibus expertæ sumus, & quòd iam meliore sint valetudine quàm soleant, clarè colligere possumus, hoc ipsum esse quod nobis conuenientissimum sit: si quibus autem id durum, asperum ac difficile videatur, suæ id in spiritu imbecillitati & defectui, non autem regulæ quæ hîc obseruatur attribuant; cùm etiam quæ teneræ & morbidæ sunt, eò quòd spiritum habeant, tanta cum suauitate hæc seruare queant; ac proinde aliud illæ monasterium ingrediantur, in quo suam pro spiritu quem habent, salutem operabuntur.

Comminatur iis quæ relaxationem regulæ in monasterium S. Iosephi inducent.

CAP.

CAPVT XXXVII.

LOQVITVR DE EFFECTIBVS SIBI ADHAERERE SOLITIS, *cùm aliquam ei gratiam Dominus dedisset, salutaria hinc inde intermiscens documenta; docetque, quomodo procurandum, quantique faciendum sit, ad aliquem altiorem gloriæ sit gradum ascendere: dandamque operam, ne, ob vllum omnino laborem, bona quæ æterna sunt deseramus.*

VIx in animum inducere possum, vt præter eas, quas iam commemoraui, gratias à Deo acceptas, alias & plures referam; cum etiam iam narrare nimis quàm multæ visuræ sint ijs, qui credere non poterunt, illas mihi adeò improbæ factas esse: attamen vt & Domino qui hoc mihi iniunxit, & R.V[a] obediam, adhuc alia quædam ad illius gloriam commemorabo: faxit autem illius Maiestas, vt id in animæ alicuius vtilitatem & commodum cedat: si enim erga creaturam adeò vilem & abiectam ita se benignum & liberalem exhibuerit, quàm igitur se liberalem ostendet ei qui fidum obsequium ei semper impenderit, ac sincerè seruierit? tum vt Maiestati eius placere omnes omnino allaborent, cum etiam in hac vita talia det pignora.

Iussit Dominus vt acceptas gratias euulgaret.

Inprimis ergo nouerimus oportet, hisce in gratijs, quas Dominus animæ elargitur, & maiorem, & minorem gloriam esse: imò vnæ visiones ita alias quoad gloriam, dulcedinem, & consolationem, quam secum trahunt, antecellunt, valdè vt mirer, tantum, etiam in hac vita, spiritualium quibus anima perfunditur, gaudiorum discrimen esse. Fit enim nonnunquam, vt quam Dominus in visione aut raptu aliquo dat, dulcedo & delectatio tam intensa & vehemens sit, vt nihil amplius quod hic desideremus, dari posse videatur; atque hinc est quod anima nec maius gaudium cupiat, nec cupere possit: etsi, postquam me Dominus intelligere fecit, quanta sit in cœlo inter id quo beatus vnus, & id quo alius fruitur, differentia, iam videam, etiam hic in terra, non esse certum inter dona Dei terminum & mensuram, cùm ipse ea dare voluerit: vnde etiam vellem, vt in eius Maiestati seruiendo nullum ipsa limitem aut modum adhiberem, sed omnem vitam, vires & valetudinem totam illius obsequio impenderem, & ne vel minimam maioris & vberioris fruitionis portionem, meâ culpâ, vellem amittere. Imò dicere audeo, si optio mihi daretur, vt vel omnia mundi huius tormenta ad diem iudicij vsque perferrē, ac deinde ad vel paulò maiorem gloriam eueherer, vel, vt sine vllius tormenti passione ad vel paululò minorem gloriam transirem; me omnia illa tormenta, quò vel paulò maiore cognitione magnitudinis Dei frui possem,

Discrimen inter consolationes quas Deus dat.

Mallet omnia mundi tormenta pati, quo maiore gloria donaretur, quàm minus pati, & minore gloria donari.

possem, paratissimam fore subire. Video ergo, illum qui plus eum intelligit & cognoscit, etiam magis eum amare & laudare. Non dico, quòd essem non contenta, aut me felicissimam non reputarem, si in cœlo essem; esto loco omnium infimo ac nouissimo: magnam quippe mihi quoad hoc misericordiam Dominus præstaret; cùm profundissimum & imum in inferno locum promeruerim. Vnde Maiestatem eius supplex rogo, illuc vt me perducere dignetur, nec ad peccata mea respiciat. Sed hoc dico si possem, (esto mihi magno constaret) & Dominus mihi sua ad magnos labores subeundos gratiam daret, nolle me culpâ meâ vel minimum gloriæ punctum amittere. Ah me miseram, quæ per tot culpas & peccata, iam omnia perdideram!

Quod cōmodum ei Christi aspectus adferret.

Notandum quoque venit, animam meam ex omnibus quas mihi Dominus conferebat gratijs, tam visionum, quàm reuelationum, semper singulare bonum & commodum sibi comparasse; imò è nonnullis visionibus, non vnum tantùm, sed varia emolumenta collegisse. Ex Christi autem aspectu, eximia illius pulchritudo mihi impressa mansit, eaque etiamnum hodie viua & integra memoriæ meæ inhæret; ad hoc enim satis est, eū vel semel conspexisse, quanto verò magis, cū toties hanc mihi gratiam Dominus facere dignatus sit. Ingens porro inde mihi mansit cōmodū, quod iā referam. Eram grauissimo cuidā errori, è quo non parua mihi dāna sequebātur, obnoxia; quòd, scilicet, mox vt me ab aliquo vel aliqua, qui mirè ad gustum meum faceret, diligi videbā, quamprimū ita erga ipsum afficerer, vt memoria mea mirabili quodā modo ad de eo cogitandū compelleretur, ac velut traheretur, esto nullam per hoc Deum offendendi intentionem haberem; attamen libēter eum aspiciebam, ac de illo, deque bonis quæ in eo notabam, cogitare mihi quàm erat suauissimum. Erat hoc adeò mihi damnosum, vt anima mea propterea in præsentissimo pereundi periculo versaretur. Sed, postquam indicibilem Domini pulchritudinem aspexi, neminem omnino exinde vidi, qui, cum illo collatus, mihi pulcher videretur, vel memoriam meam occupatam teneret, ita enim quoad hoc iam reddita sum libera, vt, cum vel solùm mentis & considerationis oculos in imaginem quam animæ insculptam gero, coniicio, ex eo tempore, cuncta quæ video, mihi abominabilia & fastidio esse videantur, cum excellentijs & gratijs quas in Domino hoc conspexi, comparata. Nulla quoque est scientia, nullum item voluptatum genus, quod illius comparatione, hoc est, cū vel vnici verbi à diuino illo ore prolati auditu cōparatum, aliquo apud me sit loco, quanto verò magis, cùm toties eum loquentem audiuerim? Immò, nisi ob peccata mea DOMINVS faciat vt sui ipsius memoriam penitus amittam, minimè posse fieri puto, vt quis ita memoriam meam occupet, si modò vel paululùm

de Do-

de Domino hoc cogitem, statim ab illius imagine atque impressione esse libera.

Confessarijs quo modo amicum vultum exhiberet.

Quod iam dicā, ad Confessarios meos spectat: qua in re notandū est, me semper animæ meæ directores ac moderatores insigni amore solita prosequi: cum enim non aliter eos intuear, quàm Dei Vicarios, hinc mea voluntas semper in eos potissimum ferri ac propendere videtur. Contigit ergo, me, sine vllo scrupulo & planè secura conscientia, amicum illis vultum exhibere; sed illi, velut timorosi & fidi Dei famuli, verentes fortasse ne sibi etiam sancto quodam amore, aliquo modo secus quàm oporteret adhærescerem, se à me auersos & alieniores ostendebant: [illegible] erat postquam iam illis, ita obedire, & penitus subijcere [illegible] ssem; antea enim tanta tamque vehementi in eos dilectione non ferebar. Ridebam ipsa apud me, videns quantopere errarent: &, quamuis non semper clarè cuilibet aperirem, quàm parùm cor meum in aliquo figerem, sed id facerem; ipsos tamen ante omnia semper quoad hoc securos esse iubebam, ne quid sibi de me timerent: & quo sæpius ac frequentius ipsi mecum agerent, eo magis agnoscebant, quantum Domino deberem; quas autem de me habebant suspiciones, semper in principio erant.

Amor illius erga Deum & fiducia postquam eum vidisset.

Maiorem ergo hunc Dominum amorem & fiduciam concipiebam, postquā illum vidissem, vtpote quæ tantam cum eo familiaritatē habebā, & tā [illegible] cum eo conuersabar. Videbam illum, etsi esset Deus, etiam hominem esse, illumque hominum imbecillitatem non mirari, vtpote qui [illegible] lem ac miseram nostram conditionem, quæ per primum peccatum, [illegible] quod ipse reparaturus in mundum venit, ad lapsum valdè prona est & [illegible], probè perspectā habet. Esto meus sit Dominus, possum nihilominus cum illo agere tanquam cum amico. Satis namque intelligo, eum non esse sicut ij, quos hic in terra pro dominis habemus, qui omnem dominatum & magnificētiam suam in affectata & ascititia quadam auctoritate constituunt: quos non nisi certa quadam hora, idq. per aliorum ad hoc deputatorum intromissioné & introductionem alloqui datur: si pauper & obscurus sit, qui in eorum aula negotium tractandum habet, eo maiore hoc illi labore, cursu, discursuque constabit: si verò Rex ipse conueniendus sit, pauperes & ignobiles personas ad eum nefas erit accedere, sed antè inquirere oportebit, quinam regi [illegible] & familiarissimi [illegible]; certi autem esse possumus, non esse hos [illegible] qui mundum sub pedibus premant & conculcent: qui enim huiusmodi sunt, dicunt verum, qui nec timent, nec timere debent; vnde nec conueniunt aulæ; horum enim ibi nullus est vsus, sed omne quod illis malum videtur, silentio ibi dissimulandum est; immo verò de vero dicendo ne cogitare quidem auderent, ne gratia excidant regia.

Discrimen Regni Christi & regnorum mundi huius.

Quantum verò, ô Rex gloriæ, & omnium Dominantium Domine, inter regnum tuum & regna sæculi huius discrimen est! Tuum, non est arundineis & fragilibus baculis fulcitum, cùm nullum habeat finé, nullis ad te aditum opus est intercessoribus aut mediatoribus: si quis tantummodo faciem tuam videt, statim agnoscit, te solum esse qui Domini nomine vocari merearis. Prout quidem Maiestatem præ te fers, facilè apparet, non esse tibi satellitibus, stipatoribus aut custodibus opus, vt illa ac te Regem esse colligatur. Longè aliter atque in terrenis Regibus, in te se res habet: nam Rex terrenus, si solus sit, vix seipso agnosci posset, imò, quantumcunq; vt Rex haberi & coli volet, fides ei non habebitur, cùm plus quàm cæteri homines externus non præferat; vt ergo fides ei habeatur, aliquod regiæ maiestatis insigne in eo appareat necesse est: vnde illas ascititias & exteriores auctoritates ac magnificentias adhibeat oportet, hæ enim si deessent, nullo apud suos esset loco: quòd enim potens appareat, non habet à semetipso, hinc aliunde ei auctoritatem accedere est necesse. Quis, ô Domine & Rex meus, Maiestatem, quam ipse præ te fers, iam dignè & ad viuum verbis exprimat! Impossibile foret, vt quis te videns non statim agnosceret, te per temetipsum summum ac potentissimum Imperatorem esse: nam percellitur & consternatur, qui hancce Maiestatem intuetur: multo autem magis, cùm tuam, Domine mi, Maiestati huic mixtam humilitatem, & amorem quem tali, qualis ego sum, ostendis, simul cõsiderat. De quacunque & omni re tecum agere & loqui possumus, prout lubet, postquam prima illa cõsternatio & formido, è Maiestatis tuæ aspectu orta, iam præterijt; esto interim maior quidam, ne te vllatenus offendamus, timor maneat; sed non ex metu pœnarum; nihil quippe hæc sunt, si cum tui amissione & carentia conferantur.

Reges terreni ex se non possent videri potentes.

Visio à Deo veniens, ex effectibus intelligitur.

Hi sunt visionis huius fructus, vt alios longè maiores, quos in anima relinquit, hic omittam: ex effectibus enim facile videre est, num illa à Deo sit, præsertim cum anima in luce est: nam, sicut iam sæpè dixi, vult Dominus eam subinde in tenebris agere, & obscuratam esse, nec hanc lucem videre; vnde mirum non est eam timere, quæ ita improbam se esse videt, vt ego sim. Iam nuperrimè contigit, me octo integros dies taliter constitutam fuisse, vt quantum & quid Deo deberem, mihi nec agnoscere, nec agnoscere posse, nec misericordiarum ac gratiarum illius meminisse omnino viderer; sed animam prorsus stupidam & obtusam, &, nescio quarum rerum cogitatione, aut quomodo occupatam haberem; non quòd mali quid cogitaret, sed quòd ad aliquid boni cogitandum ita inepta & torpida esset, vt mecum ipsa riderem, & voluptati mihi esset, videre quàm parùm anima per se possit, & quàm iaceat, cùm Deus in ea continuò non operatur: facilè vt perspiciat, se in hoc statu sine ipso nõ

Dominus sæpe sinit animam in tenebris agere.

esse:

esse: neque enim ita se res hic habet, atque in magnis illis afflictionibus, quas aliquando me habere dixi: sed tunc anima ita constituta est, vt, etsi ligna & materiam apponat, & paruam illam, quam à parte sua potest, operam adhibeat, amoris tamen diuini ignis in ipsa nequeat accendi: quin imo adhuc sit magna illius misericordia est, quod fumus etiam appareat, vt sciatur eum non esse penitus exstinctum, quoadusque eum Dominus denuo accendat: quo enim tunc anima magis in sufflando lignisque componendis se cruciat, & cerebrum affligit, eo se ipsam magis videtur suffocare: credideram equidem, longe tunc esse consultius, vt se totaliter in eius brachia resignet, ingenuè confitens, se nihil omnino se sola posse, & alijs meritorijs operibus, vti ante dixi, exercendis incumbat. Ideo enim fortaßè tunc orationem ei Dominus eripit, quò in illis sese exerceat, simulque per experientiam discat, quàm parum ex se ipsa efficere poßit. Hoc certum est, hodie me cum DOMINO animum oblectasse, & de eius Maiestate conquerendi audaciam sumpsisse, eique confidenter dicendi: Quid hoc est Domine? annon plus satis est, quod in hac ærumnosa & misera vita me detineas, & ego hanc propter te sustineam, & viuere in terra cupiam, cum tamen in ea nihil sit aliud, quam multiplicia tui non habendi aut fruendi impedimenta: necesse quippe est me comedere, dormire, cum omnibus agere & tractare: & hæc omnia tui causa, acerbissima mente perfero, quanquam non ignoras, Domine, id mihi maximum ac grauissimum tormentum esse.

Quid facere anima debeat cum à Deo sibi relicta est.

Tene tamen interea, in paruo illo, quod mihi ad te fruendum suppetit, tempore faciem tuam à me abscondere? quomodo hoc cum immensa tua consistat misericordia? quomodo id ferat amor, quo me ipse prosequeris? Putem equidem & credidero, fore, vt, si me à te possem abscondere, vt tute faciem tuam à me abscondis, propter amorem eum quo erga me ferris id minimè patereris: sed ipse mecum es ac semper me intueris; vnde non est quòd hoc tolerem. Obsecro, Domine, vt considere, magnum hoc pacto grauamen irrogari ei, quæ te ita diligit. Hæc aliaque id genus subinde dixi, cum prius optimè intellexissem, quàm tolerabilis mihi in inferno paratus esset locus, cum tamen alium longe grauiorem peccata mea promeruissent: sed amor hominem ita sui impotentem reddit, vt me ipsa non sentiam, nisi quòd pleno cum sensu & intellectu has querelas depromam: & Dominus omnia à me in bonam partem accipit. Benedictus sit tam bonus ac benignus Rex.

Quid porrò nobis fieret, si Reges terrenos tam audacter & confidenter alloqueremur? esto mihi mirum non videatur, quòd Regem nemo alloqui audeat: par quippe est, eum, vti & alios Dominos, qui se aliorum capita esse ostendunt, timeri. Sed mundus iam eò deuenit, vt ho-

Vita hominum deberet esse longior vt omnes ritus in conuersatione seruandos addiscerent.

minum vita multò esse deberet diuturnior, quò, quæ hodie in vsu sunt, cerimonias, nouitates, ritus & modos magnatum compellandorum, addiscerent, si aliquantulum temporis, ad Deo sequendum, vitæ subtrahere cuperent. Obstupeo, cùm video quid rerum in mundo agatur: adeò vt, cum magnates alloquendi mihi essent, planè nescirem quomodo viuerem: si quis enim, sui oblitus, non tantum hominibus honorem defert, quantum merentur, non id in bonam partem & velut ioco factum accipitur; sed ita studio id & ad contumeliam factum esse arbitrantur, vt intentionem tuam, si fortè, vti dico, tui oblitus sis, excusare tenearis: & faxit Deus, vt etiam tunc tibi credere in animum inducant. Iterum dico, nescisse me quomodo viuerem: misella quippe anima vndique se hic angustiatam & perplexam comperit. Videt enim, hinc iniungi sibi, vt cogitationem semper Deo occupatam habeat, & necesse sibi esse, illum semper & vbique præ oculis habere, quò multis periculis eximatur; illinc verò, nefas sibi esse, vel latum vnguem à mundi punctulis declinare, aut ea vel in minimo negligere, ne quam illis qui suum in hisce punctulis honorem collocarunt, offensionis indignationisue occasionem præbeat. Maximè, inquam, hoc me torquebat: hinc semper in me apud illos excusanda, inciuilitateque mea purganda eram occupata: etsi enim quam maximè aduigilarem, necubi impingerem, euitare tamen non poteram, quin plurimos errores committerem; qui, vti modo ostendi, in mundo vt non parui reputantur. Religiosos saltem, hac in re impingentes & errantes, par esset excusationem non afferre: sed eheu! etiam illos hîc te excusare oportet: dicunt enim sæculares, monasteria morum omnisque ciuilitatis, & eius sciendæ, esse debere velut aulã, quod quomodo cũ veritate stet, esse debere velut aulã, prorsus sanè nequeo percipere; vnde cogitare mecũ cœpi, nũ fortè aliquis Sanctorũ aliquando dixerit, Religioné velut aulã esse debere, in qua instituerentur & efformarentur ij qui regni cœlorum aulici & palatini esse vellent, & illos hoc, contrario sensu accipere & vsurpare. Nescio enim, quomodo fieri possit, vt in rebus quas toties mutari videmus, mundani homines tanta, vt complaceant, cura incumbant, cùm vice versa æquum esset, vt, quò Deo placerent, & mundum abnegarent, talem solicitudinem semper & continuo præferrent.

Sugillantur qui dicunt Religiones esse aulas vrbanitatis.

Aliquatenus saltem tolerabile esset, si simul & semel hi ritus addisci possent: sed iam necesse penè esset quendam, vt ita dicam, institui ludum, in quo aliud non traderetur & doceretur, quàm quæ in litterarum superscriptione seruandæ sint formulæ & modi: modò enim ab hac, modò ab illa parte, vacuus margo relinquitur; & is qui antè ne *magnificus* quidem appellari solebat, iam vocatur *Illustris*: vt nesciam, quonam tandem res deuentura sit: nondum enim ego quinquagenaria sum, & breui eo quo vixi

Vanitas quæ in litterarũ superscriptione seruatur.

tempore, tantam rituum mutationem vidi, vt, quomodo viuendum sit, nesciam: quid agent ergo, qui iam recens in mundum veniunt, & multis annis victuri sunt? Miseret me certè Religiosorum & Religiosarum, qui ob sanctas quasdam rationes & fines in mundo & inter mundanos agere tenentur: magna enim & intolerabilis crux est, quam hoc in genere pati debent: qui si omnes inter se conuenire, seque in hisce scientiis ignaros & imperitos ostendere possent, & in his vt tales haberi etiam vellent, à magno se haud dubiè onere & cruce liberarent; sed, hem, ad quas ineptias deuoluta sum; de Dei magnalibus me loqui oportebat, & ecce ad mundi sordes & nugas delapsa sum: sed quia me Dominus, pro sua misericordia iam inde eripuit, hinc iisdem iam egredi volo. Illi porro iis se dedant, qui hasce fatuitates tam operosè & laboriosè obseruant; faxit autem Deus, vt in alia vita, quæ constans & immutabilis est, easdem non luamus.

Capvt XXXVIII.

INSIGNES QVASDAM NARRAT GRATIAS, QVAS EI DOminus, tum in arcanis nonnullis cœlestibus patefaciendis, tum in aliis illustribus visionibus & reuelationibus ipsi exhibitis, præstitit: simul refert, quinam inde in se effectus manerent, quantumque inde anima ipsius profecerit.

CVm quadam vespera ita malè haberem, vt consuetam orationem omittere vellem, rosarium in manus sumpsi, vt, quò intellectus requiesceret, oratione vocali aliquantulum me occuparem, esto exterius satis quieta essem, eò quod in oratorium sola concessissem. Verum omnes hæ diligentiæ parum iuuant, cùm suam Dominus gratiam vult ostendere. Iam aliquantulum hoc in statu fueram, cum quidam mentis raptus tanto in me impetu ingruit, vt eum nullatenus impedire aut resistere possem. Videbar hic mihi in cælo constituta & primi quos illic vidi, erant pater & mater mea: videbã præterea alia quædã tam magna (idq; tam breui tẽporis spatio, vt eo salutatio Angelica decurri vix posset) vt illorum me visio valde extra meipsam raperet: reputabamq; hoc vt singularẽ quandã Dei gratiã. Porro quantũ ad breue illud tẽpus, fieri potest, vt id fuerit longius; sed, talia videntibus solet id nimis quàm breue videri. Timebam, ne qua hic fortè illusio subesset; sed, quia mihi nulla subesse videbatur, hinc nesciebã quid agerem: pudebat me quippe non parum, huiusmodi ad Confessarium meum referre; idque non ex humilitate (vt mihi quidem videtur) sed quod putarem illum me derisurum, ac dicturum: Hui nouũ Paulum, qui

Visio quædam cœlestis.

qui cæleſtia & quæ in cælo ſiunt, videat! Hui nouum Hieronymum! Et, quia glorioſi hi Sancti huiuſmodi res viderant, hinc etiam magis timere incipiebam, & lachrymis me identidem conficiebam: nullo namque mihi veritatis fundamento niti videbantur. Tandem, non obſtante magnâ illâ difficultate quam ſentiebam, Confeſſarium meum adij: numquam enim aliquid, quantumuis mihi id graue fuiſſet, eum celare audebam: quod maximopere timerem, ne mihi vſquam diabolus illuderet ac deciperet. Cum ergo is me ita afflictam & anxiam videret, non parum me eſt conſolatus, multa ad hoc bona verba adducendo, quo me ab hac anxietate liberaret. Poſtea contigit, (quin etiam modo aliquando contigit) vt etiam maiora mihi Dominus ſecreta reuelarit; nó eſt enim in animæ poteſtate, vti etiam non poſſibile eſt, plura vt videat quam ei repræſentetur: hinc in ſingulis viſionibus plura non videbam, quam Dominus mihi oſtendere dignabatur. Quod ſanè tam multum erat, vt vel minima illius pars ſatis eſſet ad animam ſumma admiratione complendam, & inducendam vt quidquid in mundo eſt parui faciat & contemnat. Vellem, poſſem aliquid declarare ex minimo eorum quæ intelligebam: at cogitans mecum, quo id modo fieri poſſet, ipſum prorſus impoſſibile eſſe comperio: nam ſi vel ſolùm illam differentiam, quæ inter lumen quod hic videmus, & id quod ibi apparet, eſt, (nam ibi nihil eſt aliud, quàm lumen) conſideremus, ea ſanè tanta eſt, vt nulla omnino inter vtrumque hoc lumen comparatio ſit aut ſimilitudo: imò ipſe ſolis ſplendor & iubar, cum eo collatus, nonniſi vile quid & abominabile eſſe videtur. Ipſa denique imaginatio, quantumuis ea acuta & perſpicax ſit, luminis huius, aut alterius cuiuslibet rei, quam tanta mihi Dominus cum voluptate declarabat, vt verbis exponi omnino non queat, formam deſcribere, aut rudi quodam modo delineare planè non poteſt: omnes quippe ſenſus in tam ſublimi gradu & ſuauitate recreantur, vt id ſatis exponi aut declarari non valeat: quocirca ſatius eſt, vt de eo pluribus agere ſuperſedeam.

Dominus magna illi ſecreta oſtendit.

Lumen quòd in cælo videtur exprimi verbis non poteſt.

Alio quodam tempore, pluſquam horæ ſpatio continuò, mirabilia quædam Dominus mihi oſtendebat, & à latere meo nuſquam diſcedere videbatur, ac tandem dicebat, *Vide, filia, quantum amittant qui contra me ſunt; quocirca tu hoc eis indicare ne negligas.* Ah Domine mi, quam parum meum dicere prodeſt apud eos quos ſua ipſorum opera in cæcitate detinent, niſi illos Maieſtas tua illuminet! Nonnullis quidem, quos illuminare dignatus es, profuit magnalia & potentiam tuam cognouiſſe: at vident, Domine, te hæc tam improbæ & miſeræ creaturæ oſtendiſſe, adeò vt pro magno reputem, fuiſſe vel aliquem qui fidem mihi adhibere voluerit. Sit nomen & miſericordia tua in æternum benedicta. Ego ſaltem notabilem quamdam in anima mea progreſſum ſenſi: & hæc

ab eo

ab eo tempore semper ibi manere & esse, nec amplius ad vitam reuerti voluisset: omnium quippe rerum inferiorum contemptus ac fastidium quod in me remansit, perinmagnum erat, adeò vt illę mihi non nisi sordes & perquam vilia esse viderentur & ad oculum videam quàm abiectè & viliter nos occupemus, cum illis inhæremus & immanemus.

Cum apud nobilem illam matronam, quam dixi, commorarer, quodam tempore me cordis deliquium corripuit; quod, vti supra dixi, satis vehemens habere solebam, esto id iam ita intensum non sit. Quod autem illa charitatis ac beneuolentiæ plena esset; pretiosa quædam quæ habebat, tum ex aurea, tum è gemmis varijs, ac præsertim vnum ex adamantino, quod magni pretij censebatur, monilia proferri iubebat, existimās horum conspectu me mihi restitui ac recreari posse: sed me cum ipsa ridebam, miserebatque me hominum, videns quid illi æstiment, &, quid nobis Dominus præparauerat, considerans: simul apud memetipsam cogitabam, quàm difficulter & ægrè animum ipsa meum possem inducere, vt hæc aliquo in pretio habeam, esto etiam summa adhoc contentione conniterer, nisi aliarum rerum mihi memoriam DOMINVS auferret.

Animæ dominiū.

Est hoc excellens quoddam animæ dominium, imò tam magnum, vt nesciam etiam id quisquam alius sit intellecturus, quàm qui de facto ipsum possideat: nam hæc, est germana & naturalis derelictio & abnegatio, eo quod nullo omnino nostro cum labore fiat, Deo faciente omnia, quia hasce veritates ita repręsentat, & nobis impressas relinquit, vt manifeste videre sit, id nos non aliter quam sic, tali modo, ac tam breui tempore, posse acquirere. Exinde etiam perexiguus in me mortis timor remansit: antea quidem eam valdè timere solebam, at iam ei qui Deum timet & seruit, ea mihi facillimum quid esse mihi videtur: in momento quippe, se anima ab hoc carcere solutam, & in quiete constitutam videt. Quod enim Deus spiritum ita sustollat, eique in hisce raptibus tam singularia & eximia repræsentet, hoc magnam mihi cum animæ à corpore hoc mortali separatione habere videtur similitudinem: tunc namque se in momento in omni hoc bono constitutam cernit. Nihil autem hic dico de pœna quam in hac separatione & digressione ipsa sentit; etenim illa parui momenti est, & verisimile est eos, qui antè dum viuerent, Deum sincerè dilexerunt, & ea quæ vitæ huius sunt, iam dudum mente deseruerunt, multo suauiùs mori. Credo etiam hoc non parum mihi, ad veram nostram patriam agnoscendam, intelligendumque nos hic non nisi peregrinos esse, profuisse. Et sanè magnum quid est, agnoscere quid ea patria sit, & nosse, vbinam nobis viuendum sit. Nam si quis in aliquam regionem, illic perpetuò commoraturus, proficisci velit, magno illi ad viæ la-

Mors Deū timenti facilis est.

Patriam verām nosse, magnum quid est.

viæ labores non sentiēdos leuamini & subsidio est, antè cōsiderasse & vidisse, terrā ad quā tēdit esse huiusmodi, vt in ea quā comodissimè & quietissimè victurus sit. Conducit hæc consideratio præterea, ad faciliorē rerum cœlestium cogitationem habendam, vtque sine vlla molestia aut labore conuersationem in cœlestibus habere assuescamus. Quod sanè nō contemnendum est commodum: nam vel solus cœli aspectus animam in se facit descēdere; quod enim Dominus aliquod eorum, quæ illic sint, specimen ei ostendere dignatus sit, hinc continuò de eo cogitat. Hinc fit interdum, vt me eorum quos illic habitare scio, consortio putem interesse, cum iisque me recreare; & hi ipsi, soli verè mihi videntur viuere & viui; homines autem in terra agentes, ita mortui, vt etiam totus orbis, & vniuersi qui in eo sunt, nullum mihi consortium adferre posse videantur, præsertim cum vehementer illos impetus in me sentio. Omnia namque mihi nonnisi merum vidētur esse somniū, & quidquid corporeis oculis intueor, nonnisi meræ nugæ, & ludicrum quid: quod autem oculis spiritus & animæ aspexi, hoc est quod ipsa ambire desiderat; & mors quodammodo illi est, quòd adhuc procul ab eo dissitam se esse videat. Demū, singularis quædam gratia est, quam illi Deus facit, cui id genus visiones communicat; hæc enim mirum in modum eum iuuat, præsertim in graui quadam cruce ferenda: siquidem nihil omnino illi placet, & quidquid demum conspicit, fastidio illi est. Et nisi Dominus permitteret, vt visorum quædam aliquando sequeretur obliuio (quamquam visæ species postea rursus memoriæ recurrant) nescio sanè, quomodo vitam trahere possemus: sit ipse in secula seculorum benedictus & laudatus.

Faxit Deus, per pretiosum quem dilectus eius filius pro me effudit sanguinem, ne, cum iam aliquid de tantis bonis me intelligere, & his ipsis, aliquatenus frui incipere voluerit, id mihi contingat quod olim superbo Lucifero, qui culpā suā, omnibus quo acceperat bonis & charismatibus excidit. Eum ergo pro eo quod est, supplex rogo, ne hoc vnquam permittat: nam subinde non parum mihi timeo; quamquam ex alia parte, (idque vtplurimum & propè semper) diuina me misericordia securam esse iubeat, ipsum, cum tot me peccatis eduxerit, auxiliatricem manum suam, quam hactenus porrexit, mihi neutiquam subtracturum, vt peream. Hoc summa animi demissione R. V.^am rogo, vt eandem mihi ab eo efflagitet. Quas autem hactenus commemoraui gratias, non sunt (vt mihi quidem videtur) tam magnæ ac singulares, atque illa quam modò narrabo; idque varias ob causas, ac præsertim ob ingentia, quæ inde mihi prouenerunt bona, & maximè ob singularem quamdam quam inde anima hausit, fortitudinem: esto singula, si separatim & per se considerentur, tam magna sint, nihil vt illis comparari posse videatur.

Cum

Cum quodam tempore, in vigilia Pentecostes, post sacra Missæ officio peracta, in valdè abditum quemdam locum, in quo sæpè aliquid legere solebam, me abdidissem, in libro à Carthusiano quodam composito, legere cœpi, ea quæ ad festum hoc pertinebant: cum autem signa è quibus Incipientes, Proficientes, & Perfecti perspicere queunt, num Spiritum Sanctum in se habitantem habeant, legerem, & tres hosce hominum status iam percurrissem; sensi in me, per Dei bonitatem, prout quidem ego intelligere poteram, illum mihi præsentem adesse. Itaque cum ei hoc nomine gratias agerem, simul recordata sum, aliàs, cum hæc ipsa legerem, hæc omnia mihi maximè defuisse (quia tam clarè & liquido id tũ videbam, sicut iam contrarium in me sentio & experior) vnde satis intelligens, id singularem quamdam Domini gratiam esse, considerare apud memetipsam incepi locum, quem ob peccata mea in inferno promerueram, Deoque quam potui maximas gratias egi: videbar namque animam meam non amplius agnoscere, prout quidem eam immutatam videbam. Hæc igitur me considerantem ingens impetus spiritus corripuit; cuius quænam esset occasio vel causa, prorsus intelligere non poteram, tanta autem eius erat vis, vt anima violenter è corpore erumpere velle videretur, quod se ipsa non caperet, imparemque tanto bono admittendo & exspectando agnosceret. Ea autem impetus erat vehementia, vt me ipsa retinere aut regere non possem, & longè diuersa ab ea, quam aliàs in me senseram. Non sciebam quid animæ esset, aut deesset, vel quid vellet: vsq; adeò commota & mutata erat. Quamobrem parieti annitebar; nam, esto sederem, non tamen subsistere in loco poteram, quod omnes naturæ vires me penitus deficerent. Hoc in statu constituta, video columbam quamdam capiti meo desuper imminentem, longè diuersam ab illis, quas hic in terra conspicimus; neque enim tales, vt illæ, habebat pennas, sed alas velut è conchulis quibusdam, magnum ex se splendorem emittentibus, contextas. Erat hæc communibus nostris columbis maior: videbarque strepitum quem alis suis volaturiendo excitabat, inaudire; volaturiuit autem tam diu ac posset Angelica salutatio recitari. Ita quidem tum anima mea constituta erat, vt seipsam perdens, etiam columbæ aspectum ex oculis perderet. Spiritus porrò, tam bono hospite intra se admisso, prorsus tranquillatus est: & certè quantum mihi quidem videbatur, tam mirabilis gratia eum & tranquillauit, & consternauit; qua vt iam frui cœpit, timore paulatim emigrante, successit quies & serenitas mentis, itaque mansit in raptu. Huius autem raptus gloria tam admirabilis & excellens fuit, vt penè omnibus sequentibus festis ita extra me ipsam essem, meiq; impos, vt quid mihi agerem, aut quomodo tanta in me gratia & fauor diuinus caderet, prorsus nescirem. Nihil omnino (vt ita dicam) audiebam

Ludolphus in vita Iesu Christi c. 74. p. 2.

Videt colũbam capiti suo imminentem.

aut videbam, idq; ob intensissimum quod interius sentiebam gaudium. Intellexi, me ex eo die summum in sublimiore quodam Dei amore, virtutibusq; magis heroicis & fortibus, profectum fecisse, & promotam esse: sit ille in æternum benedictus & laudatus. Amen.

Eandem etiam columbã vidi aliàs capiti cuiusdam Dominicani impendere, excepto quod radij & fulgores alarũ ipsius lõgius se iã distẽdere viderentur: simul intellexi fore, vt multas hic Deo animas lucraretur.

Alio tempore vidi, quomodo Beata Virgo Patri illi præsentato eiusdẽ Ordinis, de quo iã supra aliquoties memini, candidissimam cappã circumdaret; atq; mihi se in illius, quod sibi præstitisset, obsequij, dũ scilicet strenue allaborauit, vt domus hæc fundaretur, cõpensationẽ ei hanc cãdidã vestẽ dare, idq; in signũ quod illius animã ipsa post hac mundam seruaret, & ab omni peccato mortali immunẽ. Id quin ita factum sit, minimè dubito, paucis enim exinde post annis demortuus est; reliquo autẽ vitæ tẽpore & in morte, tantã austeritatem & sanctitatem prætulit, vt, quantũ è coniecturis assequi possum, nullus sit de eo ambigendi locus. Quidam autem Monachus, qui eum morientẽ viderat, certò mihi affirmauit, se ex eo, paulò antequam spiritũ in Dei manus traderet, audisse, S. Thom. sibi visum assistere: mortuus est autem summo cum gaudio, & ardentissimo ex hoc ærumnoso exilij loco emigrandi desiderio. Postea subinde mihi magna in gloria apparuit, & nonnulla secreta aperuit. Orationi porro ita addictus erat, vt etiam in mortis hora, cum ob nimiam corporis debilitatem ab ea abstinere vellet, planè non potuerit, ob frequentes quos tũ patiebatur raptus. Paulò antequã ex hac vita decederet, litteras mihi misit, in quibus me cõsuluit, quomodo se in raptibus, qui ei statim post Missę celebrationẽ incidebant, ac satis diu durabant, ita vt eos ipse impedire nõ posset, gereret: sed Deus tandem ei omnium, quos toto vitæ tempore sat multos subijt, laborum atque obsequiorum præmium reddidit.

Reuelatio circa Rectorem cuiusdã Collegij Soc. Iesu.

Quoad Rectorem Collegij Soc. Iesu, cuius antea aliquoties memini, quædam etiam vidi, quantum ad magnas gratias, quas ei Dominus faciebat, quas prolixitatis vitandæ causa, hic referre supersedeo. Quodã tempore grauis ei superuenit difficultas, quæ magnarum ei persecutionũ & afflictionum fuit occasio: cum ergo quadam die sacrum audirem, vidi, dũ sacrosancta hostia eleuaretur, Christum Iesum in cruce fixum; qui mihi quædam consolationis verba, ei denuntianda, dixit; nec non alia, quibus eũ & de futuris præmonebat & quid ipse illius nomine passus esset, declarabat, simul significans, vt & se ad patiendum disponeret. Magnæ hoc ei fuit consolationi, & ad fortiter certandum animos addidit: omnia autem prout Dominus mihi indicarat, postea ex ordine facta sunt.

Magna quoq; mihi de Religiosis certi cuiusdã ordinis, atq; adeò de vniuer-

vniuerso illo ordine simul indicata sunt: vidi quippè eos in cælo, & quidē sæpiùs, alba in manibus vexilla gestantes, nec non alia mirabilia, vti dico. Vnde Ordinem hunc sum̄a veneratione prosequor, frequenter namq; cū eius sectatoribus tractaui & egi: &, quantū video, vitam agunt conformē ac respondentem per omnia eis, quæ mihi Dominus de ipsis significauit.

Quadā nocte mihi in oratione agenti, Dominus quædam verba incepit dicere, quibus mihi in mētē reuocabat, quā improba & nequā prior mea vita fuisset; quæ mihi & pudorē incutiebāt, & nō parū affligebāt[illegible] enim nullā ea acredinē præferant, talē tamen in homine sensum & dolorem cient, vt eū penè conficiant & consumant, & plus in nostri ipsorū cognitione per vnicum horum verborum proficimus, quam assiduè etiā ad multos dies nostram ipsi miseriam ac vilitatē cōsideramus: verba quippe hæc tam expressam & euidentē veritatē continent, vt eā negare nequeamus. Ponebat autem mihi ob oculos, eam quam olim habuerā, ad magnas vanitates propensionē ac voluntatem, dicens, vt magni facere, quod ipse voluntatem, quæ aliàs tā malè impensa & occupata fuerat, vti mea, in ipso collocari ac statui vellet, & quod ipse eā etiā admitteret. Alio tēpore dicebat, vt meminissē, quoties [illegible] vita fuerim id vt honorē æstimare & honorificū, quod cōtra eius honorē pugnabat. Aliquando, vt mecū ipsa perpenderē quantū ei deberē, eò quod, cū grauissimè eū offenderē, & alapā durissimā ei infligerem, tunc ipse me beneficijs oneraret: si quas haberē imperfectiones (quæ sane paucę nō sunt) ita mihi eas Dominus repræsentat, vt me ipsa tota destruere & consumere videar; & quia eæ permultæ sunt, hinc sæpe hoc mihi contingit. Euenit nonnunquā, vt, cū me, à Confessario meo reprehensa, per orationem cōsolari vellem, in ea demum verè & prout oportebat, à Domino reprehēderer. Vt ergò ad id quod dicere cæperā reuertar, cū vitā meā improbam mihi Dominus in mentē ac memoriā reuocare inciperet, ego multis lachrymis effusis, videns me (vt quidem existimo) nihil omnino hactenus egisse, cogitare mecum cæpi, num fortè aliquam mihi facere gratiam vellet. Id namq; iā lōgo vsu obseruaui, non aliàs solere me singularem aliquam gratiam à Domino recipere, quam cū antè me penitus annihilaui, vt liquidius sic perspiciam quam illæ supra & citra omne meū meritum sint, atque ideò nonnisi à Domino illas prouenire mihi persuadeo. Nō multò post, spiritus meus ita clauebatur, vt ferè extra corpus migrasse mihi videretur: hoc autem cum fit, homo saltē non sentit se in corpore viuere. Vidi hic Sacratissimam Christi humanitatem, multò gloriosiorem & splendidiorē, quam eam hactenus vmquā viderā. Per admirabilē & perspicuā quamdā notitiā mihi repræsentatū est, quomodo ipse sit in sinu Patris; etsi, quomodo ibi sit, exprimere non possem; nam, etiā meipsam nō intuendo, me corā diuinitate illa præsentē cernere vide-

Priores vanitates [illegible] Dominus ei in memoriā reuocat.

Cū se annihilabat tunc gratias à Deo recipere solebat.

Videt filiū Dei in sinu Patris.

videbar. Adeò porro inde consternata & constituta mansi, vt aliquot mihi elapsi fuisse videantur dies, antequam mihimetipsi possem restitui, semperque illam filij Dei Maiestatem mihi præsentem, etsi non talem, qualem antè videram, habere viderer. Hoc porro satis intelligebam; sed ita id imaginationi insculptum manet, vt, etsi id nonnisi quam breuissimo tempore durarit, ipsa tamen hoc ad satis longum tempus à se dimouere nequeat; quod & magnam homini adfert consolationem, nec non in spiritu profectum. Hanc ipsam visionem etiam alijs tribus vicibus vidi: & est (vt mihi quidem videtur) omnium, quas mihi Dominus exhibere dignatus est, visionum eminentissima & altissima, insignesque secum adfert fructus. Vnde etiam animam singulari quodam modo purgare, & sensualitati hinc nostræ omnes propè vires eripere videtur: est præterea vehemens quædam flamma, quæ (vt quidem apparet) omnia vitæ desideria exurit, & in nihilum redigit: nam etsi desideria mea (Deo laus) ad res vanas non ferrentur, hîc tamen apertissimè mihi declaratum est, omnia terrena imperia & dominatus inania sint. Est hoc quoque illustre documentum, è quo discamus desideria nostra sursum ad puram veritatem sustollere: manet quoque hîc animæ tanta erga Deum reuerentia impressa, vt quomodo id fiat, exprimere non valeam; saltem nimis quam multum differt ab ea quam in terra consequi possumus. Non potest anima non magnopere mirari, cum considerat, quomodo tantam Maiestatem vmquam offendere ausa sit, aut aliquis audere possit. Hosce visionum effectus, nec non alia huc spectantia non dubito quin aliàs exposuerim; at iam ante dixi, ex illarum vna maius, ex alia minus commodum sequi; at ex hac solet quam maximum sequi. Cum autem sacram communionem adibam, & sublimis huius Maiestatis, quam videram, recordarer, considerarem que eumdem Dominum esse, qui in Sacratissimo Sacramento est (imò sæpè se mihi in sancta hostia spectandum dare dignatur) omnes mihi comæ arrigebantur, & planè in nihilum redigi videbar.

Visionis Christi qui sint fructus.

Sed nisi tuam, Domine mi, magnitudinem velares, quis toties rem ita abominabilem, & abiectam tanta cum Maiestate coniungere & vnire auderet? Benedictus sis tu Domine, teque omnes Angeli & vniuersæ creaturæ dilaudent, quod ita res pro imbecillitatis nostræ ratione attemperes, vt etsi tantis tamq; excellentibus donis fruamur, tamen per magnam tuam potentiam ita non percellamur, vt præ metu (quod nimirum imbecilles, fragiles, & miseri simus) ijs frui negligamus. Idem namque contingere nobis posset, quod alias rustico cuidam contigit, (rem autem quam narro, verè contigisse mihi certò constat) hic enim cum thesaurum, maior erat quam illius erat animus (qui nimis quam paruus erat)

Quidam inuentum ob thesaurum emoritur.

erat) inueniſſet, eum apud ſe detinens, in tantam melancholiam & triſtitiam incidit, vt paulatim præ angore & nimia ſolicitudine, quòd, quid de illo faceret, neſciret, contabeſcens tandem exſpirauerit. Verum ſi illum non ſimul inueniſſet, ſed hunc illi paulatim aliquis per partes dediſſet, itaque eum cum familia ſuſtentaſſet, longè haud dubiè lætior, quam cū pauper erat, vixiſſet, nec præ angore vitam amiſiſſet. Quam, ô opulentia pauperum, mirabili quodam modo animas ſuſtentare noſti, tam ingentes illis opes non ſimul, ſed nonniſi paulatim, vt penè eas non videant, oſtendendo! Cum tantam tamque infinitam Maieſtatem, tantillo in ſubiecto, quale eſt hoſtia, abſconditam conſidero, non poſſum ex illo tempore tantam apud memetipſam ſapientiam non ſummoperè demirari, vt neſciam, quomodo mihi Dominus & animum & robur det, vt ad illum accedam. Sanè niſi is ipſe qui tam eminentes mihi gratias dedit, & etiamnum dat, me corroboraret, non eſſet poſſibile, me tanta mirabilia tacendo poſſe diſſimulare, aut plenis vocibus paſſim non diuulgare. Quid ergò ſentire debet miſera quædam creatura, qualis ego ſum, multis abominationibus onuſta, & quæ vitæ ſuæ dies in tam paruo, ac propè nullo. Dei timore traduxit, cum ſe ad hunc tantæ Maieſtatis Dominum ire conſiderat, præſertim cum ipſe inſuper vult vt anima mea ipſum videat? quomodo os tuum, quod tot aduerſus hunc ipſum Dominum verba pertulit, glorioſiſſimo huic corpori puritati & pietati pleniſſimo coniungere poterit? nam magis animam (quòd ſcilicet ei prout oportet non ſeruierit) cruciat & affligit amor, quem pulcherrima illa facies, ſingulari cum teneritate, affectu, & affabilitate præfert, quam eam timere faciat ac perterreat Maieſtas, quā in illo conſpicit. Quis porro mihi ſenſus fuerit oportet duabus illis vicibus, quibus hoc quod dixi, videre mihi datum eſt? Parum certè abeſt, quin ô Domine mi, & vnica gloria mea, dicam, me magnis illis afflictionibus, quas anima mea ſentit, durantibus ſaltem aliquid ad tuum honorem feciſſe: (ſed, eheu! neſcio quid dicam; nam hæc ſcribo vix verbum vllum loquens, ſentio quippe me turbatum, & meipſius quodammodo impotem, mox vt hæc ipſa ad memoriam reuocaui) ſi quidē, Domine, hic ſenſus à me prouenirer, bene dicerem, me aliquid ad tuum honorem præſtitiſſe; ſed quia ne vnam quidem bonam cogitationem habere poſſumus, niſi tu illam dederis, hinc id mihi aſcribi aut laudi duci non debet. Ego Domine ſum debitrix, & tu ille quem peccaui & offendi.

Cum quodam tempore ſacram communionem accederem, oculis animæ multò clarius, quam corporeis, duos vidi dæmones, & quidem aſpectu horrendo deformes. Videbantur hi mihi cornibus ſuis miſeri illius Sacerdotis fauces velut circumdare; Dominum autem meum ea in

Sacerdos impurus nihil derogat Maieſtati Chriſti.

Maiestate quam descripsi, inter Sacerdotis huius manus, in hostia quam mihi iam porrecturus erat, videbam constitutum; vt ad oculum pateret manus illas in eum peccasse: vnde facile agnoui, animam illam in lethalis peccati statu constitutam esse. Quam mirum debebat esse spectaculum, tuam, Domine, pulchritudinem inter monstrosas illas laruas & dæmones videre! Illi coram te, velut pauidi & conterriti, tremebant, & libenter (vt quidem videbatur) inde se subduxissent, si liberam inde abeundi copiam tu ijs facere voluisses. Equidem introrsus adeò conturbabar, vt, quomodo ven. Sacramentum suscipere potuerim, nesciam, & non modicus me timor occupauit: cogitabam namque apud memetipsam, si quidem hæc visio à Deo venisset, Maiestatem illius minimè permissuram fuisse, vt quod in anima illa erat malum, ad oculum ego viderem: sed ipsemet Dominus mihi dicebat, vt pro illo orarem, seque hoc permisisse, vt intelligerem & scirem, quantam verba consecrationis vim habeant. Deúque non ideò desinere illic præsentem adesse, quamuis qui illa profert sacerdos nequam & scelestus sit, vtque etiam summam eius bonitatem, qua se in illas inimici sui manus sistere non grauatur, idque tam ad meam, quam aliorum vtilitatem notarem. Satis hinc intelligebam, quanto maior sit Sacerdotum, vt vitam honestam & ab omni scelere putam agant, quam reliquorum hominum obligatio; quamque & graue & horrendum piaculum sit, sanctissimum hoc Sacramentum indignè suscipere; adhæc quam plenum diabolus in animam mortalis sceleris ream dominium habeat. Denique mirè hoc mihi profuit, & satis hinc collegi, quantum ipsa Deo obstricta essem. Sit ipse in sæcula sæculorum benedictus.

Dæmonū in Domini conspectu terror.

Sacerdotes quàm opere ad vitam bona obligentur.

Simile quid mihi etiam alio tempore contigit, quod me mirum in modum consternauit. Quodam in loco cum essem, contigit quemdam, qui ad multos annos satis scelerate (vt quidem intellexi) vixerat, ibidem demorari: hunc morbus plusquam biennio detinuerat, & iam nõnullis in rebus sese emendasse videbatur. Mortuus quidem est sine peccatorum Confessione, non propterea tamen mihi videbatur inferno addicendus. Interim dum cadauer loculo imponitur, plurimos dæmones illud arripere, & velut ludibundos ac plaudentes, diris id modis tractare vidi. Hoc me non parum perterruit, ingentibus namque vncis id huc & illuc raptabant. Cum autem eâ, quâ aliorum corpora solent, pompâ & ritu ipsum ad sepulchrum deferri viderem, mecum Dei bonitatem cœpi perpendere; quod scilicet omnibus passim patere nollet, hanc animam sibi inimicam esse, ne quod inde illi probrum & infamia accederet. Quod autem videram, ita me affecerat, vt penè mentis impos essem, Iam quam diu funebre sacrum durabat, nullos spectabam dœmones; at

Horribilis visio de quo ea sine confessione mortuo.

Dæmones nõ apparẽt interim dū sacrificatur.

cum

cum corpus iam sepulchro inijciendum esset, tanta in eum dæmonum multitudo ad ipsum excipiendum paratæ aderat, vt hoc videndo extra meipsam essem: imò non paruo mihi opus erat animo, ad hunc dolorem meum deforis non prodendum. Cogitabam porro, quam diris in animam sæuire modis deberent, cum tale in misellum corpus dominium exercerent. Vtinam qui in malo statu sunt, viderent, quod ego tunc vidi; quod vsq; adeò horrendum erat, vt mirè id, ad illos à vitæ sceleratæ consuetudine reuocandos profuturum existimē. Omnia hæc magis in me agnoscere faciunt, quid Deo debeam, & à quibus malis ac periculis me liberauerit. Non sine magno timore eram, quoadusq; Confessario meo rem aperui, verebar enim, ne aliqua diaboli hic subesset, illusio, ad animam illam infamandam, esto ipsa non vsq; adeò bona & timorata vulgò haberetur. Certè quoties rei huius memini, quamuis etiam illusio diabolica non esset, non possum non timere.

Variæ visiones de animabus defunctorum.

Sed quia de visionibus quo ad defunctos loqui iam cœpi, referre hic quædam volo, quæ mihi hoc in genere Dominus de nonnullis animabus reuelare dignatus est; non quidem de omnibus, sed de admodum paucis, vt & breuis sim, & quia minimè id necessarium est, id est, quia nulla hinc ad aliquem manatura est vtilitas. Dictum mihi est, ex hac vita decessisse, quemdam, qui olim Prouincialem nostrum egerat; sed, cum demortuus est, alteri prouinciæ præerat: hic mecum olim egerat, eique ob quædam quæ mihi ostenderat beneficia, aliquot nominibus deuincta eram: vitæ autem eius ratio honesta inprimis erat ac proba. Vt ergo eum demortuum audiui, mirum in modum turbata sum, quia de saluatione eius timebam: viginti quippe annis superiorem egerat: quam ego rem certè valdè timeo? nam mihi perquam periculosum videtur, animarum regimen habere. Itaque magno cum pauore me intra quoddam oratorium abdidi, omniaque bona opera, quæ toto vitæ tempore vmquam egeram, (quæ sanè parua admodum fuerunt) in illum transtuli; vnde Dominum rogabam, vt per sua merita adimplere dignaretur, quod animæ illi, vt purgatorijs flammis posset egredi, deesset. Me ergo Dominum, quam poteram enixissimè rogante, videbatur is de profundo terræ ad dextrum latus meum prodire; & mox illum, magna cum lætitia & gaudio, in cælos ferri conspexi. Fuerat is, dum viueret, grandæuus & multorum annorum; sed iam mihi apparens, quasi trigenarius, aut etiam iunioris ætatis esse videbatur, facies autem illius miro fulgore radiabat. Pauco tempore hæcce visio durabat; sed ita ex ea affecta & consolata mansi, vt illius me exinde mors nunquam amplius contristare potuerit, tametsi eam plurimi peracerbè ferrent, quod omnibus percarus esset. Consolatio porro, quam

Merita sua dat pro redemptione cuiusdā animæ è purgatorio.

quam anima mea hinc sensit, tam erat magna; nihil vt aliorum luctum curarem,& dubitare nullatenus possem quin bona hæc esset visio, nulla inquam in ea illusio subesset. Vix duæ tunc elapsæ erant hebdomades, postquam ex hac vita migrasset; nihilominus omni qua poteram cōtentione procurabam, vt pro animæ eius refrigerio, & alij & ego Deum rogaremus; excepto quod ipsa eo ardore & contentione eum non commēdarem, quo quidem commendassem, si quæ ante dixi non vidissem; dum enim Dominus tale quid mihi circa aliquam animam ostendit, & ego dein pro eadem intercedere volo, planè perinde mihi facere videor (ita vt impedire id nequeam) ac si quis diuiti & non egenti eleemosynam daret. Postea vero comperi (procul enim hinc mortuus est) ecquod mortis genus ei Dominus immisisset, vtpote quæ ita circumstantes omnes ædificauit, vt non maximopere admirari, viso, quanto cum dolore, pœnitētia, lachrymis, & animi humilitate, è vita migraret.

Videt animam purgatorio exire.

Contigit in domo nostra, etiam Monialem quamdam, feruentem Dei ancillam, ex hac vita migrare: vix sesquidies effluxerat, cum, interim dum in choro officia pro eius anima peragerentur, & quædam de sororibus ad vnius è lectionibus illo in officio legi solitis medium iam peruenisset, ego illi adstans, vt eam in versiculo recitando adiuuarem, animam defunctæ vidi, quæ ab illa qua priorem illam videram parte exsurgens recta in cælum ascendere videbatur. Non erat hæc visio imaginaria sicuti superior illa; sed talis, quales illæ quas suprà retuli; non minor tamen ei fides debetur, quam illis quæ corporeis videntur.

Item Aliam.

Aliam etiam Monialem octodecim circiter aut viginti annorum, in eodem nostro conuentu emori contigit: semper illa, quoad vixit, debili infirmaque fuit valetudine, pietatis studiosissima, chori amantissima, & indefessa virtutum omnium cultrix. Hinc putabam, illam ad purgatorium non descensuram, sed merita plurima illi superfutura; plurimis enim cum morbis in vita luctata erat. Interim verò cum exequiæ celebrātur, antequam sepulturæ traderetur, quatuor post mortem horis, percipiebam illam purgatorio tempore exire, & in cælum abire.

Quemdā de Soc. Iesu in cælū ascendere videt.

Quodam tempore in templo cuiusdam Collegij Societatis Iesu agens, illamque, quam aliquādo me habuisse dixi, & etiamnum habeo, animæ & corporis angustiam sentiens, ita me introrsum constitutam & affectam inueni, vt ne vnam quidem cogitationem bonam habere mihi posse viderer. Hac ipsa nocte quemdam de fratribus Coadiutoribus Collegij illius emori contigit: pro cuius anima cum prout poteram orarem, & sacerdotis cuiusdam de hocce Collegio sacrum pro eo audirem, intimè ad meipsam introuersa, magna illum in gloria, & DOMINVM vnà cum ipso, in cælos ascendentem conspexi. Intellexi autem, è sin-

è singulari fauore fieri; quod Maiestas illius vnà cum illo ascenderet.

Quidam Ordinis nostri Monachus, vir admodum pius & religiosus, grauiter ægrotabat: cum autem ipsa sacro interessem, magna me recollectio mentis occupauit, vidique in ea illum iam exspirasse, & rectà ad cælum, non transito purgatorio, tendere. Eadem omnino hora, vti pòst intellexi, mortuus est, qua illum in cælum abeuntem vidi. Mirabar magnopere, quod purgatorio non adiudicaretur: sed intellexi tunc illi, quo minus eo abiret, bullas Ordinis profuisse, eò quòd Religiosus fuisset, qui suæ professionis regulam & votum quam exactissimè seruasset. Nescio sanè, cur mihi hoc indicatum fuerit: sed (quantum intelligo) hæc ratio fuisse debuit, vt scilicet scirem, quod monachum esse, non in sola veste situm sit, sed in eo vt in illa quis ad maioris perfectionis statum, qui solus monachum facit, tendat.

Item aliũ Carmelitam.

Plura de his loqui nolo; neque enim (vti dixi) id necesse est, quamuis multarum animarum statum mihi Dominus reuelare dignatus est: sed ex omnibus quas vidi animabus, nescio an vlla purgatorium euaserit, præterquam Religiosi illius, de quo antè paulò locuta sum; item sancti P.F. Petri de Alcantara, nec non illius Dominicani, cuius antè memini. Quoad aliquos vero, placuit Domino viderem, ad quem gloriæ gradum euecti essent; illis ipsos in locis spectandos exhibens, quæ in cælis obtinent: magna autem est inter hunc & illum, & vnum & alium, differentia.

CAPVT XXXIX.

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, ET EXIMIAS SIBI *à Domino præstitas gratias recenset: refert promisisse sibi Dominumbe, ne se facturum illis, pro quibus ipsa eum rogaret: & singularia quædam narrat exempla, in quibus factum sibi promissum Maiestas eius præstitit.*

CVM quadam die Dominum importunis precibus rogarem, vt cuidam cui multum ipsa debebam, oculorum lumen, quod penitus amiserat, & cuius ipsa proinde vicem miserabar, restitueret; vererer autem, vt ob peccata mea me orantem Dominus non exaudiret; apparuit mihi prout & aliàs mihi apparuerat, sinistræque manus suæ vulnus mihi ostendere incepit; dextrà autem clauum magnum, qui eidem infixus erat, educebat: illum autem extrahendo, videbatur simul & carnis frustilla extrahere: vt facilè colligere esset, summo sine dolore id non fieri, qui sanè magnam in me erga eum commiserationem excitauit; simul etiã mihi dixit, quan-

Quomodo ei Dominus apparuerit.

quandoquidem tanta tamque atrocia pro me passus erat, certò & indubitatè crederem, se multò etiam libentius præstiturum id quod ab se peterem; etenim promittere se mihi, nihil me vnquam à se postulaturam, quod mihi non esset præstiturus; quòd iam tum nollet, nihil omnino me postulaturam, nisi quod ad maiorem suam gloriam foret; itaque se facturum & concessurum id, quod in præsens à se poscebam: si enim, etiam cum nondum ei seruirem, nihil vnquam se rogaui quod non præstiterit, & quidem melius & perfectius, quam id ipsa postulare potuerim: minimè igitur dubitarem, quin id multò præstiturus esset libentius iam, cum se sciret à me diligi. Vix octo ab eo tempore effluxisse putem dies, cum oculorum vsum illi homini Dominus reddidit: statim verò id Confessarius meus resciuit. Fieri autem potest, vt preces meæ nihil omnino huc contulerint; sed, quia visionem illam videram, hinc ita eius rei certa mansi, vt Maiestati eius gratias, tanquam pro gratia & beneficio mihi concesso egerim.

Cæco lumē recuperat.

Alius quidam morbo graui, sed mihi incognito (quem etiam propterea hic non exprimo) laborabat: qui quomodo ipsum bimestri spatio afflixerit, incredibile & intolerabile videatur; adeò quidem vehemens eius cruciatus erat, vt suam ipse carnem discerperet. Confessarius meus, Rector, inquam, Collegij Societatis Iesu, quem dixi, eum inuisit, qui sortem eius & dolores miseratus, mihi iniunxit, vt, quomodocunque possem, eum adirem; etenim esse eum talem, cui id haud dubiè præstare poteram: erat namq; de consanguineis meis. Iui ergo, & hominem vidēs, ita vicem eius sum miserata, vt valdè importunis Dominum precibus fatigarem, huic vt sanitatem redderet. In hoc porro (vt quidem penitus mihi videtur) euidentissimè gratiam, quā mihi fecit, perspexi, quod ipse statim postridie, à dolore penitus liber, lecto surrexerit.

Morbido precibus sanitatem impetrat.

Quodam tempore grauissima in angustia versabar, quod scirem aliquē, cui multis nominibus obstricta eram, aliquid, quo tū Dei, tum proprium honorem maximopere læderet, moliri: & eò vsque venerat, vt iam ipsum exequi omnimodis decreuisset. Ita autē ego inde angustiata fui, vt quomodo propositum hoc eius subuerterem nescirem, imò nec vlla eius impediendi, & à proposito reuocandi ratio subesse videbatur. Igitur Dominum quam potui studiosissimè precata sum, remedium vt adhiberet; verum non ante meus cessare aut alleuiari poterat dolor, quā ipsum à cōcepto facinore cessare viderem. Hoc ergo in statu constituta, intra quoddam eremitoriolum, longè à turba sequestratum, (qualia in hoc monasterio nonnulla sunt) in quo Saluatoris Iesu ad columnā ligati imago cōspicitur, me abdidi, eumq; rogaui, hanc vt mihi gratiam faceret. Hic ergo vox quædā admodū lenis, tāquam si per fistulā aut tubam prouenirēt, ad

Precibus suis impedit, ne quis conceptum scelus exequeretur.

aures

aures meas delapsa est: quæ me horrore simul & timore magno compleuit. Intelligere quidem voluissem quod mihi illa dicebat, sed non poteram, quia id in momento fiebat & præteribat. Postquam autem timor meus (quod statim fiebat) iam transisset, tantam interius quietem, voluptatem & recreationem sensi, vt non parũ mirarer, vel vnicum vocis cuiusdam auditum (nam corporalibus auribus eam percepi & audiui) esto nullum audirem verbum, tantam in anima operationẽ facere. Hinc manifestè colligebam, concessum mihi ni, quod postulabam (& ita cum factum est) nam dolor & pœna in re quæ nondum erat, ita penitus me reliquere, tanquam si eam ita confectam vidissem, vti postea confecta est. Aperui id Confessarijs meis, quos tunc temporis duos habebam, tum doctrina, tum virtutibus eminentes.

Item vt alium ad id quod reliquerat, reuerteretur.

Vt cognoui quendam, qui firmiter apud se proposuerat Deo ex toto corde seruire, & iam diebus aliquot orationis studium sectatus erat, in quo ei Maiestas illius etiam multas gratias concesserat; ob quasdam ei oblatas occasiones à quibus etiam tum non abstinebat, quæque admodum noxiæ & periculosæ erant, illius exercitium seposuisse, magnam interius angustiam & amaritudinem animi sensi, quod esset quem diligebam, & cui permultum debebam. Mensem & amplius me credo pro ea Domino identidem supplicasse, vt hanc ad se animam à via erroris reuocaret. Cum ergo quodam tempore orationi insisterem, dæmonem quendam mihi adstantem vidi, qui chartas quasdam, quas manu tenebat, magna indignatione dilacerabat. Hoc viso magna sum consolatione perfusa; per hoc quippe intellexi, id quod postulabam, adimpletum esse. Et ita reuera erat: postea enim cognoui, illum insigni cum dolore & contritione confessionem instituisse, & tam seriò ad Deum conuersum esse, vt, quę Dei bonitas est, sperem illum semper in melius profecturum. Vnde sit ipse in sempiternum benedictus. Amen.

Animabus diuersimodè profuit.

Sæpè autem contigit, quod Dominus ad meam petitionem, & orationem animas, has quidem ex enormium peccatorum statu euocauerit; illas verò ad maiorem perfectionem perduxerit; toties autem me rogãte ipsas è purgatorio liberauit, aliosque singulares ijs, in mei gratiã, fauores præstitit, vt, si eos referre vellẽ, & meipsam scribendo, & lectorẽ legendo defatigarẽ, idq; potius in sanitate animabus, quam corporibus restituenda. Res autem hæc nimis quam notissima fuit, & plurimos illius proferre possem testes. Quãprimum verò ingens mihi scrupulus suboriebatur, ex eo quod nõ possem non credere, quin id ad meam Dñs petitionem faceret (vt taceam, cum potissimum id ob solam suam bonitatem dare) sed hęc ita iam frequentia, & alijs passim nota sunt, vt iam nullam omnino in illa re credenda difficultatem inueniam; vnde Maiestas eius

hoc nomine laudo & benedico, simul etiam confundor, quod hanc ob causam pluribus illi nominibus obstrictam me esse videam; adauget hoc præterea (prout mihi quidem videtur) meum illi seruiendi desiderium, amorem denique accendit, & redanimat. Nihil porro magis admiror, quàm quod ea, quæ Dominus videt minimè expedire, ab eo flagitare, quamuis velim, non possim, nisi fortè tam frigidè & tam parua cum instantia & solicitudine, vt, quantumlibet ad hoc me ipsa excitem & cogá, planè nequeam, esto alijs in rebus, quas Maiestas eius concessura est, id faciam: video enim me sæpius, ac magna cum importunitate eas posse rogare; imò esto de illis sic solicita non sim, spontè tamen illæ mihi occurrere & repræsentari videntur. Tanta porro est inter hosce duos petendi modos differentia, vt, quomodo eam exponam, ignorem: nam, etsi vnum petam (neque enim id summa cum contentione Dominum rogare omitto, tametsi cum in me feruorem non sentiam, quem in alijs rebus quantumlibet etiam propè aliquid ad me spectet) perinde tamen in hoc me habeo, atque is cui lingua vincta est, qui esto loqui velit, nequaquam loqui potest; si autem loquatur, ita loquitur impeditè, vt facile videat, se ab audiente non intelligi; in alio autem perinde atque is qui clarè & expeditè loquitur ei, à quo se libentissimè percipit audiri. Vnum petitur, vt ita dicam, per modum orationis vocalis; alterum verò per contemplationem ita sublimem & eleuatam, vt taliter se Dominus repræsentet, facile vt intelligamus non ab ipso intelligi, & gaudere Maiestatem ipsius, quod isthoc ab ea petamus, & nobis beneficium conferre possit: sit ipse in perpetuas æternitates benedictus, qui tam ampla & multa dat, cum à parte mea ego tam eidem parum. Quid enim, Domine, obsecro, facit is, qui se tui causa non penitus consumit & in nihilum redigit? Et quantum, quantum, quantum, inquam (& millies dicere possum, quantum) hac in parte mihi deest! Hac de causa non deberem velle viuere (quamquam mihi & aliæ sint ad hoc volendum causæ) neque enim viuo, prout me viuere iubet id quod tibi debeo. Quantam in me in tibi seruiendo imperfectionem, quantum torporem & tarditatem video! Ita me, fateor, Domine, subinde comparatam sentire videor vt omni prorsus sensu carere vellem, ne tantum in me malum viderem. Qui afferre solus remedium potest, medeatur.

Non poterat Dominũ rogare ea quæ nõ expediebant, nisi valdè frigidè.

Cũ in nobilis illius fœminæ, de qua superius locuta sum, ædibus agerem, valdè circũspectè & cautè apud eam ambulare, & identidem vanitatem, quam omnes vitæ huius res secum trahunt, intueri, me oportebat; illic quippe magno in pretio habebar, & nunquam non laudabar, ac multa occurrebant, quibus, si quidem ad meipsam respectum habuissem, affectum applicare potuissem; sed ad illum respectum habebam, qui verum vi-

rum visum & intuitum habet, ad me nunquam deferendam: iam, cum de vero visu iā loquēdi data sit occasio, memini quàm illi quē Dn̄s ad veritatis cognitionē perduxit, graue & onerosum sit, cum hominibus mundanis, de rebus huius mūdi, in quib⁹ veritas vsq; adeò recta est vt vix videatur, tractare: vti Dominus ipse semel mihi significauit. Etenim multa quę hic scribo, è meo capite & horto nata non sunt, sed Magister ille meus cęlestis ea mihi declarabat ac velut dictabat. Et, quia in ijs, de quibus apertè & clarè dico, *Hoc intellexi*, vel, *Hoc Dominus mihi dixit*, scrupulus mihi non paruus est, vel vnam syllabam addere vel demere; hinc, cum vsquequaque exactè circumstantiarum omnium non recordor, id accipiendum est velut à me dictum, vel, quia quædam etiam de meo addita sunt. Meū autem non voco, quod bonum est, quia iam tum scio, nihil in me boni esse, nisi quod mihi adeo immerenti Dominus contulit: sed id à me dictū voco, quod per reuelationem à Domino non accepi: sed quoties, eheu, Domine, etiam in spiritualibus rebus fit, vt eas iuxta proprium cerebrum & iudicium, longè à veritate deuiando, sicut etiam in rebus mundanis fit, intelligere velimus: & profectum nos nostrum, pro ratione ac numero annorum, quibus aliquo nos modo in oratione exercuimus, metiri debere putamus; imò verò taxam & terminum præscribere velle videmur ei, qui sine vlla taxa & mensura, quoties & quando ei libuerit dona sua confert, & huic plus medij anni spatio dare potest, quam illi per multos annos. Et est hoc huiusmodi, quod etiam in plurimis longo vsu obseruaui, vt non possim non obstupescere, quomodo hoc in dubium reuocare possimus. Eum sanè qui spirituum dignoscendorum talentum habuerit, & cui veram Dominus humilitatem dederit, hoc in errore minimè existimo versaturum: talis quippe periudicat prout videt effectus, firma proposita & amorem; & Dominus ei dat lumen, cuius adminiculo id intimè perspiciat; & iuxta illud de animarum profectu & progressu, non autem iuxta rationem annorum, iudicat: nam semianno quis plus profecisse & lucrifecisse potest, quam alius quislibet per viginti: nam (vti iam dixi) dat Dominus ijs quibus voluerit, & etiam melius se disponentibus. Video enim iam aliquot ad monasterium hoc venire filias, vtcumque ætate iuuenes, quæ à Deo tactæ & paulum luminis & amoris ab eo adeptæ (idque breui admodum tempore, quo aliquid eis suauitatis dedit) non amplius eum exspectarunt, nec de vlla re alia anxię fuerunt; imò sine vlla, quomodo res ad victum necessariæ ipsis suppeterent, solicitudine, hoc se in monasterium quod reditibus caret, pro toto quo victuræ sunt tempore recludunt; & ceu personæ, quæ vitam pro eo, à quo se diligi sciunt, contemnunt, omnia relinquunt propriamq; abnegant voluntatem; & nō cogitantes, vllā se in tanta clausuræ & loci arctitudine difficultatem

E quare de animarū profectu iudicādū.

Primarū discalceatarum feruor.

tatem reperturas, pariter omnes in sacrificium propter amorem Dei sese offerunt. O quam libenter illis hac in re potiores partes cedo! imo erubescere me coram Deo hic oporteret: nam quo me Maiestas eius, tot annorum, ex quo incepi orationem colere, & ipse mihi gratias præstare cœpit, spatio non perduxit, illuc ipsas trimestri spatio, quin etiam nonnullas triduo perducit: esto illarum plurimis minus boni præstet, quam mihi præstitit, etsi alioquin Maiestas ipsius quam abundantissimè illis satisfaciat: hoc saltem certò scio, non dolere ipsas aut contristari ob id quod pro eo fecere. Idcirco vellem, nos religiosos recordari, à quot iam annis professionem & vota emiserimus; alios autem à quot annis orationem iam colere cœperint; non quidem vt illos qui paruo tempore talem progressum fecerunt, vt longo nos interuallo præcedant, crucient aut vexent, quo illos & retrocedere, & suum nostro gressui accommodare cogant, dum eos, qui aquilarum adinstar, per gratias quas Deus ipsis dat euolant, volunt compellere, vt in morem torpidarum gallinarum incedant: sed oculos in Maiestatem eius nos conijcere oportet, & liberas ipsis habenas permittere, siquidem eos humilitatem habere cernimus. Dominus enim, qui tam insignes eis dat gratias, non sinet eos præcipites ruere. Hi quippe seipsos Deo credunt (ad hoc enim iuuat eos veritas quā per fidem agnoscunt) & ipsi nos Deo credere dubitamus: sed, vt video, ad nostram eos mensuram, & ad pusillanimitatis nostræ modulū metiri volumus. At non sic faciendum est: verum, si incensos illorum affectus, ardores & sublimia proposita comprehendere non valeamus (sine experientia namque difficillimum id intelligere est) humiliemus nosipsos, illos autem minime dijudicemus: nam per speciem ipsorum vtilitati consulendi, nostram ipsorum negligimus, &, quam nobis nostri humiliandorum, simulque intelligendi quid nobis desit, & quam animæ hæ magis à creaturis sequestratæ, & ad Deum conuersæ esse debeant quam nostræ, cū ipsius Maiestas ita se erga ipsas benignè conuertat & propitiam reddat Dominus occasionē dat, è manibus elabi sinimus. Aliud nō intelligo nec etiam intelligere vellem, quam malle me parui temporis orationem sed quæ insignes operetur effectus (hi statim patescunt; impossibilè quippe est, illos in tanta rerum omnium solum propter Deū derelictione sine magna amoris vehementia inueniri) quam aliam multorum annorū quæ non maiore, ad quid ex amore Dei efficiēdum, vi polleat in fine quā in principio; sed dumtaxat parua quædam habet, quæ velut granula salis, & pondere & pretio carent; & ita sunt tenuia, vt etiam ab auicula rostro auferri posse videantur. Non numero hoc inter insignes effectus & mortificationem; nam quædā, quæ propter Deū facimus, magni æstimamus, quæ tamen in se eiusmodi sunt, vt dolendum sit nos ea intelligere quantumuis

Non sunt alij ad nostrum modulum metiendi.

nimuis etiam multa eiusmodi opera faceremus. Talis ego sum; & gratias ac misericordias, quas mihi Dominus confert, singulis vicibus obliuiscor. Non dico, Maiestatem eius, prout quidem bonus est, magni illa non facturam, sed vellem ea parui ducerem, & non considerarem, quod ego ea faciam, quia nihil omnino sunt. Sed ignoscas mihi, Domine, nec id mihi in culpam ascribas: nam aliqua me re consoler oportet, cum in nulla tibi seruiam: si enim tibi magnis in rebus seruirem, nihilitates tanti non ducerem. Beati illi, qui tibi magnis seruiunt operibus: porro si per hoc illis inuideam, & potius mihi dari optem, mihi hoc pro bono opere, & merito annumeraretur, non illi multum me in tibi placendo præcederent: sed nihil prorsus valeo, Domine; tu eum, qui mihi deest, valorem supple, cum me tantopere diligas.

Iam nuperrimè contigit, vt cum litteræ quibus concedebatur, vt sine certo censu monasterium hoc erigi & fundari posset, Româ allatæ essent, ipsum plenè perfectum sit: aliquo mihi labore (vt quidem oportet) constitit. Ergo cum de eius perfectione apud meipsam gauderem, nec non mecum reuoluerem, quantum laborum hac de causa subijssem, Dominoque gratias agerem, quod aliqua saltem in re operâ meâ vti voluisset, recogitare mecum cœpi; ecquæ pro ipso hic passa essem. In singulis autem quæ feceram (quæ aliquid esse videbantur) plurimos defectus & imperfectiones, & subinde etiam pusillanimitatem, sæpè etiam valdè paruam fidem inueniebam. Nam ad hoc vsque tempus, quo iam omnia adimpleta & perfecta esse video, nunquam plenè & perfectè credere potui, quidquid de monasterio hoc perficiendo Dominus mihi diceret; nihilominus non poteram de eo dubitare: quod quomodo fieret, nescio; vt sępè id mihi ex vna parte sua penitus videretur impossibile, ex alia verò nullatenus de eo possem ambigere, id est, planè crederem ipsum ad exitum perducendum. Reperiebam tandem, Dominum à parte sua omne bonum, & me à mea omne malum fecisse: itaque de re illa cogitare destiti, & amplius illius recordari nolui, ne, ob tantam defectuum & imperfectionum mearum copiam vsquam impingerem: sit ipse benedictus, qui, cum libuerit, etiam ex omnibus vtilitatem nouit elicere. Amen.

Periculosũ est annos obsequij numerare, & præsumere aliquid nos mereri.

Dico ergo, periculosum esse, annos, quibus orationem exercuimus, numerare: nam etsi hic nullus humilitatis sit defectus, aliquid tamen, nescio quid, hic subesse potest; quale est, quod quis ob id, quod pręstitit, obsequium aliqua se re dignum esse existimet. Non dico illos ea dignos non esse, & abundè illis satisfactum non iri: sed hoc vt certum & indubitatum teneo, quemcumq; hominem spiritualem, qui hisce spiritualibus suauitatibus ideo dignũ se putat, quod multos annos in oratione se exer-

exercuerit, nunquam ad spiritus perfectionem peruenturum. Annon satis est, quod à Deo ab illis præseruari meruerit peccatis, in quæ, antequam orationem coleret, labi consueuerat, nisi ei etiam ob propriam pecuniam (vti dicitur) litem intentet? Non videtur mihi hoc profunda humilitas esse: fieri quidem potest, vt sit humilitas, ego tamen id magnam esse censeo audaciam; cum ego, quæ ita parum humilis sum, nunquam id (meo quidem iudicio) ausa fuerim præsumere: fieri autem potest, vt sicut nunquam seruiui, ita nec vmquam tale quid petierim: fortasse si seruijssem, maiorem mihi mercedem pro eo persolui à Domino, quam alij omnes, cuperem. Non dico, animam non crescere aut proficere, aut Deum hoc ei non daturum, si quidem oratio humilis fuerit; sed illos annos obliuisci debere. Quidquid enim facere possumus, velut abominatio est, etiam cum vnica sanguinis gutta earum, quas tam multas pro nobis Dominus fudit, comparatum: &, si eo debemus plura, quo plus seruimus, quid est quod petimus, cum, si vel obolum de debito nostro persoluamus, mille ducati pro eo nobis reddantur? Omittantur, ex amore rogo, hæc iudicia, quæ ei soli conueniunt. Tales comparationes, etiam in temporalibus, semper malæ sunt; quanto ergo magis in ijs quæ solus nouit Deus? Quod Maiestas illius satis ostendit, cum tantum nouissimè ad vineam venientibus persoluit, quantum primis.

Visio eius admirabilis in qua ei inimicorum copia, ostensa fuit, qui figura sunt mundi.

Iam multis vicibus & diebus tria hæc folia scribere aggressa sum (nam tam parum habui, & etiamnum habeo, ad hoc faciendum, vti dixi, temporis, vt quod dicere iam cœperam, oblita fuerim, hanc scilicet quæ sequitur visionem.) Cũ ergo orationi insisterem, solam me patenti quodam in campo, circum me autem magnam hominum diuersis moribus præditorum multitudinem, à qua vndiquaque circumcingebar, constitutam vidi: omnes autem arma manibus præferre, ad me lædendam, videbantur; hi quidem lanceas, illi gladios, alij pugiones, alij sicas admodũ longas: vnde nulla parte perrumpere valebam, nisi me in certissimum vitæ periculum conijcerem; ego autem eram sola, nullus vt ad opem mihi ferendam adesset. Spiritu itaq; meo hac in afflictione constituto, vt quid factura mihi essem, nescirem, oculos ad cælum sustuli, vidique Redemptorem Christum (non quidem in ipso cælo, sed longè sublimem à me, in aere) manum suam versus me extendentem, indeque ita mihi auxiliantem, vt iam ex omni illa inimicorum multitudine neminem omnino timerem, & ipsi, quantumuis percuperent, nullam mihi adferre noxam possent. Visio hæc, quamuis inutilis & infructuosa videatur, magnum tamen mihi fructum attulit: postea namque declaratum mihi est quid per illam repræsentaretur; & pòst paulò, in pari propè discrimine & conflictu me con-

me constitutam vidi, intellexique, visionem hanc mundi huius typum & figuram esse: quidquid enim in illo est, arma præferre ad animam afflictam & desolatam offendēdam videtur. Vt enim nihil loquar de ijs, qui non multum Domino seruiunt; nihil de honoribus, diuitijs, delitijs, alijsque id genus rebus, quibus anima, cum non caute & diligenter aduigilat, hauddubiè irretitur atque intricatur; aut quæ omnia eam saltem irretire conantur; ipsi amici, consanguinei, & (quod maximè miror) etiam viri boni, bellum illi mouent. Ab omnibus his ergo ita me postea oppugnatam vidi, cum interim ipsi bene se & laudabiliter in hoc agere putarent, vt, quomodo me tuerer, aut quid agerem, ignorarem. Si dicerem, Domine mi, quam multiplices & varios toto illo tempore labores subierim (etiam post illa quæ supra retuli) quam insigne id documentum & monitio foret, ad omnia quæ sunt penitus deserenda? fuit hæc omnium quam vmquam passa sum, vt mihi apparet, persecutionum grauissima & maxima. Ita inquam me subinde vndiquaque ab inimicis angustiatam & oppugnatam vidi, nullum vt aliqua in rę mihi affulgeret remedium, quam in oculos ad cælum sustollendo, Deique opem implorando; simulque mihi in mentem veniebat, quid in hac visione vidissem, quod me salubriter velut monuit, ne multum in hominibus fiduciæ collocarem; etenim nullus constans & stabilis est præterquam Deus. In omnibus his afflictionibus & pressuris semper mihi Dominus (vt etiam mihi præsignificauit) aliquem à parte sua submiit, qui mihi auxiliarem manum præberet (vti mihi in visione illa superiori ostenderat) vt scilicet nulla re niterer, sed soli Domino placere satagerem; quod ad paruam & exiguam hanc virtutem, quam in tibi seruire cupiendo habebam, alendam & sustentandam satis fuit.

Cum quadam die valdè inquieta & turbata essem, vsque adeò vt ad mentis attentionem nullatenus possem peruenire, & in conflictu & inquiete tota constituta gemerem, videremque ita me improbam & nequam, vt ad ea quæ perfectionem non saperent, cogitationes meæ tenderent; atque adeò nec eam, quam solebam, habere viderer totalem denudationem; timere mecum ipsa incipiebam, annon fortè gratiæ, quas mihi Dominus præstiterat, diabolicæ illusiones forent. Demum spissis in tenebris, & tetra caligine, anima mea versabatur. Hoc ergo pacto afflictam & oppressam me, Dominus alloqui cœpit, monens ne meipsa incassum ita torquerem: ex hoc quippe præsenti animæ meæ statu intelligere me posse, quanta mea miseria foret, si ipse me derelinqueret; & nullam nos habere securitatem posse, quam diu in carne hac mortali viuimus. Simul etiam mihi indica-

batur, quam operæ pretium hocce certamen & conflictus esset, quod tali corona & præmio postea compensatur. Videbaturque mihi Dominus nostri ipsorum, qui in hoc mundo viuimus, commiseratione tangi. Nolebat autem me cogitare, quod me ex memoria sua deposuisset (nunquam enim fore vt me desereret) sed oportere me facere quodcunque possem. Magna cum benignitate & suauitate Dominus hoc mihi dicebat; addebat & alia verba, in quibus insignem mihi gratiam ostendebat, quæque minime opus est hic declarare. Hoc autem sæpè Maiestas eius mihi, magnum in hoc mihi amorem & affectum patefaciens, dicit: *Iam tota mea es, & ego totus tuus.* Verba autem, quæ identidem dicere, & quidem verissimè (prout mihi quidem videtur) soleo, sunt hæc: *Quid de meipsa solicita sum, præterquam de te Domine?* Tanto autem pudore & confusione verba hæc & deliciæ me complent, præsertim cum qualis sim, mecum ipse recordor, vt, quemadmodum & supra me dixisse puto, & nonnunquam etiamnum Confessario meo declaro, maiori ad hasce gratias recipiendas, quam ad grauissimas afflictiones & pressuras tolerandas opus esse robore existimem. Hoc cum sit, operum meorum priorum nulla propè mihi remanet memoria; hoc solum memoriæ sine vllo intellectus discursu obuersatur, esse me improbam, quod etiam subinde mihi supernaturale esse videtur.

Oportet nos facere quodcunq; possumus.

Aliquando tam ardens mihi sacræ communionis adeundæ ingruit desiderium & appetitus, vt nesciam an id satis verbis possim exprimere. Contigit quodam manè ita pluuium tempus esse, vt nullatenus egredi domo posse viderer: nihilominus domo egressa, ita præ vehementia desiderij extra meipsam iam eram, vt, etiamsi per hastas obuersas mihi currendum, eas (vtquidem mihi videbatur) nihil morata perrupissem, quanto ergo magis per aquam transire. Templum ingressa mihi ingens incidit raptus, videbarque cælos totos aperiri videre, & in eis non iam vnum solum ingressum fieri, vti iam aliàs videram, sed plures. Ibi mihi spectandus obijciebatur thronus, quem etiam aliàs, vti Reuerentiæ Vestræ retuli, conspexeram; & supra eum etiam alium, in quo per notitiam quandam, quam declarare nequeo, ipsam Deitatem (etiamsi illam non viderem) consistere intellexi. Videbatur ille mihi à quibusdam animalibus (quæ cogitabam an fortè quatuor Euangelistæ essent) sustentari, sed qualis thronus, aut quid in eo esset, prorsus non videbam, sed tantum ingentem quamdam Angelorum multitudinem, qui longè mihi esse videbantur pulchriores, quam quos aliàs in cœlo videram. Cogitabam apud memetipsam, an forte Seraphini aut Cherubini essent; nã hi ab alijs

Mirabilis visio de thronis cælestibus.

alijs Angelis in gloria valdè diuersi sunt, & plane accensi esse videbantur. Ceterum, vti dixi, magna inter eos est diuersitas ac discrimen. Non possem describere, nedum verbis eloqui, gloriam quam tunc temporis in me sensi, & nemo nisi expertus id valet concipere. Agnoscebam, ibi simul esse quidquid desiderare homo posset; nihil tamen videbam. Dicebatur mihi, nescio tamē à quo, quidquid quo ad hoc possem facere, sitū esse in intelligendo, nihil omnino hic me posse intelligere; & in concipiendo, omnia nihil prorsus esse collata cum eo quod ibi est. Inde secutum quod anima mea postea velut erubesceret, cum ad aliquid creatum se dimittere, nedum affectu eidem adhærere se posse videret: omnia namque creata mihi nonnisi formicariæ cellæ esse videbantur. Sacram ergo communionem sumpsi, & sacrum, nescio quomodo me habens, audiebam; nam tempus mihi quam breuissimum fuisse videbatur; cumque horæ signum daretur, non parum mirabar, & duas horas in raptu illo & gloria fuisse me vidi. Exinde summopere sum mirata, videns, quomodo hic veri amoris Dei ignis (qui desursum venire videtur; nō enim vel scintillam eius habere possem, quantumlibet eam optarem, & ad hoc conniterer, imo esto me propterea etiam consumerem, nisi Maiestas eius illam dare voluerit, vti etiam alio in loco dixi) quomodo inquam ignis hic veterem hominem, qui per imperfectiones, teporem, tarditatem in miseriam inueterauit, consumat. Et quemadmodū nouus phœnix (vti de eo legi) ex alterius iam in fauillas redacti cineribus exsurgit; ita etiam anima, per alia lōge desideria & magnum robur, tanquā prorsus alia, & noua, penitus immutatur. Etenim non videtur esse ea, quæ fuit antè, sed iam noua quadam puritate per viam Domini ambulare incipere. Rogabam itaque Maiestatem eius, vt ita id esset, eiq; de nouo seruire incipere possem; qui mihi tum ait: *Bonam similitudinem excogitasti; vide ne eius vnquam obliuiscaris, quo te semper renouare & melior euadere studeas.*

Omnia creata collata nihil sunt.

Magni raptus effectus.

Simili in dubitatione, qualis fuit ea, de qua iam paulo ante locuta sum, num scilicet hæ visiones à Deo venirēt, versanti mihi apparuit Dominus, aspera me voce in hæc verba compellans: *O Filij hominum vsque quo duri cordis eritis?* Addebat præterea, vt me circa vnam rem bene examinarem, num scilicet eam ipsi penitus tradidissem; quam si veram deprehenderem, firmissime mihi persuaderem ac crederem nunquam fore vt ipse me perire sineret. Sed quoniam per hanc eius exclamationem valde turbata fui, iterum me voce blandissima & lenissima alloquens, ne me affligerem aut fatigarem monuit; quod iam tum sciret, me à parte mea nullatenus neglecturam applicare me ad omne id, quod ad eius obsequium quoquo modo spectaret; hinc omne quod petitura essem mihi concessum iri: vnde etiam facta sum compos

Dominus non sinit decipi eos qui totos se ei dant.

eius, quod tum temporis ab eo efflagitabam. Dicebat enim, vt aduerterẽ, quomodo amor, ad ipsum diligendum, indies in me maior & maior fieret: atque inde me facile posse colligere, dæmone auctore hæc non fieri: adhæc, minimè cogitarem, permissurum vmquam Deum, tantam vt in famulorum & clientum suorum animas diabolus potestatem haberet; aut tantam mihi ingenij perspicacitatem, ac quietem, quam in me sentirem, dare posse. Monebat quoque hauddubiè malè facturam me esse, si tot, tamque insignibus viris, id à Deo venire dicentibus, adhuc id ipsa non crederem.

SS. Trinitatis mysteriũ percipit.

Cum quadam vice Symbolum S. Athanasij: *Quicumque vult saluus esse*, legerem, tam mihi apertè significatum fuit, nonnisi vnum esse Deum, eumque trinum in personis, vt summopere & mirarer & lætarer. Mirè hoc mihi profuit, ad magnitudinem ac mirabilia Dei magis ac melius agnoscenda: hinc, quoties de Sanctissima Trinitate vel cogito, vel alios loquentes audio, mihi, quo id modo fieri possit, intelligere videor, quod magni mihi voluptatis & gaudij causa est.

Assumptio B Virginis ei repræsentatur.

Quodam in festo Assumptionis Reginę Angelorum, dignatus mihi est Dominus in raptu, illius in cęlum subuectionem nec non gaudium, & gloriam ac pompam qua illuc suscepta est, & ad quem ibi locum euecta sit, repræsentare. Quomodo hoc esset, prorsus exponere non possem: gloria autem, quam mens mea è tantæ eius gloriæ conspectu accipiebat, nimium quantum magna erat. Magni quoque inde in me manserunt affectus, atque inde secutum, vt quod ad magnas aduersitates & molestias ferendas habebam desiderium, fieret ardentius; insignisque mihi ad Deiparam hanc matrem colendam manserit affectus & voluntas, tanta illam promeritam fuisse videns.

In templo Collegij cuiusdam Societatis Iesu agens, interim dum fratres Collegij illius ad sacram Communionem accederent, videbam pulcherrimum & pretiosissimum quoddam velamentum capitibus eorum desuper imminere; & quidem secundò hoc vidi: cum tamen alij communionis sacræ participes fierent, minimè id videbam.

Capvt

Capvt XL.

In illvstribvs gratiis, qvas ei Dominvs praestitit, recensendis pergit, è quarum nonnullis illustria capi possunt documenta, nam, secundum & post obedientiam, primaria eius intentio semper fuit (vti antè dixit) eas hic gratias referre, quæ ad animarum salutem & vtilitatem spectant. Hoc in capite vitæ eius, quam descripsit, discursus & narratio finitur. Ad Domini gloriam sint omnia. Amen.

Qvodam tempore orationi incumbens, tam intensam in memetipsa voluptatem sensi, vt tali bono me indignam existimans, cogitare cœperim, quanto magis & potius promeruissem in eo loco agere, quem in inferno præparatum mihi esse videram: nam vti alias dixisse memini, numquam mihi memoriâ excidit, quo ibi me modo viderim. Hac consideratione factum est, vt anima mea magis inflammaretur, & quidam mihi spiritus raptus superuenerat, quo tamen is modo contigerit, nesciam depromere. Videbar mihi in illa Maiestate, quam aliàs intellexi, posita, & ab eadem plena & imbibita esse. Hacce in Maiestate quædam mihi declarata veritas est, quæ omnium veritatum est complementum: quod quomodo fieret, dicere prorsus nequeo, nihil quippe videbam: aliquid quoque mihi dicebatur, ita tamen vt non viderem à quo, sed facile colligebam, id ab ipsamet Veritate prouenire: *Quod tui causa facio, perexiguum non est, imò de numero illarum rerum, ob quas multum mihi debes: omne enim damnum, quod mundo accidit, inde prouenit, quod scripturæ veritates in clara veritate non intelligantur: cum tamen ne vel minimus illarum apex præteriturus sit.* Quod ad me, equidem semper id me putabam credidisse, & omnes etiam fideles id credere existimabam. Addidit autem Dominus: *Quam pauci sunt ô filia, qui me verè diligunt! si enim me diligerent, mea illos secreta non celarem: nostin, quid me sit verè diligere? intelligere videlicet, id omne falsitatem esse, quod mihi non placet: quod modo non intelligis, id ex commodo quod animæ tuæ affert, clarè perspicies.* Et ita id esse (Deo laus) comperi: nam ex eo tempore, tanta mihi videtur esse vanitas & falsitas, quidquid ad Dei obsequium non spectat aut dirigitur, vt, pro eo atque id intelligo, non possem exprimere; nec non quantopere me misereat illorum, quos in ijs quæ huius veritatis sunt, nec non in alijs commodis, quæ hic commemorabo, multa autem illorum dicere non potero, ignaros & caligantes video. Dixit Dominus tum mihi singulare quoddam verbum, insignem fauorem redolens, quod quomodo esset, ignoro, ni-

In raptu quodam se Deo plenã esse putat.

Quid sit verè Deũ amare.

ro, nihil enim vidi: sed ita ex eo comparata mansi, vt ne hoc quidem possim exprimere; at mirè me corroboratam & optimè verissimèque animatam sensi, ad totis viribus meis, etiam minimam Scripturæ diuinæ partem adimplendam. Nihil omnino mihi, meo iudicio, proponeretur, quod non euincerem & perrumperem. Diuinæ huius veritatis, quæ mihi repræsentabatur (nescio tamen quomodo, aut quæ) talis mihi insculpta mansit veritas, vt nouam in DEVM reuerentiam in me excitet: talem namque maiestatis & potentiæ diuinæ mihi notitiam dat, vt ea quidem explicatu perdifficilis sit, intelligam tamen illam magnum quid esse. Adhæsit hinc quoque mihi lubentia quædam non alia loquendi, quam quæ verissima sunt, & longissimè omne id, de quo in mundo passim sermo est, excedunt: itaque tædere me cœpit in hoc mundo viuere. Adhæc magna quædam animi teneritudo, gaudium spiritus, & humilitas. Esto autem non intelligerem, quomodo tam multa tunc DOMINVS mihi charismata daret, tamen ne vel minimam quidem suspicionem in me sensi, quod hoc diabolica esset illusio. Nihil quidem videbam, at facile intelligebam, quantum in eo situm sit boni, vt, quidquid ad nos DEO viciniores reddendos non conducit flocci faciamus: itaque intellexi, quam magnum animæ bonum sit, vt ea in veritate, coram ipsissima veritate, ambulet. Quod autem intellexi & cognoui, ipsum & quod DOMINVS, qui ipsamet veritas est, mihi cognoscendnm dedit. Quidquid verò dixi, intellexi partim eum loquentem audiendo, partim etiam eum non audiendo, quorum nonnulla, etiam clariùs longè percepi, quam alia, quæ mihi verbis apertis dicebantur. Circa hanc veritatem maximas alias veritates intellexi, idque longè apertiùs, quam si multi magni Theologi id mihi declarassent. Qui sanè mihi mundi huius vanitatem, nec tam intimè imprimere, nec tam manifestè declarare, vt mihi quidem apparet, potuissent. Ostensum mihi fuit, hanc quam dico, veritatem, ipsissimam in se veritatem esse, ac nec principium, nec finem habere, atque adeo omnes omnino veritates ab hac veritate dependere, vti cæteri omnes amores ab hoc amore, cæteræ magnitudines ab hac magnitudine dependent: esto nimis quàm obscurè loquar hîc respectu claritatis & perspicacitatis illius qua illam mihi DOMINVS significari dignatus est. Quam porro euidenter huius Maiestatis potestas hic relucet, vtpotè quæ tam breui tempore tantum animæ lucrum adferre, taliaque ei & tam grandia relinquit impressa! O mea magnitudo & Maiestas! quid agis, DOMINE mi Omnipotens! Respice, obsecro, in quam tam insignes gratias conferas: an

Quod robur acceperit ad diuinam scripturã adimplendam.

Quantum in eo boni situm, vt omnia quæ ad Deum non ducũt, negligantur.

Quam S. M veritatem intellexerit.

ras:an

ras. an non recordaris, animam hanc meam abyssum fuisse mendaciorum, falsitatumque, & profundum quoddam vanitatum pelagus? idque meâ vnius culpâ & negligentiâ, nam, tametsi, te donante, natura mea ab omni mendacio sit aliena, in multis tamen rebus mendax videri & comprobari volui. Quid hoc est, Domine? quomodo consentaneum & par est, tantus vt fauor & gratia conferantur ei quæ id apud te tam parum promeruerit?

Cum quodam tempore vna cū sororibus diuino officio interessē, anima mea in momento intra se recolligebatur, vnde ipsa mihi tota pellucidi instar speculi esse, atq; tā retro & ad latera, quàm supra & infra, clarissimè refulgere videbatur; in illius autem centro Redemptor noster Christus Iesus eà quâ mihi plerumq; conspici solet formâ, spectandum se exhibebat. Videbar mihi illum in omnibus animæ meæ partibus, tanquam in speculo, clarissimè videre; hoc autem speculum (quomodo tamen hoc fieret nescio) etiam totum in eodem Redemptore exsculpebatur, idquē amorosissima quadam, quam exprimere non valerem, communione. Hoc scio, visionem hanc mirum in modum mihi profuisse, quoties illam in memoriam reuocaui, ac præsertim postquam iam sacrā Eucharistiæ communionem accepissem. Indicatum porro mihi fuit, cum anima in letalis peccati statu est, tunc speculum hoc velut spissa quadam nebula inobscurari, & valdè nigrescere; adeò vt Dominus hic in eo nec repræsentari, nec videri valeat, tametsi semper præsens adsit, ipsum esse nobis dans: per hæreses autem speculum hoc velut frangi & comminui; quod peius longè est, quàm ipsum inobscurari. Magnopere est inter videre, & dicere quomodo id fiat, differentia: difficillimum quippe hoc explicatu est. Sed commodo mihi fuit, vti & commiserationi, considerare, quoties meis ego culpis animam obscurarim, quo Dominum non viderem. Hæc porro visio prodesse videtur ijs, qui mentem recollectam habent, vt in intimissimo animæ suæ penetrali Dominum intueri addiscant: etenim consideratio est, quæ maximè adhæret, & longè fructuosior quam ipsum extra nos videre (sicut aliàs docui) & apertè in libris quibusdam spiritualibus, docentibus, vbi nam Deum quærere oporteat, traditur. Hac de re specialiter tractat gloriosus Doctor Sanctus Augustinus, se nec in locis publicis, nec in recreationibus, nec alijs quibusque rebus, in quibus Deum quærebat, ita commodè inuenire eum potuisse dicens, atque intra semetipsum. Et est certissimum, id longè optimum esse: etenim necesse non est, in cœlum quis conscendat, aut vlterius, quam intra ipsum, tendat: nihil namque illud est aliud, quam spiritum suum defatigare, & animam distrahere; minorem quoque fructum adfert.

Videt animam speculi instar relucentem.

Quantum hæreses speculum animæ destruant.

Deus intra nos est.

Vnum

Vnum dumtaxat hic commonere volo, si fortasse id alicui contingat: subinde videlicet in magno raptu fieri, vt, postquam paruum illud tempus, quo anima in vnione illa est, quæ potentias illius absorptas tenet (quod satis parum, sicuti docui, durat) iam præterijt, anima adhuc ad seipsam introuersa & recollecta maneat, &, ne quidem in rebus exterioribus, ad seipsam redire non queat; sed duæ potentiæ, memoria nempe & intellectus interim propemodum insaniant ac desipiant. Hoc, inquam, interdum contingit, præsertim in principiis: forsitan id eo fit (vt quidem mihi persuadeo) quod tantam spiritus vim naturæ nostræ imbecillitas ferre non valeat, & imaginatio debilitetur & minuatur. Scio, id quibusdam vsu venire: vnde eis consulerem, vt orationem tum quidem intermittere procurent, &, quod modo in ea amittunt, alio tempore recuperent, at non consequenter, & continuâ serie: quod alioqui graue inde sequi damnum posset. Patet hoc experientiâ; simul etiam quam consultum sit colligere & considerare, quid valetudo nostra ferre queat. In omnibus namque opus est experientia & directore: nam animæ quæ eatenus peruenit, multa occurrunt, quæ eam necessario cum aliquo oporteat conferre: at si post seriam viri talis indagationem, eum non reperiat, DOMINVS sanè ipsam non destituet, cum etiam me, cum essem quæ eram, non destituerit: paucos enim esse credo, qui ad tam multarum rerum experientiam peruenerint, sine qua tamen, huiusmodi anima iuuari non poterit, sed ad inquietudinem, crucem, & afflictionem potius perducetur: Dominus tamen etiam hoc ei velut in solutionem acceptabit, ideoque consultius est, cum aliquo communicare, quod etiam alias dixisse me memini, vti & nunc dico, sed non bene quid dixerim recordor. Et video permagni referre, præsertim si mulieres sint, vt cum Confessario suo agant, & is talis sit, qualem descripsi. Et plures reperire mulieres est, quam viros, quibus hasce Dominus gratias impertit; quod tunc è F. Petro de Alcantara intellexi, cum etiam per me obseruaui: ille enim aiebat, mulieres ad in hac via progrediendum aptiores esse quam viros, & hoc ipsum multis preclaris rationibus quas hic minimè opus est referre, omnibus ad feminarum laudem spectantibus, confirmabat.

Quid faciendum cum intellectus & memoria officio suo non bene funguntur.

Quantum necesse sit habere aliquem qui cum communicetur maximè feminas.

Quadam die mihi in oratione agenti, subito repræsentatum est, nulla specie vel imagine oblata (repræsentatio autem maxima cum claritate & splendore fiebat) quomodo vniuersa quæ sunt, in Deo videantur, & hæc omnia ipse in se contineat. Hoc non possem describere, animæ tamen meæ valdè impressum hæsit; & est hæc vna de magnis quas Dominus mihi præstitit, & ex iis quæ maiore me rubore suffuderunt,

Omnia in Deo sunt.

derunt,

derunt, gratijs, cum [illegible] quæ alias patrasse me dixi, mihi [illegible]. [illegible] quidem, si Domino placuisset, vt id viderent [illegible] peccando offendunt, ipsis nec animum nec cor ad [illegible] Dixi, id mihi sic visum esse, vt tamen [illegible] non possim quid viderim: tametsi aliquid videri debeat, [illegible] id aliqua possim declarare; at tam subtili & de[illegible] id fit, vt intellectus id nequeat conci[illegible]ere; vel ipsa [illegible] quæ imaginatæ esse non videntur, intellige[illegible]. In nonnullis saltem [illegible] quid esse debere [illegible], sed, quia potentiæ tunc in raptu occupantur, inde fit, vt [illegible] postea ita efformare & exprimere eæ nequeant, sicut id Do[illegible] repræsentat, & ipsos eo frui vult. Dicimus ergo, Dei[illegible] tatem [illegible] adamantis qui vniuerso terrarum or[illegible]be [illegible], vt speculi esse cui in præcedente visione animam [illegible] esse (præterquam quod tam sublimi & eminenti mo[illegible], vt nullis id possem verbis complecti) & quidquid de[illegible] in hoc adamante videri, cum vniuersa in se con[illegible]; nihil quippe est, quod non intra hanc magnitudinem com[illegible] Mirabile sanè fuit, me, tantillo tempore, tam [illegible], in fulgido hoc adamante videre; nec non maximè [illegible], quotiescumque huius rei recordor, videre, quod [illegible] lucis puritate & nitore, tam fœda & abomina[illegible] (talia namque peccata mea erant) repræsentarentur. Et [illegible], quomodo, quoties huius mihi rei in mentem venit, fer[illegible] vnde tanto tunc rubore suffusa mansi, vt, quo me subdu[illegible] mihi iam videtur [illegible] prorsus nescirem. Vtinam hoc per[illegible] & declarare possem ijs, qui inhonestissima & fœdissima [illegible] patrant, vt sic meminissent se non esse occultos, & Devm [illegible] ad iracundiam prouocare, cum in præsentia & velut in pro[illegible] ipsius Maiestatis hæc committantur, nosque in eius conspe[illegible] tam [illegible] & irreuerenter geramus! Ibi præterea [illegible] etiam ob vnum peccatum mortale, infer[illegible]; satis quippe intelligi nequit, quam [illegible] Maiestatis [illegible], & quan[illegible] ab eo quod ipsa est, remota sint & di[illegible]. Vnde etiam [illegible] eius misericordiam apertius colligere possimus, cum nos etiam [illegible] tam benignè to[illegible].

Merito peccatum mortale infernum meretur.

[illegible] hominem ita modo percellat & consternet, cogitare mecum [illegible] quid in die iudicij futurum sit, quando tuam

Maiestas hæc nobis claritatem manifestè exhibebit, & nos nostra quæ admisimus peccata clarissimè perspecturi sumus? Ah, quanta hæc cæcitas est, Domine, in qua tam diu hæsi! Sæpenumerò sanè mirata sum, & me percellit id quod quoad hoc scripsi. sed R. V^a. aliud non miretur, quam, quomodo adhuc viuam, & hæc videns, & meipsam considerans. Sit ipse benedictus in æternum, qui tam diu me tolerauit.

Videt se cinctam Angelis.

Quadam die magna cum attentione, dulcedine, & quiete in oratione agens, ab Angelis mihi vndiquaque circumdata Deoque quam proxima esse videbar. Incipiebam ergo illius Maiestati pro Ecclesiæ incolumitate supplicare. Dicebatur porro mihi, qualem in nouissimis temporibus Ordo quidam Religiosus fructum esset facturus, & quo ardore & generositate eiusdem sectatores fidem propugnaturi.

Aliàs, cum coram Ven. Sacramento Altaris preces meas funderem, quidam Sanctus, cuius Ordo aliquatenus iam conciderat, mihi apparuit, manu librum præferens; quem ipse aperiens, aliqua me verba, literis magnis & valde legibilibus in eo exarata, legere iubebat; erant autem hæc: *Futuris temporibus hic Ordo florebit, & multos habebit Martyres.*

Alio die, dum Matutinarum horarum tempore in choro agerem, apparuere mihi coram me stantes, sex aut septem (tot enim mihi esse videbantur) eiusdem Ordinis viri, gladios manibus præferentes: quo signo designari existimo, illos fidem propugnaturos; cum enim alio tempore orationi instarem, rapta in spiritu me vasto quodam in campo putabam constitutam, in quo multos inuicem certantes & pugnantes vidi; qui autem huius, quem dico Ordinis erant, magna contentione & feruore præliabantur; facies autem eorum mirè radiabant, & velut flammis inardescebant, alios quidem ad terram prosternebant, alios necabant: hic porro conflictus contra hæreticos mihi iniri videbatur. Gloriosum hunc Sanctum adhuc aliquoties conspexi, qui quædam occulta mihi declarauit, & gratias pro ea quam pro Ordine eius fundo oratione egit, simul pollicitus se me Domino commendaturum.

Cur Ordines de quibus loquitur non exprimat.

Ordinem porro hunc non nomino (si Dominus eum innotescere velit, ipsemet eum indicabit) ne reliquos Ordines offendam. Singuli autem Ordines eniti & procurari deberent (vti & singula eorum membra) vt Dominus, meritis ipsorum prouocatus, ipsorum Ordinem ita felicem redderet, vt in summa necessitate, in qua modo Ecclesia versatur, aliquam ipsi opem & operam præstare possent. Næ illæ vitæ felices forent, quæ hoc in opere ponerentur.

Quidam

[illegible] Dominum [illegible] n vellid [illegible], num [illegible] ipse [illegible] allumeret. Ergo [illegible] Dominus [illegible] est allocutus: *Cum omni* [illegible] *id dominum verum dominium esse, nihil* [illegible] *domum* [illegible] *potest* [illegible]: insinuans, eum qui ad Prælatum [illegible], ipsum nec desiderare nec quærere, saltem non procurare [illegible].

[illegible] plurimas gratias fecit. & [illegible] continuò facere [illegible] quas mihi opus non videtur [illegible]: cum ex [illegible] animæ [illegible] & [illegible] mihi Dominus [illegible] intelligi [illegible]: sit ipse in æternum benedictus [illegible] gesserit.

[illegible] tempore [illegible] mihi Dominus, magno me cum amore [illegible] afligerem [illegible] passionibus [illegible] aliquando [illegible] omnibus [illegible] at semper in ipso [illegible].

[illegible] quadam vice apud memetipsum, an non [illegible] apud illos, quibuscum de rebus [illegible] & [illegible] voluptatem caperem. Respondebat [illegible], si ægrotus [illegible] ad extrema redactus [illegible] medico illi negligeret, à quo se sanari [illegible]. Cogitarem, quid facturus [illegible], si huiusmodi [illegible] non posse obesse, [illegible] semper [illegible] compendium [illegible] dispendium secuturum. Permagnæ id mihi consolationi [illegible] apud me decreueram non amplius cum ipsis [illegible] imperfectionem & immortificationem esse [illegible]. [illegible] omnibus in rebus, quid facto opus esset mihi [illegible] & [illegible] complecti semper [illegible] cum me iam [illegible] necessario [illegible] debili & misero, quale meum est, [illegible]

 Quo-

Respondet Dominus rogatus, num expediret alicui ad Episcopatū promoueri.

Hac in vita nō semper in eodē statu esse possumus.

Bonorū colloquium nō obest.

Quodam tempore in oratione agebam, tempuſque cubitum concedendi inſtabat; eram autem plena doloribus, & ordinarius meus vomitus iam mihi vicinus erat: videns ergo ita me corpori meo alligatam & obnoxiam eſſe, & ex alia parte ſpiritum etiam ſibi tempus depoſcere, vſque adeò introrſum anguſtiabar, vt amarè flere, meque grauiter affligere inciperem (& non eſt hoc vnius vel alterius diei, ſed, vt dixi, frequens admodum) adeò vt mihimet eſſe grauis & iraſci viderer, itaque comparata, vt, tum quidem mihimetipſi abominabilis eſſem; ſed ordinariè ita me conſtitutam ſcio, vt me nec abhorream, nec accipere negligam id quod mihi opus eſſe ſciam. Det autem Deus, vt non plura ſæpius accipiam, quam mihi neceſſarium ſit; ſed id me facere veriſimile eſt. Hac ergo in afflictione conſtitutæ apparuit mihi Dominus, meque mirificè eſt conſolatus, monens vt hæc eius causâ facerem & paterer; vitam namque meam in hoc rerum ſtatu neceſſariam eſſe. Vnde ex quo tempore firmiter apud me conſtitui ex totis viribus meis, huic Domino & conſolatori meo ſeruire, nullam mihi iam moleſtiam & preſſuram ſentire videor: nam quamuis me nonnihil mœroris & malorum ſubire pateretur, ita me tamen conſolabatur, vt labores & aduerſa identidem deſiderarem: itaque modò comparata ſum, vt ad aliud me viuere debere non exiſtimem, quam vt aduerſi quid patiar, & hoc eſt quod ex totis viſceribus meis maximè à Deo afflagito. Vnde ſubinde ex toto corde meo ad Dominum dico: *Aut mori, Domine, aut pati: aliud mihi dari à te nolo.* ſimul etiam dum horæ ſignum dari audio, præ gaudio geſtio, quod paulò reddita Deo vicinior ad eum videndum, horâ illâ vitæ meæ elapsâ videar.

Voluit Deus gratias ei factas innoteſcere.

Aliàs ita comparata ſum, vt nec vllum vitæ meæ ſenſum, nec moriendi deſiderium (vt mihi quidem videtur) habeam, ſed me torpore & caligine in omnibus rebus ob ingentes, quas ſæpe (vti dixi) patior, afflictiones, obſeſſam comperiam. Et quamuis Domino viſum, vt hæ gratiæ quas illius Maieſtas mihi identidem confert, in lucem prodierint (vt & eas prodituras eſſe ipſe mihi iam ab hinc annis aliquot prædixerat; quod mirè me afflixit, vti etiam exinde non parum, prout Reuer. Veſtra conſcia eſt, omnimodis exagitata fui; quiſque enim pro eo ac vult eas interpretatur) hoc tamen mihi conſolationi fuit, quod rei huius ſi quæ ſit culpa, mihi non ſit aſſeribenda, vt quæ ſemper ſedulò caui, & omnem quam potui, operam dedi, ne cui illas præterquam Confeſſoribus meis, aut iis, quos ex illis eaſdem intellexiſſe noſſem, aperirem, idque non ex humilitate, ſed quod permoleſtum mihi eſſet, etiam Confeſſarijs meis (vti iam aliàs dixi) illas patefacere. Quanquam eo iam res deuenit (Deo laus) vt nulla iam ampliùs obloquia hominum curem, eſto quamplurimi, & quidem magno cum zelo & ſtudio, aduerſum me murmurent; alij vero me-

cum

cum conferre, quin etiam confeſſionem meam excipere, vereantur; alij denique mirabilia quædam mihi dicant; cum (ſicut intellexi) multas hac viâ animas Deus in viam ſalutis reuocare voluerit: manifeſtè enim vidi, ſimul etiam memini, quantum vel pro vna duntaxat anima Dominus laborum ſubijſſet. Neſcio certè, an rei huius ex parte cauſa ſit, quod me Maieſtas eius in hunc adeò arctum angellum, & in quo nullam amplius mei, velut rei emortuæ, memoriam fore putabam, compegerit: at tanta mei non fuit obliuio, quantam quidem voluiſſem; cogor enim neceſſario cum quibuſdam hominibus agere: ſed, quia adhuc ſum, vbi adhuc videor, hinc in talem me Dominus portum compellere voluiſſe videtur, in quo (quæ eius miſericordia) tutam me futuram ſpero, eò quod iam extra mundum ſim, & in paruo & ſancto contubernio agam. Equidem velut deſurſum, infernè deſpicio, &, quidquid alij dicant aut ſciant, hilum non facio: pluris ſanè facerem, ſi aliqua anima vel paulò amplius in virtutum & perfectionis via proficeret, quàm quodcumque demum dici de me poteſt: &, ex quo tempore hic ago, placuit Domino, vt omnia mea deſideria hac in re terminarentur. Imò verò mihi quaſi vigilantem quendam ſomnum in hac vita conceſſit: nam quidquid video, ſemper velut ſomniare videor, nec vllam magnam aut notabilem recreationem afflictionemue in me ſentio: ſi qua verò ſint, quæ hanc in me cauſentur, ea ipſa tam citò præterit, vt non poſſim non admirari, nec alium ea in me ſenſum operatur, quam res aliqua quam ſomnio. Quod autem dico, veriſſimum eſt: nam tametſi poſtea aut ob illam voluptatem lætari, aut ob illam afflictionem contriſtari volo, nullatenus tamen id in mea poteſtate eſt, perinde ac viro cordato & graui impoſſibile eſſet, dolorem aut gloriam aliquam capere ex eo quod in ſomnis ſomniaſſet: Dominus quippe animam meam iam expergefecit ab eo quod antea me, quod rebus mũdanis nondum mortua, aut mortificata eſſem, ſenſum habere & ſentire faciebat; non cupit autem Maieſtas eius, denuo vt cæcutiat.

Multis per eas animabus prodeſſe voluit.

Quale et Dominus ſomnium daret.

Hoc modo iam viuo, Reuer. Dom. & Pater. Deum ergo ſuppliciter roga, alterutrum mihi vt concedat, videlicet vel vt me ad ſe ex hac vita tollat, vel aliquam ſibi ſeruiendi rationem & modum ſuggerat. Hoc mihi Maieſtas eius concedere dignetur. Vtinam vero quod hîc ſcripſi, aliquem R. Veſtræ fructum adferat, quod ſanè non ſine magno labore ſcriptum eſt, eò quod temporis laborarim anguſtia. Nihilominus nimis quam felix labor hic meus futurus eſſet, ſi quid ita ſcripſerim, aut dixerim, vt Dominus propterea vel ſemel ab aliquo laudetur: hoc quippe ſi fieret, mihi quam abundantiſſimè ſatisfactum putarem, eſto Reu. Veſtra omnia quæ ſcripta ſunt, quamprimum flammis traderet. Ea tamen non ante igni vellem traderes, quam tres illi viri, quod R. V. nouit, ea legiſſent,

Concluſio libri.

ſent, cum fuerint, & etiamnum modò ſint, Confeſſarij mei. Si enim nullius momenti hæc ſint, æquum eſt bonam illam quam de me habent, opinionem deponere; ſin momenti alicuius, ſi modò ſint probi & docti, facile eos viſuros ſcio, vndenam ea veniant, & laudaturos illum, qui per me illa dixit. Tuam illius Maieſtas Reuerentiam ſemper tueatur, itaque ſanctam faciat, vt per Spiritum & lumen tuam miſeram hanc creaturam, tam parum humilem, & valdè præſumptuoſam, vtpote quæ tam ſublimia deſcribere præſumpſerim, cum propoſitum & intentio mea ſit, non errare, ſed obedire, & vt mediante me Dominus aliqua ex parte laudetur (hoc quippe eſt, quod iam abhinc annis multis illum rogaui) & quia ad hoc ipſa me deſtituunt opera, hinc cauſa ſum inordinatam hanc vitam meam ſcripto digerere: quanquam non plus ad hoc diligentiæ & temporis impenderim, quam quantum, ad eam ſcribendā, me impendere oportuit; ſed quam potui ſimpliciſſimè & veriſſimè dicendo quidquid circa & in me factum eſt. Det Dominus, quoniam & potens eſt, &, ſi modò velit, valet, vt in omnibus ſanctam ipſius voluntatem adimplere nouerim; & animam illam, quam tot artibus & modis, ac toties maieſtas ipſius inferno eripuit, ſibique vindicauit, perire non ſinat. Amen.

Qua eius fuerit intētio ſcribēdi vitam ſuam.

SPIRITVS SANCTVS SIT CVM REV. V.[ra] ſemper. Amen.

NON abs re foret, ſi, quem in hoc ſcriptionis officio laborem ſuſcepi, verbis apud Reu. Veſtram exaggerarem, vt hac te ratione obſtringerem. Et meritò ſane hoc facere poſſem: cum vita hæc mei delineatio & deſcriptio, ac tot miſeriarum mearum in memoriam reuocatio, mihi perdifficilis fuerit, & multarum preſſurarum occaſio. Quanquam (vt ingenue confitear) longè mihi fuerit grauius, gratias quas à Domino recepi, quam quas aduerſus illius Maieſtatem admiſi offenſas deſcribere. Feci, quod R. Veſtra monuit, ſcilicet quod hac conditione me in ſcribendo diffuderim, vt tu vniuerſim à parte tua præſtes, quod mihi ſpopondiſti, laceres, inquam, quod tibi diſplicebit. Nondum totum quod ſcripſeram relegeram, cum id R. V. ſibi mitti poſtulauit. Occurrent hic fortaſsis quædam non ſatis declarata, alia etiam bis poſita: tempus enim quod habui, ita breue & anguſtū fuit, vt ſcripta relegere ac reuidere non potuerim. Rogo R. V.am, illa emendet & corrigat: ſimul & tranſcribi iubeat, ſi ad R. P. M. Auilam ea mittēda ſint: aliquis namq; manum meam & characterem agnoſceret. Vellem ſane omnimodis hæc ipſe videret, cum hac intentione primùm ea ſcribere cœperim. Permagnæ quippe mihi conſolationi futurum eſt, ſi ipſe me bonam ambulare viam iudicarit, cum aliud mihi iam faciendum non ſuperſit, quantum in me, R. Veſtra in omnibus faciat, prout ipſi expedire videbitur, & obligatam ſe norit ei, quæ animam ſuam ipſi totaliter concedit. Tuam autem,

quoad

quoad viuam, Domino identidem commendabo: quare illius Maiestati quantocyus seruire conare, quo mihi auxilio esse possis. Ex ijs ergo quæ hic refero, facili negotio R. V. aduertet, quam suam quis laudabiliter & bene operam impendat, cum se (vti R. V. iam cæpit) totum offert ei, qui ita sine mensura ac modo se nobis dat: sit ipse in æternum benedictus, spero namque nos (quæ eius misericordia) simul futuros, vbi R. Vestra, & ego clarius magnas illas, quas fecit nobiscum gratias, visuri, eumque in perpetuas æternitates laudaturi simus. Amen.

FINIS

LIber hic absolutus est anno Dom. M. D. LXII. mense Iunio, videlicet cum illum primum sine vlla capitum distinctione conscripsit. Nam exinde ipsum denuò rescribens, per capita distinxit, multaque quæ post primam scriptionem contigerunt, vti est monasterij S. Iosephi de Auila fundatio, in secunda adiunxit.

MAGISTER F. LVISIVS LEGIONENSIS Lectori Salutem.

VNA cum libri huius autographo venerunt ad manus meas schedæ quædam ipsius S. Matris Teresæ de Iesu manu exaratæ; in quas vel ad memoriæ propriæ vsum, vel vt omnia ad Confessarios suos referret, alia quædam quæ Deus ei dixerat, nec non gratias quas ab ipso acceperat, præter eas quæ hocce libro continentur, retulerat: quas mihi prioribus illis visum est adiungere, quod ad animarum ædificationem non mediocriter facere videantur. Vnde etiam eas ad litteram, & prout à S. Matre scriptæ sunt, huc adfero. Ita autem ait:

QVADAM die Dominus mihi ait: Putasne, filia, meritum in fruitione & gaudio situm esse? minimè: nam nonnisi in operando, patiendo & amando situm est. Non audisti Apostolum Paulum amplius quam semel gaudio cœlesti fruitum, at sæpius passum esse: vitã quoque meam passione plenam fuisse vides, & nonnisi semel, in monte Thabor,

T[illegible] in gaudi[illegible] audis. Noli putare, cum matrem meam, me [illegible] vlnis, con[illegible] vides, illam tunc magna amaritudine, & tormento illo [illegible]; iam inde enim ab eo tempore, quo Simeon [illegible] gladio transfigendam dixit, clarum et Pater meus lumen [illegible] quo illustrata videret, quid mihi patiendum esset. [illegible] quoque Sancti, qui in deserto vixerunt, quoniam à Deo dirigebantur & impellebantur, [illegible] magnis se affligebant austeritatibus, grauem adhæc [illegible] à Dæmone, tum à semetipsis certamen patiebantur; propterea [illegible] [illegible] longo tempore, omni consolatione spirituali destituti [illegible]. Hoc ergo velut certum crede, filia; quẽ Pater meus maxime diligit, huic plus laborum & afflictionum submittere; & labori amorem conformem esse. Quinam in re melius tibi illum possum ostendere, quam hoc ipso [illegible] tibi [illegible], quod volui mihimetipsi. Intuere hæc vulnera, nam nomina dolorum [illegible] nunquam dolores tui pares erunt. Hæc est via [illegible]. Hæc igitur cum audias, ipsa me in hominum mundanorum perditione [illegible] [illegible] deploranda adiuuabis, vtpote quorum omne studium, [illegible], cura & cogitatio in ijs, quæ hisce contraria sunt, conterendis [illegible]. Cum ergo me illa die orationi dare cœpissem, ita caput mihi dolait, vt impossibile mihi videretur, orationem tenere. Tum ait mihi Dominus: Hinc passionis & afflictionis mercedem colliges: quod enim [illegible] indisposita esses, ad mecum loquendum, hinc ego tecum locutus sum, teque consolatus. Et sanè, pene sesquihoræ spatio in recollectione mentis fui, & interim illa quæ dixi verba nec non reliqua omnia mihi dixit. Nihil penitus hic distracta fui, & nesciebam vbinam essem; sed tantam in me voluptatem & gaudium sensi, vt eam eloqui non possem, & [illegible] capitis grauedo (quod sanè mirabar) abierat, sed contra ardens quoddam patiendi mihi mansit desiderium. Monebar insuper sæpius vt verborum illorum, quæ suis olim Apostolis edixerat, recordarer, videlicet non debere seruum maiorem esse Domino [illegible].

Quadam Dominica Palmarum, [illegible] communione [illegible] in spiritu rapta fui, vt ne sacram hostiam [illegible], cum eam adhuc linguâ continerem, & [illegible], vere mihi videbar os sanguine repletum habere [illegible] [illegible] [illegible] re, [illegible] Dominus [illegible] [illegible] Dominus [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] repende. Hoc dicebat, [illegible] plus quam à [illegible] annis, con-

Quæ via veritatis.

Præmium passionis.

Os illorum in communione plenum fuit sanguine.

nis, consuetudinem habeo hoc die, si quo modo possim, sacræ communionis adeundæ, & animam pro modulo meo ad Dominum hospitio recipiendum disponendi: semper enim nimis quam magna mihi visa fuit inhumanitas & immanitas, quam erga ipsum tunc Iudæi ostenderunt, quod, postquam eum tam honorificè in vrbem introduxissent, tam procul ab ea foris cænatum abire sinerent. ego autem fingebam, illum apud me diuersari & manere; sed erat id, vt quidem video, satis incommodum diuersorium. Itaque stupidissimas quasdam & simplices considerationum imagines mihi fingebam; eas tamen Dominus admittere in bonum voluisse videtur: hæc quippe vna de visionibus est, quas vt certissimas habeo; itaq; mirè mihi ad communionem sumendam profuit.

Quodam in libro legeram, imperfectionem quamdam esse, pretiosas & ornatas habere imagines; vnde quamdam talem, quam in cella habebam, à me abdicare cupiebam. Quin etiam antequam in libro illo legissem, paupertati mihi conforme & conueniens videbatur, non alias, quā chartaceas, imagines habere; &, postquam id iam legeram, alterius generis eas habere planè noluissem. Sed dixit mihi Dominus, quomodo referam, idq; cum minimè de eo cogitarem; nimirum non esse eam, bonam mortificationem; & vtram censerem meliorem, paupertatem an dilectionem? itaq; cum amor longè sit melior, nequaquam omne id quod me ad eum excitare posset, relinquendum aut sororibus meis auferendum videri; librum verò non de ipsis imaginibus, sed de nimio ac superfluo illarum ornatu ac pretiositate loqui. Atque hoc esse, quod cum hæreticis diabolus facit, quod videlicet omnia ipsis eripiat media, quibus ad rectè de Deo sentiendum possent excitari, atque ideo eos pessum ire & perire. fideles autem meos, filia, hoc tempore magis quam vllo alio contraria ijs, quæ ipsi faciunt, facere oportet.

Quam sit bonum habere imagines: sed tollenda curiositas.

Cum quodam tempore mecum perpenderem, quanto maiore cum puritate viuamus tum, cum nullis distinemur negotijs, & quantis ipsa scatere deberem imperfectionibus, ac quoties labi, cum iis me implico; Dominum mihi dicentem audiui: Non potest esse minus, filia; vnde da operam, vt in omnibus bonam habeas intentionem & denudationem, ac respice me, vt, quæ tute facis, conformia esse possint ijs quæ ego feci.

Negotia sunt distractionis causa.

Cogitans apud memetipsam, quid causa esse posset, quod iam penè nunquam publicè in exstasin sublime raperer, eum mihi dicentem audiri: Iam id non conuenit, satis quippe iam auctoritatis habes ad id, ad quod te destino: ad imbecillitatem malitiosorum hominum respicimus.

Cur iam publicè in exstasin non rapetur.

Quadam die anxiè solicita & dubitans cum essem: num in Dei gratia existerem, nec ne: dicebat mihi: Magna est, filia, inter lumen & tene-

bras differentia: ego sum fidelis &, nemo peribit, quin hoc intellecturus sit. ille seipsum decipiet, qui per spirituales dulcedines sibi securitatem spondebit: etenim vera securitas est, bonæ conscientiæ testimonium. Nemo autem putet, se seipso in lumine permanere posse: perinde ac efficere non potest, vt nox naturalis non adueniat. hoc namq; à mea gratia dependet. Optima autem ad lumen retinendū ratio est, si anima nihil ex seipsa posse omnia autem à me sibi prouenire, intelligat. nam, esto quidē modo in lumine sit, in momento tamen, quo me ab ipsa subduco, nox illi superingruet. Hæc vera est humilitas, vt nimirum intelligat anima, quid ipsa possit, & quid ego. Quæ ego tibi trado documenta, noli negligere in scripta referre, ne quando eorum obliuiscaris, cum quæ tibi homines dant, monita etiam scripto committere velis.

Quæ vera sit humilitas.

In vigilia festi S. Sebastiani, in primo anno quo ad Incarnationis monasterium veni, cum iam inciperent, *Salue Regina*, Deiparam matrem, magna Angelorum multitudine stipatam, versus Priorissæ sedile, cui B. Virginis imago superposita est, vidi descendentem; & in eo ipsa sedere videbatur. Tum porro imaginem nullam videbam, sed ipsam, eius loco, B. Virginem; quæ imagini, quam Comitissa aliàs mihi dederat, aliquo modo videbatur esse similis; esto id ego, nonnisi quam celerrimè, possem agnoscere, quòd statim sublimis à terra sustollerer. Multos autem supra sedilium coronices & reclinatoria, videre mihi videbar Angelos, tametsi non in corporea specie; erat enim intellectualis visio. Atque hoc in statu mansi, quoadusque Laudes finirentur: illa autem dicebat mihi: Optimè fecisti quod hoc in loco me collocasti: nam Laudibus quæ filio meo hic cantabuntur, interero, easque illi repræsentabo.

B. Virgo sibi fieri putat quod eius imagini fit.

Cum se Confessarius meus quadam vespera magna cum festinatione aliorum, à quibus premebatur, negotiorum causa euocatus, à me subduxisset, aliquantulum temporis in dolore & pressura hæsi: & quod nulli prorsus terrenæ creaturæ affectu mihi videar adhærere, hinc augere me mea cæpit consciētia, ne hāc forte libertatē iam amittere incepissem. Contigerat hoc vesperi; postridie autem mane, super hac re Dominus mihi respondens ait, ne mirarer: sicut enim mortales aliquā suorū societatem & contubernia ambiunt, vt voluptates suas sensuales cū ipsis cōmunicent, sic etiam anima gaudia & dolores quos habet cōmunicare gestit, si quando aliquē horū intelligentē reperit, contristatur autem cū neminem, quorum communicet inuenit. Quod autem aliquantisper Dominus apud me hæreret, venit mihi in mentem, aliquando me Confessario meo dixisse, hasce visiones quantocyus præterire: Dicebat autem Dominus, inter huiusmodi visiones & imaginarias discrimen esse, nec posse in gratijs, quas nobis ipse facit, certam aliquam dari regulam,

Anima gaudia & dolores suos cum aliquo communicare gestit.

par

parenim & expediens esse, vt modò huius, aliàs alterius generis essent.

Quadam die, post communionem perceptam, apertissimè vidi, Dominum se ad latus meum collocare, qui me quam suauissimè cœpit consolari, inter alia dicens: *Viden' me hic, filia, quod ego sim? profer manus tuas.* Has autem ipse accipere & ad latus suum applicare videbatur, dicens: *Vide mea vulnera, non es sine me: perage breuem vitæ huius cursum.* Porro ex aliquibus rebus quas dixit, facile intellexi, illum, postquam in cælos iam ascendit, nunquam amplius in terram descendisse, vt cum aliquo communicaret, quam in SS. Altaris Sacramento. Addebat, se statim à resurrectione sanctissimam matrem suam adijsse, quod iam in magna necessitate esset; adeò autem doloris gladius animam eius transfixerat, vt statim ad se ipsa redire non posset, ad gaudio hoc fruendum, seque diu apud illam fuisse; quod id maximè necessarium esset.

Mane quodam mihi in oratione agenti magnus incidit raptus, videbaturque Dominus spiritum meum sublatum, iuxta Patrem suum cælestem collocare, eique dicere: *Quam tu mihi dedisti, illam tibi ego reddo*; videbaturque ipse me ad se attrahere. Non est hoc imaginarium quid, sed sed magna cum certitudine & tam spirituali cum subtilitate fit, vt nō facile declarari possit. Quædā mihi verba dicebat, quorum non satis iā memini; quædam erant de gratijs, quas mihi facturus erat. Ad aliquod porro temporis spatium me apud se detinuit.

Cum secunda quadragesimæ feria in monasterio S. Iosephi Malagonensi à sacra communione surgerem, Saluator noster Iesus in imaginaria quadam visione (prout solebat) mihi apparuit: cumque illum aspicerem, vidi, illum loco coronæ spineæ, magni luminis coronam circum totum caput habuisse; eodē hauddubiè in loco, in quo fuerat à spinea vulneratus. Et quia mirè erga mysterium coronationis Domini afficior & feror, hinc magnę hoc mihi fuit consolationi; & cogitare mecum cœpi, quā graue hoc illi tormentum fuerit oportet, quod tot illi vulnera simul intulit; & cœpi contristari. sed mox Dominus mihi ait, nullatenus ei ob hæc vulnera, sed ob alia plurima, quæ sibi modo inferebantur, compaterer. Petebam ergo, ecquod his adferre remedium possem: esse enim me ad omnia paratam. Aiebat, non esse iam quiescendi tempus, sed hæcce monasteria, quam possem celerrimè, perficere contenderem: quod in monia-

Non hic dicit S. Mater (vti eam intellexerūt nonnulli, sed errantes) quod Christi humanitas hic cœlo descenderit ad cum illa loquendū, quod iam inde ab ascensione nulli hactenus hāc gratiam fecit. Nam vti bene videre & colligere est, recenter tunc à Sacra Cōmunione S. M. veniebat, vnde in ipsis SS. Sacramenti speciebus Christum intra se & suam in multis, non quod viderent

secum habebat, qui ipsa qua hic dicit, ei significabat. Ex eo etiam quod Christum, post cœlos ascensionem, non amplius in terram descendisse dicat, multò minus efficitur illum seruis suis se visibilē non exhibuisse, & cum illis sermonē non miscuisse: sed id ita intelligendū, ipsemet cœlo descenderit, sed intellectus & animas illorum ad sese sustulerit, quò ipsum & & audirent, quemadmodum de S. Stephano & S. Paulo in Act. Apost. legimus.

lium animabus ibi vellet quiescere; quare omnes, quæ sese mihi præsentarét, admitterem. plurimas namq; esse, quæ sibi non seruirent, quod locum non inuenirent. volebatque monasteria, quæ paruis in opidis constructura essem, paria esse huic. quod in illis æquè multũ possent, habito idem quod in alijs fit, faciendi desiderio, promereri. Adhæc operam daré, vt omnia vnius Superioris regimini subderentur; ac ne pax interior, ob ea quæ ad corporalem necessitatem, spectãt, vllatenus violaretur; etenim se facturum, nihil nobis vt ad victum necessarium deesset: singularem verò ægrotantium curam haberem; Superiorem quippe quæ ægram aliquam deserit, & delicatius non habet, similem esse amicis Iob: se namque ad animarũ ipsarum commodum ipsas percutere, & illos patientiam ipsarum in discrimen adducere. Mandabat adhæc, vt horũ monasteriorum fundationem describerem. Ego vero cogitare mecum cœpi, quonã modo: de Medinensis enim Conuentus fundatione nihil me intellexisse, quod scriptione dignũ foret. Vnde mihi respondit Dominus: Quid amplius videre vellē, cum fundatio illius miraculosa fuisset? quasi vellet dicere, se solum illam perfecisse, quod illius peragēdæ medium nullum esse videretur, itaque quod mihi mandabat, executioni mandare decreui.

Fundationes domorũ Ordinis eius miraculosa.

Tertia septimanæ post ascensionem Domini in cælum proximæ feria, cum post communionem acceptam, aliquantulum temporis in oratione mea desolata fuissem & afflicta, quod ita distraherer, certę vt rei inhærere non possem: de misera natura apud Dominum conquesta sum. Anima autem mea mox accendi & inflammari cœpit: totam namq; mihi sanctissimam Trinitatem coram me pręsentem cernere videbar, idque in intellectuali quadam visione; adeò vt anima mea certo quodã repræsentationis modo, quasi per quamdam veritatis figuram (quo mea id stupiditas melius intelligeret) apertè intellexerit, quomodo Deus simul trinus sit & vnus: vnde etiã mihi videbatur, quod omnes tres personæ me alloquerentur, quæ se in anima mea distinctè repræsentabant; dicētes, me ab hac die tribus in rebus in meipsa emendationem percepturã (quod harũ personarũ singulæ aliquã mihi gratiã facerent) videlicet in amore, in patiendo gaudenter & exultanter, deniq; in amorem hunc cum quadam in anima mea inflãmatione sentiendo. simul etiam intelligentiã illorũ accepi verborũ, quibus Dñs tres personas in illa ꝓmittit anima futuras, quæ in Statu gratiæ est. Cum autem deinde, ob tam singulare donum, gratias Domino agerem, & hoc ipso me indignam reputarem, magno cum affectu & sensu Maiestatem illius alloquens, dixi, Cur, cum tam magna mecum vti vellet misericordia, me ita dimisisset, vt ad tantam nequitiam prolaberer (pridie namque mirè me ob peccata mea afflixeram, eadem mihi ab oculos ponens) vnde manifestè intelligebam ac videbam, quan-

In SS Trinitatis cõspectũ producta fuit

tum.

sum Dominus à parte sua, iam inde à prima mea pueritia, fecisset, vt efficacissimis medijs me ad se pertraheret, & quam illa omnia parum mihi profuissent. Vnde immensum Domini, quem nobis in his omnibus admittendis, cum ad ipsum iam conuerti volumus, ac mihi magis, quam vlli alij (idque ob varias causas) declarat, amorem facilè perspexi. Videntur porro mihi tres illæ personæ quas vidi, quæ nonnisi vnus sunt Deus, ita animæ meæ impressæ mansisse, vt me tam diuino consortio, siquidem id diutius durasset, non vnitam manere, impossibile fuisset.

Alio tempore, paulò antequam illud quod iam dixi, cōtingeret, Sacram iam Communionem aditura, priùs quàm hostiam quæ adhuc ciborio continebatur, susciperem, vidi velut columbam, quæ alas suas cum strepitu quodam adinuicem concuteret: quod me visum ita perterruit & suspendit, vt magnam mihimet ipsi vim ad Ven. Sacramentum suscipiendum facere oportuerit.

Videt columbam cum Sacrā Communionem adit.

Omnia hæc in S. Iosephi templo facta sunt Abulæ, in quo etiā olim hæc mihi verba dicta sunt: Tempus veniet, cum isthoc in templo multa miracula contingent, vnde ipsum, templum Sanctum appellabitur. Illud ego in templo Sancti Iosephi Abulæ intellexi, anno Domini M.D.LXI.

Cum aliquando apud me cogitarem, an non meritò vereque me culparent, quibus displicebat, quod foras ad alia fundanda monasteria concederem, vt quibus satius videbatur, vt semper & continuò orationi insisterem, dici mihi cœlitus audiui: Quam diu vita hæc trahitur, lucrum non tam situm in eo, quod quis me frui omnimodis connitatur, quam in voluntate mea facienda. Quod autem S. Paulus de reclusione mulierum agat (hoc quippe non ita pridem mihi dictum est, & etiam alias id inaudieram) videbatur mihi, Dominum fortasse velle, vt & ego in claustro meo manerem: sed ipse mihi dixit: Dic illis, non secundum vnam S. Scripturæ partē ipsos debere procedere, sed etiam alias intueri. & pete, num manus mihi vincire velint?

Plus proficitur voluntatem Dei faciendo quam semper fruendo Deo.

Cum quadam post Octauam Visitationis B. Mariæ die, in aliqua montis Carmeli cellula pro fratre meo Dominum rogarem, ei (an sola cogitatione, nescio) dicere memini: quare frater meus tali in loco est, in quo ei salutis amittēdæ discrimen impēdet? si quem tuorū, Dñe, fratrum tali in periculo constitutum cernerem, quid non ad illum eo eripiēdum facerem? nihil, quod quidem in potestate mea fuisset facere, illius causa omissura fuisse videbar. Tum Dominus ad me: sorores Incarnationis, ô filia, filia, meæ sorores sunt: & tu quiescis? sume igitur animum, cōsidera me id cupere; non est tam graue quam ipsa putas. Et quod in causa

futurum esse credis, vt aliæ domus iacturam faciãt, inde tam huic quam illi lucrum accedet. Noli hoc impedire; nam ingens mea est potentia.

Consideranti mihi, & mente agitanti, austeritatem & pœnitentiã, quam spiritualis quædam mulier agebat; & quod ego, pro desiderijs quæ mihi illius agendæ Dominus aliquando dederat, maiorem facere potuissem, nisi, quo Confessarijs meis obedirem, eam cogitationem deposuissem; ac num satius esset in posterum, illis eam dissuadentibus, non parêre; respondit Dominus: Nequaquam, filia, per bonam & securam viam ambulas. Videsne omnem illius personæ pœnitentiam? equidem tuam obedientiam pluris facio.

Obediẽtia meritum

Quodam tempore in oratione agenti mihi, Dominus per modum intellectualis visionis ostendit, quis animæ in gratia constitutæ sit status, apud quam, & cum qua, per oculos intellectus, SS. Trinitatem agere vidi: cuius è contubernio quandam anima illa potestatem accipiebat, quæ ei in mundum vniuersum ius ac dominium dabat. Ipsi quoque intellexi sensum illorum verborum Cantici Canticorum, *Dilectus meus descendit in hortum suum.* Ostendebatur mihi quoque, quis animæ in peccato mortali agentis esset status; vtpote, quæ sine vllo robore & potentia est, & adinstar hominis vndique vincti, constricti, & oculos velati, qui, esto velit, videre nequit, vti nec incedere, nec audire, & in densa agit caligine. Ita porro huiusmodi animabus compatiebar, nullus vt labor, quantumuis magnus, mihi non videatur quam leuissimus, ad vel vnam liberãdam. Videbatur mihi impossibile, aliquem ita hoc videntem, vt id ego vidi (quod expositu perdifficile est) aut tantum velle bonum amittere, aut in tanto malo agere.

Anima in peccato mortali agentis quis status & impotẽtia.

Cum in Incarnationis monasterio agerem, in secũdo Prioratus mei anno, in octaua festi S. Martini, & iam iam sacram communionem perceptura essem, F. P. Ioannes à Cruce sacram hostiam in duas partes, quarum vna mihi, altera alteri sorori cederet, diuisit. Equidem id illum, non tam quod hostiæ deficerent, quam vt me mortificaret facere putabam, quod me libenter magnas in Sacra Communione hostias accipere illi dixissem, esto scirem id nihil referre, & propterea non minus DOMINVM integrum & totum illic adesse, tametsi particula etiam minima & minutissima sit. Dixit autem mihi Maiestas eius: Noli timere, filia, vt te aliquis à me possit separare; indicans, nullius id momenti ac ponderis esse. Ac tum quidem imaginatiua quadam visione mihi se, vti & aliàs facere solitus erat, valdè intimè, spectandum dedit, ac dexteram suam mihi porrigens, ait: *Aspice clauum hunc, in signum quod ab hadie sponsa mea futura es: hactenus id non merueras; posthac vero honoris mei curam geres non solum tanquam Creatoris, Regis ac Dei tui, sed & vera & germana sponsa mea: honor*

Dominus eã in sponsã adoptat.

honor meus iam est tuus & tuus meus. Hæc gratia tales in me fecit effectus, vt illam vix caperem & velut mentis impos manerem, dicerem que ad Dominum, vt vel meam abiectionem ac vilitatem propalaret, aut talē gratiam mihi non concederet: putabam namq; naturam meam illi ferendæ imparem esse. Vnde tota die ab ea velut imbibita & valdè absorpta mansi. Magnum inde postea fructum sensi, nec non maiorem mei confusionem, & animi dolorem, ex eo quod nihil tantis gratijs donisque dignum me facere viderem.

Cum in Toletano monasterio agerem, ac nonnulli mihi consulerent, ne quem, nisi nobilem, in eius templo sepeliri sinerem, ait mihi Dominus: Grauiter, ecce errabis filia, si mundi sequi leges velis: oculis in me qui pauper sum, & quem mundus contempsit, conijce. putasne mundi huius magnates etiam apud me magnos fore? vtrum vos illustres aut magnificas faciet prosapia, an virtus?

Quadam die ait mihi Dominus: semper afflictiones ambis; & cum iam ingruunt, repellere eas satagis: ita res dispono prout te velle scio, non prout sensualitas & imbecillitas tua vult. Sume igitur animum, cum, quātum te adiuuem videas: hanc te coronam lucrari volui: Matris meæ Ordinem in vita & diebus tuis mirè propagatum ac multiplicatum videbis. Hæc mihi Dominus medio mense Februario, anno Christi M. D. LXXI. indicauit.

Cum pridie Pentecostes, in S. Iosephi domo Abulæ in eremitorio Nazaret, agerem, & insignem quandam gratiam, quam illo die, ab hinc viginti circiter plus minus annis, Dominus mihi præstiterat, in memoriā reuocarem, ingens quidam impetus & feruor spiritus subitò me occupauit, meque sublatam à terra suspendit. In magna illa recollectione, dixit mihi Dominus id quod modò referam; nimirum Patribus illis Discalceatis, ipsius nomine, denuntiarem, quatuor vt res obseruare satagerent: quam diu enim illas obseruarent, fore vt hæc Religio quotidie magis & magis cresceret; at si illas negligerent, à suo nossent principio declinare & fundamento. Prima erat, vt capita & superiores inter se consentirent. Secunda quamuis plures essent Conuentus, in singulis tamen pauci essent monachi. Tertia; cum sæcularibus hominibus rarissimè conuersarentur idque nonnisi vt animabus ipsorum prodessent. Quarta, vt plus operibus, quam verbis, docere satagerent. Dictum hoc mihi est anno salutis M. D. LXXIX. Et quia res hæc verissima & certissima est, hinc meo illam nomine subsignaui.

Quatuor res Domi-nus Patri-bus Dis-calceatis præcipit.

Teresa de Iesv.

LIBER
FVNDATIONVM MONASTERIORVM, MONIALIVM DISCALCEATARVM, à S.M. TERESA DE IESV Illarum fundatrice conscriptus.

PROLOGVS.

Bona quæ ex obeditio procedunt.

SÆpè iam per experientiam didici, (vt taceam id quod multis in locis legi) quàm magnum animæ bonum sit, obedientiæ præscriptum non excedere inter bona hæc numero, in virtute progressum facere, & humilitatis adeptionem. Ipsa namque magna quædam, in timore & metu illo, quem hac in vita nos mortales habere par est, securitas est, necubi in via ad cælos ducente erremus. In ipsa quoque illa inuenitur quies, quæ in animabus Deo placere volentibus, tantopere requiritur: si enim veraciter se in sanctam hanc obedientiam resignarint, seque totas ei tradiderint, aliam sententiam atq; opinionem vt sequi nolint quàm Confessarij sui; &, si Religiosi sint, quàm sui Superioris & Præpositi, diabolus eas per aßiduas suas inquietudines & turbationes infestare desinit; quòd iam tum viderit, plus se ibi dispendij & damni, quàm compendij facere. Cessant quoque efferuescentes & turbulenti animi nostri motus, qui propriam suam voluntatem facere, quin & rationem in rebus, quæ ad gustum nostrum sunt, subijcere gaudent; memores, se iam antè magna cum resolutione, voluntatem suam in diuinam resignasse, atque ideo se subijciunt illi quem in illius locum elegerunt. Cum ergo mihi diuina Maiestas, (quæ eius est bonitas) lucem dederit, ad magnum thesaurum, qui in pretiosa hac virtute reclusus est, cognoscendum; operam, quoad potui, dedi, (tametsi tenuiter & imperfectè) vt eam acquirerem: tametsi exigua, quam in me video, virtus sæpè repugnet; video namque in nonnullis rebus quæ mihi iniunguntur, eam vsq; adeò perfectam non esse. Diuina Maiestas de suo suppleat, quod in ea, quoad tractatus huius conscriptionem deest.

Fundationē monasterij Abulensis litteris mandare S. M. iubetur.

Cum ergo anno MDLXII. in S. Iosephi Monasterio Abulensi (quo anno & ipsum fundatum est) agerem; P.F. Garcias de Toleto Dominicanus (quem tunc Confessarium habebam) mihi iniunxit, vt illius monasterij fundationem, cum alijs multis rebus, quas

qui illam leget (dummodo in lucem prodeat) videbit, scripto committerem. Iam verò, cùm anno MDLXXII. (vndecim scilicet post annis) Salmāticæ agam, & Rectori Collegij Soc. IESU, cui nomen Mag. Ripalda, confiteor, isque hoc primæ fundationis scriptum legisset, mirè ad Domini Dei obsequium fore putauit, si & reliquorum septem, quæ exinde per Dei bonitatem fundata sunt Monasteriorum, fundationem, nec non Patrum Discalceatorum primi huius Ordinis initia & primordia litteris mandarem. quare id vt facerem, ipse mihi imperare non dubitauit.

Item aliorũ post institutorum.

Quod cùm mihi à me fieri impoßibile videretur, ob plurima quæ me distinent negotia, tum litterarum scribendarum, tum aliarum occupationum necessariò peragendarum, quòd circa res à Superioribus mihi iniunctas eæ versentur, Deo rem per preces commendabam; cumque nonnihil in me ipsa affligerer, quòd & tam parum ipsa essem vtilis & habilis, tam tenuis insuper valetudinis, vt etiam sine hoc, laborem aliquem sustinere non posse viderer, prout quidem naturalis mea imbecillitas erat; dixit mihi Dominus, filia obedientia dat vires. Det Maiestas eius, id ita sit, mihique gratiam cōcedat, vt ad gloriam ipsius, ita vt oportet referam & prosequar gratias, quas Ordini huic in hisce fundationibus contulit. Haberi porro vt certum potest, omnia quàm verissimè, & sine vlla exaggeratione, (quantum quidem ipsa noui) sed ita prout reuera res cōtigit, hic narratum iri. Nam etiam in re quæ longè minoris momenti est, ob quodcumque etiam mundi bonũ, non mentirer; in iis vero quæ, vt Deus per hæc ipsa laudetur, scribo mentiri, mihi maximum scrupulum faceret: mihique persuaderem, id non solùm esse tempus perdere, sed etiam per ea quæ ad Deum spectant, alijs fucum facere velle; & adeo non illum per hæc laudandum, vt etiam offenderetur. quod sanè fœda quædam proditio foret. Vtinam Maiestas eius ita mei non obliuiscatur, vt hoc vnquam faciam.

Obedientia dat vires.

Veritatē in narrando S. M. præ oculis habet.

Vnamquamque verò fundationem in particulari prosequar; &, si quidem potuero, abbreuiare conabor. nam stylus meus ita tædiosus est, vt, etiamsi nolim, verear ne tum alios, tum me defatiget. Sed per amorem quo filiæ me prosequuntur (quibus hæc post mortem meam cedent & manebunt) fiet vt toleretur. Faxit Dominus, vt, cum nulla in re commodum meum quæram, nec etiam causam cur id quæram habeam, sed solùm vt ipse laudetur & glorificetur mihi propositum sit, (cum multa hic occursura sint, ob quæ gloria ei detur) quisquis hæc leget, nullam omnino mihi ascribat, (hoc namque aduersus veritatem foret:) sed Maiestatem eius roget, mihi vt ignoscere dignetur, quòd ex omnibus hisce gratijs tam parum rem fecerim ac me iuuerim. Magis, quoad hoc, conqueri de me filiæ meæ debent, quàm gratias mihi ob aliud illud quod factum est, agere. Porro eas diuinæ bonitati, carissimæ, quotquot sumus, ob tam singulares quas ipsa mihi præstitit gratias, agamus. Quod autem labilis sim memoriæ, multa me, quæ permagni momenti sunt, omissuram alia verò, quæ non incongruè omitti possent, relaturam credo. Sed quid? fiet id conformiter paruo ingenio, & stupori meo, nec non paruæ quam quoad hoc habeo quieti & otio.

S. Matris humilitas.

Iniunctum mihi præterea, vt, si quando se offeret occasio, aliquid addam de oratione, & de fraude & illusione, quæ, quæ illam iã habent retrahi & impediri possent, ad vlte-

vlterius in ea non progrediendũ. In omnibus porro me submitto ijs quæ tradit & docet S. Ecclesia Romana, & volo vt, priusquã in manus vestras veniãt, sorores & filiæ meæ, viri litterati & spirituales ea examinent & excutiant. Incipio igitur in nomine Domini, gloriosissimam eius matrem cuius ipsa habitum, (tametsi indigna) gesto in auxilium meum aduocans; nec non gloriosum Patrem & dominum meum S. Iosephum, cuius in domo nunc ago (nam ab ipso hocce Discalceatorum monasterium nomen habet) cuius intercessione & patrocinio numquam nõ adiuta fui. Anno salutis M. D LXXIII. die 23. Augusti, qui sancto Ludouico Galliæ Regi sacer est. Ab eo autem quicumque hæc legerit Salutationem Angelicam, illius nomine, peto; vt per eã iuuer. ad Purgatorio exeundum, & Christum Iesum Dominum nostrum citò videndum, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

FVNDATIO MONASTERII in Medina del Campo.

CAPVT I.

QVA OCCASIONE DE HAC FVNDATIONE ET ALIIS sequentibus agi cœptum sit.

QVINQVENNIO toto post fundatum Conuentum S. Iosephi Abulæ, in eodem sum commorata, quos annos (vt mihi quidem modò videtur) omnium quos in vita adhuc habebo, existimo fore quietissimos, ad quorum quietem & tranquillitatem anima mea sæpè adhuc aspirat. Hoc ipso tempore puellæ quædam pietate præstantes, & iuuenculæ, quas iam tũ mũdus (vti quidem videbatur) vt suas possidebat; prout quidẽ exteriùs veste & splendido elegantiq; ornatu præferebant, Religionẽ hic ingressæ sunt: quas hisce vanitatibus Dñs quàm citissimè valedicere faciens, ad suã domũ conduxit, tanta ibi singulas perfectione donãs, vt hoc ipsa videns non parũ confunderer. Cum iã tredecim numero essent, qui erat is quem statutum erat non transscendere; ego inter animas tam sanctas ac mũdas agẽs, nõ mediocrẽ in meipsa voluptatẽ sentiebã; quarũ omniũ ea erat cura & studiũ, quomodo Domino seruirent & laudarẽt. Ibi quoq; Maiestas illius nobis ea quæ necessaria erant, etiam non petentibus subministrauit cumque ea aliquando deessent (quod certè erat quam rarissimum) tum magis lætabantur. Equidem Dominum laudabam, & gratias ei agebam, quòd tot virtutes eximias in ipsis viderem, atq; inprimis quẽdã rerũ omniũ, præterquam quomodo ei seruirent, neglectum & non curantiã. Ego, quæ Superiorẽ ibi agebã numquã, de rebus necessarijs me sollicitã fuisse, aut laborasse memini; etenim certissimo mihi impresũ erat, Dñm minimè defuturũ ijs, quæ de nulla alia, re, quã quo-

Primarum Discalceatarũ feruor.

S. M. de diuina prouidentia fiducia.

quomodo ei placerent, solicitæ erant aut anxiæ. Ac si interdum quod datum erat, pro omnibus non sufficiebat, ipsaque hoc distribuendum ac dandum iis dicerem, quæ plus opus haberent; vnaquæque se eam non esse arbitrabatur; itaque ipsum intactum manebat, vsque dum Dominus sufficientem pro omnibus eleëmosynam submitteret.

Obedientiã qualiter primæ Discalceatæ exercerent.

De obedientiæ virtute (erga quam ego mirè afficior, esto eam exercere non possem, vsque dum hæ Dei ancillæ me eius vsum docuere, vt scirem, num aliquam ipsa virtutem haberem) multa possem dicere, quæ hic in ipsis notaui. Vnius mihi hic in mentem venit; nimirum, cum quadam die mensæ in Refectorio assedimus, portioque nostra essent cucumeres, datus mihi cucumis fuit paruulus, at internè putris. equidem dissimulatione vtens, quamdam è sororibus, ex iis quæ plus ingenij & maiores naturæ dotes habere videbantur, quò obedientiæ illius periculum facerem) ad me vocaui, huncq; cucumerem in hortulo, quem habebamus, vt plantaret iniunxi. petit illa, rectum ne eum, an transuersum, terræ indi oporteret. me, transuersum vt plantaret, dicente, abijt, & quod iussum erat adimpleuit, nullatenus vt ei in mentẽ veniret, nõ posse semẽ eius sic siccari, sed, ꝙ ex obedientia hoc ei iniungebatur, rationẽ suã naturalẽ captiuauit in obsequiũ Christi: ꝙ id valdè deliberatè & ritè sibi iniunctũ esse crederet. Alteri cuidã sex aut septẽ negotia valdè inter se repugnantia peragẽda iniunxi; quæ tamen illa tacens, omnia suscepit, quòd sibi quàm maximè possibile crederet, omnia illa simul exequi. Erat apud nos puteus, aquam (vt dicebant, qui ipsius periculum fecerãt) satis insipidam continens, & impossibile videbatur eam aliò deriuare, quòd admodum profundus esset. Vocaui ergo fabros qui rem exequutioni mandarent: qui cum me riderent, peterentque cur pecunias frustra prodigere vellem; petij à sororibus, quid ipsis hac de re videretur. Quarum vna ait, Rei periculum fiat. Alia verò: Virum, inquit, nobis Dominus dabit, qui aquam adferat, & cibum vt eum alamus; igitur eam minore sumptu Maiestas eius nobis dabit domi, vnde non dubito quin id factura sit. Videns ergo magnam, qua id dicebat, fidem, & resolutionem, ipsum vt certò futurum mihi persuasi: &, contra aquilegis aquarũ periti opinionem rem fieri iussi; & placuit Domino, inde nos satis sufficientem, & aquæ potabilis canalem, vti eum modò habemus, educere. Ego hoc inter miracula non reputo, cum alia id genus multa dicere possem, sed vt fidem, quam sorores illæ habebant, ostendam, cum id ita ac dixi, contigerit: quoniam primarius meus scopus non est, horum monasteriorum monialium elogia conscribere; eò quòd, quæ Dei bonitas est, omnes vsque in hunc diem eamdem viuendi rationem seruant; & quia de his alijsque plurimis scribere, longum foret, esto id non sine

fructu

fructu fieret; nam subinde fit, vt postea ad Ordinem accedentes, ad similia facienda animentur. at, si Domino visum fuerit hæc sciantur, & in populum innotescant, poterunt Prælati Priorissis iniungere; vt hæc scripto committant.

Earum vitae erat angelica.

Cum ergo inter hasce Angelorum animas agerem, (veri enim Angeli mihi esse videbãtur, quòd nullam imperfectionem, tametsi interiorem, me celarent; adhæc gratiæ, & ardẽtia desideria, & à rebus creatis diuulsio, quam Dominus ipsis dabat, summa erant; omnes quoque earum deliciæ & solatia erat solitudo; vnde mihi asseuerabant, numquam se solitudine satis satiari; itaque fiebat, vt illis tormentum esset, quòd ab externis, tametsi fratribus & sororibus visitarentur; quæ verò maiorem ad in eremitorio agendum commoditatẽ habebat, sese etiam beatiorem reputabat) & magnum harum animarum valorem ac pretium considerarẽ nec non animum quem Deus ipsis ad patiendum eique seruiendum dabat, qui certè muliebris non erat; sæpè mihi videbatur fore, vt quas Dominus in ipsis collocabat thesauri, ad magnum aliquem finem aliquando tenderent. non quòd id, quod postea contigit, mihi tunc in mentem veniret; tunc namque id impossibile mihi esse videbatur, quod nullum viderem principium, aut fundamentum, è quo hoc imaginari aut colligere quis potuisset. Itaque cùm vnà cum tempore desideria mea increscerent, & indies atque indies ardentius desiderarem, animæ cuipiam prodesse, eiusque bonum procurare quoquo modo posse; sæpenumerò mihi esse videbar adinstar viri magnum aliquem thesaurum possidẽtis, quem quidem is in omnes effusum & dispertitum vellet at cui manus, quo minus eũ distribuat, alligatæ sunt. Videbatur ergo mihi anima mea velut ligata, gratię enim, quas ei Dominus hisce annis faciebat, maximæ erant; omnia verò malè mihi & inutiliter existimabã impendi. Seruiebã quippe Domino per miseras & tenues orationes meas, & apud sorores, idem vt facerent, vtque erga animarum salutem & Zelum Ecclesięque ipsius augmentum, atque omnium qui cum ipsis tractarent, ædificationem & bonum exemplum mirificè afficerentur, identidem procurabam; & in hoc intensa mea desideria impendere satagebam.

S. M. Cœpit desideriũ animas iuuandi.

Post quadriennium, aut certè paulo amplius (vt mihi quidem videtur) inuisit me Religiosus quidem Franciscanus, F. Alfonsus Maldonatus dictus, insignis Dei famulus, eodem animarum iuuandarum ardens desiderio, quo ego: quòd verò illud ipse executioni mandare poterat, hinc ei non parum inuidebam. Venerat is non ita pridem ex Indijs; ac commemorare mihi cœpit, quot animarum milliones ibidem defectu docentium; perierant: habitaque ad nos concione, ad pœnitentiam & austeritatem subeundam nos est adhortatus; itaque recessit.

Ego verò tot animarum pereuntium iacturam ita miserata sum, vt me ipsa vix possem retinere: vnde intra eremitorium quoddam me abdidi, ibique multis cum lacrymis ad Dominum clamaui, eum rogans mihi medium suggereret, vt vel vnam animam ad illius obsequium possem traducere, cum cacodæmon tam multa ad se traheret millia, vtque orationes meæ aliquid hac in parte efficerent, quòd amplius quid præstaret non valerem. Vnde & maximopere inuidebam ijs, qui ex Dei amore huic rei totos se poterant impendere, etiamsi mille mortes hic eos subire oporteret. Hinc dum in vitis Sanctorum lego, illos animas Deo lucrifecisse, maiorem erga illos amorem & teneritudinem concipio, magisque hoc illis inuideo quam omnia qua passi sunt martyria: hanc namque inclinationē mihi Dominus dedit; quod vnam pluris eum facere putem animam, quam nostris orationibus, mediante eius misericordia, lucrifacimus, quàm quæcumque ei impendere possumus obsequia. Ergo ingentem hanc pœnam identidem in me sentienti, ac quadam nocte in oratione agenti, apparuit mihi Dominus eo modo quo solet, magnumque amorem præferens, tamquam si me consolari vellet, mihi ait: *Paulisper exspecta filia, & magna videbis.* Verba hæc ita cordi meo impressa mansere, nulla vt ratione ea è cogitatione possem euellere; &, quamuis colligere & eruere non possem, (quantumlibet apud me de hoc cogitarem) quidnam hoc futurum esset, nec etiam viderem vndenam hoc possem imaginatione consequi; nihilominus non vulgarem in me consolationem sensi, simulq; spem quàm maximam concepi, verba hæc effectum certissimo habitura: at, quo id modo fieri posset, numquam mihi in mentem aut imaginationem venit. medius ergo annus interim (quantum mihi videtur) elapsus est, ac deinde id quod modò referam contigit.

Dominus mira illam visuram spondet ei apparendo.

CAPVT II.

PATER NOSTER GENERALIS ABVLAM VENIT; QVID illius aduentu contigerit.

GEnerales nostri Romæ semper resident, & nunquam eorum vllus in Hispaniam profectus est: vnde impossibile videbatur, eum modo illuc profectionem instituere: verum, quia ad ea quæ Deus fieri vult, nihil impossibile est, hinc Maiestas illius statuit & effecit, vt, quod hactenus factum non erat, iam fieret. Equidem cùm primum de eius aduentu cognoui, nonnihil turbata & commota fuisse videor, eò quòd (vti in S. Iosephi monasterii fundatione dixisse memini) conuentus ille, ob causam quam ibi dixi, fratribus subiectus non erat. quare hîc duo timebam: primum, ne mihi succenseret; nam quòd nesciret, quomodo res contigisset, merito id facturus videbatur: alterum, ne me ad

Generalis Carmelitarum in Hispaniam venit. Quid in illius aduentu S. M. timeret.

mona-

monasterium Incarnationis, in quo regula mitigata & laxata seruabatur, redire iuberet: quod me varias ob causas, quas hîc referre necesse non est, non mediocriter afflixisset. Vna hęc plusquam satis erat, quod illo in conuentu primigeniæ regulę rigorem seruare non potuissem, tum quod plusquam centum quinquaginta ibi moniales essent, cum, vbi pauciores numero sunt, maior habeatur conformitas & quies;

At melius quàm putabat, Dominus rem disposuit: Generalis enim, cùm insignis Dei esset famulus, ac discretione ac scientia præstans, opus bonum esse vidit, nullamque mihi de cetero indignationem aut animi alienationem ostendit. Nomen illi F. Ioannes Baptista Rubeus Rauennas, vir admodum illustris in Ordine, & iudicio pollens. Hic cum Abulam venisset, dedi operam vt S. Iosephi domum inuiseret Episcopus porro è re nostra fore putauit, vt eisdem illum beneuolentiæ & amoris signis reciperemus, quibus ipsummet Equidem ei magna cum veritate, candore & claritate omnia aperui, ac singulorũ rationem dedi: sic namque prout naturalis mea inclinatio est, cum Prælatis tractare gaudeo, eueniat quodcumque demum euenire potest, cum ipsi Dei sint vicarij; nec non cum Confessarijs. Id nisi sic facerem, anima mea secura non fore videbatur. Quare tam huius, quam penè totius vitæ meæ, tametsi ea satis improba sit, ei rationẽ dedi. Ipse verò me non parum est solatus, certamque me reddidit fore, vt me inde digredi non iuberet. Quin & ipse à parte sua nõ parũ gauisus est, nostrũ viuendi modũ, nec nõ exẽplar quoddã (tãetsi imperfectũ) primæui in Ordine nostro seruari soliti vigoris vidẽs, tũ quod prima regula, ad litterã, in summo rigore, hîc seruaretur, eò quod in nullo per vniuersum Ordinẽ cõuentu ea seruabatur. Quod autẽ tenue hoc principium longiùs se diffundere & crescere desideraret, amplissimas mihi dedit litteras, quibus potestatẽ mihi fecit plura ad eãdem formã & exẽplũ monasteria erigẽdi, additis insuper cẽsuris & pœnis aduersus Prouinciales, qui mihi obstare & impedimẽto esse vellẽt. Has vero ego ab ipso nõ petij verũ ipse è meo orãdi modo satis intellexit, ardẽtia illa mea desideria alio nõ spectare, q̃ vt adminiculũ & instrumẽtũ esse possẽ vt aliqua anima ad Deũ propius accederet, ac cõuerteretur. Hæc porro media ipsa minimè procurabam, quin imò vesania & stoliditas id mihi videbatur; quòd tã imbecillẽ, & tã paucarũ viriũ atq; ego erã, mulierculã nihil hic posse intelligerẽ. At quando huiusmodi desideria animã occupant, nõ est in illius manu illa à se repellere aut auertere: sed, quòd ipsa Deo & fidei, quam in ipsum habet, satisfacere gestiat, hinc Maiestas illius ei reddit possibile id, quod, si humanam rationem intueamur, possibile non est. Itaque insignem R. P. nostri Generalis propensionem & voluntatem, vt plura huius regulæ monasteria erigerentur, va-

Illi rationē rerū gestarum reddit sincere & aperte.

Accipit ab eo potestatē plura monasteria erigenda.

tur, videns, illa iam tum erecta videre videbar: & verborum, quæ mihi Dominus antea dixerat, memor, iam tum aliquod initium videbam eius quod antea quomodo effectui mandaretur, intelligere non poteram.

Videns vero, P. Generalem Romam reuersionem parare, non mediocriter contristata fui, quòd singulari eum amore prosequerer; vnde me omni ope & adiumento, per illius discessum, destituendam credebã quam ipse mihi summam ac singularem, vti & permagnum fauorẽ ostendit. Quoties verò ei per occupationes integrum erat, ad nos excurrebat de spiritualibus rebus nobiscũ acturus, vtpote cui hoc in genere magnas Dominus gratias conferre debebat; de his verò eum agẽtem audire mirificæ nobis consolationi erat. Antequam autem abiret, Abulensis Episcopus Aluarus Mendosius, pro singulari suo erga omnes, quos Deo maiore cum perfectione seruire velle videt, studio eum rogat licentiã vt daret, ad in sua diœcesi aliquot cõuentus Fratrũ Discalceatorũ primã regulam seruantiũ fundandos, quod & alij, dein ab ipso petiuere. Ipse quidem Generalis ab hoc alienus non erat, sed quòd aliquam propterea in Ordine vniuerso repugnantiam sentiret, hinc, ne prouinciam turbaret, in præsens quidem concedere noluit.

Conuentuũ pro fratribus discalceatis erigẽdorũ facultas petitur: sed modò negatur.

Paucis pòst diebus, cum mecum ipsa perpenderem, quàm necessarium esset, vt, cũ Monialiũ monasteria & congregationes erigenda essent, etiam virorum eamdẽ Regulam seruantiũ fundarentur, videremq; illos tã paucos isthac in prouincia esse, vt iã defecturi & paulatim emorituri esse viderentur; re per orationem Deo intensiùs commendata, ad Patrem N. Generalem scripsi, eum quàm potui demississimè rem hanc rogans; simul & causas, ob quas è Dei obsequio illud futurum credebam proponens; & incommoda, quæ inde sequi poterant, tanta non esse asserens, vt opus tam bonum ac salutare propterea intermitteretur; denique in mentem ei reuocans, quàm id esset honorem Beatissimæ Virginis Matris, cuius ipse perstudiosus erat, promoturum. Ipsa hauddubiè Virgo rem omnem optatum ad exitum perduxit: etenim cùm ei Valentiæ agenti litteræ meæ traditæ essent, inde mihi per epistolam potestatem fecit, duo monasteria viris fundandi, vtpote qui maiorem Ordinis religionem ac bonum desiderabat. ac, ne qua contradictio ac difficultas oriretur, rem omnem tum Prouincialis, qui tũc id munus obibat, tum eius qui eo nuperrimè defunctus esset, arbitrio commisit: quod sanè arduum erat & ad obtinendum difficile. At cum quod erat grauissimum, ex voto confectum vidi, spem concepi, Dominum quæ reliqua erant, effecturum. Itàque etiam factum est; nam Episcopo, qui negotium hoc plane, vt suum, cordi habebat, adiuuante,

S. M. proiisdẽ ad Generalẽ scribit.

uinciæ

ambo tandem assensum præbuerunt. Etsi verò ex hac accepta facultate mirificam in animo consolationem sentirem, mea tamen anxietas & sollicitudo magis cæpit increscere, quòd nullũ ex omnibus totius Prouinciæ fratribus, quos quidē ipsa nossem, inuenirem, qui, vt ad nouũ hunc rigorem à mitiore transiret regula, animam vellet adijcere, nullum etiam sæcularem, qui tali operi principium dare statueret. Vnde assiduo Dominum rogabam, vt vel vnum hominem, ad hoc opus inchoandũ, excitaret. Non habebam adhæc domum, nec vndenam haberem sciebam. Ecce tibi ergo paupercula Monialem, Discalceatam, omni humana ope destitutam, sed solius Dei auxilio nixam, litteris sui Generalis & bonis desiderijs tantum instructam, eadem tamen executioni mandare prorsus impotentem: nec tamen me vel animus vel spes deficiebant; sperabam namque, Dominum, cum dedisset vnum, daturum & alterum. vnde iam possibilia admodum videbantur; quare eadem opere exequi incepi.

Eius fiducia in Deum.

Quomodo, ô diuina magnitudo, potentiam tuam ostendis, dum formiculæ cuidam audaciam suggeris! quomodo, ô Deus meus, per te non stat, quo minus magna & heroica opera patrent ij qui te amant; sed per nostram inertiam & pusillanimitatem, quòd nimirum firmam solidamque resolutionem non faciamus, sed identidem mille timoribus natemus, & humana prudentia nimium nitamur; atque inde est, Deus meus, quòd mirabilia & magnalia tua minimè operetis. Quis enim magis dare gaudet, quam tu, si esset qui vellet accipere? quis seruitia & obsequia ita suo sumptu admittit? Det Maiestas tua, aliquod ipsa tibi vmquam præstiterim, & non adhuc plus tibi debeam pro innumeris quæ à te accepi, beneficijs.

CAPVT III.

QVIBVS, DE MONASTERIO S. IOSEPHI METINÆ *Campi fundando modis agi cæptum sit.*

CVm ergo his in anxietatibus & curis agerem, venit mihi in mentem Patrum Societatis Iesu opera vti. Erant hi Metinæ Campi ciuibus perquã accepti & grati, ipsisq; ego (vti in primi monasterij fundatione scripsisse memini) ad multos annos animæ meæ statũ & negotia crediderã, &, quoniã hæc multũ per eos boni acceperat, hinc particulari quodã erga ipsos amore & affectu semper fui. Ergo Collegij Metinẽsis Rectori perscripsi, quid P.N. Generalis mihi mandasset. Rector hic erat is quoad multos annos confessario vsa erã (vti aliàs dictũ, esto eũ non nominarim: nomen ei est Baltazar Aluarez, qui modò Prouincialẽ agit. Is ergo, & reliqui Socij dixere, facturos se hac in re quodcumque possent. & certè non segniter in eam incubuere; ad tum à populo, cum

à Præsule facultatem impetrandam; quod enim monasterium mendicato victurum esset, magnæ vndiquaque in eo admittendo difficultates suboriebantur. vnde ad aliquot dies, negotij persecutio dilata est. Ad hunc ergo, sacerdotem quendã insignem Dei famulum, à mundi huius rebus quàm alienissimum, & orationi inn è dedirum misi. Sacellanum is agebat in monasterio in quo ipsa agebam. Eadē hinc Dominus desideria inspirabat quæ mihi, eodemque ambo collineabamus; vnde etiam insignē hac in re mihi operam (vti postea videbitur) nauauit. Vocabatur autem is Iulianus de Auila. Etsi verò fundandi facultatem haberem, domum tamen & obolum ad eam coemendam non habebam, fideiussorem verò & fidē vt in nulla omnino re fiderem nisi eam Dominus dedisset) quomodo habere posset peregrina, qualis ipsa eram? Prouidit ergo Dominus, vt virgo quædã virtutibus cumprimis ornata, cui in S. Iosephi monasterium admittendæ locus non fuerat, audito nouã domum parari, me accesserit, rogans vt in hanc ipsam admitterem. habebat hæc aliquantum pecuniæ, quæ tñ tam copiosa non erat, vt domus ex ea emi, sed cõduci tantùm posset. Vnde etiam quamdã conduximus, & reliquum argenti in viæ comeatum cedere debebat. Sine vllo igitur, præterquã hoc, subsidio, Abula egressæ sumus, duæ moniales S. Iosephi, ego, & quatuor è conuentu Incarnationis, locus is est in quo regula mitigata & laxata seruabatur, & in quo ipsa agebã antequã S. Iosephi domus erigeretur) comitante nostro Sacellano Iuliano de Auila. Vt primũ ea res in ciuitate Abulensi innotuit, maxima concitata est commotio & murmuratio: alij quippe me stultam esse dicebant, alij temerarij & inepti huius cœpti finem exspectandum censebant. Episcopo verò (prout post ipsemet mihi retulit) maxima id stoliditas videbatur, esto tum quidem id mihi non dixerit, nec me impedire voluerit, (q̄ me plurimũ diligeret) neq; me contristari. Amici mei satis id mihi prædixerant. At ego parum hæc omnia morabar; quòd adeò mihi facile & expeditum videretur id, quod ipsi vt incertum & anceps habebant, vt persuadere mihi non possem fore, vt id non bene succederet. Abula priusquam digrederemur, cuidam Ordinis nostri Patri, cui nomen Antonius Heredius (qui tum in fratrum monasterio, quod ibi Ordinis Carmelitani erat, à S. Anna cognominatum, Priorem agebat) scripsi, vt domũ mihi emeret. Hac insuper emptione is cum quadam domicella sibi deuota egit, quæ dumum, sed penè præ vetustate collapsam quarta parte excepta habebat, at loco commodissimo sitam tam verò ipsa facilis & bona fuit, vt eam illi se vendituram sponderet. atque etiam inter eos de pretio conuenit, nullo qui fide iuberet, aut alia certitudine, quàm ipsius promisso, exacto, & sanè, si fideiussorem sponsionemve aliquam petijsset, nullam dare po-

S. Matris de Dei prouidentia fiducia.

In cœptis suis constantia & confidentia.

re po-

re potuissemus. Sed Dñs omnia ita disponebat. Domus hæc ita ruinosa & confracta erat, vt, interim dum restauratur, (erāt autē ibi multæ instaurãda) aliam illā nos conducere opus fuerit. Cùm ergo prima diæta vesperi, & ob incommoda quæ in via habueramus defatigati Areualum intraremus, Sacerdos quidam, amicus noster, nobis obuiam processit, qui nobis apud deuotas aliquod mulieres hospitium pararat; dixitque mihi secretò non habere nos domum, quodquam habere putabamus Augustinensium monasterio vicina esset, & hos omnimodis obstare, ne ibi habitaremus. Vnde necesse esset, lite nos rem dirimere. Deus bone, quando tu, Domine, animum dare cupis, quam parum omnes aduersantium cōtradictiones efficere possunt! imò vero, magis hoc animasse videtur, quòd iam tum cacodæmon turbas conciere incipiebat, eò quòd Dominum monasterij huius opera vti velle videbat. Dixi tamen Sacerdoti taceret, ne socias meas turbaret, & maximè duas illas moniales è conuentu Incarnationis: reliquę enim, quicumque demum occurrerent labores, mei causa libenter subituræ fuissent. Illarum duarum altera Suppriorissam tum in Incarnationis agebat, & multimodis ei ne inde digrederetur, varij persuadere conati erant. ambæ verò primarios quosque in ciuitate sanguine & genere attingebant, illisque omnibus inuiti me secutæ erant, nullus enim non stolidè & inconsideratè eas agere censebat. Deinceps verò vidi, merito illos sic sentire. Verum cum Dominus aliquod istorum monasterium, me vult fundare nihil mihi spiritus meus cogitare aut admittere posse videtur, quod me, quo minus ipsum fundem & opere exequar, impediat, nisi postquam res iam confecta est. tunc quippe omnes difficultates simul & semel sese mihi repræsentant, vti postea suo loco referam.

Metinam coloniam ducit.

Vt verò in præparatum locum veni, intellexi fratrem quemdam ex ordine D. Dominici eo in loco agere, insignem certè Dei famulum, quo Confessario vsa fueram dum in S. Iosephi Abulæ agerem: quia verò illius domus fundationem describens, multa de ipsius virtutibus locuta sum; hinc aliud de eo hic non dicam quam eius nomen, quod est P. F. Dominicus Bannez. vir est apprime doctus, singularisque discretionis, cuius è iudicio directioneq; omnia mea agebam. ipse verò id quod aggrediebar opus, non existimabat arduum atque laboriosum ac ceteri, imò facilem eius euentum spondebat. quo enim quis Deum magis cognoscit, eo etiā illius opera ei faciliora redduntur; hinc, tum ob gratias nōnullas, quas sciebat Maiestatē ipsius mihi fecisse, tū ob ea quæ in S. Iosephi fūdatione euenisse mira viderat, omnia ei quàm maximè possibilia videbantur. Vt illum ergo conueni, non parū recreata sum; illius enim iudicio directioneq; omnia quàm felicissimum mihi exitū habitura per-

Dominici Bannez elogium.

suadebam. Is cum me adiisset, quid rerum ageretur, illico aperui: spem verò ipse mihi fecit, breui ac facilè cum Augustinianis Sodalibus negotium confectum iri. At mihi mora omnis nimis quam longa videbatur, quod nescirem quid de tot Monialibus, quas mecum duxeram, agerem. Vnde omnes magnis in angustijs & anxietatibus noctem illam traduximus quòd iam tum omnibus in domo ea res innotuisset. Ecce autem postridie mane Antonius Heredius Carmelitarum ibidem agnitum Superior appulit, dicens domum illam quam coemerat, vtcumq; commodè videri, & vestibulū sacello adoptādo, additis pensilibus ornatus nonnullis, satis idoneū habere. Hoc ergo consilium placuit omnibus mihi saltem quam optimum esse videbatur: nam, quod minimam habebat moram & minus requirebat temporis, ipsum erat quod nobis conuenientissimum erat; tum quòd extra monasteria nostra essemus, tum quod iam aliqua excitata esset commotio & contradictio, qualem in primi monasterij fundatione experta eram. itaq; quàm maximè volebamus, vt, priusquam in populo res innotesceret, possessio caperetur. & vt ea caperetur, omnes operam dedimus & voluimus; cuius opinionis quoq; fuit R.P. Dominicus Banez.

Metinam B.M. cum suis appulit.

Pridie festi Assumptæ in cælum Virginis Metinam duodecima noctis hora appulimus, & ad monasterium S. Annæ primum diuertimus, vt omnis sine vllo strepitu res perageretur; inde mox pedibus ad domum designatam perreximus. Magnum porro & euidens diuinæ misericordiæ argumentum fuit, quod in aliquem non incideremus eorum, qui tauros postridie festi agitandos, incunabulis eadem hora inclusum ibant: nam quod rei quam moliebamur, vsque adeo intentæ essemus, & in eam velut absorptæ, hinc ad nihil pene reflectebamus. at Dominus qui curam gerit eorum qui vnicum illius honorem & obsequium propositum habent, ab omni nos periculo liberauit; nam certè alium scopum & intentionem hoc in opere non habebamus. Vt ergo in designatum locum ventum est, in patentem quamdam aream admissæ sumus, cuius parietes hinc inde collapsos & admodum luxatos conspicio; etsi, cum iam illuxisset, longè illorum maior & vastior apparebat. Videtur porro Dominus voluisse vt bonus ille frater tum cæcutiret, dum locum illum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento collocando admodum importunum & inconuenientem esse non videt. Vestibulum namque cum vidissemus, comperimus ipsum terra oppletum esse eamque antè egerendam; dein tectum cæli iniurijs peruium, & parietes eius minimè incrustatos esse.

Templum Metinensis conuentui adaptat.

Breue erat quod restabat noctis. & nonnisi pauculos (credo fuisse tres) omni illi vastitati quam vestibulum habebat circumeundæ,

conue-

conuestiendæ tapetes habebamus. qui certè velut nihil erant. Equidem quid agerem nesciebam: quòd locum illum altari erigendo nimis è commodum viderem. Contigit verò (Deo, qui rem quamprimum confici cupiebat dante) domicellæ illius œconomum, multos illius tapetes in domo hac asseruare, quin & lecti stragula e serico Damasceno cæruleo; iniunxerat autem hæc illi, vt quibuscumq; opus haberemus, nobis subministraret; erat quippe admodum pia. Vt ergo tam bonum vidi apparatum Dominum dilaudaui, vti & alias comites meas eum laudasse credo; sed carebamus clauis, nec tempus ad eos emendos iam erat, vtpote nox: sed eos hinc inde per parietes conquisitos extrahebamus. Tandemque omne quod necessarium erat, magno cum labore inuentum. hinc certatim omnes operi incumbere incipiunt, viri suspendunt tapetia, nos terram egerentes locum mundamus. Adeo verò non segnes fuimus, vt, cum iam illuxisset, altare iam adornatum & instructum esset, & campanula in porticu quadam suspensa. Hoc quidem satis ad capiendam possessionem erat; sed hic non hæsimus, verum & sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum intulimus, atque per ianuę cuiusdam, quæ ex opposito erat, rimas, sacrum Missæ audiebamus, neque enim alia adhoc erat commoditas. Magnæ id mihi lætitiæ occasio erat, gaudebamque plurimum: etenim permagnæ mihi consolationi est, vnum amplius templum videre, in quo sanctissimum Eucharistiæ Sacramētum habeatur. Sed per breuis ea mihi fuit: etenim cum sacro iam peracto, per fenestram in aream subiectam despexissem, aliquibus in locis eius parietes penitus in terram collapsos, itaque prostratos vidi, vt nonnisi complurium dierum opera erigi posse viderentur. Ah, cum diuinissimum altaris Sacramentum atque ipsam Dei maiestatem penè subdio & in platea expositum vidi, præsertim temporibus hisce periculosis ob nefariam hæreticorum perditorum audaciam ac licentiam, qualis cor meum occupauit angustia & afflictio. His accedebant omnes illæ difficultates & contradictiones, quas ecōtra opponere poterāt illi, qui multū operi hinc aduersati & oblocuti erant. quin adeò persuasū habui, & liquidò intellexi, nō sine ratione illos ad opponendum se moueri. Adhæc, penitus impossibile mihi videbatur, ea quæ iam cœpta erant, vlterius prosequi & promouere: nam sicut initio & antè, omnia mihi nimis quàm facilia & expedita videbantur, quòd propter Deum res omnis fieret; ita nunc econtra eius potentiam tentatio ita imminuebat, nullam prorsus vt ab eo gratiam recepisse viderer; & vilitas & impotentia mea solum mihi assiduè ob oculos versabantur: cumque re tam fragili & imbecilli me niti viderem, quem bonum successum sperare poteram? videbar porro mihi, si

Angustia & pressura animi quā S. M. sensit.

ſola fuiſſem, [illegible] & tranquillior futura; at quòd vereor, ne ſociæ meæ, ob magnam illam, quam, quòd proprio egreſſæ eſſent monaſterio, ab alijs perpeſſæ erant, oppugnationem; retro [illegible] venerant reuerterentur, non mediocriter in animo iam anxiata. Videbatur quoque mihi, graui hoc ſubmiſſum errore admiſſo, quòd quid antea Dominû factutû intellexeram, nihil futurum, & in auras abiturum. Ex quo etiam mox ille ſubnaſcebatur timor, illuſio ne eſſet, quidquid hactenus in oratione didiciſſem; quod preſſurarum omnium, non dico minima, ſed maxima erat: maximus enim me occupabat timor, ne ſuis me diabolus præſtigijs & technis deciperet. Quid eſt, Deus meus, videre animam, quam tute affligi & anguſtiari ſinis? Sanè cum huius afflictionis, nec non aliarum nonnullarum, quas in horum monaſteriorum fundationibus experta ſum, memini, omnes pœnæ corporales (tametſi eas etiam paſſa ſim [illegible]uiſſimas) nihil mihi eſſe videntur, ſi cum hiſce conferantur.

Hanc autem preſſuram, quæ certè non vulgariter me cruciabat ac lancinabat, apud ſodales meas diſſimulabam, ne noua hac ad priorem deſolatione accedente ipſas opprimerem, & dolori adderem. Durauit autem hæc adusque veſperam, cum quidam à Rectore Collegij Societatis Ieſu ſubmiſſus Pater mentem proſtratam verbis erexit: & animum mærentem eſt conſolatus. Huic tamen omnes, quibus tunc premebar, anguſtias non aperui, ſed eam tantùm, quam ſentiebam inde, quòd velut in publico & pro patulo commoraremur. Petij itaque, vt laxiores, ad quas tranſiremus interea dum hæ reſtaurarentur, ædes nobis conquireret ac conduceret, de pretio nihil dum ſollicitus eſſet. Inde verò diſpelli mea nonnihil anxietas cœpit, quòd multos ad ædem noſtram confluere, eorum verò nullum tenuitatem & ſoliditatem noſtram ſugillare cernerem, quod non ſine ſingulari Dei prouidentia factû eſt; nam ſi nobis Sanctiſſimum Euchariſtię Sacramentum abſtuliſſent, id iure meritoq; fecissent. Iam verò meam conſidero inconſiderantiam & ſtuporem, nec non omnium cæcitatem & inaduertentiam, quòd ipſum inibi tolerarint. Ego autem mihi perſuadebam, illo nobis ablato, omnia quodammodo in nihilû recidere, & cœpta omnia [illegible]bant. Magno quidem [illegible] ſtudio huiuſmodi ædes conductitiæ conquiſitæ, ſed non inueniebantur vnde me noctu & interdiu [illegible] ſollicitudo tenebat; verebar enim, ne cuſtoditus, qui identidem [illegible] hierothecam cuſtodiebant, dormitantibus qui eam [illegible]. Vnde ſæpius per noctem ſurgebam per feneſtram exploratura num vigiles eſſent; quod facile, fulgente Luna, videre poteram. Per omnes [illegible] multi ad nos confluebant, quibus non ſolum non malum [illegible], ſed etiam ad deuotionem excitabat, quod iſthoc in [illegible]

[illegible]

Ædes laxiores cur peteret.

Timor in Ven. Euchariſtiam amor & cura.

uinissimũ Sacramẽtum collocatũ esset; & sanè videbatur Maiestas illius (vtpote qui nũquã in se nostri causa humiliando defatigatur) inde nolle discedere. Iã octo transierant dies, cũ mercator quidã, angustias domus nostræ videns dixit vt in superiorem domus suæ (quam ipse satis commodam & amplam habebat) partem transiremus, in ea nos vt in propria agere posse. Habebat hæc atrium spatiosum & deauratũ, quod ille nobis in templi vsũ cessit: & domicella quædã, cui nomen Helena de Quiroga, insignis Dei ancilla, mihi se pecunias suppeditaturã dixit, vt ex iis quãprimũ Sacellũ sanctissimo Eucharistiæ Sacramento decenter collocando excitaretur, nec non alia domus nostra sic restauraretur, vt ab populo sequestratæ essemus. Alij quidẽ multi satis abundãter eleemosynis suis victum necessaria nobis suppeditabant, at nullus hac muliere in nos fuit profusior. Tũ demum maiorẽ habere quietẽ cæpi; quòd in domo ad quã transieramus maiore gauderemus solitudine & claustro, & iã officiũ Horarum dicere inciperemus. In alijs autem ædibus instaurandis bonus Prior Heredius celeritate mira vsus est; at, licet rem assiduè laborando perurgeret, nihilominus ante bimestre necessaria instauratio confici non potuit. Sed ea vtrumque fuerit, talis tamen fuit, vt ad annos aliquot satis tolerabiliter illic simus commoratæ; postea verò, Domino subministrante, in meliorem omnia formam redacta sunt.

In alias ædes conceditur.

Tametsi hæc tum quidem agitarem, interim tamen priorẽ illam de monasterijs virorum excitandis cogitationem identidem animo versabam, &, quòd nullum prorsus primã regulam seruãs esset (vti dictũ est) quid agerem nesciebam. Decreui itaque priorem Herediũ hac super re conuenire, & explorare quidnam is in ea mihi consuleret. Quod cum feci, incredibili is perfundi cæpit gaudio, ac Primum qui institutum hoc auspicaretur, fore se respondit. Eius ego verba parui pendi, nec curaui: quamquam enim eum & bonũ virum, & religione, & studio, ac solitudine monastica singularem hactenus fuisse non ignorabam; mihi tamen delicatioris naturæ, nec ad austeritates factus, & ei subeundus erat rigori seueritatique vitæ, ad finem vsque continenter ferendæ, impar videbatur. Is econtrà mihi iam dudum se, Deo suggerente, ad vitam asperiorem aspirasse, & propterea Carthusium institutum amplecti (ad quod ab ipsis etiam admissus iam erat) in animo habuisse dixit. Verùm satis hæc verba mihi non erant, esto viri generositas & propositum mirè mihi placerent. Vnde eũ rogaui, vt aliquantisper negotiũ hoc manu deponeret, & interim priuatim, & velut in vmbra, periculum faceret eius ꝗ promissurus erat voto. Antonius morẽ gessit, & anno integro tirocinium illud subit. In quo tantis maleuolorũ calumnijs & persecutionibus, totq; tamq; frequentibus laboribus est exagitatus, vt illum Domi-

De monasterijs Discalceatorũ fundandis tractat.

Antonius Heredius se se offert vt Discalceatorum Ordo per ipsum initium habeat.

nus pro-

Ego verò tot animarum pereuntium iacturam ita miserata sum, vt me ipsa vix possem retinere: vnde intra eremitorium quoddam me abdidi, ibique multis cum lacrymis ad Dominum clamaui, eum rogans mihi medium suggereret, vt vel vnam animam ad illius obsequium possem traducere, cum cacodæmon tam multa ad se traheret millia, vtque orationes meæ aliquid hac in parte efficerent, quòd amplius quid præstaret non valerem. Vnde & maximopere inuidebam ijs, qui ex Dei amore huic rei totos se poterant impendere, etiamsi mille mortes hic eos subire oporteret. Hinc dum in vitis Sanctorum lego, illos animas Deo lucrifecisse, maiorem erga illos amorem & teneritudinem concipio, magisque hoc illis inuideo quam omnia qua passi sunt martyria: hanc namque inclinationé mihi Dominus dedit; quod vnam pluris eum facere putem animam, quam nostris orationibus, mediante eius misericordia, lucrifacimus, quàm quæcumque ei impendere possumus obsequia. Ergo ingentem hanc pænam identidem in me sentienti, ac quadam nocte in oratione agenti, apparuit mihi Dominus eo modo quo solet, magnumque amorem præferens, tamquam si me consolari vellet, mihi ait: *Paulisper exspecta filia, & magna videbis.* Verba hæc ita cordi meo impressa mansere, nulla vt ratione eæ è cogitatione possem euellere; &, quamuis colligere & eruere non possem, (quantumlibet apud me de hoc cogitarem) quidnam hoc futurum esset, nec etiam viderem vndenam hoc possem imaginatione consequi; nihilominus non vulgarem in me consolationem sensi, simulq; spem quàm maximam concepi, verba hæc effectum certissimo habitura: at, quo id modo fieri posset, numquam mihi in mentem aut imaginationem venit. medius ergo annus interim (quantum mihi videtur) elapsus est, ac deinde id quod modò referam contigit.

Dominus mira illam visuram spondet ei apparendo.

CAPVT II.

PATER NOSTER GENERALIS ABVLAM VENIT; QVID illius aduentu contigerit.

GEnerales nostri Romæ semper resident, & nunquam eorum vllus in Hispaniam profectus est: vnde impossibile videbatur, eum modo illuc profectionem instituere: verum, quia ad ea quæ Deus fieri vult, nihil impossibile est, hinc Maiestas illius statuit & effecit, vt, quod hactenus factum non erat, iam fieret. Equidem cùm primum de eius aduentu cognoui, nonnihil turbata & commota fuisse videor, eò quòd (vti in S. Iosephi monasterii fundatione dixisse memini) conuentus ille, ob causam quam ibi dixi, fratribus subiectus non erat. quare hîc duo timebam: primum, ne mihi succenseret; nam quòd nesciret, quomodo res contigisset, merito id facturus videbatur: alterum, ne me ad mona-

Generalis Carmelitarum in Hispaniam venit. Quid in illius aduẽtu S. M. timeret.

monasterium. Incarnationis, in quo regula mitigata & laxata seruabatur, redire iuberet: quod me varias ob causas, quas hîc efferre necesse non est, non mediocriter afflixisset. Vna hęc plusquam satis erat, quod illo in conuentu primi geniæ regulę rigorem seruare non potuissem, tum quod plusquam centum quinquaginta ibi moniales essent, cum, vbi pauciores numero sunt, maior habeatur conformitas & quies;

At melius quàm putabat, Dominus rem disposuit: Generalis enim, cùm insignis Dei esset famulus, ac discretione ac scientia præstans, opus bonum esse vidit, nullamque mihi de cetero indignationem aut animi alienationem ostendit. Nomen illi F. Ioannes Baptista Rubeus Rauennas, vir admodum illustris in Ordine, & iudicio pollens. Hic cum Abulam venisset, dedi operam vt S. Iosephi domum inuiseret. Episcopus porro è re nostra fore putauit, vt eisdem illum beneuolentiæ & amoris signis reciperemus, quibus ipsummet. Equidem ei magna cum veritate, candore & claritate omnia aperui, ac singulorũ rationem dedi: sic namque prout naturalis mea inclinatio est, cum Prælatis tractare gaudeo, eueniat quodcumque demum euenire potest, cum ipsi Dei sint vicarij; nec non cum Confessarijs. Id nisi sic facerem, anima mea secura non fore videbatur. Quare tam huius, quam penè totius vitæ meæ, tametsi ea satis improba sit, ei rationẽ dedi. Ipse verò me non parum est solatus, certamque me reddidit fore, vt me inde digredi non iuberet. Quin & ipse à parte sua nõ parũ gauisus est, nostrũ viuẽdi modũ, nec nõ exẽplar quoddã (tãetsi imperfectũ) primæui in Ordine nostro seruari soliti vigoris vidẽs, tũ quod prima regula, ad litterã, in summo rigore, hîc seruaretur, eò quod in nullo per vniuersum Ordinẽ cõuentu ea seruabatur. Quod autẽ tenue hoc principium longiùs se diffundere & crescere desideraret, amplissimas mihi dedit litteras, quibus potestatẽ mihi fecit plura ad eãdem formã & exẽplũ monasteria erigẽdi, additis insuper cẽsuris & pœnis aduersus Prouinciales, qui mihi obstare & impedimẽto esse vellẽt. Has vero ego ab ipso nõ petij; verũ ipse è meo orãdi modo satis intellexit, ardẽtia illa mea desideria alio nõ spectare, q̃ vt adminiculũ & instrumẽtũ esse possẽ vt aliqua anima ad Deũ propius accederet, ac cõuerteretur. Hæc porro media ipsa minimè procurabam, quin imò vesania & stoliditas id mihi videbatur; quòd tã imbecillẽ, & tã paucarũ viriũ atq; ego erã, mulierculã nihil hic posse intelligerẽ. At quando huiusmodi desideria animã occupant, nõ est in illius manu illa à se repellere aut auertere: sed, quòd ipsa Deo & fidei, quam in ipsum habet, satisfacere gestiat, hinc Maiestas illius ei reddit possibile id, quod, si humanam rationem intueamur, possibile non est. Itaque insignem R. P. nostri Generalis propensionem & voluntatem, vt plura huius regulæ monasteria erigerentur, vi-

Illi rationẽ verũ gestarum reddit sincere & aperte.

Accipit ab eo potestatẽ plura monasteria erigendi.

tur, vi-

tur, videns, illa iam tum erecta videre videbar: & verborum, quæ mihi Dominus antea dixerat, memor, iam tum aliquod initium videbam eius quod antea quomodo effectui mandaretur, intelligere non poteram.

Videns vero, P. Generalem Romam reuersionem parare, non mediocriter contristata fui, quòd singulari cum amore prosequerer, vnde me omni ope & adiumento, per illius discessum, destituendam credebã quam ipse mihi summam ac singularem, vti & permagnum fauorẽ ostendit. Quoties verò ei per occupationes integrum erat, ad nos excurrebat de spiritualibus rebus nobiscũ acturus, vtpote cui hoc in genere magnas Dominus gratias conferre debebat; de his verò cum agẽtem audire mirificæ nobis consolationi erat. Antequam autem abiret, Abulensis Episcopus Aluarus Mendosius, pro singulari suo erga omnes, quos Deo maiore cum perfectione seruire velle videt, studio eum rogat licentiã vt daret, ad in sua diœcesi aliquot cõuentus Fratrũ Discalceatorũ primã regulam seruantiũ fundandos, quod & alij, deiu ab ipso petiuere. Ipse quidem Generalis ab hoc alienus non erat, sed quòd aliquam propterea in Ordine vniuerso repugnantiam sentiret, hinc, ne prouinciam turbaret, in præsens quidem concedere noluit.

Conuentuũ pro fratribus discalceatis erigẽdorũ facultas petitur: sed modò negatur.

Paucis pòst diebus, cum mecum ipsa perpenderem, quàm necessarium esset, vt, cũ Monialiũ monasteria & congregationes erigenda essent, etiam virorum eamdẽ Regulam seruantiũ fundarentur, viderémq; illos tã paucos isthac in prouincia esse, vt iã defecturi & paulatim emorituri esse viderentur; re per orationem Deo intensiùs commendata, ad Patrem N. Generalem scripsi, eum quàm potui demississimè rem hanc rogans; simul & causas, ob quas è Dei obsequio illud futurum credebam proponens; & incommoda, quæ inde sequi poterant, tanta non esse asserens, vt opus tam bonum ac salutare propterea intermitteretur; denique in mentem ei reuocans, quàm id esset honorem Beatissimæ Virginis Matris, cuius ipse perstudiosus erat, promoturum. Ipsa hauddubiè Virgo rem omnem optatum ad exitum perduxit: etenim cùm ei Valentiæ agenti litteræ meæ traditæ essent, inde mihi per epistolam potestatem fecit, duo monasteria viris fundandi, vtpote qui maiorem Ordinis religionem ac bonum desiderabat. ac, ne qua contradictio ac difficultas oriretur, rem omnem tum Prouincialis, qui tũc id munus obibat, tum eius qui eo nuperrimè defunctus esset, arbitrio commisit: quod sanè arduum erat & ad obtinendum difficile. At cum quod erat grauissimum, ex voto confectum vidi, spem concepi, Dominum quæ reliqua erant, effecturum. Itàque etiam factum est; nam Episcopo, qui negotium hoc plane, vt suum, cordi habebat, adiuuante,

S. M. proijsdĩ ad Generalẽ scribit.

uinciæ

ambo tandem assensum præbuerunt. Etsi verò ex hac accepta facultate mirificam in animo consolationem sentirem, mea tamen anxietas & sollicitudo magis cæpit increscere, quòd nullũ ex omnibus totius Prouinciæ fratribus, quos quidē ipsa nossem, inuenirem, qui, vt ad nouũ hunc rigorem à mitiore transiret regula, animam vellet adiicere, nullum etiam sæcularem, qui tali operi principium dare statueret. Vnde assiduo Dominum rogabam, vt vel vnum hominem, ad hoc opus inchoandũ, excitaret. Non habebam adhæc domum, nec vndenam haberem sciebam. Ecce tibi ergo pauperculā Monialem, Discalceatam, omni humana ope destitutam, sed solius Dei auxilio nixam, litteris sui Generalis & bonis desiderijs tantum instructam, eadem tamen executioni mandare prorsus impotentem: nec tamen me vel animus vel spes deficiebant; sperabam namque, Dominum, cum dedisset vnum, daturum & alterum. vnde iam possibilia admodum videbantur; quare eadem opere exequi incepi.

Eius fiducia in Deum.

Quomodo, ô diuina magnitudo, potentiam tuam ostendis, dum formiculæ cuidam audaciam suggeris! quomodo, ô Deus meus, per te non stat, quo minus magna & heroica opera patrent ij qui te amant; sed per nostram inertiam & pusillanimitatem, quòd nimirum firmam solidamque resolutionem non faciamus, sed identidem mille timoribus natemus, & humana prudentia nimium nitamur; atque inde est, Deus meus, quòd mirabilia & magnalia tua minimè opereris. Quis enim magis dare gaudet, quam tu, si esset qui vellet accipere? quis seruitia & obsequia ita suo sumptu admittit? Det Maiestas tua, aliquod ipsa tibi vmquam præstiterim, & non adhuc plus tibi debeam pro innumeris quæ à te accepi, beneficijs.

CAPVT III.

QVIBVS, DE MONASTERIO S. IOSEPHI METINÆ Campi fundando modis agi captum sit.

CVm ergo his in anxietatibus & curis agerem, venit mihi in mentem Patrum Societatis Iesu opera vti. Erant hi Metinæ Campi ciuibus perquā accepti & grati, ipsisq; ego (vti in primi monasterij fundatione scripsisse memini) ad multos annos animæ meæ statū & negotia crediderā, &, quoniā hæc multū per eos boni acceperat, hinc particulari quodā erga ipsos amore & affectu semper fui. Ergo Collegij Metinēsis Rectori perscripsi, quid P.N. Generalis mihi mandasset. Rector hic erat is quoad multos annos confessario vsa erā (vti aliàs dictū, esto eū non nominarim: nomen ei est Baltazar Aluarez, qui modò Prouincialē agit. Is ergo, & reliqui Socij dixere, facturos se hac in re quodcumque possent. & certè non segniter in eam incubuere; ad tum à populo, tum

à Præsule facultatem impetrandam; quod enim monasterium mendicato victurum esset, magnæ vndiquaque in eo admittendo difficultates suboriebantur. vnde ad aliquot dies, negotij persecutio dilata est. Ad hunc ergo, sacerdotem quendã insignem Dei famulum, à mundi huius rebus quàm alienissimum,& orationi mirè deditum misi. Sacellanum is agebat in monasterio in quo ipsa agebam. Eadẽ hinc Dominus desideria inspirabat quæ mihi, eodemque ambo collineabamus; vnde etiam insignẽ hac in re mihi operam (vti postea videbitur) nauauit. Vocabatur autem is Iulianus de Auila. Etsi verò fundandi facultatem haberem, domum tamen & obolum ad eam coemendam non habebam, fideiussorem verò & fidẽ vt in nulla omnino re fiderem nisi eam Dominus dedisset) quomodo habere posset peregrina, qualis ipsa eram? Prouidit ergo Dominus, vt virgo quædã virtutibus cumprimis ornata, cui in S. Iosephi monasterium admittendæ locus non fuerat, audito nouã domum parari, me accesserit, rogans vt in hanc ipsam admitterem. habebat hæc aliquantum pecuniæ, quæ tñ tam copiosa non erat, vt domus ex ea emi, sed cõduci tantùm posset. Vnde etiam quamdã conduximus, & reliquum argenti in viæ cõmeatum cedere debebat. Sine vllo igitur, præterquã hoc, subsidio, Abula egressæ sumus, duæ moniales S. Iosepi, ego, & quatuor è conuentu Incarnationis, locus is est in quo regula mitigata & laxata seruabatur, & in quo ipsa agebã antequã S. Iosephi domus erigeretur) comitante nostro Sacellano Iuliano de Auila. Vt primũ ea res in ciuitate Abulensi innotuit, maxima concitata est commotio & murmuratio: alij quippe me stultam esse dicebant, alij temerarij & inepti huius cæpti finem exspectandum censebant. Episcopo verò (prout post ipsemet mihi retulit) maxima id stoliditas videbatur, esto tum quidem id mihi non dixerit, nec me impedire voluerit, (q me plurimũ diligeret) neq; me contristari. Amici mei satis id mihi prædixerant. At ego parum hæc omnia morabar; quòd adeò mihi facile & expeditum videretur id, quod ipsi vt incertum & anceps habebant, vt persuadere mihi non possem fore, vt id non bene succederet. Abula priusquam digrederemur, cuidam Ordinis nostri Patri, cui nomen Antonius Heredius (qui tum in fratrum monasterio, quod ibi Ordinis Carmelitani erat, à S. Anna cognominatum, Priorem agebat) scripsi, vt domũ mihi emeret. Hac insuper emptione is cum quadam domicella sibi deuota egit, quæ domum, sed penè præ vetustate collapsam quarta parte excepta habebat, at loco commodissimo sitam tam verò ipsa facilis & bona fuit, vt eam illi se vendituram sponderet. atque etiam inter eos de pretio conuenit, nullo qui fide iuberet, aut alia certitudine, quàm ipsius promisso, exacto, & sanè, si fideiussorem sponsionemve aliquam petijsset, nullam dare po-

S. Matris de Dei prouidentia fiducia.

In cæptis piis constantia & confidentia.

re po-

re potuissemus. Sed Dñs omnia ita disponebat. Domus hæc it ruinosa & confracta erat, vt, interim dum restauratur, (erãt autẽ ibi multæ instauranda) aliam illĩ nos conducere opus fuerit. Cùm ergo prima diæta vesperi, & ob incommoda quæ in via habueramus defatigati Areualum intraremus, Sacerdos quidam, amicus noster, nobis obuiam processit, qui nobis apud deuotas aliquod mulieres hospitium pararat; dixitque mihi secretò non habere nos domum, quodquam habere putabamus Augustinensium monasterio vicina esset, & hos omnimodis obstare, ne ibi habitaremus. Vnde necesse esset, lite nos rem dirimere. Deus bone, quando tu, Domine, animum dare cupis, quam parum omnes aduersantium cõtradictiones efficere possunt! imò vero, magis hoc animasse videtur, quòd iam tum cacodæmon turbas conciere incipiebat, eò quòd Dominum monasterij huius opera vti velle videbat. Dixi tamen Sacerdoti taceret, ne socias meas turbaret, & maximè duas illas moniales è conuentu Incarnationis: reliquę enim, quicumque demum occurrerent labores, mei causa libenter subituræ fuissent. Illarum duarum altera Suppriorissam tum in Incarnationis agebat, & multimodis ei ne inde digrederetur, varij persuadere conati erant. ambæ verò primarios quosque in ciuitate sanguine & genere attingebant, illisque omnibus inuiti me secutæ erant, nullus enim non stolidè & inconsideratè eas agere censebat. Deinceps verò vidi, meritò illos sic sentire. Verum cum Dominus aliquod istorum monasterium, me vult fundare nihil mihi spiritus meus cogitare aut admittere posse videtur, quod me, quo minus ipsum fundem & opere exequar, impediat, nisi postquam res iam confecta est. tunc quippe omnes difficultates simul & semel sese mihi repræsentant, vti postea suo loco referam.

Metinam coloniam ducit.

Vt verò in præparatum locum veni, intellexi fratrem quemdam ex ordine D. Dominici eo in loco agere, insignem certè Dei famulum, quo Confessario vsa fueram dum in S. Iosephi Abulæ agerem: quia verò illius domus fundationem describens, multa de ipsius virtutibus locuta sum; hinc aliud de eo hic non dicam quam eius nomen, quod est P. F. Dominicus Bannez. vir est apprime doctus, singularisque discretionis, cuius è iudicio directioneq; omnia mea agebam. ipse verò id quod aggrediebar opus, non existimabat arduum atque laboriosum ac ceteri, imò facilem eius euentum spondebat. quo enim quis Deum magis cognoscit, eo etiã illius opera ei faciliora redduntur; hinc, tum ob gratias nõnullas, quas sciebat Maiestatẽ ipsius mihi fecisse, tũ ob ea quæ in S. Iosephi fũdatione euenisse mira viderat, omnia ei quàm maximè possibilia videbantur. Vt illum ergo conueni, non parũ recreata sum; illius enim iudicio directioneq; omnia quàm felicissimum mihi exitũ habitura per-

Dominici Bannez elogium.

suadebam. Is cum me adijsset, quid rerum ageretur, ilico aperui: spem verò ipse mihi fecit, breui ac facilè cum Augustinensibus Sodalibus negotium confectum iri. At mihi mora omnis nimis quàm longa videbatur, quod nescirem quid de tot Monialibus quas mecum duxeram, agerem. Vnde omnes magnis in angustijs & anxietatibus noctem illam traduximus quòd iã tum omnibus in domo ea res innotuisset. Ecce autem postridie mane Antonius Heredius Carmelitarum ibidem agentiũ Superior appulit, dicens donum illam quam coemerat; vtcumq; commodá videri, & vestibulũ sacello adoptãdo, additis peristromatis nõnullis, satis idoneũ habere. Hoc ergo consilium placuit omnibus mihi saltem quam optimum esse videbatur: nam, quod minimam habebat moram & minus requirebat temporis, ipsum erat quod nobis conuenientissimum erat; tum quòd extra monasteria nostra essemus, tum quòd iam aliqua excitata esset commotio & contradictio, qualem in prioris monasterij fundatione experta eram. itaq; quàm maximè volebam, vt, priusquam in populo res innotesceret, possessio caperetur, & vt ea caperetur, omnes operam dedimus & voluimus; cuius opinionis quoq; fuit R.P. Dominicus Banez.

Metinam B.M. cum suis appulit.

Pridie festi Assumptæ in cælum Virginis Metinam duodecima noctis hora appulimus, & ad monasterium S. Annæ primum diuertimus, vt omnis sine vllo strepitu res perageretur; inde mox pedibus ad domum designatam perreximus. Magnum porro & euidens diuinæ misericordiæ argumentum fuit, quod in aliquem non inciderimus eorum, qui tauros postridie festi agitandos, incunabulis eadem hora inclusum ibant: nam quod rei quam moliebamur, vsque adeo intentæ essemus, & in eam velut absorptæ, hinc ad nihil penè reflectebamus. at Dominus qui curam gerit eorum qui vnicum illius honorem & obsequium propositum habent, ab omni nos periculo liberauit; nam certè alium scopum & intentionem hoc in opere non habebamus. Vt ergo in designatum locum ventum est, in patentem quamdam aream admissæ sumus, cuius parietes hinc inde collapsos & admodum luxatos conspicio; etsi, cum iam illuxisset, longè illorum maior & vastior apparebat. Videtur porro Dominus voluisse vt bonus ille frater tum cæcutiret, dum locum illum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento collocando admodum importunum & inconuenientem esse non videt. Vestibulum namque cum vidissemus, comperimus ipsum terra oppletum esse eamque antè egerendam; dein tectum cæli iniurijs peruium, & parietes eius minimè incrustatos esse.

Templum Metinensis conuentui adaptat.

Breue erat quod restabat noctis, & nonnisi pauculos (credo fuisse tres) omni illi vastitati quam vestibulum habebat circumcirca, conue-

conueſtiendæ tapetes habebamus. qui certè velut nihil erant. Equidem quid agerem neſciebam: quòd locum illum altari erigendo minimè commodum viderem. Contigit verò (Deo, qui rem quamprimum confici cupiebat dante) domicellæ illius œconomum, multos illius tapetes in domo hac aſſeruare, quin & lecti ſtragula è ſerico Damaſceno cæruleo; iniunxerat autem hæc illi, vt quibuſcumque opus haberemus, nobis ſubminiſtraret; erat quippe admodum pia. Vt ergo tam bonum vidi apparatum Dominum dilaudaui, vti & alias comites meas eum laudaſſe credo; ſed carebamus clauis, nec tempus ad eos emendos iam erat, vtpote nox: ſed eos hinc inde per parietes conquiſitos extrahebamus. Tandemque omne quod neceſſarium erat, magno cum labore inuentum. hinc certatim omnes operi incumbere incipiunt, viri ſuſpendunt tapetia, nos terram egerentes locum mundamus. Adeo verò non ſegnes fuimus, vt, cum iam illuxiſſet, altare iam adornatum & inſtructum eſſet, & campanula in porticu quadam ſuſpenſa. Hoc quidem ſatis ad capiendam poſſeſſionem erat; ſed hic non hæſimus, verum & ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum intulimus, atque per ianuę cuiuſdam, quæ ex oppoſito erat, rimas, ſacrum Miſſæ audiebamus, neque enim alia adhoc erat commoditas. Magnæ id mihi lætitiæ occaſio erat, gaudebamque plurimum: etenim permagnæ mihi conſolationi eſt, vnum amplius templum videre, in quo ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramētum habeatur. Sed per breuis ea mihi fuit: etenim cum ſacro iam peracto, per feneſtram in aream ſubiectam deſpexiſſem, aliquibus in locis eius parietes penitus in terram collapſos, itaque proſtratos vidi, vt nonniſi complurium dierum opera erigi poſſe viderentur. Ah, cum diuiniſſimum altaris Sacramentum atque ipſam Dei maieſtatem penè ſubdio & in platea expoſitum vidi, præſertim temporibus hiſce periculoſis ob nefariam hæreticorum perditorum audaciam ac licentiam, qualis cor meum occupauit anguſtia & afflictio. His accedebant omnes illæ difficultates & contradictiones, quas ecōtra opponere poterāt illi, qui multū operi hinc aduerſati & oblocuti erant. quin adeò perſuaſū habui, & liquidò intellexi, nō ſine ratione illos ad opponendum ſe moueri. Adhæc, penitus impoſſibile mihi videbatur, ea quæ iam cœpta erant, vlterius proſequi & promouere: nam ſicut initio & antè, omnia mihi nimis quàm facilia & expedita videbantur, quòd propter Deum res omnis fieret; ita nunc econtra eius potentiam tentatio ita imminuebat, nullam prorſus vt ab eo gratiam recepiſſe viderer; & vilitas & impotentia mea ſolum mihi aſſiduè ob oculos verſabantur: cumque re tam fragili & imbecilli me niti viderem, quem bonum ſucceſſum ſperare poteram? videbar porro mihi, ſi

Anguſtia & preſſura animi quā S. M. ſēſit.

uinissimũ Sacramẽtum collocatũ esset; & sanè videbatur Maiestas illius (vtpote qui nũquã in se nostri causa humiliando defatigatur) inde nolle discedere Iã octo transierant dies, cũ mercator quidã, angustias domus nostræ videns dixit vt in superiorem domus suæ (quam ipse satis cõmodam & amplam habebat) partem transiremus, in ea nos vt in propria agere posse. Habebat hæc atrium spatiosum & deauratũ, quod ille nobis in templi vsũ cessit: & domicella quædã, cui nomen Helena de Quiroga, insignis Dei ancilla, mihi se pecunias suppeditaturã dixit, vt ex iis quãprimũ Sacelli sanctissimo Eucharistiæ Sacramento decenter collocando excitaretur, nec non alia domus nostra sic restauraretur, vt ab populo sequestratæ essemus. Alij quidẽ multi satis abundãter eleemosynis suis victui necessaria nobis suppeditabant, at nullus hac muliere in nos fuit profusior. Tũ demum maiorẽ habere quietẽ cœpi; quòd in domo ad quã transieramus maiore gauderemus solitudine & claustro, & iã officiũ Horarum dicere inciperemus. In alijs autem ædibus instaurandis bonus Prior Heredius celeritate mira vsus est; at, licet rem assiduè laborando perurgeret, nihilominus ante bimestre necessaria instauratio confici non potuit. Sed ea vtrumque fuerit, talis tamen fuit, vt ad annos aliquot satis tolerabiliter illic simus commoratæ; postea verò, Domino subministrante, in meliorem omnia formam redacta sunt.

In alias ædis concedit.

Tametsi hæc tum quidem agitarem, interim tamen priorẽ illam de monasterijs virorum excitandis cogitationem identidem animo versabam, &, quòd nullum prorsus primã regulam seruãs esset (vti dictũ est) quid agerem nesciebam. Decreui itaque priorem Herediũ hac super re conuenire, & explorare quidnam is in ea mihi consuleret. Quod cum feci, incredibili is perfundi cœpit gaudio, ac Primum qui institutum hoc auspicaretur, fore se respondit. Eius ego verba parui pendi, nec curaui: quamquam enim eum & bonũ virum, & religione, & studio, ac solitudine monastica singularem hactenus fuisse non ignorabam; mihi tamen delicatioris naturæ, nec ad austeritates factus, & ei subeundus erat rigori seueritatique vitæ, ad finem vsque continenter ferendæ, impar videbatur. Is econtrà mihi iam dudum se, Deo suggerente, ad vitam asperiorem aspirasse, & propterea Carthusium institutum amplecti (ad quod ab ipsis etiam admissus iam erat) in animo habuisse dixit. Verùm satis hæc verba mihi non erant, esto viri generositas & propositum mirè mihi placerent. Vnde eũ rogaui, vt aliquantisper negotiũ hoc manu deponeret, & interim priuatim, & velut in vmbra, periculum faceret eius ꝙ promissurus erat voto. Antonius morẽ gessit, & anno integro tirocinium illud subit. In quo tantis maleuolorũ calumnijs & persecutionibus, totq; tamq; frequentibus laboribus est exagitatus, vt illum Dominus pro-

De monasterijs Discalceatorũ fundandis tractat.

Antonius Heredius se offert vt Discalceatorum Ordo per ipsum initium habeat.

nus probare voluisse videatur. Ipse verò ita viriliter omnia sustinuit, & tantum inde in spiritu profecit, vt Dominum ipsa mirum in modum laudarim; vt iam tum illum Maiestas; ipsius adhoc disponere videretur. Non multo pòst, alium eiusdem instituti Religiosum, ætate iuuenem, Salmanticæ tum litteris operam dantem, vnà cum socio sui huc appellere contigit. Socius mihi multa de eiusdem probitate & religione narrauit: nomen verò huic erat Ioannes à Cruce. Ego Domino propterea quàm potui maximas egi gratias, cumque eum coram conuenissem mirè mihi placuit, ex eoque intellexi ipsum de Carthusiensi instituto assumendo cogitare. Ilico ego mentem meam aperui, rogauiq; non antè ad nouũ illud institutum capessendum animum adijceret, quàm nobis aliquod Dominus monasterium dedisset; longeque vtilius & ad maiorem Dei gloriam futurum ostendi, siquidem ad maiorem perfectionem aspiraret, eam in ordine exerceret ad quem primò vocatus esset. Fidem Ioannes dedit, modò æquo diutiùs istius monasterij erectio non differretur: Iam tum ego rem totam confectam habere putabam, quod duos fratres ad fundamenta iacienda & incipiendum haberem; etsi Antonius mihi vsquequaque non satisfaceret; itaque rem aliquantulum distuli, eo inprimis quod deesset locus in quo eam auspicarer.

Ioannes à Cruce B. Matrẽ conuenit, & ei placet.

Crescebat porro indies monialium apud Metinenses auctoritas & nomen, ac singularem hi in ipsas amorem & affectum ostendebant: &, prout mihi quidem videtur, meritò: neque enim aliud pro se quæque spectabant, quàm quã ratione Domino magis seruire posset. Eamdem verò viuendi rationem sequebantur, quam quæ in S. Iosephi Abulæ agebant, quòd eamdem vtræque Regulam & constitutiones haberent. Vnde etiam Dominus Virgines nonnullas ad habitum nostrũ assumendum permouit; quibus etiam tam singulares & eximias faciebat gratias, vt mecum ipsa mirarer. Sit is in æternum benedictus. Amen. Videtur quippe aliud non spectare & intendere, quàm amari vt amet.

Discalceatarum virtutes & nomen.

CAPVT IV.

AGIT DE GRATIIS NONNVLLIS, QVAS HORVM MONASTERIORUM Monialibus Dominus elargitur; simul & præpositas monet ac docet, quomodo se in illis gerere debeant.

ANtequam porro vlterius prouehar (nescio enim, quantum vitæ mihi Dominus adhuc daturus sit, aut quantum otij, cùm in præsens illud, quàm exiguum habeam) visum mihi est, monita quædam præ-

præmittere, vt Præpositæ & munus suum intelligant, & subditas suas mature cum animarum fructu, esto non tanto suo cum gustu, conducere nouerint.

Notandum ergo est eo ipso tempore quo harum fundationum scriptam & historiam vt conscriberem mihi mandatum est (omissa nimirum fundatione S. Iosephi de Abula, quæ statim ac peracta est, scripto commissa est) iam tum, Deo dante, septem alia monasteria fundata fuisse, ipsum quod in Alba de Tormes erectum est, (quod omnium postremum est) annumerando. Causa verò cur plura fundata non fuit, fuit, quòd Superiores me alteri rei, (vti postea videre erit) intendere iusserunt & occuparunt. Porrò cum ad spiritualia charismata, quæ per hosce annos his in monasterijs cælitus data sunt, reflecto, vidi certè quàm necessarium me sit scribere ea quæ iam dicere decreui. Det Dominus, vt prout quidem id video necessarium esse, ita id possim prosequi; &, quoniam illusiones diabolicæ non sunt, non est quod spiritus quid similiter timeant. nam quando (sicut alibi me dicere memini, in iis videlicet regulis, quas in Monialium mearum vsum scripsi) mundam habere conscientiam, & sincera cũ obedientia in omnibus procedere satagimus; numquam Dominus permittet, tantam diabolus vt habeat potentiam, vt nos sic decipiat, vt animę propterea detrimentum aliquod inferat; imò verò ipsemet decipitur, & damnum inde patitur. Quod cùm non ignoret, non tantum illum nobis mali inferre mihi persuadeo, quantum praua nostra inclinatio, & noxiæ complexiones (præsertim si quid accedat melancholiæ:) etenim natura mulierum debilis est, & amor proprius, qui in nobis dominatur, admodum subtilis. Vnde cùm multi, tam viri, quàm mulieres, nec non quædam horum monasteriorũ Moniales, consilij causa me accesserint, facilè & liquidò è verbis ipsorũ perspexi, ipsos sæpè seipsos, tametsi id nolint, decipere: crediderim equidẽ, diabolum his sese subinde intermiscere, vt sic nobis illudat & derideat tamen è multis illis, quos (sicuti dixi) vidi & audiui, neminem vnquam intellexi, (quæ Dei bonitas est) ab eo penitus derelictum fuisse, & decipi permissum. Forsitan verò per hosce lapsus & fragilitates exercere eos vult, vt sibi sic aliquam experientiam comparent, & inde cautiores reddantur.

Cur. B. M. plura monasteria non fundarit.

Munda conscientia non patet illusionibus.

Plus nobis nocet praua complexio, quam diabolus.

Porro ea quæ ad orationem & perfectionem spectant, (peccatis nostris id exigentibus) ita iam passim in mundo prolapsa sunt, vt hac ratione meipsam necesse sit declarem, nam si, cùm etiam prorsus nullũ in hac via homines periculum videant, illam tamen mire metuũt; quid igitur esset, si quod in ea periculum contineri dixissemus? Quamquam in omni re ac studio semper aliquod (vt verum fatear) subsit, atq; in omnibus

Perfectio & oratio quomodo iam exciderit.

Sěper cum timore incedendum.

nibus, quamdiu in hoc mundo viuimus, necesse nos est cum timore & metu incedere, Dominum rogantes, nos vt doceat, neue vmquam deserat. Porro, sicuti aliàs me dixisse credo, si vllus in mundo non timere & securus esse possit, ij certè sunt, qui de Deo assiduè cogitare, vitamque suam omnimodis perficere, plus alijs procurant. Quam, ô Deus meus, ad oculum videmus, ab ijs nos periculis per te sæpe liberari, in quæ ipsi nos cōijcimus, vt etiā directe contra te simus, vti dum credimus minimè te nos liberaturum, quæ tamen aliud non spectamus, quàm quomodo tibi placeamus, & tecum deliciemur? Numquam in animum inducere meum potui, id vt crederem; fieri quidem posset, vt per alia secreta sua iudicia, huiusmodi aliqua Deus vtcumque permitteret; at quod bonum est, numquam mali aliquid produxit. Itaque id eò dico, vt sponso nostro complacendi, citiusque eum inueniendi, viam meliùs inire procuremus, ab incedendo vero penitus non cessemus; tum vt hac ratione animemur, ad generosè & fortiter portuum tam periculosorum & durorum, vti vita hæc est, vias ineundas: non vero, vt in iis capessendis præ pusillanimitate segnescamus: Cum tandem, si modo cum humilitate incedamus (Dei mediante misericordia) ad ciuitatem illam Ierusalem cælestem peruenturi simus, vbi omnia, quæ hoc in mundo passi fuerimus, mala & incommoda, exiguum quid, aut potius nihil, esse videbuntur in comparatione eorum quibus ibi fruimur.

Primis Excalceatis quæ dona caelitus concessa.

Cùm ergo hæc Beatissimæ Virginis Mariæ colūbariola multiplicari & crescere inciperent, incepit quoque diuina eius Maiestas magnalia sua commonstrare in imbecillibus istis mulierculis, tametsi in desiderijs suis, & in omnium creaturarum abnegatione fortibus: hæc quippe est quæ animam Creatori suo magis quàm aliud quidlibet coniungit & vnit. quando nimirum mundam habere conscientiam studet. Non erat necesse hanc particulam me adiungere, cùm ipsa [illegible] vera sit, impossibile mihi videatur esse, vt qui eam habent, Dominum offendant, cum omnia eorum opera & verba ab illo ne vel minimum discedant, vnde etiam Maiestas ipsius ab ijs se subtrahere nolle videtur.

Hoc quidem est, quod iam hic video, & quod etiam in [illegible] dicere possum: timeant vero sibi illæ, quæ postea venturæ sunt, & [illegible] legent: &, si non videant tunc idem quod modò obseruamus, id temporibus ne adscribant: semper quippe tempus est, vt magnas Deus ei impendat gratias qui sincerè & in veritate ipsi seruit: videantq; num in hoc aliquod irrepserit relaxamentum & defectus, ipsumque pro viribus emendare studeant & reparare.

Primis ordinum fundamentis cur magnæ sint gratiæ collatæ.

Audio interdū, cùm de primis Ordinū initijs sermo fit, Dn̄m sáctis illis priscis nostris antecessoribus (qui velut eorū fundamenta erant) maio-

per gratias contulisse. Et verè ita id est. At, hi hauddubiè semper cõsiderabant, se fundamẽta & primordia esse illorũ, qui pòst secuturi sunt: &, si nos, qui iã viuimus, nõ excidissemus ac defecissemus ab eo quod illi præstitere, &, qui post nos venturi sunt, tantumdẽ & idipsũ nõ facerẽt, ædificiũ semper firmũ & inconcussum maneret. Quid enim mihi profuerit, præteritos & superiores sanctos, tales fuisse; si ego postea adeò sim improba, vt malis meis moribus, malaq; quã induco consuetudine, ædificium laxatum & dissolutum relinquam? certum est enim, posteros , & pòst sequentes non tam respicere & ante oculos gerere eos qui iam dudum præcesserunt, quàm eos quos iam præsentes & viuentes vident. Ridiculum sanè est, quòd imperfectionis meæ causam conijciã in id, quod inter primas nõ fuerim, & nõ perpendam, quantum sit inter meam vitã & virtutem , & illorum quibus Deus gratias tam excellentes faciebat, discrimen. Quàm sunt, Deus bone, excusationes hæ friuolæ & contortæ! quàm manifestæ & euidentes hæ sunt illusiones ! pœnitet ac tædet me, Deus meus, esse me tam sceleratam, & obsequio tuo, tam parum addictam. Sed noui, Domine, me in culpa esse, quominùs mihi facias gratias, quas prædecessoribus meis contulisti: miseret me vitæ meæ, Domine, dum illam cum ipsorum vitæ compono; quod certè sine lacrymis dicere non valeo. Perdidisse & dissipasse me video, quod suo illi labore compararunt, ac nulla me ratione de te posse conqueri. Nefas quippe est quampiam cõqueri at si ordinem suum in aliqua re prolabi, dissolui, & relaxari videat, det operam, talis vt lapis ipsa sit, suo vt adminiculo ædificium prolapsum restauretur & resurgat: ad quod ei Dominus hauddubiè auxilio erit.

Primus ordinũ fundamentis cur magna sint gratia collata.

Vt autem ad id quod dicere proposueram reuertar (multùm enim de via quam inire cœperam deflexi) tam multas ac tam singulares Dominus hisce in domibus gratias monialibus præstat, vt omnes eas ad meditationem euehat; nonnullæ porro ad perfectam pertingant contemplationẽ, aliæ vero vsque eò euehãtur, vt & raptus & ecstases patiantur; alijs quoque alio modo gratias Dominus elargiatur, nec non reuelationes & visiones, & quas à Deo prouenire quàm manifestissimum est. Nullum namque hodie monasterium est, in quo non duæ aut tres, quibus huiusmodi gratiæ fiant, reperiantur: quamquam norim in hoc sanctitatem nequaquam consistere, vti neque propositum mihi est, solùm eas dilaudare ac celebrare; sed ideo hæc dico , vt ea quæ hic præscribere volo monita appareat non esse præter rem aut extra propositum.

Monialium Discalceatorum primariũ perfectio.

CAPVT V.

NONNVLLA QVOAD ORATIONEM MONITA PROponuntur: est hoc caput ijs qui in rebus actiuis sese occupant, cumprimis vtile.

NOlo, neque etiam persuasum mihi est, vt quæ hic dictura sum, ita certa habeantur, vt ea ceu regulam & normam infallibilem omnes sequantur; quod certè in rebus adeò difficilibus velle, nimis quam absurdum & ineptum foret. Nam, quod in hac via spirituali permultæ sunt semitæ, fieri posset, vt de vna ipsarum aliquid, quod quadret atque ad propositum sit dicendo afferam; vnde si per eam non incedentes me non intelligant, id non aliam ob causam fiet, quàm quòd per aliam ipsi incedant; si autem nulli omnino per hoc prosim, Dominus saltem bonam suam voluntatem benignè admittat; cum norit me, tametsi omnia & singula in me experta non sim, in alijs tamen animabus eadem perspexisse & notasse.

In quo perfecta orationis substantia sita sit.

Primò autem ostendere & docere (pro ingenij mei tenuitate) volo, in quo perfectæ orationis substantia consistat. Incidi quippe in nonnullos, quibus omne negotium in sola cogitatione situm videtur. quam si in Deo valdè defixam habere possint, tametsi sibi quam maximam vim inferentes, statim sese spirituales esse existimant; si verò eam aliorsum diuertant (quod id impedire nequeant) esto ob res valdè bonas, quamprimum contristantur & anguntur, seque perditos esse arbitrantur. Qui verò docti sunt, huiusmodi ignorantia & inscitia non laborabunt, tametsi etiam inciderim in aliquem, qui crassa hac ignorantia detinebatur; at nos mulieres omnium rerum commonefieri oportet.

Bonum est cogitationẽ semper Deo occupatam habere.

Non dico, insignem Dei gratiam non esse, cogitationem semper in ipsum defixam & occupatam habere, deque eius operibus assiduè meditari posse: imò verò bonum est idipsum nos facere conniti. At sciendum est, imaginationes omnes naturaliter ad hoc habiles & aptas non esse, animas tamen omnes ad amandum idoneas esse. Iam alio in loco (si bene memini) causas, ob quas imaginatio nostra sic diuagetur recensui, non tamen omnes (quòd certè impossibile foret) sed nonnullas; ideòque hac de re in præsens non ago, at ostendere duntaxat vellem, animam cogitationem non esse, neue bonum esse vt voluntas ab ipsa se regi sinat, id enim si fieret, malè certe cum ipsa ageretur, vti iam supra dictū est. Ea propter animæ profectus & fructus non tam in multum cogitando, quam multum amando consistit.

Amor Dei qua ratione acquiratur.

Si autem suscitemini, quomodo amor hic acquiri possit? respódeo seriò efficaciterque, propter Deum operari æquè ac pati, tum proponendo, tum id, cum

ad hoc

[illegible] hæc sese offeret occasio, reipsa exequendo. Quamquam verum sit, [illegible] secum ipsa cogitat, quidnam Deo debeamus, & quid tum [illegible] rationem quandam inducere, quod est cumprimis [illegible], & a ipsis principijs quam conuenientissimum, dummodò per hoc, [illegible] proximi vtilitas, ad quam caritas nos [illegible] Nam si vel minima harum duarum virtutum, exer[illegible] occasio occurrerit, illud ipsum tempus, quod ipsi Deo offer[illegible] cupimus, vt nos facere putamus, dum in solitudine de ipso [illegible] & iis quibus nos perfundit delicijs, gaudere & iucundari [illegible] nobis subtractum, sibi hæc deposcit. Isthoc quippe, ob quam[illegible] harum duarum virtutum exercitandarum occasionem relin[illegible] est Deum ipsum recreare ac delicijs perfundere, & illius causa fa[illegible] quod ore suo sacrosancto, olim ipse dixit, *Quod vni ex hisce minimis [illegible] fecistis.* Quod autem ad obedientiam attinet, non aliam nos [illegible] viam vult, nam quicumque bene eum amare cupit, ipsum sequatur oportet, cum *ad mortem vsque obediens* fuerit.

Obedientia & caritas ergo proximum præferenda cogitationibus de Deo.

Matth. 25.

Philip. 2.

Si hæc ita se habeant & vera sint, vnde igitur illud prouenit fastidium ac morositas, quod plerumque sentimus tum, cum potissima diei parte, mente recollecta & sequestrata, in Deum absorpti non fuimus, etto interea alijs illis rebus fuerimus occupati & vacauerimus? Ob duas [illegible] (vt mihi quidem videtur) rationes prouenit. Prima, eaque potissima est amor proprius, qui hic adeò subtiliter sese insinuat & intermiscet, vix vt percipi possit: quod scilicet potiùs nobisipsis, quàm Deo placere & contentari velimus. Certum namq; est, animæ cuipiam, postquam gustare iam incipit quàm Dominus suauis sit, magis volupe & iucundum esse, vt corpus quietum & laboris expers maneat, ipsa verò interea delicijs perfruatur. O charitas eorum qui Dominum hunc verè sincereq; amant, eiusq; conditionem perspectam habent! quam parum habere quietis poterunt, si se parum, vel aliquo modo in causa esse videant, vt vel vna tantum anima in spiritu proficiat, Deumq; magis amet, tum ad aliquam consolationem [illegible], tum etiam ad aliquo eam periculo eripiendam: (nam ægrè per quietem hanc suam particulam quam sectantur, quietem inuenient.) Et quando sectis, opere & reipsa nihil præstare possunt, saltem per orationes id facere procurant: Dominum identidem pro plurimis illis animabus, quarum ruinæ compatiuntur, quod eas in interitum ruere videant, importuniùs rogantes vnde suis ipsi haud inuiti delicijs carent & eas perdere gaudent, & hanc iacturam ducunt, vt lucrosam, quòd propriorum gaudiorum immemores, aliud non spectent, quàm quomodo Domini voluntatem magis & melius exequantur.

Curetur iccirco simus cum de Deo cogitare vetamur, & alijs rebus iubemur intendere.

Caritas in proximum iustissimus obiicitur.

Eodem quoque modo se res habet in obedientia. Stupidum certè & in

Obedientia præponenda particulari deuotioni.

tolerabile foret, vt Domino nos apertè ad aliquid, quod permultum illius interesset, exequendum vocante, ipsi id aggredi detrectaremus, sed eum obtutu defixo dumtaxat intueremur, quòd sic melius quiete ipsi nostra fruamur. Egregius sanè hic est in Dei amore profectus & progressio. Hoc namque ei est velut manus colligare; dum ipsum vna tantum via nobis prodesse & iuuare nos posse arbitramur. Noui nonnullos, quibuscum aliquando communicaui, vt præterea id, quod ipsa (vti dixi) per experientiam didici) qui hanc me veritatẽ intelligere fecerunt, quando minimum maiore in modũ affligebar, quòd me temporis laborare angustia viderem. Hinc maximopere illis cõpatiebar, quòd eos variorũ negotiorum & rerum, quas ipsis præscribebat obedientia, tractatione perpetuò occupatos viderẽ. vnde intra memetipsam cogitabã, (quin & apertè dicebã) fieri non posse, vt tot inter turbationes & rerũ strepitus spiritus ipsorum cresceret, quod eum tunc temporis permodicũ & exiguum haberent. Quam, ô Domine, viæ tuæ longè sunt aliæ, quàm imaginationes nostræ sibi non fingunt! & quàm ab anima, quæ iam apud se proposuit & decreuit te amare, inq; tuas manus sese resignauit, aliud nõ cupis, quam vt obediat, & inquirat ecquid magis ad tuũ obsequium & seruitium faciat, & hoc ipsũ ex animo desideret? Alias proinde vias, vt quærat, aut sibi seligat, necesse nõ est, illius quippe voluntas iã tua est. Tu, Domine, mihi illã in te curã suscipis, illuc vt illã conducas & dirigas, è quo magis proficiat. Et esto Superior ipse eam curam non habeat, eã vt conducat per vias, per quas anima maius lucrum faciat, sed tantum, vt quæ cõmunitati necessaria esse & expedire iudicat, fiant & executioni mandentur, tu tñ Deus meus, curam illam habes, animamq; & res agendas ita disponis & ordinas, vt animæ se & spiritum habere, nescientes tñ, & non intelligentes vnde hoc prouenerit, & magnũ profectum fecisse cõperiant, huiusmodi mandatis magna cum fidelitate obediendo, ipsæq; postmodũ non parũ id obstupescant. Talis certè erat persona quædam, qua cũ non ita pridẽ egi, q̃ quindecim circiter annos obedientia varijs officijs, muneribus & præfecturis tã laboriosè detinuerat & occuparat, vt toto illo tempore ne vel vnum diẽ se habuisse meminisset, quo sibi vacare potuisset; tametsi aliquod ipsa per diẽ sufturari spatiũ tẽporis, q̃ poterat, maximè satageret, quo orationi & consciẽtiæ purgandæ vacaret. Nullã hac vidi ad obedientiã propensiorem & inclinatiorẽ, vnde & eam ædificat iis, quotquot cũ ipsa tractãt & agunt. Benè sanè hãc ei Dominus rependit & compensauit: etenim illã spiritus libertatẽ tanti æstimatam, quã habent perfecti, habere se comperit, vt tñ nesciat vnde illa sibi prouenerit, in hac porro omnis, quæ hac in vita desiderari potest, consistit felicitas ac bonum: dum enim nihil omnino desiderat, possidet

Ironia.

Obedientia quam in anima agat mutationem.

Libertatis spiritus bonum.

[illegible] omnia. Tales quippe [illegible] omnino terræ huius aut timent [illegible] desiderant; non [illegible] aut percellunt labores, non mo[illegible]: denique nihil [illegible], quod pacem mentis ipsis e[illegible], aut eos inquietare possit [illegible] solo Deo dependet; &, si[illegible] ipsis nemo auferre aut tollere valet, ita & solus illius amitten[illegible] illos percellere & affligere potest; quod reliqua omnia quæ in [illegible] sunt, prout quidem ipsi centent [illegible] non essent; quòd [illegible] satisfaciendum, nihil omnino [illegible] aut faciat, aut noceat.

O beata obedientia, ó beata, quæ illius causa contingit distractio! [illegible] quæ tam multa consequi & obtinere potest. Neque is, quem [illegible] est, qui tanta est consecutus; noui enim & alios eiusmodi, [illegible] iam à multis annis non vidissem, & postea rogarem, quibus [illegible] temporis exercitijs spiritus vacassent, intellexi solis obedientiæ [illegible] operibus eos incubuisse ac se dedidisse; ex alia verò parte [illegible] eos in rebus spiritualibus profecisse comperiebam, vt non pa[illegible] obstupescerem. Itaque filiæ meæ, nolite hanc occasionem neglige[illegible], cùm vos obedientia rebus exterioribus intendere & vos totas im[illegible]pendere iusserit, persuasum haberote, Dñm, etiam in culina medias inter ollas & lebetes, vobis adesse, ac tũ internè, tum externè cooperari.

Venit hic mihi in mentem Religiosi cuiusdam, qui mihi narrauit, se aliquando [illegible] apud seipsum statuisse & decreuisse, vt, quamcũque [illegible] Superior mandaret, quantumuis ea sibi molesta & grauis [illegible] esset, eam exequendam gratanter susciperet. quadam verò die [illegible] contigisse, vt, cùm per diu laborando sudandoque prope exhaustus [illegible] & vesperi, cum vix in pedes consistere posset; [illegible] vt ad quieté se componeret, paululum consideret; Superior id videns [illegible] ligonem sumere & ad hortum fodiendum abire iusserit. Se verò, [illegible] exhau[illegible]stus & defatigatus esset, vt plus laborare non posset, tacuisse, & ligonem accepisse; cum autem per transitum quemdam, qui in horto erat, (quem & ego multis post annis quàm hoc ipse mihi narrauit, vidi, cum monasterium fundatura ad ciuitatem illam venissem) transire vellet, apparuisse sibi in eo Redemptorem nostrum Iesum crucem humeris baiulanté, ita [illegible] exhaustum & anhelantem, satis sibi vt indicaret, defatigationem [illegible], quam subierat nihil esse, si cum ea quam ipse olim in cruce [illegible] subierat, conferretur.

Credo equidem dæmonem, quod videat, nullam esse viam, quæ hominem citius expeditiusque ad summam perfectionem conducat, quã obedientiam, hinc tot fastidiorum, displicentiarum ac difficultatũ genera ei in hac ipsa obijcere, idque sub boni alicuius prætextu. Hoc auté inprimis notari velim; & ad oculum apparebit, verum me dicere. Certũ

porro

Religiosi cuiusdam obedientis visio.

Cur diabolus obedientia ita aduersetur.

Perfectio summa in qua sita.

porro est, summamque veramque perfectionem non tam in delitijs ac consolationibus internis, nec in sublimibus raptibus, nec in visionibus, nec in spiritu prophetiæ consistere, quàm in tam perfecta voluntatis nostræ cum diuina conformitate, nihil vt Deum velle intelligamus, quod [illegible] ipsi omni nostra voluntate velimus, & tam libenter amara & aspera, quàm sapida & mollia suscipiamus, si Maiestatem eius id velle [illegible]rimus. Hoc certè difficillimum videtur esse, non quidem id facere, sed verè nos gaudere in eo, quòd voluntas nostra naturæ nostræ penitus contraria velit, eique contradicat. Et verè difficile id est: verum amor (si modò perfectus sit) eas habet vires, vt nostras ipsi oblectationes obliuiscamur, quò recreemus eum quem diligimus. Porro ita reuera se res habet, esto enim labores & maximi & grauissimi sint, cognito tamen, Deo nos quamdam per eosdem voluptatem adferre, dulces nobis fiunt & grati. Et hoc modo amant illi, qui huc per persecutiones, per infamias, per iniurias peruenerunt.

Hoc porro ita certum, cognitum, & apertum est, vt necesse me non sit hisce declarandis diutiùs immorari: Dumtaxat caussam exponere volo, cur obedientia (meo quidem iudicio) citius hominem ad beatum hunc statum peruenire faciat, & cur optimum ipsa & maximum ad illud sit medium. est autem hæc. quòd enim voluntatis nostræ domini nullatenus simus, ad eam purè sincereque omnem quanta quanta est in Deum impendendam, quoadusque eam rationi subijciamus, hinc obedientia compendiosissima & verissima, ad eam illi subiiciendam, via est. Si enim exspectemus, vt bonis rationibus & argumentis illam ei subiiciamus, numquam quod prætendimus effecturi sumus, estque via hæc nimis quàm longa & periculosa. Natura quippe nostra, & amor proprius, tot tamque validas à parte sua rationes habent, numquam vt huc peruenturi simus. & sæpè fit, vt quod maximè rationi consentaneum apparet (si huc tamen animo & voluntate non propendeamus) rationi dissentaneum atque absurdum videatur, ob exiguam, quam ad ipsum opere exequendum voluntatem & animum habemus.

Cur hominem obedientia citius ad perfectionem adducat.

Tam multa porro quoad hoc dicenda occurrerent, nunquam vt finem faceremus, si de conflictu hoc interiore loqui vellemus: multa quoque nobis cacodæmon, mundus ac nostra sensualitas obijciunt ac proponunt, vt inuita & reluctante ratione quid faciamus. Sed quid remedij? Quemadmodum hic inter homines dum lis admodum dubia & anceps est, iudex aliquis & arbiter designatur, in cuius manus actor & defensor, controuertendo & litigando defessi, iuris sui argumenta consignant, sic & anima nostra arbitrum aliquem sibi capiat. Superiorem scilicet aut Confessarium, cum proposito non ampliùs contendendi,

nec de

nec de lite suæ amplius cogitãdi, sed verbis Domini dicẽtis, *Qui vos audit, me audit*, standi ac confidendi, itaque omnem voluntatis suæ curam deponendi. Tanti porro hanc voluntatis redditionem resignationemque Dominus facit (& meritò; per hanc quippe eum liberi arbitrij, quod nobis dedit, dominum constituimus) vt, cũ semel illam exercuerimus, & dein adhuc semel mille cum difficultatibus nos abstrare conamur; tandẽ, absurdum & ineptum iudicantes quidquid in causa nostra iudicatur, illi rei quæ nobis iniungitur, per laboriosum hocce exercitium, nos conformare incipiamus. Et verò siue cũ labore, siue sine vllo labore, saltẽ ipsum exequimur. Ipse etiam Dominus à parte sua ita nos hic iuuat, vt, quam ob causam voluntatem & rationẽ nostrã illius causa alteri subiicimus, ob eamdẽ nos illius dominos faciat. Cùmq; iam demũ nostri ipsarum Domini fuerimus, tunc nos ipsos quàm perfectissimè in Dei obsequium impendere possumus, voluntatem nostram puram & sincerã illi dando, quò eã suæ coniungat & vniat; petendoq;, vt amoris ipsius ignis de cælo descendat, & hocce sacrificiũ nostrum succendat, auferendo ab eo quidquid illius oculis displicere potest; cum, quo minus id fiat, nos iam in causa nõ simus: etenim iam ipsum (esto non sine maximis laboribus) altari imposuimus, & (quantum in nobis fuit) non iam amplius in terra iacet, nec eam tangit.

Voluntatẽ suã resignare quanti momenti sit.

Certum est, non posse quempiam dare, id quod non habet; sed vt det, prius id habeat oportet. Quapropter mihi credatis velim, nullum esse ad hunc thesaurum comparandum, medium melius, quam fodere & laborare, vt is ex hac obediẽtiæ fodina eruatur. quo enim plus fodiemus, eo etiã plus inueniemus, & quo nos amplius hominibus subiiciemus (aliud scilicet non cupientes aut volentes, quàm quod nostri volunt superiores) eo magis voluntatis nostræ domini erimus, ad eam diuinæ conformandam. Videte igitur, carissimæ, an non ipsa gustus, qui in solitudine captanda sentitur, carentia ac derelictio vobis bene compẽsanda sit? Equidẽ dico vobis, non ideo quòd ea careatis, minus vos disponendas ad veram illam vnionem quam diximus obtinendam, quæ in eo sita est, vt voluntas mea cum diuina conformetur & vna sit. Hæc nempe est vnio, quam desidero, quamque vos omnes habere vellem: non verò quasdam sapidas admodum, quales esse scio, absorptiones, quibus vnionis nomen nonnulli dederunt. Et hæc etiam vnio erit, dummodo sequatur post eam quam iam dixi. At si post suspensionem illam, modicam inuenire sit obedientiam, & propria adhuc supersit voluntas, erit hæc (vt mihi quidem videtur) cum amore suiipsius proprio, vt non cum diuina voluntate, vnita. Det mihi Maiestas eius ita id opere & reipsa exequi, vt quidem id ipsa intelligo.

Voluntatẽ resignando eius Domini reddimur.

Vnionem qualẽ suas habere S. M. velit.

In solitudine minor est Dei offendẽdi occasio, & propterea diligenda.

Altera causa, è qua (vt mihi quidem videtur) hoc fastidium & displicentia promanat, est; quòd, cùm in solitudine minor Dei offendendi sit occasio (fieri enim non potest, vt non semper sit aliqua, cùm & dæmones vbique sint, & nos ipsos quocumque locorum circumferamus) anima maiore in puritate & munditie viuere videatur, cui, si anxiè Deum offendere metuat, maximæ consolationi est, nullam omnino, in quam impingat, peccandi occasionem habere. Hæc, vt verum fatear, ratio, ad cum hominibus non conuersandum, & res nullas tractandas, magis nos mouere debere videtur, quàm prior illa, quæ ad magnas Dei delicias & gustus sentiendos, solitudinem suadebat captari. In publico & conuersatione cum alijs, carissimæ, elucescit & parebit amor, & non in angulis & latebris, at medias inter occasiones: & mihi credite, esto plures ibi occurrant imperfectiones (quin & parui quidam lapsus & concussiones) lucrum certè nostrum incomparabiliter maius esse. Notandum verò, me semper hic præsupponere, nonnisi ex Superioris mandato, & caritate mouente, in illas nos occasiones conijcere: etenim, nisi duæ illæ virtutes intercurrant, semper dico & repeto, solitudinem multò meliorem esse, & hãc etiam, cùm in exteriores quas dico occupationes nos effundimus, nos desiderare debere. Hoc sanè desiderium continuò habent animæ, quæ Deum sincerè & ex animo diligunt. Quod autem dixi, id maximè lucrosum & proficuum esse, id eò est, quòd similibus in occasionibus intelligere nobis datur, qui simus, & quousque se virtus nostra extendat. Etenim, qui semper intra cellæ suæ angulos latet, & in solitudine (quantumlibet etiã suo iudicio sit sanctus) nescit an patientiæ atq; humilitatis virtutem habeat; ac ne quidem illius sciendi occasionem vllam habet. Quomodo enim quis, qui magna corporis fortitudine & robore est, talis esse scietur, si numquam pugnam inierit, & nullo in conflictu fuerit? Multũ quid, & magnum se S. Petrus esse putabat; sed considerate, qualis data iam occasione fuerit: ex hac tamen mina & lapsu egressus, didicit nihil omnino sibi fidere, sed in Deo omnem fiduciam suam ponere; vnde etiam martyrium, quod vidimus, postea subiit.

Non immisceamus nos exterioribus, nisi ex obedientia & caritate.

Occasio ostẽdit, qualis quisq; sit.

Vtinam, Deus bone, quanta miseria nostra sit, intelligeremus! omni sanè in re subest periculum, nisi ipsam perspectam habeamus. hinc perutile & salutare est, nobis quædam facienda iniungantur, vt sic nostram ipsi vilitatem & abiectionem intelligamus. Equidem maius Domini beneficium reputo, diem vnum in humili nostri ipsorum cognitione (esto multis nobis afflictionibus, & laboribus is steterit) transegisse, quàm multos in oratione, idque etiam eò magis, quòd verus ac sincerus amator in omni loco amet, & nusquam non dilecti sui memoriam sibi præsen-

præsentem habeat. Certè durum esset, si in angulis dumtaxat ac solitudine orationem quis instituere posset. Video quidem ipsos ad multas eam horas & diu extendere non posse; sed, quas non habet apud te vires, Domine, suspirium è laboriosi afflictique cordis penetralibus profectùm! vt appareat, ad hoc impediendum non sufficere quòd in hoc exilij loco agamus, verùm etiam, esto ad solitudinem captandam commodus nobis locus denegetur, solos tamen nos esse posse, tecum in solitudine deliciando Huic euidenter colligere est, esse nos seruos ipsius propria nostra voluntate ac sponte, at illius amore & causa, obedientiæ virtuti venditos, cùm propter illam ipsomet Deo quadamtenus frui & gaudere negligamus. Verùm nihil sunt hæc omnia, si ipsum è sinu Patris, ex obedientia, quò se seruum nostrum constitueret, venisse consideremus. Quid igitur huic gratiæ & dignationi dignè à nobis persolui & rependi poterit? Eapropter necesse nos est videre, ne in operibus vestris (esto ex obedientia præscriptis, & ex caritate susceptis) peragendis ita vestri immemores sitis, vt non sæpè interius ad Deum vestrum recurratis. Et mihi credite, non ex multis horis & longo tempore quod orationi impendatur, animæ ex ea lucrum accedere, quando aut Superioris iussio, aut erga proximum caritas, ad alia eam opera vocant, aut ipsam obedientiæ caritatisue operibus (vti dictum est) accuratè intendere iubent: hæc enim mirè iuuant, vt quàm breuissimo temporis spatio meliùs disposita reddatur, ad amorem suum accendendum, quàm (si illis deficientibus) multas horas multumque temporis considerationi impenderet. Omnia ab illius manu veniant necesse est, vnde sit ipse in sempiternum benedictus.

In turba soli esse possumus.

Christus ex obedientia homo factus est.

CAPVT VI.

DOCET, QVAE HOMINIBVS SPIRITVALIBVS EVENIRE possint damna ex eo, quòd non intelligant, quando spiritui resistere eos oporteat. Agit quoque de intensis quæ anima habet ad sacram communionem accedendi desiderijs; & quædam sub his latere possit illusio Multa hic traduntur, quæ harum domorum rectrices scire multum intersit.

Magna diligentia ac studio conata sum intelligere, vndenam ortum habeat, magna illa absorptio & intensio mentis, quam nonnullas personas quas miris Dñs in oratione gustibus ac suauitatibus perfundit, habere vidi: & per quas non stat, quo minùs se ad gratiam recipiendam disponant. Non loquor autem hic de animæ suspēsione, aut raptu, quem Deo dante patitur, cùm de eo alibi multa scripserim; & de huiusmodi materia non est ꝙ multũ loquamur. nam à parte nostra, quantũlibet resistere connitamur, nihil omnino possumus, dummodo verus sit ra-

Absorptio mentis non bona vnde procedat.

sit raptus. Notandum porro est, violentiam illam, quæ nos hic violentè abripit, & impedit, quo minùs nostri ipsorum domini simus, quàm breuissimo tempore durare. Verùm sæpè fit, vt, dum quis orationem quietis per modum somni spiritualis incipit, anima ita absorbeatur, vt, si nesciamus quomodo hic nos gerere oporteat, & multum temporis amittere, & nostra culpa, at exiguo cum merito, valetudinem ac vires nostras exhaurire possimus. Vellem hic me possem declarare; ac materia ita difficilis & obscura est, vt nesciam, an, prout oporteat, eam potero explicare: hoc tamen scio, animas hac illusione detentas, si modò mihi fidem adhibere velint, facilè me intellecturas.

Noui nonnullas, & quidem virtutum cultrices egregias, quæ ad septem octoue horas hac in absorptione hærebant; & toto hoc tempore verè raptum se passas arbitrabantur: quin & quodlibet virtutum exercitium ita eas mox occupabat & recolligebat, vt statim à se ipsis exirent, existimantes non bene se facturas, si Domino resisterent; itaque paulatim fieri posset, vt vel emoriantur, vel mentis & cerebri impotes fiant, si remedium adferre non satagant. Quod autem hoc in casu scio & intelligo, hoc est: quando iam Dominus animam recreare & deliciis perfundere incipit, ex eo quod natura nostra ita delectatione & voluptatibus capiatur, vsque adeò se ipsa sapido huic gustui impendit & applicat, vt se nec mouere quidem vellet, nec vllam omnino ob rem ipsum perdere. Hic quippe (vt verum fatear) longè sapidior & suauior est; quàm quascumque mundus dare voluptates potest: maximè si naturā & corpus imbecillum, & cuius ingenium (aut, vt meliùs loquar, imaginatio) naturaliter ita inuariabile sit, vt, dū semel rem aliquam apprehenderit, in ipsa pertinaciter maneat, nec ampliùs inde se diuertat, nactus fuerit. Sicuti permulti sunt, qui dum de re quadam (tametsi de Deo illa non sit) cogitare incipiunt, in ea cogitatione velut absorpti manent; aut, dum rem aliquam intuentur, continuò in eo obtutu hærent, non reflectentes ad id quod aspiciunt; qui naturæ sedatæ & quietatæ cùm sint, ex negligentia obliuisci videntur eorum, quæ dicturi sunt. Eodem planè modo hic contingit in rebus spiritualibus, quādo natura, corpora, ac complexio debilis est: sin verò melancholica illa sit, sexcentas hæc illis illusiones & deceptiones, & quidem admodum sapidas suggeret. De isthoc humore & complexione paulò inferiùs agā; imò, quāuis hic ipse in homine non dominetur, nihilominus id quod dico cōtingit. Idem quoq; locum habet in iis qui seipsos per corporales austeritates destruxerunt. Nam, sicuti antè monui, cū iā amor sensibiliter illos afficere incipit, vsq; eo se à gustu isthoc abrip-

Gustus sapidos quàm anima consectatur.

abrip-

abripi ſinunt, quouſque eos abripi dixi. Vtque dicam quod ſentio, malim certè, vt ſe faſcinari & illudi non paterentur, hinc huic orationis modo benè facient ſi reſiſterent. Etenim ſicut, dum corpus imbecille eſt, facilè in tale deliquium & virium defectum incidit, vt nec loqui, nec ſeſe vllatenus commouere poſſit; eodem planè modo hic ſit, niſi quis reſiſtat: quippe, ſi corpus imbecille & debile ſit, ipſa ſpiritus vehementia, ipſum occupat, arripit, & ſibi ſubijcit.

Quantū inter [illegible] raptum [illegible] ab-ſorptionē ſit differentia.

Petet à me hic quiſquam, ecquæ ergo ſit inter hoc & raptum differentia? videtur enim idem eſſe, ſaltem prout exteriùs apparet (& non immeritò ita cenſent) ſed non quoad rei eſſentiam & in effectu. Raptus enim, vel omnium potentiarum vnio (vti aliàs dixi) paruo durat tempore, magnoſque poſt ſe relinquit effectus, nec non miram quamdam in anima lucem, & alios non paucos fructus; adhæc in eo intellectus nihil omnino operatur vel diſcurrit, ſed ſolus Dominus tunc in voluntate operatur. Hic verò longè aliter ſe res habet; nam tametſi corpus captum & alligatum velut ſit, non tamen voluntas, memoria, intellectus; ſed hæc operationem ſuam inuariabiliter, & forſitan etiam vni rei non adhærendo, facient, adeo vt hic quidem ſe effundant, illic verò ſe reſtringant. Equidem nullum in pœnoſa hac corporis imbecillitate fructum latere comperio, niſi quòd à bono quodam nata ſit principio; quare magis hæc conducat, vt hocce tempus bene impendatur, quàm vt tanto tempore quis abſorptus maneat. Plus certè mereri poſſunt, res ab obedientia præſcriptas exactè exequendo, in illis non deficiendo, & ad illas exequendas habiles ſeſe efficiendo; quàm vt illa & tali à recollectione ſeſe abripi patiantur, quæ ipſis & vitam deſtruat, & obedire iuſsis non ſinat.

Deliquiorū longiorū mala.

Vnde etiam Prioriſſas moneo, vt, quamcumq; poſſunt, diligentiam adhibeant, ad longa hæc deliquia eliminanda, quæ, meo quidem iudicio, aliud non ſunt, nec ad aliud quidpiam conducunt, quàm vt potentiæ ſenſuſq; inſolenter ſe gerant, ad non faciendum id quod anima ipſis præſcribit; itaque eam illo priuant lucro, quod tum obediendo, tum Domino placere ſatagendo comparare ſolet. Vnde ſi Præpoſitæ intelligant, corporalem id debilitatem eſſe, dent operam, vt ei ieiunia & flagellationes (eas ſcilicet, quæ non ſunt obligationis; quin imò fieri poſſet, vt & omnes omnino bona & tuta cū conſcientia prohiberi poſsint) penitus prohibeant, & quaſdam illi præſcribant occupationes vt diſtrahatur in varia. quin imò neceſſarium hoc etiam eſt, tametſi huiuſmodi mortificationes ipſa non vſurpet, dummodò imaginationem multùm occupatam & intenſam habeat, eſto etiam in rebus valdè ſublimibus ad orationem ſpectantibus. Sæpè namque contin-

Corporis afflictiones quando inhibendæ.

git, eas non esse sui potentes, præsertim si extraordinariam quamdam à Domino acceperint gratiam, aut visionem aliquam viderint: tunc quippe anima taliter constituta manet, vt semper eam videre se putet; quod tamen non sic est, cùm nonnisi semel eam viderit. Vnde necesse erit, eum, qui in hac absorptione ad multos dies hærebit, omnimodis procurare considerationem vt mutet, aut eam distrahat; etenim (dummodo id fiat in rebus ad Deum spectantibus, ob eam quam dixi causam) inconueniens minimè est, vt modò vnum agat, modò aliud, dummodò semper in rebus ipsius occupetur & laboret. ac nonnumquam tam Deo gratum est, nos de suis creaturis, necnon de ea quam in illis creandis ostendit potentia, quàm de ipsomet Creatore cogitare.

Quomodo tol. possit absorptio.

Prò infelicem hominum miseriam, quæ per peccatum eò deuenisti & redacta es, vt etiam in eo quod bonum est, certa quadam mensura & limitatione nos dirigi oporteat, ne nostram ipsi valetudinem destruamus, & ita profligemus, eo vt frui nequeamus! Et certè par est, permultos, atque eos præsertim qui infirmioris cerebri vel imaginationis sunt (atque hoc est, Domino magis seruire, & id cumprimis necessarium est) semetipsos intelligere Vnde si quæ videat, se, dum imaginatione sua aliquod Dominicæ passionis mysterium, aut gloriam cælestem, aut aliquid huiuscemodi reuoluit, ad multos dies ita in illa cogitatione perdurare, vt (etiamsi velit) de re alia quapiam cogitationem instituere nequeat, & quo minus in hac absorpta maneat, impedire non valeat; hæc longè sibi conuenientius esse intelligat, vt, quomodocunque possit, sese in varia distrahat: sin minùs, tempus veniet, quo ad oculum videbit, quantopere hoc sibi noceat, & hoc ipsum ab alio principio non nasci, quàm eo quod dixi, puta vel à magna imbecillitate corporis, vel ab imaginatiua; quod secundum longè deterius est. Nam quemadmodum stultus, si quid imaginationi imprimat, sui ipsius potens non est, nec cogitationem inde diuertere potest, neu alia de re cogitare, vti nec vllis ad hoc faciendum argumentis rationibusque induci, eò quod rationem in manu non habeat: sic & in hac re posset contingere, esto hæc, sapida quædam & grata sit stultitia.

Quid si humorem & complexionem melancholicam habeat? maximum hæc adferre ei damnum potest. Equidem non inuenio, in quo illa prosit, aut bona sit; ob eas quas dixi causas; Præsertim verò, quòd anima capax & idonea sit, ad ipsomet Deo fruendum:

endum: qui quòd infinitus sit, hinc anima velut captiua & vincta videtur, dum vnius dumtaxat magnitudinum aut mysteriorum eius considerationi adfigitur & adhæret, cùm tam multa de eo cogitanda occurrant in quibus occupemur; quo enim plura de eo cogitare volumus, eo magis magnitudines & magnalia eius patescunt. Non id tamen eò dico, vt hora, aut die vno multa ac varia cogitentur (hoc quippe forsan esset, nullo omnino bono gaudere) quòd enim res hæ adeò subtiles & delicatæ sint, nolim cogitetis id me dicere, quod ne quidem in mentem mihi venit vt dicerem, neue vnum pro altero intelligatis. Certè tanti vestra refert, caput hoc, prout oportet, intelligere, vt, tametsi id mihi permolestum sit scribere, molestum tamen & graue non sit, nec sit vellem ei, qui ipsum semel legendo non intelliget; sæpiùs id relegere; ac præsertim Priorissis ac Magistris Nouitiarum, quarum est sorores in orationis exercitio instruere & formare. Nisi enim in principio circumspectè & cautè remedium adhibeant, videbunt certè quàm multò postea opus sit tempore, ad huiusmodi debilitatibus medendum & obuiandum.

Plura de Deo, non vnum, cogitanda.

Si quod hinc resultare oculis ipsa meis vidi & intellexi, recensere vellem damnum, videretis hauddubiè, non sine ratione me hoc ipsum vsq; adeò exaggerare. Vnum dumtaxat vobis exempli loco referre volo, & hinc de reliquis iudicium ferre poteritis. In quodam horum monasteriorum duæ sunt Moniales, vna monacha, altera laica; ambæ orationis exercitio deditissimæ, quá & mortificatione & humilitate & omnigenis virtutibus condecorabant: quas adhæc suis mirificè Dominus delicijs consolationibusq; perfundit, ac quibusq; sua identidem magnalia communicat. cumprimis vero adeò sunt ab omni rerum terrenarum affectu expropriatæ, diuinoq; amori intensæ, vt (tametsi quàm studiosissimè & curiosissimè earum mores & vitam exploremus) acceptis à Deo gratijs (quantum quidem hic abiectio & vilitas nostra permittit) respondere vsquequaque, minimè negligant. Ideò autem tam multis de illarum virtute egi, quò, quæ illam non habent, magis timeant. Inde verò ingentes quidam desideriorum Domino fruendi impetus eas inuadere incipiebant, adeò quidem vehementes, vt hos ipsæ continere & inhibere non possent; solùm tum mitigari & sedari hi videbantur, cum sacram communionem adibant: vnde apud Confessarios suos instabant, sæpius eam adire vt sibi liceret. inde verò vsque adeo hæc illarum pœna increscere cæpit, vt, nisi quotidiè Sacrosanctæ Synaxeos fierent participes, sese emorituras crederent. Confessarij porro, tales animas videntes nec non intensa illarum desideria (esto horum alteruter in spiritualibus esset quàm exercitatissimus

Exemplum de duabus monialibus discalceatis.

tissimus

tissimus) hoc vnum malo ipsarum leniendo remedium expedire & cõuenire existimabant. Neque etiam hoc satis ipsis erat, neque hic sistebant; sed harum alteram tam vehemens occupabat angustia & pressura, vt summo mane eã communicare oporteret, quò per diem (vt quidẽ illi videbatur) posset viuere. & sane non ipsæ erant huiusmodi, vt quid fingerent, aut ob quamcumq; mundi rem vllatenus mentirentur. Equidem tum illic non agebam; sed Præposita mihi per litteras significauit, quid rerum ageretur, & nescire se quid circa illas quoad hoc facere posset, & homines satis magni nominis dicere, cùm aliter malo hæ suo mederi non possent, hoc illas remedio consultò vti. Equidem statim, Domino permittente, quid rei esset intellexi; tacui nihilominus, vsque dum præsens adessem: timebam enim decipi; nec par erat, Confessario qui hoc ipsum probabat, contrarium me sentire, quoadusque meas illi rationes & argumenta proponerem. Iam porro ipse erat humilis, vt statim atque illuc abij, & ipsum conueni, mihi assentiret & crederet. Alter verò tam spiritualis non erat, & respectu alterius, propè nihil; hinc nullatenus hoc ei persuaderi, & huc ipse induci poterat. Sed de huius assensu inductioneque non vsque adeò laborabam, quod tam multis nominibus illi obstructa non essem. Incepi ergo Religiosas has aggredi, & multis validis (vt mihi quidem videbatur) argumentis apud ipsas vti, quò sibi persuaderent, nonnisi merã imaginationẽ & illusionẽ esse, cogitare, se, nisi hoc remedio vterẽtur, emorituras. Ipse verò adeò mordic⁹ id tuebãtur, sibiq; tã firmiter impresserant, nihil vt ad illas inde auellẽdas suffecerit, nec etiã sufficeret, si quidẽ rationibus agẽdum esset. Vidi ergo tempus cum illis teri, & inanem operam sumi: quare dixi ijs, me quoque eadem desideria habere, &, quo magis hæc increscerent, & maiora fierent, communione abstinere velle; ideoque & ipsas communicare non debere, nisi cum reliquæ sorores communicarent; itaque fore vt tres simul emoreremur. meque id multo magis velle, quàm vt huiusmodi consuetudo hasce in domos introduceretur, in quibus certè non deessent, quæ Deum tantum diligerent, quantum ipsæ, quæque idem etiam præstare vellent. Certè damnum, quod iam consuetudine, nec non diaboli opera (qui haud dubie sese intermiscebat) inualuerat, adeò extremum & notabile erat, vt reuera, cum sacræ communionis participes ipsæ non reddebantur, emorituræ viderentur. Ego verò rigidam cumprimis erga illas me præstabam; quo enim magis videbam illas obediẽtiæ refragari, nec se velle subijcere, (quòd aliter facere non possent, prout quidem ipsis videbatur) eo id apertius meram vidi tentationem esse. Diem quidem illam non sine magna afflictione & pressura transegere; at postridie eadem paulo minor fuit, quæ exinde etiam quotidie semper magis

magis & magis minuebatur; adeòquidem, vt quamuis ego, quod ex obedientia ita iuberet sacram communionem nam alioqui, quòd eas ita debiles & infirmas viderē, minimè ad eam accessissem) adibam, ipsæ tamen propterea non conturbarentur. Non multò pòst, tum ipsæ, tum reliquæ omnes, liquide id tentationem esse perspexerunt, nec non quàm benè factū esset, quòd tempestiuè huic malo esset remedium allatum: nam haud ita multò pòst, quædam isthoc in conuentu contigerunt, quæ magnam Superioribus, tametsi nulla ipsorum cum culpa; (& fieri potest, vt postea hac de re aliquid dicam) inquietudinem & molestiam causarunt, quòd eiuscemodi hi consuetudines nec approbarent, nec tolerarent.

Aliunde exemplum de monacho Cisterciensi.

Quam multa de id genus rebus exempla adferre possem! sed adhuc vnum dumtaxat dicam, quod tamen non in nostri Ordinis, sed Cisterciensis, monasterio contigit. Erat in eo Religiosa quædam, quæ quòd vitæ satis bonæ esset, crebris corpus suum atterebat flagellis & ieiuniis, vnde etiam ad tantam redacta debilitatem est, vt quotiescumque sacra illi adeunda esset communio, aut aliqua ad sese in deuotione excitandum occurreret occasio, mox solo prosterneretur, hocq; in statu octo nouemq; horis permaneret; quod tum ipsi, tum reliquis omnibus raptus esse videbatur. Hoc illi adeò frequens erat, vt, nisi remedium allatum esset, multum hinc ei damni ac mali credam euenisset. Raptus hi per vniuersam ciuitatem fama celebrabantur: mihi vero permolestum id erat audire, quod mihi dedisset Dominus intelligere quidnā esset; & quem res finem & exitum habitura esset timebam. Qui eius confessiones excipiebat, mihi notus ac familiaris cumprimis erat; mihique rem omnem retulit. Ego verò quod nossem, ei aperui; esse nimirum debilitatem quamdam corporis, & aliud nihil quàm merum temporis dispendium; nec vllatenus hæc raptum redolere. Consului ergo, ieiunia & flagellationes ei vt interdiceret, eamque in alia diuerti iuberet. Ipsa, quòd obediens esset, mox ei morem gessit, atque non multò pòst viribus recuperatis, nulla exinde amplius raptum fuit memoria: si autem veri fuissent raptus, mortalium eos possibile fuisset impedire, vsque dum eos tollere Dominus voluisset. Tantæ quippe sunt vires spiritus, nostræ vt ad iis resistendum nimis quam imbecilles & infirmæ sint, & (vt alias dixi) singulares quosdam verus raptus in anima post se relinquit effectus, & in corpore defatigationem; alius ille quem dixi, non magis operatur, quàm si prorsus non euenisset.

Raptus veros nemo impedire potest.

Libertas spiritus quantè momenti

Hinc ergo ostensum maneat, quidquid nos ita occupabit & subijciet, vt id intelligamus suam rationi libertatem auferre, ipsum vt sus-

suspectum habendum esse, ac numquam nos hac via ad ipsam spiritus libertatem peruenturos. vtpote quæ hoc habet inter cetera, quòd omnibus in rebus Deum inueniat, & de eo in ijs cogitare possit: reliqua verò omnia aliud non sunt; quàm mera spiritus seruitus & subiectio, quæ præterquam quòd corpori maximopere noceat, animam impeditet constringit, vt non crescat: sed, veluti se quis habet, dum in via qua incedit, in decipulam, ac occultas foueas, aut in cænosam aliquam paludem incidit, è qua sese expedire, aut vlterius progredi nequeat; ita ex parte hic cum anima agitur: quæ vt vlteriùs tendat & progrediatur non incedere tantùm debet aut ire, sed volare.

Quid ergo remedii, quomodo dicent (aut potiùs illis videbitur) se in diuinitatis cogitatione absorptas esse, &, prout quidem suspensæ erunt, nullatenus sui potentes esse, neue vlla se ratione inde posse diuertere; quod certè nimis quàm frequenter accidit? Ecce, rursum dico & moneo, non esse quod timeant, si fortè ad diem vnum, quatuor, aut etiam octo, suspensæ maneant: neque enim mirum est, eos qui debilis complexionis sunt, tot diebus in stupore defixos & suspēsos hærere. at, si diutius suspensio hæc duret, remedium aliquod erit adhibendū. Hoc vnum verò res hæc omnis id boni in hoc inuenire est quod culpa careat, nec meritum desit, at inconuenientia quæ dixi multoque plura secum adfert: quod ad communiones attinet, fat magnum absurdum erit Confessario ac Priorissæ etiam in hoc non esse subiectam tametsi sponsi solitudine angatur, non tamen extremè, ne ad extrema deueniat. Vnde necesse est, eam tam in hac re, quàm alijs mortificent, simulque intelligere faciant, multo esse satius ac conuenientius, propriam non facere voluntatem, quàm consolationem priuatam sectari. Adhæc amor proprius nostri ipsarum hic sese intermiscere & locum habere potest. Sic namque mihi contigit, vt dum iam primum à sumpta communione surgerem (adeò vt etiam sacra hostia penè adhuc integra, nec consumpta esset) si alias quasdam communicantes cernerem, nollem non communicasse, quò de nouo communionem adirem. quòd autem id mihi toties accideret, postea cōtigit me percipere & aduertere (quia tunc quidem nihil esse videbatur, in quo possem quiescere ac retineri) isthoc desideriū magis è propria meiipsius quæsitione, & gustus causa, quàm Dei amore proficisci. Nam quoniam, dum ad Sacram Synaxim acceditur, vt plurimum aliqua teneritudo & gustus in anima sentitur, hinc ego, illius sentiendæ causa, ad communionem accedere gestiebā: si enim fuisset, vt Deum in anima mea haberem, iam tum illum præsentem intra me habebam: si, vt præceptū Superioris, quo ad sacrā cōmunionē accedere nobis iniungitur, adimplerē, iam tum illud adimplerā:

Suspensio quamdiu sine noxa durare possit.

Amor proprius in frequentiori communione habere locū potest.

si, vt

ſi, vt gratias reciperem quæ vna cum ſanctiſsimo Sacramento conferũtur, iam tum eaſdem receperã. Adeò vt tãdem quàm liquidiſsimè perſpexerim, non alio me fine ad denuo communicandũ moueri & impelli, quàm vt rurſus ſenſibilem illam deuotionem & guſtum perciperem.

Aliud exemplum de muliere quotidiè cõmunicante.

Memini me quodam in opido, vbi monaſterium habebamus, fuiſſe, ibiq; mulierem quamdam inſignem Dei ancillam (vt quidẽ populi totius de illa erat opinio) cognouiſſe. & talis hauddubiè eſſe debebat. quotidie hæc Sacras Altaris epulas frequentabat; certo aũt Confeſſario nõ vtebatur; ſed modò hac in æde, modò in illa Communionẽ adibat. Equidẽ id notabam, maluiſſemq; illam vni confeſſario certo parentem, quàm toties Communicantem videre. Sola ſeparatis in ædibus agebat, faciendo (vt mihi quidẽ videbatur) quidquid allubebat; attamẽ, vt erat bona, quidquid agebat, bonum id erat. Ego hac de re interdum apud illã agebam; ipſa verò me parũ curabat: & merito, quod me multo eſſet melior. in hoc tamen punctò falli me minimè exiſtimabã. Contigit autem, Sanctum virũ F. Petrum de Alcantara, illuc appellere: procuraui ergo, vt cum ipſo tractaret & communicaret. Mihi autem quod cum illo ipſa contulit, non vſque adeò ſatisfecit, quaſi plura diceret requirerem; & forſan non erat quod amplius referret. Verùm, adeò miſerabiles ſumus, numquam vt plenè nobis ſatisfaciant, niſi qui via qua nos, incedunt. Crediderim namque, hanc magis anno vno Domino ſeruiſſe, maioreſq; pænitentias feciſſe, quàm ego multis. factum eſt autem, illam in mortalem ægritudinem incidere (hoc namque maximè hic dicere propono) hinc ipſa omni adhibita diligentia procurauit, vt quotidie ſuis in ædibus ſacrum celebraretur, ac Sanctiſsimo Euchariſtiæ viatico cõmuniretur. Quod autem morbus ſatis diu duraret, Sacerdos quidam, inſignis Dei famulus, qui ſæpè ſacrum apud eam tunc dicebat, minimè ferendum cenſuit, vt ipſa domi quotidie ſacra myſteria perciperet. Diabolica id in eo tentatio eſſe debebat; quòd vltimo id die, quo ipſa exſpirauit, fieri contigerit. Ipſa vt ſacro peracto, Euchariſtia ſe fruſtratam vidit, ita præ bili commota, & aduerſus Sacerdotem ſtomachata eſt, vt ſtatim exſpirarit; neſcio ſanè, an confeſsione præmiſſa: vti mihi ſacerdos ille, non parum hoc facto ſcandalizatus, ad me veniens, retulit, quod certè graue mihi fuit inaudire.

Propriã voluntatem facere noxium eſt.

Hinc ergo intellexi, quantum ſit malum, quod noſtram ipſi quacũque demum in re, ac præſertim in ea quæ tanti ſit momenti, voluntatem faciamus. Qui enim tam frequenter ad Dominum accedit, in tantum ſuam is indignitatem noſcat æquum eſt, vt ad eum non accedat, quoties & quandocunque id ipſi placuerit; ſed, quidquid nobis ad tam potenti Domino approximandum deeſt, ipſa, quæ nos ad eum acce-

tia quædã Dei est, quòd hæc vehementia ad ipsum accedendi desideria & impetus animæ det (principia inquam, quia pluris hoc faciendũ est, esto in reliquis ad perfectionem spectantibus, quæ dixi, tam perfectæ & consummatæ non sint) hinc permittitur illis, quam vt teneritudinem & pœnam sentiant, cum hæc illis auferentur; attamen cum quadam animæ quiete, & quosdam humilitatis actus eliciendo; at, quando id cum aliqua fiet perturbatione & passione, & aduersus Præpositam aut Confessariũ stomachando & murmurando; apertam & euidentem tentationem id esse intelligant; aut si aliqua, Confessario communioné dissuadẽte, nihilominus communicare pertinaciter velit. certè meritum, quod hinc illa percipiet, habere equidem nollem. etenim huiusmodi in rebus nostri ipsarum iudices esse non debemus, sed is, qui habet claues ad ligandum & soluendum. Vtinam nobis Dominus lucem, quò nos ipsas in tanti momenti rebus intelligere possimus, dare dignetur, suoque nobis fauore adsit, ne per eas, quas nobis facit, gratias illi displiceamus & offendamus.

CAPVT. VII.

QVOMODO CVM MELANCHOLICIS MONIALIBVS sit agendum: hæc tractatio Priorissis cumprimis lectu necessaria est.

HÆ sorores meæ, Salmanticẽsis Conuentus à S. Iosepho cognominati, in quo hæc ipsa scribo, instantissimè à me petiere, quædã vt præcepta traderẽ; iuxta quæ debitè dirigi & regi possent eæ in quibus melancholicus humor prædominatur. &, quantumlibet nolimus & nõ procuremus admittere eas, quę hoc humore tenentur, ita tñ is subtilis est, vt se velut mortuũ fingat, dum necesse id erit, itaq; eum non antè percipiamus, quam dum iam ei afferri remedium nequit. Videor mihi iam antè paruo in libello aliquid hac de re dixisse, non tamen rectè memini: parum refert ac perdam, si ipsum hic rursus dicam, dummodo Domino placeat me aliquid dicere quod ad rem sit. fieri potest, vt & alias, quæ dicam, dixero: sed non curo, dicerem adhuc centies, si putarem, me semel ita posse dicere, aliquem vt dicendo fructũ causarẽ.

Melancholicorum adinuentiones ad propriã voluntatem faciẽdam.

Porro, tam variæ ac multiplices sunt, quas humor hic ad propriam suam voluntatem faciendam quæritat, adinuentiones, vt eas me necesse sit inquirere, quò ferri & regi literis possit, ne quod aliis inde damnum creetur. Notandum porro, non omnes quos humor hic occupat, æquè tetricos, morosos & phantasticos esse: cum enim in personas humiles placidiq; ingenii incidit, esto sibi ipsis tales satis molesti

malè habebunt, ne, si quando iam bene habebunt, suiipsorum domini non sint, nec sui compotes. quod certè occultum diaboli stratagema & techna est. Vnde, si animum aduertere velimus, nihil magis eos spectare videbimus, quàm voluntatem in omnibus suam posse exequi, ac dicere passim quidquid ipsis in buccam venit, alienos defectus intueri, vt hisce proprios tegant, quin & solo lætari eo quod ipsis cõsolationem adfert, denique tamquam qui nihil in se habet quod eis resistat aut obluctetur, cùm passiones immortificatas habeant, & vnaquæq; illarum facere vellet quod ei lubet, quid ergo erit si nullus sit qui ipsis resistat? Vnde iterum dico (vtpote quæ cum pluribus hocce malo laborantibus personis egerim) nullum aliud eis iuuandis superesse remedium, quàm ipsos quibuscũq; licebit modis & mediis expugnare, &, si verba non sufficient, castigationes adhibere; si non sufficiant paruæ, maiores etiã & rigidas; &, si satis nõ sit eos ad vnũ mensem in carcere detinere, ad quatuor detineãtur, quòd animabus ipsorum maius præstari bonum nequeat. Nã (sicuti iam antè dixi, & rursus dico, permagni enim Monialium nostrarũ refert ipsum nosse) esto aliquando, aut etiã sæpe, magis & plura præstare in sibi praualendo nequeant? tamen, cum hæc non sit plena & absoluta stultitia, ita vt ipsos à culpa excuset (nã etsi aliquãdo quidẽ talis sit, non tamen semper) anima hic in grauissimo versatur periculo, nisi, (quemadmodum iam dixi) rationis vsus ita ipsi ablatus sit, vt facere eam cogat id quod, cum sui compos non erat, faciebat ac dicebat.

Melancholici quomodo subigẽdi.

Magna sanè Dei misericordia est, quòd iis qui huiusmodi malo affecti sunt, inspiret vt se subiiciant alicui à quo dirigantur: nã ob periculum, in quo eos versari dixi, in hoc omne ipsorum bonum consistit. Et si quæ hoc legerit, per amorem Dei illam rogo, bene ipsum consideret, quia forsitan ad salutem ipsius hoc referet. Equidem quasdam noui, etiam eò redactas, parum vt absit, vt non penitus omnem iudicij vsum amiserint; at animam interim ita habent humilem, Deiq; timentem, vt, quamuis intra semetipsas lacrymis penè conficiantur, plura tamen & alia non præstent, quàm ipsis iniungatur, suamque pænam & infirmitatem, vti aliæ, perferant. est hoc quidem summum quoddam martyrij genus, verum postea maiore gloria donabuntur; & suum hic habent Purgatorium, vt in altera vita ab eo sint immunes. Porro iterum repeto, eas quæ hoc libenter non facient, à Superioribus ad hoc cogendas, neu seipsas per indiscretas quosdã pietates decipere debere, ne quotquot, in domo sunt, per impertinentias suas perturbent. Hinc namq; & aliud grauissimum damnum sequitur, vt omittam periculũ de quo iam antè actũ est: quòd scilicet, dum aliæ eam bene valere (vt quidẽ exteriùs apparet) vident, & nesciunt quantopere ei malũ hoc interiùs noceat,

Nos bonũ est superioribus suis se subiicere.

natura

[illegible] & cum reliquis sororibus agat, humilem & morigeram, vt illæ [illegible] esse debere, &c, vbi id non faciet, ipsum humorem ei adhoc mini- [illegible] futurum. ita enim ob eas quas dixi, & alias, quas dicere possem, [illegible] fieri expedit.

Blandè habendi melancholici.

Præpositarum est, illas (vt tamen id non percipiant) magna cum lenitate & amoris affectu, materno inquam, tractare, & quæ ipsis iuuandis remedia vsui esse possunt, inquirere Videor hic dictis contraria dicere & adferre; hactenus quippe eas dixi, rigidas se erga tales præbere debere. quod & iterum hic repeto, videlicet has ipsas nosse debere, se ea quæ voluntatis suæ sunt, executioni minimè posse mandare, nec vllatenus mandaturas; sed per omnia & in omnibus sibi esse debere [illegible] Superioribus parêre ac se subijcere. nam in eo quòd hanc se libertatem habere norint & intelligant, omne damnum situm est. Præposita tamen interim hæc ipsis potest non mandare, quæ iam antè [illegible] eas non executuras, cum ad vim sibi vllã faciendã, prorsus impotentes sint, sed eas blandè leniterq́;, quantũ quidẽ opus fore iudicabũt, inducere; vt, si fieri possit, p amorẽ hũc & lenitatẽ sese submittãt; q̀, certè lõge est meli⁹ & expedictius. Etcertè nõ rarò id fit, tũ, cũ magno illas amore se ꝓsequi ostendunt, idq́; tũ opere ipso, tũ verbo vbiuis declarãt.

Variis rebus applicandi.

Notandum præterea, nullum malo huic adferri melius remedium posse, quam si varijs hæ munijs & functionibus applicẽtur, ne quem ad imaginandum locum & tempus habeant: in imaginando namque omne ipsarum malum consistit: & si illis non eo quo oportet modo, nec vsquequaque bene fungantur, imperfectiones nonnullas tolerent, ne maiores alias in ipsis, cùm iam penitus perditæ erunt, tolerare cogantur. Nullum namque hoc, mihi persuadeo illis applicari sufficientius & efficacius remedium posse. Videant adhæc Præpositæ, ne multum temporis orationi, & quidem ordinariæ & consuetæ, impendant: nam quæ huiusmodi sunt, debilem vt plurimum imaginationem habent, vnde illis non parum detrimenti eueniet. Si enim sinantur orare, tales illarum phantasmati imagines occurrent, quas nec ipsæ, nec quicumque has audiet, vllo modo poterunt intelligere. Curent insuper, ne piscibus vescantur, nisi rariùs: deinde, tam diu & continuò ieiunent non oportet, ac reliquæ.

Non diu orare aut ieiunare sinendi.

Cur sancta Mater tot huic malo tollendo remedia præscribat.

Superuacaneum forsan cuiquam videatur, tam multa me malo huic curando remedia, nullum verò alteri cuipiam, cùm tamen in miserabili hac vita nostra ea tam sint grauia, præscribere; ac præsertim cùm mulieres adeò sint infirmæ & imbecilles. Duas porro ob causas hoc à me factum: primò, quòd huiusmodi benè valere videantur; eò quòd ipsæmet hoc se malo laborare agnoscere nolint. & dum in lecto manere

 cogun-

coguntur, tametsi nullam habeant febrim, nec tamen medicus euocatur, Priorissa medicus sit oportet; hoc quippe malum omnigenæ perfectioni magis nocet ac præiudicat, quàm quæ lecto magno cum vitæ amittendæ periculo, affixæ sunt. Altera causa est, quòd qui alijs morbis laborant, aut ab ijs curentur, aut mediantibus illis emoriantur: ab hoc verò si sanentur mirum est, vti neque ex illo moriuntur, nisi iudicium suum penitus amittant; quod aliud non est, quàm emori, vt [illegible] omnes secum interficiant. Satis duram ipsæ à semetipsis mortem patiuntur, idque ob eas quas habent afflictiones, imaginationes, scrupulos; itaq; sat magnum meritum sibi comparabunt (esto has ipsæ semper tentationum dicant nomine (nam si semel intelligerent, omnia hæc ab ipso malo procedere, magnum certè illius sentirent alleuiamentum, si ipsum parui facerent. Equidem certè sortem illarum miseror, quin & ideò omnes cum illis agentes & conuersantes illis vt compatiantur quàm æquissimum est; considerando, idem sibi, Domino permittente, posse contingere, nec non eas supportando, ita tamen (quemadmodum ante iam dixi) vt id ipsæ non percipiant. Det Dominus, bene & prout oportet exponere potuerim, quæ tam graui infirmitati curandæ adhibenda sint remedia.

CAPVT VIII.

MONITA QVAEDAM ET DOCVMENTA PRAESCRIBIT quoad reuelationes & visiones.

VIdentur nonnulli vel ad solum visionem vel reuelationum nomen appellationemq; consternari, quid tamen in causa sit nescio, aut cur adeò periculosum putent, quòd hac animam via Deus conducat, aut vndenam hæcce eorum consternatio ortum habuerit. Non est mihi iam propositum tractare, quænam bonæ, & quænam malæ sint visiones, vti nec signa tradere, è quibus dignosci eas posse, à viris doctissimis audiui; sed duntaxat, quid facere conueniat eum, cui tale quid obtinget: nam admodum paucos Confessores inuenire erit, qui non animas, quibus hæ contingent, perterreant & timore compleant. Neque enim tam illos percellit & consternat, dum ex ipsis audiunt, diabolum multa blasphemiæ genera ipsis repræsentare, nec non alia impertinentia & inhonesta suggerere, quàm scandalizantur, dum hi se angelum aliquem aut vidisse aut allocutos esse, vel etiam Dominum nostrum Iesum Christum in cruce positum sibi apparuisse, dicunt.

Nolo hic etiam agere, vndenam dignoscat quis, quando reuelationes à Deo proficiscuntur; hoc namque iam tum manifestum

eri è

est è magnis bonis, quæ hinc ad animam resultant; sed de iis agam, quæ nudæ tantùm sunt repræsentationes, quas subinde ad nos decipiendum diabolus causatur, quique propterea Christi Iesu Domini nostri, aut Sanctorum eius, imagine vtitur. Credo autem non permissurum Dominum, nec potestatem ei facturum, vt per id genus figuras & imagines aliquem decipiat aut circumueniat, nisi suis antè culpis id promeruerit: quin potius, ipsemet decipietur & damnum referet. Quare non est, quòd propter eas quis turbetur aut sese inquietet; sed, Domino confidimus, & eiusmodi imagines parum moremur, oportet, nisi fortè, vt hinc eius magis laudandi occasionem capiamus.

Noui quamdam, quam Confessarij ob huiusmodi visiones mirum in modum angustiabant & lancinabant; quæ tamen (vt visum postea fuit, & patuit è singularibus effectibus, & bonis operibus, quæ hinc consecuta sunt) à Deo proueniebant. hæc ergo cùm eius imaginem aliqua in visione videbat, identidem se crucis signo munito communiebat, apparentemque exsibilabat, quòd id facere iussa esset. At posteaquam cum viro quodam cumprimis docto, scilicet Fratre Dominico Bannesio, communicasset, ex eo, malè id fieri, ac neminem id facere debere audiit. nam vbicumque Redemptoris nostri imaginem videmus, par est nos ei reuerentiam & honorem exhibere, tametsi vel ab ipso cacodæmone efformata esset aut picta; ipse namque egregius est pictor, & compendiũ nobis facit potius, quã dispendium, prodestq; dum obesse putat, si quando crucifixũ aliquem, aut aliam quampiam imaginem nobis ita ad viuum exprimit, vt cordi eam nostro insculptã relinquat. Hæc porro ratio mirificè mihi placuit: quando enim egregiam & præstantẽ aliquã imaginẽ conspicimus, etsi eam ab improbo quopiam depictam sciamus, magni tamen ipsam facere non negligemus, de pictore autem parum laborabimus, ne nostra propterea imminuatur deuotio. Bonum siquidem aut malum, non tam in visione, quàm in ipso volente, qui nullum ex ea cum humilitate fructum colligit, consistit. hæc enim si adfuerit, nullum adferre visio, quamuis ipse appareret cacodæmon, damnum potest; si autem abfuerit, modo etiam à Deo sit, nullum afferet fructũ. Si enim quod ad nos humiliandos conducere debet (cùm nimirum hanc nos gratiam minimè promereri videmus) vice versa nobis sit superbiendi occasio, araneæ admittar et nimis quæ quidquid comedit, in venenum conuertit, non autem apiculæ, quæ in mel cuncta transire facit.

Magis meipsam declarare volo. Si, v.g. Dominus per bonitatem suam animæ cuidam se repræsentare, quò magis ipsum cognoscat

Imaginem Christi vbique venerari oportet.

Humilitas in visione prodest.

A [illegible] honorũ esse potest malum exitus diabolicarum bonus.

& diligat, aut aliquod arcanum suum ipsi reuelare, aut particularibus quibusdam delicijs & gratijs præuenire velit; & ipsa (vti dictum est) per hoc ipsum quo se magis confundere debeat, & agnoscere quàm parum sua vilitas promereatur, se mox vt sanctam reputet, & hanc sibi gratiam ob aliquod quod præstitit obsequium prouenire opinetur; certum est, ipsam magnum illud bonum, quod hinc ei obtingere poterat, ad exemplum araneæ, in malum conuertere. Ponamus autem vice versa iam, cacodæmonem, quò ipsam ad superbiam incitet, hasce apparitiones causare: si tunc anima, has à Deo prouenire rata, sese humiliet, seque tam singularem gratiam nequaquam mereri agnoscat; denique ei amplius & feruentius seruire connititur; nam videndo se iam diuitem esse, cum tamen ne quidem micas mereatur comedere cadentes à mensa illorum, quibus id genus gratias Deum fecisse audit (id est, quod ne quidem seruire aut famulari eorum vlli mereatur) humiliter se pœnitentiam agere, sæpiùs orationi insistere, & maiore cura aduigilare, ne Dominum hunc offendat, à quo hanc recipere gratiam existimat, denique maiore cum perfectione suis obedire conniti incipit: equidem vobis dico, diabolum denuo eodem non reuersurum, sed iratum discessurum, nullumque hinc in animam damnum redundaturum. Si autem hisce in apparitionibus aliqua ei dicat quæ faciat, nec non futura quædam aperiat, cum discreto doctoque confessario eadem mox communicet oportet, & illorum nihil aut faciat aut credat aliud, quàm quod Confessarius hic faciendum credendumùe iusserit. Præpositæ quoque hæc patefacere potest, quò hæc ei Confessarium qui huiusmodi sit procuret. Hoc porro fixum & ratum sit, si ijs quæ Confessarius facienda præscripserit non acquieuerit, nec se ab eo conduci siuerit, esse vel spiritum malum, vel terribilem melancholicam. Nam (posito Confessarium etiam errare, nec rem acu tangere) ipsa, non deflectendo ab eo quod ipsi præscriptum erit, magis eã tanget, ac minus errabit, tametsi etiam Angelus Domini sit qui ipsam alloquatur. Dabit quippe Maiestas eius ei tandem lumen, vel, vt id ad impleatur disponet: hoc certè facere, periculo vacabit; aliter autem facere, multa includere poterit pericula, & damna non pauca.

Confessario aperienda quæ diabolus in apparitionibus docet.

Non omnis imaginatio, visio est.

Meminerimus oportet, naturæ nostræ imbecillitatem, præsertim in mulieribus, satis magnam esse, eamque in hac via orationis magis sese patefacere: vnde omnia, quantumuis minima, quæ nobis in imaginatione occurrent, non quamprimum censendum est, visionem quamdam esse. At cùm visio erit, facile est hoc credite, id intelligere erit. In quibus verò humor melancholicus aliquo modo dominatur, in his maiore opus circumspectione & caute-

Melancholici obnoxij phantasmatibus,

cautela. Nam quædam mihi , quoad has imaginationes phantasticas, [illegible], quæ me non parum fecerunt obstupescere, quomodo fieri possit, vt adeò certò & verè id se se videre putent, quod tamen mini-mè vident. Quadam vice venit ad me Confessarius quidam valdè consternatus & perplexus, quamdam sibi confiteri referens, quæ diceret Deiparam Virginem sæpe sibi apparere , lecto quoque suo insidere, & ad plusquam horæ spatio secum agere, ac multa futura, & alia multa id genus sibi aperire. quòd autem è tam multis ineptijs & & nugis quædam euenirent, hinc omnia quæ sibi dicebantur, vt certa & indubitata credebat. Equidem statim, quid à parte rei subesset, intellexi; esto id ei declarare non sim ausa : tali quippe sæculo iam viuimus , vt nos necesse sit cogitare quid alij de nobis cogitaturi sint, vt aliquem verba nostra effectum sortiantur . vnde dixi , exspectandum aliquantulum, vt videamus num prophetiæ illæ veræ sint, interim alios et effectus & signa inquirendos, nec non indagandum quale vitæ genus persona illa duceret . Sed , cùm omnia tandem intellexisset, apparuit nonnisi meras fuisse illusiones & ineptias.

Tam multa quoad hoc referre exempla possem, 'vt essent nimis quā sufficientia ad probandum id quod probare intendo, non debere scilicet [illegible] tam citò ac facilè credere, sed nonnihil exspectare, & probè se[illegible], quam alteri cuipiam ipsum significet, ne nolens Cōfessarium suum decipiat: nisi enim is magnam rerum harum experientiam habeat, quantumcumque doctus sit, nullo id pacto intelligere poterit. Non ita [illegible], sed nuperrimè, contigit , quempiam id genus rebus, nonnullis viris tum doctrina, tum rerum spiritualium scientia & vsu præstantibus turpiter imponere , quoadusque tandem cum quopiam harum diuinarum gratiarū experientissimo egit. hic apertissime vidit, id nonnisi meram esse stoliditatem , illusionibus diabolicis mixtam, esto tunc quidem res nondum aperta esset, sed quàm tectissime & celatissime perageretur; at non multo post, Dominus eam satis patefecit. & palam omnibus detexit: esto vir ille, qui fraudem & imposturam hanc intellexit, interim à varijs, qui ipsi tetraganti fidem minimè habebant, obloquiorum & persecutionum non parum passus sit.

Ob hæc & alia id genus, par quam maxime est, vt vnaquæque de Monialibus, quàm maxima potest claritate sinceritateq; de suo orandi modo cum Præposita tractet: ipsa verò vicissim Monialis illius complexionem & perfectioné indagare ac perspectam habere cum primis [illegible], vt Confessarium eius certiorem faciat, quo hic melius intelligat, &, si ordinarius eiusmodi rerum tractandarum gnarus nō erit,

Superioris [illegible]

alium ex professo huic rei percommodum ei designet & seligat. Videat quoque quàm potest diligentissimè, ne id genus negotia (esto quàm maximè à Deo proueniant, & apertissimè miraculosæ gratiæ sint) cum externis, aut Confessarijs qui hæc tacere nesciant, communicentur. Pluris id quippe refert, quàm quis quam possit, ac ne inter se de illis Moniales loquuntur Præposita verò semper cum prudentia eas audiat, magis satagens laudare & extollere eas, quæ in rebus ad humilitatem, mortificationem, & obedientiam spectantibus plus excellent, quàm quas Dominus per hanc comprimis supernaturalem orationis viam conducet, esto omnes illas virtutes etiam habeant. Si enim spiritus Domini fuerit, humilitatem comitem habebit, qua contemni gestiet & gaudebit: itaque nec illi nocebit, & alijs sororibus mirifice proderit. Etenim, quòd illuc pertingere nequeant (quòd id Dominus det cuicumque voluerit) contristantur, quòd alias illas virtutes habeant, tametsi & has Dominus det, attamen possunt & studio exercitioque à nobis parari, & in statu Religioso mirifice conducunt. Maiestas illius has nobis concedat: nam si à parte nostra exercitium, sollicitudo & oratio accesserit, nulli eas negabit, quæ cum insigni in misericordiam ipsius fiducia eas procurabit.

Virtutes solidæ pluris faciendæ quàm oratio semper naturalis.

CAPVT IX.

AGIT QVOMODO METINA CAMPI EGRESSA SIT, ad Conuentum Malagonensem à S. Iosepho dictum fundandum.

QVàm multum, Deus bone, à proposito meo scopo deflexi! at fieri potest, vt quædam horum quę tradidi documentorum magis ad propositum fuerint, quàm ipsa monasteriorum fundationis narratio fuisset.

Metinensi ergo in domo cum agerem, magno cum animi mei gaudio, quod Moniales illius eisdem, quibus Abulenses, in virtute passibus procedere, eamdem quoque in ipsis religionem, fraternitatem & spiritum vigere viderem; nec non, quomodo Dñs de omnibus rebus necessarijs domui suæ prospiceret cuncta quæ tum ad diuinum cultum, tum ad vsum Monialium requirebantur, abunde suppeditando & quæ subinde Virgines in illam cooptabantur, videbatur enim Dominus tales seligere quæ ad talis ædificij fundamentum accommodæ erant & conuenientes: nam ab hisce principijs omne quod deinceps sequi debet bonum dependere, equidem mihi persuadeo, etenim qualem quæ postea sequuntur, viuendi modum & viam inueniunt, talem ambulant, & non aliam.

Agebat tum Toleti Ducis Metinæ Cæli soror, cuius in ædibus superiorum imperio (vti pluribus in fundatione Abulensi declaraui) ad dies aliquot egeram. hæc, cognito mihi alia fundandi monasteria factam à superioribus copiam esse, summis me precibus vrgere cæpit, vt suo item in opido Malagone, cœnobium construerem. Initio id detrectaui, nec admittere volui, quod opidum id tam esset exiguum, vt necessario domicilium id annuis stabiliendum esset prouentibus, quò vitæ subsidia necessaria Moniales haberent: quod ipsa quàm maximè abhorrebam. Vnde cum viris litteratis, & in primis quodam è Confessarijs meis rem contuli: qui male me agere asserebant; cum enim sacri Concilij Tridentini auctoritate annui reditus monasterijs concederentur, minimè videri fundationem monasterij in quo Deo tantum (vt mihi quidem videbatur) præstari obsequium poterat, omittendam. Ad hæc accedebant frequentes importunæque eius Heroinæ preces: vnde non potui ipsum non admittere. Attribuit hæc quàm liberalissime annue quæcumque necessaria erant. eius namque semper opinionis sum, vt vel monasteria nostra planè censibus careant, vel. si habeāt, adeò illi sint vberes, vt à quoquam vitæ suæ necessaria emendicare Moniales non cogantur.

Agitur de fundatione Malagonēsi.

Ipsa admittitur.

Equidem omnibus, quibus potui, viribus contendi efficere, ne quæ Monialium quid proprium possideret, sed vt Constitutiones per omnia sicut in alijs monasterijs paupertatem profitentibus seruabantur, vnaquæque seruaret. fundationis tabulis iam confectis, moniales aliquot, quæ huius initia ponerent, euocaui, quibuscum vnà cum prædicta Principe Malagonem concessimus. Quò cum peruentum esset; octiduo eoque amplius in quadam castelli illius parte egimus, quod nondum esset designata domus habitationis religiosæ vsibus parata. Dominica igitur Palmarum anno Domini M.D.LXVIII. præeunte opidanorum supplicatione, pallijs nostris albis indutæ, & velis faciem opertæ, ad templum loci deductæ sumus; inde, postquam habita fuit concio, Sanctissimum Altaris Sacramentum ad monasterium nostrum conductum est. quod magnum in omnibus pietatis sensum mouit. Aliquot autem diebus hic hæsi. Verùm cùm quodam tempore, à sumpta sacra communione, orationi insisterem, Domino reuelante didici, fore vt magnum ipsi isthac in domo obsequium præstaretur. Vix bimestri toto illic hæsisse mihi videor; quod me spiritus vrgeret & quodammodo compelleret, vt ad conuentum Vallisoletanum fundandum abirem. Eius autem fundandi causa fuit illa, quam iam prosequar.

Paupertatem testatur egregiam S. M.

CAPVT

CAPVT. X.

IN QVO, DE FVNDATIONE DOMVS VALLISOLETANÆ, à conceptione Beatißimæ Virginis de monte Carmelo cognominata, agitur.

Vallisoletanæ domus fundandæ occasio.

QVatuor aut quinque circiter antè mensibus, quàm Malagonia domus fundaretur, egerat mecum adolescens quidam equestri dignitate nobilis, paratissimum sese dicens, si Vallisoleti fundare conuentum vellem domum quam illic habebat, necnon bonum magnumque ei contiguum hortum, qui amplam satis habebat vineam, mihi eidem fundando offerre eius vt possessionem quamprimum caperem, identidem meis vrgebat. Magni certe ea pretij erat. Ego porro illam acceptaui, esto ad fundandum illo in loco monasterium non admodum propenderem, quòd quarta propè leucæ parte vrbe is abesset: at putabam, nos haud ægrè inde in vrbem commigrare posse, semel illic possessione accepta. Quòd ergo is tam gratanter & libenter donationem illam offerret, non potui tam bonum eius opus non admittere, aut deuotionem eius perturbare. Exinde duo propemodum effluxerant menses, cum repentè acri symptomate is opprimitur, & adeò quidem præcipiti, vt omni linguæ priuatus vsu, peccatorum instituere confessionem commodè non potuerit, etsi plurima interni ob offensum Deum doloris daret argumenta. Igitur celeriter admodum & raptum, procul tamen à loco vbi ipsa agebam, hac è vita abripitur. Dominus porro per visum mihi indicauit, salutem eius summo in discrimine versatam fuisse, at se eius misertum, ob præstitum matri suæ, hanc illi offerendo domum, in qua Ordinis illi dedicati sodalibus monasterium construeretur, obsequium; atque eum non antè ignè purgatorio liberandum, quàm prima in eodem Deo ad altare hostia offerretur; eà autem oblata, inde egressurum. Quæ autem anima illa ibidem patiebatur tormenta acerbissima, mihi adeò præsentia, & velut antè oculos erant, vt, tametsi Toletanam domum prius fundare summopere desiderarem, pro tunc tamen eam curam intermiserim, meque ad Vallisoletanam, quomodocumque possem, fundandam vrserim & exstimularim. Non tam citò tamen, ac quidem volebam, Vallisoletum abire potui, quòd ad aliquot dies in conuentu Abulensi, qui meæ curæ concreditus erat, ac deinde Metinēsi, (nam & eò cócessi) necessario me manere oportuerit. Metinæ vero cum agerem, & orationi insisterē, Dominus me monuit vt abitum mature arem, quod anima illa plurimum pateretur.

Eius fundatoris ob donatam B. Virgini domum, salus summè versata fuit.

S M compatitur animæ in purgatorio agentur.

Vnde,

Vnde, licet ad hoc parum instructa essem, opere ipso rem sum executa, & ipsis B. Martyri Laurentio sacris ferijs Vallisoletum ingressa. Vt primum domum coràm inspexi, magnopere turbari atque angustiari cœpi, quod viderem non sine ingentibus intolerabilibusque sumptibus ibidem Moniales posse commorari: & licet animi relaxationi accommoda foret, quòd peramœnum annexum haberet hortum, non poterat tamen non esse insalubris, quod propter flumen præterlabens sita esset. Esto iam de via defessa essem, ad quoddam Ordinis nostri cœnobium, quod sub ipsum vrbis ingressum situm erat, sacri audiendi causa abij, tam procul autem à domo distabat, vt meam id pœnam adauxerit. sed nullum ea de re apud Comites meas verbum faciebam, ne eas contristarem, quòd spem haberem ac fiduciam (esto satis tenuem) Dominum qui priora illa mihi dixerat & significarat, omnibus prospecturum. Vnde fabros clanculo euocaui, murosq; hinc inde vt construerēt, quibus claustro & solitudini nostræ cōsuleretur, aliaq; necessaria vt incipere pararent, præcepi. Venerant nobiscū is, quē dixi Sacerdos, Iulianus de Auila, & è duobus illis fratribus qui discalceatorum Ordinem ordiri volebant, alteruter; qui interea de viuendi modo quem hisce in domibus seruabamus, inquirebat. Iulianus porro in facultate ab Ordinario loci, quā iam tum antequam illuc concederem, bonam eius spem dederat, impetranda seriò allaborabat. At non tam citò ea potuit impetrari, quin Dominica dies iam adesset; nihilominus facultas ad sacrum eo, quem in templi formam parraueramus, loco offerendum nobis concessa est. quod & factum est. Multum vero aberat, vt putarem per hanc Missam adimpletum iri ea, quæ de anima illa à Domino dicta mihi erant: nam quamuis dictum mihi, esset, animam illam per primam in domo illa oblatam hostiam liberatum iri, credebam tamen ideo demum sacro futurum cum simul Sacramentū Venerabile templo primum inferretur. Sacerdote ergo sacrosanctum cæli ferculum ad locum, in quo communicaturæ agebamus, deferente, & me iam eius participem facere parante, ecce Eques ille, quem dixi, ore decoro & vultu splendido ac læto, complicatisq; manibus, iuxta Sacerdotem, mihi sese spectandum dedit, & immensas ob acceptum operâ meâ liberationis è purgatorij pœnis beneficium gratias agebat. itaque mox anima illa in superna habitacula euolauit. Et certè, vt primū intellexi, illum in via salutis versari, deque ea certum esse, vix ipsum mihi persuadere potui, & admodum intra me anxia fui; quod pro vitæ, quā duxerat, ratione aliud is mortis genus, quo salutem consequi posset, obire debere mihi videretur. nam (vt alia taceam) mundi vanitatibus totus immersus fuerat: quamquam (vt verum fatear) mortis se identidem, dum viueret, memoriam præ oculis

Anima fundationis per primam missam è purgatorio liberatur.

Deiparæ præstita obsequia qualiacumque Domino gratissima sunt.

culis habere, comitibus meis dixit. Mirum certè & notabile est, Domino placere & gratum esse, quodcumque matri suæ exhibetur obsequium. Et sanè immensa eius est misericordia. Sit ipse pro omnibus laudatus & benedictus, quòd vita & gloria æterna operum nostrorum vilitatem ita compenset, cumque ea per exigui sint valoris, magna reddat & pretiosa.

Ad alias Vallisoletanæ moniales ædes migrant.

Cùm ergo festum assumptæ in cælos Virginis Deiparæ, die videlicet Augusti quintadecima, anno Domini M.D.LXVIII. ageretur, domus illius rite adita possessio est. Sed non diu illo in loco commoratæ sumus, quòd penè omnes in morbū incidimus. Quo perspecto, Maria Mendosia illustri genere mulier, Commendatarij Cobos vxor, & Marchionis Camarasensis mater, pietate, religione, & caritate (quam effusæ in egenos eleemosynæ satis frequentes apertè declarabant) præstans, eadem quæ prius caritatis officia mihi tum præstitit; illam namque noueram familiariter: est enim Abulensis Episcopi soror, & in primi monasterij fundatione insignem nobis operam præstiterat, nec non in omnibus ad ordinem vniuersum spectantibus. Quòd ergo esset caritate & affectu plena, videretq; nonnisi difficillimè illic nos posse habitare, tū quòd ad eleemosynas accipiendas locus ab vrbe satis esset remotus, tum quia insalubris & morbis obnoxius erat; hanc sibi domum vt cederemus rogauit, aliam eius loco se coempturam dicens. Vt dixit, fecit. Quam autem nobis dedit, multò pluris valuit, quòd simul cuncta quæ nobis necessaria essent, daret, quin & vsq; nunc det, & quoad viuet datura sit. S. Blasij festo, solenni ritu supplicantis populi, beneque in nos affecti illuc migrauimus. Hunc porro is affectum semper in nos conseruat, quòd magna erga conuentum hunc misericordia Dominus vtatur, & tales ad eumdem virgines vocauerit, illarum vt vitæ sanctitas suo tempore aliquando describenda sit, quò Dominus ipse laudetur ac glorificetur, qui per huiusmodi media & instrumenta opera sua extollere, & creaturis suis gratificari vult.

CAPVT XI.

AGITVR DE VITA ET MORTE MONIALIS CVIVSDAM, QVAM ad hunc conuentum Dominus vocauit, Beatricis ab Incarnatione nuncupatæ: vita quippe eius tanta fuit perfectionis, & mors talis, illius vt memoriam fieri dignum sit.

HOc inter alias monasterium ingressa est insignis sanè virgo, Beatrix Onignesia appellata, cuius anima reliquas Moniales admiratione cōpleuit, quòd Dominum miras & singulares quasdam virtutes in ipsa opera-

operari cernerent; quin & ipsæ nec non Præposita, testantur, numquam se in ea quoad vixit, aliquid quod meritò imperfectio dici mereretur, notasse, neue vmquā vidisse, eam ob quodcumq; demū accideret, vultum mutasse, sed in continua quadā modestiæ iuncta hilaritate, quæ interioris quo anima eius fruebatur, gaudij ac pacis index erat, minimè tædiosum aut cuiquam graue silentium. tametsi enim silentij cumprimis esset studiosa, ita tamen ipsum seruabat, vt, ceu singulare & particulare quid, hoc in ipsa non appareret. Numquam quid audita est loqui, quod reprehensionem mereretur: numquam item audita opinionem suam pertinaciter defendere, neue se excusare; tametsi, ad eius periculum faciendum, Præposita nonnumquam illam eius insimularet rei, quam minimè admiserat, quemadmodum in nostris monasterijs ad mortificationem practicandam vsurpari solet. Numquam item de re aliqua aut moniali conquesta est, nec per id quo fungebatur officium aut munus vlli sororū, vultu verbone molestiā tædiumue attulit, neque etiam vlli occasionem dedit aliquam in se imperfectionem cogitandi aut præsumendi. In Capitulo quoque, etsi zelatrices minima quæq; ibi obseruent & notent, nullam tamen vmquā eius accusandæ materiam inueniebant. Adhæc pax & tranquillitas eius tum interior, tum exterior, omnibus in rebus, summa & maxima erat. hæc porro omnia inde ortū habebant, quòd æternitatē, & finē ob quē nos Deus crearat, identidem præ oculis haberet. Dei vero laudes, & gratiarum actionem iugiter in ore habebat: demum orationi semper & vbiq; intenta erat. In iis quo ad obedientiam spectabant, numquam vel minimum deliquit, sed quidquid sibi imperabatur, maxima promptitudine, perfectione & hilaritate exequi satagebat. Charitas porro illius erga proximum erat intensissima, adeo vt se pro vnoquoq; in mille partes concedi paratissimam diceret, dummodo illius saluari possent anima, & I su Christo fratre suo (ita namq; Dominum suis in laboribus vocitabat) frui. Qui labores esto maximi forent, nimirū grauissimæ infirmitates (vti postea referam) & intēsissimi dolores; eos tamen tanta ferebat hilaritate, gaudio, lubentia, ac si summæ fuissent deliciæ ac voluptates: quibus hauddubiè Dominus eam in spiritu & internè replebat; neq; enim minus aut aliter fieri poterat, prout quidem exteriores dolores æquanimiter & lætè perferebat. Contigit quodam tēpore quosdā in hac vrbe Vallisoletana, ob atrocia & enormia crimina, flammis adiudicari: cùm verò ipsa (nescio vnde) sciret, ipsos non pro eo ac quidem oportebat, ad mortē paratos ac dispositos esse, ita interiùs contristata & afflicta fuit, vt dolore oppressa ad Dominū per orationē se contulerit, eūq; pro animarū illarū salute quā cordialissimè deprecata sit; & vt pro

magna & singularis eius fuit humilitas; hinc cùm de aliarũ virtutibus mẽtio fieret aut sermo haberetur, nõ secus ac de proprijs gaudebat: in mortificationibus porro modum propè excedebat; hinc ab omni re quæ recreationem aliquam adferre posset, sese, simulatione aliqua prætensa, sequestrabat; nam, nisi admodũ curiosè ad hoc aliæ aduerterent, id notare nõ poterant. Cũ creaturis prorsus nec viuere, nec agere videbatur; adeò parum omnia creata curabat: nam quomodocumque demum res quælibet acciderent, tanta eas cum pace suscipiebat, vt semper vno in Esse agere videretur; adeo vt quodam tempore quædam de sororibus ei dixerit, illam nobilibus quibusdam egestate pressis similem videri, qui tametsi præ fame emoriantur, id malint, quam vt externis suam indigentiam indicent. nam fieri non posse censebant, quin aliqua ei molesta & grauia forent, esto hæc ipsa tam parum curare videretur. Quidquid externorum operum ageret, aut laboraret, tali id fine faciebat, vt meritum illius non perderet; vnde & sororibus dicere solebat: *Res quantumuis minima, si ex amore Dei fiat, satis æstimari non potest. Ne vel oculos quidem nostros mouere nos, ò sorores, oporteret, nisi ob hũc finem, & ad illi complacendum.* Numquam etiam sese immiscuit rei, quæ sui officij non erat; hinc fiebat etiam, vt nullius defectum, quam suiipsius solius, nosset. Adeò illi graue erat, quod quis de ipsa bonum diceret, vt propterea semper seriò caueret alicuius virtutes coram referre, nequam illi hoc pacto molestiam adferret. Nullam item consolationem aut recreationem dari sibi petijt, vel ab hortum sese conferendo, vel eam è re quapiam creata captando: nam, sicut ipsa dicere solebat, insignis quædam rusticitas foret, in doloribus quos ei Dominus immitteret, alleuiamentũ quærere; itaq; fiebat, vt numquam aliquid sibi peteret, sed quodcumq; ei dabatur, eo contenta esset. Quin imò quamdam sibi crucem & dolorem futurum dicebat, consolationem quærere è re quæ Deus non esset. Id porro rei caput est, quòd, cùm ipsa è domesticis de modo eius viuendi inquirerem, nulla omnino fuerit, quæ non testaretur, quidquid in ipsa vidisset, id animã, quæ iam ad eminentem perfectionis gradum peruenisset, redolere & spirare.

Cùm ergo iam tempus, quo eam Dominus è vitæ huius carcere educere volebat, aduenisset, eius dolores increuerunt, & tam multa simul mala & morbi eam oppressere, vt subinde eam sorores (ad Dominum laudandum & benedicendum, q̃ eam hæc tam æquanimiter ferre viderent) inuiserent. Ipse verò Sacerdos, qui à Confessione Monialibus huius monasterij erat, insignis Dei famulus quam maximè desiderauit, sibi vt illi morienti adesse liceret: nam quod eius confessionem exciperet, eam vt sanctam reputabat. Placuit autem Deo, hoc pio eius

voto desiderioq; satisfacere: nam, quod illa sibi admodum præsens, etiam extrema vnctione inuncta esset, eũ euocarunt, vt (si illa nocte opus foret) eius confessionem exciperet, eique ad bene moriendum adesset. Paulò antè horam nonam, cũ omnes sorores, & ipse Sacerdos in cubiculo eius essent, horæ circiter parte quarta antè, quam vita excederet, omnes eam morbi & dolores penitus dereliquerunt; & cum magna quadam cum vultus serenitate oculos in cælum sustulisset, tanta in oculis eius lætitia eluxit, quidam vt splendor ex ijs emicare videretur; quos ita componebat, tamquam qui rem mire sibi arridentem ac placentem conspicit, vnde etiam secundò subrisit. Tanto porro omnes quæ aderant, nec non sacerdos ipse, spirituali repleti sunt gaudio, vt sese quodammodo in cælo esse crederent. Et in hac ipsa quam dixi, vultus hilaritate, oculis in cælũ sublatis, mox expirauit, instar Angeli cuiusdam manens; credere namque licet (prout quidem nos fides nostra docet, & vitæ eius ratio fuit) illam à Deo cælestem requiem, in compẽsationem intensi illius desiderij, quo pro illo semper pati desiderabat, esse subuectam. Ipse Cõfessarius testatus est (quod & alijs multis exinde retulit) eo ipso tempore, quo corpus eius sepulcro inferebatur, maximam se & suauissimam fragantiã percepisse. Quin & æditua asseruit, de omni cera, quæ illius in sepulcro & exequijs accensa est, nihil omnino consumptum fuisse. Omnia hæc de diuina misericordia credere fas est. Cum hæc ipsa cuidam illius Confessario, è Societate Iesu, quo multis illa annis Confessore vsa fuerat, & animæ negotia crediderat, declararem, non id sibi mirum videri, nec se mirari ait; nosse enim se, Dominum frequentẽ cum ipsa communicationem habuisse. Det Maiestas eius, carissimæ, vt è tam bonæ sodalis, aliarumque plurimarum id genus, quas hisce in Conuentibus Dominus nobis dat, cõtubernio cõmercioq; fructum aliquem colligere nouerimus, fieri potest, vt & aliquid suo tempore de illis scribam, vt sic ad imitationem illarum accendantur quæ aliquo modo tepidæ sunt, omnesq; quotquot sumus Dñm dilaudemus, quod in imbecillibus quibusdam mulierculis eius magnitudo ita reluceat.

CAPVT XII.

QVOMODO ET QVO AVCTORE PRIMVM FRATRVM, primigeniam regulam seruantium, monasterium anno Domini M.D. LVIII. ceperit.

Primi Discalceatorũ cœnobij initia describuntur.

ANtequã autẽ adhoc Vallisoletanũ monasteriũ fundãdũ abirẽ, iã tum cũ P.F. Antonio de Iesu,) qui tũ in S. Annæ cænobio Ordinis Carmelitani piorẽ Metinæ agebat (& cũ F. Ioanne de Cruce (vti antea dixi) cõuenerã, vt, si q̃ fratrũ primã Discalceatorũ regulam sectantium monasterium fundaretur, primi essent qui ipsam profiterentur. Quòd tamen

tñ nescirē vndenā habere domum possem, identidem Deo id negotium in oratione commendabam: quia (sicuti iam suprà monui) duo illi Patres iam tum mihi placebant. Etenim P. F. Antonium de Iesu Dominus ipse varios per labores, quos is magna cum perfectione pertulerat, anno integro (nam tantum pene temporis iam effluxerat ab eo die quo primùm de hac re cum illo egi) mirè exercuerat. at Ioannē de Cruce minime opus erat probari; nā (esto Calceatorū Carmelitarū Ordinē professus esset) semper tñ vitam valde exemplarē & religiosam duxerat. Placuit tandē Domino, cùm mihi ꝙ præcipuum erat, fratres, inquam qui fundamenta rei ponerent, dedisset, etiā reliquum dare. Etenim vir quidam nobilis, Abulensis, Raphael cognominatus, quicum numquā hactenus egeram, cùm nescio vnde (neq; enim recordor) de quodam Discalceatorum Monasterio extruendo agi, intellexisset, vltro me accesit, domumq; quam in pago quodam paucissimorū incolarū (nam vix viginti mihi fuisse videntur, nō enim iā rite recordor) in vsū cuiusdā villici, qui frumentū, ꝙ ipsi singulis annis ibi è censibus cedebat, illius nomine colligeret, habebat, sponte mihi obtulit. Ego verò, etsi viderē, qualis esse dom⁹ illa posset. Dño benedixi, eiq; gratias egi. Ille aūt. Metinam Campi petētes pagū hunc transire aiebat; meq; Vallisoletum ad fundandum abeuntem illac necessariò (esse enim hanc rectā viam) pertransire debere, ac tū ipsam posse inspicere. Dixi me facturam, vti & feci; etenim mense Iunio Abula, vna cum comite, & Iuliano de Auila, (qui erat is Sacerdos quem dixi, quique mihi his in itineribus operam sedulam præstabat, monasterij nostri Abulensis sacellanus) discessi. Summo manè itineri nos dedimus, cumque qua eundum esset ignoraremus, hinc à via errauimus; quodque pagus hic parum notus & obscurus esset, non multum de illius situ intelligere potuimus. vnde toto illo die magnum laborem & molestiam in eūdo subijmus, quòd vehemens & intensus solis esset æstus. Cum verò iam prope pagum nos esse putabamus, tantum ab eo abfuimus, vt tantumdem nos viæ conficere adhuc oportuerit quantū iam confeceramus. Molestia autem, defatigationis, & erroris quam hac in via subijmus, memoria semper mihi ob oculos præsens versatur. Paulo ante noctē ad locū illum peruenimus: vt verò domū ingressi sumus, ita eā constitutā inuenimus, vt nocte illa ibi diuersari ausi nō simus, tum ob innumeras quibus scatebat sordes, tum quod magna illic messorū copia diuersaretur. Habebat hæc atriū vtcumq; spatiosum, nec nō duplex cubiculū cū suo spatio intermedio, deniū paruā culinā. hæc erat tota monasterij nostri structura & ędificiū. Ex atrio statuebā templū cōcinnari posse, ex spatio intermedio chorū; artè quidē: duplex autē cubiculū dormitorio & refectorio aptari posse.

Socia

quando habemus. Omnis namq; tanta cum moderatione recreatio cõceditur, vt dumtaxat ad imperfectiones sororum tali in occasione cognoscendas, & aliquantulum relaxationis ad regulæ rigorem meliùs ferendum, capiendum concessa intelligatur. Is autem adeò probæ vitæ erat, vt plus ego ab ipso, quam ipse à me discere possem: at non hoc erat quod spectabam, sed dumtaxat, vt hac ipse ratione modum formamq; viuendi, quam sorores seruarent perspiceret.

Deo porro disponente factum, vt illuc tum appelleret Ordinis nostri Prouincialis, cuius beneplacitũ & facultas requirebatur, F. Alfonsus Gonsaluius, vir senex, optimæq; indolis, & omnis malitiæ expers. Tanta autẽ ei dixi, cum ab ipso ad opus hoc auspicandum facultatem peterem, deq; ratione, quam Deo iudici si tã bonum opus impediret, redditurus esset, vt, illius maiestate, quòd hoc ipsum executioni mandari volebat, illum disponente, valdè moderatè placideq; mihi responderit. At cũ deinde D. Maria Mẽdosia & Episcopus Abulensis, qui illius est frater, quiq; semper nobis & fauit, & auxiliatus est, eum conuenissent, facilè cum ipso negotium confecere, nec non cum P. Angelo de Salazar, Prouinciali defuncto, à quo plus imminere difficultatis & repugnantiæ fomidabam: at occurrit tum forte fortuna casus, in quo D. Mariæ Mendosiæ is fauore auxilioq; opus habuit; & hoc non mediocriter ad facultatis prædictæ impetrationem conduxisse mihi persuadeo: vt taceam, etiam hac occasione non oblata, futurum vt Dominus hanc menti eius voluntatem inspiraret, vti & P. N. Generalis, qui nimium quantum ab eius ad hoc proposito videbantur, mentem mutauit.

Facultatem prouincialis ad hoc obtinet S. Mater.

Quàm multa, Deus bone, hisce in negotijs, quæ prorsus vt fierent impossibilia videbantur, feliciter à diuina Maiestate, omnibus difficultatibus exsuperatis, ad exitum deducta vidi! Ah, quanta mea confusio est, vidisse me quæ vidi, & non esse me meliorem quam sum! certè modò dum hoc scribo etiamnum obstupesco, ac velim Dominum omnibus in mundo patefacere, nihil propè esse quod hisce in fundationibus nos creaturæ præstitimus: ipse namq; Dominus vniuersa solus disposuit, idq; per initia & fundamenta quædam tam tenuia, vt sola Maiestas eius ad illum, in quo modò sunt, statum eadem euehere potuerit. Sit ipse in æternum benedictus.

Deus in rebus Ordinis Discalceatorũ ad exitum deducendis omnia pene solus confecit, homines prope nihil.

CAPVT. XIII.

PROSEQVITVR COEPTAM DE PRIMI DISCALCEATORVM Carmelitarum cõuentus fundatione narrationem. De vita quoque quam in eo instituebant primi illi Patres, nec non de fructu, quem illis in locis Dominus ad honorem & gloriam nominis sui facere incipiebat, nonnulla tradit.

VT ergo hasce duas voluntates in potestate mea habui, nihil mihi vlterius deesse videbatur. decreuimus itaque, vt P. Ioannes de Cruce in domum quam dixi concederet, eamque ita adaptaret & concinnaret, vt, quomodocumq; liceret, in ipsa habitari posset. nam tamdiu festinato opus censebam, quoadusq; res iam cœpta foret. non parum enim timebam, ne quod inexspectatò nobis obstaculum suboriretur. Igitur & res peracta est. Iam P. Antonius nonnullam ad vsum necessarium supellectilem collegerat; quē & nos à parte nostra prout potuimus (potuimus autem parum) adiuuimus. Mox autē ad me conueniendā Vallisoletū, magno animi cum iubilo excurrit, mihiq; quidnam rerū collegisset significauit, quod certè nimis quàm exiguū erat: ab horologiis solum benè instructus erat; nam quinq; sibi cōpararat: vnde mihi insignē ridendi occasionem dedit. Ad horas bene dispositas habendas ea sese cōparasse dixit, quòd à tempore præoccupari, & non ordinato tēpore sua agere nollet. Credo sanè, eum ne quidem tunc habuisse, super quo somnum caperet. In domo vsui nostro adaptanda aliquantulum lentè procedebatur, quòd deesset ad fabricandum pecunia, tametsi multa alioquin fieri vellent. Re tandem peracta, P. Antonius Prioratui suo, insigni cum animi promptitudine & quàm lubentissimè renuncians, ad primam regulam seruandam voto se obligauit; imò, ne quidem aliquod eius periculum, id me suadente, prius facere in vmbra voluit: vnde mox summo animi gaudio & lætitia ad tugurium suum nouum sese recepit; Ioannes autem de Cruce iam tum ibi agebat.

Ponuntur fundamēta Ordinis Discalceatorum.

Hic porro Antonius mihi postea asseruit, vt primùm in vici illius conspectum venit, maximum se internè gaudium sensisse, ac visum sibi iam mundum planè se debellasse, quod eum penitus omnem iam desereret, intraq; solitudinem illam sese abderet. vnde nec huic, nec Ioanni domuncula illa displicuit, sed in summis se maximisque delicijs agere putabant. Quàm, ô Deus bone, hæc ædificia & deliciæ ac recreationes exteriores ad pacem interiorem parum conducunt! Vnde per eius amorem vos obsecro, carissimæ, & vos Patres, vt in domibus magnis & pretiosis semper omnem quam potestis moderationem adhibeatis. versentur nobis ante oculos veri nostri fundatores, qui sunt sancti illi patres, à quibus descendimus, quos per hanc paupertatis & humilitatis viam ad Dei fruitionem peruenisse nouimus. Et sane, vt fatear quod res est, semper plus spiritus, nec non gaudii interioris vigere vidi, quando corporibus suæ deesse commoditates & recreationes videntur, quàm postea cùm iam domum amplam habent suasque commoditates. quantumlibet illa magna sit, quid nobis inde boni aut fructus sequitur, cùm vnius dumtaxat cellæ vsum continuò habeamus?

S. M. domos splendidas suis dissuadet.

mus? si illa capacissima sit, & bene constructa, quid nostra interest, cum parietes nos respicere & considerare minimè oporteat? si item consideremus, non esse domum, quæ in perpetuum nobis durare debeat, sed solùm ad tam modicum tempus, ac vita nostra durat (quantùmlibet illa longa sit;) omnia nobis quàm suauissima videbuntur, scientibus, quo minus & pauciora hic in terra habebimus, eo plura nos in illa æternitate possessuros, in qua nobis habitacula & mansiones dantur pro amoris, quo boni nostri Iesu vitam imitati fuerimus, paruitate aut magnitudine. Si hæc esse principia dixerimus, ad regulam B. Virginis, eius Matris, Dominæ ac Patronæ nostræ, renouandam: hanc illi, quæso, iniuriam non inferamus, neue sanctis nostris Patribus qui nos præcesserunt, vt illorum vitam imitari nolimus. &, quamuis ob imbecillitatem nostram, in omnibus illos imitari non possimus, in iis saltem quæ ad vitæ sustentationem nec prosunt, nec obsunt, magna cum circumspectione procedamus necesse est; cum omnia nonnisi modicus quidam labor, isque sapidus sit, qualem eum duo illi Patres initio habebant. cumq; semel generosè apud nosmetipsos statuimus, & proponimus, illum exsuperare, omnis iam expugnata difficultas est, cùm omnis pœna nonnisi modicum quid in principio sit.

Prima aut secunda Dominica Aduentus, anni huius M.D.LXVIII. (neq; enim satis recordor, vtra harum Dominicarum fuerit) primum sacrum in atriolo illo Bethlehemitico (nihilo enim id mihi illo pretiosius fuisse videtur) celebratum est. Quadragesima post sequente, cum à Toletana fundatione reuertens, illac transirem; & summo manè locum illum inuiserem, reperi P. Antonium templi ianuam scopis euerrentem, facie ad hilaritatẽ quàm maximè composita, qualem is semper præfert. Cui ego, *Quid hoc est, mi Pater? vbinam iam est honor?* Qui mox subintulit, simul mirũ gaudium quod identidem sentiebat, mihi significans, *Maledico tempori, quo eum aliquando magni feci.* Templum autem ingrediens, mirata sum spiritus & deuotionis copiam, quam ei loco Dominus indiderat: neque ego solum, sed & duo mercatores, qui iam inde à Metina me illuc vsque comitati erant, meiq; fautores erant, identidem plorabant: omnia quippe vndiq; crucibus & cranijs mortuorũ plena erant. nũquã verò mihi memoria excidit parua quędã crux è ligno sculpta, iuxta aquę benedictę vasculũ, cui chartacea quędã imago Christi crucifixi affixa erit, q̃ maiorẽ exspirare deuotionẽ videbat, quã si è re ꝓtiosa & artificiosissimè cõfecta fuisset. Chor⁹ erat, spatiũ illud intermediũ; ꝙ in medio vtrũq; altũ erat, vt in eo horas recitare possent; sed ingrediẽtes, vtq; in eo sacrũ audirẽt, valdè sese inclinare oportebat. Duo ibi habebãt in angellis vers⁹ tẽplũ porrectis eremitoriola (in quib⁹ nõnisi sedẽtis aut humi abiecti

P. Antonij à Iesu humilitas.

Paupertas.

abiecti agere poterant) freno repleta; quòd & locus admodum esset frigidus, & capiti penè tectum immineret, duasque hic altare respicientes habebat fenestellas, & duo saxa in vsum ceruicalis; suas quoque illic habebant cruces & crania. Intellexi illos, dictis matutinis, vsque ad Primam inde non discedere, sed illic in oratione, quam satis prolixam instituebant, permanere; & nonnumquam factum, vt, quando ad Primam ibant, per altam niuem cum vestibus suis incederent, nec tamen eam senserint. Horas suas cum alio quodã Patre ordinis mitigati, qui, vt cum illis habitaret, illuc concesserat, (esto non mutasset habitum, quod esset valetudinis satis imbecillis) & alio quodam fratre iuuene, qui Ordinibus sacris initiatus nondum erat, qui etiam ibidem agebat, recitabant. Ad multa loca vicina, quæ doctoribus & doctrina destituta erant, prædicatum excurrebant; vnde & ob hanc causam gauisus sum, domum illam ibidem constitutam esse, quod videlicet intellexi, nec ibi in vicinia monasterium vllum esse, nec eius habendi spem vllam apparere. quod certè res verè deploranda erat. Tantam autem breui tempore sibi apud rurales auctoritatem compararant, vt, cùm primum id cognoui, maximæ mihi id consolationis fuerit occasio. Ibant, vti iam dixi, ad conciones habendas, ad sesquileucam, vel etiam duas, nudipedes (nam tunc nõ gestabant celones aut sandalia, quos postea primum iussi sunt induere) per densas niues, & summo in frigore; &, postquam die toto concionibus habendis, & confessionibus excipiendis vacassent, nonnisi ad vesperam domum, cibum aliquem sumpturi reuertebantur. Quod autem inde sentiebant, gaudium ac voluptas omnia illis parua & modica videri faciebat. Victui necessaria satis ijs suppetebant: nam è locis circumcirca positis plus eis ciborum adferebatur, quam opus haberent; quin & viri nonnulli nobiles, in locis & pagis illis agentes, Confessionis gratia eos accedebant; qui simul iam tum commodiores domos & melius sitas ijs offerebant. Inter alios fuit quidam Ludouicus, Quinque ciuitatẽsis Toparcha. ædificarat hic Sacellum imagini cuidam Beatissimę Virginis, quæ certè veneratione & honore omni quam dignissima erat, quamq; pater eius, iam inde è Belgio, ad illius auiam aut matrem (neq; enim satis recordor) quodam cum mercatore miserat. vsque adeo porro is erga eam affectus fuit, vt multis eam annis domi suæ asseruarit, quin & postea in hora mortis ad se deferri iusserit, Est magna quædam tabella, qua, mea vita, nihil vidi aut melius aut elegantius; quod & alij permulti mecum testantur. Porro P. Antonius de Iesu, cum, Ludouico petente, ad locum prædictum concessisset, & imaginem illã corã vidisset, ita erga eam affici cæpit (& non sine ratione) vt non abnuerit monasterium illuc transferre (Loco nomen Manzera esto

Illius dum veij seruor.

Excurrunt ad loca vicina verbum Dei edocturi.

esto aquæ putealis laboraret penuria, nec vlla eius ibi habendæ ratio suppetere videretur. Ludouicus autem paruum eis (pro ratione vocationis & professionis ipsorum) monasterium condidit; quin & templo ornamenta addidit, omniaque bene perfecit. Nolo verò hic omittere referre, qua Dominus ratione aquam ipsis dederit, quia pro miraculo res habita fuit. Cum enim quadam die P. Antonius, qui Priorem agebat cum fratribus suis post cenam in claustro loqueretur, ac de aquæ, quo laborabant, defectu sermonem misceret; ecce tibi subitò exsurgens, eo, quem in manibus habebat, scipione quadã in parte areæ signũ crucis efformauit (vt mihi quidem videtur; nam nequidem satis bene recordor, an eo crucem fecerit, saltem baculo ipso signauit locum) dicens, *Iam hic effodite*, Vix aliquantulum terræ effoderant, cum tantum aquæ subito prorupit, vt etiam ad emundandum puteum, iam eius vis queat inhiberi: est autem hæc aqua sapidissima & potui accommodatissima; nam toto eo tempore quo ædificatum est, inde aqua petita est, & numquam (vti dixi) puteus euacuatur. Posteaquam verò hortum quemdam muro inclusissent, aquam in eo habere procurarunt, hinc varias scrobes in eo fecerunt, multum pecuniæ impendentes, & tamen hactenus (post omnem operam) eam inuenire non potuerunt.

Miraculose Deus de aqua discalceatis prospexit.

Vt ergo domunculam illam, in qua antè paulò vix habitari poterat, talem spirare deuotionem vidi, vt, quocumque meos oculos conuerterem, viderem quæ me ædificabant, simul & audiui quã primi illi viuendi normã tenerent, nec non quomodo mortificationi & orationi insisterent, & quam bonũ omnibus exẽplum darẽt (ibi nãq; me inuisum venêre vir quidã nobilis, eiusq; vxor, quos nouerã, quiq; vicino quodam in pago commorabantur; ac multa de illorum sanctitate, nec non fructu eximio quem inter homines pagi illius faciebant, mihi referebant) gratijs Domino agendis minimè satiabar; idq; cum maximo quodam cordis gaudio: quòd iam tum initia quædam datæ viderem rei, quæ ad incrementum Ordinis nostri, & insigne Domini obsequium mirificè faceret. Dignetur illius Maiestas, eã prout quidem iam procedit, vlterius semper promouere: nam tunc cogitatio & cõceptus meus, verissimus erit. Qui mecum venerant mercatores, dicebant, quòd pro toto mundo nollent non venisse mecum. Quid verò non est virtus? vt magis illis placeret hæc paupertas, quàm omnes quas ipsi possidebant, diuitiæ, hæc quoq; animum eorum satiarit & consolata sit. Postquam autem Patres illi & ego de rebus nonnullis tractassemus, eos inprimis quàm studiosissimè rogaui (prout quidem ipsa sum debilis & improba) vt in austeritatibus subeundis tam in se rigidi non essent, vti erant: metuebam enim, ne, quod tot mihi votis & orationibus apud Dominum

Illorum pœnitentia & rigor.

constitisset aliquē scilicet vt mihi ipse daret qui rē auspicaretur, quodque iā tā bene procedebat, penitus concideret, cacodæmone illos ante conficiendi & subuertendi medium quærente, quam quod ipsa conceperam & sperabam ad exitum perduceretur: sed, quòd imperfecta, & paruæ essem fidei, non cogitabam id esse opus Dei, eiusque Maiestatem id promoturam. At illi (quòd haberent illa quæ mihi deerant) mea verba, ad exercitia sua intermittenda, parum morabantur. Vnde maxima cum animi consolatione inde discessi, tametsi pares & eas, quas tam ingens opus promerebatur, Deo gratias non agerem. Det Maiestas eius (quæ illius est bonitas) vt aliquod ei è multis illis quæ ei debeo obsequium rependere digna sim. Amen. Etenim satis intelligebam, hanc multo maiorem gratiam & beneficium esse, quam illam, quam, vt Monialium Conuentus erigerentur, mihi præstitit.

CAPVT XIV.

AGITVR DE FVNDATIONE CONVENTVS TOLETANI à S. Iosepho denominati, qui anno M.D.LXIX erectus est.

Toletani cænoby erigo.

COmmorabatur Toleti mercator quidam honorabilis, atque egregius Dei famulus; qui hactenus inire matrimonium noluerat; sed vitam Christiano cumprimis dignam agebat, veritatis & honestatis cultor acerrimus, & nullū nisi licitum commercium inire volens. Propositum hic habebat non alio scopo aut intentione opes coaceruare, quam vt ex ijs quoddam Deo gratissimum opus excitaret. nomen verò illi erat Martinus Ramirius Hunc ergo morti iam vicinum Paulus Fernandius Societatis Iesu Sacerdos, (quo ego Confessario, cum Toleti agerem, ad Malagonensem fundationem properans vsa eram) vbi hoc intellexit, inuisit: &, quòd Toleti Discalceatis monialibus erigi condique cænobium cumprimis cuperet, ei, quantum hoc ad diuinum obsequium futurum esset dixit, addidit præterea eos quos fundare decreuerat Sacellanos & capellanias, in isthoc monasterio fundari posse, ibidemque certas quasdam solennitates, & reliqua omnia, quæ cuidam vrbis illius paræciæ legare & fundare constituerat, haud incommodè posse celebrari. Ea porro ipsius fuit imbecillitas, vt cū sibi tēpus adhæc constituēda necessariū, minimè suffecturum crederes, rem omnē fratri suo Alfonso Aluaro Ramirio, viro prudenti, religioso, sincero, atq; in egenos profuso, & rationis præscriptum in omnibus sequenti (quæ ei dare elogia meritò & verè possum, vtpote testis oculata; quòd sæpius cū eodem egerim) cōmiserit. Martino porro ex hac vita decedēte, adhuc Valli-

Vallisoletana in fundatione occupata eram: vbi mihi Patris Pauli fernandij,& Alfonsi Aluari litteræ sunt redditæ,quibus me omnium quæ peracta erant,certiorem reddebant, & si fundationem acceptare Toletanam vellem,Toletum vt me quamprimum conferrem,inuitarunt: quamobrem pòst paulò quam domus Vallisoletana concinnata esset, illuc excurri.Pridie autem festi Annuntiationis Deiparæ Virginis Toletum veniens ad Dominam Aloisiam dela Cerda diuerti, vti & diuerti alias,cum ad Malagonensem fundationem abirem .perhumaniter & hilariter ab illa excepta fui,quàm maximè enim erga me afficitur.Duas mecum comites è Conuentu Abulensi,eximias Dei ancillas, duxeram; quibus mox secretum ac priuatum de more attributum cubiculum, in quo nostris, prout in monasterio solebamus, exercitiis sine turba vacaremus.Ergo nihil cunctandum rata, cum Alfonso Aluario quamprimum de rebus, ob quas illuc veneram, tractare cæpi, nec non cum eius genero Iacobo Ortizio; qui, tametsi vitæ probæ esset, & in Theologicis versatus, sententiæ suæ erat multò quam Alfonsus Aluarus, tenacior, nec tam citò atque ille, rationi cedebat. quare multas mihi conditiones proposuerunt, in quas consentire, parum mihi æquum videbatur. Interim dum pacisci pergimus, & aliam domum conducibilem quærimus, vt sic aliquatenus possessionem adiremus, nullam post diligentem inquisitionem, aptam conuenientemq; inuenimus. Adhæc ab vrbis gubernatore monasterij excitandi facultatem impetrare non potui(neq; enim ea tempestate Archiepiscopum ea vrbs habebat) esto eam quam studiosissimè efflagitarent hinc Aloisia de la Cerda,hinc vir nobilitate insignis, Toletanæ Ecclesiæ Canonicus Petrus Manricius,supremi Castellæ præfecti filius, quique excellens Dei famulus erat;& etiamnum est(quia adhuc in viuis agit)qui,esto valetudinis parum firmæ esset,aliquot postquam conuentus hic fundatus esset,annis Societati Iesu sese dicauit,in qua etiamnum agit. quod certè illo in loco permultum fuit,quòd iudicio is valeret & auctoritate; nulla tamen impetrari licentia potuit: nam tametsi gubernator iam nonnihil mitigatus esset,ac lenius ageret,Concilij Archiepiscopalis assessores se summa contentione opponebant. Præterea alia ex parte cum Alfonso Aluaro,impediente genero(cui ille rem totam commiserat)transigere non potui,quare à conueniendo paciscendoq; tandem penitus abstinui.nesciebam ergo quid agerem,aut quò me verterem,quod aliam ob causam illuc non venissem; ac videbam insigni mihi futurum pbro itritate retrovnde venerã reuerti. Nihil vero me affligebat magis, q̃ denegata Superiorũ facultas:hac nãq; habita & possessione adita Deo freta reliqua ex voto mihi cessura sperabã, quẽadmodũ alijs in locis cesserant.

S. Mater Toletum ad fundandum excurrit.

Quas hic passa sit in fundando difficultates

mentē adolescentis illius, quē F. Martinus Crucius ad me aliàs destinarat. & hoc comitibus meis consilium aperui. Illæ me non parum risere, & ne id facerem dissuaserunt; neque enim id aliud fore, quam rem omnibus patefacere & diuulgare. Equidem illis auscultare in hoc nolui; confidebam enim fore, vt (quòd ab illo viro Dei missus esset) saltem aliquid præstaret; neque id sine mysterio factum esse, vnde ei ad me euocato, (rem vt celaret quàm maximè iniungens) quidquid rerum ageretur aperui; ac propterea eum rogaui, domum mihi conquireret, fideiussorem pro pretio elocationis me procuraturam. cui rei bonum Alfonsum de Auila, quem in morbum incidisse antè paulò commemoraui destinabam. Valde facilè id illi visum est, seque domum diligentissimè conquisiturum spopondit. Ecce autem postridie manè, cum apud Patres Societatis Iesu sacrum Missæ sacrificium audirem, is me venit allocutum; seque iam domum inuenisse nuntiat, eiusque claues penes se habere; illamque non admodum procul hinc abesse, quare eam visum abiremus. quod & fecimus; adeò autem ea bona & commoda fuit, vt anno propè toto in ea habitauerimus. Sæpenumerò apud memetipsam, cum fundationis huius recordor, diuinæ prouidentiæ arcana demiror; quòd penè trimestri spatio (saltem plus quam bimestri; neque enim satis recordor) tota passim assiduoque quæritantes vrbe viri tam opulenti, (quasi nullæ vnquam in vrbe domus fuissent) numquam eam inuenire potuerint: & ecce mox vt venit adolescens hic satis tenuis & inops, Domino volente, quamprimum aliquam inuenit; cumque sine vllo labore fundatio peragi posset, (vti quidem fieri poterat, si cum Alfonso Aluaro conuenissemus) eam ipse transactionem non fieri voluit, verum vt isthæc fundatio cum paupertate & laboribus perageretur. Vt ergo placuit mihi domus, quamprimum operam dedi, eius vt caperetur possessio, antequam in illa quid adaptaretur, ne quod postea obstaculum aut remora intercurreret. Et non multò post Andradius prædictus mihi significatum venit, eo die domum vacuam à conductoribus fore, itaque nostram eò supellectilem transferremus. dixi ei, non multum nobis transferendum fore, etenim aliud nos non habere, quàm duas culcitras, & lodicem vnum. quod ille audiens, hauddubiè miratus est: vnde & sodalibus meis graue fuit, hoc me illi aperuisse: dicebant enim cur id dixissem: nam fore, vt is, viso nos ita pauperes esse, nos amplius adiuuare nollet. Ego ad hoc non reflexi: ipse quoq; Andradius parum id curauit: nā qui hanc illi voluntatē dabat, eam etiā in eo vlteriùs promoturus & adaucturus erat, quoadusque opus suum ad exitum perductum esset & verè ita fuit: nam adeo se nauum sedulumque præstitit,

Quibus Deus medijs & instrumentis magna cōficiat.

S. Matris paupertas.

domum cōcinnando, & operas fabriles adducendo, vt nihil in eo nobis concedere videretur.

Ornamenta sacro dicendo necessaria mutuo cum petijssemus, post solis occasum cum quodam fabro, parua præsonante nola, quarum est ad eleuationem salutaris hostiæ in Missa vsus (quòd aliam non haberemus) domum adimus, eiusdem primum possessionem adituræ. Cumque magno cum timore, tota nocte, instaurassemus & accommodassemus; locum sacrario parando commodum non potuimus; nisi fortè atrium quoddam, in quod nonnisi per aliam domunculam vicinam, quam mulieres aliquot incolebant, & quam nobis proprietaria etiam locarat, patebat aditus. Omnibus ergo iam paratis, cùm primum diesceret, (nihil autem illis mulieribus indicare ausæ eramus, ne fortè nos illæ proderent) portam aperire cæpimus, quæ erat parietis cuiusdam lutei, perquem in paruum quoddam atrium ibatur. Vt verò illæ cum eorum audiere fragores, illico strato se (nam dormiebant adhuc) consternatæ corripiunt, & vix verbis multis placari potuere. At, cùm hora sacri dicendi iam aduenisset, esto nobis initio aduersarentur illæ, nullum tamen tunc nobis facessiuere negotium: cumq; vidissent, quanam de causa id factum esset, Domino eas placante, mitiores se præbuere.

Postea vero vidi, quàm malè fecissemus: nam ob illam absorptionem, quam primùm Deus immittit, vt opus executioni ilico mandetur, non aduertimus ad incommoda quæ subinde proueniunt. Cum ergo ędium domina intellexit, domum suam in templum transisse (vtpote vidua viri, qui maioratum habebat) maius nobis obortum est negotium. quare omnimodis rem impedire & obstare conata est, quòd putaret, nos eam, tametsi placeret, minimè empturas. Sed tandem, Domino volente, turbari desiit. Postquā verò Concilij Archiepiscopalis senatores resciuere, monasteriū, cuius cōdendi antè ipsi pernegarant potestatē, reipsa iā coaluisse, maximopere indignati sunt, & frementes ad quēdā è primarijs Ecclesiasticis (quē mei ipsa propositi clancuculo participē consciūque reddiderā) abiere, dicere secquid facturi & staturi essent. quòd autē Præfectus post datā mihi facultatē, vrbe tunc tēporis abesset, aliò profectus; hinc ad eū quē dixi virū abiere, mulierculæ cuiusdā audaciā apud illū exaggerantes, quæ ipsis inuitis & refragantibus nouū monasterium cōstrueret. Is, quasi nihil horū sciret, se gessit; &, quàm optimè potuit, illos placauit, idipsum alijs etiā eā locis fecisse asserens: nec verò incredibile videri, sine necessarijs ad hoc litteris opus hoc inchoasse. Hi vero (nescio ad quot dies) sub excommunicationis anathemate incurrendæ, sacra in tēplo peragi vetant officia, quoadusque factæ potestatis litteræ exhi-

exhiberentur: Equidè benignè eis respondi, illor[um] me iussis spondens parituram, etsi ipsis alioqui morem gerere hac in re minimè obligarer. Ergo Petrum Manricium (illum inquam, quem dixi, virũ nobilẽ) obsecraui, senatores vt adeat, & quas habebam litteras, depromeret. Is verò eos placauit, eo potissimum quòd iam res confecta esset; alioquin non parum nobis laboris subeundum fuisset. Aliquot diebus non aliam supellectilem habuimus quàm duas illas culcitras & lodicem: & primo etiam die ne tantũ quidẽ ligni, quantum sardæ aut halleculæ assandæ sufficeret: & nescio quemnam deinde Dominus emouerint, vt in templo ligni fascem poneret, qui necessitati nostræ succurrebat. Noctu aliquantulum frigoris sentiebamus, esto illa lodice, & spissioribus quæ gestamus palliis nos tegeremus, quæ nõ rarò nobis adhoc vsui sunt. Incredibile forte cuiquam videatur, quòd, cùm in opulenta Aloisiæ, quæ tam amicè me habebat, domo egissemus, tanta tamen in paupertate viueremus quid in causa sit nescio: nisi fortè, quòd voluerit nos Dominus probare & experiri, quantum in virtute hac boni situm sit. equidem nihil ab ipsa petiui: ab vlli enim molestiam inferendo grauandoque quàm alienissima sum. fortitan ad hoc ipsa non reflexit: plus namque quàm nobis dare posset, ei debeo. Nobis certè id quàm præclarissimè cessit & in lucrum: nam quod in animo sentiebamus gaudium, alacritatem & consolationem, tam erat intensum, sæpè vt mecum ipsa reuoluam & recorder, quosnam Dominus in ipsis virtutibus thesauros reclusos habeat. Hæc, quam patiebamur, indigentia suauem quamdam in nobis (vt mihi quidem apparet) contemplationem causabatur. at hæc diuturna non fuit: statim enim tam ipse Alfonsus Aluarus, quàm alij, longè in nos plura, quam quidem optabamus, cregerunt. Hoc porro certum est, tantam tunc animi mei tristitiam fuisse, vt non alia esse videretur, quàm si quidem multa aurea monilia habuissem, & hæc omnia mihi repentè ablata essent, meque omnibus destitutam viderem. adeò scilicet graue mihi meisque sodalibus fuit, paupertatem nostram iam finem habere: cum enim eas vultu subtristiore viderem & dolentes, insolitę tristitiæ causam ab iis sciscitata sum, & illa dixere. *Quidnam haberemus Mater, cum iam non amplius pauperes esse videamur?*

Natum ex inopia gaudium.

Ex abundantia tristitia.

Iam inde ab illo tempore paupertatis magnæ habendæ desiderium in me creuit; simul quoq; quoddam mihi dominium mansit, ad omnia temporalia parui facienda; cùm illorum defectus & carentia bonum interius mirè adaugeat, & crescere faciat, quod is certe longè aliam secum saturitatem & quietem ferat.

Porro iis ipsis diebus, quib[us] cũ Alfonso Aluaro de fũdatione cõuet[us]

 age-

agebam, plures fuere quibus ea res displicuit, mihique id significabant, quod ipsum & familiam eius illustrem & equestri esse dignitate negarent (alioqui .n. vti dixi, suo in statu honesti & optimi erant:) addebantque, in ciuitate tam frequenti ac copiosa ac Toletum est, fundatoris illustris mihi commoditatem minimè defuturam. Ego verò parum id curabam; quia (Deo laus) pluris semper virtutem quàm genus & familiam existimaui sed iam tum quoad hoc tam multa Gubernatori dicta erant, vt non aliter is mihi hic fundandi licentiã dederit, quàm prout alijs in locis eam fundaram. Ego nesciebam quid agerem, quia monasterio iam fundato rursus de hac re agere cœpere: verum, quia iam peracta res erat, primarium illis sacellum assignare statui, quoad monasterium verò nihil sibi vt vindicarent, vti quidem modo est. Iam vir quidam nobilis sese obtulerat, primarium sibi sacellum attribui petens: cum que variæ amicorum super hac re essent sententia, & ipsa cui accederem nescirem, Dominus ipse hac in re me illuminare dignatus est: vnde quadam die mihi ait, quam hi stirpium & familiarum tituli in Dei iudicio parum prodessent: maximeque me reprehendit, quòd auscultarem ijs qui mihi de id genus rebus loquerẽtur: neque enim hæc esse eiusmodi, quæ decerent eas quæ iam mundum omnem despeximus. His alijsque id genus argumentis mirè confusa fui, & quod de sacel'o Aluaro fuisque assignando agitari cæperat, perficere decreui: cuius sanè rei numquam me exinde pænituit. Vidimus enim ad oculum, quam alioqui difficile nobis fuisset domũ emere. illius quippe subsidio & suppetijs domum illam emimus, in quã modò agimus, cui paucas Toletum pares habet, vt quæ duodenis aureorum steterit millibus. Quòd autem is plurimas quotannis apud nos celebrandas fundauit Missas, tũ Monialibus ipsis, tum etiam populo permagnæ est consolationi. Si autem ad vanas mundi opiniones reflexissemus numquam (vti quidem intelligere possumus) tam bonam nancisci commoditatem potuissemus; grauem quoque intulissemus iniuriam illi, qui nobis tam libenter & grato animo beneficium & caritatem hanc contulit.

Fundatorẽ illustrem capere S. M. iubetur: sed carpitur à Domino.

CAPVT XV.

IN QVO DE REBVS NONNVLLIS AGITVR, QVÆ IN hoc Toletano Conuentu à S. Iosepho denominati, ad laudem & gloriam Dei contigerunt.

VIsum autem mihi iam est, nonnulla dicere in quibus nonnullæ domus huius moniales ad Dei honorem & gloriam sese exercebant, vt quæ deinceps secuturæ & venturæ sint, bona hæc principia imitari

mirari ſemper procurent. Antequam verò domus emeretur, huic ſe inſtituto aggregauit Monialis quædã Anna de Matre Dei dicta, quadraginta ipſos nata annos, quæ omni quo vixerat tempore diuino ſe obſequio impenderat: & quamuis quoad victũ ac veſtitũ delicijs eſſet innutrita (quod vnica eſſet, & diuitijs abundaret) his tamen paupertatẽ, & in Ordine ſubiectionẽ ac obedientiã præferre maluit: vnde me acceſſit admiſſionẽ petens. Infirmiori quidẽ erat valetudine; at, quòd eam adeò bonam & reſolutam viderem, viſa mihi eſt ad fundationi initium dandum peraccommoda: vnde eã ad Ordinem admiſi. Vbi cum aſperitate corpus atterere, & ſenſum ſuperiori ſubmittere cæpiſſet, placuit Domino firmiorem ei optatioréq; multo valetudinẽ dare, quã dũ inter libertatẽ ac delicias ageret, quod non mediocriter me ad deuotionẽ excitauit. quod autem hoc loco iſthæc de ipſa afferam, eſt, quod, antequã ad votorum emiſſionem admitteretur, omnium quę poſſidebat (erat autẽ ſatis opulenta & pecunioſa) nobis donationem fecerit, & in Côuentũ, eleemoſynæ nomine, illorum dominiũ tranſſcripſerit. Mihi ſanè id permoleſtum fuit, neque eam in donationem conſentire volui, dicens fore forſan vt huius ipſam donationis pœniteret, & eam nos ad profeſſionem non velle admittere; id autem facere, durum ſanè eſſet (cùm, ſi ita id contingeret, foret ſine ijs, quas nobis iam daret, facultatibus dimittenda.) Hoc autem ego pũctum mirifice exaggerare volui & vrgere, tũ ne cuius ei tentationis id eſſet occaſio, tum vero ad ſpiritus eius maius periculum faciendum. Sed illa, etiamſi id ita fieret, libenter ſe pro amore Dei hanc iacturam paſſuram reſpondit. neque vmquam aliud ab ipſa exprimere reſponſum potui. Ceterùm admodum contenta, & meliore cum valetudine exinde inter nos vixit.

Anna de Matre Dei elogium.

Ita autẽ hoc in monaſterio exercebatur mortificationis & obedientiæ ſtudium, vt dum ibidem agebam, ſubinde Præpoſita ad ea quæ ſuis imperabat, diligenter oporteret reflectere; nam quidquid illa (tametſi inaduertenter) fieri iubebat, id quam celerrimè executioni mandabatur. Quadam vice paludem quamdã vliginoſam, quæ in horto erat, intuẽs dicebam, *Quid eſſet ſi Moniali illi* (aderat autem illa inter alias) *dicerem, vt in illam ſe conijceret?* Vix verba finieram, cum Monialem ſe in illam præcipitaſſe video; quæ ita commaculata inde exijt, vt eam veſtimenta alia ſumere oportuerit. Alias, me præſente, Moniales ad Confeſſionem ibant, & ea quæ iam confeſſura erat, aliam priorem exſpectans, Præpoſitam allocutum venit; quę mox ex ipſa audijt, *Quid ſic ageret? illane bona eſſet ſui recolligenda ratio; caput intra puteum qui illic erat abderet, ibique de ſuis peccatis recogitaret.* Mandatum ſibi à Superiore Monialis putabat, vt ſe in puteum præcipitem daret; quare tam feſtinanter ad puteum cucurrit, vt,

Obedientia Monialium Toletanarum.

rit, vt,

rit, vt,nisi aliæ obstituræ accurrissent, iam se in illum coniecisset, maximum sese Deo hac ratione obsequium, aut maximæ mortificationis rem facere existimans. Adeò vt quosdam viros doctos opus illis fuerit declarare, & aperire ea, in quibus eas obedire oporteret,& ipsis velut frenum inijcere:agebant quippe quædam ita exorbitantia & singularia,vt,nisi bona eas intentio excusasset,adeò non per ea promeruissent, vt potius demeruissent. Neque hæc solum in eo,de quo hic per occasionem loquor,monasterio reperire est: sed & in alijs omnibus tã multa id genus occurrunt,vt ipsa in illis partem nõ habere vellem, vt quædam illorum hic referre possem, vt sic Dominus suis in ancillis laudetur & celebretur.

Visio qua Redemptor visus est monialem in mortis articulo inumbrare ac protegere.

Factum quoque,vt,me ibidem agente, Monialis quædam in letalem morbum inciderit. Hæc sacro Eucharistiæ viatico, & deinde vnctionis extremæ Sacramento iam communita, tantam vultu hilaritatẽ & gaudium vultu præferebat,vt tam liberè ei diceremus, vt nos in cælis Deo sanctisque, erga quos afficiebamur, commendaret, ac si iam in alio mundo egisset. Antè paulò quàm è vita excederet, cubiculum illius ingressa sum(prius enim egressa eram, ad me corã Venerabili Altaris Sacramento profundendum, vt felicem ei ex hac vita exitum Dominus concederet)reuersa ergo vidi Maiestatem illius, ad medium lectuli caput,in speciem desuper incubantis,atque vlnis aliquantum apertis eam protegentis: mihique dixit,*vt certissimum & exploratissimum haberem, eo se omnes quotquot in hisce monasteriis defungerentur, modo protecturum, vt nullas sint in mortis articulo tentationes atque impugnationes formidaturæ.* Quod ego audiens, miram in animo consolationem & recollectionem sensi. Pòst paulò mihi id eam accedenti vt illam alloquerer, ipsa dixit, *Quàm magna, ô Mater, visura mox sum!* itaque ad instar Angeli, quàm placidissimè defungens,mansit.

Hanc ipse B. Matri protectionẽ spondet erga omnes qua in suo ordine decessuræ essent moniales.

Pòst etiam nonnullas tali cum quiete & animi tranquillitate emori obseruaui,ac si in raptu quodam aut in orationis quiete versarentur, adeò vt tentationis impugnationisue diabolicæ ne vel vmbrã in morte ostenderent. Quamobrem, quæ Dei bonitas est, confido per filij illius,perque gloriosæ Matris illius, cuius habitum gestamus merita futurum,eamdem vt gratiam nobis conferre pergat. Hac de causa, demus operam,carissimæ,vt veræ Carmelitanæ simus; breui namque dies hæc finietur. Si autem sciremus,quàm grauis sit afflictio, quam multi illo in articulo sentiunt, quamque variæ sint artes & technæ,quibus eos tunc diabolus decipere & tentare allaborabat, beneficium hoc permagni faceremus.

Mortis angustia quãta sint.

Huius

Huius occasione, occurrit hic mihi quiddam, quod vobis referre cœpio, de quodam quem noui, quique consanguineis meis aliquatenus attinis erat. Lusui & aleæ hic mirè deditus erat, & litteris vtrumque imbutus; harum occasione illum diabolus decipere incipere voluit, illi persuadere satagens, eam quæ in hora mortis fit, vitæ emendationem, nullius valoris & momenti esse. Adeò autem hoc firmiter is sibi persuaserat, nullo vt pacto ab eo impetrari potuerit, vt confessionē institueret, omniaque ad hoc argumenta nimis quàm impotentia erant. & si interim misellus mirè affligeretur, & angeretur, vt æque eum prioris quàm maximè pœniteret: at dicebat, ad quid institueret confessionem, quòd se videret condemnatum? Vnde Dominicanus quidam, qui illius erat Confessarius, & quidem satis doctus, identidem illū argumentis rationibusq; cōuincere satagebat. Sed tantas cōtra diabolus eū subtilitates edocebat, nihil vt euincere apud hunc Cōfessarius posset. Aliquot diebus hoc in statu hæsit, vt quid ageret, Confessarius nesciret; & certè serio tum ipse, tum alij eum Domino commendare debebant, quandoquidem ipse eius sit misertus. Morbo autem grauiter eum premente (erat is pleuritis) redijt Confessarius, instructus hauddubiè pluribus ad eum conuincendum argumentis antè excogitatis: sed hæc omnia parum profecissent, si Dominus illius commiseratione tactus, cor ipsius non emollijsset. Vt autem hic ei loqui cœpit, suasque afferre rationes, super lectum insidens æger, tamquam si nihil mali habuisset, ait: *cum dicas fore vt confessio mea mihi prosit, eam mihi in animo est instituere.* Simul & tabellione aduocari iusso, confectis litteris iureiurando sese obligauit, numquam posthac amplius aleam tractare, vitamque in melius emendare; huiusque rei & sponsionis ipsos testes esse voluit; mox ergo bonam confessionem instituit, & sanctissima Sacramenta eo pietatis sensu recepit, vt, prout exterius secundum fidem nostram intelligere possumus, salutis factus sit compos. Det Dominus, carissimæ, taliter vitam instituamus, vt veras B. Virginis filias decet, & quæ professæ sumus, ea exactè seruemus, quò, quam nobis promisit gratiam, Dominus concedere dignetur. Amen.

Confessio cuiusdam alienis desperati in extremis.

CAPVT XVI.

AGITVR DE DVORVM MONASTERIORVM, VNIVS DISCALCEATOrum, alterius Discalceatarum, eodem anno M.D.LXIX. Pastranæ erectorum fundatione.

A Toletana domo iam fundata dies decimus quintus agebatur, qui in vigiliam Pentecostes incidebat; illo porro interuallo temporis ædiculæ concinnandæ, cancellis ferreis adaptandis, alijsque id genus operi-

operibus(quæ agenda erant plurima) perficiendis multum operæ impenderam:nam (ſicuti antè commemoraui) anno propè toto in domo illa egimus.cùmque illis ipſis diebus, ob aſsiduam cum operis fabrilibus diſcurſationem mirè defatigata eſſem; ecce, omnibus rebus iam cõfectis, cùm illo manè ad menſam communi in cænaculo prandij cauſa accumberé, mihi tanta ſubitò oborta eſt conſolatio, atq; p a animi voluptas, ꝙ omnia perfecta iã cernerem, nihilque amplius quod curandum eſſet, reſtaret, & mihi curis omnibus iam ſolutæ hiſce Pentecoſtes ferijs, Domino paulo diutiùs vacare, eoque ad ſatietatem perfrui liceret, vt præ gaudij animo inſidentis magnitudine omnis edendi appetitus quaſi euaneſceret. Non diu verò hæc conſolatio durauit:nam inter hæc adeſſe nuntiatur miſſus à Principe Eboliensi, Roderici Gomij Siluij coniuge, puer. Ego ad illi loquendum abij: nuntiauit autem is, me à Domina ſua euocari. Iam dudum enim ipſa & ego inter nos de Conuentu quodam Paſtranæ erigendo egeramus, tametſi id non tam perficiendum exiſtimarem. Valdè id mihi graue fuit; minimè enim conſultũ mihi videbatur, nec periculo vacare, monaſterium nonniſi recenter, & tantis cum aduerſantium contradictionibus fundatũ deſerere: vnde ſtatui illuc modo non proficiſci, itaq; famulo ſignificaui. Is excuſationem meam minimè admittebat, quod Principem geram iam illuc conceſsiſſe, idque ob hanc ſolã cauſam, diceret: eiq; me non obſequi, in magnum eius probrum cederet. Nihilominus reſoluere non poteram, eò proficiſci: itaq; dixi me interim dum cibum ſumeret ad Principem ſcripturam, & cum litteris meis illum abire poſſe. Erat is vir cumprimis honorabilis; &, quamuis graue ei eſſet me non comitari, auditis tamen rationibus meis viſus eſt acquieſcere.

Conſolatio animi quã S. M. ſenſit.

Agitur de Conuentu Paſtranæ erigendo.

Moniales, quæ iam nuperrimè primũ in Monaſterium hoc venerant, nullatenus expedire cenſebant, vt domum illam tam citò desererem. itaque coram Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento ſupplex me abieci, ea mihi inſpirari petens, quæ, cum Principi perſcripta eſſent, eam minimè offenderent. Illius enim fauor nobis tunc vtilis fore videbatur, quòd fratrum monaſteria tunc primùm fundari inciperent; quin & Roderici Gomij, coniugis eius, qui magna apud Regem & omnes valebat auctoritate, beneuolentiam & ſubſidium nos habere conueniebat: Verùm non ſatis memini, an illius tunc rei recordata ſim; ſed hoc ſcio, me ei diſplicere noluiſſe. Hæc agitanti mihi ſubitò à Domino dictum eſt, *illuc me conferre non negligerem, nam ob plura me illuc, quàm hancce fundationem, negotia euocari; quare regulam & conſtitutiones mecum ferrem.* His ego auditis, eſto prægnantes ad non eundum rationes viderem, non tamen auſa ſum viæ me committere; ſed, quod mihi huiuſmodi in rebus

& per-

& perplexitatibus solenne est, Confessarij mei consilium mentemque inquirere statui. Vnde eum mox euocaui, nullatenus tamen ei quod in oratione intellexeram significans. Sic namq; melius mihi semper satisfit, & contenta maneo, Dominum rogans eos vt illuminare dignetur, iuxta id quod naturaliter quidem intelligere possunt; &, cum Maiestas illius, quid fieri vult, hoc illis tunc inspirare solet. Sæpiùs autem hoc mihi contigit, tā hac in re, quàm in alijs. Illi ergo visum, illuc me cōferrem; vnde etiam in viam me dare statui. Toleto itaque altero Pentecostes die discessi. Madritum verò transire nos oportuit, vbi vnà cum comitibus meis, in quodam Franciscanarum monasterio, apud D. Eleonoram Mascareniam, quæ ipsum construxerat, & in eodem agebat, diuersata sum. fuerat hæc infantiæ Regis nutrix, insignis Dei ancilla: apud quam & aliàs hospita eram, dum, quibusdam negotijs exigentibus, illac me transire oportuit; semper autem eam mirè beneuolam & amicam experta sum. Hæc summopere se gaudere affirmabat, quòd tam oportuno tempore illuc venissem, esse enim ibidem eremicolam, qui maximopere me nosse cuperet, sibique videri, vitæ rationem, quam tum ipse tum collegæ eius instituerent, cum regula nostra optimè conuenire & cōformem esse. Ego verò, quid duos duntaxat Monachos Discalceatos haberem, cogitare mecum cæpi, magnum quid facturam me, si efficere possem, vt hic illis sese aggregaret. Habitabat hic in domo, quam prædicta Eleonora illi consignarat, vnà cum socio suo, Ioanne à Miseria vulgò appellato, qui esto ætate iuuenis, insignis Dei famulus erat, rerumque terrenarum quàm maximè inscius. Vt verò Anachoreta ille me conuenit, narrauit mihi Romā se velle petere. Antequā autem vlterius in hac narratione progrediar, dicere statui quidquid de illo Patre, cui Mariani de S. Benedicto nomen erat, scio aut comperi. Erat hic genere Italus, Iuris Doctor, ingenio experientiaq; rerum præstans. Habitarat olim in Regina Poloniæ (cuius primarius fuerat æconomus) aula; cumq; à matrimonio ineundo semper abhorruisset, adhæc inter Equites Melitenses ac census esset, perpulit illum tandē Dominus, vt, quò salutem suam melius operaretur, omnibus quæ possidebat, nuntium remitteret. Postquam verò multis cū ærumnis conflixisset, & variè exagitatus esset, eò quòd cædi cuiusdam interfuisset, proptereaque ad biennium in carcere tāquā cędis reus gemuisset; nollet tn̄, vt quis Iuriscōsultus aut alius quislibet sui patrocinū susciperet, sed Deo eiusq; iustitiæ causę suę æquitatē cōmitteret, esto etiā testes aduersus ipsū iureiurādo affirmarēt, se ab illo ad cædem patrādā vocatos & cōductos esse: factū est, vt (quēadmodū duobus senibus S. Susannæ delatoribus contigit) dū à iudice seorsim & abinuicē disiuncti interrogarentur, vbinā fuisset cū hāc illis cædē pcipe-

Marianus de S. Benedicto Discalceatus accedit, eius elogium.

peret, vnus responderit lecto eum tũc insedisse; alius verò, per fenestrã prospexisse. Tandẽ vero cõfessi sunt, se ipsũ supplantare conatos, ac falsum aduersus ipsum testimoniũ dixisse. Ipse verò multo se illorũ liberationẽ, ne à Iudice falsa testimonia damnarentur, auro redemisse mihi affirmauit; ad hæc illũ ipsum, qui hanc illi litem intẽtabat, suas in manus postea incidisse, ac sibi potestatẽ fuisse in illius acta inquirẽdi; atq; eãdẽ ob causã omni se, qua potuerat ope ac dispendio elaborasse, ne quod is propterea damnũ pateretur. Ob has aliasq; virtutes (est enim vir mirè castus, & mundus, & ab omni cũ feminis cõsortio valdè alienus) haud-dubiè apud Dominũ promeritus est, lucẽ ab eo impetrare, cognoscendi quanta rerum mundanarum esset vanitas, quò sese ab illis expediret. Vnde secũ cogitare cæpit, cuinã potissimùm Religioso Ordini se dedicaret; quare singulos eorũ examinans & conferens, in omnibus pro cõditione status sui ac naturæ (vt mihi ipse dixit) quoddã ꝙ displiceret, inuenire debebat. Intelligens autem, haud procul Hispali, in solitudine, quã Tardoniã dicunt, eremicolas quosdam, Superiore ac directore P. Matthæo, egregiæ sanctitatis viro, simul agere, illis sese aggregauit. Horũ singuli suũ habebãt tuguriũ sequestratũ ab alijs, officiũ verò diuinũ nõ recitabant, sed quoddã, in quo ad sacra audienda conueniebãt oẽs, habebãt oratoriũ: nullos quoq; habebant reditus, ac ne quidẽ eleemosynis viuere volebãt, vnde etiã oblatas nõ admittebant; sed labore manuũ suarum quisq; sibi victũ cõparabat, quẽ etiã priuatim soli sumebant, eũque satis tenuem. Hæc ego audiẽs, primorum patrum nostrorũ ritum ac normã viuẽdi repræsentare hi mihi videbãtur. Hoc porro ille ritu, octennium vixit: at, quoniã omne Anachoretarũ genus alicui Religiosæ familiæ sese subdere, sacrosanctæ Triẽdtinæ Synodi auctoritate iubebatur, Romã petere cõstituerat, eius, quam hactenus ipse & socij duxerant, vitæ prosequendæ facultatem à Suprema Sede petiturus. & hoc in proposito versabatur tum, cum primùm ipsum cõueni. Postquam ergo suam viuendi formulã is mihi indicasset, primigeniã nostrã regulã vicissim ei ipsã legendã dedi, tanto sine labore vniuersa hæc ipsũ seruare posse asserens; cùm eadẽ esset viuendi vtrorumque ratio, præsertim quòd labore manuum victitare (erga quẽ ipse plurimùm afficiebatur, mundũ dicens rerum concupiscentia corruptũ esse, & hanc ipsam in causa esse cur Religiosi passim apud mundanos vilescerent) nobis quoque solenne esset. Cùm eiusdem sentẽtiæ cum ipso quoad hoc & opinionis essem, statim quoad hoc, vti & reliqua omnia, conuenimus; quare, cum ipsi persuadere diuersimodè conarer, quantum hoc in habitu Deo præstare obsequiũ posset, hac sese nocte de illo dixit deliberaturum. Iam tum illum huc penè propendere videbam; & hoc demum esse intelligebam, quod

in ora-

in oratione à Domino didiceram, scilicet ad longè plura quàm ad monasterij Monialium fundationē, me abire. Summæ mihi id consolationi fuit, quòd in maximū Domini obsequiū cessurū mihi videretur, si is ordini nostro nomen daret. Maiestas eius, qui idipsū volebat, illa nocte ita illum permouit, vt postridie iam planè resolutus, & non parum miratus, quòd se tam citò, & præsertim per mulierem (quod & modò subinde mihi dicere solet) mutatū cerneret, tāq̄ si ipsa sola in causa fuisset, & nō potiùs Dn̄s, qui corda hominū im̄utare potest, ad se me euocauerit.

Dei occulta iudicia.

Magna sanè eius sunt iudicia, vti apparet ex eo quod, cum tot annis ipse apud se deliberasset, nesciens cui sese religioni potissimùm applicaret (nam illa in qua ipse tum agebat, religio propriè non erat; quòd vota ibi non emitterent, nec aliquid quod obligationem includeret, obseruarent, excepto duntaxat, quòd ibi à populo sequestrati agerent) tam citò tamen Dominus illum emouerit, eique declararit, quantum hoc hoc in statu ipsi seruiturus esset, Maiestatemq; illius opera eius opus habere ad promouendū id q̄ iam cæptū erat. & certè egregiam is huc à parte sua operam contulit; hactenus enim eius causa ingentes & plurimos labores subiit, quin & adhuc subiturus est, vsq; dum res ipsa confecta sit, vt potest è magnis obloquiis & cōtradictionibus, quibus primigenia hæc regula modò oppugnatur & exagitatur, intelligi: quòd ob naturę dotes, ingenium, vitæq; sanctimoniam, magna apud plurimos, qui nobis fauent & nostra tuentur, auctoritate polleat. Narrauit is ergo mihi, Rodericum Gomium Pastranæ (qui is ipse erat locus, ad quem iam proficiscebar) commodum sibi olim locum dedisse, in quo suis anachoretis sedem figeret; se verò Ordini huic illum attribuere, in eoq; illius habitum velle assumere. Ego ingentes ei propterea gratias ei, Dominumq; ex toto corde laudaui; nam, cum duorum erigendorum conuentuum à R.P.N. Generali facultatem impetrassem, hactenus tamen nonnisi vnus fundatus erat. Quare iam inde ex hoc loco, per litteras à duobus P. Prouincialibus, eo videlicet qui modò eo munere fungebatur, & eo qui nuperrimè functus erat, ad hoc faciendum facultatem petij (bona enim illorum sine venia fieri non poterat) simul & ad Episcopum Abulensem, Aluarum Mendosum, qui nobis mirificè fauebat, scripsi, vt auctoritate sua ad hanc facultatem concedendam ipsos permoueret. Placuit autem Deo, vt hi in illa concedenda sese haud difficiles præbuerint; forsan quod ipsis videretur, quia locus hic adeo dissitus esset, parum inde sibi suisque sequi posse dispendium. Mox ergo vt Prouincialium facultatem obtinuissem, Marianus se nostris accessurum, mihi spopondit: itaq; magno cū gaudio, iter quod cæperam, perficere aggressa sum. Pastranā vt appuli, inueni Rodericū Gomiū Principē,

Pastranēsis cœnobij initia.

 eius-

eiuſque coniugem, qui me amicè beneuoleque excepere, & ſecreturam nobis à reliqua familia conclaue attribuerunt, in quo opinato diutiùs hæſimus. Domus enim, quã Principiſſa nobis aſſignarat, perangusta erat; hinc multas ipſa eius partes demoliri, non tamen muros aut parietes, eaſq; nouas inſtaurari iuſſit. Trimeſtri & amplius Paſtranæ ſum morata, eſto non ſine magnis difficultatibus, quòd tales mihi Princeps ipſa proponeret cõditiones, quæ à religione & inſtituto noſtro admodũ alienę erant. itaq; malui re infecta Toletũ reuerti, quàm in illas conſentire. At ipſe Princeps Gomins, ſua, qua plurimùm pollebat prudentia, quique rationis ductum ſequebatur, tantum apud vxorem effecit, vt ipſa iam mitiùs ſe gereret, ego quoque à parte mea in nonnullis ipſi obſecundaui: quòd ibi fratribus, quàm Monialibus, erigi conuentum mallem, ſciens quantopere id importaret, vti poſtea compertum eſt. Hoc ipſo tempore Paſtranam venere Marianus, eiuſque ſocius (illi ipſi inquam eremicolæ, quorum ſuprà memini) & acceptis iam litteris facultatis Prouincialium, Principibus illis viſum eſt locum illum & deſertum, quem ei in Anachoretarum habitationem aliàs conceſſerant, in fratrum Diſcalceatorum vſum conuertere. Cumque P. F. Antonium de Ieſu, qui primus fuit, & Manzeræ adhuc agebat, euocaſſem vt huius Conuentus initia poneret; ipſa interea veſtes illis & cappas paraui, & quidquid poteram faciebam, vt illi quàm citiſſimè habitum aſſumerent.

Balthazar de Ieſu fit Diſcalceatus.

Hoc ipſo tempore plures Metinenſi è Conuentu Moniales euocaueram, neque enim plures quàm duas mecum duxeram. Agebat tum Metinæ quidam Carmelita ſatis prouectæ ætatis, qui etſi iunior non eſſet, ſed ſenior, egregius tamen extra erat concionator, F. Balthaſar de Ieſu vocitatus: qui cognito recens hoc Paſtranæ domicilium fundari, vnà cum Monialibus euocatis huc appulit, cum intentione Diſcalceatis ſeſe aggregandi, vti etiam, poſtquam venit, reipſa fecit. quod cũ ipſe mihi ſignificaſſet, Domino ſummas egi gratias. Hic porro Marianũ eiuſque ſocium ſacra veſte induit, ſed ea qua fratres miniſtratorij vtuntur. etenim P. Marianus Sacerdotio deſtinari nolebat, ſed ea ordinem intentione ingrediebatur, vt omnium eſſet minor; neque aliud tum vllis ab eo rationibus impetrare poteram: at poſtea, R. P. Generalis accedente iuſſu, ſacris ſe ordinibus initiari paſſus eſt.

Vtroque ergo monaſterio fundato, cum P. Antonius de Ieſu iam aduenìſſet, tales mox in Ordinem Nouitij cooptati ſunt, vt de illorũ nonnullis poſtea quædã dictura ſim, ſimul & hi Dño valdè ſincerè & ſeriò ſeruire cæpere, ſicuti (ſi ei placuerit) deſcribet, qui melius me id præſtare poterit: ad hoc enim, vt verum fatear, nimis quàm inepta & imperita ſum.

Quòd

Quod verò ad Moni[illegible] spectat; ipsum cum singulari Principum beneuolentia propensioneq; ibidem erectum est; [illegible] porro Principissa non cessabat illas omnimodis curare, atque omnem nobis beneuolentiam ostendere, beneq; identidem nos habebat, quoadusque Princeps Gomius ex hac vita decederet: tunc quippe ipsa, aut diabolica tentatione premẽte, aut fortitan Deo permittẽte (Maiestas illius rationẽ nouit) præcipiti doloris passione, ob mortẽ illius concepta, Monialis illic esse voluit, & habitũ suscepit. at, quòd dolore nimiũ quantum premeretur, hinc ingens illa nostra solitudo & clausura, cui minimè assueuerat, illi placere aut ad gustum esse non poterant; quòd autem per Sacrosanctum Concilium Tridentinum, omnes quas quidẽ ipsa desiderabat, concedere ei libertates Præposita vetaretur, hinc ita, tum ab ipsa, tum à reliquis alienari cœpit, vt etiam, postquam habitum monasticum exuisset, & domi suæ iam ageret, identidem ipsis molestiam exhiberet, & ab ipsis dissideret. Vnde miseræ Religiosæ tantum ab ipsa inquietudinis patiebantur, vt quibuscumque modis potui, efficere conata sim (Superiores id quàm maximè rogando) vt monasteriũ inde auferretur, & id Segobiã (vti postea cõmemorabitur) quo ipsi concedebant, transferretur, omnibus quę Principis liberalitate acceperant, Pastranæ relictis, quin & aliquot Moniales, quas ipsa Princeps sine vlla prorsus dote admitti rogasset, secum ducendo. Lectos vero, & reliquas; quas hæ ipsæ Moniales adduxerant, reculas & minutias inde auexere; non sine magno incolarum loci dolore & amaritudine, meo autem summo cum gaudio, quòd illas iam quiete optata frui viderem. etenim mihi notissimum erat, nullam ipsas, vt alienatior ab ipsis Principissa fieret, & stomacharetur causam dedisse; quin imò interim dũ inter eas in veste Religiosa ageret, non secus ei seruiisse, quàm ante eam sumptam. vnde patet, eam solam, quam dixi alienationis causam fuisse, nec non nimium, quem ob mariti mortem ipsamet conceperat, dolorem. Omnis verò causa (vti quidem postea intelligere fuit) cuidam illius ancillę, quam secũ duxerat, asscribenda est. Summa, Dominus, qui ipsum permittebat, videre debebat hoc huic loco monasterium minimè conuenire: magna quippe & alta eius sunt iudicia, & longè alia atq; omnis ingenij nostri perspicacitas intelligere potest: ego vero, solo meo nixa, numquam id facere ausa fuissem, sed virorum tum doctrina, tum sanctimonia excellentium in hoc iudicium sum secuta.

Principissa fit [illegible] ta[illegible] e Ordinem egressa aduersaria se exhibet.

Monasterium Pastranense dissoluitur.

CAPVT XVII.

DE MONASTERII SALMANTICENSIS à S. IOSEPHO DEnominati, & anno M.D.LXX. erecti, fundatione: simul & monita quædam non contemnenda in vsum Præpositarum traduntur.

Salmanticensis cœnobij initia.

HIsce duabus fundationibus iam peractis, Toletum mox redij, vbi etiam ad aliquot menses hæsi, quoadusque ea quam dixi, domus coëmeretur, & omnia disposita essent. His ergo dum incumbo, Collegij Societatis Iesu Salmanticensis Rector mihi scripsit, operæ pretium facturam me, si de conuentu quodam Ordinis huius ibidem erigendo, cogitarem: ad quod faciendum multis etiam me est rationibus cohortatus. Etsi verò (quòd opidum id non vsque adeò opulentum foret) à monasterio sine vllis stabilibus reditibus ibi fundando animum iam pridem auocassem; attamen, alia ex parte considerans, Abulam nō minus pauperem esse, nec tamen quid vmquam ibi nostris defuisse (neque enim Deum credo defuturū illis qui ei sincere seruient) statui tandem ipsa mecum, illuc Coloniam quamdam ducere; præsertim cum paucis opus habeamus, vtpote tenuiter victitantes, adhæc numero paucæ simus, denique manuum nostrarum labore, vt possumus, nos sustentemus.

Toleto ergo Abulam profecta, iam inde ex eo loco Episcopi, qui tum quidem Salmanticæ præsidebat, facultatem impetrare studui: qui, quòd eum P. Rector multa de ordinis huius instituto, quisque inde in Deum honos redundaturus esset, coram edocuisset, haud difficulter eam concessit. Porro iam mihi rem constitutam videre, iam monasterium fundatum, Ordinarij impetrata facultate (prout quidem id tum mihi facile apparebat) videbar. vnde quamprimum domum conducere studui, quam domicellæ cuiusdam, mihi notissimæ, adminiculo mox inueni; etsi non sine difficultate, tum quòd appellerem extra tempus quo domus elocari solebant, tum quòd eadem ab Academicis nonnullis incoleretur; qui tñ inde se egressuros spopondere, cum qui eam incolerent, appulissent. Nō sciebant illi, cui illa vsui destinaretur: hoc nāque ipsa quam maximè curabam, ne antè quàm adiretur possessio, res vlli innotescer t. Iam tum quippe per experientiam noui, qua dæmon contentione elaboret, vt horum monasteriorum vnius erectionem impediat; esto, adhoc impediendum, nullam ei sub initium Dominus potestatem concesserit, q ipsum omnimodis fundari & exigi vellet. Verū postea tot obortæ sunt contradictiones, & tot molestias nos pati oportuit, vt ne quidem modò dum hæc scribo, (esto iam aliquot ab eius fundatione elapsi sint anni) res penit⁹ peracta sit, & illæ euinci potuerint.

vnde

vnde mihi persuadeo, insigne in illo Domino obsequium præstari, cum diabolus id nulla ratione ferre queat.

In eo fundā, do quæ fuer, r ni contra dictiones.

Impetrata ergo iam facultate, & domo iam habita, sola Dei nixa misericordia (quòd illo in loco neminem qui me aliqua in re iuuaret, haberem, cum tamen multis ad domum illam instaurandam mihi opus esset) illuc vna solum cum comite (quò occultius res perageretur, quod certe longè tenebam satius ac consultius, quam multas mecum comites assumere, quoadusque perfecta caperetur possessio: quippe memineram & sciebam, quomodo in Metinensi fundatione mihi res successisset, in qua multas me subire difficultates & tribulationes oportuit: si quod enim obstaculum & difficultas oriatur, hoc me solam subire malo, ea qua certe carere socia minimè poteram) profecta sum. Pridie ergo festi omniū Sanctorum vrbem ingressæ sumus, cum nocte præcedente, potissima itineris parte, summam frigoris brumalis inclementiam passæ essemus, & satis incommodè dormissemus, ego porro non recta valetudine vterer.

S. Matris in proficiscēdo incōmoda.

Non commemoro, in harum fundationum descriptione, ingentes viarum labores & difficultates, quas subinde ob frigus, æstum, & niuē me subire oportuit. contigit quippe subinde, per integrum diē sine cessatione ningere; subinde, me à via aberrare, alias magnis cum incommodis & febribus per viam luctari: nam ordinarium mihi est (Deo laus) imbecilliori, vti valetudine; sed, ad oculum video, Dominum mihi robur & conatum ad magna suppeditasse. Nonnunquam enim fiebat, vt, cùm alicuius cœnobii fundandi occasio sese obtulisset, tantis tormentis & morbis oppressa essem, vt non parum affligerer; adeo, vt nequidem in cella manere posse mihi viderer, quin in lecto iacerem; vnde, ad Dominum conuersa, apud Maiestatem illius expostulabam, dicens, quomodo me facere vellet id quod exequi nullatenus poteram? Cæterùm Maiestas illius deinde (etsi non sine labore) mihi vires suppeditabat: adeò vt per feruorem, nec non anxiam solicitudinem, quam ipse mihi indebat, meiipsius viderer oblita. Certè quantum quidem iam recordor, numquam ob aliquarum difficultatum metum, vllam fundationem omisi; esto magnā in proficiscendo, (præsertim si locus satis dissitus esset) repugnantiam & contra dictionem sentirē; Verū cum me iam in viam dare cæpissem, ipsa mihi quam breuissima & nihil esse videbatur, præsertim videnti cuiusnā illa nomine susciperetur, considerātique fore vt illa in domo Dominus laudaretur, & sanctissimum Sacramentum poneretur. Etenim singularis cuiusdam mihi consolationis esto occasio, iam vnum templum amplius videre, dum in mentē reuoco, quā multa hæretici passim templa deiiciant & euertant. Nescio

sanè

ſanè quem timeri laborem oporteat, quantumuis magnum, ſi ad immenſum, quod inde in Chriſtianum orbem reſultat bonum, reſpectus habeatur: etenim magna nobis eſſe deberet conſolatio, (quamquam multi ad hoc non reflectamus) quòd in multis locis Dominus noſter Ieſus Chriſtus verus Deus & homo in ſanctiſſimo altaris Sacramento (vti reuera eſt) præſens adſit. Certè, ſic quoque ſæpè magnam in choro cõſolationẽ in meipſa ſentio, cùm animas illas tam puras & mundas Dei laudibus decantandis occupatas video. Et enim hoc multis è rebus nemo non poteſt colligere, cùm quòd eas in obediendo promptiſſimas, tum in arctiſsima hac clauſura & ſolitudine mirè hilares videat, &, ſi qua ſe mortificationis exercendæ offerat occaſio, maximopere gaudentes: quin &, vbi maiorem Dominus Prioriſſæ, ad in hiſce eas rebus exercitandas gratiam concedit, ibi maior illarum apparet alacritas & gaudium. Vnde fit, vt magis ſeſe laſſent & defatigent Præpoſitæ in illis exercendis, quàm ipſę in obediendo. Semper enim noua ipſis mortificationis exercendæ oriuntur deſideria & voluntates.

Gaudet ob templorum erectiones.

Eſto id longè ſit extra propoſitum & narrationem fundationis, de qua loqui cæpi futurum, quædam tamen hic mihi circa materiam mortificationis occurrentia, referre volo: forſitan, cariſsimæ, prioriſsis ea vſui eſſe poterunt; quæ ne mihi forté per obliuionem excidant, hic eadẽ ſcripto volo cõmittere. Sicut enim varia ſunt in Superioribus talenta & virtutes, ita & hæ ſuas per earum viam conducere Moniales volunt. Quæ enim ſenſus ac voluntatem bene mortificata habet Prioriſſa, huic facile videbitur, quidquid ad voluntatem edomandam mortificandamque alijs imperabit, ſicuti id ipſi facile foret; imò forſitan id ei etiam difficillimum eſſet. Hoc ergo ſpectare nos imprimis oportet, vt id quod nobis aſperum ac difficile foret, id alijs numquam imperemus. Diſcretio quippe permagni eſt ad bene gubernandum ac regendum momenti, & huiuſmodi in rebus cũprimis neceſſaria; & penè dicerem, pluſquàm in alijs omnibus (eò quòd maior ſubditarum, tã quoad interiora, quàm exteriora earum, habenda ratio ſit. Aliæ verò Præpoſitæ ſunt, quæ quòd plenę ſunt ſpiritu, vellẽt ſuas aſsiduè orare & legere. Adeò vt certum ſit, Dominum varias habere vias, per quas ſuos conducat ſed notent Præpoſitæ, ideo eas hicà me non deſcribi vt illæ viam ſibi arridentem eligant. ſed vt per regulam ac conſtitutionum ſuarum viam ſuas conducant, eſto ipſæ aliud quid facere connitantur, ac fieri vellent.

Quædã Priorijs monita præſcribuntur.

Diſcretionis virtus ſuperioribus cũprimis neceſſaria.

Incidi aliàs in quodam horum monaſteriorum in Prioriſſam, quæ quòd pænitentiarum & auſteritatum eſſet ſtudioſa & amica, per hanc

ſuas

suas omnes viam conducebat. vnde quodam tempore factum est, vt illa duce omnes Moniales per spatium quo septem Psalmi Pœnitentiales & orationes aliquot recitari possent, sese flagellarent: & alia id genus seueritatum exercitia vsurparent. Ita quoque fit, vt, si Priorissa in oratione absorpta sit (esto etiam extra tempus orationis, sed post dictas Matutinas nocturnas) totus quoq; Conuentus absorptus sit, dùm tamen multo satius foret, vt cubitum concederent. Si verò mortificationis illa studiosa sit, omnia eodem rapiantur commoueantur necesse est: & hæc B. Virginis ouiculæ, ad instar agnellorum, verbum ad hæc nullum dicent, quod profectò non mediocrem in me excitat deuotionem, nec non confusionem, subinde quoque sat magnam tentationem; etenim sorores, quòd planè in Deum absorptę sint, id minimè intelligunt. At ego saluti & valetudini illarum timeo, & vellem implerent & seruarent regulam suam, quam vt seruent satis habebunt quod agant: cetera verò omnia magna cum suauitate peragerentur; præsertim illa quæ ad mortificationem spectant, quod sanè permagni est momenti. Vnde per amorem Domini nostri Iesu Christi Præpositas obsecro, vt ad hoc reflectant & aduertant; hisce enim in rebus discretione vti permagni refert, & eas vniuscuiusque talenta ac dotes perspectas habere: in quo notando si neglıgentes fuerint, & non seriæ, adeò non illis non proderunt, vt magnopere potius sint ob futuræ, & non parum inquietudinis animabus ipsarum allaturæ. Considerent proinde, mortificationis exercitia non esse obligationis, néue necessaria, vt per hæc ad libertatem quamdam & summam perfectionem anima perueniat: neque ea etiam breuissimo tempore fieri: sed singulas, pro talenti intellectus & spiritus, quod à Deo accepere, ratione nonnisi paulatim, se iuuare debere. Existimabunt fortasse, nullo ad hoc intellectu ingenioque opus esse: sed decipiuntur: inuenire enim erit tales quæ priusquam ipsam perfectionem, nec non regulæ nostræ spiritum, intelligāt, sat diu laborent, & forsitan erunt hæ, postea alijs sanctiores: nescient enim, quando conueniat sese excusare, aut quando non, & alias id genus minutias: quas si scirent & intelligerent, forsitan facili negotio exequerentur; neque etiam eas possunt vllo modo intelligere, imò verò, quod longè deterius, ne quidem ad perfectionem spectare hæ illis videntur.

Priorissa indiscreta cō ducunt suas per viam qua ipsa incedunt.

4. In quodam horum monasteriorum agit Monialis, inter cæteras Dei ancillas, quæ in ipsis agunt, satis eminens, &, quantum ipsa conijcere possum, magni spiritus & gratiarum, quas Maiestas ipsius ei præstat, pænitentiæ quoque & humilitatis magnas, quæ tamen quædam, quæ in Con-

in Constitutionibus præscribuntur, nequaquam intelligit: hinc culpas & delicta in Capitulo fateri & accusare, exiguæ charitatis signum esse censet; atque, quomodo fieri posset, vt sorores ipsa suas alicuius rei insimularet? & alia istiusmodi, quorum nonnulla de quibusdam sororibus, insignibus ac feruentibus Dei ancillis, quasque alijs in rebus multum præcellere video illis, quæ ipsum optimè intelligunt, referre possem.

Nec est quòd Præposita sibi persuadeat, statim se animas suarum perspectas habere posse; soli Deo hoc relinquat, qui solus est qui id intelligere potest: Sed vnamquamq; ea conducere via connitatur, qua Maiestas illius ipsam conducit, dummodo in obedientia, & rebus ad Regulam & Constitutiones essentialiter spectantibus apertè non impingat. Virgo illa, quæ se ab vndecim Virginum millibus dum martyrium obirent subduxit, non propterea desijt Sancta & Martyr esse; imò forsitan, plura quā aliæ est passa, dū se postea sola vltro Martyrio obtulit.

Iam, vt ad cœptum de mortificatione sermonem redeamus, præcipit, verbi gratia, Moniali cuipiam Præposita aliquid quò illam per hoc mortificet; quod licet in se perexiguum sit, illius tamen respectu erit graue: & esto ipsum etiam exequatur, ita tamen inquieta inde & tentata manebit, satius vt fuisset, id ei minimè præceptum fuisse. Vnde facilè videre est, Præpositam sedulò aduertere debere, non sibi violenter esse in illa Moniali ad perfectionē ducenda procedendū, sed dissimulandum, & sensim, quoadusq; Dominus in illa operetur, procedendū. Quod enim ad illius profectum procurandum fit (hæc enim imperfectio ni foret, valde bona Religiosa esset) ad illā inquietandam, & spiritum illius affligendum (quod certè perquam graue est & durum) tendere non debet: etenim cùm alias socias ita facientes videbit, paulatim etiam faciet quod ipsæ, vti de facto in pluribus vidimus contigisse: sin minùs, nihilominus, esto hac virtute careat, saluabitur. Noui enim quamdam de harum numero: quæ licet tota vita sua admodū religiosè & sanctè vixerit, & iam ab hinc multis annis diuersa, eaq; eximia Domino præstiterit obsequia: sæpè tamen imperfectiones quasdam & motus in se experitur, quas nullatenus in se vincere & superare potest, de quo etiam ipsa apud me subinde amarissimè expostulat, & ipsum etiam agnoscit. Crediderim sanè Deum in has illam defectus cadere permisisse (sine peccato tamen: neque enim in illis vllum est), vt sese ipsa sic humiliet, simul & occasionē habeat agnoscendi non esse se per omnia perfectam. Ita fiet, vt nōnullæ magnas, & sensibiles valdè mortificationes æquo animo sint accepturæ, & quo eæ sensibiliores erunt, eo ipsis sint futuræ acceptiores (quòd iā tum Dominus vires illis in anima & robur

Non violenter quis ad perfectionē ducendus est.

Cum imperfectione aliqua acquiri potest salus.

Mortificationes magna subinde ferūtur, & non minores.

bur ad voluntatē suam resignandā dederit:)alias verò, ac paruas quidē minimè laturæ sint; perinde ac si puerulo quis duas frumenti mensuras maiores ferendas imponeret, qui non solùm eas non ferret, sed se ipse læderet, & sub onere fatiscens in terrā cōcideret. Quamobrem ignoscite mihi, carissimæ (Præpositas alloquor) si æquo sim lōgior: quæ enim in quibusdā aliquādo obseruaui, cùr ita in his diffusa sim, in causa sunt.

Nihil vnquā iniungendū quod peccatū sit.

Alterius quoque rei, quæ non parui momenti est, vos commonefacere volo: nimirum ne quid vnquam, esto vel ad obedientiæ periculum faciendum fiat, cuipiam præcipiatis, quod executioni mandatum, peccatum sit, ne quidem veniale: imò mihi constat, quædam iussa peccata mortalia futura fuisse, si ipsa opere adimpleta fuissent. ipsæ quidem subditæ per innocentiam suam forsitan saluatæ fuissent, at non ipsa Priorissa: nihil quippe ipsis iniungitur, quod non statim opere ipso exequantur. Audientes enim & legentes, quid sancti Patres in eremo fecerint, eorumque stupenda obedientiæ exempla, omnia credunt esse bona, beneq; fieri, quidquid demum ipsis faciendū mandatur; saltem, se illa opere & reipsa exequi, bonum esse arbitrantur. Norint item oportet ipsæ subditæ, ꝙ peccatū mortale foret nō mandatum, nō posse se id facere cùm iam ipsum à Præposita mandatur, prẹterquā si iuberet illa aut sacrum non audire, aut præscripta ab Ecclesia ieiunia omittere, aut alia huiusmodi: posset enim Præposita sufficientes rationes ad ipsas ab hisce eximendas habere: vt, verbi gratia, si malè valeant. At alia exorbitantia facere, vti sese in puteū prẹcipitē dare, & alia id genus, semper malum est. nulla quippe persuadere sibi debet, aut putare, Deū miracula modò facturum, vti olim cum priscis sanctis faciebat. Occasiones variæ non desunt, in quibus perfecta exerceri obedientia possit: adeoq; probo quidquid cum hisce peccandi periculis coniunctū non erit. Cùm Monialis quædam, in Conuentu Malagonensi, sese flagellandi copiam sibi à Præposita fieri peteret: hæc ei (fortasse quòd aliæ idem petijssent) ait, *Relinquas me in pace.* cumque Monialis importunius idem peteret, ait hæc, descenderet ad ambulandum, seque sineret. Vnde ipsa magna cum simplicitate, ad aliquot horas ambulatum abijt: donec de Monialibus quædam ei diceret, cur ita deambularet: aut quid simile. Cui ipsa, id sibi à Superiore iniunctum fuisse ait. Interim cum signum ad Matutinas daretur, & Præposita peteret, cur ad eas non abiret, audiuit ex illa absentiæ causam.

Exemplum obedientia cæca & simplicis.

Item aliud.

Quamobrem (vti iam antè commonui) cautè circumspecteque Præpositas procedere oportet cum animabus illis, quas iā re ipsa didicere tā esse ad obediendū prōptas, & aduertere quid agāt. Alia quẹdā Monialis Præpositæ ingētē ostēdit vermē, quā is insignis esset, videret, dicēs.

 cui cum

cui cùm Præposita per iocum dixisset, *Comede ergo illum*: Abijt, eumque optimè in sartagine frixit rogantiq; coquæ, cur sic illum frigeret, respondit illa, *Vt illum edam*. & reuera edere volebat, inscia, nec reflectente Priorissa; itaque sibi valetudinique suæ permultum nocere potuisset. Equidem summopere gaudeo, quòd in obedientia potiùs per excessum videam peccari: etenim singulari quodam modo erga hanc virtutem afficior. vnde quidquid potui, efficere per meipsa conata sum, vt illam ipsæ magni faciant & in pretio habeant; at parum certè id profuisset, nisi Dominus, per magnam misericordiam suam, gratiam à parte sua dedisset, vt omnes in genere erga illam afficerentur. Maiestas porro illius illam valdè adaugere & perficere, vt semper crescat, dignetur.

CAPVT XVIII.

COEPTAM DE FVNDATIONE CONVENTVS SALMANTINI, S. Iosepho dedicati narrationem prosequitur.

Suos S. Matrem viris doctis agere & communicare vult.

MVltum certè à proposito meo deflexi: quando enim aliquid occurrit, quod me Dominus per experientiam discere & experiri voluit, non possum illius non mentionem facere: fieri quippe potest, vt id quod bonum esse existimo, de facto bonum etiam sit. Semper ergo videte, carissimæ, viros doctos & peritos vt consulatis: illorum enim adminiculo perfectionis viam cum discretione & veritate inuenietis. Præpositas proinde necesse est, si rite & prout oportet, officio suo fungi velint, confiteri viris litteratis: sin minùs, sæpè grauissimè impingent, ratæ errores sanctitatem & virtutem esse: simul & operam dare, vt Moniales suæ Confessarijs doctis ac peritis confiteantur.

Pridie ergo festi omnium sanctorum, eo quo antè dictum est anno, sub prandium Salmanticam ingressæ sumus. & è diuersorio ad me euocaui Nicolaum Gutierrium, insignem Dei famulum (qui ea vitæ quam duxerat ratione, insignem suis in laboribus & ærumnis, quos subierat plurimos: etenim summa olim in prosperitate vixerat, & ad summam inopiam redactus deinde fuit: quam non minori animi ferebat æquitate, quàm aliàs opulentiam: animi pacem & gaudium ab illius Maiestate acceperat:) cui in mandatis dederam, vt è domo designata, inquilini vti emigrarent curaret. Hic porro huic fundationi peragendæ pòst seriò gnauiterque incubuit, idque magna cum deuotione & animi promptitudine. Vt autem is ad me venit, narrauit domum nondum vacare; neque enim se ab academicis impetrare potuisse, vt illa disce-

discederent. Illi ergo dixi permultum referre, eam quantocyus nobis vacuam reddi, antequam per vrbem me appulisse innotesceret: semper etenim metuebam (vti suprà retuli) ne quod aliunde superueniret impedimentum. Adijt ergo proprietarium & domus dominum, itaq; apud eum rem gessit, vt illa vespera, penè dum tenebresceret, studiosi inde emigrarent Ad illam ergo transimus. Illa autem fuit prima, quã sine Sanctissimi Sacramenti illatione fundaui: nisi enim illud inferretur, plenam mihi domus possessionem adire non videbar: at iam tam didiceram, parum id referre; quod certè maximæ mihi consolationi fuit. Etenim Academici illi, quibus pro more est, non esse nitidos, totam domum ita sordidam, & inquinatam reliquere, vt in illa emundanda non parum ea nocte sudauerimus. Postridiè mane in ea sacrorum sunt celebratæ primitiæ; quando & ipsa plures huc Moniales, quæ Medina venire debebant, euocaui. Nocte ergo; festum Sanctorũ omnium sequente, ego & socia solæ in domo manimus. Porrò cùm timoris, quem socia mea, Maria scilicet de S. Sacramento, ætate me maior, & insignis Dei ancilla, tum habebat, iam recordor, non possum non ridere. Quod enim Domus esset vasta, & satis hinc inde dissoluta, multas quoque haberet intermedias vacuitates, identidem illius animo & cogitationi recurrebat, fieri posse, vt è studiosis illis, quod inuiti domum illam deserere coacti essent, aliquis clàm & in abdito delitesceret. facile quidem id ipsis fuisset, quod locus hic ad hoc satis esset commodus. sed ipsæ nos intra conclaue quoddam abdidimus, palea inuecta constratum: hanc namque primam in fundandas domos supellectilem inuehere pro more habeo; hanc enim habentes, in ipsa dormiebamus; illa verò nocte duas insuper habebamus lodices, mutuo acceptas. Postridie Religiosæ quædam vicinæ (quibus tamen verebamur, ne nostra vicinitas oneri & molestiæ esset) necessariam aliunde venturis Sodalibus supellectilem, quin etiam cibum magna benignitatis significatione subministrarunt. ductæ sunt illæ, à S. Elisabetha, & toto illo; quo in vicinia illarũ habitauimus tempore, summa earum in nos eluxit munificentia & obsequia. Vt verò comes mea conclaui illo se occlusam vidit, timere quidem aliquantulũ, quoad studiosorum terricula, desijt; attamen circumspicere pauida hinc & illinc cæpit Et certè, diabolus se hic immiscere debebat, quædam illius animo & cogitationi pericula obiiciens, vt sic per eam me inquietaret: quod enim animi deliquio & languori obnoxia sim, quàm minimum, ad illud mihi adferendum, satis esse solent. Percunctor ergo, ecquid identidem respectaret, cùm nemo illuc intrare posset. Tum illa: *Agitabam animo, Mater, ecquid, si hoc me* *loco*

Salmantini cænobii initia.

Inquietudo cuiusdam Monialis causante diabolo.

loco emori contingeret , sola ipsa hic ageres. id enim si fieret , mihi graue & perquam durum foret. Hæc me responsio cogitabundam & suspensam nonnihil reddidit,& aliquem etiam timorem iniecit. Etsi enim exanguia corpora nullum timorem mihi incutiant , aliquem tamen cordis languorem & imbecillitatem semper mihi causantur , etiam tum cum sola non sum. Huc accedebat, quod in omnibus tota ciuitate templis lugubris campanis excitaretur sonus,quod(vti dixi)postridie fidelium defunctorum ageretur commemoratio:ergo dæmon hanc occasionem arripuit ad nos per inania hæc terriculamenta magis consternandas, videns namque sese non timeri , alias timoris injiciendi occasiones & anfractus quærit .Comiti ergo dixi, *Hoc vbi euenerit, carissima,tum demum, quid facto opus mihi sit, deliberabo; at in præsens sine me obsecro,dormire.* Quod autem duabus superioribus noctibus satis male dormissemus , somnus mox nobis obrepens metum omnem discussit.Postridiè verò appulere nouæ illæ Moniales , quarum aduentus quietas nos reddidit ac securas.

Triennio propè toto illo in loco Monasterium fuit (imò nescio, an non etiam quadriennio)vt vix quisquam illius recordaretur , aut mentionem faceret:Iniunctum quippe mox mihi fuit,inde ad primum meum Abulense monasterium ab Incarnatione dictum reuerti. Antè verò aliquo digredi non soleo monasterio (prout quidem mea volũtas est)quam ei domum propriam, constructam & per omnia accommodatam,relinquam,neue vnquam etiam digressa sum.In hoc quippe mihi Dominus singularem gratiam faciebat , quòd in laboribus suscipiendis prima esse gauderem , & quidquid ad sororum quietem & recollectionem necessarium videbatur , etiam minutissima quæque serio procurarem , tamquam si mihi toto vitæ tempore in domo illa viuendum fuisset . Vnde etiam extremæ mihi consolationi & gaudio erat, quod optimè illis esset prospectum , & omnia ritè accommodata.Cèrtè valdè malè me habuit, quoad sorores loci illius varijs modis fuerint afflictæ & mala passæ,non tam quod ea quæ victui & vsui erant necessaria , (nam etiam è loco in quo ipsa agebam, hæc illis vt sufficerent præcurabam:erat quippe monasterium hoc satis importuno ad eleemosynas submittendas loco situm)quàm quoad valetudinem: eò quòd locus esset humidus , & satis frigidus ; quòd enim domus esset ampla,hinc ab ea frigus satis arceri non poterat. Omnium vero grauissimum erat , quod sanctissimum Altaris Sacramentum in æde non haberent , cuius carentia monialibus ita reclusis , satis grauis & magnæ desolationis occasiò est. Hanc illæ molestiam non sensere,

Salmantini cænobij mala.

sed eam

sed eam vnaquæque tali cum animi voluptate & gaudio pertulit, vt etiam Dominum laudarent: imò harum nonnullæ mihi dixere, imperfectionem sibi quamdam videri, aliam domum desiderare; etenim mirè se contentas hic agere, dummodò Diuinissimum Eucharistiæ haberent Sacramentum.

Superior ergo, visa Monialium perfectione, nec non laborem afflictionemque quam sustinebant miseratus, me ex Incarnationis illuc euocauit cœnobio. Ipsæ verò interea cum viro quodam nobili de alijs ædibus sibi vendendis stipulatæ sunt: sed eæ erant huiusmodi, vt binis aureorum millibus eæ commodam in formam aptari vix possent. Adhæc erant feudales. Ipse nihilominus passurum se dixit, nos in illas commigrare, & parietes altiores erigere, etiam nondum alienationis venia à Rege impetrata. Ergo procuraui vt Iulianus de Auila (quem me in fundatoribus istis comitari solitum iam ante dixi) huius itineris mihi esset comes. Vidimus ergo domum, vt quæ in ea concinnanda erant, designaremus, etenim ipsa experientia faciebat vt iam aliquam fabricæ haberem notitiam. Mense Augusto illuc abijmus, & (esto quàm maximè rem vrgerem) tamen ante S. Michaelis festum (quo tempore Salmanticæ domus elocari solent) parari non potuit ac plenè, prout res exigebat, omnia concinnari. Sed, quod eam, in qua hactenus habitaueramus, in sequentem annum non conduxissemus, hinc alius eam conduxerat, qui inde emigraremus, identidem nos vrgebat. Iam templum vtrumque paratum & penè dealbatum erat, vir nobilis qui illam nobis vendiderat, vrbe aberat: quin & amici nonnulli nostri malè nos agere dicebant, quod tam citò nondum omnibus paratis, illuc migrare vellemus. at vbi vrget necessitas, bonis consilijs non est locus, nisi simul remedium impedimentis adferant.

Ergo pridie dedicationis Archangeli Michaelis, summo mane huc transijmus: in diem vero sequentem indicta erat pro suggestu Ven. Eucharistiæ in locum illum illatio, & prima futura illic concio. factum autem Domino disponente, vt eo quo vesperi migrauimus die, tanta ceciderit pluuia, vt in rebus necessarijs transferendis maximè nos laborare, & molestias subire varias oportuerit. Templum erectum, erat nouum, tamque malè tectum, vt aquam pluuiam hinc inde transmitteret. fateor vobis oportet, carissimæ, illo me die vidisse, me satis imperfectam esse: quod enim res iam diuulgata & proclamata esset, nesciebam quid agerem, sed meipsa affligens & crucians, amicè cum eo velut expostulabam dicens, *aut me huiusmodi in operibus adiutricem, ministramque non adhiberet, aut importuna* *huis*

S. M. amicè cū Domino expostulat.

hinc ipse necessitati auxiliando prospiceret. Vix ille bonus Nicolaus Gutiertius, solita sua mentis æqualitate, tamquam si nulla subfuisset difficultas, blandè mihi dixit, minimè angerer aut torquerer, Deum quippe auxiliaturum. Atque ita etiam factum est: nam; vt primum S. Michaelis illuxit dies, eo tempore quo populus confluere incipiebat, inopinato cælo toto sol fulgore nitere cœpit, qui magnam in me deuotionem excitauit: vidique ad oculum, quam bonus ille vir melius egisset, in Domino confidendo, quàm ipsa in vanum me torquendo & cruciando. Magnus ergo omnium gentium ordinumque factus est concursus, & solenni cantu inusitata. Item Eucharistiæ Sacramentum pompa illuc illatum est. Quod autem optimo domus hæc esset loco sita, celebrari frequentarique sæpius à multitudine, & populus solito magis erga ipsam affici cœpit; inprimis autem Maria Pimentellia Comes Monteregiensis, nec non alia quadam domicella, Mariana cognomine, cuius maritus loco Magistratum ac Præfectum agebat.

Postridie verò, (vt, quod ob receptum penes nos Altaris Sacramentum conceperamus, gaudium aliquo modo temperaretur) appulit ipse domus possessor & dominus, qui ita stomachari cœpit, vt, quomodo eum placarem, nescirem: &, diabolo hauddubiè instigante, factum, vt rationi is nollet acquiescere. quidquid enim cum ipso stipulatæ eramus, reipsa compleueramus; sed hoc ei tum quidem referre, & in mentem reuocare, parum tum quidem nobis conducebat. Verum, cum alij eum alloquerentur, paulo mitius agere cœpit, at mox iterum mentem mutans, placari noluit. Dixi ei itaque paratam me domo empta quamprimum cedere: sed ne hoc quidem voluit: sed pretium emptionis statim sibi præstari. Vxor eius (huius namque erat domus) illam vendi petierat, quò è pretio eius duabus filiabus in matrimonium collocandis dotem pararet: hoc namque titulo, emptionis licentia à Rege, (quod esset in maioratum data) postulata erat, & pretium in manus illius consignatum, cui id ipse dare petierat.

Quamuis autem hoc iam ab hinc triennio factum sit, nondum tamen perfecta venditio est, nec scio an illo in loco (id est in domo illa) mansurum sit monasterium (hac de causa enim hæc retuli) vel quidnam tandem de illo futurum sit. Hoc autem scio, in nullo omnium quæ hactenus Dominus huius primæ regulæ fundauit, monasteriorum Moniales tantis laboribus & vexationibus exagitatas vt plurimum fuisse, quantis exagitatæ sunt huius. sed, quæ Dei misericordia est, tam bonæ & patientes ibi commorantur, vt maxima animi hilaritudine omnia aduersa perferant. Det Maiestas eius, vt in hac ipsa indies magis magisq; proficiant & crescant. Nam in domo commoda habenda, vel

Salmanticensium Monialium molestia.

da, vel

da, vel non habenda, parum situm est: imò verò volupe nobis esse debet, cum tali in domo habitamus, è qua semper nos possunt expellere; si præsertim recordemur, ipsum mundi Dominum nullam domum propriam aut stabilem habuisse. Quin hoc ipsum, nimirum in domo non propria habitare, adhuc aliàs quidem nobis contigit (vti ex his ipsis fundationibus colligere est:) in veritate tamen dicere possum, numquam me Monialem vidisse, quæ hoc grauatè ferret, aut propterea turbaretur. Det illius Maiestas, ne per infinitam ipsius bonitatem & misericordiam, æterna nobis habitacula & domus desint. Amen.

CAPVT XIX.

AGITVR DE FVNDATIONE CONVENTVS IN ALBA Tormesia, qui ab Annuntiata Deipara nomen sortitus est, & anno M.D LXXI. fundatus.

VIx duo effluxerant à peracta Salmanticensis Conuentus in omnium Sanctorum festo fundatione menses, cum litteris & precibus Quæstoris Ducis Albani, eiusque vxoris instantissimè sum rogata, vt & Albæ conuentum constituerem. Ceterùm in hanc ipsa sedem non vsque adeò propendebam, quòd, cum opidum perexiguum sit, certis illa reditibus stabilienda videretur: ego verò malebam, sine vllis omnino reditibus fundaretur. P.F. Dominicus Bannesius, qui meus tum Confessarius erat, & cuius sub harum fundationum principium mentionem feci, quemque tunc Salmanticæ agere contigerat, me reprehendit, dicens, cùm Concilium Tridentinum reditus stabiles monasterijs possidere concederet, nefas esse cuiusdam fundationem conuentus illam ob causam intermittere: & me rem nō intelligere: neq; enim, etsi dotatus esset prouentibus, eo minùs quæ in eo degunt, monachas & paupertatem posse colere, & ad perfectionem adspirare.

Reditus stabiles monasterijs per Concil. Tridentinum conceduntur.

Antequam vero vlterius prosequar, dicam, quænam & qualis ipsa fuerit fundatrix, & quibus ad conuentum hunc fundandum modis à Domino inducta sit. Teresa Laizia, huius Monasterij Albani ab Annuntiatione B. Virginis denominati, fundatrix, nobilibus prognata erat parentibus & sanguine illustri hi, quòd opes & facultates non responderent per omnia sanguinis & generis dignitati, habitabant in pago, cui Tordillos nomen, duabus circiter leucis Alba distante. Res sanè misera est, quod, cum mundi huius res tantam includant vanitatem & pompam, viri nobiles solitudinem illam doctrinæ, & aliarum

multarum rerum, quarum adminiculo animæ illuminari possunt, quæ in paruis illis pagis & opidis habetur, pati malint, quàm vt vel apicem punctorum suorum, quæ id (quod ipsi honorem vocant) secum fert, amittant. Cum ergo iam quatuor hi filias haberent, cum Teresa Laizia in lucem produret, illius natiuitas parentibus non vsque adeo grata fuit, videntibus rursus sibi filiam nasci. Misera sanè & deploranda res, homines, cum non intelligant, quid sibi sit melius (vtpote qui Dei iudicia ignorant, nescis & ignari magnorum illorum bonorum quæ sibi per filias obtingere queunt, & contra malorum ingentium quæ adferre ipsis possunt filij) nolle tamen id committere ei qui omnia nouit & creat; imò verò sese quodammodo enecare per id, quod ipsis adferre deberet gaudium, tamquam si fidem soporatam aut emortuam haberent; considerationem quoque vlterius non extendere, nec denique recordari, Deum esse qui hæc omnia disponit & ordinat, quò omnes rerum euentus ac successus illius dispositioni committant: & licet adeò cæcutiant vt hoc non faciant, insignis tamen & non toleranda ignorantia est, quod non videant, quàm hæc ipsis anxietas & solicitudo parum prosit. Quàm, ô Deus bone, aliter & melius has ignorantias intelligemus in die illa, qua omnium harum rerum veritas patescet & scietur! & quot tunc patres ad infernum se damnari videbunt, eò quòd filios habuerint; & quot èèontra matres cælo se donatas, per & propter filias!

Hominum [illegible] anxietas in rerum euentibus arguitur.

Vt verò cæptæ narrationis filum resumam, ita se parentes hi in puellam hanc gessere, satis vt ostenderent, parum se de ipsius vita laborare: etenim nonnisi tertio à natiuitate die, solam illam in cunis vagientem iam inde ab aurora in vesperam reliquere, nullus vt eius memoriam aut curam haberet. Hoc quidem bene fecere, quod eam recenter editam à Sacerdote baptismi vndis ablui iusserint. Ergo mulier quædam cui puella concredita erat, circa vesperam, cum compertum haberet, quàm proli parum cautum esset, in conclaue irruit, coram inspectura vtrum nondum exspirasset; quam & aliæ quædam personæ, quæ puerperam visitatum venerant comitabantur, quæ testes sunt eius quod iam referam. Hæc ergo pupam in vlnas accipiens, quætere ab ea quæritabunda ac lacrymosa voce cæpit, *Christiana ne es filia?* de hac crudelitate in ipsam vt Christianam quodāmodo conquesta. Infans ilico, sublato capite, fari cæpit, ac dicere, *Christiana sum.* exinde vero nullum amplius verbum protulit, donec statam loquendi in pueris reliquis ætatem nacta esset. Quotquot hanc vocem audiebant, summo repleti sunt stupore: & eo factum, vt ex eo tempore erga eam mater vehementius ceperit affici, & eam cariorem habere, diceretque identidem:

Puella triduana loquitur.

vnum

vnum hoc à Deo ſe expoſcere, eatenus vt ſe in vita ſeruaret, quò cernere liceret, quid puellæ huic futurum eſſet. Vnde eam parentes quàm honeſtiſſimè educarunt, quidquid pium & virtuoſum eſſet, eam edocentes. Iam nubilem collocare in matrimonio dum volunt, refragari Tereſia mitto, & hunc ſuſcipere ſtatum nolle; donec cognito, Franciſcum Velaſcium (etenim & hic, vtpote maritus eius, domus huius fundator extitit) ſuas ambire nuptias, ad matrimonium (dummodo cum illo id contraheret, etſi antea de facie inuiſo) animum mox applicuit. At vidit Dominus hoc ita expedire & conuenire, vt bonum hoc opus, quod ambo ad eius Maieſtatis obſequium præſtitere, hac ratione executioni mandaretur. Nam, vt taceam quòd vir opibus & virtute commendabilis ſit, ita erga vxorem is ſuam afficitur, ei vt in omnibus complacere ſtudeat, & non immerito: quidquid enim in coniugata deſiderari & optari poteſt, id ei Dominus quàm abundantiſſimè contulit. Nam, vt de magna illius circa rem familiarem cura, & familiæ regendæ peritia nihil dicam, tanta enituit honeſtate, vt, cum maritus Albam vnde erat oriundus, ipſam duxiſſet, & Ducis Albani metatores illius in domo iuueni cuidam Equiti domicilium aſſignaſſent, ita propterea ſit indignata, vt abhorrere Albanos omnes cœperit. Nam quod ipſa iuuencula eſſet, & forma ſatis liberali, adoleſcens ille eius pudicitiam tentauit: quæ niſi honeſta & caſta fuiſſet, forſan illius libidini aſſenſiſſet, adeo ſcilicet vehementer cacodæmon hunc ad illam ſolicitandam impellebat. Hoc illa comperto, marito tamen ſuo nihil ſignificans, apud eum inſtitit, inde vt ſeſe alio transferret. cui is morem gerens Salmanticam cũ ſua familia commigrauit, ibique valdè feliciter, ac iucundè vixit, ac plurimis rerum temporalium commodis affluens; eo namque illic munere fungebatur, omnes vt ipſum complecti & qua poſſent gratificari, & fouere geſtirent. Hanc tamen illorum quietem anxia illa cura turbabat, quod fortunarum ſuarum hæredem prolem non haberent, quam Tereſa ſummis à Deo precibus contendit, vnde etiam varijs pietatis obſequijs illum hanc in cauſſam aſſumptis demulcere ſatagebat. Sobolem verò vt deſideraret, non alia eam impellebat ratio quã vt ſe vita defuncta, hæres ſupereſſet qui ſuo nomine ac veluti loco Maieſtatem illius continenter laudaret. durum namque & graue ei videbatur: quod in ipſa ſtirps & genus ſuum deficeret, & poſt mortem ſuam non haberet, qui illius Maieſtatem coleret. Vnde etiam mihi exinde retulit, numquã ſe in prole petẽda aliud quid, quã dixi, ſpectaſſe. Et ſanè ſcio illã minimè mẽtiri, eſt nãq; mulier veritatis amantiſſima, & tot Chriſtianis virtutibus ac religione adeo inſignis (vti iamiã dixi) vt, dum opera eius & animæ, adeo ei in omnibus placere, & multũ vnquã tẽpus bene impendere

negligentis, ſtatũ conſidero, ſæpè Dei dilaudandi occaſionem habeam.

Hoc ergo deſiderium cùm multis annis ei duraret, & Sanctum Apoſtolum Andream patrocinio ſuo fœcundare ſteriles vteros didiciſſet, miro atque inflammato erga eum ſtudio rapi, eique ſuam identidem orbitatem commendare cœpit. Poſt multas ergo preces & Dei & diui obſequia, cùm nocte quadam in lecto iaceret, facta ad eam vox eſt: *Noli velle prolem: nam condemnaberis.* Vnde ipſa quidẽ perculſa & obſtupefacta fuit: at non propterea prolem deſiderare deſijt: quòd ei videretur, cùm tam bono in ea deſideranda fine moueretur, minimè ſe damnandã. vnde vlteriùs in prole à Deo roganda progreſſa eſt, & ſingulari quodã cultu Apoſtolũ Andreã colere cœpit. Quare quadã vice cùm hoc ipſum deſiderium haberet, illi vigilanti ne an dormienti incertum, oblata viſio eſt: ſed tamen à Deo illam veniſſe notum, ex eo qui ſecutus eſt euentu. Verſari ſibi quadam in domo videbatur, ſub cuius areæ porticu puteũ cernere ſe putabat: haud procul inde vernãtiſſimũ conſpexit pratũ, candidis perfuſũ floribus, adeò quidẽ elegantibus, ſimiles vt vidiſſe ſe nõ meminiſſet; & quo elegantiã illorũ modo explicaret, neſciret. Puteo adſtantem Apoſtolũ vidit Andreã, forma venerabili ac decora, vt magna illius aſpectus videntem voluptate perfuderit. è quo mox audijt: *Longe alij hi ſunt liberi, quam quales expoſcis.* Voluiſſet quidem ipſa, ea quam hoc in loco percipiebat voluptatem, diuturnior fuiſſet, nec finem habuiſſet: ſed longior non fuit. Etſi apparens Sanctus nomen nõ indicaſſet, facilè tamen ipſa intellexit, Apoſtolum Andream fuiſſe, ad hæc, Deum velle monaſterium vt conſtitueret. vnde colligere eſt, viſionem hanc non minùs intellectualem, quàm imaginariam fuiſſe, nec phantaſma, nec illuſionem diabolicam exſtitiſſe. Non phantaſma, liquet è magno quem peperit effectu. Nam poſt illam, omnis illi ſobolis habendæ deſiderium abiit; & ita certò ſibi perſuaſit, hanc Dei voluntatem eſſe, vt illam exinde nec petierit amplius, nec deſiderarit. Vnde cogitare ſecum cœpit, quo Dei voluntatem modo executioni mandare poſſet. Non item illuſionem diabolicam, patet quoque ex effectu qui hinc ſecutus eſt: quod enim à cacodæmone proficiſcitur non poteſt tale cauſari bonum, quale eſt, monaſterium illud iam conſtructum eſſe, in quo tam ſingulare Domino obſequium præſtatur. Tum etiam quod ſexennio & amplius ante, quàm monaſterium fundaretur, hæc viſio contigerit: etenim futuros euentus diabolus prænoſſe nequit.

S. Andreas Apoſtolus apparet mulieri cuidã prolem petenti.

Hac illa viſione conſternata, agere cum marito cœpit, cum prolem ſibi rerum dator omnium Deus negaſſet, videri operæ ſe pretium ac dignum Deo opus facturos, ſi ſuis è facultatibus Monialibus quibuſdam

biſdam monaſterium erigerent. Nec abnuit pio coniugis ſtudio maritus (quòd etiam pius eſſet, & vxori morem gerere ſtuderet) & deliberare ſecum cœpere, quonam potiſſimum in loco ipſum conderent. Illa in natali ſuo ſolo id erigi cupiebat; verùm ipſe, varijs allegatis impedimentis, hoc illud loco erigi, minime conſentaneum fore aſſerebat, & ab hoc ipſam propoſito diuertere ſtudebat. Hæc dum agitant, ipſa Dux Albana Velaſcium ad ſe euocat: ad quam cùm veniſſet, ſuadet vt Albam cum familia ſua commigraret, illo ibi functurus magiſtratu, quem ſua in familia ei dare decreuerat. Is cùm ad Ducem veniſſet, viſurus quod illa munus ei vellet concredere, & ipſam conueniſſet: ab eodem non abhorruit, eſto tam id compendioſum non eſſet; atque illud quo Salmanticæ fungebatur. Hoc cognito, coniux contriſtata eſt, quòd (vti dixi) ab opido illo eſſet alienior: at audito & certior facta, nullos palatinos apud ſe poſthac hoſpitaturos, nonnihil placari cœpit. eſto non vſque adeò contenta foret, quòd Salmanticæ libentiùs & magis ſecundùm deſiderium habitaret. Velaſcius ergo cùm ædes coëmiſſet, ipſam per litteras eodem inuitauit. Venit illa quidem, eſto non libenter & inuita: magis verò abhorruit, cùm vidit domũ à marito coëmptam. licet enim optimo ſita eſſet loco, & ſatis ampla, paucis tamen illa diſtincta erat cubiculis, vnde prima nocte ſatis malè contenta fuit. Vt ergo poſtera luce primum in aream deſcendit, & porticum, & ſub ea puteum conſpexit, ſtatim animo recurrebat, hunc ipſum ſanè eſſe locum, quem per viſum iam ante, Andrea Apoſtolo ſibi apparente conſpexit: vidit inquam locum, non tamen Apoſtolum, nec pratum, nec flores, eſto & hunc & hæc, illa imaginationi ſuæ optimè impreſſa & haberet tunc, & etiam modò habeat. Viſis his non mediocriter obſtupuit, & ſimul apud ſe ſtatuit, iſthoc loci monaſterium conſtituere. Atq; exinde Albana ei commutatio voluptati eſſe & placere cæpit, nunquam inde recedere ſtatuens. Vnde & contiguas compararunt ædes, vſq; dum monaſterij quod moliebantur, termini ſatis ampli & lati forent. Cogitabat autẽ ſecum ipſa identidem, atque anxia animo verſabat, cuiuſnam potiſſimũ inſtituti moniales illuc induceret: volebat enim eas & numero pauciores eſſe, & ſtudioſiſſimas ſolitudinis ſectatrices. Hac ipſa de re cum duobus diuerſorũ Ordinum Sodalibus communicauit, viris bonis atq; doctis. Hi ſatius aſſerebant fore ſuas in alia piæ caritatis opera facultates impendere; quòd maxima Monialium pars ſuo ſtatu vix eſſet contenta, & alijs parui momenti rationibus allatis. quòd enim cacodæmonem opus hoc malè haberet, hinc ipſum diſturbare omnimodis ſatagebat: vnde, quæ ipſi aſſerebant argumenta & in contrarium rationes, ei vt placerent & commoda

viderentur, effecit. quare cũ hoc ei opus hi dissuasissent, & diabolus adhuc magis in illo dissuadendo instaret, timere & turbari cœpit, & à monasterio fundando fieri alienior. quem ipsa animum suum etiam marito communicauit. Visum proinde illis, cùm huiusmodi viri id dissuaderent, ipsorumq; intentio esset, Deo gratissimum obsequium præstare, ab hoc proposito animum diuertere. Vnde in eam venere sententiam, vt potissima fortunarum parte in dotem patrueli, quẽ Teresa habebat, sororis, quam carissimam habebat, filio, Velascij consobrinam ducturo tradita, reliquam in mutuum animarum posthanc vitam subsidium alijs pijs operibus dedicarent: quòd patruelis ille, adolescens esset bonus, pius, & satis iuuenis. Id quidẽ vtriq; summopere placuit, & ipsum pari cõsensu efficere suo tempore decreuere. Sed, cùm Dominus longè aliud facere constituisset, ipsorum propositum parũ profuit & prorsus euanuit: nã vix deni & quini effluxere ab hoc proposito dies, cũ patruelis ille in grauẽ adeò derepentè incidit ægritudinẽ, vt ex ea non multò pòst extinctus ad Dominũ migrarit. Mors hęc ipsã cũ nõ mediocri stupore ac timore cõpleuisset, simul animo recogitare cæpit: vti Ionas Propheta vltricem Dei manũ sensit, quòd illius esset, iussis obluctatus, nõ secùs sibi Deo vindicante carissimũ hunc nepotẽ morte sublatum, quòd diuina exequi monita neglexisset, & illi dare vellet quę Deo antè dedicare decreuerat. quę illi opinio firmissimè insedit. Ex illo tempore apud se statuit, nulla de causa monasterij fundationem intermittere; quæ & voluntas marito eius insedit, etsi quomodo illam opere perficeret, prorsus ignoraret. Illi, namq; Deus inspirare & suggerere videbatur id, quod hodie peractum viderunt: illi vero quibus ipsa rem significabat, & quale Monasterium vellet, describebat, ipsam ridebant, quòd quæ ipsa vellet, nusquam habituram illam dicerent: & in primis Confessarius quidam ex ordine Sancti Francisci, vir doctus & magni nominis. vnde ipsa non mediocriter est contristata. Cùm verò contigisset Sacerdotem hunc aliò foras proficisci, & multa is coram de monasterijs his B. Virginis de Monte Carmelo, quæ hinc inde tum fundabantur, inaudisset, omniaque eorum instituta accurate per se ipse inquisisset; Albam reuersus; eas illi se reperisse significat monachas, quas adeò solicitè quæreret: quare iam Monasterium quod volebat, & quomodocumque vellet, conderet. Cuncta ex ordine quæ audierat, ei retulit, & suasit, vt mecum hac ipsa de re ageret, vti etiam fecit.

Multum verò laboris & molestiæ in eum ipsis paciscendo & stipulando subiimus. eius namq; semper fui sententiæ, vt ijs monasterijs quæ piorum eleemosynis non victitarẽt, abunde necessaria omnia suppeditanda dicerem, ne quid à consanguineis aut alio quopiam Mona-

chæ

chæ necessitate premente postulare cogerentur, sed ad victum & vestitum necessaria omnia, domi ijs darentur, infirmæ verò & ægræ bene haberentur. nam è necessariorum defectu multa sequi solent in commoda & inconuenientia. Et certè, ad multa monasteria facultatibus & annuis reditibus non dotata, construenda, numquam mihi animus aut fiducia in Deum deest: certa quippe sum, numquam ipsum illis defuturum, aut necessaria non daturum: vt verò eisdem prouentus, & quidem modicos, assignari patiar, numquam animum habeo: imò verò eadem mallem non fundari.

S. Mater sua monasteria vult sine reditibus stabiliri, aut cũ sufficientibus.

Tandem rationi & æquitati accedentes, sufficientes pro numero Monacharum reditus nobis assignarunt; & (quo nomine plurimum illis debeo) sua excessere domo, quò nobis eam cederent, & ipsi in aliam satis incommodam commigrarunt. Die itaque Apostoli Pauli conuersioni sacro, anno M.D.LXXI. ad gloriam Dei, Sanctissimum Altaris Sacramentum huc illatum est, & peracta fundatio: quo in loco optimè diuinæ Maiestati seruitur: det ipse, vt hocce eius obsequium semper maius & maius fieri posit.

Particularia quædam de nõnullis horum monasteriorum monialibus referre quidem cœperam, rata tum temporis cùm hæc ipsa in aliorum manus venirent, & passim legerentur, illas, quæ modò in viuis sunt Moniales, mortuas futuras: tum etiam, vt quæ pòst venturæ sunt, ad bona hæc principia vlteriùs producenda animarentur: at posteà mihi visum est, non defuturum aliquem, qui meliùs, & particularius, nec tali cum metu, qualem ipsa habui, id præstet: cùm illos me horum participem esse, arbitraturos existimem: vnde etiam multa scribere omisi, quæ qui vidit & cognouit, non potest ea ceu miraculosa (sunt quippe admodũ supernaturalia) non habere, horum nulla hic referre volui, vti nec illorum, quæ ad oculum & manifestè patuit, illarum per preces Dominum fecisse. Vereor sanè & dubito, ne in annorum, quibus monasteria hęc fundata sunt, assignatione aliquando errem, tametsi omni qua possum diligentia eorum meminisse allaborem. at, quia parum id refert, & postea facilè is emendari error potest, pono eos, quàm possum proximè illorum recordari. Si quis verò in his intercurrat error, modicum sanè discrimen id erit.

Cur suarũ monialium laudes scribere nolit.

CAPVT XX.

AGITVR DE FVNDATIONE CONVENTVS SEGOBIENsis, à glorioso Iosepho cognominati; qui anno M. D. LXXIII. est erectus.

IAm suprà commemoraui, me, postquam Salmanticensem & Albanã domos fũdassẽ, & antè quãSalmãtinæ Moniales ædes ꝓprias haberẽt, à P. Pe-

à P. Petro Fernandio (qui ea tempestate Commissarium Apostolicum agebat) triennio in Incarnationis monasterio Abulæ commorari iussam: item quomodo me idem, visa Salmanticensium Monialium necessitate, Salmanticam ablegarit, vt propriam illis domum compararem. Ibi cum agerem, mihi inter orandum Dominus ait, Segobiam vt concederem, nouum ibidem monasterium conditura. Hoc mihi fieri penitus non posse videbatur, quod Superioribus non iubentibus illinc me nefas esset discedere, & quod P. Comissarius Apostolicus Petrus Fernandius, tum quidem alia fundari per me domicilia non æquis animis pateretur. neque vero id ipsa sine ratione ab eo mihi negandum arbitrabar, quod condictum, quo in Incarnationis agere me oportebat, nondum exspirasset. Hæc agitanti rursus mihi Dominus significat, facultatem vt ab Fermandio exigerem; hanc enim ab eo hauddubiè concedendam. Salmanticæ tum temporis agebam, vnde misso epistolio paucis hoc illi perscripsi, cũ amplissima mihi iam olim à Reuerendissimo Patre nostro Generali facta esset ad vbiuis locorum, si quando daretur occasio, cœnobia constabilienda potestas, & iam commoda alicuius in ciuitate Segobiensi excitandi sese offerret opportonitas, quod loci Episcopus, simul & respublica ab eo fundando non abhorrerent, non posse me hoc illi non significare, vt quidem meæ ipsius conscientiæ paci priuatim consulerem, ijs verò quæ ipse statueret, me paratam acquiescere, itaque securam & quietam me fore. Hæc ipsissima epistolæ fuere verba, nihil illis addendo, nec demendo: adiungeam præterea, id mihi videri ad Dei obsequium mirificè futurum. Facilè videre fuit, Maiestatem illius id velle, etenim ipse lectis litteris, plenam mihi rei perficiendæ potestatem dedit. mouit inopinatus hic illius assensus mihi stuporem, quod longè secùs sentientem haud multò antè simili in euentu eum perspexissem.

A Domino Segobiam excire iubetur.

Quocirca iam inde Salmantica curaui, domum vt amici mihi conducerent. etenim, post Toletanæ & Vallisoletanæ domorum fundationem, didiceram, longe esse satius, nonnisi adita iam possessione, domum propriam conquirere; idque multis de causis quarum ea sanè præcipua erat, quod domibus emendis obolum non haberem; possessione vero iam capta, & sede fundata, Dominus mox de pecunia necessaria prospiceret; præterea quod tum meliùs sitas & commodiores per otium conquirere liceret.

Satius censet esse domũ conducere, quam emere adeundam fundationem.

Agebat tum Segobiæ honesta quædam Domina Anna Ximenia cognominata, quæ olim viri nobilis & primogenij possessoris vxor fuerat. Hæc Abulam semel ad me visitandam excurrit; eratque Dei serui-

Anna Ximeniæ elogium.

seruitio & cultui addictissima, eiusque vocatio semper fuerat Religiosam vitam profiteri. Vnde, cum hocce cœnobium erigeretur, ipsa simul & filia, quæ semper piam sanctamque duxerat vitam, ei nomina dederunt. quam vero & in coniugali, & in viduali vita senserat molestiam & tædium, illi Dominus eo, quod ex Religiosa postea percepit gaudio, duplicatò rependit. & mater, simul & filia, semper admodum recollectæ, & insignes Dei ancillæ fuerant. Ipsa ergo domum nobis conduxit, & rebus omnibus necessarijs illam instruxit & apparatu domestico, nec non suam sacrario supellectilem comparauit: vnde mihi nullatenus hic laborandum fuit. At, ne qua sine labore & molestia fundatio perageretur, vt taceam, me tum vehementissimæ febris ardoribus diuexatam fuisse, & stomacho imbecilliori alijsque insuper malis languisse; incredibili anima tum ariditate & spissa caligine laborabat, accedentibus adhæc plurimis corporis doloribus, quorum vehementia ad trimestre penè durauit. Quin etiam per annum medium, quo illic egi, numquam deinde commoda vsa sum valetudine.

Segobiensis cœnobii initia.

Ipso S. Iosephi die Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentũ huc intulimus. etenim licet, Episcopi facultatem & vrbis assensum iam impetrassem, nolui tamen eius diei peruigilio clanculo circa vesperam domum adire. Iam abhinc multo tempore hæc mihi facultas data erat; sed, quod in Incarnationis conuentu agerem, & iam alium Superiorem haberem, quàm Patrem nostrum Generalem, fundationem hanc peragere non potueram; adhæc ipsam Episcopi, qui loco tum præsidebat cum id ciuitas volebat, licentiam nonnisi verbo & oretenus habebam, quam ab ipso nobis procurarat honestus Eques Segobiensis Andreas Ximenius, qui de illa in scriptis habenda parum laborabat, neque etiam mihi talis magnopere necessaria videbatur. sed decepta sum. Vt enim Episcopi Vicarius intellexit, iam monasterium fundatum esse, acri cruciatus ira illuc aduolat, sacrum vlterius celebrari vetat, eumque qui iam celebrarat, in carcerem compingere volebat, fratrem inquam quemdam Discalceatum, qui vna cum P. Iuliano de Auila, & alio Dei famulo qui me comitabatur, Andrea Gaitano dicto, illuc profecti erant. Erat hic Andreas Albæ equestri genere ortus, ipsumque iam abhinc annis aliquot ad obsequium Dominus à mundi vanitatibus quibus porro satis immersus erat, vocarat. hunc porro ipse ita iam pessum dederat & proculcarat, vt aliud, quàm quomodo Domino magis placeret & obsequeretur, iam non spectaret. Idcirco autem hæc de illo, hoc loco, referre volui, quod in ijs quæ sequentur fundationibus, aliquoties illius facienda erit mentio, quoniam insignem in ijsdem mihi operam præstitit, & impigrè laborauit: cuius virtutum si hic tex-

Antonij Gaitani elogium.

hic texere catalogum & seriem vellem, non tam citò possem absolnere: quæ verò hic nobis maximè necessaria erat, est, quòd ita sit mortificatus, vt famulorum qui nos comitabantur, nullus, ita suo officio in obsequendo & laborando in ijs quæ opus erant fungatur, atque ipse. Orationi vero mirè deditus est, & tot ei Dominus gratias præstitit, vt, quidquid alijs molestum & laboriosum videretur, illi placeat, arrideat & facile sit. Talis est omnis labor & molestia, quam in hisce fundationibus suscipit, adeò vt tum hunc, tum P. Iulianum de Auila, ad has peragendas Dominus singillatim delegisse videatur; quamquam suam Iulianus iam inde à primi monasterij initio operam nauarit. Horum comitum pietati & sinceritati asscribendum videtur & Deus dedisse, vt omnia mihi bene succederent. Illorum verò colloquia & sermones per viam, erant de rebus diuinis, aut eos, qui aut nostro in comitatu erant, aut per viam occurrebant, edocebant. adeò vt omnimodis, & per omnia diuinę Maiestati famularentur. Quare par est, carissimæ, eam quæ fundationum harum historiam legerit, agnoscere & scire, quàm ijs multum debeat; vt, cùm sine vllo commodo suo, tantum in hoc bono, quo vos iam fruimini, quod hisce in monasterijs agatis, laboris susceperint, eos Deo in orationibus commenderis, & aliquam saltem è precibus vestris ipsi vtilitatem suscipiant. Sanè si nossetis, quàm multas noctes & dies laboriosas habuerint, quæ per viam passi sint incommoda & difficultates, credo equidem libentissimè id vos facturas.

Segobiensis cænobij initia turbulenta.

Vicarius ergo templo nostro noluit excedere, sed lictorem, nescio qua de causa, ad eius aditum constituit. Terrorem id, fateor, aliquem incussit illic præsentibus, at me nihil, quodcumque demum post captam iam possessionem accideret, omnino turbabat; si quid timebam, id erat antè, quàm caperetur possessio. Itaque Monialis cuiusdam; quam fortè mecum duxeram, consanguineos, primarios ciuitatis illius, euocari, vt cum Vicario agerent, eique, habere me ad hoc faciendum ab Episcopo facultatem, significarent. Non ignorabat is hanc, vti postea ipsemet dixit; at hoc illum malè habebat, quod illum rei huius certiorem & participem non fecissemus. quod certè, meo iudicio, peius longe fuisset. Is tandem cõsensit, sacrorum dicendorum potestatem dans, at Sanctissimi Sacramenti custodiam negauit, De quo parum laborauimus. Ad aliquot menses isthoc in statu res nostræ fuere, vsque dum alias ædes comparauimus, & vnà cum illis magnas in caput nostrum lites arcessiuimus. tametsi iam antè sat litium cum Patribus Franciscanis ob alias, quæ prius in vicinia coemptæ erant ædes, habuissemus: at ob posteriores illas lité nobis

bis mouerunt Sodales quidam Religiosi à Mercede cognominati, nec non Capitulum & Canonici, quibus emphyteuseos ius in domum illam erat. Quam, ô bone Iesu, difficile est cum diuersis hominum opinionibus decertare & rem habere! cum enim rem iam confectam mihi habere videbar, tum alia ex alia difficultas subnascebatur. nam satis non erat, quæ postulauerant omnia ipsis concedere, quoniam statim aliud & aliud incommodum afferebant. Hoc ipsum, ita dictum, nihil quidem esse videtur, at id ferre & subire, nimis quàm multum fuit. Quidam Episcopi patruelis, qui in eadem Ecclesia Priorē & Canonicum agebat, quidquid poterat, nostri causa faciebat, nec non Licentiatus Heredius, insignis Dei famulus.[1] Cum Canonicis tandem, multo ære persoluto, res feliciter composita est, at non cum Patribus illis Mercenarijs: vt ergo ad nouas illas ædes transiremus, quam occultissimè id fieri oportuit[a]. Vbi verò nos iam de facto (etenim vno atque altero ante festum Archangeli Michaelis die migrauimus) in illas transijsse compererunt, pecunia accepta nobiscum pacisci, satius & præstabilius iudicarunt. Imprimis vero me in hisce difficultatibus cruciabat, quod, cùm nonnisi septem mihi octove à Præfecturæ Incarnationis triennio exacto dies deessent, Abulam inde me digredi necessariò, muneris causæ, oporteret. Domino ergo disponente & dirigente factum, vt omnia ita composita & ex voto constituta sint, nulla vt amplius exinde nobis lis fuerit: vnde biduo aut triduo post, ad Incarnationis cænobium digressa sum. Sit nomen eius in perpetuum benedictum, quod tales & tantas mihi numquam non gratias contulit, omnesque illius creaturæ eum laudent & celebrent. Amen.

CAPVT XXI.

DESCRIBITVR FVNDATIO COENOBII VEASENSIS, *quod à Sancto Iosepho Saluatoris vocatum, & anno M.D.LXXIV. in Sancti Matthia festo fundatum est.*

EO ipso tempore, quo (sicut supra commemoraui) iam inde ab Incarnationis Salmanticam proficisci iussa sum, & ibidem versarer, honesta quædam domicella Veasensis, misso nuntio, nec non litteris, quas Curionis aliorumque mittebat nomine, me inuitauit, vt illo in opido cœnobium conditum venirem; & verò de domo minimè laborarem, etenim ipsam se iam paratam habere, vt sola, omnibus iam paratis, monialium quæ ipsam incolerent, requireretur præsentia. Ergo nuntium, de opidi situ, commodis, & incolis sum percontata: qui multa mihi eiusdem bona commemorauit, nec iniuria: est

S. Mater Veasiū inuitatur, ad conuentū fundandū.

namque locus amœnus, salubris, & cæli satis temperati. Sed cum viderē, quantum inter illum & Salmanticam locorum esset interuallum, stultum mihi videbatur de ea fundatione cogitare: atque imprimis, quod Commissarium Apostolicum (qui nouæ huiusmodi cænobiorum fundationi si non aduersaretur, saltem non fauebat) assensum in illam præbere oporteret. Quare initio decreui, illo non monito, dicere, nequaquam me in præsens illam posse fundationem admittere. at postea mihi visa sum, quod is ipse Salmanticæ tunc versaretur, male factura: si illo inconsulto & non monito rem hanc non susciperem, quod à Reu. P. N. Generali mihi esset iniunctum, nullam quæcumque se offerret, fundationem repudiare. Ipse ergo his litteris visis, nefas mihi dixit videri, piorum illorum virorum, quorum se pietate ac benignitate mirificè respondit recreatum, desiderio non satisfacere, nec morem gerere, quare missis Veasinni litteris, illis significarem, ad illos fore vt quamprimum, accepta ab Ordinario per ipsos potestate, excurrerem. verùm addebat, hanc ipsam minimè ab illis obtinendam indubitatè crederem. quòd enim id Equitum S. Iacobi opidum esset, aliunde constare sibi, id genus facultates, ne multorum quidem spatio annorum, ab alijs simili in casu impetrari potuisse. quare illis per litteras meas spem omnem non adimerem. Interdum hoc ipsa mecum perpendo, &, quomodo id quod Dominus fieri velit (esto id ipsi etiā nolimus) ad exitum deducatur & perficiatur, vt, etiam ignari, nec scientes, illius simus adminicula & instrumenta: sicuti hac in re R. P. F. Magister Petrus Fernandius, qui Commissarius erat, instrumentum fuit. vnde ipse, Equitum pace ac potestate iam impetrata, eam à parte sua denegare minimè potuit. Sed hac ratione res peracta & facta est. Hoc Veasense Cœnobium, in honorem S. Iosephi, in festo Apostoli Matthiæ anno Domini M.D.LXXIV. fundatum est. Hæc autem eius fuere principia & initia, ad laudem & gloriam Dei. Commorabatur sub idem tempus hoc in opido generosus Eques, nomine Sanctius Rodericius de Sandoual, natalibus illustris, & opibus affluens: vxorem is habebat etiam nobilem Catharinam Godinesiam. quæ inter alias proles masculas, duas ei peperit filias, quæ huius fuere monasterij fundatrices; maiori nomen fuit Catharinæ Godinesiæ, minori vero Mariæ Sandouallliæ. Illa quartum decimum ætatis annum egressa vix erat, cum eam Dominus ad obsequium suum vocauit, antè vero adeò à mundo nuntium remittendo erat aliena, vt quascumque ei pater suggereret nuptias, velut se indignas ac minores, repudiaret. At cum quadam die in cubiculo (erat hoc post cænaculum, in quo pater eius tum agebat, cum nondum è lecto surrexisset)

Mirabile initiū Conuentus Veasensis.

fore

fortè crucis Dominicæ, quæ ibidem conſpiciebatur, titulum legiſſet, repentè ex illius lectione, dextræ diuinæ potentia penitus immutata fuit. nam cùm animo verſaret & volueret matrimonium id, quod ſatis honeſtum & optabile oblatum tunc ei erat, intra ſemetipſam dicere cæpit: Hem, quàm paucis & modicis pater meus contentus eſt, dum maioratus poſſeſſore ſponſo mihi inuento quieſcit. ego verò id ago & molior, vt ſtirps mea à me initium habeat, ipſaque familiæ ſim princeps. A matrimonio ergo alienior fieri cæpit: quòd nimis quàm vile & abiectum ei videretur, alicui homini ſeſe ſubijcere. vnde nam verò hæc in ſe ſuperbia oriretur, ipſa neſciebat. Sed nouerat Dominus, qua illam via iuuare & ad ſeſe trahere vellet. quare benedicta eius ſit miſericordia.

Catharina Godineſia conuerſio ad Christum.

Eo ergo momento, quo Crucis titulum legit, luculenta ac ſplendida menti illius aborta lux eſt, ad veritatem ipſam perſpiciendam; perinde ac ſi in obſcurum quemdam locum ſol deſubitò ingrederetur. & hac luce irradiata, conſiderationis oculos in Dominum in cruce fixũ, ac ſanguine fluido vndiquaq; perfuſum coniecit: cogitauitq; quàm ibi is malè habitus eſſet, nec nõ ſummam & ſingularem eius humilitatem, quàm verò longè diuerſum ab eo ipſa iter inſiſteret, dum per ſuperbiæ ſemitam pergeret. Aliquantiſper hac in cogitatione hauddubiè hæſit, quòd illius ſpiritum Dominus ſuſpendiſſet. Inſtillata tum quoq; ei à diuina Maieſtate magna & perfecta propriæ vilitatis ac miſeriæ cognitio, nec non voluntas qua etiam vilis ab omnibus haberi volebat, adhæc ingens, incitatumque propter eum patiendi deſiderium, quo pati optabat, quidquid aliàs Martyres paſſi erant: quin & profunda quædam animi humilitas, & tanta ſui ipſius deteſtatio, vt, niſi fuiſſet quòd Dei offenſa præcedere debuiſſet, de perditis & propudioſis mulierculis vna eſſe voluiſſet, quò hac ratione omnium digitis notaretur. vnde ſeipſa deteſtari & abhorrere, magnæque auſteritatis ſubeundæ deſideria concipere cœpit, quæ etiam poſtea reipſa & opere eſt executa. Hoc quoque momento caſtimoniæ ac paupertatis vota, inſigni animi generoſitate concepit, tantuſque mentem illius inceſſit alienæ ſe voluntatis ſubijciendi ardor, vt huius dumtaxat voluntatis explendæ ergô haud grauatè ſe in Mauricam captiuitatem, alieno paritura imperio, abduci ſiuiſſet.

Omnes hæ virtutes in ipſa ſtabiles permanſere, facilè vt videre fuerit, fuiſſe hanc ſupernaturalem quamdam Domini gratiam (vti poſtea commemorabo) quò omnes eum homines deprædicarent. Eſto tu benedictus, DEVS meus, in æternum, vt qui vno in momento animam deſtruas, & mox rurſus con-

struas & reficias, quid hoc est Domine; percontari hic ex te velim id, quod olim te rogarunt Apostoli tum, cum cæco lumen reddidisti, petentes, *Quis peccauit, hic an parentes eius?* Sed ego hic econtra peto, Quis tam singularem gratiam promeruerit? Non ipsa: iam enim suprà diximus, quibus illam è cogitationibus & moliminibus eduxeris, cum hanc illi gratiam præstitisti. Quam ergo magna & profunda sunt iudicia tua Domine? Tu nosti, quid facias, & ego vix scio quid dicam; cum opera, & iudicia tua incomprehensibilia sint. Esto proinde in æternum glorificatus & laudatus, cum etiam plura & maiora præstare valeas. Hoc ni esset, quid de me foret? Quid si fortè Mater eius tantæ huius gratia ex parte causa fuerit? tanta namque eius erat pietas & religio, vt ea forsan bonitatem tuam (vtpote qui pius & benignus es) induxerit, ad ei concedendum, vt in vita sua tantam in filiabus suis virtutem conspiceret. Subinde mecum ipsa perpendo, & considero, tales te solere gratias diligentibus te præstare, tantumq; ijs bonum conferre, quale est, iis dare id per quod tibi seruiant.

Hæc animo dum versat, ingens ab imis cubiculi penetralibus strepitus, vt omnia loco moueri ac subrui viderentur, est exauditus: qui etiam omnis è quodam illius angulo, in quem ipsa concesserat, prodire & oriri videbatur. Audiuit præterea terrificos quosdam vlulatus & fremitus: qui quòd aliquo temporis spatio durarent, patrem (qui, vti dictum est, nondum lecto surrexerat) insolito timore complerunt: adeò vt toto corpore perhorrescere & tremere cœperit. quare perculsus & consternatus, togam sumit, strictoque gladio in locum irruit, & expallescens, filiam quid rerum subesset, sciscitatur. Ipsa nihil se vidisse cum diceret, vlteriùs in aliud conclaue interius penetrat. cumque nec ibi quidquam vidisset, filiam iubet ad matrem se conferre: cui iniunxit, ne illam solam esse sineret, & quidnam audisset, ex ordine narrauit.

Facilè hinc patet, quàm diabolus ægrè ferat, cùm animam, quam iam vt suam reputabat, manibus & potestati suæ videt eripi, (adeò is scilicet bono & saluti nostræ aduersatur.) Non miror sanè, eum, cùm clementissimum Dominum tot simul alicui gratias præstare videt, ita obstupuisse, & talia doloris & indignationis suæ argumenta dedisse: præsertim quòd intelligeret ac videret, se, per gratiarum, quæ in anima illa sedem stabiliebant, thesaurum & opulentiam, multas animas, quas iam vt suas habebat, amissurum. Etenim certa sum, numquam tam magnas Dominum

minum alicui gratias conferre, quin simul earum plures, quàm ipsum qui eas recipit, participes faciat. Nihil horum ipsa cuipiam dixit: sed ardens vitæ monasticæ profitendæ desiderium concepit, cuius rei cum facultatem instantissimè à parentibus peteret, numquam tamen ab ijs illam potuit impetrare. Erga cum triennio toto eam postulasset, & illos assensum præbere nolle cerneret, ipso S. Iosephi die, honestum & simplicem vestitum, matre sola rei huius conscia (à qua haud ægre potestatem monasticam vitam suscipiendi obtinuisset: etenim patri nihil audebat indicare) assumpsit, itaque ad templum publicè perrexit; vt, cum semel in eo visa publicè & ab omnibus esset, hunc ponere deinde non iuberetur. itaque etiam factum est, & patrem dissimulare oportuit. Toto hoc triennio bonas aliquot horas orationi impendit, & quibus poterat modis sese mortificare, prout eam Dominus instituebat & suggerebat, studuit, non raro etiam in aream domesticam prodiens, frigida vultum perfusum solaribus ilico radijs siccandum exponebat, vt formæ facto dispendio omnes à sui coniugio, quod nihilominus plurimi ambiebant, deterreret. Adeo nemini quid imperare & dominari volebat, vt, cum ei paternæ familiæ cura concredita esset, itaque ancillis & mulieribus alijs quid imperare eam oporteret (quod aliter fieri non poterat) ipsa tamen ex humilitatis studio, exspectans vsque dum dormirent, illarum pedes exoscularetur; dolens & anxia quod ipsæ, cum sese meliores essent, sibi seruirent. Quod verò interdiu à parentibus aliarum rerum tractatione distineretur, somnum corpori suffurata integras propè noctes orationi dicabat adeo vt sæpè tàm parum somni caperet, vt, nisi supernaturales adfuissent suppetiæ, corpus trahere ei impossibile fuisset. Austeritates vero & flagella frequentissimè vsurpabat, quod nemo esset à quo ipsa regeretur, & cum nemine conferret. Inter alias, per quadraginta ieiuniorum dies continuos ferreis contentam hamis loricam patris nudo accinxit corpusculo. Oratura abditum quemdam locum captabat, vbi eam cacodæmon vanis & notabilibus illusionibus exagitabat. fuit non rarò cùm à decima vespertina ad vsque auroram in precando numine perseueraret. Quadriennium prope totum hisce exercitijs vacauit; quo exacto, in alijs maioribus eam Deus sibi voluit seruire, grauissimis inquam & pœnosissimis morbis, continenti videlicet febri, diro hydrope, cardiacis doloribus, nec non gangræna, quam incidi oportuit. Septendecim ipsis annis hæc ipsam ita detinuit inualetudo, vt nonnisi dierum aliquot

sanitate

ſanitate vſa fuerit. cùm quintus harum gratiarum, morborum, inquam, ageretur annus, patrem contigit intermori.

Soror vero eius, quatuordecim annorum virgo, vno poſt, quam Catharina veſtium ornatum depoſuiſſet, anno etiam exuuias ſæculi, (quarum antea elegantiam ſplendoremque perditè ſectata fuerat) texuit, communi veſte ſe induens: & exinde etiam inſiſtere continenter precibus, pijſque mentis exercitijs cæpit. Huc illas non modicè ipſa mater exſtimulabat, & qua poterat ope, pia illarum exercitia & deſideria promouebat: à qua etiam illis data facultas, vt mundano faſtu & nobilitatis proculcatis inſignibus (quamquam ſtirpe eſſent nobiles) teneras puellarum manus ad puellaria opera & litterarum lectionem edocerent, idque gratis, ſed tantum vt hac ratione interim occaſionem haberent ad mollibus illarum mentibus doctrinæ Chriſtianæ rudimenta, & Deum rogandi methodum rationemque tradendam. Inſignem hac illæ via fructum faciebant: etenim multas ad ſe alliciebant puellas, in quibus, quam in puellari ætate didicere morum honeſtatem, & laudabiles conſuetudines, etiamnum relucere & emicare cernimus.

Pia hæc occupatio & exercitium non fuit diuturnum: nam cacodæmon, quod ferre bonum hoc opus non poſſet, parentibus perſuadere cœpit, fore, vt in magnam ſui ac familiæ dedecus & infamiam cederet, quod ipſarum proles gratis edocerentur. hoc, vti & morborum violentia & grauitas, in cauſa fuit, vt pium hoc exercitium abrumpere ſint coactæ. Quinto poſt patris mortem anno, mortua quoque eſt harum Virginum mater; &, quoniam Catharinæ vocatio ſemper fuerat, vitam Religioſam & clauſtralem ſuſcipere, ſed numquam adhoc à parentibus impetrare veniam potuerat; hinc ilico, hac occaſione oblata, deſiderium hoc exequi procurauit, & alio propterea proficiſci (nam Veaſij cænobium nullum erat.) Sed conſanguinei eis, (cùm fortunis ac facultatibus affluerent,) in maius Dei ceſſurum obſequium affirmarunt, hoc ipſo ſi in loco cænobium nouum conderent. Sed, quod opidum hoc ad Equites commendatarios S. Iacobi ſpectaret, ad hoc generalis ipſius Ordinis Concilij conſenſus neceſſarius erat. Vnde ipſum Catharina impetrare incepit: ſed is tam difficulter haberi & obtineri potuit, vt quatuor ipſis annis, poſt magnos labores & ſumptus, nihil penitus actum ſit. Vſque dum ipſi Regi hac in cauſa oblatus libellus eſt, nihil obtinere tum ipſæ, tum amici potuere: quare tanta in re hac obtinenda apparuit difficultas, vt Catharinæ conſanguinei dicerent; fatuum eſſe vlterius petendo inſiſtere; ſuaderent proinde, rem hanc vt animo ponerent. Addebant inſuper, quod

tam im-

tam imbecilli attritaque esset valetudine (vti suprà dictum est) semper vt lecto affixa hæreret, vix vlla in Monialium congregatione locum sibi dandum speraret. Quibus illa confidenter pronũtiauit, si vnius mensis spatio sibi plena à Deo sanitas restitueretur, certissimum eam documentum ipsi diuinæ voluntatis fore, qua hoc condi cœnobium vellet: ac tum se illius ergô curiam adituram. Hæc cùm diceret, semestri, eoque amplius, lecto, prostrata valetudine, affixa decubuerat, & octennio ipso omni propè membrorum vsu destituta vixerat. Toto illo tempore continuis iactata fuerat febribus, lenta quoque interiora aderat phthisis ac marcor hecticus: accesserat hydrops, ac tam vehemens hepatis inflammatio & ardor, vt etiam trans stragula adstantes is afflaret, & ipsa etiam indusia adureret (adeò intensus erat) quod fidem propè superare videtur. Ego ipsa è medico sciscitata sum, num verè huiusmodi illa tum morbis laborarit: qui etiam non mediocriter obstupescebat. præter hæc, demum articularis eam in manibus æquè ac pedibus morbus cruciabat.

Ecce autem in gloriosi Martyris Sebastiani peruigilio, quod tunc in Sabbatinum diem incidebat, tam perfecta & plena ei reddita sanitas est, vt, ne miraculosa illa res in populum innotesceret, ipsa nesciret quomodo eam tegeret. narrauit porro, Domino valetudinem sibi reddente, tanto se tremore subitò introrsum fuisse correptam, vt in supremo eam vitæ agone versari crederet soror. vidit verò ipsa magnam in corpore suo mutationem, quin & aliam in anima; adeò scilicet illa in melius profecit. Adhæc noua hæc valetudo & sanitas magis ipsam recreabat, quòd hoc pacto monasterij fundationem procurare sibi iam liceret, quàm priùs ipsum desiderium patiendi. Nam iam inde ab initio, quo eam Dominus ad se vocauit, talem ei suiipsius abnegationem & detestationem indidit, parui vt omnia faceret. simul etiam asserit, tam vehemens se in animo patiendi desiderium sensisse, vt Deum enixissimè & ex animo rogaret, vt omni genere sibi patiendi materiam suggereret. In quo petitioni & postulatis ipsius diuina Maiestas morem gessit; etenim illo, quo dixi, octennio plusquam quingenties illi aperta vena est, vt taceam pluries admotas ei cucurbitulas cum scarificatione, cuius indicia & cicatrices in corpore etiamnum existentes satis id ipsum produnt. In cuius plagas etiam sal subinde iniectus, quòd salutare & vtile id medicus quidam censeret, ad virulentiam & acrimoniam, quam lateris quidam dolor causabatur, eliciendam. plus quam vicies hoc ei remedium adhibitum est. Id porrò magis in ea mirandum, quòd, cum medicus aliquo de pœnosis hisce remediis adhibẽdum pronuntiaret; ipsa interim

priùs anima non concideret, sed magna cum auiditate ac desiderio tempus illud exspectaret, quo ipsum erat executioni mandandum. quin & ipsosmet medicos exstimulabat & incitabat, præsertim cùm cauterio caro illi esset inurenda, quod ob gangrenam & alios id genus morbos satis erat frequens. Causam, ob quam hæc omnia desideraret, eam esse dicebat, vt probaret & periculum faceret, num quæ martyrio finiendi vitam, habebat desideria & voluntas, vera forent.

Vt ergo se valetudini restitutam conspexit, Confessario & medico suasit, aliò vt se conduci facerent, vt vulgò crederent homines, aëris cælique mutationi valetudinis recuperationem asscribendam. Sed id illi vetabant; imò verò medici rem propalarunt: quòd de eius valetudine iam antè desperassent, quia tam putrem identidem exspuebat sanguinem, vt pulmonum particulas exspui censerent. Triduo ipsa in lecto hæsit, quòd surgere non auderet, ne quis rem intelligeret; sed quia tam sanitas, quam infirmitas, celari nequit; hinc omnis illius conatus & simulatio frustranea fuit. Narrauit ipsa mihi, se, cùm mense Augusto superiore Dominum precaretur, vt vel ingens hoc vitæ religiosæ cænobijque condendi à se desiderium auferret: vel aliqua eius perficiendi rationem suggereret; certam de valetudine recuperanda intus factam esse, quò confirmato corpore per quadragesimales ferias facultatem ipsa impetratura in curiam abiret. Addidit præterea, toto illo tempore, tametsi morbi & languores indies etiam ingrauescerent, numquam se, quam à Deo acceperat recuperandæ valetudinis spem, deponere potuisse. Et, tametsi bis, extrema vnctione esset inuncta (& quidem semel in ita præsenti mortis discrimine, vt diceret medicus, frustra Curionem ad vngendum aduocari, cum ante illius aduentum ipsa esset exspiratura) semper tamen confidebat & in Domino sperabat, fore, vt Religiosa moreretur. Non dico autem, illam iam inde ab Augusto illo ad vsque S. Sebastiani festum, bis hoc extremæ Vnctionis Sacramentum suscepisse; sed priùs.

Fratres illius & consanguinei, vt gratiam & miraculum quod in ea Dominus erat operatus, tam inexspectò ei sanitatem reddendo, perspexere, iter illius & profectionem impedire noluere; tametsi stolidum id illis & dissentaneum videretur. Trimestri in curia hæsit, nihil dum impetrans; at postquam Regi libellum supplicem suis ipsa manibus obtulit, is, cognito Discalceatis Monialibus erigendæ, sedis copiam peti, eam illi confestim dari imperauit.

Porrò

Porrò quod ad Monasterii fundationem spectat, satis eam, nonnisi Deo operante & peragente perfectam fuisse videre fuit, quòd eam Superiores, cùm & locus procul esset dissitus, & reditus perexiguus, admittere voluerint. Quòd enim Maiestas illius fieri vult, non potest non fieri & executioni mandari. Quapropter anno M. D. LXXIV. sub quadragesimalis ieiunij initia eò se Moniales primùm contulere: quas oppidani magna cum pompa, hilaritate & supplicantium ritu excepere. Omnibus porro in generali magna propterea oborta lætitia est; nam, etiam ad paruulos vsque, nemo non videbat opus esse, quod ad Dei optimi maximi gloriam mirificè faceret. Monasterium porrò, quod à S. Iosepho Saluatoris nomen traxit, hac ipsa Quadragesima, die Sancti MATTHIAE natalibus sacro fundatum est. Eadem quoque die ambæ sorores sacrum religionis habitum suscepere. CATHARINAE porro valetudo indies fiebat melior ac robustior, eius autem demissio animi, parendi voluntas promptissima, & vt ab omnibus vilipenderetur desiderium, satis significant, eius desideria vera fuisse, & ad Domini obsequium tetendisse. Sit ipse benedictus in sæcula.

Eadem quoque mihi inter alia multa narrauit, sibi ab hinc annis viginti, cùm se ad nocturnam quietem composuisset, animo accuratè soliciteque versans, quænam in mundo Religio maximam vitæ perfectionem sectaretur, vt illi repertæ se totam ipsa deuoueret, somnianti hoc visum exhibitum. Angustissimum per callem incedere se putabat, præcipitijs & voraginibus horrendis vndique obnoxium inter hæc Religiosum de Discalceatorum cætu conspicit (cùm autem F. Ioannem de Miseria, Fr. Laicum Ordinis huius, qui Veasium excurrit cùm ipsa ibidem agerem, conspexisset, hunc eumdem sibi videri ait, qui aliàs sibi inter somniandum apparuerat) sibiq; dicentem audit, *Mecum veni soror.* quo dicto, quamdam in domum ab illo conducitur, in qua ingentem Monialium multitudinem vidit nulla porro domum hanc illustrabat lux, quàm quod à candelis ardentibus, quas manu illæ gestabant, lumen promicabat confestim ab eisdem sciscitatur, ecquodnam vitæ institutum profiterentur. Nulla verbum illi respondit; sed omnes velum capitis attollentes, ore blando ac renitenti riserunt. Et certissimo asserit, eosdem se tunc vultus notasse, quos habere videtur eas quas hactenus conspicata sorores est. Reliquarum verò præfecta, ipsius manu arrepta, ait: *In hunc te cætum cooptare volo filia*; simul vitæ quam

Visio admirabilis.

profitebantur, leges & Constitutiones exhibens. Interim ipsa tanto animi gaudio delibuta somno expergiscitur, vt se inter Cælitum choros & iubilos versatam crederet. ceterùm quidquid ex ostensis sibi in viso Constitutionibus memoria insculptum hæserat, ad animum reuocatum scripto commisit. Multum porro effluxit temporis antè, quàm horum quidquam Confessario, aut mortalium cuipiam aperiret. Et nemo erat, qui & hoc de instituto aut Religione quidquam diceret. Cùm ergo isthuc in opidum quispiam de Societate IESV Sacerdos, qui omnium illius desideriorum probè conscius erat, fortè post appulisset; huic ipsa quidquid in scriptum retulisset, haud grauatè ostendit, seque beatissimam fore significauit, hanc si sibi Religionem inuenire contingeret: fore enim vt se quamprimùm huic dedicaret. Is porro horum cum monasteriorum notitiam haberet, Ordinem illum esse B. Virginis de monte Carmelo, ei dixit: tamen id illi tam clarè ad intelligendum non aperiret: sed illorum ei Monasteriorum, quæ ego tum fundabam, mentionem faceret. His igitur compertis mihi, vt suprà significatum est, litteras & nuntium miserunt. Quo autem tempore responsum meum accepit, adeo grauiter ægrotabat, vt spiritualis illi Pater persuaderet, hac vt cura seposita, de isthoc instituto amplectendo vltra non ageret: nam esto etiam hunc in cætum adlecta iam esset, ex eo dimittendam videri, nedum iam admittendam. Hæc illam dehortatio cùm non parum affligeret, feruentes in preces effusa & anxia, sic Dominum est precata: *Domine & Deus meus, te scio esse qui omnia potes. eia ergo anima mea vita, aut hoc à me desiderium amoue, aut eius adimplendi mihi viam modumque ostende.* Magna hæc cum fiducia proferebat, Beatissimam Dei Matrem, per eum quem tum, cùm filium suum dilectissimum mortuum, gremio sustinuit, sensit dolorem rogans, pro se vt apud Dominum intercederet. Vnde ei introrsum in anima in hæc verba vox accidit: *Crede & exspecta: ego enim sum qui possum omnia: sanitatem recuperabis: qui enim efficere potuit, ne tot tantæque ægritudines, quæ ex se mortales erant, vllum vitæ tuæ detrimentum inferrent, multò minori eas negotio à te poterit auferre.* Tanto autem sibi aiebat verba hæc robore & certitudine dicta fuisse, nullatenus vt dubitare poterat, quin votorum suorum futura esset compos, tametsi aliæ plures, tum & maiores in eam ægritudines ingruerent, quoadusque plenam ei Dominus (prout dictum est,) salutem daret. Sanè quæ hoc in euentu circa ipsam contigere, incredibilia propè sunt, &, nisi ipsa medicum, eiusque domesticos & alios interrogassem (adeò scilicet ego improba

proba

proba ſum) res certè erat huiuſmodi, vt non multum quis peccaſſet, ſi aliquam in narratione eius exaggerationem permiſſam fuiſſe credidiſſet. Tametſi autem imbecillis & infirma ſit, vires nihilominus iam habet ad regulam ſeruandam, & corpus ſatis firmum; præterea magna animi eſt hilaritate, & ſingulari in omnibus (vti iam antè notatum eſt) humilitate prædita, quæ omnibus nobis egregiam Dei dilaudandi materiam ſuggerit. Ambæ verò tam perfectè integréque ſuas ſine vlla contradictione fortunas Religioni conſignarunt, vt, etſi deinde in ipſam non cooptarentur, nullum ibi eſſet ius eas repetendi, aut vllam propterea mercedem poſcerent. Magna in ſeniore relucet abnegatio tum conſanguineorum tum patriæ; vnde etiam ſemper procul ab eis abeſſe deſiderat; & hoc ipſum etiam enixè à ſuis Superioribus contendit. tanta tamen & tam ſingularis eius eſt obedientia, vt Veaſij etiam cum gaudio commoretur. Hæc quoque in cauſa fuit, cur monialium chorum frequentantium velamen ſumpſerit; omnimodis namque petebat, non in illarum, ſed miniſtrantium ſororum numerum aſſcribi. vſque dum meam illi ſententiam perſcripſi, multa ad hoc argumenta adferens, quin & eam increpans, quod non ea qua oportebat, promptitudine Patri Prouinciali pareret: neque enim hoc maioris meriti materiam eſſe & alia id genus depromens, aſperius eam habendo. Hæc verò loquendi ratio ei longe gratiſſima eſt, nam gaudet ſummopere cum increpatur. Sic demum ad hoc potuit induci, tametſi contrarium quam maxime vellet. Nihil de hac anima audio vel intelligo, quod non eo referatur, vt Deo ſeſe gratam exhibeat; atque idem reliquarum omnium de ea iudicium eſt. Dignetur eam Maieſtas ipſius in hoc propoſito confirmare, eiuſque virtutes & gratiam, quam ei contulit, ad maiorem gloriam & obſequium ſuum indies adaugere. Amen.

CAPVT XXII.

HISPALENSIS CONVENTVS À S. IOSEPHO
appellati fundatio deſcribitur. Primum in eo ſacrum ipſo SS. Trinitatis feſto, anno Domini M.D.LXXV. celebratum eſt.

VEaſij cum agerem, Concilij Commendatariorum facultatem, ad Caratacæ fundationem inchoandam, exſpectans, illuc ad me viſitandum appulit quidam Ordinis noſtri Diſcalceatorum Pater,

Hieronymus Gratianus Discalceatis aggregatur, & eius elogium

Hieronymus Gratianus de Matre Dei vocatus, qui non ita pridem Compluti cum ageret, in Ordinem nostrum cooptatus erat. Vir erat egregiè doctus, summi ingenij, & cumprimis modestus, & toto vitæ suæ tempore tam continuus virtutum omnium cultor & amator, vt in renouatæ primigeniæ Carmelitarum regulæ & Ordinis huius bonum B. Virgo eum selegisse videatur. Hic Compluti habitans, ab Ordinis nostri habitu assumendo satis erat alienus, esto non à vita Religiosa profitenda: etsi enim parentes ipsius, quod gratia & beneuolentia apud Regem valerent, & præclara omnia filij indoles polliceretur, quid aliud intenderent, ipse tamen alia longe spectabat. Pater eius, qui Regi à secretis erat, volebat vt calamo rem ageret, & non militiæ assuesceret, eumque proinde sibi in secretariatus officio successorem designabat. At ipse, quod ætate adhuc esset iunior, adeò huc non propendit, vt magna lacrymarum vi effusa ab eo impetrarit, vt Theologiæ sibi operam dare liceret. Animum is iam ad Societatem IESV applicarat, quin etiam in eamdem iam cooptatus erat, sed, nescio qua de causa, illius ingressum ad dies aliquot differendum censuere. Narrauit is mihi, omnes quæ sibi occurrebant delicias & recreationes, semper sibi graues & pœnosas fuisse, quod hæc sibi via ad cælum minimè conducere, neque tuta esse videretur. Semper autem statas suas orandi seruabat horas, & ordinariam mentis recollectionem, eratque honestatis seruandæ per omnia studiosissimus. Eodem porro tempore summus quidam amicus eius Pastranæ Ordinis nostri habitum assumpsit, S. Theologiæ etiam Doctor, F. Ioannes de Iesu cognominatus. Nescio autem an hanc ob causam, aut quod de Ordinis nostri magnitudine, excellentia & antiquitate tractatum scripsisset, erga eumdem affici cæpit. Etenim tam illi volupe erat, omnia quæ ad ipsum spectant, legere, & hæc ipsa illustrium auctorum testimonijs comprobare, vt sæpè scrupulos conscientiæ sensisse se diceret, quòd alia maioris momenti studia & electionem intermitteret, quod ab hisce auelli non posset; vt omnes recreationis suæ horas his solum impenderet.

O Sapientiam & potentiam Dei! quam ipsi parum effugere & diuertere possumus id, quod ipse fieri vult! Videbat Dominus, quantopere opus hoc quod Maiestas ipsius inchoarat, huiusmodi viro opus haberet. Equidem frequenter ob gratiam & beneficium in hoc nobis datum eum laudo ac celebro: etenim si summa

cum

cum contentione & enixè Maiestatem eius rogare voluissem, talem & Ordini virum daret, qui sub hæc primordia, omnia quæ ad eum spectarent disponeret ac dirigeret; tantum ab eo petere virum nescinissem, quantum in isthoc nobis dedit. Sit ipse propterea in æternum benedictus. Cùm ergo nihil minùs quàm de Ordine hoc capessendo cogitaret, rogatus est vt pastranam, cum conuentus nostri illic Præposita (nondum enim is conuentus dissolutus & translatus erat) actutus, vt Virginem illa quamdam in familiam suam cooptaret, sese conferret. Quæ non diuina Maiestas media vsurpat! forsitan enim, si illuc se ad habitum Religiosum sumendum conferre decreuisset, tam multi ei aduersati fuissent, numquam vt id perficere potuisset. Sed Beatissima Virgo MARIA, cuius ille indefessus est cultor & perstudiosus, sibi impensum obsequium non aliter ei remunerari voluit, quàm suum ei vestitum elargiendo. ipsam proinde mediatricem fuisse existimo, quo hanc ei Dominus gratiam præstaret; nec non in causa fuisse, vt & ipse hunc assumeret, & tam bene erga Ordinem eius semper affectus fuerit noluit enim, vt tam ardens ei seruiendi desiderium habenti, ad ipsum opere exequendum deesset occasio. Illi namque solemne & ordinarium est, opem & auxilium præstare illis, qui sub suum præsidium confugiunt. Madriti puer cùm ageret, sæpè quamdam B. Virginis imaginem, erga quam peculiari quodam affectu ferebatur (quæ vbinam esset, non recordor) salutatum abibat, eamque dominam & amicam suam nuncupare solebat; eamque quàm frequentissimè visitabat. Munditiem illam & castitatem, quam semper vsque dum vixit, is coluit, ipsa hauddubiè illi à filio impetrauit. Dixit, visam sibi subinde imaginem illam oculos lachrymis suffusos, ob plurimas quæ aduersus filium suum committuntur offensas, habuisse. Hinc magnus quidam in eo impetus & desiderium animarum iuuandarum, nec non intensus ac vehemens, cum in Deum videret peccari, animi dolor & sensus nascebatur. Itaque erga proximi animarum bonum propendet, vt omnis ei labor, si aliquid per eam sese proficere posse speret, illarum causa susceptus perexiguus esse videatur. hoc ipsa per experientiam & reipsa in multis laboribus quos subijt, perspexi.

Cùm ergo BEATA VIRGO Pastranam eum velut circumuentum conduxisset, (putabat namque ipse illuc se ad Moniali cuidam vestem impetrandam abire) ecce Dominus ita rem disposuit, vt eam ipsemet ibidem sumpserit. O secreta

indicia

iudicia Dei! & quomodo, nolentes nos disponit, vt nobis gratiam conferat, & animæ illi bona quæ fecit opera, atque ædificatiuum, quod semper dederat vita sua exemplum, nec non intensum quo gloriosæ eius matri famulari volebat, desiderium remuneraretur! etenim Maiestas eius hæc semper maximis quibusdam muneribus & præmijs indubiè compensare solet.

Pastranam ergo cùm appulisset, Præpositam est, vt Virginem illam in suum contubernium admitteret, allocutus; imò verò cum ea egisse videtur, vt apud Dominum ipsa precando efficeret, quo ipse in Ordinem posset admitti, vt primum ipse cum ea agere cæpit. etenim tam suauis & blanda eius conuersatio est, vt plerique qui cum eo agunt, eum diligant (est hoc gratia à Domino dari solita) vnde etiam ab omnibus Religiosis ac Monialibus ipsi subditis summopere amatur. Nam tametsi nullum delictum impunè esse sinat (etenim de Religionis & Ordinis incremento semper sollicitus est quàm maximè, inque eo procurando assiduus) nihilominùs eam morum suauitatem & lenitatem præfert, vt nullus aliquam de ipso conquerendi occasionem habere posse videatur. Cùm igitur idem huic Præfectæ accideret, quod alijs omnibus, summopere desiderauit, vt Ordini ipse huic nomen daret. Hoc ergo desiderium Monialibus suis patefecit, vt viderent scilicet etiam atque etiam, quanti hoc sua interesset (tunc namq; admodum paucos, & penè nullum ei similem Ordo vniuersus virum habebat) ac Dominum precibus inducerent, ne illum inde digredi pateretur, nisi habitu Carmelitano assumpto. Hæc autem Priorissa insignis & feruens Dei ancilla est; vt, etiam eius vnius orationem à Deo exaudiri dignam fuisse censeam, quanto verò magis, tot sanctarum animarum, quæ ibidem congregatæ erant? Nulla non hanc in se prouinciam suscepit, & ieiunijs, corporis castigationibus, & feruentibus orationibus diuinam Maiestatem continenter fatigabant: Vnde etiam eam induxere, vt hanc nobis gratiam faceret. Vt enim P. Gratianus Conuentum Fratrum adijt, tantamque ibidem vigere religionem vidit, nec non tam insignem Domino seruiendi occasionem ac materiam (atque imprimis, quod Ordo esset gloriosissimæ eius Matri, cui ille vsque adeò famulari auebat dedicatus) cor illius cæpit ad amplius in mundum non reuertendum emoueri. Et, quamuis multas ei cacodæmon èconträ difficultates & remoras obijceret, atque inprimis quem ipse dolorē & crucē suis allaturus esset parentibus, qui vsq; eo ipsum diligebant, quemque liberis suis (quos habebant in vtroq; sexu plurimos) aliquando consulturum & auxilio futurum certissimo spetabant; attamen ipse, hanc Deo, cuius causa relinquebat reliqua omnia,

curam

curam committens, Virginis esse famulus, cliens & Religiosus; eiusque habitum assumere apud se firmissimè constituit. Quare huncetiam magno vniuersorum, ac præsertim Præpositæ & Monialiũ omniũ plausu ac gaudio suscepit: vnde hæ Domino summas identidem agebant gratias, quod suis hoc Deum Opt. Max beneficium precibus & orationibus contulisse existimarent. Toto tirocinij sui tempore eam humilitatem & abiectionem prætulit, quam etiam nouitiorum minimus. Inprimis verò eius virtus eluxit & probata est tum, cum illius loci Priore absente, frater quidam admodum iuuenis, vix doctus, & paucissimis naturæ dotibus, nec vlla ad regendum prudentia instructus, & sine vlla experientia (etenim nonnisi pauculis annis in Religione vixerat) ipsi in Rectorem & Præsidem datus est. Vix credat quis, quam is suos rigidè haberet, quibus eos austeritatibus & mortificationibus attereret: & quoties id mecum recogito, obstupesco, quomodo eas subditi ferre possent, præsertim similes viri; adeo vt spiritu illo, quem illis dederat Deus, ad illas sustinendas, sanè opus esset. Vnde etiam exinde patuit, Religiosum illum melancholicæ passioni valdè obnoxium fuisse; adeò quidem vis, vbicumque agat, etiam subditus, fratribus suis molestus & grauis sit, quanto verò magis cum alios regeret; eò quod melancholicus illi humor valde dominetur. Ipse quidem bonus Religiosus est; Deus verò subinde permittit, talis vt error committatur, tales inquam homines gubernaculis admoueantur, vt ij quos ipse amat, in obedientiæ virtute exerceantur ac perficiantur. ita hic factum fuisse, verisimile fit. Vnde in huius rei meritum, maximam Deus lucem in rebus ad obedientiam spectantibus P. Hieronymo de Matre Dei contulit, ad suos postea subditos instituendos, vtpote qui tam bona habuit ad in ea sese exercendum, principia. Vt verò in omnibus quæ nobis opus sunt, aliquam haberet experientiam, vtque per omnia probatus foret, trimestri antè, quam professionem votorum emitteret, maximis exagitatus fuit tentationibus; at ipse, tamquam strenuus filiorum B. Virginis Mariæ ductor futurus, egregiè illas superauit & victor euasit: nam cum illum cacodæmon maximè & vehementissimè inducere satagebat, vt habitum assumptum exueret, ipse econtra votum faciendo sese illum non dimissurum, quin imò vota ipsa concipiendo, illius vim & potentiam eludebat. Mihi quoque deinde tractatum, quem durantibus illis tentationibus conscripsit, legendum dedit, qui magnum sanè deuotionis spiritum in me excitauit; simul etiam ex eo apparet, quo eum Dominus modo in tentationibus expugnandis corroborarit.

Videbitur fortaſſe cuiquam veſtrum ineptum & abſurdum, quòd tot animæ ſuæ ſecreta & particularitates ipſe mihi aperuerit: fortaſſe id fieri permiſit Dominus, vt hoc illa loco ipſa commemorarem, vt ipſe ſuis in creaturis laudetur & celebretur: noui enim, ipſum ne Confeſſario quidem ſuo, aut cuipiam alteri tantum, quantum mihi, eorum patefeciſſe. Subinde aliquã ad hoc faciendum habebat occaſionem, quod ei, tum ob prouectiorem meam ætatem, tum ob ea quæ ex alijs de me audiebat, aliquam rerum habere viderer experientiã. Aliarum rerum, de quibus agebamus, occaſione hęc aliaque mihi aperiebat; quæ tamen non eſt opus hoc loco deſcribere, ne æquo ſim longior. & certè adhuc multum me ipſa inhibui, ne, ſi fortè hæc aliquando in illius manus incidant, aliquam ei propterea moleſtiam pariam. Reuera minus facere non potui, & nefas putaui, eius qui huic primigeniæ Regulæ renouationi tantopere contulit & præfuit (cùm antequam hæc in manus illius incidant adhuc valde diu futurũ ſit) memoriam non facere aut recordari. Etſi enim is primus non fuerit, qui eam inchoauit, aliquando tamen fuit, cum malè me haberet, quod eadem eſſet inchoata, niſi tam magnã de Dei miſericordia ſpem ac fiduciam habuiſſem. Loquor autem de conuentibus Fratrum: etenim conuentus Monialium, quæ eius bonitas & benignitas eſt, hactenus ſemper felicem progreſſum & ſucceſſum habuere: quin & fratrum domus non malè procedebant, ſed tale habebãt fundamentum ac principium, vt propediem prolapſuræ viderentur: quod enim per ſe ipſæ ſingillatim Prouincialem non haberent, à Patribus Calceatis regebantur. Porro qui eas regere potuiſſent, qualis erat F. P. Antonius de Ieſu (is inquam qui rem exorſus erat) plenam hanc poteſtatem non habebant, neque etiam Conſtitutiones à Reuerendiſſimo Patre Noſtro Generali datas ſtabilitaſque habebant. Nam in ſingulis conuentibus fratres agebant, quod ipſis bonum & expediens videbatur; qui, vſque dum ab aliquo ſuæ profeſſionis & Regulæ regerentur, maximas paſſi ſunt difficultates. hoc enim huic, illud illi placebat & ſequendum videbatur. quod certè me non raro, mirum in modum cruciabat. Cui rei & inconuenientiæ Dominus per P. F. & Doctorem Hieronymum de Matre Dei ſuccurrendum putauit: hic namq; Commiſſarius Apoſtolicus mox eſt creatus, plenamque & abſolutam auctoritatem & poteſtatem ſuper omnes Diſcalceatos & Diſcalceatas accepit; quin & in illorum vſum Conſtitutiones condidit: quòd enim nos Moniales, eas iam tum à Reuerendiſſimo Patre Generali accepiſſemus, nullas pro nobis concepit, ſed pro illis, idque vi poteſtatis ab Apoſtolica Sede acceptæ, necnon per præclara naturæ talenta, quæ vti

iam ſu-

iam suprà retuli, à Domino acceperat. Vt primum eos visitauit, omnia tam bonum in ordinem & statum redegit, satis vt appareret, eum à diuina Maiestate adiuuari, & à Beatissima Virgine Deipara delectum, qui Ordinis ipsius negotia curaret. Illam igitur ego supplex rogo, apud filium vt efficere dignetur, vt is eum assiduè foueat, iuuet, promoueat, simul & gratiam det, ad in illius obsequio semper vlterius progrediendum. Amen.

Capvt XXIII.

Fvndationem conventvs Hispalensis prosequitur.

ANtequam ergo P. M. F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei Veatium ad me videndum excurrisset, eum de facie non videram, tametsi id summopere hactenus desiderassem: quamquam inuicem aliquoties per litteras allocuti essemus. Vt ergo cognoui eum illic adesse, maximopere sum gauisa; valdè enim eum videre optabam, quòd tam præclara de ipso & salutaria inaudissem. at magis gauisa sum tunc, quando coràm cum eo tractare cœpi: ita namque mihi is placuit, vt, qui illum apud me dilaudarant, satis adhuc eum perspexisse non viderentur. Cum autem ipsa tum varijs afflictionibus & vexationibus oppressa essem, certè vt illum primum vidi, omne, quod illius opera nobis euenturum esset bonum, repræsentare mihi Dominus videbatur: adeò vt omnibus illis diebus tantam tamque excessiuam in animo meo consolationem & gaudium sentirem, vt me ipsa reuera stuperem. Illius Commissariatus nonnisi super Conuentus Bæticenses tunc quidem extendebatur; at Veatij v[illegible] interim ad se Legatus Apostolicus euocauit, simulque Castellanæ Prouinciæ Discalceatorum Visitatorem esse iussit. Tanto porro spiritus meus tunc exultabat gaudio, vt Domino gratijs agendis per dies illos satiari non possem, & aliud quid facere nollem.

S. Mater P. Gratianum videre & audire optat.

Hoc ipso tempore submissa fuit facultas ad nouum Carauacæ conuentum fundandum; sed longè ea alia, quàm ad meum propositum & intentum necessaria erat, vnde de nouo nuntius ad curiam mittendus fuit. Graue mihi ac tædiosum cumprimis erat tanto illic tempore exspectare; vnde in Castellam redire constitui; iam tum enim fundatricibus scripseram, nullatenus eum, nisi certa quædam particularitas, quæ facultati deerat, concederetur, fundandum. Vnde denuo ad aulam mitti nuntium oportuit. Quod autem P. Hieronymus Gratianus, cui monasterium illud iam tum subiectū erat, quod totius Prouinciæ

Bæticæ Commissarius esset, ibi tum versaretur, nihil sine eius voluntate fieri aut decerni poterat: vnde rem totam cum eo communicaui. Illi porro videbatur, fore, vt si semel inde discedere & abire me contingeret, fundatio Carauacensis penitus concideret; adhæc, non parum ad Dei gloriam futurum, si Hispali conuentus quidam constitueretur: quòd ei haud difficile futurum videbatur, eò quòd quidam auctoritate pollentes & opibus, etiam domum statim consignare parati hoc ipsum ab illo petijssent. Adhæc quòd Archiepiscopus singulari Ordinem hunc studio complectebatur, rem longè gratissimam illi, sese facturum hac ratione existimabat. vnde statutum est, vt cum Priorissa & Monialibus, quas Carauacensi sedi destinaueram, Hispalim concederem, tametsi animo à conuentibus in Bætica fundandis, varias ob causas, semper fuerim alieniore. Imò verò, si, cum essem Veasij, priùs opidum illud in Bætica esse intellexissem, minimè illuc concessissem; quod autem me decepit, est, quòd, quamuis opidum, & ager Bæticensis iuris non sit, quod non nisi quatuor aut quinque inde leucis initium habet, ab ipso tamen ipsa prouincia dependeat. Vt tamen vidi Superiorem huius animi esse, ilico eiusdem iudicio sententiæque acquieui. hanc namque mihi Dominus gratiam facit, vt Superiores semper & in omnibus bene mandare & ratione niti censeam; tametsi aliam fundationem iam molirer, & rationes prægnantissimas haberem quo minùs Hispalim adire vellem.

Hispalensis Conuentus fundandi occasio.

Statim ergo omnia quæ ad iter hoc necessaria erant, præparari cœpere, quoniam æstiui calores ingruebant, & iam Pater Commissarius Apostolicus Gratianus ad Nuntium abierat: vnde cum solitis comitibus meis, P. Iuliano de Auila, Antonio Gaitano, & fratre quodam ex Ordine Discalceatorum, & aliquot Monialibus Hispalim contendi. Curru vehebamur prorsus tectæ; hæc namque erat nostra per vias incendi consuetudo: cùm verò in hospitium venissemus, cubiculum aliquod, commodum vel incommodum, occupabamus, & ad eius ianuam sororem collocabamus, quæ quibus opus habebamus, intro ferebat; imò verò nec illi qui nos comitabantur, illuc ingrediebantur. Omni qua potuimus, festinatione vsi, Hispalim die Iouis ante Dominicam SS. Trinitatis appulimus, cùm intensos per viam æstus & calores sensissemus. Nam (quamquam diebus festis à viando abstinebam) dico vobis, carissimæ, quòd, cùm sol radijs suis currus ita intensè & iugiter feriret, in illis, quasi in Purgatorio, agere videbamur. Subinde de inferno cogitabāt, aliàs ex amore Dei, aliquid & facere, & pati proponebāt sorores, itaq; cū gaudio & animi iucūditate iter cæptum

Quâ itinerū rationē Discalceatæ fe rent.

Quæ in itinere Hispalensi S. Mater tulerit incōmoda.

ptum prosequebantur: sex enim illæ, quæ me comitabãtur, tã bonæ & feruentes erant, vt mihi cum illis etiam ad regiones Turcarum proficisci ausura videar, & ipsæ ad mortem pro Domini nomine patiendam vires habituræ, aut (vt melius dicam) eas ab ipso accepturæ. Hæc namque illarum erant desideria, & assidui sermones; adhæc erant in orationis & mortificationis studio cumprimis exercitatæ; quòd enim ibi procul ab alijs conuentibus erant futuræ, illas expressim in hanc sedem deligere studui, quas magis ei commodas futuras, & meliùs ei quadraturas existimabam. Et tales certè eas esse oportuit, pro ratione difficultatum & procellarum, quas hoc in loco subiere: quarum aliquot, & quidem maximas, hic tacebo & referre omittam, eò quòd aliquas particulares personas fortassis notarem.

Inter alias ipsarum molestias & vexationes, fuit illa non postrema, quod me pridie festi Pentecostes ardentissima occuparit febris. Illarum ad Deum clamores & preces in causa fuisse autumo, vt malum illud vlteriùs non increuerit, nec ingrauesceret: numquam enim me in vita talis occupauit febris, quin semper vlteriùs ea progrederetur, & aliud ex se malũ causaretur. Erat ea huiusmodi, vt, prout quidem mei tunc impotens eram, lethargo & phrenesi laborare viderer. In mali lenimentum aqua me ipsæ conspergebant. Sed hæc ita solis æstuabat ardore, vt perexiguum ex ea sentirem refrigerium. Non possum, quin vobis hic referam, quàm incommod. m hac in necessitate nacta sim hospitium: assignatum namque in eo nobis fuit paruum quoddam cubiculum sub tecto situm, nullam prorsus habens fenestram; cuius si hostium aperiretur, omnis mox solis æstus eodem penetrabat de foris ingrediens. Credatis autem oportet, solem longè æstuantiorem & intolerabiliorem hic esse quàm in Castella sit. Tali verò in lecto Moniales me collocarunt, vt in solo cubare & humi maluissem: eius namque ea erat inæqualitas, vt, cùm hinc in altum tumeret, illinc profundum deprimeretur, acutissimis constratus è saxis videretur. Quid nõ est infirmitas & morbus? nam in bona valetudine omnia toleratu facilia sunt. Quare satius tandem duxi hinc surgere, & inde nos abire: præstare namque mihi videbatur, feruores solares aperto in campo excipere, quàm quos angustum illud gurgustium afflabat. Quàm verò misera illorum, qui apud inferos damnati sunt, sors est! hi enim numquam sedem ac situm mutare poterunt: nam, quamuis nonnisi ex vna pœna in aliam fiat mutatio & migratio, nihilominus aliquod hæc afferre alleuiamentum videtur. Et sanè mihi contigit, vt, cùm intensum in quapiam corporis parte & extremũ dolorem sentirem, si deinde in alia alius æquè intensus & grauis me opprimeret, aliquod mihi hæc

mutatio solatium & lenimen afferre videretur. sic & hoc loco mihi factum est. Nihil verò (quantum quidem recordor) me cruciabat, quòd tali in statu me constitutam viderem: at Moniales, comites meæ, longè certè maiorem quam ego dolorem sentiebant. Placuit autem Domino, vt ipsa morbi vehementia & intensio nonnisi ad vnum duraret diem.

Antè paulò (an biduo, nescio) aliud accidit nobis infortunium, quod certè aliquantulum nos solicitas & anxias reddidit. Cùm enim Bætis nauigio transmittendus esset, rectà illo in loco vbi funis ducebat, traijcere cum curribus non potuimus, vnde obliquare, & ad latus deflectere, pontonem nonnihil oportuit; tametsi funis obliquantibus semper aliquo modo vsui esset. sed cùm qui funem ductilem tenebant, eum è manibus dimisissent, aut (nescio quo casu) is illis elapsus esset, ecce secundo cæpit flumine, aquarum impetu ponto, nullo retinente fune, remis nullis, cum curru nostro ferri. Nautæ ego vicem magis multo miserabar: cùm quòd eũ tã afflictim obnitentem viderem, tum quod in præsentissimo ageremus discrimine. Omnes extemplò trepidi vocem tollebant, nos verò ad precandum Deum conuertebamur. Videbat hæc eminus ex arce sua vir nobilis, submisitque de suis qui nobis laborantibus opem ferret. nam ne tunc quidem ponto funem penitus amiserat; at fratres qui nos comitabantur eum adhuc in manu habebant, totis viribus retinere conati; sed is erat aquarum impetus ac rapiditas, vt licet omnes iunctim obniterentur, nonnemo tamen subinde prolaberetur. Magnam certè deuotionem mihi causauit ipse nautæ filius, quem etiam numquam possum obliuisci: puer hic (vt mihi quidem videbatur) decem aut vndecim erat annorum: vt enim hic adeò laborantem & anxium patrem suum vidit, ita eius sortem complorare cæpit, vt ipsa hoc viso Dominum laudauerim. Sed sicut nullum Maiestas illius immittit infortuniũ, quin semper ipsius in eo se exerat pietas; ita & hoc loco factũ est: etenim pontone se vertente, & in vado quodã arenario subsistente, quòd ab vna parte modicum esset aquæ, periclitantibus alij auxilio esse potuere. Præterea hauddubiè à via (quòd iam nox esset) aberrassemus, nisi qui proximo è castello venerat, in regiam nos viam reduxisset. Non cogitaram hisce de rebus, quæ parui momenti sunt, hoc loco tractare, quòd iam alias permultas alibi de incommodis & malis per viam successibus commemorarim: vnde certa sum, meliorum commemoratione tædium legentibus afferre, quòd æquo in illis fuerim diffusior.

Longè quàm priora hæc, magis me vexauit & afflixit id quod vltimo Pentecostes festo nobis contigit. Summa celeritate tota

nocte

nocte vsæ eramus, vt ante lucem Cordubam perueniremus, itaque sacrificio Missæ interessemus, vt à nemine mortalium conspiceremur. Conducebamur ergo in templum, quod trans pontem situm erat, vt occultiùs in eò lateremus. Iam illum transire parabamus, sed frustra: etenim sine facultate pontem transire curribus nefas erat, & hæc erat ab vrbis præfecto concedenda. Antequam verò illa impetraretur, duæ & amplius horæ effluxere, quòd homines nondum surrexissent: & multi vndiquaque affluebant, visum quales essemus: sed parum hoc curabamus, quòd currus ita obducti essent, vt nemo nos videre posset. Vt verò allata fuit licentia, non poterant currus, quòd latiores essent, per angustam pontis portam transire, vnde eos necesse fuit serra decurtari & transitui aptari. in quo etiam satis multum spatij effluxit. Tandem cum ad templum venissemus, & P. Iulianus de Auila sacrum celebraturus esset, ipsum hominibus plenum erat, quod locus à Spiritu sancto denominatus esset; vnde de more solennis hic futura erat supplicatio, ac deinde verbi diuini prædicatio. quam nos solennitatem ignorabamus. Hæc cum vidi, maximopere indolui, &, meo iudicio, sanè præstitisset, non audito sacro inde discedere, quàm in tam confertam hominum multitudinem nos dare. Verum alterius opinionis erat Iulianus de Auila, &, quod bonus esset Theologus, illius opinioni omnes nos parere & consentire oportuit; hic enim ni fuisset, reliqui comites fortasse meam sententiam secuti fuissent; in quo hauddubiè grauius errassemus. tametsi nesciam, an meam vnius sententiam ipsa essem secuta. Non procul templo exscensionem fecimus: nam, quamquam nostram nemo videre faciem posset, (etenim longis eam velis semper cooperiebamus & tegebamus) satis tamen ad nouitatem, & stuporem spectantium ciendum erat, quod nos velatas, & crassioribus pallijs albis qualia nobis vsitata sunt, amictas, & sandalijs calceatas cernerent; vti reuera fuit. Hæc alteratio & turbatio omnem certè febrim pridianam à me abstulit; nam certè ea tum mihi, tum alijs omnibus nimis quam grauis erat. Porro mihi templum ingredienti vir quidam probus obuiam procedens, seq; viæ ducem præbens, turbam ingruentem submouit. quem etiam rogaui, vt in sequestratum à populi strepitu sacellum nos conduceret: qui nobis in eo morem gessit, eoque occluso recedens, nos rursum inde dum digredi templo voluimus, eduxit. Hic ipse non ita multò post Hispalim venit, & cuidam Ordinis nostri Patri retulit, credere se, sibi, ob exhibitum hoc quale quale nobis officium & piam caritatem, nihil minus opinanti opimam obtigisse, DEO dante, hereditatem. Verè vobis dico, carissimæ, quamuis hoc forsan

S. Matri grau: erat ab alijs conspici.

ſan vobis nihil eſſe videbitur, mihi hoc ita graue & pænoſum viſum; vix vt me pœnoſius quid meminerim ſubijſſe; populus enim tanto impetu & tumultu huc ingruebat, ac ſi tauri furibundi irruiſſent. Vnde nihil mihi accidere potuit optatius, quàm inde quamprimum excedere; etſi aliam diei tranſigendi commoditatem in vicinia non haberemus; vnde æſtum illius nos ſub ponte quodam vicino apricando declinare oportuit.

Hiſpalim cum veniſſemus, in domum quam P. Marianus (qui aduentus noſtri iam factus erat certior) nobis conduxerat, conceſsimus. Et quidem omne negotium iam tum ex voto confectum opinabar: etenim, ſicut ſuprà inſinuaui, Archiepiſcopus miro erga Diſcalceatos ſtudio rapiebatur; quin etiam interdum me per litteras quam officioſiſſimè compellarat. Nihilominus magnum me hic laborem & vexationem ſubire oportuit; quod Domino id ita videretur. Archiepiſcopus namque à Monialium eſt cænobijs, quæ certis non conſtarent prouentibus, admittendis maximè alienus, nec immeritò. Hoc autem obfuit (dicam potiùs profuit) ad opus iſtud perficiendum & exequendum: ſi enim rei huius antè, quàm huc appuliſſem, fuiſſet conſcius, facultatem adhoc certè haudquaquam eſſet elargitus. Sed, quoniam P. Commiſſarius & P. Marianus certiſsimè opinabantur, pergratam illi ſe rem facere, quod me huc venire feciſſent (& certè aduentus meus illi quàm gratiſsimus exſtitit) hinc illi de hac re nihil ſignificarunt; &, ſi ſignificaſſent, fortiſan, bene ſe facturos ſperantes, maximum in hoc errorem commiſiſſent. Etenim in reliquorum monaſteriorum fundatione ante omnia Ordinarij locorum licentiam obtinere pro more habeo, vti etiam Sacroſancta Tridentina Synodus faciendam præcipit. In hac verò non ſolùm eam vt iam conceſſam ducebamus, verùm etiam (vti iam dixi) inſigne nos Ordinario hac ratione obſequium præſtare (vti reuera etiam præſtabamus) exiſtimabamus: vti etiam poſtea intellexi & comperi. Verùm, nullam omnino Dominus fundationem, ſine magno meo labore & moleſtia, perfici voluit, vt modo quidem hoc, alias alio modo exagitarer.

Hiſpalenſis cœnobium labore fundatur.

Vt ergo in domum, quæ nobis (vt dictum eſt) erat conducta, venimus, ſtatim (vti facere ſolebam) eius inire poſſeſſionem cogitabam, vt diuinum in ea recitare officium poſſemus. At P. Marianus, qui rem inchoarat, & illic erat, tergiuerſari, & rationes cur differẽda res eſſet cæpit afferre, ac ne me affligeret ac contriſtaret, planè quod res erat dicere nolebat, diſſimulans. at, cùm quas adferebat rationes, ſufficientes non eſſent, ſtatim in quo ſita eſſet difficultas, intellexi, in eo nimirum quod licentiam Archiepiſcopus non dediſſet. Vnde dicere & perſuadere

dere mihi cœpit, vt annuis censibus Monasterium stabiliri permitterem, aut simile quid, cuius non satis recordor. Tandem verò sine vlla dissimulatione dixit, Archiepiscopum non vsque adeò in Monialium monasterij fundationem propendere, atque iam inde ab eo tempore, quo dignitate Archiepiscopali functus esset (functus autem erat ad annos plurimos tum Hispali, tum Cordubæ, estque feruens Dei famulus) nulli se hanc potestatem fecisse, præsertim si sine reditibus ac possessionibus fundandum monasterium esset; ac proinde eam nulli se facturum. Quod perinde erat, ac dicere, ipsum planè non fundandū. Mihi id admodū molestum & graue erat, Primò, ꝙ in ciuitate Hispalensi res ageretur (quamquā id facere potuissem, si voluissem:) quia si in monasterijs nonnullis reditus admitti, in paruis opidis id fuit, quia nisi hi admitterentur, illa fundari non potuissent; quia alioquin, vnde ea alerentur, non suppeteret. Deinde, quod post sumptus itineris vnus terminus solum mihi reliquus esset; quin etiam nihil nobiscum tuleramus, præterquam vestes quibus eramus indutæ, nec non aliquot tunicas & calypetras, & alia quæ nobis, dum curru veheremur, ad vultum tegendum vsui erant. vnde etiam, quò comites nostri possent eò vnde profecti erant reuerti, pecuniam mutuatitiam conquirere oportuit, quam amicus quidam, quem Antonius Gaitanus illic habebat, mutuo dedit, quod vero ad suppellectilem domesticam comparandam necessarium erat, P. Marianus mendicato quæsiuit. Adhęc domum propriam non habebamus; adeò vt imposibile videretur conuentum illic fundari. Quare non sine summa dicti Patris rogatione, & velut importunitate factum arbitror, vt Archiepiscopus tandem nos sacrum ipso SS. Trinitatis festo celebrare permiserit: & hoc primum fuit. Vetuit tamen, ne ære campano ad sacra signum daretur, nec ipsum de loco superiori suspenderetur; sed iam antè suspensum erat. Quindecim diebus, & amplius illo in statu res nostræ fuere, adeò vt ipsa statuerim, nisi P. Commissarius & P. Marianus obstarent, cum Monialibus meis, parua admodum cum animi ægritudine Veasium reuerti, quo cum illis Carauacensem fundationem ordirer. Sed multo maiorem illis diebus pressuram habui, sed, quia bonæ memoriæ non sum, hinc non satis recordor quamdiu ea durarit, sed arbitror plus mense durasse; quòd iam tum grauius & peius illi videretur, re infecta nos inde discedere, quàm monasterium iam fundatum esse statim in vulgus innotescere. Numquam verò me P. Marianus permisit ei litteras scribere; sed ipse paulatim verbis blandioribus, nec non litteris Madrito à P. Commissario missis, eum leniuit. Vnum hoc me in conscientia consolabatur & eam tranquillabat à scrupulis, quod primum

Hispalensis cœnobij adita possessio.

sacrũ bona illius cũ venia celebratũ esset; semper quoque in choro officium diuinũ recitabamus. Subinde quoq; me per aliquẽ visitari iubebat, simul denuntians semel propediem ad me excursurum. quin & vnũ è domesticis Sacerdotibus misit, qui sacrum primum hic Deo offerret. vnde liquidè apparebat, omnem hanc turbationem meam aliò non tendere, quàm vt me anxiam & solicitam redderet. quamquã non tam mea, aut Monialium mearum causa angebar, quàm quòd Patrem Commissariũ anxium scirem. Quoniam enim ipse me illuc ire iusserat, hinc maximopere angebatur, &, si quod impedimentum interuenisset, quàm vehementissimam afflictionem sensisset. Et certe multas adhoc timendum habebat rationes.

Sub idem tempus accessere ad me Carmelitæ Gaudentes, sciscitantes, ecqua tandem auctoritate monasterium hoc fundassem; quibus cum acceptas olim à Reuerendissimo Patre nostro Generali litteras ostendissem, quiescentes vlteriùs inquirere desierunt. si enim sciuissent, quàm parum Archiepiscopus erga hoc cænobium esset animatus, haud dubiè hæ ad illos quietandos & pacandos litteræ satis non fuissent. sed hoc omnes latebat; imò nemo non persuasum habebat, bona illius cum venia & assensu cuncta fieri. Tandem, Deo dante, factum, vt nos ipse visitatum venerit; cui ego eam quam nobis faceret iniuriam, exposui: qui ad extremum facultatem mihi dedit, quidquid statueram exequendi, quin & deinceps, si qua poterat, & quæcumque se dabat occasio, semper se beneuolum, ac partium nostrarum fautorem declarauit.

CAPVT XXIV.

HISPALENSEM S. IOSEPHI CONVENTVS FVNDATIOnem prosequitur, quantumque in proprijs ædibus habendis laboris ac difficultatis subierat.

Hispalensis sedes quã lentè & malè procederet.

VIx credat quisquam, in ciuitate adeò copiosa, & tot opulentos inquilinos habente, qualis Hispalensis est, minorem monasterij fundandi occasionem & oportunitatem fuisse, quàm in omnibus in quibus hactenus fuerã opidis: imò adeò adhuc deesse hic oportunitas videbatur, vt subinde apud memetipsam reputarem, è re nostra nõ esse, hac nos in ciuitate conuentum habere. Nescio autem, an cæli climati hoc sit ascribẽdum: nonnunquam enim audiui dicentes, diabolos hic ad tentandum potentiores esse quàm alibi: tametsi Deo hanc illis potentiam dante: vnde etiam me hic acriter impetiuisse videntur: nam numquam quoad vixi, ita me pusillanimem & meticulosam vidi, atque ibi

que ibi me fuisse comperi. adeò vt meipsa vix nossem; quamquam ea, quam de Domino habere soleo, fiducia me non desereret: sed natura adeo discrepabat ab ea quam habere solebam, ex quo Hispalensis cœnobij tractationi me immisceo, satis vt intelligerem suam Dominum ex parte manum subtraxisse, vt scilicet ipse maneret qui est, & ego viderem, si quem aliquando habuerim animum & animositatem, à me ipsa eum non habuisse.

Cum ergo iam inde ab eo quo dixi tempore illic vsque ad initium Quadragesimæ penè mansissem, nulla tamē aut domus emendæ fiebat mentio, aut qua ea emeretur pecuniæ habendæ, imo ne quidem eius qui pro nobis sponderet, vti in alijs opidis habueramus, inueniendi spes affulgebat: etenim illæ, quæ Patri Commissario serio spoponderát, in ordinem sese ingressuras, ac propterea enixissimè, Moniales aliquot vt hunc conduceret, rogarant, viso eiusdem rigore, & ei ferendo impares sese existimantes, deficiebant; vt sola vna, de qua postea loquar, ingressa sit. Iam tempus instabat, quo propediem Bætica excedere iubenda eram: quòd alia prægnantia negotia aliò me vocarent. Permolestum sanè & pænosum mihi erat, Moniales illic sine certa domo relinquere, tametsi viderem me nihil omnino hac in re posse, eò quòd gratia, quam alijs in partibus Dominus mihi facit, vt scilicet habeam aliquem, qui hisce in operibus me adiuuet, me hic deficeret. Placuit autem Deo, vt ijs diebus frater quidam meus, Laurentius Lepedius appellatus, qui triginta & quatuor annis in India commoratus erat, inde rediret: cui etiam longè quàm mihi indignius & grauius visum est, Moniales propriam domum non habere. Is ergo egregiè nobis præsto fuit, præsertim in ea procuranda & habenda domo in qua modò agimus: quamquam ipsa tunc quoque sedulò & feruenter apud Dominum rem hanc vrgebam, eum deprecans ne me Monialibus domum nondum habentibus hinc abire sineret; quin & his ipsis iniungebam, vt idem ei negotium in precibus commendarent, nec non B. Iosepho. Adhæc Beatissimam Virginem Matrem frequentibus precibus & supplicationibus nobis fauentem reddere procurabamus. His ergo adminiculis & fiducia animata, nec non quòd fratrem meum rem nostram cordi habere cernerem, de domibus quibusdam emendis tractare cæpi, sed, cùm res omnis iam propè confecta esset, & de emptione penè conuentum, ilico ipsa in momento penitus concidebat. Quadam ergo die de hocce negotio mihi cum Domino inter comprecandum agenti, petentiq;, vt, quoniam ipsę illius essent sponsæ, eique omnimodis placere quàm maximè satagerent, eis de domo prospiceret, dictum fuit: Iā

Dominus Matris negotia curat.

Videbitur fortasse cuiquam vestrum ineptum & absurdum, quòd tot animæ suæ secreta & particularitates ipse mihi aperuerit: forsitan id fieri permisit Dominus, vt hoc illa loco ipsa commemorarem, vt ipse suis in creaturis laudetur & celebretur: noui enim, ipsum ne Confessario quidem suo, aut cuipiam alteri tantum, quantum mihi, eorum patefecisse. Subinde aliquã ad hoc faciendum habebat occasionem, quod ei, tum ob prouectiorem meam ætatem, tum ob ea quæ ex alijs de me audiebat, aliquam rerum habere viderer experientiã. Aliarum rerum, de quibus agebamus, occasione hęc aliaque mihi aperiebat; quæ tamen non est opus hoc loco describere, ne æquo sim longior. & certè adhuc multum me ipsa inhibui, ne, si fortè hæc aliquando in illius manus incidant, aliquam ei propterea molestiam pariam. Reuera minus facere non potui, & nefas putaui, eius qui huic primigeniæ Regulæ renouationi tantopere contulit & præfuit (cùm antequam hæc in manus illius incidant, adhuc valde diu futurũ sit) memoriam non facere aut recordari. Etsi enim is primus non fuerit, qui eam inchoauit, aliquando tamen fuit, cum malè me haberet, quod eadem esset inchoata, nisi tam magnã de Dei misericordia spem ac fiduciam habuissem. Loquor autem de conuentibus Fratrum: etenim conuentus Monialium, quæ eius bonitas & benignitas est, hactenus semper felicem progressum & successum habuere: quin & fratrum domus non malè procedebant, sed tale habebãt fundamentum ac principium, vt propediem prolapsuræ viderentur: quod enim per se ipsæ singillatim Prouincialem non haberent, à Patribus Calceatis regebantur. Porro qui eas regere potuissent, qualis erat F. P. Antonius de Iesu (is inquam qui rem exorsus erat) plenam hanc potestatem non habebant, neque etiam Constitutiones à Reuerendissimo Patre Nostro Generali datas stabilitasque habebant. Nam in singulis conuentibus fratres agebant, quod ipsis bonum & expediens videbatur; qui, vsque dum ab aliquo suæ professionis & Regulæ regerentur, maximas passi sunt difficultates. hoc enim huic, illud illi placebat & sequendum videbatur. quod certè me non raro, mirum in modum cruciabat. Cui rei & inconuenientiæ Dominus per P. F. & Doctorem Hieronymum de Matre Dei succurrendum putauit: hic namq; Commissarius Apostolicus mox est creatus, plenamque & absolutam auctoritatem & potestatem super omnes Discalceatos & Discalceatas accepit; quin & in illorum vsum Constitutiones condidit: quòd enim nos Moniales, eas iam tum à Reuerendissimo Patre Generali accepissemus, nullas pro nobis concepit, sed pro illis, idque vi potestatis ab Apostolica Sede acceptæ, necnon per præclara naturæ talenta, quæ vti iam su-

iam suprà retuli, à Domino acceperat. Vt primum eos visitauit, omnia tam bonum in ordinem & statum redegit, satis vt appareret, eum à diuina Maiestate adiuuari, & à Beatissima Virgine Deipara delectum, qui Ordinis ipsius negotia curaret. Illam igitur ego supplex rogo, apud filium vt efficere dignetur, vt is eum assiduè foueat, iuuet, promoueat, simul & gratiam det, ad in illius obsequio semper vlterius progrediendum. Amen.

CAPVT XXIII.

FVNDATIONEM CONVENTVS HISPALENsis prosequitur.

ANtequam ergo P. M. F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei Veatium ad me videndum excurrisset, eum de facie non videram, tametsi id summopere hactenus desiderassem: quamquam inuicem aliquoties per litteras allocuti essemus. Vt ergo cognoui eum illic adesse, maximopere sum gauisa; valdè enim eum videre optabam, quòd tam præclara de ipso & salutaria inaudissem. at magis gauisa sum tunc, quando coràm cum eo tractare cæpi: ita namque mihi is placuit, vt, qui illum apud me dilaudarant, satis adhuc eum perspexisse non viderentur. Cum autem ipsa tum varijs afflictionibus & vexationibus oppressa essem, certè vt illum primum vidi, omne, quod illius opera nobis euenturum esset bonum, repræsentare mihi Dominus videbatur: adeò vt omnibus illis diebus tantam tamque excessiuam in animo meo consolationem & gaudium sentirem, vt me ipsa reuera stuperem. Illius Commissariatus nonnisi super Conuentus Bæticenses tunc quidem extendebatur; at Veatij v[illegible]ntem ad se Legatus Apostolicus euocauit, simulque Castellanæ [illegible] Di[illegible]lceatorum Visitatorem esse iussit. Tanto porro spiritus [illegible] tunc exultabat gaudio, vt Domino gratijs agendis per dies illos [illegible] non possem, & aliud quid facere nollem.

S. Mater P. Gratianum videre & audire optat.

Hoc ipso tempore submissa fuit facultas ad nouum Carauacæ conuentum fun[illegible]ndum; sed longè ea alia, quàm ad meum propositum & intentum ne[illegible]aria erat, vnde de nouo nuntius ad curiam mittendus fuit. Graue [illegible]hi ac tædiosum cumprimis erat tanto illic tempore exspectare; vnde in Castellam redire constitui; iam tum enim fundatricibus scripseram, nullatenus eum, nisi certa quædam particularitas, quæ facultati deerat, concederetur, fundandum. Vnde denuo ad aulam mitti nuntium oportuit. Quod autem P. Hieronymus Gratianus, cui monasterium illud iam tum subiectū erat, quod totius Prouinciæ

Bæticæ Commiſſarius eſſet, ibi tum verſaretur, nihil ſine eius voluntate fieri aut decerni poterat: vnde rem totam cum eo communicaui. Illi porro videbatur, fore, vt ſi ſemel inde diſcedere & abire me contingeret, fundatio Carauacenſis penitus concideret; adhæc, non parum ad Dei gloriam futurum, ſi Hiſpali conuentus quidam conſtitueretur: quòd ei haud difficile futurum videbatur, eò quòd quidam auctoritate pollentes & opibus, etiam domum ſtatim conſignare parati hoc ipſum ab illo petijſſent. Adhæc quòd Archiepiſcopus ſingulari Ordinem hunc ſtudio complectebatur, rem longè gratiſſimam illi ſeſe facturum hac ratione exiſtimabat. vnde ſtatutum eſt, vt cum Prioriſſa & Monialibus, quas Carauacenſi ſedi deſtinaueram, Hiſpalim concederem, tametſi animo à conuentibus in Bætica fundandis, varias ob cauſas, ſemper fuerim alieniore. Imò verò, ſi, cum eſſem Veaſij, priùs opidum illud in Bætica eſſe intellexiſſem, minimè illuc conceſſiſſem; quod autem me decepit, eſt, quòd, quamuis opidum, & ager Bæticenſis iuris non ſit, quod non niſi quatuor aut quinque inde leucis initium habet, ab ipſo tamen ipſa prouincia dependeat. Vt tamen vidi Superiorem huius animi eſſe, ilico eiuſdem iudicio ſententiæque acquieui. hanc namque mihi Dominus gratiam facit, vt Superiores ſemper & in omnibus bene mandare & ratione niti cenſeam; tametſi aliam fundationem iam molirer, & rationes prægnantiſſimas haberem quo minùs Hiſpalim adire vellem.

Hiſpalenſis Conuentus fundandi occaſio.

Statim ergo omnia quæ ad iter hoc neceſſaria erant, præparari cæpere, quoniam æſtiui calores ingruebant, & iam Pater Commiſſarius Apoſtolicus Gratianus ad Nuntium abierat: vnde cum ſolitis comitibus meis, P. Iuliano de Auila, Antonio Gaitano, & fratre quodam ex Ordine Diſcalceatorum, & aliquot Monialibus Hiſpalim contendi. Curru vehebamur prorſus tectæ; hæc namque erat noſtra per vias incendi conſuetudo: cùm verò in hoſpitium veniſſemus, cubiculum aliquod, commodum vel incommodum, occupabamus, & ad eius ianuam ſororem collocabamus, quæ quibus opus habebamus, intro ferebat; imò verò nec illi qui nos comitabantur, illuc ingrediebantur. Omni qua potuimus, feſtinatione vſi, Hiſpalim die Iouis ante Dominicam SS. Trinitatis appulimus, cùm intenſos per viam æſtus & calores ſenſiſſemus. Nam (quamquam diebus feſtis à viando abſtinebam) dico vobis, cariſſimæ, quòd, cùm ſol radijs ſuis currus ita intenſè & iugiter feriret, in illis, quaſi in Purgatorio, agere videbamur. Subinde de inferno cogitabãt, aliàs ex amore Dei, aliquid & facere, & pati proponebãt ſorores, itaq; cũ gaudio & animi iucũditate iter cæptum

Quā itineru ratione Diſcalceatæ [illegible] rent.

Quæ in itinere Hiſpalenſi S. Mater tulerit incōmoda.

ptum prosequebantur: sex enim illæ, quæ me comitabătur, tă bonæ & feruentes erant, vt mihi cum illis etiam ad regiones Turcarum proficisci ansura videar, & ipsæ ad mortem pro Domini nomine patiendam vires habituræ, aut (vt melius dicam) eas ab ipso accepturæ. Hæc namque illarum erant desideria, & assidui sermones; adhæc erant in orationis & mortificationis studio cumprimis exercitatæ; quòd enim ibi procul ab alijs conuentibus erant futuræ, illas expressim in hanc sedem deligere studui, quas magis ei commodas futuras, & meliùs ei quadraturas existimabam. Et tales certè eas esse oportuit, pro ratione difficultatum & procellarum, quas hoc in loco subiere: quarum aliquot, & quidem maximas, hic tacebo & referre omittam, eò quòd aliquas particulares personas fortassis notarem.

Inter alijs ipsarum molestias & vexationes, fuit illa non postrema, quod me pridie festi Pentecostes ardentissima occuparit febris. Illarum ad Deum clamores & preces in causa fuisse autumo, vt malum illud vlteriùs non increuerit, nec ingrauesceret: numquam enim me in vita talis occupauit febris, quin semper vlteriùs ea progrederetur, & aliud ex se malũ causaretur. Erat ea huiusmodi, vt, prout quidem mei tunc impotens eram, lethargo & phrenesi laborare viderer. In mali lenimentum aqua me ipsæ conspergebant. Sed hæc ita solis æstuabat ardore, vt perexiguum ex ea sentirem refrigerium. Non possum, quin vobis hic referam, quàm incommod. in hac in necessitate nacta sim hospitium: assignatum namque in eo nobis fuit paruum quoddam cubiculum sub tecto situm, nullam prorsus habens fenestram; cuius si hostium aperiretur, omnis mox solis æstus eodem penetrabat de foris ingrediens. Credatis autem oportet, solem longè æstuantiorem & intolerabiliorem hic esse quàm in Castella sit. Tali verò in lecto Moniales me collocarunt, vt in solo cubare & humi maluissem: eius namque ea erat inæqualitas, vt, cùm hinc in altum tumeret, illinc profùndum deprimeretur, acutissimis constratus è saxis videretur. Quid nõ est infirmitas & morbus? nam in bona valetudine omnia toleratu facilia sunt. Quare satius tandem duxi hinc surgere, & inde nos abire: præstare namque mihi videbatur, feruores solares aperto in campo excipere, quàm quos angustum illud gurgustium afflabat. Quàm verò misera illorum, qui apud inferos damnati sunt, sors est! hi enim numquam sedem ac situm mutare poterunt: nam, quamuis nonnisi ex vna pœna in aliam fiat mutatio & migratió, nihilominùs aliquod hæç afferre alleuiamentum videtur. Et sanè mihi contigit, vt, cùm intensum in quapiam corporis parte & extremũ dolorem sentirem, si deinde in alia alius æquè intensus & grauis me opprimeret, aliquod mihi hæc

mutatio solatium & lenimen afferre videretur. sic & hoc loco mihi factum est. Nihil verò (quantum quidem recordor) me cruciabat, quòd tali in statu me constitutam viderem: at Moniales, comites meæ, longè certè maiorem quam ego dolorem sentiebant. Placuit autem Domino, vt ipsa morbi vehementia & intensio nonnisi ad vnum duraret diem.

Antè paulò (an biduo, nescio) aliud accidit nobis infortunium, quod certè aliquantulum nos solicitas & anxias reddidit. Cùm enim Bætis nauigio transmittendus esset, rectà illo in loco vbi funis ducebat, traijcere cum curribus non potuimus, vnde obliquare, & ad latus deflectere, pontonem nonnihil oportuit; tametsi funis obliquantibus semper aliquo modo vsui esset. sed cùm qui funem ductilem tenebant, eum è manibus dimisissent, aut (nescio quo casu) is illis elapsus esset, ecce secundo cœpit flumine, aquarum impetu ponto, nullo retinente fune, remis nullis, cum curru nostro ferri. Nautæ ego vicem magis multo miserabar: cùm quòd eũ tã afflictim obnitentem viderem, tum quod in præsentissimo ageremus discrimine. Omnes extemplò trepidi vocem tollebant, nos verò ad precandum Deum conuertebamur. Videbat hæc eminus ex arce sua vir nobilis, submisitque de suis qui nobis laborantibus opem ferret. nam ne tunc quidem ponto funem penitus amiserat; at fratres qui nos comitabantur eum adhuc in manu habebant, totis viribus retinere conati; sed is erat aquarum impetus ac rapiditas, vt licet omnes iunctim obniterentur, nonnemo tamen subinde prolaberetur. Magnam certè deuotionem mihi causauit ipse nautæ filius, quem etiam numquam possum oblinisci: puer hic (vt mihi quidem videbatur) decem aut vndecim erat annorum: vt enim hic adeò laborantem & anxium patrem suum vidit, ita eius sortem complorare cœpit, vt ipsa hoc viso Dominum laudauerim. Sed sicut nullum Maiestas illius immittit infortuniũ, quin semper ipsius in eo se exerat pietas; ita & hoc loco factũ est: etenim pontone se vertente, & in vado quodã arenario subsistente, quòd ab vna parte modicum esset aquæ, periclitantibus alij auxilio esse potuere. Præterea hauddubiè à via (quòd iam nox esset) aberrassemus, nisi qui proximo è castello venerat, in regiam nos viam reduxisset. Non cogitaram hisce de rebus, quæ parui momenti sunt, hoc loco tractare, quòd iam alias permultas alibi de incommodis & malis per viam successibus commemoratim: vnde certa sum, meliorum commemoratione tædium legentibus afferre, quòd æquo in illis fuerim diffusior.

Longè quàm priora hæc, magis me vexauit & afflixit id quod vltimo Pentecostes festo nobis contigit. Summa celeritate tota

nocte

nocte vsæ eramus, vt ante lucem Cordubam perueniremus, itaque sacrificio Missæ interessemus, vt à nemine mortalium conspiceremur. Conducebamur ergo in templum, quod trans pontem situm erat, vt occultiùs in eò lateremus. Iam illum transire parabamus, sed frustra: etenim sine facultate pontem transire curribus nefas erat, & hæc erat ab vrbis præfecto concedenda. Antequam verò illa impetraretur, duæ & amplius horæ effluxere, quòd homines nondum surrexissent: & multi vndiquaque affluebant, visum quales essemus: sed parum hoc curabamus, quòd currus ita obducti essent, vt nemo nos videre posset. Vt verò allata fuit licentia, non poterant currus, quòd latiores essent, per angustam pontis portam transire, vnde eos necesse fuit serra decurtari & transitui aptari. in quo etiam satis multum spatij effluxit. Tandem cum ad templum venissemus, & P. Iulianus de Auila sacrum celebraturus esset, ipsum hominibus plenum erat, quod locus à Spiritu sancto denominatus esset; vnde de more solennis hic futura erat supplicatio, ac dein verbi diuini prædicatio. quam nos solennitatem ignorabamus. Hæc cum vidi, maximopere indolui, &, meo iudicio, sanè præstitisset, non audito sacro inde discedere, quàm in tam confertam hominum multitudinem nos dare. Verum alterius opinionis erat Iulianus de Auila, &, quod bonus esset Theologus, illius opinioni omnes nos parere & consentire oportuit; hic enim ni fuisset, reliqui comites fortasse meam sententiam secuti fuissent; in quo haud-dubiè grauius errassemus, tametsi nesciam, an meam vnius sententiam ipsa essem secuta. Non procul templo exscensionem fecimus: nam, quamquam nostram nemo videre faciem posset, (etenim longis eam velis semper cooperiebamus & tegebamus) satis tamen ad nouitatem, & stuporem spectantium ciendum erat, quod nos velatas, & crassioribus pallijs albis qualia nobis vsitata sunt, amictas, & sandalijs calceatas cernerent; vti euenit fuit. Hæc alteratio & turbatio omnem certè febrim pridianam à me abstulit; nam certè ea tum mihi, tum alijs omnibus nimis quam grauis erat. Porro mihi templum ingredienti vir quidam probus obuiam procedens, seq; viæ ducem præbens, turbam ingruentem submouit. quem etiam rogaui, vt in sequestratum à populi strepitu sacellum nos conduceret: qui nobis in eo morem gessit, eoque occluso recedens, nos rursum inde dum digredi templo voluimus, eduxit. Hic ipse non ita multò post Hispalim venit, & cuidam Ordinis nostri Patri retulit, credere se, sibi, ob exhibitum hoc quale quale nobis officium & piam caritatem, nihil minus opinanti opimam obtigisse, DEO dante, hereditatem. Verè vobis dico, carissimæ, quamuis hoc forsan

S. Matri graui erat ab alijs conspici.

ſan vobis nihil eſſe videbitur, mihi hoc ita graue & pænoſum viſum; vix vt me pœnoſius quid meminerim ſubijſſe; populus enim tanto impetu & tumultu huc ingruebat, ac ſi tauri furibundi irruiſſent. Vnde nihil mihi accidere potuit optatius, quàm inde quamprimum excedere; etſi aliam diei tranſigendi commoditatem in vicinia non haberemus; vnde æſtum illius nos ſub ponte quodam vicino apricando declinare oportuit.

Hiſpalim cum veniſſemus, in domum quam P. Marianus (qui aduentus noſtri iam factus erat certior) nobis conduxerat, conceſsimus. Et quidem omne negotium iam tum ex voto confectum opinabar: etenim, ſicut ſuprà inſinuaui, Archiepiſcopus miro erga Diſcalceatos ſtudio rapiebatur; quin etiam interdum me per litteras quam officioſiſſimè compellarat. Nihilominus magnum me hic laborem & vexationem ſubire oportuit; quod Domino id ita videretur. Archiepiſcopus namque à Monialium eſt cænobijs, quæ certis non conſtarent prouentibus, admittendis maximè alienus, nec immeritò Hoc autem obfuit (dicam potiùs profuit) ad opus iſtud perficiendum & exequendum: ſi enim rei huius antè, quàm huc appuliſſem, fuiſſet conſcius, facultatem adhoc certè haudquaquam eſſet elargitus. Sed, quoniam P. Commiſſarius & P. Marianus certiſsimè opinabantur, pergratam illi ſe rem facere, quod me huc venire feciſſent (& certè aduentus meus illi quàm gratiſsimus exſtitit) hinc illi de hac re nihil ſignificarunt; &, ſi ſignificaſſent, fortitan, bene ſe facturos ſperantes, maximum in hoc errorem commiſiſſent. Etenim in reliquorum monaſteriorum fundatione ante omnia Ordinarij locorum licentiam obtinere pro more habeo, vti etiam Sacroſancta Tridentina Synodus faciendum præcipit. In hac verò non ſolùm eam vt iam conceſſam ducebamus, verùm etiam (vti iam dixi) inſigne nos Ordinario hac ratione obſequium præſtare (vti reuera etiam præſtabamus) exiſtimabamus: vti etiam poſtea intellexi & comperi. Verùm, nullam omnino Dominus fundationem, ſine magno meo labore & moleſtia, perfici voluit, vt modo quidem hoc, alias alio modo exagitarer.

Hiſpalenſis conuentus cum labore fundatur.

Vt ergo in domum, quæ nobis (vt dictum eſt) erat conducta, venimus, ſtatim (vti facere ſolebam) eius inire poſſeſſionem cogitabam, vt diuinum in ea recitare officium poſſemus. At P. Marianus, qui rem inchoarat, & illic erat, tergiuerſari, & rationes cur differẽda res eſſet cæpit afferre, ac ne me affligeret ac contriſtaret, planè quod res erat dicere nolebat, diſſimulans. at, cùm quas adferebat rationes, ſufficientes non eſſent, ſtatim in quo ſita eſſet difficultas, intellexi, in eo nimirum quod licentiam Archiepiſcopus non dediſſet. Vnde dicere & perſua-

dere

dere mihi cæpit, vt annuis censibus Monasterium stabiliri permitterem, aut simile quid, cuius non satis recordor. Tandem verò sine vlla dissimulatione dixit, Archiepiscopum non vsque adeò in Monialium monasterij fundationem propendere, atque iam inde ab eo tempore, quo dignitate Archiepiscopali functus esset (functus autem erat ad annos plurimos tum Hispali, tum Cordubæ, estque feruens Dei famulus) nulli se hanc potestatem fecisse, præsertim si sine reditibus ac possessionibus fundandum monasterium esset; ac proinde eam nulli se facturum. Quod perinde erat, ac dicere, ipsum planè non fundandū. Mihi id admodū molestum & graue erat, Primò, q̄ in ciuitate Hispalensi res ageretur (quamquā id facere potuissem, si voluissem:) quia si in monasterijs nonnullis reditus admisi, in paruis opidis id fuit, quia nisi hi admitterentur, illa fundari non potuissent; quia alioquin, vnde ea alerentur, non suppeteret. Deinde, quod post sumptus itineris vnus terminus solum mihi reliquus esset; quin etiam nihil nobiscum tuleramus, præterquam vestes quibus eramus indutæ, nec non aliquot tunicas & calyptras, & alia quæ nobis, dum curru veheremur, ad vultum tegendum vsui erant. vnde etiam, quò comites nostri possent eò vnde profecti erant reuerti, pecuniam mutuatitiam conquirere oportuit, quam amicus quidam, quem Antonius Gaitanus illic habebat, mutuo dedit, quod vero ad suppellectilem domesticam comparandam necessarium erat, P. Marianus mendicato quæsiuit Adhęc domum propriam non habebamus; adeò vt impossibile videretur conuentum illic fundari. Quare non sine summa dicti Patris rogatione, & velut importunitate factum arbitror, vt Archiepiscopus tandem nos sacrum ipso SS. Trinitatis festo celebrare permiserit: & hoc primum fuit. Vetuit tamen, ne ære campano ad sacra signum daretur, nec ipsum de loco superiori suspenderetur; sed iam antè suspensum erat. Quindecim diebus, & amplius illo in statu res nostræ fuere, adeò vt ipsa statuerim, nisi P. Commissarius & P. Marianus obstarent, cum Monialibus meis, parua admodum cum animi ægritudine Veasium reuerti, quo cum illis Carauacensem fundationem ordirer Sed multo maiorem illis diebus pressuram habui, sed, quia bonæ memoriæ non sum, hinc non satis recordor quamdiu ea durarit, sed arbitror plus mense durasse; quòd iam tum grauius & peius illi videretur, re infecta nos inde discedere, quàm monasterium iam fundatum esse statim in vulgus innotescere. Numquam verò me P. Marianus permisit ei litteras scribere; sed ipse paulatim verbis blandioribus, nec non litteris Madrito à P. Commissario missis, eum leniuit. Vnum hoc me in conscientia consolabatur & eam tranquillabat à scrupulis, quod primum

Hispalensis cænobij adita possessio.

que ibi me fuiſſe comperi. adeò vt meipſa vix noſſem; quamquam ea, quam de Domino habere ſoleo, fiducia me non deſereret: ſed natura adeo diſcrepabat ab ea quam habere ſolebam, ex quo Hiſpalenſis cœnobij tractationi me immiſceo, ſatis vt intelligerem ſuam Dominum ex parte manum ſubtraxiſſe, vt ſcilicet ipſe maneret qui eſt, & ego viderem, ſi quem aliquando habuerim animum & animoſitatem, à me ipſa eum non habuiſſe.

Cum ergo iam inde ab eo quo dixi tempore illic vſque ad initium Quadrageſimæ penè manſiſſem, nulla tamē aut domus emendæ fiebat mentio, aut qua ea emeretur pecuniæ habendæ, imo ne quidem eius qui pro nobis ſponderet, vti in alijs opidis habueramus, inueniendi ſpes affulgebat: etenim illæ, quæ Patri Commiſſario ſerio ſpoponderāt, in ordinem ſeſe ingreſſuras, ac propterea enixiſsimè, Moniales aliquot vt hunc conduceret, rogarant, viſo eiuſdem rigore, & ei ferendo impares ſeſe exiſtimantes, deficiebant; vt ſola vna, de qua poſtea loquar, ingreſſa ſit. Iam tempus inſtabat, quo propediem Bætica excedere iubenda eram: quòd alia prægnantia negotia aliò me vocarent. Permoleſtum ſanè & pænoſum mihi erat, Moniales illic ſine certa domo relinquere, tametſi viderem me nihil omnino hac in re poſſe, eò quòd gratia, quam alijs in partibus Dominus mihi facit, vt ſcilicet habeam aliquem, qui hiſce in operibus me adiuuet, me hic deficeret. Placuit autem Deo, vt ijs diebus frater quidam meus, Laurentius Lepedius appellatus, qui triginta & quatuor annis in India commoratus erat, inde rediret: cui etiam longè quàm mihi indignius & grauius viſum eſt, Moniales propriam domum non habere. Is ergo egregiè nobis præſto fuit, præſertim in ea procuranda & habenda domo in qua modò agimus: quamquam ipſa tunc quoque ſedulò & feruenter apud Dominum rem hanc vrgebam, eum deprecans ne me Monialibus domum nondum habentibus hinc abire ſineret; quin & his ipſis iniungebam, vt idem ei negotium in precibus commendarent, nec non B. Ioſepho. Adhæc Beatiſſimam Virginem Matrem frequentibus precibus & ſupplicationibus nobis fauentem reddere procurabamus. His ergo adminiculis & fiducia animata, nec non quòd fratrem meum rem noſtram cordi habere cernerem, de domibus quibuſdam emendis tractare cæpi, ſed, cùm res omnis iam propè confecta eſſet, & de emptione penè conuentum, ilico ipſa in momento penitus concidebat. Quadam ergo die de hocce negotio mihi cum Domino inter comprecandum agenti, petentiq;, vt, quoniam ipſę illius eſſent ſponſæ, eique omnimodis placere quàm maximè ſatagerent, eis de domo proſpiceret, dictum fuit: Iā

Dominus Matris negotia curat.

te ex audiui, mihi rei eius curam committe. His ego verbis erecta & planè gauisa fui, quòd mihi iam tum in manibus domum habere viderer. Et reuera ita factum est. Impediuit verò Maiestas ipsius, ne quamdam, quæ quidem omnium ad gustum erat, (quòd optimo sita esset loco) attamen adeò ruinosa & malè materiata erat, vt sola nuda eius area empta fuisset, & quidem multò minoris, quàm eæ sunt ædes coëmptæ in quibus modò habitant, emeremus. Iam omnis facta conuentio, & de pretio inter partes pactum erat, nihil vt faciendum aliud restaret, quàm emptionis tabulas conficere. Ego non vsque adeò huc propendebam, quòd hæc domus cum vltimis illis, quæ inter orandum audiueram, verbis minimè conuenire videbatur: illa enim (quantum quidem ipsa colligebam) bonas nobis ædes dandas denotabant ac spondebant. vnde Dominus disposuit, vt is qui eam nobis quamquam insigni suo cum compendio vendiderat, aliquod tamen obstaculum per se obijceret, ne tabulæ eo quo stipulati eramus, tempore fierent. itaq; nulla nostra cum culpa, stipulationi & venditioni renunciare nobis licuit. Quod certè non contemnenda Domini gratia fuit: neque enim toto vitæ omnium, quæ ibi tum agebant, Monialium tempore planè ea accommodari domus potuisset: quod certè illis perquam molestum fuisset: adhæc quæ ad hoc necessaria erat, pecunia illis deerat. Multum huc operæ insignis quidam Dei famulus contulit. qui ferè iam inde ab initio quo huc primùm appulimus, cognito nobis deesse, qui sacrum nobis celebraret, quotidie illud apud nos celebratum veniebat, quamquam & domicilium eius longè à nostro dissitum esset, atque æstus diurnus vehementior. Nomen illi est Garcias Aluarius, vir vitæ integerrimus, & magno apud omnes in pretio ob varia bona opera, quibus totum se impendit, habitus: qui si fortunis abundasset, nihil penitus nobis defuisset. Hic ergo, quòd domum nosset, stolidè nos facturas aiebat, si tantum pro ea pecuniæ persolueremus. Atq; hoc ipsum quotidie nobis oggerebat, amicè monens, vt ab illa coëmenda animum prorsus auocaremus. Vnde frater meus & ipse viderunt domum illam, in qua in præsens commoramur: quæ adeò illis placuit (nec immeritò, cùm & Dominus ipsum vellet) vt biduo triduoue ipsæ confectæ sint tabulæ.

Nota Dei prouidentiam erga S. Matrem

Non parum verò laboratum est, vt ad illam transiremus: qui enim illā inhabitabat, tam citò inde egredi nolebat; adhæc fratres Minores (quòd in vicinia habitarēt) statim instare cæperūt, ne vllatenus in illā trāsiremus. adeò quidē, vt, nisi coëmtionis instrumēta & litteræ tā firmiter confectæ fuissent, Deum summopere laudassem, si ea dissolui & irritari potuissent: videbā quippe nos obligatas sex aureorum millia (tot enim domus ipsa cōstiterat) soluere, & tamē illius capere possessionē nō posse. At

se. At eius opinionis nó erat Priorissa, sed Dominū laudabat, q irritari contractus & cōuentio nó posset, quod maiorē ei Maiestas fidē & animositatē daret in hac domus comparatione, quā mihi; quam & in omni adeò re illam præferre credibile est, quod multo me sit melior. Amplius mense his in angustijs hæsimus, sed tandem Deo visum, vt Præfecta, ego, & aliæ duæ Moniales de nocte silenter ad illam transiremus, ne prædicti Monachi quidquam horum rescirent ante, quam adita esset possessio. quāquā non sine timore, nam qui nobiscū ibant, qualcumq; viderēt per noctem vmbras, monachos sibi videri aiebant.

Vt primum illuxit, bonus Sacerdos Garcias Aluarius (qui è nocturnis comitibus vnus fuerat) primum in ea sacrum celebrauit. itaque tandem timere desijmus. Quam vero Iesu bene, multos huiusmodi in possessionibus capiendis timores subij! Quare sæpenumero mecum ipsa perpendo, si, cum non ad malum faciendum, sed ad Domino obsequium præstandum abirem, tantus me occupabat metus ac timor, qualem non habeant illi qui malefacere proponunt, quod in Dei & proximi iniuriam tendat. Quale inde lucrum & commodum exspectent, aut qualem haurire è tam graui in caput suum pondere accersendo, voluptatem queant, nescio.

Non aderat tunc fortè ibidem frater meus; secesserat enim ad tempus ob errorem aliquem qui in tabulis conuentionis commissum, quod nimium rem accelerassemus, vnde etiam magnum monasterio damnū impendebat; quod verò ipse nostro nomine spopondisset, hinc eum quæritabant, quo illum custodiæ traderent. quod certè maximopere nos afflixisset, eò quod peregrinus & exterus ipse esset, vti etiam reuera afflixit: nam tamdiu in afflictione fuimus, quoadusque aliquod ipse pignus vendentibus ad illorum securitatem dedisset. Exinde verò melius res peragi cæpit, quamquam ad aliquod tempus lites nobis non defuerint, quo maius meritum foret. Intereà temporis ipsæ in aliquibus cubiculis inferioribus reclusæ eramus; ipse vero toto tempore operarijs & fabris aderat: ac nobis interim de cibo & victu quotidiano prospiciebat, vti & prius satis diu prospexerat: nam quoniam nondum passim innotuerat omnibus, hic monasterium esse (quod in priuata quadam domo habitaremus) pauca eleemosynarum subsidia suppeditabantur, nisi fortè à pio quodam sene, Carthusianorum (quorum domus hic *de las Cueuas* appellebatur) Præposito, qui insignis Dei famulus est, atque Abulæ è familia Pantoiana natus. Hic singulari quodam erga nos quam primū atque huc venimus amore, & studio rapi cæpit, vt sperem fore, eum, quamdiu superstes erit, omnimodis nobis auxilio & subsidio futurum,

& semper benefactorem nostrum fore. Ideo vero istud hic scribo, carissimæ, vt, cum hæc legeritis, Maiestati illius commẽdetis (vti par etiam est) eum qui nos tam egregiè adiuuit, vti & alios, tam adhuc vita fungentes, quàm ea antè defunctos. huic ergò sancto viro plurimum debemus. Mensem fermè integrum, si rite recordor (nam in diebus exactè ponendis ac numerandis vsque adeò bonam memoriam non habeo, itaque aliquando errare possem; proinde semper subintelligatis oportet, plus aut minus, cum parum id referat) hoc in statu egimus. Quo durante frater meus in ædem sacram è cubiculis quibusuã adoptandam, & omnia domus membra instarcienda ita totus incubuit, nihil vt nobis oneris aut agendum incumberet.

Omnibus ergo iam concinnatis & instauratis, optassem quidem sine strepitu atque apparatu vllo Venerabile Sacramentũ huc inferri, ꝙ vlli molesta esse non gaudeam, si quando aliter fieri potest aut declinari; quam ego opinionem D. Garciæ Aluario significaui; qui exinde ipsam cum Præposito Carthusiensi communicauit. hi verò ita res nostras seriò curarunt, vt proprias curare studiosiùs non possent; vnde eis placuit, quò cœnobium magis in populum innotesceret, solenni ritu ac festiua pompa illationem hanc celebrari. Qua etiã super re cùm Archiepiscopũ ipsum consuluissent, eorũ is sententiæ haud inuitus accedens, statuit, vt de quadam Parochiali æde, Venerabile Christi corpus, magna pompa, vniuerso clero, & Sodalitatibus nonnullis conuenientibus, & viris publicis adornatis huc transferretur. Vt dictum, factum. nam bonus Garcias Aluarius cum Monasterij nostri claustrum (quod tum plateæ vicem præbebat) tũ templũ rite adornauit & instruxit, scitas quoq; hinc inde aras adoptauit, aliasq; elegantiarum varietates ad deuotionẽ excitandã induxit. inter ceteras aquã è malorũ aureorũ cytinis expressam, per tubos in perpetui fõtis modũ fluere fecit, nobis hũc nec procurantibus, nec petentibus, tametsi, cùm iã factus is esset, insignem deinde nobis deuotionẽ excitarit. Et sanè maximopere gauisæ sumus, cùm templi nostri encænia tanta cũ solennitate peragi, ac vias publicas adornatas, nec non tam festiuũ symphoniacorum & instrumentorũ musicorũ concentũ videremus; vt mihi Sanctus ille Carthusianorũ Prior, nihil vnquã tale se Hispali vidisse affirmaret, ac manifestè appareret, solius Dei id opus fuisse. Vnde etiam ipsemet supplicationi interfuit, quãquã nulli hactenꝰ interfuisset, ipse verò Archiepiscopus Augustissimũ Angelorũ panẽ huc detulit. Hic ergo videtis, carissimæ, pauperculas Discalceatas ita iã ab omnibus honoratas fuisse; & antè paulo etiã aqua illis defutura & denegãda videbatur, tametsi fluuius vrbis huius aqua quam maximè abundaret. Quanta autem

hominum ad solennitaté hanc affluxerit multitudo, vix quisq́ credat.

Hoc etiam die prodigiosum quid contigit & notabile, vti etiam omnibus, ante quorum id oculos factum est, visum. Cum enim plurima in plausu ignea missilia missa essent & crebro bombardarum fragore omnia identidem reboassent, ac sub vesperam, supplicatione iam finita denuo hæc ipsa plausus argumenta repeterentur, casu nescio quo in puluerem sulphureum, tametsi pauculum, ignis illapsus est; is tamen qui puluerem habebat, non sine miraculo à flamma læsus non fuit. adhæc cum adusque cænobij fastigium flamma repens adscendisset, cuius laqueare bysso tenui adornatum erat, ecce fornicis quidem lapides tetram ab ipso fumo fuliginem induerunt, ipsa tamen extima byssus tenuissima, quæ omnium iudicio prima flammam concipere debuisset, cum esset subflaua & coccinea, inuiolata nec colorem mutasse visa fuit, perinde ac si nec ignis, nec fumus eam afflasset. Quotquot rem viderunt, obstupuere. Moniales verò Dominum dilaudarunt, quod ipsarum necessitati prospexisset, cum, vndenam nouam byssum compararent, pecuniam non haberent. crediderim, diabolum ob festiuitatem quæ contigerat, & quod nouam rursus Dei domum videret, indignatum hoc sese modo aliquatenus de nobis vlcisci voluisse. Sed Maiestas illius hunc impediuit. sit ipse benedictus in sæcula. Amen.

Res admirabilis quæ contigit eo die, quo Ven. Eucharistia in Hispalensem domum illata est.

CAPVT XXV.

EAMDEM FVNDATIONEM PROSEQVITVR. REFERT ADhac nonnulla de Moniali, quæ huic conuentui prima nomen dedit: quæ sanè quam maximè notanda sunt.

CONsiderare vobiscum potestis, carissimæ, quodnam nostrum ea die fuerit gaudium & consolatio. De meipsa certè dicere possum & scio, meum quam maximum fuisse: imprimis vero, quod viderem me in tam bona beneque sita domo Moniales relinquere, quodque monasterium iam satis cognitum in vrbe esset, & quod in domo Moniales essent, quæ potissimam debitorum & æris alieni, quod eius emendæ nomine contractum erat, partem possent dissoluere, adeo vt etiam per eas quæ ad completum numerum deerant (quantumlibet parum in dotem attulissent) debita dissolui possent. Inprimis autem & maximè me recreabat, quod labores & afflictiones aliquot subijssem. cumque iam aliqua fruitura quiete eram, inde me discedere oportuit. Cum enim Dominica proxima ante Pentecosten anno M.D.LXXVI. solennitas hæc encæniorum celebrata esset, statim proxima die Lunæ inde discessi: calor enim & æstus quotidie fiebat vehementior & si

S. Mater Hispali domo iam fundata quàm primum discedit.

si fieri potuisset, non libenter ipsis festis Pentecostalibus in itinere fuissem; imò verò Malagone eadem celebrare animus erat, vti & ad dies aliquot ibidem subsistere, ac propterea tantopere festinaram. Non placuit autem Domino, vt vel saltem vno die in templo illo sacrum audirem. Discessus meus non mediocriter Monialium gaudiú ac consolationem imminuit, easque magnopere contristauit, quod toto illo anno simul egissemus, & tam multas (vti dictum est,) simul afflictiones subijssemus, quarum grauissimas tamen hic non descripsi, vt, quantum mihi videtur, vna Abulensi fundatione excepta, (cui sanè nulla quoad difficultates & labores comparari potest) nulla tanto mihi labore steterit, quanto hæc quòd afflictiones & angores illius maximè intimi & interni essent. Vtinam verò Maiestas diuina dare dignetur, semper vt sibi in ea obsequium præstetur: hoc enim si fiat, omnes quas subij, exagitationes & labores mihi quam minimæ videbuntur: & certè, ita idipsum futurum spero: incepit siquidem Maiestas eius pias sanctasque animas quasdam ad hanc domum pellicere: ex ijs enim, quas mecum duxi, (quę fuerunt vniuersum quinque) illæ, quæ remansere, quàm fuerint bonæ, iam tum aliquatenus declaraui, cùm dici plurima de ipsis possent ac quod dixi minimum sit.

Prima Monialis Hispalensis qualis fuerit.

In præsens verò de prima, quæ huic conuentui nomen dedit, aliquid dicere volo quod quæ dicam, vobis fore scio vt placeant & recreationem adferant. Erat hæc honesta quædam virgo, religiosissimis parentibus genita, pater porro illius monticola est. Hanc, adhuc puellam, penè septennem, quædam è materteris, quod liberis careret, sibi dari à matre petijt, quo ipsam penes se educaret: ergo cùm in familiam matertera admisisset, quædam mulieres quæ illi sub spe facultatum illius semel possidendarum, priusquam puella hæc domum illius venisset famulantur, videntes ipsam tam lautè, amanter & deliciosè haberi, ex æmulatione quadam suspicari cœpere iam se frustrandas ijs quę sperabant: colligentes ex amore atq; affectu quo hanc ipsa prosequebatur, facultates in ipsam transferendas. quare diabolico quodam facto hanc occasionem auferendam, & rem suam stabiliendam putarunt, puellam apud materteram accusantes, tamquam si in illius vitam conspiraret, deque ea de medio tollenda cogitaret: eaque de causa vni de suis aliquot nummos ad toxicum & arsenicum coëmendum dedisse. Matertera cùm hoc inaudisset, statim (quòd omnes tres rem hanc iunctim asseuerarent) credidit; vti & puellæ mater, quæ est mulier pia & religiosa. Vnde ipsa puellam, in familiam suam denuo recepit, existimans sese in ea pessimam quamdam ac flagitiosissimam mulierem educare. Dixit porro mihi ipsa Beatrix de Matre Dei (ita namque

namque appellatur) matrem plus quàm anni spatio, in ipsam virgis atque alijs diris modis sæuijsse, & humi cubare iussisse, vt hac ratione ipsam ad rei huius sceleratæ veritatem confitendam adigeret. Cum autem puella diceret, nec rem fecisse se, nec nosse quidem quid esset arsenicum, mater multo id existimabat deterius, quod eam in facto negando etiam peruicacem & obstinatam censeret. Quare mater mirum in modum sese affligebat, quod eam in pernegando adeo contumacem cerneret. Mirum sane fuit, puellam factum confessam non esse, quo se à tormentis illis liberaret, at Deus eam, quod esset innocens, mouit & impulit, vt veritatem semper fateretur. Et, quoniam Maiestas eius semper tuetur ac protegit eos qui culpa carent & innoxij sunt, duas illarum mulierum tam graue occupauit malum vt insanire præ rabie viderentur. vnde puellam illam clanculo ad se euocarunt, & commissa aduersus ipsam machinationis veniam rogarunt; quin etiam iam ad extremum vitæ redactæ, dicta & commenta omnia reuocarunt & negarunt, tertia vero, Deo permittente è puerperio mortua est. Deniq; omnes tres, nonnisi summo cum tormento, vita excessere in procusæ aduersus innocentem illam puellam calumniæ castigationem. Hoc ego non solum ex ipsa, sed & ex ipsa matre postea (quæ dolebat, cum eam in Religione iam agere videret, quòd eam ita cruciasset & cecidisset) intellexi, vti & alia multa particularia, è quibus satis colligere est, quam frequentes & graues illius cruciatus fuerint. Cumque mater præter ipsam liberos non haberet, & religiosissima esset mulier, Deo permittente factum, vt ipsa filiæ suæ esset tortrix, cum tamen summo eam amore prosequeretur. ipsa porro est mulier & pietate & varijs virtutibus præstans.

Punitio calumniatium innocentem.

Cum vero puella hæc duodecimum ætatis annum paululum excessisset, contigit illam in libro quodam S. Annæ vitam legere; vnde magnum erga montis Carmeli incolas Sanctos affectum & deuotionem concepit, quod Sanctæ Annæ mater sæpius ad illos excurrisse ibidem diceretur (Emerentianam eam vocari existimo.) Ex eo autem tempore tam singulari erga B. Virginis Ordinem cœpit affectu ferri, vt ilico & habitum illius assumendi, & castitatis votum emiserit. Vnde, siquando poterat, solitudinem & recessum frequentabat, orationique solicitè incumbebat. Vnde factum, vt multas ei Dominus, nec non Beatissima Virgo Mater gratias conferrent, & quidem admodum insignes & singulares. Quàm maximè quidem ipsa Religionem ingredi volebat, sed hũc parentibus animum & propositum declarare non audebat; nesciebat præterea, vbinam hunc Ordinem reperiret. Notandum porro cumprimis est, quod cum Hispali huius insti-

tuti cœnobium esset,(quamquam Regulæ mitigatæ) numquam tamen ipsa de eo quidquam intellexerit, vel audiuerit, vsque dum aliquid (& quidem nonnisi post multos annos) de hisce nouis, quæ fundabantur, monasterijs cognouit. Cum autē iā ad ætatē nubilem peruenisset, deliberarunt & statuerunt parentes inter sese, cuinam eam collocarēt potissimum, quod admodum iuuencula foret, & alios præter illam liberos non haberent; nam quamuis multos habuisset fratres, omnes tamē iam demortui erant & ipsa, quam minus ceteris diligebant, in viuis & superstes mansit. Nam quando ei id quod supra retuli contigit, fratrē in viuis adhuc habebat, qui eius causam acriter propugnans, parentibus dicebat minimè crederent ea quorum soror insimulabatur. Matrimonio vero iam statuto concluso, adeo vt ipsa ei minimè refragatura putaretur, & parentibus hoc ei iam significantibus, ipsa, quod matrimonij numquam ineundi votum emiserat, eis aperuit; adeoque in ipso fuit constans, nulla vt ratione, tametsi etiam propterea necaretur, ipsum vellet violare.

Quamobrem parentes, vel quod diabolus eos dementaret, vel quod Deus eam Martyrem esse vellet, & multa pati, existimabant eam fœdum aliquod facinus commisisse, propter quod matrimonium inire nollet, quod iam fidem à parte sua sponso addixissent, & hunc propterea infamem reddi cernerent; virgis eam ita ceciderunt, adeoq; in illam seuerè animaduerterūt, vt etiam eam vellent suspendere & præfocare, mirū vt esset, eā emortuā nō esse: at Deus, qui ad maiora reseruabat, in viuis eam conseruauit. Ipsa vero mihi retulit, se in fine vix quidquam tormentorum aut pœnarum sensisse: etenim in mentem tunc reuocabat, quidnam Sancta Agnes olim passa esset, quod Dominus id ei in memoriam reduceret; imo mortem sibi quam iucundissimam futuram fuisse, denique ad trimestre in lecto ita elumbem & fractam decubuisse, vt seipsa mouere de loco in locum non posset.

Certe vix credibile videatur, quomodo de puella, quæ numquam à latere matris discedebat, quæque patrem admodum cautum & circumspectum (vti quidem intellexi) habebat, parentes tam graue malum ac flagitium suspicari potuerint: semper namque sancta, honesta, & eleemosynis adeo dedita fuit, vt, si quid ipsa nummorum aut rerum nancisci posset, id in pauperes erogaret. Si quando Dominus gratiam alicui præstare vult, vt quid patiatur aduersi, multa ad hoc media inuenit; quamuis iam abhinc annis aliquot filiæ suæ virtutem ipsis perspiciendam dedisset; adeo vt, quidquid in pauperes distribuere ipsa vellet, hoc illi ab his quam libentissime subministraretur, omnesque persecutiones & afflictiones iam in recreationes ac delinimenta ver-

ta ver-

ta verterentur. Quamquam ob ipsum quod habebat, Religiosæ vitæ profitendæ desiderium, omnes ei recreationes molestæ ac graues viderentur. itaque (prout mihi narrauit) magnis in angustijs & doloribus viuebat.

Porro tredecim aut circiter annis antequàm P. Gratianus Hispalim veniret, cùm etiam ne vel minima Carmelitarum Discalceatorum ibi esset memoria; cùm ipsa quadam die cum parentibus & alijs duabus vicinis colloqueretur, contigit, illuc quemdam Ordinis nostri fratrem, grossioris panni veste (qualem modò gestant) indutum intrare. Dicebant, illum vultum viuidum, vegetum ac venerabilem prætulisse, tametsi adeo senex esset, vt barba, quæ admodum erat longa, à filamentis argenteis constare videretur. Hic se iuxta ipsam stitit, & lingua quam non intelligebant aut ipsa, aut quisquam alius, eam nonnihil alloqui cœpit. cumque iam loqui desineret, tertiò ipsam signo crucis communiuit, dicens: *Deus te, ô Beatrix confortet.* quo dicto mox abijt. Toto eo tempore, quo senex ille ibidem fuit, nemo sese loco mouebat, sed omnes obstupescebant: Percontabatur eam Pater, quisnam is esset. Ipsa verò putabat illum ei notum esse. Vnde surgentes, solicitè eum quæsiere: sed exinde ampliùs non comparuit. Ipsa verò mirum inde gaudium & consolationem sensit; & quotquot aderant, sunt admirati videntes rem plusquam humanam esse. vnde magni eam, vt dictum est, facere cæperunt. Omne illud tempus (quod quatuordecim annorum fuisse credo) interim, & post factum illud, elapsum est; ipsa verò interea semper Domino seruiebat, eumque identidem rogabat suo vt desiderio satisfaceret. Moram tam diuturnam pertæsa iam erat; cùm P. Hieronymus Gratianus illuc appulit: cumque die quadam ad concionem audiendam in templum Trianense (quo in loco pater illius habitabat) sese contulisset, nesciret tamen eum qui concionaturus esset, P. Gratianum futurum, vidit hunc ipsum ad benedictionem capiendam prodire. Cuius vt illa habitum & pedes non calceatos vidit, mox illi in memoriam is, quem olim viderat, Religiosus venit, & talem omnino illius vestem fuisse; tametsi vultus & ætas vtriusque discreparent; quòd P. Gratianus nondum triginta annorum esset. Narrauit illa mihi, tam magno se tum introrsum gaudio delibutam fuisse, vt penè animi deliquium pateretur. quamuis enim intellexisset, iam tum in Trianensi vico monasterium erectum esse, nesciebat tamen id illius Ordinis esse. Ex illo ergo tempore operam dedit, vt P. Gratiano confiteretur. Imò verò & hoc caro illi stare voluit Deus nam sæpiùs quidem illum adiuit, is tamen eius confessionem excipere

noluit: quòd enim esset iuuencula & satis formosa, hinc ipse cum huiusmodi personis agere (quòd hoc in genere valdè circumspectus sit) subterfugiebat. Cùm ergo quodam die in templo amarissimè lachrymaretur (nam & ipsa circumspecta & honesta erat) petijt ex illa mulier quædam ecquid subesset. Cui illa, iam dudum se aiebat occasionem, ad illi Patri, qui tum illic fortè confessionibus excipiendis vacabat, loquendum captasse; sed hactenus se illi loqui minimè potuisse. Hæc verò confestim ipsam ad eum conduxit, rogans vt virginis huius confessionem excipere dignaretur: vnde generalem vitæ totius confessionem apud eum instituit. Is ergo vt animam tot virtutum ornamentis instructam vidit, miram intra se consolationem sensit, simul & ipsam est consolatus dicendo, fieri posse vt Moniales Discalceatæ aliquando hac in vrbe sedem figerent: ac tum facturum se, vt ipsa in Ordinem illarum cooptaretur. Quod & præstitit: nam primum quod nobis mandauit, fuit, vt illa ante alias, & prima admitteretur; quòd animæ illius status ad plenum illi satisfaceret: Quod etiam illi declarauit, cùm huc primùm concederemus. Inprimis verò curauit, ne id parentes sui intelligerent aut rescirent; si enim sciuissent, nulla Religionis ingrediendæ ratio suppetisset.

Ceterùm SS. Trinitatis festo, se à mulieribus quibusdam, quæ illam assiduè comitabantur, dolo subduxit; quod enim confiteri vellet, mater cum ipsa non venerat, Discalceatorum autem monasterium, in quo ipsa semper confitebatur, & cui multas eleemosynas ipsa erogabat, tum etiam, eius operâ, parentes, satis procul à domo distabat. Porro cum quadam muliere, Dei ancilla, priùs conuenerat, vt ad domum illius concederet; quare mulieribus comitantibus à se ablegatis, statim sese redituram ait: cui hæ minimè refragantur, quod mulier illa tota Hispali, vt insignis Dei ancilla esset cognita, vtpote quæ illustria & mirabilia opera præstaret. Hacque ratione tempus & commoditatem habuit, ad habitum & pallium suum grossum secum asportandum. quod equidem nescio quomodo portare & ferre potuerit. Sed gaudium & amor, quo agebatur, onus leue faciebat. Vnum hoc metuebat, ne forsan in proposito suo impediretur, & agnosceretur, quod ita onusta incederet. Alia namque longe hæc incedendi erat ratio, quàm præferre solebat. Sed quid non facit amor Dei? ita namque hic se gerebat, quasi si honorem nullum habuisset; neue vllius rei recordabatur, quàm ne fortè suo in proposito impediretur. quare etiam statim ei ianuam aperuimus: ego verò matrem eius statim rei huius certiorem reddidi:

quæ

quæ vt primum illam intellexit, sui impos quodammodo præ stupore, reddita est; tandem verò agnoscere se confessa est, qualem filiæ suæ gratiam Dominus fecisset; vnde hanc, tametsi non sine difficultate, orbitatem suam tolerare cœpit; nec propterea indignari, adeò vt illi loqui noluerit, quemadmodum alias facere constat; imò verò magnas continuò nobis faciebat eleemosynas.

Hic igitur Iesu Christi sponsa optatissimo suo gaudio frui cæpit, quæ tam erat humilis, & quælibet facere parata, vt scopas illi è manibus auferre numquam non nos oporteret, cùm tamen paterna in domo tam delicatè esset enutrita. adeò vt omnis illius recreatio esset labor & operatio. Ex hac autem quiete & gaudio fiebat, vt quamprimum toto corpore pinguesceret: quo parentes viso, adeò sunt gauisi, vt iam lætarentur, quod eam in statu Religioso conspicerent.

Cùm iam vota esset emissura, bimestri scilicet aut trimestri ante (ne tanto bono sine labore & difficultate potiretur) grauissimis exagitata tentationibus est: non vt propterea à votis emittendis animum auocaret, sed id illi & intolerabile videbatur, tamquam si obliuioni traditum esset, quàm multis ipsa annis boni huius, quod iam habebat, causa in angustijs & pressuris vixisset: quin & diabolus adeò eam acriter impugnabat, vt vix ferre posset. Nihilominus, maxima sibi facta violentia, eum superauit, ita vt etiam in tentationum & angustiarum suarum medio vota edere decreuerit. Dominus Iesus, qui vlterius roboris illius periculum facere nolebat, sed ipsum iam satis perspectum habebat, triduo antè quàm profiteretur, eam visitauit, & particulari quodammodo est consolatus, dæmonemque ab ea effugauit. Adeò namq; consolatione delibuta fuit, vt triduo illa extra se esse videretur præ mentis gaudio. Nec immeritò: etenim gratia & visitatio suprema notabilis fuerat. Non multò verò post, quàm monasterium hoc ingressa esset, patrem eius contigit ex hac vita migrare: vnde mater eius eodem in cœnobio monasticam vestem induit, & omnes ei facultates suas eleemosynæ nomine legauit: adeo vt & mater, & filia, magna cum quiete & animi gaudio hic agant, summaque omnium Monialium cum ædificatione, seruientes ei ex animo qui hanc ipsis gratiam præstitit. Vix dum annus elapsus est, cum & alia quædam virgo, reluctantibus & inuitis admodum parentibus, in hunc est conuentum cooptata. Sic ergo Dominus suam hanc domum, animabus adeo ei seruire paratis, nulla, vt vitæ austeritas, nulla clausura grauis illis appareat, indies replere pergit. Sit ipse in perpetuas æternitates benedictus & laudatus, Amen.

CAPVT XXVI.

CARAVACENSIS COENOBII FVNDATIO DESCRIBItur. *Ipso primo anni die Sanctißimum Altaris Sacramentum anno M.D.LXXVI. in id illatum est: nomen verò S. Iosephi ei inditum.*

INterim dum Abulæ in S. Iosephi agerem, ad Veasensem, quæ iam suprà descripta est, fundationem peragendam iam iam abitura, adeò quidem, vt nonnili farciculæ nobis conficiendæ essent, quibus ad iter necessaria imponerentur; venit ad me missus Carauaca hæc sola de causa nuntius, cum litteris domicellæ cuiusdam cognomento Catharinæ. his mihi illa significauit, tres honestas virgines, postquàm cuiusdam Patris è Societate Iesu concionem audijssent, in domum suam se subduxisse, nec ante ex ea egredi decreuisse, quàm illo in opido monasterium fundaretur. Id illas credo cum hac Domina sic tractasse & transegisse; hæc enim erat, quæ illas in hac fundatione peragenda maximè iuuit. Erant hæ è primarijs opidi illius nobilibus prognatæ. Vna patrem habebat Rodericum de Moya, insignem Dei famulum, summæque prudentiæ virum. Simul inter se tantum facultatum habebãt, quantum ad simile opus inchoandum satis erat. Nouerant adhæc, quidnam in horum monasteriorum fundationibus Dominus fecisset; etenim Patres Societatis Iesu, qui rei huic semper auxilio & subsidio qua poterant, fuere, hæc eis declarauerant.

Carauacen. monasterij occasio.

Ego autem, vt pium harum virginum desiderium & feruorem perspexi, quodq; à tam procul B. Virginis Ordinem conquirerent, magno pietatis sensu erga illas mota fui, bonoque earum proposito morē gerere constitui. cognito verò, locũ non procul Veasio abesse, plures solito mecum Moniales illuc conduxi. Nam, quantum è litteris apparebat, non dubitabam, quin facilè inter nos conueniremus. Vnde statui, Veasensi fundatione constabilita, illuc me quamprimũ conferre. Sed quoniã Dominus aliud facere decreuerat, omnia mea proposita & decreta parum iuuere: nam, quemadmodum iam antè in Hispalẽsi fundatione dictum est, ipsa Concilij Commendatariorũ licentia eo tempore primum data est: atque ideo interim dum illa impetraretur, res (quamquam ipsa illuc me conferre planè decreueram) intermissa est. fatendum tamen est, me, dum Veasij de oppidi illius situ inquirerem, intelligeremque illud satis remotum esse, & hinc illuc proficiscentibus viam adeo difficilem esse, vt, qui Moniales visitatũ abirent, Prælatos & Superiores magnam in proficiscendo molestiam subire oporte-

oporteret (quod hauddubiè illis displiceret) non satis ad hanc fundationem inchoandam animo propendebam.

Quia tamen bonam Carauacensibus illis spem dederam, P. Iulianũ de Auila & Antonium Gaitanum rogaui, illuc sese conferrent, visuri, quidnam rerum esset, &, si ita illis videretur, cœpta dissoluerent. Hi Caruacam cum venissent, rẽ penè desperatã, & depositã compererũt, non quidẽ ex parte earũ quæ futuræ erant Moniales, sed Dominæ Catharinæ, à qua tamen vna res omnis dependebat, quæque illas in quadam ædium suarũ parte, tamquã si iã tum in claustro religioso agerent, ab alijs secretas, fouebat. Ipsæ verò Religiosæ adeo in proposito suo constantes erant, ac præsertim duæ (eæ inquam quæ de facto futuræ erant Moniales) vt P. Iulianum ab Auila & Antonium Gaitanũ vsque adeo suas in partes pertraxerint, vt, priusquam hi inde recederent, fũdationis tabulas & instrumenta confecerint; illisque confectis ad me redierint, Virgines illas planè contentas & gaudio delibutas relinquentes. ipsis vero tum harum, tum soli & opidi bonitas mire placuerat, vt satis eam deprædicare & dilaudare non possent, vti nec itineris difficultatem satis extollere.

Ego verò stipulationis tabulas vt vidi confectas, ipsam tamen commendatariorum facultatem æquo diutius differri, bonum Antonium Gaitanum (quod is mei causa, omnem difficultatem laboremq; libenter suscipiebat, tum etiam, quod ipse & socius rẽ cordi haberent) denuo illuc, vt fundatio optatum ad exitum perduci & perfici posset amandaui: quocirca his solis isthæc adscribi & attribui fundatio debet: nam si hi illuc se non contulissent, & cum fundatoribus conuenissent, ego certè de meo parum huc contulissem. Dixi ergo, illuc abiret, & orbitam ac cancellos, illa in domo in qua adeunda esset possessio, & Moniales commoraturæ, vsque dum proprias & commodas ædes inuenirent, collocaret. Quapropter ea de causa ad plures dies illic hæsit: nam in Roderici de Moya (qui, vti iam dixi, harum puellarum vnius pater erat) cum ædium suarum partem hunc in vsum libenter nobis dedisset, omnia hæc ad aliquot dies accommodabat.

Cùm vero iam facultas submissa, & ego in procinctu vt illuc abirem iam essem, intellexi inter alias conditionem hanc additam esse, vt Commendatarijs domus subiecta esset, ipsisque Moniales obediẽtiam præstarent: in quam ipsa consentire prorsus non poteram, quòd Carmelitarum, & proinde B. Virginis Deiparæ is Ordo esset. Vnde de nouo eam peti opus fuit. nam in hac, & Veasensi fundatione aliter fieri ac transigi non potuit. Sed Rex noster, qui in præsens quidem est Philippus Secundus, hanc mihi gratiam præstitit, vt,

cum

cum ei scripsissem, mandarit vt quæ peterem mihi concederentur: adeò scilicet is gratificari & fauere gestit Religiosis, ijs inquam, qui professionis suæ regulam sequuntur & exactè seruant: cognito namque ecqua nostra esset in hisce monasterijs viuendi ratio, primigeniamque in ijsdem seruari regulam, in omnibus & vbique nobis se propitium reddidit. Quapropter etiam atque etiam vos rogo, carissimæ, vt particulari semper modo pro eius Maiestate fiat oratio, vti & modo ea apud nos fit.

Interim dum denuo ad Curiam pro impetranda facultate legatio mittitur, ego, Patre Commissario (qui tum erat, vti & modo est, P. Hieronymus Gratianus de Matre Dei, sicuti antea retuli) iubente, Hispalim profecta sum, vnde miseræ illæ domicellæ vsque ad primum sequentis anni diem inclusæ mansere: nam cum primum Abulam ad me scripsere, mensis Februarius agebatur. Facultas quidem non diu dilata est; sed, quòd ipsa procul distarem, & varijs oppressa essem malis, illis succurrere, pro tunc non poteram; quamquam sortem illarum miserarer, eo quod sæpe ad me scriberent, suamque orbitatem identidem exponerent. Vnde nefas putaui, diutius eorum vota & expectationem frustari. Quod autem illuc me abire videretur impossibile, cùm quod locus adeò esset remotus, tum quod fundatio in qua versabar, nondùm planè esset confecta; hinc P. Hieronymus Gratianus Visitator constituit, vt saltem Moniales, quæ fundationis initia ponerent, illuc se, tametsi ipsa non adessem, quæ Malagonensi in domo interim manserant, sese conferrent.

Illa procuraui vt Præposita esset, quam optimè munere suo functuram credebam (est namque multo me melior) quare omni re necessaria secum sumpta, cum duobus Patribus Discalceatis ex Ordine nostro, se in viam dederunt; nam P. Iulianus de Auila & Antonius Gaitanus iam abhinc diebus aliquot ad proprias sedes reuerterant: quòd autem locus valdè dissitus esset, & tempus satis importunum (finis videlicet Decembris) illos euocare & congredi nolui. Carauacam vt appulere, magno totius populi plausu, & summo & illarum virginum, quæ adeo reclusæ fuerant, gaudio exceptæ fuere. Fundatũ porro monasterium, & Sanctissimum Altaris Sacramentum primo anni Millesimi quingentesimi septuagesimi sexti die illatum est. Eodem ipso die duæ illarum Religiosum sumpsere vestem; tertia vero, quod melancholica cumprimis esset, & clausuram pati vix posset (nedum tantam vitæ austeritatem & pænitentiam) cum quadam sorore sua ad paternas ædes voluit reuerti.

Videte, carissimæ, Dei iudicia, quantumque ad ei seruiendum teneamur,

neamur, nos, quas, vsque dum professionem emitteremus, perseuerare, vtque iugiter in domo Domini velut propriæ Beatæ Virginis filiæ maneremus, concessit. Mirum certè, Maiestatem eius voluntate & facultatibus Virginis huius, ad fundationem monasterij huius, vti voluisse; &, eo ipso tempore quo potitura esset eo quod tantopere desiderarat, robur & animum eam defecisse, & ab humore melancholico ipsam se expugnari siuisse; cui omnem non rarò, imperfectionum & mutationis nostræ culpam imputamus. Vtinam diuina Maiestas eius quàm abundantissimè suam nobis donet gratiam, per hanc namque fiet, vt nihil nos impediat, quo minùs semper in eius obsequio progrediamur: præterea, omnes quotquot sumus protegat & faueat, ne tam bonum & illustre principium nostra inertia ignauiaque intercidat, sicuti facere dignatus est, vt ipsum à miserabilibus mulierculis, quales ipsæ sumus, initium & ortum haberet. Quare nomine eius vos rogo, sorores & filiæ meæ, hanc vt gratiam identidem ab eo efflagitetis, & vnaquæque earum quæ pòst venturæ sunt, sibi persuadeat, in sese primigeniam & reformatam Ordinis B. Virginis regulam denuo incipere & reflorescere, & nullatenus in vllam mitigationem inducendam consentiat. Cogitate verò, etiam minima quæque aditum & ianuam ad maxima pandere, & vobis nescientibus, & ne quidem nescientibus, mundum subingressurum. Mementote, per paupertatem & labores perfectum ad exitum perductum esse id, quo vos iam quietè & pacificè fruimini; &, si rectè aduertatis, videbitis, potissimam harum domorum partem, non tam ab hominibus, ex parte, quàm à potenti Dei manu fundatam & stabilitam esse: gaudet porro Maiestas illius ea promouere opera quæ ipsemet facit, nisi nos à parte nostra impedimento simus. Vndenam enim, putatis mulierculam quamdam, qualis ipsa sum, vires & robur ad tam magna opera patranda habituram? vtpote quæ & ab alterius manu & potestate dependebam, ac ne vel obolum habebam, nec aliquem qui mihi vllum subsidium adferret, nam frater ille meus, qui in Hispalensi fundatione auxilio fuit, quique aliquid facultatum & animi, nec non bonam voluntatem & aliquatenus adiuuandum habebat, in India tum versabatur. Videte, carissimæ, dexteram Excelsi: an ideo mihi honor attributus, quòd nobili essem stirpe edita? quibuscunque ex partibus rem inspicere voletis, illius id opus esse cõperietis. quare nefas est, nos ipsum vel in minimo imminuere, esto id vitæ, honoris & quietis nostræ fiat cum compendio, idque eo magis, quòd hæc omnia hic iunctim & simul habeamus. Vita namque est, ita viuere, vt mortem, vel vllos vitæ huius successus haudquaquã metuamus, sed eamdẽ, in omnibus animi serenitatem & gaudium præferre, qualem omnes quotquot estis iam habetis

S. Mater hortatur ad regulæ integritatem seruandam.

Vita vera Religiosi quæ sit.

habetis; nec non illam prosperitatem & affluentiam, qua nulla haberi potest maior, qualis est paupertatem non exhorrescere, sed eam potius desiderare. Cui vero rei assimilem interiorem simul & exteriorem pacem, quam semper habetis? in vestra porro manu est, cum illa mori & viuere, quemadmodum mori vidimus illas, quas hactenus hisce in monasterijs vidimus mori. Si enim à Deo semper petatis, vt hoc ipsum vlterius producat & adaugeat, nullamque in vobis ipsis fiduciam habeatis, suam ille misericordiam vobis non denegabit, dummodo semper in ipso spem & fiduciam collocetis, & generosas & animosas vos præbeatis; etenim Maiestati illius, id quam gratissimum est. Nolite metuere, vt quidquam vobis desit, & numquam reijciatis eas quæ in Ordinem admitti postulant (dummodo illarum desideria & naturæ talenta vobis placeant) si forte illis necessaria ad hoc subsidia desint, dummodo intentio illarum sit vt maiore hic cum perfectione Domino seruiant; neq; etiam, si fortunæ bonis careant, si modò ab animæ & internis bonis sint instructæ: alia namque via in duplum vobis Dominus rependet id quod per hanc lucrari & comparare putabatis.

Magnam ipsa rei huius habeo experientiam. nouit quippe Maiestas eius, me, quantum recordor, nullam vmquam ob rei huius defectum in ordinem suscipere prætermisisse. Testari id poterunt plurimæ illæ quæ solo Dei ipsius intuitu & causa admissæ sunt, vti vos ipsæ non ignoratis. Et certe in veritate asseuerare vobis possum, non tantum me gaudij in animo sentire solitam, dum opulentam aliquam admitto, quãtum, cum illas quæ solo Dei amore suscipiuntur: imò vero locupletiores semper me timere faciebãt; pauperculæ autem spiritum mihi & animum dilatabant, earumque admissio tanto me replebat gaudio, vt mihi præ mentis iubilo lacrymæ erumperent. & est hoc quam verissimum. si ergo cum domus aut emendæ aut restaurandæ erant, Dominus tam fideliter nos iuuit, cur non facturus est idem, habentibus iam nobis vbi viuamus & habitemus? Mihi credite, filiæ, per id vos facturas dispendium, per quod facturas vos putatis compendium. Quando autem quæ admitti postulat, facultates habet & bona, nullas tamen alias obligationes & debita, si fortè alijs eas relinquere velit qui fortasse ijs opus non habebunt; consultius sanè fuerit, vt vobis eas in eleemosynam det: aliter enim si faciat, parui id in vos affectus signum esse sentio. semper vero illi quæ admitti postulat, proponite, vt de facultatibus quas habebit disponat & faciat id quod viri docti ad maiorem Dei gloriam facere indicabunt. Malum namque foret, si ob alium quàm eum quem dixi finem & scopum, ab aliqua quæ

B. Mater plures admisit pauperes quam diuites.

admittitur facultates peteremus. Plus longè namque lucramur per hoc quòd illa faciat quod Deo suo debet (maiore inquam cum perfectione) quàm per quodcumque facultatum secum ferre potest: cum aliud non spectemus (nec vt aliud spectemus permittat Deus) quam vt Maiestati eius in omnibus, & per omnia, obsequium præstetur. Et quamquam ipsa inepta & miserabilis sum, tamen tum ad honorem & gloriam eius, tum verò vt gaudeatis, recogitantes quomodo hæ domus eius fundatæ sint, dico, numquam me illarum negotio (inhisce inquam fundationibus) nec in re qualibet, quæ harum occasione mihi quomodolibet occurreret (tametsi etiam nullam omnino fundare potuissem, nisi ab hac intentione vel paululùm deflectendo) quidquã facturam fuisse, aut etiam fecisse, quod Dei voluntati vel minimùm repugnare, aut cum ea vsquequaque non coincidere nossem, secundum id quod Confessarij mei consulebant; qui, ex quo hæc ago, semper viri maximè docti, & egregij Dei famuli fuere: &, quantum quidem recordor, numquam mihi aliud in mentem venit, aliamue intentionem habui.

Forsitan fallor, ac multa fortè commiserim quæ ignoto, itaq; infinitæ meæ erunt imperfectiones. Nouit hoc Dominus, qui veracissimus & æquissimus est Iudex; ac proinde plura de meipsa nõ dico, quàm scire & nosse potui. Video adhæc euidentissimè, hoc à me profectum non esse, sed ex eo quòd Deus opus hoc fieri volebat: quòd ergo suum id opus esset, ideò mihi aderat, hancq; gratiam præstabat. Ideo namque id refero, carissimæ, vt noueritis, maiorem vestram erga eum obligationem esse, & sciatis, ea quæ hactenus facta sunt, sine vllius iniuria, læsione, ac præiudicio facta esse. Benedictus sit ille, qui omnia hæc fecit, & hominum qui nobis auxilio fuere, caritatem & beneuolentiam excitauit. Vtinam verò Maiestas illius semper nos protegere, & simul gratiam dare, ne post tot fauores acceptos nos ingratas præbeamus, dignetur. Amen.

S. Matris labores in hisce fundationibus suscepti.

Iam vidistis carissimæ, aliquas me difficultates & vexationes passam esse (quamquam credam eas quas scripsi minimas esse; si enim singillatim eæ & enucleatim dicendæ essent, infiniti ea res laboris ac tædij esset) tum in vijs & itineribus, tum in aquis, niuibus, deuiatione, & (quod maximum) quòd sæpè tam infirma fuerim valetudine, vt aliquando (nescio an non id iam antè retulerim; etenim id in prima profectionis die contigit, cum videlicet Malagone Veasium peteremus) febri æstuarem, & tot simul malis oppressa essem, vt viæ qua eundum erat longinquitatem considerans, meque ita constituram cernens, Patris nostri Eliæ Iesabelem fugiẽtis, recordarer, ac dicerẽ: *Quomodo hoc perferre*

 potero

potero Domine? tuum est, huc aduertere. Et certè Maiestas eius, ita me debilem & infirmam videns, subitò me à febre, necnon ab omnibus morbis, qui extremi erant, liberauit. Porrò iam inde ex eo tempore quo id contigit vsque nunc, inde liberationem hanc ortum habuisse mihi persuasi, quòd quidam Sacerdos, insignis Dei famulus, illuc esset ingressus: & forsan id ideo factum: quidquid sit, ipsum saltem malum, tum interius, tum exterius, repentè & in momento me deseruit. Valetudine ergo confirmata, corporales labores æquo animo perferebam. Porro in multorum ac variorum hominum conditionibus ferendis (quod certè in singulis penè vrbibus occurrebat & necesse erat) non parum mihi laboris subeundum erat. Adhæc, in filiabus & sororibus meis, cùm de vno loco in alium proficiscendum erat, deserendis, satis magnam me crucem & molestiam (quòd eas singulari quodam amore complectar) sensisse vobis asseuero: præsertim cùm cogitabam, quòd eas ampliùs visura non essem, magnumque earum dolorem & lacrymas (quamuis ab aliarum rerum affectu & amore multum elongatæ sint) vicissim intuerer. Hanc verò illis Dominus gratiam dare noluit, forsitan vt sic ipsa maiorem patiendi materiam haberem, quòd illas vnicè diligam, tametsi hunc illis amorem, quantum poteram, conarer abscondere, ne eum ipsæ agnoscerent. vnde etiam subinde eas obiurgabam & reprehendebam; tametsi parum per hoc proficerem: etenim amor quo me hæ prosequuntur, vehemens est, &, quantum permultis è rebus videre est, verus ac sincerus.

Intellexeritis adhæc, hasce fundationes non solùm annuente Reuerendissimo P. Nostro Generali factas esse, verùm etiam postea sub præcepto obedientiæ iubente & mandante. neque hoc solum, sed etiam, quoties noua aliqua sedes ac conuentus erigebatur, summopere sese hac noua erectione lætari, mihi scribebat. Et sanè, maxima, quam in laboribus omnibus meis sentiebam, recreatio & alleuiamentum erat, quòd illum adeò re hac recreari & gaudere viderem: putabam namque me, hanc illi recreationem & gaudendi materiam dando, aliquod Domino obsequium præstare, quòd esset meus Superior: præter hoc, eum quam maximè diligebam. Verùm cùm dictas fundationes perfecissem, à fundando aliquantisper cessatum est, vel quòd Dominus aliquam mihi requiem indulgere dignatus sit, vel quod cacodæmonem malè haberet, tot sedes, in quibus obsequium Domino præstaretur hinc inde fundari. At satis videre fuit, id per Reuer. Patris nostri Generalis voluntatem non stetisse: is namque, cum eum per litteras rogassem, ne mihi nouorum conuentuum erectionem

Quæ sit causa quod à fundando aliquantisper cessarit.

preci-

præciperet, in illa re se minimè mihi morem gesturum rescripserat. etenim tam multos is fundari cupiebat, quot in capite haberem capillos.

Vetatur plura erigere monasteria.

Porro antequam Hispali reuerterer iam inde è Capitulo quodam Generali (in quo par & æquum videbatur vt approbaretur ac laudaretur quòd aliquod Ordini factum esset incrementum) ab eiusdem diffinitoribus mihi iniunctum est, non modò vt nullas posthac nouas erigerem sedes, verùm etiam, ex omnibus iam erectis vnam mihi eligerem, in qua deinceps quietè viuerem, nec quacumque de causa illinc egrederer. Quod certè velut carcer est. etenim nulla est Religiosa, quam Prouincialis ob res ad bonum Ordinis necessarias ex vno loco ad alium (id est ex vno monasterio ad aliud) mittere non possit. Id verò grauius mihi erat, quod Pater noster Generalis animo à me iam esset alieniore, estò valde sine causa & immeritò; sed maleuoli & suspicaces homines eum suas in partes pertraxerant, quibus ille credebat. Quod certè valde me angebat. Adhæc duo aduersum me testimonia, & quidem in magni momenti rebus, tunc producta & procusa sunt. Vt verò misericordiam Domini videatis, carissimæ, illiusque Maiestatem non derelinquere eum qui ex animo illi seruire desiderat, dico vobis, non modò nullum me inde dolorem, verùm etiam summum & accidentale quoddam gaudium sensisse. Adeò vt iam non mirer, Dauidem Regem ante arcam Domini euntem saltasse: etenim tunc quidem, ipsa aliud nihil pro magnitudine gaudij quod intra me sentiebam, facere voluissem: nam quomodo illud celarem ac tegerem nesciebam. Cuius rei quænam sit causa, scire nequeo: nam in alijs grauioribus oblocutionibus & contradictionibus, in quibus aliquando sum versata, simile quid hactenus non sensi: vna tamen earum quæ de me sparsæ erant calumniarum, satis grauis & infamis erat. Ceterùm illa posthac nullibi fundandi inhibitio (nisi illæ Reuerendiss. Patris Generalis indignatio accessisset & displicentia) maximā mihi afferebat quietem, & tranquillitatis erat materia, ac res quā ipsa persæpè exoptaui, vitam scilicet meam posse in quiete finire: tametsi qui id ipsum procurabant, id minimè spectarent aut cogitarent, sed talem sese hac ratione mihi afflictionem dare arbitrarentur, qua nulla posset dari maior: etsi fortasse aliqua alia bona intentione ad hoc faciendum mouerentur.

Subinde quoque me recreabant maximæ illæ oblocutiones & cōtradictiones quas in fundationibus illis conficiendis experta sum, quarum aliæ quidem è bona intentione proficiscebantur, aliæ alia ex causa ortum habebant. at certè tale me vllo è labore & afflictione

gaudium sensisse non memini, quale ex hoc quod iam antè paulò retuli. Etenim fatear necesse est, vel vnam harum trium rerum, quæ simul & iunctim me tunc impetiuere, alio tempore nimis quàm sufficientem mihi afflictionis causam futuram fuisse. Credo equidem gaudium meum inde præcipuè ortum habuisse, quod cogi putarem, cùm creaturæ mihi tam malè rependerent, ipsi tamen creatori satisfacerem. Didiceram namque, eum, qui è rebus terrenis & hominum laudibus gaudium ac satisfactionem quærit, valdè falli ac decipi, vt nihil dicam de exiguo qui inde sequitur fructu. hoc quippe ipsis lubet & videtur hodie, cras illud, & de quo hodie bene loquuntur, postea malè loquentur. Tu verò Domine & Deus meus, qui immutabilis es, esto in æternum & in sæculum sæculi benedictus. quisquis tibi ad finem vsque fideliter seruit, sine fine in æternitate viuet.

Fundationum scribendarum, intermittendarum & repetendarum quæ fuerit occasio.

Incepi porro (vti dixi initio) hasce fundationes describere iussu R. P. M. Ripaldij Societatis Iesu, qui tum Salmantini Collegij Rectorem agebat, & quo ipsa, cum in S. Iosephi monasterio in illa ciuitate erecto agerem, Confessario vtebar, anno scilicet millesimo quingentesimo septuagesimo tertio. Iam tum aliquas scripto commiseram, at postea, ob ingruentes occupationes, à scribendo destiti. Vnde etiam in ijs vlterius pergere non decreueram, tum quòd dicto Patri amplius non confiterer (quia is iam alio migrarat) tum quod quidquid scribo & scripsi, magno mihi labore constat, tametsi omnem, quemcumque in eo subij laborem, vt bene impensum reputem, vti & quidquid hactenus mihi ex obedientia iniunctum est.

Hoc quidem firmiter & plane apud me constitueram, at P. Commissarius Apostolicus (qui modo est P. M. F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei) mihi vt in ijsdem pergerem & absoluerem, præcepit. Ipsa verò ei aperiebam quàm parum adhoc haberem otij, nec non alia multa afferebam, quæ ad me ab hoc onere excusandam, pro tunc quidem mihi (quòd adeò immorigera sim) in mentem veniebant. Imprimis vero causabar ingentem quæ inde mihi secutura erat, defatigationem & lassitudinem. At ille nihilo secius mihi iniunxit, vt paulatim, & quomodocumque possem in earum scriptione vsque ad finem, progrederer. vti & feci, parata & contenta, vt, quidquid malè dictum scirent & intelligerent, ipsum eraderent. Imo forsan fieri potest, vt, quod mihi optimum videtur, ipsis videatur pessimum.

Absolutum porro opus hoc est hodie, ipsa inquam Sancti Eugenij vigilia, decimo quarto Nouembris die, anno millesimo quingētesimo septuagesimo septimo, in monasterio Toletano, à S. Iosepho appel-

appellato, in quo modo, R.P. Commissarij Apostolici Magistri fratris Hieronymi Gratiani de Matre Dei, quem modo Discalceatorum & Discalceatarum primitiuam Regulam sectantium Superiorem habemus, quique etiam eorum qui Mitigatam sequuntur, per Bæticam Visitator est constitutus, iussu & præcepto habitationem habeo; ad honorem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui regnat, & per omnia sæcula in æternum regnabit. Amen.

Ceterùm ex amore Domini nostri Iesu Christi, sorores meas & Moniales, quæ hæc lecturæ sunt, rogo, vt me Maiestati illius commendent, quò mei misereatur, & à pænis purgatorij liberet, ac, si in ipsum detrudi promerear, ad sui fruitionem & conspectum admittat. Cùm verò, quamdiu in vita futura sum, hoc opus visuræ non sitis, post mortem saltem is quem in eo scribendo cepi, labor & defatigatio, aliquod mihi lucrum adferat, nec non ingens illud, quod in scribendo habui desiderium, vt aliquid dicere possim quod vobis consolationi sit, si modò ipsum legere permittamini.

Cùm in Abulensi Monasterio agerem pridie festi Pentecostes, intra eremitoriolum Nazareth reclusa, ac singularem quamdam gratiam, quam illo iam ante viginti circiter annos die aliàs mihi Dominus præstiterat, animo voluerem, magnus quidam spiritus impetus & feruor me occupare cæpit, qui & mentem à se alienauit. In magna hac recollectione, à Domino intellexi quod modò referam, vt scilicet eius nomine Patribus Discalceatis significarem; quatuor res obseruare vt procurarent, quas quamdiu obseruarent, tamdiu fore vt ipsorum Religio semper in melius cresceret, cùm verò negligerent, scirent à suo illam fundamento desciscere & retrocedere. Prima erat, vt omnes superiores concordes & conformes inter se essent. Secunda, vt, quamuis de facto multos habituri essent conuentus, in singulis tamen paucissimi essent fratres. Tertia, vt cùm sæcularibus quàm rarissimè conuersarentur idque nonnisi ad animarum ipsorum bonum ac salutem. Quarta, magis operibus docerent, quàm verbis. contigit hoc anno Millesimo, quingentesimo, septuagesimo nono. Et quia hoc certissima est veritas, hinc meo id nomine subsigno

TERESA DE IESV.

CAPVT

CAPVT XXVII.

NARRAT FVNDATIO MONASTERII IN OPIDO VILLAnoua de la Xara.

HIspalensi fundatione iam constabilita, à fundando per quadriennium & amplius cessatum est, causa fuit, quòd magnæ ac graues derepentè aduersus Discalceatos & Discalceatas exortæ sint persecutionum procellæ: quamuis enim permultæ hactenus contra nos insurrexissent, nulla tamen ita fuit grauis atque hæc vltima, vtpote quæ fuit huiusmodi, vt, quidquid factum erat hactenus summo esset in periculo, ne penitus subuerteretur & concideret. Satis ergo patuit, quàm diabolo sanctum hoc principium quod Dominus inchoarat, molestum & exosum esset, quodque videret id opus illius esse, quandoquidem progressum & incrementum habebat. In Discalceatos, ac præsertim Superiores ipsorum, grauis hæc falsorum testimoniorum & obloquiorum, (quia omnes penè Patres mitigatæ regulæ illis se opponebant) procella deseuijt. Hi ergo Reuerendissimum Patrem nostrum Generalem ita perpulerunt, vt, quamuis vir esset vitæ integerrimus, & ipsemet facultatem dedisset vt omnes conuētus fundarentur (vno excepto Abulensi, qui fuit primus, is enim annuente Pontifice, Romano erectus est) omni contentione obstiterit, ne plura Discalceatorum monasteria fundarentur: nam erga monasteria Monialium semper bene animatus mansit. Quoniam vero illorum ipsa rebus prout poteram opitulabar, aduersum me stomachari & indignari cæpere: quod certè maximum fuit, quod hisce fundationibus pertuli, tormentum & afflictio; tametsi ea fuerint plurima. Etenim vt opus, quod ipsa ad oculum videbam ad Dei obsequium & Ordinis nostri incrementum tendere, promouere & iuuare desinerem, non patiebantur viri longe doctissimi, quibus ipsa tum confitebar: alia autem ex parte aduersari me ijs quæ Superiorem meum velle videbam, ipsa mihi morte grauius videbatur. nam præterquam, quod eum amare obligabar eò quòd superior meus esset, aliunde etiam mirificè erga eum afficiebar, & sanè hoc illi debebatur. Vt autem verum fatear, tametsi in hoc illi morem gerere & gratificari quàm maximè vellem, minimè tamen poteram, quod Visitatores haberem Apostolicos, quibus parere necesse me erat. Moritur interea Nuntius Apostolicus vir sanctus & mirus virtutum fautor & cultor, qui proinde insigniter erga Discalceatos afficiebatur.

Procella aduersus Discalceatos exorta.

Illius

Illius in locum alius sufficitur, quem propterea Deus submisisse videbatur, vt aliquam nobis patiendi materiam suggereret. Pōtificem summum aliquo consanguinitatis titulo is attingebat, & hauddubiè Dei seruus erat. Sed mox vt huc venit, Patrum Calceatorum & Gaudentium negotia serio cordi habere, & studiosè promouere cœpit; &, secundum ea quæ illi de nobis relata erant, visum illi expedire, vt, hæc quæ iam data erant, principia, vlteriùs non procederent. Vnde etiam mox summo cum rigore hæc ipsa executioni mandare cœpit, eos condemnando, carceri mancipando, aut proscribendo, quos sibi in hoc cœpto resistere posse putabat.

Ante, & plus alijs, exagitati sunt F. Antonius de Iesu, is inquam qui primi Discalceatorum Monasterii fundamentum fuit, nec non P. Hieronymus Gratianus, quem pro defunctus Nuntius Apostolicum Gaudentium Patrum Visitatorem constituerat. Aduersus hunc, & P. Marianum de S. Benedicto, nouus ille Nuntius maximè insurrexit. Qui qualesue, Patres hi fuerint, iam antè in Superioribus fundationibus declaraui. In alios etiam Patres, è grauioribus & celebrioribus animaduertit, sed non eo quo in priores, rigore. his ergo anathematis proposita pæna indixit, ne quis verbum illa de re amplius faceret. Satis verò apparebat hæc omnia Deo dirigente fieri, ipsiusque Maiestatem ad maius aliquod bonum, vtque bonorum illorum Patrum virtus magis hac ratione innotesceret (vti etiam innotuit) permittere. Quocirca quemdam ex mitigato Ordine Monasterijs nostris tum Monialium, tum Religiosorum Visitatorem præfecit. Qui si id, quod cogitabat, in illis inuenisset, nimis quam grauiter nos afflixisset, quamquam adhuc sat magnam afflictionem passi sumus, quemadmodum aliquando scripto committet, qui melius quàm ego, id poterit præstare. Ego verò hæc obiter tantum & velut per transennam tango, vt, quæ pōst venturæ sunt Moniales, norint, quantopere ipsæ ad perfectionem semper promouendam sint obligatæ, cùm iam velut complanatum inueniant, quod Monialibus hodie viuentibus tam caro stetit: etenim illarum nonnullæ illo in tempore satis multa propter sinistra illa testimonia & calumnias perpessæ sunt: quam sanè magis miserebar quàm mei ipsius: nam quod ego patiebar, adeò non me affligebat, vt potius gaudium inde & voluptatem caperem. Persuasum habebam, mei vnius causa turbidam hanc tempestatem coactam esse, meque in procellosum mare, adinstar Ionæ, coniecta, fore vt vniuersa procella detumesceret. Benedictus sit Deus & laudatus, qui veritatis patrocinium suscipit, vti hic suscepit. Etenim Rex noster Philippus,

pus, cognito quid rerum ageretur, & audito quæ Discalceatorum esset viuendi ratio & institutum, nostri patrocinium suscipere dignatus est, adeò vt à solo Nuntio causam nostram noluerit iudicari; sed quatuor ei sua ipse spontè designarit assessores, viros graues, & horum tres esse iusserit Religiosos, quò causæ nostræ æquitas melius discuteretur. Horum vnus erat P. M. F. Petrus Fernandius, vir vitæ sanctimonia, doctrina, iudicioque præstans; qui iam aliàs in Castellana prouincia, Apostolici Commissarij, & Visitatoris, tum Gaudentium, tum Discalceatorum, munere functus erat. Norat is rei veritatem, & quænam tam horum quàm illorum, esset viuendi ratio; etenim aliud nihil ipsi desiderabamus, quàm id innotesceret.

Rex Philippus Discalceates iuuat.

Vbi ergo primum intellexi, hunc à Rege virum ad causæ examen & cognitionem denominatum esse, rem vt confectam habebam, quemadmodum etiam deinde, quæ Dei misericordia est, confecta est feliciter. Det Maiestas eius, vt id ad gloriam & honorem suum cedat. Tametsi verò permulti Hispaniæ Proceres & Episcopi summopere festinarent, ad Nuntium de rei totius veritate certiorem reddendum: hæc tamen omnia nihil profuissent, si Rege Deus vt instrumento vsus non esset. Quamobrem, carissimæ, eum quàm maximè obligatæ sumus semper nostris in orationibus Domino commendare, vti & omnes eos, qui causam tum ipsius, tum B. Virginis Dominæ nostræ, defendendam suscepere. quocirca id vobis etiam atque etiam commendo. Iam igitur liquidò videtis, carissimæ, quam parua ad vlteriùs fundandum suppeteret oportunitas. quare assiduè iugiterq; orationibus insistebamus, & pœnitentias frequentabamus, quo quæ iam fundatæ erant domus, Deus vlteriùs conseruaret, si illis ad suum honorem vti vellet.

Sub huius grauioris tempestatis, quam adeò paucis perstrinxi (etenim propterea exigua ea vobis videbitur, quæ tamen permagna & multa fuit, & tamdiu durauit) initium, cum Toleti iam ab Hispalensi fundatione reuersa anno M. D. LXXVI. agerem, quidam opidi Villanoua de la Xara Sacerdos mihi à Magistratu & senatu loci illius litteras attulit, quibus ille petebat vt ad nouem virgines, quæ in S. Annæ eremum iam ab hinc annis aliquot simul sese receperant, & in domuncula quæ ei vicina erat, commorabantur, in id admittendas, ad Monasterium illic fundandum excurrerem. tanta porro hæ in recollectione & sanctitate viuebant, vt vniuersam opidi permouerent multitudinem, ad pijs ipsarum desiderijs, quibus Moniales esse volebant, satisfaciendum.

endum. Litteras quoque ſuas hac de cauſa ad me miſerat loci illius Parochus, Auguſtinus Eruias cognominatus, vir doctus iuxta ac pius; pietas autem eius in cauſa erat, vt, quantum poſſet, opus hoc ſanctum promoueret. Mihi vero ea res minimè admittenda videbatur, idque ob haſce rationes. Primo, quod tam multæ eſſent, quare nimis quàm difficile mihi fore videbatur, vt quæ iam certæ vitæ rationi aſſuetæ erant, ad noſtrum ſeſe inſtitutum accommodarent. Secundo, quod nihil propè haberent, quo ſeſe ſuſtentarent, & opidum vix mille numeraret ciues: adeo vt ad eleemoſyna viuendum vix ratio affulgeret; & quamuis reſp. illarum ſe neceſſitatibus proſpecturam ſpõderet, minimè ea durabilis ac perpetua futura promiſſio videretur. Tertiò, quod carerẽt domo. Quartò, quòd ab aliis monaſterijs opidum hoc diſtaret. Et, quamuis harum virginum probitas omnium ſermone probaretur, certè quòd illæ mihi viſæ non eſſent, ſcire non poterã, nũ, quæ in hiſce monaſterijs talenta requirimus, hæc ipſæ præferrent. Vnde conſtitui, poſtulata prorſus negare. Vt tamen in eo conſulto procederem, Confeſſario meo, qui tum erat Doctor Velaſcius, Canonicus & Cathedraticus Toletanus, viro docto æquè ac pio, quique modo Oxomenſem Epiſcopum agit, rem communicare volui. pro more namque habeo, nihil vmquam è proprio cerebro & iudicio, ſed huiuſmodi virorum è conſilio agere. Is ergo vt litteras vidit, remque ex ordine intellexit, ſuaſit poſtulata prorſus non reijcerem, ſed aliquam illis ſpem facerem: cum enim tot ſimul corda in vnum, Deo mouente, ſcopum collinearent, euidens id ſignum eſſe, Deum in eo ſibi complacere, & id in ſuum obſequium dirigere velle. Illius ergo conſilio acquieui, vt nec planè petita concederem, nec negarem. Interim verò dum impenſius hæc per litteras, etiam per aliorum interuentionem qui negotium conficerent, petuntur, in annum vſque octogeſimum protracta res eſt, quod ſemper inconſultum & ſtolidum mihi videretur eam concedere: at, cum reſponderem, numquam ex profeſſo & de plano rem negare poteram.

Factum interea, vt P. F. Antonius de IESV in monaſterio, quod à B. Maria de Auxilio nomen habebat, & tribus ab Villanoua leucis diſſitum erat, exilium ſuum perficeret, & ſubinde illuc verbi diuini prædicationis ergo excurreret. quin & ipſe loic Præpoſitus, qui & modo eſt, P. F. Gabriel de Aſſumptione, vir apprimè prudens, & inſigniter ſanctus, ſæpius ad idem opidum veniebat: quod ambo Doctori Eruias perfamiliares eſſent.

Villanouani cænoby exordia.

Cum ergo sanctas hasce sorores subinde conuenirent, ita erga illarum virtutes affici cœpere, vt, cùm à ciuibus, tum Doctore persuasi & impulsi, rem illam in se susceperint, & per epistolas quàm instantissimè mihi commendare cœperint. Cumque ipsa in Malagonensi Cœnobio (qui locus sex & viginti leucarum, quin & amplius itinere à Villanoua aberat) agerem, idem Prior ad me, hac de re coràm acturus, excurrit, quid in ea fieri decernique posset edisserens; addebat, ipsum Doctorem Exuias, monasterio iam fundato, trecentorum aureorum reditum annuum, è beneficij sui pensione percipiendorum, assignaturum, dummodo ad hoc faciendum, ei à Romana Curia daretur facultas. Valdè autem incerta mihi ea res videbatur, quin & quamdam diffidentiam redolere, quòd, ipso iam fundato id, vnà cum exiguo illo censu quem ipsæ habebant, satis superque esset. Vnde plurimas P. Priori rationes, è quibus ipse colligeret minimè expedire rem fieri, deprompsi, quæquè, vt mihi quidem videbatur, sufficientes erant: monens, vt & ipse, & P. Antonius de Iesu, rem seriò examinarent, ipsorum conscientiæ eam me committere dictitans; putabam quippe, eas quas ijs afferebam rationes, ad ipsam euertendam, & non planè efficiendam, sufficere. Vt ergo inde digressus est, considerare mecum cœpi, quantopere huc ipse propenderet, & fore, vt de hac re ad Prælatum quem nunc habemus, Magistrum inquam F. Angelum de Salazar, referret, vt sua is auctoritate eam admitteret: vnde eum, celeritate vsa, præuerti, ab illo impense per litteras petens, ne ad hoc facultatem concederet, meas illi rationes exponendo: & ipse (prout quidem postea mihi rescripsit) numquam eam dare voluerat, nisi in quantum in id ipsa consentirem aut approbarem.

Sesquimensis (nescio an non & amplius) effluxerat, cum mihi, cogitanti rem iam plane dissolutam & impeditam esse, redditæ sunt à tabellario, senatus litteræ, quibus ille significabat simul & spondebat, nihil eorum quæ quomodocumque necessaria erant, illis defuturum; ipse quoque Doctor Eruias sese obligabat ad id quod ante iam dixi, accedebât & litteræ duorum illorum Patrum, qui quàm enixissimè negotium vrgebant. Maxima autem mei timoris causa erat; quod non simul sorores in Ordinem admittendæ essent: existimabã namque fieri posse, vt hæ contra eas quę iam admissæ erant & veteranæ factionem quamdam inter se (vti fieri solet) excitarent; tum etiam, quod certi nihil ac stabile ad illarũ sustentationẽ haberi viderem. ꝙ enim nobis offerebatur, non erat huiusmodi, vt ad admittendũ iure me posset cõpellere adeo vt me valdè perplexam & ancipitẽ viderẽ. Verum postea

compe-

comperi, hunc solo dęmone auctore timorem in me excitatum fuisse: quò satis ad hoc mihi animi à Domino daretur: nã tanta mea tunc erat pusillanimitas ac diffidentia, nihil vt Deo fidere viderer. Sed feruentes sanctarum illarum animarum preces tandem longè efficaciores fuere & plus potuere.

Ergo die quadam, cùm á sacra communione surgerem, & hoc Deo (vti sæpè faciebam) negotium seriò comendarem (nam causa, cur semper bene illis responderem, erat, quòd vererer, ne quo modo aliquarum animarum profectum & bonum impedirem: etenim nihil magis semper desidero, quàm aliquam adinuenire & excogitare posse rationem, vt Dominus laudari & coli posset, & plures existerent, qui ei possent obsequium facere) Maiestas illius acriter me obiurgauit, petens; quibusnam reliquæ quæ hactenus erecta erant domicilia, thesauris fundata essent: & mandans hanc vt domum admitterem, vt quæ partim suum in obsequium, partim in animarum salutem cederet. Verba autem Dei adeò sunt efficacia, vt intellectus non solùm ea intelligat, sed etiam ab ijsdem ad veritatem intelligendam illustretur, simul etiam voluntas ad illa opere exequenda disponatur. Quod etiam hic mihi contigit: nam non solùm volupe mihi fuit monasterium hoc tunc admittere, verùm etiam grauiter mihi deliquisse & noxam insignem contraxisse visa sum, quòd tamdiu rem distulissem, & humanis rationibus plus æquo nixa essem, cùm quæ in sacra hac Religione. Maiestas ipsius hactenus fecit, adeò omnem humanam rationem & captum transscendisse viderim.

Dominus S. Matrem reprehendit quod domũ hanc nõ admitteret.

Vt ergo fundationem illam admittere planè iam constitui, necessarium cumprimis mihi videbatur, vt cum ijs, quæ ibi mansuræ erant, Monialibus me illuc ipsa conferrem, idque ob plurimas quæ mihi tunc occurrebant rationes & causas, tametsi ipsa corporis constitutio iter hoc mihi tunc dissuaderet, quòd ægra admodum Malagonem peruenissem, & ægritudo nondum me deseruisset. Sed tamen, quòd è re diuina id fore censerem, id superiori meo indicaui, petens vt illud ipse mihi faciendum præscriberet, quod expedire magis iudicaret. Is ergo non modò fundandæ domus potestatem fecit, verùm etiam addito imperio mandauit, vt illius fundationi præsens interessem, & quas cuperem monachas mecum cõducerem. quod certè non parum mentem meam afflictauit, quòd hæ habitaturæ essent inter illas, quæ ibi iam commorabantur. Re ergo cum Domino per preces communicata, è Toletana domo vnam, quæ futura erat præfecta, duas verò è Malagonensi, nec non aliam quæ futura erat Vicaria, assumpsi. quod verò res hæc tam feruenter, & frequenter esset per orationem ab illius Maiestate petita,

delectus hic optime cessit. quod ego certè permagni feci; etenim in fundationibus quæ è solis nostris Monialibus inchoantur, tanta non est difficultas, & omnia facili negotio accommodantur.

P. F. Antonius de Iesu, & R. P. Prior Gabriel de Assumptione, nos accersitum venerant. Cumque resp. omnia nobis necessaria suppeditasset, sabbatho ante Quadragesimale ieiunium, decima tertia Februarij die, anno octuagesimo Malagone discessimus. Ita porrò rectè valebam, numquam vt ægrotasse viderer, ita vt meipsa obstupescerem, perpéderemque quanti referret, propriã debilitatem & inualetudinem non morari, cùm de diuini cultus & gloriç augmento agi videmus; quæcumque demum in contrarium insurgat contradictio & ablocutio. potens namque ipse est, è debilibus facere robustos, & ex ægris rectè valentes & quamuis hoc etiam minimè faceret, nihil certè animæ nostræ accidere vtilius potest, quam aliquid pati. Ad quid enim vitam & sanitatem habemus, quam vt tanti Regis & Domini causa eam prodigamus, vtque honorem illius intuentes & spectantes, nostri ipsorum obliuiscamur? Hanc viam si insistatis, carissimæ (mihi credite) numquam quid vobis malè cedet. Equidem fatear oportet, meam mihi nequitiam & imbecillitatem sæpè timoris & dubitationis occasionem fuisse. attamen non memini, me, ex quo Discalceatarum habitum mihi Dominus dedit, quinetiam aliquot annis antè (quæ illius est misericordia) è singulari eius gratia, ab id genus tentationibus superatam succubuisse, & quod ad illius obsequium maximè facere nossem, quantumcumque id arduum ac difficile foret, faciendum non suscepisse. Satis autem video, quam id exiguum esset, quidquid à parte mea præstabam: at plura non cupit Deus, quam resolutionem illam ac propositum, vt reliquum ipse à parte sua præstet. quare sit ipse in perpetuum benedictus. Amen.

Per monasterium B. Virginis ab Auxilio cognominiatæ, de quo iam supra egi, & quod tribus à Villanoua milliaribus remotum est, transire nos oportebat, & illic aliquantisper hærere, vsque dum aduentus nostri opidanos certiores fecissemus: ita namque conuentum erat; me vero Patribus illis quibuscum ibamus, per omnia obedire par erat. Monasterium autem hoc intra siluarum est abdita, & in solitudine satis deuota: cui cùm propiores fieremus, fratres vnà cum Priore ordine incedentes nobis excipiendis obuiam processere: & quod essent discalceati, & tunicis suis grossioribus induti, omnibus nobis deuotionis sensum, mihi verò quamdam animi teneritudinem attulerunt, quòd florida primorũ Ordinis nostri Patrum tempora hac in imagine videre viderer, hiq; hoc in agro florum candidorũ

Discalceati Patres Sanctam Matrē excipiunt.

& fra-

& fragrantissimorum speciem referrent. & certè tales eos in conspectu & iudicio Dei esse credo: etenim, nisi iudicans fallor, valdè fideliter hoc in loco is seruitur. In ædem porro sacram agminatim me conduxere, cantantes *Te Deum laudamus*, idque vocibus modestis & mortificatis. aditus porro illius subterraneus est, velut per cauernam, quæ speciem referebat eius, in qua Pater noster Elias delituerat. Ego certè tantùm interiùs gaudio delibuta eram, vt, simile quid sensura, etiam longius multò iter libenter suscepissem: quamquam satis alioquin dolerem, quòd iam tum mortua esset sancta illa mulier Catharina de Cardona, cuius opera monasterium hoc Deus fundauit; quia, tametsi summopere id cuperem, illam videre non merui.

Ceterùm non abs re mihi fore videtur, aliquid hoc in loco de illius vitæ referre, nec non quibus istud hic monasterium modis Dominus fundari voluerit, quod tantum tam multis per vicina opida hominibus fructum & vtilitatem (prout quidem è variis intellexi) attulit: vtque sanctæ huius pœnitentia visa, carissimæ, videatis, quàm ipsæ in postremis hæreamus, simul etiam nouum Domino feruenter seruiendi propositum concipiatis: cùm nulla sit ratio, quò ipsæ minus præstemus quàm illa, cum tam delicata & illustri ortæ prosapia non simus atque ipsa. Nam quamuis parum id importet, ideò tamen refero; quòd semper admodum delicatè, & pro ratione familiæ suæ (erat namq; Ducum de Cardona sanguis, vnde etiam vulgò Domina Catharina de Cardona vocabatur) esset educata. Postquam verò iam pænitentiæ se dare cœpisset, quoties mihi litteras scribebat (scripsit autem aliquoties) aliud ijs nomen non subscribebat, quàm *Peccatrix*. Qui verò vitam eius scripto committent, quæ de ea antè, dicenda erunt, quàm ingentes hasce gratias ei Dominus conferret, nec non alia multa quæ eodem spectant, particularius & enucleatius prosequentur. Ego verò hic aliud de ea non dicam, quam quæ ex ijs qui cum ipsa conuersati sunt, & fidem merentur, audiui, si fortè ad vestram ea notitiam non peruenerint.

Catharina de Cardona elogium.

Quamdiu ergo Catharina hæc inter magnates & sæculi huius Principes vixit, semper magnam animæ suæ rationem habuit, pænitentiæq; exercendæ perstudiosa fuit. Huius autem amor ac desideriũ assiduè in ipsa creuit, nec non voluntas in illum se locũ conferendi, in quo sola Deo suo frui posset, seque totam asperitati (nemo vt in ea sibi impedimento esset) impendere. Hoc ipsa consilium ac voluntatẽ Confessarijs suis cum sæpius aperiret, numquam hi ei ad hoc facultatem dare voluere. quod enim mundus hodierna die ita discretioni studeat, & magnarum gratiarum, quas Deus vtriusque sexus sanctis, qui olim in de-

in deserto ei seruierunt, contulit, penè sit oblitus: hinc certè non miror, id illis propositum stolidum ac stultum visum fuisse. At quia veris desiderijs Maiestas illius semper fauet & adest, quò sic illa operi aliquando possint mandari; illo dirigente factum, vt Patri cuidam ex Ordine S. Francisci, cui nomen Franciscus de Torres, (quem ipsa familiariter noui, & vt sanctum virum reputo, quique iam ab hinc annis multis mirum in austeritatibus subeundis, & oratione colenda feruorem prætulit, necnon plurimas persecutiones & aduersitates perpessus est) deinde confessa sit. Nouit scilicet is optimè gratiam, quam Dominus præstare solet illis, qui quo illam recipiant, totis viribus connituntur. quare auctor & suasor ei fuit, vt moram omnem abrumpens, vocationem, ad quam Maiestas ipsius eam vocabat, sequeretur: nescio an hæc ipsissima eius verba fuerint, verisimile tamen est ipsa fuisse, cum eadem ab ipsa mox executioni mandata sint,

Suum illa propositum Eremitæ cuidam Compluti agenti aperuit, eumque rogauit vt secum proficisceretur; ea conditione vt nulli mortalium id dein significaret. Venerunt tandem ad locum, vbi hoc monasterium postea constructum est: vbi cùm illa angustam quamdã reperisset speluncã, quę ipsam vix caperet, ipse digressus est. Quò verò illam amore actã & impulsam putamus? etenim minimè curabat, aut solicita erat de eo quod comederet, de periculis in quæ incidere poterat, de infamia deniq; quæ illam sequeretur tum, cùm iam inter homines non compareret. Quàm verò sancta hęc anima amore ebria esse debebat, quàm absorpta in eo vt nullus sibi in sponsi sui fruitione esset impedimento! quàm etiam determinata, ad ampliùs ad sæculum nõ reuertendum, cùm omnes eius delicias & gaudia sic à se abdicasset! Accuratè hoc consideremus, carissimæ, ac videamus, quomodo ipsa simul & semel euicerit & expugnarit vniuersa. Nam quamuis non minus & inferius sit quod ipsæ facitis, dum sacram hanc Religionẽ ingredimini, Deo voluntatem vestram dedicatis, & tam continuæ clausuræ professionem & votum emittitis, nescio tamen an primi hi feruores in nõnullis non intepescant, nosque ipsas rursus aliquibus in rebus amori nostro proprio non subijciamus. Det diuina Maiestas, vt hoc ita se non habeat; sed vt, sicuti sanctam hanc mulierem in nobis à mundo sequestrandis, eoque fugiendo, imitamur, ita etiam interius totaliter extra eum simus.

Multa sanè de mira vitæ eius austeritate inaudiui; at crediderim, nonnisi minimam eorum partem innotuisse: cùm enim tot annos in solitudine illa egerit, & incredibili asperitatis subeundæ arderet desiderio (cùm nullum haberet, qui impetum illius inhiberet ac reprimeret)

verisi-

verisimile sanè est, diris ipsam in corpus suum modis sæuijsse. Hoc solum de illa referam, quod quidam ex ipsamet intellexere, atque inprimis Moniales nostræ Toletanæ, quas data opera ipsa inuisum abijt, & quibuscum simpliciter ac candidè (vti & cum alijs quibuslibet facere solebat) velut cum sororibus suis conferebat: magna namque eius erat simplicitas & candor, quemadmodum & humilitas eius magna erat. Et quoniam nihil se à semetipsa habere norat, hinc ab omni vana gloria nimis quam erat aliena; vnde volupe ei erat, gratias, quas ei Deus opt. max. faciebat, aliis referre, vt illarum adminiculo nomen illius posset laudari & glorificari. Quod sanè admodum periculosum foret in iis qui ad hunc statum non peruenere: nam propriæ laudationis notam saltem non effugerant; sed hanc & sinceritas & sancta simplicitas ab hac haud dubiè immunem præstabat; numquam enim hunc in ipsa defectum à quoquam audiui. Dixit autem, ad octennium se in illa specu mansisse, & ibi sæpius nonnisi herbis & radicibus agrestibus victitasse. Postquam enim tres illi panes, quos ei reliquerat eremita qui ipsam illuc conduxit, defecissent, amplius nihil habebat: vsque dum eam pastorellus quidam inuenit, qui ei deinde de pane & farina prospexit. nihil enim ipsa aliud comedebat, quàm tortas quasdam ad ignem excoctas, idque nonnisi post triduum. Certum autem est, nam & Religiosi ibidem commorantes id testantur, ipsos (idque postquam iam fracta asperitatibus erat) aliquoties ei, vt haleculã, aut aliud quidpiam comederet præcepisse, cum iam scilicet monasterii fundationem procuraret; ipsam verò damnum inde potius, quam commodum aliquod sensisse. Numquam autem, (quantum quidem ipsa noui) bibit vinum. Ingenti & crassa quadam catena in tergum suum sæuiendo disciplinas faciebat, idque sæpius per duas horas, aut sesqui horam. Cilicia verò eius tam erant acuta & aspera, vt mulier quædam quæ è peregrinatione rediens apud illam, ibidem dormitura, manserat, mihi dixerit, se, cùm dormire se fingeret, vidisse illam cilicium suum exuentem, ipsumque quòd planè sanguinolentum esset, eluentem & mundantem. Multo verò grauius id erat tormentum(vti ipsa iis quas dixi Monialibus retulit,) quod à dæmoniis patiebatur: nam frequenter ingentium molossorum forma ei apparebant, inq; humeros illius conscendebant; alias verò ad instar colubrorum ac serpentium; ipsa verò nequidquam illorum aspectu terrebatur. Etiamsi monasterium iam condidisset, semper tamen ad specum suam se conferebat, in eaque dormiebat, nisi fortè cum diuinis officiis volebat interesse. At prius, quàm id constitueretur, ad quoddam fratrum Redemptionis captiuorum monasterium, (quod quarta leucæ parte inde distabat) sacri audiendi causa se, & quidem inter-

interdum genibus adrependo, conferebat. Vestis eius extima erat è panno grossiori, vti & tunica; & ita consuta & formata, vt virilis esse vestis videretur.

Postquam autem tot annis illic sola egisset, voluit Dominus illius nomen diuulgari. hinc omnes circumquaque incolæ tanta in eam deuotione & affectu ferri cæperunt, vt assiduè ad alloquendum affluenti multitudini satisfacere vix posset. vniuersos porro magnæ cum caritatis & amoris significatione alloquebatur. Quo autem diutiùs illic agebat, eo etiam cum tempore maior hominum ad eam fiebat confluxus. cui verò eam alloquendi fiebat potestas, is magnum aliquod se beneficium consecutum arbitrabatur. Adeò autem hoc illi graue & molestum erat, vt se per hoc diceret enecari. Nam subinde tanta curruum vicinum vndiquaque campum opplebat multitudo, vt postquam illic fratres sunt commorati, non aliter ab ea expediri possent, quàm eam in sublime efferendo, vt sic subiectam multitudinem sua manu benediceret. itaque se ab ea expediebant. Postquam iam octo ipsos annos in hac spelunca (quæ iam capacior erat, qui enim eam visitatum veniebant, eam adauxerant) mansisset, in grauem incidit ægritudinem, è qua se morituram putabat, & hæc omnia in dicta spelunca contingebant.

Exinde auidè desiderare cœpit, vt illic quoddam Fratrum Monasterium excitaretur; atque isthoc desiderium ad aliquod tempus habuit, nesciens tamen cuius potissimùm Ordinis ipsum faceret. At cùm quodam tempore, coram crucifixo, quem semper penes se habebat, oraret, ostendit illi Dominus in visione album pallium; & hinc intellexit, ipsum Discalceatorum Carmelitarum esse debere; cùm tamen hactenus non intellexisset, tales in mundo vsquam religiosos existere: quia tum temporis nonnisi duo eorum erecta erant monasteria, Manzeranum videlicet ac Pastranense. Inquisiuit hauddubiè, quis hic ordo esset, cumque cognouisset, tale Pastranæ monasterium esse, & Principissæ Eboliensi, Roderici Gomezij Principis (ad quem Pastrana pertinebat) vxori iam ab olim perfamiliaris fuisset, illuc ilicò concessit, vt quod ipsa tantopere cupiebat, monasterium aliquando erigi posset. In Pastranensi verò Cœnobio, in templo S. Petri (hoc namque ei est nomen) B. Virginis ipsa habitum assumpsit, tametsi Monasticam vitam assumendi aut vota emittendi intentionem non haberet: neque enim vmquam ad huiusmodi vitæ genus propendit (quòd alia eam via Dominus conduceret) eò quod vereretur, ne, quam habebat ad austeritates subeundas,

& in

& insolitudine agendum, intentio per obedientiam & iussum Superioris impediretur.

Omnibus fratribus præsentibus habitum Beatæ Virginis de mõte Camelo assumpsit: interfuit inter alios P. Marianus (cuius iam ante in hoc fundationum tractatu mentionem feci) qui mihimet narrauit, tali se tunc in raptu & suspensione spiritus fuisse, vt planè sensus omnis & motus expers esset. Et hoc in raptu multos se Ordini huius vidisse Fratres & Sorores mortuos, hos quidem decollatos, alios verò tibijs & brachijs truncatos, tanquam si martyrio afficerentur: hoc namque in ea visione declaratur. Et sanè non est is huiusmodi, vt quid dicat, quod non viderit. Adhæc spiritus eius hisce suspensionibus non est assuetus: neque enim DOMINVS per hanc eum viam conducit. Deum rogate, carissimæ, vt verum id sit, & tantum nostris temporibus bonum promereri, nosque de illarum numero esse possimus.

Ergo iam inde à Pastrana incepit pia illa Catharina media procurare, quibus hocce monasterium constitui posset. Atque ideo ad Aulam, quàm alias tam generosè & libenter reliquerat, reuertit: quod illi non exigua mortificatio fuerit oportet. Non defuere hic ei oblutiones & molestiæ. Etenim cum domo quopiam egrediebatur, ingruentem in se hominum multitudinem à se abdicare non poterat. & hoc omnibus in locis fiebat, ad quæ se conferebat: alij namque eius præscindebant tunicam, alij pallium exterius. Toleti quoque tum fuit, & ibi est apud Moniales nostras hospitata. quæ quotquot sunt, mihi constanter asseruere, tantam ab ea promanasse fragantiam, vt quem etiam vestes & cingulum eius exhalabant (postquam scilicet id ipsa deposuit, Monialibus aliud ei dantibus, & hoc ab illa tollentibus) odor, Dei Optimi Maximi laudandi esset occasio, quoque ei fiebant vicimiores, eo & odorem fuisse intensiorem, cùm tamen vestes ob calorem, qui tum satis vehemens erat, malè potiùs tunc olere debuissent; (scio autem Religiosas non mentituras, at veritatem dicturas:) vnde factum, vt singularem omnes erga eam affectum, & venerationem conceperint. In Aula autem & alibi eæ, quæ ad monasterium constituendum necessariæ erant, pecuniæ ei suppeditatæ sunt; vnde etiam, postquam ad hoc facultatem obtinuit, ipsum fundauit.

Eo autem in loco erectum est templũ vbi eius fuerat spelunca: vnde ei alia separata, & extra viam sequestrata parata est. erat in ea sepulcrũ

concameratum, in quo vtplurimùm noctu & interdiu versabatur. Sed non diu ibi egit: neque enim deinde vltra quinque annos & dimidium, postquam ibi monasterium erectum fuit, superuixit: quin imò etiam illud ipsum quod vixerat, communem naturæ ordinem transgredi & superare videbatur; adeò scilicet aspera eius vitæ ratio erat. Demortua autem est (prout quidem mihi iam videtur) anno Domini M.D.LXXVII. eiusque funus maxima cum pompa & solemnitate celebratum est. Nam vir quidam nobilis, quem Ioannem de Legione vocabant, multum in eius exequias auri impendit. Corpus illius, in quodam B Virginis (cuius illa perstudiosa fuerat) sacello tamdiu depositum iacet, vsque dum templum eo quod iam est, capacius construatur, in eoque benedictum eius corpus eo quo par est honore & cultu condatur. Deuotio porro, quæ illi monasterio propter illam defertur, valdè singularis est; vnde hæc & huic, & omnibus locis vicinis aspirata & afflata videtur; præsertim vbi quis eremum & speluncam, in qua vixit priusquam monasterium constituere decreuisset, considerat. Narratum mihi est, adeò ei molestum & graue fuisse, quòd tam multos ad se videndam homines confluere conspiceret, vt alium in locum sese conferre voluerit, vbi nemo de ipsa quidquam nosset, at omnibus ignota esset. Vnde Eremitam illum, à quo hunc in locum conducta erat, ad se euocauit, rogatura vt alio sese conduceret. Sed is iam defunctus erat. At Dominus Deus, qui decreuerat, vt hic B. Virginis conuentus isthoc in loco erigeretur, id non permisit, nec vllā oportunitatem ad hoc ei dedit: quia (sicuti dixi) egregiè illi ibi seruitur credo. Omnes enim Religiosi optimè adhoc dispositi sunt: quin & apertè in illis videre est, quod ab hominum turba sequestrati & in solitudine viuere gaudeant: atque inprimis Prior, quem etiam, mediis è delicijs ad habitum hunc assumendum Dominus euocauit, vnde etiam egregiè id ei compensauit, dum illos ei in spirituales conuertit. Magnam is illic nobis ostendit charitatem: quia & è templi sui suppellectile dedit nobis, quæ ad id quod fundatum abibamus, adornandum requirebantur. Nam quòd sancta illa mulier apud plurimos magni nominis homines ita accepta esset, hinc earum templum satis erat sacris ornamentis instructum. Quamdiu verò ipsa illic egi, miram in animo consolationem sensi, quamquam etiam non sine magna confusione, quæ mihi etiamnum adhæret: quod viderem, illam quæ isthoc in loco tam austeram & asperam vitam duxerat, tam fuisse mulierem, atque ego sum, quin etiam multo quo ego, delicatorem fuisse, quòd tam illustri esset sanguine edita, deinde non tam grauem peccatricem, atque ipsa sum: nam quoad hoc nulla inter nos ambas

institu-

institui potest comparatio, quin etiam, multo maiores me à Domino gratias omnimodis recepisse; quodque modo (prout quidem peccata mea grauia sunt) in inferno non ardeam, maxima sanè est gratia. Verùm vnicum quod habebam ad eam (si quomodo possem) inuitandam, desiderium me solabatur. Sed parum id est: nam (vt video) omnis vita mea in solis desiderijs mihi transijt, opera autem nulla facio. Sed ipsa Dei misericordia, in qua semper fiduciam habui, per sacratissimum filium eius Iesum Christum, nec non B. Virginem Mariam, cuius ipsa habitum (quæ Domini bonitas est) gero, mihi propitia sit.

B. M. Catharinam de Cardona in visione videt.

Cùm autem quadam die in sancto illo templo, à communione surgerem, magna quædam animi recollectio, vnà cum suspensione me occupauit, ita vt sensuum omnino expers essem. In illa ergo spectandam mihi se per visionem intellectualem sancta illa mulier dedit, veluti corpus quoddam gloriosum, aliquot Angelis comitata, mihique dixit, ne me cæptus labor fatigaret, sed in hisce fundationibus semper progrederer. Vnde intelligebam (quamquam signanter id non exprimeret) ipsam me apud Deum iuuare. Dixit mihi præterea & aliud quid, quod non est hoc loco scribendum. His ergo verbis valdè animata sim, & ingens laborum suscipiendorum concepi desiderium: speroque in Domini bonitate, fore vt tam bono auxilio & subsidio, vti sunt hæ illius orationes, in partem veniente, aliquid efficiam. Hic videtis carissimæ, quomodo omnes illius labores iam finem acceperint, at gloriam quam iam habet, nullum habere finem. connitamur iam totis viribus, per amorem Domini vos obsecro, hanc sororem nostram imitari, nos ipsas mortificando & contemnendo, vti se ipsa contempsit; itaque iter nostrum perficiemus, cùm omnia tam celeriter prætereant, & tam cito finem accipiant.

Prima autem Quadragesimæ Dominica, pridie inquam festi Cathedræ Sancti Petri, in festo videlicet Sancti Barbatiani, anno M. D. LXXX. Villanouam de Xara deuenimus. Hoc eodem die est diuinissimum Altaris Sacramentum in S. Annæ templo sub summum Sacrum collocatum. Ipse verò senatus totus, cum aliquot alijs, nec non Doctor Eruias, ad nos excipiendas obuiam processit, exceptionem vero fecimus in templo parochiali, quod satis erat ab æde S Annæ.

Honorificè Villanouæ excipitur.

Tanta autem totius populi, erat lætitia, vt magna sim consolatione perfusa, videns, qua Sacratissimæ Virginis Deiparæ Ordinem

dinem hilaritate & gaudio admitteret. Eminus festum campanarum sonum audiebamus. Cùm verò templum iam ingressæ essemus, Hymnum *Te DEVM laudamus*, canere cæpere, alternantibus inter se versus illius tum cantoribus musicis, tum ipso organo. Hoc decantato, Sanctissimum Altaris Sacramentum in ferculo quodam, & in alio B. Virginis effigies, ferebatur, additis crucibus & vexillis. Magna cum pompa & auctoritate ipsa supplicatio procedebat: in qua nos pallijs nostris albis amictæ, nec non vultum velis cooportæ, in medio iuxta Sanctissimum Sacramentum gradiebamur, & iuxta nos fratres nostri Discalceati, qui satis multi huc confluxerant. Aderant quoque Franciscani (nam illorum hoc in opido monasterium est) nec non Religiosus quidam ex Ordine Sancti Dominici, qui casu illic versabatur: qui tametsi solus hic esset, summopere tamen gauisa sum, illum habitum hic spectans. Quod autem via esset longior, & varia per eam erecta altaria, subsistebant per interualla, ac tum aliquod Ordinis nostri elogium recitabatur, quod certè non mediocrem in nobis deuotionem excitabat, atque inprimis, quod omnes magnum illum Deum, quem præsentem habebamus, dilaudarent & celebrarent, quodque illius intuitu, tantus septem pauperculis discalceatis, quæ hic aderamus, honos haberetur. Etsi vero hoc tunc considerarem, nihilominus magna introrsum confusione replebat, quod cogitarem me inter illas numerari & incedere, ipsosque omnes (si me pro meritis meis tractassent) aduersum me insurgere debuisse.

Illius humilitas.

Ideo autem huius, quo Beatæ Virginis habitum affecere, honoris tam prolixam narrationem institui, vt Dominum laudetis, cumque rogetis, hanc vt fundationem suum in honorem & laudem conuertat. Etenim (vt fatear quod res est) maius tum sentire soleo gaudium, quando multa cum contradictione & laboribus fundatio quapiam peragitur, talemque vobis libentius describo & propono. Quamquam fatendum sit, sorores illas (quæ ibi commorabantur) sexennio propè toto, saltem plus quam quinque annis & medio, postquam scilicet in hocce Sanctæ Annæ monasterium ingressæ sunt, satis molestiarum subijsse, vt taceam extremam illarum paupertatem, nec non laborem quem in victu lucrando subibant (numquam enim eleemosynam petere sustinuere: idque ne ciues putarent, ideo illas ibi agere, vt sibi resp. de victu prospiceret) nec non magnam illam quam vsurpabant austeritatem, tum frequenter ieiunando, ac tenui cibo famem pellendo, tum durè cubando, & augustè admodum habitando, quod in tam

arcta clausura, quam semper hæ coluere, nimis quam graue & pænosum erat. Maximam verò illis afflictionem & dolorem (prout mihi quidem postea retulere) attulit intensissimum illud, quo se habitu Religioso vestitas videre cupiebant, desiderium & voluntas, vtpote quod & noctu, & interdiu, grauissimè ipsas affligebat, eò quòd illum se diem numquam visuras esse arbitrarentur. Vnde omnis ipsarum oratio, vtplurimum lacrymis condita, alio non tendebat, quam vt hanc ipsis Deus gratiam faceret. Cumque aliquod subinde impedimentum obijci, & rem propè negari viderent, summopere affligebantur, suamque propterea adaugebant austeritatem. Ex eo, quod opere manuum sibi colligebant, & è quo victum parabant, lucro aliquid subinde demebant, genium defraudantes, quo tabellarijs ad me proficiscentibus debitam mercedem persoluerent, nec non (quantum quidem paupertas ipsarum patiebatur) ijs qui aliquod ipsis hac in re subsidium dare poterant, gratificarentur. Postquam vero eas tractaui, earumque vitæ sanctitatem perspexi; satis videbam, illarum tum orationes, tum lacrymas in causa fuisse, vt illas Ordo noster admitteret. Vnde maiorem thesaurum esse duxi, tales in eo animas agere, quam si amplas possessiones & reditus haberent: speroque fore, vt ea res maximè sit progressura. Vt ergo in domum illam ingressæ sumus, vniuersæ ad ostium ab intro stabant, suam vnaquæque indutæ vestem. Sic enim erant vestitæ, vti dum primum illuc ingressæ sunt; numquam enim Beatarum habitum assumere voluere, hunc nostrum assidue iugiterque exspectantes: tametsi quem gestabant, satis honestus & modestus esset. satis vt ex eo appareret, illas parum de seipsis ac cultu corporis sollicitas esse, ita scilicet tenuiter & inculte vestitæ erant; & omnes propè vsque adeo deformatæ, satis vt pateret, valdè austeram eas vitam duxisse. Multis cum lacrymis, quas summum gestientis animi exprimebat gaudium, nos excepere; quas satis apparebat fictas non esse. Singularis porro earum virtus elucet in vultus lætitia quam præferunt, nec non in humilitate & obedientia quam Præpositæ, & omnibus quæ ad hanc fundationem venere, præstant: quibus quomodocumque gratificentur, ignorant. Verum aliud non verebantur, quam, ne, cum summam ipsarum inopiam, & angustam habitationem vidissemus, inde mox re infecta discederemus. Nulla ipsarum, superiorem inter eas egerat, sed vnaquæq; earum, magna cum humilitate, laborabat quantum poterat. Duæ, quæ ætate prouectiores erant, cum necesse esset, externa & domestica negotia procurabant,

rabant,

rabant; aliæ vero cum nullo mortalium nec loquebantur, nec loqui etiam volebant. Clauem in ianua numquam habuere, sed dumtaxat pessulum; nulla quæque ad ianuam sese conferre audebat: sed quæ natu erat maxima, responsa dabat & accipiebat. Perexiguum verò capiebant somnum, quo victum sibi lucrarentur, & de statutis orandi horis nullam perderent: etenim sat multum temporis orationi impendebant, festis vero diebus diem integrum ei dedicabant. P. Ludouici Granatensis, & F. Petri de Alcantara librorum directionem & normam in vitæ suæ & orationis ratione per omnia sequebantur. Vt plurimum, officium diuinum recitabant, quamuis valde parum legere nossent (nam vna dumtaxat illarum peritè legit:) idque ex Breuiarijs quæ inter se minimè conuenirent; nam Sacerdotes nonnulli quædam in quibus iuxta veterem vsum Romanum legebatur, (quòd illis ipsi vtpote antiquatis amplius non vterentur) Breuiaria dederant; ex alijs verò legebant prout poterant. Quòd autem legere vix scirent, hinc multas huic recitationi horas impendebant. In eo tamen loco officium non recitabant, vnde eas alij deforis audire potuissent. Deus, credo, bonam earum intentionem & laborem quem assumebant, in bonam partem admiserit: nam verisimile est, eas quàm paucissima bene recitasse & pronuntiasse. Postquam verò P. Antonius de Iésu cum ijs agere cœpit, suasit, aliud officium non recitarent, quàm ipsum B. Virginis. Habebant suum domi furnum, in quo panem coquebant. Omnia autem ordinatim bona cum dispositione fiebant, tamquam si habuisset quæ singula ipsis imperasset, superiorem. Ego hæc videns, non potui Dominum non laudare; &, quo magis cum iis conuersabar & agebam, eo magis illuc me venisse gaudebam. Equidem propter multos, quos subire me oportuisset, labores, nollem (vt mihi videtur) huc, ad animas hasce consolandas, venire neglexissem. Quæ verò è comitibus meis illic mansere, postea mihi retulere, aliquàm se primis diebus contradictionem sensisse, sed, cùm ipsas paulatim magis, magisque nossent, virtutemque ipsarum perspicerent, summopere se gauisas fuisse quòd inter illas habitare sibi contigisset; vnde magnopere erga ipsas afficiebantur. Multum sanè potest sanctitas & virtus. Certè, comites meæ erant huiusmodi, vt, quamuis multum in hac cohabitatione difficultatis & laboris inuenissent, ipsum tamen cum Dei gratia & auxilio haud difficulter & generosè exsuperassent. Quæcunque autem soror hoc in se desiderium non sentiet, illa se veram Discalceatam esse non existimet: cùm non tam recreationes, quàm vt aliquàm patiendi materiam habeamus, desiderare debeamus, quò sponsum nostrum quapiam in re imitemur: vtinam Maiestas illius gratiam ad hoc nobis concedere dignetur.

Religiosa pati velit, nō recreari.

Hoc

Hoc autem modo illa S. Annæ eremus frequentari cœpta est, & initium habuit. Habitabat olim isthoc in loco Sacerdos quidam Zamorrensis, qui aliàs Ordinis Carmelitani fuerat, mirè erga gloriosam matrem S. Annam deuotus: huic nomen erat Didacus de Guadalaiara; vnde is in domus suæ vicinia hoc eremitorium condidit, habebat autem ad sacrum audiendum satis bonam commoditatem. Quod autem singulari erga hanc ædem studio afficeretur, Romam abijt, indeque reuersus litteras, quibus hocce templum & eremitorium visentibus magnæ & variæ indulgentiæ concedebantur, secum detulit. Erat hic, magnus virtutũ cultor, & seriò ad seipsum reflectens. Cùm autem ex hac vita decederet, testamento suo iussit, vt illa domus, & quidquid præterea possidebat, in monasterij pro Carmelitanis Monialibus ibidem erigendi fundationem cederet, &, si hoc commodè executioni mandari non posset, Capellania quædam erigeretur, cuius possessor sacra aliquoties per hebdomadam celebraret; monasterio verò iam fundato, ad nulla is sacra tunc obligaretur. Plusquam viginti annis hoc modo Sacellanus ibi fuit, vnde possessio etiam satis est imminuta: nam (tametsi hæ Virgines domum occupassent, solum tamen eius vsum habebant; Sacellanus verò in alia quæ ad Capellani iam spectabat, domo habitabat, quam etiam nunc, vti & reliquum (tametsi id valdè exiguum sit) cedere detrectat. Sed tam magna Dei est misericordia, vt gloriosæ auiæ suæ domui fauere non sit neglecturus. Det Maiestas eius, vt in illa semper ei seruiatur, & vniuersæ eum creaturæ perpetuò dilaudent. Amen.

CAPVT XXVIII.

AGIT DE FVNDATIONE PALENTINA: NOMEN MOnasterium id habet à S. Iosepho B. Virginis de platea; fundatum id anno Dom. Octogesimo, ipsa S. Regis Dauid festiuitate.

MIhi à Villanouana fundatione iam reuersæ Superior iniunxit, vt, ita petente Reuerendiss. Domino Aluaro Mendosio Episcopo Valentino (fuit is, qui primum monasterium S. Iosephi Abulæ erectum admisit, & semper ei fauit, quin & in omnibus quæ ad Ordinem hunc spectant, numquam non fauet: qui, cùm Abulensi Episcopatu relicto ad Palentinum transijsset, Dominus ei desiderium iniecit, vt aliud sacri huius Ordinis monasterium illic erigi procuraret) Vallisoletum excurrerem. Vallisoletum cum venissem, tam atrox me inuasit ægritudo, vt ex ea cuncti me demorituram puta-

P. Aluari Mendosij elogium.

S. Matris morbus & eius effectus.

rent. Adeò autem ab eo proposito aliena mani , & adeò mihi visa sum hoc in negotio quidquam non posse præstare, vt quamuis Vallisoletani nostri conuentus Priorissa, (quæ hanc fundationem quàm libentissime vidisset) importunius id & perstudiose à me peteret, vllatenus tamen id mihi persuadere non possem, aut, quomodo huic manum darem, nescirem. Etenim monasterium hoc sine reditibus & in paupertate fundandum erat; dicebatur porro mihi, nullatenus ipsum ibi posse sustentari, quòd opidum satis tenue esset. Iam penè annus effluxerat, ex quo de huius, & simul de Burgensis fundatione tractare cœperam. Initio sanè tantam in eo difficultatem non inueniebam; tunc verò permulta mihi in contrarium occurrebant inconuenientia, cùm tamen alia de causa Vallisoletum non venissem. Nescio autem, an horum causa esset grauior illa infirmitas, & debilitas, quæ mihi è morbo remanserat; an verò diabolus, qui bonum quod postea ibi factum est, impedire volebat. Certè, miror & miseror (de quo etiam sæpè apud Dominum conqueror) quòd misellæ animæ tantum corporis inualetudine & morbis adhærescat, ita vt leges huius obseruare debere videatur. vsque adeò scilicet eam necessitates suas & alia plurima subire cogit. Quod mihi vna è maximis vitæ huius miserijs & laboribus esse videtur, præsertim quando non adest simul generosus & heroicus animus, qui ipsum subijciat & expugnet. etenim, quòd corpus malè valeat, & maximis doloribus & cruciatibus affligetur (tametsi id alioquin laboriosum & graue sit) parui admodum facio, dummodo anima experrecta sit ac vegeta. ipsa namque Deum tunc laudat, & vniuersa à manu eius prouenire considerat. at, dum vna ex parte patitur, & ex alia non operatur, terribile quid est & intolerabile; præsertim si talis anima sit, quæ intensissima sese desideria aliquando habuisse comperit, numquam vel interioris, vel exterioris recreationis capiendæ, sed sese totam, quanta quanta est, magni Dei sui obsequio impendendi. Nullum quippe aliud tunc hic remedium subest, quàm patientia, & propriam agnoscere miseriam, diuinæque sese voluntati permittere, vt de se is faciat & statuat, quodcumq; & quomodocumque voluerit.

Dolendum quod corpus tantū in animam possit.

Ita quidem tunc ipsa constituta eram, tametsi paulatim iam conualescere, & meliusculè habere inciperem: sed tanta mea tunc erat imbecillitas, vt & fiduciam quam mihi tum, dum aliqua harum fundationum inchoanda est, Deus opt. max. dare solebat, perdidissem. omnia quippe, mihi impossibilia videbātur. vnde si tunc in aliquē, qui me, animādo corroborasset, incidissē, is sanè quā maximè mihi profuisset. sed hominū alij magis timere me faciebant, alij (esto

aliquam mihi subinde spem facerent) meam tamen auferrent, expugnare pusillanimitatem non poterant.

Contigit forte fortuna, illac quemdam Societatis Iesu Sacerdotem tunc appellere, Patrem inquam & Magistrum Ripaldam, quem satis diu Confessarium habui, virum doctrina æquè ac pietate in Deum eximia. huic ipsa, quis animæ meæ esset status, aperui, eumque me in Dei locum accipere velle dixi, declararet proinde mihi, quid sibi videretur. Is ergo multum me exstimulare & animare cœpit, hanc inertiam meam senio ascribi debere dictitans. Verùm sat ipsa videbam, eum non rectè in eo censuisse: etenim hoc tempore adhuc senior sum, eam tamen iam minimè sentio. Non dubito quin & ipse satis id nosset; sed hoc dixerit, vt me reprehenderet atq; obiurgaret, eò quòd hunc à Deo angorem & tædium prouenire, minimè crederet.

P. Hieronymus Ripalda fuit B. Matri vt in suis fundationibus pergeret.

Hæc Palentina fundatio vna cum Burgensi simul tum tractabatur: & tam ad hanc, quàm ad illam, nihil penitus habebam, sed non erat hoc anxietatis meæ causa, quia etiam cum minori & tenuiori subsidio eas auspicari soleo. Nullatenus ergo cœpto vt desisterem, P. Ripalda edixit: idem quoque antè paulò Toleti mihi dixerat quidam Societatis eiusdem Prouincialis Balthasar Aluarez cognominatus. Tum quidem rectè valebam; vnde satis hoc mihi esse debuisset ad resoluendum & determinandum; at tamen, quamuis permagni id mea interesset, planè rem resoluere non potui; eò quòd vel diabolus, vel (sicuti dixi) infirmitas me vinctam quodammodo tenerent. sed exinde melius multò valui. Vallisoletana Præposita, quantum poterat, me iuuabat & in oneris partem veniebat: summopere namq; Palentinam fundationem perfici desiderabat: at, quoniam adeò me videbat tepidam, hinc etiam timidiùs agebat. Veniat ergo iam verus calor, cùm nec homines, nec serui Dei quidquam efficere possint, & frigidi sint: vnde satis videre erit, sæpè non esse me quæ facit, cùm nihilominus faciam, sed illum qui ad omnia potens est.

Cum ergo die quadam à communione sacra surgerem, ita fluctuans & dubitans, & ab omni fundatione aspicanda prorsus aliena, Dominum rogaram, lumen mihi vt daret, ad voluntatem eius in omnibus faciendā. neq; enim tepor meus erat huiusmodi, vt hocce mihi desideriū vel in minimo vmquam defecerit. Dominus ergo per modum increpantis mihi dixit: *Quid times? quando vmquam tibi defui? idem qui hactenus fui, sum modò: noli negligere duas hasce fundationes perficere.* Quam, ô Magne Deus, verba tua ab humanis verbis discrepant! vnde ita resoluta & animata mansi, vt ne totus etiam mundus contradicens ab hoc me proposito reuocare potuisset. quare statim ea de re

Dominus S. Matris timorē coarguit.

tractare cœpi, & Dominus mihi ad eam media suppeditare. Duas ergo Moniales assumpsi, ad ædes ex illarum dote coëmendas: & quamuis mihi ab omnibus diceretur, non esse possibili Palentiæ nos ex eleemosynis viuere, perinde id erat, ac si mihi planè non diceretur: etenim, si reditus stabiles in fundatione monasterij admitterem, iam tum videbam nulla id ratione tunc quidem posse fundari; cùm autem iam Deus ipsum fundari iuberet, certa eram fore vt Maiestas eius prouideret. Quapropter (esto nondum penitus confirmata essem valetudine) illuc proficisci statui, & si tempus admodum rigidum esset: nam in SS. Innocentium festo Vallisoleto, eo quo dixi anno, discessi. quia vir quidam nobilis illius loci, domum quam ipse ab anni sequentis initio ad vsque festum S. Iohannis conduxerat, nobis cesserat, quòd is aliò habitatum se contulisset. Vnde ipsa cuidam ciuitatis illius Canonico (esto eum non nossem, sed quidam de amicis eius mihi, illum Dei famulum esse dixerat) suiipsi; simul etiam firmiter mihi impressi, illum Domini illius intuitu insignem nobis operam præstiturum: quemadmodum in alijs vsque modò perfectis fundationibus videre fuit, quòd in vnaquaque harum aliquem velut submittat, qui nos adiuuet; videt namque Maiestas eius quàm ipsa parum per me præstare valeam. Eum ergo per litteras rogaui; vt, quàm fieri posset secretißime, domum illam mihi curaret euacuari (ab alio enim incolebatur,) at non diceret ad quem illa vsum pararetur. Nam quamuis aliqui de primoribus suam erga nos propensionem ostendissent, ipse quoque Episcopus satis per se propenderet, longe tamen censebam esse satius rem celari & ignorari. Adeò porro exactè Canonicus Reynosius (ita namque vocabatur is ad quem scripseram) cuncta præstitit, vt non solum demum euacuari curauit, verum etiam lectos & alias multas commoditates, satis abundanter nobis præpararit. Et certè ijs opus habebamus; erat namque intensum frigus, & dies hesternus, satis nobis molestus fuerat, idque ob spissam adeò nebulam, vt inuicem vix videremus: sed vt verum fatear, parum quietis habuimus; quoad vsque præparassemus locum, in quo postridie sacrum dicendum esset, priusquàm nesciret quispiam nos illic adesse. compertum namque experientia, ita in hisce fundationibus fieri inprimis expedire. Si enim hominum iudicia & sententias inquirere incipiamus, diabolus ilico omnia turbabit; ac licet is nihil omnino possit euincere, saltem nos inquietat. Sic ergo factũ est: statim namq; postridie manè (cum penè diceret) Missam ibi celebrauit Sacerdos quidam, qui nos comitatus erat, Porras cognomento, insignis Dei famulus; nec non alius Sacerdos, Vallisoletanũ Monialiũ fautor & amicus Augu-

Palentini monasterii initia.

Cur S. Mater omnia in fundationibus clam peragi velit.

Augustinus de Victoria nominatus, qui mihi pecuniam ad domum instruendam mutuo dederat,& per viam satis lautè & amice nos habuerat. Eramus vniuersum, me annumerata quinque Moniales; & vna laica, quæ iam à multo tempore me est comitata, sed tam insignis Dei famula,& adeo discreta, vt plus me iuuare possit, quam aliæ chorum frequentantes. Tota illa noctè parum dormiuimus, tametsi (sicuti dictum est) via pridiana satis difficilis & molesta fuisset ob continuam pluuiam quæ ceciderat. Gauisa porro sum quod eo monasterium die fundaretur, quod tunc de Rege Dauide, erga quem ipsa mirè afficior, Officium diuinum recitaretur. Hoc ipso ergo manè Illustriss. Domino Episcopo rem iussi significari, qui necdum sciebat nos Palentiam aduenisse. Vnde quamprimum, magna cum charitate, quam numquam non erga nos ostendit, ad nos excurrit, omnem quo opus haberemus panem sese subministraturum pollicitus, suoque œconomo mãdauit, de multis rebus necessarijs nobis vt prouideret. Tantum porro ordo hic ei debet, vt, quisquis hasce fundationes legerit, eum tam viuum, quam mortuum Domino per preces commendare teneatur: quod è charitate eum rogo & obsecro. Tanta verò populi totius fuit voluptas & gaudium, eaque ita vniuersalis, vt pacem alibi non viderim: etenim nullus omnino fuit: cui hæc res displiceret. Ad quod multum iuuit, quod constaret ipsum Episcopum ita velle; est enim is popularibus & omnibus suis admodũ carus & acceptus. quin & omnis populus tam bonæ & generosæ est indolis, vt talem alibi vidisse non meminerim: vnde quotidie magis & magis, hoc me in opidum monasterium illud inuenisse gaudeo.

Aluari Mendosii in cænobium Palentinum caritas.

Quoniam autem domus in qua morabamur, nostra non erat, hinc statim de alia emenda tractare cæpimus: nam tametsi hæc ipsa vendibilis esset, quia tamẽ valde importuno sita erat loco, displicebat. Videbamur autẽ per subsidiũ pecuniariũ, quod è monialibus quæ illic admitti debebant, habebã, audacter & cũ fundamẽto ea de re agere posse. quod tametsi esset exiguũ, eo tamen in loco satis erat magnũ: quamquã, si bonos illos, quos nobis dedit, amicos Deus non submisisset, omnia nihil iuuassent. Nam bonus ille Canonicus Reynosius alium Canonicũ, amicũ suũ, cognomento Salinas, magnæ charitatis & ingenij virũ huc induxit: qui iunctim & communi studio rem hãc non secus corã habuere, ac si propria fuisset, imo vero, vt puto, plusquã propriã, quin adeo sẽper ex animo cõuẽtus huius cõmodis studuere.

Est hoc in opido ædicula quædam B. Virgini sacra, religione & pro cultu admodum celebris adinstar eremitorij concinnata, cui nomen B. Virgo de Platea; quæ tum à vicinorum opidorum incolis, tum

à Palentinis ciuibus mira deuotione colitur, vt plurimi vndiquaq; ad eã confluant, visum Reuerendiss. Domino, quin & omnibus ciuibus, nos si circa illã ædẽ habitaremus, oportunè habitaturas. Nõ habebat quidem ipsa domum, sed duas contiguas; quæ si emerentur, in nostrũ ea vsum tẽplo illo accedente, satis futuræ videbãtur. Illius conferẽdi ius penes Capitulũ, & Sodalitium quoddam in ipso erectũ erat: vnde de eo impetrando seriò agi cæptum est. Capitulum quidem statim assensit, sed cum sodalibus illis satis magnæ fuere difficultates; at tandem ipsi etiam cesserunt, quia, sicuti dixi, opidi illius incolæ satis ad pietatem propendent, & magis quàm vsquam vllos vidi. Vt autem dominuum illarum domini nos in eas propendere viderunt, pluris æquo eas facere cæperunt; nec immerito. Ego verò illas inspicere volui: at eæ adeò mihi displicuerunt, planè vt eas habere nollem, nec nõ ijs qui nobiscum illuc ibant. Postea autẽ liquido apparuit, diabolum hic multa in aduersum à parte sua molitum esse; quod male eum haberet, nos illuc venisse & sedem fixisse. Duobus verò Canonicis qui rẽ omnem curabant, videbantur domus illæ satis procul ab Ecclesia Collegiata distare (vti etiam reuera distant) ea tamẽ in opidi parte sitæ sunt, quæ præ alijs populosior est. Tandẽ constituimus, quod domus illæ nobis non quadrarent, aliam conquirere. Quãobrẽ duo illi Canonici tanto rẽ hãc studio & diligẽtia procurare & efficere cæperunt, vt esset id mihi non mediocris Dominũ laudandi occasio, nihil prorsus vt omitterent, quod huc aliquo modo facere posse videretur. Placuit illis inter ceteras quædam, quæ ad quãdam cui *Tamayo* nomẽ, pertinebat: habebat hæc loca nonnulla satis bene concinnata & instructa, quę nobis nõ male quadrassent, vicina adhæc erat ædibus viri cuiusdam primarij, Suerij de Vega nominati, qui qua potest nobis fauet, cui vti & alijs eiusdẽ vici hominibus pergratũ fuisset, illuc habitatũ venissemus. Domus illa satis quidẽ capax non erat, sed vna cũ ipsa alia nobis offerebatur; verũ, nec hæ ambæ simul commodã nobis dare habitationẽ potuissent. Quod ergo tam multa mihi de illa referrẽtur, quam maximè volui rem tandẽ aliquando confici: at Domini illi nihil antequam eam ipsa inspexissem facere voluere. Ego, quod pergraue mihi esset, in publicum prodire, illorumque prudentiæ satis confiderem, vt eo me conferrem, in animum inducere nõ poteram. Sed tãdẽ inducta eo me contuli, eam inspectura, vti & illas B. Virginis de platea quamquam intentionẽ non haberẽ illas emendi; sed vt prioris illius dominus videret, alias etiam domos suppetere, neque necessario nos ipsius domum emere debere. Hæ autem (vti dixi) adeo mihi displicuere, vt & ijs quæ mecum ibant, vt etiam modo miremur, quomodo illæ nobis tunc ita incommodæ videri potuerint. Quapropter

aliam domum inspectum iuimus, cum intentione & quasi certæ, illā & non aliam coemendam Et quamuis sat multas in illa difficultates inueniremus, quibus etiam valdè difficulter occurri posset, eas tamen dissimulauimus. Nam vt templum in ea construi posset (& quidem satis incommodum & distorme) omnia loca quæ in ea ad habitandum commoda erant, necesse erat auferri. Terribile certè quid est, iam tum resolutum & deliberatè plane, in rem aliquam ferri nam id (vt verum fatear) me recreauit & placuit, vt parum de me ipsa fiderem: tametsi non essem tunc sola quæ decipiebar.

Tandem rursus conuenimus cum intentione non aliam emendi quā hanc, & quod venditor popoſcerat pretiū: esto enorme foret, ei offerendi & hanc mentem nostrā ei, ꝙ iam vrbe abesset, quāuis nō procul distaret, perscribendi. Impertinens certè cuiquam videatur, tanto tempore me in domus emptione occupatam fuisse: sed iudiciū suspēdat, vsq; dū videat, quē diabolus finē & intentionē habere debuerit, ne illas ædiculæ B. Virginis contiguas ædes emeremus: ꝙ quotiescūq; mecū recogito & recordor, non possū nō timere. Cùm ergo (vti iā dixi) oēs ita in aliā illam domū propēderent, vt aliā quā hanc emere nollēt, postridiè cū sacro interessem, agitare magna cū perplexitate animo cœpi, consulto ne priores illas emere negligerē: hinc tanta me occupauit inquietudo, vt penè toto tēpore Sacri me quiescere nō permiserit. Inter hæc ad Sacrosanctū Eucharistię Sacramentū accedo, & ecce in eiusdem sumptione hæc verba. *Hæc tibi quadrat*, audiui, quorum ea fuit vis & energia, vt planè me fecerint animum à priore illa quam mente designaram auocare, & in priores illas ædes propendere.

Suadet S. Matri Dominus emere ædes apud ædiculam B. Virginis de Platea.

Cum verò durum mihi videri inciperet, rem vsque eò productam, quamq; ij qui nobis tam impigrè & solicitè opitulabantur, tam impenſe desiderabant, dissoluere repente, & velut abrumpere; respondit mihi Dominus: *Ignorant illi quā multis illo in loco delictis offendar: quibus per vestram illic habitationem via præcludetur.* Cogitare cū mecum cœpi, an non aliqua hoc illusio foret: quamquā nō idcirco, vt de eo certa essem. nam ex ijs quos in me operabatur motibus, & operatione, liquidè satis perspiciebā, hunc esse spiritum Dei. quocirca is statim mihi dixit, *Ego sum.* His ego auditis valdè serenata mansi, & quæ me antè occuparat turbatio, prorsus euanuit. At nesciebam, quomodo quod iam factum erat infectum redderem, & quomodo apud sorores meas quæ de illis ædibus apud ipsas iam toties sinistre locuta erā, earum incommoditatem tam diuersimodè & variè exaggerando, & quod ob nullā rē mūdi non vellē quin eas vidissemus ante, quàm ad eas transiremus, reuocarem. Quamquā de hoc vsque adeò non laborabam; ꝙ iā tum viderem,

illas ratum habituras quidquid ipsa hoc in genere facerem ; sed verebar, ne illi qui secundæ domus emptionem maximè desiderabant, me vt vanam & mutabilem existimarent, quòd tam citò opinionem meam mutarem. quam ego rem, vt turpissimã & intolerabilẽ, detestor. Verùm omnes illę cogitationes ne vel minimùm me emouere & impedire potuerunt, quo minùs in ædes illas B. Virginis propenderem. Neque iam recordabar, quòd non essent commodę & bonæ. Nam & Moniales vel vnum peccatum veniale impedire possent; reliqua omnia incommoda domus mihi nullius esse momenti videbantur; &, prout mihi quidem videtur, vnaquæque illarum, si sciuisset quod ego sciebam, eiusdem hauddubiè mecum intentionis fuisset. Hac ergo rei dissoluendæ ratione vsa sum. Regnosio Canonico tum ipsa confessario vtebar (erat hic vnus è duobus illis qui me adiuuabant) quamquam huiusmodi res ad spiritum spectantes nondum ei communicaram, quòd nulla dum occasio, ob quam id necesse foret, sese obtulisset. Et quoniam hisce in fundationibus semper facere soleo, quod Confessarius mihi faciendum consulebat, quò maiore cum securitate & certitudine in illis procederem; hinc id ei sub sigillo arctissimæ taciturnitatis aperire constitui. nam non satis me resolutam & propensam sentiebam ad non exequendum id quod iam cælitus intellexeram, quin simul magnam in meipsa propterea repugnantiam & molestiam sensissem. Si tamen id iussa fuissem omittere, certe omisissem: fiduciam namque habebam in Domino, fore scilicet vt Maiestas eius (quod aliàs non semel vidi) Confessario, quamquam alterius sit opinionis, præciperet vt is faceret id quod ipse fieri vellet.

Primum ergo ei dixi, Dominum sæpiùs hac ratione me instruerę & docere solere; & hactenus multa satis argumenta & indicia me vidisse, è quibus hunc eius esse spiritum nossem. simulque ei aperiebam, id quod contingerat. addebam verò, paratam me facere quidquid faciendum ei videretur, esto id mihi quam grauissimum foret. Ipse verò, quòd prudens, sanctus, & qualibet in re boni sit consilij (tametsi iuuenis) licet aliquam hinc obloquij occasionem hominibus dandam videret, non tamen omittendum censuit quod ipsa à Domino audieram. Dixi ergo, consultum fore, si nuntium interea exspectaremus, quod consilium ipsi etiam placuit. Etenim fidebam in Domino fore vt ipse prouideret. Vti etiam factum est: cùm enim domino domus tantum obtulissemus, quantum volebat & petierat, rursus trecentos vltra condictum à nobis aureos petijt. quod certè quædam stultitiæ species videbatur: quoniam pluris æquo illam nobis vendiderat. Hinc

ergo

ergo ad oculum patuit, Deum sese huic negotio immiscuisse. posses-
sori namque commodum quàm maximè erat, sic eam vendidisse,
cumque iam conuentum esset, sine vllo fundamento & ratione,
plus quàm stipulati essemus, poposcit. Hac ratione difficultati illi,
quam dixeramus fore vt cum ipso numquam possemus expedire, oc-
cursum ex parte est; sed non plane: certum namque erat, quòd ob tre-
centos aureos non omitteremus emere domum, quæ monasterio cō-
stituendo percommoda esse videbatur. Confessario ergo dixi, opinio-
nis & iudicij mei nullam vt rationem haberet, si modo id ipse facien-
dum iudicaret; sed socio & collegæ suo apertè significaret, me eius
iam sententiæ factam esse, vt ædes illæ B. Virginis caro viliuè pretio
quoquo modo coemerētur. Viuacissimo hic & acerrimo est ingenio,
adeò vt, quamuis eorum quæ facta erant nihil ei dictum sit, repentinā
tamen hanc mutationem videns, non dubitem quin tale quid subes-
se sit imaginatus. Vnde factum, vt vlteriùs me quoad hoc non cōpel-
larit aut vrserit. Satis postea ad oculum omnes vidimus, quàm magnū
in alia illa domo emenda errorem admisissemus: nam iam non possu-
mus non satis admirari, videntes quot partibus hæ illi præstent &
meliores sint: vt interim taceam (quod sanè præcipuum est) quòd
nemo non videat, quod eo in loco Domino eiusque gloriosissimæ
Matri seruiatur, multæque peccandi occasiones hac ratione præscin-
dantur: eò quòd singulis noctibus plures illic excubias agerent, in
quibus (quòd locus desertus & velut eremitorium esset) multa pote-
rant committi, quæ diabolus ægrè ferret auferri & impediri; nos verò
gaudebamus, quòd dilectæ Dominæ & patronæ nostræ in aliquo
seruire possemus. Et certè valdè male factum erat, quod tàm diu id
distulerimus, nam ad aliud quid non oportebat nos respicere. Liqui-
dò ergo iam patet, in multis nos rebus diabolum tunc excæcasse: nam
in his multæ sunt commoditates, quæ alibi vix reperiantur; deinde
populo vniuerso, qui hoc vnicè cupiebat, hac ratione gaudij mate-
riam dedimus: ijs quoque, qui vt aliam coemeremus cupiebāt, postea
valdè placuit, quòd ad has commigrassemus. Benedictus sit ille in æ-
ternū qui in hac re lumen mihi dedit, quale semper is mihi dat quo-
ties aliquid bene facio. nam quotidie magis & magis obstupesco exi-
guam meam, quā in rebus omnibus habeo, habilitatē & talentū. No-
lite autem putare, hoc me ex humilitate dicere; cum hoc ipsum quo-
tidiè magis magisque perspiciam: vt Maiestas illius velle videatur, vt
tum ego, tum omnes alij apertè cognoscant & videant, ipsum solum
esse qui opera hęc præstet; velle quoq;, vt (quemadmodum olim cæco
per lutum visum restituit) sic res quæpiam tā cæca atq; ipsa sum, faciat

quod cæcum non sit. Nam multa (vt verum fatear) in hac re erant, quæ (sicuti dixi) magnam cæcitatem includebant; hinc quotiescumque rei huius recordor, vellem sanè Dominum propter illā de nouo laudare: at, vt video, ne ad hoc quidem apta sum; vt nesciam quomodo me ipse toleret. Benedicta sit misericordia eius in æternum. Amen.

Ergo duo illi viri pij, B. Virginis clientes, in ædibus illis comparandis festinarunt; & (vt mihi videtur) satis eæ vili pretio coemptæ sunt. Qua hi in re serio allaborarunt. Vult namque Deus, vt in singulis hisce fundationibus, ij qui nos adiuuant, aliquam merendi materiam habeant: ego vero nihil omnino præsto, vti iam alias sæpè dixi; & vellem numquam non possem dicere; quia verè sic est. Etenim illi & in domo adornanda, & in pecunia etiā mutuo danda (ego enim ea carebam) & in fideiubendo pro illa, insignem operam præstiterunt. Nam priusquam alijs in locis fideiussorem inueniam (& quidem pro minori summa) satis mihi laborandum & sudandum est. Nec immerito: quia nisi venditores Domino confiderent, ante sciunt me non obolum habere. At tantam mihi Maiestas eius hactenus gratiam præstitit, vt, quicumque pro me fideiusserunt, nihil amiserint, sed ad vsque vltimum quadrantem summa pro qua spoponderant, receperint. quod ego maximam gratiam reputo.

Cum vero venditoribus domorum duo illi fideiussores minimè satisfacerent, ipsum Prouisorem (qui vocabatur Prudentius, & non scio an rectè recorder; ita enim mihi iam dicitur: nam quia eum vulgo Prouisorem nuncupabamus, nesciebam quod propriè nomen haberet) conquisierunt. Tantæ hic est caritatis, vt multum illi deberemus, & etiam modo debeamus. Hic ex illis sciscitatur, quonam abirent; hi se ad illius domum, vt sua fideiussionem hanc manu signaret, properare respondent. Subrisit ille, & ait. Itane me pro tanta summa fideiubere vultis? & mox, ne mula quidem sua descendendo, sponsionem signauit. Quod exulceratis hisce temporibus quam maximè ponderandum est, & plurimi faciendum.

Palētinorū caritas.

Vellem equidem caritatem, quæ Paleutiæ tam vniuersaliter, quam particulariter viget, pluribus verbis dilaudare, & nullam eius laudem omittere. nam, vt verum fatear, hæc primitiuæ Ecclesiæ tempora redolere, aut saltem hodierna die & modo non multum in vsu esse videbatur; nam cum nos viderent reditibus carere, seque insuper nos alere debere, non modo nos nostraque tuebantur, sed etiam singularem à Deo gratiam sibi in hoc fieri censebant. Et sanè, si res prout oportet consideretur, verum dicebant: nam, esto aliud hinc bonū profectū non esset, quā quod iā vnū amplius in ciuitate tēplum

esset,

esset, in quo sanctissimum Altaris Sacramentum reponatur, ea sanè vt magna habenda esset. sit ipse in æternum benedictus, Amen.

Iam enim satis apparet, obsequium ei aliquod ex huius monasterij hocce in loco constitutione præstitum esse : quòd ibidem impertinentiæ & dissolutiones aliquæ committerentur, quæ modò sublatæ sunt, nec iam committuntur. Nam, quòd plurimi illic excubias agerent, & locus per se desertus & solitarius esset, non omnes, deuotionis & pietatis intuitu, se illuc conferebant. cui rei iam paulatim ocurritur. Ipsa quoque Beatissimæ Virginis imago satis indecorè & incommodè sita erat : vnde ei Aluarus Mendosius loci Episcopus sacellum quoddam ære suo construi curauit ; paulatim quoque alia in gloriosæ huius Virginis honorem & gloriam ordinantur, cuius filius sit in sæculum sæculi laudatus. Amen.

Vt ergo iam domus aptata & concinnata est, solenni huc transire Moniales pompa, cum transituræ iam essent, idem Antistes iussit; idque intra Octauam festi Ven. Sacramenti factum est. Vnde etiam ipse, ea dumtaxat de causa, Vallisoleto Palentiam reuertit, vniuersum quoque Capitulum, & Religiosæ familiæ, & omnes propè opidi ciues, lata vocum perstrepente harmonia, conuenere. Nos verò inde iam à domo, in qua agebamus, quadrato agmine, pallijs nostris albis indutæ, & faciem velo opertæ, in modum supplicantium, ad vicinam quamdam ædiculæ B. Virginis paræciam deductæ sumus. Prædicta quoque imago nobis obuiàm allata est, & Ven Eucharistia hocè templo assumpta, insigni cum ordine & pompa in templum nostrum illata est. magnus tum in omnibus excitatus est pietatis sensus. Plures verò aderant Moniales, nimirum quæ ad Soriensem fundationem simul inchoandam illuc venerant, omnes verò candelas ardentes manibus gestabant. Credo equidem Dominum die illo valdè laudatum fuisse. Det ipse vt ab omnibus creaturis semper laudetur & benedicatur. Amen.

Carmelitæ Discalceati & Calceati quando ab inuicem disiuncti.

Palentiæ verò cùm agerem, visum Domino, vt Discalceatorum & Calceatorum Carmelitarum tunc fieret separatio, & suum singuli Prouincialem haberent; quod ipsi ad nostram quietem & tranquillitatem quàm maximè cupiebamus. quocirca amplissimum ad hoc Breue Apostolicum (Philippo Rege nostro Catholico id petente) Roma nobis allatum est, eiusq; Maiestas (vti iam antè cœperat) egregiè nos hac in re iuuit. Itaq; ad nodũ Reu. P. F. Ioanne de las Cueuas Ordinis D. Dominici, qui tũ Talabricensem Priorẽ agebat, ac Romæ à sua Maiestate designatus & expresse nominatus erat, vir sanctitate & prudẽtia, quali hanc ad rẽ necessaria erat, eximia, iubẽte, Cõpluti cõgregatio

celebrata est. Sumptus verò omnes de suo præstitit Rex, eiusque iussu & imperio Vniuersitas omnis illis est opitulata. Celebrata porrò congregatio est in Discalceatorum collegio, quod illic est à S. Cyrillo cognominatum, & quidem admodum pacificè & magna animorum consensu & concordia. Electus autem in Prouincialem est P. M. F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei. Quòd autem illi Patres hoc quomodo peractum sit, alio in loco scripserint, non erat cur de illo ipsa quid scriberem. Ideò verò ipsum tetigi, quòd, me in hac fundatione occupata, Dominus rem hanc ad gloriam & honorem gloriosæ Matris suæ, quæ est Ordinis sui, qui hic ipse noster est, velut domina & protectrix, tantopere facientem perfecerit. Ego verò tantum tunc in animo meo gaudium sensi, quantum hac in vita possem accipere. Iam enim plusquam quinq; supra viginti anni effluxerant, quibus plurimos labores, persecutiones & afflictiones subieram, quos longum hic esset referre. & solus verò Dominus eos nosse potest. quale autem ex eo quòd rem iam perfectam viderẽ, senserim, in animo gaudium, nec non quod habebam desiderium, vt omnes propterea Dominum mortales laudarent, & nos diuinæ eius Maiestati sanctũ huic Regem nostrum Philippum, cuius opera & intentione eam Deus ad tam felicem exitum conduxerat, (tanta namq; diabolus versutia negotium hoc concusserat, vt, nisi Rex manum ei adhibuisset, ipsum collapsurum penitus fuisset) commendaremus, nosse & intelligere nemo potest, nisi qui labores & exagitationes toleratos nouerit. Iam verò omnes in pace sumus, tam Calceati, quàm Discalceati, nemo nobis in Domino nostro seruiendo impedimento est: quapropter, fratres & sorores meæ, cũ vestris orationibus ipse sit auxiliatus, illius Maiestati seruire festinate. Videãt præsẽtes, qui rei huius sunt testes oculati, quæ nobis contulerit beneficia, & à quibus laboribus & inquietudinibus nos liberarit; eo verò qui post venturi sunt (cum omnia iam complanata & composita inueniãt) ex amore Domini obsecro, vt nihil quod ad perfectionẽ vllatenus faciat, intercidere patiantur. Ne scilicet propter eos dicatur de nobis, quod de Ordinibus nonnullis dicitur, qui suæ institutionis tantũ laudant primordia, (quia nos iam incipimus,) dent verò operam, vt semper de bono in melius proficiant. Considerent, diabolum rebus minimis & minutissimis foramen & aperturam facere, per quas deinde maximæ se insinuent: & ne vmquam dicant, *Nihil hoc est, hæc extrema sunt*. Nam omnia, carissimæ, magnum quid sunt, modo impedimento sint vt vlterius non procedatur. Per Domini amorem vos rogo, recordemini, quàm omnia citò prætereant, qualemque nobis Dominus gratiam fecerit, ad

T. M. hortatur ad perfectionis conseruationẽ.

hunc

hunc nos Ordinem vocando; quantaque eum maneat pœna, qui aliquam relaxationem inuehere incipiet. Sed vestros in stirpem & propaginem è qua descendimus, sanctorum inquam illorum Prophetarum, oculos semper coniicite. Quàm multos in cælo habemus Sanctos, qui habitum hunc gestarunt! & sancta quadam præsumptione confidamus, fore nos aliquando per Dei gratiam & auxilium tales, quales ipsi sunt modò. certamen modico durabit tempore, carissimæ, finis autem æternus est. relinquamus ergo illa quæ in seipsis nihil sunt; ea verò sectemur, quę ad finem qui finem non habet, nos conducant, quò magis eum diligamus & seruiamus, cùm in perpetuas æternitates ipse victurus sit. Amen.

Capvt XXIX.

FVNDATIO CONVENTVS SORIENSIS, VEL NVMANtini, à Sanctißima Trinitate denominati: fundatus is est anno Dom. M. D. LXXXI. primum verò ibi sacrum celebratum est in die festo S.P.N. Elisæi.

Palentiæ cùm versarer, in ea quam dixi fundatione perficienda, Episcopi Oxomensis litteræ mihi redditæ sunt. Nomen huic Doctor Velasquius, cum quo, cùm in primaria Ecclesia Toleti Canonicum & Cathedraticum ipse ageret, aliquos ego timores & scrupulos tum in meipsa sentiens, communicare de animæ meæ negotijs procuraui; quòd eum virum doctum, & zelosum Dei famulum esse nossem; quocirca eum importunis precibus rogaui, animæ vt meæ regimen susciperet, mihique confitenti operam daret. Is autem, quamuis varijs negotijs distineretur, cùm id eum ex amore Dei rogassem, meamque ipsa necessitatem considerassem, tam libenter id præstitit, vt obstupuerim: vnde toto eo tempore quo Toleti hæsi, (quod certè satis fuit diuturnum) eo confessario vsa sum, & de animæ rebus cum ipso contuli. Idque omni, quo licuit, cum candore & simplicitate, prout semper facere mihi moris est. Tantum porro mihi profuit, vt statim ac cum illo contuli, timores me relinquere inceperint. Alia, (vt verum fatear) præterea mihi fuit cum illo agendi causa, quam hoc loco non expedit commemorare. At de facto maximam mihi vtilitatem attulit: nam è sacræ Scripturæ testimonijs certam & securam me reddebat: quæ certè ratio mihi maximè expedit, cùm nimirùm certa sum eos qui mihi illa depromunt, ex se etiã doctos esse & multa nosse; vti de illo viro certa eram, accedente præsertim

Soriensis conuentus initia.

Doctoris Velasquij Episcopi Oxomensis elogium.

sertim vita eius bona. Litteras porro has mihi scripsit Soria, vbi tum quidem ipse versabatur: in his autem scribebat, mulierem quamdam nobilem, cuius ipse illic confessiones excipiebat, secum de quodam Monialibus nostris cœnobio fundando locutam esse; sibique hoc non incongruum videri; ei vero dixisse se rem mecum haud difficulter transacturum. quamobrem illuc me ad fundationem inchoandā conferrem, nec secùs sentiendo sese apud illam confunderem: itaque, si id expedire & congruū censerem, certiorem se per litteras redderem; ac tum se me euocaturum. Equidem maximopere gauisa sum: nam (vt omittam fundationem illam expedire mihi visam) summopere desiderabam nonnulla ad animam meam spectantia negotia cū eo communicare, eumq; coram videre: nam, ob ingentem quem mihi attulerat fructum, insignem erga eum amorem conceperam.

Huic aūt fundatrici nomē erat Beatrix de Veamōte & Nauarra (q̄ à Nauarræ Regibus genus ducat) D. Francesij de Veamonte genere & natalibus illustrissimi filia. Aliquot illa annis nupta, nullos cōceperat liberos, ceterùm fortunis & opibus abundabat. Iam verò à multis annis secum statuerat, quoddam Monialium monasterium condere. Itaque super hoc negotio cum Episcopo Velascio tractauit; qui ei huius Ordinis B. Virginis Discalceatarum mentionem fecit. quod illa audiens, adeo huc propendit, vt quam citissimè hanc rem executioni per eum mandari voluerit. Est vero mulier cumprimis blanda, suauis moribus, generosa austeritatis sectatrix, denique insignis Dei famula. habebat hęc Soriæ domum bonam, bene materiatam, & satis commodè sitam. hanc se nobis daturam spopondit, vnà cum omnibus quæ ad monasterij fundationem erant necessaria. addidit prætera quingentos aureos annuos, ad nummum vigesimum computat dos. Episcopus vero templum se daturum promisit, satis bonum, & omni ex parte concameratum, quod erat parœciæ cuiusdam vicinæ, quod addito quodam ambulacro & vestibulo, satis vtile nobis esse poterat. Non incommodè autem id facere potuit, quòd templo vix esset de reditibus prospectum, & aliæ satis multæ in vicinia ædes sacræ sine vnde ipsam Paræciam alteri adnexuit. Hæc omnia suis ipse in litteris mihi significauit, quas ego mox cum P. Prouinciali, qui fortè hic tum aderat, communicaui: cui, vt & omnibus amicis nostris, placuit, vt illi per certum ac proprium tabellarium rescriberem, vt me venirent accersitum: quod Palentina fundatio iam tum confecta esset. Ego vero summo propterea affecta sum gaudio, idque ob eam quam dixi causam.

Incepi ergo seligere & euocare Moniales, quas illuc mecum assum-

assumptura eram, quæ vniuersim fuere septem (illa namque Domina potiùs plures habere volebat, quam pauciores) & præter has vna laica nec non socia mea, & ego. Venit porro certus quidam nuntius inde missus, summa cum festinatione, ad nos accersendas, & quidem satis commodè: quia scripseram, velle me duos Discalceatos Patres mecum assumere. Sumpsi ergo mecum P. F. Nicolaum de Iesu Maria magnæ discretionis virum, Genua oriundum. Habitum Religiosum is induit, annum agens plusquam quadragesimum, vti mihi quidem videtur, saltem in præsens tot annorum est, certè nō diu est, quòd eum assumpserit: verùm breuissimo tempore tantum is in virtutibus fecit incrementum, satis vt appareat, à Domino eum electum esse, vt in hisce persecutionibus & exagitationibus Ordinem propugnaret. quippe mirum in modum tunc temporis eum iuuit. reliquorum namque qui eum tueri poterant, alij erant in exilium acti, alij in carcerem compacti, illum vero, quod munere nullo fungeretur, quia non ita pridem (vti dictum est) in Ordine fuerat, non vsque adeo curabant. Ideo vero id Deus permisit, talis vt mihi auxiliator superesset. Tantæ verò discretionis est, vt, cùm Madriti in Calceatorum conuentu ageret, tam dissimulanter sese gesserit, vt aliorum negotiorum tractandorum causa hi eum illuc venisse arbitrarentur, nec de nostris eum rebus agere intelligere possent. Vnde eum minimè vexarunt, sed quietum esse siuerunt. Sæpius inuicem litteras scribebamus (eram enim tunc ipsa in Conuentu Abulensi) & de iis quæ opus erat, inuicem certiores reddebamus. hoc namque permagnæ ei consolationis erat. Hinc liquidò patebit, quanta tunc in necessitate Ordo noster versaretur; cùm mei, virorum bonorum (vti quidem fertur) defectu, tanta haberetur ratio. Toto illo tempore illius perfectionem & discretionem perspexi. vnde de numero illorum est, quos ex hoc Ordine in Domino plurimùm diligo, & plurimi facio.

P. Nicolaï à Iesu Maria elogium.

Ipse ergo, & socius eius F. laicus, nos comitati sunt. satis autem exiguum in via hac sum laborem & molestiam passa: quem enim Episcopus ad nos euocandas submiserat, satis lautè commodeq; nos habuit, &, qua poterat, vbique de bonis nobis diuersorijs prospicere procurabat. Cū enim Oxomēsem diœcesim intrassemus, adeò certè erga suum diœcesani Episcopum afficiuntur, vt, statim ac intelligerent, nos illius auspicio iussuque huc venire, commoda nobis hospitia darent. Tempus quoque satis serenum erat, & diætæ viarum non adeò longæ; vnde parum in hacce via laboris, sed gaudij multum sensimus. Audiens enim ipsa, quàm bene passim omnes de Episcopi sui sanctitate loquerentur, sensi id intra me

longè

longè maximum. In Burgum verò feria quarta pridie Octauæ Venerabilis Sacramenti deuenimus: feria verò quinta, qua ipsa agebatur octaua, sacram communionem ibi sumpsimus; postridie inquam quàm venissemus: ibidemque prandimus, quod ea vespera Soriam peruenire non possemus, at noctem in templo quodam transegimus, quod aliud tunc diuersorium non suppeteret; nec verò malè nobis illic cessit. Postridie, cum sacrificium Missæ ibidem audissemus, hora circiter quinta vespertina Soriam deuenimus. Sanctus Episcopus in quadam domus suæ fenestra dum illic transiremus, erat; vnde nos sua est benedictione dignatus. quo me facto non mediocriter recreauit. nam benedictio à Prælato, & sancto viro proficiscens, permagni facienda est.

Domina autem illa, fundatrix nostra, ad domus suæ ianuam aduentum nostrum præstolabatur, qui erat locus in quo monasterium cōstituendum erat. Quo autem in illam ingrederemur modo, vix vlla apparebat ratio: nam ingens hominum aderat vis. Neque verò nouum hoc erat: nam quocumque imus, tanta semper adest multitudo (quod mundus nouitatum sit cupidus & curiosus) vt, nisi velis faciem tegeremus, maximus nobis subeundus esset labor; sed, cum velis tectæ sumus, tolerabile vtcumque id est. Parauerat illa capax atrium, ipsumque bene adornarat, in quo sacrum dicendum erat: nam templo, quod nobis Episcopus daturus erat, quoddam addi debebat ambulacrum. Vnde etiam postera die, qua festum S. P. N. Elisæi recolebatur, sacrum ibi celebratum est. Omnia, quibus opus habebamus, domina illa quàm abundantissimè suppeditabat, nosque in illa domus parte agere passa est: in qua tamdiu recollectæ egimus, vsq; dum ambulacrum illud paratum fuit, quod ante festum Transfigurationis Domini perfectum non fuit. Illa ergo die primum in templo illo nostro celebratum est, magna cum solennitate & hominum confluxu: quidam Societatis Iesu Sacerdos concionem habuit; quod Episcopus in Burgum concessisset: nullum enim diem aut horam elabi sinit, quo non laboret & operetur, tametsi non vsque adeo rectè valeret; quod vnius oculi visum amisisset. quod certè magnum mihi dolorem ibi attulit. etenim quam maxime indolui, quod qui Domini nostri obsequio ita totum sese impendebat, visum amisisset. Hæc scilicet sunt illius iudicia; & hauddubie ideo hoc faciebat, vt maiorem famulo suo merendi materiam daret (quia non segnius aut minus idcirco laborabat, quam ante) vtque videret, num illius cum sua voluntate conformis esset. Vnde dicebat mihi, non magis sese propterea affligi aut dolere, quam si illa cuipiam è vicinis suis ægritudo obtigisset: vt subinde

Doctoris Velasci in cæcitate patientia, solitudinis desiderium & austeritas.

inde mecum cogitarem, illi etiam minimè graue futurum, si & alterius lumen oculi illi Dominus eriperet: tunc quippe is se dicebat in eremum quamdam concessurum, vt ibi minore cum onere & obligatione Deo seruiret. Hæc enim semper illius fuit vocatio, antequam ad Episcopatum assumeretur: vti subinde mihi referebat. Imò, propemodum iam statuerat, simul omnia deserere, & intra solitudinem quamdam sese abdere. Ego verò id pati minimè poteram, quòd mihi Ecclesiæ Dei perutilis futurus videretur; vnde cum ego statum ei optabam quem modò habet: tametsi, quo die Episcopale munus ei delatum est (nam statim id ipse mihi significari iussit) magnam intra me turbationem & inquietudinem sensi, quòd grauissimum ei onus impositum videre viderer. vnde me componere, aut quietare non poteram: quamobrem in chorum abij, eum Domino commendatura: vbi [illegible] Maiestas illius statim serenauit, ipsum seruitio suo perutilem & commodum fore asserens. quod ita esse, satis iam apparet. Quamuis ita vt dixi ex oculo laboret, & alios præterea graues morbos habeat (vt taceam labores eius ordinarios & communes) quater per hebdomadam ieiunat, aliasque austeritates subit: cibus illius simplex est, ac nullas habet delicias. Suam Diœcesim visitat, pedes: quod famuli eius & comites vix ferunt, deque ea re mecum subinde conquesti sunt. Illos porro oportet pios esse & virtutibus insistere, aut illius familiam deserere. Magni momenti negotia per Prouisores suos vt peragantur vix sustinet; imò credo eum ne vlla quidē ipsis committere, sed ipsemet ea facere & exequi vult. Biennio primo tā grauibus ibidē falsarum delationum exagitatus est persecutionibus, vt non possem non obstupescere, quia in iustitia administranda mirè integer & sincerus est. Illæ verò iam paulatim cessabant, &, quamuis delatores ad aulam, & ad eos, per quos ei malum machinari se & nocere posse sperabant, se contulerint: quia tamen iam virtus & bonum, quod per totam diœcesim facit, innotuere, hinc nihil omnino possunt. ipse autem tanta cum animi tranquillitate omnes eas pertulit, vt aduersarios & æmulos suos confusione repleuerit, benefaciendo illis, quos sibi malum machinari nosset. Quantumuis multa ei negotia curanda sint, semper tamen aliquod tempus illis suffurari satagit, quo orationi incumbat. Videor absorberi, & extra metā ferri, dū aliqua de sancto hoc viro bona refero. Et certè adhuc valdè pauca dixi, sed, vt noscatur & sciatur, quisnam fundationis Soriensis conuentus, à SS. Trinitate cognominati, principium & primus auctor exstiterit, vtque quæ in eo aliquando viuent Moniales consolationem sentiant, inanem operam non sumpsi: ijs enim quæ modo meo agunt, hanc scio prodesse. Quamuis autem

ipse reditum annuum non dederit, dedit tamen templum; & ipse fuit qui (vti relatum est) dominam illam ad hoc opus faciendum induxit; ad hæc, sicuti dixi, excellentis vir est pietatis, virtutis, & austeritatis.

Cum ergo iamiam ad templum aliud concessuræ essemus, & ea quæ ad clausuram necessaria erant, disposuissemus, necesse me fuit ad Abulensem conuentum cōcedere: quare quamprimum inde, per intensos æstiuos calores digressa sum: adhæc iter quod cōficiendū erat, curribus admodū erat importunū. Profectus vero mecū est Præbēdarius quidā Palētinus, Ribera nomine; qui in ambulacro illo cōcinnando, nec non in omnibus rebus alijs, impigrā mihi operā nauauit, magnumque laborem subijt: quia P. F. Nicolaus de Iesu Maria, confectis iam fundationis litteris & instrumento, alio iam, vbi opera illius quam maximè necessaria erat, concesserat. Inde verò tantam ei Deus nobis benefaciendi desiderium iniecit, vt is inter alios Ordinis benefactores posset accenseri, vt vna cum ipsis eum illius Maiestati commendemus. Alius quis vt mecum veniret, nolebam, quam ipse & socia mea: nam is adeo prouidus & actiuus est, vt mihi sufficeret: & quominus per viam est strepitus, eo melius id esse comperio. quæ autem hic sustinui, incommodis satis luebam quæ in veniendo habueram commoda: nam quamuis adolescens, qui viarum se ducem obtulerat, viam adusque Segobiam nosset, regiam tamen viam ignorabat. hinc sæpe in ea nos loca conducebat, vt exscensionem nos facere oporteret, & vehiculum velut in humeros ob ingruentia prægrandiaque præcipitia sustollere. Si quos viæ indices assumeremus, vlterius nos nōn conducebant, quam quousque ipsam nossent, si autem ea vel paulo difficilior occurreret, ilico nos deserebant, à suis se negotijs domum reuocari dictitantes.

Antè verò quàm ad diuersorium perueniremus (quod quando fieret nesciebamus) vehementem solis æstum passi eramus, quin etiam sæpe in præsentissimo periculo versari, ne currus ipse euersis rotis prolaberetur. Ego sollicita & anxia imprimis erā, ob illum qui nos comitabatur. nam, tametsi iam ante dixissent, nos bona & debita via incedere, necesse tamen nos erat viam emensam remetiri, & eo vnde veneramus, reuerti. At ipse adeo in virtute erat radicatus, vt numquā illum stomachantem vidisse me meminerim; quæ certe æquabilitas mihi & admirādi, & Dominum laudandi occasio fuit. Quippe vbi solida & radicata est virtus, ibi occasiones peccandi vix quidquam possunt. Ego verò Dominum laudabam, quod nos è difficili hac via educere dignatus esset.

Pridie ergo Natalis S. Bartholomei Apostoli Segobiam ad S. Iosephi

phi appulimus: vbi Moniales nostræ in metu & anxietate versabãtur, quod tamdiu in via moraremur. quòd enim via perdifficilis esset, satis diu in ea hæsimus. Illæ verò benigne & perhumaniter nos excepere: nam numquam mihi Dominus laborem aliquem ac pressuram immittit, quin eum statim consolatione rependat. Octiduo eoq; amplius hîc quieui. Hæc autem fundatio adeo sine vllo prorsus labore peracta est, vt is quem iam retuli, nihili faciendus sit. quia reuera nullius est momenti. Equidem valdè contenta inde redij, quod opidum id mihi videretur huiusmodi, vt, quæ Dei misericordia est, sperem fore, vt magnum nomini eius inde sequatur obsequium, quod conuentus ille ibi sit erectus: vti iam reipsa id satis apparet. Sit ille in æternum benedictus & glorificatus. Amen.

CAPVT XXX.

DE FVNDATIONE CONVENTVS S. IOSEPHI A S. ANNA, in ciuitate Burgensi. Primum, in eo sacrum celebratum est, die 19. Aprilis Dominica in Albis, anno M.D.LXXXII.

IAm sexennium & amplius effluxerat, ex quo quidam è Societate Iesu, viri cumprimis religiosi, senio, litteris & spiritu commendabiles, mihi dixere, non mediocriter ad Domini gloriam & obsequium futurum, si quoddam sacri huius Ordinis cœnobium in ciuitate Burgensi erigeretur. Aliquot adhoc quoque depromebant rationes, quæ me ad hoc ipsum desiderandum non parum impellebant. Verum, quod & Ordo ipse diuersimodè exagitatus, & ipsa alijs fundationibus distenta fuissem, commodam rei huius perficiendæ occasionem non habueram.

Burgensis fundatio describitur.

Itaque cum anno octogesimo Vallisoleti agerem, fortè fortuna illac Archiepiscopus Burgensis, tunc recenter ad hunc Archiepiscopatum electus (antea namque Canariensis Episcopus fuerat, & illuc venerat) pertransijt. Vnde Aluarum Mendosium Palentinum Præsulem (quem iam sæpiùs dixi, plurimum huic Ordini fauere: ipse namq; primus fuit, qui cœnobium S. Iosephi Abulense admiserat, cùm illic Episcopum ageret; quin etiam magna exinde semper nullo non loco nobis beneficia contulit, negotiaque Ordinis huius non secùs curauit quàm propria, atque ea inprimis, quæ particulatim eum rogo vt curet) rogaui, vt ab hoc ad Burgis conuentum constituendum facultatem mihi deposceret. Qui id se quàm libentissimè facturum respondit. Quod enim singulare Domino in hisce monasterijs obsequium præstari arbitretur, hinc illi maximæ est voluptati, si quando aliquod alibi erigitur. Noluit autem Archiepisco-

pus nouus Vallisoletum intrare, sed in S. Hieronymi conuentu extra eam est diuersatus: quo eum loco Palentinus Præsul quàm humanissimè inuisit, cum eoque prandit, & quoddam ei cingulum dedit, aut, nescio quam, cerimoniam circa eum exercuit, quam ab Episcopali manu prouenire oportebat. Hic ergo facultatem ab illo monasterij in vrbe Burgensi fundandi petijt: quam ipse quàm libentissimè elargiturum se spopondit, quoniam etiam tum, cùm in Canaria ageret, desiderarat & petierat, vt ibidem aliquod Ordinis huius cœnobium fundaretur: quòd probè sibi constaret, quantopere in illis Domino seruiretur: quòd ex ea esset vrbe oriundus in qua quoddam eorum fundatum erat, præterea eram ego ei familiariter nota. Quamobrem me Episcopus securam esse iussit, vtque de facultate impetranda neutiquam dubitarem edixit; eo quòd Archiepiscopo id quàm gratissimum fuisset. Et quia Concilio Tridentino non iubetur, vt facultas huiusmodi scripto tradatur, sed satis sit Ordinarium assensum in his præbere, hinc facultas ea vt data concessaque poterat haberi.

Iam suprà in Palentinæ fundationis narratione dixi, quàm illo tempore magnam in meipsa sentirem à fundando alienationem & repugnantiam, quòd quàm pessimè valuissem, vt omnes me demorituram crederent, ac ne tum quidem planè confirmata essem valetudine: tametsi me hæc ipsa adeò deijcere & pusillanimem reddere non soleant, cùm, quæ agenda sunt, ad Dei honorem & cultum tendere video: vnde, quænam tantæ pusillanimitatis & ignauiæ, quantam tunc habebam, causa fuerit, nequaquam intelligo. Si dixero inde ortam, quòd parua mihi ad illam fundationem peragendam suppeterent subsidia, alijs certè in fundationibus habueram minora. quocirca cùm illius vidi euentum, & quæ inde secuta sunt, à diabolo eam profectam fuisse mihi persuadeo. Vt plurimum enim sic hactenus contigisse video; scilicet, quoties in aliqua fundatione aliquis mihi subeundus est labor (quòd me Dominus adeò miseram & impotentem esse cognoscat) ipsum mihi tum verbis, tum operibus, animum semper addere. Cogitaui ergo (quia in quibusdam fundationibus, in quibus nullum me subire laborem oportuit, Maiestas illius nihil mihi significat) ita in illa factum esse. nam quòd sciret, quidnam in ea pati deberemus, iam inde à principio corroborare me & animare cœpit (sit ipse pro omnibus laudatus,) quemadmodum iam antè in Palentina fundatione, de qua vnà cũ hac perficienda simul tractabatur, cõmemoratum est. Per modũ nãq; reprehẽdẽtis mihi dixit, ecquid timerẽ? quando mihi vnquã defuisset? *Ego idẽ sum, duas hasce fundationes facere ne ne-*

Laborum subeundorũ Dominus S. Matrem præmonere solet.

ne negligas. Quoniam ibi narratum eſt, quis mihi poſt illa verba audita animus manſerit, neceſſe me non eſt hic ipſum denuo referre. mox namque ab omni me ſocordia liberatam ſenſi. Vnde liquido patet, inualetudinem & ſenilem ætatem meam illius cauſam non fuiſſe: quocirca tam de vna, quàm de altera (vti antè declaratum eſt) tractare cœpi. Magis autem expedire videbatur, vt Palentinam prius auſpicarer, tum quod id opidum eſſet vicinũ, tum quod tempus ſatis brumale, tum quod Burgenſis ciuitas frigidiori eſſet ſub climate, maximè verò vt bono Palentino Epiſcopo gratificemur. Vnde etiam prius ea perfecta eſt, ſicuti iam ſuprà legere eſt. Sed quoniam, cùm ibidem agerem, Numantinæ fundationis occaſio ſeſe inexſpectatò obtulit, viſum mihi (quod omnia hic parata & confecta eſſent) ſatius futurum, priùs illuc proficiſci, atque inde demum Burgos me conferre.

Viſum autem Palentino Epiſcopo (prout quidem eũ ipſa rogabã,) expedire, vt rei huius, & omnium quæ gerebantur, Archiepiſcopũ certioré redderẽ. Vnde is etiã (poſtquã ſcilicet ego Numantiã iã conceſſiſſé) Canonicũ quemdã Ioanné Alphonſum nomine, nõ alia de cauſa, quã hac, expreſſe ad eũ deſtinauit. Archiepiſcopus vero mihi magna cum amoris ſignificatione reſpondit, nihil vſq; adeo deſiderare ſe dicens, quàm vt illuc quamprimum concederem; quin & cum Canonico illo ad ſe miſſo accuratè de hac ipſa re egit, & ad Palentinum Antiſtitem reſcripſit, illius diſcretioni & prudentia multa committens; quidquid autem hac in re ipſe faciebat, ideo fieri, quod Ciues Burgenſes noſſet: nam illis annuentibus & conſentientibus monaſterium fundari oportere. Conſtitutum tandem inter nos fuit, vt ipſa me illuc conferrem, & cum magiſtratu & ciuibus primò rem tranſigeremus; nam, caſuquo hi facultatem nobis negarent, illi ſaltem manus eos ligare aut impedire non poſſe, quo minus ipſe eam mihi daret. Addebam, ipſum tum Abula præſentem fuiſſe, cum primum illic monaſterium erigeretur, ac meminiſſe poſſe, quantæ ibi turbæ & contradictiones illius occaſione fuerint excitata. itaq; cum hic ſimile quid velle præuenire, eò quòd minimè expediret, hic monaſterium quod cenſum & reditus non haberet, (ad quod ipſa minime propendeo) ſine facultate & aſſenſu ciuium conſtituere, ac propterea illum hoc dicere. Palentinus ergo Præſul rem vt planè confectam exiſtimabat (nec immerito) cùm, vt me illuc conferrem, ſuadebat; ſimulq; mihi miſſo nuntio ſignificauit, vt Burgos abiremus. Ego verò aliquẽ animi defectum in Archiepiſcopo mihi notare ac percipere videbar; vnde ei miſſis litteris reſpõdens, gratias etſi pro beneficio

mihi præstito: addebam vero, peius mihi videri, ciuibus Monasterium admittere nolentibus, ipsum erigere, quàm nihil illis indicando, rem peragere, itaque Dominationem ipsius maiori inuidiæ exponere. Augurari certè & præsagire videbar, quàm parum, aliqua excitata contradictione, in illo nobis esset fiduciæ collocandum, & subsidij sperandum, si hoc ipsa negotium ei primo proposuissem. Quin etiam id confectu perdifficile fore arbitrabar, varietate opinionum, quæ huiusmodi in rebus interuenire plerumq; solet, postea accedente Quapropter Palentino Episcopo scripsi, eum rogans, vt, quandoquidem ætatis tam parum restaret, & morbi mei tam essent graues ad in loco adeo brumali hiemandum, hanc fundationem pro tunc quidem omitteremus, in aliud eam tempus reiicientes. Quoad Archiepiscopum verò dubium aliquod subesse non significaui, quòd & ipsum malè haberet, quòd hic inconuenientia quędam ex aduerso allegaret, cùm priùs tam beneuolum animum & insignem voluntatis erga hoc negotium propensionem ostēdisset: ne ergo aliquam inter eos (sunt enim amici) dissensionem animique alienationem sererem, Numantia Abulam discessi, parum tunc quidem cogitans, fore, vt tam citò illuc redirem. valdè verò necessarium fuit, idq; quibusdam de causis, ad Abulense S. Josephi Monasterium me abire.

Cathharina de Tholosa elogium.

Habitabat autem tunc Burgis sancta quædam vidua, Catharina de Tholosa nuncupata, è Cantabria oriunda; cuius si virtutes cōmemorare vellem, longā contexere narrationis seriē possem, vti etiam, si illius pœnitentiam, orationē, liberales eleemosiynas, caritatē, præclarū ingenium & auctoritatem referrem. Duas hæc in Vallisoletano Ordinis nostri cœnobio, à Conceptione Deiparæ matris vocato, filias (idq; nisi fallor, iam à quadriennio) collocarat: postea & alias duas Palentino dedicauit, exspectans vsq; dum ipsum constituere tur; quare etiam prius, quàm inde recederem, eas illuc deduxit. Quæ quatuor adeò bene singulę profecere (vtpotè à tali matre institutę & educatę) vt Angelos sanctitate referre videantur. Amplas satis illis dabat dotes, & omnia necessaria quàm abundantissimè: ipsa namq; rebus abundat, & quidquid facit, facit quàm cumulatissimè: & potest quidem; cum opulenta sit ac locuples.

Palentiæ ergo cum ageret, tam certò nobis sperabamus facultatem ab Archiepiscopo dandam, vt nullatenus de ea dubitandū videretur: eam itaq; rogaui, mihi domū pretio conducibilē cōquireret, vt in ea adire possessionem possemus, in qua & reticulatos cancellos, & orbem versatilē adaptaret, meisq; rationibus pretium horum asscriberet, nam nolebā vt vel minimā de suo impenderet, sed vt mihi tantum mutuaret. Tam ardenter porro hanc ipsa fundationē perfectam

vide-

videre cupiebat, vt permolestū illi fuerit quòd tunc ea confecta non fuerit. Vnde, me Abulā (vti dixi) profecta, & nihil minùs quā de fundatione hac conficiēda cogitāte, ipsa minimè cessauit aut quieuit; nā, cū à sola facultatis Magistratus impetratione negotiū totū dependere illi videretur, eā (nihil omnino mihi indicādo) pcurare cœpit. Habat nāq; duas vicinas magnæ auctoritatis feminas, & permagnas Dei ancillas, matrē scilicet ac filiā, quæ hoc monasterium illic videre cumprimis desiderabant. Matri nomen erat Maria Manricia, quæ filium habebat Senatorem Alphonsum à S. Dominico Manricium cognominatum: filia verò, Catharina vocabatur. Ambæ instanter ab ipso petierunt, vt rem hanc in Senatu proponeret. Is ergo Catharinam de Tholosa conuenit, petens ecquo nos dicere posset fundamento niti: neq; enim facultatem à senatu datum iri, nisi aliquod subsidium haberemus. Ipsa se spopondit, domum ære suo, (si aliunde nobis non suppeteret) comparaturam, ac de victu prospecturam: vti & fecit. itaque supplicem libellum suo signatum nomine senatui obtulit. D. Alphonsus rem adeò scitè proposuit & conduxit, vt ab vniuersis Senatoribus facultatem hanc, & quidem in scriptis, obtinuerit, quam & Archiepiscopo videndam dedit. Cùm verò de hoc illa negotia agere cœpisset, per litteras mihi se de illo agere significauit. Ego illam nugari & me ridere existimabam: scio namque quàm ægrè monasteria nullis dotata censibus admittantur, quod verò nescirem, ac ne cogitarem quidem, ipsam facturam se spopondisse, quod postea fecit, longè alia ad hoc mihi opus esse auctoritate videbatur.

Cum ergo intra octiduum festi S. Martini, hoc ego negotium Domino per orationem commendarem, animo reputare cœpi, quidnam ipsa, si à Magistratu iā ea facultas daretur, facerem. etenim parū tutum & expediēs mihi videbatur, corpore adeo præ morbis attrito, quibus frigus quam maxime officit (erat namque id tunc satis vehemens) Burgos me abire. nā temerarium erat, tam longū me iter suscipere, cū nonnisi nupertimè à tam longo & difficili (quale me, dum Numantia redirem, habuisse dixi) rediissem. Timebam quoque vt Pater Prouincialis id mihi non permitteret. Putabam proinde Palentinam Præpositam non incommodè eo posse mitti, quod rebus omnibus iam dispositis, & difficultatibus superatis, non multum negotij immineret. Dum autem hoc mecum voluo, & ab itinere suscipiendo animū prorsus auoco hæc mihi Dominus verba dixit, è quibus iam tunc facultatem datam fuisse, liquido perspexi: *Noli frigora hæc curare: ego nāq; verus sū calor; omni diabolus ope cōnititur, vt hāc fundationē disturbet, tu vero omni e-*

Redemptor S. Matrem ad iter Burgense animat.

contra

contra à parte mea conniti ere, vt ad exitum ea perducatur: & ne negligas ipsa te illuc conferre: nam magnum inde commodum resultabit Mox ergo opinionem & sententiam mutaui, tametsi corpus in ijs quæ laboriosa sunt & difficilia, subinde repugnet, licet non minus & propositum pro magno illo Deo quidquam patiendi: vnde ei dixi, hosce debilitatis meæ sensus non curaret, nec ijs quo minus ea quæ sibi viderentur, mihi imperaret; sua namque ope & auxilio succurrente me eadem præstituram. Nimium tum magna deciderat nix, & intensum erat frigus: & , quod me maxime intimidabat, & segnem reddebat, infirma eram valetudine: hanc enim si bonam habuissem, reliqua omnia nihil esse mihi viderentur. Inualetudo porro, hac in fundatione vt plurimum me exercuit: frigus verò tam fuit hic exiguum (quantum saltem ipsa sensi) vt tantum tamque intensum Toleti sensisse mihi videar. E quo colligere est, Dominum ea quæ mihi dixerat reipsa complesse, fidemque liberasse.

Non multis post diebus , reipublicæ facultas ad me transmissa est, vna cum litteris Catharinæ de Tholosa, eiusque amicæ, alterius illius Catharinæ, quibus me festinare cogebant, quod, ne quod impedimentum interueniret, timerent: quia iam recenter illuc fratres Minimi aduenerant, aliquod sui Ordinis cænobium erecturi ; quin etiam Carmelitæ Calceati iam dudum erat quod apud Magistratum institerant , vt illic sibi conuentum fundare liceret; nec multo post Monachi à S. Basilio cognominati eodē appulere. Qui magno nobis impedimēto esse possent: etenim cōsideratione dignum est, tam multos vno eodemque tempore nos ad monasterium, Ordinis quemque sui, fundandum concurrisse: nec non magna Domini, ob eminentem ciuitatis huius caritatem, dilaudandi materia: nam esto resp. prosperitate qua solebat, non gauderet, multumque à pristino splēdore decidisset, eos tamen omnes quam libentissime admisit. semper quidem ciuium & ciuitatis illius caritatem deprædicari audiui, sed non putabam eam tam intensam & eximiam esse. Hi quidem illis, alij alijs Religiosis fauebant & patrocinabantur. Sed Archiepiscopus, omnia quæ suboriri poterant, incommoda perspiciens tam multa inibi monasteria fundari vetabat, ratus hac ratione alijs Ordinibus Mendicantium, eleemosyna viuentibus, aliquam iniuriam fieri, eò quod hi se vix sustentare possent. Et forsan ipsimet eum propterea adierant , aut diabolus hanc technam inuenerat, quo ingenio illud bonum, quod loco & opido, in quod multa monasteria inducit, Deus adferre & accersere solet, auferat : tam enim is potest plurima quam pauciora sustentare.

Hæc

Hæc igitur fuit causa, cur sanctæ illæ mulieres adeò me festinare vellent: nam (prout quidem voluntas mea erat) libenter statim me in viam dedissem, nisi quædam me negotia remanere coëgissent. Cogitabam namq; meam obligationem, ad videndum ne tam bona à parte mea elaberetur occasio, maiorem multo esse, quàm illarum quas tam serio & impigrè in hanc rem incumbere videbam. E verbis autem, quæ à Domino intellexeram, magnam colligebam nobis instare contradictionem & repugnantiam: at intelligere nequibam, à quo, aut vndenam ea esset prouentura. Etenim Catharina de Tholosa iam tum mihi scripserat, domum in qua ipsa commorabatur certò destinatam esse in qua adeunda esset possessio, ad hæc magistratum, nec non Episcopum, facultatem apertissimè cõcessisse. Quamobrem intelligere non poteram, à quo hæc enascitura esset contradictio, quam cacodæmones erant excitaturi: neque enim dubitabam, quin ea quæ audieram, verba à Domino venissent. Maiorem porro Dominus superioribus lucem communicet oportet: nam cum Patri Prouinciali scripsissem, vt me (prout cælitus iussa eram) illuc abire sineret: facilè quidem mihi assensum præbuit, & facultatem eundi dedit: at petijt quamprimũ, nũ ab Archiepiscopo licentiam scripto cõprehensam haberem. Respondi, Burgis mihi scriptum esse, cum ipso rem communicatam fuisse, &, cum Magistratus facultas & peteretur, & data iam esset, ipsum eam comprobasse, nec refragatum esse, proinde tam ex hoc, quàm è verbis quæ isthoc in casu erat prolocutus, videri nos ea de re certos esse posse.

Ceterum P. Prouincialis vnà nobiscum ad hanc fundationem proficisci volebat, partim credo, quòd tum impedimentis & negotio vacaret, nam antè paulò per Aduentum conciones habuerat: partim quòd Numantinum Conuentum eum visitare oportebat (nam ex quo is fundatus erat, nondum eum viderat) neque verò procul à via sua necesse eum erat deflectere: partim denique vt valetudini meæ per itinera & vias prospiceret, quòd & tempus esset frigidum & immite, & ego tam vetula & infirma: quod vitam meam aliquomodo sua referre existimarent. Et certè quædam diuinæ prouidentiæ ordinatio fuit: nam viæ erant tales (vtpote tot aquis vndiquaq; oppletę) vt & ipsum, & socios eius eò proficisci necesse fuerit, quò coràm explorarent vbinam curribus incedendum esset, & ad vehicula cænosis locis subinde inhærentia educenda coadiuuarent: maximè verò in via media inter Palentiam & Burgos. adeò vt summo nos periculo tunc exposuerimus, quòd per id tempus in viã nos dedimus. Verum quidẽ est, dixisse mihi Dominum, *Ire potestis: nolito metuere: ego namq;*

vobiscum ero & vos adiuuabo. esto P. Prouinciali tunc temporis id non significassem: id tamen mihi in maximis periculis & difficultatibus, in quæ subinde incidebamus, permagnę consolationi erat: præsertim illo in loco, *cui à Pontonibus* nomen est, qui haud procul Burgis est. In quo aqua vsque eò increuerat (& quidem ad satis magnum spatium) vt in tantum pontibus superstaret, vt hi nec apparerent, nec qua incedendum esset dignosceremus: sed tam hinc, quàm illinc aqua profundissima vndiquaque latè restagnaret. Adeò vt magna quædam temeritas esset, illac nos transire, ac præsertim curru vectos: si enim cum vel modicum in latus vergere cōtingat, iam iam ab aquarum voragine abripiendus videtur. vnde etiam quidam è comitatus nostri curribus in præsentissimo mersionis fuit periculo. Vnde ductorem quemdam è proximo diuersorio, vadorum & tractus huius locorum peritum accepimus. nam certè ipsa admodum periculosa sunt. Quam autem diuersoria incommoda fuerint, dici nequit: quòd enim viæ essent præpeditæ, hinc integras & perfectas diætas conficere non poteramus: etenim carrucæ nostræ vt plurimùm cæno infixæ inhærebant, vnde etiam equos & iumenta è nonnullis dissolui oportebat, quò aliæ è cænosis illis præcipitijs educi possent. Magnis certè cum difficultatibus Patres nostri, qui nos comitabantur, ibi sunt conflictati: habebamus namq; aurigas quosdam, adolescentes ignaros & satis improuidos. Porro ipsa Patris Prouincialis præsentia permagno nobis solatio & alleuiamento erat; quòd is omnem in partem sedulus excubaret: adhæc adeò ingenij sit suauis ac placidi, nulla vt difficultate terreri, aut de solita mentis constantia dimoueri posse videretur. vnde quod summum & difficillimum erat, adeo ipse reddebat facile, nihil vt esse appareret. quamquam & circa Pontones non potuerit non timere: quis enim non timeat, vbi se in aquarum gurgitem, nullo viarum apparente indicio, nullo ad manum nauigio, ferri videt? quin & ipsa, quantumuis me Dominus adeò securam antea esse iussisset, timui: quidni ergo sodales meæ & comites? Vniuersim eramus octo, duæ quæ mecum erant rediture: quinque quæ Burgis remansuræ, quatuor inquam chorales, & vna laica. Nondum, credo, dixi, quomodo P. Prouincialis vocaretur. est F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei, de quo iam aliàs mentionem feci. Ego verò è faucibus grauissimè laborabam, quod me malum in via tum, cùm Vallisoletum peterem, occupauit, accedebat ad id febris, quæ me minimè deserebat. cibum autē, quam difficillimè & summo cum dolore traijciebam. Hoc erat in causa, vt, quæ in via subeunda erant incommoda & difficultates non adeò sentirē. Hoc

Pericula quæ in via Burgensi S. M. subierit

porro

porro malum vsq; modò, ad finem inquam mensis Iunij, durabat: esto non tam intensum. (& quidem multis partibus,) nihilominus sat multum mihi doloris & cruciatus afferebat. Omnes porro satis bene affectæ & animatæ erant. etenim post pericula exhausta & superata, ijs iam præteritis iucundum erat de ijsdem loqui. Magnum sane quid, est ex obedientia pati, illis præsertim quibus eadem adeò frequens & ordinaria est, vti hisce Monialibus nostris est.

Post hæc viarum incommoda, per plurimaq; aquarum pericula, quæ antè quàm eo veniremus subeunda erant, Burgos tandē appulimus. Voluit autem P. Prouincialis, vt priùs sanctam crucifixi effigiē visitatum abiremus, quò nostrorum ei negotiorum successum commendaremus, vtq; intereà aduesperasceret, quod satis tempestiuè ad vrbem appulissemus. feria quadam sexta, pridie conuersionis S. Pauli, vigesima sexta Februarij die vrbem inuecti sumus. Decreueram vero, statim atq; venissem, fundationē inchoare, eaq; de causa multas à Canonico Salinas (cuius in Palentina fundatione mentio facta est, cuiq; hæc Burgensis non minore labore constat) mecum tuleram, nec non aliorum virorum grauium & auctoritate valētium, ad consanguineos & amicos, quos illic habebant, vt hi nostro negotio sese propitios præberēt & fauerent. Vti etiam fecere: nam statim, postera die omnes me visitatum venerunt, nec nō magistratus significari nobis iussit, adeo sese priùs promissorum non pænitere, vt etiā se, quod aduenissē, summopere gaudere dixerint: viderē proinde ac dicerē, quanam mihi ipsos in re putarē obsequium posse præstare. Visa porrò (si quis enim metus nobis fuerat, à parte magistratus semper fuerat) tanta eiusdē in nos propensione ac beneuolētia, rē vt planè confectam ducebamus: cumq; etiam Archiepiscopum, inscijs omnibus, aduentus nostri certiorem reddere vellemus, (ne per densissimam pluuiam ad Catharinæ de Tholosa ædes tenderemus) quo is ad sacrum quamprimum dicendum facultatem nobis daret:) vti plerisque alijs in locis facere consueui) ob eam tamen quam dixi causam id hic commodè fieri non potuit. Nocte illa satis iucundè & suauiter requieuimus (quod nos sancta illa mulier laute & iucunde satis exciperet) esto eæ mihi deliciæ caro magnoq; labore steterint. Ingens enim & luculentus focus (etsi in camino) ad nos exsiccandas, structus, vsque eo mihi nocuit & obfuit, vt caput sequenti die attollere nō possem: vnde me necesse erat eos, qui me visitatum veniebāt, in lecto iacentē, ad fenestrā ferreo reticulo cancellatam, veloq; obtenso tectam alloqui & respōsa dare. quod certe mihi cūprimis pœnosum fuit, quod dies is esset, quo rebus expediēdis necessario vacare me oportebat.

 Postri-

Postridie ergo, summo manè P. Prouincialis Archiepiscopum adijt, benedictionem illius petiturus: nam aliud nihil hac in re faciendum nobis putabamus. Quem adeò mutatum & stomachantem reperit, quod suo iniussu ac sine facultate illuc venissem, vt nunquam aut ipse, illuc vt venirem, mihi mandasse, aut nihil dum hac de re hactenus factum fuisse videretur, vnde ita P. Prouincialem est allocutus, vt valde mihi sese indignari ostenderet. Ac licet tandem concederet, mandasse se, vt illuc venirem: ita tamen id sese aiebat intelligere, vt scilicet ego sola rem tractatura venissem, non vero tot simul mecum Moniales conducens. Liberet nos Deus ab indignatione quam ostendit tum, cum rem cum magistratu (vti fieri ipse volebat) iam confectam esse intellexit, ac proinde nullam vlterius esse facultatem petendam, sed fundationem dumtaxat inchoandam: ac Palentinum Episcopum (dum videlicet illum rogarem, num bene factum censeret, Dominatione illius inscia & certiore nō reddita, vrbem intrarē) mihi dixisse id minime necesse esse, quod Dominationem ipsius id summopere iam desiderare diceret. Sed omnia hæc parum apud eum proficiebant. Sic ergo res transacta est. Certè factum id ideo, quod monasterium id Deus fundari omnimodis vellet (vti & ipsemet postea confessus est:) nam si eum prius aduentus nostri certiorem fecissemus, aperte edixisset: vt non veniremus. Tandem ergo sic P. Prouincialem à se dimisit, vt ante se negaret potestatem facturum, quam domum propriam & reditus certos haberemus: alioquin, posse nos vnde veneramus re infecta reuerti; quod & viæ iam satis essent expeditæ, & tempus commodum.

Archiepiscopus Burgensis est à monasterio fundando alienior.

Quam, ô Deus meus certum est, ei qui tibi aliquod obsequium præstat, quam citissimè magno aliquo labore, mercedem persoluit! Quod autem pretium eo haberi potest pretiosius, ab ijs qui ex animo & sincerè te diligunt, si illius valorem intelligere initio nobis datum fuisset: tunc vero lucrum illud habere ipsæ nolebamus, quoniam omne negotium nostrum per id impediri & corruere videbatur. Dicebat enim, censum & reditum quem habere, & domum quam emere debebamus, ex dotibus quas Moniales ingredientes daturæ erant, comparari non debere. At (esto de illa re non cogitaremus) satis apparebat, pro illo quidem tempore nullatenus rei hinc afferri remedium posse. At non ita videbatur mihi, semper enim certa eram, ac sperabam omnia hæc nobis in melius cessura, & nonnisi diaboli technas & molimina esse, ad rem hanc penitus disturbandam; Deum vero tandem opus suum feliciter ad exitum conductur[um].

ſtuerim Ceterùm Pater Prouincialis, his auditis, alacer & lætus inde redijt: tunc enim nullatenus eſt turbatus. Deus quippe id ita fieri volebat, vt ipſe me obiurgaret, quòd facultatem datã ſcripto (prout quidem is faciendum ſuaſerat) committi non iuſſiſſem.

Ex amicis, qui litteras commendatitias nobis dederant, venerat illuc mecum, (vt dictum eſt) Canonicus Salinas: qui, vnà cum conſanguineis eius ſuadebant, vt ab Archiepiſcopo facultatem peteremus, vt nobis in domo in qua agebamus ſacrum poſſet celebrari, ne per plateas, quæ admodum tunc lutulentę erant, incederemus: indecens enim videbatur & inconueniens, nos diſcalceatas ita foras prodire. domus enim hæc commodum ſatis ad hoc locum habebat, vtpote quæ Patribus Societatis Ieſu, cùm primùm Burgos venerunt, & quidem octo annorum ſpatio, vicẽ templi præbuerat Itaq; non incõueniens futurum nobis videbatur, ſi ibidem loci poſſeſſionem caperemus, vſq; dum domum aliam haberemus. Numquam verò impetrari ab Archiepiſcopo potuit, vt ibi nos ſacrum audire ſineret, tametſi duo Canonici id ipſum quàm inſtantiſſimè ab eo efflagitarent. Aliud verò non conceſſit, quàm vt, poſtquam cenſum ſtabilem iam haberemus, illic fundationem auſpicaremur, donec domum propriam haberemus: atque quin etiam datis fideiuſſoribus nos ſibi promittere voluit, illam nos empturas, indéque emigraturas: Hos verò quamprimum inuenimus: etenim cõſanguinei & amici Canonici Salinas ad hoc ſeſe obtulere, Catharina verò de Tholoſa reditus ſedaturam ſpopondit, vt ſic fundationi initium daretur. Inter hæc dum diſquiritur quomodo aut vnde cenſus cõſtituendus eſſet, tres & amplius hebdomades effluxerunt. nos interea ſacrum non audiebamus niſi ſolum feſtis diebus, ac tũ quidem ſummo mane. Ego verò febricitabam, & ſatis malè valebam. Sed Catharina de Tholoſa ita nobis abunde de omnibus prouidebat, vt ego quàm iucundiſſimè agerem: & mente integro tam copioſè tantòq; animi alacritate nos in quadam ædium ſuarum parte à ceteris ſequeſtrata aluit, ac ſi ſingularum mater eſſet, Pater Prouincialis eiuſq; comites diuerſabantur apud quemdam ex amicis eius, qui eodẽ ſecum in Collegio olim litteris operam dederat: nomẽ ei Doctor Manſus, Magiſtralis & Theologalis ibidem in primaria æde Canonicus. Graue verò ei & permoleſtum erat, quòd tanto tempore illic ſe morari oporteret, & neſciret quo ſe à nobis modo poſſet ſubducere. fideiuſſoribus ergo productis, & reditu conſtituto, Archiepiſcopus Prouiſori rem in manus tradi iuſſit, quamprimum vt expediretur fore pollicitus. Diabolus certe huic ſe inſinuare & immiſcere debebat: nam, poſtquam hic

eam manere [illegible], vt nullam rei [illegible] [illegible] [illegible] stimati, [illegible] propter merita [illegible], ex quo [illegible] pus [illegible], [illegible] eo quo [illegible] tit mihi [illegible], [illegible] non ante [illegible] nobis [illegible] dicens, quam propria ædes haberemus [illegible] que [illegible] tempus iam, vt in domo in qua egimus, [illegible] nem inchoaremus, quod esset ea humida, & platea in qua sita erat, admodum tumultuosa & inquieta adhæc, nescio quos [illegible] & difficultates nobis mouebat circa redditus certitudinem, & [illegible] nullis [illegible] si tunc primum res inciperent; & nisi ita faceremus, non esse quod amplius instaremus: denique, domum Archiepiscopo placere debere.

Magna certe fuit Patris Prouincialis, cum hoc vidit, atque adeo omnium, animi ægritudo: certum namque est, ad situm aliquem monasterio condendo accommodum coemendum, multo opus esse tempore. Permolestum quoque ei erat, videre, quod ad Sacrum audiendum nos oporteret foras prodire: nam quamuis templum non ita procul distaret, & ipsæ quodam in Sacello secreto, nemine nos conspiciente, id audiremus: et tamen & nobis longe id erat molestissimum. Vnde is id moleste ferens, tunc (vt credo) decreuit, vt [illegible] re, vnde veneramus, rediremus. Ego vero ei minimè assentire poteram, cum præsertim in memoriam reducerem id quod mihi Dominus ante dixerat, vt scilicet ex eius parte rem auspicarer [illegible] adeo certo, eam conficiendam, sperabam, vt vix [illegible] tione molestiam tenuerim. Sola [illegible] quod P. Prouincialem afflictam mœstamque [illegible], at dolebam [illegible] quod [illegible] nobiscum venisset, vtpote [illegible] micitias (vt postea [illegible] auxiliatum [illegible] ctione constituta, [illegible] quoque meis [illegible] (quamquam illarum afflictione non tangerer, sed sola P. Prouincialis) Dominus mihi, etiam in oratione non agenti, hæc verba dixit, *Iam confortare Teresa*. Hoc ego animata monito, maiore iam [illegible] tate P. Prouincialem cohortor, & certè Maiestas illius hanc ei haud dubiè etiam suggessit, vt inde ad sua negotia [illegible], nos [illegible] Burgis relinqueret, quod iam quadragesimales [illegible] imminerent, quibus illum alibi conciones habere necessario oportebat.

Ipse ergo & amici quidam operam dederunt, vt nobis aliquot cubicula in nosocomio à Conceptione denominato, in quo & Venerabilis asseruabatur Eucharistia, & [illegible] sacrum peragebatur, attribuerentur. Hoc quidem ei aliquod fuit gaudium & [illegible] tium,

Dominus sanctam Matrem consolatur.

tiam, at non ita nobis [illegible] vidua quædam commodissimo
e[illegible] conductam: [illegible] nonnisi post semestre huc esset com-
m[illegible] non modo cedere aut mutuo dare ipsum nobis noluit,
v[illegible] graue ei erat, quod quædam cubicula in solario, tecto,
[illegible] & è quorum vno ad eius cubiculum aditus patebat,
nobis essent attributa. V[illegible] non esset, illud forinte-
cus occludere, clauemque penes se asseruare, etiam clauos traba-
les [illegible] itaque [illegible] ineptum reddidit. Adhæc, So-
dales, loci putabant nos non [illegible] nobis arrogare & vsurpare
velle: quæ certe suspicio nimis quàm à nobis erat aliena; volebat
videlicet nobis Deus maioris meriti materiam dare. Vnde coram
Notario, tam P. Prouincialem, quam me spondere iubent, nos inde,
quandocumque nobis [illegible] statim egressuros. Hoc mihi porro
omnium videbatur difficillimum: timebam namque, ne vidua, quæ
& opulenta erat, & consanguineos plurimos habebat, cum id illi in
mentem veniret, nos inde subito iuberet excedere. At Pater Prouin-
cialis (vtpote prudentior & circumspectior) voluit nos facere quid-
quid hi fieri vellent, vt illuc quamprimum transire possemus. Alia
vero loca nobis non dabant, quam vnum cubiculum cum quadam
culina. Sed qui nosocomij huius curã habebat, Ferdinandus de Ma-
tança, insignis Dei seruus, aliam insuper duo cubicula nobis attribuit,
in quibus externos ad colloquium admitteremus, in quo permagnã
is nobis caritatem fecit, qualem & erga omnes numquam non exhi-
bet: vt qui pauperum causa nihil non præstat. Quin & Franciscus de
Cueuas, qui supremus Cursorum Magister hic est, & nosocomij hu-
ius curam peculiarem habebat, beneuolũ nobis se exhibuit, & qui-
buscumque in rebus potuit, semper nostrum se tutorem & patro-
num præstitit.

Benefactorum in hisce principijs ideò mentionem facio, vt, quæ
quæ iam viuunt Moniales, & quæ pòst futuræ sunt, eorum suis in
precibus, (vti par est,) memores sint, eosque Deo commendent, fun-
datoribus enim hoc quàm maximè debetur. Quamuis vero mea in-
tentio initio non fuerit, vt Catharina de Tholosa fundatrix domus
huius esset, quinimo ne quidem id cogitauerim, id tamen bona eius
vita apud Dominum promeruit; vt qui hoc modo rem omnem dis-
posuit, & ordinauit, vt hic ei titulus merito denegari non possit. Nã
vt omittam, q. domũ emerit, & de suo soluerit (ni enim hoc fuisset,
remediũ ad hoc nullũ suppetebat,) dici sane nõ potest, quãto eã Ar-
chiepiscopi, tergiuersationes & remoræ ei labore steterint. Maxima
namq; ei erat afflictio & crux, vel tñ cogitare, si hãc collapsurã esse,

& exi-

[illegible] carperent & [illegible], [illegible] habet haberet, [illegible] eandam [illegible], [illegible] eius videns, summo[illegible] enim eam vt plurimum me celaret [illegible] tamen dissimulare non poterat, ac [illegible] tangerent: habet enim eam [illegible] quantumuis magnam [illegible] occasionem [illegible], nunquam tamen eam vel [illegible] quod Deum [illegible] audiuerim. Dicebant ergo, illam rectè ad infernum tendere; nam quomodo id facere [illegible], quod faciebat, cum liberos haberet? Ipsa vero quidquid faciebat, nonnisi [illegible] & consilio virorum doctorum faciebat: ego namque (etsi ipsa fortè secus censuisset) ob nullam [illegible] mundi huius rem quippiam eam facere permisissem, quod [illegible] nefas fuisset, tametsi propterea etiam mille monasteria [illegible] fundari, nedum vnum dumtaxat. Sed quia id quod tractabatur, occultò & secretò fiebat, hinc non miror, si plura homines [illegible]rent, quàm à parte [illegible]. Ipsa vero semper insigni cum [illegible]ctione & prudentia (qua pollet maxima) omnibus respondebat, omniaque æquanimiter sustinebat; satis vt appareret quandam à Deo illi industriam dari, ad & his satisfaciendum, & illos tolerandos, simul & eundem animum suggeri, ad omnia æqua mente perferendum. [illegible] Dei sunt ad res illustres & præclaras [illegible] illustres sæpe sunt editi, si modo [illegible] nobilitas & satis magna [illegible] valde honesto genere edita.

[illegible] ad cœptam materiam redeam: P. Pr[illegible] in locum, in quo & audire [illegible] modo seruare, V[illegible]letum (quo in loco [illegible]) sustinuit: esto non sine anxietate, quod [illegible] videret, è quo [illegible] posset. &, quamuis [illegible] principia ei spem [illegible] ta[illegible] credere non poterat [illegible] grandum habebat causas ac [illegible] expectes [illegible]. Si vero ipse exiguam habebat [illegible]

certe adhuc minorem habebant, qui eum adhuc magis intimidabant & deijciebant. Ipse vt discessit, magna ex parte meam anxietatem & pœnam imminutam sensi: nam (vti iam suprà commemoraui) maxima quam sentiebam pressura erat, quòd eũ afflictum viderem. Abiens is, nobis in mandatis dedit, domum propriam haberi vt procuraremus, quod certè nimis quàm difficile erat: hactenus quippe nulla dũ sold obtulerat, quam emere possemus. Amici nostri maximopere de nobis sollicit & anxij fuere (ac potissimum duo illi amici Patris Prouincialis) simul etiam inter se decreuere, non priùs Archiepiscopo verbum de rebus nostris facere, quàm domum haberemus. Is verò tempore distrahebat maiore fundationem hanc studio ac desiderio cupere, quàm alius quispiam in ciuitate. Equidem id credo: (est namque pius cumprimis & bonus, vt qui nihil nisi quod verum est loqueretur) ex operibus tamen eius id non satis apparebat: ea namq; à nobis exigebat, quæ (prout quidem nostræ erant facultates & media) penitus impossibilia videbantur. Sed hæc diaboli erat machina & versutia, vt res hæc non fieret: sed disturbaretur. Sed, quàm, ô Domine, ad oculum patet, esse, te potentem! nam ex eo ipso, quod is ad eam euertendam procudebat, tu rationem ad illam meliùs & commodius exequendam adinuenisti. vnde esto etiam in æternum benedictus.

Iam inde à Vigilia S. Matthiæ, quo in nos o comium ingressæ sumus, ad vsq; Vigiliã S. Iosephi domos varias inspeximus: sed in omnibus quæ offerebantur, tot notabantur incommoda, vt nullam ex oblatis emere consultum esset. Proposuerant mihi inter alias, ædes quasdam viri nobilis, quæ iam à multo tempore venales fuerant: &, quamuis tot ibi Ordines domum quærerent, Deo tamen prouidente factum, vt nullis horum hæ arriderent. Iam verò id illi omnes non parum mirantur, quin imò eorum nonnullos eam tunc non coëmisse valde deinde pœnituit. Duo de ijs aliquando mecum egerant: sed tam multi vicissim earum mihi incommoda narrabant, vt omnem erga ipsas affectum (tamquam erga rem mihi minimè expedientem) imò & memoriam iam exuissem. Cùm ergo die quadam cum Licentiato Aguiario (quem Patris nostri amicum esse dixi,) quique magna cum solicitudine domum nobis vrbe tota conquirebat) agerem, isq; mihi diceret, multas quidem se vidisse, at nullam in vniuersa ciuitate commodam reperisse, atq; adeò impossibile penitus mihi videretur (prout quidẽ ex alijs intelligebam) vllã tunc inuenire; subitò mihi illarum ædium in mentem venit: à quibus dixi nos iam animum auocasse. Cogitaui ergo mecum, eas, quãuis ita essent incommo-

Domus illis quadrat, quæ alijs Religiosis displicebat.

dæ ac iactabãt, præsenti tamen necessitati posse sufficere: etenim postea, si displicerent, facili negotio alijs reuendi posse. Licentiato Aguiario rem hanc aperui, eumq; rogaui, num meo nomine eas inspicere dignaretur. forma illarum exterior ei nō displicebat, estoj eas nō inspexisset: quare eas, quãuis tēpus tempestuosum satis & immite esset, quãprimum inspicere voluit. Earum inquilinus quòd eas vendi minimè cupiebat, nulli inspiciendas dare volebat: at illarum situs, & quantum quidem exteriùs colligere poterat, mirè ei arridebant. vnde de ijs emendis agere decreuimus. Vir nobilis, cuius eæ erant, tum in ciuitate nō ad erat: sed Sacerdoti cuidã viro cumprimis pio earum diuendarum curam dederat: hinc verò Dominus voluntatē & propēsionem iniecit, ad eas nobis vendendas, & candidè admodum ac sincerè nobiscum agendum. Cõuenimus, vt eas ipsa inspectum abirem: ita verò statim mihi placuere, vt, tametsi duplum eius, quo venales esse audieram, pretium emptor postulasset, ipsum nō illibenter persoluissem, atq; etiam eum vili eas mihi cessisse pretio credidissem: nam idē iam ante bienniũ, domino earũ oblatũ pretiũ erat, eo tamen eas vendere noluerat. Postero die ergo & Sacerdos, & Licentiatus conuenere. hic cũ audisset, quodnam Sacerdos pro ijs pretium exigeret, voluisset id quãprimũ obtulissemus, & inter nos cõuenissemus. Hãc ego rem cùm amicis quibusdã communicassem, dixerunt, me, si tantum soluerem, quingentos aureos vltra condignum pro ijs solutura. Quare cùm Licentiato hoc significassem, contrà censebat is nos etiam infra condignum daturos: esto quidquid peterent daremus. Eiusdē opinionis eram & ego: nã non diu quoad hoc deliberassem, quòd frustra esse ea deliberatio mihi videretur. Verùm quia de cõmuni Ordinis totius ære pretium id erat numerandum, hinc religioni mihi ducebam quidquid peterent offerre. Hæc autē conuentio & cõgregatio in ipsa S. Iosephi vigilia ante sacrum contigit. quare à sacro vt partes rursus conuenirent, ac tum rē concluderemus, edixi. Licētiatus autē vir boni iudicij est & sagax: vnde perspiciebat & augurabatur, si res in plebem diuulgari inciperet, fore vt vel eas multo carioris, vel prorsus non emeremus. vnde Sacerdotē spondere iussit, sese post sacrum illuc rediturum: nã in omnibus nauum se & sedulum imprimis pbebat. Interim nos Deo negotium perpreces cõmendauimus, qui mihi tunc dixit: *Quid? ob pecunias moraris?* quibus verbis significauit, domum illã nobis quadrare. Rogarant Moniales S. Iosephum q̃ instantissimè, vt in die & festiuitate illius domum habere possēt: cum q; nō cogitarēt, tã citò illã inueniēdã, tñ votis ipsarum est satisfactum. q enim oēs me identidē vrgerent & suaderēt, vt tandē de emptionis pretio conueni-

uenirem, tādē p̄suaierunt, vt conuentū sit. Licentiatus autē ianua egrediens, in Tabellionē, qui Deo dirigente & ordinante illac tum fortè transibat, incidit: cum quo intrans mihi dixit, expedire negotio huic tandē finē imponi: cōuocatisq; testibus, & atrij ianua occlusa ne quis rē resciret (vnum namq; hoc metuebat) stipulatio, omni quæ ad eam necessaria erat, adhibita solennitate & robore, idq; in vigilia (vti dixi) gloriosi Confessoris S. Iosephi, per summam boni huius fautoris diligentiam & prudentiam, inita confectaque est.

Nemo verò crediderat fore, vt tā vili illa pretio venum daretᷓ: vnde cum primum ea res in vulgus innotuit, multi accessere aliundè emptores, dictitātes Sacerdotē illum, qui vēditioni p̄fuerat, eā quodāmodo incēdisse, & stipulationē illā vt fallacē, & subdolā reuocandā: etenim manifestū in ea cōmissū esse errorē. vnde nō parū calumniarum Sacerdos ille excepit. Dominos verò illius, qui erāt (vti dixi) quidā illustris eiusq; vxor, quamprimum certiores huius rei fecimus: qui audito, domum suam iam in monasterium esse conuersam, tanto perfusi sunt gaudio, vt pacta conuentaq; rata firmaq; esse iusserint: quamquam iam ea dissoluere non possent. Postridie ergo venditionis confectæ sunt tabulæ, & tertia pretij pars (vti sacerdos stipulatus erat) mox persoluta: nam in nonnullis conuentionis articulis punctisq; non ex æquo iustoq; nobiscū agebatᷓ: sed iniuriā illā sustinuimus dissimulātes.

Absurdū fortè & ineptum cuipiam videatur, tam diu me narrationi emptioris domus huius immorari. at certè, quicumq; rem hanc penitiùs considerarunt, illam sine miraculo confectam non fuisse censuere, partim quoad pretij quo empta est vilitatē, partim quòd omnes Religiosi qui illam inspexerant; adeò cæcutierint, vt illam, quasi sibi minimè cōuenientē, emere neglexerint, tamquā si Burgis non fuissent: vnde mirabantur, quotquot eam inspiciebant, quomodo hi ita cæcutijssent, hinc eos reprehendebant, ac stuporis & fatuitatis coarguebāt. quin & duo Monasteria Monialiū (quorū vnū iā nuperrimè illic cōstitutum erat, aliud verò iure vbi cænobiū ipsarū cōcrematum erat in vrbē se contulerat) nec nō alia quædā p̄sona diues, q̄ monasteriū quoddam fundare decreuerat, & domū hanc inspectā vt incongruam neglexerat. oēs hos, posteaq̄ ea à nobis coempta est, quā maximè pœnituit, q̄ à se empta nō esset. Is autē p̄ ciuitatē spargebatᷓ rumor, clare vt videremus, q̄ meritò bonus Licentiatus Aguiarius p̄curarit vt res q̄ occultissime peragereᷓt, taléq; ipse à parte sua diligētiā adhibuerit. verè vt dicere possimus, ipsū vnū, secundū Deum, nobis domum dedisse. Magnū ergo ad omnia momentū adfert, bonū & solers ingenium: q̄ quia ipse tā præclarum & eximium habet, & simul tā bonā ei voluntatem Deus indidit, huic eius adminiculo rē hanc confecit. Mēse & amplius

 inno-

in nobis auxiliando, & designando quæ restaurari oportebat, & quidem sat paruo impendio nauiter incubuit. Quare satis apparebat, Dominum domus huius fundationem sibi soli reseruasse, quod in ea omnia penè parata & disposita reperiebantur. Vt verum fatear, statim atque illam, & omnem eius instaurationem vidi (tamquam si expressè pro nobis constructa esset) merum mihi somnium videbatur, vniuersa tam celeriter confecta cernere. Vnde eas, quas antè passæ eramus aduersitates & difficultates, Dominus, ad tam deliciosum nos locum conducendo, abunde compensauit. etenim hortus, latè patens prospectus, & aqua eius merus paradisus deliciarum videntur: sit ipse in æternum benedictus. Amen.

Archiepiscopus statim rem hanc resciuit; vnde non parum gauisus est, quòd tam commodas ædes nactæ essemus; cuius rei causam, contradictionem suam ex parte esse credebat: & nó sine ratione. Ego me ei magno affectam gaudio fuisse scripsi: ex eo quòd hæc illi placuissent, festinaturam quoque vt eæ quamprimum habitationi adaptarentur, vt sic mihi facultatem faceret. Ergo quamprimum, vt illuc commigrarem, operam dedi. dictum namque mihi à nonnemine, tādiu illos velle nos in noscomio agere, vsque dum litteræ, nescio quæ confectæ essent. quamuis autem inquilinus illarum nondū emigrasset (nam etiam in illo inde excedere compellendo aliquam nos difficultatem subire oportuit) in aliquam tamen illarum partem nos recepimus. Intellexi porro, Archiepiscopum propterea non mediocriter succeusuisse. Vnde ipsa eum, prout potui, placare studui: nam ꝙ bonus sit, esto irascatur subinde, statim placatur. Indignatus quoque est, cognito nos illuc reticulatos cancellos & orbitam induxisse, ꝙ in hoc morem eius voluntati gerere non videremur. Cui rescripsi, illa vt plurimū in ædibus hominū recollectioni studentium adhiberi solere; at, ꝙ ad monasterij formā spectaret, nondū nos ausas fuisse vel vnā crucē illis præfigere, ne monasteriū hæc esse viderētur. Et erat hoc, verū. Quantūlibet aūt magnum is affectū & beneuolentiā nobis declararet, id tñ ab eo impetrari nō potuit, vt facultatē nobis cōcederet.

Venit autem domū inspecturus, quæ ei mirificè placuit, plurimūq; beneuolentiæ nobis ostendit, non tñ eam quam volebamus potestatē faciebat, esto illius concedēdæ maiorē iā spē daret. at ꝙ litteræ quędam & instrumenta cū Catharina de Tholosa conficiendæ essent, nō parū timebamus vt ipse illam negaret. At Doctor Mācius (est is, alius ille amicus, quem P. Prouincialem Burgis habuisse dixi) illi perfamiliaris erat; hinc commodam explorabat oportunitatem, ad hoc ei in mentem reducendum, & facultatem impetrandam: etenim huic permolestum erat, res nostras isthoc in statu videre. Nam ne quidem

in domo

in domo quam emeramus (tametsi ipsa Sacellum priuatum haberet, in quo Domini illius sacrum audiebant) potestatem facere voluit vt sacrũ nobis celebraretur. vnde diebus festis & Dominicis necesse nos erat foras prodire, ad ipsum vicino in templo audiendum : commodum autem id fuit, quòd hoc satis vicinum esset ; tametsi iam inde ab eo tempore quo in domum hanc migrauimus, vsque dum illa in monasterij formam erigeretur, prope mensis effluxerit. Omnes viri docti aiebant, causam illam sufficientem esse ad facultatem dandam; & ipse Archiepiscopus, qui satis est doctus, ipsum etiam videbat. Adeò vt aliud cur ea differretur, in causa esse non videretur, quàm quòd Dominus nos aliquid pati volebat. Ego quidem id satis æquanimiter ferebam, sed erat quædam Monialis, quæ quoties se in plateis videret, ex apprehensione & angore tremiscebat.

Adhæc in litteris & instrumentis conficiendis non parum difficultatis & laboris subijmus : modo enim ei satis erat quod fideiussores offerremus, modo præsente volebat pecunia venditori satisfieri, quin & alijs multis in rebus importunus & molestus nobis exstitit. Verum in hoc non tam Archiepiscopus ipse quàm Preuisor quidã, qui omne hoc negotium nobis facessiuit, culpandus est; quem si tũc temporis Deus non immutasset , numquam rem credo ad exitum conducere potuissemus. Porro quã multa Catharinam de Tholosa hic pati oportuerit , dici non potest. omnia vero ipsa tam patienter pertulit, vt me in admirationem raperet. In rebus autem necessarijs nobis procurandis numquam defatigabatur: Omnẽ namque quã in domo instruenda opus habebamus, suppellectilẽ quam libentissimè subministrauit, vti lectos & alia plurima ; vtpote quæ domum satis habebat instructam, adeo vt eorum quibus opus habebamus, (esto id ipsa domi suæ non haberet)nihil nobis defuturum videretur. Alij qui monasteria nostra fundarunt, plures quidem quã ipsa facultates & possessiones eis dederũt, at quæ plures in nostra causa subierit labores, nullus est, vt quæ decuplo plus omnibus laborauit; imò, si liberos non habuisset, dedisset quidquid habere potuisset. Adeò vero lõgior hac mora ipsam conficiebat, & rei finem videre tam ardẽter cupiebat, vt, quidquid illius gratia faciebat, perexiguum illi videretur.

Ego verò, cùm longam hanc tergiuersationem viderẽ, ad Palentinũ Antistitẽ scripsi, eũ rogãs, vt denuò ad Archiepiscopũ litteras scribere dignaretur, vtpote qui non parum aduersus eum cõmotus erat: nam quidquid in nos ille admittebat, hic velut sibi factũ interpretabatur. Quod verò maximè mirabamur, id erat, q' Archiepiscopus nullam se nobis aliqua in re iniuriam facere crederet. Rogaui ergo

eum, vt rursus ad eum litteras mitteret, eum monens, vt, quoniam iam de domo nobis prospectum erat, & quidquid is vellet, faciebamus, rem ad exitum aliquando conduceret. Palentinus ergo talem pro eo epistolam, apertam, mihi misit, vt, si illi hæc tradita fuisset, res nostras summo periculo exposuissemus, imo perdidissemus. Quocirca Doctor Mancius, quo tum confessario vtebar, & consultore, eam illi tradi noluit. nam, quamuis beneuolentiam & amicitiam per omnia spiraret, quasdam tamen hinc inde interim discebat veritates; quę prout quidem Archiepiscopi natura & conditio erat, satis ad illum abalienandum erant, vt qui iam tum ob nonnulla, quæ ei nuntiari iusserat, ab eo alienior nonnihil erat: cum tamen antea summi inter se fuissent amici. mihi verò significauit, quemadmodum per Saluatoris nostri mortem, qui priùs ad inuicem inimici erant, facti sunt amici; ita vice versa me eos, qui prius amici erant, inimicos inter se reddidisse. Ad quod ei respondi, hinc eum videre posse, quidnam ipsa essem. Quamquam, quantum possum colligere, omni qua poteram ratione elaboraram & curaram, ne hi ab inuicem abalienarentur. Quare iterum Palentinum, quàm potui optimis rationibus rogaui, vt alias ei litteras perofficiosas & beneuolentia plenas, mittere non grauaretur, ei ob oculos ponens, quantum per hanc rem honori diuino accederet, incrementum fecit is, quæ ab eo postulabam: quod certè permultum fuit. Sed vbi vidit, de honore diuino agi, & hac sese re mihi gratificari (vtpote qui tam continuò semper mihi est gratificatus (tandem id se facturum recepit; mihique rescripsit, quidquid hactenus in Ordinis gratiam præstitisset, sibi graue adeo non fuisse, atque has ad Archiepiscopum litteras mittere.

Tandem ergo illæ venere, quæ accedente quoque diligentia Doctoris Mancij, Archiepiscopū perpulerunt, vt facultatē optatā nobis concesserit, & per bonū Ferdinandū de Marança (qui sūmo cum animi sui gaudio eam attulit) eā nobis denuntiari iusserit. Illo autem die erant Moniales magis desolatæ, quam fuerant hactenus, & bona Catharina de Tholosa ita mœrore constrata, vt eam consolari nemo posset; vt eo ipso tempore, quo nos iam recreare & gaudio perfundere Dominus volebat, magis nos affligere voluisse videatur. Quin & ego (quæ semper hactenus bene speraueram,) Superiore nocte aliquo modo cœperam diffidere. Sit nomen eius semper benedictum & superexaltatum in sæcula.

Burgensis monasterij facultas datur.

Doctori ergo Mancio potestatem fecit, postridie sacrū apud nos celebrandi, & Sanctissimum Christi corpus illic collocandi. Ipse ergo, primam Deo hostiam obtulit, & Pater Prior monasterijs.

Pauli

Pauli, Ordinis Dominicanorum (cui Ordini, vti & Societati Iesu permultum semper debui) sacrum summum celebrauit, idque cum magna symphoniacorum & citharædorum sua sponte venientium solennitate. Omnes amici & fautores nostri maximopere gaudebant, & vniuersi prope ciues nobis congratulabantur, vtpote qui nobis quam maxime compatiebantur, quod tam male nos haberi cernerent; & quidquid Archiepiscopus in nos committebat, tam illis indignum & graue videbatur, vt subinde magis sentirem quod de ipso dici audiebam, quam quod ab ipso patiebar. Tanta autem erat tum bonæ Catharinæ de Tholosa, tum omnium Monialium lætitia, vt mihi ea deuotionem excitaret, Dominoque dicerem: *Quid, quæso spectant, hæ ancillæ tuæ aliud, quam tibi seruire, & se propter te reclusas videre, vnde numquam possint egredi?* Vix credat quisquam, nisi qui reipsa experitur, quantum in hisce fundationibus tum percipiatur gaudium, cum ita nos reclusas videmus, vt nullus sæcularium ad nos ingredi queat. nam quantumuis illi nobis propinqui sunt & cari, tantum tamen afferre nobis illi solatium & voluptatem non possunt, quantum percipimus dum solas & reclusas nos esse videmus. Perinde hic nobiscum agi videtur, ac dum piscibus sagena è fluuio eductis, viuere prorsus non volentibus, nisi denuo in aquam conijciantur, nam animæ in profluentibus sponsi sui aquis viuere assuetæ, dum ex ijs eductæ rerũ mũdi huius retia conspicantur, verè viuere nequeũt, quoadusque sese denuo in easdem coniectas vident. Hoc autẽ in omnibus hisce sororibus video, etiã tũ per experiẽtiam scio, Moniales illas, q̃ quoddã ad foras egrediẽdũ quò inter sæculares versentur, & cũ illis sæpius agendũ, desideriũ & pruritum sentient, nõdũ aquã illã viuã de qua cũ Samaritana muliere Dominus locutus est, inuenisse, ac spõsum vultũ suũ ab illis abscõdisse, & merito quidẽ, cũ & illis volupe nõ sit cũ illo tractare & cõuersari. Vereor aũt ne duplici ex causa id contingat: nimirũ, aut quod statũ hunc pure propter ipsum solũ nõ assũpserint: aut, q̃ postquã illũ iã assumpsere nõ agnosco quantã ipsis Dominus gratiã, illas sibi seligendo, & ne viro cuipiam, qui sæpè illis vitam, (atque vtinam non & animam) eripiat, subijciantur liberando, præstiterit. Anne, ô sponse mi, vere homo & Deus, gratia hæc parui facienda est? Laudemus ergo eum, carissimæ, quod nobis hanc fecerit; nec in tam magno Rege & Domino, qui nobis propter exiguos quosdam laborculos, tot quoque delicijs perfusos, quique cras finem accipient, regnum quod finem nescit, præparauit, dilaudando vmquam defatigemur. Sit ipse in perpetuum benedictus. Amen.

Claustrum, vita, est Religiosorum.

Ali-

Aliquot post fundationem peractam diebus, & Patri Prouinciali & mihi visus est, census annuus, quem Catharina de Tholosa domui huic assignarat, incommodis quibusdam è quibus & nobis lites suboriri, & illi molestiæ exhiberi possent, obnoxius esse. Maluimus proinde Deo fidere, quā occasionē retinere, è qua et quapiā iure enasci posset licet molestia. quare tū ob has tū ob alias rationes, oēs in Capitulo congregatæ, & annuente P. Prouinciali, ea quam nobis Catharina dederat, possessione coram Tabellione publico haud grauatè cessimus, omnesque eiusdem tabulas ei reddidimus. factum hoc quàm poterat secretissimè, ne id rescisceret Archiepiscopus, qui id velut iniuriam sibi factam esset interpretatus, esto ea omnis in monasterium hoc redundet. quando enim scitur, aliquod monasterium in paupertate & sine censu fundatum esse, non est quòd timeamus, quòd passim eleemosynæ submittantur: verùm cum hoc censum habere stabilem iam sciatur, subesse certè periculum aliquod videtur, ac ei subinde ad victum necessaria defutura. Et hoc quidem modò: nam post Catharinæ mortem aliter erat futurum. occursum tamen præsenti necessitati per duas eiusdem filias, quæ hoc ipso anno in Palentino Cōuentu professionem erant emissuræ: cùm enim hæ iam vota edituræ, Palentiæ legitimæ suæ portioni renuntiassent, eamq; matri addixissent, iussit hæc vt eam renuntiationem irritam declararent, & in Burgense monasterium ius suum transferrent. Hæc, vti & dos, quam alia eiusdem filia, quæ hoc loco habitum monasticum induere voluit, attulit, vtpote cui mater legitimæ tum paternæ, tum maternæ liberam dispositionem reliquit: censui, quem priùs ipsa nobis assignarat æquiualuere. Hoc dumtaxat incommodi est, quòd hisce dotibus, de præsenti frui non liceat: at ipsa semper mihi persuasi, nihil illis vmquam defuturum. Etenim Dominus, qui efficit vt alijs monasterijs, quæ in paupertate fundatæ sunt, eleemosynæ attribuantur, aut corda hominum excitabat, vt liberaliter huic benefaciant, aut alia media suggeret, quibus se Moniales sustineant & alantur.

Sed quoniam nullum hactenus (vti quidem scio) hoc modo fundatum erat, hinc subinde Dominum rogabam, vt, quoniam vt hoc ipsum erigeretur voluisset, etiam Monialibus de rebus necessarijs & alimonia prouideret. vnde etiam hinc discedere, non prius voluissem, quàm aliquam Monialem habitum assumentem vidissem. Cumque quadam vice hac de re cogitarem, dixit mihi Dominus: *Quid dubitas? iam omnia confecta & absoluta sunt. breue potes abire.* quibus verbis mihi significauit, nihil necessariorum illis defuturum.

Dominus sanctā Matrē securam esse iubet.

totum. vnde ita solicitudinem omnem deposui, tantamq; fiduciam concepi, ac si valde opimum eis censum relinquerem, itaq; quamprimum de meo discessu agere cæpi: quòd iam tum frustra moras hic trahere mihi viderer, & aliud nihil agere, quàm in domo hac recreari & voluptatem capere (vtpote quæ mihi cumprimis placebat) & alijs in locis (esto maiore cum labore) magis vtilis esse possem. Porrò Archiepiscopus & Episcopus Palentinus ex eo tempore egregiè inter se amicitiam coluerunt. Etenim Archiepiscopus statim singulari quodam modo erga nos affici cæpit, sacrumq; Religionis habitum filiæ Catharinæ de Tholosa, nec non alij Moniali, quæ hoc monasterium ingressa est, contulit. Et hactenus semper fuere aliqui, qui benigne nos, & quidem satis lautè, habuere. Nec credo, Dominum permissurum, vt sponsæ suæ cum inopia confliċtentur, si modò ipsæ sicuti debent & obligatæ sunt ei seruiant. Det proinde Maiestas illius, propter magnam suam misericordiam & bonitatem, illis ad hoc gratiam, Amen.

Visum autem mihi est hoc loco referre, quomodo Moniales Monasterij Abulensis, (quod primum omnium fundatum fuit, cuiusque fundatio alio in * loco descripta est, non autem in hoc libro) quæ in prima sui fundatione Ordinarij obedientiæ subiectæ fuerant, iam Ordinis se obediētiæ subiecerint. Quo autē tempore id fundatū est, Abulæ Episcopū agebat Aluarus de Mendosa, qui modò Palentinæ Sedi præest, qui quādiu Abulæ egit, mirificè Moniales fouit & protexit. Cùm aūt ei obedientia præstaretur, intellexi à Domino, ita quidem fieri, pro tunc expedire. Et certè satis id postea apparuit: etenim in omnibus, quas exinde ordo passus est, difficultatibus, nec non in alijs plurimis rebus quę occurrerunt, egregiam certè semper in eo opem & beneuolentiam expertæ sumus: vnde etiam numquam permisit, vt ab alio quopiam Sacerdote visitarentur: atq; adeò aliud isthoc in monasterio non fiebat, quàm quod ego ab ipso postulabam. Hac porro in obedientia septemdecim circiter annos (neque enim exactè memini) mansimus: neq; etiam, vt ea mutaretur, ipsa cupiebam. Verum postea cùm Abulensi Episcopo Palentinus Episcopatus daretur, & ego tum Toleti versarer, dixit mihi Dominus, expedire & consentaneum esse, vt Moniales S. Iosephi iam Ordini obedientiam redderent: & hoc vt fieret, ipsa procurarem. quia nisi id fieret, fore, vt monasteriū hoc quamprimum de vigore & rigore suo remitteret. Ego verò, quòd aliàs intellexissem, consultum esse eam Ordinario loci præstari, aliquam in hisce verbis contradiċtionem includi rata, nesciebam quid agerem. quare rem Confessario meo, qui

In libro scilicet vitæ.

Abulenses Moniales Ordini obedientiā præstare coguntur.

qui tum erat qui modo Oxomensem Episcopum agit, & vir apprimè doctus est, aperui. Nullam verò hic in eo subesse difficultatem aiebat; siquidem tunc temporis prius illud fieri oportuisse, iam verò aliud expedire. (& verè illum censuisse, iam tum multis in rebus ad oculum docuit euentus) ac credere se, monasterio illi salutarius longè ac consultius fore, quòd æquale alijs monasterijs esset, quàm si solum & exemptum. Vnde Abulam me ire, & hac de re agere iussit. Inueni porro Episcopum adeò diuersa sentientem, vt nullo modo huc inclinaturus videretur: at cùm ei damna nonnulla recenserem, quæ si secùs fieret, Monialibus possent euenire, adhæc eas ipse singulari affectu prosequeretur, rem accuratè secum cæpit dispicere. Et, quoniam boni est ingenij, & Dominus à parte sua cooperabatur, alias insuper (& quidem prægnantiores, quam ego attuleram) rationes adinuenit, vnde decreuit, quod ab eo postulabam, executioni mandare. ac, licet Sacerdotes nonnulli id minimè expedire, è contra obijcerent, nihil tamen apud eum impetrare potuere. Requirebátur ad hoc Monialium suffragia & consensus: quarum aliquibus id nimis quàm difficile & graue videbatur. at, quoniam me vnicè diligebant, hinc rationibus, quas apud eas depromebam, acquieuere; præsertim quòd Episcopum, cui Ordo tantum debebat, & erga quem ipsa singulariter afficiebar, iam viderent aliò concessisse, quia me non semper habituræ erant. Hæc ratio permultum apud eas potuit, itaq; tanti momenti negotium tandem aliquando executioni mandatum & conclusum est. Etenim omnes reipsa viderunt, quanto in minori periculo domus hæc versata fuisset, nisi hoc ita factum esset. Benedictus sit ille Dominus in æternum, qui tanta cum prouidentia & affectu, quidquid ad bonum & salutem ancillarum suarum quoquo modo spectat, procurat. Amen.

QVidquid huc vsque hoc libro continetur, ipsius S. Matris Teresæ de Iesu manu scriptum est, in libro, quem de suorum monasteriorum fundationibus conscripsit: qui, vnà cum alijs ab eadem manu conscriptis libris, in Bibliotheca Regis Hispaniarum Philippi, in regali S. Laurentij Monasterio in Escuriali reperietur. Quod autem deinceps iam sequitur, à Matre Anna de Iesu conscriptum est.

HÆC EST CONVENTVS S. IOSEPHI IN VRBE GRANATENSI erectæ fundatio, quam P. F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei, Prouincialem agens, Matri Annæ de Iesu vt litteris mandares, iniunxit.

MAndat mihi Reu. Vestra, vt domus huius Granatensis fundationem describam. at, quia tam debili & imbecillisum capite, hinc tam exiguam habeo memoriam, vt nesciam pro bene gestorum sim recordatura dicam tamen ea, quæ memoriæ occurrent.

Mense Octobri anni M.D LXXXV. quartus agebatur annus, ex quo P. F. Iacobus de Trinitate, (qui viuat in pace) cum V. Reuerentiæ loco Viceprouincialem ageret, Veasensem Conuentum visitatum venit; in quo iam à trimestri aut quadrimestri, ipsa Præpositæ munere defuncta eram, & satis male valebam. Cumque hoc in statu me P. Visitator vidisset, serio & studiosè nobiscum agere cæpit, vt Granatam ad fundationem inchoandam excurreremus: quod multi viri graues & illustres & locupletes domicellæ illam ab eo instantissimè peterent, notabilesque in illam eleemosynas sponderent.

Nihil autem aliud (vt mihi quidem videbatur) erat, quod illû ad credendum, hos nobis in aliquo opitulaturos, impelleret, quam bona illius fides & sinceritas. Vnde ei dixi, hæc nonnisi per modum assentationis & iactationis ab ijs dici, proinde eorum que sponderent, nihil omnino futurum, imò nec loci Archiepiscopum facultatem daturum, vt monasterium aliquod censum non habens fundaretur, præsertim quod illic tot essent Moniales, quæ se vix sustentare, eleemosynis possent; tum quod Granata esset destructa, tum quod magna rei annonariæ quotannis esset inopia. Et, quamuis ille verum me dicere videret, tamen quod summopere conuentum quemdam desideraret illic erigi, iterum in spe sua rem optimè successuram confirmari cæpit, dicens, Licentiatum Lacunam Parlamenti illius assessorem & auditorem, suam ad ipsi imprimis fauendum operam addixisse, vti & P. Salasar Societatis Iesu Sacerdotem, tametsi occultè, asserentes, facile negotio hanc se ab Archiepiscopo facultatem impetraturos.

Ego vero omnia hæc velut incerta duxi, vti reuera erant; tametsi, quod Pater ille adeò huc propenderet, Deo rem quam affectuosissimè commendarem, Moniales reliquas etiam rogans, illum vt orarent, nobis lumẽ dare dignaretur, quo dispiceremus nũ eã fieri

expediret. Maiestas certè illius nobis ipsum satis clarum dedit, vt eius adminiculo liquidò videremus, nullam nobis aut cōmoditatem aut fauorem humanum tunc quidem sperandam: sed, quemadmodum reliqua hactenus monasteria in sola de diuina eius prouidentia fiducia fundata erant, ita & hoc ipsum fundandum: Dominum namque singularem eius curam in se sumpturum, magnumq; ei in illo obsequium præstitum iri. Tunc porro hoc mihi significatum est, cùm à sacra communione surgerem, iamq; tres elapsæ hebdomades erant, ex quo P. Visitator hinc discesserat, omnimodis procurans, vt hæc res ad exitum conduceretur. Ego, tametsi ea adeò dubia foret, tot etiam rationes eam dissuaderent, eam tamen tandem exequi decreui, idq; eo ipso temporis puncto quo à Communione surgebam, & sorori Beatrici de S. Michaele, quæ erat ostiaria, & mecum ad communionem accesserat, id significaui, dicens, *Certissimè credas, Deum velle, vt isthoc Granatense monasterium fundetur: quocirca Patrem Fratrem Ioannem de Cruce ad me aduoca, vt ei tamquam Confessario meo dicam, quidnam mihi Maiestas illius significarit.*

Cùm ergo P. Ioanni de Cruce, qui meus erat Confessarius, hoc aperuissem, suasit is, vt Patri Visitatori id indicarem, vt hic quamprimum ad Reu. Vestram scriberet, quò bona illius cum venia & consensu res fieret. Hoc eodem ergo die id constitutum est, simul etiam quidquid huc erat necessarium procuratum, magno sanè omnium Patrum & conuentus totius cum gaudio, cognito fundationem hanc iam executioni mandandam. Scripsimus proinde ad Reu. Vestram, & ad Sanctam Matrem nostram Theresam de Iesu, quatuor ab ea Moniales è Castella postulantes, quæ hanc fundationem ordirentur, nec non vt ipsa eam auspicaretur; quòd certi essemus eam omnimodis conficiendam. Dedimus ergo operam, vt P. F. Ioannes de Cruce cùm alio quodam Religioso illuc abiret, & omnia ad Moniales conducendas necessaria secum duceret. Quapropter is Veasio Abulam ad S. Matrem nostram Teresam de Iesu contendit, atque inde nuntium ad Reu. Vestram, quæ tum Salamanticæ agebat, destinarunt. Quæ vt litteras illorum conspexit, ilicò postulata concessit, S. Matri nostræ tamen liberam earum quas mittendas dicebamus, Monialium electionem permittens. Assignauit autem Reu. illius duas è domo Abulensi, Matrem videlicet Mariam de Christo, quæ quinquennio illic Præpositæ munere functa erat, nec non sororem Antoniam de spiritu sancto, quæ de quatuor primis, quæ Discalceatarum habitum in S. Iosephi Abulæ induerunt, vna fuerat: è Toletana verò, sororem Beatricem de Iesu, quæ item

Item è veteranis Monialibus erat, & S. Matris nostræ neptis. Illius verò Reuerentia huc venire non potuit, quòd ad Burgensem fundationem, quæ eo ipso tempore instituebatur, inchoandam proficisci eam oportebat & iam à multo tempore illius Reuerentia mihi scripserat, se ad Granatensem fundationem non profecturam; quod crederet, Deum velle vt ego illam inchoárem. Mihi verò prorsus impossibile videbatur, vllam sine illius Reuerentia fundationem perficere. quocirca diem Conceptioni Deiparæ Matris (quòd eo die Moniales sine ipsa Veasium appellerent) quàm maximè sensi Litteras, quas ipsa mihi miserat, legi, in quibus inter cetera aiebat, velle quidē se, ad me nonnihil recreandã, vt huc posset excurrere, sed magnum Deum nostrum aliud quid sibi præcepisse; se nihilominus certam esse, Granatæ omnia quam felicissime perfectum iri, Maiestatemque illius singulari quodam modo mihi auxiliaturam. quod etiam statim ad oculum videri incepit, vt ex ijs quæ sequuntur apparet.

Intereà dum è Castella Moniales euocatur, P. Viceprouincialis Iacobus de Trinitate, Granatam venit, vt, quas in spe habebat commoditates, iam certas & reipsa haberet, vtque, dum eas iam impetrasset, nos inde per litteras euocaret. Multum certè sanctus ille vir laborarit oportet, quo eorum quæ illi oblata erant, reipsa iam aliquid consequeretur, & Archiepiscopi licentiam impetraret. At nulla prorsus hic apparuit quidquam obtinendi ratio; nihilominus pro ea qua erat sinceritate & bona fiducia, identidem Veasium litteras de plurimis quæ ei offerebantur commoditatibus mittebat. Ego hæc, ridebam, eique scribebam, parum hasce sponsiones curaret, sed domum potius aliquam, in quam concederemus, quamprimum nobis conduceret, quòd iam tum Moniales è Castella appulissent. Miser autem homo discruciabatur & laborabat, quod ne ad hoc quidem oportunitas vlla appareret. Et quamuis Archiepiscopum conuenisset, ac duorum ex antiquissimis consiliarijs Ludouici inquam Mercati, & Licentiati Lacunæ, operam ad hoc adhibuisset; is tamen nolebat, vt illuc veniremus, permittere, quin imò, verbis satis asperis, maximopere nostrum sibi aduentum displicere demonstrabat. Addebat præterea, quod dissoluere vellet omnia quæ ibidem erant Monialium cænobia; atque adeo incongruum videri nouas tempore tam importuno monachas in vrbem velle inducere; cùm videlicet tantam viderent annonæ penuriam, vt ijs adviuendum necessaria vix suppeterent: nec nõ alia plura id genus, satis cruda. Vnde Senatores illi, qui ea de re agebant, magnopere stomachabantur, videntes nos

missis Veasio litteris, identidem eum vrgere, vt festinaret, di
quàm pro decem Monialibus (tot namq; venturæ eramus) pa
pus esset. Clàm tamen hi Patrem iuuabant, atq; operam dede
quidam è Senatoribus ei domum conduceret. Eam vt habuit,
primum nos per litteras euocauit, quáquã satis afflictus, quò
præter hoc, se subsidium non habere cerneret. Nos interea
exspectabamus, quàm paratissimæ, ad minimã illi' euocation
bum illuc concedere, quò rē auspicari possemus. Ita namq; in
trem Ioannę de Cruce & sorores, quæ Veasium iã inde à dec
tia Ianuarij die aduenerant, conuentũ erat. Hac ergo in spe ab
randum, ea videlicet hora, qua vespertinam habere oratione
mus, de illis Euangelij verbis quæ ad Ioannem, dum baptizare
demptor ait, *Sic decet nos implere omnem iustitiam,* meditationem
ens. Cumq; valdè intra memetipsam recollecta essem, & nihil
quã fundationis huius recordarer, incepi derepētè terribiles
audire clamores, velut plurimorũ horrendorũ vlulatuũ, simul
fuso sonanitũ: vnde mihi statim incidit, & visum est, hunc à d
strepitũ excitari, indignantibus & fremētibus, ꝙ forte tabell
litteris, quibus Granatã euocabamur, iã adesse debebat. Hæ
nãte, & recogitante me, ita mox clamores & strepitus, quos
increuere, vt viribus defecerim. quocirca in hoc deliquio in
Priorissam quæ iuxta me erat, inclinans recubui: quæ me v
mi & virium defectum pati credens, aliquid quod comede
ferri iubet. Ego verò, signo facto, dixi his minimè opus esse: se
rerent quis ad orbitam pulsaret & admitti peteret. Illuc ergo
tes, viderunt tabellarium qui litteras, quibus vt nos ad iter n
pararemus, monebamur habebat.

Matth. 3.

Extemplo verò tã atrox coorta tēpestas est, vt vniuersa terr
& grandine obruenda videretur: tantaq; me occupauit ex sy
mate quodam infirmitas, vt emori viderer. adeò vt medici, &
quot me videbant, nullo modo possibile censerent, vt me
mitterem: erant namq; dolores quos patiebar intensissimi, &
tiones supernaturales. hæc autē plus mihi addebant animi, &
re cogebant, vt & iumenta, & quidquid ad iter nostrum nec
erat, adornarentur, quò postridie nos in viam dare possemus,
dies, qui vesperam qua Tabellarius appulerat, proximè sequ
erat Dominicus: quòd autem malum, quo oppressa eram ve
esset, hinc factum eo die audire non potui: esto chorus cellæ
tis vicinus esset.

Nihilominus die Lunæ sequenti, hora tertia matutina,

nos dedimus, magno omnium quæ nobiscũ veniebant, cum gaudio, quòd è suo hoc itinere magnum in diuinã Maiestatem obsequium & gloriam secuturum arbitrarentur. Satis cõmodum, per iter, habuimus tempus, tametsi viæ, ob superiores imbres, ita essent impeditæ, vt mulæ cœno vix possent emergere. Peruenimus tandem vsq; ad locum cui Dayfontes nomen, Patribus qui nobiscum veniebant (erãt hi P. F. Ioannes de Cruce, & P. F. Petrus de Angelis) & me, interea disquirẽtibus, quã nam tandẽ inuenire rationẽ possemus, ad fundandi licentiam ab Archiepiscopo impetrandam, ac ne ille in nobis admittendis adeò sese difficilẽ præberet. Ea porro nocte, qua Dayfontes peruenimus, terribilem quemdam tonitrui fragorẽ audiuimus. vnâ cum ipso decidens fulmen, & in Archiepiscopi palatium illapsum, idq; haud procul à cubiculo in quo ille somnum capiebat: bibliothecę eius partem corripuit, atq; animalia nonnulla absumpsit. quod adeò ipsum perterrefecit, vt præ pauore & nimia cõsternatione morbum contraxerit: simul tamen inde (vt ferunt) paulò redditus sit placidior, & erga nos propensior. Ab hominum namq; memoria, tali anni tempore, Granatæ fulmen nemo viderat.

Eodem quoque die is qui P. Vicario domum, in quam ingredi nos oportebat, locarat, fidem non præstitit, &, quas Ludouico Mercato, & Licentiato Lacunæ litteras dederat, irritas esse pronuntiauit: dicens, se, cùm eas daret, nesciisse, eam in monasterij vsum conuertendam: at iam, cùm hoc sciret, inde se non emigraturum, vti nec alios multos qui eam inhabitabant. vti nec etiam fecit. Quare nec domini quidem illi, qui secretò nobis patrocinabantur, nec quinquaginta millium aureorum fideiussio, quam offerebãnt, impetrare ab eo potuere, vt illam vacuam præstaret. Vt ergo sciuere nos Granatæ adeò vicinos esse, vt post biduũ iam appellere deberemus, quid agerent nesciebant. Vnde Ludouicus Mercatus Annæ de Pegnalosę sorori suæ, (quam P. Vicarius rem omnem celarat, nihil penitus ei significando) dixit: Non incõgruum foret, soror, cùm Religiosæ iam in itinere sint, te dispicere, num hic in ædibus nostris diuersari possent, quadam illarum parte ijs data, in qua separatæ sibi viuant, vsque dum angulum aliquem inueniant, in quẽ concedant. Illa verò, quæ iam abhinc annis aliquot oratorio suo domestico non egrediebatur, viduitatis suæ dies in luctu transigens, nec nõ filiæ suæ quam vnicam habuerat, orbitatem identidem deplorans: his auditis, statim recreari, & velut sibi reddi cœpit (vti quidem ipsamet postea nobis retulit) & magna cum festinatione domum suam instruere, & quidquid ad templũ, nostrumq; vsum & habitationẽ necessariũ erat præparare: & qui-

& quidem satis commodè & bene, esto angustè, quod ædes vtcumque angustas habebat.

In festo SS. Fabiani & Sebastiani, hora tertia matutina Granatam ingressi sumus: vt enim secreto & clam ingrederemur, tali nos hora ingredi oportuit. Inuenimus autem sanctam illam mulierem in porta plateæ, vbi nos magna pietatis ostensione & lacrymis excepit. Nos quoque eas à parte nostra fudimus, cantantes *Te Deum laudamus*, maximopere gauisæ, quod templum , & omnes eius partes in vestibulo tam scitè accommodata videremus: quamquam , quod Archiepiscopi licentia nondum impetrata esset, ipsum occludi petij, quin etiam Patres qui illic cum P. Vicario aderant, rogaui, ne de campana pulsanda, neue de sacro tam palam, quam in occulto celebrando agerent, quoadusque Archiepiscopi beneplacitum obtinuissemus; nam Deo dante, sperabam id propediem nobis concessum iri.

Granatensis [illegible]

Quare nuntium ei misi, qui nostri eum aduentus certiorem faceret, eum rogans, vt ad nos excurreret, suam nobis benedictionem daturus, & sanctissimum Altaris Sacramentum in altari collocaturus: quia, quamuis dies festus esset, decreueramus sacrum non audire, vsque dum Reu. ipsius Dominatio id constituisset. Is verò, magna cum amoris significatione, felicem nobis est aduentum gratulatus, ob eumq; se mirum in modũ gaudere significauit, & cupere, vt posset surgere, ad primum apud nos sacrum dicendum; at, quia modo male valebat, suum se Prouisorem mittere qui ipsum celebraret , & faceret quidquid ipsa vellem. Vnde cum Prouisor, eodem illo mane, hora septima venisset, eum, vt sacrum celebraret, nosque omnes Sacra communione reficeret, simul etiam Sanctissimum altaris Sacramentum suis manibus inferret, illatumq; apud nos relinqueret , rogaui. quod ipse mox magna cum sollennitate præstitit.

Aderant duo illi Confessarij in templo nostro , nec non tanta hominum aliorum multitudo, mirum vt esset illos tam cito id rescire potuisse: nam octaua diei eiusdem qua appuleramus , hora iam sanctissimum Sacramentum constitutum erat, & plurima illic sacra celebrabantur. Vniuersa ciuitas tam confertim confluebat, perinde ac si indulgentia iubilearis apud nos lucranda fuisset. & communis omnium vox audiebatur esse nos sanctas, & vrbem suam à Deo, nos in illam inducendo, visitatam esse. Hoc eodem die Dom. Ludouicus Mercatus, & Licentiatus Lacuna Archiepiscopum, qui è turbatione, quam ob fulmen duabus ante noctibus prolapsum contraxerat, male valebat, visitatum abire. Inuenerunt autem eum ob nostrum aduentum

mentum stomachantem, & multa indignantis animi verba proloquentem. Vnde petebant, si tam molestum Dominationi ipsius esset, quod illuc venissemus, cur facultatem concessisset? etenim iam monasterium constitutum esse. Quibus ille, Aliter facere non potui; satis magnam in hoc naturæ meæ vim intuli: nam æquis oculis nullas possum Moniales aspicere. At licet admiserim, nihil illis dare decreui. nam ne quidem eas quæ meæ sunt curæ concreditæ sustentare possum. Vnde & verbis, & facto ipso paupertate nostra frui cæpimus. Nam licet Anna de Pegnalosa eleemosynam nobis conferret; erat tamen ea satis exigua: ab alijs verò ne obolus quidem submittebatur, quod illius in ædibus nos agere viderent: ad quam quod tam multi assiduè pauperes confluebant, & ipsa omnibus prope monasterijs & nosocomijs ciuitatis illius benefaciebat, hinc putabant, nobis apud illam hospitantibus nihil deesse posse: vnde tali cum inopia illic conflictauimus, vt sæpe sustentare nos non potuissemus eò, quod Domina illa contribuebat, nisi nostri nobis Patres Discalceati iam inde à suo conuentu à Martyribus denominato, subinde panem & pisces submisissent: esto & ipsis vix sufficeret, quod annus satis fuisset sterilis, & maxima per Bæticam esset annonæ caritas. Quoad lectum tam parum nobis prospectũ erat, vt culcitras plures non haberemus, quam per viam habuissemus, quæ erant tam paucæ, vt tantum duæ aut tres in ijs dormire possent. vnde alternatim super storeas quæ in choro erant, potissima pars dormitum ibamus. Et erat hoc nobis ita suaue & gratum, vt, quò eo frueremus incommodo, necessitatem qua premebamur, nulli hominum aperiremus, imò eam tegere & occultare (maxime apud Dominam illam: nequam illi molestiam inferremus) omnimodis conaremur. Ipsa verò, quod nos ita contentas & gaudentes videret, nosque vt sanctas & pænitentiæ sectatrices sibi imagninaretur, non reflectebat annon pluribus opus haberemus, quam quas ipsa nobis attribuebat.

Eius paupertas.

Tali in statu potissimam temporis, qua in ædibus illius diuersatæ sumus, quod septimestre fuit, partem transegimus. Toto verò eo tempore, iam inde à primo die, quo huc appulimus, multi viri graues, & ex omnibus Religiosis Ordinibus plurimi nos inuiserunt: qui de nulla re alia loquebantur, quam quanta foret temeritas, nos isthæc monasteria tanta in paupertate, & adeo sine omni subsidiorum humanorum fundamento auspicari velle. Quibus respondebamus, eo magis nos diuinis subsidijs gaudere & frui, &, quod iam sæpius diuinam pro nobis solicitudinem expertæ essemus, & pro-

uidentiæ eius periculum in varijs conuentuum nostrorum fundationibus fecissemus, minimè nos taliter ea fundare incipere vereri; imò desiderare, vt nullus alio quam isthoc modo erigeretur: hunc namque nos vt securiorem & certiorem reputare. Quare plurimi his auditis, & quod ita lætas nos & contentas in tanta clausura viderent, videbantur mirari, vt clausuram & claustrum nostrũ seruaremus, satis sollicitæ eramus, vnde etiam ipse Ludouicus Mercatus, qui in eadem domo habitabat, numquam nos sine velo conspexit, & nemo nos aliquo è signo vultus potuit dignoscere. In quo certè plus non faciebamus, quam semper facere solitæ sumus, sed quod hac in vrbe rarum id esset, hinc mirum id illis & singulare videbatur.

Plures, & quidem omnis generis, ad nos veniebant, rogantes in ordinem & ad habitum admitti; &, cum plusquam ducentæ essent, quæ ipsum peterent, ne vnam quidem dignam & aptam iudicauimus quam iuxta præscriptum constitutionum nostrarum possemus admittere. Hinc plurimis illarum de hac re ne loqui quidem volebamus; alias verò differebamus, dicentes necesse esse, prius illas modum nostrum & formam viuendi nosse, nosque interea hic desideriorum & vocationis ipsarum periculum facere; denique, vsque dum domum aliam inueniremus, pluribus quam iam eramus, admittendis locum non esse. Illam quidem diligentissimè quærebamus; sed quæ quadraret nec venalem, nec locabilem, aliquam inuenire poteramus.

Eram ipsa tunc aliquo modo anxia, quòd tam parum nobis à Granatensi populo viderem venire subsidij; quoties autem hac de re cogitabam, audire mihi videbar, ab aliquo illa Redemptoris nostri verba mihi oggeri, *Quando vos misi prædicare sine sacculo & calceis, aliquidne defuit vobis?* Et anima mea mihi respondebat, *Minimè*: idq; magna quadam cum fiducia, Maiestatem eius quam abundantissimè nobis tum in spiritualibus, tum temporalibus prospecturam. Interea tamen sacris & concionibus abundabamus, celeberrimis quibusque Sacerdotibus & prædicatoribus suam hic operam, etiam plerumque non rogatis, offerentibus. Volupe autem illis erat, nostras cõfessiones excipere, nostrumque viuendi institutum nosse; itaque interior illa pax & securitas, quam à Deo mihi datam fuisse dixi, quod nihil vnquã nobis esset defuturum, quotidie magis & magis adaugebatur; quemadmodũ liquet ex eo quod mihi statim atque huc veni, contigit. Etenim magna quadã cũ grauitate, vel particularitate, interius versũ illũ Psalmi audire visa sũ, *Scapulis suis obumbrabit tibi & sub pennis eius sperabis.* Illico

Psal. 90.

P. Con-

P. Cõfessarium meum, (qui erat P. F. Ioannes de Cruce, & P. Ioannes Baptista Ribera Societatis Iesu, quocum omnia quæ mihi tum in confessione, tum extra illam occurrebãt, communicabã) rei huius certiorẽ reddidi. Vtriq; autẽ visum est, hoc veluti signum & pignus à Deo datũ esse, è quo colligeremus, fundationẽ hanc feliciter cõfectũ iri, quemadmodum iam ab hinc quatuor annis (tot enim effluxere) confecta est. Sit nomen eius benedictum. nam, vti mihi affirmarunt Moniales quæ ad hanc fundationem auspicandam venere, numquã in vita sua Maiorem Maiestatis ipsius sibi visæ sunt habuisse præsentiam, & communicationem intimiorem, quàm toto illo tempore.

Satis id apparuit in profectu spirituali, quem & ipsæ indies in se sentiebant, & quem (vti alij referebant) suo in alijs vrbis huius Monialium monasterijs exemplo causabant. Etenim è Præside Dom. Petro Castrio intellexi, maximam ab eo tempore, quo ipsa huc venimus, in illis (Monialium inquam aliorum Ordinum, quales Granatæ plurimæ sunt) mutationem apparuisse. Ad alias, quas Dominus nobis (vti dixi) præstitit gratias, accedebat & illa maxima, quòd Dominum nostrum Iesum Christum in Sanctissimo Altaris Sacramento personaliter nobis iam adesse sentiremus, adeò vt præsentiam eius corporalem etiam visibiliter sentire videremur. Et erat hoc adeò generale & ordinarium, vt de eo sæpè inter nos ipsas ageremus, dicentes, numquam alibi tales in nobis effectus Sanctissimum Eucharistię Sacramentum esse operatum, quales hac in vrbe: nam iam inde à primo quo illuc id illatum est momento hanc nobis consolationem & gaudium attulit, quæ in nonnullis etiam vsque nunc durat, esto non tam sensibiliter, atque in primis septem illis mensibus.

Ven. Sacramenti effectus.

Illis autem exactis, tandem domum pretio locabilem inuenimus, in quam nos R. V. (quæ tunc Præsa expresse ad commoditatibus nostris prospiciendum venerat) quàm occultissimè; domino eius inscio, (quòd eam inquilinus, qui eam incolebat, vacuam reddiderat) traduxit. Nulla autem alia præter hanc haberi tunc potuit: vsque dum decem post menses, Dominus illustres quasdam huius ciuitatis virgines serò permouere cœpit, vt, Confessariorum suorum opera adiuuante, esto sine parentum & consanguineorum facultate, (etenim hi permittere noluerunt, vt tam asperum Ordinem ingrederentur) secretò habitum nostrum assumerent.

Ergo paucorum dierũ interuallo, sex virginibus magna cũ solẽnitate, sed nõ sine magna cõsanguineorũ turbatione, & ciuitatis totius oblo-

oblocutione habitum dedimus. Etenim terribile quid illis & insolitum videbatur, nostri Ordinis vestem assumere: vnde multi (prout intelleximus) suas solicitè admodum filias vt custodirent allaborabāt. nam primæ quam recepimus (est hæc soror Maria Anna de Iesu) pater & mater nō multò pòst, quàm ingressa est, demortui sunt: & sparsum erat in vulgus, ipsos præ tristitia & dolore expirasse. Verùm numquam ipsa tristitiam aut pænitentiam aliquam percepisse, audita est, quòd esset ingressa, sed summum quoddam gaudium & erga Deum gratitudinem ob singularem sibi collatam gratiam, quòd ad nostrum esset Ordinem vocata. quod satis tum in ipsa, tum omnibus quæ ingressæ sunt, quin & in reliquis quæ postea sunt admissæ, apparuit. Quæ cùm ad votorum professionem admissæ essent, illis quas attulere dotibus, domum emere procurauimus: &, tametsi de plurimarum emptione iam conuenissemus, vt etiam tabulæ & instrumenta confecta essent, nullius tamen emptio exitum felicem habuit: quoadusq; tandem Ducis Sessani domum capere decreuimus. Licet autem in illa emenda plurimæ difficultates apparerent, adeò vt stultum nobis videretur huc nos propendere (quod & omnes qui audiebant censebant) tamen, quòd Granatæ ea conuenientior, & meliore sita loco nulla esset, de illa emenda agere constitui. eò quòd soror, quæ mihi à secretis est, (quam, quòd R. V. facile visura sit, à quanam manu hæc scripta sint, hic non nomino) iam abhinc biennio & ampliùs certò mihi asseuerauit, Dominum tertiò sibi dixisse, in illa præfati ducis domo Conuentum tandem stabiliendum. Tanta autem cum certitudine id ipsa intellexerat, nihil vt ipsum impedire & subuertere posset. vnde etiam ita factum est, vti Reu. Vestra nouit, & in illa iam habitamus.

* * *

ANNA DE IESV.

CON-

CONCEPTVS AMORIS DIVINI,

SVPER QVÆDAM CANTICI Canticorum verba

à S. Matre TERESA DE IESV conſcripti.

SVMMARIVM EORVM QVAE TOTO HOC TRACTATV continentur, ad clariorem doctrinæ eiuſdem intelligentiam à Patre Hieronymo Gratiano concinnatum

HIs in Conceptibus S. Mater Tereſa, ſex amoris diuini modos, qui è ſex alijs orationis modis ortum habent, proponit, & quinque Cantici Canticorũ loca declarat. vniuerſa autem hæc doctrina in ſeptem Capita diuidetur.

Cap. I. De Canticorũ ſenſu.

In primo (vt liquidò verba illa, *Oſculetur me Dominus,* &c. & alia ſequentia declaret) oſtendit, quam difficile ſit verum S. Scripturæ ſenſum inuenire, atque eum inueſtigare, non eſſe mulierum, ſed virorum, & quidem bene doctorum. Veruntamen ſi Deus hunc ipſis in oratione & ſpiritu ipſarum det, non eſſe eum reijciendum; ſed potius, ad maiorem Dei honorem & gloriam, & animarum bonum, manifeſtandum. Adhæc, nonnulla Cantici Canticorum verba, tametſi vilia & abiecta, nec tantam puritatem præ ſe ferre videantur, ſi tamen rite intelligantur, altiſſima inuoluere myſteria, atque ore Dei & ſponſæ Chriſti digna eſſe.

Cap. 2. De falſo amore.

In ſecundo autem capite (optima namq; rei alicuius grauis & magni momenti intelligendæ ratio & modus eſt, per eiuſdem contraria) quo verum Dei amorem, ac veram quam anima cum Chriſto habet pacem (cuius ſymbolum eſt oſculum

culum quod sponsa postulat) declaret, nouem falsæ pacis, & fallacis & imperfecti amoris modos proponit. Quæ Doctrina permagni momenti est, quò conscientiam suã examinet, is, qui ad perfectionis apicem peruenire cupit, vt quæ animã suam impediunt & detinent imperfectiones, ab ea eijciat.

Cap. 3. De vero amore. In tertio exponit, quæ vera sit pax & Dei amor, & quæ voluntatis nostræ cum voluntate Christi vnio & resignatio, quæ è bona & vera oratione ortum habet. Itaque declarantur verba illa, *Osculetur me osculo oris sui, &c.*

Cap. 4. de amore dulci. E vero isthoc amore, & Dei assistentia in illa anima, quæ se ab ipso Domino amari sentit, quædam nascitur in corde suauitas, gustus, dulcedo, & voluptas; eaque tam magna, nullum vt sit tum temporale, tum spirituale gaudium, quod cũ illa queat comparari. itaque peruenit anima ad orationẽ quietis, cuius adminiculo isthæc dulcedo acquiritur. Vnde de dulci hoc amore in quarto capite tractatur, idque sub illis sponsæ verbis. *Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis.*

Cap. 5. de amore constante. Capite quinto agitur de amore securo, constante & perseuerante, qui amori dulci succedere solet. Anima namque iã certa, se à Deo diligi, diuinisque se consolationibus & delicijs insignitam videns, sub vmbra & protectione dilecti sui requiescit, arboris vitæ (quæ est Iesus Christus,) fructus colligens. Cùm autem huc pertingit; quando scilicet per voluntatis suæ in diuinam resignationem (quæ est velut osculum) iam transijt, & iucundissimis dulcis amoris vberibus iam perfruita est, in orationem fiducialem, & magnanimam, nec non in quamdam cordis altitudinem ingreditur; adeò vt, quodcumque à Deo petat, id certò se ab eo consecuturam existimet. Et in hac fiduciali oratione & securo amore exponuntur illa Canticorum verba; *sub vmbra illius quem desideraueram, sedi: & fructus eius dulcis gutturi meo.*

Cap. 6. De amore forti. Non omnes animas Deus eadem via ducit; dona quippe sua diuersimodè dispertitur, & gratias suas distribuit, cuicũq; & quomodocumque vult. Aliquæ enim non habent raptus, & exstases cum quadam sensuum alienatione, vti animæ Christi, B. Virginis, & aliorum Sanctorum. Alias verò sic cõducit, vt per amorem dulcem, constantem & securam adeò

spiritus

ſpiritus in ipſis increſcat, & ad tam vehementem ac fortem amorem perueniant, vt, corpore eum ferre non valente, ipſum extra ſe educat, animamque alienatam & abreptam relinquat.

Fortis hic amor duplici è fonte promanat. Primò, ab ipſa vehementia & magnitudine ſpiritus; deinde à corporis imbecillitate nam cùm tantam ferre lucem nequeat, manet cæcum & non videns, quoadusque ſquamæ ab oculis decidant, atque ipſum ad ſe redeat; quemadmodum Apoſtolo Paulo ſuo in raptu contigit. Cumque in diuini huius vini cellam ingreditur, amore hic in corde feruente, ſpiritus & vapor qui inde promanat tam eſt vehemens, nec non tam potens vini huius quo repletur, vis, vt inebrietur, & extra ſe rapiatur, & ad eum orationis modum, quem exſtaticum aut raptus vocant, perueniat: tametſi intellectus & voluntas interea lumen nihilominus accipiant, & ament, atque ipſe Deus opus maximè ſublime & vtile, quod eſt, ordinare charitatem, in ea operetur, & ſic declarantur verba illa. *Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinauit in me charitatem.* Atque de his capite ſexto agitur.

Cap. 7. de amore vtili.

Finis, ſumma, culmen omnis amoris & perfectionis eſt, magna quædam pro Deo opera facere, eaque ad propriæ animæ puritatem, Domini illius honorem & gloriam, ſalutē animarum proximorum tendentia. nec non, vt quiſquis labores & aduerſitates habet, cum patientia & amore eos perferat; qui verò non habet, eoſdem, quò Chriſtū imitetur, deſideret. Eſt hic amor, vtilis, qui per flores & poma declaratur, & in oratione maximè meritoria locum habet. Hunc verò amorem ſponſa petit, dum dicit: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Ac de eo in ſeptimo & vltimo capite fit mentio.

CON-

CONCEPTVS AMORIS DIVINI,

CAPVT I.

QVAM DIFFICILE SIT SACRARVM LITTERARVM, MAximè Cantici Canticorum, sensum intelligere. mulieres, & qui docti non sunt, in iis exponendis laborare non debent: at, si Deus vltrò & ex gratia in oratione hunc illis sensum dederit, eum non reijcere. denique nonnulla Cantici Canticorum verba (tametsi humilia, vilia, & à purissimo Dei, sponsæque eius, ore aliena videantur) sanctissima in se mysteria, ac sublimissimos quosdam conceptus complectuntur.

Osculetur me Dominus osculo oris sui, quia meliora sunt vbera tua vino, &c.

OBseruaui diligenter, videri animam (quantum hic quidem ostendit) loqui cum vna, & pacem petere ab alia persona: Dicit enim, *Osculetur me osculo oris sui*, ac statim videtur ad illum, qui cum orat, dicere, *Meliora sunt vbera tua.* Quod quomodo fiat, non intelligo: atque, ipsum non intelligere, magnæ mihi est voluptati. Etenim, vt verum fatear, non tam anima Deum suum considerare ac intueri debet in rebus, quas ingenijs nostris tam tenuibus hic in terra consequi posse videmur, quàm in ijs quæ nullo modo intelligi possunt. Vnde, singulari quodam modo vobis commendo, vt, cùm aliquem librum legetis, aut concionem audietis, aut etiam de sacrosanctæ fidei nostræ mysterijs meditabimini, si fortè ea non satis plenè poteritis intelligere, minimè defatigemini, aut ingenium vestrum in ijs minutius inquirẽdis & scrutandis torqueatis. nam, non est hoc mulierum, & sæpè etiam ne virorum quidem. Si quando Dominus sensum ac intellectum eorum dare dignatur, hoc Maiestas eius sine vllo labore nostro facit. Hoc dico Mulieribus, & ijs etiam viris, ad quos ex officio non incumbit, doctrina sua veritatem propugnare & tueri.

Quàm sit difficile, sacram scripturam, aut fidei nostræ mysteria intelligere: & nõ esse mulierum eadẽ scrutari.

Iam tum enim patet, eos, quos Dominus, ad id nobis declarandum con-

dam constituit, ad hoc conniti debere, & illos in hoc etiam fructum aliquem facere: nos mulieres verò cum simplicitate id accipere debere, quod nobis Dominus dederit, quod autem non dederit non est quòd nos ipsas in eo intelligendo torqueamus: sed & potiùs, quòd gaudeamus, considerando, Deum ac Dominum nostrũ tam esse magnum, vt vel vnicũ eius verbũ mille in se mysteria contineat, ac proinde id ipsæ non satis benè intelligamus. Minimè certè meum id foret, si Latino, Hebraico, aut Græco in idiomate id legeretur: verum, quàm in nostra lingua Hispanica & materna etiam multa in Dauidicis Psalmis occurrunt: in quibus dũ vel Hispanicũ nobis declaratur, tã id nobis obscurũ est, quàm ipsum Latinũ. Quapropter semper vobis cauete, ne cogitationẽ vestram his impẽdatis, neu cerebrum torqueatis: nã mulieres plura opus non habent, quàm quæ ingenio ipsarum sufficient: & vel hoc si fiat, Dominus nobis gratiam fecerit.

Deus Animæ cùm sacra scripturæ intelligẽtiam dabit, eam ipsa repellere non debet.

Cùm verò Maiestas illius id sine vllo nostro labore & cura nobis dare volet, nos mulieres sensum statim inueniemus: in reliquis verò humiliemus nos, & (sicuti dixi) gaudeamus oportet, quòd Dominum habeamus, cuius verba, etiam lingua nostra materna proposita, intelligi nequeunt.

Etsi quædã Cãticorum verba vilia humilia, nec tam decentia videantur: bene tamen intellecta maxima includunt mysteria & sẽsus.

Videbuntur fortasse vobis quædam in Canticis esse, quæ alio modo & stylo dici possent. sanè, prout quidem nostra stupiditas est, id ita vobis videri non mirarer. vnde etiam quosdam audiui dicentes se ab ijs audiendis aurem potiùs auertere. Ah (Deus bone!) quanta nostra miseria est! nam, vti animalibus venenatis, dũ quid comedũt, hoc in venenum vertitur: ad eundem prorsus modum accidit nobis. nã cùm è tã magnis gratijs, quas Dñs nobis hic facit (dũ scilicet nos magna illa bona, quę illũ diligens anima habet, intelligere facit, atq; dum eam, vt cum Maiestate sua loqui & deliciari possit, animat) maiorem Dei nostri amorem nos oporteret elicere; eos, prô dolor! elicimus sensus, qui tenuis nostri erga Deum amoris sensui conformes sint. Quàm, ô Domine, exiguum ex omnibus quæ nobis fecisti, bonis fructum colligimus. Maiestas tua semper modos & inuẽtiones quæritat, ad amorem quò nos prosequeris, declarandum; nos verò, vti in te amando parum versati, tam parui id facimus, vt cogitationes nostræ, ceu malè in hoc exercitatorum, eò ferantur vbi semper sunt, & magna illa mysteria, quæ lingua hæc à spiritu sancto prolata in se includit, cogitare negligentes, ab ijsdem nos subducamus. Quid autẽ, ad nos amore ipsius accendendos, magis erat necessarium, quàm cogitare, nõ sine maxima ratione hunc stylum talem esse? Memini sanè, audire me Religiosi cuiusdam cõcionem, & quidẽ satis egregiã &

admirabilem, sed quæ potissimũ circa delicias, quã cũ Deo spõsa habebat, versaretur. huius autẽ occasione tantus est in auditorio risus excitatus, & quæcumq; dicebat (loquebatur namq; de amore, & cõcionem quam habebat de mandato & præcepto, super quædẽ Canticorũ verba fũdabat) tam malam in partem accepta sunt, vt ipsa mecũ mirarer. Vnde ad oculũ video, rei huius (sicuti iã dixi) non aliã esse causam quàm quòd tam malè in amore Dei nos exerceremus, vt fieri non posse putemus, animam huiusmodi verba cũ Deo suo tractare.

Verùm noui ego personas nonnullas, quę è contra tam magnũ bonum, tam ingentes delicias, & tantam inter timores quibus perterrebantur, securitatẽ, hinc hausere, vt sæpenumerò ingentes Domino gratias agant, quòd tam singulare & salutare animabus, quæ feruenti eum amore prosequuntur, atq; intelligũt & vident, quòd vsq; adeò sese Deus humiliet, remediũ & iuuamen reliquerit. etenim, nisi euidentẽ rei huius haberent experientiam, non possent non timere. Et noui quãdã, quæ ad multos certè annos plurimis in timoribus vixit: nulla autem omnino res eam assecurare & tutã reddere poterat, nisi quòd tandem Domino placuit, illam quædã Cãtici Canticorũ verba audire: ex quibus demũ didicit & collegit, animam suã recta via incedere. Quia, sicuti dixi, ideo id fieri mihi persuadeo, quòd anima spõsum suũ Christũ diligens, tum demũ omnes hasce delicias, languores & mortes, afflictiones & delectationes ac gaudia cũ ipso habeat, cũ ꝓpter e[illegible] iã omnia mũdi gaudia à se abdicauit, & in manus eius totã se resignauit & cõiecit. Idq; non verbo dũtaxat (vti nõnullos facere cõstat) sed sincerissimo & verissimo cũ amore, qui per opera perficiatur.

Quàm, ô carissimæ, Deus, bonus renumerator & debitor est! habetis quoq; Dominũ ac sponsũ, qui nihil est quin videat & intelligat: quapropter, quantumuis id admodum exiguum & parum sit, facite propter eum quidquid facere potestis: etenim Maiestas eius hoc ipsum remunerabitur tamquam si esset quid magni momenti. nihil enim aliud spectat quàm amorem, ex quo id facietis.

Quare in hoc finem facio & dico, vt in eo quod in sacra scriptura, aut fidei nostræ mysterijs, non intelligitis, diutiùs nõ immoremini, quam vobis dixi: neq; etiam admirationẽ vobis moueant exaggeratiua illa verba, quæ Deum ad animam loqui, in illis auditis. Amor vero, quo nos ille prosecutus est, & etiamnũ prosequitur, magis me mirari cogit, & velut impotem reddit, cum ipsi simus qui sumus, quãdo eum ipsa intelligo, & video ipsum non per verba illũ nobis demonstrare, vt nõ magis operibus ipsis eũ declararit. Cũ vsq; hoc legẽdo pueneritis, vos rogo, vt in recogitãdo eo ꝙ nobis ipse declarauit, & pro nobis fecit, nonnihil immoremini; cumque amorem, quem

nobis

nobis exhibet, ad oculum videbitis tam esse potentem & fortem, vt tam multa is eum pati faciat, quibus is verbis declarari potest, quæ non de nouo nobis admirationem moueant.

Vt ergo ad id quod dicere cæperam reuertar, magna in hisce verbis Sacramenta, & sublimia mysteria lateant oportet, eaque tanti ponderis, vt mihi viri docti aliquando dixerint (cum eos ipsa rogarem, mihi declararent quidnam in illis spiritus sanctus dicere velit, nec non verum eorum sensum exponerent) & etiamnum dicant, multas à Doctoribus super eadem scriptas esse expositiones, & nondum eos sensum qui satisfaciat posse adferre. Vnde vobis arrogantia & præsumptio mea nimis quam magna esse videbitur, quòd ipsa aliquid è Canticis vobis declarare præsumam. Sed hoc, mihi propositum non est (quod nimis quam parum, ipsa humilis sim) neque etiam veritatis scopum attingere me posse ipsa mihi persuadeo.

Quod autem hic specto, est, quòd, quemadmodum ipsa me eo, quod mihi Dominus intelligere dat, cùm aliquid ex iis vos dicentes audio, oblecto, id forsitan ita vos etiam consolaturum sit sicuti me. &, si id forte non fuerit ad propositum eius rei quam dicere cupio, id ipsa velut ad propositum meum faciens accipio. nam dum à doctrinæ Ecclesiæ & Sanctorum, præscripto non egredimur (propterea namque viri litterati horum intelligentes prius ea examinabunt, quam in manus vestras veniant) dat nobis Dominus ad hos (vti quidem existimo) licentiam: quemadmodum eam nobis dat, vt, dum de sacra eius passione meditamur, sæpe alia quædam laboriosa & pænosa, quæ Dominus tunc hauddubiè subijt, præter ea quæ Euangelistæ conscripsere, recogitemus: cumque id non ex aliqua fiat curiositate (sicuti in principio dixi) sed id dumtaxat arripiendo, quod ipsius Maiestas nobis suggesserit & intelligẽdum dederit: certa sum, graue illi non esse, nos aliquã è verbis ipsius & operibus cõsolationẽ & recreationem capere. Quẽadmodũ gauderet & recreationẽ sentiret Rex, si pauperculũ pastorculũ, quem amaret, & erga quẽ afficeretur, videret, dũ vestes auratas cerneret, admirabundũ, & cogitantem, quid est hoc, & quomodo eæ confectæ sunt? Sic & nos mulieres nõ tam procul à diuitiarũ Domini fruitione, earũq; diuulgatione esse oportet, vt eas taceamus, credentes nos eas bene intelligere, sed eas viris doctis patefacere: &, siquidem hi eas approbent, easdẽ alijs cõmunicare. Adeo vt nequidem ipsa me scopũ in ijs quæ scribo (quod Dominus nouit) putẽ tacturã, sed facturã vti pastorculus ille quẽ dixi. Consolationi certe mihi est, vobis, vtpote filiabus meis, meditationes meas proponere: in quo hauddubiè multæ inte current ineptiæ & absurditates: quamobrem, Rege hoc meo fauente,

nec non bona cum Confessarij mei venia, incipio. Det ille, vt, sicuti res alias, quas dixi, me feliciter absoluere & scopum tangere in ijs voluit, aut certè Maiestas eius pro me (forsan vt in vestrum vsum cedant) etiam in hac scopum debitum attingam: sin minus, tempus saltem, quod huic materiæ, quæ tam diuinæ est, vt eam ipsa audire digna non sim, conscribendæ, aut mente peruoluendæ impendam, bene impensum reputo.

Videtur ergo mihi, in ijs verbis quæ in initio dixi, sponsa cum tertia quadam persona loqui: quæ est illa eadẽ apud quàm agebat. Docere vult spiritus sanctus, duas in Christo esse naturas, vnã diuinã, & alteram humanã. Cui conceptui nõ inhæreo: etenim propositum mihi est loqui de eo, quòd nobis qui orationi studemus, vtile futurum videtur: quãquam omnia vtilia sunt ad animandã & admiratione cõplendam animã, quæ ardenti quodã affectu ac desiderio Dominum amat. Nouit Maiestas eius, etsi subinde aliquot horum verborum expositionem audiuerim, & ea mihi petenti ab alijs declarata sit: id tamen valde rarò fuisse, & vix me illarum recordari, eò quòd satis labilem habeam memoriam: vnde illas hic depromere non potero, sed id dumtaxat quod me Dominus edocebit, & ad propositum meum faciet: & certè quoad exordium & principium hoc, nihil, quod equidem memini, vmquam audiui.

Osculetur me osculo oris sui. Quænam, ò Domine & Deus meus, hæc sunt verba, vt ea vermiculus creatori suo dicat? Benedictus esto tu, Domine mi, qui tam diuersimodè nos docere dignatus es. at quis, ò Rex meus, verbum hoc dicere audeat, nisi te concedente & permittente? Est certè res, quæ hominem admiratione compleat, vnde quis fortè mirabitur me dicere, quòd ea nullus dicere audeat.

Dicent me stupidam & ignaram esse: quia non vult sponsa hoc dicere, eò quòd verba illa *osculum & os* multas patiuntur significationes. clarum est enim, nos illa verba Deo dicere non posse: consultum proinde est homines simpliciores hęc non legere. fateor equidem, multos illa habere sensus: attamen anima, quæ amore ita incensa est, vt penè deliret, & sui impos sit, nullum habere vult, sed tantùm verba hæc proloqui, ne Dominus hoc illi auferat. Quid est, Deus bone, quod adeò miremur? an non potius est, opus ipsum admirari? an non sanctissimum altaris Sacramentum accedimus?

Significatio verbi huius osculum.

Cogitabam ipsa præterea, num forsan sponsa illam sibi fieri gratiã peteret, quã Christus postea nobis præstitit, quando, scilicet, noster cibus factus est. Cogitabã adhæc, num summam & arctam illã cõiunctionẽ & vnionẽ postularet, nimirũ vt Deus fieret homo: amicitiã illam

illá, q̃ cũ humano genere ipse iniјt. Certũ namq; est, osculum magnæ cuiusdam pacis & amicitiæ inter duas personas, signum esse. Quod autem pacis sint modi & genera, Dominus det vt intelligere valeamus. Vnam rem antequam vlteriùs procedam, hic dicere volo, quæ (vt mihi quidem videtur) notatu digna est, quamquam alij loco & tempori magis conueniret, sed hic dicam, ne eiusdem obliuiscamur, quod futurum certè scio; nimirum plures esse qui ad sanctissimum Altaris Sacramentum (vtinam verò mentiar!) grauissimis in peccatis mortalibus constituti accedant: qui si animam præ amore Dei mortuam, hæc verba proferentem audirent, summopere mirarentur, ipsamque insignis audaciæ insimularent. Hoc saltem certò scio ipsos hisce & alijs id genus verbis, quæ in Canticis occurrunt, id minimè dicturos. (Amor verò illa dicit, quem quia non habent, hinc quotidie Cantica legere deberent:) & sese in illis non exercitaturos, imò illa ne quidem proferre ausuros: nam reuera illa etiam dumtaxat audita, timorem homini iniјciunt, quòd magnam Maiestatem includant. Certè nimis quàm magnam tu, Domine, in Sanctissimo Sacramento Maiestatem præfers & exhibes; sed hi quòd fidem viuam non habeant, sed mortuam considerant, te sub specie panis tam humilem; hinc nihil illis loqueris; quòd ipsi id non mereantur audire. Vnde fit, vt tam sint in peccando audaces.

Quamobrem verba hæc verè timorem quemdam per se iniјcerent, si sibi præsens esset is qui illa profert, ad litteram & nudè accepta; non vero alijs, quos Dominus amor noster extra se rapuit. Ignoscetis mihi, quod hoc, alijs etiam plura, quamuis aliqua in eo sit audacia, dicam. At Domine mi, si osculum pacem & amicitiam denotet, cur te animæ non rogent, vt pacem cum ipsis habeas? quid autem ea meliusà te petere possumus? quod autem ego, Domine mi, rogo, idest, vt hanc tu mihi pacem cum *osculo oris* tui concedere digneris. Et est hæc, carissimæ, sublimissima quædam petitio, vti postea vobis ostendam.

(∴)

CAPVT II.

NOVEM PACIS FALSAE, AMORIS IMPERFECTI, ET Orationis illusoriæ modi proponuntur. Est hæc summi momenti doctrina, ad verum amorem intelligendum, vtque sese animæ examinent, ac videant, per quas imperfectiones stet, quo minus ad eam quam desiderant, perfectionem perueniant.

Nouem falsæ pacis modi

Primus eorũ qui in peccato mortali sunt.

LIberet nos Deus à multis modis pacis, quam mundam habent, & numquam nos sinat eam experiri, quoniam illa ad perpetuũ bellum tendit. Quando scilicet mundanus, quispiam valdè quietè & magna in pace viuit, si in maximis peccatis cõstitutus, & in vitijs suis tam agit securè, vt eum conscientia de re nulla remordeat.

Iam tum legistis, pacem hanc velut signum esse, diabolum & ipsũ inter se amicos esse, & illum huic, quamdiu viuit bellum inferre nolle: nam nonnulli (prout quidem illorum malitia est) quo id bellum subterfugiant, (at non ex amore Dei) aliquatenus quidem ad Deum conuertentur, vitam suam emendantes; qui tamen hac via incedũt, & tales sunt, numquam in eius obsequio perseuerabunt. quod quia diabolus probè nouit, hinc eis pro libitu de nouo voluptatum sensum inijcit, ipsique denuo eius amici fiunt, vsque dum tandẽ illis ostendat, quàm falsa ipsorum pax esset. De illis non est quod loquar: tales sint in mundo; nam in Domino fore confido, tantum inter nos malum minimè inueniendum.

Secundus, Religiosorũ relaxatorũ.

Posset quoque diabolus aliã paruis in rebus pacem ordiri: semper porro, carissimæ nos, quoad viuimus, timere debemus: quippe quãdo Religiosa aliquibus in rebus, quæ in se paruæ esse videntur, relaxationem quærere incipit, & ipsam diu in illis perseuerantem conscientia nullatenus remordet, mala hæc pax est, & potest ei hac via diabolus plurimũ nocere & varia mala inferre. Tale quid, verbi gratia, est alicuius constitutionis trãsgressio: quæ quidẽ in se peccatũ nõ est, adhæc exactè aut solicitè nõ exequi quod fieri superior iniungit, esto sine malitia id fiat. Is namq; Dei locum occupat, & bonum nos est semper ei obedire: ad hoc quippe venimus, quin & videre nos assiduè oportet quid is fieri velit. Deniq; in alijs multis reculis indies occurrentibus, quæ esto in seipsis non videantur esse peccatum, sunt tamen imperfectiones: & eas necesse est interuenire, quia mulieres sumus. Non dico ipsa, quod non sint: sed dico, vt dum eas committunt, commissa sentiant, ac sese deliquisse norint: nisi enim

ffat vti dico, fieri poteſt, vt diabolus propterea exultet, & animam paulatim inſenſibilem reddat. Si harum recularum quampiam diabolum conſequi contingat, non parum (mihi credite, cariſsimæ,) is effecerit, & rem ſuam auxerit.

Vlterius autem hac in materia progredi timeo; idcircò, (propter amorem Dei vos rogo) ſerio ſuper vos ipſas reflectite & circumſpicite: neceſſe enim eſt in hac vita certamen & bellũ eſſe; cum poſſibile non ſit, vt tot inter inimicos, ſecuri & in pace agamus; ſed ſoliciti & circũſpecti ſemper eſſe debemus, ac videre quomodo, tũ in interioribus, tum exterioribus ambulemus. Quãobrẽ dico vobis, tametſi vobis aliquas Dominus in oratione gratias faciat, vbi tñ ab eadem ſurrexeritis, ſexcenta vobis impedimenta & tendiculæ occurrent, ſexcentę quoq; peccandi occaſiunculæ; quales ſunt, hoc è negligentia tranſgredi & violare, illud nõ rectè & prout oportet exequi; adhæc turbationes interiores & tentationes. Nõ dico tñ ſemper aut plerũq; ita euenturũ, vti nec, numquã tentationes aut turbationes nobis ſuperuenturas; imò verò eas habere aliquando ſumma quædã Domini gratia ac beneficium eſt, ita namque melius proficit anima: nam non poſſumus Angeli in hoc mundo eſſe, neq; enim ea noſtra natura eſt.

Vt verum fatear, minimè me anima tunc ſollicitam & anxiam reddit, cum eam in maximis tentationibus conſtitutam video: ſi enim amorem & timorem Domini habeat, magnum ex ijs non dubiè fructum referet. Iam tum id ipſa per experientiã noui. At ſi eas ſemper in quiete, & omnis belli expertes viuere videam (etenim in nonnullas incidi, quas etſi numquam Deum viderem offendere, ſemper tamen me ſollicitam reddebant) numquam de ijs ſecura ſum: vnde ego eas, ſi poſſim ſemper probo & tento (quia dæmon id non facit) vt videãt ſcilicet quid ſint. Sed paucas tales reperi. Attamẽ fieri poteſt, eò quòd animã ad ſublimẽ quamdam contemplationẽ Dñs iã euehat, vt hũc pcedẽdi modũ quis cõſequatur, & ordinariè interiùs tale gaudiũ sẽtiat. Quãuis ipſa mihi perſuadeam, hos id nõ intelligere, cũq; ipſũ iã deputarint, ſuas eos pugnulas (eſto pauciores) ſubinde habere video.

Sed vt verum fatear, equidem animabus illis non inuideo: & hoc ipſum ſubinde attentiùs conſideraui. At illas video multo magis proficere, quæ eas quæ dictæ ſunt, pugnas & repugnantias in ſe aſſidue ſentiunt, quin & in rebus ad perfectionem ſpectantibus tam ſublimem orandi modum habere, quàm hic in terra intelligere poſſumus.

Miſſas faciam animas illas, q̃, poſtq̃ ad multos años hũc in ſe cõflictũ paſſæ ſunt, talẽ progreſsũ interim fecere, itaque mortificatę sũt, vt mũdo ſe velut mortuas eſſe sẽtiãt. Reliquæ verò, ſolẽt q dẽ ordinariè pacem

pacem habere, non tamen talem, vt imperfectiones quas admittunt, non sentiant, & vt hæ ipsas valde non affligant. Quâobrem carissimæ, per varias ac multiplices vias Dominus animas conducit; at tunc semper) vti antè dixi) vobis timeo , quando quam committitis imperfectio nullum omnino vobis scrupulum & dolorem mouet: nam ob peccatum, tametsi veniale id sit, iamtum constat , vos contristari & dolere interius debere quemadmodum (Deo laus) iam quidem sentire vos credo.

Vnum notate, & illius, (amore mei) recordemini: annon , dum quis viuus est, quantumuis parum ab acicula pungatur, id sentiet? vti & spinulæ puncturam, quantumuis ea parua sit? annon ergo, si anima mortua non sit, sed viuum quemdam Dei amorem habeat , magna huius gratia est, quod, dum vel minimam regulam, quæ ei quod professæ sumus, & facere tenemur, conformis non sit, agit, eam ipsa sentiat? Quam ea anima, cui hanc Deus solicitudinem & anxietatem ingerit, Maiestati illius lectulum rosis & floribus insternit , adeo vt impossibile sit , ipsum ad eum illa deliciandum aut recreandum, nolle venire; esto aliquanto serius? Deus bone, quid nos Religiosi in monasterio agimus, tametsi mundum relinquamus? ad quid venimus? Quidnam vero potius ac melius agamus, quam sponso nostro in animabus nostris lectulos concinnare? eum namque in sponsum admittimus, dum professionem fecimus.

Intelligant porro me animæ illæ quæ scrupulosæ erant : non loquor enim de imperfectione quæ nonnisi interdum eueniat , aut de imperfectionibus, quæ percipi aut semper sentiri non queunt: sed de illo qui quidem eas ordinariè admittit, eas tamen parum curat, quod nihil ei esse videantur , quemque sua propterea conscientia non remordet, nec ab ijs sese emendare procurat. Quare iterum dico, pacem hanc valde periculosam esse, vtque ad hoc ipsæ serio aduertatis.

Quid ergo illis erit, quæ à regulæ suæ obseruantia & vigore per relaxationem multum reciderunt? non sinat autem Deus aliquam talem reperiri. Diuersimodè relaxationem hanc diabolus inducere satagere debet, Deo ob peccata nostra id permittente. Non est autem, quod pluribus de eo hic agam , nam pauculis illis quæ dicta sunt, vos visum est commonere volui.

Transeamus ad amicitiam & pacem illam, quam nobis in oratione Dominus ostendere iam incipit; de qua id dicam, quod Maiestas ipsius circa illam mihi declarare voluerit. ceterùm de ea pace nonnulla vobis dicere mihi visum est , quam dat mundus , nec non

propria nostra sensualitas. Nam, tametsi id alibi ab alijs meliùs tractatum & traditum sit, quàm ipsa id dicere possem) tamen non habebitis fortasse pecuniam vnde eos libros coëmatis, quod pauperes sitis. nec forsan erit, qui eos vobis in eleemosynam det: hoc verò scriptum manet domi inter nos, atque in eo omnia simul & cõiuncta habentur.

Posset quis forsan in ea pace quam mundus dat, decipi, & quidem diuersis modis, aliquos autẽ hic referam, quo nostram ipsę sortẽ deploremus, & maximopere doleamus, vtpote quęculpa nostra ad excellentẽ Dei amicitiã nõ peruenimus, sed q̃ parua quadã contentæ sumus. Vbinã verò, Domine, ea nobis satis non esset, sed recordaremur, præmium & magnum esse, & finem non habiturum, adhæc, postquam iam ad hanc tam magnam amicitiam peruenerimus, Dominum id nobis hoc in mundo etiam dare; quin etiam, multos ad montis radicem manere, qui ad eius culmen facile possent pertingere! Sæpius hoc ipsum in alijs reculis quas vobis scripsi, vobis inculcaui & dixi, & nunc iterum repeto, ac rogo, vt cogitationes nostræ semper vigorentur, & animosæ reddantur eo quod pòst futurum est. Dominus autem det vobis gratiam, vt opera quoque talia sint: & permultum in hoc situm esse, vobis persuasum sit.

Tertia eorũ qui postquã sunt cõfessi, eadem rursus peccata cõmittunt.

Sunt deinde alij, qui Domini amicitiam iam adepti erant (eo quòd peccata sua ritè confessi sunt, & eorum ipsos pænituit) sed vix duo transeant dies, quin rursus in eadem prolabantur. Certa autem sum, non hanc esse amicitiam & pacem, quam sponsa petit. Quamobrem, carissimæ, quoties imperfectionem quampiam commisistis, nolite toties ad confessarium, quo hanc ei aperiatis, recurrere. Sine illis, fateor, viuere non possumus; sed eæ saltẽ varietur & mutentur, ne quas radices in nobis agant, quæ postea nonnisi ægerrimè potuerunt euelli, quin & alias multas à se egerminare & producere possent. Si enim planta vel arbuscula quæpiam plantata, quam quotidie irrigamus, tandem tam fieri potest magna, vt ad eam euellendam postea ligone & rutella opus sit: pari modo sese res habere videt, si quotidie vnam eandemq; imperfectionem (quantumuis ea parua sit) admittamus: nisi eam emendare & corrigere satagamus: at si vno die aut biduo quidem illa plantetur, at statim euellatur, facili id negotio fit. Hoc verò in oratione vestra petatis oportet à Domino: nam à nobis ipsis parum præstare possumus, imò verò malum ipsum etiam adaugebimus. & in horribili iudicio quod in hora mortis peragetur, permagni id nostra intererit, illarum præsertim quas Iudex ipse in hac vita

vitæ sibi in spõsas delegit. O summã Dei dignitatẽ, quæ nos somnolẽtos excitet, & feruenter incedere faciat: facite ergo Domini ac Regis huius nostri volũtatẽ: sed q̃ hi malè amicitiã rependunt, cùm tã citò rursus mortales eius inimici fiant! Ingens certè Dei est misericordia: quem .n. tã tolerabilẽ, facilẽ & accõmodabilẽ amicũ reperiemus? Et, quãuis hæc iniuria nõnisi semel inter duos amicos accidat, numquã tñ illa memoria excidet, nec tã fideles hi exinde inter se amici sunt, q̃ antea fuerunt: quoties verò hi tali modo in Dei nostri amicitia colẽda deficiẽt, & per quot annos ille nos hoc modo expectet? Benedictus esto tu, Dñe mi, qui tanta cũ pietate nos sustines, vt tuæ obliuisci magnitudinis videaris, ne pro merito, & prout quidẽ conueniẽs foret, tã perfidã ꝓditionẽ, qualis hęc est, castiges. Stat⁹ hic mihi perq̃ periculos⁹ esse videt: nã tamersi ea Dei sit misericordia, q̃ oẽs videm⁹, nihilominus multos sæpe sine peccatorũ cõfessione emori cernere est. Ne vero in tã periculoso statu agatis, liberet vos Deus ꝓ eo q; ipse est.

Quarta illorum, qui sponte & ex proposito peccata venialia committunt.

Est & alia mundi amicitia & pax, minus mala quàm prior, quæ est illorum, qui serio cauent, ne quo peccato mortali Deum offendant. Qui huc peruenerunt, multum sanè præstitere, prout quidem mundus sceleratus est. hi tametsi sibi à peccatis mortalibus caueãt, nihilominus aliquando, quantum quidem credo, mortaliter peccant: nã venialia parum curant, quantumuis ea etiam multa perdiem faciãt; itaque non procul à mortalibus sunt. Dicere quippe non verentur, *Hoccine tu cures?* Et multi (quos quidem audiui) dicunt, *Ad hoc tollendum conducit aqua lustralis, & alia illa remedia, quæ Mater nostra Ecclesia vsurpat.* Quæ sanè res est quàm maximè deploranda. Per amorẽ Dei vos rogo, carissimæ, vt in hoc diligentes sitis, numquam videlicet peccatum vllum veniale (quantumlibet exiguum) idcirco admittere audeatis, quod hoc isthoc remedio tolli noueritis. Etenim permagnũ quid est, conscientiam semper tã mundã habere, nullum vt impedimentum vos à perfecta illa amicitia quam petit sponsa, à Domino petẽda impediat. Nõ est autem amicitia illa, quæ iam dicta est; vtpote quæ admodum suspecta est, idque ob plurimas rationes. Tendit namq; ad delicias, quæ homini impedimento sunt; adhæc viam ipsa sternit, vt in magnum teporẽ quis incidat, neque satis intelligat sitne id quod agit, veniale peccatũ, aut mortale. Deus hoc à vobis malum auertat: quod enim se magna peccata habere non putẽt, qualia in alijs vidẽt, hinc in falsa pace versantur. Præterea perfectæ humilitatis non est, proximos vt valdè improbos iudicare: fieri namq; potest, vt multo hi illis sint meliores, quod sua hi peccata deplorant, & interdũ magno cũ dolore & pænitentia, & fortasse meliore cũ emendationis propo-

sito

sito quam ipsi:itaque fiet, vt exinde numquam Deum offendant, nec in modico nec in magno. at alii illi, quod sese nullū grauiū illorū delictorum agere existiment, magis sese in suis deliciis & recreationibus diffundunt: hi orationes suas vocales vt plurimum satis bene recitabunt, quia adeò subtilia & delicata non ferunt.

Est & aliud quoddam amicitiæ & pacis genus, quā videlicet Dominus dare incipit ijs, qui quidem nulla prorsus in re illū vellent offendere: interim tñ à peccati occasionibus vsq; adeo se nō auellunt. Et hi, licèt stata sua orandi tēpora sæpè habeant, Dñs quoq; ipsis teneritudines quasdā & lacrymas det: huius tamen vitæ cōmoda ac recreationes relinquere nollēt, sed eam cōmodā, suauem ac deliciosam vellent habere: ꝙ illis ad in gaudio & suauiter viuendū quies illa & tranquillitas per oportuna videatur. Hoc autem vitæ genus multas mutationes & vicissitudines includit: multū proinde erit, si tales in virtute perseuerent. Nā cū sese à voluptatibus & delicijs mundi non sequestrant, statim in via Domini deficere incipient, potentes quippe sunt inimici, vt nos cōtra vim illorū tueamur. Hæc carissimæ, nō est pax quā sponsa requirit: neq; vos illā etiā habere velitis, sed sēper vos ipsas à quacūq;, etiā minima occasiuncula subtrahite, si modò animā indies proficere, & ipsæ in securitate agere velitis. Certè nescio, qua de causa vobis hæc dicā: sed tm̄, vt pericula noueritis, q̄ sita sunt in eo, ꝙ cū resolutione & generosè à reb⁹ mūdanis vos nō sequestretis: id. n. si facerem⁹, plurimas culpas euitarem⁹, & multū laboris declinarem⁹.

Quinta illorum qui peccandi occasiones non deserunt.

Tot autem sunt modi & viæ, quibus amicitiam cum animabus colere & tractare Dominus incipit, vt numquā mihi finem factura, videar, si omnes quos quidem intellexi hic referre vellem: Sum enim mulier: facient proindè id Confessarii, & ii qui particularius cum iis tractant; & certè nonnullæ me satis perplexam reddunt: nihil namque illis, quò minùs Dei amicæ sint, deesse videtur. In particulari & nominatim vobis referam de quadam persona, qua cum non ita pridē valdè familiariter egi. Erat hæc, frequentioris cōmunionis perstudiosa & obseruatrix, numquā de aliquo malè loquebatur, in oratione quoq; teneriores sentiebat affect⁹, inq; assidua agebat solitudine, habitabat nāq; sola in domo sua: moribus & alloquio ita erat blāda, nihil vt eoru q̄ ipsi dicebant, eā ad iracundiā ꝓuocare posset (ꝙ certè ꝑ magnæ erat ꝑfectionis) nullū verbum malu loquebat, adhæc numq̄ nupserat, & iā ea erat ætate, vt matrimoniū inire iā nō posset: atq; hac in pace & animi æquitate multas cōtradictiones & obloquia passa e. rat. Itaq; cu hæc omnia in illa viderē ac notarē, videbant hæc mihi animæ valdè ꝓfectæ, inq; oratione assiduæ, signa esse, eāq; in principio ꝑ magni faciebā, ꝙ nullu eā peccatū viderē cōmittere, ipsāq; seriò

Sexta eorū qui in aliquo vitio obdurere.

admirabilem, sed quæ potissimũ circa delicias, quã cũ Deo spõsa habebat, versaretur. huius autẽ occasione tantus est in auditorio risus excitatus, & quæcumq; dicebat (loquebatur namq; de amore, & cõcionem quam habebat de mandato & præcepto, super quædẽ Canticorũ verba fũdabat) tam malam in partem accepta sunt, vt ipsa mecũ mirarer. Vnde ad oculũ video, rei huius (sicuti iã dixi) non aliã esse causam quàm quòd tam malè in amore Dei nos exerceremus, vt fieri non posse putemus, animam huiusmodi verba cũ Deo suo tractare.

Verùm noui ego personas nonnullas, quę è contra tam magnũ bonum, tam ingentes delicias, & tantam inter timores quibus perterrebantur, securitatẽ, hinc hausere, vt sæpenumerò ingentes Domino gratias agant, quòd tam singulare & salutare animabus, quæ feruenti eum amore prosequuntur, atq; intelligũt & vident, quòd vsq; adeò sese Deus humiliet, remediũ & iuuamen reliquerit. etenim, nisi euidentẽ rei huius haberent experientiam, non possent non timere. Et noui quãdã, quæ ad multos certè annos plurimis in timoribus vixit: nulla autem omnino res eam assecurare & tutã reddere poterat, nisi quòd tandem Domino placuit, illam quædã Cãtici Canticorũ verbã audire: ex quibus demũ didicit & collegit, animam suã recta viã incedere. Quia, sicuti dixi, ideo id fieri mihi persuadeo, quòd anima spõsum suũ Christũ diligens, tum demũ omnes hasce delicias, languores & mortes, afflictiones & delectationes ac gaudia cũ ipso habeat, cũ ꝓpter e[illegible] iã omnia mũdi gaudia à se abdicauit, & in manus eius totã se resignauit & cõiecit. Idq; non verbo dũtaxat (vti nõnullos facere cõstat) sed sincerissimo & verissimo cũ amore, qui per opera perficiatur.

Quàm, ô carissimæ, Deus, bonus renumerator & debitor est! habetis quoq; Dominũ ac sponsũ, qui nihil est quin videat & intelligat: quapropter, quantumuis id admodum exiguum & parum sit, facite propter eum quidquid facere potestis: etenim Maiestas eius hoc ipsum remunerabitur tamquam si esset quid magni momenti. nihil enim aliud spectat quàm amorem, ex quo id facietis.

Quare in hoc finem facio & dico, vt in eo quod in sacra scriptura, aut fidei nostræ mysterijs, non intelligitis, diutiùs nõ immoremini, quam vobis dixi: neq; etiam admirationẽ vobis moueant exaggeratiua illa verba, quæ Deum ad animam loqui, in illis auditis. Amor vero, quo nos ille prosecutus est, & etiamnũ prosequitur, magis me mirari cogit, & velut impotem reddit, cum ipsi simus qui sumus, quãdo eum ipsa intelligo, & video ipsum non per verba illũ nobis demonstrare, vt nõ magis operibus ipsis eũ declararit. Cũ vsq; hoc legẽdo perueneritis, vos rogo, vt in recogitãdo eo ꝙ nobis ipse declarauit, & pro nobis fecit, nonnihil immoremini; cumque amorem, quem

nobis exhibet, ad oculum videbitis tam esse potentem & fortem, vt tam multa is eum pati faciat, quibus is verbis declarari potest, quæ non de nouo nobis admirationem moueant.

Vt ergo ad id quod dicere cœperam reuertar, magna in hisce verbis Sacramenta, & sublimia mysteria lateant oportet, eaque tanti ponderis, vt mihi viri docti aliquando dixerint (cum eos ipsa rogarem, mihi declararent quidnam in illis spiritus sanctus dicere velit, nec non verum eorum sensum exponerent) & etiamnum dicant, multas à Doctoribus super eadem scriptas esse expositiones, & nondum eos sensum qui satisfaciat posse adferre. Vnde vobis arrogantia & præsumptio mea nimis quam magna esse videbitur, quòd ipsa aliquid è Canticis vobis declarare præsumam. Sed hoc, mihi propositum non est (quod nimis quam parum, ipsa humilis sim) neque etiam veritatis scopum attingere me posse ipsa mihi persuadeo.

Quod autem hic specto, est, quòd, quemadmodum ipsa me eo, quod mihi Dominus intelligere dat, cùm aliquid ex iis vos dicentes audio, oblecto, id forsitan ita vos etiam consolaturum sit sicuti me. &, si id forte non fuerit ad propositum eius rei quam dicere cupio, id ipsa velut ad propositum meum faciens accipio. nam dum à doctrinæ Ecclesiæ & Sanctorum, præscripto non egredimur (propterea namque viri litterati horum intelligentes prius ea examinabunt, quam in manus vestras veniant) dat nobis Dominus ad hos (vti quidem existimo) licentiam: quemadmodum eam nobis dat, vt, dum de sacra eius passione meditamur, sæpe alia quædam laboriosa & pœnosa, quæ Dominus tunc hauddubiè subijt, præter ea quæ Euangelistæ conscripsere, recogitemus: cumque id non ex aliqua fiat curiositate (sicuti in principio dixi) sed id dumtaxat arripiendo, quod ipsius Maiestas nobis suggesserit & intelligẽdum dederit: certa sum, graue illi non esse, nos aliquã è verbis ipsius & operibus cõsolationẽ & recreationem capere. Quẽadmodũ gauderet & recreationẽ sentiret Rex, si pauperculũ pastorculũ, quem amaret, & erga quẽ afficeretur, videret, dũ vestes auratas cerneret, admirabundũ, & cogitantem, quid est hoc, & quomodo eæ confectæ sunt? Sic & nos mulieres nõ tam procul à diuitiarũ Domini fruitione, earũq; diuulgatione esse oportet, vt eas taceamus, credentes nos eas bene intelligere, sed eas viris doctis patefacere: &, siquidem hi eas approbent, easdẽ alijs cõmunicare. Adeo vt nequidem ipsa me scopũ in ijs quæ scribo (quod Dominus nouit) putẽ tacturã, sed facturã vti pastorculus ille quẽ dixi. Consolationi certe mihi est, vobis, vtpote filiabus meis, meditationes meas proponere: in quo hauddubiè multæ inte current ineptiæ & absurditates: quamobrem, Rege hoc meo fauente,

nec non bona cum Confessarij mei venia, incipio. Det ille, vt, sicuti res alias, quas dixi, me feliciter absoluere & scopum tangere in ijs voluit, aut certè Maiestas eius pro me (forsan vt in vestrum vsum excedant) etiam in hac scopum debitum attingam: sin minus, tempus saltem, quod huic materiæ, quæ tam diuinæ est, vt eam ipsa audire digna non sim, conscribendæ, aut mente peruoluendæ impendam, bene impensum reputo.

Videtur ergo mihi, in ijs verbis quæ in initio dixi, sponsa cum tertia quadam persona loqui: quæ est illa eadē apud quàm agebat. Docere vult spiritus sanctus, duas in Christo esse naturas, vnā diuinā, & alteram humanā. Cui conceptui nō inhæreo: etenim propositū mihi est loqui de eo, quòd nobis qui orationi studemus, vtile futurum videtur: quāquam omnia vtilia sunt ad animandā & admiratione cōplendam animi, quæ ardenti quodā effectu ac desiderio Dominum amat. Nouit Maiestas eius, etsi subinde aliquot horum verborum expositionem audiuerim, & ea mihi petenti ab alijs declarata sit: id tamen valde rarò fuisse, & vix me illarum recordari, eò quòd satis labilem habeam memoriam: vnde illas hic depromere non potero, sed id dumtaxat quod me Dominus edocebit, & ad propositum meum faciet: & certè quoad exordium & principium hoc, nihil, quod equidem memini, vmquam audiui.

Osculetur me osculo oris sui. Quænam, ò Domine & Deus meus, hæc sunt verba, vt ea vermiculus creatori suo dicat? Benedictus esto tu, Domine mi, qui tam diuersimodè nos docere dignatus es. at quis, ò Rex meus, verbum hoc dicere audeat, nisi te concedente & permittente? Est certè res, quæ hominem admiratione compleat, vnde quis fortè mirabitur me dicere, quòd ea nullus dicere audeat.

Significatio verbi huius osculum.

Dicent me stupidam & ignaram esse: quia non vult sponsa hoc dicere, eò quòd verba illa *osculum & os* multas patiuntur significationes. clarum est enim, nos illa verba Deo dicere non posse: consultum proinde est homines simpliciores hęc non legere. fateor equidem, multos illa habere sensus: attamen anima, quæ amore ita incensa est, vt penè deliret, & sui impos sit, nullum habere vult, sed tantùm verba hæc proloqui, ne Dominus hoc illi auferat. Quid est, Deus bone, quod adeò miremur? an non potius est, opus ipsum admirari? an non sanctissimum altaris Sacramentum accedimus?

Cogitabam ipsa præterea, num forsan sponsa illam sibi fieri gratiā peteret, quā Christus postea nobis præstitit, quando, scilicet, noster cibus factus est. Cogitabā adhæc, num summam & arctam illā cōiunctionē & vnionē postularet, nimirū vt Deus fieret homo: amicitiā

illam

illā, q̄ cū humano genere ipse inijt. Certū namq; est, osculum magnæ cuiusdam pacis & amicitiæ inter duas personas, signum esse. Quod autem pacis sint modi & genera, Dominus det vt intelligere valeamus. Vnam tamen antequam vlteriùs procedam, hic dicere volo, quæ (vt mihi quidem videtur) notatu digna est, quamquam alio loco & tempore magis conueniret, sed hic dicam, ne eiusdem obliuiscamur, quod futurum certè scio; nimirum plures esse qui ad sanctissimum Altaris Sacramentum (vtinam verò mentiar!) grauissimis in peccatis mortalibus constituti accedant: qui si animam præ amore Dei mortuam, hæc verba proferentem audirent, summopere mirarentur, ipsamque insignis audaciæ insimularent. Hoc saltem certò scio ipsos hisce & alijs id genus verbis, quæ in Canticis occurrunt, id minimè dicturos. (Amor verò illa dicit, quem quia non habent, hinc quotidie Cantica legere deberent:) & sese in illis non exercitaturos, imò illa ne quidem proferre ausuros: nam reuera illa etiam dumtaxat audita, timorem homini inijciunt, quòd magnam Maiestatem includant. Certè nimis quàm magnam tu, Domine, in Sanctissimo Sacramento Maiestatem præfers & exhibes; sed hi quòd fidem viuam non habeant, sed mortuam considerant, te sub specie panis tam humilem; hinc nihil illis loqueris; quòd ipsi id non mereantur audire. Vnde fit, vt tam sint in peccando audaces.

Quamobrem verba hæc verè timorem quemdam per se inijcerent, si sibi præsens esset is qui illa profert, ad litteram & nudè accepta; non vero alijs, quos Dominus amor noster extra se rapuit. Ignoscetis mihi, quod hoc, alijs etiam plura, quamuis aliqua in eo sit audacia, dicam. At Domine mi, si osculum pacem & amicitiam denotet, cur te animæ non rogent, vt pacem cum ipsis habeas? quid autem ea meliusà te petere possumus? quod autem ego, Domine mi, rogo, idest, vt hanc tu mihi pacem cum *osculo oris* tui concedere digneris. Et est hæc, carissimæ, sublimissima quædam petitio, vti postea vobis ostendam.

(·:·)

CAPVT II.

NOVEM PACIS FALSAE, AMORIS IMPERFECTI, ET *Orationis illusoriæ modi proponuntur. Est hæc summi momenti doctrina, ad verum amorem intelligendum, vtque sese animæ examinent, ac videant, per quas imperfectiones stet, quo minus ad eam quam desiderant, perfectionem perueniant.*

Nouem falsæ pacis modi

Primus eorū qui in peccato mortali sunt.

LIberet nos Deus à multis modis pacis, quam mundam habent, & numquam nos sinat eam experiri, quoniam illa ad perpetuū bellum tendit. Quando scilicet mundanus, quispiam valdè quietè & magna in pace viuit, si in maximis peccatis cōstitutus, & in vitijs suis tam agit securè, vt eum conscientia de re nulla remordeat.

Iam tum legistis, pacem hanc velut signum esse, diabolum & ipsū inter se amicos esse, & illum huic, quamdiu viuit bellum inferre nolle: nam nonnulli (prout quidem illorum malitia est) quo id bellum subterfugiant, (at non ex amore Dei) aliquatenus quidem ad Deum conuertentur, vitam suam emendantes; qui tamen hac via incedūt, & tales sunt, numquam in eius obsequio perseuerabunt. quod quia diabolus probè nouit, hinc eis pro libitu de nouo voluptatum sensum inijcit, ipsique denuo eius amici fiunt, vsque dum tandē illis ostendat, quàm falsa ipsorum pax esset. De illis non est quod loquar: tales sint in mundo; nam in Domino fore confido, tantum inter nos malum minimè inueniendum.

Secundus, Religiosorū relaxatorū.

Posset quoque diabolus aliā paruis in rebus pacem ordiri: semper porro, carissimæ nos, quoad viuimus, timere debemus: quippe quādo Religiosa aliquibus in rebus, quæ in se paruæ esse videntur, relaxationem quærere incipit, & ipsam diu in illis perseuerantem conscientia nullatenus remordet, mala hæc pax est, & potest ei hac via diabolus plurimū nocere & varia mala inferre. Tale quid, verbi gratia, est alicuius constitutionis trāsgressio: quæ quidē in se peccatū nō est, adhæc exactè aut solicitè nō exequi quod fieri superior iniungit, esto sine malitia id fiat. Is namq; Dei locum occupat, & bonum nos est semper ei obedire: ad hoc quippe venimus, quin & videre nos assiduè oportet quid is fieri velit. Deniq; in alijs multis reculis in dies occurrentibus, quæ esto in seipsis non videantur esse peccatum, sunt tamen imperfectiones: & eas necesse est interuenire, quia mulieres sumus. Non dico ipsa, quod non sint: sed dico, vt dum eas committunt, commissa sentiant, ac sese deliquisse norint: nisi enim

fiat

fiat vti dico, fieri potest, vt diabolus propterea exultet, & animam paulatim insensibilem reddat. Si harum recularum quampiam diabolum consequi contingat, non parum (mihi credite, carissimæ,) is effecerit, & rem suam auxerit.

Vlterius autem hac in materia progredi timeo; idcircò, (propter amorem Dei vos rogo) serio super vos ipsas reflectite & circumspicite: necesse enim est in hac vita certamen & bellũ esse; cum possibile non sit, vt tot inter inimicos, securi & in pace agamus; sed soliciti & circũspecti semper esse debemus, ac videre quomodo, tũ in interioribus, tum exterioribus ambulemus. Quãobrẽ dico vobis, tametsi vobis aliquas Dominus in oratione gratias faciat, vbi tñ ab eadem surrexeritis, sexcenta vobis impedimenta & tendiculæ occurrent, sexcentę quoq; peccandi occasiunculæ; quales sunt, hoc è negligentia transgredi & violare, illud nõ rectè & prout oportet exequi; adhæc turbationes interiores & tentationes. Nõ dico tñ semper aut plerũq; ita euenturũ, vti nec, numquã tentationes aut turbationes nobis superuenturas; imò verò eas habere aliquando summa quædã Domini gratia ac beneficium est, ita namque melius proficit anima: nam non possumus Angeli in hoc mundo esse, neq; enim ea nostra natura est.

Vt verum fatear, minimè me anima tunc sollicitam & anxiam reddit, cum eam in maximis tentationibus constitutam video: si enim amorem & timorem Domini habeat, magnum ex ijs non dubiè fructum referet. Iam tum id ipsa per experientiã noui. At si eas semper inquiete, & omnis belli expertes viuere videam (etenim in nonnullas incidi, quas etsi numquam Deum viderem offendere, semper tamen me sollicitam reddebant) numquam de ijs secura sum: vnde ego eas, si possim semper probo & tento (quia dæmon id non facit) vt videãt scilicet quid sint. Sed paucas tales reperi. Attamẽ fieri potest, eò quòd animã ad sublimẽ quamdam contemplationẽ Dñs iã euehat, vt hũc pcedẽdi modũ quis cõsequatur, & ordinariè interiùs tale gaudiũ sẽtiat. Quãuis ipsa mihi persuadeam, hos id nõ intelligere, cũq; ipsũ iã depurarint, suas eos pugnulas (esto pauciores) subinde habere video.

Sed vt verum fatear, equidem animabus illis non inuideo: & hoc ipsum subinde attentiùs consideraui. At illas video multo magis proficere, quæ eas quæ dictæ sunt, pugnas & repugnantias in se assidue sentiunt, quin & in rebus ad perfectionem spectantibus tam sublimem orandi modum habere, quàm hic in terra intelligere possumus.

Missas faciam animas illas, q̃, postq̃ ad multos años hũc in se cõflictũ passæ sunt, talẽ progressũ interim fecere, itaque mortificatę sũt, vt mũdo se velut mortuas esse sẽtiãt. Reliquæ verò, solẽt q̃dẽ ordinariè

pacem

pacem habere, non tamen talem, vt imperfectiones quas admittunt, non sentiant, & vt hæ ipsas valde non affligant. Quaobrem carissimæ, per varias ac multiplices vias Dominus animas conducit; at tunc semper) vti antè dixi) vobis timeo, quando quam committitis imperfectio nullum omnino vobis scrupulum & dolorem mouet: nam ob peccatum, tametsi veniale id sit, iamtum constat, vos contristari & dolere interius debere quemadmodum (Deo laus) iam quidem sentire vos credo.

Vnum notate, & illius, (amore mei) recordemini: annon, dum quis viuus est, quantumuis parum ab acicula pungatur, id sentiet? vti & spinulæ puncturam, quantumuis ea parua sit? annon ergo, si anima mortua non sit, sed viuum quemdam Dei amorem habeat, magna huius gratia est, quod, dum vel minimam regulam, quæ ei quod professæ sumus, & facere tenemur, conformis non sit, agit, eam ipsa sentiat? Quam ea anima, cui hanc Deus solicitudinem & anxietatem ingerit, Maiestati illius lectulum rosis & floribus insternit, adeo vt impossibile sit, ipsum ad eum illa deliciandum aut recreandum, nolle venire; esto aliquanto serius? Deus bone, quid nos Religiosi in monasterio agimus, tametsi mundum relinquamus? ad quid venimus? Quidnam vero potius ac melius agamus, quam sponso nostro in animabus nostris lectulos concinnare? eum namque in sponsum admittimus, dum professionem fecimus.

Intelligant porro me animæ illæ quæ scrupulosæ erant: non loquor enim de imperfectione quæ nonnisi interdum eueniat, aut de imperfectionibus, quæ percipi aut semper sentiri non queunt: sed de illo qui quidem eas ordinariè admittit, eas tamen parum curat, quod nihil ei esse videantur, quemque sua propterea conscientia non remordet, nec ab ijs sese emendare procurat. Quare iterum dico, pacem hanc valde periculosam esse, vtque ad hoc ipsæ serio aduertatis.

Quid ergo illis erit, quæ à regulæ suæ obseruantia & vigore per relaxationem multum reciderunt? non sinat autem Deus aliquam talem reperiri. Diuersimodè relaxationem hanc diabolus inducere satagere debet, Deo ob peccata nostra id permittente. Non est autem, quod pluribus de eo hic agam, nam pauculis illis quæ dicta sunt, vos visum est commonere volui.

Transeamus ad amicitiam & pacem illam, quam nobis in oratione Dominus ostendere iam incipit; de qua id dicam, quod Maiestas ipsius circa illam mihi declarare voluerit. ceterùm de ea pace nonnulla vobis dicere mihi visum est, quam dat mundus, nec non

propria nostra sensualitas. Nam, tametsi id alibi ab alijs meliùs tractatum & traditum sit, quàm ipsa id dicere possem) tamen non habebitis fortasse pecuniam vnde eos libros coëmatis, quod pauperes sitis. nec forsan erit, qui eos vobis in eleemosynam det: hoc verò scriptum manet domi inter nos, atque in eo omnia simul & cóiuncta habentur.

Posset quis forsan in ea pace quam mundus dat, decipi, & quidem diuersis modis, aliquos autē hic referam, quo nostram ipsę sortē deploremus, & maximopere doleamus, vtpote quę culpa nostra ad excellentē Dei amicitiā nō peruenimus, sed q̄ parua quadā contentæ sumus. Vbinā verò, Domine, ea nobis satis non esset, sed recordaremur, præmium & magnum esse, & finem non habiturum, adhæc, postquam iam ad hanc tam magnam amicitiam peruenerimus, Dominum id nobis hoc in mundo etiam dare; quin etiam, multos ad montis radicem manere, qui ad eius culmen facile possent pertingere! Sæpius hoc ipsum in alijs reculis quas vobis scripsi, vobis inculcaui & dixi, & nunc iterum repeto, ac rogo, vt cogitationes nostræ semper vigorentur, & animosæ reddantur eo quod pòst futurum est. Dominus autem det vobis gratiam, vt opera quoque talia sint: & permultum in hoc situm esse, vobis persuasum sit.

Tertia eorū qui postquā sunt cōfessi, eadem rursus peccata cōmittunt.

Sunt deinde alij, qui Domini amicitiam iam adepti erant (eo quòd peccata sua ritè confessi sunt, & eorum ipsos pænituit) sed vix duo transeant dies, quin rursus in eadem prolabantur. Certa autem sum, non hanc esse amicitiam & pacem, quam sponsa petit. Quamobrem, carissimæ, quoties imperfectionem quampiam commisistis, nolite toties ad confessarium, quo hanc ei aperiatis, recurrere. Sine illis, fateor, viuere non possumus; sed eæ saltē varientur & mutentur, ne quas radices in nobis agant, quæ postea nonnisi ægerrimè potuerunt euelli, quin & alias multas à se egerminare & producere possent. Si enim planta vel arbuscula quæpiam plantata, quam quotidie irrigamus, tandem tam fieri potest magna, vt ad eam euellendam postea ligone & rutella opus sit: pari modo sese res habere videt, si quotidie vnam eandemq; imperfectionem (quantumuis ea parua sit) admittamus: nisi eam emendare & corrigere satagamus: at si vno die aut biduo quidem illa plantetur, at statim euellatur, facili id negotio fit. Hoc verò in oratione vestra petatis oportet à Domino: nam à nobis ipsis parum præstare possumus, imò verò malum ipsum etiam adaugebimus. & in horribili iudicio quod in hora mortis peragetur, permagni id nostra intererit, illarum præsertim quas Iudex ipse in hac

sito quam ipsi:itaque fiet, vt exinde numquam Deum offendant, nec in modico nec in magno. at alii illi, quod sese nullū grauiū illorū delictorum agere existiment, magis sese in suis deliciis & recreationibus diffundunt: hi orationes suas vocales vt plurimum satis bene recitabunt, quia adeò subtilia & delicata non ferunt.

Est & aliud quoddam amicitiæ & pacis genus, quā videlicet Dominus dare incipit ijs, qui quidem nulla prorsus in re illū vellent offendere: interim tñ à peccati occasionibus vsq; adeo se nō auellunt. Et hi, licèt stata sua orandi tēpora sæpè habeant, Dñs quoq; ipsis teneritudines quasdā & lacrymas det: huius tamen vitæ cōmoda ac recreationes relinquere nollēt, sed eam cōmodā, suauem ac deliciosam vellent habere: q illis ad in gaudio & suauiter viuendū quies illa & tranquillitas per oportuna videatur. Hoc autem vitæ genus multas mutationes & vicissitudines includit: multū proinde erit, si tales in virtute perseuerent. Nā cū sese à voluptatibus & delicijs mundi non sequestrant, statim in via Domini deficere incipient, potentes quippe sunt inimici, vt nos cōtra vim illorū tueamur. Hæc carissimæ, nō est pax quā sponsa requirit: neq; vos illā etiā habere velitis, sed sēpervos ipsas à quacūq;, etiā minima occasiuncula subtrahite, si modò animā indies proficere, & ipsæ in securitate agere velitis. Certè nescio, qua de causa vobis hæc dicā: sed tñ, vt pericula noueritis, q̄ sita sunt in eo, q cū resolutione & generosè à reb⁹ mūdanis vos nō sequestretis: id. n. si facerem⁹, plurimas culpas euitarem⁹, & multū laboris declinarem⁹.

Quinta illorum qui peccandi occasiones non deserunt.

Tot autem sunt modi & viæ, quibus amicitiam cum animabus colere & tractare Dominus incipit, vt numquā mihi finem factura, videar, si omnes quos quidem intellexi hic referre vellem: Sum enim mulier: facient proindè id Confessarii, & ii qui particularius cum iis tractant; & certè nonnullæ me satis perplexam reddunt: nihil nam. que illis, quò minùs Dei amicæ sint, deesse videtur. In particulari & nominatim vobis referam de quadam persona, qua cum non ita pridē valdè familiariter egi. Erat hæc, frequentioris cōmunionis perstudiosa & obseruatrix, numquā de aliquo malè loquebatūr, in oratione quoq; teneriores sentiebat affect⁹, inq; assidua agebat solitudine, habitabat nāq; sola in domo sua: moribus & alloquio ita erat blāda, nihil vt eoru q̄ ipsi dicebant, eā ad iracundiā ꝓuocare posset (q certè ꝑ magnæ erat ꝑfectionis) nullū verbum malu loquebat, adhæc numq̄ nupserat, & iā ea erat ætate, vt matrimoniū inire iā nō posset: atq; hac in pace & animi æquitate multas cōtradictiones & obloquia passa e. rat. Itaq; cu hæc omnia in illa viderē ac notarē, videbant hæc mihi animæ valdè ꝓfectæ, inq; oratione assiduæ, signa esse, eāq; in principio ꝑmagni faciebā, q nullu eā peccatū viderē cōmittere, ipsāq; seriò

Sexta eorū qui in aliquo vitio obdurvere.

id cauere intelligerem. Vt ergo cum illa egi, intelligere cæpi, tamdiu omnia in ea pacifica & quieta esse, quam diu de illius honore imminuendo lędendoque non agebatur: sed, cū hoc vlcus tangebatur, cōscientiam eius tam delicatam & teneram nō esse, sed satis stupidam & crassam. Intellexi namq; eam, quamuis omnia quæ ei dicerentur, æquo animo perferret, tñ punctū aliq̃ honoris vel æstimationis propriæ habere. Et huic miseriæ suæ adeò addicta erat, & velut imbibita, ac tam libenter varia hinc inde audiebat & addiscebat, vt mecum mirarer, quomodo hæc persona vel ad horam sola agere posset. adhæc, cōmoditates corporis satis impensè consectabatur. Quidquid autē agebat, hoc velut inaurabat, & à peccato præstabat immunem: &, quantum è rationibus quas dabat, colligebam, graue illi ac molesti futurū videbatur, si aliquibus in rebus, q̃ etiā nō satis se ipsa intelligeret, iudicaret: nā in alijs quidē satis id notoriū erat. Hinc certè me suspensā & dubiā reddebat (& penè oēs eā vt sanctā reputabāt,) q̃ eā persecutionibus, quas se passā narrabat, aliquatenus occasionem dedisse cōperi; illius autē modo agēdi & sanctitati nulla ratione inuidi.

Hæc, vti & aliæ duæ animæ, quas in hac vita vidi, ex ijs quidem quas suo ipsarum iudicio sanctas fuisse nunc recordor, plus mihi timoris incusserunt, quàm quæcumque peccatis obnoxię, quas vnquam vidi. Dominum rogate, carissimæ, nobis vt lumen det, eumque impensè laudate quòd vos ad monasteria vocarit, in quibus vos diabolus, quantumlibet conetur, tantum decipere non potest, quantum eas quæ suis in ædibus agunt.

Septima eorum qui sē per propriū iudicium sequuntur.

Quàm multæ porro sunt animæ, quibus nihil, quo minùs ad cælos euolent, deesse videtur! quòd perfectionem iuxta proprium suū iudicium & opinionem in omnibus sequantur: sed nullus est qui ipsas cognoscat: quia in monasterijs statim & semper eas agnoui, eò q̃ ibi eas facere oportet nō quod ipsę volunt, sed quod ipsis imperatur. In mūdo verò etsi homines verè eas cognoscere velint, eo quòd Domino hæ placere volunt, ægrè possunt: quia quidquid demū faciūt, id iuxta propriā voluntatē faciūt: &, quāuis interdū huic obsistatur, in mortificatione tñ vsq; adeò se nō exercēt. Exceptis aliquibus, quib⁹ Dñs iā p aliquot annos lucē dedit. hi quippe semper aliquem habere desiderant & procurant, qui ipsas intelligat, cuiq; se subiiciant. Magna autē humilitas exiguā de se ipso confidentiam includit, &, etiamsi sint doctissimi, alieno se iudicio & opinioni subiiciunt.

Octaua eorū qui Deo placere, & numquā hominibus displicere volunt.

Alij quoq; sunt, qui omnia quidē propter Deū reliquerūt, adeò vt nec domū, nec facultates habeāt, adhæc ipsæ corporis cōmoditates, adeò eis nō sapiāt, vt & ecōtra pænitētiā subeāt, è nulla deniq; mūdi huius

huius re voluptatẽ capiant; quod eis iam tũ Dominus lucẽ dederit, qua videant, quam ipsi sint miserabiles : at simul magno in honore sunt, hinc nihil agere vellent, quod hominibus non æquè foret acceptum, ac Domino Magna hæc discretio est & prudentia: at valde difficulter hæc duo inter se conuenire & habitare possunt. Hoc vero res hæc malum habet, quod hi, suam imperfectionem fere etiam non intelligentes, semper magis in mundi partes quam Dei propendeant & dilaudent. Huiusmodi animas vt plurimum affligit, male habet perturbati, quidquid de ipsis dicitur (etsi id etiam vere de ijs dicatur) adhæc crucem in humeros non sustollunt, nec amplectuntur, sed trahunt velut per terram serpentem: itaque hæc eos affligit, grauat, defatigat, & discruciat, si enim ea dilecta & cara sit, portatu facilis ac suauis est. Et est hoc, longe verissimum. Vnde nec hæc, amicitia est quam petit sponsa. Quapropter videte, carissimæ, & quidem accuratè (cum quod initio dixi votum feceritis) ne in mundo sitis, mundique rebus vos occupetis. Omnia vobis molesta & crux sunt, si reliqueritis quod maius est; relinquite mũdum, delicias, commoditates, gaudia diuitias, quæ esto falsæ, hominem nihilominus recreant & demulcent. Quid timetis? Certè rem non intelligitis: nam eo quod fauorem aliquem, quem mundus vobis dare verbo vno potest, non reijciatis, hinc mille in vos ipsas curas & obligationes deuocatis: quæ tam sunt multæ (siquidem mũdanis placere velimus) vt eas referri minimè sit consentaneum, ne æquo sim longior, imò ne quidem possem.

Nona pusillanimium, qui talentũ suum abscondunt, & in amore erga proximum deficiunt.

Sunt demum & aliæ animæ (& in his finem facio,) in quibus, si modo animaduertatis, multa signa & indicia notabitis è quibus videre sit eas quidẽ incipere proficere, sed in vię medio hærere, nec progredi. Hæ quidẽ non curant quidquid penè homines de se dicunt, honorem quoq; parui pendunt: sed in mortificatione & propriæ voluntatis abnegatione minime exercitatæ sunt; vnde facilè apparet, quod mundus ex ipsarum corpore nondum emigrarit: & licet ad omnia patiendum paratę, & iam tum sanctæ essę videantur, tamen in magni momenti rebus, in quibus de honore Dei agitur, identidem suum promouere, diuino neglecto, satagunt. Nõ intelligunt hi hoc, ac putant sese non mundum, sed Deum vereri. quin etiam id quod aliquando potest euenire, & futura contingentia timent, atque ne opus quoddam pium, magni cuiusdam mali, quod diabolus ipsis declarare & indicare videtur, (cum mille annis antè, futura prędicant) causam & principium esse posse. Non sunt hæ animæ de illarum numero, quæ S. Petrum imitentur, vt se videlicet in mare abiiciant,

aut faciant quod multi alij sancti fecerunt, qui animarum proximi causa propriam quietem ac vitam in discrimen vocarunt. Cupiunt hæ quidem animas Domino lucrari, at de quiete sua ne hilum amittere, nec sese in aliquod periculum conijcere. fides quoq; nõ multũ in his operatur, aut viget, quia semper proprias suas determinationes & proposita sequuntur. Vnũ hoc obseruaui, quàm paucissimos reperiri (præterquam in religione) qui fiduciam habeant à Deo se alendos, & conseruandos. Tantùm duas personas scio, quæ talem fiduciam habeant. quia iam tum sciunt in Religione nihil sibi defuturum: tametsi credã, eum qui verè propter solũ Deũ eã ingreditur, huius rei non recordaturum. at, quam multi, carissimæ, ea quæ habent nõ desererent, nisi hac de re certi & securi essent? sed quoniam alijs in locis, in quibus quædam vobis monita & documenta dedi, multum de animabus his pusillanimibus sum locuta, nec nõ de damno quod pusillanimitas hæc illis adfert, atq; etiam de bono quod causare potest, vt videlicet, si opera magna esse nequeant, magna saltem habeãt desideria: hinc de illis plura non dicam, etsi numquam in dicendo defatigarer. Cum ergo Dominus ad tam eminentem eas statum vocet, illi in eo seruiant, nec sese præ pusillanimitate abscondant. Nam, licet Religiosi sint, si fortè proximo (præsertim mulieres) prodesse nequeant: nihilominùs, per heroicas quasdam determinationes, & incensum animarum iuuandarum zelum, oratio ipsorum efficax & potens erit: imò fortasse permittet Dominus, vt etiam ipsi tam in vita, quàm à morte proximo prosint, vti iam facit Sanctus frater Didacus, qui erat Laicus, nec præter opera seruilia quidquam præstabat. & ecce, post tot à morte eius annos, memoriam illius Dominus renouat, vt nobis in exemplum sit. quare Maiestatẽ illius hoc nomine dilaudemus. Quocirca, carissimæ, si adhunc vos Dominus statum vocauerit, parum vobis, quò minùs ad amicitiam & pacem quam sponsa exigit, perueniatis, deest: quare valdè continuis cum lacrymis & ardentibus desiderijs eam vos petere oportet: facite quidquid à parte vestra facere poteritis, vt eam ipse nobis concedat. liquet enim, hanc eam pacem & amicitiam non esse quam sponsa petit, quamquam ei adhuc magnam Dominus gratiam faciat, quem adhunc statum perducit: quia neminem adhanc perducet, nisi qui se priùs in multa oratione pænitentia, humilitate, & alijs multis virtutibus exercuit. Sit Dominus, qui omnia dat, in perpetuum benedictus. Amẽ,

CAPVT

CAPVT III.

DE VERA PACE, DE AMORE DEI, ET VNIONE CVM *Christo, quæ ex oratione vnitiua nascitur; & vocat eam sponsa osculum oris Dei.*

Osculetur me osculo oris sui.

Quis sit verus Dei amor, & cur vocetur osculum.

VEniamus iam, ô Sancta sponsa, ad id quod ipsa postulas, videlicet ad Sanctam illam pacem, quæ animam animat & excitat, vt sese ad cum omnibus qui in mundo sunt confligendum disponat, ipsa interim magna securitate & pace fruatur. Item, quanta erit felicitas, hancce gratiam consequi: vtpotè quæ nihil sit aliud, quam quod anima sese arctè cum Dei voluntate vniat, adeo vt nulla prorsus inter ipsum & illam sit diuisio, sed vna eademque vtriusque voluntas, eaque non verbo aut per sola desideria declarata, sed opere demonstrata. adeo vt, cognito, sponso aliquapiam re meliùs seruiri, tantum in se ipsa amorem ac desiderium ei placendi sentiat, vt ijs, quas intellectus ad cõtrariam faciendam ei rationes suggeret, minimè auscultet, nec timores quos obijciet, curet; at solam fidem operari sinat, adeò vt nec commodum proprium nec quietem intueatur, sed omne suum bonum & vtilitatem in hoc situm esse, demum intelligat.

Diceris forsitan hoc non rectè procedere, aut ita fieri debere, cum summè sit laudabile, omnia sua quadã cum discretione agere. Sed rem vnam notetis ac consideretis velim, scilicet nosse vos, Dominum, (prout quidem scire potestis, certo namque id nemo scire potest) petitionem vestram exaudisse, & vos osculo oris sui osculari. Si enim ex ipsis effectibus id perspiciatis, non est, quod vlla amplius in re affectum defigatis, sed vt vestri ipsarum obliuiscamini, quò tam amabili sponso placeatis.

Maiestas illius varia per argumenta & signa sentiri se facit ab ijs qui hac gratia fruuntur. Qualia sunt, omnia quæ terræ huius sunt despicere, & ea tam parui facere ac reuera in se sunt, nullumque eius bonum desiderare aut velle; quod iam tum sciat & nouerit, quanta eorum sit vanitas. Nullam ex aliquo, præter quam ijs qui Dominũ suum amant, recreationem capere. Vitæ huius tædio affici. Diuitias eo in numero & pretio habere, in quo haberi debent. Et alia id genus. Hæc scilicet sunt, quæ eas docet is, qui ad similem ipsas statum euexit. Postquam ergo anima huc peruenit, non est quod timeat; nisi forte, se non promereri, quod Deus sua vti opera velit, in quantum labores & occasiones, vt ipsa ei (esto magno suo impendio) seruire possit, ei suggerit. Adeò vt (sicuti dixi) amor & fides

fides simul hic operentur, animaque vti nolit eo, quod intellectus ei proponit & docet. Eo quod hæc vnio, quæ inter sponsum & sponsam intercedit, longè alia & eminentiora eam edocuit, quæ intellectus non assequitur, quem proinde negligit & velut conculcat.

Exempla vero renunciationis voluntatis in Deum.

Similitudine, quo melius intelligamus, rem declaremus. Ponamus, aliquem inter Mauros captiuum esse, cui pauper sit pater, sed fidus amicus; à quo nisi redimatur, nulla prorsus eius redimendi suppetat ratio: vt vero hic eum redimat, non sufficere eas quas habet, facultates, sed necesse esse, vt ipsemet sese in seruitutem captiui loco tradat. Ingens quidem, quo ipsum prosequitur amor exigit, vt sui amici libertatem antiquiorem cariorem que habeat, quàm propriam: At mox sese subingerit discretio, multasque adinueniens rationes, & ait, magis ipsum sibi obligatum esse quàm alteri, ac fieri posse, vt minoris ipse roboris sit, quam alius ille captiuus, adhæc Mauros ipsum forsitan ad fidem abiurandam compulsuros, proinde consultũ non esse, in hoc sese periculum vltro conijcere. atque alia plurima id genus. O fortem & potentem Dei amorem! quam ei videntur, omnia amanti esse possibilia! Beata illa anima, quæ hanc à Deo suo pacẽ est consecuta, quam Dominus hic supra omnes mundi labores, molestias & pericula cõcedit: nã nullũ laborẽ formidat, quo minus tam bono sponso ac Dño seruiat; nec rationes expendit aut librat, quales illæ quas consanguineus & amicus ille quẽ diximus, adferebant.

Legeritis iam aliàs credo, carissimæ, de S. Paulino Episcopo & Confessore, & quod nec propter filium, nec propter amicum, sed ꝙ hauddubiè ad hanc tam felicem sortem peruenisset (quod nimirum Dominus hanc illi pacem dedisset) atque vt Maiestati ipsius placeret, illumque in aliquo, è multis illis quæ nostri causa ipse fecit, imitaretur, in Mauritaniam profectus sit, quo seipsũ in filij viduæ cuiusdam, quæ illius redemptionem instanter & impense ab eo efflagitabat, locum captiuum sisteret. & legistis, id ei bene successisse, & quantum ei inde bonum aduenerit, quoque cum lucro sit ad suos reuersus.

Hoc nostro tempore noui ipsa quemdam, & vos etiam eum vidistis, quod me visitatum venerit, cui Dominus tam ardentem charitatem dedit, vt multis cum lacrymis sibi dari facultatem petierit, vt se captiui cuiusdam loco posset in captiuitatem tradere. Egit hac de re mecum (erat autem ex Ordine Discalceatorum Franciscanorum P.F. Petri de Alcantara:) postquam autem instantissimè hanc sibi licentiam dari postulasset, tandem eam in scriptis à Generali suo impetrauit.

petrauit. Cumque iam bono suo desiderio satisfacturus, quatuor Algierio leucis abesset, eum Dominus ad se ex hac vita sustulit. Verisimile autem est, magnum eum propterea præmium & coronam esse consecutum. Quam multi vero discreti erant, qui id stoliditatem & vesaniam esse dicerent. Nobis quidem, qui ad tantum Domini amorem non pertingimus, stolidum id esse videtur. Sed quæ, quæso, dari maior stultitia potest, quam hanc vitæ huius somnum tanta in sapientia & prudentia nobis finiri? Det Dominus digni vt inueniamur qui cælum ingrediamur, multo vero magis, vt de illorum numero simus, qui in Deo amando tantum progressum fecere.

Iam tum ipsa video, insigni illius, ad huiusmodi res faciendas, adiumento & cooperatione opus esse: proinde vobis consulo, carissimæ, vt cum sponsa suauissimam hanc pacem semper ab eo petatis: ita namque fiet, vt omnes hosce inanes mundi timores euincatis, & magna cum tranquillitate & quiete eum oppugnetis. Annõ certum est, eum, cui magnam hanc gratiam Deus faciet, vt nimirum animæ ipsius tanta cum amicitia sese vniat, à bonis ipsius maximè locupletandum? nam reuera hæc non possunt à nobis prouenire; at dumtaxat ipsa petitio & desiderium, vt hanc gratiam nobis præstet. Ac ne hæc quidem, sine speciali eius auxilio & cooperatione. nam in reliquo, quid quæso, vermiculus efficere potest? Cum peccatum ita eum inertem reddat ac miserum, vt omnes virtutes ad infirmæ nostræ naturæ modulum metiamur & imaginemur.

Quid ergo remedij, carissimæ? petere, scilicet, cum sponsa, *osculetur me Dominus*, &c. si rustica quæpiam cum Rege matrimonium iniret, & filios ei pareret, an non iam filij illi de Regio sunt sanguine? si ergo animæ cuidam tantam Dominus gratiam præstet, vt is adeo sine vlla diuisione se illi vniat, quænam desideria, quinam effectus, quinam heroicorum operum filij hinc enasci poterunt, nisi per culpam ipsius steterit?

Amoris vnitiui effectus.

Puto sanè, si magna cum fide & amore ad sanctissimum altaris Sacramentum accederemus, nos vel vna vice sic accedendo, prorsus locupletandas, quanto vero magis, cum toties illuc accedimus? Sed videmur, eheu, non nisi pro forma ad ipsum accedere; hinc tam parum inde fructus recipimus.

Hæc vnio & amor verus à perfecta communione Eucharistica nascitur. Communicatio boni est principiũ vnionis.

Quam, ô miser munde, fascinas oculos & obturatos eos tenes, illorum qui in te viuunt, vt thesauros, quibus perpetuas diuitias cõparare possent, non videant! Quam, ô Domine cæli & terræ, possibile est, vt quis, etiamnum in hac mortali vita manens, te tam particulari amicitia frui possit? quid? Spiritum sanctum tã clare id per hæc

verba significare,& nondum nos intelligere velle, quænam sint deliciæ,quibus Maiestas ipsius his in Canticis cum animabus dissuauietur? quæ eius in illam illiciæ,quæ suauitates? Nam vel vnum horum verbum satis sit, ad nos in te penitus liquefaciendos Benedictus esto tu Domine;nam à parte tua nihil omnino amittemus. Per quot vias,per quot rationes & modos amorem nobis exhibes? videlicet per labores,per tam diram & immanem mortem,per tormenta; adhæc quotidie iniurias patiendo & semper ignoscendo. Nec per hos solùm modos,verum etiam per verba quædam,quibus animam quæ te diligit vulneras,quibus in his Canticis eã compellas, & quæ in eam,vt ijs vicissim te ipsa compellet,edoces: nescio enim quomodo quis ea ferre queat,nisi tu,vt qui ea sentit ferre valeat, opẽ feras; ac non quidem sicuti ea ferri merentur, sed prout ea ferre imbecillitas nostra potest. Quamobrem Domine, aliud à te in hac vita non peto,quàm vt me *Osculo oris tui osculeris*;idque taliter,& tam intimè,vt licet ab hac amicitia & vnione me diuellere cupiam,planè non possim. Sit,obsecro, Domine vitę meæ, voluntas mea ita semper à tua non recedendo subiecta,vt nihil omnino sit quod me impediat: ac dicere possim (Deus meus, & gloria mea) *vbera tua meliora* & sapidiora *esse vino*.

CAPVT IV.

DE DVLCI, SVAVI, ET DELICIOSO DEI AMORE, QVI inde prouenit,quòd Deus in anima, per orationem quietis, quæ per vbera Dei repræsentatur, habitet.

Meliora sunt vbera tua vino,fragrantia vnguentis optimis.

QVam magna, carissimæ, in hisce verbis latent secreta! det Dominus,vt ea reipsa sentire possimus:etenim nonnisi difficillimè possunt ea verbis declarari. Quando ergo Maiestas illius,per magnam misericordiam suam, hanc sponsæ postulationem concedere dignatur,tali quadam amicitiæ specie cum anima tractare incipit, vt illæ solæ intellecturæ id sitis,quæ de facto id experimini. Multum de hac(vti dixi) in duobus libris (quos, si Domino placuerit, post mortem meam videbitis)scripsi,& quidem valdè speciatim ac diffusè,quia vos credo ijs opus habituras, vnde hic ea nonnisi obiter tangam:nescio autem, an ijsdem ea verbis hic potero describere, quæ Dominus illic mihi declarare dignatus est.

Hic amor dulcis maioris dulcedinis.

In interiore ergo animæ parte magna quædã sentitur suauitas,eaq; tã singularis:satis vt sentiatur & appareat,Dominũ ei admodum vicinum esse.Non est hæc instar deuotionis illius, quæ homini multas solet

solet lacrymas elicere, & ad plorandum commonere; nam esto hæ quamdam in illo teneritudinem causentur, quando aut ob passionē Domini, aut ob peccatum aliquod nostrum ploramus; non tamē tā ea magnum quid est, atque hæc oratio de qua loquor; quam quietis nomino, ob eam quam in omnibus animæ potentijs excitat tranquillitatem: adeo vt Deum homo plane ad voluntatem & imperium suum habere videatur. Quamquam fatendum sit, interdum eam & alio quodam modo sentiri, quando nimirum anima adeo absorpta non est; sed in hac suauitate videtur totus homo, interior æquè atque exterior, confortari, tamquam si intra animæ medullas suauissimum quoddam vnguentum, adinstar redolentissimæ cuiusdam fragrantiæ, inijceretur. Nam vti, dum derepente ac subito in locum maxima quadam fragrantia, quam non vna sola res, sed multæ simul exhalāt, refertum ingredimur: nescimus quisnam is odor sit, aut vnde promanet, sed tamen ab eo totæ penetremur. Ad eundem modū videtur suauissimus hic Dei nostri amor in animam ingredi, idq; tāta cum suauitate, vt eam repleat, satisfaciat, ac delectet, intelligere tamen nequeat quid sit. Hoc scilicet est, quod sponsa hic conuenienter ad meum propositum dicit; *Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis.* Siquidem non intelligit, quomodo aut vndenam bonum hoc ingrediatur: vellet namque, ipsum minimè perdere, vellet non mouere se, ac ne oculos quidem ad videndum attollere, ne ipsum abeat aut se subducat. Et quoniam eo quo dixi loco, scripsi quid animam hic facere oporteat, quo fructum inde capiamus, (idque tantum, ad aliquid vobis significandum & declarandum eorum de quibus hic tracto) aliud hic dicere nolo, quam Dominum iā tum animæ in hac amicitia ostēdere, se velle tā arctā ac particularē cū ea amicitiā colere, nihil vt inter ambos diuisum aut separatū sit. hic vero magnæ ei veritates cōmunicātur. Est enim lux hæc tam magna, vt eius visum perstringat, quo intelligere ipsa nequeat quid sit lux, ipsāque mūdi huius vanitatē videre & intelligere faciat, esto magistrum à quo edoceatur, non, bene videat. quamquam apertissimè intelligat & sentiat, ipsum apud se esse. at tam bene edocta manet, eosque in se percipit effectus, & in virtutibus practicandis fortitudinem, vt semetipsam postea non cognoscat, & aliud facere, aut dicere nollet, quàm Dominum laudare. Cùm autem in hac fruitione est, adeò est absorpta & imbibita, vt non tam in se esse, quàm diuinam quandam ebrietatem pati videatur, vt, quid velit aut petat, nesciat. Demiq; nihil scit de seipsa: veruntamen adeò extra se non est, vt eorum quæ fiunt, non aliquid intelligat aut percipiat.

nis est, qui nascitur ex assistentia Dei in anima.

Suauitatis huius principium.

Variæ animæ suauitates & gustus.

Effectus orationis quietis.

Lux.

Claritas.

Robur in virtutibus.

De animæ suspensione, quæ ab hac amoris dulcedine nascitur.

Porro cum opulentissimus hic sponsus eas ditare, & maioribus delicijs cupit perfundere, adeo eas in se conuertit, vt, sicuti dum quis ob nimiam delectationem & gaudium viribus deficit, anima se in diuinis illis brachijs suspensam esse, & diuino illi lateri & vberibus adhærere existimet: vt aliud nō faciat quam frui, sustentata nimirum lacte illo diuino, quo eam sponsus suus lactat & sustentat, ac semper meliorem reddit, quo ipsam possit delicijs perfundere, vtque quotidie plura mereatur.

Quando vero iam ab illo somno & cælesti ebrietate expergiscitur, est velut consternata atque attonita, & sancta quadam stultitia affecta; vt mihi merito verba illa dicere posse videatur, *Meliora sunt vbera tua vino.* Nam quando in ebrietate hac erat, putabat se vlterius non posse ascendere: at cum se iam in altiore gradu constitutam, atque in immensa illa Dei magnitudine plane detentam conspexit, vt se iam magis corroboratam esse videat, eum tenerrimè & delicatissimè vberibus comparauit, dicens: *Meliora sunt vbera tua vino.* Nam quemadmodum infans nescit quomodo crescat, nec nouit quomodo sugat; nam eo mamillam etiam non quærente, & nihil ad hoc faciente, sæpe in os eius papilla ingeritur: ita & hic sese res habet, nam anima quid de se fiat, & num aliquid faciat, prorsus ignorat, & non scit quomodo, aut vnde (imo ne quidem intelligere id potest) magnum hoc bonum sibi aduenerit.

Noueritis porro, id, maximum bonum & gaudium esse, quod ab homine hac in vita gustari potest, tametsi omnes mundi voluptates & deliciæ simul conglobarentur. Videt quippe ipsa se enutritam & melioratam, ac nescit quando id promerita sit: magnas quoq; veritates edoctam, vt tamen magistrum à quo edocta sit, non videat, in virtutibus item corroboratam, ac delicijs delibutam ab eo qui & scit, & potest id facere. Nescit tamen, cui id comparet, nisi forte recreationi & dissuauiationi matris cuiuspiam, infantulum suum vnicè diligentis, eum enutrientis & deliciose habentis.

Det vtinam nobis, carissimæ, Dominus noster, vt intelligere, aut (vt melius dicam) gustare (aliter enim si dicatur, intelligi non potest) possimus, qualis sit animæ fruitio, quando sic est constituta. Adsint nunc homines mundani cum suis diuitijs & dominijs, cum omnibus suis voluptatibus, honoribus & epulis; qui licet omnibus his, sine laboribus ijs quos hæc includunt (quod prorsus impossibile est) frui possent, numquam tamen, ne per mille quidem annos, ad id gaudium & voluptatem pertingent, quod anima, quam Dominus hunc ad statum euehit, vno momento sentit. Si enim S. Paulus dicat, non

Rom. 8.

cat, nõ esse condignas passiones & labores huius mundi ad gloriam quam exspectamus: ego sane dico, eas non esse condignas, nec mereri, vt vel vnam voluptatis, recreationis & gaudij illius, quam Dominus hic dat animæ, horam habeant; nec vllum gaudium ac voluptatem cum illis posse (prout mihi videtur) comparari, nec vllum hominem tam suauem Domini suauitatem atque vnionem tam vnitam, & amorem qui adeo declaret & ostendat, quam sint mundi huius res viles, posse promereri. Quasi vero labores illius sint aliquid, vt cum hac voluptate comparentur: nam si pro Deo hi non tolerentur, nihil iuuant, si vero pro eo tolerentur, Maiestas illius eos etiam pro virium nostrarum magnitudine solet immittere & temperare; adeo scilicet eos ipsi, vtpote miseri & pusillanimes, exhorrescimus.

Expergiscamur tandem, ô Christiani, ô filiæ meæ (per amorem Domini vos obsecro) ab hoc mundi somno; & consideremus, eum, quod ex eo amãdo nos manet præmium, non reseruare vsque in alteram vitam, sed iam tum in hac præsente vita nobis id soluere incipere. Quis, ô mi Iesu, exponere & declarare posset commodum & bonum, quod in eo situm vt ipsi nos in Domini huius nostri brachia conijciamus, & quoddam cum Maiestate illius pactum ineamus, dicentes, *Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi.* &, *Curam gerat ille rerum mearum, ego rerum illius*: nec tantum nos ipsos amemus, vt oculos nobis nostros eruamus, vti vulgo dici solet. Rursus ergo dico, Deus meus, & iterum te per filij tui sanguinem rogo, hanc vt mihi gratiam præstes, vt scilicet consequi merear vt ipse me oris sui osculo osculetur, & vbera tua mihi da Domine: sine te enim quid sum? & nisi tibi iuncta & vicina sim, ad quid valeo? si vel modicum à Maiestate tua recedam ac deflectam, vbi tandem desinam, Domine, misericordia mea, & bonum meum? & quod hac in vita melius bonum habere velim, quam vt ita tibi coniuncta sim, vt nulla sit inter te & me diuisio? Te socium habeo quid dari & esse laboriosum potest? quid non propter te suscipiet, qui te tã vicinum & propè habet? quid est, Domine, quod mihi aut ascribam aut acceptum referam? nihil, sed potius vt valde me culpem & reprehendam, eo quod tibi non seruiam? Vnde te cum sancto Augustino tota cum animi resolutione rogo, *mihi vt des quod iubes, iubeas autem quod voles,* & numquam, adiuuante tua gratia & auxilio, respiciam retro, aut tergum tibi obuertam.

CAPVT V.

DE AMORE CONSTANTE, SECVRO ET STABILI; QVI *inde nascitur, quòd se anima à diuinitatis vmbra protectam videat. hanc verò ordinariè solet Deus dare ijs qui in eius amore perseuerarunt, afflictionesq́; & aduersa propter eum passi sunt. Nec non de ingenti fructu, quem amor hic producere solet.*

Sub vmbra illius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.

PErcontemur iam sponsam, & benedicta illa anima, quæ ad diuinũ hoc os admissa est, & cælestibus illis vberibus lactata & sustentata discamus (vt scilicet id nouerimus, si fortè Dominus nos aliquando ad tantam gratiã euehat) quid nobis faciendũ sit, aut quomodo nos gerere debeamus, & quid dicere? Quod autem nobis respondet, hoc est: *sub vmbra illius quem desideraueram, sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo: introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinauit in me charitatem.* Dicit, sedi sub vmbra illius quem desideraueram.

Declarantur illa nomina arbor & vmbra.

Quàm, ô Deus bone, anima hæc in ipsomet sole posita est, & ab eodem accensa! dicit se sedisse sub vmbra illius quem desiderauerat. Vocat eum hic solem, item arborem vel pomum, aitque fructum eius gutturi suo dulcem esse. Huc adsitis animæ, quæ orationi studetis, omniaq; hæc verba ruminate. Quàm diuersimode Dominum nostrum considerare possumus, quàm diuersum ex eo cibum facere? Ipse quippe manna est, quod eum saporem habet, quem ipsi ex eo sapere & habere volumus. Quam verò hæc vmbra cælestis est! & quis verbis explicet id, quod de illa ei Dominus declarat? Venit mihi hic in mentem eius quod Angelus olim ad Sacratissimam Virginem Mariam dixit: *Virtus Altißimi obumbrabit tibi.* Quam se ergo protectam & obumbratam videre debet anima, quando à Domino in hac magnitudine collocatur? quare meritò residere & certa esse potest.

Luc. 1.

Iam vero notetis oportet, Deum vt plurimum, & penè semper, (nisi forte sit aliqua persona, quam Dominus peculiari quodammodo vocare vult, quemadmodum vocauit S. Paulum, quia eum statim ad contemplationis culmen extulit, eiq; apparuit, & taliter eum allo-

allocutus est, vt valdè eleuatus manserit) has tam eminentes delicias statim non conferre, aut statim cuipiam tam magnas gratias facere; sed ijs dumtaxat qui in eius obsequio permultum laborarunt, amoremq; eius feruenter desiderarunt, seq; ipsos disponere sunt conati, vt in omnibus suis rebus Maiestati ipsius placerent, & quamdam iā inde à multis annis in mundi huius rebus nauseam habuere. Nam qui huiusmodi sunt, reuera sedent: nāq; consolationem, quietem, & recreationem alio in loco non quærunt, quàm vbi se eam in veritate habere posse intelligunt, & sub protectione Domini sese constituūt, & aliud non cupiunt. Quàm verò bene faciunt, quòd in Maiestate ipsius fiduciā collocent! quia quod illi desiderarunt, id ipse præstat. Quàm etiam beata illa est anima, quæ sub vmbra illius sedere promeretur, etiam quantum ad ea quæ hic in terra videri possunt: nam, quantum ad id quod anima intelligere potest, (prout sæpè intellexi) aliter se res habet. Nam cum anima in ea quam dixi voluptate agit, videtur sentire, se totam absorptam esse, & à quadam diuinitatis vmbra, & quasi nube, protectam & obūbratam, è qua tam iucundæ influentiæ & tam suauis ros depluunt, vt, quod res mundi huius illi dedere tædium & molestiam, hæ optimè & meritò auferant. Tunc quoque talem sentit quietem, eam vt etiam defatiget & malè habeat, quòd habitum adducere debeat: habetque potentias suas tam quietas & tranquillatas, vt voluntas ne vnam quidem cogitationem, esto bonam, vellet admittere; nec eam etiam admittat, ita vt hanc ipsa vltrò inquisisse aut procurasse videatur. neque enim opus est, vt (consideratio videlicet) manū suam (vt ita dicam) moueat frustra, aut se eleuet: quoniam Dominus dat ei pomum (cui eum dilecta ipsius comparat) iam decorticatum, & coctum, quin etiam masticatum: vnde ait, *fructum eius gutturi suo dulcem esse.* Etenim anima nihil hic facit præterquàm gustare, idque sine vllo potentiarum labore.

Quibus Deus ordinariè hanc gratiam faciat.

Quomodo sit anima quæ huc peruenit.

Cur vocetur vmbra.

Hæc autem diuinitatis vmbra, quàm aptè dicitur vmbra! quoniam apertè & clarè eam hic videre non possumus, sed tantùm sub nube hac: quo vsque rutilans & fulgens sol, mediante amore, quamdam insinuet notitiam: qua discat, Maiestatem ipsius adeò vicinam esse, vt dici nequeat, nec dictu possibile sit. Scio, enim qui hoc aliquando expertus erit, facilè intellecturum, quàm verè sensus hic verbis hisce sponsæ hoc loco dari & adaptari possit.

Cur hic spiritus affectus spiritui sancto attribuatur.

Videtur porro mihi, quòd spiritus sanctus mediator sit inter animam & Deum, & quòd ipse tam ardentibus desiderijs

siderijs eam impellebat & moueat, vt verum ac supremum ignem, qui tam propè est, eam accendere faciat. Quàm porro ingentes sint, ô Domine, misericordiæ, quibus hic erga animam vteris! esto proinde in æternum benedictus & laudatus, qui tam bonus amator es. Fierine potest, Deus meus & creator meus, esse aliquem qui te non amet? eo quòd non meretur te cognoscere. Quomodo suos diuina illa malus ramos dimittit, quò anima poma eius decerpat, illius videlicet magnitudinem, necnon misericordiarum eius, quibus erga ipsam vsa est, multitudinem considerando, vtque fructum, quem Dominus noster Iesus Christus è sua passione, sanguine suo pretioso tam admirabili cum amore arborem hanc rigando, collegit, videat & fruatur.

CAPVT VI.

DE AMORE FORTI SVSPENSIONIS ET RAPTVVM: IN quo cum anima nihil se agere existimet (non intelligendo tamen, quomodo, aut qua ratione) Deus charitatem interea in illa ordinat, virtutes heroicas ei dando, è quibus spiritus egregiè proficit.

Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinauit in me charitatem.

PAulò antè dixit anima, se nonnisi diuinorum vberum alimonia & lacte victitasse, tamquam quæ in gratijs hisce recipiendis adhuc paruula & incipiens esset: & sponsus eam sustentabat. nunc vero robustior ac prouectior est, eamque magis & magis ad plura ei dandum habilitat: vnde eam iam pomis enutrit. vult, inquam, illã intelligere, quantum ad ei seruiendum & patiendum obligata sit. Et ne hoc quidem ei satis est (quod certè mirandum, & quàm maximè considerandum est:) nã quãdo Dominus cernit, animam iam totam esse suam, ac sine vllo commodi proprij intuitu, nec ob vllam omnino rem, quæ eam per se sola moueat, sed dumtaxat ob id quod Deus suus est, necnon propter amorem, quo Deus ipsam prosequitur, sibi seruire: identidem sese illi communicat, idque tot tamq; diuersis modis, atq; is qui ipsamet sapientia est, nouit. Quare iam nihil amplius restare videbatur, quàm osculum in pace, & id quod prius de vmbra dictum est: quæ longè maior & eminentior est gratia: tametsi id satis male & tenuiter à me declaratum sit, quòd nonnisi obiter & velut indicando percurrerim; porro in eo quem vobis dixi, libro, id lõgè maiore cũ claritate expositũ, inuenietis, carissimę, dummo-

dummodo Domino, vt in lucem prodeat, videatur. An ergo iam plura desiderare non poterimus? Quam, Deus bone! tenuia ac nihil nostra sunt desideria, vt ad tuarum magnitudinum fundum, Domine, pertingant! & quam pauca reciperemus, si nonnisi pro eo atque nos petimus, tu dares! Iam ergo videamus, quid posthæc sponsa dicat. *Introduxit me Rex in cellam vinariam.*

Cum ergo iam sponsa sub tam desiderata, (& merito sane) vmbra requiescat, quid illi vltro reliquum est? quid amplius desiderabit anima, quæ huc peruenit: nisi forte, ne hoc bono in perpetuum careat. Illi quidem nihil amplius quod petat, superesse videtur, at Regi nostro sacratissimo multa, quæ det, adhuc supersunt: imo numquam quid aliud facere vellet, si inueniret, cui daret. Et, sicuti iam dixi, & sæpius dicere vellem, & vtinam, carissimæ, numquam rei huius obliuiscamini; satis Domino non est, tam pauca nobis dare ac quidem nos ab eo petimus. Ego id nonnullis in rebus hic obseruaui. Incipit, verbi gratia, quis à Domino petere, vt sibi aliquam merendi, & pro ipso quidpiam patiendi materiam det, vlterius suam intentionem non extendens, quam quousque vires suas pertingere existimat (cum tamen Maiestas illius has adaugere possit;) & ecce, in exigui illius, quod pro illo & pati & facere decreuit, compensationem tantos ei labores, persecutiones, & morbos immittit, vt miser homo nesciat vbi sit. Mihi ipsi adhuc admodum inueni hoc contigit, & subinde me dicere, *Ah Domine.* quia non tam multum habere nolebam: sed maiestas eius eas suppeditabat vires, & tantam patientiam, vt etiamnum admirer, quomodo id ferre possem. Et certè, afflictiones has cum omnibus mundi thesauris non commutarem.

Deus plures dat animæ gratias quam ipsa petat.

Dicit ergo sponsa *Introduxit me Rex in cellam vinariam*: ó quam mentem hic replet & afficit istud nomen Rex potens, & dum videt quod nullum superiorem is habeat, & regnatio eius finem non sit habitura! Dum autem anima ita certa est, non multum sibi, quo minus Regis huius, qui quæcumque in hac vita mortali possibilia sunt, adeo assecurat, magnitudinem cognoscat, deesse; dicit, *Introduxit me in cellam vinariam, & ordinauit in me charitatem.* Colligo hinc ipsa gratiæ huius magnitudinem permagnam esse. Nam sicuti de vino aliquo magis aut minus bibi potest, & de vno vino bono, & alio meliori, & hoc hominem magis aut minus inebriare: eodem modo in hisce domini gratijs fit. Nam huic quidem è vino deuotionis nonnisi modicum dat, illi autem amplius: alij vero ita abundanter, vt eum extra se, & sensualitatem suam, & extra omnia terrena rapere incipiat. alijs vero ingentem in obsequio suo dat feruorem, alijs impe-

Agit de suspensione & raptu; quid ea sit, & cur vocetur hic amor fortis, cella vinaria.

tus, alijs denique feruidam erga proximum caritatem. in quibus hi adeò absorpti sunt, vt magnos quos hic patiuntur, labores nõ sentiant. Verùm id quod sponsa dicit, huic proximè accedit, scilicet in cellam vinariam introducit, vt ibi, magis sine vlla mensura, locuples euadere possit.

Non videtur autem, quòd Rex illam ibi quidem esse, sed nihil dare ei velit; imò vero vult vt bibat & comedat quantum vult & desiderat, ac valdè inebrietur, ex omnibus illis, quæ in Dei cella sunt vinis bibendo, vtque hisce delicijs fruatur, illius magnitudines admiretur, vitam quoque amittere, aut vltra naturæ infirmitatem bibere non vereatur, denique in hocce voluptatum paradiso emoriatur. Beata vero illa mors, quæ sic viuere facit. Et verè sic mori facit: tam magna quippe sunt mirabilia, quæ anima intelligit, vt sic extra se sit, sicuti id ipsamet testatur, dum ait. *Ordinauit in me charitatem.*

O verba, quæ numquam animæ, quam ita Dominus delicijs perfundit, deberent excidere! O immensam ac supremam gratiam, quamq; per se nullus promereri potest, nisi magnum Dominus auxilium adhoc & subsidiũ concedat! Verum quoq; est, q̃ ne ad amandum quidem sese excitatã inueniat. Sed, ô beatũ somnum, ter felicem ebrietatẽ, quæ sponsum supplere eo agit, q̃ anima per se ipsa præstare non potest, dum scilicet mirabili quodã modo ordinat, vt, omnibus potentijs mortuis, aut dormitãtibus, amor maneat viuus, &, ipsomet non intelligente quomodo operetur, Dominus ordinet vt tã mirabiliter operetur, vt cum ipso amoris Domino, Deo inquam, per magnam quamdam vitæ puritatem vnum quid factus sit. quia nullus est, qui ipsum impediat, non ipsi sensus, non intellectus, vti nec memoria. sola vero voluntas se intelligit.

Intellectus recipit lucẽ, & intelligit at non discurrit, volũtas verò amat, sed non eligit, itaq; anima per amorẽ operatur, & liberum arbitrium meretur.

Cogitabam hic ipsa mecum, num inter voluntatem & amorem aliquod esset discrimen: & videtur certè mihi, aliquod esse (nescio verò an fallar:) & amorẽ ceu sagittam quãdam videri, quã voluntas eiaculatur; quasi omni ea quã habet, violẽtia feratur, ab omnibus rebus terrenis liberat, at in solum Deum impensa, valdè serio, & verè Maiestatẽ ipsius vulneret oportet: a deo vt in ipsũmet Deũ (qui amor est) acta, nonnisi maximis cũ fructibus (vti mox dicam) inde reuertatur. Et ita reuera fit, vti de nõnullis personis audiui, quas Dñs ad tã sublimẽ in oratione gratiã euexit, vt ad sanctã hãc absorptionẽ per suspẽsionẽ quãdã eos peruenire faciat. nã licet exteriùs præsentes sibi esse videantur; rogati tñ quid sentiant, nullo modo ad declarare sciũt, nec intelligere postea potuere aut valuere, quomodo amor illic operetur.

Fructus suspensionis.

Maximos fructus, quos anima hinc percipit, satis colligere est ex effectibus,

fectibus & virtutibus, & fide viua, quæ inde ei remanet, nec nō è mūdi contemptu. At non liquet, aut percipitur, quomodo hæc bona ei data sint, & quidnam anima hic fruatur, nisi fortè in principio, quando primùm incipit: est namq; suauitas hæc, & maxima & intensissima. Adeò vt clarè appareat, hoc ipsum esse quod sponsa hic ait; eò quòd Dei suauitas hic pro anima suppler, & ipse ordinat, vt ea tam eminentes gratias illo tempore sibi comparet.

At dubium esse potest, quomodò, cum adeò extra se sit, & ita absorpta, vt potentiarum suarum exercitio nihil omnino operari posse videatur, mereri possit? ex alia verò parte non videtur fieri posse, vt Deus tam ingentem ei gratiam faciat adhoc vt tempus illa suum inutiliter insumat, nihilque illo durante, merendo lucretur. Id certè minimè credibile est. Sed, ô diuina arcana! nihil aliud porro nobis hic agendum, quàm intellectum nostrum penitus submittere ac captiuare, & cogitare, ipsum, ad magnalia Dei intelligenda, frustra velut esse & nihil omnino iuuare. Recordemur verò, quomodo Beatissima Virgo Maria, esto eam, quam habebat, sapientiam haberet, id fecerit, quomodo Angelum rogarit, *Quomodo fiet istud*: & illo ei dicente, *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi*: vlteriùs inquirere destiterit: &, sicuti magna erat fide & sapientia, statim intelligebat, duabus illis hic rebus interuenientibus, nihil vlteriùs sibi sciendum aut dubitandum esse. Non verò sicut quidam docti, qui quòd per hunc orationis modum à Domino non conducantur, nec aliquod eius principium habeant, ita omnia ex rationis & ingeniorum suorum modulo mensuraq; intelligere volunt, vt per suas litteras & doctrinam omnia Dei magnalia comprehensuri videantur. Vtinam verò hi aliquid de sacratissimæ Virginis humilitate addiscerent! Quàm, ô Domina mea, perfectè in te videre possumus id quod cum sponsa sua facit Deus, prout quidē is in Canticis ait! vti videre potestis, carissimæ, in officio de Beata Virgine, quod singulis septimanis legimus, quàm nimirū ex his multa in huius Antiphonas & lectiones sint relata. Quoad alias verò animas, vnaquæq; id intelligere poterit, prout quidē id ei Dn̄s declarare volet: etenim clarissimè cernere poterit, num ex hisce gratijs aliquam receperit, iuxta id quod sponsa dicit, *Ordinauit in me charitatem.*

Quomodo anima & operetur & mereatur, dum in suspensione est.

Luc. 1.

Ceterùm declaremus iā, quomodo, animabus in illa ebrietate & somno constitutis, Deus in illis charitatē ordinet, quandoquidē nesciūt vbinā fuerint, aut quomodo in tā eminētib' delicijs & voluptate Dn̄o placuerint, neu quid fecerint, cū ei ꝓpterea gratias nō egerint. Nō est porro, ô anima à Deo amata, q̄ te crucies: cū enim Maiestas

eius huc te euehit, teq; tam deliciosè alloquitur, sicuti è multis verbis, quæ sponsæ in Canticis loquitur, ad oculum videbis (vti dum dicit, *Tota pulchra es amica mea* & alia multa id genus, in quibus ostendit, quantopere sibi in illa placeat) credibile sanè est, minimè illum permissurum, vt illo in tempore eum offendat, sed potiùs eum ipsam in eo quod facere nō poterit, quò magis sibi in ea cōplaceat, adiuturum. Videre eam præ amore nimio erga illū perditā. & à se velut abalienatam, & ab hac ipsa amoris vehementia intellectus discursum, in illa sublatum esse, quo eum magis amare possit; quomodo ergo ipse vicissim se non det ei, quæ se totam dat ipsi? non solet certè Maiestas eius sic facere.

Videtur porro mihi hic Maiestas eius super hoc aurum (quod iam persona sua præparauit & probauit, vt nimirum videat cuius pretij & valoris sit amor quo ipsum prosequitur) aliud quid artificiosè superinducere, & sexcentis in eo modis operari, quos anima quæ huc peruenit, declarare poterit. Hæc anima, aurum est: quæ illo in tempore ita constituta est, nullum prorsus vt edat motum; nec plus per se operatur, quàm si ipsum esset aurum, sed resignata est ad omne id, quod diuinus ille aurifaber, & diuina sapientia de ipsa facere voluerit; qui tali in statu eam videre gaudens (quod paucæ sint, quæ tam vehementer & ardenter eum ament) mille per labores, illo in auro, multas gemmas pretiosas & vermiculationes inducit. Quid ergo anima illa toto illo tempore facit? Hoc scilicet est, quod non satis intelligi potest, nec plura de eo sciri præter id quod sponsa dicit, *Ordinauit in me charitatem.*

Ipsa saltem, si amat, nescit quomodo amet, nec intelligit quid sit quod amat. Summus namq; ille amor, quo Rex ipsā prosequitur, taliter qui ad tā eminentē statū eā deduxit, animæ huius amorem sibi vnierit oportet, vt intellectus ipsum intelligere non mereatur. Nisi duo hi amores fiant vnus, & amor animæ cum amore Dei tam intimè vereque coniungantur, quomodo eum intellectus percipere queat? nam toto eo tempore eum ex oculis perdit; quod certè numquam diu durat, sed breuis durationis est. Ac Deus ita hinc ibi eam ordinat, vt diuinæ eius Maiestati optimè tunc placere per omnia sciat, atque etiam postea, vt tamen intellectus id non intelligat, vti antè dictum est. Sed postea id satis intelligit, cùm animam hanc virtutum gemmis & margaritis adeo vermiculatam & condecoratam videt, vt illa ipsum in admirationē rapiat, & dicere possit, *Quæ est ista, quæ facta est sicut sol?* Quam te, ô vere Rex, sponsa hoc nomine merito compellare potest, quandoquidem potes vno momento diuitias dare, easque in

que in

que in anima ponere, vtque ijs in perpetuum fruatur, efficere. nam amor animam illam ordinatam efficit.

Euidentia equidem rei huius proferre argumenta potero; etenim quædam in alijs conspexi. Memini me vnam vidisse, cui Dominus triduo vno tot tantaq; bona dedit, vt, nisi experientia (quia iam ab hinc annis aliquot ipsa in illis se exercuit, quin & semper in dies in melius profecit) id me credere compelleret, id mihi impossibile videretur. Aliam verò, cui id trimestri spatio datum. Et ambæ verò erant adhuc satis iuuenes. Alias verò vidi, quibus nonnisi post multos annos hanc DEVS gratiam præstat. Et sicuti de duabus illis dixi, possem & de aliquot alijs dicere. Et ideo hoc an noto, quòd hoc loco scripsi paucas esse animas, quibus, nisi ad multos annos afflictiones & pressuras passæ sint, has Dominus gratias conferat: vt sciatur, saltem esse aliquas. Tam potenti autem & magno Domino, & ad gratias dandas tam propenso, non est terminus aut taxa aliqua constituenda.

Contingit nonnumquam (imò penè ordinarium) Domino id genus gratias animæ faciente (gratias inquam, non verò illusiones, aut melancholicos humores, aut aliquas periclitationes quas ipsamet natura facit; hoc namque, vti & aliud illud, tempus ipsum tandem patefacit & declarat) virtutes tam validas esse, & amorem tam intensum, vt tegi nequeat: eo quòd, etiamsi fortè nolint, semper animabus nonnullis prosunt: vnde ait sponsa, *Ordinauit in me charitatem.*

De ordine Charitatis.

Vt nimirum hæc ita ordinata sit, vt amor, quo in mundum priùs ferebatur eam iam deserat, illique in odium & nauseam vertatur, amor verò eius in consanguineos & amicos ita temperetur, vt eos solùm diligat propter Deum: amor verò illius in proximum, & in ipsos inimicos, quantus sit, credi non poterit; nisi quis eum viderit: amor denique eius in Deum, valdè intensus est, & adeo illimitatus, vt subinde magis is eam vrgeat, quàm infirmum eius corpus ferre valeat. videns porro sese iam deficere & languere, & præ amore mori, ait *fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.*

CAPVT VII.

DE AMORE DEI VTILI, QVI SVMMVS AMORIS EST GRAdus, & is duas habet partes. Prima est, quando anima per solum Deo placendi desiderium, sine vllo alio respectu, magna seruitij ipsius opera exercet: vti sunt præcipue, purè viuere, glorificare & adorare Deum, zelus quoque proximorum animas ad cælum conducendi: quæ sunt tria florum quos sponsa petit, genera. Altera, quando, quo Christum crucifixum qui pomus dicitur, imitetur, labores, tribulationes, & persecutiones petit ac desiderat, & illas si habeat, patienter fert.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.

De primo genere amoris vtilis, qui est heroica opera facere.

QVæ lingua dari tam diuina potest, quæ proposito meo conueniat! quam te, ô sancta sponsa, enecat suauitas? (quia, vti intellexi, subinde ea tam excessiua est, vt animam vsque adeo conficiat, vt iam nulla prorsus viuendi ratio suppetere videatur) & petis flores? qui porro sunt isti flores? neq; enim hi malum tuum curare possunt, nisi forte ideo eos petas, vt iam plane emori pergas. nam, vt verum fatear, quando anima huc pertingit, nihil magis desiderat. Sed id hoc loco non quadrat: ait enim, *fulcite me floribus*. Fulciri autem petere, non est (vt mihi quidem videtur) mortem petere, sed velle, vt viuendo aliquod præstet obsequium ei, cui tantum se debere videt. Nolite putare, carissimæ, me exaggeratiue locutam, cum dixi, eã languere & mori; sed vere id quod dixi, à parte rei ita contingere. Nam amor nonnumquam tam vehementer operatur, & ita super omnes corporis vires præualet ac prædominatur, vt norim quamdã personam, quæ cum in simili orationis genere versaretur, & suauem quemdam cantum audiret, asseruerit, nisi cantus iste cessaret, fore vt anima sua, præ delectationis & suauitatis, quam Dominus ei gustandam dabat, magnitudine è corpore exiret. Vnde Maiestas ipsius fecit vt cantor ille à cantando cessaret. Nam quæ in hac suspensione constituta erat, poterat quidem mori, at non dicere, vt cantor à canendo cessaret. etenim omnis illius motio exterior huiusmodi erat, vt nullam ipsa posset operationem facere, nec aliquatenus mouere se. Intelligebat quidem, quonam in periculo versaretur, at perinde ac sicut dum quis in profundo quodam rei afflictiuæ somnio constitutus est; qui quidem inde emergere vellet, at tamen, tametsi velit,

Amoris vehementia interdum enecat hominem.

Dulcis mors amoris.

ſit, loqui non poteſt. Hic quidem anima inde digredi nollet: nec mori ei pænoſum aut graue foret, ſed voluptas ſumma & gaudium. hoc namq; eſt quod deſiderat. Et ſanè quam beata & optabilis mors foret, in huius domini & diuini ipſius amoris manibus mori! &, niſi Maieſtas eius ſubinde ei lucem daret & oſtenderet, expedire ipſam viuere, & hoc tolerare; imbecillum eius corpus id perferre non poſſet, ſi quidem id bonum diu duraret: quare aliud ab eo bonum hic poſtulat, quo maximo & ſingulariſſimo hoc bono egredi ſibi liceat: itaque ait. *fulcite me floribus.*

Alium flores hi ſpirant odorem, quam ij quos hic in terra odoramus: hic ergo ſponſa, (vt quidem ipſa intelligo) petit vt eximia magnaque in Domini noſtri ac proximi obſequio opera agere queat. hinc gaudet, ſi hanc recreationem & gaudia amittat: nam hi flores magis ad actiuam, quam contemplatiuam vitam ſpectant, vt per hoc aliquid perdere videatur, quare ſuæ petitionis fit compos. cum enim anima hoc in ſtatu verſatur, ſemper operatur; & Martha ac Maria penè iunctim incedunt. nam in actiuo; (quod videtur ipſum exterius) operatur id quod interius eſt. Cum vero opera actiua ab hac radice oriuntur, ſunt mirabiles & odoriferi quidam flores, quia ab hac amoris Dei arbore procedunt, & ob eum ſolum, ſine vllo proprij commodi intuitu fiunt: florumque horum odor latè ſeſe diffundit, quo multis proſint. Eſt autem odor, qui duret, nec cito pertranſeat, ſed qui magnas operationes faciat.

Quid ſunt flores. & melior eſt amor eius qui facit opera propter Deum. quã eius qui in oratione guſtus & ſuauitates percipit.

Opera vitæ actiuæ dum cum contemplatione iunguntur, & ex amore naſcuntur, ſumma fuit perfectio.

Magis me ipſam declarare volo, vt rem melius intelligatis. Habet quis, verbi gratia, concionem, cum animarum proximorum iuuandarum propoſito, ſed, à reſpectu & commodis humanis adeo mortificatus ac abſtractus non eſt, quin ſimul aliquam auditoribus complacendi intentionem habeat quo aliquem tam honorem, aut auctoritatem ſibi paret, aut ſi Canonicatus aliquis conferendus ſit. Sic ſunt & alia opera, quæ multi in proximi vtilitatem, & bona cum intentione faciunt: ſed accuratè videntes, ne quam propterea ipſi iacturam faciant, aut hominibus in aliquo diſpliceant. Perſecutiones quidem aliquas habent, at cupiunt Regibus, proceribus & populo placere; & cum diſcretione procedunt, quam mundus tanti facit & honorat. hæc namq; plurimarum eſt imperfectionum excuſatrix & protectrix; etenim diſcretionis nomine id vocant, atq; vtinam diſcretio ſit! Hi quidem Maieſtati eius ſeruient, quin & alijs, multum proderunt: at hæc, non ſunt opera & flores quæ ſponſa poſtulat (vti mihi quidem videtur) ſed ſolum Dei honorem & gloriam

gloriam in omnibus intueri. Nam reuera crediderim, animas, quas Dominus huc conducit (prout quidem intellexi) non magis suupsarum recordari, & ad se reflectere, quàm si de facto non essent, non videre inquam, iacturamne an lucrum facturæ sint: sed tantùm curare, vt Domino suo seruiant ac placeant. Et quoniam amorem, quo Deus famulos & filios suos prosequitur, perspectum habent: hinc volupe illis est proprio gustu & bono carere, quò illis satisfaciant & seruiant, ac veritates illis declarent, ad ipsorum animabus quàm possunt commodissimè consulendum: nec sicuti dixi, cogitant numquam ipsi hinc passuri sint iacturam. Vnicum proximi sui lucrum præ oculis habent, & aliud nihil: & quò Deo magis placeant, suiipsorum proximi causa obliuiscuntur, quin & vitam suam in petitione amittunt, &, verbis ipsorum, in sublimi hoc amore Dei inuolutis, cælesti hoc vino inebriati, sui non recordantur, &, si recordentur, parum curant an hominibus placeant. Huiusmodi qui sunt, multum prosunt alijs.

Samaritanæ exemplũ. Venit hic mihi in mentem id, quod aliàs adhuc sæpè mecum cogitaui, scilicet factũ Sanctæ illius Samaritanę: quàm verò illa ab hac herba debebat saucia esse, quamq; bene in corde suo verba Saluatoris comprehendisse, cùm, quò ciues sui eum lucrarentur, & aliquatenus sibi ex illo prodessent, ipsummet Dominum reliquerit! quàm hæc bene & euidenter declarat id quod hic dico! Porro, in magnæ huius caritatis compensationem meruit, vt ei omnes crederent, ac magnum illum fructum, quem inter oppidanos illos Dominus fecit, suis ipsa oculis cerneret. Vnà è maximis, quæ quidem in terra haberi possunt, consolationibus (vt mihi videtur) esse debet, videre quòd nostra opera & adminiculo animæ nonnullæ ad bonam frugem profecerint. Tunc quippe mihi sapidus horum florum fructus comedi videtur. Beati vero illi, quibus Dominus hasce gratias præstat: qui ad ei seruiendum quàm maximè obligati sunt. Et sancta illa mulier, diuina illa ebrietate ebria, per plateas etiam vociferatur & clamat.

Quod vero quàm maximè miror, est, videre quomodo ciues ei crediderint, eò quòd ipsa, esset mulier. Et certe non debebat magnæ claritatis & æstimationis esse, quandoquidem aquatum ibat: attamen satis magnæ humilitatis, quoniam, quando Dominus sua ei peccata aperiebat, non est indignata, nec molestè tulit (vti hodie in mũdo fieri solet, quòd veritas audiri & ferri nequeat) sed dixit, quòd hauddubiè esset Propheta, tandem ei etiam fidem & creditum dederunt, &, ad solum eius verbum & annuntiationem, plurimi

ad vi-

ad videndum Dominum vrbe egressi sunt. Ad eundem modum etiam multi proximo prosunt: nam postquam iam per aliquot annos cum Maiestate eius locuti sunt, esto, quò delicias & recreationes eius habeant, in rebus asperis & laboriosis ei seruire omittere nolint, licet hæ deliciæ & recreationes nonnumquam impediantur, hi inquam flores, & eximia opera, & ab arbore tam feruentis amoris producta: illorum tamen odor multo diutiùs durat, & anima talis magis per verba & opera sua proximo prodest, quàm multi, qui ea faciunt puluere sensualitatis nostræ, & aliquo commodi proprij intuitu permixta & fædata.

Hinc oritur robur quoddam ad perferendas persecutiones: & hæc sunt poma, de quibus mox spõsa dicit, *stipate me malis*: quasi dicat Domine da mihi labores & persecutiones: & verè eas desiderat, quin etiam fructum inde refert: nam, quia non tam propriam delectationẽ respicit, quàm quomodo Deo suo placeat, hinc volupe illi est, laboriosissimã vitã quam Christus vixit in aliquo imitari. Equidem per pomum, arborem crucis designari existimo, eò quòd in alio Canticorum loco dicat, *sub arbore malo suscitaui te.* Et anima, quæ crucibus & laboribus varijs circumuallata est, magnum auxilium ac iuuamen exspectat. in contemplationis quidem recreatione ordinariè non versatur, at magnam in patiendo voluptatem sentit: verùm virtus eam non consumit & destruit, quemadmodum suspensionem potentiarum in contemplatione facere verisimile est, si ea valdè frequens & ordinaria sit. Et non sine ratione ita petit, quia non semper debet esse fruitio, vt nihil seruiat, & nõ aliquid patiatur. Hoc ergo studiosè in nonnullis personis obseruaui (quia propter nostra peccata, non sunt multi tales) qui quò in oratione & delicijs DOMINI prouectiores sunt, eo in proximorum consolationem & salutem intensiores sunt, ac præsertim animarum: &, quò vel vnam è peccati mortalis statu, educant, multas daturi vitas videntur, quemadmodum initio dixi.

Quis hoc persuadeat ijs, quibus Dominus iam delicias dare incipit? imò verò putabant forsitan, alias illas parum in virtute prouectas esse, & in eo omnia sita esse, quòd ipsi in angulo suo illo fruantur. Prouidentiæ DOMINI, (vt mihi quidem videtur) est, hos non intelligere quonam aliæ illæ animæ perueniant, nam per suum quem in principio sentiunt, feruorem, vellent statim vsque eò, quò illi, saltum facere & pertingere. sed hoc illis minimè expedit, quia nondum satis corroborati sunt: sed lacte eo de quo initio dixi, eos adhuc diutiùs enutriri &

sustentari opus est. Stent ergo iuxta diuina illa vbera: Domino namque curæ erit, eos, cum iam robustiores erunt, ad altiora & maiora euehere; quia tunc eum non facerent fructum, quem sese alioqui facturos putant; imò verò sibiipsis nocerent. Sed quoniam in libro, quem vobis indicaui, animam alijs prodesse cupidam descriptam inuenietis, necnon quantum in eo situm sit periculum, vt ante debitum tempus prodeat, (& quidem satis diffuse;) hinc illud hic repetere nolo, nec pluribus in hac materia me diffundere: cum intentio mea (cum primum materiam hanc ordirer) fuerit, vobis declarare & docere, quomodo recreationem & consolationem percepturæ sitis, quando aliqua Canticorum verba audietis, & quomodo (esto ea vobis obscura videantur) magna, quæ in illis latent mysteria, reuoluere poteritis. Pluribus autem rem hanc pertractare velle, audaculum & temerarium foret. Det Dominus, audacia etiam non fuerit quidquid dixi hactenus; esto non alia hic mea fuerit intentio, quam obedire ei qui id mihi faciendum præscripsit. Maiestatis vero illius in obsequium omnia tendant: si quid in ijs benedictum appareat, credetis certè id meum non esse; cum sorores, quæ apud me sunt, videant, quanta ea cum celeritate scripserim, idque ob varias quibus opprimor, occupationes. Maiestatem eius rogo; vt eas ego per experientiam possim intelligere. Quæ vero, aliquid horum sese habere existimabit, Dominum laudet; & postremum hoc ab eo petat, ne ad ipsam solam fructus deriuetur. Vtinam nos Dominus in sua protectione habeat, suamque sanctam voluntatem semper adimplere nos doceat.

AMEN.

FINIS.

TRACTA-

TRACTATVS DE RATIONE VISITANDI CONVENTVS MONIALIVM DISCALCEATARVM Ordinis Carmelitani.

MONIALIBVS DISCALCEATIS ORDINIS CARMELITANI

F. Alfonsus De Iesu Maria Generalis salutem dicit.

QVoniam certum est, omnium Communitatum, & illarum præsertim quæ magnam perfectionem profitentur (vti Vestræ Reuerentiæ faciunt) bonum adeò dependere ab eo, vt Patres Prouinciales & Visitatores suis in Visitationibus (Domino adiuuante) rectè & prout oportet, magna cum prudentia & spiritu procedant, ac vicissim vt subditæ, ea quæ suæ sunt obligationis, ceu veræ & perfectæ obedientiæ filiæ, exequendo, debitè erga eos se gerere sciant, in ipsis Christum Dominum, (cuius hi Vicarij sunt, & quorum interuentu Maiestas ipsius eas regit) intuendo; operæ pretium mihi facturus videor, si breuem hunc de Visitationibus tractatum (quem in Escuriali inter reliqua autographa S. Matris nostræ manu exarata, quæ Dominus noster Rex ibidem asseruat, reperi) prælo committam, & publici iuris faciam; quod huius doctrina huic intento, & proposito mirè deseruiat.

S. Bonauentura, agens de differentia doctrinæ, qua opus habent Superiores, & qua subditi, idque pro varia vtrorumque obligatione & officio, sic loquitur: *Magna enim differentia est inter scire humiliter subesse, pacifice coesse, & vtiliter praeesse;* horum primum subditorum est, alterum æqualium, vltimum superiorum & rectorum erga subditos. Hanc porro differentiam, in qua varia dubia & difficultates inclusa sunt, sancta Mater nostra egregiè in breui hoc tractatulo pertractat: docet quippe in eo Superiores, quomodo se erga subditas gerere debeant; subditas vero, quomodo sese non solum erga Superiores suos, verum etiam inter se, in visitationibus gerant; quæ, inter eas occasiones, quæ in communitatibus, vt plurimum occurrunt, & maximi momenti sunt & principales; quæque etiam propterea, velut eminenter bonam ordinarij ipsarum viuendi modi directionem in se includunt.

Patres ergo Prouinciales & Visitatores hoc in tractatu modum & rationem inuenient, quo ipsos in suis Visitationibus erga Moniales vti oportet; videlicet propositum & traditum ab illa quæ eum tam bene scire & ponderare potuit, vt potuerit esse & mater & reformatrix status. Discent hic ergo, quomodo boni esse Pastores possint, idque ad imitationem Domini nostri Iesu Christi, vt sic adimpleant doctrinam, quam Maiestas ipsius nobis apud S. Ioannem Capite decimo tradidit, dicens: *Ego sum Pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ, & animam meam pono pro ouibus meis.* Hic ergo, ad hoc spectantia documenta & consilia, valdè particulatim & enucleatè proposita, quò oues suas melius cognoscant, inuenient; quibus ipsi vicissim, viscera sua, amoroso & vero de bono ipsarum, zelo plena (qui quidem ita potens esse debet, vt eos cogat & inducat, ad subditarum suarum commoda & consolationem non solum propriæ quieti & gustui, sed & sanitati, imo ipsi quoque vitæ, præponenda) exhibeant & patefaciant.

Notandum verò cumprimis, quod Sancta Mater vsque adeò hic instet & vrgeat, vt penitus & valdè exactè intelligatur quidquid in communitate bonum æquè ac malum est,

per eum

paruum iuxtà ac magnum, admodum id conforme esse illi doctrinæ, quam in eo loco, quem iamiā citauimus, Redemptor noster Christus nos docet. Egregiè verò hoc ponderauit magnus ille Monachorum Pater Basilius, sic in suis Constitutionibus loquens: *Nouit qui intelligens moderator est, vniuscuiusque mores & affectus, & animi motus diligenter exquirere, & adhac accommodatum etiam in singulis remedium adhibere*, & medicinas necessitatibus vniuscuiusque proportionatas. Hanc quippe notitiam & prouidentiam exigunt partes & munia Medici, Iudicis, & Magistri, quas Superiores, qui Dei loco sunt, erga inferiores & subditos suos exercere & adimplere oportet; è quibus si quidem ritè peragantur, communitatum bona directio & pax postea resultat ac sequitur.

Ipsæ quoque Moniales hic inuenient, quomodo se erga suos Superiores gerere debeant, quò ipsorum gubernatio, in bonum ipsarum cedat, ea cum ipsis fidelitate, veritate, & sinceritate tractando, quæ ministris Christi Domini personam repræsentantibus, & locum supplentibus debetur; omnia quæ Sancta Mater nostra ipsas aperire vult, quàm clarissimè illis aperiendo, vt hac ratione officium Medicorum, Iudicū, & Magistrorum, quod ipsi exercent, cùm integram, completam & veram relationem inuenient, magno cum tam Communitatum, quàm particularium, bono & vtilitate peragatur. Notandum vero, hanc S. Matris doctrinam generalem, & communē esse, omnibus temporibus & occasionibus conuenientem, & pro omnibus illis qui propriè ipsarum Superiores & Visitatores futuri sunt; ita tamen vt, quo hoc fiat, in particularibus vniuscuiusque proprietatibus & conditionibus, non multum sistatur: hoc antè omnia præsupposito, opus non esse, vt hi, quò hac ratione cum illis procedatur, scientia & experiētia quidā sint Augustini aut Bernardi. Vnde Doctor Ioann. Gerson. conuenienter proposito nostro, in tractatu de Præparatione ad Missam, consideratione tertia, quādā sibi obiectionē formās dixit: *Dicet aliquis ex simplicioribus, Vtinā talis mihi esset Abbas aut Prior, qualis erat B. Bern. crederē faciliter imperanti, eiq; obedirē. Nunc verò dū Superioris mei paruā sapientiā inspicio, nō audeo meā conscientiā & salutē fidei eius tali pacto cōmittere. Quisquis ita dicis & sapis, deciperis & erras: non .n. commisisti te & salutē tuā in manibus hominis, quia prudens est, & plurimū litteratus aut deuotus; sed quia tibi est secundū*

 regu-

regularem institutionem præpositus & prælatus. quamobrem obedias, si vis, non vt homini, sed vt Deo imbenti, si tamen non contra Deum.

Vt verò in hisce visitationibus subditæ inter se prout oportet, agant, zelum & integritatem cum pietate & prudentia iungendo, & quædam pericula & inconuenientia, quæ in id genus euentibus occurrere solent, euitando, inuenient Reuerentiæ Vestræ hic prudentissima ad hoc consilia ac documenta. Recipiant ergo Reuerentiæ Vestræ antiquum hoc & nouum beneficium, quod ab illius manu descendit, à qua tot iam beneficia recepistis; certæ & securæ ipsum, si solicitè & debitè vsurpetis, inter omnia, quæ S. Mater nostra ad profectum vestrum scripsit, futurum quod maximè, generales & communes in Communitatibus fructus causabitur. In bonæ autem illius voluntatis, qua ipsum ego prælo mandari iussi, compensationem, hoc vnum à vobis peto, vt eo, quo visitabimini, tempore loco librorum aliorum, quos Reuerentiæ Vestræ quotidie legunt, hunc tractatum in communitate legatis; quò hæ veritates, & sancta consilia, vtilia æquè ac prudentia, securæ æquè ac plena amoris & affectuosæ veræque de ipsarum bono solicitudinis, in omnium memoria renouentur. Reuerentiæ porro vestræ Domino me commendent, qui tantum ipsis de suo spiritu communicet, quantum ego ipsis & opto & voueo.

BREVIS

BREVIS DISCVRSVS, IN QVO Patres Prouinciales & Visitatores edocentur, quomodo se erga subditas suas in Visitationibus gerere debeant. his verò præcipitur, quales se tunc erga Superiores præbere, & inter se esse debeant, quò maior hinc fructus consequatur, à S. M. Nostra Teresa de Iesu compositus.

ANte omnia meam, quam in hoc scripto inchoando habui, fateor in obedientia imperfectionem: hanc namque virtutem plus quam aliud quid, habere desidero. Maximæ quippe id mihi fuit mortificationi &, summã in hoc sensi repugnantiam; det Dominus, vt aliquid quod prosit possim dicere. in sola namque eius misericordia confido, necnon in humilitate eius, qui ipsum me scribere iussit: per ipsam namque Dominus, vt potens, aget & operabitur, nec ad me respiciet.

Etsi verò minimè conueniens videatur, à temporalibus, ordiri: hic tamẽ ab iis initium capere placuit: nam vt spiritualia semper incrementum capiant, permagni refert (etsi enim id in monasterijs paupertatem professis minimè referre videatur, vbique tamen & in omnibus id locum habet ad rerum omnium gubernationem directionemque seriò aduertere & reflectere Supposito ergo primo, opus maximè essent superior ita se erga subditas gerat, vt, licet ex vna parte sit affabilis, amoremque erga eas exhibeat, ex alia tamen, in rebus substantialibus, se rigidum, & nulla ratione flexibilem esse ostendat; nihil in mundo esse existimo, quod maius Superiori damnum adferat, quam quod non timeatur, & quod subditi cum eo tamquam cum æquali, tractare se posse putent, præsertim mulieres. nam si semel aduerterint, tantam in Superiore suo facilitatem, lenitatem & suauitatem esse, vt in delictis & erratis ipsarum conniueat & mutetur, ne videlicet ipsas contristet, quam difficillimè eas ipse regere & gubernare poterit.

Necesse

Necesse cumprimis est, intelligant, caput quoddam esse, idque non blandum, aut in re vlla quæ in Religionis despectum & vilipendium tendat, flexibile aut immutabile; ipsumque iudicem in iustitia administranda ita sincerum & rectum esse, vt subditæ de eo sibi persuadeant, eum in rebus ad maius Dei obsequium & maiorem perfectionem spectantibus nullatenus à debito declinaturum aut inflectendum, tametsi mundus fractus illabatur, & eatenus erga ipsas illum se præbiturum affabilem & blandum, quatenus illas in hoc non peccare percipiet. nam vti sese blandum, lenem & pium ostendere, & illas veluti pater diligere debet (& facit hoc inprimis ad rem, vt sic ipse consolationem sentiat, & hæ ab ipso alieniores non fiant) ita & prius illud necessarium est. Et, si vel in horum alterutrum ei peccandum sit, certè sine comparatione minus malum est, eum in posterius delinquere, lenitatem nimirum & facilitatem, quam in prius, æquitatem nempe & iustitiam. Nam quia visitatio semel dumtaxat in anno contingit, vt si quæ sunt errata ex amore corrigantur, & paulatim tollantur, nisi Moniales intelligant, illas, quæ deliquerunt, ad anni huius finem emendandas & castigandas; fiet vt annus vnus atque alter elabatur, & Religio à primæuo suo rigore paulatim relaxetur, ita vt, dum postea ei malo remedium adhibere & auxilium volent, minimè valeant. Et, quamuis ea imperfectio & delictum in sola Præposita sit; Monialibus ipsis ad relaxationem propendentibus, tametsi postea noua Præposita constituatur, terribile sane quid est in natura nostra ipsa consuetudo; ac paulatim, & in paruis rebus, irremediabilia Ordini damna & mala irrogantur. Atque horrendam Deo rationem reddet Superior ille, qui huic malo in tempore remedium non adferet.

Videor mihi hisce B. Virginis Mariæ monasterijs iniuriam facere quod de huiusmodi rebus tractem, cum, quæ Domini bonitas est, ipsa sint eiusmodi, vt hoc erga illa rigore vti necesse non sit. at quia timeo, ne (quod per temporis diuturnitatem monasteria collabi, & à primæuo rigore recidere solent) tale quid hic accidat, hinc talia hic monere cogor: & quia video, quod quotidie (Dei beneficio) plura hinc inde exstruantur, in quorum aliquo fortasse quæpiam violatio & relaxatio iam contigisset, nisi Superiores id quod dico fecissent, hoc inquam rigore vsi fuissent paruas videlicet reculas & defectus corrigendo, & Priorissas, quas ad hoc munus ineptas videbant, deponendo. Hac siquidem in re particulariter, & singillatim nullam necesse est hi pietatem ostendant: etenim multæ, sanctissimæ quidem erunt vitæ, non tamen ad regendum idoneæ. Vnde statim huic

rei,

rei remedium afferendum, & occurrendum est: nam cum tanta hic viget & exerceatur mortificatio, nec non exercitia humilitatis, graue id illi & molestum non erit. si verò id illi molestum sit, satis apparet, illam gubernationi ineptam esse. neque enim animas perfectionis vsque eo studiosas illa regat oportet, quæ tam paruę est perfectionis, vt Præposita esse desideret.

Qui ergo Visitatorem aget, Deum inprimis præ oculis habere debet, nec non gratiam, quam hisce domibus & monasterijs ille præstat, ne ipse in causa sit, vt hæ imminuantur, quasdam etiam deuotiūculas à se abdicare, quas vt plurimum diabolus, ad maius aliquod malum causat & producit, atque hæc maxima crudelitas est, qua is in subditas suas vti potest.

Fieri certè non potest, vt omnes quæ in Præpositas assumentur, necessarias ad hoc munus dotes habeant: quod vbi cognitū & intellectum fuerit, annum vnum elabi non sinant, quin eam quæ inepta est à munere suo deponāt. Nam vel vno anno multum illa damni inferre potest: &, si per tres annos regere sinatur, fieri posset vt monasterium prorsus destruat, si defectus & imperfectiones nimirum inoleant & consuetudo fiant. Tanti autem necessarium est & plurimi interest, hoc, quod dixi facere, vt, tametsi Superior se quodammodo conficiat, eò quod Præposita hæc illi videatur Sancta, & in sua intentione minimè errare, is sibi vim inferre debeat ad illam ab officio deponendam. Hoc eum ego per amorem Domini rogo & obtestor. atque, vbi viderit, illas, quæ Præpositæ eligendæ ius habent, sinistra aliqua intentione, scopo aut passione (quod Deus auertat) ad eligendum duci, electionem hanc cassam & nullius momenti habeat, ijsque Pręposit am ex alijs quibusdam monasterijs eligendam nominet, & ex ijs hæ vnam eligant. nam ex electione quæ hoc modo facta fuerit, numquām bonus aliquis sperari successus potest. Nescio autem, an hoc quod iam dixi, temporale sit, an spirituale.

Quod autem dicere incipere volui hoc est, vt libri expensarum accuratè & magna cum animaduersione examinentur, nec leui manu & obiter tantum id fiat. Etenim in monasterijs censum habentibus, inprimis & quàm maximè conuenit, vt expensæ censum & reditum annuum non superent, sed ei conformes sint, esto viuant vtcumque possint; cum, Deo laus, omnia quæcumq; in reditibus fundata sunt, satis habeant vnde viuant: &, si moderatæ ordinatæque sint impensæ, satis commodè viuunt: sin minùs, paulatim, si debita contrahere incipiant, seipsa perdent & peribunt. Si enim hæc extrema cum necessitate confligentur, Superioribus quædam videbi-

tur ſpecies inhumanitatis, ſuos illis labores non cedere, & non permittere vt à parentibus & conſanguineis vnaquæq; ſubſidiū aliquod accipiat. & alia id genus, quæ aliquibus locis hodie in vſu ſunt. nā ipſa multò & incomparabiliter potiùs videre vellem, vt monaſterium aliquod diſſolueretur, quàm vt ad talem ſtatum redigeretur. Et propterea dixi, à temporalibus magna ſpiritualibus damna oriri ſolere. Vnde hoc quàm maximè eſt obſeruandum.

In Monaſterijs autem in paupertate viuentibus illud ante omnia ei proſpiciendum & curandum, ne qua debita contrahant: ſi enim fiducia de Deo ibi vigeat, & Moniales Deo ſeruiant, nihil illis defuturum eſt, modò nimios ſumptus non faciant. Adhæc valdè particulatim tum in his, tum in caſum habentibus ſciendū & inquirendum, quis cibus Monialibus detur, & quomodo morbidæ & valetudinariæ habeantur: & curandum; vt quæ neceſſaria ſunt, abunde ijs ſuppeditentur: illa enim ſemper Dominus dat, dummodò Præpoſita fiducialem animum & diligentiam præſeferat: vti iam per experientiam patet.

Aduertat adhæc & reflectat tam in his quàm in illis conuentibus ad opus quod Moniales operantur; nec non rationes ſubducat eius quod ſuis illæ manibus lucratę ſunt. E quo duo ſequuntur commoda. Primò namq; conducit id, vt ipſæ hac ratione ad laborandum animentur, & gratiæ quodammodo iis agantur pro opere quod operatæ ſunt. Deinde vt in locis, in quibus ad opus & operationem manualē tā ſollicitè non aduertitur (quòd non tanta ibi vrgeat neceſſitas) dicatur illis, quantū alibi Moniales lucrētur. Nā hæc operationis inſpectio, & magnam eius rationem habere, vt temporale eius commodum taceam, per omnia vtiliſſima eſt: & ipſis dum laborant & operantur, ſolatio eſt, noſſe quòd Superior opus ipſarum ſit inſpecturus. Nam tametſi hoc magni momenti res non ſit, mulieres tamen ita concluſæ tolerari in nonnullis debent, &, vt omnis illarum voluptas ſit ſuperiori ſatisfacere, ſubinde in huiuſmodi ad noſtram imbecillitatem condeſcendendum eſt.

Inquirat, num ſuperflua quędam vigeant ſumptuū oſtentationes. Habet hoc potiſſimùm locum in domibus cenſum ſtabilem habentibus, quæ magis in hoc peccare poterunt: & ſolent per id Monaſteria perire & recidere, quod parui alioqui momenti videtur eſſe. Si ergo Præpoſitæ, ſumptuum inutilium amatrices ſint, fieri poterit vt Moniales aliquando non habeant quod comedant, quò id illæ in alios vſus expendant: quemadmodùm alibi videmus cōtingere. Quapropter videndum eſt, quidnam pro ratione cenſus & eleemoſynæ

quæ

quæ dari & subministrari potest, effici queat, & rebus omnibus terminum & modum præscribere oportet.

Non permittat vllam aut superfluitatem aut excessum, vt scilicet Monasteria æquo ampliora construantur; videat quoq;, ne quo aliqua in ijs vanitas elaboretur, nisi magna necessitate secùs fieri suadente, debitis grauentur. Ad hoc necesse foret, inhibere ne qua in ijs fabrica aut structura fiat, nisi id priùs Superiori significetur, nec non vndenam ei structuræ faciendæ pecunia paranda sit, proponatur, vt is, prout rem esse viderit, licentiam ad hoc aut det, aut neget. Non intelligitur hoc de paruis rebus, quòd hæ non multũ possint dãni inferre: sed, quòd meliùs sit, aliquid Moniales subeãt molestiæ ex eo quòd valdè bonã domũ nõ habeant, quã vt propterea turbẽtur & inquietæ sint, alijs sint offendiculo, debitis grauentur, & victui necessaria illis desint.

Permagni quoque refert, vt semper domus tota & vndiquaq; inspiciatur, vt videat nimirum quænam seruetur in ea claustura, & quæ recollectio habeatur: consultum namque est, occasiones præscindere, & non fidere sanctitati, quantamcumque etiam in ea vigere videat, quia nescitur, quænam post futura sit. quare omnia, quæ succedere possent, mala recogitanda & perpendenda sunt, quo (sicuti dixi) eorum occasiones præscindantur. Et inprimis ipsa inspicienda locutoria, & curandum vt duplices ea habeant cancellos ferreos, & craticulam, vnam de foris, alteram intus, eęque foraminibus ita sint arctis, vt manus pertransire non possit. Permagni hoc refert; vti & Confessionalia inspicere, quibus vela quædam clauis affixa oppandantur; adhæc fenestellam, per quam sacra porrigitur communio, vt nimirum ea parua sit: quin & portariam, vt duplicem illa habeat seram, vti & duas claues inter porta claustri (sicuti instituta & acta fieri iubent) quarum vnam seruet ianitrix, alteram Præposita. Video quidem ita iam passim practicari; sed ne ipsum vnquam obliuioni tradatur, ideo hoc loco id mihi visum referre. Hæc quippe sunt huiusmodi, vt semper ad illa respectum haberi oporteat, & moniales ipsas videre ad illa magnopere à Superioribus reflecti, ne qua in illis negligentia subrepat.

Præterea maximopere refert, inquirere, quinam Moniliũ sint Confessarij, adhæc quis earum sit Capellanus: & circumspicere, vt magna vtrimque non sit communicatio, sed ea tantum conuersatio quæ necessaria est: & valdè singillatim hoc à Monialibus petere, vti etiam de vniuersali conuentus recollectione. Et si qua quoad hoc tentata fuerit, eam seriò examinare: nam licet ei sæpè aliquid ita videbitur esse, in quo à parte rei nihil subest, & in quo fallitur,

ipſumq; ſit etiam exaggeraturus, poteſt tunc alias conſulere, vt ex ijs rei veritatem cognoſcat, id illis ſub obedientiæ præcepto iniungendo, atq; id ipſum poſtea quàm rigidiſſimè reprehendere, vt, ne id amplius faciant, deterreantur & percellantur. Quando autem, nulla prorſus Præpoſitæ cum culpa, quæpiam ad minutias reſpiciet, & officioſa & exceſſiua quædam dixerit; rigore quodam erga tales vtendũ eſt, ſuaq; ipſis aperienda cæcitas, ne inquietæ incedant: nam vidẽtes, nullum inde ſibi poſſe fructum conſequi, ſed ſe detectas & cognitas eſſe, quieſcent & tranquillabuntur. Nam, cùm maioris momenti res non erunt, ſemper ſe Præpoſitæ beneuolas & fauentes eis exhibeãt oportet, tametſi defectus etiam corrigantur; nam quò quieti ſubditarum conſulatur, ipſa perfectæ obedientiæ ſimplicitas magnum quid foret. Poſſet enim diabolus aliquas tentare, ſibi vt perſuadeant, meliùs id ſe intelligere quàm ipſa Præpoſita, vtq; ſemper ea quæ parui momenti ſunt conſiderarent; itaq; permultũ damni crearent. Hoc ipſum Prælati diſcretio facilè intelliget, quò illis conſulat & proſit: quamquam, ſi melancholicæ ſint, ſatis cum illis ſit habiturus negotii. Erga tales autem blandum, exhibere ſe nõ debet, ſi enim aliquid impetrare ab eo ſe poſſe ſperent, identidem illum inquietabunt, nec vmquam quieſcent: Sed ſemper cogitent, ſeſe caſtigandas, & quòd propterea ipſe Præpoſitæ fauebit.

Si fortè quæpiam inſtet & velit, vt ad aliud monaſterium transferatur, ita ei reſpondendum eſt, vt & ipſa, & omnes, imposterum ac ſemper intelligant, id prorſus fieri non poſſe. Nemo enim, niſi qui ſuis oculis viderit, poteſt maxima quæ hac in re ſita ſunt, inconuenientia intelligere; nec non quanta diabolo porta aperiatur ad tentationes ſuggerendas, ſi fortè ſibi illæ perſuadeant, concedi & fieri aliquando poſſe, vt ſuo Monaſterio egrediantur, idque ob magnas, quas ad hoc dare vellent, occaſiones. Et dato, quod hoc aliquando futurum eſſet, non propterea tamen intelligant oportet, id idcirco factum eſſe quòd ipſæ id voluerunt, ſed alia de cauſa & occaſione. hæc enim Soror nullo in loco quieſcet aut permanebit, atq; alijs maximũ damnum inferret. Sed norit oportet ac ſibi perſuadeat, nũquam illam Monialem quæ monaſterio ſuo ad aliud emigrare volet, vllam apud Superiorem ſuum aliqua in re auctoritatem & creditum habituram; & quòd, quamuis eam fortè legitimè educere inde vellet, propter aliquam inquam neceſſitatem, aut ad fundationem aliquam ordiendam, propter hoc ſolum id non faceret. Ita verò ſi fiat, bene fiet; quia vix vmquam aliæ hacce tentatione tentantur, quàm quæ natura melancholicæ ſunt, aut quæ huiuſmodi ſunt, vt ad nihil

quodi

quod magni momenti sit vtiles sint. Et forsan bonum foret, Superiorem priùs, quàm aliquapiã hac de re agere inciperet, aliquam rei huius praxin inducere, & ostendere quàm id sit malum, quamque malè sentiret de ea quæ huiusmodi tentatione tentaretur: nec non causas declarare, & quomodo iam nulli prorsus egredi liceat, eò quòd hactenus domus illis carere non potuerit, sed opus habuerit.

Inquirat, num Præposita particularem in aliquam amicitiam ostendat, plus pro illa quàm pro alijs faciendo: nam alijs in rebus id non ita curandum est, nisi fortè valde in ijs excedat, & amicitia illa nimia sit. Præpositas namq; conuenit & oportet magis tractare cum illis quæ meliùs rerum intelligentes & discretionis maioris sunt. Et quoniam corrupta natura nostra non sinit nos ipsas tales reputare, quales sumus, hinc vnaquæq; se æquè aptam esse existimat. vnde fiet vt hanc nonnullis diabolus tentationem ingerat, quòd, vbi non sunt graues occasiones exteriùs, minutias consectetur interiùs, vt semper habeant bellum, & in resistendo meritum; itaque illis videbitur, quòd hæc aut illæ ipsam gubernent. Si quis in hoc sit excessus, eum necesse est moderari: est enim hæc magna imbecillibus tentatio, sed non oportet vt propterea illa auferatur: nam (sicuti dixi) fieri potest personæ sint tales vt sic fieri oporteat: nihilominus semper bonum est, singularem operam dare, vt Pręposita non magnam in particulari amicitiam, cum aliqua habeat. Statim autem apparebit & intelligetur, quomodo se res habeat, & quid agatur.

Sunt nonnullæ, quæ adeò se perfectas in suoipsarum iudicio, esse existimant, vt quidquid vident in alijs, id ipsis videatur imperfectio: & semper sunt illæ, quæ plures alijs imperfectiones habent, quas in sese non vident: & omnem illarum culpam misellæ Præpositæ, aut alijs attribuunt. Et hæ decipere forte Superioré possent, dũ is emendare aut corrigere conabitur id, quod in se bonum est. Quamobrem vni soli (dictum est) ad hoc, vt defectus aliquis emendetur, credendum non est, sed ab alijs quoque sciscitandum num ita se res habeat. Nam intolerabile certe & incongruum foret, si singulæ in singulis suis visitationibus Superiores noua conderent mandata, maximè in monasterijs, in quibus tum rigidè viuitur, quare non sunt vllæ rigidæ constitutiones & mandata eis faciendæ, nisi fortè in rebus maioris momenti, & (quemadmodum dixi, Præposita & aliis Monialibus prius interrogatis circa id quod emendari cupiunt, & nisi sciuerint curant quomodo tale quid contingat: nam tam multa de nouo iis onera præscribi, & ipsę adeò grauari possent, vt cum ab illis ea ferri nequeant, delinquant, in id quod Regulæ essentiale est.

Hoc autem Superior antè omnia, & quàm maximè, curabit, vt Constitutiones ipsæ exactè seruentur, qui sicuti Præpositam videbit, quæ tanta sit libertate, vt eas parua de causa, aut etiam quadam è consuetudine violet, rata parum tam in hoc, quam illo situm esse; persuasum habeat, maximum illam monasterio damnum allaturam: &, licet fortè statim id ita esse ei non videatur, suo tamen tempore ita se rem habere, satis comperiet. Atque hæc est causa, cur monasteria, quin & ipsæ Religiones, alibi ita collapsæ sunt, dum scilicet parua parui fiunt: inde enim fit, vt etiam in maximis impingant.

Publicè & in communitate omnes seriò commoneat, vt, cum aliquem quoad hoc in monasterio defectum videbunt, ipsum indicent; etenim, si rem postea intellexerit, eam quæ illud non significarit, etiam castigatum iri. Hinc siquidem fiet, vt Præpositæ timore quædam percellendæ sint, & sedulò circumspecturæ. Neque vero vlla est cum illis dissimulatione vtendum, si fortè graue id illis futurum sit, nec ne: sed hæc norint oportet, ita semper fieri debere; & ideo præcipuè se Præpositas constitutas, vt Regulam & Constitutiones obseruari faciant, non vero vt, prout sibi videbitur, illis quid aut demant, aut addant: quin & aliquam esse debere, quæ super ipsam reflectat, & ad Superiorem omnia referat.

Fieri, meo iudicio, non potest, vt illa Præposita rectè suo officio fungatur, quæ aliquid faciet, quod Superiorem nescire ac videre nollet, ac ægrè ferret: hoc quippe signum est, non id esse per omnia diuino obsequio conforme & respondens, cuius eum, qui Dei locum supplet, conscium esse nolo. Vnde Superior quam maximè obseruare debet, num in ijs quæ cum ipso tractantur, in sinceritate & veritate procedatur. hæc enim si absint, quam grauissimè & acerrimè ipsas tractantes reprehendat, & vt ea adhibeantur procuret. Præpositam & alias officiales, ad hoc ipsum, vti par est, disponendo, vel alias diligentias adhibendo. Nam tametsi fortassis apertè non mentiantur, nonnulla tamen possunt celare; & minimè par est, ipsum, cum sit caput ex cuius præscripto & directione viuendum est, quidquam ignorare, & non omnia nosse. Etenim vix quidpiam boni, corpus sine capite suo agat: nam non minus malum est, dum quid eum celatur, quod corrigere debet. Concludo ergo & dico, dummodo Constitutiones seruentur, omnia sincerè ac rectè processuræ; at, si illarum vti & Regulæ obseruantia negligatur, ipsas visitationes parum profuturas: (nam hunc ad finem illæ tendere debent;) nisi forte Præpositas, quin & ipsas Moniales, (si quidem vsitatū id esset) mutando, & alias quæ in Religionis obseruantia integræ & perfectæ essent, in illarum locū inserendo (quod perinde foret ac si mona-

nasteriũ de nouo erigeretur) & singulas earum separatim per varia monasteria dispertiendo; nam vna aut duæ, in bene morato & ordinato monasterio parum poterunt nocere.

Notandum est, quasdam esse posse Præpositas, quæ aliquam sibi ad quædam quæ Constitutionibus repugnent, agenda libertatẽ dari petant: quin & ad hoc occasiones quasdam hæc fortasse depromet, quæ sibi sufficientes videantur, propterea quòd ipsa aut plura non intelliget, aut (quod Deus auertat) Superiori, ita id expedire ac conuenire, persuadere cupiet. Quæ licet directè contra ipsas Constitutiones nõ sint, tectè tamẽ esse possũt, adeò vt illa acceptare & admittere perniciosum sit: nã, quoniã ipse non est præsẽs, hinc nescit quid sit; & plerũq; ea quæ euincere cupimus, nouimus exaggerare. Quo circa melius forsan & consultius est, nullo omnino rei inducendæ aliquod ostiũ patefacere, sed vniuersim talia negare, nisi ea sint conformia statui, qui quidem hodie vna die in illis monasterijs viget; cum ad oculum pateat, quã is bonus sit, & experientia doceat, Certa incertis esse potiora. His autem in casibus Superior immobilis & infractus esse debet, ac pro nihilo reputare ac parum curare petita negare, sed ea cum libertate quam dixi initio, & sancta quadã cũ auctoritate & dominio; vt non magis curet, vtrum Præpositis & Monialibus placeat, an displiceat in ijs è quibus suo tempore aliquod sequi posset incommodũ. Et sanè satis est, quo ipsum non introducatur, quod nouũ id sit & insolens. Licentiam porro ad Moniales in Ordin admittendas, vt Prælatus & Superior Præpositæ passim non concedat, permagni refert, nisi is prius de illis pluribus informetur & certior reddatur: &, si ipse in illo sit loco, vbi id per se possit inquirere, ipsum accuratè facere non negligat. Fieri enim potest, quasdam Pręposităs tam esse in Monialibus suscipiendis faciles, vt paucis sint talentis earũ contentæ. Cùm verò id ipsæ volent, & se in rẽ inquisijsse dicẽt, subditæ penè semper ad id ꝙ ipsæ volunt, sese accõmodãt & accedunt, posset vero fieri, vt vel ob amicitiã, vel consanguinitatẽ aut alium quempiã respectum, Præposita erga admittendam afficeretur, & rectè se facere cogitatet, & tamen interea grauissimè erraret. In admissione ad Ordinem quidẽ siquid peccetur, faciliùs emendari potest: sed in ipsis ad votorũ emissionem admittendis, maxima opus est diligentia, vtq; Prælatus tum cũ visitationem suam obit, inquirat num aliquę Nouitiæ sint, eæque sint tales quales oportet! nam si Ordini illa non conueniat, tempore votorũ in facultate adhæc dãda cautè circũspecteq; procedat. Fieri .n. poterit, vt Præpositę cũ Moniali bene sit, aut hæc sit quid ad ipsã pertinẽs, & subditæ suã de ea illi opinionem aperire non audeãt, q̃ tñ Superiori dicẽt. Quare

si fieri

si fieri posset, consultum esset,professionem siquidem ea iam instaret,tamdiu differri,vsque dum Superior visitationem faciat ; quin etiam,si ita expedire censeret,significare , vt sibi secreta quoad hoc suffragia,sicuti in electione fieri solet , mittantur. Etenim permagni refert,domi non remanere aliquam , quæ tota vita sua laborem eis & inquietudinem sit allatura.nam quęcumque hac in re adhibebitur diligentia,optimè erit impensa.

In Laicis sororibus admittendis maxima etiam opus est animaduersione:etenim , omnes penè Præpositæ quam maximè cupiunt,multas habere laicas;itaque conuentum grauant,& subinde etiam talibus , quæ vix laborare & operari nouerunt. quare non sunt eæ ita statim & facilè admittendæ,nisi conuentum notabiliter ijs opus habere pateat; quin & inquirendum in eas,quæ iam de facto in conuentibus agunt:nisi enim cautè & circumspectè hac in re procedatur , magna hinc consequi possunt damna. Semper autem in singulis conuentibus procurari oportebat,ne designatus à Regula Monialium numerus compleatur , sed semper aliqua loca aperta relinquantur. Præsentari quippe postea Religiosa aliqua posset, quam admitti domui expediret,quæ ob numerum iam completum suscipi non posset:neque enim vllatenus permittendum & consentiendum,vt designatus numerus excedatur; hoc namq; est,portam aperire ad totalem monasteriorum destructionem , & recta ad eandem tendere.Propterea satius est , ipsam vnius vtilitatem postponi & negligi, quam vt simul omnibus damnum creetur. fieri posset ,si in aliquo fortè conuentu Monialium numerus completus non sit, illac quamdam Religiosam,quo alia quædam ingrederetur , pertransire,ac,siquidem dotem aliquam aut eleemosynam illa quæ ducitur secum tulerit,eam illi conuentum dare ; quod id perpetuum futurum est.Itaque damno occurreretur;at si id non fuerit , perdatur quodcumque voluerit , & non incipiatur res omnibus adeò damnosa futura.Necesse est autem Superiorem, quando aliquę ingrediendi facultatem ab eo petent,inquirere ab illis quæ iam ibi agunt , de numero vt videat quid expediat : neque enim tanti momenti negotium æquum est vni Præpositæ committi.

Inquirendum præterea,num Præpositæ ad officium Ecclesiasticum,& ordinarias pœnitentias aliquid addant.Vnaquæque enim ad libitum his aliqua tam particularia posset addere , & in hoc tam molesta esse,vt Moniales plus æquo grauatæ valetudinem suam destruerent,& facere non possent id ad quod tenentur. Porro non ita hoc intelligi velim,quasi, dum aliqua pro certo quodam die occurrerit ne-

rerit ne-

rerit necessitas, vt ita fieri non possit. Sed, quædam adeo possunt esse indiscretæ, vt id penè ceu consuetudinem quamdam inducant, vt fieri solet. ipsę verò Moniales nihil contra hæc opponere audebunt, ratæ, id si faciant, exiguæ deuotionis argumentum fore: neque etiam æquum est, vt de eo quidquam, nisi apud superiorē suum, loquātur.

Examinet quoque modum chori, tam ea quæ canendo, quàm quæ nonnisi recitando dicuntur, & inquiret, num hæc cum pausa quadam dicantur; cantus verò an submissa fiat voce, quiq; nostræ professioni sit conformis, & ædificet. Nam è voce nimium elata duo sequuntur damna; primum, quòd id indecens sit, eò quod ad mensuram non sit composita; alterum, quod nostræ viuendi rationis modestia & Spiritus depereat. Et, si accuratè adhoc reflectatur, aliquis in hoc committi excessus potest, & omnis eas audientium tolletur deuotio: sed danda opera, vt voces potius cum mortificatione quadā proferantur, quam vt per eas audientibus se solum placere velle significent. hoc namq, iam penè vniuersale & commune est, &, prout quidem mos hic & consuetudo inualuit, nulli iam huius defectus tollendi ratio videtur affulgere. quamobrem id, quam impensissime inculcandum erit.

Inprimis autem ad rem faciet, Superiorem in virtute S. obediētiæ, coram Priorissa vni è Monialibus iniungere, vt, si quando quæ vt magni momenti obseruanda præscribet, non obseruantur, hoc sibi per litteras significet, vt sic Priorissa intelligat ac norit, nullatenus id se posse negligere. Hoc ex parte perinde erit, ac si Superior semper coram, adesset, vt sic illa maiore cum solicitudine & circumspectione procedat, ne qua in re per excessum peccet.

Expediet quoque quàm maximè, vt, antequam visitationem suam Superior incipiat, efficacibus verbis & impensè declaret, quā malum & perniciosum sit, Præpositas animo alieniore ab ijs Monialibus esse, quæ defectus & imperfectiones, si quando in oculos illarum incurrunt, esto certæ non sint, Superioribus patefacient; nā, prout quidem sibi persuadent, ad hoc in conscientia, obligatæ sunt. Præposita autem gaudere debet, si quando sui mortificandæ aliqua sibi materia offertur: iuuant hæ namq; eam, ad melius suo officio fungendum, & Domino nostro seruiendnm. Si verò ipsamet in causa sit, cur à Monialibus alienior fiat, certum id signum est, ipsam ad illas gubernandas minimè quadrare: quia posthac illæ non audebunt loqui, cogitantes Superiorem abire: sese vero in angustia & pressura remanere: itaq; tandē fieri poterit, vt omnia relaxētur. Quo minus autem hoc moneat, auocare & impedire eum nō debet, quā-

tacumq; in Priorissis eluceat vitæ sanctimonia, cui eum fidere non oportet. nam hæc natura nostra talis est (quin & ipse inimicus, quando aliud nihil habet in quo nos oppugnat hic manum inserit) vt forsitan hic lucretur quod alibi perdit.

Magnopere verò & inprimis, summa per omnia in Superiore requiritur commissorum reticentia, & vt Præposita, nullatenus intelligere queat, quænam ipsam accuset: quia, sicuti antè dictum est, adhuc agunt in terra: & (esto aliud non foret) aliqua hac ratione tentatio euitetur, quanto magis, quòd per multum illæ nocumenti possunt adferre.

Si, quæ de Præposita dicuntur, parui admodum sunt momenti, per aliquam ea circum locutionem, & dissimulanter indicari possunt, ita vt non intelligat ipsa, à Monialibus ea profecta esse: nam quo magis ostendi ac fingi potest, nihil dictum esse, eò id melius & satius est. At quando maioris momenti res sunt, lõge potius est, aliquod iis remedium adhiberi, quàm nullã Præpositæ molestiã creari.

Inquirat, num quas pecunias Præposita recipiat, & asseruet, quas clauariæ non videant: quod magni refert (nam possent hoc inaduertenter facere) nec ipsa aliter eas vmquam possideat, quàm sicuti Constitutiones id præcipiunt. Hoc quoque in monasterijs in paupertate fundatis seruari oportet. Videor mihi hoc etiam alio in loco monuisse, itaque alia ibi erunt: sed, quoniam exinde temporis aliquantulum elapsum est, hinc id memoria excidit, ne autem ijs relegendis me detineam, hinc plura non dico, & supersedeo.

Nimis quàm laboriosum & molestum Superiori erit, ad tot minutias quas hic produxi, reflectere, at longè illi credo molestius & grauius erit, quando videbit, quantum, nisi hæc exactè obseruentur, hinc secuturum sit dispendium & defectus. Et, sicuti dixi, quantumlibet sanctæ sint, cogitent & sibi persuadeant oportet, habere se caput (quod, sicuti in principio monui, in gubernatione mulierum præcipuum & principale est) quod nulla terræ huius re possit & debeat moueri; sed quod seruare, & vt seruetur & adimpleatur iubere debeat, quidquid ad Religionem vllo modo spectat, quòd verò ei contrarium est castigare: curare præterea vt hoc ipsum singulis in monasterijs accuratissimè seruetur. Adhæc, non solùm singulis annis semel eum visitaturum, sed scire etiam debere quid singulis diebus faciant. Et hoc si fiat, ea quæ perfectionis sunt, crescent indies potiùs quàm decrescant, eò quòd mulieres vt plurimum reuerentiales & timidæ sunt. Quæ autem dicta sunt, maximope-

maximopere iuuant, ad hoc, ne quis sumpsius præ negligentia obliuiscatur, vtque hæc aliquando, quando opus erit, non solùm dicantur, sed & fiant. nam ex vna re iudicium ferent de omnibus. Si autem è benignitate, aut alijs quibusdam respectibus secus fiat iam tum in principio quando nonnisi pauca erunt, postea id maiore cum rigore facere cogetur, itaq; hæ pietates maxima quædam fient crudelitas, & erit cur magnam ipse Domino Deo reddere rationem teneatur.

Nonnullæ verò ea sunt simplicitate, vt valdè se peccare credituræ sint, si Præpositarum suarum defectus dicant in rebus quas corrigi oporteat: & licèt ipsæ id vile & sordidum reputent, nihilominùs quid facere debeant, moneantur oportet: adhæc, vt cum humilitate quadam Præpositam antè moneant, quando eam aut contra Constitutiones, aut aliquas maioris momenti res peccare videbunt. fieri autem potest, vt in illas ipsa non peccet; continget autem, vt illæ ipsæ, quæ eam id dicant committere, postea, si ab ipsa alieniores fiant, illius eam insimulent.

In iis autem, quæ in hisce visitationibus eas facere oportet, sciendis noscendisque magnam passim cernere est ignorantiam: quamobrem pro sua Superiorem necesse est, discretione eas eorum commonere & edocere.

Inquirere quoque oportet in id quod cum Confessarijs fit; idq; non ex vna, aut duabus tantùm, sed ex omnibus, & quomodo eas is moderetur ac dirigat: nam cùm Vicarius non sit, nec haberi debeat, & ideo id non practicetur, ne qua cum eo sit communicatio, nulla cum illis sit oportet communicatio nisi admodum moderatè: & quo minor, eo melior. In recreationibus autem & officiosis compellationibus magna adhibeatur circumspectio tametsi aliquando quid interuenire possit, quod excusari commodè non queat.

Moneantur quoque Præpositæ, ne nimium sumptuosæ & effusę sint, sed meminerint, teneri se seriò aduertere ac videre quomodo sua expendant, eo quod nonnisi velut quædam œconomæ sint & dispensatrices; & non debere se expensas velut de re propria facere, sed sicut ratio requiret, & æquu erit, idq; valde circumspectè, ne quem excessum committant: vt taceam eas, ne quam offensionis occasionem alicui dent, id etiam in conscientia facere teneri, vti & temporalia conseruare & custodire: denique, vt in particulari ipsæ aliquid plus ceteris non habeant, nisi fortè aliquam arculæ cuiuspiam, in qua quædam chartę, litteræ videlicet, asseruentur, clauem: nam si quædam Superiorum sunt monita & instructiones illa inprimis ab omnibus passim videri minimè par est.

Inſpiciat item campanæ ſonitum & veſtitus modum, an nimirum is Conſtitutionibus conformis ſit, &, ſi quid (quod Deus auertat) aliquando, quod aut curioſum, aut non tantæ ædificationis ſit, aduerterit, ipſum antè oculos ſuos vt comburatur, iubeat. Nam talis caſtigatio reddit eas attonitas & conſternatas, & tunc demum ſeſe corrigunt, & illam etiam in memoria conſeruant propter eas quæ pòſt venturæ ſunt.

Animaduertat quoque ad modum loquendi : vt nimirum is ſimplex , ſincerus , & religioſus ſit, & cuius ſtylus & phraſis magis Eremitas & homines ſolitudinis ſectatores redoleat, quàm vt noua & affectata verba atque elegantias quaſdam conſectetur ; ſemper quippe ſunt aliquæ in verbis nouitates. vt malint hiſce in rebus agreſtes & inurbanæ , quàm curioſæ dici:

Quantum fieri poteſt, effugiant, ne quas habeant lites : ſi eas euitare omnino non valeant, eas habeant : etenim Dominus alia ipſis via prouidebit, & reddet, quod per hanc eas perdere continget. Inducat ſemper eas ad faciendum id quod perfectius eſt : iiſque iniungat, nullam vt litem intentent aut foueant, niſi Superiore ante certiore reddito , & niſi ſpeciale eius præceptum acceſſerit.

Vnde eas quas in ordinem admittet, commoneat, pluris vt faciant talenta & dotes perſonarum , quàm ipſam dotem pecuniariam : & ob nullius commodi intuitum ac reſpectum vllam admittant , niſi prout id Conſtitutiones fieri iubent & volunt , præſertim ſi aliquis ſit in ipſa perſonæ conditione defectus.

Neceſſe quoque eſt ad poſteros tranſmittere id quòd Superiores, quos Dominus nobis dedit, iam faciunt, & practicant; à quibus ego multa eorum quæ hic attuli, mutuando accepi, vidés quomodo ipſi nos viſitarent: & ſpeciatim quoad hoc punctum, vt erga nullam Monialium particulariorem familiaritatem oſtendat quàm erga omnes, ſcilicet, vt cum illa clam aliis agat, aut ei priuatim ſcribat, ſed erga omnes ſimul, ceu verus pater, amorem exhibeat. quando enim in monaſteriis particularis amicitia , erga aliquam ſpeciatim ſemel locum habere cœpit , tametſi ea ſit talis , qualis inter Sanct. Hieronymum & Sanct. Paulam fuit , diuerſis murmurationibus & obloquiis oſtium pandetur , quemadmodum & illi ab hiſce immunes non fuere. Neque ſolùm illi domui damnum creabit , ſed omnibus; Nam diabolus, quò aliquid lucretur, ſtatim

statim id quocumque disperget & innotescere faciet. Et, ob peccata nostra, mundus quoad hoc ita iam perditus est, vt multa hinc consequerentur incommoda, vti in præsentiarum vbiuis cernere est. Hinc quoque fit, vt Superior minore in æstimatione tum habeatur, & generalis amor, quo omnes eum, si est qualis esse debet, semper prosequentur, hac ratione tollitur; dum illis videbitur, quod amorem ipse suum in aliquam personam alibi restrictum habeat. Permagnam autem vtilitatem in communi adfert, si ipse ab omnibus vniuersaliter dirigatur. Non id sic intelligendum, quasi id interdum, cum ita necessario fieri debet, contingere non possit, sed in rebus & occurrentijs notabilibus & nimijs id fieri vetatur.

Quando autem monasteria introrsum ingrediendo visitabit, meminerit aduertere quomodo sese habeat clausura (nam numquam id eum omittere oportet) & (prout ante dictum est) domum omnem sedulo excutiat & perscrutetur. socius vero eius, cum Præposita, & aliquot alijs Monialibus, semper testes adsint & sequantur. Adhæc nullo modo, esto etiam manè, in monasterio manendo, cibum sumat. quantumuis instanter adhoc faciendum inuitaretur; sed videat tantum quomodo ibi omnia sese habeant, & statim inde discedere satagat: vt enim loquatur, melius ad cancellos id aget. nam esto id omni cum bonitate & simplicitate fieri posset, tantumdem tamen est, atque incipere, vt fortasse post futuris temporibus venturus sit aliquis, cui tantam libertatem dari non conueniat, &, si fortasse maiorem quis arripere velit, Dominus, quæso, id minimè permittat, at vt semper hæc quæ ædificant, fiant, necnon reliqua omnia sicuti modo fiunt. Amen. Amen.

Nullas sibi Visitator in cibo nimietates aut superfluitates dari permittat iis diebus quibus visitabit, sed id duntaxat quod æquum est & conueniat. Si verò quid in contrarium fieri videat, id quam maximè reprehendat. Neque enim professioni Præpositarum, (quæ exigit, vt sint pauperes) vti nec Monialium conuenit, neque etiam ad aliquid conducit, illos comedere aliud quam quod naturæ satis sit; denique non ea quæ debet, Monialibus in hoc datur ædificatio. Modo quidem, tametsi aliquis forsan in hoc committeretur excessus, ipsum vix credo emendandum; quod iam Superiorem habemus, qui non reflectit, paucane sibi an multa, malane an bona præbeantur: & nescio, an id ipse intellecturus esset, nisi valde speciatim & particulariter ad hoc reflecteret. Hoc autem inprimis curat, nimirum vt ipse solus sine vllo socio scrutinium & informationem hanc faciat: neque vult enim, si quis in Monialibus occurrat defectus, hūc

ab illo audiri. quod certè notabile quid est, ne scilicet ineptiæ Monialium passim innotescant; si forte aliqua foret, quia hodiè (Deo laus) non multum ea dãni adferret, nam Superior id intuetur ceu pater, &, vt talis, ipsum reseruat, reique grauitatem ei Deus reuelat & detegit, quod illius sit loco. Ei vero qui talis non est, forsitan id quod nihil est, videbitur esse magnum, & quia vix id curat, hinc id monere negligit, & ipsum monasterij nomen & fama sine vlla causa deperit. Det Dominus, vt Superiores ad hoc aduertant, vt semper sic faciant.

Non expedit, vt Superior ostendat, se Præpositam diligere, aut bène sibi cum illa conuenire, saltem coram omnibus alijs; hoc enim eas intimidabit, ne illius imperfectiones Superiori aperire audeant. Meminerit vero, ipsas audire & intelligere oportere, se illam minimè excusare, & si quid emendandum habeant, se illas correcturum. Neque enim est desolatio vlla tam magna, atque est desolatio animæ quæ Dei & ordinis zelo mouetur; quando nimirum cum quadam animi amaritudine videt, defectus aliquos committi, & Prælatum exspectat, vt is ijs remedium adferat, & tamen nullam cernit emendationem sequi. Hoc namque in casu conuertit se ad Deum, & inposterum (esto omnia sursum deorsum verti videat) tacere constituit, videns quam parum monendo proficiat. Et quia pauperculæ nonnisi semel audiuntur, quando nimirum ad scrutinium vocantur; Præpositæ autem multum temporis ad defectus suos excusandos, rationem eorum reddendam, & lapsuum vices moderandas habent; & forsitan etiam ad pauperculam illam traducendam & culpandam, quod id è passione dicat, & quod plus minusue; & licet id illi aperte non dicant, intelligit tamen Priorissa quænam illa sit, nec Prælatus debet esse testis: & res ita dicuntur, vt eas ipse non credere non posse videatur. itaque manent omnia in eodem statu, in quo prius erant. nam si ipse posset esse testis & coram videre, intra paucos dies rei veritatem intelligeret: Præpositæ autem putant se eam dicere: sed hic amor noster proprius talis est, vt mirum sit, si culpam ipsi nobis ascribamus, nec nos ipsas cognoscimus.

Hoc sæpè mihi contigit, & quidem cum Priorissis quæ magnæ Dei ancillæ erant, quibus ipsa tantum credebam ac fidebam, prorsus vt mihi impossibile videretur, rem aliter sese habere: cumque ad dies aliquot intra monasterium versarer, mirabar, quod viderem rem prorsus aliter esse atque ipsa mihi dixerat, & quidem in quodam magni momenti negotio, quod mihi dicebat quod esset passio. Et ferè media Conuentus pars sic censebat, cum tamen ipsa esset quę

se non

se non intelligebat, vti postea patuit. Credo equidem, cacodæmonem, quod non multas occasiones, in quibus Moniales hasce tentet, habeat, ipsas Priorissas tentare, vt nonnullis in rebus ab ipsis dissentiant, & videant quomodo eas ferant. Omnia vero eo tendunt, vt Dominus propterea laudetur. Vnde fixum & persuasum mihi iam est, nulli omnino credere, priusquam in rem bene inquiram, vt eam quæ decipitur, intelligere faciam ac videre se decipi nisi .n. sic fiat, ægre remedium adhibetur. Non sunt quidẽ omnia hæc in rebus granibus: sed ab illis potest veniri ad maiora, nisi circumspecte procedatur. Miror sanè, quando diaboli subtilitatem & technam video, quomodo nimirum vnicuiq; persuadeat, quod maximam mũdi veritatem dicat. Propterea dixi, vt nec Priorissæ, nec vni Monachæ in particulari plane fides adhibeatur, sed vt amplius & vlterius à pluribus inquiratur, præsertim cùm res magni momenti est, vt certò euidenterq; ei remedium adhibeatur. Dignetur Dominus, semper nobis prudentes & sanctos Superiores dare, si. n. tales hi sint, Maiestas ipsius hauddubiè illos illuminabit ac diriget, vt in omnibus rebus rectè debiteque procedant, & nos cognoscant: sic namque omnia quàm optimè gubernabuntur, & animæ, indies magis & magis in perfectione proficient, ad Dei honorem & gloriam.

FINIS.

Ad Maiorem Dei Opt. Max. Deiparæ Matris, S. Iosephi & S. Matris Theresæ de Jesu gloriam.

SEPTEM

SEPTEM MEDITATIONES IN Orationem Dominicam ſeptem diebus hebdomadæ accommodatæ.

Admonitio ad Lectorem.

MEditationes iſtæ in orationem Dominicam repertæ ſunt inter fragmenta Conceptuum in Cantica Canticorum S. Matris Tereſiæ, quæ apud D. Iſabellam de Auellaneda D. Dionyſij de Cardenas quondam Præſidentis Conſilij Ordinum vxorem, aſſeruabantur, quarum in vita ipſius nulla fit mentio, quia in perditis habebantur.

MEDI-

MEDITATIONES DE ORATIONE DOMINICA.

CReator omnium Dominus omnipotens ex quo fragilem plasmationem nostram perspectam habet, & agnoscit, animam nostram ob capacitatem eius infinitam per singulos dies ad noua postulanda & impetranda adspirare, nec quietam esse si vnum quid tantum recipiat: ideo Leu. cap. 6. imperat idem Dominus, nè ignis in in altari suo aliquãdò esse deficeret, à Sacerdote nouis lignis suppositis eũ manè per singulos dies enutriri, veluti, figuratè significans, ne calor deuotionis extinguatur, vel tepescat, sed perpetuò viuus, & ardens permanere possit, nouis, & viuis considerationibus tanquam lignis adiectis quotidie conseruari debere], & quamuis hoc imperfectio videatur, diuinę tamèn prouidentiæ adscribendum est, vt conditionem suam ducem habens anima nostra, assiduè diuinas perfectiones contempletur, nec contenta sit, donec à Deo, cuius ipsa est capax, expleantur eius desideria, etenim nihil præter ipsum amplitudinem eius satiare, aut replere potest.

Vnum est quòd conseruare intendimus, ignem s. amoris Dei sed multis opus est, ignis & quotidiè illa renouare necesse est, vt enutriatur quia calor, & efficacia nostræ voluntatis totum id absumit, & totum ei modicum videtur, vsque dum eo perueniat illo eodem igne, (bono videlicet infinito) quo solum saturari ad plenum possumus. Igitur cùm Oratio Dominica ad huius diuini ignis flammas alendas plurimùm conferat, ne ob eius frequentem vsum, & repetitionem refrigescat voluntas, & languescat, rationi consentaneum erit, modum exquirere, quo multoties indies illam recitando, intellectus noster, nouis considerationibus adhibitis, refoueatur, & hoc alimento diuino recreetur, ignisque sanctus, & calor in voluntate sustentari, & augeri valeat. Hoc commodè fieri poterit ipsius Orationis septem petitiones iuxta numerum septem dierum Hebdomadæ distribuendo, vnicuique diei suam petitionem sub titulo, & nomine ipsi Conuenienti assignando, ad quam referantur & reducantur, quæcunq, in ea petitione nobis concedi desideramus, totumq; quod à Deo obtinere possumus.

Petitiones nemo est, qui nesciat: nomina vero quibus Deus celebratur sunt hæc, Pater, Rex, sponsus, Pastor, Redemptor, Medicus, & Iudex: quilibet itaq; euigilet dicendo.

Die Lunæ : Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum.

Die Martis: Rex noster, adueniat regnum tuum.

Die Mercurij: sponse animæ meæ, fiat voluntas tua.

Die Iouis: Pastor noster, Panem nostrum quotidianum da nobi[s] hodie.

Die Veneris: Redemptor noster, dimitte nobis debita nostra sicu[t] & nos dimittimus debitoribus nostris.

Die Sabbathi: Medicus noster, nè nos inducas in tentationem.

Die Dominico: Iudex noster: Libera nos à malo.

PRIMA PETITIO.

Pro die Lunæ.

TAmetsi nomen Patris melius quadret omnibus his petitionibus & maiorem nobis confidentiam præbeat, & per quod omnia quæcunq; petimus, se nobis daturum obligare dignatus sit dominus, eius tamen dispositioni, & mirabili ordini non aduersabimur reliquos enumeratos titulos, qui etiam tã vere quàm propriè Deo attribuuntur, adiungendo; præterquam quod deuotio magis ac magis excitetur, & ignis perenniter custodiendus in altari cordis nostri subministratione lignorum viuificetur, & nostra confidentia corroboretur considerãdo quod illi qui Pater noster est tituli adeo honorifici nobisque fauorabiles competant. Vt igitur igni hac die Lunæ hoc Patris nomine fomentum in quod agat subijciatur: Cogitet quod Pater ipsius est Deus trinus in personis & vnus in essentia Principium, & Auctor omnium rerum qui est causa & fons in exhaustus à quo omne promanat, per quem mouemur, per quem viuimus, & per quem sumus, qui omnia sustentat, & fouet, & conseruat; & seipsum consideret filium huius Patris adeo Potentis qui creare adhuc posset plures mundos & infinitos; adeo sapientis, qui illos omnes optimè regere nosset, & gubernare, sicuti hunc, quem creauit nulla, que creaturarum in cælo & in terra à supremo Seraphin, vsq; ad minimum terræ vermiculum inueniri, cui eius Prouidentia desit. Tantæ denique Bonitatis, vt gratis dignetur se omnibus incessanter communicare iuxta vniuscuiusq; capacitatem & exigentiam: & singulariter homo meditetur, & dicat: Quam bonus est mihi talis Pater, nam sola permotus bonitate me de nihilo adesse producere voluit, & participem eximiæ huius dignitatis [Filiationis inquam eius] efficere, plurimos hominum relinquens in abysso profundissima suæ nihileitatis qui certe meliores, & fideliores quam ego fuissent. Hic perpende quam merito amari, & quam perfectè ipsi famulari dignus

dignus sit talis Pater qui propter suā munificētissimā bonitaté creauit omnia, quæ in vniuerso mundo continentur in mei obsequium, & vtilitatem; me autem vt ipsi seruirem, & ad ipsum possidendum in æterna beatitudine peruenirem. Tunc petes omnibus hominibus lumen concedi, vt illum agnoscant, & amorem, vt illum diligant; & gratias illi habeant pro immensis beneficijs, quibus semper ab eo cumulantur, & omnes sint adeo virtuosi, & sancti, vt in eis appareat Dei Patris imago; & vt in omnibus, ab omnibus glorificetur, & sanctificetur nomen eius, vti nomen Patris, qui filios habet Patri, qui eos creauit merito non absimiles.

Inde statim sequitur, in memoriam reuocando innumera peccata hominum, ingens dolor de offensis, & iniurijs quibus hic Pater tam diues in bonitate erga suos filios, qui eius in se meritis non respondent, afficitur: & efferri lætitia, quod plurimi serui Dei reperiantur, in quibus sanctitas sui Patris clarissimè resplendet; mœrorem concipiendo ob peccata quæcumq;: & prauorum exempla, quæ videt; pariter exultando ob virtutes, quas oculis & auribus percipit in alijs; gratias Deo agendo, qui sanctos Martyres, Confessores, & Virgines qui se genuinos talis Patris filios demonstrarunt, creare dignatus est. Post hæc statim sequitur Confusio, præcipue quod eum in particulari offenderimus; quòd ei gratias pro beneficijs non retulerimus; quòd tàm indignè Filij Dei propter generosos & magnos animos præferre dignum esset nominemur. Hic etiam considerandæ parentū proprietates, qualiter filios suos etsi deformes diligāt: qualiter eos, etsi vitijs deprauatos sustineant: qualiter eis domum reuertentibus, atq; seipsos obedientiæ Paternæ reddentib. ignoscāt, qualiter filijs nulla cura pressis & in vtrāq; aurem dormientib. Patres anxij & sollicīti primogenituras eorū, & opes promoueri, & augeri curēt. Et cōsiderando qualiter, singulæ huiusmodi proprietates in Deo reperiantur, itā vt nemo cæterorum secum conferri possit, ipse superans omnes excessu infinito; quo fiet, vt tenerescat, & emolliatur anima & confidentiam concipiat, & spem veniæ recuperet tàm pro se, quam pro alijs, & neminem contemnat videns habere se Patrem, qui Angelis & hominibus communis sit.

Quo die hac petitione occupatus erit, res omnes & singulas ad hāc cōsiderationé reducat: sicuti imagines quas intuebitur Christi dicendo: Hic meus est Pater; Cælum quod oculis perlustrat,

& sensualitatis regna, penitus destrue, vt nullam potestatem & imperiũ aliquando in nos obtineant. Duplex sensus est huius petitionis: vel vt petamus à Domino, nobis Regnum cælorum æternum, ad quod creati sumus, & Ius tanquam filij eius habemus, conferri; vel vt ipse regnet in nobis, nos autem Regnum eius efficiamur.

Intellectus vterq; Catholicus, & cum sacris scripturis conueniens prout mihi Theologi dicunt: de primo n. dixit Dominus, *Venite benedicti patris mei, possidete Regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi:* De secundo verò S. Ioannes ait quod sancti concinent in gloria: *Redemisti nos Domine Deus in sanguine tuo, & fecisti nos regnum & Sacerdotes Deo & Patri tuo.*

Matth. 25.
Apoc. 1.

Huiusmodi Intellectus siue expositiones mirabiliter omnibus alijs antecellunt, & insignis in eis præfulget eminentia hæc nimirum, quod quando Deus loquitur nobiscum, vocat, & dicit seipsũ Regnum nostrum; Nos veri loquentes cum eo, ipsum benedicimus, quia sumus Regnum eius; sicque alternatum, & per vices cælestis huius beneuolentiæ respectus & obsequia amoris plena cõmutamus. Nescio quæ maior sit hominis dignitas, an quod Deus glorietur & in summo pretio habeat possidere nos tanquam suum Regnum, eiusque Maiestas hac possessione (cum ipse sit quies) ita contentetur; An quod ipse velit nostrum esse Regnum & nobis se tradere in possessionem, & hæreditatem opulentissimam: interim mihi magis probatur quod nos regnum eius simus, inde enim prouenit illum esse Regnum nostrũ. Dixit aliquando Catharinæ Senensi, Tu de me cogita, & omnis mihi de te tuisque commodis erit cogitatio; Cuidã vero Matri dixit etiã, Tu rerum mearũ curã habe & ego tuarũ curã suscipiã. Ergo sollicite tales effici non negligamus in quib. magnifaciat Diuina illa Maiestas, & in delicijs habeat regnare, ipse.n. ꝓuidebit & solicite curabit, vt nos in eo regnũ possideamus. Et hoc est regnũ de quo idẽ Dominus in Euangelio meminit dicens: *quærite primum* & ante omnia *Regnum Dei*. & obliuiscimini cæterorum; Nolite soliciti esse; scit enim Pater vester quibus indigeatis, & ipsi semper cura est de vobis. De hoc pariter Regno inquit S. Paulus quod sit *Gaudium & Pax in Spiritu Sancto.*

Matth. 6
Rom. 14.

Consideremus igitur quales illos, quorũ Deus gloriatur, se Regẽ esse, & qui vicissim Regnum ipsius sunt, oporteat esse, scilicet virtutibus ornatos, in verbis compositos, magnanimes, humiles, mites in aspectu, patientes in tribulationibus, mundos corde, in cogitationum puritate exquisitos, se inuicem amantes, in omnibus suis motibus pacem, & tranquillitatem redolentes, non inuidos, &

 salu-

lus seruiendo sat mercedis me accepisse iudicabo, si vel ad aliquid in hoc Regno deseruire posse aptus inueniar. Denique, vt ipsi seruiatur, & obtemperetur, & intra nos regnet, atque de nobis omnibus & singulis tanquam Rex, & Dominus in omnes imperium habens ad libitum disponat.

Omnia quæcunque in hac die faciet, vel audiet ad hanc considerationem videlicet, Deum esse Regem nostrum referre debet, sicut in die præterito factum est, omnia referendo ad Deum tamquã ad Patrem: Hic conuenienter adaptatur mysterium in quo Pilatus post accusationem contra Redemptorum nostrum à Iudæis factam, adduxit eum foras in conspectu populi spinis coronatum, arundinem pro sceptro habentem in manu, & veste lacera purpurea circumdatum & dixit eis. Ecce Rex Iudæorum; Postquam igitur illum omni cum reuerentia adorauerimus, pro blasphemijs, & irrisionibus à militibus in eum coniectis, actus humilitatis exercebimus, honores, & laudes mundanas, Coronam spineam nobis esse cupientes.

TERTIA PETITIO.

Pro die Mercurij.

TErtia petitio est: *Fiat voluntas tua*: in omnibus diuinam adimpleri voluntatem desiderantes; insuper petimus illam in terra, sicut & in cælo cum amore, & charitate impleri. Pulchrè succedit hæc petitio duabus præcedentibus, iustum namque est; à Filijs ęterni Patris, & à Vasallis superni Regis voluntatem in omnibus perfectissimè exequi.

Vt autem diuinæ huic Voluntati conformes effici auidius exoptemus Patrem istum, Regemq; Regum tanquam Sponsum nostrarum animarum amantissimum mente concipiamus; Qui enim indefesso secum animo perpendet hoc nomen, & quæ sub eo latet & comprehenduntur beneficia, fauores, & amoris oblectamenta intelliget, incredibili & admirabili desiderio efferetur adimplendę voluntatis Dei, qui cum sit Rex Maiestatis, splendor Patris illius, diuitiarum abyssus, & omnimodæ pulchritudinis pelagus, fortissimus, potentissimus, sapientissimus, & amari dignissimus, à nobis amari vult, & concupiscit, nosque vicissim amore tam delicioso prout indicatur hoc nomine sponsi prosequi non contemnit.

Mag-

& mala nostra in se misericordissime suscipiendo. Qui hæc cogitatione percurret. quanto cum dolore videbit quod offendatur & quanta cum lætitia quod ipsi seruiatur ? quis sine compassione Sponsum illum ad columnam ligatum? Quis Cruci affixum & in sepulchro positum absque eo quod viscera ipsius dolore rumpantur, intuebitur? & è contra quis illum triumphantem à mortuis suscitatum & gloriosum aspiciet quin gaudio perfundatur maximo?

Apposite in hac die intuebimur Christum in horto ante Patrem suum æternum prostratum, sanguinem sudantem, & ipsi se offerentem perfectissima cum resignatione, atque dicentem: Non mea, sed tua voluntas fiat. Actus in hac die exercendi sunt, magnæ mortificationis, propriam voluntatem in rebus omnibus abnegando, eiq; contradicendo, cum renouatione trium Votorum solemnium Religionis, ex toto corde gaudendo, quod ea emiserimus & ipsum in sponsum elegerimus, atque hæc sponsalia sacra in Religione innouauerimus, & confirmauerimus : Qui vero Religiosi non sunt pariter sua bona proposita, fidelitatem, & verba toties repetita cum tali, tantæque authoritatis sponso renouabunt.

QVARTA PETITIO

Pro die Iouis.

QVarta Petitio est: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, Benè, & congruè huic diei adaptatur hæc Petitio cum titulo pastoris, cuius partes sunt pascere gregem suum, panem nobis quotidianum concedendo; Patri enim, Regi, & Sponso, Pastoris officium exercere iure merito conuenit; debitoque naturali nos Filij eius, subditi, & sponsæ vt nobis sustentationem, & alimenta subministret insinuare poterimus, prout Maiestaté suam, & nostram dignitatem, etenim filij eius sumus, decet; ideoque non dicimus vt hunc panem nobis accommodet, sed vt det, nec ab eo panem alienum sed nostrum postulamus, quia enim filij sumus, bona cuncta Patris nostri, nostra sunt.

Mihi quidem numquam persuaderi potuit quicquam temporaneum ad corporalem vitam sustentandam necessarium in hac petitione sed spirituale animę alimentum nos petere : namque ex septem petitionibus in hac oratione comprehensis tres primę ad

Deum ipsum referuntur, quæ sunt videlicet sanctificatio sui nominis, Regnum eius, & Voluntas; Ex quatuor ijs, quæ nobis petimus, hæc prima est in qua nobis aliquid dari postulamus; in alijs verò deleri peccata, tentationes & quicquid malorum est e... guamus; ergo hoc vnum, & singulare, quod à Patre nostro nobi dari contendimus nihil temporale, quod ad corpus attineat, esse fatendum est, præterquam quod talis Patris filios, res adeo, viles vulgares, & communes, quas ipse Dominus & inferioribus creaturis elargitur, & hominibus absque eo quod illas petant postulare minimè deceat; præsertim cum nos admoneat diuina Maiestas, vt primo rebus ad suum Regnum pertinentibus intendamus, (ea nimirum quæ animas nostras concernunt:) atque de his assiduè cogitemus, cætera vero, vt nobis prouideantur, diuina Maiestas sollicitè curat; apud S. Matthæ. dicens: *Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie:* Adhæc petimus & expectamus in hac petitione Panem doctrinæ Euangelicæ, virtutes, sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, denique quidquid animas nostras, nutrit, atque corroborat, ad spiritualis vitæ consecutionem, & sustentationem.

Igitur hunc excelsum Patrem, Regem, & sponsum tanquam Pastorem verum inspiciamus, & omnes Pastorum proprietates in quibus æqualem non habet, & superat omnes, consideremus, prout ipsemet loquitur in Euang dicens: *Ego sum Pastor bonus qui animam meam pono pro ouibus meis:* Hinc cognoscimus quanta cum eminentia bonorum Pastorum, quos scriptura diuina commemorat Iacob, & Dauid, conditiones præstantissimæ in Christo reperiantur: De Dauid ait quod in iuuentute sua cum Leonibus & vrsis lusit quasi cum agnis, & illorum mentum apprehendens suffocabat, vt stagnum aliquem ex faucibus eorum erueret, De Iacob autem refert, quod oues, & capræ, quas ipse custodiebat steriles nunquam fuerint, arietes gregis nunquam comederit, damnũ omne reddiderit, quicquid furto perierat, restituerit; die noctuq; æstu, & gelu vstus fuerit, fugeritque somnus ab oculis eius, vt socero suo Labam satisfaceret. Facile erit hinc mentem subleuare, & has conditiones diuino nostro Pastori adaptare, qui proprijs sumptibus, & viribus ferocissimum Leonem infernalem, vt faucibus eius prædam erueret, & libertati restitueret, suffocauit: Et quæ ouis aliquãdo sub

do sub eius potestate sterilis est inuenta? qualem illarum solicitudinem habuit? quem detrectauit, laborem, quas non subijt angustias, qui vitam pro illis ponere non recusauit? Quam Leo Infernalis abstulerat ei, & comederat, proprio soluit, & liberauit sanguine: nihil emolumenti ex eis ille reportat: quicquid lucratur, ipsis cedit quidquid ab ipsis habet & omnia illarum bona de sua manu habent. Amore tanto oues suas prosequitur, vt pro sola vnica quæ perierat, propriam ouium vestem assumpserit se, ne amictus sua Maiestate apparens, cæteras deterreret. Quis æstimare valeat pascua cælestis doctrinæ quibus illas pascit? Quis gratiã virtutum, quibus illas corroborat? vim Sacramentorum quibus illas conseruat, & sustentat? si ouis ad vetita errabunda declinet, curat ipse sollicitè mediante sibilo sanctæ inspirationis perditam illam ad pascua vitæ reducere: quod si hæc non prosint, & ad ouem reuocandam non sufficiant, sagittis tribulationis eam aggreditur, vt sic illam deterreat, non tamen feriat, nec occidat; Fortes sustentat, & progredi facit: debiles & minus robustas expectare dignatur: infirmas sanat, Ambulare non valentes in humeros recipit earum debilitates & lassitudines sufferendo. Ac deinde cum post pastum quieti se tradunt, & quod è doctrina collegerunt Euangelica ruminant, custodit illas dormientes & in medio earum, per suauitatem consolationum, quibus illas perfundit, sedens, in animabus illarum dulcem musicam facit, instar pastoris fistula dulciter suis ouiculis cantantis. In hyeme caulas sollicitè, vt eis post labores quiescere liceat, inquirit: diligenter aduertit ne herbis, aut pabulis veneno infectis vescantur, admonens illas, ne occasionibus se exponant. Deducit illas per amœnas syluas, & pascua tuta, & selecta consiliorum suorum: & quamuis aliquando iter conficiant per loca pulueruIenta, vel per turbines & tempestates, aut per inuia, & inaquosa ambulent: semper tamen illas ad limpidas & dulces aquas deducit, per has enim doctrina intelligitur, quæ clara semper, & vera esse debet.

Vidit S. Ioannes Diuinum hunc Pastorem ad instar Agni in medio ouium suarum, qui eas regebat, & per amæna vireta ad fontes aquarum viuentium minabat. O quàm dulce est Pastorem Agnum factum intueri. Pastor est, quia pascit, Agnus, quia ipsummet est pabulum. Pastor est, quia conseruat, & sustentat: Agnus

quia ipsummet est nutrimẽtum. Pastor itidem, quia procreat oues, Agnus, quia, ex eis natus est. Cum ergo petimus ab eo panem quotidianum vel supersubstantialem, idem est ac si dicamus vt ipsemet Pastor, noster panis & nutrimentum esse dignetur.

Gratissimum est diuinæ Maiestati, vt ipsam consideremus sicut aliquando cuidam ancillæ suæ apparuit, in habitu Pastoris hilari vultu, innixus Cruci, aliquas ex ouiculis ad se euocando, alias sibilo illiciendo. Verùm adhuc gratius ipsi est illum, in Crucem actũ sicut Agnum assum igni, & ad cibum nobis attemperatum ad delicias, & solatium contemplari: Res iucunda est videre illum graui pondere crucis oneratũ, & instar Agni, qui ouẽ perditã in humeris suis portet nos gestare, & ꝙ vti Pastor nos in caulas, & in viscera sua recipit, nosq; per vulnerũ suorũ aditus ad ipsa interiora introire ꝑmittit, & vt Agnus se nostris viscerib. insinuat. Consideremus, quã tranquille, quàm securè quam beatè oues cum Pastore, & sub eius protectione commorentur, & à Pastore nostro nunquam recedamus, eiusque oculos fugiamus: oues enim Pastori adhærentes delicatioribus semper pascuis nutriuntur; buccellis melioribus, quibus ipse vescitur, refocillantur; Adhæc si Pastor se abscondat, vel recumbat, ouis immota consistit, nec alio se transfert, donec vel Pastor excitetur, vel ipsa continuo balatu eum excitet, tunc vero nouis delicijs recreatur.

Seipsam consideret anima in solitudine errantem, sine via, in tenebris, & obscuritate, circumseptam lupis, vrsis, & leonibus, nec cælo nec terra fauente sed solo pastore qui eam tuetur, & dirigit: ità nos sæpè sæpius videmus in tenebris constitutos, ambitione, amore proprio, innumerisque hostibus visibilibus, & inuisibilibus circumdatos, hoc solum remedij habentes, vt Diuinum hunc Pastorem inuocemus qui ex illis angustijs liberare nos potest.

Hac die considerabimus mysterium SS. Sacramenti; & cælestis huius pabuli excellentiam, est enim ipsamet Patris æterni substantia, vnde beneficium hoc hominibus collatum Dauid exaggerans ait adipe viscerum Dei nos satiat.

Beneficium hoc maius est quam quod homo factus est: nam in Incarnatione propriam tantùm animam, & carnem personæ suæ vniendo Deificat: in hoc verò Sacramento omnes Deificare voluit, qui cibis quibus ab infantia enutriti fuerunt melius sustẽtari valent: & cum in Baptismo totaliter Deo regnerati simus, voluit vt pariter, ex ipso totaliter prcar dignitatem filiationis, qua

nos

nos decorauit, decebat, educaremur, & sustentaremur.

Hic examinãdus est amor, quo se nobis dat. Mandat enim sub interminatione mortis, vt omnes ipsum manducent. Ad hæc præuidens diuina Maiestas, quàm multi ad illum in statu peccati mortalis accessuri essent: amor nihilominus, quo nos prosequitur talis est, tantæque efficaciæ, vt frui exoptans amore, quo ab amicis recipitur, hæc minimè curet, & tantis iniuriis ab inimicis lacessiri sustineat: atque vt amorem quo erga nos flagrabat, magis demonstraret, voluit consecrare & instituere diuinum hunc cibum tunc, cum in mortem pro nobis sustinendam tradebatur, cumque sanguis eius, & caro pretiosa sub qualibet specierum, contineantur, attamen sub duabus distinctis speciebus panis, & vini illud consecrari mandauit, vt in hac diuisione, seu separatione ostenderet, quod toties pro nobis, si res exigeret, vitam libentissime profunderet, quoties panis, & vinum consecrantur, & quoties sacrum Missæ sacrificium in Ecclesia celebratur.

Amor iste quo nos Christus complectitur, quem in hac Sacramenti adinuentione patefecit, immensus, & ineffabilis est; etenim cum duo absque medio vtrinque participante, non satis firmo vinculo coniungi possint; quid meditatus est amor vt se cõiungeret, homini? ex nobis accepit carnem, sibi illam ad esse personale vitę diuinæ coniungens, sicque Deificatam, nobis illam in alimoniam confert & quasi restituit, vt nos secum nobis mediantibus secum vniret.

Hunc amorem cum Eucharistiam sacram recipimus, vult Dominus vt consideremus & in hoc omnis nostra cogitatio sistat, & hanc gratitudinem à nobis exigit, cum mandat vt quotiescumque communicamus passionis & mortis ipsius recordemur. Et benè apparet quo desiderio & affectu se nobis tradat, quia vocat hunc cibum Panem quotidianum; & vult quod illum quotidie postulemus, sed diligentissimè animaduertendum est quæ puritas, quæne virtutes ad hoc Conuiuium dignè adeundum requirantur; Magna quædam Dei famula singulis diebus communicare desiderabat Dominus illi globum Cristallinum pellucidum, & candidum speciosissimum ostendit. dixitque ei: Quando eris sicut hoc crystallum id perficere poteris, confestim tamen vt ad Sacramentum accederet, facultatem largitus est. Considerare poteris hac die Verbum, quod Christus Dominus in Cruce pendens locutus est, dicens, sitio potumque amarulentum, quem

ei propinarunt, & conferre ſuauitatem, miramque dulcedinem, qua Dominus nobis cibum, & potum tribuit, cum ingrati animi noſtri amaritudine & in ſuauitate, qua eius ſiti, & expectationi reſpondemus.

QVINTA PETITIO.

Pro die Veneris.

Dimitte nobis debita noſtra.

DIei Veneris congruit quinta petitio, quæ eſt; *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*; vna cum titulo Redemptoris etenim, vt ait D. Paulus, filius Dei factus eſt nobis Redēptor, & peccatorum noſtrorum per ſanguinem ſuum Redemptio; ipſe eſt qui nos è poteſtate ſatanæ, cui ſubiecti eramus, liberauit, nobiſque Regnum filiorum Dei præparauit; & in eo Redemptionem habemus, id eſt, Remiſſionem peccatorum, ſimulq; pretium quod vt Redimeremur ab ipſo exſolutum.

Bona, quæcunque nobis optare poſſumus, in præterita petitione comprehenſa ſunt: & mala vniuerſa, à quibus nos liberari poſſumus, in tribus ſequentibus, continentur: & hæc prima eſt: Dimitte nobis domine, quæ tibi debemus ex hoc, quod es Deus, & Dominus vniuerſorum: & quæ tibi debemus ratione beneficiorum, quæ nobis præſtitiſti, & præſtaturus es; inſuper ea quæ contraximus ob peccata noſtra, & hæc Domine rata eſſe velis, atque fiant, ſicut & nos dimittimus, iis qui nos offendūt & noſtri debitores sūt. Et nè quis exiſtimet nimis limitatam eſſe hanc remiſſionem debitorum, ſi miſericordiæ, quam nos exhibemus noſtris debitoribus comparetur, animaduertere oportet, duobus nodis hoc intelligi poſſe. Primò, vt quotieſcunque hanc orationem dicimus, imaginemur nobis quòd eam vna cum Chriſto Domino dicamus qui quotieſcunque oramus lateri noſtro aſtat, & ex parte ipſius petimus, & dicimus; Pater noſter, quòd cum ita ſit, perfecta erit remiſſio cum tam completè ipſe Dei filius pro hominibus ſatisfecerit. Poſſunt etiam verba hæc (prout quidem ſonant) in rigore intelligi, poſtulantes, vt nobis remittat ſicut nos dimittimus; quilibet enim, qui ad Deum exorandum accedit, præſumitur, quod omnibus dimiſerit, à quibus offenſus fuit & ipſo petendi modo expreſsè not-

sè nosmetipsos, qualiter petere, & quales in Dei conspectu venientes esse debeamus, admonemus; quare si nostris debitoribus offensas non dimiserimus, ipsimet in nos sententiam proferimus, quod plane indigni simus remissione. Ait sapiens: *Homo homini reseruat iram, & à Deo quærit medelam? Qui vindicari vult, à Domino inueniet vindictam, & peccata illius seruans seruabit!* Huius petitionis materia vniuersalis est ad omnes pertinens, resque infinitas complectitur, debita enim sunt innumerabilia, Redemptio copiosissima, pretium condonationis, & gratiæ, quod est mors, & Passio Christi Redemptoris, infinitum, & inæstimabile.

Hic in memoriam reuocanda sunt peccata, propria & totius mundi: grauitas vnius peccati mortalis, quod, cum sit offensa Dei per alium satisfieri, aut exsoldi non potest; Restauratio tantarum offensarum contra tantam, & infinitam Maiestatem Dei, vnde petenda? Debemus Deo amorem & timorem, & summam reuerentiam, quia est qui est, debemus offensas, & quid in horum omnium solutionem dabimus? Hæc omnia debita nobis condonari deposcimus quando dimitti nobis debita nostra postulamus. In operis huius executione, omnes diuitiæ eius positæ sunt & omnis nostra felicitas in his consistit, etenim ipse pars offensa, ipse & Redemptor, ipse denique pretium, satisfactio, & Redemptio.

Nullum ex mysteriis Passionis pro hodierna die assignari potest etenim passio tota, nostræ Redemptionis opus est; quæ in alijs libris minutim explicatur. Vnum tamen ad rem apprime conferens subiungam, & quod diuina Maiestas sicut vni ex ancillis suis significauit, gratissimum est: Apparuit ei Dominus in Cruce confixus, & dixit, vt extraheret illi tres clauos, quibus omnes homines eum configerent, qui sunt odium, quo infinitam bonitatem & pulchritudinem meam prosequuntur: Ingratitudo, & obliuio beneficiorum meorum. Durities qua inspirationibus meis correspondere contemnunt: postquam igitur mihi tres hos clauos refixeris, tribus alijs clauis affixus ego permaneo: sunt autem: Amor infinitus, Gratiarum actio pro beneficijs quæ mei intuitu Pater meus dat vobis: & tenerrima viscera ad vos recipiendum.

Hæc dies magni silentij, & asperitates aliquæ, & mortificationes in ea exercere oportet, & sanctorum, quibus specialiter deuoti sumus recordari, vt eorum intercessionibus veniam, quam precamur à Domino obtineamus: Oratio autem fiet peculiariter hoc die, pro

ijs, qui

ijs qui in mortali peccato existunt, pro ijs qui nos oderunt, & à quibus iniurias quomodolibet passi sumus.

SEXTA PETITIO.

Pro die Sabbati.

EX quo aduersarios nobis semper infensos adeò, & importunos ad nos opprimendum & vexandum habemus, & ob nimiam fragilitatem & imbecillitatem nostram ad corruendum, & tentationibus succumbendum procliues sumus, nisi qui omnipotens est, nobis opem ferat, ideo perseueranter exorandus est, vt nobis subueniens, à tentationibus quibus impræsenti percutimur, nos superari, & in peccata præterita relabi, non permittat.

Non petimus, nè patiatur nos tentari, sed nè à tentationibus vincamur; tentatio enim, cuius ipso adiuuante, & nobis cooperantibus victoriam consequimur, ei proficit ad gloriam nobis aut ad meritum, & coronam: & hoc nobis præcipit, vt ab eius Maiestate postulemus, in hæc verba: Ne nos inducas in tentationem; vt certò sciamus, & intelligamus ipso permittente nos tentari; vincimur autem, quia fragiles sumus; & victoria ipsius est.

Hic igitur animo voluamus; quàm verum sit omnes nos fragiles esse, sauciatos, & imbecilles, tum quia hæc sunt, quæ nobis à primis parentibus hæreditate obtigerunt, tum quia nosmetipsos peccatis, quæ commisimus, prauisque moribus infirmiores reddidimus, & à planta pedis vsque ad verticem capitis non est in nobis sanitas. Et sic præsentemus nos medico cælesti petentes, ne nos incidere in tentationem permittat, sed omnipotenti manu sua protegere dignetur, nec sine cura & auxilio derelinquere.

Mirifice delectatur diuina Maiestas hoc nomine Medici, quod officium vel maximè in hoc mundo exercuit curando infirmos incurabiles ab infirmitatibus corporalibus, & animas à peccatis inueteratis. vnde sibi ipse hoc nomen etiam imposuit dicens: *Non est opus valentibus Medicus, sed male habentibus:* Hæc Medici munera exequi voluit diuina Maiestas erga hominem, seipsum Samaritano comparans, qui oleo & vino eum, qui in latrones inciderat & spoliatus, vulneratus & semimortuus relictus fuerat, curauit. Medicus, ac Redemptor vnum, & idem sunt: tamen Redemptor dicitur *propter remissionem*, vt Sanctus Paulus loquitur, *præcidentium delictorum*:

Medicus

Medicus verò propter curationem, vulnerum, & infirmitatum præsentium culparumue omnium futurarum.

Discutiamus conditiones Medicorum sæcularium qui non dignantur infirmos visitare nisi vocentur: & eos potius visitant à quibus plurimum lucrantur, quam qui magis indigent: Infirmitates exaggerant: aliquando etiam, lucri maioris gratia curationes differunt: Pauperes curant verbotenus: Diuites personaliter & nec his nec illis de suo aliquid erogant. Adhæc medicinarum, quæ adhibentur impensæ vix ferri possunt; omnia denique sunt incerta. O cælestis Medice, conditiones tuæ quam longè ab huius mundi medicis, cum quibus præter nomen nullam similitudinem habes, discrepant, tu ad nos visitandum, etiam non vocatus, & libentius ad pauperes, quam ad diuites accedis, & omnes personaliter curas, nec aliud spectas quam vt infirmus se talem esse, & tua ope indigere agnoscat, & tantum abest vt curationem & ægritudinem exaggeres vt potius & facilem salutem ægris, (quantumuis infirmitas grauis sit) vt etiam ad vnum suspiriū sanandi sint, spōdeas. Nullum infirmum etsi horrida infirmitate laboret nauseas. Per Xenodochia vadis & pauperes & malè habentes qui sine cura relinquuntur, inquiris, & tibimetipsi mercedem exsoluis, propria pharmaca & medicinas adhibes, & quas medicinas? nisi præparatas & confectas ex sanguine & aqua fluentibus è latere tuo: Ex sanguine quidem ad nos curandum: Ex aqua ad nos lauandum, vt nos sine macula, & aliquo infirmitatis præteritæ signo relinqueres.

Fons erat in medio Paradisi, sic aquis abundans, vt inde diuideretur in quatuor capita, seu copiosissima flumina, quibus irrigabatur vniuersa superficies terræ; at de fonte Amoris, quo diuinum cor ardebat, quinque sanguinis riuos ex eius sacratis pedibus, manibus, & latere ad curationem, & sanitatem infirmitatum nostrarum, & vulnerum omniumque languorum, effluere, & pumanare videmus. Quot pereunt infirmi quia Medicum non habent, vel quia medicinas pro tollendis malis suis necessarias comparare nequeunt? sed hic tale periculum non imminet, Medicus etenim omni medicinarum genere abundantissimè refertus, & onustus, quas & secum affert ad omnia mala curanda, Et licet carissimo precio illas coemerit, gratuito tamen, volentibus illas concedit, imo precario offert & suis sumptibus salutem nostram faciliorem reddidit. ipse enim vitam suam exposuit, vt nos ipsum mortuum aspicientes sanitate donaremur, quemadmodum ab ignitis serpentibus percussi, serpentem mor-

Gen. 2.

tuum æneum pro signo positum, aspiciendo, sanabantur. denique iam præparata sunt omnia, ille idem qui nos curare desiderat omnibus sese & omnia, quibus indigemus offert: prætetea certi sumus medicinas expeditas esse, reliquum est, vt vulnera nostra, & infirmitates manifestemus, & effundamus coram illo corda nostra, in hac præsertim die, in qua se nobis hic dominus tanquam Medicum, curandi nos desiderio inflammatum, repræsentat.

Est hic locus optimus ad intellectus nostri cæcitatem, & voluntatis nostræ ad sui æstimationem adeo propensæ, perditionem agnoscendam, similiter ad diuinorum beneficiorum obliuionem; ad linguæ, vt impertinentias loquatur, procliuem facilitatem, ad cordis leuitatem & constantiam in disparatis cogitationibus, & breuem perseuerantiam in bonis & in omni eo quod bonum est, extollentiam suam & exiguam curam recessus; Denique nulla sint vulnera vel antiqua vel noua, quæ supremo medico, remedium ab eo postulantes, non aperiamus.

Cum infirmus quæ ipsi commendantur acceptare renuit, neque à vetitis abstinet, Medicus illum, dum tamen freneticus non sit, derelinquere consueuit; Medicus autem Cælestis nec immorigeros, contemnit, nec inobedientes dimittit; omnes curat vt freneticos mille modos vt ad se redeant inquirens.

Hic die conuenit memoriam sepulturæ domini habere, & illos quinquè fontes suorum vulnerum, quæ aperta vsque in diem resurrectionis generalis ad salutem nostrarum animarũ permanebunt, considerare; & cum vulneribus istis sanemur, curemus illa vngere amanter, & charitatiuè vnguento mortificationis, humilitatis, patientiæ, & mansuetudinis impendentes nos proximorum nostrorum vtilitati, cum illum ad manus habere, & ipsi visibiliter in propria persona ministrare non valemus. Nam quod vni ex proximis nostris præstamus, id sibi præstitum asserit.

SEPTIMA PETITIO.

Pro die Dominica.

Libera nos à malo. Amen.

SEptima Petitio est, vt nos à malo liberet; non postulamus ab vno vel altero malo tantum liberari, sed ab omni eo, quod verè, & pro-

propriè obtinet rationem mali, quo bonorum gratiæ, & gloriæ iacturam facimus; Aliqua sunt mala pœnæ sicut tentationes ægritudines, afflictiones, labores, vituperia, &c. quæ tamē propriè mala, nisi prout occasio quod in peccata prolabamur esse solent, vocari non possunt: vnde diuitiæ, honores, & cuncta bona temporalia iure meritò mala, (sunt enim nobis offendendi Deum occasio) dici poterunt; Ab his omnibus malis & bonis, quæ nobis causa damnationis æternæ sunt liberari petimus; Et quoniam ad iudicem spectat hanc libertatem concedere, accommodè hic ponitur titulus Iudicis.

Huius petitionis materia amplissima est, quatuor enim Nouissima hominum, quæ sunt Mors, Iudicium extremum: Inferni, pœnæ; & Gloria beatitudinis, de quibus multa scripta sunt, ad eam reducuntur.

Possunt hic præcedentes considerationes repeti, & in mentem reuocari, etenim omnia & singula beneficia in sex superioribus gloriosis titulis enumerata magnifacere pondusque eorum illic sentire debemus; propterea accurate meditanda sunt, & vt confundamur, & vt confidamus; quanta enim confusio est, quod habentes talem tamque amabilem Patrem, Regem tam potentem, sponsum suauissimum, Pastorem optimum, adeo diuitem & misericordem Redemptorem, medicum adeo efficacem & pium simus tam ingrati & tam parum in omnibus profecerimus, & quem timorem meritò nobis incutere debeat tam grauè tot beneficiorum pondus ex sua parte, & ex nostra tanta ingratitudo & exiguus amor. ingēs nihilominus & omni cōparatione maior fiducia, vt securi in iudicio cōpareamus, excitatur, considerātes quod stabimus ante iudicem, qui est Pater noster Rex &c. concludi potest iste dies cum gratiarum actionibus, quas Propheta Dauid quinque psalmi cuiusdam versibus quos Ecclesia in Primis officij de Feria recitare solet. sunt autem hi sequentes.

1. Benedic anima mea Domino & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius. 2. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. 3. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas. 4. Qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia, & miserationibus. 5. Qui replet in bonis desiderium tuum, renouabitur, vt Aquila iuuentus tua.

Itaque pijssimus hic Dominus misericorditer agens; pro peccatis, dat veniam, pro infirmitatibus, sanitatem, pro morte, vitam: pro miseria, protectionem perennem: pro defectibus, cunctorum bonorum abundantiam donec nos ad vitæ incomparabilis nouitatem perducat.

Videtur quod in verbis istis omnes tituli & supradicta Dei nomina tangantur: quod facile intelligetur, quælibet in particulari attente considerando. Licet autem verum sit hanc Orationem Dominicam inter omnes alias vocales orationes primum locum tenere, non ideo tamen reliquæ relinquendæ sunt; quia hac sola vtentes fastidium in nobis generari posset, sed valde ad rem erit alias intertexere, & maxime illas quæ in sacris scripturis, dictatis à Spiritu sancto inueniuntur, & à personis Sanctis vsurpatæ fuerūt, vt est illa publicani Euangelici, Annæ Matris Samuelis Hester: Iudith: Manassis Regis: Danielis, & Iudæ Machabei, in quibus verbis proprium sensu eorum sentimentum exprimentibus & proprio cū affectu compositis, suas necessitates, calamitates, & miserias, Deo repræsentabant; Hoc autem genus orationis ab ipsamet persona in necessitate constituta concinnatū, maioris est efficaciæ & valoris, nam & mentem eleuat, voluntatem accendit, & ad lacrymas prouocat; quia enim verba sunt propria quæ in hunc modum proferuntur, & proprium laborem, & conatum declarant magis ex animo, & ex corde proferuntur. Hic modus orandi Deo plurimum placet, sicut enim Magnatibus rusticos, ab ipsis aliquid crasso & rustico modo petentes audire pergratum est & iucundum; sic Deo volupe est cùm ex abrupto verbis inconcinnis & indigestis aliquid postulamus, & paucis verbis necessitatem nostram proponimus, vti S. Petrus reliquique Apostoli submergi timentes clamabant: Domine salua nos perimus. Sic & Cananea misericordiam instāter petens: sic & filius Prodigus qui aiebat: Pater peccaui in cælū, & coram te: sic & Mater Samuelis quæ dicebat. Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, & dederis animæ meæ perfectam virtutem in obsequium tui perpetuum vltro dabo illam.

His orationibus vocalibus quæ à Deo, quæcunque petierunt, obtinuerunt, abundat diuina scriptura, quibus in nostris quoque afflictionibus, & angustijs remedium obtinebimus Et quamuis Sanctorum consilium sit hoc melius orationibus mentalibus præ-

stari

ſtari, nihilominus multorum SS. exempla, inſuper propria experientia nos docet, quod hic cum Deo agentes, vocaliterque orantes excitat ille tepiditatem noſtram, cor accendit, atque illud diſponit, vt melius & perfectius progrediatur, & mentaliter oret.

LAVS DEO, ET VIRGINI.

Ex Commiſsione D. Vicarij Generalis, vidit M. Frater Vincentius Gomez: in Conuentu Prædicatorum 14. Auguſti 1613.

Imprimatur
Doctor Victoria Vic. Generalis.

CANTIO S. MATRIS THERESIÆ QVA cor suum ignitis erga Sponsum suum desiderijs plenum exhalare solebat.

VOX DILECTÆ.

Introduxit me Rex in cellam vinariam: ordinauit in me caritatem, Fulcite me floribus. stipate me malis quia Amore langueo. Cant. 2.

VOX DILECTI.

Columba mea in Foraminibus Petræ, *in cauerna maceriæ, ostende mihi faciem tuam:* Sonet vox tua *in auribus meis.* Vox *enim* tua *dulcis, & facies tua decora.* Cant. 2.

I.

Virgo clamat, quantùm amat
Non iam sui patiens;
Deum amat, Deum clamat,
Cor in illum iaciens:
Ita cecinit Theresa,
Mundum, vitam, se pertœsa,
Et Sponso vim faciens.
Viuo ego iam non ego;
Sine vita vitam dego,
Quodque viuam, morior.
Morior, dum cesso mori
Tacta spe sublimiori
Vitæ, de qua glorior.

II.

Illa diæ caritatis
Vincla, quæ me implicant,
Deum meæ potestatis
Et captiuum indicant:
Indicant captiuum Deum,
Et in libertatem meum
Cor ligando vindicant.
Sed dum video captiuum,
Me tenente, Deum viuum,
Præ dolore morior.
Morior dum cesso mori, &c.

III.

Heu me vita, longa vita!
Heu durum exilium!
Heu, queis hæret irretita
Mens pertœsa vilium,
Carcer, compedes, catasta,
Domus mortis, terra vasta;
E quibus effugium
Dum iam spero, iam non spiro,
Omni voto dum requiro,
Præ dolore morior.
Morior dum &c.

IV.

Vita tristis, plena fellis,
Quæ Deo non pascitur
Dulciori fauo mellis,
Quod Hyblæis nascitur.
Amor dulcis amor Dei;
Sed amara mora spei;
Nec amor spem patitur.
Amans & amare, tolle
Onus ferro minus molle,
Nam dolore morior.
Morior, dum &c.

V.

Sola diu morientem
Spes mortis viuificat;
Illa flentem & lugentem
Sola spes lætificat.
Nam spem vitæ, quæ in LVCE,
Huius vitæ mors caducæ
Firmat & ratificat.
Dattrix vitæ mors, festina:
Te vocantem ne declina;
Nam, quòd viuo, morior

Mo-

Morior, dum cesso mori
Tacta, &c.

VI.

Ecce, quanta vis amoris,
Quàm fortis dilectio!
In hac mihi intus foris
Omnis est refectio.
Fuge vita: satis fui:
Erigit iacentem tui
Sola me dilectio.
Perdam te, ne perdam. Veni,
Mors amica, luctum leni:
Nam, quòd viuo, morior.
Morior, dum &c.

VII.

Vita, quæ in cœlo sita,
Quæ supernæ sortis est,
Illa demum vera vita,
Et ignara mortis est.
Nisi vita moriatur,
Non est vita. Vita datur,
Quando mors in portis est.
Veni; ne sis mihi dura
Mortem mors abolitura;
Non viuo, ni morior.
Morior: dum &c.

VIII.

Quid in me viuenti dono,
Vita, Deo muneris,
Nisi te pro illo pono
Onus facta funeris;
Nisi cum iactura tui
Non licebit illo frui
Cum beatis numeris.
Vt hoc fruar, mori volo;
Est, quod volo, in hoc solo:
Nisi fruar, morior.
Morior, dum &c.

IX.

Quam te sine vitam agam,
Deus vita mentium?
Vitam luctum, vitam plagam,
Vitam indigentium,
Quauis morte duriorem,
Quouis malò tristiorem,
Vitam morientium,
Vt me mei pudet, piget,
Dum sic malum meum viget,
Vt dolore moriar!
Morior, dum &c.

X.

Piscis aqua destituti
Melior conditio,
Quàm, quæ vita pergo vti
Tanto cum supplicio.
Meta mors calamitatis
Sola mihi facit satis,
Estque pro delicio.
Nam quod vsquã genus mortis,
Vt hæc vita, duræ sortis?
Præ dolore morior.
Morior, dum &c.

XI.

Quoties in Sacramento
Te contemplans gaudeo,
Vnde me solari tento,
Inde pœnam augeo:
Nam videre te non plenè
Quàm sit graue, quantæ pœnæ,
Promere non audeo.
Vndecunque crescit luctus;
Dum cupitæ carpam fructus
Visionis, morior.
Morior, dum &c.

XII.

Verum illa te videndi
Spe dum pascor, Domine,
Spem tam bonam amittendi
Duplici me nomine

Timor

Timor angit & affligit:
Nam dum humi pedem figit,
Quid certum in homine?
Inter spem metumque sita
Lacrymosa pendet vita:
Spe metuque morior.
Morior, dum &c.

XIII.

Mortis huius me indignis
Erue de manibus,
Deus meus, ne malignis
Me permitte canibus.
Rumpe vinculum immite,
Solue tricas, dona vitæ
Satiari panibus.
Morior amore tui:
Nisi te, & in te frui
Vitâ licet, morior.
Morior, dum &c.

XIV.

Quid iam super, nisi flere,
Flendo contabescere?
Quando vetat mortis seræ
Mora me quiescere?
Heu me, stringor irretita
Illâ mortis instar vitâ!
Tu iube facessere,
Vita vitæ, vitam mortis.
Inserenda tuis hortis
Quando dicam: morior?
Morior, dum cesso mori,
Tacta &c.

Iesus, Maria, Ioseph.

FR. IO: MARIA A SANCTO IOSEPH PROVINcialis Prou.æ SSmi. Sacramenti in Germania F.rum Discalcalceatorum Ord.is B.tæ Virg.is Mariæ de Monte Carmelo Congreg.nis S.i Eliæ.

CVm Diplomate Sacræ Cæs. Maiestatis Ferdinandi Secundi semper Augusti, omnibus & singulis Typographis Bibliopolis ac aliis quamcunque librariam negotiationem exercentibus serio inhibeatur, ne qui libros à Carmelitis Discalceatis editos, vel eosdem ab aliis nominibus in diuersas linguas translatos aut in Compendium redactos intra Sacri Romani Imperij regnorumq; & Dominiorum suæ Sacræ Maiestatis hæreditariorum fines, simili vel alio characteris genere vel forma, siue in toto, siue in parte excudere vel recudere, vel alio excudendos vel recudendos mittere, aut aliunde etiam impressos vel recusos adducere, vendere vel distrahere clam seu palàm, sine facultate Prouincialis nostri ordinis pro tempore existentis scriptis habenda, sub pœna confiscationis omnium librorum, & aliis grauioribus, audeat vel præsumat prout in ipso originali Diplomate super his omnibus Viennæ Austriæ die 27. Februarij Anno 1627 benignè concesso latius continetur: Hinc est quod præsentium facultatem concedimus Domino Ioanni Kinckio Bibliopolæ & Ciui Coloniensi ut typis mandare valeat opera Sanctæ Matris nostræ Theresiæ à Domino Martino Martinez latinitate donata. In quorum fidem præsentibus manu propria subscriptis officij nostri Sigillum subimprimi curauimus.

Datum Coloniæ Agrippinæ die 13. Martij anno 1627.

Fr. Ioannes Maria à Sancto Ioseph
Prouincialis Carmelitarum Discal.

Fr. Arnoldus à Natiuit. Secretarius

FINIS.

8-1